N3868
Biblioteca „ASTRA" SIBIU
2.
23 IAN 2011

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 5 ianuarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1059, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Integrala Beckett

Săptămâna viitoare va apărea pentru prima dată în limba română primul volum din integrala prozei scurte a lui Samuel Beckett, laureat cu Nobel.

EVENIMENT PAGINA 3

Noutățile anului 2011

Noi volume de Gabriel Garcia Márquez, **Orhan Pamuk (foto),** Herta Müller sau Mario Vargas Llosa sunt în pregătire la marile edituri din România.

SPECIAL PAGINILE 8-9

În cădere liberă

În filmul „Little Fockers", actorul **Robert De Niro (foto)** pare hotărât să șteargă, cu o performanță penibilă, peste trei decenii de interpretări glorioase.

FILM PAGINA 5

Fata care a restartat teatrul

- Gianina Cărbunariu (33 de ani), regizor și dramaturg din noul val, face o radiografie lucidă și dură a sistemului teatral românesc, spunând că acesta are nevoie de o reorganizare din temelii
- Autoarea unor piese despre imigrația în Occident, despre Roșia Montană sau despre conflictele interetnice de la Târgu-Mureș vorbește despre teatrul ei implicat social și despre succesele internaționale

PAGINILE 12-13

India și turiștii ei naivi PAGINA 16

5 948431 006312

85609

Suvenire și impresii

●● Conform istoriei orașului, prima proiecție cinematografică din Brașov s-a petrecut chiar în incinta Vilei Kertsch (prezentă în imaginea de mai sus, dar absentă astăzi de pe harta orașului), la 5 decembrie 1896, la numai câteva luni de la prima proiecție mondială din Paris a filmelor fraților Lumière. Minunea imaginilor în mișcare era anunțată sub denumirea de „fotoplasticum". Publicul brașovean era astfel primul din Transilvania care avea privilegiul să urmărească faimoasa intrare a trenului în gara din La Ciotat sau la fel de faimoasa ieșire a muncitorilor din fabrica Lumière – imaginile ce au marcat începuturile cinematografiei. Vila Kertsch a găzduit, în prima parte a secolului XX, o serie de evenimente culturale semnificative la care obișnuia să participe lumea bună a Brașovului. Afectată de cutremurele din 1916 și de cel din 1940, și grav avariată în anul 1944, în timpul bombardamentelor din cel de-al Doilea Război Mondial, Vila Kertsch a fost ulterior complet demolată în 1970, în locul ei construindu-se clădirea Modarom. ⊙ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Clișee sofisticate

Eliza Zdru

Câteodată, în mod recurent, un produs creat pentru consumul larg devine instrument artistic.

Ieri. Ideea originală a lui Edwin Land, creatorul primului aparat de fotografie instantanee Polaroid (1947), fusese să pună la punct un sistem ușor de manevrat, accesibil consumatorului mediu și care să poarte cu sine toate instrumentele unui laborator foto, putând produce o imagine care se developează singură și este livrată fotografului imediat după apăsarea declașantorului. Ocazional, acest produs de larg consum a fost utilizat și de artiști de renume, mai ales atunci când intenția era de a face un comentariu pe marginea societății de consum. Instantaneele Polaroid ale lui Andy Warhol sunt cele mai renumite în acest sens.

Azi. Polaroid a creat și cel mai mare aparat de fotografiat din lume. Are proporții neobișnuit de mari, iar cu ajutorul lui se pot realiza fotografii cu o dimensiune de 20/24 inchi (aproximativ 50/60 cm). Cu o greutate de 100 de kilograme, este atât de mare încât poate fi livrat numai dezasamblat, în părți. Există numai cinci exemplare ale acestui aparat în toată lumea, el putând fi numai închiriat. Cunoscutul regizor american Julian Schnabel, nominalizat la premiile Oscar de două ori, cunoscut în special pentru filmul „Before Night Falls" (2000, cu Javier Bardem în rolul principal), este unul dintre artiștii care folosesc acest aparat. Schnabel, care este, de asemenea, pictor și muzician, realizează portrete instantanee cu ajutorul giganticului aparat încă din anul 2002. În studioul său din New York, a fotografiat, în lumină naturală, celebrități, precum și oameni obișnuiți, și a reprodus o colecție de fotografii cu oameni suferind de diferite boli psihice, realizate la sfârșitul secolului al XIX-lea de către un fotograf anonim pentru seria „Crazy People" (Oameni nebuni). Aparatul, ce produce fotografii cu o granulație mare, dând, prin urmare, imagini foarte picturale, este un soi de contrazicere a scopului inițial al aparatelor de tip Polaroid: nu e deloc ușor portabil, este extrem de scump, nu e accesibil consumatorului de rând. Mai mult, este un mediu analog, ce va dispărea în totalitate în câțiva ani, în favoarea mediilor exclusiv digitale. Dar este încă o dovadă că anumiți artiști sunt în continuare inspirați de vechile metode. ⊙

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Donna Alba

În panorama romanului nostru, cu autori proveniți din câmpurile pestrițe ale literilor: poezie, teatru și chiar critică, d. Gib I. Mihăescu derivă pe calea cea mai firească din nuvelă. Neîmpărtășind eroarea autorilor improvizați romancieri, după care romanul ar fi amplificarea unei simple nuvele, credeam că, oricum, ucenicia novelistică servește ca o bună pregătire pentru ambiția superioară de a fi romancier.

Șerban Cioculescu

După ce s'a situat în literatura noastră post-belică în fruntea nuveliștilor, cu „La Grandiflora" și „Vedenia", specializându-se oarecum în psiho-patologie sau în nevrozele sexuale, d. Gib. I. Mihăescu – ca să întrebuințăm o expresie sportivă – a abandonat categoria ușoară sau semi-grea a nuvelei, încercându-se în roman. Scurt roman sau nuvelă lungă, „Brațul Andromedei" a fost un debut onorabil. Al doilea roman al d-nului Gib I. Mihăescu, „Rusoaica", ne-a dat măsura forței, mai vechi atribut al autorului, strămutată dintr'un domeniu într'altul aproape fără efort. „Donna Alba" e un roman de aceeași netăgăduită valoare ca și „Rusoaica": întâlnim aceleași calități de forță, în aceeași manieră stufoasă, compactă. Prin temă, „Donna Alba" e un pendant al „Rusoaicei", o variantă strălucită deoarece se sustrage învinuirii de a fi o reeditare simplă. Într'atât este prevăzut autorul de virtutea împrospătării, încât similitudinea temei nu se poate întoarce împotriva-i ca un cap de acuzație.

„Donna Alba" e un roman masiv, cu o creștere organică admirabilă, fără vegetații parazitare, a cărui temă se amplifică simfonic. Cu acest roman, Gib I. Mihăescu a dat un admirabil diptic „Rusoaicei", și și-a consolidat poziția sa eminentă în ierarhia creatorilor noștri de viață. Mihăescu este dintre scriitorii cari își seamănă dela o operă la alta, fără a fi identici și mai ales fără a se repeta până la monotonie. Din aceștia se aleg clasicii unei epoce.

(articol publicat de Șerban Cioculescu în „Adevărul" 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Marcel Chirnoagă

Un artist cu un inconfundabil stil personal, graficianul, pictorul și sculptorul Marcel Chirnoagă este în special renumit pentru seria de gravuri „Apocalipsa", dar și pentru celelalte colecții de desen și grafică inspirate de motive biblice, legende, mitologie și literatură clasică.

Născut la 17 august 1930 în Bușteni, Chirnoagă s-a îndreptat spre studii tehnice, absolvind Facultatea de Matematică și Fizică din București în 1952 și considerând, în tot acest timp, arta ca pe o pasiune. La un an după absolvire devenea membru al Uniunii Artiștilor Plastici și, urmându-și pasiunea în detrimentul carierei în știință, susținea, în 1955, prima sa expoziție personală, impresionând lumea artistică prin stilul său profund original. A urmat o serie lungă de expoziții în țară și în străinătate, în Stuttgart, Germania, având loc prima asemenea expoziție de talie internațională. Au urmat altele în Italia, Statele Unite, Franța, Belgia, Suedia sau China, unde și-a vândut o parte din lucrări colecționarilor și a câștigat, de-a lungul timpului, numeroase premii și distincții, printre care Premiul Käthe Kollwitz, Berlin, în 1967, sau Medalia de aur „Dante" la Ravenna, Italia, în 1999.

Cum literatura a fost principala sursă de inspirație a artistului, Chirnoagă a realizat o serie impresionantă de desene și gravuri care au ilustrat opere precum „Infernul" lui Dante (1980), „Don Quijote" de Cervantes (serie creată în 1984) sau texte biblice (seria „Apocalipsa", realizată în 1993). Renumite sunt, de asemenea, și suitele de lucrări „Labirintul" (1980), „Corabia nebunilor" (1996) sau „Vicii și virtuți" (serie creată în 1995-1997).

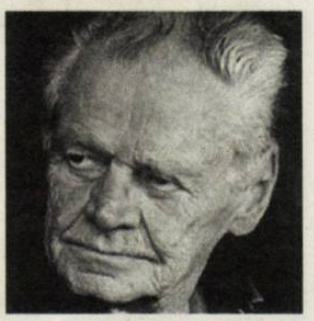

Marcel Chirnoagă

Lucrările lui Marcel Chirnoagă sunt în prezent expuse în marile muzee din capitalele lumii sau fac parte din colecții private. Desene sau gravuri semnate de Chirnoagă pot fi văzute în Biblioteca Națională din Paris, la Cabinetul de stampe din Berlin, la Muzeul Pușkin din Moscova sau la Muzeul Ufizzi din Florența. Artistul a murit la 23 aprilie 2008. ⊙ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți: Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă: București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

Integrala Beckett

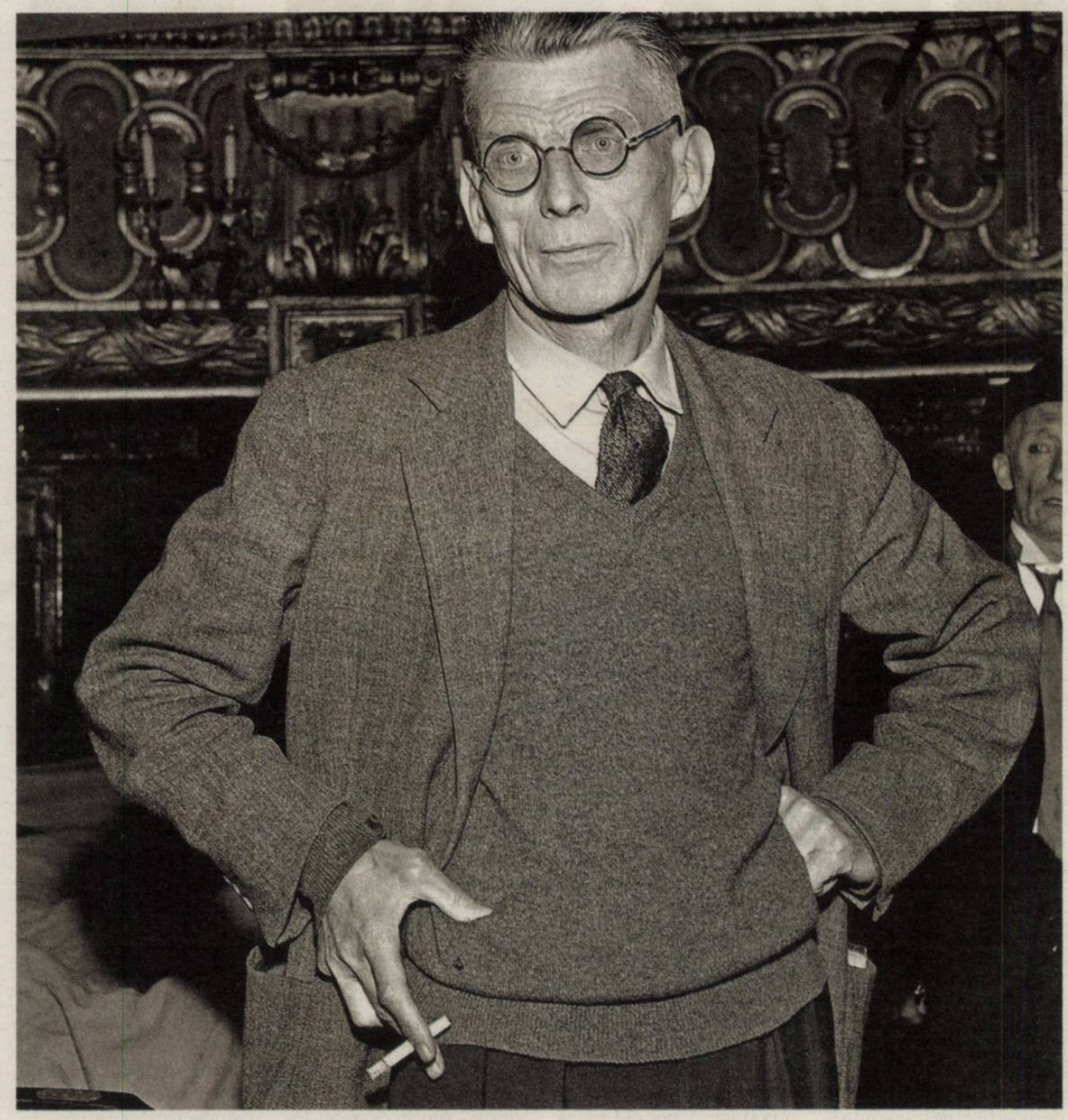

Luna aceasta va apărea, săptămâna viitoare, pentru prima data în limba română integrala prozei scurte a lui Samuel Beckett, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1969)

Volumul, editat de Biblioteca Polirom, include texte inedite scrise în limba franceză (traducere de Ileana Cantuniari) și în limba engleză (traducere de Veronica D. Niculescu).

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

„Nefericirea e cel mai distractiv lucru din lume, credeți-mă. Da, da, e cel mai comic lucru ce vi se poate întâmpla", scria Samuel Beckett, unul dintre scriitorii care au redefinit identitatea culturală a secolului al XX-lea, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1969. Ca și piesa „Așteptându-l pe Godot", și proza autorului reflectă izolarea extremă a conștiinței umane. De altfel, Beckett vorbea despre proza scurtă ca despre unul dintre momentele importante ale scriiturii sale, prin modul extrem de intens în care și-a distilat ideile.

La 21 de ani de la moartea autorului, volumul „Samuel Beckett. Opere I", care va apărea săptămâna viitoare în librării, constituie o premieră pe piața de carte autohtonă, până acum fiind publicate doar selecții din aceste texte.

> Beckett este posedat de viziunea unei vieți neconsolate, lipsite de orice urmă de demnitate sau de speranța mântuirii, în fața căreia minciuna e inutilă.
>
> **J. M. Coetzee**
> scriitor

Integrala Beckett va conține cinci volume (vor mai apărea, pe lângă „Opere I", încă trei volume de proză și unul de teatru)

„Integrala prozei scurte", primul volum din „Seria de autor Samuel Beckett", inițiată de Editura Polirom, reunește povestirile și nuvelele din întreaga perioadă de creație a scriitorului, oferind o perspectivă de ansamblu asupra evoluției temelor, a personajelor, a limbajului și a modalităților stilistice specifice operei sale.

Volum în două secțiuni

■ Proză scurtă în limba franceză, tradusă de Ileana Cantuniari, cuprinde nuvelele „Expulzatul", „Calmantul", „Sfârșitul", „Texte pentru nimic", „Capete Moarte", „Prima iubire", „Depopulatorul", „Ca să terminăm odată" și „alte nereușite" (printre care „În depărtare o pasăre", „Văzându-se", „O seară", „Faleza", „Nici unul, nici celălalt"), „Imaginea".

■ Proză scurtă în limba engleză, tradusă de Veronica D. Niculescu, cuprinde „Trei povestiri de început" („Adormirea", „Sedendo et Quiescendo", „Un caz dintr-o mie"), „Mai mult ciupituri decât lovituri" („Dante și homarul", „Fingal", „Ding-dong", „O noapte ploioasă", „Iubire și Lethe", „La plimbare", „Ce nenorocire", „Billet doux-ul Smeraldinei", „Galben", „Borhot"), „Dintr-o lucrare abandonată" („Tot straniu departe", „Auzit pe întuneric 1", „Auzit pe întuneric 2"), „nici", „Tresăriri".

Grupate în două mari secțiuni, „Proză scurtă în limba engleză" și „Proză scurtă în limba franceză", în funcție de limba în care au fost scrise inițial de autor, textele de mai mică sau mai mare întindere sunt dispuse după anul publicării fie în revistele literare din epocă, fie în volum.

VOCILE TRADUCĂTORILOR

Ileana Cantuniari, care semnează textele traduse din limba franceză, a fost la prima întâlnire cu Beckett. Traducătoarea spune că „limbajul lui Beckett este crud, pe alocuri trivial, cu note biografice transfigurate în ficțiune", textele fiind astfel dificil de clasat într-o categorie. „Experiențele personale ale autorului se dizolvă, sunt pulverizate în absurd, cu o acută latură ironic-corozivă, foarte greu de transpus", a explicat Ileana Cantuniari pentru „Adevărul".

Veronica D. Niculescu a tradus în jur de 20 de texte din engleză. „Am pornit chiar de la prima povestire publicată de Beckett în 1929, au urmat texte de la începutul anilor '30, pentru a face un salt și a ajunge la cele finale, ultimul fiind cel publicat în 1989", spune traducătoarea, care a trăit mai concentrat decât oricând în perioada de întâlnire cu Beckett. „Cele mai dificile mi s-au părut prozele de început; acolo este un alt tip de scriitură decât știm din romane, din piesele de teatru. Munca ar fi fost imposibilă fără sprijinul unor volume consistente despre opera lui Beckett, publicate în alte țări. Mai mult timp decât pentru traducerea în sine am petrecut probabil în astfel de lecturi, în procurarea și parcugerea acestor ghiduri prețioase, precum și a traducerilor în alte limbi, acolo unde erau de găsit, și în primul rând a celor în franceză (însă majoritatea acestor povestiri nu au fost traduse chiar de Beckett în franceză), fascinată de diferențe, de nuanțe, de alegeri. Și am făcut, bineînțeles, lungi popasuri prin Dante, Joyce și pe unde mă mai îndemna Beckett...", punctează Veronica D. Niculescu.

ÎNTRE DOUĂ ȚĂRI

Dramaturgul născut la Dublin în 1906 are o situație asemănătoare cu cea a lui Eugen Ionescu, pentru că a scris în limba franceză, fiind „revendicat" ca scriitor de două țări. Samuel Beckett, care s-a stabilit în Franța în 1937, s-a stins din viață la Paris, la 22 decembrie 1989. Scriitorul a fost clasat de mulți ca promotor al „teatrului absurdului": în textele sale simți tăcerea apăsătoare de dincolo de cuvinte, alegoria chinuitoare a claustrării, suferința căutării și a așteptării ce atinge deseori paroxismul.

„Realul strălucește, totul este imanență, totul este acolo. În proza lui Beckett, momentul este rege", nota „The Observer". „În proza sa, Beckett este artistul posedat de viziunea unei vieți neconsolate, lipsite de orice urmă de demnitate sau de speranța mântuirii, în fața căreia minciuna e inutilă. Beckett dă expresie acestei viziuni printr-o limbă de o rară vigoare stilistică și subtilitate intelectuală: iată ce-l aduce în rândul celor mai mari prozatori ai secolului XX", puncta scriitorul J. M. Coetzee.

Info

„Opere I. Integrala prozei scurte"
Autor: Samuel Beckett
Editura: Polirom, 2011
Număr pagini: 351
Preț: 42,95 de lei

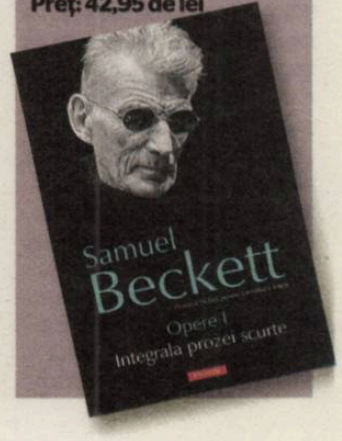

TEATRUL CA LUME

Invitație la Wagner

Îmi propun să revăd în 2011 „O lume pe dos", cele trei piese într-un act ale unor americani contemporani, cu Tudor Chirilă și Iarina Demian excepționali, în rol de conducător de orchestră și, respectiv, de mamă psihopată

În „Preludiu și Liebestod" de Terrence McNally e vorba de muzica lui Wagner. „E vorba de iubire. Și de moarte. Și de trans-(futu-i)-figurare".

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Tudor Chirilă, în „Preludiu și Liebestod"

Iarina Demian, în „Naomi în camera de zi"

●● Despre „O lume pe dos", coproducție Teatrul de Comedie și ArCub, nu am apucat să scriu, deși premiera a avut loc în decembrie 2009, tocmai pentru că de atunci multe mi-au ieșit exact pe dos: am tot amânat și altele s-au tot întâmplat. Dar mă întorc puțin în timp, pentru că spectacolul încă se joacă și mai ales pentru că merită văzut.

Am fost cu adevărat impresionată de Tudor Chirilă în ipostaza de dirijor în „Preludiu și Liebestod" și mai ales de revenirea spectaculoasă a Iarinei Demian ca actriță în „Naomi în camera de zi", pentru că în ultimii ani ea s-a concentrat mai mult pe regie.

„MAGNETIC, ANIMALIC"

Iată că, în sfârșit, în „Preludiu și Liebestod", Tudor Chirilă face un rol în care își poate etala talentul de muzician, precum și experiența acumulată alături de trupă: rockul înseamnă, la rândul său, căutare și îți dă iluzia puterii. Toate acestea Chirilă le regăsește la modul absolut în muzica lui Wagner.

În „Preludiu și Liebestod", dirijorul este „magnetic, animalic, sexual, charismatic. Face capetele să se întoarcă după el", cel puțin așa îl vede dramaturgul Terrence McNally. Îmbrăcat în frac, pe fondul muzicii din „Tristan și Isolda", cu spatele la public, șeful de orchestră capătă stil și clasă. Însăși nevasta prezentă într-un colț admite că-l adoră „și-l înșală numai fizic" iar, la rândul său, concertmaestrul care-l înjură tot timpul îi recunoaște în gând excelența printr-un „Ce-i al tău, i-al tău, boule". Arogant și orbit de propria împăunare, furat de amintirea unor experiențe sexuale dionisiace petrecute în Italia, monologul său interior rostit cu voce tare îi dovedește complexitatea.

„SUS, EȘTI FOARTE SINGUR"

Și, totuși, ca și în muzica lui Wagner, abisurile personajului sunt ametitoare: „Cine-a zis-o, a avut dreptate: sus, în vârf, ești foarte singur. De fapt, singur ești oriunde. Totul e în muzică. Dorul, învățătura... Neputința. Sunt iubit. Dar eu vreau să iubesc". Până la urmă e vorba de iubire. Și de moarte. Și de trans-(futu-i)-figurare". Cel mai mult, însă e vorba de moarte. Și de faptul inevitabil că, dacă nu știi să te oprești la timp din iluzia puterii sau din beția sexului, picajul este sigur.

La rândul ei, în ultima parte scrisă de Christopher Durang, „Naomi în camera de zi", Iarina Demian, în rolul unei mame maniaco-depresive, este uluitoare. Îmbrăcată în culori stridente și deocheate, cu floricele în păr și cu ciorapi dungați, Naomi se alintă uneori ca o fetiță. Și totuși, limitele bipolarității și caruselul fugii ideilor sunt atât de fragile și de tăioase, de la triste̦te la urlet, de la zâmbetul stins la hohotul de râs, de la gingășie la dezlănțuiri apocaliptice: „Pot să petrec Crăciunul de una singură, pot să ard bușteanul sărbătoresc de una singură, pot să-l aștept pe Santa de una singură. Pot să cumpăr o pușcă de la magazin și să te împușc. Cu mâna mea! Înțelegi?".

Într-o scenografie simplă semnată de Ramona Macarie, în niște camere în care bântuie fantomele morților, în trei piese americane contemporane scurte, cu personaje travestite, cu osândiți ai căutărilor bisexuale (în actul din mijloc „Problema", rolul soției este mai puțin reușit în interpretarea Smarandei Caragea), găsim, într-adevăr, o întreagă lume pe dos.

Peste toate se revarsă tumultul muzicii lui Wagner. Și mi-am adus aminte ce spunea Toscanini, în ideea de a se pătrunde dincolo de partea vizibilă a acestei neorânduieli: „Nu vă uitați la bățul ăsta stupid din mâna mea! Nici eu însumi nu știu ce face. Dar simțiți – simțiți ce vreau. Încercați să înțelegeți!". ✪

Info

O lume pe dos
Coproducție Teatrul de Comedie și ArCub, București
Trei piese într-an act („Preludiu și Liebestod" de Terrence McNally, „Problema" de A. R. Gurney Jr., „Naomi în camera de zi" de Christopher Durang)
Regia: Iarina Demian
Decor: Ramona Macarie
Costume: Angela Dumitrescu
Cu: Tudor Chirilă, Iarina Demian, Smaranda Caragea, Simona Stoicescu, Marius Drogeanu, Andrei Runcanu.
●●●●✪

DE IERI
ROGER BLIN

Roger Blin și Soheil Parsa au pus în scenă „Așteptându-l pe Godot", de Samuel Beckett

Ionuț Sociu

●● Roger Blin n-a făcut parte din nicio grupare artistică sau politică și, spre deosebire de mulți alți regizori din generația lui, a căutat mereu să scoată în evidență calitățile unui text, și nu propriile sale idei regizorale: „Nu mă ghidez după niciun fel de teorie și nu vreau să fiu recunoscut după un stil anume.". Admirator al lui Büchner și Strindberg, Blin a fost, de asemenea, un susținător al dramaturgiei contemporane; este primul regizor care a pus în scenă „Așteptându-l pe Godot" și tot el a montat piese de Frisch, Adamov și Genet. Deși a jucat în multe din spectacolele sale, Blin a recunoscut că nu era un actor complet, pentru că „nu putea juca decât prinți și vagabonzi". „Atunci când Beckett mi-a dat să citesc «Așteptându-l pe Godot», n-am înțeles mare lucru, dar oricum eram convins că e o piesă extraordinară, care merită pusă în scenă. Colegii mei nu erau interesați și toți ceilalți la care am apelat în teatrele din Paris m-au refuzat și mi-au râs în față." mărturisea Blin. ✪

DE AZI
SOHEIL PARSA

●● Soheil Parsa s-a născut în Iran și a studiat teatrul în Teheran, dar a fost nevoit să emigreze în 1979, în urma Revoluției Islamice. Începând din 1984 lucrează ca regizor, coregraf, actor și traducător în Canada, țară în care a înființat compania Modern Times Stage Company împreună cu actorul Peter Farbridge. Pasionat de teatrul lui Ionesco și al lui Beckett, Parsa a căutat să combine tradiția teatrală occidentală cu cea orientală; de-a lungul carierei a pus în scenă multe texte clasice (în „Hamletul" lui din 1999, plasat în Orient, actorii erau îmbrăcați în chimonouri, costume business și sariuri indiene), dar sursa lui de inspirație o reprezintă poveștile persane, motiv pentru care Parsa se consideră mai mult un storyteller decât un regizor: „Teatrul înseamnă înainte de orice joc și poveste. Asta e cea mai mare provocare pentru un actor și asta așteaptă spectatorii de la teatru", spunea artistul de origine iraniană. ✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

Emil Boroghină, VIP în teatru

●● Directorul Festivalului Internațional „Shakespeare" de la Craiova, **Emil Boroghină (foto)**, unul dintre cei mai importanți oameni de teatru europeni, va fi distins cu Premiul VIP pe anul 2010, secțiunea „Teatru", pentru cel mai bun Festival Shakespeare din lume, așa cum anunță organizatorii Galei Superlativelor VIP. Gala va avea loc pe 10 ianuarie 2011, la Ateneul Român. Ediția din acest an îmbină tradiționala gală de premiere cu un concert extraordinar al Orchestrei Simfonice a Filarmonicii „George Enescu", dirijată de Adrian Petrescu. Între cei care vor fi premiați se mai numără Grigore Leșe și Andrei Ujică etc. Emil Boroghină s-a născut în 23 ianuarie 1940 în orașul Corabia, Olt. În 2007 i-a fost acordat Premiul de Excelență al UNITER. Este, de asemenea, vicepreședinte al Rețelei Europene a Festivalurilor Shakespeare. ✪

CLUJ-NAPOCA

Bani pentru tinerii artiști

●● Asociația Culturală ArtAct a obținut, prin programul european POSDRU, o finanțare de 3.500.000 de euro nerambursabili pentru proiectul Practica artistică - tranziția tânărului artist spre piața muncii, proiect specializat pe coregrafie. Parteneri ai proiectului sunt: Academia de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj, Liceul de Coregrafie și Artă Dramatică „Octavian Stroia" și Liceul de Muzică „Sigismund Toduță" din Cluj-Napoca, Colegiul Național de Artă „Octavian Băncilă" din Iași, Colegiul Național de Artă „Regina Maria" din Constanța, în colaborare cu două prestigioase instituții de coregrafie europene: Balletschule „Dance 2000" din Austria și Tanzwerkstatt Marbach din Germania. Proiectul - care este cel mai amplu de gen din România - își propune un set de obiective inovatoare, prin organizarea unor activități (firme de exercițiu artistic, laboratoare de creație). ✪

CINEMA SCOP

Pentru câțiva dolari în plus

Filmul „Little Fockers“ a încununat un 2010 groaznic, cam ca cireașa putregăită pe un tort cu cremă tăiată

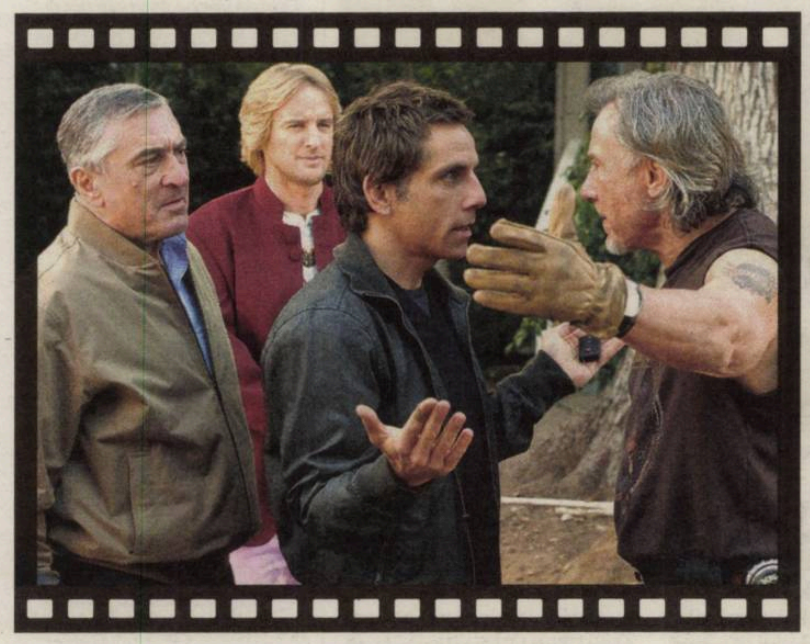

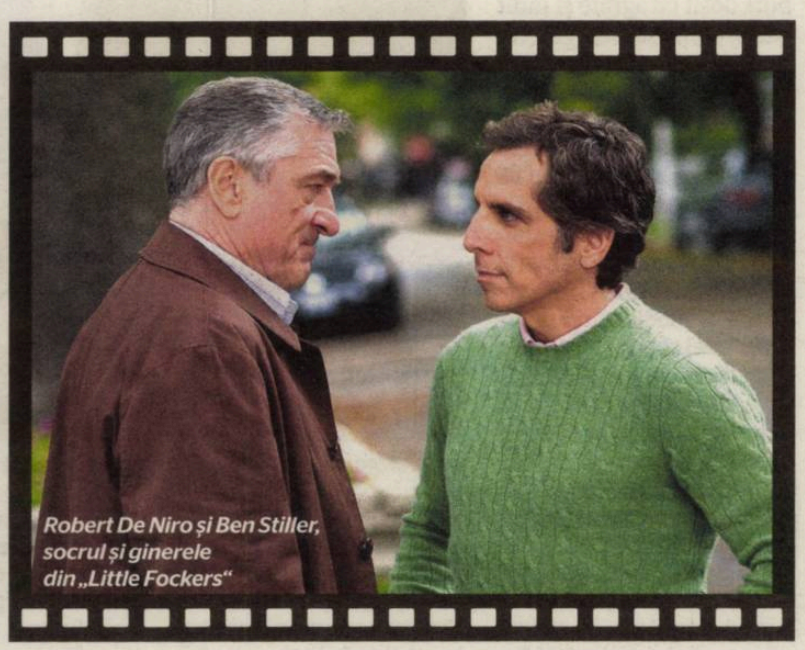

Robert De Niro și Ben Stiller, socrul și ginerele din „Little Fockers“

Robert De Niro pare hotărât să șteargă, cu performanțe penibile una după alta, peste trei decenii de interpretări glorioase.

Anca Grădinariu

●● Acest al treilea capitol al unei francize care dădea semne de oboseală încă de la pasul doi, e unul dintre cele mai cretine filme ale anului deja declarat drept „cel mai prost din istoria recentă a Hollywoodului” Nu vă lasați induși în eroare de „Little Fockers”, titlul original: copiii sunt doar un pretext. Filmul e din nou despre show-ul dintre Ben Stiller (Greg Fockers) și Robert De Niro (Jack Byrnes), socrul său familisto-fascist.

Info
Little Fockers
(SUA, 2010)
O familie de coșmar
Regia: Paul Weitz
Cu: Robert De Niro, Ben Stiller
Zero stele

RISIPĂ DE TALENT

Ar fi trebuit să fie o „comedie” de sezon. Atunci de ce am fost atât de copleșită de tristețe? Poate pentru că în fața mea se desfășura o obscenă risipă de talent; priveliștea unor legende care se prostituează pentru câțiva dolari în plus nu e niciodată confortabilă. Ai tendința să le cauți scuze, chestie ce funcționează în cazul lui Blythe Danner (care trece prin film cu părul în ochi ca să-și ascundă expresia rușinată) sau Barbra Streisand (diva iese cel mai puțin șifonată, poate pentru că apare și foarte puțin). La urma urmei, Hollywoodul cel sexist și ageist le dă rareori ocazia actrițelor de peste 50 de ani să facă și altceva decât figurație. Însă în cazul lui Dustin Hoffman sau al lui Harvey Keitel e greu să găsești justificări. La Robert De Niro lucrurile devin de-a dreptul dureroase. Își mai amintește cineva din noua generație că a fost cândva mare? Bob pare hotărât să șteargă, cu performanțe penibile una după alta, peste trei decenii de interpretări glorioase. Aproape că am închis ochii, cu oroare, atunci când l-am văzut cu o erecție stăruitoare pe care cumnatul său încerca să i-o rezolve printr-o injecție cu adrenalină aplicată direct în vârful membrului său super-excitat.

SCENARIU TELEGRAFIAT

Realizatorii par să creadă că umilirea constantă a protagoniștilor e calea cea mai sigură spre hohotele de râs. În schimb, scenariul super căznit și telegrafiat nu-ți smulge niciun zâmbet, ci doar grimase de jenă.

De ce-au făcut-o toți acești monștri sacri? Doar pentru bani? Nu cred că-i atât de simplu. Cred că actorii, ființe narcisiste ce se ofilesc fără atenție constantă, vor să fie prezenți. Să fie văzuți de milioane de ochi, fie și într-un blockbuster idiot, pentru că asta le confirmă că încă mai sunt relevanți.

Însă umilințele nu sunt rezervate doar seniorilor – din punctul ăsta de vedere, filmul le împarte democratic: superba Jessica Alba, de pildă, e pusă să se arunce ca o hienă asupra bietului Stiller care nu știe cum să mai pareze atențiile pateticei ninfomane.

Singura rază de lumină în această afacere noroioasă e Owen Wilson, în rolul unui hippiot/new ageist exaltat și iritant, dar asta doar dacă vrem să fim foarte indulgenți sau simțim nevoia să ne agățam de un punct fix în tot vertijul vomitiv. ⊗

PE SCURT

PIATRA NEAMȚ

Ticu Lăcătușu, la Festivalul Filmul de Piatra

●● A doua ediție a Festivalului Filmul de Piatra se desfășoară între 6 și 9 ianuarie, la Piatra Neamț, proiecțiile urmând să aibă loc la Teatrul Tineretului. Programul principal îl constituie competiția de scurtmetraj, adresată filmelor realizate de autori din România și Republica Moldova. În selecția finală sunt nouă filme de animație, opt documentare, 12 experimentale, 14 de ficțiune și 12 videoclipuri. Invitatul special al festivalului va fi alpinistul nemțean **Ticu Lăcătușu (foto)**, primul român care a urcat pe Everest. ⊗

LOS ANGELES

Un documentar interzis de Pentagon, pe lista „National Film Registry“

●● Membrii Library of Congress au anunțat titlurile celor 25 de filme incluse în 2010 în „National Film Registry“. Pe această listă prestigioasă care curpinde depotrivă pelicule de avangardă, dar și mainstream figurează și documentarul „Let There Be Light“ (1946), informează variety.com. Cu John Huston în rolul principal, documentarul a fost interzis de Pentagon timp de 35 de ani. Filmul descrie traumele unor soldați americani întorși din război. ⊗

FLASH BOOK

Rock, jazz, blues vs comunism

Béla Kamocsa a fost fondator al trupelor Phoenix, Gramofon și Bega Blues Band, dar și al festivalurilor de jazz de la Gărâna, Jimbolia, Lugoj sau Timișoara

Autobiografia lui Kamocsa oferă nenumărate detalii inedite despre cariera, traseul și dificultățile unui muzician de rock/jazz/blues într-un regim totalitar.

Marius Chivu

Iată cum a decurs prima înregistrare de televiziune a trupei Phoenix:

„La TVR am cântat compozițiile care ne-au adus succesul, adică «Hei, tramvai», «Nebunul», «Canarul», «Totuși cânt ca voi». Dacă am fi insistat să cântăm altceva, spre exemplu, un Beatles sau un Stones, am fi fost refuzați. Regula cerea să cânți piese românești în românește. Versurile ne-au fost verificate, dar cu indulgență. N-a trebuit să schimbăm nimic. S-a negociat și coregrafia. Aveam voie să ne mișcăm, dar numai unduitor; Mony [Bordeianu] a făcut un pic de jaggereală cu stativul, dar temperat; iar părul, care era considerat lung, deși doar până sub ureche, trebuia dosit cu agrafe și mult gel, sau îndesat sub gulerul cămășii. Ca urmare, am fost filmați numai din față. Hainele ne erau și ele cenzurate. Trebuia să purtăm cămăși cu mâneca lungă, cu sau fără sacou. Se tolera un nasture de la cămașă descheiat, iar pantalonii puteau fi evazați, dar nu mult. O altă variantă, la modă atunci (în televiziune) era helanca, care, cică, făcea contururi telegenice. Un angajat a apărut cu câteva pe braț, din dotarea TVR. Oare cine le-o fi purtat înaintea noastră? Trio Grigoriu? Dan Spătaru? Era helanca uniforma TV a artistului pop? Când angajatul s-a apropiat de noi, n-am zis nimic, dar Mony i-a strigat că numai proștii poartă helănci. În timp ce Mony își făcea cunoscute opiniile, ghici cine apare pe ușă? Însuși directorul TVR. Și, ghici, cu ce era îmbrăcat? Cu helancă. Înclin să cred că nu ne-a auzit, altfel impactul nostru național ar fi suferit o amânare."

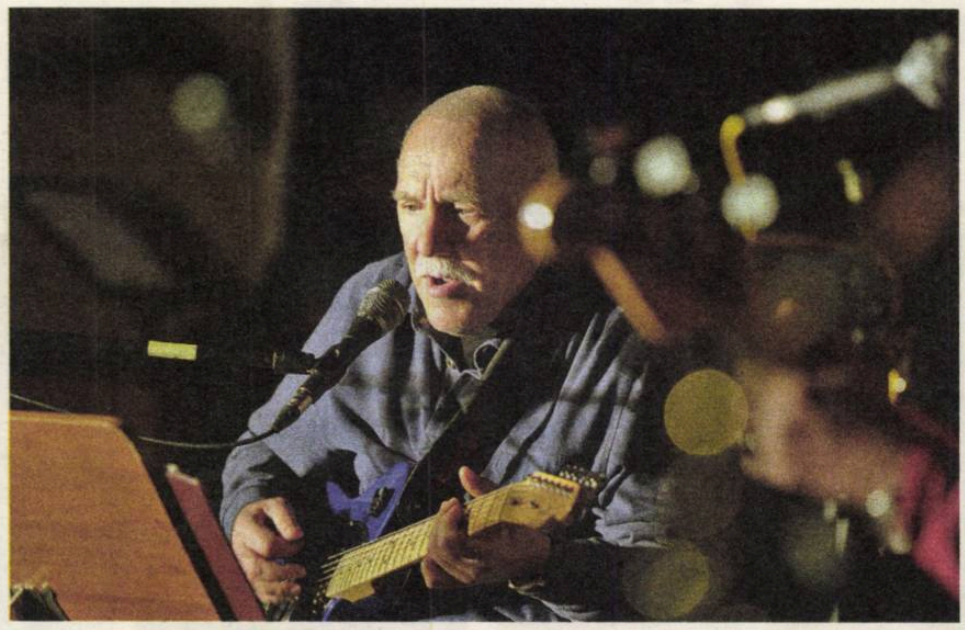

Béla Kamocsa a făcut parte din celebra trupă Phoenix

FELIE DE ISTORIE POP

Istoria trupei Phoenix arată cam așa. Vizionarea filmului „The Young Ones" cu trupa The Shadows îl face pe adolescentul Béla Kamocsa să vrea să cânte. Îi cunoaște pe Nicu Covaci, Claudiu Rotaru și Mony Bordeianu și așa apare pe la serile dansante din licee o orchestră de dans numită Sfinții care cântă tot ce se auzea pe la radio: The Kinks, The Birds, The Beatles, The Rolling Stones. La început se cânta fără microfon și cu un amplificator cărat cu tramvaiul sau cu sania, apoi, după ce trupa și-a câștigat o anume notorietate la cantina Politehnicii, Asociația Studenților Comuniști Români le-a cerut, mai întâi, să nu mai cânte „atât de tare", să limiteze cântecele în engleză și să varieze beat-ul cu tangoul și valsul. Béla Kamocsa subliniază mereu caracterul nonconformist al rockului și autobiografia e plină de gesturi subversive și de sfidare, dar și de problemele create de autoritățile comuniste: ca să scape de armată, „sfinții" se internează la un spital psihiatric; acuzați de misticism, își schimbă numele în Phoenix; la un moment dat sunt convocați la ministrul Tineretului, nimeni altul decât Ion Iliescu; primul lor disc în format single s-a vândut în jumătate de milion de exemplare, dar băieții au fost plătiți doar pentru înregistrare și în funcție de durata pieselor...

Trupa se dizolvă în anii `70 odată cu plecările succesive din țară ale membrilor și se citește, printre rânduri, părerea de rău a lui Béla Kamocsa, care, fără să facă mare caz din asta, îi reproșează, pertinent, mai multe lui Nicu Covaci, printre care virarea stilului înspre etno-balcanic și păstrarea numelui Phoenix în ciuda schimbării complete de componență a trupei. Jumătatea a doua a autobiografiei începe cu anul 1972 și, de data aceasta, avem un Béla Kamocsa cântând jazz în diverse combinații. Poveștile însă nu se schimbă, devin chiar mai absurde și este foarte interesant cum se vede comunismul din perspectiva culturii pop pe care a încercat s-o controleze, după 1971, foarte strict. Unică din acest punct de vedere, autobiografia lui Kamo (muzician pasionat și autodidact, un om inteligent, modest și plin de bun-simț) face, indirect, antropologie culturală.

Scrisă împreună cu scriitorul Tinu Pârvulescu (a cărui discretă contribuție este remarcabilă), aceasta este și prima autobiografie reușită a unui artist român: o carte scrisă admirabil (fără divagații sau sentimentalisme plictisitoare), plină de umor, inteligență, oferind nenumărate detalii inedite despre cariera, traseul și dificultățile unui muzician de rock/jazz/blues într-un regim totalitar, o carte care surprinde, de fapt, unul dintre momentele nașterii rockului la noi și, firește, al primei sale legende - trupa Phoenix și, în general, atmosfera muzicală a anilor `60-`80, o perioadă extrem de interesantă și prea puțin cunoscută sub acest aspect. O carte frumoasă și esențială pentru pop-ul românesc.

Info

Blues de Timișoara. O autobiografie de Béla Kamocsa
Volum îngrijit de Tinu Pârvulescu
Editura Brumar, 2010

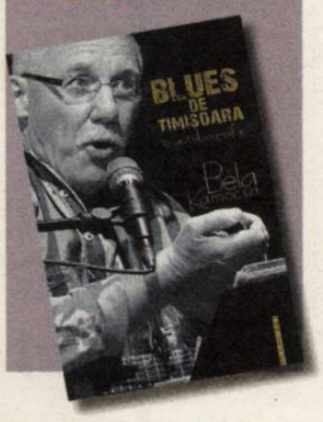

PE SCURT

BUCUREȘTI

Teatrul lui Llosa

Volumul „Kathie și hipopotamul", care cuprinde piesele „Domnișoara din Tacna", „Kathie și hipopotamul" și „Chunga", a apărut recent la Editura Curtea Veche. Primele două piese au fost traduse în limba română de Mihai Cantuniari, iar „Chunga" de Alina Cantacuzino. Mario Vargas Llosa, câștigătorul Premiului Nobel pentru Literatură în 2010, a mărturisit că teatrul a fost prima lui iubire. „Deși mi-am dedicat viața altor genuri de literatură, iubirea precoce pentru teatru nu s-a stins niciodată și a continuat să pâlpâie acolo în umbră, dând dovadă în acest sens chiar piesele cuprinse în acest volum", spune Llosa.

LONDRA

Memoriile lui Assange

Julian Assange, fondatorul WikiLeaks, a semnat un contract de peste un milion de lire sterline (1,2 milioane de euro) pentru autobiografia sa. Assange a explicat că această sumă îl va ajuta să se apere împotriva acuzațiilor de agresiuni sexuale care îi sunt aduse de două femei în Suedia. „Nu vreau să scriu această carte, dar trebuie să o fac", a spus el. „Am plătit 200.000 de lire sterline cheltuieli judiciare și trebuie să mă apăr și să păstrez WikiLeaks pe linia de plutire", a adăugat Assange. Australianul a precizat că va primi 800.000 de dolari (600.000 de euro) de la Alfred A. Knopf, editorul său american, și 325.000 de lire sterline (380.000 de euro) de la Canongate. De altfel, alte contracte ar urma să îi aducă 1,1 milioane de lire sterline.

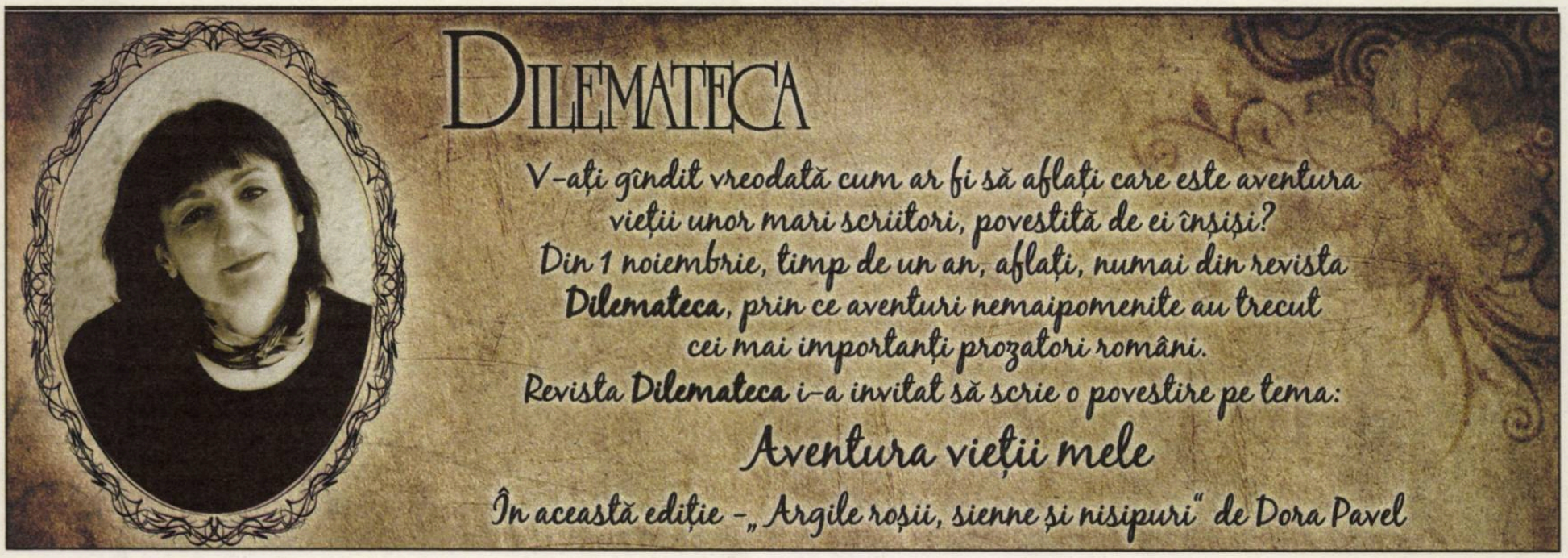

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Reveriile unui poet

Volumul „Poezii", de Mihai Eminescu, va fi distribuit mâine împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

În volum se găsesc, printre altele, poezii precum „Epigonii", „Venere și Madonă", „Mortua est!", „Sara pe deal", Scrisorile, „Glossă", „Criticilor mei".

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Editura Adevărul Holding retipărește „Poezii", de Mihai Eminescu, ediție îngrijită de criticul Garabet Ibrăileanu, cu ilustrații semnate A. Brătescu-Voinești.

„Ediția de față cuprinde toate poeziile lui Eminescu publicate de el însuși de la 1870, când poezia lui devine autonomă, până la 1883, când poetul se îmbolnăvește; apoi, toate cele tipărite în timpul boalei lui; precum și câteva dintre cele aflate după moartea poetului, în manuscrise", scria criticul Garabet Ibrăileanu în prefața cărții.

Ediția îngrijită de Garabet Ibrăileanu are gravuri de A. Brătescu-Voinești. Ibrăileanu mai arată că ordinea poeziilor în această ediție este cea a apariției lor în reviste, care corespunde, fără îndoială, cu ordinea compunerii, „sau, mai exact - căci Eminescu avea obiceiul să lucreze la mai multe poezii în același timp - cu ordinea definitivării lor".

Editorii și-au permis o singură abatere, mai spunea Ibrăileanu: au pus „Epigonii" înainte de „Venere și Madonă", „pentru că în «Epigonii» Eminescu își expune oarecum o profesie de credință și, făcând bilanțul literaturii care l-a precedat, își ia parcă un suprem adio de la scriitorii dinaintea lui, pe care i-a iubit și dintre care pe unii i-a și imitat până atunci, în poeziile de adolescență".

CORECTURI NECESARE

„Poeziilor inspirate de scriitori străini și publicate în timpul boalei poetului, așadar fără participarea lui conștientă, le-am indicat isvorul (la tabla de materii) - ceiace, după cum rezultă din manuscrise, ar fi făcut desigur Eminescu însuși, dacă și-ar fi publicat chiar el, mai înainte, aceste poezii", explica Garabet Ibrăileanu demersul editorial.

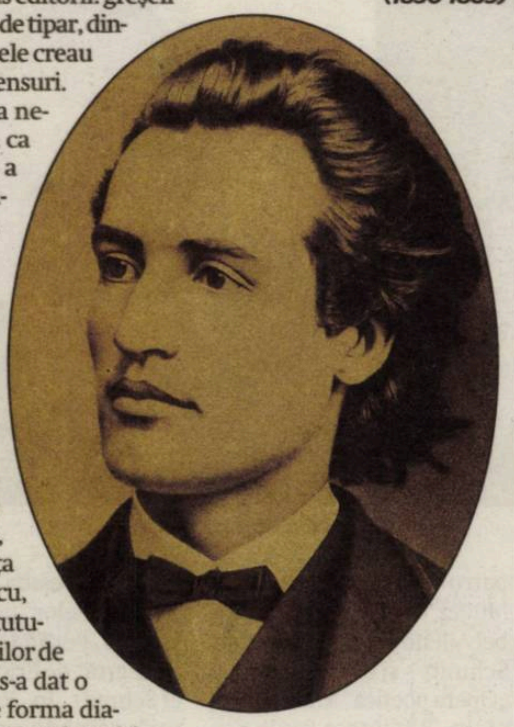

Mihai Eminescu (1850-1889)

Un singur fel de corecturi și-au permis editorii: greșelile evidente de tipar, dintre care unele creau chiar nonsensuri. „La aceasta neam folosit, ca să știm ce a vrut să spună poetul, de manuscrisele de la Academie", puncta Ibrăileanu.

În tot timpul activității lui literare, în conștiința lui Eminescu, ca și a mai tuturor scriitorilor de pe atunci, s-a dat o luptă între forma dialectală a unor cuvinte și forma lor literară.

„Desigur că Eminescu, dacă și-ar fi pregătit el însuși volumul, și-ar fi unificat limba, adoptând până la urmă fără îndoială forma literară, la care se vede că tindea conștient. Dacă ne-am permis să facem noi această unificare în sensul literar, am făcut-o deci fiind siguri că nu-l trădăm", afirma Ibrăileanu.

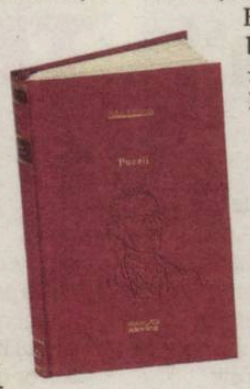

DESTINUL UNUI POET

Mihai Eminescu, născut Mihai Eminovici (15.01.1850, Botoșani - 15.06.1889, București), este un scriitor romantic, prin temele universului său poetic (geniul neînțeles, titanul înfrânt, istoria, mitul, visul, iubirea nefericită, refugiul în natură etc.), dar și modern, prin contribuția esențială la dezvoltarea limbajului poetic.

Este socotit drept cel mai important poet român. A debutat cu poezia „De-aș avea", în revista „Familia", al cărei redactor, Iosif Vulcan, i-a schimbat numele în Eminescu. Mic boier de țară, tatăl, Gheorghe Eminovici, l-a trimis la Universitatea din Viena (1869-1872) , unde a studiat limbile romanice, istoria, filosofia, audiind și cursuri de economie și de fizică.

Conform Enciclopedia Britannica, la întoarcerea în țară, Titu Maiorescu l-a convins să-și continue studiile la Berlin. În perioada berlineză (1872-1874) a studiat filosofie - în special pe Schopenhauer, Kant și Platon, limba sanscrită și filosofia vedică, literatura vremii, istorie și mitologie comparată. Din acea perioadă datează poeziile sale de inspirație romantică (primele variante la „Luceafărul", „Călin", „Împărat și proletar", „Dacă treci râul Selenei", „Glossă" etc.) și poezia romantică influențată de filosofia și de romantismul german („Archaeus", „Avatarii faraonului Tlà", „Cezara", „Poveste indică" etc.). Fără să-și fi terminat studiile, în 1874 a fost numit director al Bibliotecii Centrale din Iași.

În 1875 a primit postul de revizor școlar pentru județele Iași și Vaslui. În această perioadă a legat o puternică prietenie cu Ion Creangă și l-a convins pe acesta să-și citească „Amintirile din copilărie" la „Junimea".

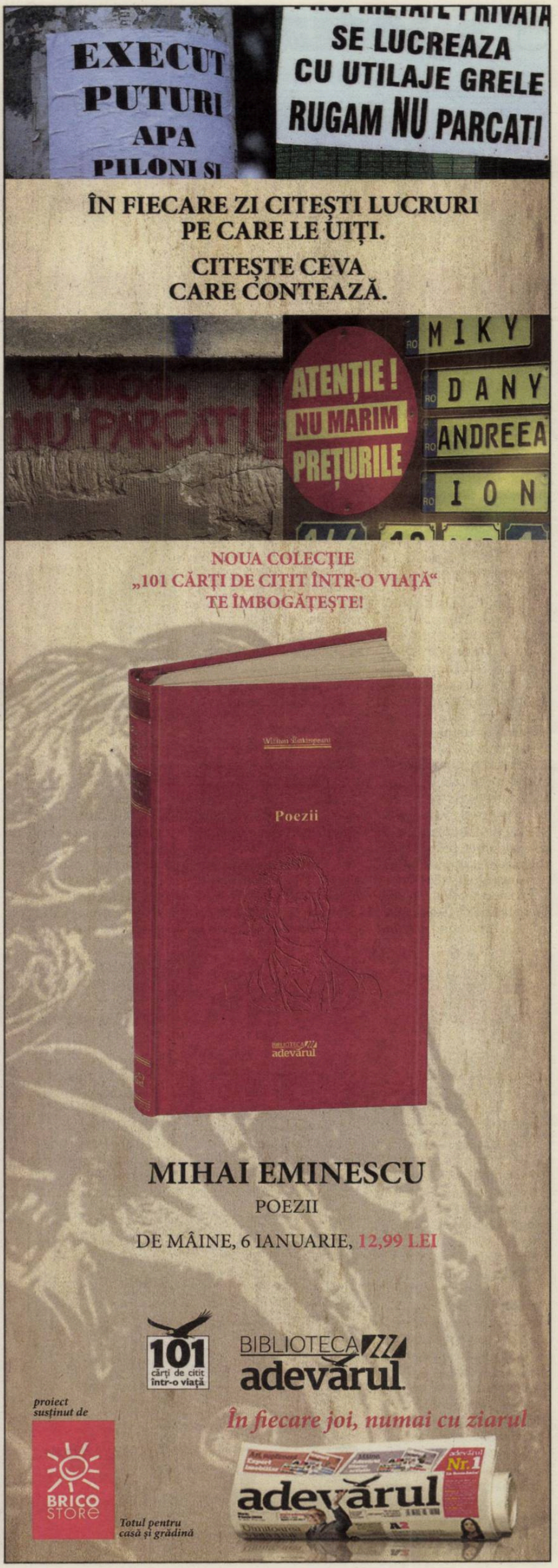

2011 ne aduce cărți d o nouă ediție a Festiv

Orhan Pamuk, Herta Müller, Mario Vargas Llosa și Gabriel Garcia Márquez sunt printre autorii care vor fi

„Adevărul literar și artistic" vă prezintă cărțile anului 2011, alături de premierele din teatre, din cinematografe și din sălile de concerte.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Semne bune cartea are. În Biblioteca Polirom vor fi editate noi volume ale unor scriitori laureați cu Nobel: „Opere I. Integrala prozei scurte" de Samuel Beckett, „Istanbul" de Orhan Pamuk și „Carnetul auriu" de Doris Lessing. Volume așteptate sunt și „1q84" de Haruki Murakami și „Harta și teritoriul" de Michel Houellebecq. În colecția memorialistică va apărea volumul al II-lea al jurnalului inedit al regelui Carol I, primul fiind publicat în 2007 sub îngrijirea istoricului Vasile Docea.

În colecția religie, teologie va fi editată „Septuaginta", tom 6.1 (volum care încheie proiectul început în 2004, șase volume, opt tomuri, coordonat de Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu în colaborare cu preotul Ioan-Florin Florescu). La Cartea Românească sunt anunțate trei proiecte: în colecția poezie, Ioan Es. Pop cu „Unelte de dormit" cu 11 desene de Dumitru Gorzo și Dan Sociu - „Cu gura uscată de ură. Poezii de dragoste". De asemenea, criticului Nicolae Manolescu îi va apărea un volum, intitulat „Teme", în colecția Critică și Istorie literară.

Gabriel Garcia Márquez

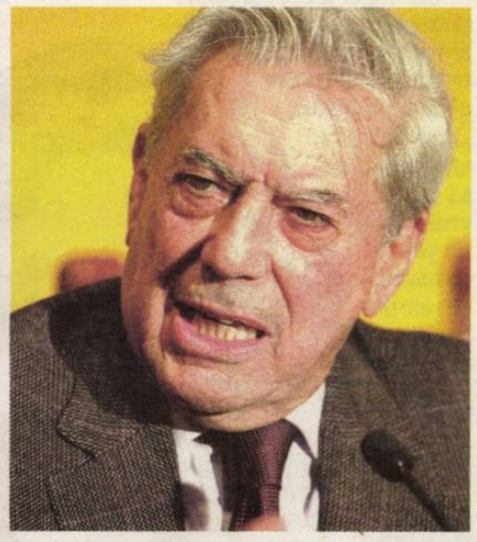
Mario Vargas Llosa

„CARTEA ROȘIE" DESENATĂ DE JUNG

La Editura Trei va apărea romanul „Sub hipnoză" de Lars Kepler – un titlu care a făcut „ravagii" în Suedia. Al doilea proiect e mult așteptata „Cartea Roșie" a lui Jung. E vorba, potrivit reprezentanților editurii, despre un manuscris ilustrat de însuși Jung, o carte-spectacol scrisă între 1914 și 1930 și publicată abia în 2009. Titlul inițial era „Liber Novus", o carte scrisă caligrafic. E unul dintre cele mai personale texte semnate de Jung, produs al unei „imaginații active", cum a denumit-o însuși autorul.

De asemenea, Humanitas Fiction anunță, în 2011, proiecte incitante în cele patru serii de autor – Herta Müller, Fernando Pessoa, Isabel Allende, Eric-Emmanuel Schmitt – și o serie nouă cu „Opera poetică" a lui T.S. Eliot. În „Biblioteca Paulo Coelho", cel mai recent titlu, „Aleph". Romanul „Omul este un mare fazan pe lume" și un volum de eseuri de Herta Müller, „Opera poetică" de Fernando Pessoa, romanele „Suma zilelor" de Isabel Allende și „Pe când eram o operă de artă" de Eric-Emmanuel Schmitt. În „Raftul Denisei", romane semnate de autori consacrați ai colecției: „Scene din viața campestră" și „O pace perfectă" de Amos Oz, „Templul zorilor" și „Confesiunile unei măști" de Yukio Mishima, „Copilăria" de J.M. Coetzee, „Arhipelagul insomniei" de Antonio Lobo Antunes, „Ultima ispită a lui Hristos" de Nikos Kazantzakis, „Accidentul" de Ismail Kadare, alături de volume de povestiri deYasushi Ynoue și Yasunari Kawabata.

Anul acesta Editura Humanitas pregătește peste 200 de titluri noi, printre care: „Visul celtului" de Mario Vargas Llosa sau „Magul. Extraordinara viață a lui Paulo Coelho" de Fernando Morais. Seriile autorilor români se vor îmbogăți cu noi titluri de Andrei Pleșu, Mircea Cărtărescu, Ana Blandiana, Neagu Djuvara. Criticului Dan C. Mihăilescu îi vor fi editate volumele „Și așa mai departe?" și „Caragiale și caligrafia puterii".

Scriitorului columbian Gabriel Garcia Márquez îi va apărea anul acesta și în limba română cartea lansată în octombrie 2009, „Yo no vengo a decir un discurso/ Nu vin

FILM: Se arată „Aurora"

„Aurora" de Cristi Puiu, „Mănuși roșii" de Radu Gabrea, „Bună, ce faci?" de Alexandru Maftei, „Principii de viață" de Constantin Popescu jr., dar și „Loverboy" al lui Cătălin Mitulescu sau „Periferic", cu Ana Ularu, distinsă cu premiul Boccalino la festivalul de Film de la Locarno se numără printre filmele anului.

2011 marchează și debutul filmărilor pentru alte două proiecte cinematografice importante, „Alice în țara tovarășilor", noul lungmetraj al regizorului Nae Caranfil și „Doar cu buletinul la Paris" de Horațiu Mălăele.

Prima comedie romantică românească, „Bună, ce faci?", în regia lui Alexandru Maftei, va avea premiera în luna martie. O altă premieră, în aceeași lună, este lungmetrajul lui Constantin Popescu jr., „Principii de viață", cu actorul Vlad Ivanov în rolul principal. În cursul anului, vor avea loc și premierele peliculelor „Toată lumea din familia noastră" al lui Radu Jude, „Din dragoste cu cele mai bune intenții" de Adrian Sitaru, dar și „Loverboy", fostul proiect „Un balon în formă de inimă" al regizorului Cătălin Mitulescu. Tudor Giurgiu, de asemenea și producătorul Libra Film anunță amânarea premierei filmului „Undeva în Palilula" de Silviu Purcărete pentru anul 2012 și spune că va începe filmările la propriul proiect regizoral, „Despre oameni și melci", în luna iulie a acestui an.

Cristi Puiu, regizor și protagonist în „Aurora"

PUIU ȘI GABREA, LA START

Peliculele „Aurora", de Cristi Puiu, și „Mănuși roșii", de Radu Gabrea, se numără printre producțiile care vor avea premiera în luna februarie. „Aurora", noul opus al autorului „Morții domnului Lăzărescu", este filmul prin care Cristi Puiu încearcă să pătrundă în mintea unui criminal și să mai și iasă de-acolo ca să ne spună cum a fost. Obsedat de problemele morale, Puiu construiește o replică la capodopera mută a lui Murnau, „Sunrise: A Song of Two Humans" (1927). De cealaltă parte, „Mănuși roșii" descrie într-un mod impresionant mecanismul represiunii penitenciare de tip stalinist, prin intermediul ecranizării unui roman de Eginald Schlattner.

Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

TEATRU: Yury și Andrei Șerb

Teatrele din București și din țară au pregătit numeroase spectacole noi în 2011. La Teatrul Bulandra din Capitală vor monta trei regizori de calibru greu: Alexandru Darie, Yuryi Kordonskyi și Andrei Șerban.

Alexandru Darie, directorul instituției, pregătește „Din însemnările unui necunoscut", după Dostoievski, un spectacol dedicat maestrului Ion Cojar. Din distribuție fac parte, printre alții, Mihai Constantin, Virgil Ogășanu, Gheorghe Ifrim, Tamara Buciuceanu, iar premiera este programată pentru luna februarie. Regizorul rus Yuryi Kordonskyi revine la Bulandra, cu spectacolul „Să mă înmormântați pe după plintă", după romanul omonim de Pavel Sanaev, cu premiera programată la 12 ianuarie. El a colaborat cu actorii Mariana Mihuț și Marian Râlea.

În prezent, Andrei Șerban repetă alături de actorii Vlad Ivanov și Victor Rebengiuc, la spectacolul „Ivanov", după Cehov. Premiera ar putea avea loc până la sfârșitul lunii.

ION CARAMITRU ȘI VALERIA SECIU SE REÎNTÂLNESC PE SCENĂ

Piesa „Macbeth" de William Shakespeare, în regia lui Radu Penciulescu, și spectacolul cu titlul provizoriu „Purificare", regizat de Alexadru Mâzgăreanu, se numără printre premierele anului 2011 Teatrul Național București. La 47 de ani de la debutul lor la Teatrul Național, în piesa

e Nobel și alului Enescu

blicați anul acesta cu titluri noi în limba română

să țin un discurs", o compilație de texte scrise pentru a fi citite în public.

La Editura Nemira va apărea, în colecția Babel, „Privind în soare" de Julian Barnes, iar la Curtea Veche - „Manualul de inteligență emoțională" de Bar-On&Parker. Editura Paralela 45 va edita „Criptopedia - Dicționarul fenomenelor paranormale" de Jonathan Maberry, David F. Kramer și un „Mic curs de autoapărare intelectuală" de Normand Baillargeon. La Editura Leda, în cadrul Grupului Editorial Corint, vor apărea „Literary fiction" în primul trimestru al anului 2011, alături de „Îngăduința nordului" de Philip Hensher, „Infamii mărunte" de Panos Karnezis, „Orfani în Brooklyn" de Jonatham Lethem sau „O faptă bună" de Kate Atkinson. La rândul ei, Editura Litera va edita „Oamenii delfini" și „Callisto" de Torsten Krol, în colecția Premium. ✪

Apariții-surpriză la Editura Adevărul

Pentru 2011, Editura Adevărul pregătește mai multe colecții-surpriză. De exemplu, în fiecare miercuri a săptămânii, cititorii se vor putea delecta cu opera completă a unui scriitor fantastic, într-o serie cum a fost și cea cu Jules Verne. Numele autorului va fi cunoscut chiar în această lună. Colecția „101 cărți de citit într-o viață" va continua și anul viitor, aducând în ziua de joi noi titluri de forță. Este vorba despre „literatură de mare clasă", a explicat Grigore Cartianu, directorul editurii. „Aducem «Muntele vrăjit» de Thomas Mann, «Lupul de stepă», de Hermann Hesse, poeziile lui Mihai Eminescu și una dintre cărțile savuroase ale lui John Steinbeck. Îi luăm în calcul și pe «siamezii» Ilf și Petrov", a mai precizat Cartianu. Cât privește un nou proiect editorial din seria „Misterele Revoluției", Grigore Cartianu a declarat: „În 2011 am de gând să merg mai departe cu aceeași viteză în privința dezvăluirilor despre Revoluție și mineriade. În mod normal, va fi un nou volum până în vară. Proiectul editorial «Misterele Revoluției» e unul amplu, la care mai am de muncit intens câțiva ani".

Editura Adevărul a încheiat anul 2010 cu un succes la Târgul de Carte Gaudeamus, unde volumul „Crimele Revoluției" de Grigore Cartianu s-a clasat pe primul loc în topul vânzărilor târgului, cu 2.886 de exemplare cumpărate. Cel mai bine vândute titluri ale Editurii Adevărul pe întregul an au fost cele din colecția „100 de cărți de pe care trebuie să le ai în bibliotecă" – volumele „Zece negri mititei" și „Crima din Orient Express" fiind cumpărate fiecare în 248,334 de exemplare de-a lungul anului. Vânzări bune au înregistrat și colecțiile „101 cărți de citit într-o viață", lansată spre finalul lui 2010, dar și serii ca „Jules Verne" sau „Mari Spectacole de Operă". ✪

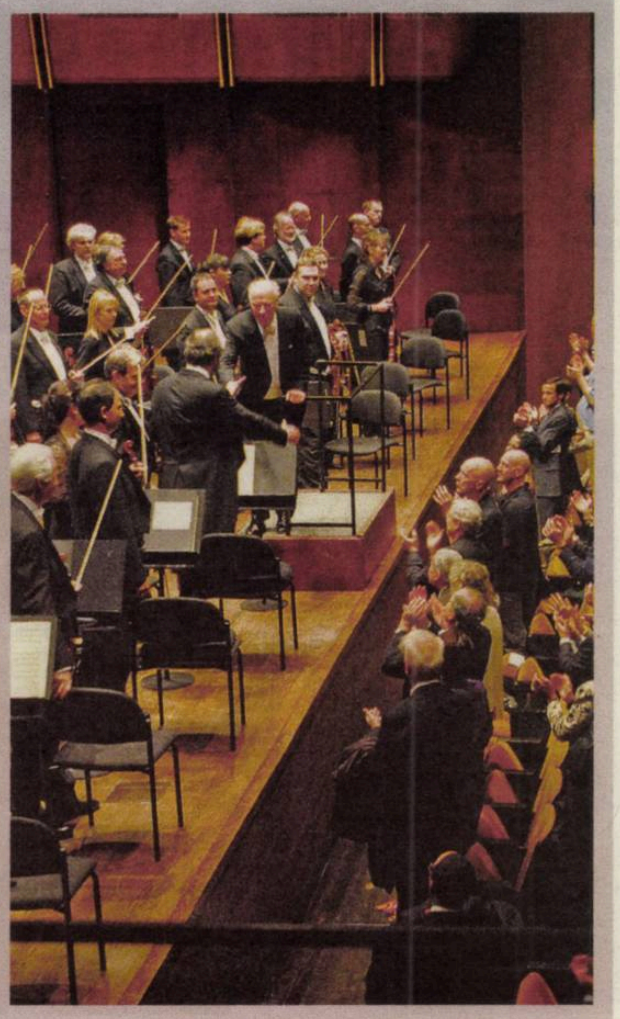

MUZICĂ: Gala Festivalului Enescu

● 2011 va însemna o nouă ediție a Festivalului Enescu, care începe în luna septembrie. Printre orchestrele invitate se numără Philadelphia Symphony Orchestra, Wiener Philharmoniker, Israel Philharmonic, Staatskapelle Berlin, Gulbenkian Symphony Orchestra, Saint Martin in the Fileds sau celebra **London Symphony Orchestra (foto)**. Ediția din acest an se va bucura și de prezența unuia dintre cei mai mari dirijori și pianiști ai lumii, Daniel Barenboim. Festivalul va avea o secțiune nouă, „Muzica Popoarelor", la care vor participa compozitori și ansambluri care vor aduce pe scenă prelucrări ale muzicii indiene, japoneze, argentiniene, ydish, libaneze sau marocane.

● În luna martie, Teatrul de Operetă „Ion Dacian" aduce spectatorilor o premieră inedită: „Maria de Buenos Aires o operă-tango de Astor Piazzola, libret Horacio Herrer. Iar în luna mai va avea loc premiera musicalului „Rebecca", având la bază romanul cu același nume, scris de Daphne du Maurier. Textul este semnat Michael Kunze și muzica este compusă de Sylvester Levay, amândoi laureați Grammy. Montarea de la București va beneficia de aceeași echipă de realizatori cu cea de la Budapesta – regizorul Attila Beres, scenograful Balazs Horesnyi, costumiera Rita Velich și coregraful Akos Tihanyi –, unde premiera a avut loc în martie anul trrecut.

● Institutul Cervantes din București organizează începând cu luna februarie și până în luna martie, cea de-a doua ediție a Festivalului „Flamenco Clasic și noile sale genuri", conceput ca un program monografic dedicat genului flamenco și reunind muzică cultă, muzică populară flamenco, fuziune jazz, flamenco și film. Vor fi prezenți compania de dans flamenco clasic Rafael Andujar sau grupul vocal Soniquete, dar si artiști precum pianista Rosa Torres Pardo. ✪

Ana-Maria Onisei

Kordonskyi n, la Bulandra

„Eminescu" de Mircea Ștefănescu, Ion Caramitru și Valeria Seciu se reîntâlnesc în rolurile principale în „Macbeth". Teatrul Metropolis din București a programat luna aceasta premiera „Nevestele vesele din Windsor", după Shakespeare, un musical regizat de Alexandru Tocilescu. La Secția Română a Teatrului Național „Radu Stanca" din Sibiu vor monta anul acesta, printre alții, Silviu Purcărete („D'ale carnavalului", de I.L. Caragiale), Radu Alexandru Nica („Pisica pe acoperișul fierbinte", după Tennessee Williams), Yuryi Kordonskyi („Cronica incidentelor din dragoste", după Tadeusz Konwicki) și Andriy Zholdak.

Cristi Juncu va monta la Teatrul „Toma Caragiu" Ploiești „Schilodul din Inishman", de Martin Mc Donagh, cu premiera programată în luna martie. În septembrie ar putea intra în repertoriu spectacolul „To be or not to be", de Nick Whitby, regia Vlad Massaci. Tot la Ploiești va monta și Petre Bokor - „Matineu la Buffalo", de Ken Ludwig.

Teatrul Național „Marin Sorescu" din Craiova își va îmbogăți repertoriul cu spectacole precum „Caligula", de Camus, regia László Bocsárdi, „Totu-i bine când se termină cu bine", de W. Shakespeare, regia Tim Carroll, „Corbul", de Goldoni, regia Alexander Hausvater, „O noapte furtunoasă", de I.L. Caragiale, regia M. Cornișteanu și un spectacol din Shakespeare, la alegerea lui Silviu Purcărete. ✪

Dan Boicea

Yuryi Kordonskyi repetă cu Mariana Mihuț și Marian Râlea spectacolul „Să mă înmormântați pe după plintă"

LUMEA DE SUNETE

Sezonul retrospectivelor

S-a cântat foarte mult live în 2010 în România. În toate genurile muzicale

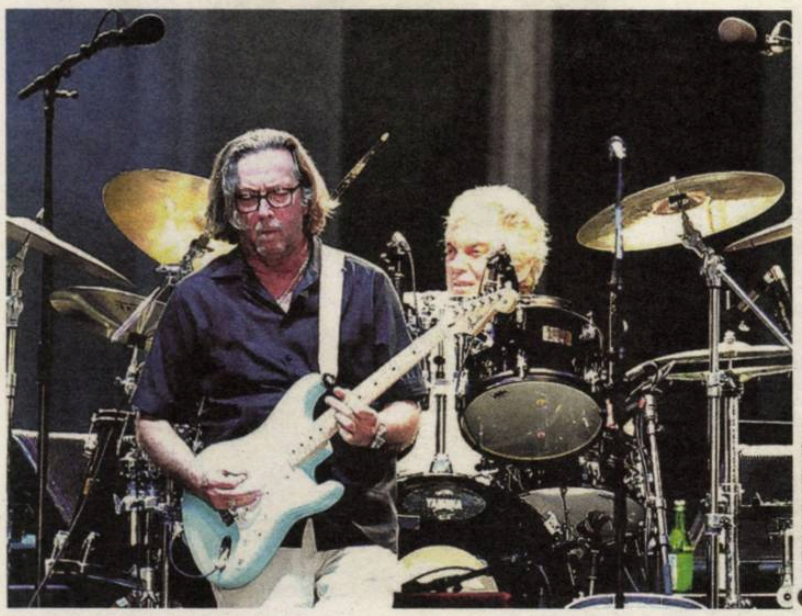

Prestația lui Eric Clapton a avut sobrietatea unui concert simfonic

FOTOGRAFII: MEDIAFAX

Bobby McFerrin, interpretul a cărui voce înlocuiește instrumentele muzicale, în concert la București

Partea leului au deținut-o marile trupe și marile nume ale anilor '70-'90, aduse - la „maturitate" (sau la sfârșit de carieră) - să le cânte românilor.

Oltea Șerban-Pârâu

Unii au venit pentru prima dată în țara noastră, alții mai fuseseră... Oricum, dat fiind că zilele acestea este liniște, iar pe cei despre care voi scrie mai jos îi auzim acum doar la radio, putem să ne amintim.

Printre cei care au putut fi ascultați live în 2010 s-au aflat AC/DC, Metallica, Elton John, Guns'N'Roses, Ozzy Osbourne, Chris Rea, Eric Clapton, Eros Ramazzotti sau The Cranberries, iar publicul show-urilor lor a variat între mii și zeci de mii de spectatori.

Omul-orchestră Bobby McFerrin a fost protagonistul unui spectacol memorabil la Sala Palatului, surpriza serii fiind cele câteva piese cântate alături de acordeonistul Ionică Minune și de țambalistul Cristinel Turturică.

Albumul „Chinese Democracy" al trupei Guns' N'Roses a fost pretextul concertului lor de la București, excelând prin punerea în scenă spectaculoasă, făcând să se audă și piese cunoscute ale trupei precum „Live and Let Die", „You Could Be Mine", „Knockin' on Heaven's Door".

O lecție de rafinament ne-a oferit Chris Rea, care, împreună cu trupa sa, a adus pe scenă piese celebre precum „Where The Blues Comes From", „Josephine", „Looking For The Summer", „Julia" sau „The Road To Hell", concertul fiind inclus în turneul european de promovare a celui mai recent album al artistului „Still So Far To Go - The Best Of Chris Rea".

VARA ȘI MUZICA PE STADIOANE

Sezonul de vară a fost dominat de concertul lui Elton John, la care au participat 12.000 de spectatori în Piața Constituției, muzicianul cântând, ca de obicei, și la pian și oferind publicului atât melodii noi, cât și hituri generatoare de amintiri și nostalgie, precum „Candle in the Wind", „Sacrifice", „The Way You Look Tonight", „Don't Let the Sun Go Down on Me" sau „Your Song".

Doar cu o zi înainte, Eric Clapton și Steve Winwood au fost cei care au oferit publicului din București o magnifică seară de blues autentic, pe Stadionul „Iolanda Balaș-Soter". Există o strălucire Clapton, care ne-a frapat și la acest concert. În anii '70, eleganța lui a oferit un mod de expresie a deziluziei. Acum, el este istorie vie. În fața scenei se adunaseră să degust „romantismul și frumusețea muzicii de altădată" atât cei din generația de 50-60 de ani, cât și tineri preocupați să descopere și calitatea în muzică. Am ascultat două legende vii ale chitarei, ne-am întors în perioada de glorie a bluesului, într-un concert ce a trecut și prin country sau rock, o seară ce a decurs aproape cu sobrietatea unui concert simfonic, fără nimic care să perturbe motivul pentru care ne aflam acolo, muzica.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Ruxandra Donose, la Sala Radio

Mezzosoprana **Ruxandra Donose (foto)** revine la București pentru a susține un concert, la 21 ianuarie 2011, la Sala Radio. Donose va concerta alături de Orchestra Națională Radio, sub bagheta celebrului dirijor Julien Salemkour. Programul concertului cuprinde două opere de Maurice Ravel, „Ora spaniolă" și „Copilul și vrăjile". Din distribuție mai fac parte soliști de renume precum Philippe Do, Yuriy Tsiple sau Valentin Racoveanu. Prețul unui bilet variază între 16 lei și 26 de lei.

LONDRA

Annie Lennox, decorată de regina Elisabeta

Cântăreața Annie Lennox a primit Ordinul Imperiului Britanic, una dintre cele mai importante distincții ale Marii Britanii, pentru inițiativele umanitare din Africa, potrivit AFP. Lennox, în vârstă de 56 de ani, a devenit ofițer al Ordinului Imperiului Britanic pentru acțiunile sale împotriva sărăciei și SIDA. Cântăreața a primit distincția de la regina Elisabeta a Marii Britanii, într-o ceremonie la Palatul Buckingham.

librăriile adevărul BUCUREȘTI

Librăria Magheru

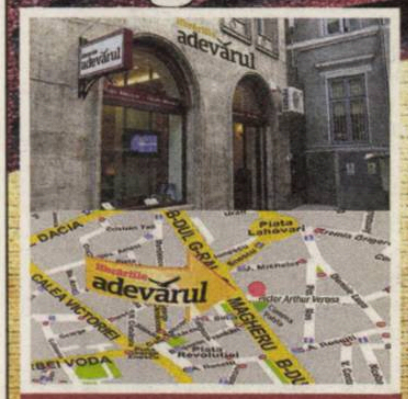

Bd. Magheru nr. 18
lângă Cinema Patria
Telefon: 021 311 32 85

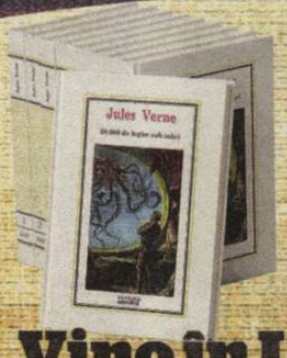

Cărțile și filmele Adevărul!
Ziare și reviste!
Abonamente și mică publicitate!

ÎN PLUS: Free WiFi spot

Cea mai bună selecție de carte a celor mai cunoscute edituri!

Vino în Librăriile Adevărul!

TIMIȘOARA: Str. Mercy nr. 3
TIMIȘOARA: Str. Alba Iulia
BRAȘOV: Str. Michael Weiss nr. 9
CLUJ-NAPOCA: Str. Ion Rațiu nr. 2
CRAIOVA: Str. Împăratul Traian nr. 9
CONSTANȚA: Bd. Tomis nr. 117
IAȘI: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 4
GALAȚI: Str. Brăilei nr. 169

Librăria Doamnei

Str. Doamnei nr. 27-29
intrarea prin Bd-ul I. C. Brătianu
Telefon: 021 310 41 12

EXPOZIȚIE ȘI ALBUM

Un Hefaistos modern

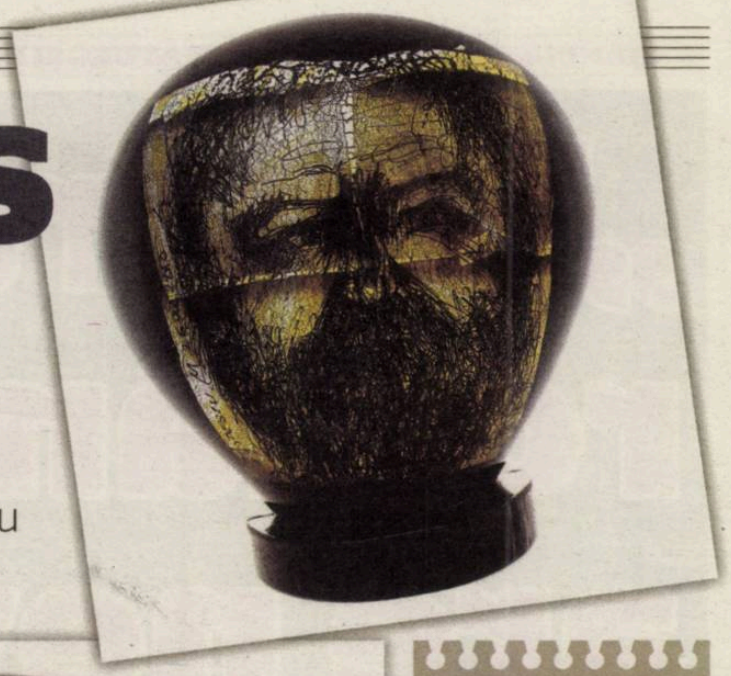

„Brâncuși" sau „profesor Tulp" al substanței vitroase, Mihai Țopescu încearcă o sinteză între artele grafice și cele ale focului

Câteva dintre exponatele semnate de Mihai Țopescu

Info

„Anatomia sticlei" / „Anatomy of Glass", album bilingv (română-engleză)
Concepția grafică: Romana Țopescu, Mihai Țopescu
Fotografii: Mihai Țopescu, Bogdan Cristian Drăgan
Texte critice: Adrian Guță, Gigi Mihăiță, Cătălin Davidescu, George Banu
Traducere în limba engleză: Gigi Mihăiță
Număr pagini: 164 + DVD

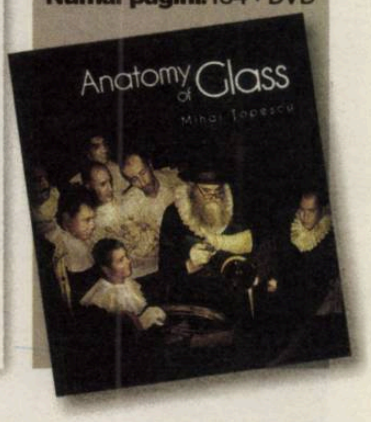

Timp de o săptămână mai este deschisă, în Spațiile Medievale ale Muzeului Național Cotroceni, o expoziție cu lucrări în sticlă ale apreciatului artist plastic Mihai Țopescu, originar din Târgu-Jiu.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Ineditul demersului merită toată atenția, fiind o rară ocazie de a lua contact cu lucrări într-un material destul de puțin folosit în arta plastică, artele focului fiind rareori luate în serios pentru un discurs plastic major. Mihai Țopescu este unul dintre cele mai renumite nume în domeniu, nu numai datorită apropierii locului său de naștere de cel al „titanului din Hobița" fiind supranumit deseori „un Brâncuși al sticlei".

„În București, Mihai Țopescu nu a beneficiat de nicio expoziție. În străinătate însă este foarte prezent și foarte apreciat, în Japonia fiind, de exemplu, unul dintre puținii români acceptați. Lucrând de peste 35 de ani cu sticla, și publicul bucureștean trebuia să îl cunoască pe maestru", explica, la vernisaj, Adina Rențea, directorul Muzeului Național Cotroceni, decizia de a găzdui în spațiile vechi de peste 330 de ani prima expoziție bucureșteană a artistului.

Cele 60 de lucrări expuse acum la Muzeul Național Cotroceni au fost realizate în perioada ultimilor ani și arată nivelul la care acest, practic, experimentator al sticlei a ajuns în prezent. Cu o minuție specifică maeștrilor chinezi, Mihai Țopescu își gravează desenele pe globurile de sticlă suflată încinse la 600-800°C, rezultând uluitoare obiecte artistice, a căror frumusețe eterată poate fi admirată acum de vizitatorii Muzeului Cotroceni.

ENERGIE EXPRESIONISTĂ

Subiectele lucrărilor (desen/sticlă) concordă cu conceptul „anatomiei sticlei", sub care artistul își pune opera recentă, așadar fac trimitere la capodoperele marilor maeștri din Veacul de Aur al artelor plastice (cel de-al XVII-lea): „portrete de bărbați și de femei, trubaduri și scene de carnaval, teme shakespeariene liber și aluziv interpretate, secvențe ale unor interioare, prezența unor animale fantastice, compozite, ca trimitere metaforică la babilonica lume contemporană, autoportretul care depune mărturie și despre nobila însă plina de responsabilitate condiție a artistului", conform unei inspirate enumerări făcută de criticul de artă Adrian Guță. „Structurile antropomorfe sunt simplificate, primitivizante adesea, uneori vitalizate de o energie (neo) expresionistă", mai remarcă acesta.

Expoziția de la Cotroceni este însoțită și de un elegant album Mihai Țopescu, intitulat „Anatomia sticlei" / „Anatomy of Glass" (în română și în engleză), la rândul său însoțit de un DVD cu filmul „Mihai Țopescu – Anatomy of Glass", realizat de Bogdan Cristian Drăgan și proiectat și în cadrul vernisajului. Atât pe coperta cărții, cât și în filmulețul de 20 de minute, Mihai Țopescu se ipostaziază în figura profesorului Tulp din capodopera „Lecția de anatomie" a lui Rembrandt, încercând să transmită secretele meșteșugului sticlei grupului său de tineri învățăcei.

PARALELĂ CU BRÂNCUȘI

Info

Expoziție de sticlă Mihai Țopescu
Unde: Muzeul Național Cotroceni
Când: până la 11 ianuarie, marți - duminică, orele 9.30 - 17.30
●●●●●

„Mihai Țopescu ne oferă accesul în laboratorul unei nobile arte a focului: sticla. Parcurgem, ca observatori, un proces cât se poate de viu, chiar incandescent, ceea ce îl deosebește de recea «Lecție de anatomie» pictată de Rembrandt. Pelicula este un eseu, nu un simplu documentar, iar legătura cu maestrul olandez se creează, vizual, mai mult la nivelul efectelor de clarobscur", scrie – sub titlul „Un profesor Tulp al sticlei" – Adrian Guță. „Seria de lucrări și filmul «Anatomia sticlei» particularizează ca obiecte și prezintă prin imagini în mișcare o nouă etapă în creația lui Mihai Țopescu, etapă în universul căreia o tehnică novatoare provoacă o întâlnire aparte între arta sticlei, sculptură, desen și gravură", mai atrage atenția criticul de artă.

„Este un film al zămislirii operei de artă. Se prezintă drumul sticlei, mai precis parcursul unui creator care a înțeles puterea din interior a sticlei", spunea, la vernisaj, criticul Cătălin Davidescu. Reputatul George Banu crede că, la Țopescu, „scena rembrandiană e reconstituită nu pentru a descompune, ci pentru a recompune acest echivalent al gestului anatomic care e gestul artistic". „Țopescu, apropiat de Brâncuși, el, sticlarul care lucrează rapid, m-a făcut să mă gândesc la încetineala sculptorului. Două forme ale excesului!", scrie teatrologul.

„M-am născut pe același tărâm și sub același semn stelar ca marele Constantin Brâncuși, doar că la 80 de ani diferență. Trăiesc și creez în spațiul sacru inițiat de el în orașul meu natal, Târgu-Jiu. Spiritul său m-a călăuzit ca o lumină în viață, însă nu mi-a influențat arta. Nu pot decât să fiu fericit că Brâncuși nu a descoperit sticla ca formă de expresie", spunea, mai de mult, Mihai Țopescu. ●

GIANINA CĂRBUNARIU, DRAMATURG ŞI REGIZOR

„Teatrul românesc are nevoie de un shut down şi de un restart“

Gianina Cărbunariu: un regizor curajos, un dramaturg inspirat şi un creator de talie europeană, la doar 33 de ani

FOTOGRAFII: PETRICĂ TĂNASE

Cu un succes recent în Austria, o piesă pe tema imigraţiei şi un proiect nou la Cluj-Napoca, un spectacol despre implicaţiile politice şi sociale în zona Roşia Montană, Gianina Cărbunariu devine o voce din ce în ce mai puternică.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro.

● Ţi-ai format o imagine de dramaturg/regizor revoltat. Mai vezi revoltă în spectacolele tale, pe viitor, sau o să te linişteşti la un moment dat?

● E adevărat, sunt etichetată aşa, dar mie nu-mi plac etichetele. Eu nu sunt un autor revoltat. Da, ca cetăţean mă revoltă foarte multe lucruri şi deseori îmi iau subiectele din realitate, dar fac asta pentru că partea de documentare îmi oferă cel mai mult. Când lucrez la o piesă sau la un spectacol nu-mi propun să aflu cu orice preţ adevărul, deşi mă duc deseori pe teren cu grila asta a adevărului în minte. Merg în mijlocul evenimentelor pentru că acesta este principiul dramAcum: autorul face interviurile şi documentarea, autorul merge la scenă, la repetiţii cu actorii. Iar regia nu este o regie de text, ci de un cu totul alt tip. Ea începe în momentul în care iniţiezi documentarea.

● Recent ai montat la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca spectacolul „Roşia Montană – pe linie fizică şi pe linie politică“. E un subiect sensibil, toată lumea dă foarte uşor verdicte...

● E clar pentru toată lumea că sunt două tabere, dar, dincolo de aceste tabere, noi am vrut să vedem ce se întâmplă acolo cu oamenii. E un spectacol dramAcum, la care au colaborat trei regizori: eu, Andreea Vălean şi Radu Apostol. Dramaturgul Ştefan Peca a scris pentru noi toţi. Şi am mai lucrat cu Florin Fieroiu (coregrafie), Andu Dumitrescu (scenografie), Bobo Burlăcianu (muzica), Cristina Toma (actriţă independentă din Bucureşti) şi cu actorii Teatrului Maghiar.

● Am făcut documentarea la Roşia Montană şi în localităţile dimprejur, în august 2010, după ce am câştigat o aplicaţie la Administraţia Fondului Cultural Naţional (AFCN). Am fost la Roşia, cu actorii şi cu toată echipa, am făcut interviuri cu oamenii, apoi am lucrat la conceptul de spectacol şi ne-am întors la Cluj în octombrie, când am început repetiţiile. Am ajuns şi în cartierul Recea, din Alba Iulia, unde sunt cei strămutaţi, am străbătut zonele din jur şi am vorbit cu locuitorii din Abrud. În Roşia Montană am trăit un puternic sentiment de dezorientare, care ne-a tulburat. Şi ne-am gândit cum să redăm pe scenă acel sentiment şi mai puţin date sau alte lucruri

Gianina Cărbunariu, 33 de ani, a montat recent la Cluj-Napoca un spectacol despre viața oamenilor de la Roșia Montană

În România nu mai merge cu cârpeli

● Spuneai că nici în străinătate nu este încurajată creativitatea. De ce?

● Sunt rețete care funcționează la un moment dat și care s-au născut dintr-un impuls de creativitate. Și greu se mai inventează formule noi. Asta pentru că și în Germania, de exemplu, pentru o trupă de teatru independent, e foarte greu. Cunosc oameni cărora le este dificil să facă rost de bani pentru producție. Și aici, teatrele mari și foarte mari au bani. Ele își asumă riscuri, dar cu mare greutate, pentru că preferă să meargă pe rețete care au funcționat la public. Un exemplu diferit este teatrul Kammerspiele din München, unde am lucrat, și care are o relație foarte specială cu colaboratorii. Ei au ales textul meu citind 40 de scenarii care le-au căzut mână, acum șase ani. În România ai spune că este un noroc, acolo ai spune că este un lucru normal.

● Și totuși ce am putea transplanta de acolo, în România?

● Eu cred că avem nevoie de un shut down și de un restart. Nu mai merge cu transplantul. Am tot cârpit, am schimbat stomacul...

● Ce teme sunt la modă acum în teatrul occidental?

● Pe marile scene se va monta întotdeauna Shakespeare, dar problema e cum îl găsești pe Shakespeare al zilelor tale și cum îl ajuți să devină articulat. În Occident sunt tot felul de ateliere de scriere dramatică și există public pentru asta. Dar sunt și scene în care dramaturgia contemporană este de bază. Pe mine, moda nu m-a interesat niciodată. Nu m-am dus să fac documentare la Târgu Mureș pentru că era la modă. Dimpotrivă. Nu mai interesa pe nimeni subiectul, după 20 de ani. Mă interesa pe mine. ⊗

Cine este Gianina Cărbunariu

Gianina Cărbunariu s-a născut la 9 august 1977, a studiat Literele la Universitatea București și Regia la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică (UNATC) din București. Masterat în Scriere Dramatică (UNATC, 2006). Membru fondator al grupului dramAcum. A avut burse și rezidențe de dramaturgie la Wiesbaden, Londra, Valence. Marele Premiu la Concursul Național de Dramaturgie al Ministerului Culturii. Piesele sale „Stop the Tempo" (2003) și „mady-baby.edu/Kebab" (2004) - pe care le-a montat ea însăși la Teatrul LUNI de la Green Hours și la Teatrul Foarte Mic au fost traduse, publicate și montate în Germania, Franța, Irlanda, Polonia, Marea Britanie, Italia. Spectacolele ei au participat la festivaluri importante din Europa. ⊗

foarte concrete. La multe proiecte, uneori nici nu poți pricepe ce se întâmplă, dar înțelegi că e o enigmă acolo. Textul s-a născut odată cu spectacolul; scenele scrise de Ștefan au fost dezvoltate pe timpul lucrului. E interesant că au fost trei regizori și un dramaturg, fiecare cu o stilistică diferită. Am observat că este greu pentru unii producători de teatru să înțeleagă că genul de proiect pe care îl facem noi durează. Pentru că ai nevoie de timp pentru cercetare, ai nevoie să se sedimenteze perioada de documentare și apoi te întorci la acele date.

BĂTĂLII CÂȘTIGATE, BĂTĂLII PIERDUTE

● Există un nou val în teatru, un nou teatru românesc, dacă ar fi să-l parafrazăm pe Alex. Leo Șerban, care folosește definiția „noul cinema românesc"? Sau acest val a venit deja, dar a trecut neobservat, n-a avut forță să schimbe relieful?

● La film e mai clar, pentru că și expunerea este mai mare. Într-adevăr, cineaștii au venit în forță cu un limbaj pe care nimeni n-a putut să-l ignore. Teatrul însă se adresează unui public mult mai restrâns. În plus, există un sistem pe care îl știm cu toții, format de teatrul de stat și un teatru care încearcă să-și facă loc prin AFCN, prin finanțări mici, o dată pe an... Dar, cred că există oameni cu voce puternică și în teatru. Poate că nu e chiar un val, dar sunt spectacole și creatori tineri despre care eu pot vorbi deja. În dramaturgie e Ștefan Peca, care e montat în Europa, apoi mai sunt Maria Manolescu și Bogdan Georgescu, dramaturgi, Radu Apostol și Ana Mărgineanu, regizori. Aceștia au în comun conectarea la realitate și temele care le aparțin. Noi când am început cu dramAcum în 2001 căutam cu disperare un autor. Atunci l-am găsit pe Ștefan Peca. Avea 18 ani. Am descoperit și alți dramaturgi și am montat textele lor. Acum, teatrele de stat nu mai pot face abstracție de ei și îi mai montează. Să zicem că asta e victoria noastră.

● Și unde simți că ați pierdut lupta?

● De când am început în București ne doream mai multe spații dedicate dramaturgiei contemporane. Aceste spații nu există. Ele n-ar trebui să țină de teatrele de stat sau să fie toate în centru, ci în diferite cartiere ale Bucureștiului. Și nici măcar nu mai cred că se poate asta. Ar trebui inițiate proiecte care să facă abstracție de localizare, să se creeze spații exclusiv pentru dramaturgia contemporană, finanțate de Primărie, să existe mai multe locuri unde să poți aplica pentru finanțare, să fie protejați cei care se află la început de drum sau chiar la mijlocul drumului, așa cum suntem noi cu dramAcum.

„CONTEAZĂ FOARTE MULT UNDE MONTEZI"

● Ai avut succes în Austria, cu spectacolul după textul tău, „Sparanghel", la Volkstheater din Viena. Cum ți-l explici?

● Spectacolul „Sold Out", jucat în Germania, a avut cronici foarte bune în reviste importante de teatru. Sunt convinsă că dacă lucram pe același subiect, dar nu eram într-un teatru de prim-rang, nu aveam aceeași vizibilitate. La fel s-a întâmplat și la Volkstheater. Acolo a venit toată critica și a scris. Sigur, dacă era o tâmpenie, oamenii scriau și asta. Pentru că în Germania nu mă știa nimeni când am montat și e valabil același lucru și pentru Viena. Asta se întâmplă și în România. Contează foarte mult unde montezi și vizibilitatea pe care ți-o oferă teatrul. La spectacolul „20/20" de la Studio Yorick din Târgu Mureș primul critic a venit la patru luni după premieră. E un teatru independent de provincie și nu se deplasează nimeni. Sala a fost mereu plină, pentru că publicul era interesat de temă. Iar primul critic român care a scris, Alice Georgescu, a văzut spectacolul la Budapesta, într-un festival, la trei săptămâni de la premieră. Criticii români au văzut spectacolul abia la un an de la premieră, la București, în Festivalul Național de Teatru. Asta se întâmplă și cu spectacole ale colegilor mei. ⊗

Un regizor itinerant

● Călătorești foarte mult pentru a monta. Totuși, unde ai cartierul general?

● Am montat la München, în primăvară, am montat la Cluj-Napoca, am regizat o lectură la Madrid, am fost la Viena, la premiera cu „Sparanghel", am fost în turneu cu „20/20" la Pécs, la festivalul lor național de teatru, dar chiria o plătesc în București. Nu mă simt în siguranță în niciun loc, ceea ce îmi face bine.

● Când reușești într-adevăr să te distanțezi, se văd mai bine praful, provincialismul, obtuzitatea și ies în evidență și lucrurile bune în viața teatrală din România?

● Pe mine m-a ajutat foarte mult distanța. Îmi clarifică uneori lucrurile. Din păcate nu există „exit" nici măcar în Occident. Peste tot sunt probleme pentru un tânăr creator. Nu mi se pare că trăim un moment care să încurajeze creativitatea, ci rețetele și succesul facil. În unele țări mai mult, cum e la noi, în altele mai puțin. În România e o inerție generală și o lipsă de perspectivă, nu sunt direcții și trăim de pe o zi pe alta. Nu văd strategii pe un termen mai lung sau un feedback care să-i ajute pe artiști. Nu văd un suport pentru tinerii creatori sau pentru cei care termină Facultatea. Ce li se oferă acum este ori foamea (câte locuri sunt scoase în concurs la teatru? Foarte puține și o dată la nu știu câți ani) ori înregimentarea într-un sistem de stat în care nu se știe ce se va întâmpla cu ei, dacă vor juca sau în ce vor juca. Mi se pare ciudat că sistemul teatral românesc nu s-a schimbat aproape deloc, în 20 de ani. Singura șansă a tinerilor este să spargă total inerția în care se află, dar e greu să reușești asta. Când am înființat compania dramAcum n-am vrut să ne batem cu Teatrul Național, pentru că eu nu cred în schimbarea sistemului din interior. Noi am creat ceva al nostru, în paralel.

● În ciuda faptului că directorii de teatru au circulat în exterior, au mai fost pe la festivaluri, au mai luat contact cu alți directori și e o libertate de circulație a ideilor?

● Trebuie să și vrei să schimbi. Nu e îndeajuns doar să vezi. Tendința este următoarea: cel mai comod e să nu faci nimic, pentru că banii sunt aceiași. Iar dacă nu faci nimic, nu greșești și ești bine... Evaluările se fac cum se fac, managerii au bifat tot ce puteau bifa din grila aia și tot așa... ⊗

TELE-TEXT

„Perle“ de la televizor

Cezar Paul-Bădescu

Ce ne dorim de la televiziunile noastre în 2011? Ne dorim multe, dar mai cu seamă să vorbească o limbă română corectă. Acesta ar fi nivelul zero, cel pe care ar trebui clădit întreg demersul jurnalistic. Dacă despre conținutul inconsistent al programelor mai putem discuta, în privința corectitudinii limbii nu are rost nicio negociere. Asta cu atât mai mult cu cât greșelile de exprimare de la televizor au o incredibilă forță de influență asupra limbii pe care o vorbesc, apoi, telespectatorii.

La sfârșitul anului trecut, Consiliul Național al Audiovizualului (CNA) a dat publicității un raport despre cum se vorbește la televiziunile noastre, bazat pe o monitorizare realizată de o echipă de cercetători de la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, condusă de Rodica Zafiu. Din acest raport reiese că, din păcate, se vorbește foarte prost românește la posturile de televiziune de la noi.

De exemplu, unii prezentatori sau moderatori se pare că au ceva împotriva prepoziției „pe”, atunci când aceasta trebuie să-l însoțească pe „care”: „care, de-a lungul anilor, le-am avut” (B1); „toate cunoștințele care le-a acumulat” (N24 PLUS); „atâta corupție, care tot statul o poate rezolva” (Prima TV); „ultimul lucru care ai pus” (TVR 1). Alții, în schimb, iubesc pleonasmul: „și statul să redevină din nou acționar” (Pro TV); „dar însă toți liderii PDL...” (Realitatea TV); „Și-a dat jos până chiar și pantalonii” (Kanal D); „vestea morții sale este foarte fulgerătoare” (Antena 3).

Cât despre dezacordul dintre subiect și predicat, acesta e la ordinea zilei la televiziunile românești: „Fiecare au câte 25 de ani” (Antena 1); „ar fi fost folosite un număr foarte mare de oameni” (Realitatea TV); „sărăcia și lipsa de perspectivă din România îi împinge pe mulți să...” (Pro TV); „laptele dat de animale fac ca produsele ce se vând...” (Realitatea TV); „în incidentul de atunci a fost rănit și colegii de club ai românului” (TVR 2); „la exercițiu a participat polițiștii” (TVR 2); „în ofertă va apărea în premieră și apartamente vechi” (Prima TV); „o țară amărâtă, care nu știam ce e tradiția” (B1 TV) etc.

Mai rău decât că „nu știam ce e tradiția” e că „nu știam” limba română. Parcă ar vorbi personajul Ismail din „Toate pânzele, sus!”. Cel puțin, el era simpatic... ⊗

Rodica Zafiu, cea care a coordonat echipa de lingviști care a realizat monitorizarea pentru CNA

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
5 ianuarie

21.10 TVR 1
FILM

Michael Clayton (SUA, 2007)
Regia: Tony Gilroy
Cu: George Clooney, Tom Wilkinson, Sydney Pollack, Tilda Swinton.

02.00 CINEMAX
FILM
Furtuna (Germania, 2009)
Regia: Hans-Christian Schmid.
Cu: Kerry Fox, Anamaria Marinca, Stephen Dillane, Rolf Lassgard, Alexander Fehling.

Joi
6 ianuarie

17.50 CINEMAX 2
FILM
Omul de nisip (Spania, 2007)
Regia: José Manuel Gonzalez.
Cu: Hugo Silva, María Valverde, Irene Visedo, Alberto Jiménez, Samuel Le Bihan.

21.10 TVR 1
FILM

Fotolii de orchestră (Franța, 2006)
Regia: Danièle Thompson
Cu: Valérie Lemercier, Cécile De France, Albert Dupontel, Claude Brasseur.

Vineri
7 ianuarie

16.45 HBO
FILM
Australia (Australia, 2008)
Regia: Baz Luhrmann.
Cu: Nicole Kidman, Hugh Jackman, David Wenham, Bryan Brown, Jack Thompson.

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Orele (SUA, 2002)
Regia: Stephen Daldry
Cu: Nicole Kidman, Julianne Moore, Meryl Streep.

Sâmbătă
8 ianuarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Vreau să trăiesc! (SUA, 1958)
Regia: Robert Wise
Cu: Susan Hayward, Simon Oakland, Virginia Vincent.

0.35 TVR 1
FILM

Decameronul (Italia, Anglia, Franța, Luxembourg, 2007)
Regia: David Leland
Cu: Hayden Christensen, Mischa Barton, Anna Galiena
Prezintă: Alexandru Tocilescu.

Duminică
9 ianuarie

19.55 TVR CULTURAL
SHOW
Jools Holland Show (Marea Britanie, 2008)
Regia: Janet Fraser-Crook
Episodul 1
Invitați: Nicole Atkins, Paul McCartney, Metallica.

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Iubire cu gust de afine (Hong Kong-China-Franța, 2007)
Regia: Wong Kar Wai
Cu: Jude Law, Norah Jones, Natalie Portman.

Luni
10 ianuarie

14.55 TVR 1
EMISIUNE
Oameni mari la TVR
Prezintă: Mihaela Michailov
Invitat: coregraful Cosmin Manolescu.

21.00 CINEMAX
FILM

Tata în călătorie de afaceri (Iugoslavia, 1985)
Regia: Emir Kusturica.
Cu: Moreno D'E Bartolli, Miki Manojlovic, Mirjana Karanovic, Mustafa Nadarevic.

Marți
11 ianuarie

16.45 HBO
ANIMAȚIE
O poveste de Crăciun (SUA, 2009)
Regia: Robert Zemeckis.
Cu: Jim Carrey, Steve Valentine, Daryl Sabara, Sage Ryan, Amber Gainey Meade.

22.50 CINEMAX
FILM

Obsesii din trecut (Franța, 2008)
Regia: Bertrand Tavernier
Cu: Tommy Lee Jones, Peter Sarsgaard, John Goodman, Mary Steenburgen.

SUNĂ ACUM! apel gratuit*
0800.800.111

Citește în noul număr Forbes România!

Cum a schimbat criza strategia celui mai mare industriaș român.

În plus: Topul celor mai mari filantropi și de ce refuză companiile să doneze.

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 8.00 - 22.00 (luni – vineri), 10.00 - 18.00 (sâmbătă – duminică).
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

VERNISAJ

Bronzino, un portretist redescoperit

O expoziție găzduită de un palat florentin scoate la lumină arta unui pictor manierist care a slujit familia Medici

Deschisă până la sfârșitul lui ianuarie 2011, expoziția reamintește farmecul și forța portretelor pictate de unul dintre cei mai mari artiști de secol XVI, Agno di Cosimo, rămas în istoria artei cu numele de Bronzino (1503-1572).

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Evenimentul, o premieră în lumea expozițională, a stârnit entuziasmul celor mai exigenți critici de artă. Lucrările expuse la Palatul Strozzi din Florența scot dintr-un con de umbră nedrept talentul unui rafinat pictor de curte, care a slujit Casa de Medici la vremea la care era condusă de Cosimo I de Medici. Criticul de artă de la ziarul „The Guardian" mărturisește că ceva mai grandios n-a mai văzut și nici nu va vedea, probabil, curând.

Criteriul de selectare a tablourilor expuse a fost gradul de măiestrie, așa că evenimentul aduce în fața vizitatorilor operele cele mai izbutite ale pictorului. Pentru această expoziție, curatorii au împrumutat lucrări aflate în proprietatea unora dintre cele mai mari muzee din lume, de la instituții din capitala Ungariei la muzeul din Los Angeles. Peste 70 de tablouri pictate de Bronzino (80% din numărul total al lucrărilor lui) pot fi admirate, alături de lucrări de Pontormo, Cellini, Tribolo și alți pictori. Sunt expuse și două tablouri recent descoperite : unul înfățișând un pitic și un Christ răstignit. Identitatea celui din urmă a stat sub semnul întrebării decenii de-a rândul, însă curatorii expoziției susțin că este opera lui Bronzino.

Bronzino, „Portretul Biei de Medici" (fiica ilegitimă a lui Cosimo I de Medici), 1542

Bronzino, „Eleonora de Toledo și fiul ei Giovanni de Medici", 1545

ISTORIA PRIN PICTURĂ

În veacul al XVI-lea, arta portretului era una dintre cele mai solicitante și cerea un timp considerabil. Orelor fără sfârșit în care viitorul personaj al tabloului hotăra vestimentația cu care dorește să fie imortalizat pentru eternitatea artei și a istoriei și ce peisaj să apară în fundal li s-au adăugat orele infinite pe care „personajul" le petrecea în fața artistului care trudea la șevalet. Execuția în sine dura de la săptămâni la luni întregi.

Portretele membrilor familiei Medici sunt cele mai importante opere ale lui Bronzino, pictorul care și-a luat acest pseudonim de la cuvântul care denumește bronzul, nuanță la care a recurs adesea în lucrările sale. Pictor și poet iubitor de sonet petrachian, Bronzino a pictat în anii 1500 portretele copiilor Medici, scriind din Pisa recucerită: „Stau neîncetat împreună cu acești sfinți suverani și mă bucur de binecuvântata dulceață a unui prinț atât de bun și de binevoitor". Toate portretele care consfințesc această importantă familie în istoria Italiei și în istoria culturii europene exprimă dreptul divin al familiei Medici la ocârmuirea dinastică.

Cosimo I, pe care l-a slujit credincios, era întruchiparea prințului invincibil de tip machiavellic. La cucerirea Toscanei a poruncit ca dușmanii republicani să fie torturați și uciși. Pe marele principe, Bronzino l-a înfățișat mai mereu în armură, întotdeauna gata de a-și apăra cu orice preț familia și ținutul.

În faimosul portret „Eleonora de Toledo și fiul ei Giovanni de Medici" a zugrăvit-o pe frumoasa soție a lui Cosimo I, alături de fiul lor de numai 2 ani. Scoase în evidență de compoziția lucrării, brațul și mâna Eleonorei sugerează promisiunea unei eliberări, cu ajutorul unei vestimentații luxuriante (o rochie din satin bogat, pe care se văd rodiile din modelul țesut). Degetele lungi ale personajului se joacă în tihnă cu un canaf, poate lucrat chiar de Benvenuto Cellini. Postura femeii așezate la balcon este inspirată de celebra „Mona Lisa", susțin criticii de artă, iar în partea stângă a Eleonorei pictorul a zugrăvit un element de peisaj lichid, ca mijloc de a exprima „lacul inimii", metaforă populară în epocă. Sobrietatea posturii, privirea de nescrutat, rigiditatea impusă și de corsaj, în care Eleonora avea să fie înmormântată, și de statutul social al personajului conturează limpede lumea personajului. Pe de altă parte, micuțul Giovanni de Medici, destinat Bisericii, are fruntea înconjurată de zulufi aurii, fiind înfățișat în toată puritatea inocenței.

PUBLICITATE

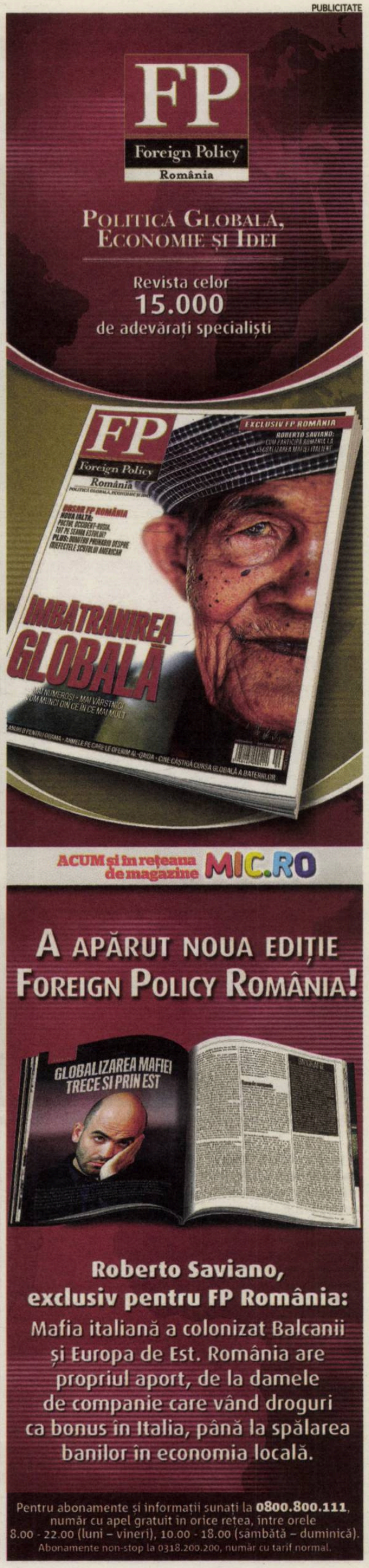

În India, cu Anamaria Smigelschi

●● Graficiană reputată, Anamaria Smigelschi s-a născut în 1938, în București, tatăl fiind de origine poloneză (fiul pictorului Octavian Smigelschi), iar mama italiancă. Semnează grafică de șevalet și gravură, expunând în țară și în străinătate (Roma, Cracovia, Varșovia, Heidelberg, Baden-Baden, Sao Paulo, Grado, Sint-Niklaas sau Lahti). A lucrat grafică publicitară, de la redactarea artistică a unor reviste ilustrate la afiș de teatru și de film. Este, de asemenea, autoarea unor cărți pentru copii precum „Luna Betiluna și Dora Minodora". A fost distinsă cu mai multe premii naționale și internaționale.

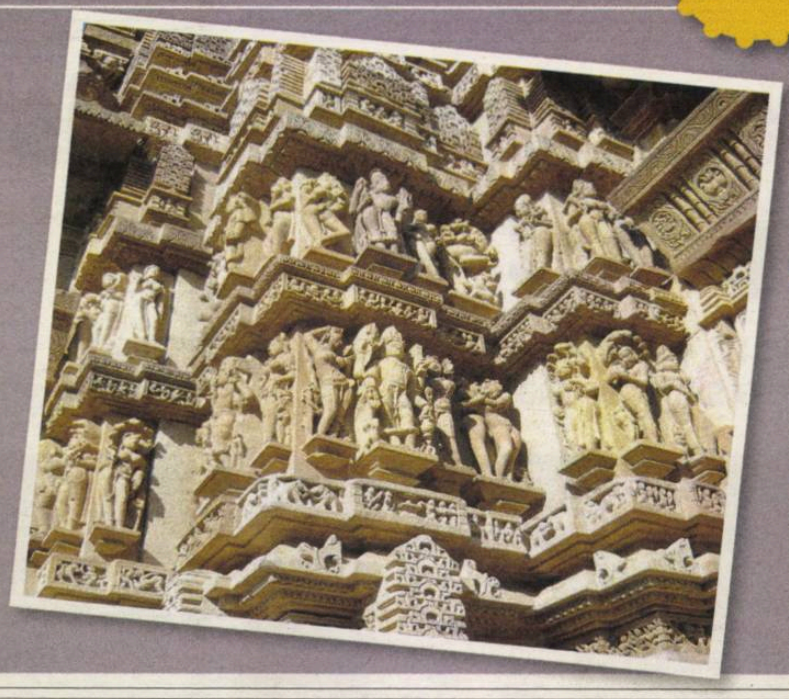

La New Delhi

- Coloana dintr-un metal misterios din curtea moscheei Quwwat-ul-Islam.
- Colonadele și minaretul sunt zidite din piatra fostelor temple hinduse dărâmate de către generalul Aibak.
- Mormântul lui Humayun, unul dintre cele mai frumoase mausolee mogule.
- Grădina Fluturilor, deschisă pentru public în februarie.
- Templul Zeiței Lakshmi unde doamne elegante cu sariuri de o mare frumusețe aduc ofrande flori și fructe.
- În luna martie, la fortul Amber se desfășoară Festivalul elefanților, culori, zgomot, mulțime.

Turistul fazan

Vizitatorii care merg prin siturile din India pot fi victime inocente ale comerțului de suvenire

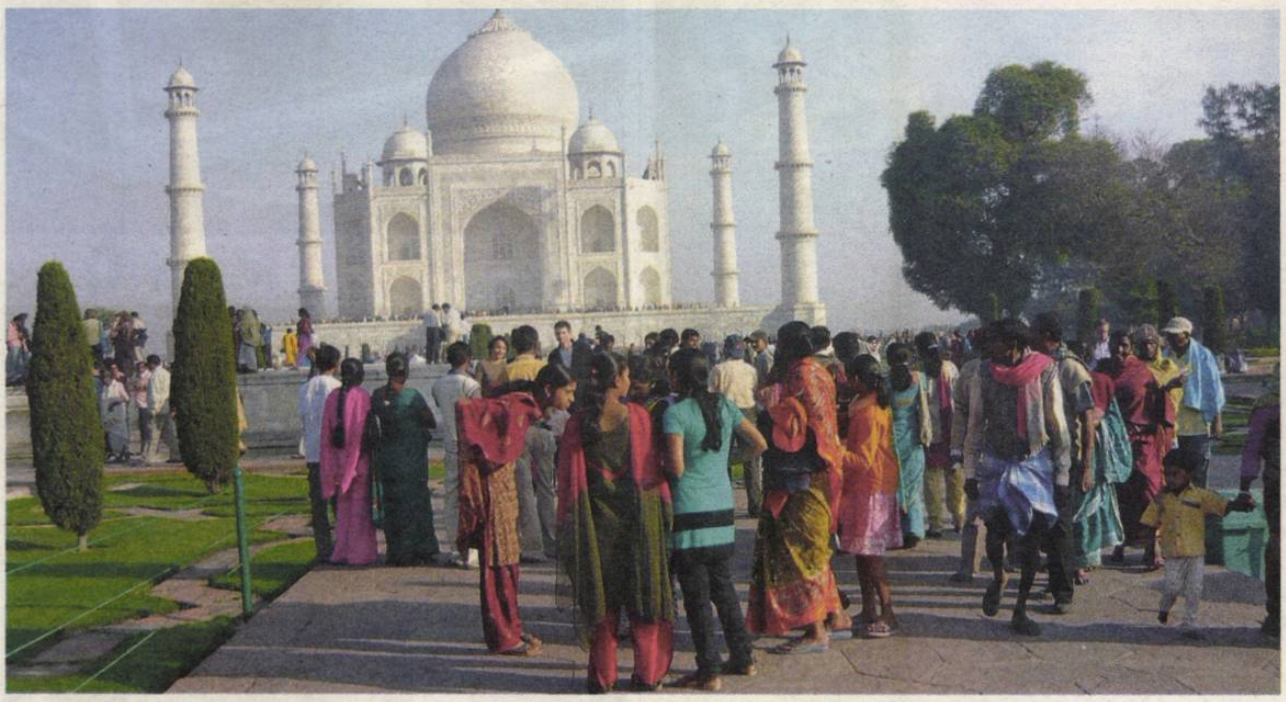

Cei mai agresivi vânzători de suvenire sunt cei care mișună în jurul templelor, palatelor sau moscheelor

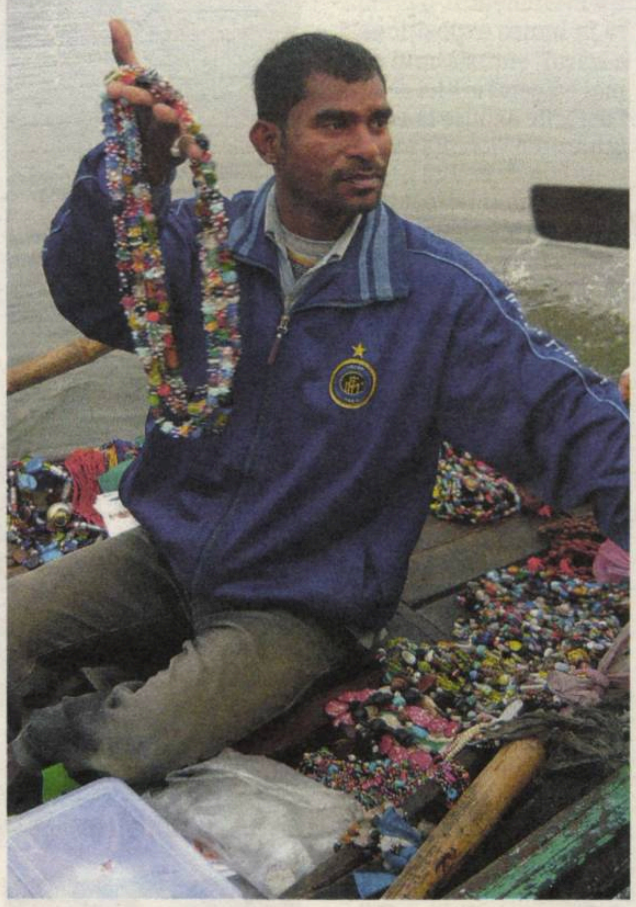

Oricât de ieftin ai lua un suvenir, tot ai senzația că ești păcălit

În țările sărace dar cu un bogat trecut istoric, milioane de oameni depind material de bunăvoința călătorului pricopsit.

Anamaria Smigelschi

●● Europeanul corpolent, îmbrăcat în alb (cazul meu) este o țintă sigură, aglutinează în jurul lui, ca un magnet, o spuză de comersanți de toate vârstele, cu o infinitate de oferte (evantaie de pene, cărți poștale, jucării mecanice, albume, coliere, clopote, ochelari de soare, statuete, tipsii, fosile) toate, ocazii unice! Comerțul acesta cu atenții din călătorii, pentru cei dragi sau obligații pentru colaboratori, se poate împărți în patru mari categorii.

COMOD, DAR COSTISITOR

Cel mai comod, dar și cel mai costisitor, este un loc în care te duce ghidul local, un atelier de covoare, sculptură, ceramică, argintărie, sau un fel de depozit elegant în care găsești tot ce-ți dorește inima. Aici ești primit cu grație, tratat cu ceaiuri parfumate sau cafea, stai comod și asculți explicații amănunțite ori folosești toaleta, e răcoare, nu te-ai mai duce. La plată, cu mare eleganță, te poți târgui la sânge și plăti cu carte de credit, Dar trebuie să fii, totuși, atent, căci sunt foarte tentați să-ți plaseze vreun rebut, doi metri de mătase scumpă în loc de cinci sau o plăpumioară de copil în locul uneia de adult.

PRĂVĂLIOARELE COCHETE

Toate străduțele din jurul obiectivelor turistice sau a siturilor sunt pline de prăvălioare, mai cochete sau mai modeste, cu același fel de mărfuri, cărți poștale, statuete, albume, coliere. Patronul îți ține calea cu poftiri reverențioase. Tu spui că te grăbești să vizitezi minunea locală dar ai să te întorci tot pe acolo.

COMERȚUL AMBULANT

Dacă ai reușit să treci de dânșii te asaltează alții, ambulanți, în mijlocul drumului. Îi ocolești cu greu după ce le-ai promis, și lor, că te întorci.

„I'm Sandy, look at me! You must recognize me!" Și se holbează la tine, doar-doar îl vei ține minte. Tarabe și pături pe jos, încărcate, se înșiruie până la intrare: statuete, coliere, tipsii. Am impresia că toți ăștia, ca și cei cu prăvălie, sunt, oarecum legali, poate că plătesc și ceva impozite.

Mai sunt și binevoitorii care se îndeasă să-ți păzească adidașii până te întorci, desculț și emoționat, din templu sau moschee, iar fotografii, cățărați pe ziduri te pozează pe elefant și apoi te așteptă la ieșire cu un teanc de poze. Dacă te ascunzi ei te găsesc oriunde ai ajunge, și te conving să le cumperi.

VÂNZĂTORII AGRESIVI

Cei mai agresivi sunt, însă, cei care mișună printre ruine sau temple, se înghesuie între tine și ghidul care-și recită lecția, îți bagă sub nas ofertele lor ademenitoare, tot aceleași, podoabe, evantaie, cărți poștale, inutil te ferești, inutil te zbați:

„I dont want! No! No! No more! I hawe NO money, I am finished!"

Faci greșeala să cumperi ceva, ca să scapi. Te-a văzut că mai ai niște bani, ăla ești!

Continuă la nesfârșit să-ți împingă ce ai cumpărat deja, scăzând prețul până la un sfert, mai ia, mai na! Îți propune șase brățări la prețul pe care, tocmai, l-ai plătit pentru una. A pus mâna pe tine și nu te mai lasă. Între timp, explicația din care n-ai auzit nimic, s-a terminat, ți-a rămas doar să faci fotografii. Atunci, în mod misterios, te părăsește.

La ieșire te întâmpină Sandy: „I'm Sandy, you recognize me, you've promised..."

Îl ocolești rușinat, cu brațele pline de cărți și mărgele, se ia după tine. Te întâmpină prăvăliașii cu ochii plini de reproș.

„Cât ai dat pe aia?" Zici 200, deși ai dat mult mai mult.

„La mine o luai cu 100", zice, ca să-ți facă inimă rea.

Ajungi, transpirat, la autobuz, încărcat cu mult mai multe chestii decât ai fi vrut. Mașina e înconjurată de cei mai încăpățânați care, plini de nădejde, insistă, încă și încă. Atunci ghidul ia un teanc de farfurii de alamă cu Taj Mahalul și le împarte cu dărnicie (la 50 de rupii una) celor care nu au cumpărat nimic fiindcă au ascultat expunerea. Ca să nu fii mai prejos, iei și tu una, că din astea, n-ai.

Dar cum apa și berea, la restaurant, se iau cu 2-3 euro sticla, făcând socoteala, îți dai seama că fiecare lucrușor care, în timp, îți va aduce aminte de o lume incredibilă, a costat cât o bere, hai, două. ✪

BIBLIOTECA ASTRA
SIBIU

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 12 ianuarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1060, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

literar & artistic

Ce-a ajuns cronica literară

Genul nu e pe moarte, dar nici bine nu se simte - sunt de părere scriitorii Ioan Groșan, Nora Iuga, Simona Popescu, Cristian Teodorescu și Lucian Dan Teodorovici.

SPECIAL ➔ PAGINILE 8-9

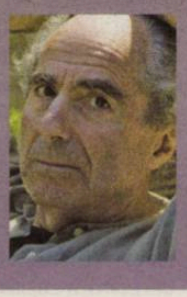

Umilința umană

Cel mai recent roman al lui **Philip Roth (foto)** tradus în română, „Umilirea", abordează tema bătrâneții artistului care a avut odată succes și care se pregătește să iasă din scenă.

CARTE ➔ PAGINA 6

Un excelent „film de jaf"

Cea de-a doua peliculă regizată de **Ben Affleck (foto)**, „The Town", îl confirmă ca un autor remarcabil, extrem de atent la background-ul social și capabil să zugrăvească figuri vii și memorabile.

FILM ➔ PAGINA 5

Yuriy Kordonskiy montează cel de-al cincilea spectacol la Teatrul Bulandra

FOTO: MARIAN ILIESCU

Un regizor-meteorit

Spectacolul „Îngropați-mă pe după plintă", care are premiera vineri, la Sala Izvor, e o întoarcere poetică în timp, în lumea bunicilor, din anii '80 ai Rusiei comuniste. Yuriy Kordonskiy, regizorul spectacolului, este faimos pentru montările „Unchiul Vania", „Căsătoria", „Inimă de câine" sau „Sorry". ➔ PAGINA 5

Madridul boem ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06368

Suvenire și impresii

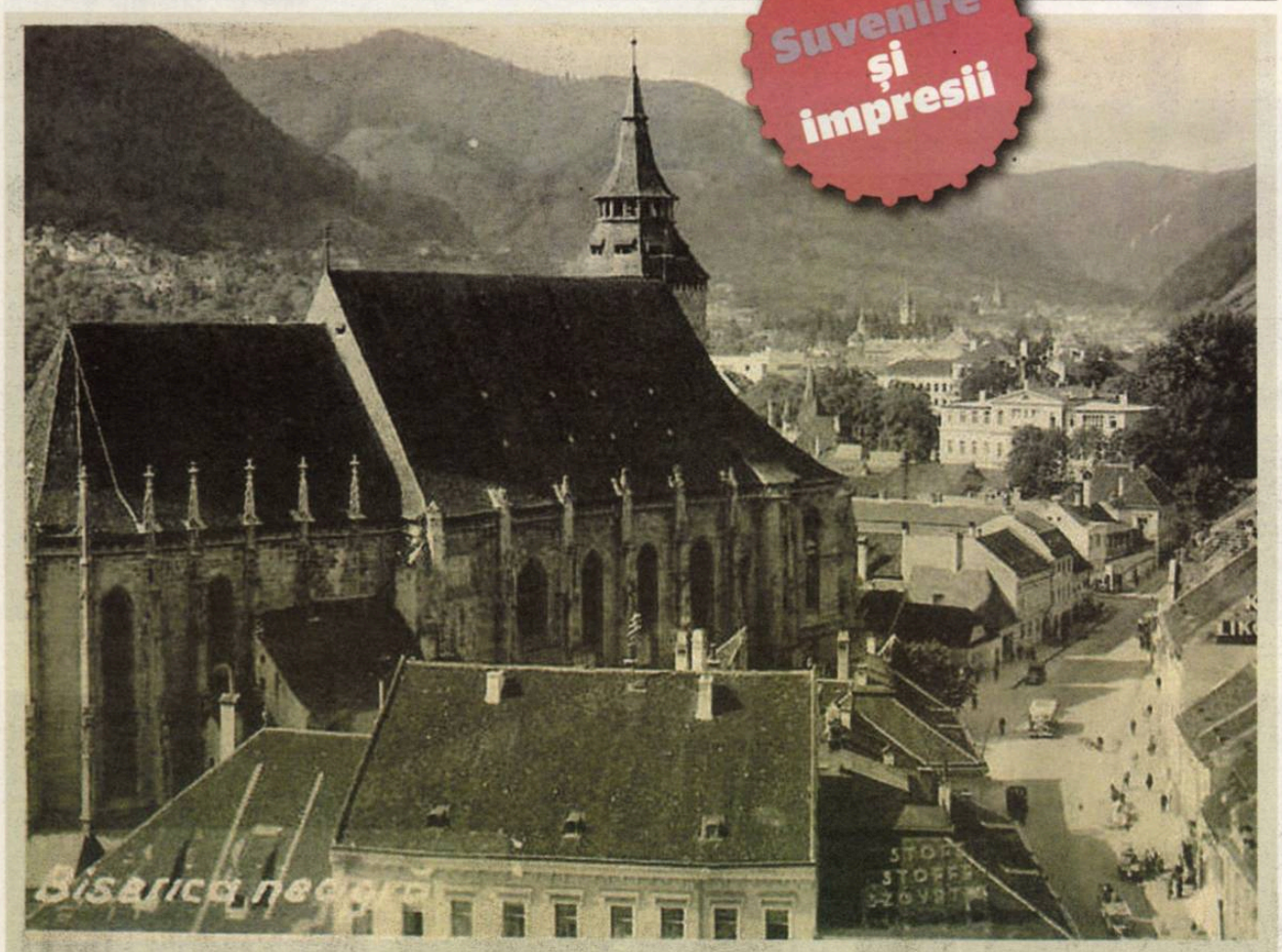

●● În 1689, un incendiu teribil provoca distrugeri masive asupra celei mai mari biserici din Braşov, ridicată încă din 1477. Circulă o serie de legende, dar se spune că lângă altarul principal, singurul ce a supravieţuit, se aflau alte 22, transformate în cenuşă. După incendiu, biserica, iniţial catolică dar devenită evanghelică în urma reformei protestante din secolul al XVI-lea, a purtat de atunci numele de Biserica Neagră. Proiectul iniţial al clădirii urmase principiile stilului gotic, dar renovările ulterioare, menite să acopere urmele lăsate de-a lungul timpului de diferite intemperii – naturale sau provocate – au adus edificiului puternice influenţe baroce. Există mai multe motive pentru care biserica este un punct central de interes al oraşului. În primul rând, istoria şi dimensiunile sale impozante. Apoi, lăcaşul are cel mai mare clopot din ţară, realizat din bronz şi cântărind 6 tone. Cât despre orgă – cea mai mare orgă mecanică din sud-estul Europei –, aceasta este alcătuită din 3.993 de tuburi. Muzica religioasă poate căpăta noi valenţe în Biserica Neagră. ✪ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Atitudini civilizatoare

Eliza Zdru

Exact când te gândeşti că cenzurile literare sunt demult clasate ca fiind anacronice, mai apare câte ceva care te poate pune serios pe gânduri.

Ieri. Când Mark Twain începea să scrie „Aventurile lui Huckleberry Finn" în 1876, războiul de secesiune din Statele Unite se încheiase de 11 ani şi pusese capăt sclaviei. Romanul lui Twain urmărea aventurile unui băiat hoinar de-a lungul unei călătorii pe râul Mississippi-Huck - care, împreună cu prietenul lui Tom Sawyer, reuşeşte să îl elibereze eroic pe Jim, un băieţel de culoare, din mâinile unui fermier care îl cumpărase pe acesta ca sclav. Intenţia, destul de explicită, a scriitorului era de a critica segregarea negrilor şi sclavagismul şi de a prezenta personajul Jim ca pe un băieţel simpatic, de treabă şi iubitor de libertate. Numai că, pentru a surprinde culoarea locală a evenimentelor, Twain utilizase un limbaj puternic argotic. Oamenii ultrasensibili la „corectitudinea politică" au numărat de câte ori este folosit în roman cuvântul „nigger" (termen depreciativ pentru „negru" – persoană de culoare) şi au ajuns la cifra de 219. De asemenea, cuvântul „injun" (termen depreciativ pentru „indian") apare într-o proporţie asemănătoare. Prin urmare, istoria publicării romanului lui Twain nu este lipsită de controverse, iar cartea este până astăzi absentă din programa şcolară, cu toate că este considerată „clasică".

Azi. Tocmai pentru a schimba acest lucru pentru a facilita introducerea romanului lui Twain în programa şcolară americană, un profesor american specializat în opera lui Mark Twain – Alan Gribben, de la Universitatea Auburn din Montgomery – a propus modificarea romanului scriitorului american şi înlocuirea termenilor „nigger" cu „slave" (sclav) şi „injun" cu „indian" (indian). Propunerea a stârnit, pe bună dreptate, un val de proteste în Statele Unite. Într-un editorial din „New York Times", redacţia reputatului cotidian american afirma că este „îngrozită" de propunerea lui Gribben şi că modificarea ar altera fără niciun drept textul lui Twain, scriitor consacrat, care a depus eforturi imense pentru a surprinde limbajul unei epoci, şi ar atenta să modifice însăşi istoria socială, economică şi lingvistică americană. Aproape cu nimic mai prejos decât epurările puse la cale de orice sistem totalitar. ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Voronca despre Arghezi

În literatura noastră de astăzi Tudor Arghezi înseamnă una din paginile cele mai scumpe şi mai fecunde. S'au temut unii că succesul îl va sili să se uite pe sine şi că uneltele ne mai tremurându-i suav şi dumnezeeşte în mâini, el va ciopli numai forme comune şi fără suflet. I-a fost dat lui Arghezi ca acei cari au vrut să-i citească destinul în palma unui cântec şoptit de dânsul, să se înşele întotdeauna.

Nici o formulă n'a avut gratii destul de puternice ca să-l poată ţine închis. Când toată lumea căzuse la învoială că nu e vorba decât de „polemistul Arghezi", el, Arghezi, ascunzându-şi un hohot de râs, îşi orânduia „cuvintele potrivite" cari aveau să dea literaturii pe unul din cei mai mari poeţi. Gloria lui, cu ascensiune aparent bruscă, a făcut să se clatine câteva

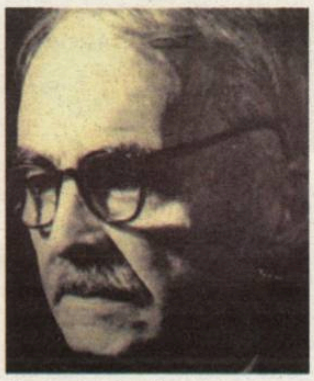

Tudor Arghezi

cenacluri de cafenea şi n'au lipsit dela ospăţul de gală care i se cuvenea poetului vorbele de supărare mocnind de ura şi intriga de dedesubt.

Poetul s'a ferit, fireşte, să-i dezmintă pe nemulţumiţi. El a stat totdeauna de o parte văzându-şi de treabă, nelăsându-se prins în nicio definiţie, trecând dela cuvântul acid al prozei la gângurearea de azur a cântecului, aţintindu-şi urechea la tremurarea de coardă subţire a firului de iarbă sau la tictacul de ceasornic minuscul al gângăniilor. „Apucasem să scot şi eu un prim volum de versuri (spune Arghezi într-o savuroasă scrisoare publicată în Adevărul literar) şi mă gasiam în bluză şi pantaloni de lucrător, fluierând contemplativ cu mâinile în buzunare, dinaintea unui părete cu cărţi". Acest „prim volum de versuri publicat când poetul păşia pe pragul a cincizeci de ani, a fost urmat şi de altele şi recent de „Cărticica de seară", apărută în editura condusă de acel nobil cărturar care e d. Al. Rosetti), la a cărei răsfoire inima cititorului se va înfiora dulce ca la o deschidere de fereastră spre o dimineaţă şi o tinereţe cum rareori i-a fost dat să cunoască.

(articol publicat de Ilarie Voronca în Adevărul, 1935)

VĂ MAI AMINTIŢI DE...

Ştefan Dimitrescu

Pictorul român realist Ştefan Dimitrescu, prieten şi coleg de generaţie cu Nicolae Tonitza, cu care a fondat „Grupul celor patru" (alături de Francisc Şirato şi Oscar Han) a creat o operă profund umanistă în care interesul pentru studiul diferitelor tipologii este revelat de preponderenţa portretului în rândul lucrărilor sale.

Pictorul s-a născut în 1886 la Huşi. La 16 ani, pleca la Iaşi pentru a studia violoncelul la Conservator, dar peste numai un an îşi descoperea adevărata pasiune pentru pictură şi se înscria la Şcoala de Arte Frumoase din oraş, unde l-a avut profesor pe Gheorghe Popovici şi unde l-a descoperit pe Tonitza, cu care a continuat o prietenie strânsă. Studiile sale artistice au fost completate la Paris, unde a urmat cursuri la Academie de Grande Chaumiere între anii 1911 şi 1913. La întoarcerea în ţară, a fondat împreună cu Tonitza, Şirato şi Han „Grupul celor patru", bazat în principiu pe strânsa unitate de concepţii dintre membrii săi şi pe o dorinţă comună de a inspira un nou suflu picturii, eliberându-o de constrângerea atelierului şi apropiind-o de natură şi de mediul propriu subiectului pictat.

La fel ca şi Tonitza, Dimitrescu s-a aplecat asupra subiectelor sociale, fiind foarte atras de viaţa oamenilor de rând. Impresionat de tensiunile Primului Război Mondial, a documentat tragediile provocate de acesta („Morţii de la Caşin", 1917). Majoritatea portretelor pictate de Dimitrescu ilustrează figuri de ţărani – „Bucătăreasa" (1926), „Femei ţesând la război", „Ţărănci din Sălişte", „Ţigănci din Dobrogea", sau detalii din viaţa muncitorilor de rând – „Minerii" (1921).

Ştefan Dimitrescu

Începând cu 1927, Dimitrescu a fost profesor la Şcoala de Arte Frumoase din Iaşi, fiind numit directorul acesteia un an mai târziu, poziţie pe care a ocupat-o până în anul morţii - 1933. Nicolae Tonitza aprecia „voluptatea lui Ştefan Dimitrescu pentru studiul aprofundat al naturii, varietatea şi multitudinea de desene, care erau la el splendide preludii muzical-cromatice şi care i-au adus publicul mare şi faima unui desenator fără pereche la noi". ✪ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Sociu, Oltea Şerban-Pârâu

Adresă:
Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

COMEMORARE

Luna Verdi, la Opera din București

La împlinirea celor 110 ani de la moartea compozitorului, Opera Națională București dedică luna ianuarie lui Giuseppe Verdi, prin programarea operelor acestuia din repertoriu

„Rigoletto" a deschis, sâmbătă-seară, luna Verdi la ONB

„Nabucco" va putea fi ascultată, sâmbătă, 22 ianuarie, sub bagheta dirijorului Iurie Florea

„Cei doi Foscari", pe un libret după Byron, va fi, duminică, în varianta de operă-concert

Pentru iubitorii genului liric, data de 27 ianuarie 1901 înseamnă trecerea în neființă a compozitorului Giuseppe Verdi, care a lăsat în urma sa o creație inegalabilă.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

La 22 ianuarie 1901, Italia se cutremura la aflarea veștii că „il maestro" Verdi, născut în 1813, era grav bolnav, zăcând în pat, într-o cameră de hotel din Milano. Cei de la primărie le-au cerut vatmanilor să nu mai claxoneze, pentru a nu tulbura odihna compozitorului. La 27 ianuarie, Verdi, în vârstă de 88 de ani, s-a stins și toată Italia s-a îmbrăcat în doliu. În ziua funeraliilor, 200.000 de persoane l-au însoțit pe ultimul drum, iar o lună mai târziu, la 27 februarie, mulțimea se înghesuia din nou pentru a asista la transferul rămășițelor sale pământești în casa de odihnă a muzicienilor, pe care însuși Verdi o fondase. Sub bagheta lui Arturo Toscanini, o orchestră interpreta „Va, pensiero", actul al III-lea cu corul sclavilor din „Nabucco", operă pe care el o compusese cu șaizeci de ani în urmă, după ce trăise o dramă cruntă: moartea soției, Margherita Barezzi, și a copiilor lor, din cauza tuberculozei. Străduindu-se să-și depășească suferința, Verdi a compus „Nabucco" (1842), cu care a luat prin surprindere lumea muzicală italiană.

IMN AL REZISTENȚEI

Pentru această operă, Verdi a folosit o orchestră de dimensiuni mari, creând o muzică mult mai amplă decât oricare altă creație de belcanto realizată până atunci. „Nabucco" conținea aluzii politice, ceea ce făcea din autorul său un simbol al rezistenței împotriva dominației austriece. Verdi era tot atât de proitalian, precum era Wagner de progerman. Curând, melodia corului „Va, pensiero" a început să fie cântată în toată Italia, transformându-se într-un imn al rezistenței. Pentru mulți italieni, Verdi simboliza această stare de spirit, câțiva ani mai târziu numele lui apărând într-un acrostih: „Vittorio Emmanuelle, Re d'Italia".

După „Nabucco", Verdi a scris alte opere de succes, „Lombarzii" (1843) și „Ernani" (1844), „Rigoletto" (1851), „Trubadurul" și „La Traviata" (ambele terminate în 1853). Multe dintre aceste titluri le veți putea asculta la Opera Națională București (ONB), care va dedica toată luna ianuarie lui Giuseppe Verdi.

Seria spectacolelor închinate compozitorului s-a deschis sâmbătă la Opera Națională București (ONB), cu reprezentația „Rigoletto", cu tenorul Robert Nagy în rolul Ducelui și, la pupitru, dirijorul Cornel Trăilescu.

„AIDA", CEA MAI POPULARĂ

În 1853, Verdi a compus „Trubadurul", operă pe care publicul a primit-o într-o atmosferă frenetică. În același an, la 6 martie, „La Traviata", inspirată din romanul „Dama cu camelii" de Alexandre Dumas-fiul, era reprezentată la Teatrul Fenice din Veneția.

Prin operele sale, Verdi a devenit un adevărat erou național, deși ca om a fost un ursuz și introvertit, renumit pentru accesele sale de furie revărsate asupra soliștilor și instrumeniștilor, fiind supranumit „il orso" (ursul). Opera „Aida" (1871), realizată pentru noua clădire a operei din Cairo, a devenit cea mai populară creație a sa.

După ce a compus „Otello" (1887) și „Falstaff" (1893), Verdi a rămas, în istoria operei, drept cel care a dominat jumătate de secol teatrele din Italia, pentru ca mai apoi să cucerească aplauzele întregii lumi.

Program la Opera Națională București

■ **Duminică, 16 ianuarie.** „I due Foscari" („Cei doi Foscari"), tragedie lirică compusă de Giuseppe Verdi pe un libret scris de Francesco Maria Piave, după piesa lui George Gordon Byron. În variantă de operă în concert, în sala mare a teatrului, soprana Silvia Sorina Munteanu va debuta în rolul Lucreziei Contarini. Dirijor: Iurie Florea.

■ **Joi, 20 ianuarie.** Pe scena teatrului liric bucureștean va fi reprezentată „La Traviata", sub conducerea dirijorului Vlad Conta.

■ **Sâmbătă, 22 ianuarie.** „Nabucco" va putea fi ascultată sub bagheta dirijorului Iurie Florea. Spectacolul aniversar va fi dedicat basului Pompeiu Hărășteanu.

■ **Vineri, 28 ianuarie.** La o zi după data de 27 ianuarie, ziua când a murit Verdi, ciclul de spectacole care îi sunt închinate compozitorului la ONB se va încheia cu o altă reprezentație cu „I due Foscari", cu baritonul Eduard Tumagian, în rolul lui Francesco Foscari.

„La Traviata", cu orchestra și corul Operei Naționale București, sub conducerea dirijorului Vlad Conta, va fi reprezentată joi, 20 ianuarie, de la ora 18.30

TEATRUL CA LUME

Sex on the kitsch

„Sex on the Bici", spectacolul Teatrului Mic din București, este o mostră de umor impotent, în care Doru Ana își arată chiloții de damă, iar Florin Călinescu limitele ca actor

Deși e regizat de Nona Ciobanu, spectacolul seamănă cu o scenetă standard de la Chestiunea Zilei, în epoca ei reîncălzită și în cădere de audiență.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

FOTO: ALOIS CHIRIȚĂ

Sorin Medeleni și Florin Călinescu, în „Sex on the Bici"

Adriana Șchiopu este soția care îndeplinește fanteziile sexuale ale unui director (Doru Ana)

●● Florin Călinescu, directorul Teatrului Mic, a revenit după mulți ani pe scenă într-un rol care e mai mult „pro sâni" decât profund, vorba unui personaj din piesă. Actorul improvizează gros, ca la televizor, fără să-și dea silința să fie remarcabil, și se încadrează perfect într-o construcție regizorală traversată de numeroase pauze de gândire.

„Sex on the Bici", un spectacol mic, după piesa „Dorințele sexuale ale soțului meu aproape m-au înnebunit", de John Tobias, a deschis anul teatral la o instituție care începe să se afunde din ce în ce mai mult în numele pe care îl poartă. Preferința directorului pentru acest autor obscur se înscrie în siajul tulbure al unor spectacole asemănătoare, care spun multe despre strategia managerială care a aruncat în anonimat Teatrul Mic din București.

Dacă ați văzut aici „Pe gaura cheii" sau „Cum iubește cealaltă jumătate", piese infinit mai rafinate sau „Război cu Troia nu se face" (săritura regizorală kitsch a lui Florin Călinescu), atunci „Sex on the Bici" nu vă va lua prin surprindere.

Spectacolul reciclează aceleași glume fără potențial și arată lipsa de curaj/comoditatea unui director de teatru care crede că este în siguranță dacă include în repertoriu piese care imploră să nu fie luate în serios și care își mai fac și un titlu de glorie din asta.

Poate că nu poți vedea pe bandă rulantă spectacole de calibru greu, dar nu este indicat nici să-ți ratezi timpul liber la producții care coboară prea mult standardele de umor și care sunt vândute pe post de comedii cu succes internațional. Rețeta de teatru bulevardier îi aruncă atât pe creatori, cât și pe spectatori, într-o zonă călduță și mediocră.

SCENE RIDICOLE

„Oameni buni, știți de ce ați venit aici și ce veți vedea! Așa că relaxați-vă!" Acesta este mesajul care se poate citi printre rânduri, lansat de creatorii acestui spectacol. Declarația de intenție poate fi în regulă, dacă este susținută mai departe de minime inserții de originalitate.

Dar aici avem de-a face cu gaguri de care actorii înșiși s-au săturat. Îl regăsim la loc de onoare pe bărbatul îmbrăcat în rochie, cu perucă roșie pe cap, ciorapi de plasă asezonați cu excese de pilozitate și care se crăcănează în reflector, ca să se crăcăneze publicul de râs. Lui Doru Ana i-a revenit misiunea de a-și schița personajul din gesturile unui bădăran cu mâncărimi în zonele genitale.

Avem o femeie în desuuri (Adriana Șchiopu), care mânuiește biciul de amantă sado-maso în hohotele jenate ale publicului care reacționează la ridicol și îl mai vedem pe Florin Călinescu frecându-și șlițul de partea dorsală a lui Sorin Medeleni.

Poate că actorii au puterea să se distreze într-o piesă cu replici șterse, cu o intrigă debilă și într-un decor previzibil. E problema lor. Dar nici nu pot ascunde faptul că sunt blazați și știu exact în ce joacă, apelând pentru a mia oară la trucurile ieftine ale teatrului tabloidizat, suspect de lejer. Prin „Sex on the Bici", Teatrul Mic folosește încă o dată binecunoscuta retorică de marketing, care încă mai poate deschide portofele: actori cunoscuți, un spectacol cu „sex" în titlu, o piesă „picantă", despre fanteziile unor oameni trecuți de prima tinerețe și un text la fel de „inteligent" ca integramele din ziare.

Info

Teatrul Mic, București
Sex on the Bici
De: John Tobias
Regia: Nona Ciobanu
Cu: Florin Călinescu, Adriana Șchiopu, Sorin Medeleni, Doru Ana, Andreea Grămoșteanu.

DE IERI
FRITH BANBURY

Au pus în scenă „Zadarnicele chinuri ale dragostei", de William Shakespeare

Ionuț Sociu

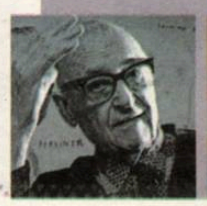

●● Numele lui Frith Banbury e legat în primul rând de West End și de teatrul comercial, iar stilul său a fost caracterizat ca fiind unul conformist, adecvat middle-class-ului britanic de după al Doilea Război Mondial. Cu toate astea, Banbury a refuzat să monteze clasici (singurul text de Shakespeare pe care l-a pus în scenă a fost „Zadarnicele chinuri ale dragostei") și s-a dovedit a fi un susținător al dramaturgiei contemporane. Activitatea sa intensă în teatrul comercial l-a ținut însă departe de revoluția produsă de tinerii furioșii în teatrul englez al anilor '50. „Așa cum l-am cunoscut eu pe Banbury, pot să spun că era un om al contradicțiilor: un rebel împotriva autorității care credea cu tărie în disciplina teatrală, un regizor cu gusturi europene care și-a câștigat reputația regizând piese englezești pentru clasa de mijloc. Va fi ținut minte ca un regizor naturalist de primă mărime care a reușit să dea teatrului comercial stil și demnitate, scria criticul Michael Billington.

DE AZI
NEIL ARMFIELD

●● Neil Armfield și-a început cariera în anii '80, atunci când a salvat Teatrul Belvoir Street de la demolare și l-a transformat în scurt timp într-una dintre cele mai importante spații teatrale din Australia. În 2009, Armfield a montat „Regele moare pe Broadway" (moment care a marcat revenirea lui Ionesco în teatrul american după o lungă absență), cu Geoffrey Rush și Susan Sarandon în rolurile principale. La scurt timp după succesul avut cu piesa lui Ionesco, Armfield a decis să părăsească Teatrul Belvoir și să se dedice unei cariere internaționale. „A spune despre cineva că trăiește pentru teatru sună ca un clișeu. Dar în cazul lui Neil Armfield o astfel de afirmație nu e deloc exagerată. Pentru el, teatrul e o provocare continuă, o artă care implică riscuri și în care nimic nu se face cu jumătăți de măsură. De aceea oricine a lucrat cu Neil știe cât de obositor poate fi cu stilul lui maniacal de a diseca orice frază și cu obsesia lui pentru detalii", spunea actorul Richard Roxburgh.

PE SCURT

VIENA

John Malkovich, din nou pe scenă

●● Actorul american **John Malkovich (foto)** („Dangerous Liaisons") s-a întors pe scena teatrului din Viena. Miercurea trecută a avut loc premiera spectacolului „The Giacomo Variations", la Teatrul Ronacher. Malkovich interpretează rolul lui Casanova și cântă în piesa care este un colaj de arii din operele lui Mozart. Actorul este sprijinit muzical de baritonul Florian Boesch. Malkovich, care și-a început cariera în 1976 pe scena teatrului a companiei Steppenwolf din Chicago, a mai jucat la Viena cu doi ani în urmă, în piesa „The Infernal Comedy".

BUCUREȘTI

O nouă sală la Teatrul Masca

●● Teatrul Masca din București inaugurează astăzi, de la ora 20.30, o nouă sală de spectacole, denumită „Jacques Lecoq", în cadrul unui eveniment în care va fi pus în scenă spectacolul „Iunia" de Ioana Macarie. Lucrările pentru construcția unei clădiri-anexă a Teatrului Masca au început în 2009, iar investiția totală se ridică la circa 2 milioane de euro. Jacques Lecoq a fost unul dintre cei mai cunoscuți artiști ai teatrului gestual. Crearea unui nou spațiu al Teatrului Masca a avut ca scop centralizarea activității instituției într-o singură clădire, în Militari, pe bulevardul Uverturii. Teatrul Masca a fost înființat, în 1990, de către actorul **Mihai Mălaimare (foto)**. Spectacolul „Iunia" spune povestea unei artiste singure, în jur de 45 de ani, care a ales întotdeauna cariera de cântăreață, în locul familiei. Iunia este interpretată de actrița Ana-Maria Pâslaru.

CINEMA SCOP

Cel mai bun „film de jaf“ de la „Inside Man“ încoace

„The Town“ / „Orașul“ îi confirmă lui Ben Affleck talentul regizoral

Majoritatea filmelor de gen recente sunt niște creații de incubator ce trăiesc complet izolate de mediul în care se petrece acțiunea.

Anca Grădinariu

●● Se petrec la New York, de pildă, doar pentru că e un loc instant recognoscibil, însă s-ar putea întâmpla în orice metropolă colorată și ultraaglomerată ce oferă multe obstacole pentru urmăriri.

„The Town“ e acel tip rar de *heist movie* care e impregnat cu un simț pregnant al geografiei. E important că se întâmplă în Boston. E vital că se întâmplă în Charlestown, un cartier unde spartul băncilor este, am aflat, o tradiție tatuată în codul genetic. E esențial că protagoniștii sunt irlandezi low life, belicoși, îmbrăcați în treninguri, tatuați pe ceafă, cu lanțuri grele de aur și accente așișderea care beau Jameson direct din sticlă, se adună în bombe de cartier și fac grătare în curțile insalubre ale caselor de la periferie. Nu s-ar zice că sparg bănci ca să parvină social sau să ajungă în locuri exotice; dacă au părăsit vreodată orașul și comunitatea, au făcut-o ca să meargă la pușcărie. Jefuiesc ca să perpetueze o moștenire transmisă din tată-n fiu și pentru că nu prea știu ce altceva să facă. Sentimentul predominant e de-a dreptul claustrofob: par a fi sufocați de lipsa de idei și de perspective, de ereditate și de coduri stricte de onoare.

Cel de-al doilea film al lui Ben Affleck (după răvășitorul „Gone, Baby, Gone“) îl confirmă ca un autor remarcabil, extrem de atent la backgroundul social și capabil de a zugrăvi din câteva mișcări figuri vii și memorabile. „The Town“ e un *action* foarte lucrat, bine manevrat și intens, în cea mai bună vână a anilor '70, unde e vital că personajele sunt ceea ce sunt și locuiesc unde locuiesc. Ca și debutul său regizoral, filmul de față are multă empatie pentru declasații white trash, pentru acei abuzatori și abuzați ce lasă pe podelile barurilor sordide o dâră de alcool și de umanitate rănită.

Aproape toate personajele secundare sunt atât de bine scrise și jucate că fură scena: Jeremy Renner e extraordinar ca loialul și cvasipsihopatul best friend – e imposibil să-i uiți privirea; Chris Cooper e un infractor îmbătrânit, orgolios și agresiv care însă încearcă să-și protejeze din închisoare fiul de un secret groaznic; Blake Lively, iubita sezonieră, vulgară, dependentă de oxicodină și mamă iubitoare, reușește să-ți zdrobească inima într-o secvență de câteva minute; Pete Postlethwaite, marele Pete, într-unul dintre ultimele sale roluri, e „Florarul“ un *villain* teribil de fioros chiar și atunci cioplește un trandafir. Punctul slab e anemicul cuplu central: Affleck și ingenua Rebecca Hall, ostatica de care eroul se îndrăgostește atins ca de un sindrom Stockholm pe invers. Ben, un „rău“ doar nițel stricat dar, în adâncuri, bun ca un sfânt, nu reușește să fie interesant nici cât Jon Hamm, polițistul dedicat & mereu fentat cu care te surprinzi că începi să ții în duelul direct. ⊗

Info

Orașul / The Town
(SUA, 2009)
Regia: Ben Affleck
Cu: Jeremy Renner, Blake Lively, Ben Affleck, Chris Cooper, Pete Postlethwaite, Rebecca Hall
3 stele

PE SCURT

BUCUREȘTI

Nebunia filmelor, cu MGM

●● Postul TV MGM Channel va aduce producțiile clasice pe marele ecran, printr-o serie de proiecții care vor avea loc la Movieplex (Plaza România), din ianuarie până în mai 2011. Începutul proiectului „MGM Movie Madness“ va avea loc joi, 13 ianuarie, de la ora 18.30, prin vizionarea filmului „Patru nunți și o înmormântare“. Un clasic al anilor '90, filmul regizat de Mike Newell îi are în rolurile principale pe **Hugh Grant și Andie MacDowell (foto)**. Invitat special este criticul de film Irina Margareta Nistor. Vor urma filme cu Charles Bronson, Woody Allen, Susan Sarandon, Sean Penn sau Jeff Bridges. ⊗

PALM SPRINGS

Românii trec Oceanul

●● Alături de comedia amară „Bună, ce faci?“, de Alexandru Maftei, filmul lui Florin Șerban „Eu când vreau să fluier, fluier“ – propunerea României la Oscarul 2011 pentru film străin – participă la Festivalul Internațional de Film de la Palm Springs (SUA), care are loc până la 17 ianuarie. Sunt prezenți la fața locului regizorii Florin Șerban și Alexandru Maftei, actrița Dana Voicu (excelentă interpretă principală în filmul lui Maftei), dar și criticul Mihai Chirilov, care face parte din juriul FIPRESCI al evenimentului. ⊗

FLASH BOOK

Umilința umană

Philip Roth (născut în anul 1933) este singurul scriitor în viață a cărui operă va fi publicată într-o ediție completă și definitivă de Library of America

Există multe corespondențe între „Umilirea“ (2009) și „Fantoma iese din scenă“ (2007), miniromane despre bătrânețea a doi artiști odată de succes.

Marius Chivu

●● Actor celebru, Simon Axler constată că a îmbătrânit și că „nu mai poate juca“, se retrage și refuză oferta agentului său de a reveni în rolul principal din piesa „Lungul drum al zilei“ de Eugene O'Neill:

„Cum ieșise din casă și o luase spre garaj observase stând în zăpadă, între garaj și hambar, un animal mic, albicios, cu coada lungă. Inițial i se păruse că arată ca un șobolan enorm, apoi își dăduse seama, după formă, după culoarea cozii lipsite de blană și după bot, că era un oposum. Oposumii sunt de obicei animale nocturne, dar ăsta, în blana sa decolorată și zgribulită, zăcea la picioarele lui pe pământul acoperit de zăpadă în plină zi. Când s-a apropiat de el, oposumul s-a împleticit fără forță în direcția hambarului și apoi a dispărut într-o movilită de zăpadă formată lângă temelia de piatră. A urmărit animalul – care era probabil bolnav și aproape pe moarte – și când a ajuns în dreptul movilei de zăpadă a observat în față o gaură ca o intrare. Sprijinindu-se cu ambele mâini în baston, s-a lăsat în genunchi în zăpadă ca să arunce o privire înăuntru... În dimineața următoare, în timp ce-și bea cafeaua, a zărit oposumul pe fereastra din bucătărie. Animalul stătea ridicat pe labele din spate lângă hambar, mâncând zăpadă dintr-o grămăjoară... În mare grabă și-a pus bocancii și haina, a aruncat bastonul și a ieșit pe ușa din față, apoi a ocolit pe după colț până a ajuns la latura casei vizavi de care se afla hambarul. De la vreo șase metri distanță, a strigat către oposum în gura mare: «Ți-ar plăcea să-l joci pe James Tyrone? La Guthrie?» Oposumul continua să mănânce zăpadă. «Ai face un James Tyrone absolut minunat!» După ziua aceea, mica parodie a naturii pe seama lui s-a încheiat. N-a mai văzut niciodată oposumul – fie dispăruse, fie pierise...“

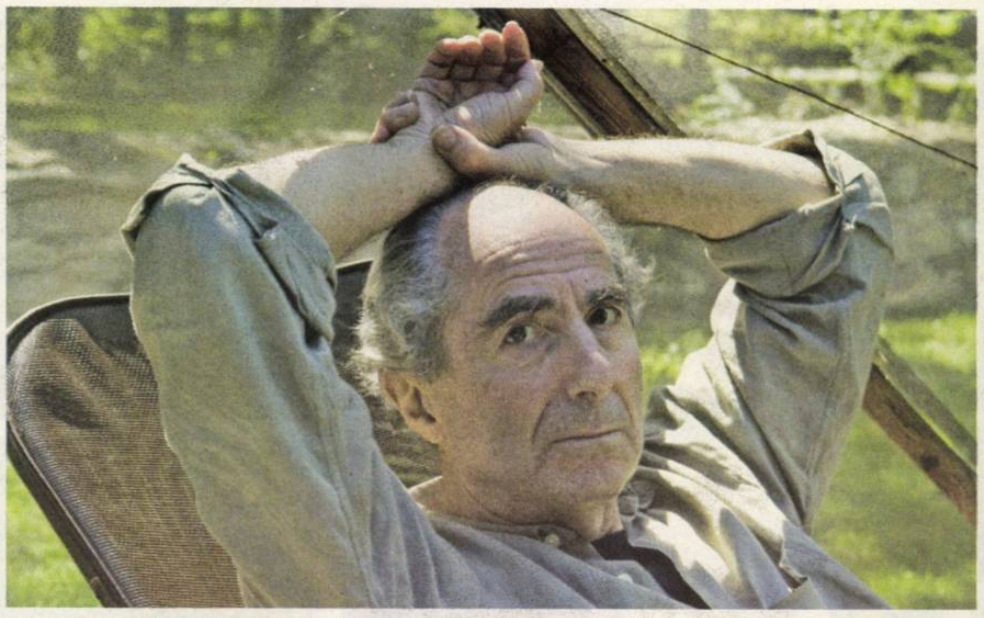

Hazardul vieții lipsite de sens este supratema literaturii lui Philip Roth

Info

„Umilirea“, de Philip Roth
Traducere de Ana-Maria Lișman
Editura Polirom, 2010
●●●●●

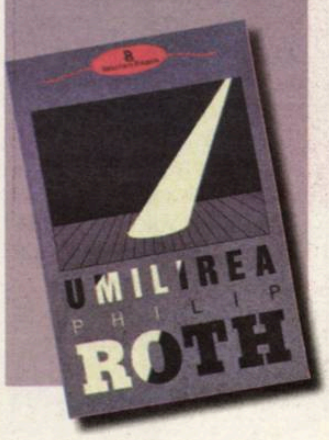

TOANE, HAZARD ȘI LIPSĂ SENS

Există multe corespondențe între „Umilirea“ (2009) și „Fantoma iese din scenă“ (2007), miniromane despre bătrânețea a doi bărbați artiști odată de succes. Dacă scriitorul Nathan Zuckerman se retrage (incontinent și impotent) din literatură și din viața de oraș, așteptându-și moartea, pentru ca apoi să întâlnească o scriitoare căsătorită, pentru care face o pasiune revigorantă; actorul ieșit din mână Simon Axler se retrage și el la țară (după un stagiu într-o clinică psihiatrică unde și-a tratat tentațiile suicidare), pentru ca apoi să înceapă o idilă cu o lesbiană. Ambii bărbați septuagenari și bolnavi au iluzia întineririi, a posibilității reluării vieții lângă două femei mult mai tinere, dar inaccesibile. Refuzat, Zuckerman își întreține imposibila idilă cu ajutorul fanteziei: în fața morții, fostul scriitor își rezervă dreptul la ficțiune, singura ușă prin care fantoma care a ajuns mai poate ieși cu demnitate din scenă. În schimb, fantoma fostului actor Axler („caricatura lui însuși“) refuză să mai urce pe scenă și începe să-și exerseze în „backstage“ sinuciderea („rolul propriului deces“). Asta până când relația sa neașteptată cu lesbiana îi redă speranța că încă își mai poate juca propria viață.

Umilința pe care o resimte Axler e cauzată de „omnipotența toanelor“ existenței, a hazardului vieții lipsite de sens – supratema literaturii lui Roth – care face să nu găsească nicio logică în pierderea „farmecului“ său ca actor. Apoi, ca și în alte cărți ale scriitorului, relația dintre bărbatul bătrân și femeia tânără ajunge într-un impas. De data aceasta, ironia este că părinții, care au reușit în timp să accepte homosexualitatea fiicei, acum nu pot consimți la o relație hetero, construită pe o diferență de vârstă atât de mare. (Situație care arată din nou că, acolo unde Woody Allen e tragicomic, Philip Roth e tragierotic). Atunci când ea-l părăsește și Axler are dovada că, într-adevăr, a fost doar „o intruziune în viața unei lesbiene“, fostul actor se-ntoarce la ideea sinuciderii și, pentru a-și face curaj, și-o exersează ca și cum ar fi un rol dintr-o piesă de, cum altfel, Cehov. Scriitorul Zuckerman își ficționalizează iubirea, actorul Axler își exersează moartea, atitudini deopotrivă umilitoare, ambele consecințe ale îmbătrânirii permanente, ale decăderii și ale deraierii în proximitatea morții.

Dacă altădată Roth construia migălos angoasele și perplexitățile existențiale ale personajelor, de data aceasta prozatorul ia totul de-a gata formulat și ne pune semnificațiile sub ochi cu oarecare grabă. Cu toate acestea, romanul are locul lui în designul rothian narativ al bătrâneții ca implacabilă anticameră a morții. ✪

PE SCURT

TIMIȘOARA

Radu Paraschivescu, în turneu

●● Scriitorul Radu Paraschivescu își va prezenta cel mai recent roman, „Fluturele negru“, în mai multe orașe din România, în perioada 13-26 ianuarie. Prima lansare va avea loc mâine, la ora 17.00, la Librăria „Cartea de Nisip“ din Timișoara. Prozatorul va merge apoi la Lugoj, Brașov, Sibiu și Cluj. ✪

BUCUREȘTI

Magda Cârneci revine

●● La Editura Cartea Românească este în pregătire o carte nouă de **Magda Cârneci (foto)**. De data aceasta, scriitoarea va apărea în ipostaza de prozatoare, într-un volum intitulat „FEM“. Debutul editorial al poetei care conduce astăzi Institutul Cultural Român din Paris a avut loc în urmă cu treizeci de ani, la aceeași editură. ✪

LONDRA

Povestirile lui Julian Barnes

●● Săptămâna trecută a ajuns în librăriile din Marea Britanie cea mai recentă carte a lui Julian Barnes, un volum de povestiri publicate sub titlul „Pulse“. În America și în Canada, cartea, editată la Knopf, va ieși pe piață în mai. În 2008, cunoscutul prozator britanic a publicat romanul „Nimicul de temut“, care a apărut în varianta în limba română la Editura Nemira. ✪

DILEMATECA

V-ați gîndit vreodată cum ar fi să aflați care este aventura vieții unor mari scriitori, povestită de ei înșiși?
Din 1 noiembrie, timp de un an, aflați, numai din revista Dilemateca, prin ce aventuri nemaipomenite au trecut cei mai importanți prozatori români.
Revista Dilemateca i-a invitat să scrie o povestire pe tema:

Aventura vieții mele

În această ediție – „Argile roșii, sienne și nisipuri“ de Dora Pavel

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Pe vârfurile literaturii

Primul volum al romanului „Muntele vrăjit", de Thomas Mann, va fi distribuit mâine, împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Thomas Mann este apreciat pentru stilul rafinat, caracterizat prin umor, ironie și parodie, și pentru discursul narativ subtil, desfășurat pe mai multe planuri.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

„Muntele vrăjit", capodopera lui Mann, care apare în colecția „101 cărți de citit într-o viață", descrie societatea europeană înainte de Primul Război Mondial. Hans Castorp, eroul romanului, ajunge la sanatoriul Berghof, unde își propune să rămână doar trei săptămâni. Capriciile bolii sale, tuberculoza, îl obligă, totuși, să petreacă aici șapte ani. Acest timp „suspendat" îi oferă prilejul să mediteze asupra condiției umane, căutând răspunsuri în diverse discipline și apropiindu-se de pacienții care îi devin prieteni. Volumul al doilea al acestui roman de o mare adâncime intelectuală va fi distribuit împreună cu „Adevărul" joi, 20 ianuarie.

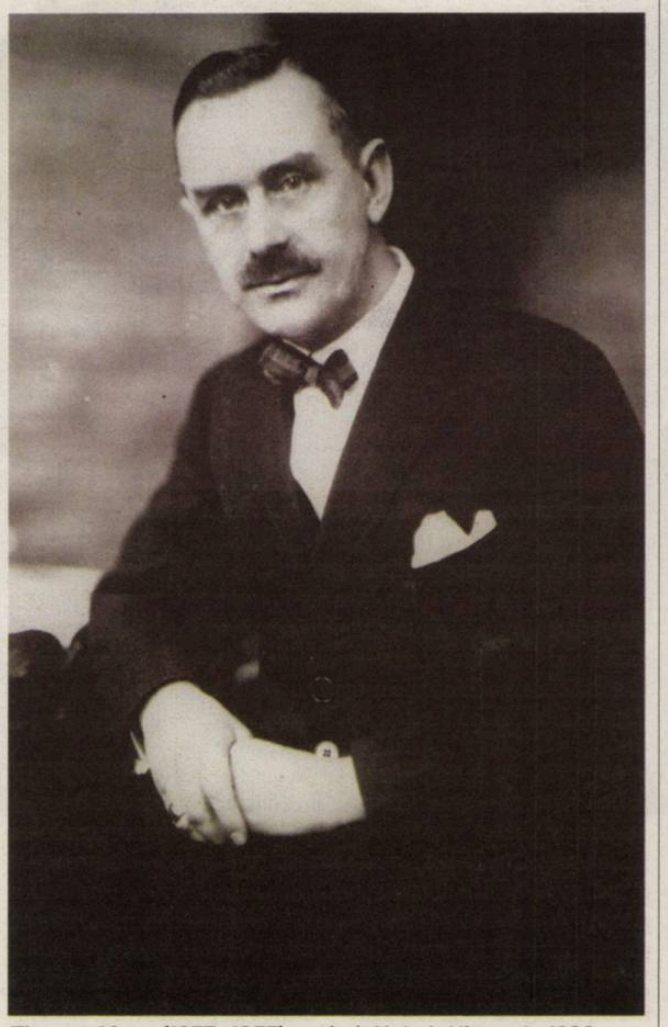

Thomas Mann (1875 - 1955) a primit Nobelul literar în 1929

UN SCRIITOR ÎN EXIL

Thomas Mann (6.06.1875, Lübeck – 12.08.1955, lângă Zürich, Elveția) a fost considerat cel mai mare romancier german al secolului XX. După o scurtă perioadă de muncă de birou, Mann s-a devotat scrisului, asemenea fratelui său mai mare, Heinrich (1871 - 1950). „Casa Buddenbroock", primul său roman (1901), reprezintă o elegie dedicată vechilor virtuți burgheze. În nuvela „Moarte la Veneția" („Der Tod in den Venedig", 1912), o capodoperă marcată de o atmosferă sumbră, a tratat dilema tragică a artistului într-o societate decăzută. Deși foarte patriot la începutul Primului Război Mondial, după 1919 și-a revizuit treptat opiniile legate de autoritarismul statului german. Conform „Enciclopediei Britannica", impresionantul său volum, „Muntele vrăjit" („Der Zauberberg", 1924) este o adevărată demonstrație a aderării lui Mann la principiile iluministe. Thomas Mann a fost distins cu Premiul Nobel pentru Literatură, în 1929.

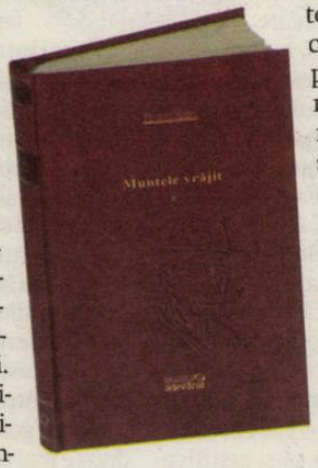

Oponent declarat al nazismului, la venirea lui Adolf Hitler la putere a fugit în Elveția. Erika Mann a fost, dintre toți copiii săi, cea mai apropiată de Thomas Mann, reușind chiar să-l influențeze. Astfel, în 1936, Erika a fost cea care l-a convins să-și facă publică aversiunea pentru regimul nazist, publicând în „Neue Zuricher Zeitung" celebrul articol după care n-a mai urmat altă cale decât exilul. Scrisorile și notele Erikăi Mann referitoare la părintele său au fost adunate într-un volum cu titlul „Tatăl meu, magicianul", apărut în anii '90 la editura Rowohlt din Reiubek.

În 1938, Thomas Mann s-a stabilit în Statele Unite ale Americii, însă a revenit în Elveția în 1952. Tetralogia sa „Iosif și frații săi" (Joseph und seine Brüder, 1933 - 1943) are ca subiect personajul biblic Iosif. „Doctor Faustus" („Doktor Faustus", 1947), cel mai direct roman al său din punct de vedere politic, analizează aspectele sumbre ale sufletului german. Amuzantul roman „Mărturisirile escrocului Felix Krull" („Bekenntnisse des Mochstaplers Felix Krull", 1954) a rămas neterminat.

Mann a scris numeroase eseuri în care s-a referit la opera unor autori precum Lev Tolstoi, Sigmund Freud, Johann Wolfgang von Goethe, Friedrich Nietzsche, Anton Cehov și Friedrich Schiller.

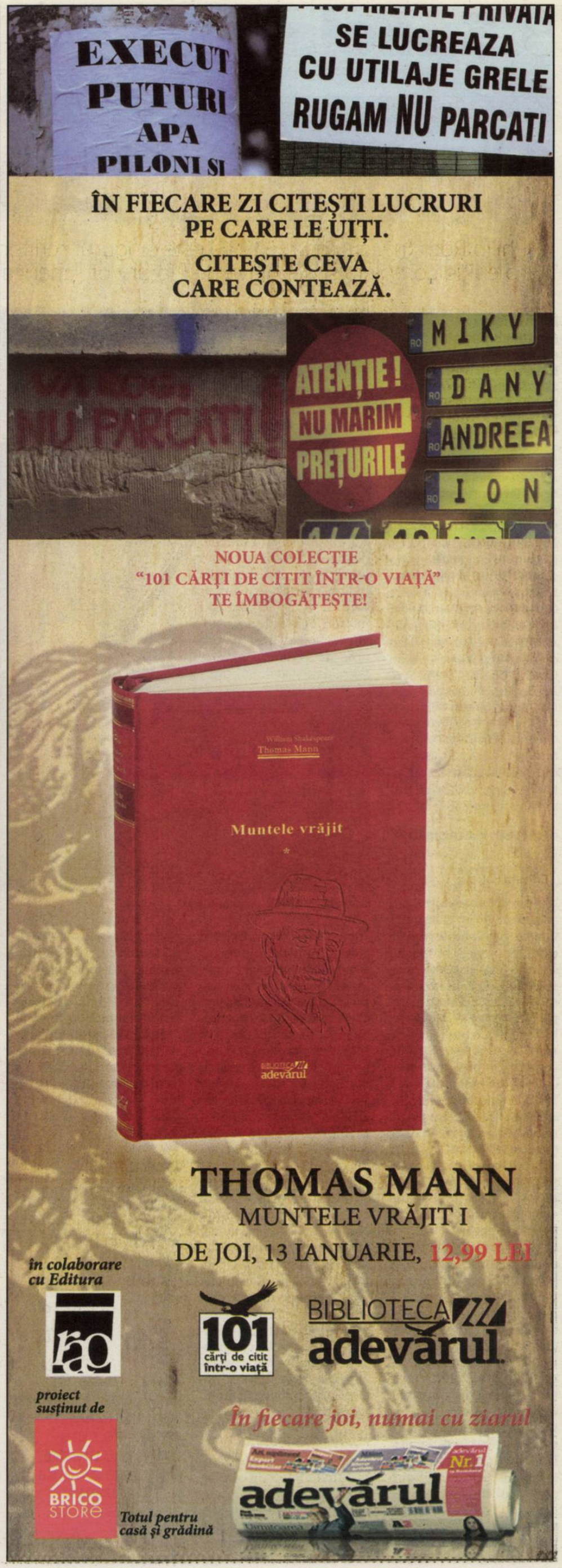

Ce a fost și ce a ajuns c

Genul nu e pe moarte, dar nici bine nu se simte, sunt de părere scriitori ca Ioan Groșan, Nora Iuga, Sir

România postdecembristă a adus o nouă dinamică în literatura autohtonă și un alt tip de cronică literară.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

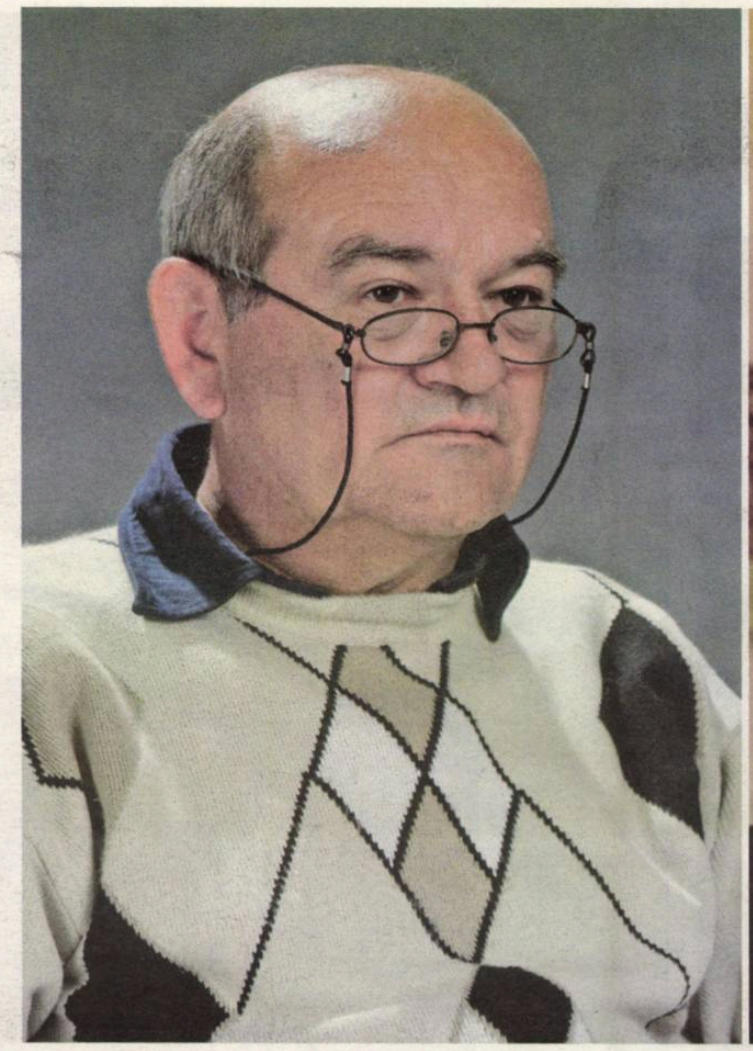

Ioan Groșan FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

Nora Iuga FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

Simona Popescu F

●● Ascensiunea noii cronici de întâmpinare, cu plusurile și minusurile ei, este însoțită de diminuarea autorității criticului, în anii 2000, în care s-a afirmat generația din care fac parte Daniel Cristea-Enache, Paul Cernat, Marius Chivu, Andrei Terian, Mihai Iovănel, Antonio Patraș, Alexandru Matei, Luminița Marcu, Costi Rogozanu, Cosmin Ciotloș, Bogdan Crețu. Scriitorii, ale căror destine stau, într-o măsură variabilă de la caz la caz, sub influența verdictului dat de critic, continuă să vadă în acest gen, așa cum este practicat el astăzi, un rețetar malign, un rău necesar sau un instrument de PR.

CÂND „CRITICA ERA REGE"

Prozatorul Ioan Groșan, care a debutat în anul 1985 cu volumul „Caravana cinematografică", povestește că a avut parte de un tratament unanim favorabil, la vremea când cronicile, „în special cea a lui Nicolae Manolescu, se citeau cu religiozitate, căci ele consacrau sau îngropau un scriitor". „Dacă Nicolae Manolescu tușea la București", explică Ioan Groșan, „criticii din provincie erau cuprinși de junghiuri. Dacă te lăudau Laurențiu Ulici, Nicolae Manolescu, Eugen Simion, Mircea Iorgulescu, Al. Cistelecan, Marian Papahagi și alții, aveai impresia că l-ai prins pe Dumnezeu de-un picior. La debutul meu din 1985 am crezut și eu că L-am prins de-o gheată... "

Nora Iuga își amintește că atunci când a debutat în 1968 erau „anii negri", când în literatura română „critica era rege". Scriitoarea povestește cât de importante erau verdictele unor profesioniști ai lecturii ca Lucian Raicu, Nicolae Balotă, Valeriu Cristea și, mai târziu, Gheorghe Grigurcu: „Când unul dintre ei te pomenea, simțeai că reprezinți ceva deosebit și într-adevăr toți cei aleși de ei din grămada de aspiranți erau ca biletele împăturite din cutia flașnetarului; până la urmă se dovedeau bilete câștigătoare. Criticii acelor vremuri, sugrumate de cenzură, nu s-au prea înșelat și cronica de întâmpinare nu era una de curtoazie, interes sau obligație. Era, în orice caz, mai puțin imorală sau, ca să fiu mai dulce, mai puțin superficială decât azi." De ce credeau scriitorii în critici pe-atunci? Pentru că aceștia, răspunde Nora Iuga, „învățaseră să distingă valoarea reală de veleitarism, veritabilul de imitație, fiindcă îi citiseră pe greii literaturii din lumea cea mare".

Ioan Groșan exprimă o opinie tranșantă: cronica de întâmpinare, în forma ei „clasică", consacrată înainte de 1990, nu mai există. Această dispariție a fost cauzată, explică prozatorul, de neîmplinirea a trei condiții obligatorii: să fie exercitată de o personalitate critică recunoscută, să aibă o regularitate de metronom, să apară în publicații cu difuzare națională, de preferință săptămânale.

PLUSURI ȘI MINUSURI

Verdictul exprimat de cronica de întâmpinare îi cere curaj celui care-l emite. A afirma valoarea sau nonvaloarea presupune, din partea specialistului comentator, forța afirmației și forța negației în egală măsură. „Singurul lucru pozitiv din critica actuală – dar și aici a devenit mai mult un trend – este curajul de a demola «monștrii sacri»", spune Nora Iuga.

Pe de altă parte, criticii de azi dau dovadă de „bunăvoință excesivă față de apariții nu tocmai grozave, este de părere prozatorul Cristian Teodorescu. În opinia acestuia, cronicarului îi este indispensabil „nasul unui câine descoperitor de trufe, fiindcă, dacă nu e în stare să adulmece cărțile de valoare, mai bine se apucă de altceva".

> Cronica de întâmpinare, în forma ei «clasică», consacrată înainte de 1990, nu mai există astăzi.
>
> **Ioan Groșan**
> scriitor

> Pentru mine, cel puțin, critica literară actuală nu are autoritate, cum nici eu nu prezint, cu puține excepții, niciun interes pentru ea.
>
> **Nora Iuga**
> scriitoare

Un fenomen negativ care afectează cronica de întâmpinare și menirea ei este, în viziunea scriitoarei Simona Popescu, „critica de tip PR-ist". Autoarea „Exuviilor" explică: „Vorbind zilele trecute cu studenții mei de la Facultatea de Litere despre Susan Sontag și celebra sa carte «Împotriva interpretării», am ajuns la concluzia că poate a venit, dimpotrivă, timpul interpretării, ca alternativă la critica de întâmpinare de tip jurnalistic de azi". Răspândită în străinătate, practica a ajuns și în România: „Am primit de curând un dosar de texte de ziar scrise cu ocazia apariției unei cărți premiate – nu contează care sau în ce țară – în opinia mea o carte oarecare. Dosarul era un florilegiu de apologii, unele aproape clonate. Așa câștigă unii o pâine, așa se confecționează un eveniment, așa poate arăta păcăleala. Păcăleala scoate ceva bani din buzunarul celor care se iau după marketingul de resort. Noi suntem departe de performanța unui astfel de dosar voluminos de promovare. Totuși, critica de tip PR-ist s-a creat și aici, din păcate".

Scriitorii semnalează „bunăvoința excesivă" a tinerilor critici

În viziunea lui Ioan Groșan, această subspecie recent apărută în spațiul românesc constă, de fapt, în false cronici de întâmpinare, „scrise de un amic al scriitorului, așa cum se fac textele condescendente de pe coperta a patra, în care, de regulă și în esență, se spune că respectivul autor este «o voce cu totul aparte»".

În grupul eteroclit al celor care scriu azi critică de întâmpinare, scriitorul Lucian Dan Teodorovici detectează categoria celor conduși de prejudecată, care îi abate din drumul corect: „Își construiesc un «proiect de cronică» încă dinaintea citirii cărții pe care-o vor recenza, iar apoi caută să-și justifice opiniile cu orice preț, extrăgând din context, îndepărtându-se astfel de sensul real al cărții. Ca și scriitorii, și criticii literari se supun însă unei anumite site publice prin care lucrurile se cern și se discern."

Și Simona Popescu a constatat că „întâmpinătorii înalță o carte sau îi diminuează valoarea din umoare, din constrângerea (mez)alianțelor sau a antipatiilor ai căror purtători sunt". Însă profesioniști adevărați există în continuare, „oameni cu conștiință și caracter, cu demnitate profesională și umană, printre diversioniștii de calibre diverse". Scriitoarea mărturisește că există critici literari în a căror etică profesională are deplină încredere, chiar și atunci când nu este de acord cu judecata lor.

Reproșul major pe care scriitoarea Nora Iuga îl aduce practicanților actuali ai cronicii de întâmpinare, fie ei redutabili, este că „nu fac distincția dintre o femeie reală și o păpușă gonflabilă, fiindcă a doua e mai ușor de manevrat și se confecționează în serie, fiincă a-ți plăcea ceea ce cunoști e mai comod. Dacă, în locul păpușii gonflabile, preferi

ronica de întâmpinare

a Popescu, Cristian Teodorescu și Lucian Dan Teodorovici

ENA CRĂESCU

Cristian Teodorescu FOTO: LUCIAN MUNTEAN

Lucian Dan Teodorovici FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

o oaie, ești morbid și exclus din comunitate".

DE N-AR FI FOST CRITICA...

Scriitoarea care a publicat recent volumul „Berlinul meu e un monolog" are o teorie personală despre impactul pe care cronicile literare în general îl au asupra destinului scriitorului: „Tentația de a-mi imagina o literatură fără critică literară m-a frământat de mult, încă din studenție. Citisem «Scrisori către un poet» de Rainer Maria Rilke și-mi reținuse atenția un pasaj în care autorul îl sfătuia pe tânărul poet să-și interzică lectura criticii literare. Cum ar arăta literatura fără critică și mai ales fără teorie literară, mă întrebam, să nu te învețe nimeni cum e bine să scrii, ce se cere să scrii, ce place, ce-ți aduce succes...?"

Critica direcționează creația, pentru că promovează modele și tipare, explică sceptic scriitoarea, susținând: „Critica e un fel insidios de a recomanda rețete și tânărul scriitor, ca tânăra căsătorită, care vrea să-și cucerească soțul pentru eternitate, umplând caietele cu rețete de mâncăruri la zi. Dacă nu era critica literară, Dumnezeule!, câte feluri am fi scos din noi de a simți viața, câte deschideri în irațional, câți posibili monștri adormiți în bolgiile creierului, pe care critica ne arată că nu-i frumos să-i trezești! De aceea nu citesc critică. Prefer să citesc opera."

TRAMBULINĂ SPRE VIZIBILITATE

Dacă Nora Iuga vede rolul negativ jucat de critică, Cristian Teodorescu discerne rolul pozitiv al criticii de întâmpinare, afirmând că „un autor care stârnește dispute printre critici se bucură de mai mult succes decât unul al unanimității pozitive, un volum bunicel care devine sămânță de scandal e aproape întotdeauna mai bine prizat decât o capodoperă".

Și Lucian Dan Teodorovici recunoaște că impactul cronicii în mediul literar se concretizează la nivelul prestigiului. O cronică favorabilă din partea unor cronicari respectați aduce candidatura la premii, care înseamnă „un supliment de vizibilitate, un background pentru cărțile viitoare".

Simona Popescu consideră că este firesc ca impactul acestui tip de cronică să fie puternic pe scurtă durată și nul pe durată mai lungă.

Criticul, în deficit de autoritate

În viziunea celor mai mulți scriitori români consacrați care au debutat înainte de 1990, autoritatea criticului literar era rezultatul profesionalismului neîndoielnic al acestuia, precum și al unei etici ce nu stârnea suspiciuni de natură extraliterară.

Pentru această percepție stau mărturie cuvintele Norei Iuga sau ale lui Ioan Groșan. Criticii ca Lucian Raicu, Nicolae Balotă, Valeriu Cristeau sau Eugen Simion au făcut-o pe prima „să creadă" că este poetă „cu adevărat". Cronicile laudative de care s-a bucurat volumul de debut al lui Ioan Groșan i-au creat autorului senzația că a repurtat o adevărată victorie.

Cronicarii de azi nu se bucură de aceeași credibilitate. Nora Iuga explică: „Mi-e greu să spun ce autoritate are critica. Asupra adevăratului artist cred că n-a avut nicăieri, niciodată. În cultura română actuală, o fi având autoritate critică de întâmpinare pentru cei care o consideră necesară ca joggingul zilnic sau ca nevoia reînnoită a unei confirmări: «Ți-a plăcut?» «Da.» «Și mie.» Cam așa, după lectură, ca după amor. Repetăm, imităm, intrăm în uniforme purtate, emanăm sudoarea celuilalt, când mărșăluim încolonați suntem aplaudați... N-am suportat niciodată așa ceva. Nu sunt de acord nici cu criticii axați numai pe o generație anume. De aceea, pentru mine cel puțin, critica literară actuală nu are autoritate, cum nici eu nu prezint, cu puține excepții, niciun interes pentru ea".

Dacă judecăm comparativ, raportându-ne la cronica practicată de personalități ca Nicolae Manolescu sau Eugen Simon, „evident că reprezentanții noilor generații sunt niște tineri judecători ale căror verdicte nu sunt luate pe încredere", constată Cristian Teodorescu, nu fără a adăuga că unii dintre aceștia se bucură de credibilitate în breasla scriitorilor.

> Reprezentanții noilor generații sunt niște tineri judecători ale căror verdicte nu sunt luate pe încredere.
>
> **Cristian Teodorescu**
> scriitor

> Sunt câțiva critici literari în a căror etică profesională am deplină încredere, chiar și atunci când nu sunt de acord cu ei.
>
> **Simona Popescu**
> scriitoare

UNDE SUNT „CONSTRUCTORII DE IDEI"?

Făcând parte din cu totul altă generație, afirmată după anul 2000, prozatorul Lucian Dan Teodorovici susține că „întâmpinătorii" de azi au credibilitate, însă nu autoritatea unor „critici-instituții" din perioada comunistă. În opinia prozatorului, cei câțiva tineri critici ale căror verdicte contează pentru creatori sunt un argument în favoarea unei opinii optimiste.

Pe de altă parte, Simona Popescu, care a debutat în urmă cu două decenii, nu pledează pentru autoritatea criticului în cultura de azi, ci pentru satisfacerea nevoii de „constructori de idei, capabili de conexiuni interdisciplinare, dublați de ființe teoretice și conectați cu adevărat la lumea culturală din Europa măcar (dar nu și dincolo de ea)".

LUMEA DE SUNETE

Jazzul din noi

Cu un efort minim putem găsi muzică nouă și de calitate trăită, gândită și simțită de artiștii români

Mircea Tiberian (stânga) și Marius Mihalache au lansat câte un album nou la finalul anului 2010, „Inteligence is all around", respectiv „Balkanic Zeppelin"

Nu mai puțin de patru albume apărute în 2010 - trei dintre ele chiar în decembrie - au reafirmat faptul că artiștii autohntoni au cu adevărat ceva de spus.

Oltea Șerban-Pârâu

Avem nevoie de muzică autohtonă, indiferent de gen. Este vorba despre un tip de referențialitate culturală care, ignorat sau respins, poate duce la derapaje estetice de nedorit pentu orice om care vrea a se împlini în plan artistic și spiritual. Nu mai puțin de patru albume apărute în 2010 – trei dintre ele chiar în decembrie – au reafirmat faptul că vocea artiștilor care au cu adevărat ceva de spus va arăta lumea în care trăim în adevăratele ei culori, care prin varietate nu au nicio legătură cu monocolorul derizoriu acreditat de deșertăciunea mediatică.

Luiza Zan și Sorin Romanescu (albumul „Colinde și Povești de Crăciun"), Eduard Jak Neumann Quartet („Curtainbust"), Mike Godoroja & Blue Spirit alături de țambalistul Marius Mihalache („Balkanic Zeppelin") și trioul compus din Mircea Tiberian – pian, Chris Dahlgren – bass, Maurice de Martin – tobe în proiectul „Inteligence is all around", ne plasează prin muzica pe care o creează și interpretează într-o contemporaneitate mult mai apropiată de limitele rezonabilului. Este o varietate de idei care se exhibă fără compromisuri și false complexe, este vorba despre o condiție culturală către care am făcut, de fapt, pasul.

ALBUME NARATIVE, CU MESAJ

După cum sună aceste albume, putem afirma că jazzul din noi există, căutat sau nu, găsit sau poate doar întrezărit în toate momentele în care oftăm în fața unor produse culturale de suprafață, intrate – alături de un întreg arsenal de pseudorepere – într-un vârtej paralel de valori. Albumele mai sus citate merită ascultate fiecare în parte. Sunt narative, iar mesajul insinuat de titlul proiectelor și cel al melodiilor se regăsește în sugestia auditivă neinhibată de acele încriptări și complexe care marcau până acum câțiva ani o bună parte a producțiilor autohtone de gen. Sunt proiecte în care ego-ul compozitorilor-muzicieni intră în armonie cu sensibilitatea potențialului ascultător. Este vorba despre demonetizatul concept de spirit de echipă, ridicat la acele standarde pe care le observam cu regret doar la „cei de afară". Parte din aceste proiecte adună muzicieni români alături de confrați provenind din alte culturi, care interpretează o muzică ce nu mai este doar „a noastră". De la colindele Luizei Zan și ale lui Sorin Romanescu la balcanicul blues pictat sonor de echipa Godoroja – Mihalache, trecerea se face către turnanta etnografică stilizată de Eduard Jak Neumann, pentru a intra într-o rețea deschisă a minimalismului concret și rafinat al proiectului „Inteligence is all around", totul circumscris idiomului devenit universal al jazzului, ca muzică a unei intime respectări de sine pe care cu toții ne-o datorăm.

Apărute la casa de discuri Soft Records – este vorba despre albumele „Colinde și Povești de Crăciun", „Inteligence is all around" și „Curtainbust" – „Balkanic Zeppelin" nefiind înscris în circuitul comercial - toate albumele au personalitate inclusiv vizuală, grija pentru conturarea unei amprente stilistice fiind evidentă în cazul fiecărui CD.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Felicia Filip, la Opera Națională

Soprana **Felicia Filip (foto)** va susține în această seară, de la ora 18.30, recitalul „Eu sunt Felicia!", la Studioul Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess" (SEOB) din cadrul Opera Națională București (ONB). Artista va urca pe scenă alături de prim-solista Companiei de Balet ONB, Corina Dumitrescu, actorul Vlad Rădescu, tenorul mexican Hector Lopez și formația de gospel „The Sinners Quartet". Spectacolul este regizat de Anda Tăbăcaru Hogea, iar la pian va cânta Ioana Maxim.

LONDRA

Liam Gallagher își acuză fratele

Liam Gallagher, fostul solist al formației „Oasis", îl acuză pe fratele său Noel, că a furat melodiile formației. Liam susține că albumul solo al lui Noel conține cântece de pe albumul „Dig Out Your Soul", lansat de „Oasis" în anul 2008. Formația lui Liam, „Beady Eye" va lansa un album nou la 28 februarie. Data lansării albumului lui Noel nu este încă stabilită. Membrii trupei „Oasis" s-au despărțit anul trecut.

ALBUM FOTOGRAFIE

Timoc – pe lumea cealaltă

Cartea „Timoc. Lumea de dincolo", editată de ICR, îmbină interesul documentar cu expresivitatea artistică

„Crucea", Bacevița

„Lumea de dincolo", satul Bacevița

„Mergi, nu întreba", satul Mălainița

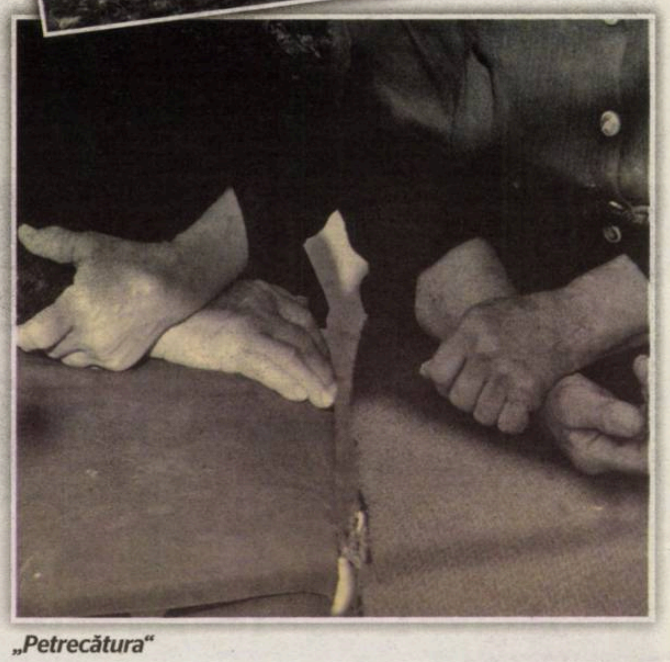

„Petrecătura"

Ritualurile funerare ale românilor de la sud de Dunăre sunt surprinse, prin lentila aparatului foto, de un „ochi" care nu uită niciodată de natura artistică a fotografiei.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Albumul editat la sfârșitul anului trecut de Institutul Cultural Român vine în prelungirea expoziției „Timoc – Lumea de dincolo", a fotografului Marius Olteanu, care a fost prezentată de același ICR la Librăria Cărturești din incinta Muzeului Țăranului Român de-a lungul lunii mai 2010.

Este vorba despre o serie de fotografii făcute în comunitățile de români din Timocul sârbesc, care descriu momentele legate de înmormântare: ritualuri funerare, procesiuni funebre, tradiții legate de doliu, dar nu numai. Și liniștea așteptării „marii treceri" este surprinsă aici, majoritatea covârșitoare a „eroilor" acestor fotografii fiind oameni vârstnici. Fie că sunt legate propriu-zis de momentele funerare sau nu, toate instantaneele au o pronunțată dimensiune spirituală: nu numai prin legătura cu Biserica (sunt prezente și detalii ale sărbătorii Paștelui), ci prin aerul de solemnitate tragică pe care-l inspiră.

„Înainte și după Photoshop", satul Gamzigrad

RITUALURI FUNERARE

Fotografiile sunt rezultate ale proiectului „Mediateca românilor din Timoc", derulat de ICR, prin Direcția Români din Afara Țării, în perioada aprilie-octombrie 2009. Proiectul a fost conceput ca parte a unui program amplu, de lungă durată, având ca scop promovarea patrimoniului istoric și cultural al comunității românești din Timoc (Serbia), prin valorificarea cercetărilor de teren pe teme antropologice și etnografice și mediatizarea lor în România și în străinătate.

Seria de fotografii „Timoc – Lumea de dincolo", alături de filmul omonim, realizat în cadrul aceluiași proiect, este focalizată asupra obiceiurilor, tradițiilor, riturilor și ritualurilor populare, cu trimiteri la textul epic din baladele lăutarilor și la obiceiurile de înmormântare ale românilor din Timoc. „Selecția a încercat să păstreze atât luminoasa și insuportabila, pentru unii, liniște în fața morții, cât și umorul și contemporaneitatea unei lumi care a înțeles instinctiv ce trebuie făcut pentru a merge mai departe fără a-ți pierde sufletul", consideră specialiștii ICR.

REGIZOR ȘI FOTOGRAF

Marius Olteanu, autorul acestor fotografii, s-a născut în București, în anul 1979. A absolvit UNATC București, în 2004, și cursuri de masterat la Londra, departamentul Regie de ficțiune, în 2008. Este regizorul și scenaristul mai multor filme de scurtmetraj, de ficțiune și documentare, selectate în diverse festivaluri internaționale. Atât în fotografii, cât și în filmele sale, Marius Olteanu își propune să urmărească mecanismele umane de înțelegere și depășire a unor momente sau experiențe dificile.

Seria de fotografii este focalizată asupra obiceiurilor populare

„Inițial, ca probabil mulți alții, nici eu nu știam mai nimic despre zona Timocului. Învățarea s-a făcut rapid și în cel mai sănătos mod. La fața locului. Știam însă foarte clar de ce merg în acea zonă. Voiam să descopăr românii de acolo prin intermediul legăturii lor cu cei care nu mai sunt", își amintește regizorul-fotograf. „Am găsit soții, tați, fii, mame, petrecătoare (bocitoare), lăutari, căzătoare (cuvânt folosit pentru cele care cad, care intră în transă pentru a vorbi cu morții), o lume definită aproape exclusiv prin relația sau gradul de rudenie avut cu cineva de dincolo. Un dincolo descris de toți cei cu care am vorbit ca o oglindă perfectă a lumii de aici. O lume în care distincția dintre durere, dor și umor negru ca mormântul încetează să existe", mai spune Marius Olteanu.

DINCOLO DE POLITIC

Remarcabilă este – lăsând de-o parte interesul documentar – dimensiunea artistică a acestor fotografii, pe care probabil proiectul inițial nu o considera de la sine înțeleasă. Autorul pare să nu uite niciodată că este în primul rând un artist (fotograf), și abia apoi un cercetător cu interese etnografice și antropologice, de documentare a unei lumi arhaice – inevitabil – pe cale de dispariție, un „șantier de supraviețuire" (R. Rorty). De aceea, este lăudabilă inițiativa ICR-ului de a „salva" aceste fotografii prin editarea unui elegant album, disponibil la un preț destul de accesibil.

„Am cunoscut Timocul alegând să-l văd prin prisma a ceva mai presus de politic și de limitările prezentului și așa îmi doresc să-l și arăt celorlalți", afirmă Marius Olteanu. „«Lumea de dincolo» reprezintă o selecție din aproape 4.000 de fotografii, grupate pe etapele importante ale trecerii (înmormântare, pomenire, petrecătură, cioplirea crucii, priveghi), și se vrea o completare a filmului documentar cu același nume". Alegerea lui Marius Olteanu de a evita politicul se dovedește a fi una câștigătoare, în planurile estetic și spiritual.

Info

„Timoc. Lumea de dincolo", album de fotografie despre românii din Timoc (Serbia)
Editura: Institutul Cultural Român, 2010
Fotografii și concepție grafică: Marius Olteanu
Ediție trilingvă (română-engleză-sârbă)
Traducere în limba engleză: Ana Bulata
Traducere în limba sârbă: Snejana Lapadatovic
Număr pagini: 144
Preț: 30 de lei

YURIY KORDONSKIY, REGIZOR

„Uneori, rănești pe cine iubești cel mai mult“

Regizorul rus, căruia i se va juca în premieră vineri spectacolul „Îngropați-mă pe după plintă“ la Teatrul Bulandra din București, spune că deseori înțelegi, la maturitate, că e mult prea târziu să spui „te iubesc“ și, mai ales, că îți pare rău

FOTOGRAFII: MARIAN ILIESCU

Yuriy Kordonskiy (45 de ani), faimos pentru spectacolele „Inimă de câine“ sau „Sorry“, a dramatizat romanul lui Pavel Sanaev. Spectacolul e o întoarcere poetică în timp, în lumea bunicilor și a traumelor copilăriei, rememorând anii '80 ai Rusiei comuniste.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro.

„Adevărul“: Ai scris dramatizarea la „Să mă îngropați în dosul plintei“ de Pavel Sanaev. De ce ai ales acest roman?

Yuriy Kordonskiy: De fapt, am urmat sfatul soției mele, Natașa. Căutam o piesă puternică și ea mi-a recomandat romanul lui Sanaev. Mi-a spus că e un material grozav pentru un spectacol. Am citit romanul care s-ar traduce „Să mă înmormântați în dosul plintei“ și am înțeles că soția mea avea dreptate: era unul dintre cele mai puternice texte cu care am lucrat vreodată.

Premiera se joacă, vineri și duminică, la Sala Izvor de la Teatrul Bulandra

Te-ai sfătuit cu autorul în privința adaptării?

Da, am vorbit cu Pavel Sanaev. Romanul relevă o imensă cantitate de dragoste indiferent de cât de grea e povestea și de greu de dus. Ecranizarea din Rusia de acum câțiva ani s-a focusat însă numai pe partea neagră a omenescului, iar Sanaev a fost foarte nefericit de rezultat. În mine însă dramaturgul a avut încredere, îmi știa școala de teatru - marca Dodin, știa de unde vin, știa cine sunt.

Personajul central al piesei este Sașa Saveliev, un băiețel de 9 ani, interpretat de Marian Râlea.

Da, spectacolul vorbește despre memoria unui copil de 9 ani care își amintește de copilăria lui. El e matur acum, dar își amintește cum a trăit cu bunica și cu bunicul lui, cum nu era lăsat să-și vadă mama decât o dată sau de două ori pe lună. Bunicii săi sunt totuși foarte deosebiți. Am accentuat pe modul în care ei apar portretizați, pe modul în care aceștia se poartă cu copilul. Singurul vis al lui Sașa este să fie cu mama sa, să îi păstreze amintirea într-o cutie în care ține jucăriile pe care ea i le-a dat. Într-un fel, jucăriile îi țin locul mamei. Sașa păstrează toate amintirile în cutia aceea.

Marian Râlea este și copil, și adult. Cum reușește el să împace cele două identități? Cum îl transformă incursiunea în copilărie?

E o poveste despre memorie, despre timp, despre modul cum vezi lucrurile când ești copil, apoi când ești matur. Eroul e o persoană care încearcă să-și găsească un drum printr-un labirint al memoriei, încearcă să se regăsească, încearcă să uite, încearcă să ierte. Marian Râlea, în cele două ipostaze, este excepțional, sensibil și cameleonic, parcurgând cele mai profunde și mai intime stări. Totuși, el nu este un narator omniscient despre familie sau despre el însuși. Dimpotrivă, va căuta și va afla unele răspunsuri.

La repetiții, m-au impresionat profunzimea psihologică și poeticitatea textului, ca și decorul mobil, dureros de gol, sub umbra crengilor, semnat de Nina Brumușilă.

Acțiunea se întâmplă într-o țară cu un context specific, în 1980 - anul Jocurilor Olimpice de la Moscova. Sunt situații foarte specifice. Și, totuși, tot ce se întâmplă în piesă are legătură cu ce se întâmplă cu noi acum.

Ce înseamnă plinta în viziunea lui Sanaev?

Când mama, interpretată de Andreea Bibiri, îl iartă, copilul Sașa înțelege că viața la bunica a devenit trecut. Dar, dacă tocmai acum, când fericirea a devenit viață, se termină totul? Sașa spune că, dacă se întâmplă să moară, să fie înmormântat acasă, în dosul plintei, în camera mamei.

„ÎN SUA, LUMEA N-AR ÎNȚELEGE CUM E CU ȘPAGA LA DOCTORI“

E o întoarcere spre inocență, o căutare a timpului pierdut în sensul dat de Proust?

În anii '80 se petreceau ultimele respirații ale comunismului, era o celebrare a puterii, cu festivități, cu cântece, cu imnuri. Eu aveam doar 14 ani, în acea perioadă. Îmi amintesc foarte bine nesfârșitele știri despre congrese, despre Brejnev, nu pot să uit emisiunile și discursurile interminabile. Era o imensă falie între ideologia oficială, ceea ce era prezent la televiziune și ceea ce trăiau oamenii în bucătării, în camere micuțe și friguroase. Trăiam nebunia cu statul la cozi pentru niște bomboane drăguț colorate pentru copii. Era o distanță uriașă între minciuna oficială și adevărul dureros din viețile oa-

menilor mărunți.

● Are textul și accente de manifest politic?

● Nu e o piesă politică, nu prea mi-a păsat de asta, într-un anumit sens, lucrurile nu s-au schimbat. Sunt puțini artiști care au pus o lumină asupra acestei perioade, viața mică a celor pierduți în asemenea apartamente nu a fost considerată un obiect de artă.

● E o întoarcere spre rădăcinile tale, spre Rusia pe care ai părăsit-o în urmă cu un deceniu pentru a emigra în SUA?

● Nu e vorba despre o piesă rusească, ci despre una universală. Nu e vorba despre trecut, ci despre prezent, despre cum trăim acum, despre cum îi privim pe părinții și bunicii noștri după niște ani. Astfel, nu contează, dacă acțiunea se întâmplă în București, în Londra, în Moscova. Adevărurile sunt oricum valabile, spectacolul putea fi montat oriunde.

● De ce, totuși, ai ales să montezi acest spectacol în București, și nu în SUA?

● E bine că o montez aici, pentru că unele semnificații vor fi mai ușor înțelese. Ar fi greu să explici în America de ce o asistentă medicală primește o mică „atenție" ca să facă analizele unui copil. În piesă, o asistentă primește o conservă de sardine, de altfel, foarte apreciată în vremurile comuniste. În România, ca și în Rusia, avem un „déjà vu" legat de asta. În America, lumea s-ar uita mirată la un asemenea gest. În România, ca și în Rusia, actorii, lumea înțeleg atât de bine gestul micii șpăgi, nu e nevoie să dai explicații.

● Simți totuși că ești acasă pe tărâmul american?

● În vară, am cumpărat o casă într-o pădure din New England, Connecticut. E prima casă pentru familie, în SUA. Am avut așadar curaj să ne facem, în sfârșit, o casă. E un sentiment diferit, sunt foarte fericit, nu mai am acel sentiment de provizorat. Băiatul nostru are 14 ani. Dacă-i spui că este american, se simte insultat, deși trăiește de la cinci ani în SUA. El spune că e din Rusia, mai ales că acasă vorbim numai în rusește.

● Vei monta și la Sibiu, vara aceasta, „Cronica incidentelor din dragoste", text adaptat tot de tine pentru scenă. De ce preferi să faci tu dramatizările?

● Din păcate, toate marile piese au mai fost montate. Asta nu înseamnă că nu vreau să fac Shakespeare, Cehov sau O'Neill, dar, întotdeauna, e interesant să descoperi ceva nou. Întotdeauna, când faci o dramatizare, poți să pui foarte mult din tine însuți acolo: pot să aleg ce să las din text, pot să aleg la ce să renunț, pot să fiu eu însumi, pot combina personaje. E un fel de creație, pun mult din mine însumi în textele dramatizate. „Cronica incidentelor din dragoste", a polonezului Tadeusz Konwicki, e greu de adaptat, pentru că textul e foarte secvențial și cinematografic.

„STUDENȚII MEI NU SUNT ÎNCĂ CINICI"

● Povestește-mi despre relația ta cu studenții. Predai din 2001 regie și actorie la Universitatea Wesleyan din SUA.

● Am și ore despre Cehov - seminarii de literatură. Alături de studenți, mă simt mai tânăr, e un aer curat cu ei în jur. Alături de ei nu mi-e frică de nimic, de ideea de a avea succes, de bani, de critici. Nu știm ce facem, nu știm ce va ieși. încerc să-i urmăresc, pentru că sunt plini de energie și de idei. Nu vreau să le dau din înțelepciunea mea. Îmi place să-i provoc, să îi las liber să creeze, nu-i judec prin ceea ce știu, îi judec prin regulile lor, nu prin ale mele. Îmi place că studenții mei nu sunt încă cinici, încă nu știu nimic legat de cinism. Din păcate vor deveni cinici, în patru-cinci ani. Acum, ei sunt ca o apă pură. După ce bei apă direct de la munți, îți dai seama că ceea ce ai băut tu până atunci nu era atât de curat și poți face diferența. Studenții îmi amintesc că viața e frumoasă, indiferent cât de dură este. ✪

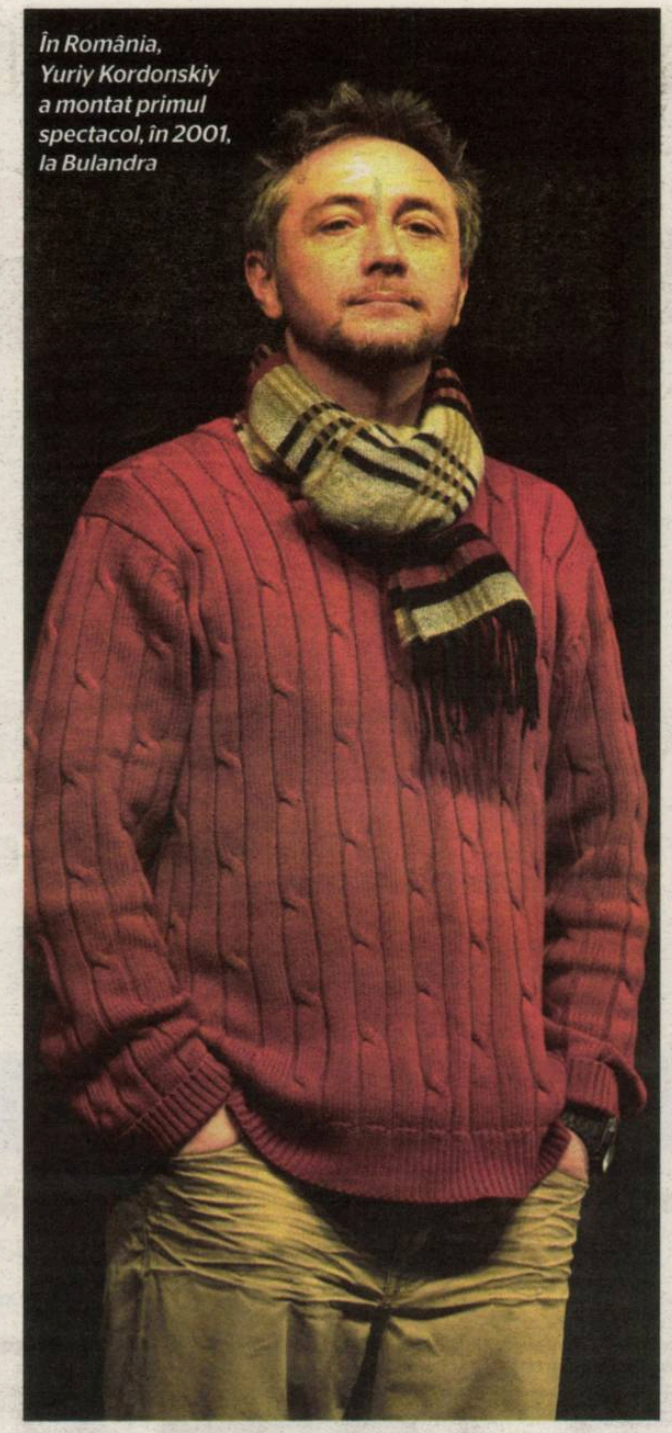

În România, Yuriy Kordonskiy a montat primul spectacol, în 2001, la Bulandra

„Bulandra e biografie"

●● S-a născut la Odessa, Ucraina, în 1966.

●● Inițial pregătit ca informatician, el a mai absolvit, în 1995, încă două facultăți la secțiile actorie și, respectiv, regie de teatru și film, la clasele celebrului Lev Dodin, în cadrul Academiei de Artă Teatrală din Sankt Petersburg.

●● Kordonskiy s-a mutat în New York în urmă cu un deceniu și își împarte viața profesională între SUA și Europa.

●● A montat la Teatrul Bulandra din București „Unchiul Vania" (2001), „Căsătoria" (2003), „Sorry" (2004) și „Crimă și pedeapsă" (2006).

●● Pentru „Unchiul Vania", de A. P. Cehov, regizorul a obținut premiul UNITER pentru regie în 2002.

●● „Da, Bulandra e deja biografie pentru mine, o parte din viață. «Unchiul Vania» va împlini în curând 10 ani, în luna mai, de când se joacă: a avut premiera la 12 mai 2001", spune regizorul.

●● La Sinaia, a mai pus în scenă „Conu' Leonida față cu reacțiunea" (2004), iar la Teatrul Național din București „Inimă de câine" (2005), adaptată după nuvela cu titlul omonim, de Mihail Bulgakov.

„Victor și Mariana îmi sunt și părinți, și copii"

● Cum apar bunicii prin lumina Marianei Mihuț și a lui Claudiu Stănescu?

● Prin viața lor, chiar și prin conflict, bătrânii sunt incredibil de bogați, niște personaje fabuloase. A fost poate și încercarea lui Sanaev de a-și ierta bunica, foarte agresivă, dominantă, uneori violentă. E bine să ne întrebăm: care e sensul pentru care trăim? De ce nu suntem în stare să oprim lupta dintre noi? De ce nu suntem în stare să vorbim onest? De ce suntem atât de orgolioși? E o piesă despre oameni în sensul general, se poate întâmpla oriunde. Dar, deja, uneori, la maturitate, de cele mai multe ori e prea târziu să spui „te iubesc", să spui „îmi pare rău". Uneori, se întâmplă să rănești pe cine iubești cel mai mult. E un text despre timp, memorie, despre imposibilitatea de a vorbi cu oamenii care chiar contează pentru tine.

● Mariana Mihuț a fost o neuitată Inna în „Sorry", spectacolul tău din 2004, în care joacă alături de Ion Caramitru. Cum e în rol de bunică acum?

● A fost clar de la început că, de fapt, căutam o piesă pentru Mariana Mihuț, ceva puternic, interesant, care să i se potrivească. Ea e chiar într-un moment al vieții ei în care poate să înțeleagă și să urmărească personajul bunicii foarte bine. Mariana e foarte diferită de ceea ce a făcut în spectacolul după Alexandr Galin - în rolul Innei care îi spune bărbatului iubit „Sorry" -, e foarte puternică din nou, dar în cu totul alt sens.

> Kordonskiy este un meteorit care a căzut în România. Stăteam și noi liniștiți și deodată, poc, vine ceva ce ne magnetizează.
>
> **Victor Rebengiuc**
> actor

● Ai o relație cu totul deosebită și cu Victor Rebengiuc, distribuit aproape în toate spectacolele tale, de la „Unchiul Vania" la „Inimă de câine".

● Când vorbesc despre Victor și Mariana, mă gândesc la părinții mei și la dualitatea sentimentelor mele față de ei. Sunt foarte legat de ei, ca familie, îi sun din SUA cel puțin o dată pe lună. Pe de o parte îmi sunt părinți, pe de altă parte ei sunt aceia care depind de mine. Uneori sunt naivi, copilăroși, poznași, și eu – mult mai bătrân. Am văzut fotografii de când erau mai tineri, am fost în casa lor de multe ori. Am observat de-aproape cum trăiesc, l-am urmărit pe Victor cum gătește și așază masa. Relația lor este incredibilă. E atât de minunat să-i vezi cum vorbesc unul cu celălalt. Simți la ei o tihnă și o frumusețe a unei vieți trăite împreună. Actorii buni nu ascund niciodată nimic. Asta se întâmplă cu Victor și cu Mariana: se deschid complet, 100% sau, mai bine zis, 200%. De fapt, asta e natura teatrului și a actorului bun: o deschidere absolută. Devenim vulnerabili tocmai pentru că nu ascundem nimic.

Mariana Mihuț, Claudiu Stănescu, Marian Râlea și Yuriy Kordonskiy, în repetiții

● Teatru sau viață, ce alegi, ce sacrifici?

● Teatrul e numai o parte din viață. Viața poate fi mai frumoasă decât teatrul. Familia, copilul, prietenii sunt esențiali, pentru că frumusețea se află lângă noi pe lumea aceasta. Ai nevoie să atingi pământul, să îți împrospătezi respirația cu aer curat, să simți cum miroase vinul, să ai modelul concret al frumuseții vieții. Trăirile astea le aduci cu tine în teatru, te ajută să ajungi în altă dimensiune, iar la întoarcere simți nevoia să le atingi din nou. Un apus de soare care nu a fost filmat sau pictat vreodată poate fi mai frumos decât orice formă de artă. Viața poate fi mai frumoasă decât teatrul. Dacă nu simți viața asta, dacă nu o atingi, nu poți face teatru. ✪

TELE-TEXT

Un mod inteligent de a face cultură la TV

Cezar Paul-Bădescu

Mărturisesc că nu am fost atras de istorie în şcoală. O învăţam că trebuia, nu că-mi făcea plăcere. Nu mă interesau arida listă de ani şi de bătălii care ni se băga pe gât şi nici episoadele eroice, care ar fi trebuit să cultive în noi, elevii, tot felul de sentimente măreţe şi naţionaliste. Încă de pe atunci, îmi suna ceva fals în toată povestea. Când am crescut, am avut ocazia să aflu tot felul de lucruri, care le contraziceau pe cele fardate, învăţate la şcoală: de exemplu, că Mihai Viteazul nu a pornit în campanie pentru a realiza „primul stat unitar român“, ci pentru a cuceri noi teritorii; sau că Ştefan cel Mare şi Vlad Ţepeş găseau de cuviinţă să se bată nu numai cu turcii, ci şi ei între ei, frăţeşte (moldovenii vărsau sânge valah şi viceversa). Apoi, am dat de ceea ce se numeşte „istoria mentalităţilor“, noua istorie care nu mai e interesată de faptele de vitejie ale capetelor încoronate, ci de ce făceau şi cum gândeau oamenii simpli, de diferite categorii. Astfel abordată istoria, nu avea cum să nu mă atragă.

Este şi motivul pentru care, astăzi, unul dintre (puţinele) canale de televiziune pe care le urmăresc cu plăcere este Viasat History. Documentarele BBC difuzate de acest post sunt cel mai bun exemplu pentru cum poţi face televiziune de calitate, pentru cum poţi să educi publicul sau chiar să vorbeşti despre cultură, dar într-un mod foarte atractiv, nu prăfuit şi plictisitor, cum o fac posturile româneşti.

Am văzut materiale extraordinare despre tot felul de lucruri, aparent nesemnificative, dar care oferă foarte multă informaţie culturală. De exemplu, despre cum se făceau corzile de instrumente muzicale în vremea lui Vivaldi (din intestine de oaie); sau despre meseria cărătorilor de cadavre din vremea ciumei; sau despre grădina secretă de care se ataşase Agatha Christie; sau o docudramă despre ultima aventură a lui Casanova (de fapt, despre problema cenzurii pe care o aplica Biserica celebrelor lui „Memorii“) etc. Unele dintre acestea se repetă şi le mai puteţi vedea. Oricum, dacă nu pe acestea, tot găsiţi ceva foarte interesant la Viasat History.

Imagini din filmul „Ultima aventură a lui Casanova“

Info

Ultima aventură a lui Casanova
(Anglia, 2005)

Regia: Mark Murphy
Cu: Patrick Bergin, David Acton, Armand Assante, Stefan Booth, Gregory Floy

Viasat History,
vineri (14 ianuarie), ora 19.00

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 12 ianuarie

22.00 PRO CINEMA
FILM

Tache (România, 2007)
Regia: Igor Cobileanski
Cu: Mircea Diaconu, Constantin Drăgănescu, Mara Nicolescu.

0.15 TVR 1
FILM
Good Night and Good Luck
(SUA, 2005)
Regia: George Clooney
Cu: David Strathairn, George Clooney, Jeff Daniels, Robert Downey Jr., Patricia Clarkson.

Joi 13 ianuarie

21.00 HBO
DOCUMENTAR
Circul vesel (România, 2009)
Regia: Claudiu Mitcu.

21.30 B1 TV
FILM

Îngerul necesar
(România, 2007)
Regia: Gheorghe Preda
Cu: Anca Florea, Constantin Florescu, Mihai Calotă.

Vineri 14 ianuarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

La capătul liniei
(România, 1982)
Regia: Dinu Tănase
Cu: Mircea Albulescu, Dan Condurache, Ioana Crăciunescu.

22.50 CINEMAX
FILM
Barton Fink (SUA, 1991)
Regia: Ethan & Joel Coen
Cu: John Turturro, John Goodman, Judy Davis.

Sâmbătă 15 ianuarie

20.15 CINEMAX
FILM
Pe aripile curajului
(SUA, 1995)
Regia: Jean-Jacques Annaud
Cu: Tom Hulce, Val Kilmer, Craig Sheffer.

0.50 CINEMAX
FILM

Caravaggio
(Marea Britanie, 1986)
Regia: Derek Jarman
Cu: Nigel Terry, Sean Bean, Tilda Swinton.

Duminică 16 ianuarie

20.10 TVR 2
FILM

Moonstruck (SUA, 1987)
Regia: Norman Jewison
Cu: Cher, Nicolas Cage, Danny Aiello.

21.30 TVR CULTURAL
DOCUMENTAR
Persona non grata
(SUA, 2003)
Regia: Oliver Stone
Cu: Yasser Arafat, Ehud Barak, Benjamin Netanyahu, Shimon Peres.

Luni 17 ianuarie

21.00 CINEMAX
FILM

Vremea ţiganilor
(Iugoslavia, 1988)
Regia: Emir Kusturica
Cu: Davor Dujmovic, Bora Todorovic, Ljubica Adzovic.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Portretul unei căsnicii
(Marea Britanie - Noua Zeelandă, 1990) Episodul 1
Regia: Stephen Whittaker
Cu: Janet McTeer, David Haig, Cathryn Harrison.

Marţi 18 ianuarie

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Tren de plăcere
de I.L. Caragiale
Regia: Mihai Berechet
Cu: Radu Beligan, Silvia Dumitrescu Timică, Ion Lucian, Rodica Tapalagă.

0.15 CINEMAX
FILM

În miezul întunecat al iernii
(Marea Britanie, 1995)
Regia: Kenneth Branagh
Cu: Michael Maloney, Richard Briers, Mark Hadfield.

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citeşte în noul număr Forbes România!

Cine este de vină pentru îndatorarea românilor până la pragul de peste 100 de miliarde de lei?
Care televiziuni au atras cele mai mari bugete de publicitate în 2010.

În plus: Top Forbes – care sunt cele mai interesante locuri de vizitat în 2011.

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente şi informaţii sunaţi la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice reţea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

DESCOPERIRE

Mona Lisa, un mister (ne)rezolvat

Carla Glori, istoric de artă de origine italiană, susține că a descifrat enigma celebrului tablou al lui da Vinci

Teoria acesteia, care are la bază cartea „Codul lui Da Vinci" de Dan Brown, identifică, după sute de ani, mai multe cifre care semnifică indicii pentru localizarea Sfântului Graal, potirul folosit de Iisus la Cina cea de taină.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Numerele, dar și o serie de litere au fost descoperite în ochii Giocondei, în urmă cu o lună, potrivit „Daily Mail". Recent, Carla Glori a adăugat acestora și cifra 72, care, afirmă cercetătoarea, se poate observa la o „privire atentă a podului de pe fundalul tabloului". Podul se întinde peste râul Trebbia din Bobbio (Italia), în apropiere de Piacenza. Glori, care este și autoarea cărții „Enigma Leonardo: Deciphering And Discovering", spune, de asemenea, că femeia din tabloul lui Da Vinci se numea Bianca Giovanna Sforza.

„Era fata lui Ludovico il Moro, un nobil puternic al comunității din Bobbio, care a trăit acum 500 de ani". Drept dovadă, Glori aduce prezența literelor „S" și „G", inițalele numelui femeii, despre care afirmă că pot fi „citite" în ochii Giocondei. Cum, în urmă cu 500 de ani, Bobbio era un important centru cultural, cu o bibliotecă impresionantă, Carla Glori e convinsă că Da Vinci a vizitat orașul „datorită bibliotecii, și, peste câțiva ani, a pictat din memorie acel loc, probabil în timp ce locuia în Franța".

Cu timpul, spune Glori, și relieful și imaginea locului s-au schimbat, dar „strada șerpuitoare care se poate vedea în spatele Monei Lisa este încă vizibilă și în Bobbino de astăzi". Glori a mai adăugat că și structura podului, reconstruit între timp, este similară cu cea a celui care traversa râul Trebbia acum câteva sute de ani, pod care a fost luat de viitură și distrus la 1472. De altfel, potrivit lui Glori, ce se poate vedea pe fundalul celebrului tablou sunt chiar ultimele două cifre ale acestui an: 7 și 2.

Tom Hanks și Audrey Tautou, în ecranizarea romanului „Codul lui Da Vinci"

Localnicii din Bobbio sunt convinși că podul din oraș este același cu cel care apare în pictura lui Da Vinci. În schimb, Martin Kemp, expert în opera lui Da Vinci, este reținut în ceea ce privește teoria cercetătoarei.

TEORIA, CARTEA ȘI LEGENDA

„Portretul este aproape sigur al Lisei del Giocondo", punctează Kemp. „Au existat de-a lungul vremii multe încercări de a identifica locul din tablou, dar nu găsesc că asemănarea cu Bobbio este valabilă. Și, în general, am rezerve în privința cuiva care încearcă să găsească înțelesuri obscure într-o operă renascentistă."

Unul dintre motivele pentru care teoria Carlei Glori este suspectată de lipsă de autenticitate și veridicitate e asemănarea izbitoare cu demersul ficțional semnat de Dan Brown, din bestseller-ul „Codul lui Da Vinci". În viziunea lui Brown, secretul tabloului, care se întinde pe mai bine de 500 de ani de istorie, se găsește în detalii care conțin cifre ce pot ajuta la identificarea locului unde este păstrat Sfântului Graal. Cartea îl are ca personaj central pe profesorul Robert Langdon, care, împreună cu o specialistă în decriptare, începe o cursă frenetică pentru descifrarea multiplelor indicii ascunse în picturile lui Leonardo da Vinci. Cartea lui Brown a fost ecranizată într-un film de succes și a stârnit reacții dure din partea Vaticanului.

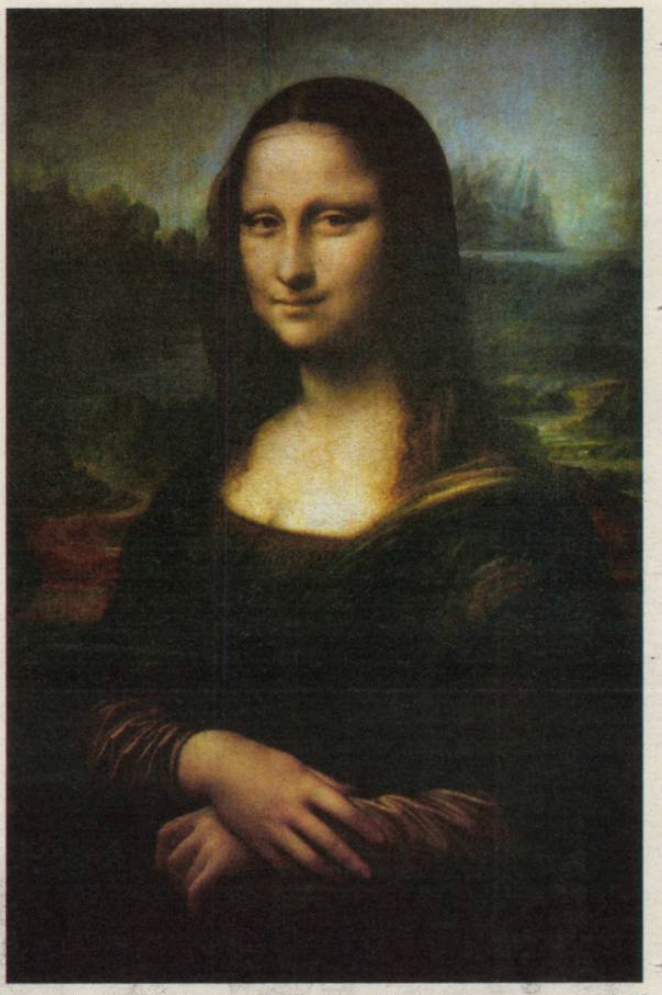

Teoriile iscate în jurul picturii „Mona Lisa" de Leonardo da Vinci se întind pe mai bine de o jumătate de mileniu de istorie

În același timp, Bobbio însuși păstrează partea lui de legendă. Descris de către Ernest Hemingway drept cel mai frumos loc din lume, Bobbio este cunoscut și ca locul unde există un pod al Diavolului. Așadar, despre podul peste râul Trebbia se spune și că a fost construit de către Diavolul însuși, într-o singură noapte, în urma unui pact cu îngerii: sufletul primului om care trece podul va fi vândut Diavolului.

La Madrid cu Ana-Maria Onisei

●● Ana-Maria Onisei este redactor la departamentul de Cultură al cotidianului „Adevărul". Publică, de asemenea, în revistele „Tabu" și „Esquire" – reportaje, interviuri și recomandări de carte – și în săptămânalul „Dilema veche" – cronici despre evenimente culturale. A absolvit Universitatea „Al. I. Cuza" din Iași, secția Jurnalism și a avut o bursă Erasmus la Universidad Complutense din Madrid, unde a locuit timp de șase luni.

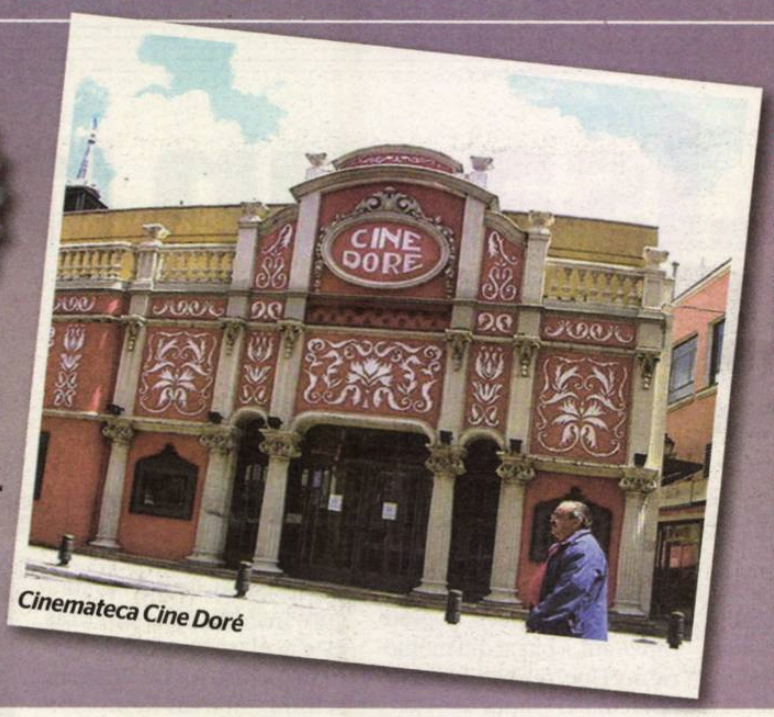

Cinemateca Cine Doré

NU RATAȚI!

● **Cine Doré.** Construit în 1923 și situat pe strada Santa Isabel la numărul 3, în cartierul Antón Martín, salonul Cine Doré funcționează astăzi în regim de cinematecă. Are un aer îmbietor și nostalgic și-o sală albastră cu pereți dantelați, cu stucaturi originale. Rulează filme de la 1920, din „Nouvelle Vague", dar și producții recent premiate la toate festivalurile mari. Aici, programul online: http://www.mcu.es/cine/MC/FE/CineDore/Programacion.html

● **Nuevo Café de Barbieri.** Una dintre cele mai vechi (și decandente) cafenele ale Madridului, în Plaza de Lavapiés. Un interior înalt, susținut de colane din marmură cafenie, patinată, lumină difuză, un ceas vechi – înțepenit în timp din 1902, la ora 9.15 –, zeci de hipsteri și de sortimente sofisticate de ceaiuri.

● **El Puente de los suicidas.** Noaptea. Pentru inegalabila senzație de grandoare și stranietate.

Madridul boem

● Arhitectura regală și străzile ample sunt partea „văzută" a orașului. Dincolo de ele, se ascunde însă un amestec de vechi, poftă și lentoare

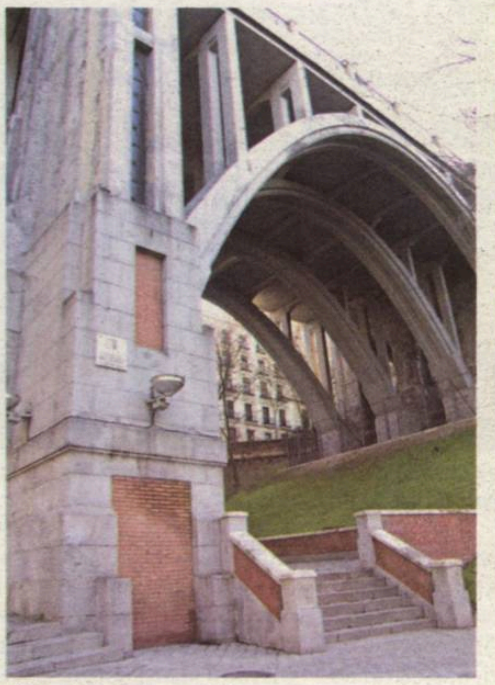
El Puente de los suicidas

Mercado de San Miguel, care se află în apropierea „podului sinucigașilor"

Vedere din cartierul La Latina

Calle de las Huertas

© FOTOGRAFII: DICĂ F. ALEXANDRU

Pe străzile orașului, cei mai frumoși sunt îngerii suspendați. Îi vezi aninați de clădiri, la o plimbare. De un bleu-verde electric, te surprind cu aripile lor din piatră.

Ana-Maria Onisei

●● Madridul e printre puținele orașe din lume care seamănă cu Parisul (clădirile, statuile, traficul cultural), dacă nu iei în calcul oamenii – mult mai calzi, plăcut-gregari – și ideea de a-ți expune marfa și plăcerea. Ce n-o să vezi niciodată în Paris, dar vei vedea oricând în Plaza Mayor din Madrid, sunt restaurantele cu vitrine largi din care poți admira, în plină stradă, pești imenși, înfipți în cârlige măcelărești, amestecuri de scoici sau creveți afundați în fulgi de gheață, tradiționalul „jamón", rubensian, urechi de porc amestecate cu sos roșu – mai ales iarna. Iar dacă boema Parisului e un amestec de atitudine șic și parfumuri pudrate, cea a Madridului combină aerul medieval și relaxat-desfrânat al cartierelor libertine (Lavapiés, La Latina) cu un soi de flux-reflux al „nomazilor" – fie hipsteri degustători de narghilele și ceaiuri, fie tineri artiști, fie vânzători ambulanți de bijuterii ori piele. De fapt, în weekenduri, între cartierul La Latina și Embajadores e un „rastro", El Cascorro, un târg de zorzoane, cărți și haine, într-o piață din care țâșnesc străzi în pantă; dacă te oprești să le străbați lungimea cu privirea, la capătul lor se deschide în arcuri ample câte o (altă) parte a Madridului, îmbibată cu soare. Și toate astea, la doi pași de cele mai importante și rafinate teatre și galerii de artă. Una dintre străzile ascunse ale orașului, Calle de las Huertas, e pavată cu versuri din poezia și proza spaniolă, dăltuite cu auriu în piatră, pe care negustorii ambulanți le calcă în voie ca și cum ar avea puterea să le rescrie povestea, în fiecare sâmbătă, când își aduc marfa spre vânzare. E doar o parte din ce stă în spatele grădinilor regale, a Paseo del Prado, umbrit de platani și înțesat de turiști la fiecare intrare de muzeu.

Uneori, noaptea, madrilenii aleg să comunice cântând

IUBIREA DE VIAȚĂ, DECADENȚA

Madrilenii sunt gălăgioși într-un fel aparte. Răsuflă viață și nu le e teamă să spună asta: îi auzi râzând zgomotos, te-ntreabă câte ceva, deodată, și sunt în stare să pălăvrăgească jumătate de oră – fără pauze și fără să te plictisească – până și despre o valiză. În cafeneaua „El Desprertar" - „Trezirea" (Calle Torrecilla del Leal, 18; metrou: Antón Martín), deschisă exclusiv noaptea și proprietate a unui domn de 60 de ani, cu o barbă albă, lungă de aproape jumătate de metru, se ascultă jazz. Și se vorbește tare. O îndeletnicire care ar puea părea ofensatoare în oricare alt colț de lume, dar aici ritmurile par a fi făcute să se împletească. Fascinantă e și Nuevo Café de Barbieri (Plaza de Lavapiés, metrou: Lavapiés), cu coloanele ei ametitoare și ferestrele de peste trei metri, cu sticlă veche și ornamentată. Înăuntru se stă pe scaune sau canapele din pluș grena, față în față cu oglinzi suspendate și se bea ceai (amestecurile de vanilie sunt regale) din cești de porțelan simplu, alb. Uneori, noaptea, madrilenii aleg să comunice cântând. Un soi de flamenco anonim și emoțional, pe care-l folosesc, după o veche tradiție, ca să-și adreseze supărările sau bucuriile unii altora: femei cântându-le rostit partenerilor își ridică mâinile în mișcări frânte.

LINIȘTEA, SINGURĂTATEA

Liniștea nu e un lucru tradițional al Madridului. Dar ea se insinuează între pereții vechi ai unui cinematograf sau te înghite pur și simplu, pe o margine de pod.

Cine Doré și El Puente de los suicidas sunt două dintre locurile unde poți tăcea. Intimitatea vine aici dintr-o stare de libertate amestecată cu plăcerea de a fantaza.

Îmi amintesc și acum senzația de a vedea un Werner Herzog la cinemateca Cine Doré, într-o sală ca de operă, de culoare albastră, dantelată, în care abia dacă se respira. Dar și respirația sugrumată în fața liniilor tăioase de la El Puente de los suicidas care, cu răceală și semeție, întreține legenda podului cu cele mai multe sinucideri din oraș... ●

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 19 ianuarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1061, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

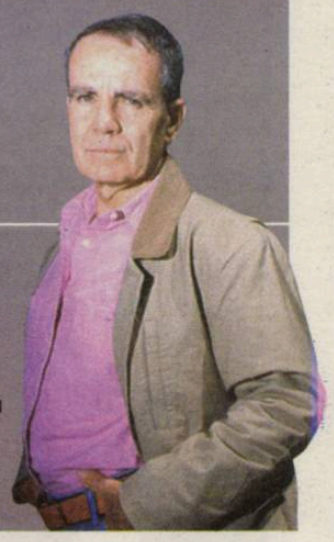

Publicitatea, între comerț și artă

Regizorii Radu Muntean, Marian Crișan, Radu Jude și Tudor Giurgiu, ei înșiși realizatori și de reclame, pun în discuție statutul de artist confruntat cu zonele comerciale.

SPECIAL ➔ PAGINILE 8-9

Un poet mare și risipitor

Deși nu are decât trei volume de poezii (cu cel intitulat „cartea Alcool", recent apărut), **Ion Mureșan (foto)** este considerat unul dintre cei mai importanți poeți români în viață.

CARTE ➔ PAGINA 6

Teritoriile întunecate ale minții

La un sfert de secol de la apariția lui, un roman crucial pentru literatura secolului XX, „Meridianul sângelui sau Amurgul purpuriu al Vestului" de **Cormac McCarthy (foto),** are acum o versiune în limba română.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Ruxandra Donose se întoarce acasă

Mezzosoprana aplaudată pe marile scene ale lumii revine cu două concerte în țară și se bucură că va cânta și în română

➔ PAGINILE 12-13

FOTO: PHIL GROSHONG

Omagiu Barcelonei ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06374

Suvenire și impresii

●● Temelia vechiului Hotel Pannonia – actualul Hotel Dacia din Satu Mare – a fost pusă în zorii secolului XX. Clădirea, ce servea ca refugiu sau loc de distracții pentru burghezie, a fost finisată în 1902. Arhitectura edificiului, considerat astăzi pe bună dreptate monument istoric, includea influențe ale stilului secession. Autorii proiectului fuseseră doi arhitecți ungari din Budapesta – Zoltán Bálint și Lajos Jámbor, care au inclus elemente decorative florale inspirate din arta populară maghiară atât pe fațadă, cât și în interiorul clădirii. Decorațiunile bogate sunt caracteristica celor trei mari săli ale hotelului: sala de bal, restaurantul și cafeneaua. Prima dintre acestea era spectaculoasă: avea loji dispuse sub galerii, în partea sudică, estică și vestică, iar partea centrală, unde se dansa, era acoperită de patru arcade mari susținute de coloane. Odată sală de bal, această încăpere este astăzi sediul Filarmonicii „Dinu Lipatti" din Satu Mare. Restaurantul și-a păstrat funcția, pe când vechea cafenea a fost secționată, o parte a ei fiind ocupată astăzi de recepția Hotelului Dacia. ✪ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Exclusivism și accesibilitate

Eliza Zdru

La început, festivalurile de film aveau covor roșu; acum au broadband și se folosesc de internetul de mare viteză.

Ieri. Era în 1932 când contele Giuseppe Volpi di Misurata, președintele Bienalei de artă de la Veneția, avea inițiativa unui eveniment numit pe atunci „Esposizione d'Arte Cinematografica", ce avea să fie organizat în cadrul Bienalei. Evenimentul, cunoscut mai târziu sub numele de Festivalul Internațional de Film de la Veneția, a fost prima ceremonie de acest gen din lume. Desfășurat pe terasa Hotelului Excelsior de pe Insula Lido din Veneția, elegantul eveniment aducea laolaltă cele mai sonore nume ale industriei cinematografice din întreaga lume. Prima ediție nu a fost una competitivă. Neexistând premii oficiale, s-a organizat un referendum, la care publicul a votat cel mai bun film ca fiind „À nous la liberté", în regia lui René Clair.

A doua ediție a festivalului se întâmpla doi ani mai târziu, în vara anului 1934, și includea, pentru prima dată, o competiție la care au fost înscrise filme din 19 țări. Cum nu exista încă ideea de juriu, câștigătorii premiilor au fost hotărâți de către președintele festivalului. Premiul pentru cel mai bun film străin a fost acordat documentarului „Man of Aran", realizat de către americanul Robert Flaherty. Datorită popularității crescânde a evenimentului, începând cu anul 1935, festivalul s-a organizat anual, căpătând o amploare și un prestigiu din ce în ce mai mari.

Azi. În Franța se desfășoară în prezent primul festival de film francez organizat exclusiv pe internet. Accesibil în perioada 14-29 ianuarie la adresa myfrenchfilms.com, festivalul oferă publicului internațional cele mai recente producții franceze ale realizatorilor tineri și reprezintă o colaborare între Unifrance, organismul însărcinat cu promovarea cinematografiei franceze în lume, și website-ul Allo-Ciné. Accesibile de la orice calculator conectat la internet în schimbul unei sume relativ mici (1,99 euro pentru un lungmetraj), filmele din festival sunt traduse în 10 limbi. Unul dintre premiile decernate poartă denumirea de „The Internet Users Prize". Poate nu la fel de strălucitor ca la Veneția sau la Cannes, dar în mod sigur mai la îndemână. ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Domnilor istorici

În mai multe rânduri am semnalat în coloanele „Adevărului" prezența, pe aceste meleaguri, acum o mie de ani, a unui mare oraș, Perun. La slavii sudici, de unde a trecut la ruși – „Perkun" la cehi și la polonezi, „Perkunaz" la lituanieni – era zeul focului, al trăznetului, al războiului, echivalentul lui Zeus. Sfântul nostru Ilie i-a moștenit unele atribute. Rădăcina acestui cuvânt e greacă: „piros" (foc) de unde și varianta românească „pară".

Vechea hartă unde pe locul Bucureștilor de azi sau ceva mai sus, la Periș, e fixat orașul Perun, există. Domnii istorici n'au văzut-o niciodată? N'a citit nimeni informațiile mele, ca să-mi răspundă, luminând publicul asupra acestui prea interesant strămoș al metropolei de azi?

M'am adresat și verbal unor domni profesori de istorie și au dat din umeri, răspunzându-mi comod că nu există nici o urmă materială, nici o tradiție orală care să pomenească de această veche așezare pe malurile Dâmboviței. Firește nici ziduri de cetate, nici pietre funerare, nici lespezi de drum, nici coloane de marmură nu s'au găsit pe-aci, ca la Aboba-Plisca și'n Preslavul de peste Dunăre. Dar piatra lipsește pe-această câmpie, unde se construiește numai cu lut, salcâm și moloz. Dacă un cutremur prelungit ar măcina Perunul de azi, peste câteva secole nu s'ar mai ști unde au fost Bucureștii fiindcă nici azi n'avem ziduri de piatră cari să înfrunte vremurile, ci numai mâl, salcâm, moloz și cărămidă. Cum am vrea să fi rămas bolți de necropolă, arcuri de poartă sau blocuri de granit de acum o mie de ani, când această câmpie valahă n'a rodit și nu va rodi piatra niciodată? Fantezie poetică, minciună slavă sau realitate istorică, Perunul trebuie cercetat subt unele din aceste aspecte de către istoricii noștri. În orice caz, nu poate fi ignorat. Domnilor istorici, lămuriți-ne. Coloanele „Adevărului" va stau la dispoziție.

Tudor Arghezi

(articol publicat de Victor Eftimiu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Mihail Jora

Compozitorul, dirijorul și pianistul român Mihail Jora a compus balete, simfonii, lucrări orchestrale, lieduri, lucrări muzicale de cameră, muzică corală și vocală, multe dintre acestea fiind inspirate de tradiția națională, cum ar fi lucrarea simfonică „Priveliști moldovenești" (1924) sau cele trei lucrări de muzică corală – „Moșul", „Slutul" și „Toaca" (1924).

Mihail Jora s-a născut la 2 august 1891 în Roman și și-a început studiile muzicale la Conservatorul din Iași, continuându-le apoi la Leipzig. A fost însă nevoit să le întrerupă din cauza izbucnirii Primului Război Mondial, la care Jora a luat parte activ, luptând pe front. Abia după terminarea războiului și-a reluat studiile, de data aceasta în capitala franceză. Reîntors în țară, compozitorul a desfășurat o bogată activitate atât ca pianist, dirijor și critic, cât și ca director muzical al Societății Române de Radiodifuziune – începând cu 1928 – și ca profesor de compoziție la Conservatorul din București – începând cu 1929. Jora a jucat un rol esențial în formarea mai multor generații de muzicieni, unul dintre elevii săi fiind și pianistul și compozitorul român Dinu Lipatti.

Jora a compus primele balete românești, „Curtea veche", „La Piață", „Când strugurii se coc" și „Întoarcerea din adâncuri", în care a utilizat, după cum el însuși mărturisea, „subiecte din viața românească, pe mișcări și ritmuri scoase din jocurile caracteristice populare românești". Opera sa cuprinde și o multitudine de lieduri, dintre care cel mai cunoscut este cel scris pe versuri de Octavian Goga – „Cinci cântece, opus 11" sau lucrări camerale, dintre care amintim doar „Cvartetul de coarde, opus 9", compus în anul 1926.

Mihail Jora

În 1955, Jora a fost numit membru al Academiei Române. Compozitorul a murit la 10 mai 1971, la București. În onoarea sa, Studioul de Concerte al Palatului Radio poartă numele Mihail Jora, iar Uniunea Criticilor Muzicali organizează anual la București „Concursul național de interpretare muzicală Mihail Jora". ✪ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

Teritoriile întunecate ale minții

La un sfert de secol de la apariția lui, un roman crucial pentru literatura americană a secolului XX are acum o versiune în limba română

Cormac McCarthy, despre care se zvonea anul trecut că ar fi primul dintre favoriții la Premiul Nobel pentru Literatură, a scris o carte care se ridică la înălțimea literaturii canonice.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Scriitor crucial în cultura contemporană de peste Ocean, autorul cunoscut doar recent în România, datorită traducerii apreciatelor romane „Drumul" (Humanitas) și „Nu există țară pentru bătrâni" (Polirom), face parte din categoria povestitorilor de primă mână, care sfidează cu naturalețe limitele dintre speciile și subspeciile literaturii.

Începută cu peste patru decenii în urmă, cariera lui Cormac McCarthy, „scump la vedere" și zgârcit în interviuri, a luat-o pe drumul consacrării odată cu apariția, în 1985, a romanului „Meridianul sângelui sau Amurgul purpuriu al Vestului", tradus acum în limba română de Iulia Gorzo.

Singularitatea stilului său, atât de apreciat de exigentul critic literar Harold Blood, care a afirmat tranșat că acest roman se califică pentru lista cărților canonice, transpare din fiecare pagină. Eroul, fugarul fără nume („the kid") care străbate zona Texas-Mexic și se afundă în mrejele răului, dat al ființei umane, se afirmă puternic chiar de la prima pagină din „Meridianul sângelui": „El e copilul. E palid și slab, poartă o cămașă de pânză subțire și zdrențuită. Scormonește focul în micul spălător de lângă bucătărie. Afară se întind câmpuri negre răscolite, cu petice de zăpadă. Și după ele păduri și mai negre unde încă mai viețuiesc câțiva lupi. Se spune că s-ar trage din neam de tăietori de lemne și cărători de apă, dar adevărul e că tatăl lui a fost învățător. Zace în beție, zice din poeți cu nume acum uitate. (...) Maica moartă, să tot fie paisprezece ani, a clocit la propriu-i piept făptura care a băgat-o în pământ. Tatăl nu-i pomenește niciodată numele, copilul nu i-l știe. Are pe lumea asta o soră pe care n-o să o mai vadă niciodată. Privește, palid și nespălat".

VIOLENȚA, DINCOLO DE EXPLICABIL

Copilul și „Judele", căpetenia unei bande care ucide și terorizează cu o cruzime dincolo de orice explicație, dincolo de limitele oricărei rațiuni, hașurează un fel de hartă cu tușe horror a violenței, o violență per se, care afirmă victoria inexplicabilului. Banda căreia i se alătură copilul, într-o poveste de secol XIX scrisă în maniera abruptă, cu puternic efect psihologic, a unui McCarthy de sfârșit de secol XX, ucide cu o cruzime la care cititorul reacționează prin perplexitate. Unul dintre meritele romancierului este, la acest nivel al cărții, claritatea pe care o construiește subtil: aceea a ideii care străbate o materie epică bogată, anume că violența este o formă a răului inexplicabil cu care se naște omul.

Teritoriilor geografice pe care le explorează povestea le corespund întinse tărâmuri întunecate ale minții. În ele se desfășoară, de fapt, întâmplările din care se alcătuiește romanul, având ca piloni de susținere personaje cu ecouri puternice din Dostoievski, Melville sau Faulkner. Spectrele absurde care se ivesc în pustiul din „Drumul", romanul postapocaliptic pe care McCarthy l-a scris aproape 20 de ani mai târziu, începeau să prindă deja contur în „Meridianul sângelui".

Asemenea atribute și altele i-au asigurat acestuia un drum de invidiat și foarte mulți admiratori. În viziunea unanimă a criticilor literari americani, romanul nu este doar cea mai bună carte a scriitorului, ci și o capodoperă a literaturii americane contemporane. Este prezent în topul în care revista „Time" a inclus, în funcție de opțiunile specialiștilor, cele mai valoroase 100 de romane scrise în engleză din 1923 până în 2005.

În 2006, critici literari și scriitori au votat pentru cel mai bun volum de literatură de ficțiune publicat în America ultimilor 25 de ani. După romanul câștigător, „Beloved", de Toni Morrison, s-au clasat John DeLillo („Underworld"), Cormac McCarthy („Meridianul sângelui"), John Updike (Seria „Rabbit") și Philip Roth („Pastorala americană").

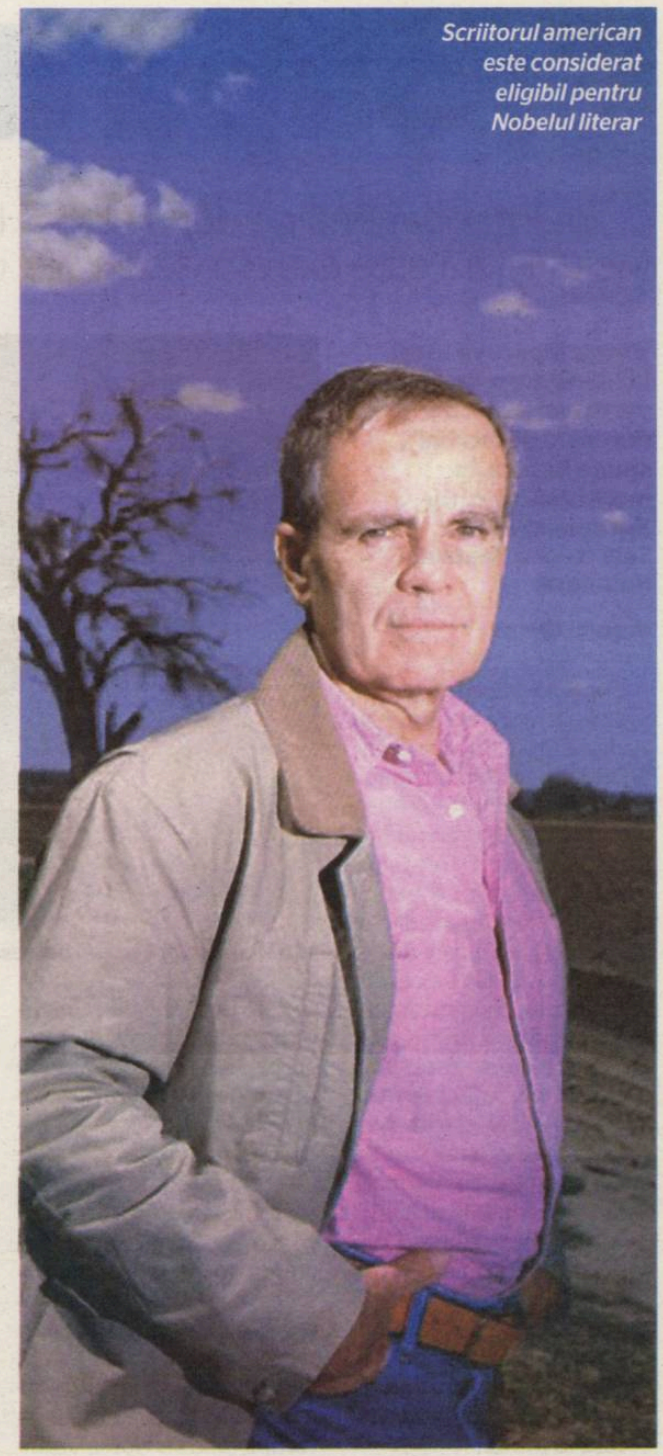
Scriitorul american este considerat eligibil pentru Nobelul literar

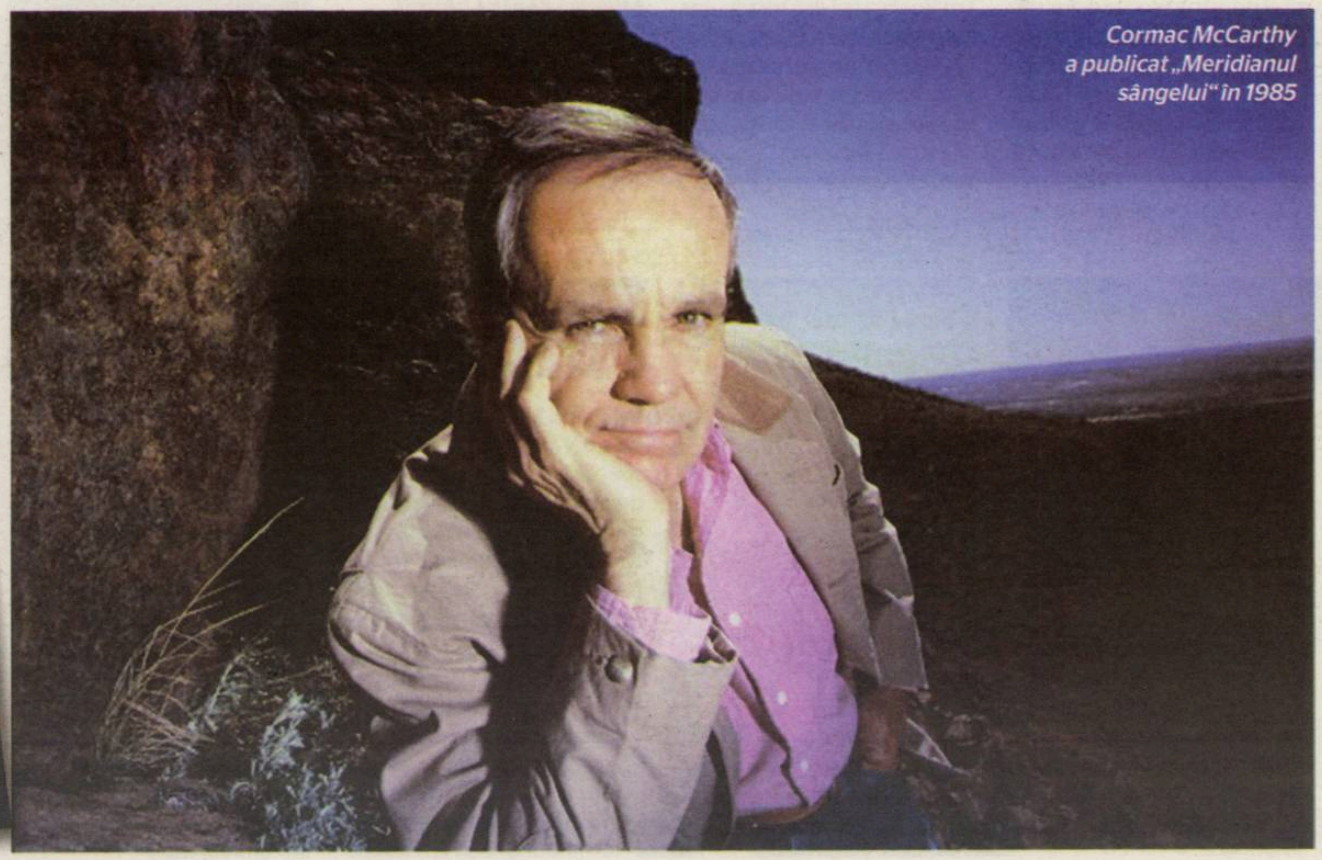
Cormac McCarthy a publicat „Meridianul sângelui" în 1985

Info

„Meridianul sângelui sau Amurgul purpuriu al Vestului"
de Cormac McCarthy
Traducător: Iulia Gorzo
Editura: Polirom
Preț: 32,95 lei

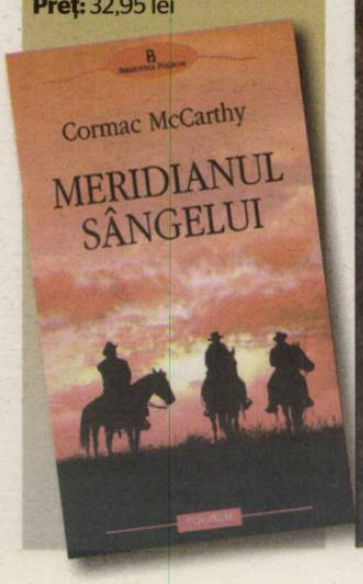

TEATRUL CA LUME

Groapa de la Moscova

În „Îngropați-mă pe după plintă", bunica maniaco-depresivă interpretată de Mariana Mihuț își trăiește extrem deziluziile, dând o replică amară celor „Trei surori" ale lui Cehov

„Urăsc Moscova asta! În 40 de ani n-am avut parte aici decât de durere și de lacrimi", spune Bunica, în montarea lui Yuriy Kordonskiy de la Sala Izvor a Teatrului Bulandra.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Mariana Mihuț, Claudiu Stănescu, Marian Râlea și Yuriy Kordonskiy, la repetiții FOTO: M. ILIESCU

Mariana Mihuț

●● Un spectacol de o poezie și de o duritate extreme, în același timp. Un spectacol bipolar, ca și personajul maniaco-depresiv central. O bunică-fenomen interpretată de Mariana Mihuț. O forță a naturii dezlănțuită care iubește cu patimă, fără limită, dar, în același timp, îi urăște devastator și îi „ucide" pe cei din jur printr-un comportament deconcertant și prin replici tăioase. Nimeni nu o poate opri, Bunica îi îngenunchează și îi umilește pe toți: pe soțul resemnat (Claudiu Stănescu), pe fiica traumatizată (Andreea Bibiri) și mai ales pe nepotul bolnav (Marian Râlea). Un spectacol care îi este dedicat Marianei Mihuț, regizorul Yuriy Kordonskiy, recunoscând că a dramatizat romanul din 2003 al lui Pavel Sanaev, având-o pe actriță în minte.

CELE MAI NEGRE BLESTEME

După ce a jucat o Zoe „bărbată" în spectacolul lui Liviu Ciulei sau o tumultuoasă Mița Baston, în filmul lui Lucian Pintilie din 1981 „De ce trag clopotele, Mitică?", sau le-a mai ipostaziat, de-a lungul timpului, pe Eliza Doolittle, Maşa, Anna Fierling (Mutter Courage) sau, recent, tot la Bulandra, chiar pe regele Lear, actrița „are fluturi în stomac de emoție" de fiecare dată când urcă pe scenă. Spectacolul „Îngropați-mă după plintă" e un tur de forță pentru actrița care, timp de aproape patru ore, magnetizează, ipostaziind scene de o dificultate extremă, cu oscilații ale stărilor afective, de la monologuri la țipete, și furii răscolitoare, de la frângeri de aduceri-aminte la prăbușiri pe o margine de lacrimă.

Își blestemă soțul, fiica ratată și încurcată cu un piticvampir (Marius Florea Vizante), nepotul, viața ei ruinată de la Moscova, își jelește primul copil pierdut la Alma-Ata și își retrăiește obsesiv trauma internării la psihiatrie. Își imaginează că i-ar fi fost mai bine traiul la Kiev dinainte de măritiș. Controlează și domină viețile celor din jur cu o violență extremă. O anihilează pe Ciumița, fiica sa, prin replici-măciuci, năucitoare. Nu știe să se oprească niciodată, trăiește impulsiv, incandescent, într-o ardere continuă, tensionată, cu stări-limită. Nimicește pe oricine îi stă în cale, speculează cu o inteligență uluitoare orice situație în favoarea ei, vituperează cele mai negre sudălmi.

DRAGOSTE MONSTRUOASĂ

Marian Râlea îi interpretează cameleonic atât pe naratorul omniscient care se întoarce dureros în vremea copilăriei, cât și pe copilul foarte bolnav, care își iubește cu disperare mama, atât de mult, încât vrea să fie îngropat pe după plintă în camera ei. „Mama m-a atârnat de gâtul bunică-mii ca pe-o cruce de-o tonă. Și uite-așa atârn, de la patru ani", spune piciul de 9 ani, Saşa. Copilul, pe care îl dispută cu Ciumița, este pentru Bunica cel din urmă sens. Nu poate trăi fără el. Răvășită, în genunchi, suspendată la o margine de ușă, care rămâne închisă, monologul ei este tulburător: „Da, sunt monstruoasă în dragostea asta pentru Saşa". Scenele picturale, muzica tulburătoare a lui George Marcu, pașii suspendați în aer ne reamintesc și de celelalte spectacole ale lui Kordonskiy de la Bulandra: „Unchiul Vania", „Căsătoria", „Sorry" (cu Mariana Mihuț în Inna), „Crimă și pedeapsă". Regizorul întoarce ventral cuțitul în răni deschise, care sângerează tot mai tare, emoțiile cresc apocaliptic, întinse ca pe arc, sub semnul școlii ruse de teatru a lui Lev Dodin. Totuși, Kordonskiy ar mai fi trebuit să renunțe la unele scene din primul act: uneori, atâta intensitate și densitate psihologică sunt greu de dus și pentru spectatori.

LUMINĂ PESTE LEAGĂN

În decorul mobil, în lucrurile claie peste grămadă din apartamentele anilor '80 din Moscova comunistă, detaliile vieții de atunci ne fac să rememorăm dureros micimile și compromisurile unui întreg tablou social. Crengile de copac din decorul Ninei Brumușilă cad peste sufletele descărnate. Iarna cumplită, cu ziare spulberate care dansează în vijelie, frigul din sufletele personajelor se răsfrânge în fulgi de nea peste capetele spectatorilor.

Iar Mariana Mihuț merita cu adevărat această partitură, cu final de poveste: „Prin zăpadă, în pâcla cenușie, Saşa vede o nălucă limpede: îngeri cu aripi albe o leagănă pe bunica într-un leagăn argintiu". ✪

Info

Îngropați-mă pe după plintă
Regia: Yuriy Kordonskiy
Cu: Mariana Mihuț, Marian Râlea, Claudiu Stănescu, Andreea Bibiri, Marius Florea Vizante
✪✪✪✪✪

DE IERI
MARGO JONES

Margo Jones și Gregory Mosher au pus în scenă „Menajeria de sticlă", de Tennessee Williams

Ionuț Socîu

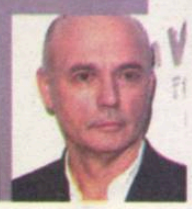

●● În urma unor lungi călătorii pe care le-a făcut în anii '30 în Europa, Japonia, China și Africa, Margo Jones s-a întors în Texas cu scopul de a crea primul teatru regional profesionist din America. După succesul avut cu „Menajeria de sticlă" (Jones pusese în scenă și primele piese ale lui Tennessee Williams), artista americană a creat Theatre '47. Proiectul ei a fost însă unul mult mai ambițios: visul ei a fost acela de a crea o rețea de teatre regionale, care să reprezinte o alternativă la Broadway și care să constituie o platformă pentru dramaturgii americani: „dacă vom reuși să creăm 30 de teatre ca ale noastre, dramaturgii nu vor mai avea nevoie de Broadway". Un alt element pe care Jones l-a introdus în teatrul american a fost acela de scenă circulară, o idee care va deveni realitate în a doua jumătate a secolului XX în cele mai multe teatre americane. ✪

DE AZI
GREGORY MOSHER

●● Influențat de Peter Brook, Gregory Mosher își gândește spectacolele bazându-se pe două principii: simplitate și claritate. Lunga colaborare pe care a avut-o cu dramaturgul David Mamet l-a ajutat pe Mosher să-și cristalizeze o metodă în centrul căreia se află textul dramatic. „Există o legătură interesantă între personalitatea unui artist și scrisul lui. Mamet vorbește așa cum scrie, iar Tennessee Williams vorbea încet și râdea tot timpul. Uneori Tennessee avea momente când era foarte serios, iar apoi izbucnea brusc în râs". „Un spectacol de teatru trebuie să fie ca un vis. Asta nu înseamnă că nu poate fi clar, dar trebuie să se concentreze pe acele lucruri care sunt esențiale, și nu pe acele aspecte pe care le considerăm logice și acceptabile într-un sens naturalist. Funcția teatrului este aceea de scoate la iveală inconștientul unei societăți și nu să redea starea lui conștientă", mai spunea regizorul american într-un interviu. ✪

PE SCURT

NEW YORK

A murit Ellen Stewart

●● Excentrica doamnă de culoare care a înființat în 1961 celebrul teatru experimental „La MaMa, E.T.C. (Experimental Theatre Club)", **Ellen Stewart**, a murit săptămâna trecută, la vârsta de 91 de ani, în New York. Cunoscutul teatru experimental newyorkez „La MaMa" e considerat drept locul de unde a început „revoluția" teatrului mondial din secolul XX. Înființat în 1961 de Ellen Stewart, teatrul „La MaMa" a fost o rampă de lansare pentru acei artiști talentați, printre care Danny de Vito, Harvey Keitel, Billy Cristal. Aici a fost promovat multiculturalismul în anii în care în Statele Unite xenofobia și rasismul ajunseseră la cote maxime. Într-un articol apărut în „New York Times" se arată că și Andrei Șerban a fost unul dintre tinerii regizori în care Ellen Stewart a crezut, încurajându-l să vină în Statele Unite. ✪

BUCUREȘTI

„Odiseu și Penelopa"

●● După „Kathie și hipopotamul", Editura Curtea Veche continuă să publice piesele de teatru ale laureatului cu Nobel în 2010, **Mario Vargas Llosa (foto)**. Recent, a apărut volumul „Odiseu și Penelopa", care, pe lângă piesa care a dat titlul cărții, mai conține „Nebunul și balcoanele" și „Ochi frumoși, tablouri urâte". Traducerea pieselor este semnată de Mariana Vartic. „Din câte pot să-mi aduc aminte, primul meu contact cu teatrul s-a petrecut la Cochabamba, Bolivia, când trebuie să fi avut vârsta de șapte sau opt ani. Bunicii și mama mea m-au dus la Teatrul Achá", povestește Llosa. ✪

CINEMASCOP

Cum s-o dai să fie rău

Filmul The Dilemma reprezintă limita inferioară a filmografiei, pe alocuri onorabilă, a regizorului Ron Howard

Winona Ryder (stânga), Jennifer Connelly, Kevin James și Vince Vaughn

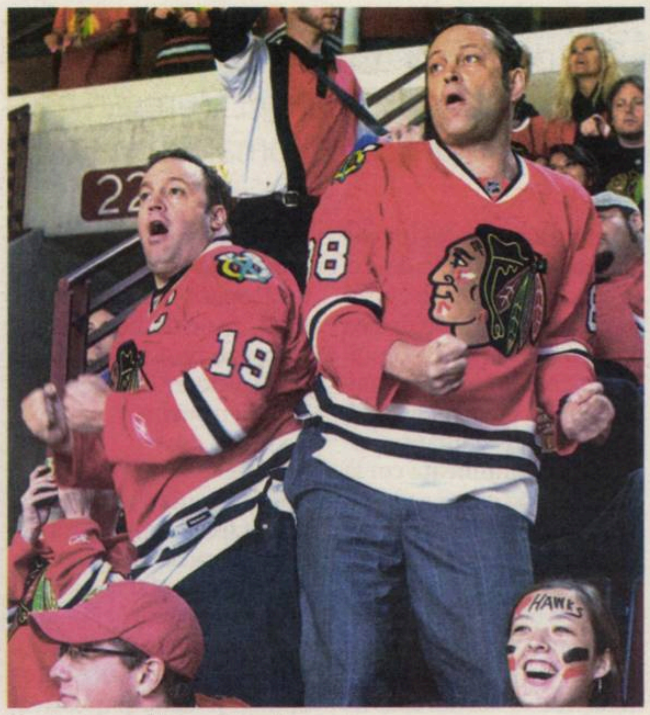

Kevin James și Vince Vaughn

Hollywood-ul continuă să insiste că un leading man poate fi burtos și total infantil, dar că trebuie să aibă alături o femeie superbă, fidelă și înțelegătoare.

Anca Grădinariu

●● The Dilemma crede că e un păcat infinit mai mic ca un soț să fie stimulat manual, periodic, de o asiatică la un salon de masaj erotic, decât ca o soție să aibă o aventură extraconjugală cu un armăsar tatuat. Prima situație e „ceea ce băieții fac", a doua o ticăloșie de neiertat: el e răsplătit cu afecțiune și înțelegere, ea e de-a dreptul evacuată din film pentru că e o bitch oribilă... Ah, deja clasicul „dublu standard"... Hollywood-ul continuă să insiste că un leading man poate fi burtos și total infantil, dar să aibă alături o femeie superbă, uluitoare, fidelă și înțelegătoare, doar pentru că e cool & simpatic.

Protagonistul din The Dilemma este un fost dependent de pariuri, un copil mare la 40 de ani care are obiceiul să gafeze constant și să vorbească singur pe stradă cât să sperie trecătorii. Dar e cool & simpatic. De ce? Pur și simplu pentru că se întâmplă să fie interpretat de Vince Vaughn care, toată lumea o știe, e așa by default și nu pentru că filmul ar face vreun efort să ne arate de ce ar sta Jennifer Connely cu el. Așadar, Ronnie e cool & simpatic și, mai presus de toate, un foarte bun prieten... Iată un nou imn ridicat prieteniei masculine, unul dintre puținele lucruri „sfinte" pentru Hollywood. Probabil că producătorii workoholici, cu o viață privată fucked up, vor să se autoconvingă că, în ciuda faptului că n-au relații sociale, pot conta cel puțin pe un amic fidel.. Slavă Domnului că, de-a lungul timpului, s-au făcut filme cu mult mai bune ca acesta pe subiect, de la „Vânătorul de cerbi", la „Marea mahmureală"...

CARE E DILEMA

Nick Brannen (mereu plicticosul Kevin James) e un inginer sclipitor, dar cam timid, care încă din colegiu a depins de partenerul său de afaceri Ronny Valentine (Vince Vaughn) ca să avanseze în carieră și în viață. Cei doi obțin un deal cu Chrysler pentru a construi un prototip de mașină electrică, însă lucrurile se complică atunci când Ronny o vede pe Geneva, soția lui Nick (Winona Ryder), sărutându-se cu un tinerel. Dilema: să-i spună sau nu celui mai bun prieten? Dilema mea: nu mă hotărăsc ce e mai groaznic aici. Scenariul care jonglează cu situațiile neverosimile, una mai forțată decât alta și care oscilează între comedie și dramă, eșuând în ambele? Sau poate comeback-ul cumplit al lui Ryder, ale cărei abilități actoricești se reduc la a-și mări ochii machiați gotic, și care ne refuză orice simpatie pentru personajul său? Ori constatarea amară că această peliculă închipuie cel mai low point al filmografiei pe alocuri onorabilă a lui Ron Howard?

Singurul lucru cât de cât amuzant e Zip (Channing Tatum), amantul tatuat ca un zid cu graffiti, care se dovedește a fi un idiot până la urmă decent, cu o slăbiciune pentru peștii tropicali. În rest, până și Queen Latifah, o actriță deja obișnuită să fure scena chiar și în roluri secundare mediocre, reușește să fie ridicolă (dar nu și funny) pe post de negresă cu gura spurcată. ✪

Info

The Dilemma – Cum s-o dai să fie bine? (SUA, 2011)
Regia: Ron Howard
Cu: Kevin James, Vince Vaughn, Jennifer Connelly, Winona Ryder
✪✪✪✪

PE SCURT

ROTTERDAM

Eva Pervolovici, în competiție

●● Regizoarea **Eva Pervolovici (foto)** a fost selecționată în competiția de scurtmetraj a Festivalului Internațional de Film de la Rotterdam, care are loc între 26 ianuarie și 6 februarie, cu filmul „Lubaben", o poveste plasată în suburbiile Parisului. Filmul este unul dintre cele cinci titluri din cele 28 ale selecției care va avea premiera mondială la festivalul olandez. Totodată, din juriul competiției de lungmetraj face parte și regizorul român Andrei Ujică. Eva Pervolovici și-a încheiat recent studiile la Edinburgh și a regizat câteva scurtmetraje premiate la festivaluri internaționale. În prezent, pregătește primul său lungmetraj, „Ileana". ✪

FRANȚA

Români câștigători la Nisi Masa

●● Câștigătorii etapei naționale a Concursului de Scenarii Nisi Masa, organizat în România de Asociația Culturală Control N, au participat la selecția internațională organizată de Nisi Masa. Ambii scenariști – Anca Pandrea, cu scenariul „Pătrățică", și Andrei Ștefănescu, cu scenariul „Camera Mică" – au fost selecționați între cei 25 de câștigători ai concursului. Ei participă, până la 22 ianuarie, la workshopul de dezvoltare de scenarii European Short Pitch, organizat de Nisi Masa la Moulin d'Andé-Céci (Franța). Cele două scenarii câștigătoare vor fi publicate în curând pe Liternet.ro. ✪

FLASH BOOK

Un poet mare și risipitor

Cu doar două volume de poezii, „Cartea de iarnă“ (1981) și „Poemul care nu poate fi înțeles“ (1993), Ion Mureșan este considerat unul dintre cei mai buni poeți români în viață

În timp ce colegii lui de generație optzecistă au coborât poezia în stradă, Ion Mureșan a dus fantasticul și metafizica la cârciumă.

Marius Chivu

●● În poemul, parte în proză, „Întoarcerea fiului risipitor“ poetul imaginează Raiul sub forma unei cârciumi devenite arhivă de rezonanță a morților și a viilor, a trecutului și a viitorului, a mundanului și a Divinului:

„Cârciumile de aici, de pe pământ, nu-s decât umbre palide ale cârciumii unice din ceruri, cârciuma aceea rezemată cu un perete de peretele Raiului... Și tot ce-i mare aici, acolo-i mic, de aceea cei care beau acolo, beau ca-ntr-o iconiță... Acolo bea omul cot la cot cu închipuirile lui. Acolo beau închipuirile cot la cot cu închipuirile. Acolo cel ce noaptea visează, bea dimineața cot la cot cu cei pe care i-a visat... Lor li s-au lăsat întregi și nestricate buzele și grumazul și mâinile prinse de grumaz, să poată bea până-n Sfârșitul Lumii... Dar ei, acolo sus, vorbesc ce vorbim noi, aici în cârciumă, sau noi doar repetăm tot ce spun ei acolo? Eu cred că toți vorbim deodată și aceleași lucruri. Eu cred că între noi și ei e un perete, ca de sticlă, și-i gros cât fundul halbelor de bere. Cuvintele ce le vorbim aici, ajunse la peretele de sticlă, se leapădă de sunet și înțelesuri. Când vin înapoi, cuvintele se îmbracă-n haine civile, intră în cârciumă și-n capul nostru și îmbrăcate ca de sărbătoare ne sar pe buze. Astfel că între vii și morți e-un du-te-vino neîntrerupt, de aceleași vorbe. Cu toții am văzut bule de aer prinse-n pereții sticlelor de vodcă turnate cu imperfecțiuni. Sunt doar cuvinte care din pricini diverse au rămas captive între două lumi. Iar fericirea? Fericirea este atunci când ies cu toții la ferestre și-și pun paharele la ochi și văd până acasă, pe Pământ și-l văd pe Dumnezeu cum trece înalt și majestos, și-i ca un cocostârc cu lungi picioare ce calcă de pe un acoperiș de cârciumă pe altul, de pe-un horn de cârciumă pe altul. Iar fumu-i urcă pe picioare ca iederea descrierii-n poeme.“

CÂRCIUMA METAFIZICĂ

Dacă colegii lui de generație optzecistă au coborât poezia în stradă, Ion Mureșan a dus fantasticul și metafizica la cârciumă. Căci cârciuma este toposul prin excelență al poeziei sale; totul se petrece aici: și viața, și moartea; și ratarea, și mântuirea. Deopotrivă refugiu din realitate și loc de trecere sau de (re) producere a grației divine, cârciuma este un loc al faptului derizoriu, dar și al unor mici-mari gesturi epifanice, un limb privilegiat, spațiu al distorsiunii realității, dar și al revelației unei lumi de dincolo sau de dincoace cu care comunică permanent prin scene mundane, regresii în istoria personală, viziuni și deliruri metafizice, reverii, confesiuni, perplexități și dorințe. Aici alcoolicii se înalță și întrezăresc Paradisul și tot aici decad în bolgiile interioare, cârciuma fiind, în același timp, un „black (alco)hole“ personal și un portal divin colectiv ce privilegiază extazul și supliciul, întunecările și iluminările.

Cei slabi, umili și păcătoși își reclamă Împărăția promisă și dreptul la adevăr, căci pe scena cârciumii un teatru mai mult decât inițiatic, un teatru religios joacă (sau repetă) tot felul de personaje simple și/sau decăzute pentru care ratarea și mântuirea, compasiunea și violența, regretul și bunătatea, trădarea și grația sunt spectrele aceleiași existențe. Ca și cum aburii alcoolului ar facilita, mai mult decât fumul tămâii, o transă mistică cotidiană, căci alcoolul este judecata realității. Scene evanghelice, inclusiv cele ale Învierii și ale Judecății de Apoi, au loc în spațiul deopotrivă damnat și sacru al cârciumii pe deasupra căreia trec sau așteaptă și-i veghează pe beți îngerii (lor) pierduți, răniți, decăzuți, cu fizionomii de alcoolici ei înșiși. O întreagă tragicomedie umană în cheie religioasă se înlănțuie, poem cu poem, în această teribilă descindere în profunzimile psihologiei și naturii umane.

Mari poeme evocative, dramatice, vizionare sunt însă însoțite și de poeme scurte, muzicale, scrise în ritm și rimă, rugăciuni, cântece și versuri de dragoste, pline de candoare, ironie și umor, dovedind versatilitatea lui Ion Mureșan care (poate) scrie în tonalități variate și pe teme așa-zis mai frivole. Deși adună doar treizeci și două de poeme, inevitabil inegale, „cartea Alcool“ dă măsura forței expresivității imaginare (înrudite cu a unui Arghezi sau Cărtărescu) a lui Ion Mureșan, îl așază printre marii noștri poeți vizionari și îl confirmă, cred eu, drept cel mai original poet religios de la noi. ✪

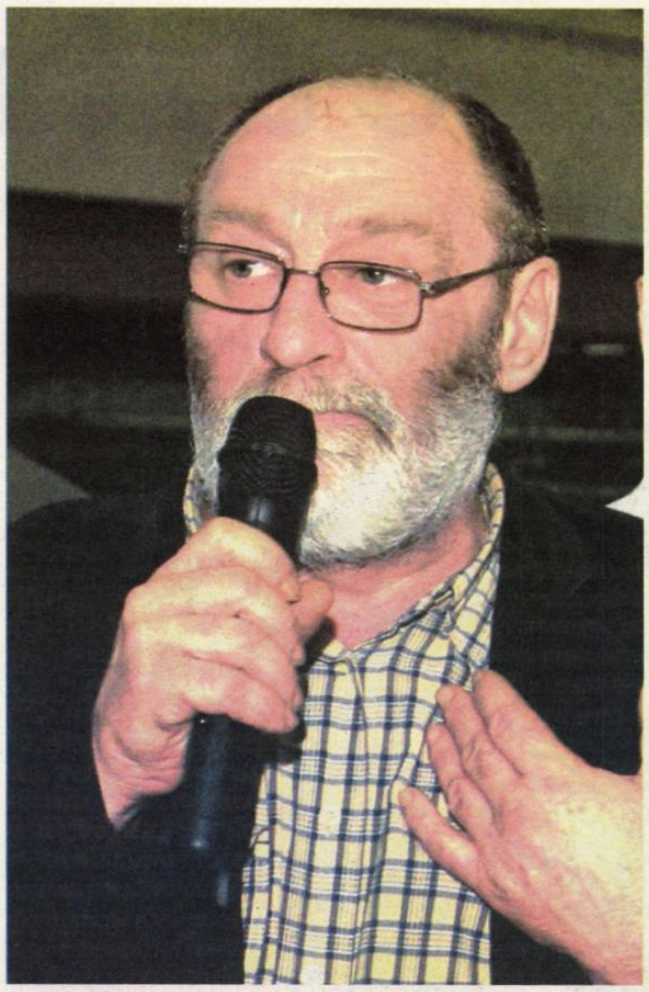

Ion Mureșan (n. 1955) a făcut parte din gruparea revistei clujene „Echinox“

Info

cartea Alcool
de Ion Mureșan
Editura Charmides, 2010
●●●●●

PE SCURT

PARIS

Seara poeților români

●● Astăzi, la ora 18.30, Institutul Cultural Român de la Paris găzduiește lansarea unui număr special al revistei „Ici & Là“, coordonat de Linda Maria Baros și dedicat poeților români din Franța. La evenimentul moderat de Jacques Fournier, director al Maison de la Poésie din Saint-Quentin-en-Yvelines, care editează publicația, participă Matei Vișniec, Sebastian Reichmann, Linda Maria Baros și Rodica Drăghincescu. ✪

IAȘI

Povestea vinului

●● La Editura Institutul European a apărut de curând volumul „Istoria vinului“, de Jean-François Gautier, o incursiune în trecutul și în prezentul unei licori care a acompaniat mereu existența umană. Studiul, disponibil acum în limba română, urmărește cronologic semnificațiile socio-culturale ale vinului. ✪

BUCUREȘTI

„Paradis“, la Art

●● La Editura Art este în pregătire versiunea în limba română a unei alte cărți semnate de cunoscuta scriitoare americană Toni Morrison. După ce a tipărit „Iubire“, editura va oferi romanul „Paradis“, publicat în 1999, la șase ani după ce prozatoarea a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură. ✪

DILEMATECA

V-ați gîndit vreodată cum ar fi să aflați care este aventura vieții unor mari scriitori, povestită de ei înșiși?
Din 1 noiembrie, timp de un an, aflați, numai din revista Dilemateca, prin ce aventuri nemaipomenite au trecut cei mai importanți prozatori români.
Revista Dilemateca i-a invitat să scrie o povestire pe tema:

Aventura vieții mele

În această ediție - „Argile roșii, sienne și nisipuri“ de Dora Pavel

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Iubire, moarte și literatură

Al doilea volum al romanului „Muntele vrăjit", de Thomas Mann, va fi distribuit mâine, împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

În 1924, Thomas Mann (1875 - 1955) publica „Muntele vrăjit", uimind întreaga lume literară prin densitatea temelor abordate și prin luciditatea teoriilor despre timp, literatură și iubire.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

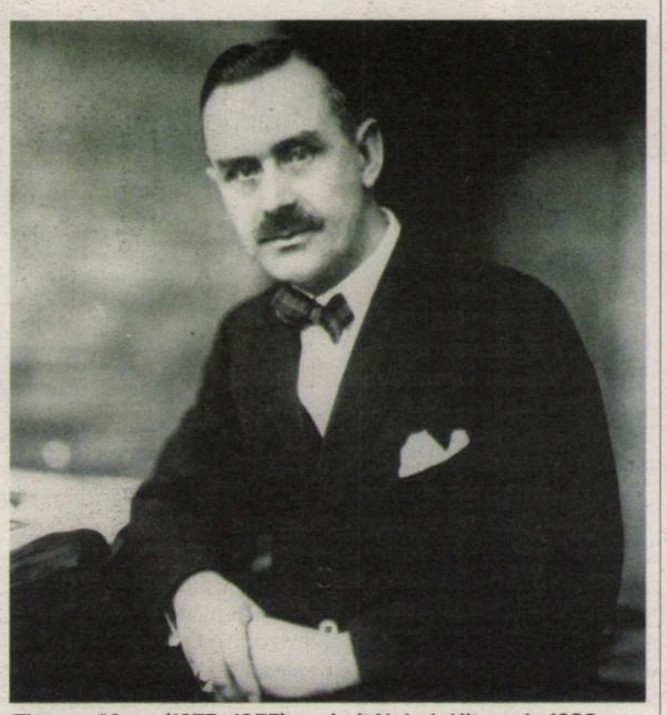

Thomas Mann (1875 - 1955) a primit Nobelul literar în 1929

Cinci ani mai târziu, în 1929, Mann primea Nobelul pentru Literatură, acordat de Academia Suedeză. Scriitorul german s-a folosit de vocile personajelor sale pentru a-și exprima propriile puncte de vedere față de subiecte spinoase, abordate frecvent în marea literatură. Volumul al doilea al romanului „Muntele vrăjit", care îl are în centru pe Hans Castorp, începe cu o meditație a autorului, pe tema timpului. Mann se întreabă „Ce este timpul?", oferind imediat și răspunsul: „o taină - ireală și atotputernică".

Hans Castorp, un tânăr plecat doar pentru trei săptămâni să-și viziteze vărul la un sanatoriu, rămâne el însuși prizonierul timpului, al plictisului și al întrebărilor fundamentale care îi ies în cale. După o febră zdravănă, care anunța semnele unei boli insidioase, Hans Castorp fusese sfătuit de medici să rămână la clinică, măcar pentru câteva luni, până se vor face investigațiile necesare și până se va pune pe picioare.

Dar o ieșire atât de bruscă din vijelia cotidiană îndepărtează omul – și cu atât mai mult pe un tânăr care încă nu și-a înfipt destul de puternic rădăcinile în viață – de universul său cotidian, de datorii, interese, griji, speranțe. I s-a întâmplat și lui Hans Castorp.

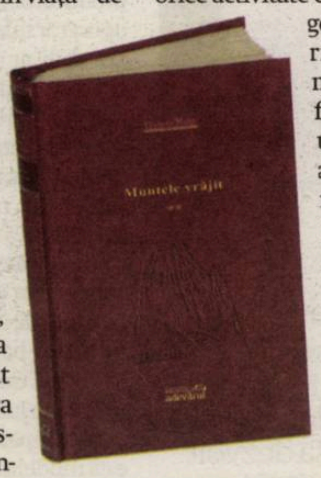

ROMANUL UNUI ERUDIT

Plimbările lungi, meditația, odihna și-au pus imediat amprenta asupra gândirii lui Castorp, care a fost influențată de teoriile pacienților eruditi pe care i-a întâlnit. Iar Mann se mișcă abil printre idei, scoțând esența din temele mari: eternitatea, religia, dreptul de proprietate, umanismul, libertatea individuală.

„Părinții Bisericii au considerat «al meu» și «al tău» drept expresii blestemate și au calificat proprietatea particulară ca o uzurpare și un furt. Au condamnat proprietatea deoarece, atât după dreptul natural, cât și după dreptul divin, pământul este comun tuturor oamenilor și, în consecință, el dă roade pentru folosul tuturor. Au arătat că numai lăcomia, care este o consecință a păcatului originar, reclamă drepturi de proprietate și a dat naștere proprietății particulare", spune Thomas Mann. Scriitorul mai adaugă că Părinții Bisericii au fost destul de umani, dar și destul de ostili negoțului, pentru a socoti orice activitate economică în general un pericol pentru mântuirea sufletului; ei au urât banii și afacerile bănești și au calificat bogăția capitalistă drept combustibilul ce alimentează flăcările Iadului. „Dar în ochii lor există o exploatare încă și mai mișelească: aceea a timpului - prin urmare, mârșăvia care constă în a fi nevoit să plătești o primă pentru simpla scurgere a timpului, adică o dobândă, și de a abuza, în felul acesta, pentru propriul folos, de o rânduială divină hărăzită tuturor, anume timpul."

„MOARTEA ESTE LIBERTATE"

Hans Castorp va petrece șapte ani la sanatoriu, timp suficient pentru a descoperi ce latură a personalității merită să-și șlefuiască. „Vreau să fiu bun, nu vreau să-i îngădui morții nicio putere asupra gândurilor mele! Căci în asta constau bunătatea și mila, în nimic altceva. Moartea este o mare forță. Rațiunea este nătângă în fața morții, căci ea nu-i nimic altceva decât virtute, în vreme ce moartea este libertate, desfrânare, lipsa formei și voluptate, spune visul meu, iar nu iubire... Moartea și iubirea – aceasta-i o rimă improprie, de prost-gust, o rimă falsă! Iubirea înfruntă moartea; numai ea singură, nu virtutea, este mai tare decât moartea. Ea singură, nu virtutea, inspiră gândurile bune", monologhează Castorp.

Thomas Mann, inteligent scriitor de eseuri, plantează în paginile „Muntelui vrăjit" și opiniile sale despre literatură. Autorul crede că literatura are un efect purificator și sanctificator, că reprezintă o treaptă către înțelegere, către iertare și către iubire. El laudă forța eliberatoare a limbajului și crede că talentul literar poate fi fenomenul cel mai nobil al spiritului uman.

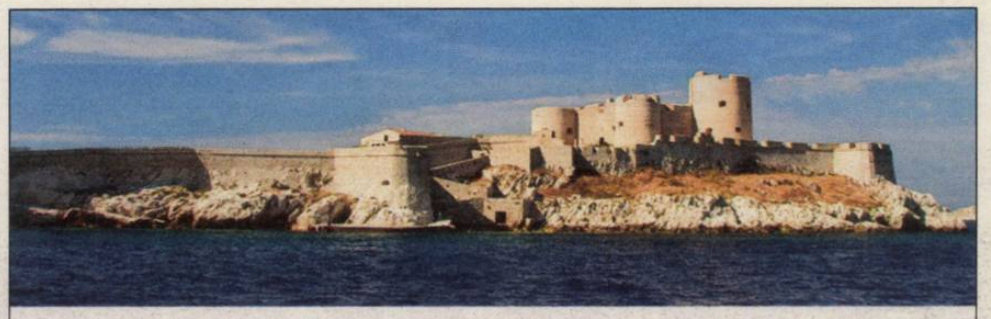

COLECȚIA "ALEXANDRE DUMAS"
ADUCE ACȚIUNEA ÎN VIAȚA TA!

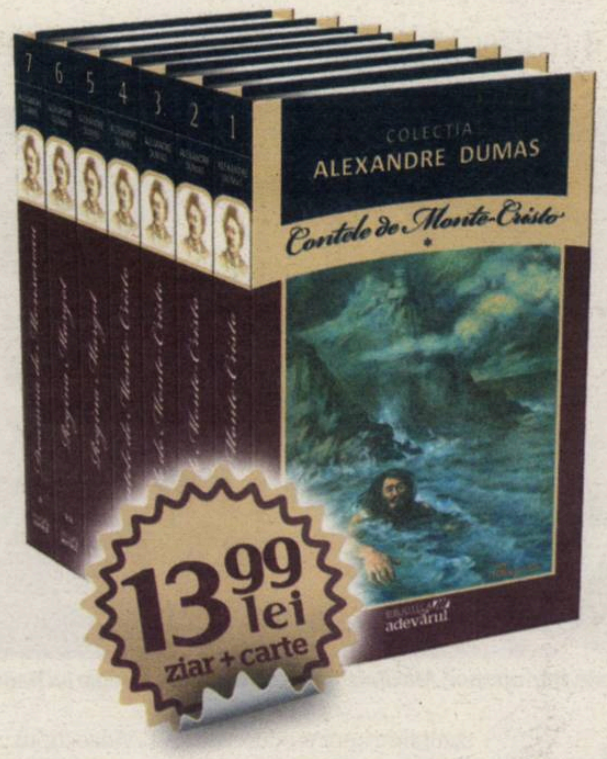

Din 12 ianuarie, în fiecare MIERCURI, ai cele mai bune cărți de aventuri

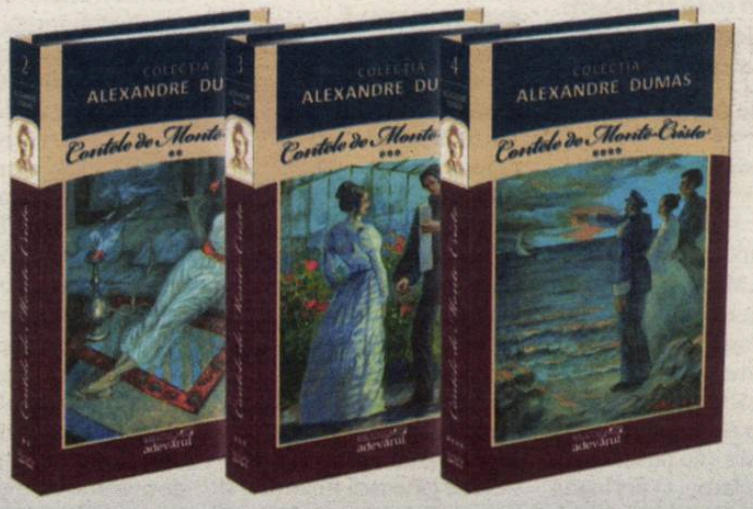

Contele de Monte-Cristo (4 vol.)
Regina Margot (2 vol.)
Doamna de Monsoreau (3 vol.)
Cei Patruzeci și Cinci (2 vol.)
Cei trei muschetari (2 vol.)
După 20 de ani (2 vol.)
Vicontele de Bragelonne (4 vol.)
Laleaua neagră • Aventurile lui Lyderic (1 vol.)

BIBLIOTECA adevărul
Numai cu ziarul adevărul

adevărul shop
Cărțile, muzica și filmele preferate acum și online pe www.adevarulshop.ro

Apelează gratuit call center
0800.800.111

ACUM și în rețeaua de magazine MIC.RO

Publicitatea, înt

Regizorii Radu Muntean, Marian Crișan, Radu Jude și Tudor Giurgiu analizează condiția de artist față în fa

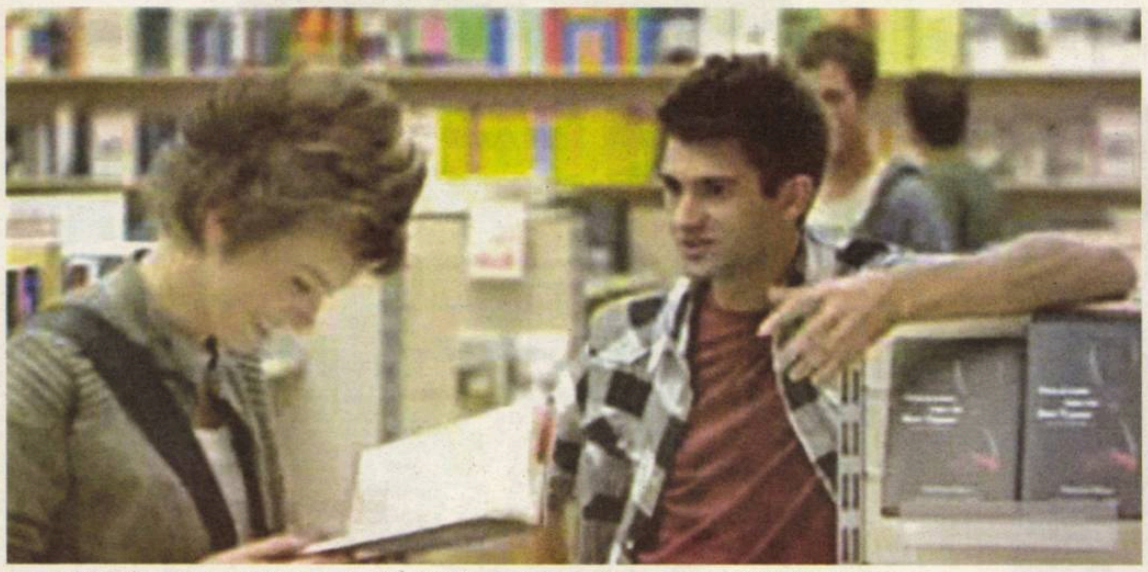

Ioana Blaj și Paul Ipate, într-un spot „Maximia" pentru Vodafone, în regia lui Radu Muntean

Radu Jude a pus experiența din publicitate în lungmetrajul „Cea mai fericită fată din lu

Dacă Radu Jude vorbește despre felul în care afișele publicitare ale lui Toulouse-Lautrec pot fi considerate opere de artă, Radu Muntean este tranșant: „în publicitate nu sunt autor".

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Marian Crișan, autor al filmului „Morgen", debutul său în lungmetraj, care a primit în această vară patru premii la Festivalul de Film de la Locarno, și-a câștigat existența timp de aproape 10 ani filmând peste 150 de videoclipuri și reclame. O perioadă despre care vorbește cu seninătate ca despre o necesitate pentru a-și putea susține demersurile artistice: „Asta mi-a creat libertatea și timpul de a continua să dezvolt proiectele mele de cinema, scurtmetrajele la început și, apoi, lungmetrajul". Lucrul comercial nu e, pentru Marian Crișan, un compromis necesar, e mai degrabă „ca un antrenament înainte de competiție". „Trebuie să filmezi tot timpul și să îți pui problema unei filmări, indiferent dacă e comercială sau nu. O filmare are regulile ei și indiferent dacă e comercială sau nu, e un proces de construcție și descoperire care te ajută să dobândești o anumită dexteritate. Nu cred în complexul de comercial versus artă", explică regizorul. Cât privește partea de artă dintr-un spot sau videoclip, Marian Crișan propune să nu subestimăm sau supraestimăm lucrurile. „Spoturile și videoclipurile sunt niște lucrări de prezentare a unor produse sau artiști și au un scop diferit decât filmul. Ele comunică mesaje, imagini spre un public consumator cât mai larg posibil".

VIDEOCLIPUL, O ARTĂ EXPERIMENTALĂ

Filmul, în schimb, spune regizorul, „poate să fie de public sau dimpotrivă, să nu țintească publicul și să fie foarte personal". „E o opțiune pe care o ai ca regizor sau ca producător de film. Noi acum cred că suntem într-o perioadă de aur pentru că regizorii și producătorii au libertatea încă să opteze și să găsească finanțare și pentru filmul de artă", adaugă Marian Crișan. În acest peisaj, videoclipul „e mai mult o artă experimentală", mai punctează Crișan. „Îți permite să te joci și la filmare, și la montaj. Oricum e o artă care îți oferă o libertate mare în comunicare. Desigur, aici noi suntem încă la început de drum.

Fincher, Kusturica sau Lynch sunt doar câțiva dintre regizorii care au semnat clipuri publicitare

Nu avem o tradiție mare în artă video. Și mai e un lucru de care trebuie să ținem cont: muzica românească. În videoclip, totul se aliniază la muzică". Cel mai bun lucru în privința reclamelor sau a videoclipurilor, în ceea ce-l privește pe Marian Crișan, ține de a învăța să fii o echipă. „Indiferent de mărimea sau complexitatea unei filmări, ea necesită o echipă care trebuie să funcționeze într-un fel de sinergie, armonie. Formarea echipelor de filmare și lucrul în echipe se dobândește în timp și după foarte multe filmări".

„SUNT PLĂTIT PENTRU CEEA CE FAC"

Regizorul Radu Muntean, al cărui lungmetraj „Marți, după Crăciun" a avut premiera în septembrie, mizează pe răbdare, la categoria lucrurilor învățate. Dar refuză etichetările și spune că face film pentru că îi place, iar publicitate – pentru bani. „Sunt plătit pentru ceea ce fac. Câteodată sunt plătit degeaba pentru că nu sunt folosit cum ar trebui, dar asta e treaba celui care mă plătește. Am înțeles la un moment dat în viața mea că nu pot face numai ce-mi doresc. Fac compromisuri, ca noi toți, dar mă străduiesc să le înțeleg. În plus, încerc pe cât posibil să nu fac reclame pe care nu mi-ar plăcea să le văd la televizor". A face reclamă echivalează cu a-ți face meseria și, spune Muntean, „nu cunosc vreo metodă de a cuantifica arta". „Am mai spus-o, în publicitate nu sunt autor, nu mă exprim pe mine decât extrem de rar, încerc să filmez cât pot de bine niște povesti scrise de alții, folosindu-mi intuiția și experiența pe care am acumulat-o".

ÎN CE MĂSURĂ E MORAL SĂ FACI PUBLICITATE

Radu Jude, regizorul celui mai premiat scurtmetraj românesc – „Lampa cu căciulă", vorbește despre nuanțele dintre artă și publicitate, analizând că un compromis comercial nu este neapărat un pericol de a-ți irosi talentul, atunci când, ca regizor consacrat sau talentat, faci reclame. „Sigur că e o discuție foarte largă și care mă preocupă, în ce măsură e moral să faci publicitate, dar în ultimă instanță ea se reduce la a pune întrebarea «în ce măsură capitalismul e moral sau nu», pentru că marketingul, într-o formă sau alta, e strâns legat de existența economiei de piață, de capitalism…", detaliză Jude. „Pe mine altceva mă supără, uneori", adaugă regizorul. „David Mamet povestește undeva că ce e trist la filmele idioate, de serie B, e că toți cei care le fac, producători, regizori, actori, sunt de obicei niște oameni foarte inteligenți și talentați. Și totuși, ei se pun la un loc să facă un film cretin".

Radu Jude dublează această afirmație cu o întâmplare din experiența personală. „Am trăit și eu acest sentiment. Am văzut cum un copywriter inteligent, un art-director cu studii de arhitectură sau de pictură, eu, ca regizor, cu atâta talent cât am, un producător experimentat, un operator talentat, noi cu toții am abdicat de la nivelul nostru maxim de talent și de profesionalism ca să facem un spot publicitar imbecil pentru că asta își doreau clienții și, ce e mai grav, pentru că de multe ori tipul ăsta de publicitate funcționează. Și cu toții știam foarte bine ce facem, tuturor ne era jenă, dar cum toți avem nevoie de bani", mărturisește regizorul. Cu o perspectivă critică, Radu Jude extinde problematica reperelor: „Foarte grav e că modelul ăsta funcționează peste tot în mass-media (și nu numai): televiziunea e plină de emisiuni și telenovele stupide făcute de oameni foarte in-

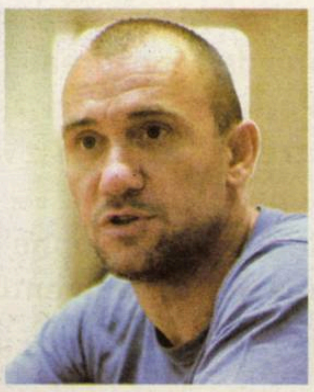

„Încerc pe cât posibil să nu fac reclame pe care nu mi-ar plăcea să le văd la televizor.

Radu Muntean
regizor

„Nu văd nicio problemă în a căpăta experiența și a face bani lucrând în zona publicitară.

Tudor Giurgiu
regizor

„Afișele publicitare ale lui Toulouse-Lautrec sau spoturile regizate de Roy Andersson pot fi considerate opere de artă.

Radu Jude
regizor

„Publicitatea mi-a creat libertatea și timpul de a continua să dezvolt proiectele mele de cinema.

Marian Crișan
regizor

re comerț și artă

u cea comercială, înlăturând granița dintre a face film și a face reclamă

2009)

Puya este unul dintre artiștii care au beneficiat de un videoclip regizat și produs de Marian Crișan

teligenți, multe ziare par să funcționeze la fel... Și nu văd alternativa la acest model, ar trebui doar ca publicul să sancționeze aceste subproduse și pentru asta ar trebui ca el să aibă educația necesară. Dar lucrul ăsta nu se întâmplă, așa că marele public înghite aceste mizerii și viața merge voios mai departe".

PUBLICITATEA CA OPERĂ DE ARTĂ

Despre felul în care a împrumutat în filmele sale din experiența în publicitate, Radu Jude spune că un film de ficțiune și un spot publicitar sunt, în esență, același lucru: „imagini în mișcare". „Sigur că au scopuri diferite, modalități de producție diferite, libertatea regizorului e mai mică la un spot, dar, în esență, ele țin de același meșteșug. Așa că probabil există lucruri pe care le înveți într-o parte și le poți aplica în alta. Nu sunt conștient de ele", apreciază regizorul. „Pot doar să spun că am făcut un film care se cheamă «Cea mai fericită fată din lume», povestea din film e legată de filmarea unui spot publicitar și toate evenimentele de acolo sunt lucruri trăite sau observate de către mine de-a lungul anilor".

Referitor la „cantitatea" de artă care există în publicitate, acesta explică: „Afișele publicitare ale lui Toulouse-Lautrec sau spoturile regizate de Roy Andersson pot fi considerate opere de artă". „Cred că în orice activitate omenească, fie că e pictură, film, grădinărit, arte marțiale, bucătărie, publicitate, sport, anumiți indivizi sunt artiști, iar rezultatul muncii lor poate fi considerat o operă de artă".

EFICIENȚA UNUI CLIP, CEA MAI IMPORTANTĂ

În același timp, Tudor Giurgiu, autorul peliculei „Legături bolnăvicioase", dar și producătorul casei de producție „Libra Film" și un bun cunoscător al pieței comerciale, face o distincție importantă. Riscul de „comercializare", de risipire a talentului, este mai mare în cazul actorilor. „Cred că la actori e mai complicat, a propos de invazia de reclame și seriale TV, nu totdeauna reușite, dar pentru un regizor lucrurile sunt simple. Până să ajungi să dovedești că ești un artist, trebuie să fii un bun tehnician", este de părere regizorul. „Eu unul îi respect maxim pe cei care pot trăi și fără a se implica în proiecte comerciale, dar nu văd nicio problemă în a câpăta experiență și a face bani lucrând în zona publicitară, să zicem. A fost o vreme când lucram intens atât clipuri muzicale sau spoturi și, privind retrospectiv, nu am avut decât de câștigat". În opinia lui Giurgiu, dimensiunea artistică nu e neapărat relevantă în cazul unui videoclip sau spot publicitar. „Mai presus de artă, aici trebuie discutată eficiența unui spot sau a unui clip", spune Tudor Giurgiu. „Ori asta trebuie privită și judecată în strictă relație cu promovarea unui produs sau a unui artist. Sunt destul de autocritic cu ce am făcut și nu pot să identific așa ușor urmele «artei». O să o facă alții peste 100 de ani". ✪

„Mici giuvaiere telecinematografice"

Florin Dumitrescu este copywriter și publicist

În ultimii douăzeci de ani, publicitatea TV a constituit un adevărat atelier-școală pentru cinematografia românească. Iar oamenii de creație din agenții au fost, cu sau fără voie, prima generație de scenariști care a participat, cu scurt și foarte scurtmetrajele lor la antrenamentul noii cinematografii românești pentru competiția de pe marele ecran. O mare parte dintre veteranii creației publicitare sunt absolvenți ATF (UNATC) sau, oricum, au intrat în publicitate cu veleități de cineaști.

> Ca bizarerie, am avut în anii '90 cel puțin un spot regizat de Sergiu Nicolaescu, cu lupte călare între cavaleri în armură.
>
> **Florin Dumitrescu**
> publicist

Deși nu îi este recunoscut oficial acest rol, spotul TV, ca gen artistic, a constituit în televiziunea românească de după '90 un ferment de creativitate și de agregare a talentelor. Pentru creativii din agențiile românești, marea ambiție nu a fost și nu este să construiască branduri solide și perene; nici să declanșeze golirea subită a rafturilor de magazin (așa cum și-ar dori poate colegii lor din alte țări). Nu: creativul român își dorește să facă spoturi! Atunci când aceste eforturi se armonizează cu viziunea și strategia marketingului comanditar, rezultă mici giuvaiere telecinematografice care strălucesc și se disting în ansamblul calupurilor obișnuite: sunt spoturi realizate uneori de regizori străini (e cazul lui Alexis Sweet, care și-a trecut în portofoliu mulți clienți români); dar, de tot mai multe ori, de regizori români. Ca bizarerie, am avut în anii '90 cel puțin un spot regizat de Sergiu Nicolaescu, cu lupte călare între cavaleri în armură. Acest prim deceniu de piață liberă a fost marcat de amprenta regizorală a lui Ovidiu Bose-Pașt ina, care a impus un stil clasic și elegant, diferit (după opinia mea) de stilul celebrelor sale documentare. Sfârșitul anilor '90 și următorul deceniu au fost marcate de regizorii care aveau să fie cunoscuți ca „noul val românesc", printre care se distinge Radu Muntean, cu al său hiperrealism crud, „murdar", în consonanță cu estetica publicitarilor și a celor mai vizionari dintre oamenii de marketing. E adevărat, de multe ori publicitatea e pentru cineaști un compromis, nu atât ca statut artistic, cât mai ales ca standard profesional. Nu de puține ori clienții comanditari sunt nehotărâți, obtuzi; iar publicitarii, oricât de boemi s-ar închipui, dovedesc acea rigiditate tipică mediilor corporatiste, birocratice. Dar poate că cine știe - aceste constrângeri suplimentare îi călesc pe regizorii români pentru piața lungmetrajelor, unde ei sunt cei care semnează și răspund, în chip de brand tutelar.

Florin Dumitrescu

Și alți regizori fac reclame...

Regizori reputați, precum Ridley Scott și Alan Parker, și-au început cariera în filmul publicitar, unde și-au făcut „ucenicia" timp de ani buni. Un cineast briliant ca Ridley Scott, care lucrase în acest domeniu multă vreme, a surprins toată suflarea cinematografică în 1977 cu un film hiper-stilizat ca „Dueliștii", unul dintre cele mai personale debuturi din istorie. Pe vremea când Ridley Scott nu era decât un „ilustru" necunoscut, el a regizat o reclamă la cafeaua Maxwell House, cu o anume Shakira Baksh. Actorul Michael Caine a văzut filmulețul și a fost atât de impresionat de frumusețea ei, încât a început s-o caute disperat. Cei doi s-au căsătorit în 1973 și sunt împreună și astăzi. Înainte de a face cinema, Alan Parker s-a afirmat ca unul dintre cei mai talentați copywriteri londonezi, în anii '60 și la începutul anilor '70. Pe parcurs, el a început să-și regizeze propriile script-uri, formând un parteneriat cu David Puttnam ca producător și devenind regizor full-time de „commercials". Primul lungmetraj rezultat din colaborarea celor doi a fost „Bugsy Malone", în 1976.

Un alt caz celebru este cel al regizorului David Fincher, renumit acum pentru lungmetraje ca „Se7en", „Fight Club" sau „The Social Network". După ce a lucrat la Industrial Light and Magic între 1981 și 1983, Fincher, născut în 1962, s-a specializat în regizarea de reclame TV și videoclipuri, fondând Propaganda în 1987. Printre clienții săi s-au numărat: Nike, Coca-Cola, Budweiser, Heineken, Pepsi, Levi's și Chanel, iar printre artiștii ale căror videouri le-a regizat se află: Madonna, Sting, The Rolling Stones, Michael Jackson, Aerosmith, George Michael, Iggy Pop, Billy Idol.

Două dintre cele mai apreciate nume ale cinema-ului contemporan, prin valoare și originalitate, au fost mai întâi consacrate ca spectaculoși regizori de videoclipuri: francezul Michel Gondry („Eternal Sunshine of the Spotless Mind") și americanul Spike Jonze („Being John Malkovich"). Gondry a regizat clipuri fundamentale pentru superartiști ca Björk, Massive Attack sau The White Stripes, precum și cele legendare ale formației Daft Punk. Reclama sa pentru Levi's l-a făcut cel mai premiat regizor pentru un singur commercial. A mai lucrat pentru Gap, Smirnoff, Air France, Nike, Coca-Cola, Adidas, Polaroid. Totodată, mari nume ale cinematografiei s-au „dedulcit" periodic la regizarea de spoturi cu pronunțat schepsis artistic: Fellini, Kusturica sau David Lynch. ✪

LUMEA DE SUNETE

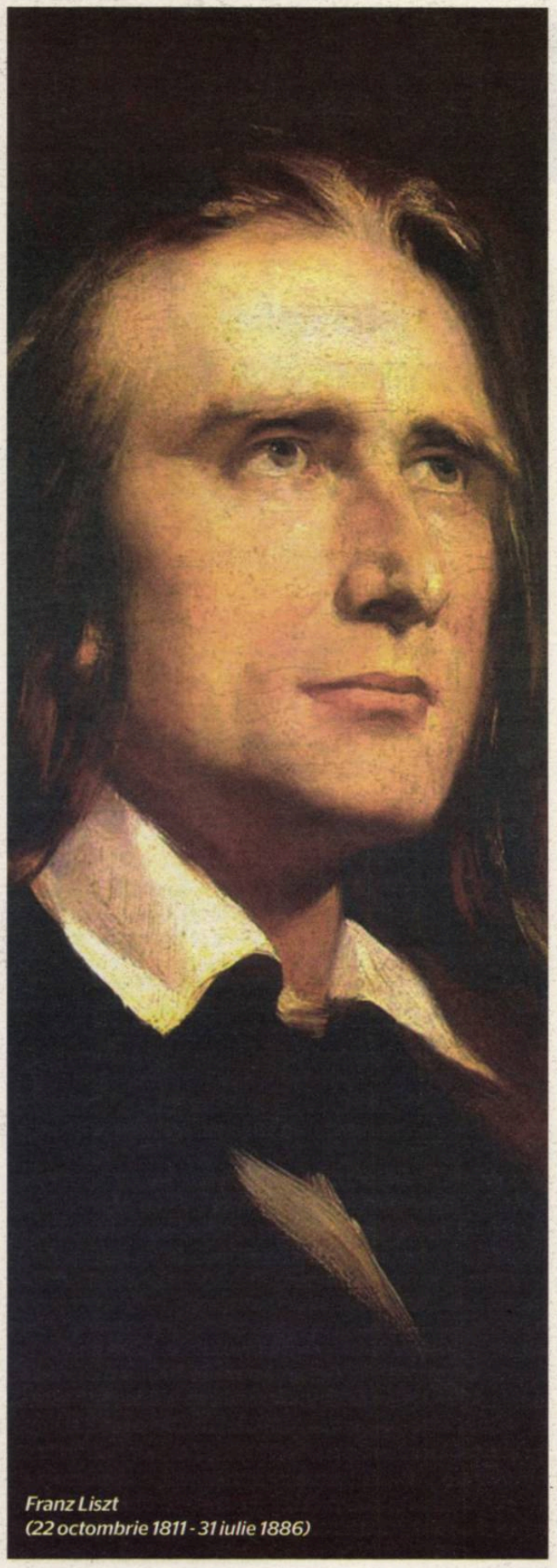

Franz Liszt
(22 octombrie 1811 - 31 iulie 1886)

Mobilizare Anul Franz

La 200 de ani de la naşterea compozitorului, Europa se pregăteşte să-

Mai multe oraşe vor găzdui, pe tot parcursul acestui an şi în 2012, evenimente dedicate artei marelui pianist de origine maghiară. Ungaria a dat deja startul.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Oltea Şerban-Pârâu
serban.parau@adevarul.ro

●● După Anul Chopin, sărbătorit prin manifestări de ţinută în Europa, bicentenarul, care se va împlini la 20 octombrie, al unuia dintre cei mai importanţi compozitori pe care i-a dat Ungaria, va aduce zeci de concerte, mai multe concursuri de interpretare, expoziţii şi conferinţe internaţionale.

Festivitatea jubiliară va avea loc în landul federal Turingia, Franz Liszt locuind şi lucrând câţiva ani la Curtea de la Weimar, unde s-a bucurat de neştirbită preţuire. Acolo a compus intens şi, ca pianist, a încântat melomanii exact ca la Paris. Arhiducele Carl Alexander l-a numit, în anul 1842, concertmaistru al teatrului şi al capelei Curţii. Anul acesta, personalităţi europene de prestigiu vor participa la evenimentul organizat de un comitet de onoare din care fac parte ambasadori din Ungaria, Austria, Franţa, Elveţia şi Vatican, alături de membri ai familiilor regale, muzicieni etc. Comitetul este condus de Nike Wagner, stră-strănepoata compozitorului.

Celebrul Festival de la Bayreuth, dedicat lui Richard Wagner, va oferi în 2011 o ediţie care-l va omagia pe compozitorul stins din viaţă la 31 iulie 1886, exact la Bayreuth, în timpul festivalului organizat de fiica sa, Cosima, soţia lui Richard Wagner.

REGAL ÎN UNGARIA

Coincidenţa face ca anul acesta preşedinţia Uniunii Europene să-i revină în premieră Ungariei, încă un motiv pentru ca programele ce-l omagiază pe compozitor să fie cu atât mai numeroase. Autorităţile ungare intenţionează să ceară sprijin internaţional pentru declararea zilei de 22 octombrie Ziua Internaţională Liszt. Pentru 2011 organizaţiile care coordonează evenimentele din cadul Anului Liszt fac eforturi pentru ca în această zi să se interpreteze Oratoriul „Christus" în cât mai multe săli de concert din lume.

De altfel, Ungaria este prima ţară care a anunţat festivităţi de amploare dedicate muzicianului care la 20 de ani cucerise deja Parisul în ipostaza de pianist. Lunga serie de concerte va începe la 22 ianuarie la Palatul Artelor din Budapesta, unde va

Începutul manifestărilor, în România

●● Asistând la concertul dat la Ateneul bucureştean, de sâmbătă, 15 ianuarie, în avanpremiera turneului baltic al Orchestrei de cameră Franz Liszt din Budapesta, am încercat să aflăm ce se întâmplă pe această temă la noi.

În orice caz, orchestra condusă de concert-maestrul său János Rolla ne-a oferit un program pretenţios, cu mult peste nivelul unui concert de protocol, cuprinzând *Divertismentul pentru orchestră de coarde* de Bartók, *Divertismentul op. 20* de Leo Weiner, *Dansuri ungare* de Brahms şi Liszt–Péter Wolf – *Rapsodia ungară*. Concertul a oferit prilejul etalării nivelului cu totul excepţional al unei orchestre fără dirijor, specialistă în repertoriul abordat atât din punct de vedere tehnic, cât şi stilistic. Aşadar, o avanpremieră interesantă a Anului Liszt, dar fără un repertoriu semnificativ din creaţia compozitorului.

Deşi nu beneficiază deocamdată de o iniţiativă hotărâtă, aşa cum a fost cea a Institutului Polonez de anul trecut în privinţa lui Chopin (implicând de la finanţări de concerte şi CD-uri până la vizite de documentare pentru ziarişti), principalele instituţii muzicale din Bucureşti nu ignoră evenimentul.

Printre altele, până în vară, la Sala Radio va putea fi ascultat poemul simfonic „Preludiile", de Franz Liszt la 4 martie, cu Orchestra Naţională Radio, dirijată de Daisuke Soga, iar la 20 mai, pe aceeaşi scenă, pianista Dana Borşan ne propune *Concertul nr. 1 pentru pian şi orchestră în mi bemol major* şi *Dans macabru* de Liszt în compania aceleiaşi orchestre, dirijată de Jozsef Horvath. Un alt eveniment important al primăverii se anunţă turneul naţional „Liszt - Ani de pelerinaj", susţinut de pianistul Horia Mihail. ⊗

pentru Liszt

aducă un omagiu, organizând numeroase manifestări multidisciplinare

avea loc Gala de Deschidere, înaintea concertului susținut de Filarmonica Ungară, sub bagheta dirijorului Zoltán Kocsis. Aceeași interpreți vor asigura una dintre atracțiile Anului Liszt: Concertul de la Vatican, programat pentru 27 mai.

Muzeul Memorial și Centrul de Cercetare „Franz Liszt" din capitala Ungariei pregătește expoziția „Liszt și Budapesta" (martie 2012), care va pune sub lupă compozițiile scrise înacest oraș, printre care „Mesa încoronării", „Odă Sf. Cecilia" sau „Via Crucis", și concertele de caritate susținute de atât de iubitul pianist care a fost Franz Liszt. Manifestarea va pune în lumină și dimensiunea mistică a personalității compozitorului, tratând episoade precum legăturile cu Ordinul Franciscan sau concertele de muzică religioasă susținute în lăcașurile de cult budapestane. Între 1 octombrie 2011 și 26 august 2012, Institutul de Muzicologie HAS și Muzeul de Istoria Muzicii vor prezenta expoziția „Liszt și artele", axată pe interacțiunea continuă a compozitorului cu lumea muzicală a timpului său și, de asemenea, pe legăturile dintre compozițile sale și alte arte. Palatul Artelor din Budapesta va vernisa, la 8 octombrie, expoziția „Chipurile lui Liszt", care va putea fi vizitată până la 31 decembrie.

LA BUDAPESTA, FESTIVALUL PRIMĂVERII

Găzduit de capitala Ungariei în lunile martie și aprilie, Festivalul Primăverii va sta tot sub semnul muzicii compozitorului a cărui operă a fascinat muziciani ca Wagner, Berlioz, Grieg sau Saint-Saëns.

Din programul Festivalului de primăvară de la Budapesta vă mai recomandăm, la 21 martie, concertul cu Wiener Symphoniker, dirijor Ádám Fischer, solistă Alice Sara Ott în *Concertul nr. 1* de Liszt, alături de lucrări de Kodaly și Brahms sau Budapest Philharmonic Orchestra cu un program splendid celebrând bicentenarul Liszt, sub bagheta lui Ainars Rubikis, un strălucit tânăr dirijor din Riga care a atras atenția lumii muzicale la recentul concurs de dirijat Gustav Mahler. Încă două repere: recitalul de pian Erika Mikami din 27 martie de la Sala de Marmură a Radioului și Oratoriul *Christus* de Liszt, versiune semiconcertantă prezentată la 29 martie la Palatul Artelor din Budapesta de Csokonai Theatre din Debrețin, sub bagheta lui Balázs Kocsár, cu participarea Debrecen Philharmonic Orchestra, Csokonai Theatre Chorus și Kodály Choir.

A compus 20 de rapsodii

●● Caracteristic romantismului și trăsătură dominantă a creației lui Franz Liszt - programatismul - se află la baza majorității lucrărilor sale, în mare parte dedicate pianului.

●● Lucrările compozitorului cuprind rapsodii, poeme simfonice, două simfonii („Faust" și „Dante"), „Liebestraum", valsul „Mephisto", șase lucrări la pian către Paganini (dintre care cea mai cunoscută „Campanella") etc.

●● A compus 20 de rapsodii, cea mai renumită fiind „Rapsodia maghiară nr.2". Limba sa preferată a fost franceza.

●● Tatăl lui Franz Liszt era în serviciul familiei Esterházy, familie care îl patrona și pe Joseph Haydn.

●● În 1821 s-a mutat la Viena, a luat lecții de pian cu Carl Czerny și de compoziție cu Antonio Salieri.

●● Doi ani mai târziu, în 1823, s-a mutat împreună cu familia la Paris, de unde a plecat în multe turnee ca pianist.

●● Influențat de măiestria violonistului Niccolò Paganini, a decis să dezvolte o tehnică interpretativă similară pentru pian.

●● În 1835 a plecat din Paris cu iubita sa, Contesa d'Agoult.

●● În 1844 s-a despărțit de Contesa d'Agoult, mamă a celor trei copii ai săi, iar în 1848 s-a stabilit la Weimar, alături de prințesa Sayn-Wittgenstein. Atenția i s-a concentrat pe compoziție, în special, pe creerea unei noi forme muzicale - poemul simfonic.

●● În 1861, Liszt s-a mutat la Roma.

●● Din 1869 s-a întors cu regularitate la Weimar, unde a avut numeroși elevi, mai târziu acceptând să predea muzică la Budapesta, unde era privit ca un erou național.

●● A murit la Bayreuth în 1886, la patru ani după decesul ginerelui său, Richard Wagner.

PE SCURT

LONDRA

Kyle Minogue are planuri mari

●● **Kylie Minogue (foto)** se pregătește de turneul internațional „Les folies". 54 de concerte fac parte din evenimentul de promovare a noului album, „Aphrodite". Cântăreața a anunțat că turneul va fi „cel mai extravagant și mai avansat din punct de vedere al tehnologiei" și va include și America de Nord. Până acum, singura informație certă este că la celebra arenă londoneză O2 Kylie Minogue va avea cinci concerte.

BUCUREȘTI

Seară mozartiană

●● Astăzi, la ora 19.00, la sala Radiodifuziunii Române are loc un concert dedicat în exclusivitate muzicii celui mai cunoscut copil-minune al ultimelor secole. Sub bagheta dirijorului Michael Abramovici, Orchestra de Cameră Radio va interpreta trei concerte de Mozart.

TIMIȘOARA

„Rhythm of the Dance" se întoarce

●● Compania Națională de Dans a Irlandei „Rhythm of the Dance" vine pentru a doua oară în România. Anul acesta va susține șapte spectacole. Primul va avea loc la Timișoara, la 21 februarie, iar ultimul, la Sala Palatului din București, la 26 februarie. Celelalte se vor desfășura la Arad, Târgu-Mureș, Cluj și Brașov.

RUXANDRA DONOSE, MEZZOSOPRANĂ

„Mi-a lipsit cântatul în limba română“

Mezzosoprana stabilită la Viena și aplaudată pe marile scene ale lumii mărturisește că-și dorește să mai cânte în limba în care a crescut și în care a iubit prima oară

FOTO: NICU ALEXA

La 21 ianuarie, Ruxandra Donose va evolua într-un concert pe scena Sălii Radio, cu operele „Ora spaniolă“ și „Copilul și vrăjile“, de Maurice Ravel. Evenimentul începe la ora 19.00.

Oltea Șerban-Pârâu

● Oltea Șerban-Pârâu: Care au fost momentele mai importante ale carierei Ruxandrei Donose în 2010?

● **Ruxandra Donose:** 2010 a fost un an plin. Pe lângă o activitate susținuta cuprinzând spectacole, premiere, concerte care s-au desfășurat realmente pe tot parcursul anului, fără pauză, am avut patru debuturi de rol importante. Unul a fost rolul Dona Elvira din „Don Giovanni“ de Mozart, poate unul dintre cele mai semnificative pentru că a însemnat o extindere importantă a repertoriului meu într-o zonă „gri“, ca să spunem așa, între vocea de mezzosoprană și cea de soprană, și pentru că este un rol extrem de important dintr-o operă care se cântă foarte mult pe toate scenele lumii. Un alt debut a avut loc chiar în România, cu piesa „Moartea Cleopatrei“, de Berlioz, o scenă lirică pentru mezzosoprană sau soprană dramatică și orchestră, o piesă foarte amplă, cu multe accente dramatice ale personajului, atât vocale, cât și actoricești. Aceasta a fost urmată imediat de un debut în rolul Orfeu din opera „Orfeu și Euridice“, de Gluck, în varianta lui Berlioz - la Philadelphia. Imediat după aceea a avut loc un alt debut de rol: opera „Il Farnace“, de Vivaldi, pe care am înregistrat-o pentru compania de discuri EMI Virgin Classics, într-o ambianță specific barocă, alături de un grup de instrumentiști care cântau pe instrumente istorice.

Anul 2011 îi va aduce interpretei o mulțime de roluri, unele dintre ele în premieră

● După care a venit „Don Giovanni“, care a necesitat multe repetiții, o montare mai specială...

● Da, a fost o montare cu adevărat specială. Rolul Donei Elvira poate aluneca ușor într-un oarecare ridicol, într-o unidimensionalitate... La prima vedere, crezi că acolo e o femeie care pur și simplu nu înțelege că a pierdut trenul și îl bate la cap pe acest bărbat pe care nu mai are cum să-l mai câștige. Împreună cu regizorul Roland Schwab am descoperit în această femeie valențe extraordinare, ale iubirii adevărate, ale unei femei puternice. Am fost întrebată în interviuri, chiar la Berlin, dacă nu consider că este un semn de slăbiciune că Dona Elvira tot revine încercând să câștige de la Don Giovanni o iubire pierdută. Nu. Consider, dimpotrivă, că este un semn de forță interioară să poți iubi fără să primești ceva în schimb. Iubești un om cu toate defectele pe care le are și nu te lași abătut de înfrângeri sau de neîmpliniri. Este, în realitate, un semn de generozitate, de putere.

DOUĂ OPERE MAI RARE

● În ultimul timp, Ruxandra Donose a putut fi văzută mai des pe scenele din România. Acum veți cânta în „Ora spaniolă“ și „Copilul și vrăjile“, de Ravel, la Sala Radio.

● E adevărat că am această șansă de a apărea pe scenele românești și mă bucur. Voi continua să o valorific. Acest concert de pe 21 ianuarie vine la trei zile după ce voi cânta la Viena „Stabat Mater“, de Rossini, într-o distribuție excelentă, alături de mine aflându-se soprana Anna Netrebko, basul american John Reilly și tenorul Colin Lee (un tânăr tenor rosinian în plină ascensiune), totul sub sub bagheta lui Karel Mark Chicon. Concertul Ravel de la Sala Radio este un eveniment din foarte multe puncte de vedere. Pe de o parte, foarte important este că se vor prezenta două opere foarte rar întâlnite...

● Le-ați mai cântat vreodată pe amândouă în aceeași seară?

● Nu, le-am cântat în două concerte succesive. Este o desfășurare de forțe impresionantă, dar posibilă, pentru că avem de-a face cu două opere relativ scurte. Sunt două capodopere care trebuie cunoscute de publicul din România. Păcat că doar publicul bucureștean va putea asista în direct în sală la acest concert. Aceste opere ar trebui prezentate pe măsura posibilităților și publicului din alte orașe importante ale țării. Dar - iată - este un început.

● Din fericire, ele vor putea fi ascultate prin Radio România Cultural și Radio România Muzical oriunde în țară și, prin streamingul de internet al acestor posturi, și în afara granițelor

● Sigur, dar în sală este altă situație. După concertul din luna mai am primit mesaje pe site-ul meu de la persoane care călătoriseră special la București pentru acest concert.

Probabil că vor exista și pentru „Copilul și vrăjile“ și „Ora spaniolă“ acești spectatori entuziaști și cred că ei nu vor fi dezamăgiți. În „Copilul și vrăjile“ se reunesc șapte soliști, orchestra, corul mixt, corul de copii, muzica este extraordinar de diversă, soliștii sunt toți de foarte bună calitate, iar eu am cântat aceste piese în companii foarte selecte și sub baghete renumite ale timpului nostru – Pierre Boulez, Charles Dutoit, George Pretre, Lorin Maazel, Antonio Pappano, toți dirijori care au ceva de spus.

O CĂUTARE FEBRILĂ A FERICIRII

● De când aveți cele două roluri în repertoriu?

● Din 1998... „Copilul și vrăjile“ l-am cântat doar în concert la Cleveland, la New York și la Valencia, iar „Ora spaniolă“ am interpretat-o de mai multe ori în concert, ultima oară fiind la Berlin și Viena. Dar în 2009 am jucat-o la Londra, la Covent Garden, în singura variantă scenică pe care am interpretat-o. M-am aflat sub bagheta lui Antonio Pappano și în regia lui Richard Jones, un regizor britanic destul de teribilist și original, o figură marcantă a scenei de operă, dar și de teatru, și musical britanice. Este un regizor care pornește exclusiv de la partitura pe care urmează să o pună în scenă, pe care o privește cu niște ochi nealterați de tradiție, de clișee, de așteptări... „Ora spaniolă“ este o operă destul de greu de pus în scenă de fapt, iar în acest caz ea a fost realizată caricatural, având ceva din plasticitatea benzilor desenate, ceea ce a necesitat un efort din partea tuturor soliștilor. Pe parcursul acestei „Ore spaniole“ are loc o căutare febrilă a împlinirii, a fericirii, această căutare fiind motorul a tot ceea ce se întâmplă: situații comice, parodice, triste, dramatice, se ajunge în tragicomic la un moment dat. Este extrem de multă tensiune, extrem de multă precizie, o concentrare deosebită. După cum îmi spunea Richard Jones, „asta nu este o operă lungă, dar la sfârșitul operei vei fi extenuată“. Și avea dreptate, dar pe mine mă stimulează acest gen de regie, pentru că îți pune la încercare toate capacitățile și scoate din tine rezultate la care tu însuți nu te așteptai.

● După „Ora spaniolă“, există un alt proiect interesant legat de România, un recital la finalul lunii mai, am înțeles, la Ateneu.

● Am programat un recital la Ateneu, la 29 mai, alături de pianistul Horia Mihail, recital care îmi oferă posibilitatea de a-mi împlini două dorințe puternice pe care le am. Prima este, pur și simplu, aceea de a cânta din nou un recital pe o scenă românească, un recital de lieduri – este altceva, este o altă comunicare cu publicul în condițiile în care te afli doar tu cu pianul și cu oamenii din sală, este un dialog artistic și emoțional foarte diferit de operă sau de operă în concert, unde ai atât de multă lume în jur, orchestra și așa mai departe... Este prima dată, după mai bine de 20 de ani, când am această șansă de a trăi o asemenea întâlnire intimă cu publicul din București. Pe de altă parte, nu va fi numai o întâlnire emoțională apropiată cu publicul, voi merge și mai departe prin a aborda, cel puțin parțial, în repertoriul acestui recital, muzica românească. Peste tot în lume sunt întrebată constant cum este repertoriul românesc vocal, ce opere românești există, ce lieduri românești există... și îmi dau seama că există foarte mult repertoriu românesc de valoare care, pur și simplu, nu este valorificat sau nu e readus in atenție. Nu este neapărat un act altruist. E și un act de împlinire a unei proprii dorințe, a necesității de a cânta în limba română.

A VORBI ÎN LIMBA ÎN CARE CÂNȚI

● Este o dimensiune care a fost pusă între paranteze o perioadă destul de lungă...

● Prin natura lucrurilor, prin felul în care s-a desfășurat cariera mea la nivel internațional, mi-a lipsit cântatul în limba maternă, în limba în care am crescut, în care am iubit prima oară, în care am prieteni...

● Se pare că este un fenomen prin care au trecut mai multe cântărețe de anvergură plecate cam în aceeași perioadă și am remarcat la toate această dorință mai mult sau mai puțin conștientizată de a avea și un repertoriu românesc.

● Eu înțeleg foarte bine dorința asta la toate colegele mele, pentru că o simt pe pielea mea. Acum câțiva ani am înregistrat un CD cu lieduri de Nicolae Bretan, scrise pe poezii din lirica românească, poezii celebre, clasice, romantice - Eminescu, Coșbuc, Blaga etc. Aceste poezii fac parte din cultura cu care am crescut. Nu vă pot descrie bucuria enormă pe care am simțit-o cântând această muzică inspirată parțial din folclor, de a rosti aceste poezii, aceste cuvinte... Eu am vorbit de multe ori în ultima vreme despre importanța de a vorbi în limba în care cânți pentru că... a cânta este un act de comunicare, și cum poți să comunici ceva în mod spontan, direct și sincer, dacă nu vorbești limba în care comunici? Sigur că poți să înveți... Am cântat și în limba rusă, o limbă pe care, din păcate, nu o vorbesc, am studiat în cele mai mici amănunte pronunția, traducerea fiecărui cuvânt, dar nu este același lucru. Rămâne o redare mecanică. Așadar, limba pe care nu o vorbești se transformă într-un filtru în cel mai bun caz, iar în cel mai rău caz într-un zid între tine și public. În momentul în care cânți într-o limbă pe care o vorbești, ai cu totul alt sentiment în ceea ce spui. Dacă este adevărat asta despre limbile pe care le înveți, fenomenul se potențează la maximum atunci când revii la limba ta. Ceea ce vreau să demonstrez este linia directă dintre suflet, gând și modul de a te exprima, această linie directă care ajunge apoi la spectatorul din sală. Pentru asta, pentru a-mi oferi această bucurie, pentru a mă reîntoarce la mine, la cultura mea, la limba mea, am plănuit și vreau ca în acest recital să abordez muzică românească, pe lângă capodoperele repertoriului de lied romantic internațional.

● Și, în afară de ce se va întâmpla în România, ce credeți că ar mai fi interesant pentru publicul de la noi să știe din planurile artistice ale Ruxandrei Donose pentru 2011?

● Și 2011 va fi un an plin, care, însă, îmi va prilejui întoarcerea la roluri pe care le-am cântat deja, unele pe care nu le-am mai interpretat de o vreme mai îndelungată, dar și unele pe care le cânt în mod constant și dintre acestea amintesc mai întâi Adalgisa în „Norma“, de Bellini, la Festivalul de la Las Palmas, un festival la care mă întorc în mod regulat și unde am marea bucurie de a face întotdeauna opere care îmi plac, într-o ambianță minunată, pe malul Oceanului Atlantic, de care profit din plin... Va mai fi revenirea la „Damnațiunea lui Faust“, de Berlioz, iar o piesă pe care am cântat-o pe toate meridianele lumii, în Canada, America, Asia, Europa, de data aceasta va fi la Amsterdam, sub bagheta lui Charles Dutoit. Vor urma alte concerte la Atena, cu un oratoriu de Händel, la Mexico City „Cântecul pământului“, de Mahler, la Los Angeles „Cosi fan tutte“, cu James Conlon la pupitru, la Geneva „Grande Duchesse de Gerolstein“, de Offenbach... sunt partituri din nou foarte diverse. Mă uit cu bucurie înspre anul 2011.

În rolul Donei Elvira

Travesti, în rolul lui Orfeu

Ruxandra Donose alături de Placido Domingo

TELE-TEXT

Cu sufletul la gură

Cezar Paul-Bădescu

Ce poate fi interesant la un serial în care doi oameni stau față-n față și discută? Nu tu urmăriri, nu tu scene hot de sex, nu tu arme la vedere!... Pur și simplu, un nene, psihoterapeutul, stă în fotoliu, iar în fața lui e unul dintre pacienți care-i povestește ce-i trece prin minte. Asta e tot! S-a terminat ședința de psihoterapie, s-a terminat și episodul.

Din fericire, nu mă număr printre aceia care-și măsoară interesul pentru un film în funcție de cantitatea de pumni împărțiți de eroii lui (ba chiar dimpotrivă!), așa că serialul „În derivă" de la HBO are în mine un telespectator fidel. Este, de departe, cel mai inteligent și mai bine realizat serial produs vreodată la televiziunile noastre.

E adevărat, vorbim de o franciză (după o producție TV israeliană), dar asta nu scade cu nimic meritul celor care fac acest serial în România - pentru că am văzut destule exemple de francize de calitate eșuate lamentabil la noi... Producătorii HBO România au avut inspirația să dea acest proiect pe mâna unor oameni cu adevărat talentați: de la scenariștii Andy Lupu, Augustin Cupșa și Anca Grădinariu (da, cronicarul nostru de film...) până la regizorii Titus Muntean și Adrian Sitaru și la actorii Marcel Iureș, Maria Dinulescu, Vlad Zamfirescu, Tamara Crețulescu, Maria Mitu ș.a. Actorii, mai cu seamă, sunt extraordinari. Marcel Iureș e impecabil, dovedește pentru a nu știu câta oară că e un mare artist, Vlad Zamfirescu că e un tânăr actor cu greutate, pe care te poți baza, iar liceana Maria Mitu este de-a dreptul o revelație.

Dincolo de jocul actorilor, ce mă atrage la serialul „În derivă"? Sunt niște discuții între terapeut și pacient, e adevărat, dar ce duel al inteligențelor în aceste discuții, ce tensiuni, ce povești! Asta face din serialul de la HBO, deși nu se întâmplă lucruri extraordinare și trepidante în el, o producție cu un extraordinar ritm și pe care-o urmărești cu sufletul la gură. ✪

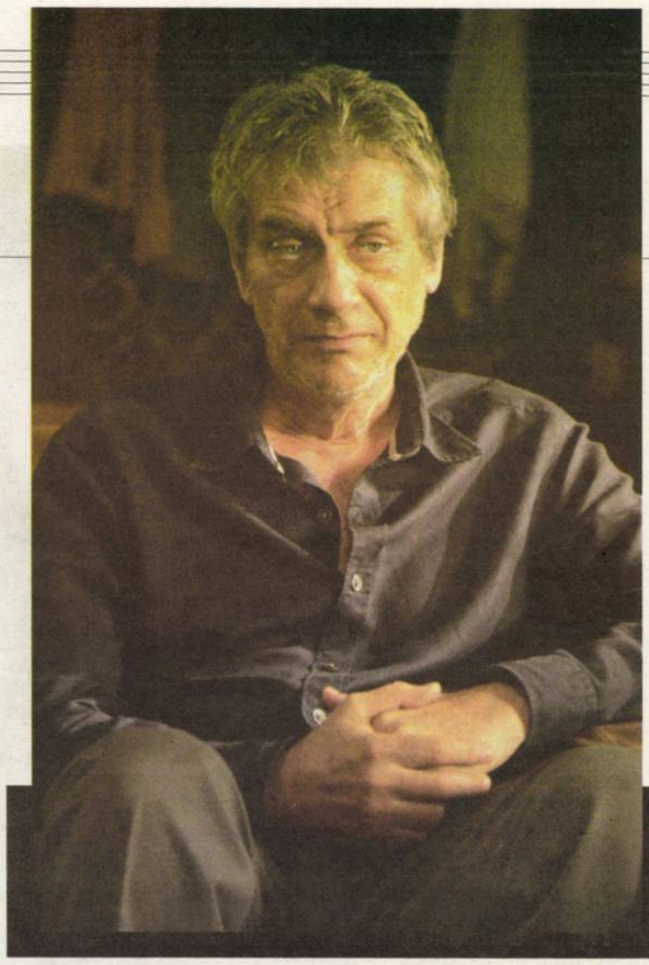

Marcel Iureș, în rolul psihoterapeutului Andrei Poenaru

Info

În derivă
Regia: Titus Muntean, Adrian Sitaru
Cu: Marcel Iureș, Maria Dinulescu, Vlad Zamfirescu, Maria Mitu, Tamara Crețulescu, Andreea Bibiri, Bogdan Dumitrache, Gabriela Butuc
HBO, de luni până vineri, de la ora 20.00

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
19 ianuarie

13.45 HBO COMEDY
FILM

Julie și Julia (SUA, 2009)
Regia: Nora Ephron
Cu: Meryl Streep, Linda Emond, Stanley Tucci, Amy Adams, Chris Messina.

0.05 CINEMAX
FILM
Katalin Varga
(România-Anglia, 2009)
Regia: Peter Strickland
Cu: Hilda Péter, Norbert Tankó, Tibor Pálffy, Roberto Giacomello, Andrea Gavriliu.

Joi
20 ianuarie

8.00 HBO
MUZICĂ
Concert: Paul McCartney la New York (SUA, 2009)
Cu: Paul McCartney, Billy Joel, Alec Baldwin.

22.00 TCM
FILM

Toți oamenii președintelui
(SUA, 1976)
Regia: Alan J. Pakula
Cu: Robert Redford, Dustin Hoffman, Jack Warden, Martin Balsam, Jason Robards.

Vineri
21 ianuarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Good Bye Lenin!
(Germania, 2002)
Regia: Wolfgang Becker
Cu: Daniel Brühl, Katrin Saß, Maria Simon, Florian Lukas.

0.35 HBO
FILM
Watchmen
(Anglia, SUA, Canada, 2009)
Regia: Zack Snyder
Cu: Jackie Earle Haley, Malin Akerman, Billy Crudup, Carla Gugino, Jeffrey Dean Morgan.

Sâmbătă
22 ianuarie

18.10 HBO COMEDY
FILM
Deasupra tuturor
(„Up", SUA, 2009)
Regia: Pete Docter, Bob Peterson
Voci: Edward Asner, Danny Mann, Christopher Plummer.

20.30 PRIMA TV
FILM

CopLand (SUA, 1997)
Regia: James Mangold
Cu: Sylvester Stallone, Ray Liotta, Harvey Keitel, Robert De Niro, Peter Berg.

Duminică
23 ianuarie

14.50 CINEMAX
FILM

Păsărarul din Alcatraz
(SUA, 1962)
Regia: John Frankenheimer
Cu: Burt Lancaster, Betty Field, Neville Brand, Telly Savalas

23.35 HBO
Mândrie și glorie (SUA, 2008)
Regia: Gavin O'Connor
Cu: Edward Norton, Colin Farrell, Noah Emmerich.

Luni
24 ianuarie

17.35 TVR CULTURAL
CONCERT

Conferințele ICR: Restul e muzică...
Episodul 4: Romantismul
Comentarii: Dan Dediu și invitații săi.

21.30 TVR CULTURAL
TALK-SHOW
Literatura de azi
Moderator: Daniel Cristea Enache
Invitați: Radu Cosașu și Ioan Es.Pop.

Marți
25 ianuarie

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU

Efectul razelor Gamma asupra anemonelor
de Paul Zindel
Cu: Olga Tudorache, Adriana Șchiopu, Rodica Negrea, Monica Mihăescu și Ioana Ottescu.

01.40 CINEMAX
FILM
Vremea țiganilor
(Iugoslavia, 1988)
Regia: Emir Kusturica.
Cu: Davor Dujmovic, Bora Todorovic, Ljubica Adzovic.

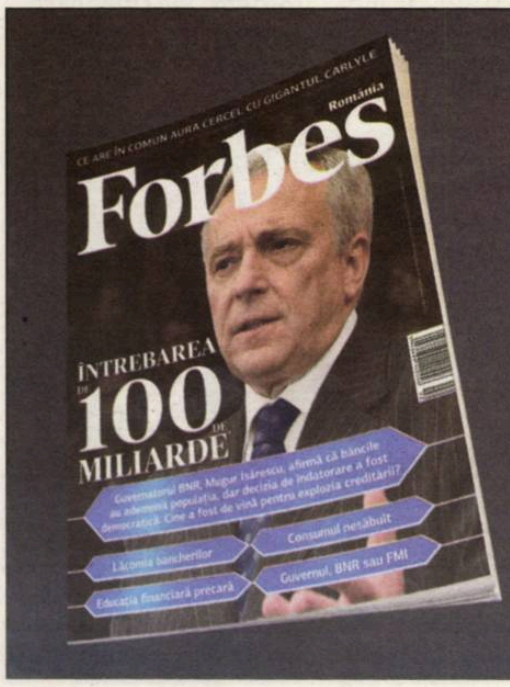

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește în noul număr Forbes România!

Cine este de vină pentru îndatorarea românilor până la pragul de peste 100 de miliarde de lei?
Care televiziuni au atras cele mai mari bugete de publicitate în 2010.

În plus: Top Forbes – care sunt cele mai interesante locuri de vizitat în 2011.

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

EXPOZIȚIE

Timpul „adevărat“ al lui Horia Bernea

Expoziția „Real Time“ de la Muzeul Național de Artă Contemporană atrage atenția asupra unuia dintre cei mai importanți artiști plastici români ai secolului XX

Imagine din expoziția „Real Time“ de la MNAC FOTO: MNAC

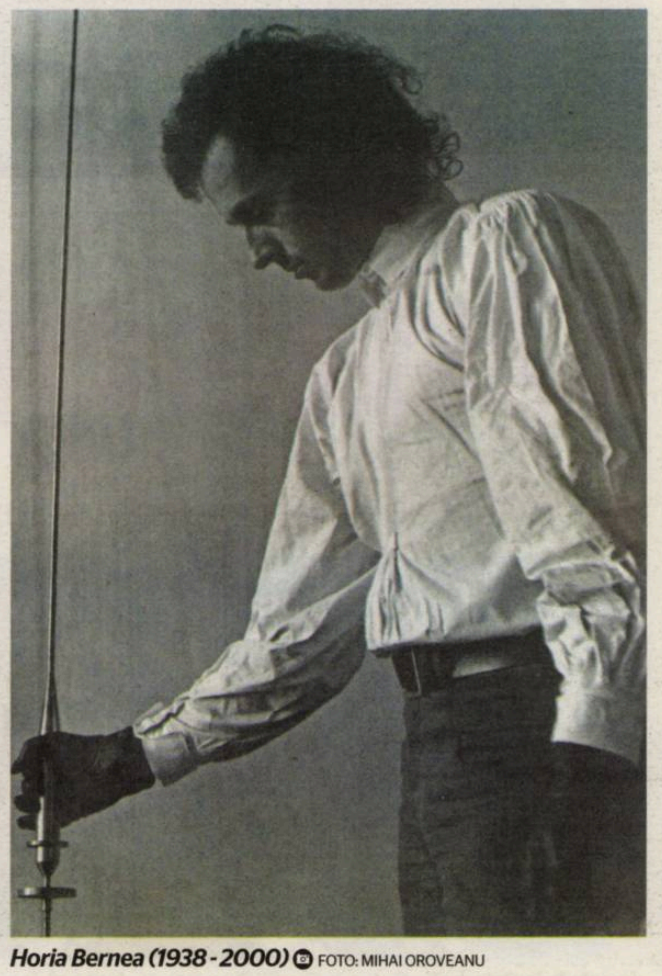

Horia Bernea (1938 - 2000) FOTO: MIHAI OROVEANU

Picturi de tinerețe, dar și din ultimii ani de viață ai lui Bernea, desene, caiete de notițe și schițe, fotografii de epocă realizate de Mihai Oroveanu - mixajul urmărește să semnaleze profunzimea unei opere artistice fascinante, dar și farmecul personajului Bernea.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Horia Bernea (1938-2000) a fost un artist plastic cu o pronunțată dimensiune spirituală și orientare spre tradiție, dar a cărui expresie plastică este de o acută modernitate. Sau: Horia Bernea este un artist plastic care a creat lucrări conceptuale, abstracte, (neo)moderniste, dar care nu exclud, ba chiar accentuează permanent ancorarea sa în spiritualitate, atracția pentru tradițional. În aceasta constă toată ambivalența acestui artist unic și fascinant, unul dintre cei mai importanți pentru cea de-a doua jumătate a secolului XX românesc. În principiu, orice artist modern este și unul metafizic, dar orientarea lui Bernea este evidentă spre tradiție: cea (pre)creștină – fără a cădea niciodată însă în „mrejele“ unui ortodoxism sterp. Horia Bernea este fiul gânditorului tradițional Ernest Bernea, iar acest mod al său de a gândi s-a văzut clar odată cu înființarea Muzeului Țăranului Român (cel puțin, așa cum a fost conceput acest spațiu de Horia Bernea în anii '90). Din păcate, prea timpuria sa moarte, în 2000, s-a grăbit să ia dintre noi pe unul dintre cei mai valoroși intelectuali români, unul dintre puținii orientați spre (re) construcție.

EXPOZIȚIE-ESEU

Complexitatea personalității lui Horia Bernea se încearcă a fi surprinsă prin expoziția „Real Time“, care îi este dedicată până la sfârșitul lunii februarie la Muzeul Național de Artă Contemporană (MNAC). Efortul îi aparține curatorului Mihai Oroveanu, director al MNAC, prieten apropiat al regretatului artist. „Este o expoziție-eseu care gravitează între începuturile conceptuale ale lui Horia Bernea și câteva dintre ultimele lucrări, în care se pot recunoaște referințe la aceste începuturi“, afirmă Mihai Oroveanu. „Sunt expuse lucrări mai puțin cunoscute publicului larg, din anii '70, dar și din perioade mai târzii ale activității artistului“.

Expunerea lucrărilor propriu-zise ale lui Bernea – pictură în ulei, guașe, desene și grafice, obiect – este completată de prezentarea a diverse documente (caiete de notițe și de schițe, desene preliminare pentru categorii de lucrări care pot fi văzute în sălile expoziție, afișe ale unor expoziții londoneze ale artistului), precum și de câteva fotografii superbe „de epocă“, cu Horia Bernea – singur, în atelier ori în plein air, ori alături de alți artiști –, aparținând lui Mihai Oroveanu.

ARTA, „O PROBLEMĂ SPIRITUALĂ“

Expoziția se deschide cu o serie de formidabile autoportrete realizate spre sfârșitul anilor '70. În mod ciudat, autoportretele care urmează, datate în a doua jumătate a anilor '60, sunt mai abstracte și mai esențializate decât cele pictate după un deceniu. Preocupărilor abstracte și conceptuale ale artistului din anii '60 le răspund lucrările realizate de Bernea în ultimii ani de viață, la Roma. Un sector special al expoziției este dedicat creației propriu-zis „religioase“ a artistului: așanumiții „Prapori“, desăvârșiți în anii '80 – pictură și obiect.

„Am nevoie de mijloace cu totul noi, de un nou limbaj. Arta implică soluționarea unei probleme spirituale și mă interesează numai în măsura în care ea oferă o posibilitate de a contribui la soluționarea problemelor spirituale ale timpului nostru”, mărturisea Horia Bernea în 1969. Tocmai acest zbucium al artistului se încearcă a fi (sur)prins în expoziția îngrijită de Mihai Oroveanu.

„Expoziția nu-și propune să fie o retrospectivă, ci să stimuleze un public larg, dar și pe specialiști, în descoperirea unei opere de o complexitate mai puțin obișnuită pentru un artist român din secolul XX. Multe dintre lucrările expuse, realizate într-o perioadă de presiune ideologică, sunt mărturia unei libertăți pe care prea puțini și-au asumat-o în acea perioadă“, a explicat, de asemenea, curatorul.

Info

„Real Time“, expoziție Horia Bernea (pictură, grafică, obiect, fotografii)
Curator: Mihai Oroveanu
Unde: Muzeul Național de Artă Contemporană (Palatul Parlamentului), etaj II
Când: până la 27 februarie, miercuri-duminică, între orele 10.00 și 18.00

5 stele

O anume dezordine

„Activitatea artistică are un caracter profund spiritual, este o problemă de conștiință, expresia unor aspirații, o soluție interioară mai aproape de mistică decât de «meșteșug», de o simplă problemă de mijloace. Vreau să exprim conștiința domeniilor ce ne sunt «interzise» prin definiție (ipotetic), conștiința unei lumi definitiv incomprehensibile (tuturor experiențelor din lumea fizică). Există întotdeauna un domeniu «paradoxal» unde sistemele de referință devin inoperante. Spre această «zonă de contact» vreau să-mi orientez experiențele, «constantele» ei sunt cele pe care vreau să le stabilesc, importanța acceptării existenței ei vreau s-o subliniez prin activitatea mea. Este necesară pentru atingerea acestui scop formarea unui limbaj direct, lipsit de prejudecăți formale, pornind de la premiza că e mai important ce gândim despre un obiect (sau un raport) decât realizarea lui. Entitatea creată este marcată de o funcție al cărei «cod» este pierdut, sau nu e accesibil decât ierarhic.“ (*Horia Bernea, 1973*)

La Barcelona cu Andrei Crăciun

●● Andrei Crăciun a intrat în presă dintr-o întâmplare. A câștigat la o secțiune a Premiilor „Ioan Chirilă", a fost la „Evenimentul zilei" și a rămas acolo. Patru ani. Varianta romanțată: a mers înainte din dragoste. Adevărul e că nu a avut încotro. Nu știe decât să scrie. Spune că-i e de-ajuns asta, chiar dacă nu-l crede nimeni. Pentru că n-a încăput în limitele niciunui departament, a devenit el însuși un departament la „EVZ". A „răsucit fusele" orare, a făcut reportaje pe mai multe continente, a căutat oameni și le-a spus poveștile. Când era mic, Andrei Crăciun voia să se facă Radu Cosașu. Pentru că așa ceva, desigur, nu se poate, s-a resemnat să fie aproape ziarist.

Arhitectura lui Gaudi încântă pretutindeni vizitatorii (Casa Batllo)

NU RATAȚI!

● **Harold Pinter, la teatrul Lliure de Gràcia.** La 27 februarie, la Teatrul Lliure de Gràcia (C. Montseny, 47, în cartierul Gràcia) va avea premiera spectacolul „Celebració", de Harold Pinter, distins cu Premiul Nobel pentru Literatură în 2005. „Celebració" se joacă în fiecare vineri, sâmbătă și duminică, iar prețul unui bilet este de 25 de euro.

● **Expoziția „A vista d'ocell", o încântare de texturi.** „A vista d'ocell" este o selecție de fotografii făcute din aer, care îmbină diferite texturi și peisaje și poartă semnătura fotografului Josep Carbonell. Expoziția e deschisă de la 7 februarie, la Galeria Nau Ivanow (C. Hondures, 28, în cartierul Sant Andreu).

Omagiu Barcelonei

● Orașul catalan își etalează și luxul, și mizeria cu o naturalețe copleșitoare

Lucrările la Catedrala „Sagrada Familia" nu s-au încheiat nici azi

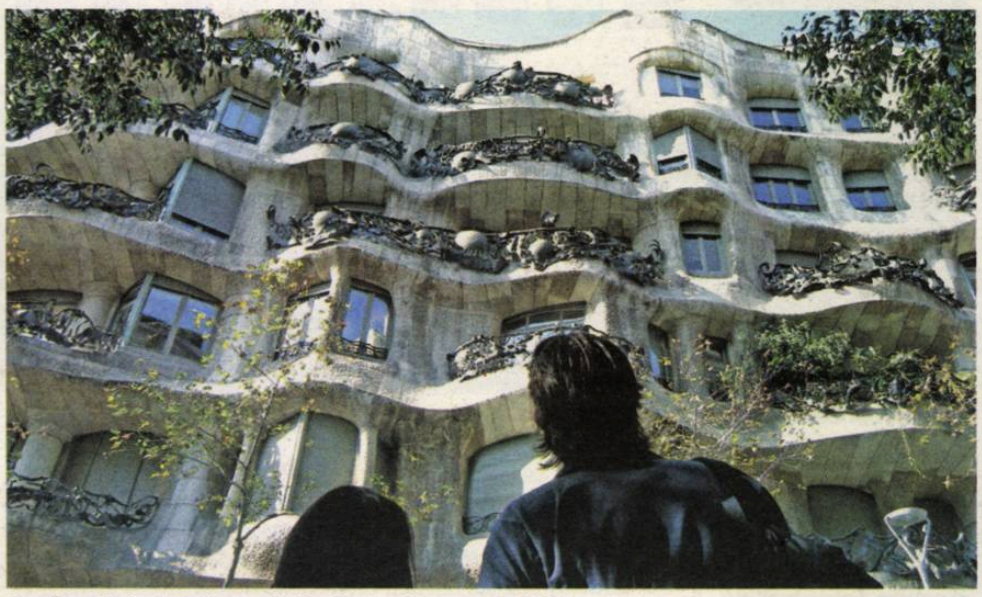

Proiectată de Gaudi, Casa La Pedrera a fost gata în 1912

Barcelona este, în definitiv, o amprentă, o unicitate finisată cu grijă, ca un castel de nisip însuflețit.

Andrei Crăciun

●● Barcelona izbucnește ca o primăvară, ca o aprindere de inimi. În zori, când braseriile încă dorm, caravelele descarcă frumusețe în port, florile din Muzeul Miro înnebunesc și-și aruncă petalele în aer, nesfârșitul Colon veghează orașul ca un sfânt aprig, înconjurat de leii săi, pe degetar are un nor și orizontul i se așază cuminte la picioare.

Acolo, pe Bulevardul Grației – divine, desigur –, Casa Pedrera se unduiește pe muzica îndepărtată a valurilor. E înfricoșătoare, ca un zeu dansând îndrăcit, e sublimă, dacă mai știți cuvântul. Liniște, dragi muritori, liniște! Pe aici a visat Gaudi.

LA ÎNCEPUT AU FOST COPII

Nu mai e mult și Casa Batllo va răsări dintre ziduri, tremurând, misterioasă ca o fecioară ferită de o mască venețiană. Muritorii își vor agăța privirile de ea și va fi bine. Vor merge apoi să vadă șopârle mântuite, cărora li s-a dat viață veșnică în Parcul Guell. Le vor mângâia culorile, vor privi împreună turnurile de turtă dulce și-și vor aminti că la început au fost copii.

Macaralele vor umbri Sagrada Familia, „atenție, urmează să mă nasc", va zâmbi catedrala către fotografii amatori, incapabili să o cuprindă. Nu au aflat încă, dar mai e timp: infinitul e o capodoperă neterminată. Un tramvai așteaptă să îl treacă pe bătrânul arhitect încă o graniță. De sus, de pe Tibidabo, Iisus îl îmbrățișează.

MIMII POMPÂND VIAȚĂ

Omenește vă spun, Barcelona este fotbalul. Pictori ciudați, în „blau" și „grana", refac jocul pe „Camp Nou" și întotdeauna, dar întotdeauna, cineva, un ales, îmbracă tricoul cu numărul 10 și lasă tușe pe suflete. Să nu vi se pară puțin. Nu e ușor să pictezi cu o minge, nu e ușor să pictezi cu o minge direct pe suflet.

Pe „Rambla", mimii cinstiți pompează viață într-o arteră neîncăpătoare, în timp ce, printre lumini orbitoare, magicienii hoților mărunte își cer dreptul la întuneric și eliberează buzunarele de povara portofelelor.

Vestind viitorul inestetic, un ou de sticlă a răsărit pe tenul orașului. L-au construit oamenii noi, cei care locuiesc la birou și au computere cu procesoare complicate, al căror nume eu nu-l cunosc, oameni cu căștile pe urechi târându-se de la un deadline la altul.

Există o lege, nescrisă, dar tocmai de aceea formidabilă: în Barcelona e interzis să uiți că a existat anul 1992, că a fost o vreme când Olimpul a poposit pe Montjuic. Respectați-o! Nu e înțelept să jignești mândria catalanilor.

Barcelona este, în definitiv, o amprentă, o unicitate finisată cu grijă, ca un castel de nisip însuflețit. Pe plajele ei ancorează spuma Mediteranei, aici, tinerii se doresc într-o limbă care nu e nici spaniolă, nici franceză, dar tot despre dragoste vorbește. Barcelona e acolo unde felinarele tac, și ele, o poveste. Liniște, dragi muritori, liniște! ✪

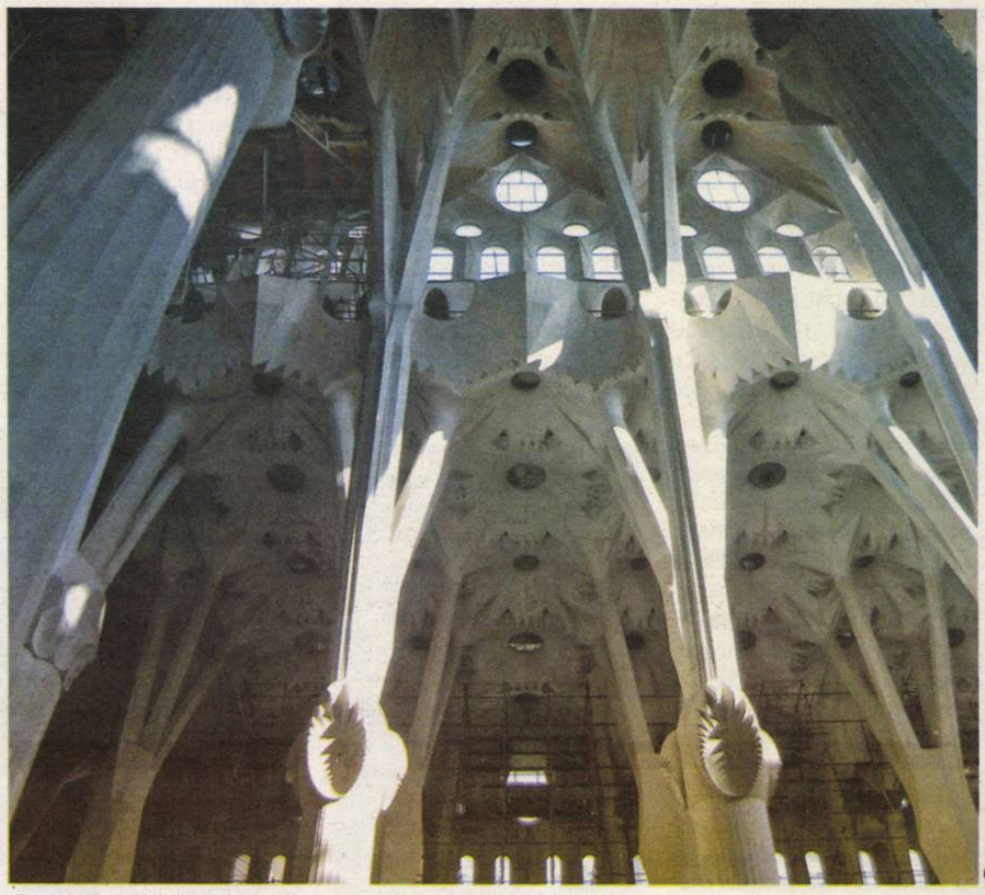

Catedrala onirică a lui Gaudi este emblema Barcelonei

FOTOGRAFII: LUCIAN MUNTEAN

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 26 ianuarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1062, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

literar & artistic

Chitară rece, dansuri fierbinți

Cea de-a doua ediție a Festivalului de Flamenco, organizat de Institutul Cervantes, va aduce spiritul Spaniei la București, între 4 februarie și 10 martie.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

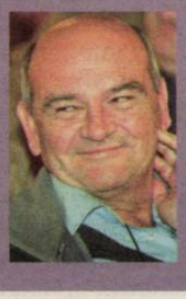

Comunism de tot râsul

„Un om din Est", noul volum al lui **Ioan Groșan (foto)**, certifică din nou că scriitorul e unul dintre cei mai importanți nuveliști și printre puținii umoriști veritabili de la noi.

CARTE ➔ PAGINA 6

„Suntem din ce în ce mai singuri împreună"

Considerată una dintre cele mai talentate voci ale literaturii americane contemporane, **Nicole Krauss (foto)** vorbește despre însingurare, îndoială și despre puterea metaforei.

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

Ivanov în „Ivanov"

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

- Reportaj din culisele spectacolului „Ivanov", montat de Andrei Șerban după piesa lui Cehov, cu Vlad Ivanov în rolul principal
- Pe scenă, alături de el evoluează Marius Manole, Victor Rebengiuc și Mirela Oprișor

➔ PAGINILE 8-9

Shanghaiul fără sfârșit

➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06380

Suvenire și impresii

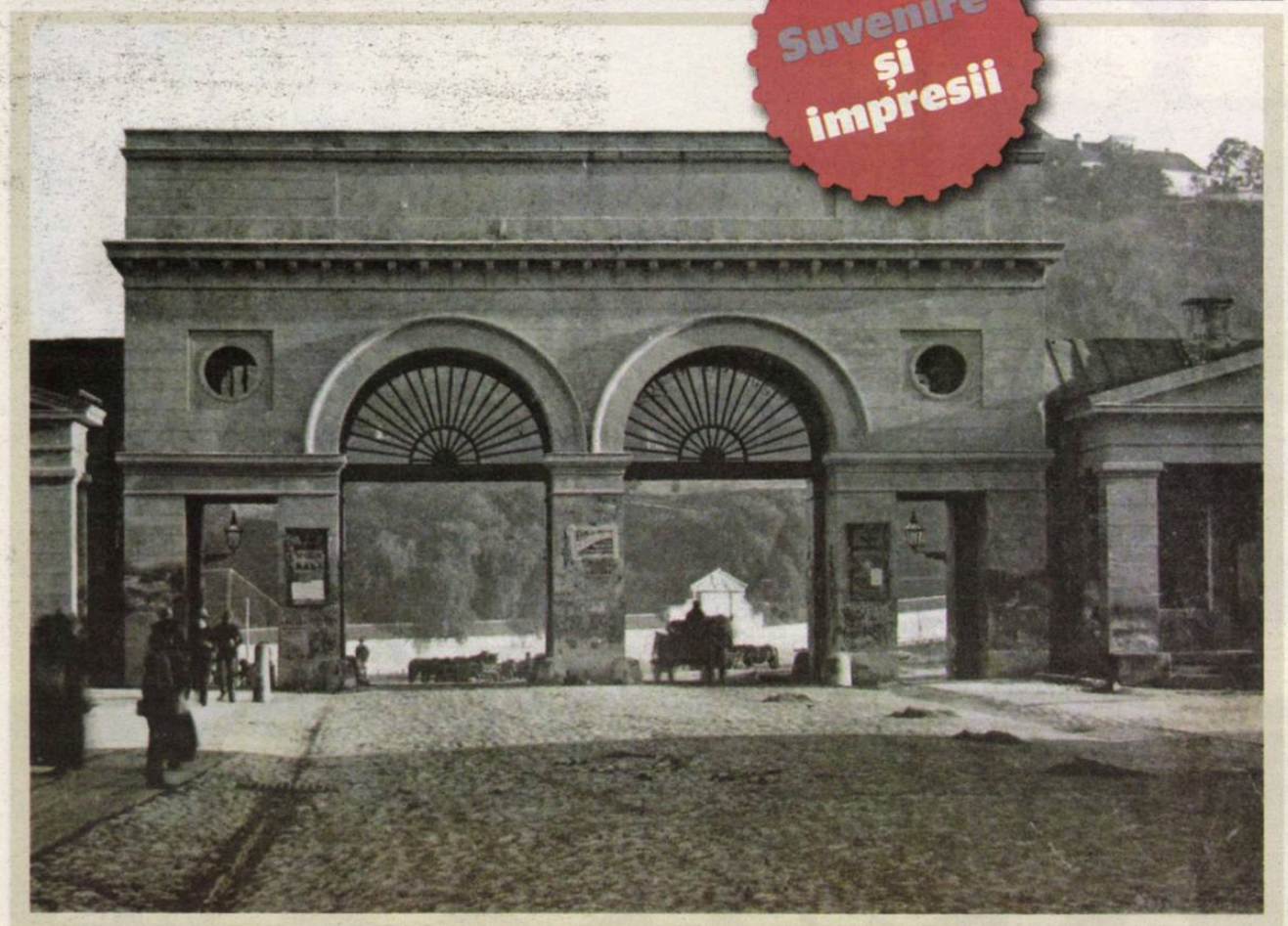

●● Poarta cea nouă a Vămii din Braşov apărea în peisajul oraşului în jurul anului 1838 pentru a o înlocui pe cea veche, ce reprezentase prima poartă de acces în cetate, ridicată aici în secolul al XVI-lea. Un adevărat pilon al sistemului defensiv al oraşului, vechea poartă era mărginită de un pod mobil cu lanţuri, care se închidea noaptea, şi era prevăzută cu 33 de puşti. Un cutremur teribil a zguduit-o însă în 1738, construcţia fiind dărâmată complet în 1836. Noua poartă avea o funcţie mai degrabă comercială, aici fiind plasat oficiul vamal, unde se încasau vămile negustorilor din zonă. Era prevăzută, aşa cum se poate vedea şi în imagine, cu două treceri, una pentru pietoni, iar cealaltă pentru vehicule. Nu a rezistat nici aceasta foarte mult, devenind desuetă la finele secolului al XIX-lea, atunci când în apropiere au fost aşezate şinele pentru tramvai. Constructorii porţii nu anticipaseră această găselniţă a progresului, astfel că înălţimea ei nu permitea trecerea tramvaiului. Ca atare, în 1891, şi noua poartă, şi cea veche, au fost răpuse. Astăzi, strada pe care se afla poarta, denumită în trecut Strada Vămii, se numeşte Strada Mureşenilor. ⊘ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Fapte incriminatorii

Eliza Zdru

Denigratorii ajung de multe ori să fie denigraţi, la rândul lor, iar de această întorsătură ineluctabilă a lucrurilor nu pot fugi nici măcar scriitorii cei mai apreciaţi.

Ieri. În vremea în care regimul nazist îşi consolida puterea în Germania, scriitorul francez Louis-Ferdinand Céline publicase deja cele două romane care aveau să îi aducă definitiv faima internaţională – „Voyage au bout de la nuit" („Călătorie la capătul nopţii", 1932) şi „Mort à crédit" („Moarte pe credit", 1936). Céline simpatiza însă regimul nazist, fapt ce i-a adus multe controverse de-a lungul timpului, în contrapondere cu aprecierea romanelor sale. Până la finele celui de-al Doilea Război Mondial, a scris şi a publicat câteva romane sau pamflete în care antisemitismul său virulent era exprimat foarte explicit. Romanul „Bagatelles pour un massacre" (1937) sau pamfletele „L'École des cadavres (1938) şi „Les Beaux Draps" (1941) aveau un numitor comun destul de uşor de reperat: scriitorul demonstra o aversiune recurentă pentru evrei şi o simpatie pentru ocupaţia germană a Franţei. După eliberare, scrierile incriminatorii ale lui Céline au fost retrase de pe piaţă, devenind aproape de negăsit, iar scriitorul a fost nevoit, bineînţeles, să fugă din ţara natală.

Azi. La cincizeci de ani de la moartea autorului, Franţa nu a reuşit încă să treacă peste amintirea laturii întunecate a personalităţii lui Céline. Ministrul francez al Culturii Frédéric Mitterrand a anunţat recent că Louis-Ferdinand Céline a fost scos de pe lista celebrărilor naţionale de anul acesta, pe care se află în mod normal aniversări semnificative în ceea ce priveşte patrimoniul cultural al Franţei, spre exemplu celebrarea a două sute de ani de la naşterea compozitorului Franz Liszt sau aniversarea a o sută de ani de la naşterea fostului preşedinte francez Georges Pompidou. Hotărârea ministrului Culturii din Franţa a venit ca răspuns la o plângere depusă de preşedintele Asociaţiei Fiilor şi Fiicelor Deportaţilor Evrei – Serge Klarsfeld – care şi-a mărturisit indignarea în faţa unei posibile celebrări a uneia dintre cele mai notorii personalităţi franceze antisemite şi ca-re afirmase că îl consideră pe Céline un mare scriitor, dar, „în aceeaşi măsură, o fiinţă abjectă". Şi, de aici, probabil că insultele pot continua de ambele părţi. ⊘

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Patru nuvele

Camil Petrescu, în „O seară cu masă bună şi iubire", atacă unul din subiectele-i favorite şi anume nepotrivirea scriitorului cu mediul care-l produce, orişicât. Tema este romantică şi se cere tratată cu cele mai mari precauţii, pentru a nu cădea în convenţional. Poanta pe care o speculează în această bucată d. Camil Petrescu este recomandaţia ce se face scriitorului nemâncat de către prietenul său sătul, de a nu cere onorariu pentru poezii. Într'atât este idealizată poezia de către burtăverzime, încât noţiunea de contra-plată a ei e dintre cele mai jignitoare!

Scriitor realist prin excelenţă, dar uneori tulburat de ceeace depăşeşte realitatea, d. Liviu Rebreanu, în „Dincolo", echivalentul galicului „Au delà", aşterne în scris nedumeririle pe care le

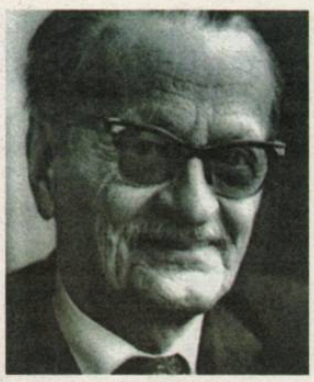

Şerban Cioculescu

stârnesc unele coincidenţe curioase.

Cel din urmă meşter al nuvelei, d. Gib I. Mihăescu, care şi-a transpus cu desăvârşit meşteşug tematica din nuvele în ultimele-i romane, revine cu o excelentă bucată: „Visul". Leit-motivul autorului este mereu obsesia erotică, organizată arhitectonic, inginereşte. De astă dată însă, încheierea poate fi suspectată ca melodramatică.

Nuvela epistolară a d-lui Ion Victor Popa: „Scrisoare", e foarte interesantă, dar ne trezeşte bănuiala cum că acest distins om de teatru a speculat o temă ce s'ar fi potrivit mai bine pe scenă, cu efecte vodevileşti. Închipuiţi-vă, într-adevăr: o femeie mioapă îşi adoră soţul, care e tare urât, până în ziua când îşi ia ochelari şi descoperă realitatea; ea îşi găseşte un amant care e mai urât decât soţul ei, dar a cărui urâţenie nu a descoperit-o încă, fiindcă îl primeşte,din cochetărie, fără ochelari; iar soţul, mutat într'o clădire de peste drum, pândeşte ziua când soţia sa se va desmetici singură. Ideea e ingenioasă, dar ne lasă regretul că bucata literară e născută dintr'o idee, iar nu dintr'o realitate psihologică.

(articol publicat de Şerban Cioculescu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIŢI DE...

Henri Catargi

Cunoscut pentru peisajele si naturile statice în care cromatica joacă un rol esenţial în compoziţie, pictorul Henri Catargi s-a născut la 6 decembrie 1894 în Bucureşti şi avea să devină un nume de referinţă în lumea artistică românească din prima jumătate a secolului XX. Trăind la Paris în adolescenţă, unde a urmat cursurile de liceu, s-a înscris la Facultatea de Drept de la Sorbona, la insistenţele tatălui său. Împlinindu-şi datoria faţă de acesta, viitorul pictor s-a dăruit apoi pasiunii sale pentru artă.

Revenit în ţară la scurt timp după absolvire, a frecventat la început Academia Liberă de Pictură, unde s-a bucurat de îndrumarea pictorilor Gheorghe Petraşcu şi Jean Al. Steriadi. La începutul anilor '20, se întoarce la Paris, însă de data aceasta pentru a continua studiul picturii. Intră la Academia Julian şi lucrează în atelierele pictorilor André Lothe şi Marcel Gromaire. În capitala franceză îl cunoaşte pe Theodor Pallady, cu care va deveni prieten şi care îi va influenţa stilul. Pleacă în călătorii lungi prin Europa, pictând lucrări precum „Peisaj mediteranean", „Peisaj dobrogean (Balcic)", „Peisaj la malul mării" şi multiple naturi statice („Natură statică în faţa ferestrei", „Natură statică cu pipă", seria „Compoziţii"). Un loc semnificativ în opera sa îl ocupă, de asemenea, portretele feminine, dintre care amintim „Tătăroaică", „Cariatida", „Femeie şezând pe fond albastru" sau „Femeie pe balansoar".

Prima expoziţie personală a pictorului a avut loc la Paris, în 1922, după care artistul a început să îşi câştige faima atât în Europa, cât

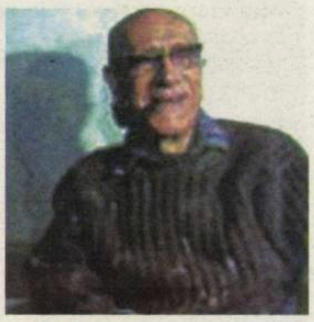

Henri Catargi

şi la noi în ţară, expunând la Bucureşti, dar şi în Moscova, Belgrad, Praga, Berlin, New Delhi, Cairo, Londra şi Tokyo. Interesat în principal de culoare, Catargi a pictat, de asemenea, în a doua parte a carierei sale, desene şi schiţe în cerneală, acuarelă şi creion, o parte dintre schiţe aflându-se la Muzeul Memorial Henri Catargi din Scăeşti sau în custodia Muzeului de Artă Craiova. Artistul s-a stins din viaţă în 1976, la Bucureşti. ⊘ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Bolcea, Dana Ionescu, Doinei Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Socio, Oltea Şerban-Pârâu

Adresă:
Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

MUZICĂ

Chitară rece și dansuri fierbinți

Cea de-a doua ediție a Festivalului Flamenco, organizat de Institutul Cervantes, se desfășoară între 4 februarie și 10 martie, în București

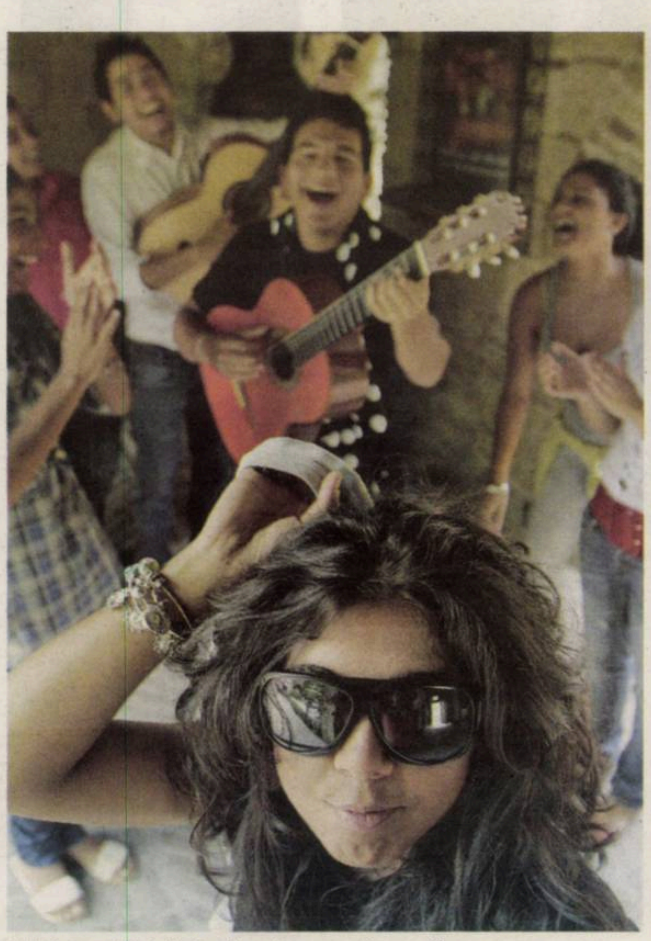

Adolescenții de la Soniquete, grup de pop flamenco

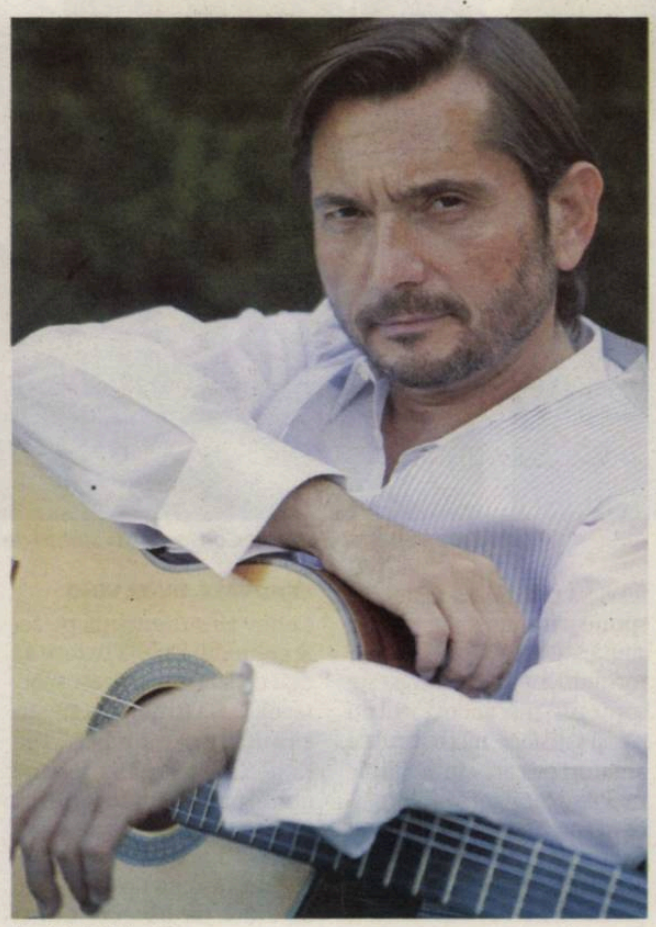

José Luis Montón

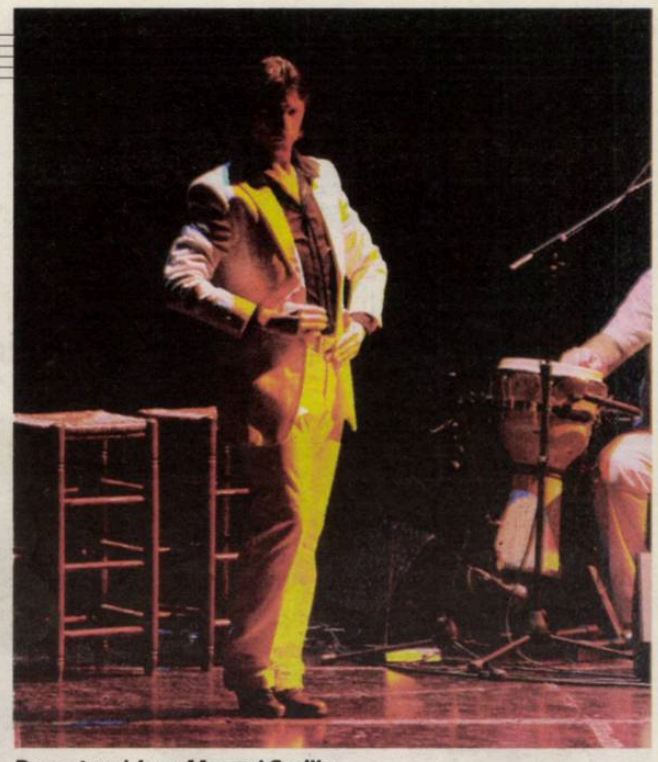

Dansatorul Juan Manuel Carillo

Violonistul Ara Malikian și chitaristul José Luis Montón

Nonconformiștii José Luis Montón și Ara Malikian, cu un spectacol la chitară flamenco și vioară, se numără printre invitații Festivalului Flamenco.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Institutul Cervantes din București va organiza, între 4 februarie și 10 martie, cea de-a a doua ediție a Festivalului „Flamenco Clasic și noile sale genuri", conceput ca un program monografic dedicat genului flamenco (muzica cultă, muzica populară flamenco, fuziune jazz flamenco și film). Printre highlighturile acestei ediții se numără compania de dans flamenco clasic Rafael Andujar, José María Gallardo del Rey, recitalul de pian al Rosei Torres Pardo, José Luis Montón și Ara Malikian, cu un spectacol la chitară flamenco și vioară, sau Soniquete (grup vocal instrumental de pop flamenco format din adolescenți).

De asemenea, va fi proiectat un ciclu de filme de lungmetraj de ficțiune și de documentare despre flamenco, inaugurat de regizorul Isaki Acuesta, autorul peliculei „La Leyenda del tiempo" („Legenda timpului").

Inițiate în 2010 de Institutul Cervantes din București, concertele vor fi susținute la ArCub (Str. Batiștei nr. 14), Ateneul Român, Sala de Concerte a Radiodifuziunii Române.

RAFINAMENT LA PIAN

Festivalul se deschide la 4 februarie cu un spectacol susținut de chitaristul Rafael Andujar, cântărețul Jesus Chozas și dansatorii Ana Alonso și Juan Manuel Carillo Prieto. Spectacolul va fi reluat la 5 și 6 februarie.

Rafael Fernández Andujar - originar din Carmena, Toledo - a urmat cursuri de chitară flamenco cu Rafael Nogales și cu Víctor Monge „Serranito". Este autor al multor lucrări care includ toate ritmurile specifice genului (soleá, bulería, fandango etc.).

Pasionații de chitară se vor putea bucura de un recital al lui Jose María Gallardo del Rey, pe 9 februarie, la Ateneul Român, și pe 10 februarie la Sala Radio. Artistul și-a creat un stil unic de interpretare și de înțelegere a muzicii spaniole, participând la proiectele „Pasión Española", cu Plácido Domingo (Grammy Latino 2008), „Habanera Gipsy", cu Elina Garança (2010), „Capricchos Líricos", cu Teresa Berganza (1996).

Pianista Rosa Torres Pardo, care a colaborat cu Plácido Domingo în Statele Unite, va fi prezentă la Ateneu la 16 februarie. A cântat alături de mari orchestre, Filarmonica din Los Angeles sau Filarmonica Regală din Londra, sub bagheta unor dirijori precum Spivakov, Dutoit, Fournet, Vásáry sau Termikanov, susținând concerte la Carnegie Hall, Kennedy Center din Washington sau Sala Coloanelor din Moscova.

DUO INOVATOR

Violonistul Ara Malikian și chitaristul José Luis Montón vor cânta în duet pe 21 și 22 februarie, la Sala Radio. Ara Malikian este, fără îndoială, unul dintre cei mai strălucitori și mai expresivi violoniști ai generației sale. Deținător al unui stil propriu, prin virtuozitatea sa, Ara Malikian este comparat cu soliștii cei mai originali și inovatori ai panoramei muzicale mondiale. José Luis Montón, care s-a născut pe 12 septembrie 1962 la Barcelona, a colaborat cu artiști precum Antonio Canales, Domingo Ortega, Adrián Galia, Joaquín Ruiz sau Javier Latorre.

POP-FLAMENCO

Trupa Soniquete de Jerez va susține două concerte de pop-flamenco, pe 26 și 27 februarie, la Sala ArCuB. Grupul este format din adolescenți ce provin din cartierul Jerez din Santiago, unde, în urmă cu șase ani, au fost inițiate ateliere de flamenco pentru copii. În prezent, asociația a devenit un grup muzical și, în același timp, și o entitate artistică cu personalitate juridică proprie numita Soniquete Alendoy, ai cărei reprezentanți artistici sunt José Manuel García Pelayo și Juan Carlos González Pantoja. Grupul este format din zece muzicieni: șapte fete și trei băieți, adolescenți din care la București vor veni doi chitariști, două dansatoare și două interprete.

Info

Festival de Flamenco
Când: 4 februarie-10 martie
Unde: ArCub (Str. Batiștei nr. 14), Ateneul Român și Sala de Concerte a Radiodifuziunii Române din București

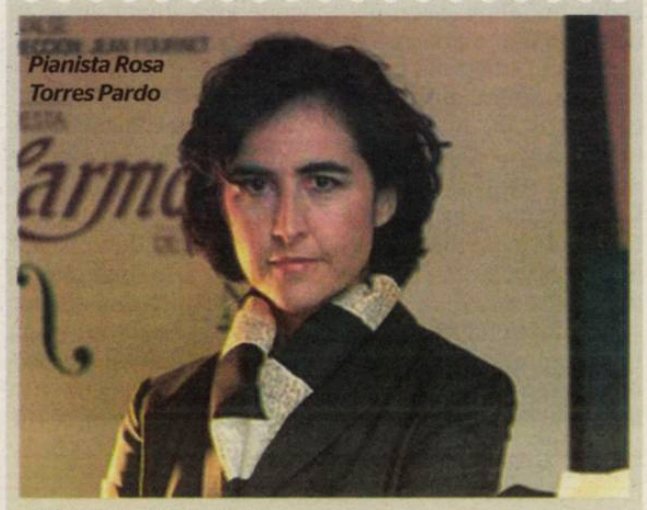

Pianista Rosa Torres Pardo

Atracții din program

4, 5, 6 februarie: Compania de dans flamenco clasic Rafael Andujar. Ora 19.30, Sala ArCuB.

9, 10 februarie: José María Gallardo del Rey - recital de chitară flamenco urmat de un concert cu orchestră. Ora 19.00, Ateneu (9 februarie) și Sala Radio (10 februarie).

16 februarie: Rosa Torres Pardo (foto) - recital de pian. Ora 19.00, Ateneu.

21 și 22 februarie: Duo José Luis Montón și Ara Malikian - chitară flamenco și vioară. Ora 19.00, Sala Radio.

26 și 27 februarie: Soniquete - grup vocal instrumental de pop flamenco format din adolescenți. Ora 19.30, Sala ArCuB.

4-10 martie: Ciclu de filme de lungmetraj de ficțiune și documentare despre flamenco, inaugurat de regizorul Isaki Acuesta, autorul filmului documentar și de ficțiune „La Leyenda del tiempo" („Legenda timpului"). Cinema Elvira Popescu.

TEATRUL CA LUME

„Despre iubire la om“

Spectacolul lui Alexandru Dabija, după piesa lui Cehov „Marfă vie“, de la Teatrul „Sică Alexandrescu“ din Brașov, aduce în prim-plan caruselul triunghiului conjugal

FOTO: COSMIN ARDELEANU

Iulia Popescu și Demis Muraru, soția și amantul

Iulia Popescu și Marius Cordoș, soția alături de bărbatul ei

Montarea, care include și alte citate cehoviene remarcabil adaptate de Nicolae Urs, îi are în distribuție pe actorii Iulia Popescu, Marius Cordoș și Demis Muraru.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

●● Un text de început al lui Cehov, „Marfă vie“, a fost publicat în 1882, când însuși autorul trăia poticneli sentimentale. Nicolae Urs, specialist în Cehov, a completat textul din „Marfă vie” cu multe alte citate din opera dramaturgului, din „Pescărușul“ sau „Un duel“. Adaptarea „Despre iubire la om“, un mix de texte și de monologuri din opera lui Cehov, a fost jucată în premieră absolută la Brașov la sfârșitul săptămânii trecute.

Montarea lui Alexandru Dabija, care revine la Cehov după recentul „Un duel“ de la Teatrul Național din București din 2009, e făcută numai tăieturi. Nimic soft, nimic dulceag, nimic melodramatic: Dabija dozează mai bine decât oricând cantitățile de umor, de ironie, de poezie sau de sensibilitate. „Despre iubire la om“, titlul ales de Dabija, e expresia absolută a cinismului legat de iubirea omenească care depășește cu mult referențialitatea și pragmatismul tranzacției de vânzare-cumpărare a soțului Ivan Bugrov care-și vinde soția amantului ei, în „Marfă vie“.

ÎNTRE SOȚ ȘI AMANT

Textul devine mult mai complex, cu trimiteri la toată problematica cehoviană a cuplului: sunt surprinse alunecările atât de fragile de la căsnicie la adulter și la singurătatea conștientizată. Femeile fac de obicei greșeala de a căuta în bărbați absolutul care poate fi găsit numai și numai în Dumnezeu: „Doream să trăiesc! Să trăiesc, să trăiesc!“, spune pătimaș soția, care își caută salvarea în brațele doctorului. După ce își părăsește soțul, nici măcar doctorul nu o mai satisface, nici teatrul de amatori pe care-l juca, nimic nu-i mai ajunge: se reîntoarce la soț, luându-și-l din nou amant pe fostul amant, acum așa-zis nebun. Până la urmă drama femeilor e că „...sunt curve și că-și ridică prea repede poalele în cap“.

Info

„Despre iubire la om“
Adaptare de Nicolae Urs, după A.P. Cehov
Teatrul „Sică Alexandrescu“ din Brașov
Regie: Alexandru Dabija
Scenografie: Cosmin Ardeleanu
Cu: Iulia Popescu, Marius Cordoș, Demis Muraru

●●●●●

DEAL-VALE, DU-TE VINO

Cehov își subintitula piesele comedii; Dabija te face să râzi cu lacrimi la acest spectacol. De la o melodie superbă a unei trupe nordice, „The Knife“, în engleză, la „Ne me quitte pas“ al lui Jacque Brel, în franceză, spectacolul are treceri duioase de registre. Ne împresoară un amalgam de stări, de obiecte noi și vechi, de la pernele cu modele orientale la monitoarele de computere aruncate sub pat lângă lighene albastre. Decorul lui Cosmin Ardeleanu e ingenios construit, în simplitate, cu trunchiuri de copaci, cu două fotolii, care reprezintă locuințele celor doi bărbați. Cărarea dintre cele două spații e unduită, reprezentând acel deal-vale, acel du-te-vino continuu, analizat și de Blaga, purtându-ne spre acele contradicții care ne caracterizează: dorim întotdeauna ce nu avem și, când se împlinește ce-am voit, niciodată nu suntem mulțumiți. Cărarea vălurită e tocmai drumul femeii, cu îndoieli, cu reîntoarceri, cu sentimente de vinovăție, cu revolte între cei doi bărbați. Copacii după care se ascund, dansează, pleacă și revin cele trei personaje sunt picturali, de o adâncă frumusețe.

TREI ACTORI EXTRAORDINARI

Marius Cordoș - soțul Ivan Petrovici Bugrov. Iulia Popescu - soția Liza Ivanovna. Demis Muraru - amantul doctor Grigori Vasilievici Groholski. Trei actori extraordinari, pe care i-am redescoperit cu mare bucurie în spectacolul de la Brașov. Alexandru Dabija se află acum la al cincilea spectacol pus în scenă la Brașov, după „Frații“, „Așteptându-l pe Godot“, „Vă pupă piticul din Franța“ și „Colonelul și păsările“, în care am reîntâlnit-o și pe Iulia Popescu. ✪

DE IERI
JOHN HUSTON

John Huston și Frank Galati au pus în scenă „Cu ușile închise”, de Jean-Paul Sartre

Ionuț Sociu

●● Datorită energiei și pasiunii sale pentru film, literatură, pictură, box și vânătoare, despre John Huston s-a spus că a fost un fel de Hemingway al cinematografului. La scurt timp după ce a pus în scenă „Cu ușile închise“, Huston l-a invitat pe Sartre la castelul său din Irlanda, pentru a lucra împreună la un film despre Freud. Colaborarea dintre cei doi s-a dovedit a fi una dezastruoasă, iar Sartre a fost nevoit să renunțe în cele din urmă la proiect. „Vorbea fără încetare și nu puteai să-l întrerupi sub nicio formă“, spunea Huston despre filosoful francez. „Hollywoodul nu agreează actorii britanici care provin din școala clasică de actorie. Un actor ca Michael Caine e acceptat pentru că arată și vorbește ca un englez oarecare. Dar actori ca Richard Burton, Laurence Olivier sau John Gielgud nu sunt și nici nu pot fi englezi oarecare. Ei au acea atitudine aristocratică pe care Hollywoodul o găsește amenințătoare“, spunea regizorul într-un interviu. ✪

DE AZI
FRANK GALATI

●● La fel ca David Mamet și Gregory Mosher, numele lui Frank Galati e legat de Chicago, oraș în care a lucrat ca profesor și regizor timp de câteva decenii. Pasionat de literatură, Galati a cucerit teatrul american prin adaptările sale scenice după romane de Faulkner, Steinbeck (spectacolul „Fructele mâniei“ i-a adus două premii Tony), Jaroslav Hašek, Gogol și chiar Haruki Murakami. „Chicago reprezintă un punct de atracție pentru tinerii regizori din țară și asta pentru că actorii din Chicago au reputația de a fi devotați și sunt capabili să lucreze în echipă. În plus, mediul e unul primitor. Oameni se simt liberi aici și nu se confruntă cu acea presiune și acea frică de eșec care există pe Broadway. Iar publicul de aici e unul extraordinar. Ai senzația că spectatorii nu vin la spectacole doar pentru că iubesc teatrul, dar și pentru că se simt legați de ceea ce faci în același fel în care o fac suporterii unei echipe de fotbal“, spunea Galati într-un interviu. ✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

„Viața e vis“ la Odeon

●● Mâine, 27 ianuarie, la ora 19.00, va avea premiera un spectacol regizat de Dragoș Galgoțiu. Din distribuția producției „Viața e vis“, de Calderon de la Barca, fac parte **Marius Stănescu (foto),** Nicoleta Lefter, Gabriel Pintilei, Istvan Teglas, Dan Bădărău și alții. Costumele spectacolului, care se va juca la Sala Majestic a Teatrului Odeon din Capitală, sunt semnate de Doina Levintza. Cele mai recente creații regizorale pe care Dragoș Galgoțiu le-a realizat aici sunt „Epopeea lui Ghilgameș“(2009) și „Hamletmachine“ de Heiner Müller (2006). ✪

SIBIU

Comedia merge mai departe

●● Sâmbătă, 29 ianuarie, Teatrul Național „Radu Stanca“ din Sibiu va găzdui premiera comediei „Îmi place cum miroși“, de Neil Simon, în regia lui Șerban Puiu. Din distribuție fac parte **Ofelia Popii (foto),** Adrian Matioc și Ciprian Scurtea. Regizorul Șerban Puiu urmează să pună în scenă tot anul acesta, la aceeași instituție, încă o piesă de Neil Simon, intitulată „Doamna de turtă dulce“. Șerban Puiu a regizat recent și „Fantoma, dragostea mea“, de Noel Coward, care face parte din repertoriul actual al Teatrului Metropolis din București. ✪

CINEMA SCOP

Un Disney cu potențial de a deveni clasic

„Tangled" e un musical viu, amuzant și, pe alocuri, de-a dreptul delicios

Povestea e inspirată dintr-un basm al fraților Grimm, „Rapunzel", care a fost puțin modificată.

Anca Grădinariu

●● Filmul îmi amintește de „The Little Mermaid", clasicul Disney din 1989, și continuă seria glorioasă de anul trecut a animațiilor memorabile. Chiar dacă nu e chiar de nivelul lui „Toy Story 3", are grație, lejeritate, spirit și efecte 3 D de bun-gust (vă recomand totuși să vedeți versiunea originală, dublajele românești mai au mult de recuperat).

Povestea e inspirată dintr-un basm al fraților Grimm, în care s-au făcut câteva schimbări: Rapunzel, eroina (vocea lui Mandy Moore), este o prințesă care, la naștere, a fost îmbăiată în esența unei flori magice și care are darul de a reda sănătatea și tinerețea celor care îi ating părul blond, în cascade. O vrăjitoare malefică (Donna Murphy) o răpește și o închide într-un turn în pădure, făcând un întreg regat să-i deplângă dispariția. După 18 ani, un bandit șarmant (Zachary Levi) dă peste turnul secret, o eliberează pe fată și apoi se grăbește spre regat împreună cu ea, sperând să recupereze niște bijuterii furate. Flynn e atât de preocupat să-și salveze pielea și să facă și ceva profit încât nu-și dă seamă că are alături o figură regală. Treptat, începe să aibă sentimente calde pentru ființa drăgălașă și onestă pe care o are în grijă.

MUZICI ȘI FAZE

Numerele muzicale sunt unele dintre cele mai reușite din ultima perioadă, în special „I've Got a Dream", o secvență efervescentă și ilară în care o bandă de băieți răi cântă despre talentele și aspirațiile lor ascunse. Momentul intră direct într-o listă „best of" a faimosului studio, alături de „Bear Necessities" din „The Jungle Book" sau de „Be Our Guest" din „Beauty and the Beast". E o ușurare să vezi că 3 D-ul potențează, și nu subminează plăcerea vizuală, mai ales în scena în care sute de felinare sunt lansate spre cerul întunecat – imaginea e amețitoare, aproape miraculoasă.

Păstrându-se extrem de aproape cu tradiția poveștilor cu prințese, „Tangled" are o textură retro, old school. Umorul refuză referințele pop-culturale hip (lucru bun, pentru că abundența lor a ajuns deja obositoare), iar intriga devine repede extrem de previzibilă. Spre deosebire de basmul original, filmul îi permite eroinei să fie mai voluntară și să se revolte împotriva circumstanțelor oprimante, dar urmează un patern familiar impus de decenii de producții de același tip.

Extrasavoarea e dată și de personajele necuvântătoare, în special de cameleonul lui Rapunzel și de calul Maximus, tovarăș care îl urmează pe Flynn ca un câine, amușină și dă din coadă. Animatorii i-au dat acestui aliat personalitate și charismă. Poate că lui „Tangled" îi lipsește complexitatea emoțională a produselor Pixar, însă farmecul său vine din atenția la detalii și din momentele mai mărunte. În același timp, dovedește că, pentru Disney, uneori simplitatea e cea mai bună soluție. ✪

Info

Tangled
(SUA, 2010)
Regia: Nathan Greno, Byron Howard
Cu: Voci: Mandy Moore, Zachary Levi, Jeffrey Tambor
✪✪✪✪✪

PE SCURT

PARIS

César pentru Tarantino

●● Cineastul american **Quentin Tarantino (foto)** va primi un premiu onorific pentru întreaga carieră, cu ocazia celei de-a 36-a gale a Premiilor César, echivalentul francez al Premiilor Oscar. Evenimentul se va desfășura la 25 februarie, la Paris, și va fi prezidat de actrița americană Jodie Foster. Alegându-l pe Quentin Tarantino, Academia de Film franceză a dorit să premieze „un mare artist internațional". Filmul „Des hommes et des dieux", regizat de Xavier Beauvois, a primit cele mai multe nominalizări – 11 – la Premiile César din acest an. ✪

GÖTEBORG

Focus pe România

●● În acest an, România va participa pentru prima dată ca invitată de onoare la Festivalul Internațional de Film de la Göteborg, organizat în perioada 28 ianuarie – 7 februarie. Aflat la a 34-a ediție, festivalul este cel mai mare de acest gen din Scandinavia, cu o cifră anuală de 130.000 de spectatori. Programul românesc, conceput și organizat de Institutul Cultural Român de la Stockholm, se va desfășura sub titulatura „Noul val al filmului românesc". Seminarele vor avea drept invitați personalități din lumea filmului din România și din Suedia, cum ar fi regizorii Cristi Puiu, Marian Crișan, Alexandru Solomon, Bogdan George Apetri. ✪

FLASH BOOK

Comunism de tot râsul

Acesta este comeback-ul lui Ioan Groșan, unul dintre cei mai importanți nuveliști contemporani și printre foarte puținii umoriști veritabili de la noi

Verva, inteligența și umorul, de situații sau de limbaj, te „fură" și fac din scrisul lui Ioan Groșan o încântare constantă.

Marius Chivu

●● Toate aspectele societății comuniste cad în derizoriu, unul după altul, în această carte a băşcăliei şi a amintirii:

„Tovarăşa Szekely, ca secretară de partid, obişnuia ca la fiecare început de lună să scrie cu creta pe tabla din cancelarie, citeţ, cu liniuţe, obiectivele de atins pe luna respectivă, să şi le poată copia toţi diriginţii. La liniuţele tovarăşei Szekely, cineva, imitându-i perfect scrisul, mai adăugase una la urmă: «Până joia viitoare, fiecare clasă e obligată să aducă 2 kg de râme roşii». Toată lumea îşi notase conştincioasă, deşi uşor nedumerită, şi această sarcină. Nedumerit fusese şi el: hai, înţelegea că se solicitau melci, auzise că-i mănâncă italienii în draci, dar râme? Îl lămurise, discret, tovarăşa Oniciuc, de rusă, care le ştia pe toate: «Le conservă şi le exportă în RFG, pentru pescari. Ăia, cu toată tehnologia lor, nici râme naturale nu mai au». Aşa că în miercurea dinaintea zilei cu pricina el îşi dusese elevii la ferma zootehnică a IAS-ului şi-n nici două ore, răscolind cu furci şi sape bălegarul şi paiele putrezite, umplură o plasă de rafie nu cu 2 kg, ci cu 3, după cum putuse el constata acasă, pe cântarul de la baie. Înnodase bine punga şi, cu toare protestele nevesti-sii, o pusese în frigider, în partea de jos, în spaţiul destinat legumelor. A doua zi, însă, catastrofă! Nimeni nu ştia unde trebuiau duse râmele, cine le preia, cine le centralizează. Spre prânz, chemată de-acasă, tovarăşa Szekely făcuse o criză de nervi... «Aruncaţi-le imediat!» Însă râmele, în aşteptarea expedierii spre RFG, ieşiseră patriotic din plase şi pungi şi se răspândiseră care-ncotro prin şcoală. Băieţii azvârleau cu ele, fetele ţipau, femeia de serviciu înjura – un adevărat balamuc. Multă vreme după aceea tot mai erau descoperite râme, uscate, bineînţeles, până şi-n camera Pionierului (într-o trompetă)."

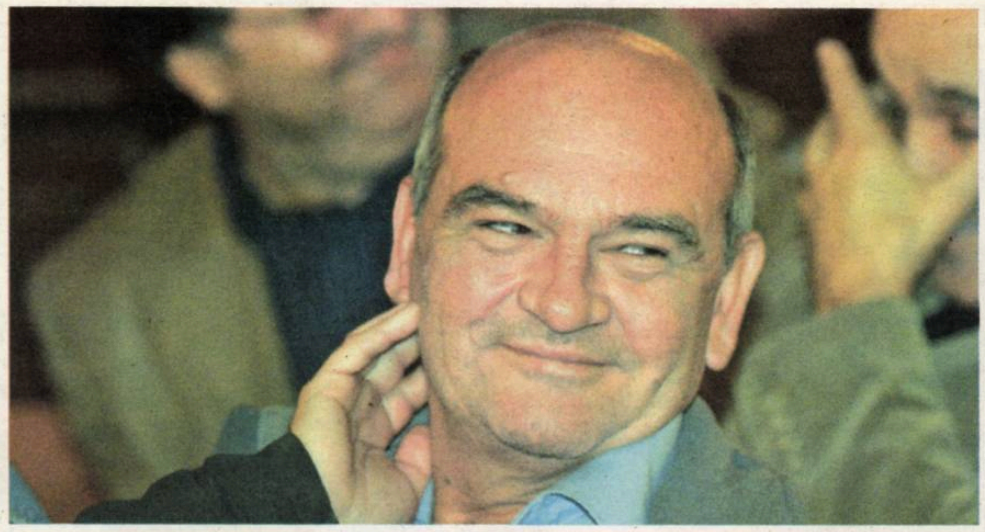

Ioan Groşan (56 de ani) este autorul unor volume de proză de referinţă, ca „Trenul de noapte", „Caravana cinematografică" sau „O sută de ani de zile la Porţile Orientului"

PROPAGANDĂ & SEX

În jurul a patru personaje dintr-un orăşel de provincie, a frustrărilor şi a idealurilor acestora, se încheagă, de fapt, întregul roman. Nelu Cucerzan, zis Nelu Sanepidu, profesor la o şcoală generală, are revelaţia faptului că vocaţia lui este sexul. Încurajat de faptul că poate fi „profitorul post-festum" al revoluţiei sexuale occidentale din urmă cu trei decenii, dar şi „profitorul micilor dezastre familiale şi martorul bovarismelor de duzină" din aliena(n)ta societatea erotică comunistă, porneşte o adevărată campanie sexuală naţională în căutarea femeilor care reprezintă „într-un spaţiu dat, fizionomia, chintesenţa acelui loc, spiritul lui, fie el şi nu prea elevat: spiritus loci". Destinatarul acestei adevărate psihofiziologii sexuale & erotografii epistolare, al acestui manual de seducere a femeii comuniste este prietenul şi colegul lui de catedră Iuliu Borna, scriitor care realizează că deţine puterea de a modifica realitatea scriind ficţiuni „care fac rău". Al treilea profesor din gaşca de intelectuali de provincie este Grigore Samsaru, care se trezeşte într-o dimineaţă cu „o irepresibilă dorinţă de a intra în Partid" şi care, în laboratorul de biologie al şcolii, are teribila viziune a naturii ca „o şi mai imensă Uniune Sovietică". În fine, cel de-al patrulea personaj principal este Willy Schuster, un inginer silvic care descoperă în pădurea din apropierea oraşului un cerb maiestuos, exemplar care ajunge să l intereseze pe însuşi Tovarăşul, provocând o descindere cinegetică de pomină.

Rând pe rând, Nelu Sanepidu se dă drept: gazetar, pentru a face sex cu fruntaşa brigăzii satirice a unei fabrici de textile din Făurei; petrolist de origine română din Dallas, pentru a se culca cu o profesoară din cartierul Militari într-un bordei din Muzeul Satului; critic literar pentru a ajunge în patul lui Tit-Livia Porolissa Pop, fiica supraponderală a unui profesor ardelean xenofob ş.a.m.d. Willy Schuster devine un mare scriitor de telegrame de adeziune şi de texte propagandistice odată ce deprinde arta sinonimiei, a limbajului de lemn; Grigore Samsaru, tratându-şi ejacularea precoce cu ginseng, nu reuşeşte să intre decât în... secretara de Partid cu ocazia falsei vânători „tovărăşeşti" a cerbului ş.a.

De câteva ori Ioan Groşan se autopastişează şi reciclează trucuri vechi, iar romanul conţine gafe/ stridenţe/ efecte facile care ar fi putut lipsi, dar toate acestea nu sunt erori decisive şi se absorb în marile reuşite ale cărţii. Episoadele/aventurile rezumate de mine sunt antologice prin hazul nebun cu care sunt povestite, iar verva, inteligenţa şi umorul, de situaţie sau de limbaj, te „fură" şi fac din scrisul lui Ioan Groşan o încântare constantă. Continuarea acestui roman, cu întâmplările de după Revoluţie ale celor patru protagonişti, merită aşteptată. Să sperăm, totuşi, că nu prea mult. ✪

Info

„Un om din Est", de Ioan Groşan
Primul volum
Editura Noul Scris Românesc şi Editura Tracus Arte, 2010
●●●●✪

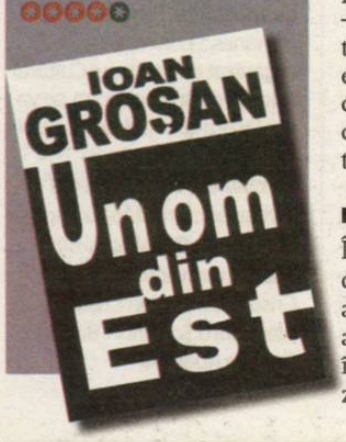

PE SCURT

BUCUREŞTI

E.E. Cummings, tradus de Dan Sociu

●● Piaţa editorială din România se pregăteşte de o premieră. Editura Art va publica un volum de poezii ale singularului poet american E.E. Cummings, în traducerea semnată de poetul Dan Sociu. Cartea va cuprinde texte reprezentative pentru viziunea autorului asupra erosului şi se va intitula „Poezie erotică". ✪

IERUSALIM

Ian McEwan, premiat

●● Câştigătorul premiului acordat de Târgul Internaţional de Carte de la Ierusalim este scriitorul britanic **Ian McEwan (foto)**. Acesta a anunţat că acceptă distincţia şi va merge la ceremonia care va avea loc în Israel luna viitoare, deşi a fost acuzat că prin acest gest ar sprijini conducătorii israelieni. Acum doi ani, distincţia i-a revenit prozatorului japonez Haruki Murakami. ✪

LONDRA

Sherlock Holmes se întoarce

●● Scriitorul şi scenaristul britanic Anthony Horowitz va scrie un roman care să vină în continuarea celebrei serii „Sherlock Holmes" a lui Arthur Conan Doyle. Decizia îi aparţine fondului care administrează averea şi drepturile de autor ale acestuia. Volumul va fi publicat de Editura Orion şi va fi lansat în septembrie. ✪

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Un roman pe placul reginei Maria Antoaneta

Volumul „Legături primejdioase", de Choderlos de Laclos, va fi distribuit mâine, împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Militar de carieră, scriitorul a născocit epistole irezistibile, din care a alcătuit un roman, publicat în 1782, care să ducă mai departe literatura franceză.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Ilustrație din volumul publicat de Editura Adevărul

Laclos s-a jucat cu tâlc, dezvăluind ce e dincolo de măștile sociale și așa a devenit scriitor, fără să se ia în serios. Destinul lui a fost unul aventuros, posteritatea păstrându-l ca romancier, și nu ca om de arme. Însă posteritatea a fost, și în cazul său, imprevizibilă. După mișcarea de eliberare din anii 1960, după așa-numita revoluție sexuală, „Legături primejdioase" își trăiește adevărata viață.

Choderlos de Laclos a scris acest scandalos roman demascator având în minte nobilimea putredă din Vechiul Regim. O scriere de ficțiune zguduitoare care i-a dezgustat pe nobili, dar a fermecat-o pe regina Maria Antoaneta a Franței, al cărei sfârșit era mai aproape decât bănuia fermecătoarea regină.

În 1789, scriitorul s-a alăturat iacobinilor radicali, jucând un rol militar crucial în Revoluția Franceză. Întemnițat și cât pe ce să fie ghilotinat în vremea așa-numitului Regim de teroare, a fost eliberat pe neașteptate în decembrie 1794. Peste câțiva ani, Napoleon l-a făcut general de artilerie. În 1803, scriitorul s-a stins la o mănăstire din Taranto, Italia, unde a și fost îngropat. După prăbușirea lui Napoleon, în 1815, localnicii i-au distrus mormântul și i-au azvârlit rămășițele pământești în mare.

SEDUCȚIA, JOC IREZISTIBIL

Ce să fi însemnat acest gest? Fără îndoială, o formă primitivă de a exprima un dezacord, nu față de autor, ci față de perversitatea spiritului omenesc, pe care scriitorul a expus-o în roman. „Legături primejdioase" a fost o plăsmuire curajoasă în spatele căreia se afla, după mărturia autorului, intenția de a face morală, de a trezi conștiințe, de a arăta răul, pornind de la modul în care lucrează el în personaje ca marchiza de Merteuil sau vicontele de Valmont. Machiavelici, foștii amanți explorează universul cu multe tăișuri al amorului, mai ales al sexualității, care devine un instrument eficient pentru jocuri crude. Romancierul plonjează în desubturile discursului duplicitar al protagoniștilor, un discurs cu o putere de convingere care destramă crud destine.

Iată ce îi scrie, într-una dintre epistole, marchiza de Merteuil doamnei de Volanges: „Iluziile dragostei pot fi mai dulci, dar cine nu știe că sunt, de asemenea, și mai puțin durabile? Și câte primejdii nu aduce cu sine momentul care le risipește! Atunci, cele mai mici defecte vor părea șocante și insuportabile, prin contrastul pe care-l formează cu ideea de perfecțiune care ne-a sedus la început. Fiecare dintre cei doi soți crede, cu toate acestea, că numai celălalt s-a schimbat și că el, unul, valorează în continuare tot atât cât a fost prețuit la început, în acea perioadă de rătăcire. De farmecul pe care nu-l mai simte se miră că nu-l mai poate produce; se simte umilit, vanitatea rănită acrește starea de spirit, exagerează greșelile, nutrește ura; și, astfel, plăcerile frivole sunt răscumpărate prin nefericiri îndelungate".

Întâmplările din roman arată că, în realitate, doamna de Merteuil crede cu tărie în „plăcerile frivole" și în forța lor, pe care o folosește fără a pregeta, într-un complicat și pervers joc al seducției. În subtila scriere a lui Laclos, amorul se arată cu chipul lui necurat, ivit din dorințe obscure ce rămân ascunse în ființa umană.

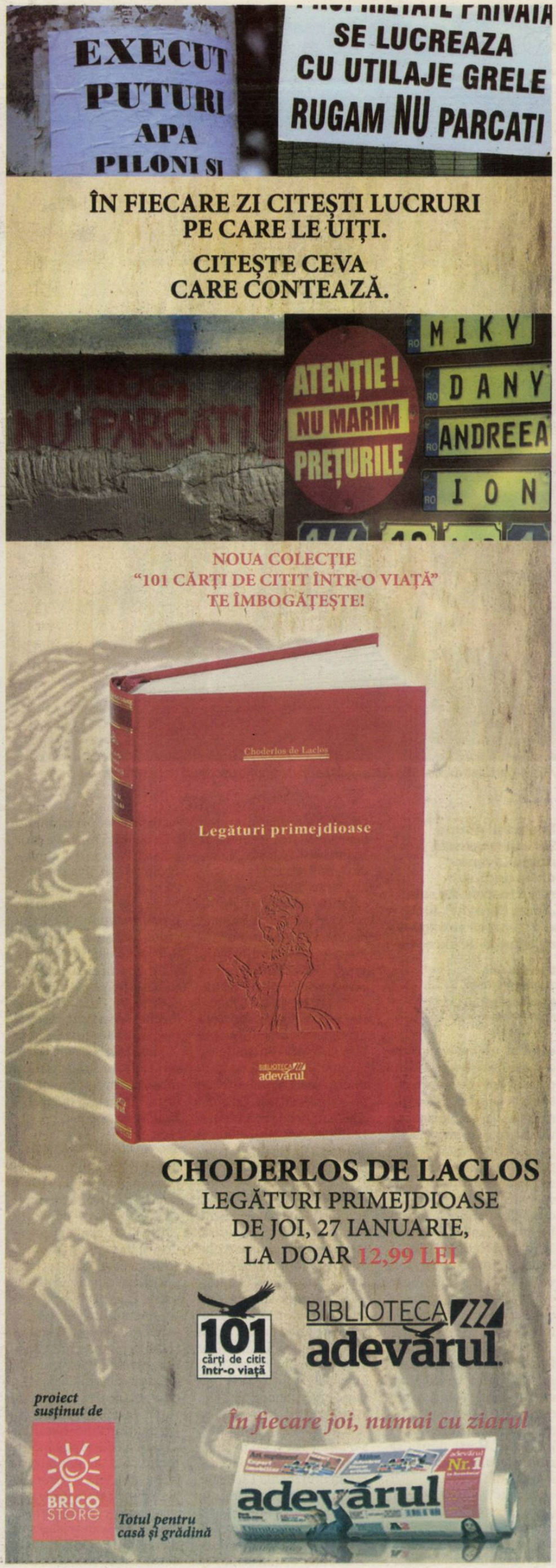

„Ivanov“, cu o

În „Ivanov“, spectacolul Teatrului Bulandra din București, se întâlnesc Vlad Ivanov, Mirela Oprișor, Victo

FOTOGRAFII: PETRICĂ TĂNASE

Andrei Șerban îi explică Mirelei Oprișor ce tip de emoție trebuie să transmită personajul ei

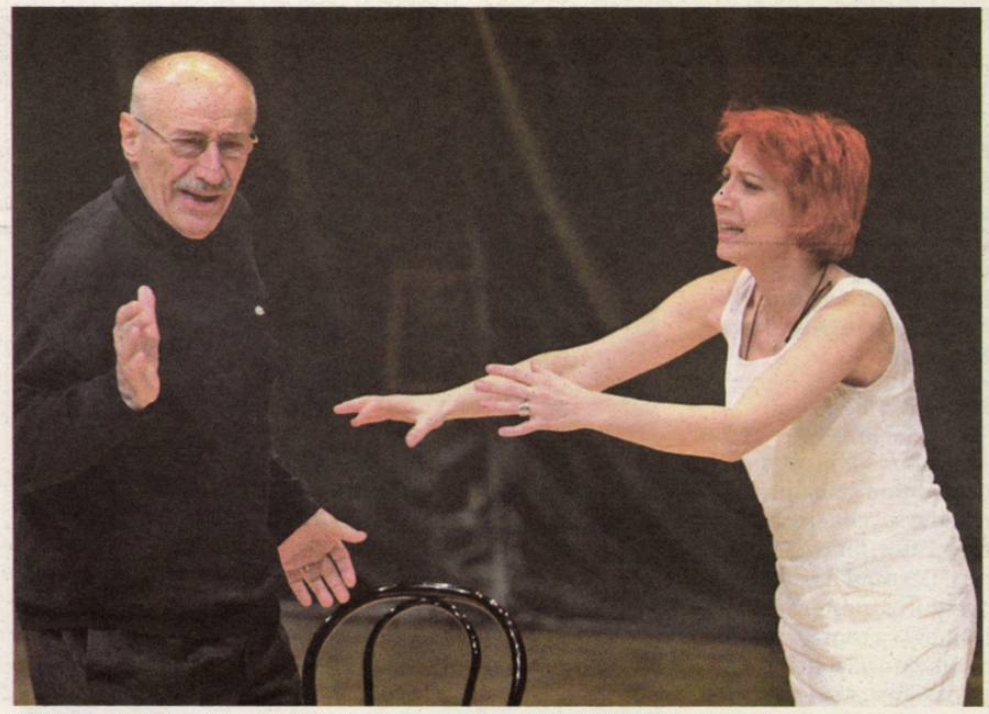

Victor Rebengiuc alături de Mirela Oprișor, la repetițiile de la Teatrul Bulandra

Regizorul Andrei Șerban montează primul „Ivanov“ din carieră, sub reflectoarele din sala „Toma Caragiu“. Aici, el a reușit să strângă o distribuție de excepție.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Pentru Vlad Ivanov, este șansa de a avea primul rol principal pe scena de la „Bulandra“. După ce a făcut din rolurile sale secundare adevărate roluri principale, după ce a luat Premiul UNITER pentru cel mai bun actor în rol secundar - doctorul din spectacolul „Un duel“ (tot după Cehov), în spectacolul lui Alexandru Dabija de la Teatrul Național din București, Vlad Ivanov îl joacă pe depresivul Nikolai Alexeevici Ivanov. Este prima lui colaborare cu Andrei Șerban.

Spectacolul îi dă Mirelei Oprișor ocazia să joace primul rol într-o dramă, după ani întregi de roluri secundare, la Teatrul de Comedie. Andrei Șerban a văzut-o în filmul „Marți, după Crăciun“ și n-a mai putut să și-o scoată din minte.

Pentru Victor Rebengiuc, „Ivanov“ este reîntâlnirea cu Andrei Șerban, după 43 de ani de când n-au mai lucrat împreună. În „Iulius Cezar“ (1968), în regia lui Andrei Șerban, Victor Rebengiuc l-a interpretat, tot la „Bulandra“, pe Brutus.

Marius Manole n-a mai jucat niciodată alături de Mirela Oprișor și niciodată atât de direct cu Vlad Ivanov. Iar Ioana Anastasia Anton și Alexandru Pavel sunt tinerii pe care Andrei Șerban pariază.

Pe 26, 27, 28 și 29 ianuarie, de la ora 19.00, regizorul a programat repetiții cu public, la Teatrul Bulandra. Pe 30 ianuarie va avea loc premiera. Spectacolul este, de pe acum, sold-out. Cu cinci zile înainte de prima reprezentație, „Adevărul literar și artistic“ a fost invitat la repetițiile fără public.

ÎNCEPUTUL UNEI DRAME

Ivanov (Vlad Ivanov), un tânăr de 35 de ani, este căsătorit de cinci ani cu Anna Petrovna (Mirela Oprișor). Evreică, cu părinți bogați, ea a renunțat la religie de dragul căsătoriei, iar părinții au dezmoștenit-o. Anna se îmbolnăvește de ftizie și este îngrijită de medicul Lvov (Alexandru Pavel), o persoană exagerat de „cinstită“ cu toți. Lvov se simte dator să facă „dreptate“, s-o înțeleagă și s-o protejeze pe Anna. După părerea medicului, boala i se trage tocmai din nepăsarea și din egoismul lui Ivanov. Lvov îl acuză pe Ivanov că s-a căsătorit cu Anna pentru moștenire, iar acum, știind că ea tot nu va primi niciun ban de la părinți, s-a îndepărtat. Pentru a mai omorî plictiseala, Ivanov pleacă nopțile de acasă, iar Anna își petrece serile, în singurătate, împreună cu unchiul lui Ivanov - Șabelski (Victor Rebengiuc).

Drama începe odată cu ziua Sașei (Ioana Anton), o fată de 20 ani, fiica lui Lebedev (Cornel Scripcaru), când Ivanov, ca de obicei, vrea să plece seara la Lebedevi. Deși Anna îl imploră, în actul I, să rămână cu ea, Ivanov se duce, totuși, împreună cu Șabelski la aniversare.

SPECTACOLUL DEPRESIEI

În actul I, scene foarte puternice, de contact fizic și emoțional. Ivanov îi explică soției că este depresiv. „Știu, sunt crud, sunt nedrept, dar te rog, lasă-mă să fiu nedrept. Acasă mă apucă... o nostalgie sfâșietoare. Imediat cum apune soarele, sufletul meu e chinuit de depresie. Nu mă întreba de ce, nu știu!“. Vlad Ivanov este consumat de nepăsarea bolnăvicioasă a personajului său. Rostește replicile cu capul în jos, fixând un cui dintr-o scândură. Anna își strânge mâinile, învinsă. La doi pași de ei, lângă scenă, Andrei Șerban îi urmărește mut, apoi se răsucește în întuneric și îl roagă pe Ivanov să-și spună replica privind drept în ochii Annei.

Mirela Oprișor face fin saltul de la deziluzie la speranță, arătând că Andrei Șerban a avut dreptate când i-a oferit rolul unei eroine cehoviene. Distribuirea ei în „Ivanov“ are ca punct de pornire o premoniție: „S-a întâmplat în noiembrie 2010, la New York, când am fost la un festival cu «Marți, după Crăciun». După proiecția filmului m-a abordat un new-yorkez în vârstă de vreo 90 de ani, care mi-a zis: «Tu ești bună pentru Cehov!» I-am răspuns: «Da?». «N-ai jucat Cehov?». «Nu, n-am jucat!». «O să joci!»“, povestește Mirela Oprișor. Șerban a văzut-o tot în „Marți, după Crăciun“. Apoi, i-a trimis un e-mail, invitând-o la o probă pentru rolul din „Ivanov“.

Deși recunoaște că nu are experiență, pentru că nimeni n-a mai distribuit-o vreodată într-o dramă, actrița nu poate contrazice evidențele: se anunță un mare rol pentru Mirela Oprișor. Talentul ei răbufnește într-o scenă în care flirtează cu doctorul Lvov, interpretat de Alexandru Pavel - o rafală de ocheade înamorate și căderi din vârful nebuniei în capcana unei veselii periculoase.

În afară de o mică întâlnire cu Victor Rebengiuc în

Info

Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra“ din București

„Ivanov“ de A. P. Cehov
Sala „Toma Caragiu“

Traducere: Dana Dima
Adaptare scenică și regie: Andrei Șerban
Decor: Octavian Neculai
Costume: Carmencita Brojboiu
Cu: Vlad Ivanov, Mirela Oprișor, Victor Rebengiuc, Marius Manole, Alex Pavel, Ioana Anton etc.

Repetiții cu public: 26, 27, 28 și 29 ianuarie
Premieră: 30 ianuarie

Prețul biletelor: la categoria I - 26,50 lei, iar la categoria a II-a -13,25 de lei.

Un nou rol pentru Marius Manole

Marius Manole este fericit să se vadă în mijlocul marilor actori. „Fiecare își vede de treabă. Nu știu dacă este spiritul Teatrului Bulandra sau spiritul lui Andrei Șerban. Pentru că aici nu se pierde timpul cu bârfe. Vii la repetiții. Te schimbi, urci pe scenă și repeți, fără să stai mult de vorbă, cum facem noi, la țigări, la cafele. E foarte profesionist ce se întâmplă aici. Și cred că asta e o hibă mare a teatrului românesc în momentul ăsta. Cred că multe lucruri se pierd din cauza asta. Că lumea nu mai vine la teatru ca să muncească“, concluzionează Marius Manole.

Scena flirtului: Mirela Oprișor și Alex Pavel

echipă de elită

ebengiuc, Marius Manole și Cornel Scripcaru

s Manole, într-o scenă puternică, cu Vlad Ivanov

Mirela Oprișor și Vlad Ivanov ascultă atenți indicațiile regizorului

„Marți, după Crăciun", Mirela Oprișor n-a mai lucrat cu vreun actor din spectacol. „M-am luat foarte în serios. Distribuția este atât de mare, încât, dacă nu ai atitudine, poți fi înghițită imediat. A fost o luptă continuă ca să ies. Tot timpul trebuie să fii la repetiții pe fază, să nu pierzi ceva, să te remarci, să-ți faci momente. Greu!", spune Mirela Oprișor.

VLAD (NIKOLAI ALEXEEVICI) IVANOV

Fremătând de nerăbdare să intre în scenă, ca să se ia la trântă la propriu cu Vlad Ivanov, Marius Manole mai are totuși, timp, să-i facă puțină reclamă colegului său: „Să vedeți ce frumos e construit personajul Ivanov. Ce interesant, nu te-ai fi gândit niciodată, într-o operă oarecum greoaie, cu monologuri lungi, în care el se plânge de depresie, de lene. Dintr-odată, devine un personaj foarte activ", spune Marius Manole.

Personajul lui Vlad Ivanov e când zglobiu, fragil, ca o balerină, când demolat de letargie, egoist și ironic. „Nu e un joc la prima mână, ci pe muchie, extrem de bine cântărit. Nu știi dacă să plângi sau să râzi. E foarte dificil să joci așa, însă tocmai în asta constă frumusețea", argumentează Vlad Ivanov. Marea plăcere pe care i-o oferă acest rol: să te faci că interpretezi și să fii credibil. „Dar, nicio clipă nu trebuie să-ți pierzi buletinul. Eu sunt Vlad Ivanov care-l joacă pe Ivanov și rămân Vlad Ivanov. Altminteri, noi, actorii, am ajunge la spital, la psihiatrie", subliniază actorul.

SPULBERAREA UNUI MIT

Se spune că Andrei Șerban este de o exigență ieșită din comun, că „scoate untul" din actori și că le împinge limitele cât mai departe. Artiștii confirmă zvonurile doar pe jumătate, mărturisind că regizorul știe să-i stimuleze cu discreție și cu răbdare, calm și argumentat. „Nu mi s-a părut dur. El vrea să-i faci ceva complicat atunci, pe loc, și noi nu prea suntem obișnuiți să facem teatru în acest mod. El face un proiect în patru-cinci săptămâni. La noi se fac șase luni, mai stăm la o cafea, mai ieșim, mai mâncăm ceva, «la la la», astăzi n-avem chef, nu ne-a ieșit... Mie îmi place ritmul lui Andrei Șerban, te motivează", spune Mirela Oprișor. Marius Manole spune că stilul alert nu i-a înnebunit. Andrei Șerban „lucrează foarte frumos, e înțelegător", și chiar dacă totul s-a făcut în goană, „nu te biciuiește".

„Într-un sistem normal, așa ar trebui lucrat. Noi ne mai alintăm, pentru că încă trăim pe banii statului. Când n-o să mai facem asta o să trebuiască să pregătim o premieră în trei săptămâni. Așa e în străinătate, de aceea lucrează Andrei așa. Textul se învață acasă și nu pe scenă, la repetiții. Când se vine, nu se stă degeaba, se lucrează... La lecturi deja se învață și textul. Lucrând foarte repede, n-a fost un chin", punctează Manole. Actorul joacă rolul lui Mihailovici Borkin, „o lepădătură" pe care se chinuiește s-o găsească, dar nu știe unde! „Modele poți să găsești, dar dacă n-ai în tine chestia asta... Eu mă surprind că îi mai dau câte o parte bună personajului meu, dar Andrei mă trezește și îmi spune «Nu, n-are nicio parte bună, n-are, n-are, n-are!» Manole s-a mai întâlnit cu Andrei Șerban la workshop-urile de la Horezu și de la New York.

Actorul crede că regizorul este foarte coerent în tot ce spune și modern, prin limpezime. „Lucrând foarte corect cu textul, ne surprinde prin soluțiile pe care le găsește. Unele sunt foarte șocante. O scenă pe care o vizualizezi imediat și ai știi cum se face încă de la lectură, el ți-o întoarce la 180 de grade și devine ceva la care nu te-ai fi gândit în viața ta. Și traducerea este foarte bună, nouă, dar fără să fie schimbat sensul", subliniază Marius Manole.

Vlad Ivanov mărturisește că Andrei Șerban a montat un spectacol atemporal, încercând să-l scoată din zona lacrimogenă a melodramei. „Introspecția lui Andrei Șerban merge mult în străfundurile sufletului uman, nu rămâne la pojghița de suprafață". „Andrei creează o altfel de lume, cu un fel de goliciune, cu un hău imens", apreciază Victor Rebengiuc.

VICTOR REBENGIUC ÎȘI LAUDĂ COLEGII

„Cu Mirela Oprișor m-am intersectat, am jucat în același timp, în același decor, fără să fim parteneri, în filmul «Marți după Crăciun», de Radu Muntean. Alex Pavel, în rolul doctorului, a absolvit recent UNATC, e foarte bun. Cu Ioana Anton, cealaltă tânără din distribuție, am repetat, dar nu am apucat să joc în «Hamlet»-ul de la Metropolis, unde-l interpretam pe Polonius. Ioana era fata mea, Ofelia. Și Alex Pavel, și Ioana sunt foarte buni. De altfel, am recomandat-o acum pe Ioana lui Andrei Șerban. De obicei, pe tinerii actori care îmi fac o impresie bună îi recomand regizorilor. Cu Marius Manole sunt în echipă în «Inimă de câine». Marius e foarte serios, apreciez asta la el, va avea un viitor fericit în teatru, dacă se ține de treabă", își portretizează Rebengiuc colegii. Actorul spune că rolul său este cel al unui „tâmpit", un om „înrăit de viață, cu o gură rea, un nobil scăpătat, care trăiește din mila unei rude".

Întâlnirile lui Andrei Șerban cu Cehov

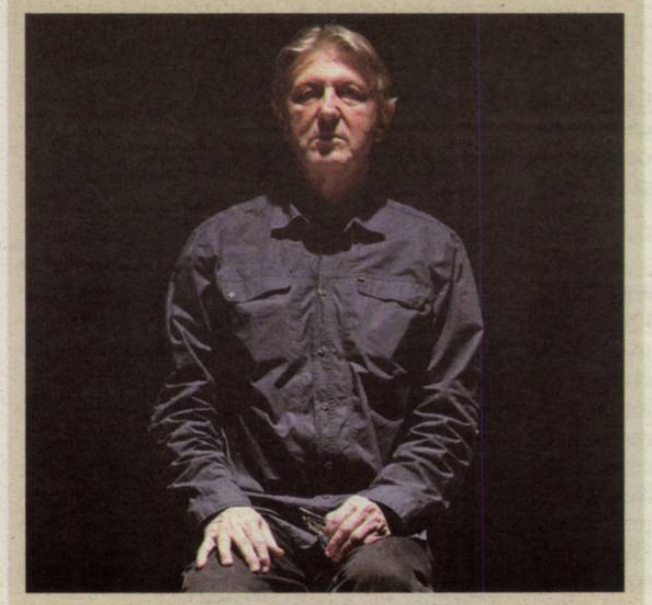

● **1969** A realizat pentru Televiziunea Română o serie de spectacole de teatru filmat, reportaje și experimente poetice. În „Cântecul lebedei", monologul era interpretat de Emil Botta.
● **1977** „Livada cu vișini" de Cehov, pe Broadway, la Lincoln Center
● **1980** „Pescărușul", în japoneză, la Teatrul Shiki, Tokyo, și tot „Pescărușul", într-o versiune diferită, la Public Theater, New York
● **1982** „Trei surori", American Repertory Theatre, Boston
● **1983** „Unchiul Vania" de Cehov, „La MaMa", din New York
● **2004** „Pescărușul" de la Teatrul „Radu Stanca" din Sibiu
● **2007** „Unchiul Vania", la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj
● **2009** „Unchiul Vania", la Teatrul de Artă din Moscova
● **2010** „Ivanov", Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra", București

„Ivanov", în România

„Ivanov" este una dintre piesele de început ale lui A.P. Cehov, scrisă în 1887, în zece zile, și refăcută doi ani mai târziu. În București, piesa a mai fost montată în 1975, tot la Teatrul Bulandra, în regia lui Ioan Taub, cu Emmerich Schäffer în rolul lui Ivanov. În 2006, în cadrul Festivalului Național de Teatru, a fost invitat spectacolul „Ivanov", în regia lui Támas Ascher, de la Teatrul „Katona József" din Budapesta, Ungaria.

Vlad Ivanov are rolul principal

LUMEA DE SUNETE

Învățăm regulile muzicii clasice

Concertul din ianuarie al seriei „Clasic e fantastic", un proiect educațional, a propus publicului muzica venețianului Antonio Vivaldi

Copiii au putut constata că muzica clasică este ceva extrem de plăcut și de ușor de fredonat.

Oltea Șerban-Pârâu

●● În principiu, la șase ani, unul dintre lucrurile pe care nu vrei să le accepți cu niciun chip este respectarea regulilor. Acesta este unul dintre motivele pentru care a aduce un copil la un concert de muzică clasică reprezintă un risc. Cel puțin pentru părinți.

Publicul s-a dovedit interesat de proiectele pentru copii

Și totuși, ce risc frumos... Cu o fetiță de 3 ani în brațe și una de 6 ani pe scaunul de alături, priveam reconfortantul peisaj al Ateneului Român arhiplin – cu lume stând pe jos și mulți copii ținuți în brațe – la concertul din ianuarie al seriei „Clasic e fantastic", un proiect al Filarmonicii „George Enescu" și Clock Advertising.

La fel fusese și cu o zi în urmă la Sala de operă a Universității de Muzică din București, la programul „Copilăria lui Mozart", iar de data aceasta capacitatea Ateneului era depășită cu mult. Dacă unii dintre cei prezenți au fost atrași de intrarea liberă și de faptul că urmau să intre pentru prima oară în Ateneu, cu siguranță atmosfera i-a convins să mai revină. După o oră de Vivaldi în interpretarea Orchestrei Filarmonicii „George Enescu", cu Ilarion Ionescu-Galați la pupitru, am constatat că acele câteva reguli de bază specifice domeniului se învățaseră din mers.

Aplauzele între părțile concertului au devenit din ce în ce mai puține, până când, la un moment dat, toată lumea a înțeles că se aplaudă doar când dirijorul se întoarce cu fața la public. Copiii mici și-au găsit de lucru privind pe pereții Ateneului și cu ajutorul câtorva biscuiți au reușit să nu vorbească până la momentul mult așteptat în care au avut voie să aplaudă. Iar copiii mari au constatat că muzica clasică este ceva extrem de plăcut, de ușor de fredonat, iar a doua zi, la școală, e chiar *cool* să spui că ai fost la Ateneu.

La concertul „Clasic e fantastic", Ateneul a fost plin până la refuz

DOI PE UN LOC

Este adevărat că până acum spectacolele din seria „Clasic e fantastic" au fost gratuite. „Nu știu dacă am văzut vreodată Ateneul atât de plin" - sunt cuvintele cu care și-a început prezentarea dirijorul. Eu l-am mai văzut, am văzut și Sala Radio arhiplină și chiar de curând, dar freamătul și fenomenul „doi pe un loc" într-adevăr nu sunt specifice acestui spațiu. Tot o afirmație a dirijorului ar merita citată aici, în ideea în care, de luna viitoare, intrarea la aceste concerte e posibil să fie cu bilet și nu gratuită: „cultura costă, dar incultura costă și mai mult".

„Clasic e fantastic" este un proiect educațional de muzică clasică destinat copiilor și tinerilor. De aici înainte, dacă vă veți uita pe site-ul evenimentului, veți descoperi arsenalul obișnuit al agenților de publicitate, declinat pe acest subiect: lucruri adevărate, dar și multe exagerate. Totuși, în anul 2011 suntem atât de obișnuiți să ni se vândă totul, încât parcă avem nevoie să ni se spună într-un anumit fel lucrurile pe care le știm.

A aduce copiii la concert, cu puțină grijă pentru alegerea repertoriului și a locului, este la îndemâna oricărui părinte. Dar e mult mai ușor să o faci când alături de tine se găsesc și alți părinți cu copii. Poate fi la Sala de Operă a Universității de Muzică pe 21 februarie, la ora 11.00, la „Copilăria lui Vivaldi", când cei mici se vor întâlni cu Bătrânul șoarece Sol, șoriceii jucăuși Rică și Sică și pisica Lola, sau la Ateneul Român, pe 27 februarie la ora 11.00, când vor fi prezentate „Instrumentele de suflat", tot de către instrumeniștii Filarmonicii „George Enescu" dirijați de Horia Andreescu, cu un program J.S. Bach, Mozart, Gabrieli, Enescu, Ceaikovski și Musorgski.

Dar poate fi la orice concert de la Ateneu sau la orice spectacol de la Operă mai accesibil. Rezultatele nu se vor lăsa așteptate, iar încântarea tuturor va fi pe măsură. ✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

Mahler, omagiat

●● Studioul Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess" al Operei Naționale din București găzduiește în această seară, la ora 18.30, un recital din opera lui Gustav Mahler. Interpretata va fi acompaniată la pian de Vasilica Stoiciu-Frunză. Concertul este susținut de soprana **Silvia Sorina Munteanu (foto)**, cu ocazia centenarului morții compozitorului. ✪

NEW ORLEANS

Bon Jovi, în festival

●● La ediția din această primăvară a cunoscutului festival de jazz de la New Orleans trupa americană Bon Jovi va fi cap de afiș. În perioadele 29 aprilie -1 mai și 5 - 8 mai, la New Orleans Jazz and Heritage Festival vor putea fi ascultați și Kid Rock, John Legend & The Roots, Willie Nelson, Wyclef Jean, Lauryn Hill, Wilco și Cyndi Lauper. ✪

LONDRA

Scrisorile lui John Lennon, publicate

●● Orion Publishing Group a cumpărat de la Yoko Ono dreptul de a tipări în volum scrisorile lui John Lennon. Cartea, o premieră, va apărea în octombrie și va cuprinde câteva sute de pagini ce vor dezvălui diverse laturi ale celebrului muzician. ✪

EXPOZIȚII

Între Orient și Occident

● Cele două expoziții de la Muzeul Țăranului Român pun în valoare fondul arhaic al culturii noastre, dar și permanenta atracție a Apusului

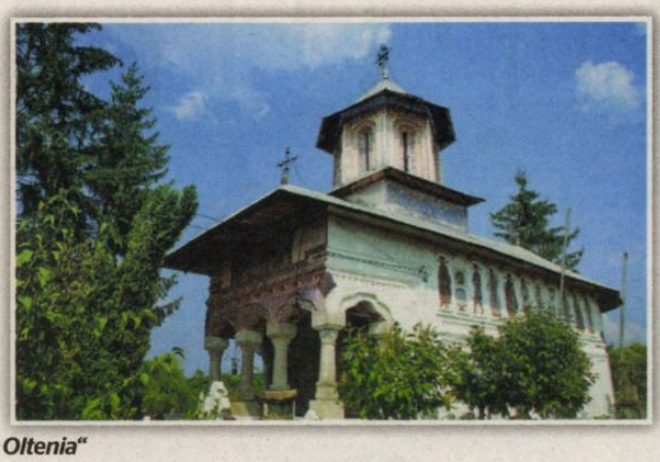

Fotografii din expoziția „Biserici cu pictură murală exterioară din Oltenia"

Muzeul de la Șosea își face datoria de a recupera memoria culturală autohtonă - atât a propriei instituții, cât și a societății românești - prin cele două expoziții care mai sunt deschise în sălile sale până la sfârșitul acestei săptămâni.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Este vorba despre „arhi-VE/RO. Între Orient și Occident. Arhiva de imagine Alexandru Tzigara-Samurcaș", aflată în Sala „Irina Nicolau" – care readuce în atenție și figura fondatorului primei „variante" a acestei instituții muzeale fundamentale –, și despre expoziția de fotografie „Biserici cu pictură murală exterioară din Oltenia", deschisă în Sala Foaier și organizată împreună cu Institutul de Memorie Culturala – CIMEC.

Expoziția arhivei Tzigara-Samurcaș a fost realizată în urma inițiativei Departamentului de Istoria și Teoria Arhitecturii și Conservarea Patrimoniului din cadrul Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu" și este rezultatul unei colaborări cu ICR Veneția. Expoziția a fost coordonată de prof. dr. arh. Anca Brătuleanu și conf. dr. arh. Sergiu Nistor și a fost realizată pentru a fi expusă în cadrul Institutului Cultural Român din Veneția în perioada 3 – 21 noiembrie 2010.

SUBLIMARE A EXPERIENȚEI MODERNIZĂRII

Conceptul expoziției aparține cercetătorilor Petru Mortu, Toader Popescu și Irina Calotă și a uzat de calitățile clișeelor de a reprezenta, în același timp, imagini cu o compoziție proprie și subiecte alese în funcție de criteriile autorului. Au fost alese 20 de cupluri de imagini – una cu subiecte din România și cealaltă cu imagini din Italia. „Oglindirea fragmentelor de arhivă unele în altele, precum și pendularea între imagini care pot fi, în funcție de grila de citire adoptată de privitor, apropiate sau îndepărtate la extrem reprezintă, pe lângă un interesant exercițiu vizual, și o sublimare a experienței modernizării românești, fenomen de care Samurcaș nu a fost deloc străin", spun realizatorii expoziției. „Reflexia care se stabilește în sticla diapozitivelor între lumea orientală și cea occidentală este, în același timp, un dat al arhivei originale și o construcție fără teză, care privilegiază deopotrivă valoarea diapozitivelor ca mărturii, ca obiecte, subiecte, sau doar imagini". Alăturările de imagini – de multe ori surprinzătoare – dau seama despre permanenta tensiune Orient/Occident care caracterizează spiritualitatea românească în modernitate.

În afară de cele 20 de perechi de imagini, expoziția conține și o instalație compusă din aproximativ 80 de diapozitive, menite să prezinte publicului suportul fizic pe care aceste imagini au fost păstrate de-a lungul a peste 100 de ani de existență. Istoria arhivei este în sine una spectaculoasă și relevantă. Aflată în posesia Departamentului de Istoria și Teoria Arhitecturii și Conservarea Patrimoniului din cadrul Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu", arhiva a fost transferată de la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu", probabil de către profesorul Grigore Ionescu, după moartea autorului lor. Diapozitivele din arhivă serveau ca material didactic pentru cursurile de estetică și istoria artei pe care Samurcaș le ținea la Școala de Arte Frumoase, începând cu februarie 1899. O altă parte a acestei arhive a rămas în custodia actualei Universități Naționale de Arte și a fost donată, după anul 2000, Muzeului Țăranului Român.

Colecția a fost realizată de-a lungul mai multor decenii, la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. „Cel mai probabil avem de-a face cu o arhivă cu autori multipli – nu toate imaginile au fost realizate de Samurcaș. Preocupările științifice principale ale autorului sunt vizibile în alegerea și perspectiva asupra obiectelor, peisajelor și persoanelor fotografiate, fapt ce nu indică, neapărat, doar calitatea sa de autor, ci și, posibil, opțiunea sa privitoare la achiziționarea diapozitivelor", explică cercetătorii.

Arhiva de imagine aflată în custodia Universității de Arhitectură conține 2.383 de diapozitive pe sticlă. Subiectele acestora prezintă obiecte de arhitectură, planuri și hărți, obiecte de artă – sculptură, pictură, gravură, desen, artă populară – și peisaje în proporții diferite. Majoritatea diapozitivelor au ca subiect obiecte arhitecturale (aproximativ 75% din totalul imaginilor), dintre care în jur de 90% sunt din Europa. Dintre acestea din urmă, peste jumătate prezintă subiecte din România.

RELIGIOS ȘI LAIC

Tematica celei de-a doua expoziții a fost determinată de faptul că pictura murală exterioară a bisericilor din Oltenia (sec. XVIII-XIX) reprezintă un fenomen artistic unic în arta postbizantină târzie, numărul redus de astfel de lăcașuri de cult conservate transformându-le în adevărate repere arhitectonico-iconografice. Materialele prezentate în cadrul acestei expoziții au fost realizate grație finanțării programului Cantemir de către Institutul Cultural Român și au fost prezentate într-o expoziție multimedia la Terni, Italia, iar în anul 2011 aceasta va fi itinerată. Expoziția va ajunge în Oltenia la Muzeul Județean Vâlcea între 15 aprilie și 15 mai și la Muzeul Județean „Alexandru Ștefulescu" din Târgu-Jiu între 17 martie și 12 aprilie.

„În cadrul expoziției vor fi prezentate bisericile reprezentative cu pictură murală exterioară (monumente istorice, din secolele XVIII-XIX), situate în zona subcarpatică a Olteniei. Numărul redus de astfel de locașuri de cult, care au și o stare bună de conservare, le transformă în adevărate repere arhitectural-iconografice. O particularitate față de pictura murală exterioară mult mai cunoscută, din Moldova secolelor XV–XVII, este îmbinarea elementului religios cu reprezentări laice, cu semnificații morale, redate într-un mod accesibil", spune coordonatorul Aurelia Duțu. Expoziția prezintă, totodată, prin intermediul imaginilor, o serie de repere culturale și aspecte din viața cotidiană din Oltenia. ✪

Info

„arhi-VE/RO. Între Orient și Occident. Arhiva de imagine Alexandru Tzigara-Samurcaș" și **„Biserici cu pictură murală exterioară din Oltenia"** (expoziție de fotografie)
Unde: Muzeul Țăranului Român (Șos. Kiseleff nr. 3), sălile „Irina Nicolau" și Foaier
Când: până la 30 ianuarie, marți-duminică, între orele 9.00 și 17.00
●●●●✪

Alexandru Tzigara-Samurcaș

●● Se naște la 4 aprilie 1872, în București, într-o veche familie de mici boieri. Liceul îl face la București. În 1892 este numit „custode preparator" la Muzeul de antichități, condus de Grigore Tocilescu. În 1893 pleacă la studii în Germania, la Universitatea din München, sprijinit de Regele Carol I, la sfaturile lui Al. Odobescu. Aici studiază istoria artei. Întors în țară, demisionează de la Muzeul de antichități și-și continuă studiile, plecând în Franța și, din nou, în Germania, preocupat fiind de muzeografie. Îl are ca îndrumător pe Wilhelm von Bode, reformator al muzeelor berlineze.
La 1 octombrie 1906, Al. Tzigara-Samurcaș este numit director al Muzeului etnografic, de artă națională, artă decorativă și artă industrială, devenit, în 1915, Muzeul de Artă Națională „Carol I". Noul muzeu funcționa temporar în clădirea fostei monetării a statului din Șoseaua Kiseleff nr. 3, pe locul unde fusese palatul domnitorului Nicolae Mavrogheni. De la început, Al. Tzigara-Samurcaș își organizează muzeul pe baze științifice moderne.
Începe o luptă neîntreruptă pentru obținerea din partea autorităților a fondurilor necesare ridicării noului local (cel actual), la ale cărui planuri a colaborat cu arhitectul N. Ghica-Budești. În acest scop, el scrie numeroase articole în presă, pe care le va strânge mai târziu, în 1936, în cartea sa, „Muzeografie românească". La 30 iunie 1912 se pune piatra fundamentală a noii clădiri a muzeului. Construcția a suferit numeroase întreruperi, fiind definitivată abia în 1941.
În toată perioada cât a fost director al Muzeului, Al. Tzigara-Samurcaș a depus o activitate prodigioasă, legată și de celelalte importante funcții pe care le-a îndeplinit: director al Fundației Carol I și profesor de istoria artei și estetică la Cernăuți. Situația se deteriorează după al Doilea Război Mondial, când autoritățile comuniste îl alungă în 1948 de la conducerea Muzeului. Bătrân, bolnav și umilit peste măsură, părintele muzeului de la Șosea moare la 1 aprilie 1952.

NICOLE KRAUSS, SCRIITOARE:

„Suntem din ce în ce mai singuri împreună“

Autoarea romanului „Istoria iubirii“ identifică nevoia unei conexiuni susținute emoțional, care să „spargă izolarea dintre indivizi“, într-o eră a digitalizării

FOTO: JOYCE RAVID

Considerată una dintre cele mai talentate voci ale literaturii contemporane, Nicole Krauss vorbește despre însingurare, îndoială și despre puterea metaforei.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

● Ai un trecut multicultural, dar și prezentul e la fel: cărțile tale au fost traduse în peste 20 de limbi. Te sperie continuitatea asta?

● Câteodată mă gândesc la asta și-mi vine greu să cred: cum e să citești o carte a mea în română sau în malaeză sau în thailandeză? Într-un fel ciudat, mă face să mă simt acasă în lume...

● Când umbli prin lume și îți cunoști cititorii, la ce te gândești?

● Cu mulți dintre ei nu pot vorbi propriu-zis, pentru că nu ne cunoaștem limba. Dar, în același timp, avem o conversație incredibil de intimă prin intermediul unei cărți. Mă gândesc că există întotdeauna un traducător căruia trebuie să-i mulțumesc pentru asta. E e o poziție atât de fragilă... De fapt, dacă mă gândesc prea mult la ideea că un roman al meu este citit în traducere, îmi vine să fug și să mă ascund, fiindcă fiecare cuvânt este ales atât de atent și toată lumea știe că o traducere implică și pierderi majore. Pe de altă parte, toate cărțile pe care le iubesc, aproape fără excepție, și toți scriitorii care au devenit scriitorii vieții mele au ajuns la mine prin traduceri. Și, atunci, știu că, și dacă pierd ceva, câștig foarte mult.

„The New Yorker“ o plasează pe Nicole Krauss printre cei mai influenți 20 de scriitori sub 40 de ani ai lumii

● Ți se întâmplă des să simți că nu îți mai aparții ție, ci mai degrabă cititorilor tăi?

● E o mare diferență între viața cărților și viața pe care un scriitor o trăiește. Nimic din această viață nu s-a schimbat: am o familie – cum au și alții. Am știut dintotdeauna că toate cărțile mele nu-mi vor aparține doar mie și am sperat că o parte din ele va deveni a cititorilor. E o mare surpriză cât de multe conversații am putut să port prin aceste cărți și că atât de mulți oameni au ales să le citească. Însă această dublă ipostază rămâne prezentă: scriitorul care iese în lume, odată cu o carte, și scriitorul, ca persoană, care rămâne în urmă, ca să-și crească copiii și să trăiască.

● Romanele tale vorbesc despre trecut și despre identitate. Cum ai defini omul de azi, un individ care trăiește mereu între granițe?

● E o întrebare generoasă. Esența răspunsului s-ar reduce la fenomenul globalizării – despre asta vorbim. Vorbim însă și despre senzația că trăim din ce în ce mai apropiați unii de alții și suntem permanent conectați, într-o lume digitală. Dacă punem problema așa, am multe rezerve. Fiindcă ce se întâmplă, de fapt, este că suntem din ce în ce mai singuri împreună. Nu cred că aceste medii și mecanisme ne-au făcut să ne apropiem mai mult. În multe privințe, i-au făcut pe oameni să fie mai izolați. Sigur că ne ajută să ne mișcăm mai repede și, dacă vreau să aflu ce se întâmplă în România astăzi, pot s-o fac rapid, online, deși nu sunt acolo. Dar tocmai asta e problema: nu sunt acolo. Sunt singură, la

Două romane noi, în românește

După „Istoria iubirii“ (Editura Humanitas, traducere de Antoaneta Ralian, 2007), în toamna acestui an va apărea pe piața românească, în colecția „Raftul Denisei“, romanul de debut al scriitoarei, „Bărbatul care intră în încăpere“ („Man Walks into a Room“), traducere de Dina Litzica. La începutul lui 2012 va apărea și cel mai recent roman semnat Nicole Krauss, „Great House“ (W. W. Norton & Company, 2010), în traducerea lui Carmen Toader.

FOTO: CORBIS

mine în cameră, stând pe internet.

• Crezi în teoria morții cărților, într-o lume digitală?

• E-adevărat, multă lume se plânge și se întreabă dacă romanele vor dispărea. Mie mi se pare că avem nevoie de cărți mai mult ca oricând, tocmai pentru că literatura este opusul lumii digitale. Să citești rămâne singurul lucru care te lasă să pătrunzi în mintea altcuiva. Să intri în lumea lui interioară, să vezi cum e să fii ca el sau ca ea, să descifrezi o altă existență, complet diferită de a ta. În timp ce-o faci, simți compasiune, empatie. Iar acesta e cel mai înalt grad de conexiune pe care-l poți avea. Poate că această formă profundă de empatie e chiar un alt fel de a descrie iubirea. Dacă oamenii viitorului vor citi din ce în ce mai mult? Nu știu răspunsul. Dar nivelul de atenție și felul de concentrare pe care îl implică cititul literaturii sunt eludate de modul în care absorbim informația în lumea digitală.

• Spui că literatura e noua formă de intimitate?

• E veche de când lumea, dar, astăzi, e din ce în ce mai necesară. Acum nevoia de intimitate e mai mare. Eu, cel puțin, simt nevoia unei conexiuni reale, susținută emoțional, care să spargă izolarea dintre indivizi. Era digitalizării i-a făcut pe oameni mai solitari: stau mai mult acasă, singuri în fața calculatoarelor, și își trăiesc viața prin vălul unui ecran. Or, asta nu echivalează cu a-i atinge, la propriu, pe ceilalți și nici cu a simți lumea.

> Metaforele ne dau sentimentul că lumea are o unitate.
>
> **Nicole Krauss,** scriitoare

Cine este Nicole Krauss

Nicole Krauss (1974) s-a născut și a crescut în Long Island. Identitatea sa este un mix de culturi: mama – englezoaică, tatăl, american, și-a petrecut copilăria în Israel, iar bunicii din partea mamei – originari din Germania și Ucraina. A debutat la vârsta de 19 ani, cu poezie, și se numără printre finaliștii Yale Younger Poet's Prize. Și-a luat licența la Stanford și la Oxford cu o teză despre Joseph Cornell – artist american, cu influențe suprarealiste, pasionat de structură și de tridimensionalitate –, apoi și-a continuat studiile la Courtauld Institute din Londra. Primul său roman, „Man Walks Into a Room", apare în 2003 și este desemnat cartea anului de revista „Los Angeles Times". Romanul „The History of Love" („Istoria iubirii"), publicat la începutul lui 2005, este tradus în peste treizeci de țări și ajunge printre finaliștii Orange Prize for Fiction (2006) și pe lista lungă a International IMPAC Dublin Literary Award (2007). Cel de-al treilea roman, „Great House", apare în 2010. Krauss publică proză scurtă și în prestigioasele „Esquire" și „New Yorker".

„Scriitori ca Beckett mi-au dat măsura posibilului în literatură"

• Ai început să scrii de la 14 ani. Mai păstrezi amintiri de-atunci?

• Am început prin a scrie poezie... Aveam un prieten care scria și el poezie și lucram împreună. Câteodată ai nevoie de cineva care să semene ideea în tine. Erau eforturi să mă exprim pe mine. Imature, dar sincere. Atunci am învățat că în scris sinceritatea este foarte importantă. Nu aveam nici tehnică și nici știință – la 14 ani abia te trezești și te descoperi – dar simțeam dorința puternică de a ajunge la ceva autentic, la un miez sincer al lumii. Și mai simțeam dorința de a comunica – fiindcă poemele erau adresate prietenului meu, fiind un du-te vino –, de a ajunge la altcineva: cititorul care se afla de partea cealaltă.

• Între timp ai devenit una dintre cel mai bine cotate scriitoare ale lumii și soția lui Jonathan Safran Foer, și el unul dintre cei mai influenți scriitori din generație. Aveți nevoie de spațiu, de intimitate ca să scrieți și asta nu e ușor de gestionat într-o relație.

• E un subiect despre care nu prea vorbesc. Nu e atât de interesant pentru mine. Și vă puteți imagina răspunsul... Scrisul va fi întotdeauna un lucru pe care îl faci de unul singur, nu poți să împarți asta. Dar poți să simți că altcineva înțelege complicațiile, provocarea și pasiunea scrisului și asta e frumos în a fi căsătorită cu un scriitor.

• Ai avut privilegiul să apari în prestigioasa antologie Granta, care dă o direcție în literatura actuală. Literatura americană poartă din ce în ce mai mult amprenta școlilor de „creative writing". Există și un dezavantaj în asta?

• Nu am urmat cursuri de creative writing, deci n-am făcut parte niciodată din această mașinărie.

• Dar cunoști literatura de pe piața americană. Există riscul ca scrisul unei generații să devină asemănător în structură, limbaj.

• E corect, însă gusturile mele în literatură sunt destul de ample și majoritatea cărților pe care le citesc sunt traduceri. Mă interesează mai mult ce scriu autorii din Germania sau Franța sau Spania sau America Latină. Cred că ceva din mine privește literatura ca pe o călătorie, o formă de a cunoaște alte mentalități. Mă interesează mai puțin literatura americană... Generalizând, romanul american e mult mai preocupat de țesătura vieții sociale. Eu nu sunt atât de pasionată de asta, ci mai degrabă de posibilitatea pe care o oferă literatura de a intra direct în intimitatea și esența luptelor existențiale. E o abordare diferită și, până la urmă, o chestiune de gust. Adică, dacă mă întrebi de scriitorii preferați, o să-l numesc pe Samuel Beckett.

• E singurul scriitor pe care l-ai lua cu tine pe o insulă pustie, mărturiseai. Ai o secvență anume de care nu te poți despărți?

• O, sunt atât de multe! Și, din nefericire, pe Beckett nu-l poți parafraza. Totul stă în limbaj, în repetiție. Mă gândesc la „Molloy", fragmentul pietrelor-de-supt și rutina lui Molloy, atât de comică, de a trece pietrele dintr-un buzunar în altul și a le suge pe rând. O scenă absurdă, dacă o privești de-aproape... Dar mai important decât orice altceva este că scriitori ca Beckett mi-au dat măsura posibilului în literatură: ce poți să gândești, să exprimi, să inventezi. Și mi se pare extraordinar să pot trăi în această lume atât de expresivă.

> Era digitalizării i-a făcut pe oameni mai solitari: stau mai mult acasă, singuri în fața calculatoarelor, și își trăiesc viața prin vălul unui ecran.
>
> **Nicole Krauss,** scriitoare

• Deși crezi într-o matematică a ficțiunii, te lași și în voia impulsului, a instinctului?

• Poate ar trebui să clarific asta. Adevărul e că nu cred atât de mult în matematică. Mă interesează structura, iar aici impulsul, instinctul e reversul medaliei. Felul în care construiesc un roman e foarte intuitiv. În același timp, mă preocupă cum să fac o structură să funcționeze, cum să ajung la o clădire originală. Cum să construiesc ceva unde vocile sunt în legătură unele cu altele, într-o viață atât de complexă și în același timp să reușesc să arăt ceva despre ele. Dar nu mă apropii de asta matematic, ca atunci când există o ecuație și o soluție la ecuație, o fac pur instinctiv. Scriind, îmi pun întrebări: mă surprinde ceva, mă mișcă, mă dezechilibrează? Dacă da, atunci știu că sunt pe drumul cel bun.

• Te fascinează vulnerabilitatea. Care e punctul tău slab, emoțional, când rămâi singură, doar cu cartea la care scrii?

• Se schimbă cu timpul. Când lucram la „Bărbatul care intră în încăpere" („Man Walks Into a Room"), primul meu roman, nu credeam că aș putea scrie vreodată despre ce înseamnă să te îndoiești de tine. Ușor, ușor a devenit un subiect. Am simțit mai multe forme ale unei astfel de îndoieli, uneori chiar m-au bântuit. În „Istoria iubirii" m-am apropiat și mai mult de îndoieli, iar în „Great House" am atins focul, chiar până la punctul în care mi-am făcut rău. Mă emoționează îndoielile oamenilor, unii dintre ei trăiesc cu ele toată viața. Uneori se îndoiesc de sine, câteodată își chestionează moralitatea, alteori au regrete. Apoi, e veșnica îndoială în legătură cu cât de bine ne putem cunoaște unii pe alții. Iar dacă scrisul e un drum lung, atunci m-am apropiat din ce în ce mai mult de lucruri care mi se păreau de neatins. Îmi place acest risc, să am curajul să ating zone dificile.

• În „Great House" scrii despre Holocaust și despre revoluția din Chile. Cum se schimbă raportarea la trecut, din perspectiva memoriei?

• Oamenii îmi spun adesea că scriu despre memorie. Dar orice carte din lume e despre memorie! Nu mă interesează memoria ca gest de recuperare cronologică și înregistrare a trecutului, ci felul în care folosim memoria. E un act imaginativ și o lume plină de secvențe deliberate pe care le utilizăm ca să construim un eu coerent. Când îți privești viața din perspectiva memoriei, mintea alege să decupeze și să elimine porțiuni mari de experiență, selectând astfel doar câteva și punându-le în lumină, conectându-le ca să formeze un întreg. Coerența îi e necesară creierului, care are nevoie de ea ca să devină un tot unitar. Sinele este o invenție, una atât de frumoasă...

• Într-o conversație cu scriitorul David Grossman descriai romanul ca pe un teritoriu al mobilității infinite, un fel de scăpare. Separi viața reală de literatură?

• Ce poate face un roman și nu reușește niciodată viața este să dea o formă haosului. În viață e dificil să găsim un înțeles, iar dacă îl găsim, nu suntem niciodată siguri că e cel potrivit. Munca unui scriitor e să găsească o semnificație în toate experiențele vieții. Și dacă n-o găsește, s-o creeze. Deci n-o să confund niciodată viața reală cu literatura. Ce e interesant, însă, e relația dintre cele două și felul în care își ating propriile limite. În urmă cu câteva săptămâni am început să mă gândesc din ce în ce mai des la metaforă. De ce e metafora atât importantă pentru mine? De ce iubim metaforele? Ce iubim la ele? Și cred că iubim iluzia pe care ne-o oferă: luăm două lucruri diferite și construim între ele un pod, un pod atât de neașteptat, și, dintr-odată, avem o soluție... Și sentimentul că lumea are o unitate.

TELE-TEXT

Portretul luptătorului multiplicat până la saţietate

Cezar Paul-Bădescu

Un grup de tineri înarmaţi, într-o pădure. Uneori stau pe jos şi discută între ei, alteori merg tăcuţi şi cercetează atenţi împrejurimile. Se deplasează în linişte o bucată de vreme, se aud numai paşii lor, locurile par pustii, dar la un moment dat începe să se tragă din senin. Nu-ţi dai seama prea bine cine în cine trage, dar împuşcăturile devin personajul principal. După ce se potolesc rafalele, rămân câteva cadavre. Apoi iar vezi nişte tineri înarmaţi mergând printr-o pădure, iar încep împuşcăturile când nu te aştepţi, iar rămân nişte cadavre. Şi tot aşa. Singurele variaţiuni pot fi că tinerii înarmaţi mai merg şi prin mirişti, pe pajişti alpine sau se mai adăpostesc din când în când în hambare. Dar finalul scenelor e mereu acelaşi: focuri de armă la grămadă. Aţi urmărit filmul „Portretul luptătorului la tinereţe", în regia lui Constantin Popescu.

Luate separat, scenele sunt foarte bine realizate, iar veridicitatea, naturaleţea lor sunt calităţile cele mai importante. Exact ca-n realitate (şi nu ca-n filmele de tip hollywoodian), nimic nu anunţă atacul, moartea, catastrofa. Acestea vin când te aştepţi mai puţin. Apoi, ideea de fugari hăituiţi permanent de trupele de Securitate e şi ea bine construită. Partea proastă la filmul lui Constantin Popescu e că scenele acestea, care nu diferă mult între ele, par a se repeta la nesfârşit. Vezi una, două, trei, dar la a zecea deja consideri că e prea mult. E adevărat, regizorul vrea să treacă în revistă, cu rigurozitate, toate momentele cunoscute ale istoriei grupului de partizani al lui Ogoranu (şi titrează pe ecran de fiecare dată locul şi data când au avut loc), dar poate că ar fi fost preferabile sugestia şi elipsa unei pretenţii de exhaustivitate. Arta (şi, prin urmare, filmul) nu este realitate. Sau, mai bine zis, nu trebuie confundată cu realitatea. Altfel, realitatea - chiar şi a unor partizani vânaţi, deci care au destule momente de viaţă la limită - este destul de plictisitoare.

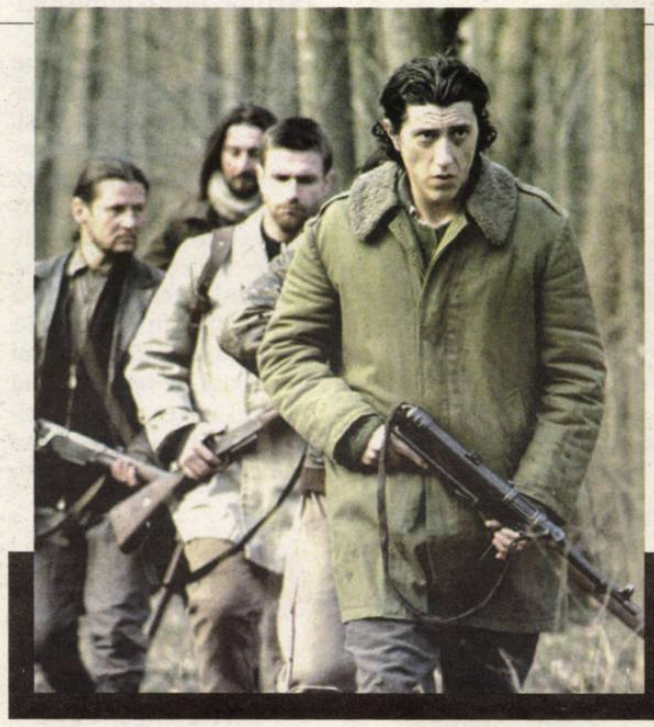

O imagine puternică, dar care pe parcursul filmului pălește, fiind repetată la nesfârșit

Info

Portretul luptătorului la tinereţe (România, 2010)
Regia: Constantin Popescu
Cu: Ion Bechet, Constantin Diţă, Alin Mihalache, Cătălin Babiuc, Vasile Calofir, Bogdan Dumitrache, Mihai Constantin, Radu Iacoban, Paul Ipate, Andrei Mateiu, Răzvan Vasilescu
HBO, joi (27 ianuarie), 21.30

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 26 ianuarie

20.00 B1 TV
FILM
Mofturi 1900 (România, 1964)
Regia: Jean Georgescu
Cu: Iurie Darie, Grigore Vasiliu Birlic, Ioana Bulcă
După I.L. Caragiale.

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ

Tosca de Giacomo Puccini
Regia: Gianfranco De Bosio
Dirijor: Bruno Bartoletti
Cu: Raina Kabaivanska, Placido Domingo, Sherrill Milnes, Corul Ambrosian.

Joi 27 ianuarie

22.00 CINEMAX
FILM
Cowboyul de la miezul nopţii (SUA, 1969)
Regia: John Schlesinger
Cu: Dustin Hoffman, Jon Voight, Sylvia Miles.

22.00 PRO CINEMA

FILM
Seven (SUA, 1995)
Regia: David Fincher
Cu: Brad Pitt, Morgan Freman, Kevin Spacey, Gwyneth Paltrow.

Vineri 28 ianuarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Priveşte înapoi cu mânie (Marea Britanie, 1959)
Regia: Tony Richardson
Cu: Richard Burton, Claire Bloom, Mary Ure
După John Osborne.

22.35 CINEMAX
FILM

Ispăşire (Marea Britanie, 2007)
Regia: Joe Wright
Cu: Keira Knightley, James McAvoy, Romola Garai, Vanessa Redgrave.

Sâmbătă 29 ianuarie

20.00 B1 TV
FILM
Ion (România, 1979)
Regia: Mircea Mureşan
Cu: Şerban Ionescu, Catrinel Dumitrescu, Octavian Cotescu.

21.00 CINEMAX
FILM

Barton Fink (SUA, 1991)
Regia: Ethan & Joel Coen
Cu: John Turturro, John Goodman, Judy Davis.

Duminică 30 ianuarie

21.10 TVR 1
FILM

Lumea Nouă (Franţa-Italia, 2006)
Regia: Emanuele Crialese
Cu: Charlotte Gainsbourg, Vincenzo Amato, Aurora Quattrocchi.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Séraphine (Franţa-Belgia, 2008)
Regia: Martin Provost
Cu: Yolande Moreau, Ulrich Tukur.

Luni 31 ianuarie

19.15 CINEMAX
FILM

Viaţa pe cont propriu (SUA, 1994)
Regia: Ben Stiller
Cu: Winona Ryder, Ethan Hawke, Ben Stiller.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Portretul unei căsnicii (Marea Britanie - Noua Zeelandă, 1990); Episodul 3
Regia: Stephen Whittaker
Cu: Janet McTeer, David Haig, Cathryn Harrison.

Marţi 1 februarie

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU

Leul în iarnă de James Goldman. Partea I
Regia: Petre Bokor
Cu: Carmen Stănescu, Medeea Marinescu, Vlad Ivanov.

22.35 CINEMAX
FILM
Un păcat de moarte (SUA, 1981)
Regia: Ulu Grosbard
Cu: Robert De Niro, Robert Duvall, Charles Durning.

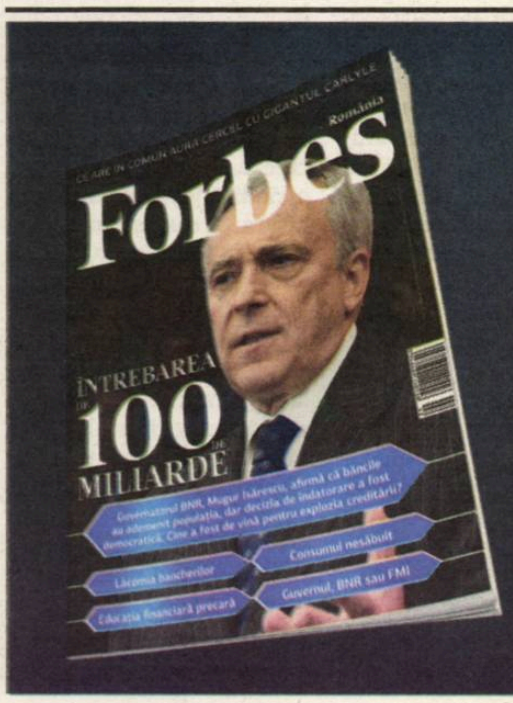

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citeşte în noul număr Forbes România!

Cine este de vină pentru îndatorarea românilor până la pragul de peste 100 de miliarde de lei?
Care televiziuni au atras cele mai mari bugete de publicitate în 2010.

În plus: Top Forbes – care sunt cele mai interesante locuri de vizitat în 2011.

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente şi informaţii sunaţi la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice reţea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

EXPOZIȚIE

Mormântul lui Poe, fără vizitatorul misterios

Pentru a doua oară după 60 de ani, admiratorul secret n-a mai apărut la mormântul „maestrului macabrului", la ceas aniversar

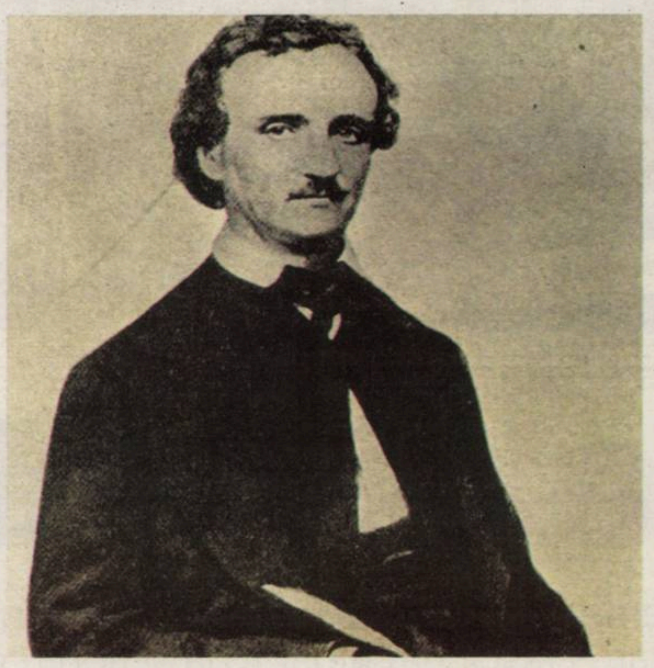

Fanii și curioșii l-au așteptat în ger, la mormântul lui Edgar Allan Poe din Baltimore, în noaptea de 20 ianuarie, dar necunoscutul n-a mai venit nici anul acesta.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Din 1949, când s-au împlinit o sută de ani de la moartea celebrului scriitor american, un străin misterios, îmbrăcat în negru, a apărut la mormântul acestuia din Baltimore, Maryland, an de an, în noaptea de 20 ianuarie (data nașterii lui Edgar Allan Poe), în jurul orei 1, pentru a aduce o sticlă de coniac franțuzesc, plină pe jumătate, și trei trandafiri roșii. Uneori, a mai lăsat și câte un bilețel. Dar, săptămâna trecută, necunoscutul („The Poe Toaster") nu și-a mai făcut apariția, după ce a absentat și în 2010.

Jeff Jerome, curatorul Casei Memoriale Edgar Allan Poe, a povestit pentru cotidianul „The Telegraph" că admiratori de-ai scriitorului au venit special pentru a-l aștepta și au vegheat lângă mormânt până la 5 dimineața, dar necunoscutul care a instaurat această tradiție enigmatică n-a venit. „Eu voi fi aici și în 2012. Dacă nu vine nici anul viitor, voi declara această tradiție încheiată", a spus Jerome.

În schimb, în noaptea în care cimitirul a fost vegheat de ochii vigilenți ai curioșilor s-au ivit patru vizitatori misterioși, însă numai pentru a fi declarați „falsuri", curatorul susținând că are indicii despre vizitatorul autentic, pe care-l pândește din 1977. Cei care l-au văzut povestesc că acesta are o pălărie neagră, chipul acoperit cu o eșarfă neagră (sau albă) și baston. „Falsurile" care și-au făcut apariția săptămâna trecută, așa cum s-a așteptat Jeff Jerome, au fost două femei, un bărbat care a descins dintr-o limuzină albă și un vârstnic. Cu toții au mers demonstrativ spre mormânt, tocmai spre a fi remarcați, au adus coniac și trandafiri, dar niciunul nu a așezat florile așa cum le-a așezat adevăratul vizitator vreme de șase decenii și n-a dat „semnalul secret" numai de Jerome știut. Acesta susține că este posibil ca necunoscutul să fi pus punct ritualului în 2009, la ultima sa apariție.

O VIZITĂ RITUALICĂ?

Una dintre ipotezele răspândite este că, de-a lungul celor 60 de ani, această apariție a devenit un ritual, oficiat, de fapt, de mai multe persoane. Se crede chiar că acesta ar putea face parte din ritualul de inițiere al unei societăți secrete, unde misiunea trece de la un membru la altul.

La început, martorii l-au descris pe vizitatorul enigmatic ca fiind un domn în vârstă, cu părul alb, în vreme ce martorii din ultimii ani au vorbit despre un bărbat mai tânăr, cu părul negru. Potrivit speculațiilor, acesta din urmă ar putea fi fiul primului, care a inițiat ritualul dedicat „maestrului macabrului" în literatură. Se pare că, după 1993, ritualul a fost oficiat de o persoană diferită de cea care a început povestea, pentru că în acel an necunoscutul „autentic" a lăsat la mormânt un bilet ce conținea un indiciu criptic: „Torța va fi dată mai departe".

ÎNMORMÂNTAT SIMBOLIC ÎN 2009

În 1849, când s-a stins, scriitorul a cărui operă avea să fascineze neîncetat artiști de toate felurile și milioane de cititori anonimi, din America și din Europa, a avut parte de o înmormântare meschină. Vărul său, Neilson Poe, nu i-a anunțat moartea și n-a chemat pe nimeni la funeralii.

Cu puțin înainte de a-și găsi sfârșitul, scriitorul de 40 de ani, lefter și agonic, a fost găsit rătăcind prin Baltimore, deși le spusese prietenilor că pleacă în Philadelphia. Îmbrăcat în hainele altcuiva, aflat în drum spre New York, Edgar Allen Poe a hoinărit absent, după care a fost găsit inconștient în fața unei taverne și patru zile mai târziu a murit spunând „Doamne, ai milă de sufletul meu!". Adevărată cauză a morții sale a rămas neelucidată.

O ceremonie funerară, de natură simbolică, a avut loc abia în octombrie 2009, la 160 de ani de la dispariția scriitorului. O statuie în mărime naturală înfățișându-l pe celebrul scriitor a fost purtată într-o scurtă procesiune, într-o trăsură trasă de cai, de la locuința sa din Baltimore până la cimitir, unde ceremonia funerară a fost oficiată în fața a peste 500 de admiratori.

Evenimentul a făcut parte din seria de manifestări dedicate bicentenarului Edgar Allan Poe.

Din 1949 până în 2009, un necunoscut a lăsat la mormântul scriitorului, în noaptea de 20 ianuarie, o sticlă de coniac și trei trandafiri roșii

La Shanghai cu Doinel Tronaru

●● Actualmente, este redactor la departamentul de Cultură al ziarului „Adevărul". Activează în presa cotidiană culturală din 1995. A lucrat ani buni la „România liberă", „Evenimentul zilei", „Cotidianul". A colaborat la „PRO TV Magazin", „Cuvântul" (perioada Mircea Martin), „Ziarul de Duminică". Definitivează o lucrare de doctorat în Cinematografie și Media, la UNATC „I.L. Caragiale".

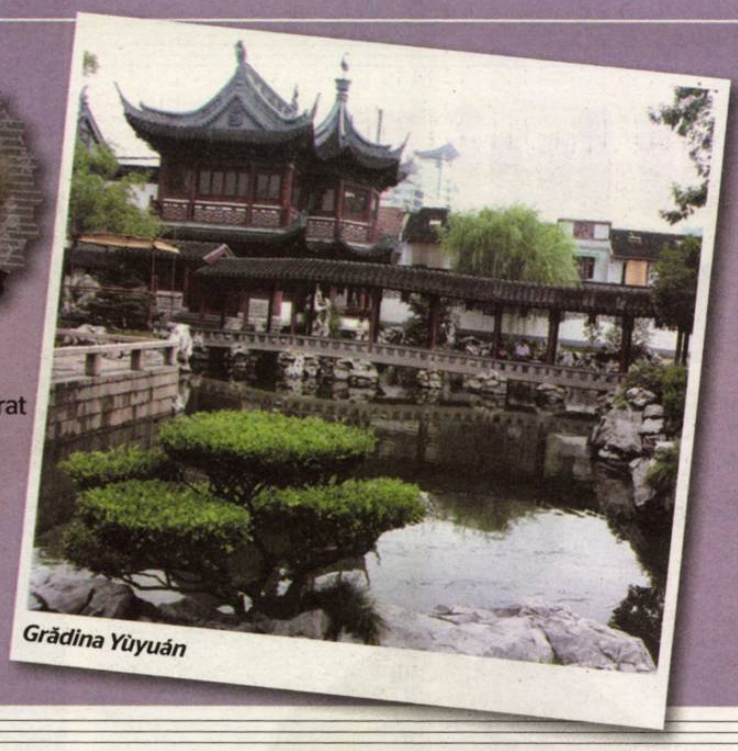

Grădina Yùyuán

● **Grădina Yùyuán, pe scurt Grădina Yu.** Este situată la str. Anren nr. 132, în centrul Orașului Vechi. Astăzi, ocupă o zonă de 2 ha și este împărțită în șase porțiuni, toate în stilul Suzhou. A fost începută în 1559, ca o grădină particulară creată de Pan Yunduan, un aristocrat, pentru tatăl său, Pan En. În 1842, în timpul Războaielor Opiului, armata britanică ocupă Templul local timp de 5 zile. În timpul Rebeliunii Taiping, grădinile au fost ocupate de trupele imperiale, iar în 1942 au fost făcute din nou praf de japonezi. Au fost deschise pentru public din 1961 și declarate monument național în 1982.

● **Nanjing Road.** Este principala stradă de shopping din Shanghai și una dintre cele mai agitate din lume. Nanjing Road East este fosta stradă Nanking, de până în 1945, și este deschisă pietonilor. Nanjing Road este cel mai lung district de shopping din lume, cu o lungime de 6 km, și atrage zilnic peste un milion de vizitatori.

● **Oriental Pearl Tower.** Este un turn de televiziune localizat în districtul Pudong, pe țărmul râului Huangpu, vizavi de celebra esplanadă „The Bund". Construcția a început în 1990 și a fost terminată în 1994. Cu 468 de metri, a fost cea mai înaltă clădire din China până în 2007, când a fost depășit de Shanghai World Financial Center.

Shanghaiul fără sfârșit

● În China (încă, pentru multă vreme) Populară, viitorul și trecutul nu-s „a filei două fețe", ci se împletesc „în chip dement", care-l fascinează, dar îi dă și fiori reci unui occidental

Pudongul noaptea, văzut de pe esplanada „The Bund"

Nanjing Road

Pudongul văzut de sus

La 700 de ani după Marco Polo și la 300 de ani după Spătarul Nicolae Milescu, un alt european a apucat calea Extremului Orient.

Doinel Tronaru

●● Megalopolisul Shanghai exercită, de secole, o atracție magnetică asupra europenilor. Dacă Malraux, în „Condiția umană", l-a descris într-un moment de conflict ideologic crâncen, iar J.G. Ballard și-a povestit, în „Imperiul Soarelui", experiențele sale de copil prins într-un război atroce (puse în imagini, ulterior, de Spielberg, în ecranizarea cărții), eu am (sur)prins Shanghaiul – această veche „poartă a Asiei" – într-o clipă de pace și de prosperitate, dar și de dezvoltare materială amețitoare (dimineața, eram trezit, în camera mea de hotel, de „cioca-boca" făcut de muncitorii pe care-i vedeam, prin fereastră, ridicând cu repeziciune nivelele succesive ale unui viitor zgârie-nori).

APOCALIPSUL ACUM

Vizita în centrul unui oraș chinez și feeria de lumini și culori de aici – supermarketuri și malluri burdușite până la refuz cu marfă de orice soi și de orice calitate, reclame și reprezentanțe ale tuturor marilor companii occidentale, afluență de „shiny happy people", ca și de cerșetori mai mult sau mai puțin insistenți, precum în orice mare aglomerare urbană din lume – te convinge că ai de-a face cu un oraș complex, imposibil de redus la o constantă, un adevărat megalopolis, în primul rând uriaș ca întindere și foarte diversificat. E adevărat că – mai ales în Beijing –, după ora 22, „n-auzi cântări, nu vezi lumini de baluri"; luminile se sting și „spectatorii" se duc la culcare. În Shanghai, sătul de zilele în care nu auzisem decât muzică (tradițională sau pop) chinezească (din cele peste 60 de canale TV de la hotel, niciunul nu transmitea muzică occidentală, decât „clone" cu ochii oblici), am plecat cu gândul să găsesc un loc în care să se asculte sau să se cânte live muzică în engleză, de orice fel ar fi fost ea. Am fost îndrumat și am ajuns, în cele din urmă, la unul din așa-numitele „KTV"-uri: local de... karaoke, în care am fost condus la etajul superior și rugat să-mi aleg o cameră. Alveolele cu perete transparent, în care cupluri sau grupuri de localnici stăteau cuminți și gustau din aceste delicii „after hours", se înșirau una după alta. „Nu, mulțumesc". Am intrat alături, într-un local care se numea „Apocalypse Now", unde am băut o bere chinezească și am ascultat live niște „mieunături", tot chinezești, *of course*.

PUDONG - SIMBOL AL „VIITORULUI LUMINOS"

Marea metropolă Shanghai, care a atras de-a lungul vremii atâția europeni, este un oraș imposibil de descris prin câteva cuvinte (spre deosebire de Beijing sau Xi'an, la rândul lor fascinante prin amestecul unic și extrem de seducător de ancestral, tradițional și hipermodernitate). Mixajul permanent, întâlnit în fiecare oraș pe care l-am vizitat, de tradiție, capitalism plus deschidere spre imageria Occidentului și autoritarism comunist, este aici reprezentat la o scară mult mai mare decât în – prin comparație – „provincialul" Beijing. Orașul este imens, iar diferența dintre diferitele zone ale sale – cartierele mai sărace, chiar mizere, de la periferie, centrul flamboaiant și occidental, minunata esplanadă (principala atracție a turiștilor), de pe care se poate admira, noaptea, Pudong-ul, cu nenumăratele lui lumini și iconicul turn al televiziunii – te face să-ți dai seama că-ți este imposibil, într-un timp scurt, să-l epuizezi și să-l reduci „la același numitor". În plus, în această metropolă a Sudului, Partidul își bagă mai puțin „coada" decât în capitală, iar acest lucru se simte (în bine)...

„Icon"-ul Mao este subiect al unei veritabile industrii de „jupuire" a turiștilor

China este o țară poate mult mai adânc intrată în postmodernitate decât cele de pe „bătrânul continent"; o țară-continent, imagine a viitorului global destinat tuturora până la urmă. Ideologia totalitară-falimentară s-a topit complet, s-a lichefiat pentru a face loc erei lipsei de ideologii, totalitarismului moale al mediilor, divertismentului și corporațiilor. Lucrul se vede cel mai bine printre zgârie-norii din Pudong, varianta de Manhattan a Shanghaiului (proiect ultra-spectaculos, ridicat în numai un deceniu acolo unde era doar o insulă nelocuită), unde m-a amuzat să mi-l închipui pe dl vicedirector Ma Xuejie, dacă ar fi trăit pe vremea lui Mao, cum ar fi trebuit să prezinte străinilor, pe același ton impersonal și robotic, „binefacerile socialismului"... În ascensorul care duce mii de oameni zilnic la ultimul etaj al turnului televiziunii – bijuteria arhitecturală a Pudongului, din vârful căreia se poate admira o panoramă a râului Huangpu, a portului și a orașului care-ți taie respirația –, liftiera – o fată tânără, cu ochii oblici și inexpresivi – repetă mecanic, în mandarină și englezește, „poezia" despre minunățiile Pudongului și ale „bravei lumi noi" care-l înconjoară, făcându-te să te-ntrebi dacă-i om sau un android din „Blade Runner", căreia poate, în orice moment, să i se defecteze circuitele și să înceapă să-i scapere scântei... Într-o generație, ultimele deosebiri se vor șterge și nu va mai exista nici o diferență între un tânăr din China continentală și cel din Taiwan; nu va mai conta și nu-i va mai interesa că bunicii unuia au pierdut și s-au retras pe insulă cu Ciang Kai-Șek și rămășițele Gomindanului, iar ai celuilalt, victorioși, au proclamat Republica Populară Chineză – în măsura în care-și vor mai aminti vreodată... Sclavii vor fi tot sclavi, dar măcar vor fi „fericiți". ⊗

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 2 februarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1063, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

literar & artistic

Frumusețea vieții, prin ochii lui Pleșu

Noul volum al lui Andrei Pleșu, „Despre frumusețea uitată a vieții", confirmă încă o dată rafinamentul, ironia și stilul filosofului.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

„Salvarea este prin extincție"

Apreciatul regizor **Alexandru Dabija (foto)**, care a montat recent spectacolul „Despre iubire la om", la Brașov, spune că omul, de la izgonirea din Rai, o ține într-o „jelanie".

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

Egiptul, în război cu Germania

După 3.300 de ani, celebrul bust al reginei **Nefertiti (foto)** a devenit obiectul unui conflict între Cairo și Berlin.

DIN LUME ➔ PAGINA 15

Caragiale, „curat uitat"

„159 de ani de la naștere este o cifră nesemnificativă. Îl vom sărbători pe Caragiale în 2012, la 160 de ani", spune Ion Caramitru, directorul Teatrului „I. L. Caragiale"

FOTO: LUCIAN MUNTEAN

✱ În așteptarea lui 2012, când România va marca și centenarul morții scriitorului, anul acesta „țărișoara" nu i-a sărbătorit ziua de naștere pe 1 februarie.

✱ Dan C. Mihăilescu, Ioana Pârvulescu și Mircea Vasilescu vorbesc despre cum ar trebui omagiat autorul „Scrisorii pierdute". ➔ PAGINILE 8-9

Atena, capitala cea mai familiară ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06380

Suvenire și impresii

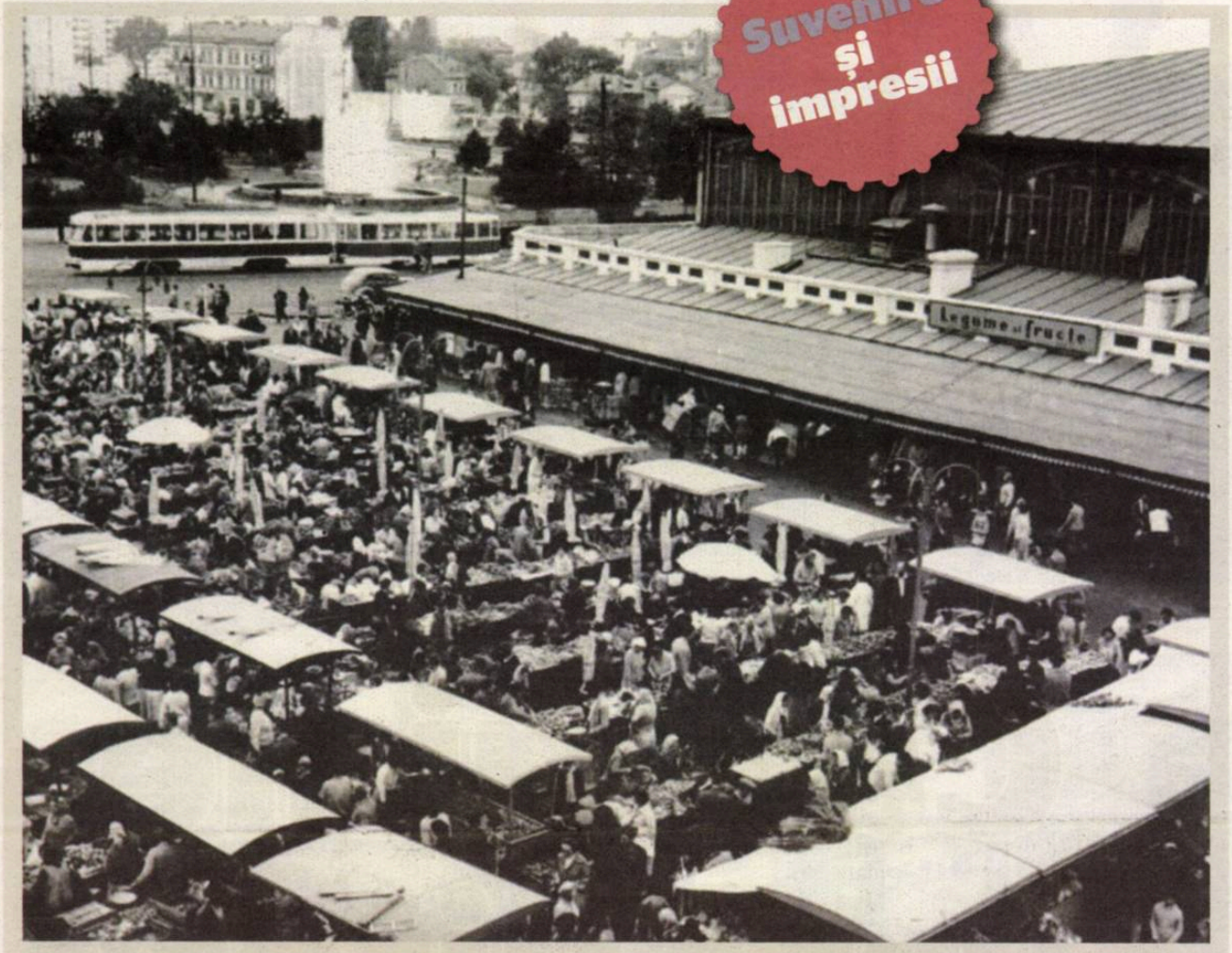

●● Piața Unirii din București nu a fost întotdeauna dominată de afișe publicitare și reclame luminoase. Până la începutul anilor '80, emblema acestui punct nodal al Capitalei a fost reprezentată de complexul de hale și piața de legume. Corpul principal al ansamblului era Hala Centrală, denumită și Hala Mare, construită în anul 1872 din cărămidă și fier, în scopul comercializării cărnii. Modelul de construcție fusese cel al halelor din Paris, iar lucrarea a fost contractată de firma unui antreprenor francez. Peste drum de Hala Centrală exista Hala de Pește, construită în 1887, și alături – Hala de Păsări, ridicată doi ani mai târziu. Pe parcurs, au fost adăugate diverse alte pavilioane, printre care și piața de legume, din fotografia de mai sus, amenajată în 1906 și denumită Piața Bibescu. Bineînțeles, modificările radicale aduse zonei la începutul anilor '80 au șters orice urmă a halelor; imaginea de mai sus pare de nerecunoscut pentru un tânăr. Pe locul unde au fost odinioară Halele se află astăzi magazinul Unirea. ✪ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Un antierou pentru antieroi

Eliza Zdru

Un pictor celebru s-a bucurat, în timpul vieții, numai de disprețul societății. Astăzi, o lucrare de-a lui bucură alți renegați.

Ieri. Caravaggio era considerat o persoană infamă de către contemporanii săi. Picta într-o manieră absolut surprinzătoare pentru privitorul de rând din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, manifestând preferință pentru un naturalism crud și optând pentru modele luate direct de pe stradă chiar și atunci când avea de pictat scene religioase. Dar Caravaggio nu a dus lipsă de comenzi niciodată, astfel că, odată pătruns pe piața italiană de artă, s-a bucurat de o condiție financiară echilibrată. Ceea ce nu a reușit însă să echilibreze niciodată au fost pornirile sale imprevizibile. Era aproape faimos pentru certurile, bătăile și încăierările pe care le provoca, petrecând prin oraș după zile întregi de muncă. În 1606, la vârsta de 35 de ani, a ucis un tânăr în focul unei dispute și a fost nevoit să părăsească Roma. Caravaggio a murit patru ani mai târziu și, timp de trei secole, opera sa a fost uitată, până când a fost redescoperită în secolul XX și clasată drept esențială pentru înțelegerea evoluției picturii moderne.

Azi. O lucrare pictată de Caravaggio – „Ghicitoarea" – face parte în prezent dintr-o expoziție mai puțin obișnuită. Intitulată „Au-delà des murs" („Dincolo de ziduri"), aceasta se află în incinta închisorii de maximă securitate Poissy, din apropierea Parisului, și va rămâne pe pereții curții interioare a penitenciarului până în luna aprilie. Expoziția reunește nouă alte lucrări de artă care fac parte din colecția Muzeului Luvru, lucrări alese de un eșantion de deținuți pasionați de artă. Dacă își face griji cineva pentru siguranța acestor opere extrem de valoroase într-un mediu atât de „efervescent", se poate liniști. Ele sunt doar copii după variantele originale. Totuși, miza explicită a acestei expoziții este speranța că arta îi va ajuta pe deținuți să devină persoane mai bune. Oare Caravaggio s-ar simți ca acasă dacă și-ar vedea lucrarea expusă pe pereții din curtea închisorii Poissy? ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Mare durere

Îmi aduc aminte de această poveste a lui Vlahuță despre Caragiale și mă gândesc cu duioșie că tinerii pamfletari, temuții polemiști de azi, sunt niște serafimi pe lângă veneratii maeștri de odinioară.

Impetuos, nelăsând pe alții să plaseze un cuvânt, cu mimică bogată și invenție abundentă, acest perfect om de teatru era, ca și contemporanul său Victorien Sardou, un mare vorbitor, un centru. Unde se afla Caragiale, nu mai deschidea gura nimeni. Și nici nu era nevoie. N'avea nimeni verva lui tumultuoasă, inteligența lui adânc pătrunzătoare și scăpărătoare, hrănite din lecturi bogate, și marea lui experiență a vieții.

Coșbuc, dimpotrivă, era insignifiant. Dacă I. L. Caragiale este unul dintre cei mai inteligenți și mai interesanți oameni pe cari i-am întâlnit,

Victor Eftimiu

Coșbuc mi se pare unul dintre cei mai șterși. L'am întâlnit de multe ori, dar nu păstrez din contactul cu acest mare poet, pe care l-am admirat mult, întotdeauna, nici o reflecție interesantă, nici o glumă hazlie. Vlahuță era o inteligență catifelată, onctuoasă; calm, politicos, îngăduitor, el se lăsa în umbră și, cu discreția perfectului amfitrion, lăsa pe ceilalți să vorbească.

Iată ce ne povesti Vlahuță într'o zi despre Caragiale, cu binecunoscuta lui voce baritonală. „Ne citise Delavrancea, lui Iancu și mie, nuvela lui – «Paraziții». Ne despărțirăm trecut de miezul nopții. Pe la ceasurile două, mă pomenesc că mă scoală din somn servitoarea, speriată: Conașule, a venit domnu' Caragiale! Am sărit și eu din pat și m'am dus să-i deschid. Iancu era la ușă, cu ochii în pământ, doborât de-o mare durere. «Ce e Iancule?», l-am întrebat îngrijorat. «Rău, mă, rău!». «Ți-e nevasta bolnavă?». «Mai rău!». «Ți-o fi murit vreun copil?». «Mai rău!». Și Caragiale începu să repete, indignat, replici din «Paraziții». Apoi, în concluzie: «Literatură e asta, mă, literatură?!». Și plecă așa cum venise, cu ochii în pământ, copleșit de-o mare durere".

(articol publicat de Victor Eftimiu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Cecilia Cuțescu-Storck

Pictoriță importantă, cu o activitate artistică intensă în perioada interbelică, Cecilia Cuțescu-Storck s-a remarcat de asemenea, ca o susținătoare a curentului feminin în arta românească, inițiind sau sprijinind cercuri precum „Asociația femeilor pictore și sculptore" sau „Cercul artistic feminin", în jurul cărora s-au format o serie de artiste de referință.

Născută la 14 martie 1879 în comuna Câineni din Vâlcea, Cecilia Cuțescu a studiat pictura în Germania, la Damenakademie, din München, și apoi în Franța, la École des Beaux-Arts, din Paris, deschizând expoziții personale încă înainte de absolvire. Anul 1916, cel în care pictorița revenea în țară, a fost unul semnificativ pentru evoluția sa ulterioară. Împreună cu artistele Olga Greceanu și Nina Arbore, a fondat „Asociația femeilor pictore și sculptore", devenind una dintre promotoarele artei feminine românești și participând apoi în mod activ la toate expozițiile și manifestațiile organizate de această asociație. Tot în același an, Cecilia Cuțescu-Storck devenea profesoară la Academia de Arte Frumoase din București, unde avea să contribuie la formarea mai multor generații de tineri artiști până în anul 1947.

Dacă în pictarea portretelor, în special a celor feminine, în tehnica Ceciliei Cuțescu-Storck se poate observa admirația pentru Gauguin – în lucrări precum „Orientala", „Tahitiana", „Paparude", artista a creat o serie de picturi murale cu o puternică notă personală care i-au adus renumele. În 1933 realiza fresca intitulată „Istoria negoțului românesc", care se află în aula Academiei de Studii Economice din București, și lucrarea „Agricultura, industria și comerțul", aflată în holul de onoare al Băncii Marmorosch-Blank.

Cecilia Cuțescu-Storck

După moartea artistei, în 1969, o mare parte a lucrărilor sale a rămas expusă în Muzeul de Artă Frederick Storck și Cecilia Cuțescu-Storck, instituție întemeiată în 1951 pentru a valorifica creația celor doi soți precum și operele de sculptură ale întregii familii Storck. ✪ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

„Frumusețea uitată a vieții“, prin ochii lui Andrei Pleșu

Andrei Pleșu este renumit pentru cărțile „Minima moralia“, „Jurnalul de la Tescani“ sau „Despre îngeri“.

Volumul „Despre frumusețea uitată a vieții“, care adună texte ale filosofului publicate în „Dilema veche“ și „Adevărul“, va apărea în librării săptămâna viitoare

Andrei Pleșu 100%. Inteligență, rafinament, ironie, umor. Privire atentă și înțelegere rafinată a lui „aici și acum“, răspunsuri pertinente pentru „ce facem cu viața noastră“.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Volumul „Despre frumusețea uitată a vieții“, editat de Humanitas, care va apărea în librării, săptămâna viitoare și pe care „Adevărul literar&artistic“ îl prezintă în avanpremieră, este o adevărată provocare intelectuală, prin înserierea profilactică a „perplexităților noastre zilnice“, dar și prin deschiderea matură către „lucrurile cu adevărat importante“ și „ordinea subtilă a lumii“.

Filosoful, în vârstă de 62 de ani, celebru pentru cărțile sale „Minima moralia“, „Jurnalul de la Tescani“ sau „Despre îngeri“, a structurat noua carte, „Despre frumusețea uitată a vieții“, în opt capitole: „Ce facem cu viața noastră“, „Despre lucrurile cu adevărat importante“, „Ordinea subtilă a lumii“, „Perplexități și indispoziții cotidiene“, „Feluri de a fi“, „Cetitul cărților“, „Martirajul limbii române“ și „Cum stăm la televizor“.

Andrei Pleșu admite că există o legătură – nu neapărat programată – între textele adunate în acest volum: „sunt încercări de a ieși din vârtejul «actualității» sau de a lua temele «actuale» drept punct de plecare către orizonturi aflate dincolo de tranzitoriu și conjunctural. E vorba, în fond, de câteva gânduri rapide asupra unor subiecte esențiale, la care, în «clipa cea repede» a vieții zilnice, nu mai apucăm să reflectăm. Nu expuneri sistematice și pretențioase, ci provocări de moment, sugestii de parcurs. Veacul nu ne mai lasă răgazuri nici să citim tratate, nici să le scriem. Dar nota fulgurantă, reflexia frugală, schița de demaraj sunt încă posibile și utile“.

„NE-AM URÂȚIT, NE-AM ÎNSTRĂINAT“

În capitolul „Despre lucrurile cu adevărat importante“, Andrei Pleșu scrie despre autenticitate, despre ce nu aduc banii, despre înrăire, dar și despre iubirile fericite, adăugând și câteva note despre demnitate. Tot în acest capitol se găsește și comentariul care dă titlul cărții, în care autorul descrie, revoltat, alienarea pe care am ajuns s-o trăim zi de zi: „Suntem năpădiți de probleme secunde. Avem preocupări de mâna a doua, avem conducători de mâna a doua, trăim sub presiunea multiplă a necesității. Ni se oferă texte mediocre, show-uri de prost gust, condiții de viață umilitoare. Am ajuns să nu mai avem simțuri, idei, imaginație. Ne-am urâțit, ne-am înstrăinat cu totul de simplitatea polifonică a lumii, de pasiunea vieții depline. Nu mai avem puterea de a admira și de a lăuda cu o genuină evlavie splendoarea Creației, văzduhul, mările, pământul și oamenii. Suntem turmentați și sumbri. Abia dacă ne mai putem suporta“. Există, totuși, soluții să ieșim din acest cerc vicios? „Da, cu condiția să ne dăm seama de gravitatea primejdiei. Cu condiția să impunem atenției noastre zilnice alte priorități și alte orizonturi“, conchide autorul, în comentariul „Despre frumusețea uitată a vieții“.

DESPRE DEMNITATE ȘI PRINCIPII

În „Perplexități și indispoziții cotidiene“, Andrei Pleșu vorbește despre principii și demnitate, despre mâncatul sănătos, despre tranziție și avatarurile luxului, despre mânie și ură ca mod de viață, despre frică, zgomot, inflația politică și proasta intonare a libertății sau despre „plăcerile vinovate“. Autorul portretizează sarcastic câteva specii de ticăloși, vorbește, cu umor, despre capitalistul român sau, cu amărăciune, despre eul propriu transformat în obsesie, masacrarea limbii române și globalizarea manelelor.

Filosoful nu uită însă să ne arate și partea plină a paharului: „Există încă păduri care n-au deloc un aer muribund, lacuri translucide, sate (austriece) modernizate și totuși patriarhale, familii demodate și trainice, chelneri stilați, domni și doamne, politicieni inteligenți fără să fie șmecheri, oameni de afaceri cinstiți, dar prosperi, texte bine scrise, vinuri paradiziace, păstrăvi, cremșnituri, chiparoși și stele“. De asemenea, „există Șerban Foarță care se joacă nebunește cu psalmii și cu toate cuvintele lumii, există seri și dimineți, oameni care merg la biserică fără evlavii ostentative și fără să negocieze cu Dumnezeul lor, există colinele Toscanei și Coasta Boacii, femei frumoase și deștepte, cărți, solidarități curate, taclale prietenești, coincidențe riguroase, savori melancolice, tigri albi“, subliniază autorul în textul „Scurt acces de optimism“.

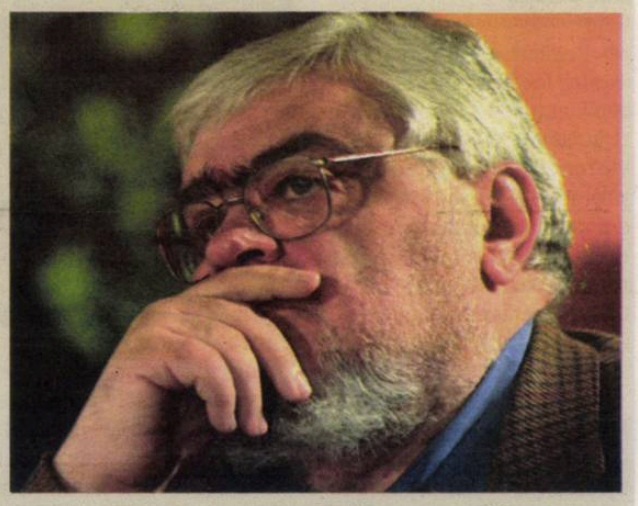

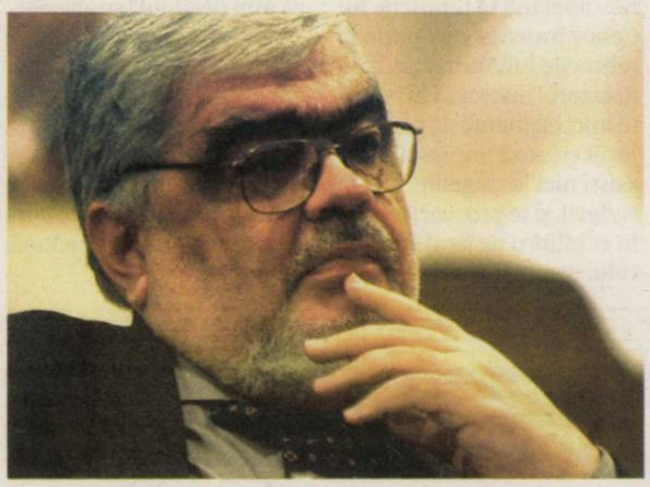

> Există încă păduri care n-au deloc un aer muribund, lacuri translucide, familii demodate și trainice, domni și doamne, texte bine scrise, vinuri paradiziace, chiparoși și stele.
>
> **Andrei Pleșu**
> filosof

„Ce facem cu viața noastră“

Câteva maxime de parcurs:

A. Nicio datorie împlinită fără corolarul bucuriei. Sensul vieții nu trebuie resimțit drept corvoadă.

B. Nicio suferință fără exercițiul corelativ al răbdării. Răbdarea e un mod eficient de a căuta sensul, de a-l aștepta.

C. Nicio bucurie fără intuiția extatică a neantului supra-luminos dindărătul ei.

D. Balastul unei vieți nu poate dizolva sensul ei și nu trebuie disprețuit. El se lasă încorporat, ca soclu, în construcția finală.

(Fragment din „Sensul vieții. Punctaj pregătitor“, volumul „Despre frumusețea uitată a vieții“, Andrei Pleșu, Humanitas, 2011)

Info

„Despre frumusețea uitată a vieții“
Autor: Andrei Pleșu
Editura: Humanitas
Pagini: 280
Preț: 35 de lei

Fondator al „Dilemei“

Andrei Pleșu s-a născut la 23 august 1948, în București. Absolvent al Facultății de Arte Plastice, secția de istoria și teoria artei. Doctorat în istoria artei la Universitatea din București, cu teza „Sentimentul naturii în cultura europeană“

1980-1982 Lector universitar la Academia de Arte Plastice, București (cursuri de istorie și critică a artei moderne românești)

1990 Commandeur des Arts et des Lettres, Paris, Franța

1990-1991 ministru al Culturii

1991-1997 Profesor universitar de filosofie a religiilor, Facultatea de Filosofie, Universitatea din București

1993 Fondator și director al săptămânalului de cultură „Dilema“

1994 Fondator și președinte al Fundației „Noua Europă“ și rectorul Colegiului „Noua Europă“

1996 Premiul Academiei Brandenburgice de Științe din Berlin, Germania

1997-1999 ministru al Afacerilor Externe

1997 Membru al World Academy of Art and Science

1999 Membru al Académie Internationale de Philosophie de l'Art, Geneva, Elveția

1999 Ordre national de la Légion d'Honneur al Franței (în martie, în gradul de Commandeur și, în decembrie, în gradul de Grand Officier) etc.

2004-2005 Consilier prezidențial pentru Relații Internaționale

Printre cărțile publicate se numără:

„Călătorie în lumea formelor (eseuri de istorie și teorie a artei)“, Meridiane, București, 1974

„Pitoresc și melancolie. O analiză a sentimentului naturii în cultura europeană“, Univers, București, 1980; ulterior ediții Humanitas

„Francesco Guardi“, Meridiane, București, 1981

„Ochiul și lucrurile“ (eseuri), Meridiane, București, 1986

„Minima moralia“ (elemente pentru o etică a intervalului), Cartea Românească, București, 1988 ulterior, ediții Humanitas;

„Jurnalul de la Tescani“, Humanitas, București, 1993

„Limba păsărilor“, Humanitas, București, 1994

„Chipuri și măști ale tranziției“, Humanitas, București, 1996

„Despre îngeri“, Humanitas, București, 2003

„Obscenitatea publică“, Humanitas, București, 2004

„Despre bucurie în Est și în Vest și alte eseuri“, Humanitas, București, 2006

TEATRUL CA LUME

Spectacolul rolurilor secundare

„Ivanov", care se joacă la Teatrul Bulandra, obține performanțe într-un timp foarte scurt, pentru că este făcut de o echipă profesionistă

Info
Teatrul Bulandra
Ivanov
de Cehov
Regia: Andrei Șerban
Cu: Vlad Ivanov, Mirela Oprișor, Victor Rebengiuc, Marius Manole, Ioana Anton, Cornel Scripcaru

Cehov avea 26 de ani când a scris piesa, în doar zece zile. Un secol mai târziu, Andrei Șerban monta „Ivanov" în doar cinci săptămâni și jumătate.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

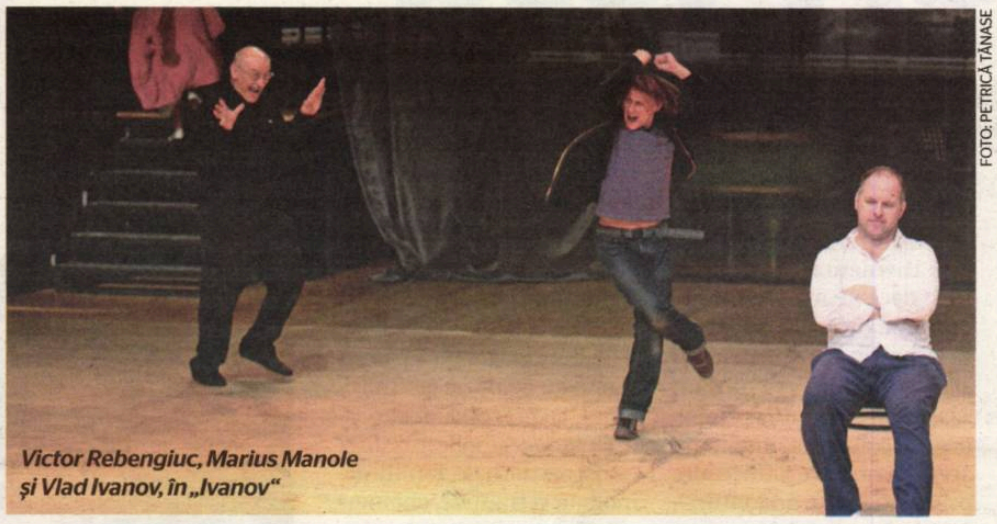

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

Victor Rebengiuc, Marius Manole și Vlad Ivanov, în „Ivanov"

Regizorul și ai lui au făcut ce alții fac în câteva luni. Au realizat un spectacol cu multe scene de pus în ramă. Povestea este bine spusă, interpretările sunt remarcabile, dar viteza are și dezavantajele ei. „Ivanov" nu este perfect reglat, există decalaje de interpretare, iar distribuția nu s-a strâns, încă, într-o falangă impenetrabilă.

Victor Rebengiuc, Marius Manole și Cornel Scripcaru iau tot caimacul într-un spectacol în care toată lumea are ocazia să strălucească. Deși totul se învârtește în jurul lui Ivanov, personajul este la început atât de absent, încât se transformă într-unul secundar. Astfel, focusul se schimbă de pe personajele principale pe toți cei pe care Ivanov îi face să sufere sau cu care se intersectează la un moment dat. Poate fi intenția lui Cehov, care și-a construit personajul în acest mod, poate fi efectul interpretării discrete a lui Vlad Ivanov sau chiar voia regizorului.

REBENGIUC. PERFECT

Mirela Oprișor joacă la potențial maxim, dar drama e de multe ori o capcană care îi prinde glezna și o ține pe loc. Jocul ei pare de multe ori întrerupt de deciziile pe care trebuie să le ia, iar personajul ei nu s-a conturat, încă.

Marius Manole face un personaj negativ mare, un rol oarecum atipic pentru el-fizic, de contact permanent cu mediul și uneori mai impetuos decât ar fi cazul -, dar bine împlinit, cu o prezență puternică, un tub de oxigen pentru spectacol. Andrei Șerban a știut să-l scoată pe Manole din retorta rolurilor de băiat bun și să-i dea posibilitatea să joace altceva. Prin acest rol, Manole și-a amintit de ce s-a făcut actor.

Victor Rebengiuc joacă cu o foame de debutant și cu o precizie de geniu incontestabil (domnule Rebengiuc, vă rog să nu mă sunați la redacție și să-mi spuneți că am exagerat, pentru că n-o să vă răspund la telefon) rolul unui bătrânel „adolescentin". Rebengiuc n-are cum să rateze o nominalizare la premiul UNITER pentru rol secundar, categorie la care ar avea de furcă, probabil, cu ceilalți doi grei ai spectacolului: Marius Manole și Cornel Scripcaru. Rebengiuc construiește admirabil un personaj care are vârsta pe care el însuși o poartă (78 de ani) și ne arată cum senectutea te apropie cel mai mult de copilărie, de răsfăț, de alint și de ludicul ținut până atunci în frâu. Cornel Scripcaru, uluitor, este o revelație a spectacolului, cu un rol de sufletist neîndemânatic care mai scapă din când în când din lesa unei neveste zgârcite. Performanța lui aduce aminte de interpretarea din „Căsătoria", de Gogol.

Dacă Dabija alegea să facă „Un duel", la Teatrul Național din București, cu dureri la fel de mari, consumate aproape în șoaptă, și cu puține izbucniri, Șerban a ales să-și lase actorii să erupă ca niște vulcani, astfel că scena se transformă de multe ori într-un teren de luptă pentru tonalitățile ridicate. Unii spectatori ar putea considera că se țipă un pic mai mult decât este cazul. Vlad Ivanov din „Un duel" este mai calibrat, ca actor, decât în „Ivanov".

HAOS CONTROLAT

Andrei Șerban și Daniela Dima au făcut o traducere a textului care amintește de intervențiile chirurgical-lingvistice ale lui Radu Afrim, apelând uneori la expresii mai evidente, unele funcționale, altele mai puțin funcționale („cea mai hot femeie din gubernie" - exemplu negativ).

Andrei Șerban reușește să facă un spectacol fresh, cursiv și actual, dar intențiile lui nu par întotdeauna clare. Există și o explicație, pe care o dă chiar regizorul! Șerban a ales să-l monteze pe Cehov apelând la tehnicile lui Cehov însuși, și mai puțin la tehnicile lui Andrei Șerban. Regizorul inserează în poveste mici elemente de parodie, încât creează impresia că nu asiști nici la tragedie, nici la vodevil, și te provoacă să stai în echilibru pe firul suspansului compus din seriozitate și ridicol. „Când un personaj devine prea emotiv, autorul introduce un efect comic, ca să rupă emoția. Când comedia e în pericol să devină farsă, un gest dureros de sensibil schimbă situația", clarifică Șerban opțiunea sa.

Așadar, Șerban a respectat indicațiile dramaturgului și s-a pus pe sine în transa stilistică a lui Cehov. „Trebuie să fim atenți la detaliu: dintr-o secundă în alta, ceva se schimbă, ca în viață. Un moment e trist, altul ridicol, altul misterios". Regizorul jonglează abil cu luminile. Light-designul său rafinat oferă multiple schimbări de perspectivă, este narativ și introspectiv. Șerban introduce inteligent monologurile personajelor, chemându-i pe actori în genunchi, acolo unde se termină scena, la câțiva centimetri de primul rând, într-o lumină albă, puternică. Acolo este momentul adevărului, pentru că lumina directă este echivalentă cu gros-planul în cinema. Interpretarea trebuie să fie la milimetru, și niciun actor nu dă chix acolo. Foarte plastice sunt și compozițiile statice din unele deschideri de scene, care amintesc de tablourile impresioniștilor Cézanne, Degas sau Renoir și evidențiază mut declinul burgheziei. „Ivanov", în regia lui Andrei Șerban, este genul de spectacol-eveniment, de care teatrul românesc are nevoie ca de aer. Detaliile acum incompatibile nu sunt ireconciliabile. Ca la orice spectacol bun, lucrurile se strâng, se adună, în timp.

DE IERI
VASILI KACHALOV

Au jucat rolul lui Hamlet, în Hamlet, de William Shakespeare

Ionuț Socîu

Figură legendară a teatrului rusesc, Vasili Kachalov a făcut parte din acea generație de actori care s-au format la sfârșit de secol XIX în Rusia țaristă și care și-au încheiat cariera ca actori ai poporului în Rusia stalinistă, într-un moment în care Teatrul de Artă din Moscova ajunsese o instituție sovietizată. Rolul care l-a consacrat pe Kachalov a fost Hamlet, în celebrul spectacol regizat de Edward Gordon Craig și Stanislavski (doi artiști cu metode complet diferite) la Teatrul de Artă din Moscova în 1911; rolul lui Gertrude a fost interpretat în acest spectacol de Olga Knipper, soția lui A.P. Cehov. „Această persoană neobișnuită a avut o influență uriașă asupra mea. El este cel care m-a ajutat să-mi descopăr talentul și să mă cunosc pe mine însumi. Mi-a deschis ochii și mi-a arătat o nouă cale în această meserie, o cale la care nu aș fi visat și la care nu aș fi ajuns fără ajutorul lui", spunea actorul rus despre Konstantin Stanislavski.

DE AZI
JOHN SIMM

Actor și muzician britanic, John Simm a jucat Hamlet în 2010, dar recunoaște că nu se aștepta să mai primească un astfel de rol, având în vedere că în ultimii 15 ani a avut doar două roluri în teatru, fiind mult mai activ în televiziune. „Vine un moment când te uiți în oglindă și îți dai seama că n-o să mai joci niciodată Hamlet. Mi s-a întâmplat și mie. De aceea, atunci când regizorul Paul Miller și cei de de la Crucible Theatre au venit cu această ofertă, am acceptat fără să clipesc. Aș fi fost nebun să refuz", spunea Simm. „Unul dintre lucrurile care se spun adesea despre acest rol este că nu tu ești cel care îl interpretează pe Hamlet, ci el este cel care te joacă pe tine. Mi-am dat seama ce înseamnă asta abia în momentul în care m-am apucat de rol. Ce am învățat este că nu trebuie să te apropii de Hamlet ca de un personaj. Asta e toată provocarea: să joci unul dintre cele mai importante roluri din istoria teatrului și în același timp să fii tu însuți pe scenă".

PE SCURT

LONDRA

Shakespeare, jucat în 38 de limbi

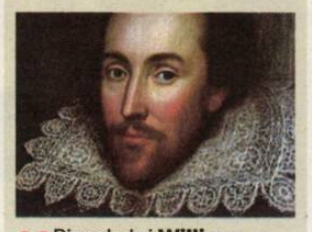

Piesele lui **William Shakespeare (foto)** vor fi jucate în 38 de limbi străine, ca parte a unui extravagant program de teatru pentru celebrarea Jocurilor Olimpice din 2012, care vor avea loc la Londra. Toate cele 38 de piese ale lui Shakespeare vor fi puse în scenă de câte o companie de teatru în tot atâtea limbi și dialecte. Reprezentațiile vor avea loc începând cu data de 23 aprilie 2012, în teatrul londonez Shakespeare's Globe. Printre spectacole se vor număra „Îmblânzirea scorpiei", în limba urdu, „Furtuna", în arabă, „Troilus și Cressida", în maori, și o montare a piesei „Regele Lear" în limbi aborigene. Piesele vor mai fi montate în turcă, greacă, lituaniană și în dialectul shona din Zimbabwe. Programul include și o reprezentație în limbajul semnelor a piesei „Zadarnicele chinuri ale dragostei".

TIMIȘOARA

Repetiții la „Orașul nostru"

Teatrul Național din Timișoara a început repetițiile pentru două spectacole care vor ieși la rampă în luna martie. Primul este „Orașul nostru", de Thornton Wilder, o călătorie între fantastic și real, într-o lume aflată într-o criză existențială, economică și morală. Din distribuție fac parte, printre alții, actorii **Alina Reus (foto)**, Romeo Ioan, Valentin Ivanciuc, Ana Maria Cojocaru, iar regia este semnată de Ion-Ardeal Ieremia. Al doilea proiect este „Deșteptarea primăverii", de Frank Wedekind, un spectacol care reflectă asupra problemelor adolescenței. Echipa acestui proiect este formată din regizorul Cristian Ban, scenografa Krisztina Nagy și actorii Mălina Petre, Luminița Tulgara, Doru Iosif, Traian Buzoianu ș.a.

CINEMA SCOP

Compromisul unui regizor talentat

● Iată un film cu „supereroi" care nu își propune să fie sumbru, bățos și solemn, ci aiuritor și amuzant

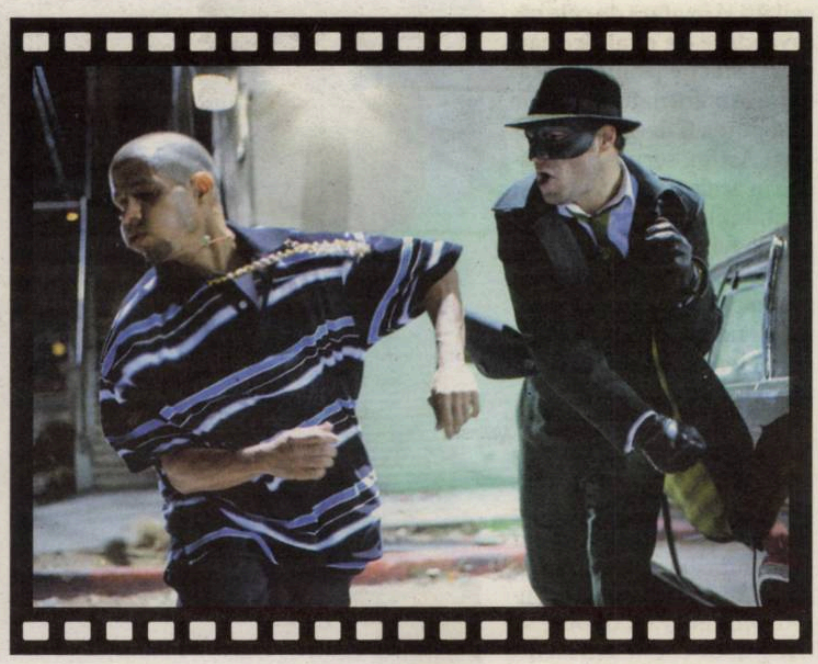

Reușește însă doar pe alocuri, în rest e fără formă, fără miză și fără sfârșit. Dar, cel puțin, nu se ia deloc în serios.

Anca Grădinariu

●● Filmul „The Green Hornet" e mai mult o parodie a genului și are un aer retro, de-a dreptul analogic. Îți dă sentimentul că e produs undeva prin anii '60, pe vremea „Panterei roz", atât pare de defazat, în ciuda încercărilor de updatare (3D-ul n-are niciun sens). De pildă, goana protagonistului de a înfige un USB într-un computer aflat într-o redacție și de a face public un document important s-ar fi putut rezolva mult mai simplu cu ajutorul unui smartphone. Evident, întrebări de tipul „de ce acum?, dar chiar era necesar?" sunt futile. Doar n-avem de-a face cu singurul produs hollywoodian redundant.

„The Green Hornet" poate fi privit și ca o gură de aer proaspăt (într-un gen prea constipat), dar și ca o dezamăgire, având în vedere că e confecționat de un cineast inovator și efervescent precum Gondry. E cumva trist să vezi un regizor de talia lui îmbarcându-se într-o navă comercială care nu duce nicăieri, dar măcar încearcă să infuzeze pelicula cu puțin din deja faimosul său spirit ludic. Scenariul e scris de Rogen împreună cu frecventul său colaborator, Evan Goldberg („Pineapple Express, Superbad"). Umorul tandemului explodează chiar în hilara secvență de deschidere, unde un prea arogant James Franco e repede lichidat de un gangster oldtimer.

DE LA CAPUCINO PERFECT LA MAȘINĂ-MINUNE

Britt Reid (Seth Rogen), un playboy iresponsabil și infantil, e crescut de un tată director de ziar, sever și prea ocupat. Atunci când acesta este ucis într-un accident bizar, Britt preia conducerea ziarului, dar constată că e depășit. Din plictiseală și din nevoia de atenție, decide să se joace de-a supereroul, alături de un sidekick asiatic pe nume Kato (Jay Chou), un geniu tehnic și un expert în arte marțiale care progresează de la prepararea unui capucino perfect la confecționarea unor mașini-minune.

Hazul provine din faptul că Reid rămâne un copil mare, enervant și răsfățat, și e departe de a fi un erou. Iar Kato n-are nicio intenție să rămână în planul doi. Relația și dialogurile dintre ei au vervă, la fel și câteva dintre scenele de urmărire. Rogen/ Reid este un bufon care nu aduce nimic în combinație în afară de ego și de replici spumoase. La ani lumină de „răul" over the top, fioros, din benzile desenate, Christoph Waltz („Inglourious Bastards") e delicios în pielea unui gangster psihopat cu probleme de imagine, care încearcă cu disperare să rămână în control și să fie înfricoșător.

Există vreo două secvențe în care imaginația și flerul vizual ce fac „marca Gondry" zboară nestingherite. Totuși, rămâi cu prea puțin. Ieși din cinema, dai delete la ce-ai văzut, dar nu și la ușoara amărăciune că tocmai ai văzut compromisul unuia dintre autorii tăi preferați. ✪

Info

The Green Hornet - Viespea verde
(SUA, 2010)
Regia: Michel Gondry
Cu: Seth Rogen, Cameron Diaz, Jay Chou
✪✪✪✪✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

Premieră româno-israeliană

●● Transilvania Film aduce în cinematografe, de vineri, coproducția româno-israeliană „Misiunea Directorului de Resurse Umane", a multipremiatului regizor israelian Eran Riklis. Distribuția filmului include o importantă prezență românească: **Irina Petrescu (foto dreapta)**, Papil Panduru, Bogdan Stanoevici, precum și actrița israeliană de origine română Rozina Cambos. Filmată în toamna lui 2009 în Israel și România, pelicula descrie călătoria epică a unui om care lasă în urmă un Ierusalim dominat de teroare și violență și ajunge într-un colț îndepărtat din Europa de Est. ✪

BUCUREȘTI

Animație printre animatori

●● Asociația Estenest organizează prima ediție a Animation Worksheep, un workshop de film de animație unic în România, care vine să suplinească o lipsă acută a sistemului educațional românesc. Workshopul, adresat realizatorilor de film de animație din România, va avea loc în perioada 4-17 aprilie 2011 la Șimon-Bran, iar cei 15 cursanți vor fi îndrumați în cadrul unor cursuri teoretice și practice de trei dintre cei mai activi animatori români ai momentului: Dragoș Ștefan, Dan Panaitescu și Sergiu Negulici. Doritorii se pot înscrie până la 27 februarie (www.estenest.ro). ✪

FLASH BOOK

O vedetă în clinică

Françoise Sagan (1935-2004) a fost copilul teribil al literaturii franceze din anii '50-'60

Una dintre pasiunile scriitoarei cu romane devenite bestselleruri în întreaga lume au fost automobilele.

Marius Chivu

●● Devenită dependentă de calmantul Palfium (un înlocuitor al morfinei) în urma unui accident de mașină, scriitoarea s-a internat într-o clinică de dezintoxicare:

„De multă vreme n-am mai trăit cu mine însămi. Efectul e ciudat. Sunt cinci sau șase persoane cu care aș prefera să-mi petrec timpul, recunosc, iar asta conferă un fel de condescendență propriilor mele relații. Câteodată mă joc cu degetele, sunt binedispusă. În rest, mă las în voia absurdei bătălii împotriva timpului și a Nr. 815. (Păcat! Nu e o dată din istoria Franței, aș recunoaște-o.)

De-acum înainte, cred că singurele momente în care mă simt fericită cu mine însămi, în afara celor petrecute cu ceilalți și în afară de cele câteva clipe de exaltare sau de satisfacție psihică pe care mi le oferă natura, nu vor mai putea fi decât cele literare. Astfel, scriitorii ar cădea în aceleași capcane ca și contabilii, meseriașii sau ca alții la fel de îndobitociți de muncă. Și s-ar trezi mai târziu în ghearele unei singurătăți nepăsătoare: ți se face pielea de găină. În fine, atunci când nu mai ai pe cine îmbrățișa, iar singurătatea este egală cu o muncă pe care nimeni nu ți-o mai cere, pesemne că viața e tristă... Se pare că va fi tot mai greu, sunt absolut convinsă, de azi-dimineață mă tot sufoc. Din câte văd, trebuie să mă agăț de ceva. Spiritul urcă și coboară necontenit între două crize. Să ridic receptorul, să-mi iau acel aer curajos, să explic pe îndelete că, hotărât lucru, așa ceva e de nesuportat. Vor face ei ceva ca să-mi întârzie momentul plecării. Tot ce încerc să fac pentru mine se-ntoarce împotriva mea, e destul de înspăimântător."

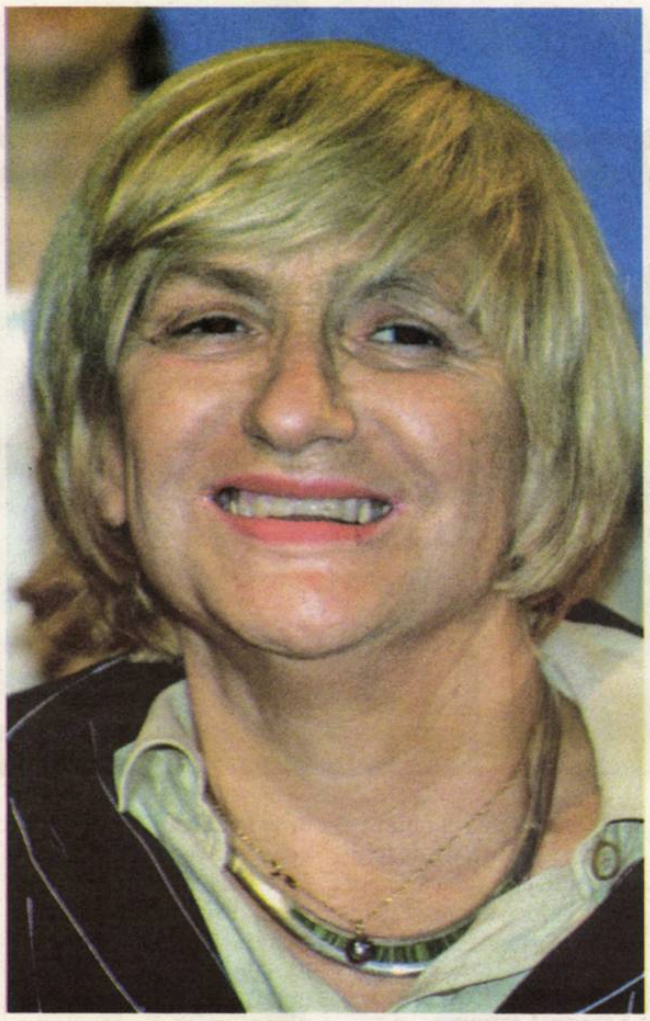

Françoise Sagan, în anul 1994

„CE SINGUR POȚI FI UNEORI"

Puțini scriitori s-au bucurat de o viață mai mondenă și de o faimă mai mare în timpul vieții ca Françoise Sagan. A fost o vedetă - supranumită „Mademoiselle Chanel a literaturii" - ale cărei romane (nenumărate, căci a fost o scriitoare prolifică) s-au ecranizat cu succes (*„Vă place Brahms?"*), s-au vândut în toată lumea în milioane de exemplare (bestseller în Rusia în timpul Războiului Rece), au stârnit scandaluri (la Vatican)... Viața ei a fost plină de aventuri (cu bărbați frumoși, celebri și bogați) și de adrenalină (droguri, fraude fiscale, mașini, cazinouri – a pierdut averi jucând la ruletă)... Viața ei condimentată cu tot felul de cancanuri pare acum încă și mai spectaculoasă decât succesul din epocă al romanelor. Așa cum se întâmplă de fiecare dată cu astfel de personaje, a murit în mizerie și uitare.

Cărticica de față este un fel de jurnal pe care scriitoarea l-a ținut în 1957 (la trei ani după fulminantul debut cu romanul „Bonjour tristesse") într-o clinică de dezintoxicare, unde s-a internat pentru a-și trata dependența de calmante cauzată de un accident foarte grav de mașină. Însemnările nu sunt însă nici pe departe răscolitoare sau „magnifice", oricum n-au dramatismul și nici profunzimea introspectivă a, de pildă, „Amintirilor despre nebunie" ale depresivului William Styron. În fond, e vorba de o criză temporară și medicamentoasă, nu clinică. Jurnalul se situează însă la antipodul „Celor mai frumoase amintiri" ale scriitoarei, apărute în 2009 la Editura Nemira, și e interesant de urmărit, în paralel, balansul personalității în lumina reflectoarelor și în izolarea clinicii.

„Suferința mă diminuează", scrie ea, și ființa expansivă, veselă, gregară, cu viață de noapte a scriitoarei se confruntă aici, în primul rând, cu singurătatea și cu somnolența (sau cu insomnia), cu lipsa prietenilor și a tonusului, cu lipsa de concentrare în fața cititului și a scrisului. „De multă vreme n-am mai trăit cu mine însămi", spune scriitoarea, care are dificultăți în a se împăca și a petrece timp cu propriul eu, a „pălăvrăgi cu sine": „Ah, ce mă mai plictisesc. Să fug? Poate". Citește Chateaubriand, Rimbaud, Apollinaire și Proust și se motivează să scrie, dar e ca o pasăre de noapte în colivie. La un moment dat vorbește despre sinucidere, dar nu e credibilă, pare mai mult o transpunere retorică într-o scenă livrescă. Spre final, pare îmblânzită și chiar îngrozită de ideea ieșirii în lume („aici te obișnuiești atât de mult să fii ocrotită, băgată în seamă și îngrijită, că nu mai poți ieși fără să te apuce angoasa"), dar, din nou, pare mai mult o cochetărie. Și asta-i tot. ✪

Info

Ilustrații de
Bernard Buffet
Traducere de
Mădălin Roșioru
Editura ART, 2010.
●●○○○

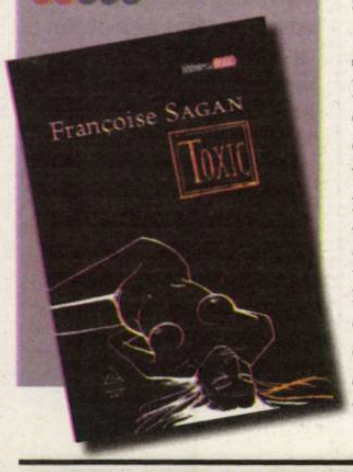

PE SCURT

NEW YORK

Salinger, în biografie

●● Săptămâna trecută, la un an de la moartea lui J.D. Salinger, s-a lansat în SUA o biografie a celebrului scriitor american. Intitulată „J.D. Salinger. A life", cartea lui Kenneth Slawenski cuprinde, printre altele, și episoade privind anii pe care autorul romanului „De veghe în lanul de secară" i-a petrecut în armata americană în cel de-al Doilea Război Mondial. ✪

BUCUREȘTI

Jonathan Coe și „omul obișnuit"

●● Romanul „Înspăimântătoarea viață personală a lui Maxwell Sim" a apărut, în traducerea Luminiței Gavrilă, la Editura Polirom, la numai câteva luni de la tipărirea cărții în Marea Britanie. Povestea, construită în jurul unui „om obișnuit", după spusele autorului, s-a bucurat de aprecierea criticilor, ca și celelalte scrieri ale lui Coe. ✪

MANCHESTER

Colm Toibin, în locul lui Martin Amis

●● După patru ani, scriitorul britanic Martin Amis a renunțat la cursul de creative writing pe care l-a susținut la Universitatea din Manchester, precum și la salariul anul de 8.000 de lire sterline. Cursul îi va reveni de anul acesta unui prozator la fel de apreciat, irlandezul Colm Toibin. ✪

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Umanitatea lupului de stepă

Mâine, romanul „Lupul de stepă", de Hermann Hesse, va fi distribuit împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Hermann Hesse, autorul unor romane precum „Siddharta", „Jocul cu mărgele de sticlă" sau „Narcis și Gură de Aur", a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură în 1946.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Hermann Hesse a câștigat Nobelul literar în 1946

Publicat în 1927, „Lupul de stepă" („Steppenwolf") reflectă conflictul dintre viața spirituală, interioară, și viața reală, în mijlocul societății.

De altfel, în acest roman cu puternic substrat autobiografic, Hesse își exprimă în continuare dorința de împlinire a individului, prin apelul la misticism. Spirit solitar, protagonistul Harry Haller cade pradă propriilor gânduri și se izolează de ceilalți. Nedescoperind sensul vieții, îl frământă ideea sinuciderii, însă îi lipsește curajul de a o pune în aplicare.

„Oamenii curajoși și de caracter par întotdeauna siniștri celorlalți", spunea Hermann Hesse, care își descrie personajul principal astfel: „A fost odată un anume Harry, căruia i se zicea lupul de stepă. Umbla pe două picioare, purta îmbrăcăminte și era om, dar de fapt nu era altceva decât un lup de stepă. Învățase multe din câte pot învăța oamenii cu mintea deschisă și era un bărbat destul de inteligent. Un singur lucru nu învățase însă: cum să fie mulțumit de el însuși și de viața lui".

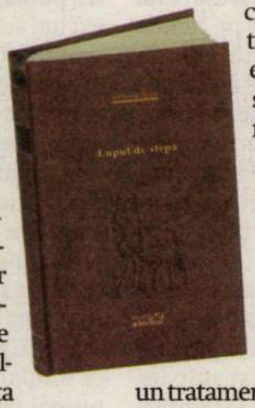

NOBEL PENTRU IDEALISM ȘI STIL

Scriitorul elvețian de origine germană Hermann Hesse a primit Nobelul literar în 1946. Motivația juriului Academiei Suedeze a fost următoarea: „pentru inspiratele sale scrieri care, crescând în îndrăzneală și putere de pătrundere, exemplifică idealuri umanitare clasice și înalte calități ale stilului".

Nouă premii pentru literatură i-au fost conferite lui Hermann Hesse, între 1906 și 1955. În același an cu Premiul Nobel pentru Literatură, scriitorul a fost distins și cu Premiul Goethe al orașului Frankfurt. „Fără cuvinte, fără scris și fără cărți n-ar exista istorie, n-ar exista conceptul de umanitate", spunea Hesse.

S-a născut în familia unor misionari protestanți din Calw, oraș din ținutul Württemberg, în 1887. O copilărie agitată, cu mutări din Germania în Elveția și înapoi, cu schimbări de școli și cu incompatibilitatea copilului cu educația religioasă stabilită de părinți, contribuie la formarea unui temperament delicat, instabil. O încercare de suicid pune capăt frecventării școlii teologice. Este urmată de un tratament în clinica de psihiatrie și de încercarea eșuată a mai multor meserii.

Hesse a fost interesat de lucrul într-o librărie din Tübingen. Munca în sine și lecturile ample din Goethe, Lessing, Schiller sau mitologia greacă au favorizat hotărârea de a deveni scriitor. În 1899 a publicat primul său volum de versuri, „Cântece romantice", și o carte de proză scurtă, intitulată „O oră după miezul nopții". Consacrarea ca scriitor a venit în 1904, odată cu apariția primului său roman, „Peter Camenzind".

Prima căsătorie, cu Maria Bernoulli, din celebra familie de matematicieni, a trecut prin momente dificile, determinate de instabilitatea psihică a soției, accentuată și de izbucnirea Primului Război Mondial. Hesse, care până la război mai publicase romanul „Gertrude", pe care l-a considerat mai târziu o nereușită, s-a înrolat în armată.

Inapt pentru luptă, a fost repartizat la partea administrativă, unde s-a ocupat de prizonierii de război. Atacat de presa germană pentru pozițiile sale politice, autorul s-a apropiat de Theodor Heuss și de Romain Rolland, ale căror idei pacifiste le împărtășea. O cădere psihică îl obligă, în 1916, la psihoterapie. Așa l-a cunoscut pe Carl Gustav Jung și a reușit să transfere neliniștea în creație. Rezultatul, romanul „Demian", scris în numai trei săptămâni și publicat în 1919 sub pseudonimul Emil Sinclair.

SCRIERI AUTOBIOGRAFICE

În 1919 a divorțat și s-a mutat în partea italiană a Elveției, la Montagnola. Tot acum a început să picteze. Descoperirea picturii a devenit subiectul povestirii „Ultima vară a lui Klingsor", apărută în 1920. O veche preocupare pentru India, datând încă din copilărie, apare în povestirea „Siddharta" din 1922. I-au urmat două scrieri autobiografice, pe un ton ironic, „Kurgast" (1925) și „Călătorie la Nürnberg". Ambele prefațează noul roman „Lupul de stepă".

Până la cel de-al Doilea Război Mondial mai apare o serie de povestiri, între care se detașează „Călătorie în Est" (1931), o prefigurare a ultimului și celui mai important roman al său, „Jocul cu mărgele de sticlă". Începând din 1933 și-a ajutat prietenii intelectuali refugiați din Germania nazistă, printre care Bertolt Brecht și Thomas Mann, și a devenit persona non grata în Germania.

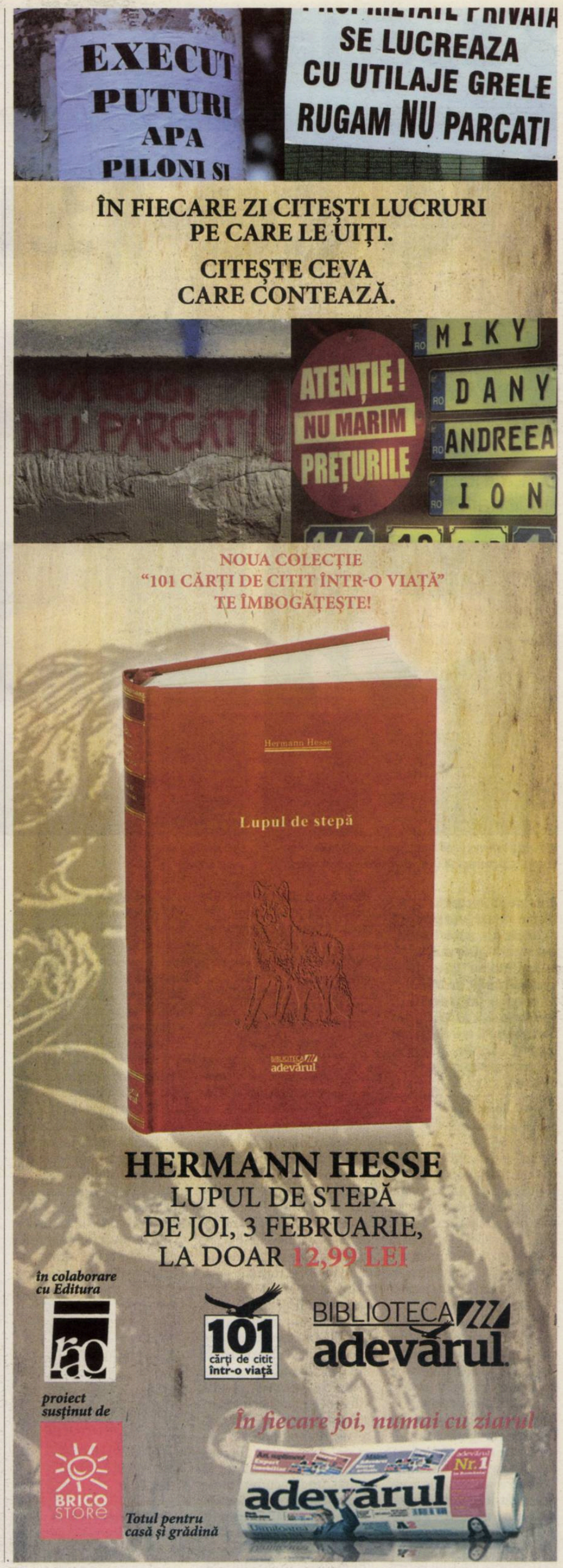

De ce-l uităm pe Caragiale?

La început de februarie, nimeni nu pare să-și amintească de ziua „dramaturgului național", deși „ne bălăcim în cruntele lui adevăruri", cum spune Dan C. Mihăilescu

Mircea Vasilescu, redactor-șef al revistei „Dilema veche" și profesor la Universitatea din București

Dan C. Mihăilescu, critic literar

Ioana Pârvulescu, scriitoare și conferențiar la Facultatea de Litere a Universității din București

FOTO: AGERPRES

Ziua de 15 ianuarie a intrat în conștiința publică și, an de an, autoritățile, personalitățile publice și „condeiele" își amintesc automat de Mihai Eminescu. Data de 30 ianuarie sau 1 februarie, ziua de naștere a lui Ion Luca Caragiale, nu pare să stârnească niciun interes.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

15 ianuarie a devenit Ziua Culturii Naționale, sărbătorită anul acesta prin câteva manifestări festiviste. În schimb, ziua dedicată clasicului care a ales să-și trăiască ultimii ani la Berlin rămâne una oarecare, fără să fie marcată în niciun fel de „jucătorii" din sfera culturii.

Contactat de „Adevărul literar și artistic", Radu Enache, consilierul lui Kelemen Hunor, ministrul Culturii, a declarat: „În acest moment, ministerul nu contribuie financiar la niciun eveniment legat de Caragiale. Ministerul este un organ administrativ și nu are atribuția de a organiza evenimente de acest gen decât atunci când există o prevedere legală, ca în cazul Zilei Culturii Naționale". Potrivit oficialului, „inițiativa trebuie să vină din partea instituțiilor de cultură subordonate ministerului". Or, nu au existat proiecte legate de sărbătorirea lui I.L. Caragiale, a adăugat Radu Enache.

CAUZELE UNEI STĂRI DE FAPT

În viziunea criticului literar Dan C. Mihăilescu, această situație adevereşte formula lui Laurențiu Ulici „trăim în Caragiale, visând la Eminescu", precum și definiția lui Radu Cosașu, potrivit căruia „ființa noastră e caragialo-eminesciană". Apelând la un element de psihologie a poporului român, criticul explică: „La români, închipuirea, fantasmele și «visul de luceferi» bat de departe realitatea «fără moral și fără principii». Mesagerului aducător de vești proaste i se taie invariabil capul. Cum să-l venerezi pe Caragiale, care-ți etalează viciile, micile-mari mizerii ascunse prin alcov, bezna din pivniță și toate cele inavuabile, în locul «dioramelor» desfășurate cosmic de Eminescu, prin care ai acces (utopic, firește) la originile lumii, Cuvântul dintâi, înțelepciunea de pe urmă și la statura voievodală?!?". Dan C. Mihăilescu recurge și la un element de istoria literaturii și de istoria mentalităților deopotrivă: „De la Grigore Ventura, Mitiță Sturdza și Macedonsky, până la Pompiliu Eliade, N. Davidescu și Noica, de la high life-ul lui Mișu Văcărescu, la rezervele lovinesciene și sublumea ceaușismului neștiutor de glumă - başca tradiționala reticență a «clubului mathein» - I. L. Caragiale a fost ostracizat, fluierat, răstălmăcit și alungat infinit mai mult decât a fost admirat, curtat și aplaudat. Ce-i drept, nici Aristofan nu i-a depășit vreodată în stima publicului pe Eschil, Sofocle și Euripide, nici Plaut pe Seneca, nici Molière pe Corneille și Racine, nici Gogol pe Tolstoi și Dostoievski ș.a.m.d."

Mircea Vasilescu, profesor de literatură română la Facultatea de Litere a Universității din București și redactor-șef al revistei „Dilema veche", observă rolul jucat de ipocrizie în această stare de fapt, precum și incompatibilitatea spiritului caragialian cu manifestările protocolare: „În jurul lui Eminescu s-a construit o întreagă «mitologie națională», așa încât și sărbătorirea lui preia tot arsenalul festivismului oficial: sesiuni științifice solemne, litanii radio-televizate, retorică amplă și altele. Plus ipocrizia specifică: o zi pe an, tot românul simte nevoia să le șine când aude numele Poetului Național și să-și declare amorul nestins față de El, care «ne reprezintă pe toți». În restul anului, foarte puțini îl citesc și se regăsesc cu adevărat în scrierile lui. Or, Caragiale nu se pretează la așa ceva. Nu-l poți închide pe Nenea Iancu în solemnități. El trezește un alt fel de ipocrizie: tot românul spune că «ne reprezintă» și că «e actual», dar în sinea sa (mai) tot românul e enervat că nu reușim să ieșim din felul cum ne-a zugrăvit Caragiale."

> Cum și când să-l mai și sărbătorim, de vreme ce ne bălăcim, cu fervoare mizofilă, în cruntele lui adevăruri de dimineață până seara?
>
> **Dan C. Mihăilescu**
> critic literar

> Să citim textele lui amare și să păstrăm un minut de tristețe națională că, fir'ar să fie, nici anu' ăsta n-am fost mai buni... .
>
> **Mircea Vasilescu**
> redactor-șef „Dilema veche"

Scriitoarea Ioana Pârvulescu, conferențiar la Facultatea de Litere a Universității din București și autoare a volumului „În țara miticilor. De șapte ori Caragiale", comentează: „Nu cred că Eminescu e mitizat mai mult decât Caragiale, poate dimpotrivă, și nici că trebuie făcută o ierarhie a sărbătorilor. Și nu prea cred nici în sărbătoriri, mai ales că, vă amintiți, la sfârșitul vieții Caragiale le-a refuzat: «Eu nu sunt un erou – eu sunt un burghez. Mi-e groază de mulțime. N-am nici aplecare nici *le physique de l'emploi* pentru triumf». Cred că nici în posteritate nu l-ar fi încântat mulțimile entuziaste".

CLIȘEE ȘI TIPARE

La întrebarea „Cum este întipărit Caragiale în mentalul colectiv românesc?", Ioana Pârvulescu răspunde cu o replică celebră scrisă de „împricinat": „E sublim, dar..." În viziunea scriitoarei, pentru publicul larg, din care se exclud actorii și literații, cel mai important dramaturg din cultura română „e prezent doar prin câteva clișee, foarte puține, învățate la gimnaziu, inclusiv cel tocmai amintit de mine". Un sondaj ar dezvălui, în viziunea opinentei, imaginea tipizată a scriitorului născut la Haimanale: „Dintre schițele lui Caragiale cred că orice sondaj ar arăta că se știu numai *D-l Goe...* și *Bubico*. E incredibil cât de puțin se cunoaște din tot ce a scris Caragiale, care totuși n-a scris așa de mult. Și tot din școală se țin minte niște clișee de interpretare din perioada comunistă. Că ar fi «zugrăvit societatea coruptă a timpului său», că ar fi împotriva burgheziei (el, care și-a afirmat explicit preferința pentru confortul și modul burghez de existență), că ar fi un om care a râs toată viața. Nu degeaba a apărut la Humanitas un audiobook intitulat «Un alt Caragiale», cu texte selectate și citite de Andrei Pleșu, în care există un Caragiale «mai puțin cunoscut» și unul «mai puțin vesel»". Pe de altă parte, „victoria literară" a autorului „Scrisorii pierdute" constă concret în faptul că cititorii recunosc „instinctiv" un tipar. Ioan

Potrivit unor surse, Ion Luca Caragiale s-a născut la 30 ianuarie 1852, iar altele susțin că scriitorul a venit pe lume la 1 februarie

FOTO: MEDIAFAX

Sărbătorit la UNATC

Există cel puțin un loc în care ziua lui „Nenea Iancu" nu trece neobservată, ci chiar este una dintre cele mai importante ale anului. În fiecare an, la 30 ianuarie, Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale" București sărbătorește Ziua UNATC și ziua patronului său spiritual, Caragiale. Anul acesta, evenimentul s-a desfășurat pe parcursul a două zile – 29 și 30 ianuarie –, în care publicul a avut ocazia să se bucure de cele mai noi spectacole și filme ale tinerilor artiști și a luat parte la omagierea a doi dascăli remarcabili. Prof. univ. Elisabeta Bostan și prof. univ. dr. Dumitru Carabăț au completat galeria personalităților cărora Senatul UNATC le-a acordat titlul Doctor Honoris Causa. Un alt motiv de sărbătoare l-a reprezentat inaugurarea a două noi săli de spectacole, în cadrul Studioului de Teatru al UNATC: Sala „Ion Cojar" și Sala „Atelier", care vor găzdui producții ale masteranzilor Facultății de Teatru. Spectacolele inaugurale au fost „Hedda Gabler", „Mofturi la Union", „Un tramvai numit dorință" și „Pa-dam, Pa-daam!".

Doinel Tronaru

Pârvulescu apelează la un exemplu: „De pildă, în *Europa dumitale*, genericul rubricii lui Mircea Vasilescu din «Dilema veche», cred că lumea îl simte pe Caragiale, chiar dacă nu toți știu că formula vine din replica lui Cațavencu «Nu voi, stimabile, să știu de Europa d-tale, eu voi să știu de România mea și numai de România ... » („O scrisoare pierdută", 1884, Actul III, scena 3)".

În ceea ce privește imaginea dramaturgului în mentalul colectiv, autorul rubricii amintite răspunde tranșant, remarcând, la rândul său, victoria scriitorului: în general, Caragiale este perceput ca unul „de-ai noștri, din popor", în ale cărui personaje ne recunoaștem, de care râdem, dar după aceea rămânem cu un gust amar. „El a vrut așa. Și i-a reușit de minune", conchide Mircea Vasilescu.

„Ca Păcală pe lângă Miorița, ca Nastratin față de Meșterul Manole, sau Cătălin pe lângă Hyperion: un bufon răutăcios, pehlivan cinic și mercantil, ori un necruțător corupător de fecioare visătoare" - astfel arată, din perspectiva lui Dan C. Mihăilescu, imaginea simplificatoare de care se bucură astăzi Caragiale.

„UN MINUT DE TRISTEȚE NAȚIONALĂ"

În ceea ce privește omagierile și comemorările publice ale scriitorului, părerile specialiștilor sunt împărțite. Dată fiind evidenta incompatibilitate dintre spiritul caragialian și spiritul festivist, Mircea Vasilescu exclude sesiunile solemne și discursurile „lăcrămoase", propunând două modalități alternative de a-l sărbători: „Să ieșim și să ne pupăm în piața publică («pupat toți Piața Endependenți»...). Apoi să citim textele lui amare și să păstrăm un minut de tristețe națională că, fir'ar să fie, nici anu' ăsta n-am fost mai buni..."

Dan C. Mihăilescu răspunde cu o întrebare retorică: „Cum și când să-l mai și sărbătorim, de vreme ce ne bălăcim, cu fervoare mizofilă, în cruntele lui adevăruri de dimineață până seara? Ia să revedem filmul lui Lucian Pintilie «De ce trag clopotele, Mitică?». E ditamai bolgia infernului dantesc. Ia citiți Domniile Voastre cât se poate de serios «decalogul puterii» (cum i-am spus cândva) din «O scrisoare pierdută». Ne mai dă gura să râdem la steagurile furate de polițai, adulterul omnipotent, traficul oneros, cameleonismul de partid și halena alcoolică a Cetățeanului alegător, plus numele candidatului venit «pe sârmă» de la Centru și finala împăcare generală pe fondul corupției și deriziunii generalizate?" Criticul literar se pregătește, însă, pentru anul 2012, când se va comemora centenarul morții lui Caragiale, și are pe masa de lucru volumul „I.L. Caragiale și caligrafia plăcerii", studiu care va fi lansat la Târgul de carte Gaudeamus.

Intenția criticului este de a pune sub lupă „paradoxul epistolar": „Dacă în operă, scrisoarea (răvășelul, biletul de amor etc.) este cu adevărat «coada dracului»- învolburând, otrăvind și smintind totul - în schimb, în biografia autorului, ea reprezintă tot ce poate fi mai narcisiac și dulce legănător, mai înțelept părintește și hedonist histrionic".

A citi proza și dramaturgia lui Caragiale este ideal „oricând ai poftă de bunătăți literare", spune Ioana Pârvulescu, subliniind că omagierile „nu trebuie făcute la data fixe", cu atât mai mult cu cât, în acest caz, „nici nu știm data exactă" a nașterii autorului. „Pentru mine, singurul mod de a sărbători un scriitor este să-l citești, iar, în cazul unui dramaturg, să-l joci", adaugă opinenta.

Marcel Iureș, în rolul lui Cațavencu

●● Trei teatre importante vor prezenta, anul acesta și anul viitor, spectacole după piesele lui Caragiale.

●● Teatrul Național „Radu Stanca" din Sibiu (TNRS) nu a pregătit evenimente speciale la aniversarea celor 159 de ani de la nașterea dramaturgului. Duminică, 6 februarie, de la ora 19.00, se va juca însă „O noapte furtunoasă", un spectacol regizat de Șerban Puiu, care a avut premiera la 24 mai 2002. Totodată, directorul Constantin Chiriac a anunțat că Silviu Purcărete va monta „D'ale carnavalului" (scenografia Dragoș Buhagiar, muzica Vasile Șirli), iar premiera spectacolului ar putea avea loc la sfârșitul lunii martie, anul acesta. Și în 2012, TNRS va avea evenimente dedicate „Anului Caragiale".

●● Teatrul de Comedie București are în plan două spectacole anul acesta. Regizorul Alexandru Dabija repetă „O scrisoare pierdută" (cu premiera anunțată peste două luni). În distribuție

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

se află Marcel Iureș (Cațavencu), Valentin Teodosiu (Trahanache), Marius Florea Vizante (Tipătescu), Dorina Chiriac (Cetățeanul turmentat), George Mihăiță (Dandanache), Mihaela Teleoacă (Zoe). Scenografia va fi realizată de Puiu Antemir. Un alt spectacol care va avea premiera anul acesta va fi „Momente și schițe", cu un scenariu adaptat de Nicolae Urs.

●● Ion Caramitru, directorul Teatrului Național „I. L. Caragiale" din București ne-a declarat că instituția nu a pregătit ceva special zilele acestea: „159 este o cifră nesemnificativă. Îl vom sărbători pe Caragiale anul viitor, când se împlinesc 160 de ani de la nașterea lui". În repertoriul teatrului se joacă în prezent, cu succes, „O noapte furtunoasă" (premiera în 2002), în regia lui Felix Alexa. „În toamna acestui an vor începe să repete regizorii Alexandru Tocilescu, la Sala Mare, «D'ale carnavalului» și Alexandru Dabija, un colaj după operele lui Caragiale", a mai spus Ion Caramitru.

Dan Boicea

LUMEA DE SUNETE

Reconfortantele săli pline

Reprezentațiile de la Sala Radio a două opere raveliene, cu celebra artistă Ruxandra Donose în rolul principal, au însemnat adevărate regaluri muzicale

Mezzosoprana Ruxandra Donose este una dintre cele mai apreciate artiste române pe scenele internaționale

Muzica clasică nu este pentru cei mulți. Totuși, atunci când vezi o sală de o mie de locuri plină la un concert de acest gen și chiar la muzică scrisă în secolul XX, realizezi că acei nu mulți care înțeleg și au nevoie de muzica aceasta trebuie căutați și atrași cu oferte valabile.

Oltea Șerban-Pârâu

Când și dacă acest fenomen va deveni frecvent, organizatorii de concerte de la noi nu vor mai fi invidioși pe Festivalul „Enescu". Din păcate, mai este până atunci. De unde toate aceste gânduri?

De la evenimentul autentic care a fost prezentarea în concert a operelor „Ora spaniolă" și „Copilul și Vrăjile", de Ravel, cu Ruxandra Donose în rolurile principale și Julien Salemkour la pupitrul Orchestrei Naționale Radio (căreia i s-a alăturat Corul Academic și Corul de Copii Radio). Întreaga distribuție a fost remarcabilă, dintre vocile masculine desprinzându-se tenorul Philippe Do – un excelent și plin de vervă Gonzalve, și Yuryi Tsiple în toate rolurile pe care le-a interpretat, iar dintre cele feminine excepționala soprană de coloratură Teodora Gheorghiu (Focul, Prințesa în „Copilul și vrăjile"), dar și Aura Twarowska, Antonela Bârnat și Tina Munteanu, prezențe pline de culoare în rolurile multiple din feeria muzicală care este „Copilul și vrăjile".

O distribuție omogenă, adunând pe scenă muzicieni de origine română stabiliți în diverse colțuri ale lumii a susținut spiritualele și extrem de dificilele partituri raveliene, care pentru mulți dintre cei aflați în sală (și chiar pe scenă) erau prime audiții. „Copilul și Vrăjile" s-a mai cântat tot pe scena Sălii Radio în urmă cu 45 de ani, iar „Ora spaniolă" s-a montat la Opera din București în urmă cu decenii și s-a mai prezentat doar în postura de spectacol de absolvență la Conservator.

Contribuția dirijorului Julien Salemkour la asamblarea dificilelor partituri raveliene, maniera în care acesta a potențat calitățile reale, dar uneori prea puțin puse în valoare ale orchestrei, a fost salutară, muzicianul, care actualmente are poziția de dirijor și asistent al celebrului Daniel Barenboim la Opera de Stat din Berlin fiind prezent pentru prima oară la București, dar manifestându-și dorința de a reveni. Pentru mezzo-soprana Ruxandra Donose, cele două roluri – Conception din „Ora spaniolă" și Copilul din „Copilul și vrăjile" sunt cunoștințe vechi, dar a le cânta pe amândouă în aceeași seară pe aceeași scenă a reprezentat și pentru ea o premieră și un autentic tur de forță. Inteligența muzicală cu care redă emoția atât de diferită a celor două roluri, tulburarea femeii mature care interpretează un periculos, dar amuzant joc al seducției și candoarea, uimirea, spaima copilului în fața personajelor care îi populează visul a făcut ca Ruxandra Donose să reușească să cucerească publicul, cu toate că muzica secolului XX nu este slăbiciunea spectatorilor bucureșteni.

Un fenomen similar s-a petrecut o săptămână mai târziu cu Cristian Mandeal și Orchestra Națională Radio, care au ținut publicul într-o fabuloasă tensiune artistică cu muzica Simfoniei a VIII-a de Șostakovici.

Concluzia? Nu doar Ceaikovski și Beethoven pot seduce o sală. Cheia succesului se află în mâna tuturor celor de pe scenă și nu doar în cartea de istoria muzicii.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Recital de muzică franceză

Astăzi, de la ora 18.30, are loc în Foaierul galben al Operei Naționale București recitalul sopranei **Ruxandra Urdăreanu (foto),** susținut în cadrul Studioului Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess". Sub titlul „Recital de muzică franceză", vor fi interpretate lieduri și arii din creația compozitorilor Claude Debussy, Gabriel Fauré, Reynaldo Hahn, Francisc Poulenc, Jules Massenet, Georges Bizet, precum și lieduri de George Enescu.

BUCUREȘTI

Concert cu Robert Bokor

Violonistul și dirijorul sârb Robert Bokor va susține un recital, azi, de la ora 19.00, la Sala Radio din București. „Anotimpurile" de Antonio Vivaldi și „Anotimpurile la Buenos Aires" de Astor Piazzolla sunt lucrările ce vor fi prezentate alături de Orchestra de Cameră Radio, al cărei dirijor și solist va fi Robert Bokor. Artistul s-a născut în Macedonia, într-o familie de muzicieni.

EXPOZIȚIE

Fantezie rea

Demoni lipsiți de orice grație, jochei ai apocalipsului și portrete ale Marelui Țap populează expoziția „Bad Art Fantasy", de la ATELIER 030202

Imagini din expoziția „Bad Art Fantasy", de Albert Sofian

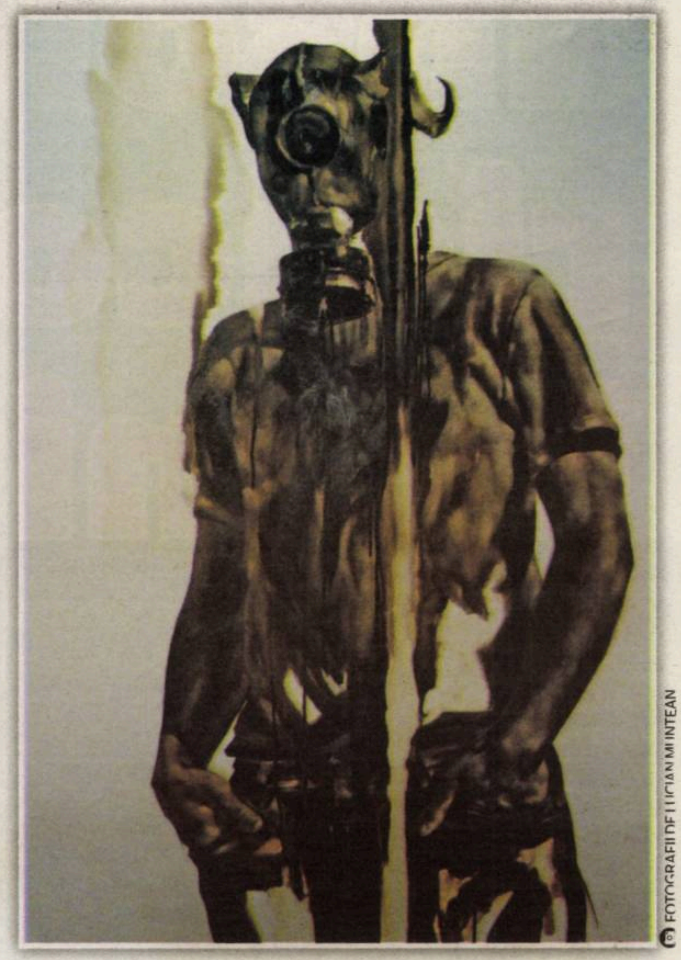

© FOTOGRAFII DE FLORIAN MUNTEAN

Tânărul artist plastic Albert Sofian propune o ipostază contemporană a imaginarului demonic, temă cu o tradiție extrem de bogată și de îndelungată în arta plastică.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Primul eveniment al anului 2011 în spațiul de artă contemporană ATELIER 030202 – situat în apropierea Sinagogii bucureștene – este un proiect al tânărului artist plastic Albert Sofian, intitulat provocator „Bad Art Fantasy". Ideea expoziției îi aparține unui alt tânăr, poetul și animatorul cultural Dan Mircea Cipariu, care își asumă cu această ocazie și o ipostază curatorială.

2011 este un an (pre-)apocaliptic, este pre-2012, anul în care o interpretare a calendarelor mayașe a stabilit sfârșitul – definitiv și irevocabil – al Lumii, „as we know it", iar frenezia milenaristă și apocaliptică ia amploare cu fiecare lună care trece și ne apropie de fatidic, concurând deja cu fervoarea fatalistă de dinainte de 2000 și a sa psihoză – uitată acum – a virusului Y2K. Nu este, de aceea, întâmplător că tânărul artist își alege – în 2011 – această temă pentru proiectul său: un desen dark, tenebros și angoasant. Sigur, sunt teme mari ale artei din toate timpurile, dar, parcă, „niciodată groaza nu fu mai frumoasă", ca să-l parafrazăm pe poet...

CAVALCADA GROAZEI

Titlul proiectului și desenul propriu-zis sunt provocatoare cu intenție: în ultima vreme, fantasy-ul, copleșit și „cocoșat" de greutatea responsabilității comerciale care apasă peste acest gen, după megasuccesul unor ecranizări precum „Lord of the Rings" și „Harry Potter", a început să fie creat după rețetă și pe bandă rulantă, iar lumea îl percepe ca pe ceva feeric și destinat, în primul rând, copiilor. Artistul propune un „bad fantasy", o fantezie a „gândului rău", a demonului și a coșmarului care nu ne dă pace, în ultimă instanță a iraționalului, din lume, dar mai ales din noi. Picturile sale sunt populate de demoni, de diformități, de ipostaze goyești ale Marelui Țap. Este un demers în linia unui Giger, unui Helnwein, sau, dacă preferăm să mergem și mai în urmă, a unui Goya, cum spuneam, sau a unui Bosch.

În general, picturile lui Sofian sunt brăzdate de dâre de vopsea neagră, care se scurg vertical, sugerând smoala locului de penitență – iadul. Smoală se scurge și din viscerele deschise ale unui personaj, care altfel ne privește cu superioritate, exhibându-și stranietatea. Jocheii care călăresc caii lui Sofian au ei înșiși coadă și coarne, amintind de cavalerii Apocalipsei. În mod straniu, anumitor personaje nu le este reprezentată, în cadrul picturii, decât coada și crupa continuată cu copita, sugerându-se natura lor demonică. Un alt demon este expus cu o mască de gaze pe figură, care nu-i acoperă, totuși, cornițele, acestea continuând-o în mod grotesc. Grifonii artistului nu au nimic feeric, ci sunt niște creaturi la fel de monstruoase ca tot ceea ce le înconjoară. Tronează, în expoziție, atrăgând magnetic privirile, două portrete ale Marelui Țap, ipostază înnobilată artistic a prințului Satan.

CABINET DE EXORCIZARE

„Răul este a doua noastră natură și face parte din cele trei mari dualități ale existenței noastre: Binele și Răul, Frumosul și Urâtul, Femininul și Masculinul. Trei dualități ascunse în interiorul Ființei ce așteaptă să fie revelate și sublimate", explică curatorul Dan Mircea Cipariu. „Artistul vizual Albert Tiberiu Sofian a imaginat un cabinet de exorcizare a Răului întrupat de monștrii și demonii ce pot ieși din interior până în biografie. Răul e prins într-o memorie complice în care semnele de întrebare sunt puse contorsionat și provocator celor ce pot întrupa forme angelice și spirituale. Pregnanța răului ține, deseori, de lipsa evaluării și a spiritului critic", mai spune tot Cipariu. „Albert Tiberiu Sofian ne pune sub propria evaluare, dar și printr-un exercițiu autoscopic, fețele Răului. Într-o manieră ce ține de art fantasy, cu linii și tușe pregnante, corpurile devin un punct de investigare a prezenței Răului", conchide curatorul. ⊗

Info

„Bad Art Fantasy", expoziție de pictură Albert Sofian
Curator: Dan Mircea Cipariu
Unde: ATELIER 030202 (str. Sfânta Vineri nr. 11)
Când: până la 8 februarie

PUBLICITATE

Compania Kăjig și Institutul Francez din București prezintă

BOXE BOXE
Creație coregrafică. hip-hop. cvartet de coarde
Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian"
02-03/02/11 - ora 19.30
B-dul Nicolae Bălcescu, nr 2 - Casa de bilete: 004 021 313 63 48

ALEXANDRU DABIJA, REGIZOR:

„Omul e o ființă absolut ridicolă în univers“

Celebrul regizor, care a montat recent spectacolul „Despre iubire la om“, la Brașov, spune că omul, de când a fost izgonit din Rai, o ține într-o „jelanie continuă“

FOTOGRAFII: HORIA CĂLĂCEANU

Alexandru Dabija

Spectacolul după textul „Marfă vie“, de A.P. Cehov, montat de Alexandru Dabija (56 de ani) la Teatrul „Sică Alexandrescu“ aduce, în prim-plan, cu umor, vodevilul triunghiului conjugal.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro.

● „Adevărul“: Ați schimbat titlul lui Cehov, de la Marfă vie“ la „Despre iubire la om“. De ce această permutare de accent?

● **Alexandru Dabija:** Eu țin foarte mult la acest spectacol, nu neapărat teatral, ci mai mult uman. Cred că Cehov spune foarte multe lucruri despre om în acest text, „Marfă vie“, scris în 1882. Adaptarea lui Nicolae Urs e minunată. Spectacolul conține 98% din textul lui Cehov. Numai că, din tăieturi, alături de alte citate din Cehov, textul a devenit mai rău. Astfel, spectacolul „Despre iubire la om“ a devenit mai tăios, nu mai e atât de dulceag. Am înțeles că spectacolul nu merita un titlu frivol, ci unul mai degrabă cinic. „Marfă vie“ e un titlu destul de comercial.

Premiul Uniter pentru cea mai bună regie pentru spectacolul „Pyramus & Thisbe 4You“ (2010)

● Cât de personal credeți că a fost textul pentru Cehov?

● E unul dintre textele timpurii, când însuși Cehov suferea din iubire. Textul e așadar destul de personal: dramaturgul însuși a avut probleme cu femeile tot timpul, a avut probleme și cu nevasta. Nu a fost un om liniștit, a trăit niște experiențe fundamentale, pe care le-a descris destul de tăios. Cehov are un tip de privire atât de exactă și de sfredelitoare asupra sufletului omenesc și a ceea ce se întâmplă cu omul, încât textul poate să stea liniștit alături de tipul de cinism și de relativism contemporan al generației de astăzi. Mesajul e foarte dur, dar foarte exact.

● În spectacolul dvs., personajele râd și plâng, dualitatea și contradicția sentimentelor se îngemănează deopotrivă.

● Nu te poți apropia de om în general fără să râzi, asta e părerea mea. Cehov a scris comic, își subintitula piesele comedii. E unul dintre scriitorii mari cu adevărat, pe care eu, într-un clasament personal, îi număr pe degetele de la o mână. Teatral vorbind, cineva poate să deschidă orice pagină de Cehov și s-o spună pe scenă, depinde cât de hăruit este s-o spună bine.

„VINA CARE NE URMĂREȘTE“

● Ați ales, în distribuție, un trio redutabil: Marius Cordoș - soțul Ivan Petrovici Bugrov, Iulia Popescu - soția Liza Ivanovna, Demis Muraru - amantul doctor Grigori Vasilievici Groholski.

● Actorii de la Brașov sunt foarte buni, chiar e o încântare să muncesc cu ei. Mă aflu acum la al patrulea spectacol pus în scenă la Brașov, după „Frații“, de Sebastian Barry, „Așteptându-l pe Godot“, de Beckett, „Vă pupă Piticu' din Franța“, de Antoaneta Zaharia. Au fost toate spectacole care mi-au ieșit bine. M-am înțeles foarte bine, de fiecare dată, cu trupa de la Brașov: sunt actori excelenți, care merită foarte tare să fie văzuți, remarcați, răsplătiți.

● Ați disecat, în spectacol, sfâșierea, sentimentul de împărțire și de vinovăție a femeii.

● E cumplit, e exact cum e viața. Problema cu iubirea, și cu dragostea, și cu mariajul, și cu fidelitatea, și cu amorurile succesive rămâne o problemă total nelămurită pentru noi toți. Spectacolul redă o imagine exactă a ceea ce se întâmplă tot timpul în viața noastră. În dragoste, și răul, și binele coexistă în aceeași găoace. Omul e o ființă absolut ridicolă în univers.

● Ați surprins umilința, cedarea, compromisul dintr-un triunghi conjugal. Până unde merge ipocrizia în dragoste?

● Omul își joacă umilința, dar o joacă la fel cum o face un actor foarte bun, adică te convinge. Fiecare dintre noi este convins de propria suferință. Fiecare e convins că e un om cinstit, un om bun, până vine cineva și îi arată că nu e tocmai așa de bun, când jignește, rănește sau lovește pe cineva. Și facem asta tot timpul.

● Sunteți de acord cu ideea că fericire peste cadavre nu poate fi construită?

● Da, vina ne urmărește. Și plătim pentru actele noastre, pentru lipsa de caracter, mai devreme sau mai târziu. Omul, de când a fost alungat de acolo, din grădinuța aceea care se chema Paradis, o ține într-o jelanie. Și n-o spunem numai noi, o spune tragedia greacă, dacă ne raportăm la lecturile academice. Însă, de la Aristofan încoace, lucrurile au început să se schimbe. Până la urmă par-

tida a fost câştigată de Aristofan şi de Eugen Ionescu, mai mult decât de Hecuba. Cred că omul e o fiinţă ridicolă, care se clatină, căutându-şi sensul prin propria lui morală, prin propriile lui idei şi nimicnicii - asta când se zbate de unul singur, fără Dumnezeu, fără un fundament serios pe care să se sprijine.

● Aţi reflectat nemilos cea mai adâncă puritate care coexistă alături de vulgaritatea cea mai abjectă...

● Cred că aşa este omul. Asta e datoria unui spectacol viu: să ne arate cum suntem în realitate.

● Personajul feminin, evreică get-beget, se molipseşte de patosul rusesc, lipsindu-i în acelaşi timp glumele cu Iţic. Cine este, de fapt, Liza Ivanovna?

● Liza înfruntă direct realitatea frustă, pravoslavnică a bărbaţilor. E motivul pentru care am extins puţin partea iudaico-umoristică. Bancurile şi anecdotele sunt o formă supremă de celebralitate. Da, e un tip de frământare de ghetou pe care nu am vrut s-o eludez deloc. Nu este o frământare tipic rusească sau pravoslavnică.

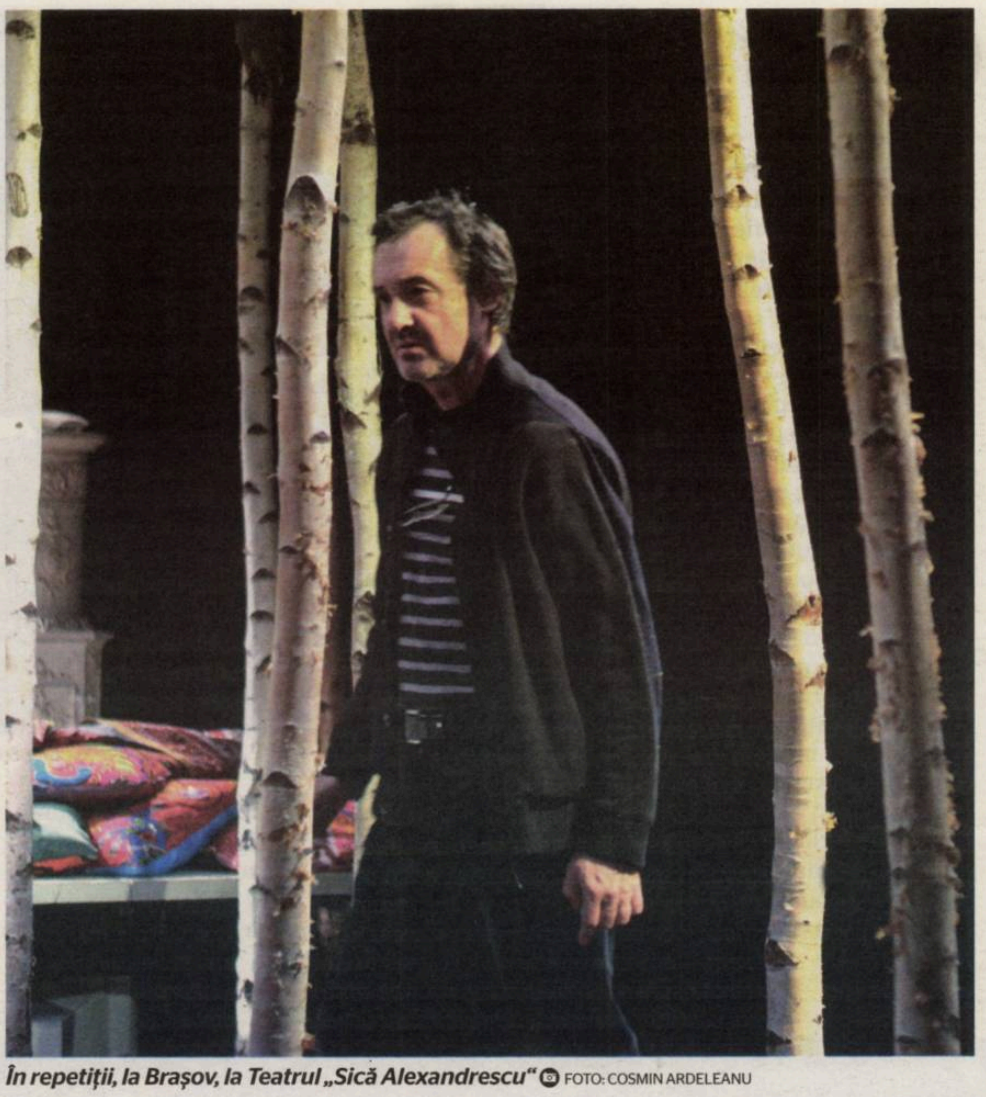

În repetiţii, la Braşov, la Teatrul „Sică Alexandrescu" FOTO: COSMIN ARDELEANU

„SALVAREA VINE PRIN EXTINCŢIE"

● Banii ce rol joacă în povestea asta? Iubirea e o marfă?

● Nu are o mare importanţă, decât aşa ca tramă, că totul are un preţ. Tipul de suferinţă pe care încerc să-l arăt nu are legătură totuşi cu banii. Personajele sunt pravoslavnice, ca şi noi: nu de bani e vorba. Pe soţ nu-l ajută deloc faptul că-şi vinde soţia, la modul propriu.

● Până la urmă, personajele îl caută pe Dumnezeu, în tot acest carusel?

● Da. Dacă dai deoparte banii, sexualitatea, golul limbajului, lipsa de conţinut a cuvintelor, comunicarea nulă, până la urmă rămâne doar tipul ăsta de „desperare". Liza Ivanovna nu-şi găseşte locul, nici teatrul n-o ajută. Rămânem singuri şi goi în univers, deşi clamăm tot timpul acest sentiment, acest cuvânt care este dragostea. Marile declaraţii ale oamenilor sunt cele despre iubire. Armatele care vin cu buldozerele, cu tancurile spun de cele mai multe ori că o fac din iubire. În numele iubirii se fac cele mai mari crime. Iubirea a rămas mai degrabă un cuvânt fără acoperire... Mai mult, are loc simularea unei pasiuni generale. Că-l privim cu haz, cu mare seriozitate sau cu tristeţe, drumul e acelaşi: duce spre o prăpastie.

● Spulberarea iluziilor despre bărbaţi e dură de fiecare dată.

● Personajul feminin se trezeşte. Din punct de vedere clinic, operaţia este extem de bine făcută de către Cehov. Adevărurile spuse sunt irefutabile. Pot să te deranjeze, să te supere, să nu-ţi placă forma în care sunt spuse sau asumate, dar ele rămân de neclintit. Lipsa unei preocupări dinafară pentru gâzele astea care se agită şi nu ştiu ce vor este de fapt o problemă reală care nu se găseşte în dosul poveştii cu atât de clamata iubire. Totul devine golit de sens.

● Salvarea de unde vine?

● Salvarea vine prin extincţie. Cred că salvarea vine stingând lumina, pur şi simplu. Nu cred că poate fi vorba de o salvare activă. Neputinţa rămâne foarte mare: ea a intrat deja genetic în fiinţele care vin, se nasc şi merg mai departe. Imaginea nu este plăcută, dar este liniştitoare. Citez din Beckett cea mai frumoasă replică din „Aşteptându-l pe Godot": „Sfârşitul va fi lung, dar va fi frumos". Numai că sfârşitul va fi mai lung decât credem noi.

Universul spectacolelor

●● S-a născut la 13 februarie 1955. Este nepotul actorului Benedict Dabija.
●● A absolvit în 1978 secţia de regie UNATC.
●● A debutat în 1976 la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ, cu spectacolul „Răfuiala".
●● A fost repartizat la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ.
●● Director general al Teatrului Odeon Bucureşti: 1991-1994 şi 1996-2002
●● A montat în Bucureşti, dar şi la teatre din provincie texte clasice, cât şi texte din dramaturgia contemporană română şi străină.
●● În 2010 a apărut cartea „Habarnam în oraşul teatrului. Universul spectacolelor lui Alexandru Dabija" (foto), de criticul Miruna Runcan şi apărută la Editura Camil Petrescu.

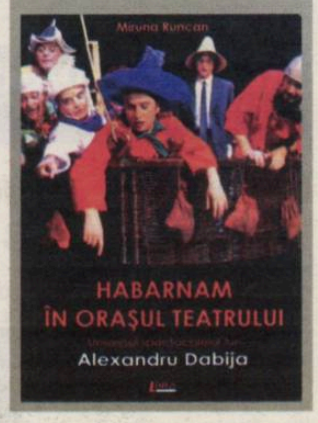

„În piesele lui Caragiale e vorba de adulter"

● Aţi îngroşat ideea de sexualitate primitivă care condiţionează actele şi purtarea personajelor.

● Nu cred că putem ieşi din ceva care ne este parte constitutivă, care ne aparţine atât de puternic – sexualitatea. Problema e că noi trăim într-un mediu geografic şi într-un tip de cultură care, din păcate, sunt dublate de un aspect trivial, de bâlci, de grosolănie. Vedeţi cazul Caragiale.

● De asemenea, în montarea dvs. de la Iaşi, „O noapte furtunoasă", aţi arătat un Caragiale dezinhibat.

● E la mintea cocoşului să nu te întrebi cum e de fapt Caragiale. Cum la Cehov vezi că în subtitlul piesei scrie comedie, aşa e imposibil să nu vezi că în toate piesele lui Caragiale este vorba de un adulter. Întotdeauna cineva înşală pe cineva, şi în „D-ale carnavalului", „O noapte furtunoasă", „O scrisoare pierdută"... Până şi marea dramă „Năpasta" este de-o sexualitate îngrozitoare. Să nu ne dăm pe după deget şi să spunem că dramaturgul descrie doar moravurile mitocanilor... Însă, moravurile mitocanilor ţineau şi de sexualitate, nu numai de faptul că se îmbătau şi cântau manele. Personajele pluteau şi trăiau în această sexualitate de tip televizual acum, de expunere licenţioasă.

● Totuşi, nu e mult prea agresiv acest tip de exhibare a sexualităţii?

> În dragoste, şi răul, şi binele coexistă în aceeaşi găoace.
>
> **Alexandru Dabija**
> regizor

● Partea asta cu sexualitatea e o dezbatere mai veche. Culturile serioase au înghiţit, au asimilat povestea asta şi au dat opere majore. Atât timp cât noi continuăm să fim pudici pe de-afară, e eronat să spui că dramaturgul vorbea neapărat numai despre politică, Caragiale vorbea despre om. Iar omenescul include sexualitatea. Nu sunt adeptul psihanalizei, nu cred că tipul de sexualitate propus de Freud explică marele mister al omului pe pământ, dar să ignori povestea asta este totuşi o greşeală. Nu trebuie ignorată. Şi cred că asta e o perioadă în care exhib tipul acesta de sexualitate agresivă a omului. Poate şi din cauza vârstei.

● Credeţi că animalul din noi nu poate fi stăpânit?

● Cred că problema e de onestitate, îţi asumi condiţia sau nu. Şi dacă o faci, e imposibil să nu ai umor. Şi nu e vorba de bâlci, de băşcălie. E vorba de sarcasmul pe care-l practica şi Cioran. Ăştia suntem noi. Aşa e omul. De ce trebuie să fim altfel decât suntem? Suntem muritori, e simplu. Nu putem să ne comportăm ca şi cum nu murim niciodată. Nu suntem sfinţi. Sunt şi unii sfinţi: jos pălăria, îi respectăm şi ne închinăm la ei. Dar cine nu e sfânt, să-şi asume şi să-şi recunoască slăbiciunile atât de omeneşti.

● Scenografia lui Cosmin Ardeleanu, în spectacolul de la Braşov, „Despre iubire..." e construită pe grădene, mizând pe copacii „plantaţi" pe scenă. Vă e dor de pădurile din Piatra Neamţ?

● Da, mi-e dor de „pădurea de argint". Da, chiar este o pădure de mesteceni, lângă Piatra Neamţ, la Dobreni, care arată chiar aşa. Şi cred că, uneori, simpla noastră apariţie reuşeşte să maculeze tipul acesta de natură. Ne ascundem sau ne exibăm propria noastră neobrăzare, asta facem...

● Mai vânaţi?

● Niciodată. Am renunţat de mult, am devenit ecologist, iubitor de animale.

● Şi, totuşi, soţul caută, în „Despre iubire la om" să împuşte, în final, un mistreţ...

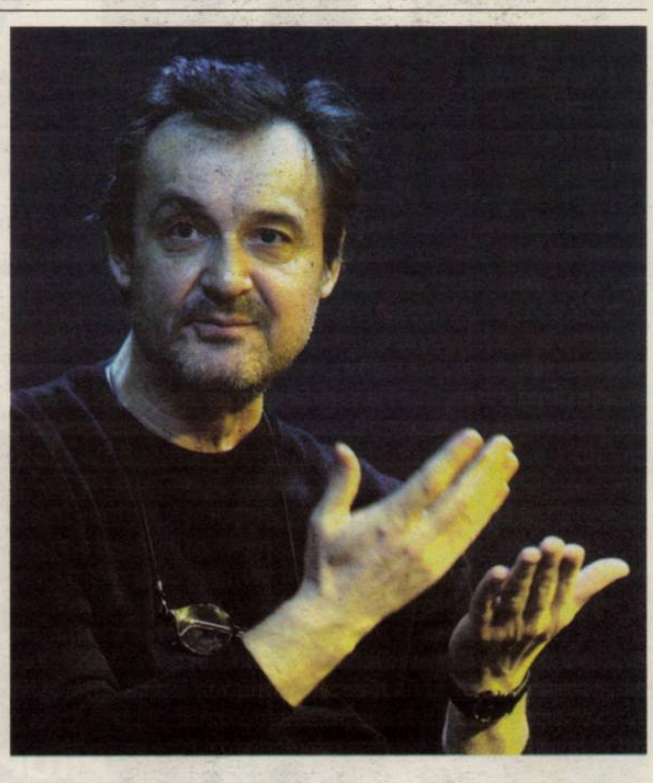

● Asta e partea suprarealistă pe care am iubit-o la nebunie la Cehov. O întâlnim şi la Gogol. Astea sunt ciudăţeniile pe care le-am iubit în artă, în toate expresiile occidentale, uneori extrem de uşchite, de trăsnite. Cehov, doctorul, cel care îţi dă senzaţia de linişte, de mare umanist, are însă această privire introspectivă, adâncă, spre zonele extrem de întunecate ale sufletului omenesc. Râdem de ele sau medităm asupra lor, asta nu înseamnă că nu există zone neexplicate. Însă ca orice mister, ele pot să stârnească râsul.

TELE-TEXT

O Apocalipsă mediocră

Cezar Paul-Bădescu

Toată lumea a auzit de teoriile care pornesc de la calendarul mayaș și ajung la concluzia că sfârșitul lumii va fi în 2012. Pe acest lucru trebuie să se fi bazat cei care au făcut filmul „2012“: tema este cunoscută, ba, mai mult, există o angoasă în rândul populației cu privire la anunțata Apocalipsă, așa că succesul peliculei este garantat. De ce poate fi nevoie într-un film despre sfârșitul lumii? Despre efecte speciale catastrofice – restul nici nu mai contează.

Calcul greșit! Restul chiar contează într-un astfel de film, pentru că, dacă povestea este mediocră, asta contaminează și marile efecte speciale de care ești atât de mândru. Pe scurt, îți va ieși o Apocalipsă mediocră, care nu va impresiona pe nimeni.

Așa s-a întâmplat în cazul filmului regizat de Roland Emmerich. Lumea întreagă se află în momentul ei de cumpănă, dar personajele acționează ca-n filmele de categorie B. Adică se comportă schematic, neverosimil, chiar kitsch. Cum poate să fie altfel un personaj care-l întruchipează pe președintele Americii și care, în loc să se salveze alături de ceilalți șefi de stat și de alți norocoși aleși să ducă specia mai departe, vrea să moară alături de restul populației? Oare propaganda nu poate să ia o pauză nici când e vorba de sfârșitul lumii? Apoi, întâlnești, pe parcursul filmului, tot felul de gafe. De pildă, vedem o mulțime de oameni rugându-se în Basilica San Pietro de la Vatican; la un moment dat, începe să cadă mortar de pe cupolă, iar imaginile ne arată cum se crapă celebra pictură a lui Michelangelo, cu Dumnezeu care-i dă viață lui Adam – dar care se află în realitate în Capela Sixtină, nu pe tavanul catedralei papale. Așa stând lucrurile în „2012“, în loc să te înfiori și să fii pătruns de grozăvia sfârșitului lumii, mai degrabă te amuzi de cât de idioți sunt cei care au făcut filmul. Apocalipsa merita, totuși, o soartă cinematografică mai bună!...

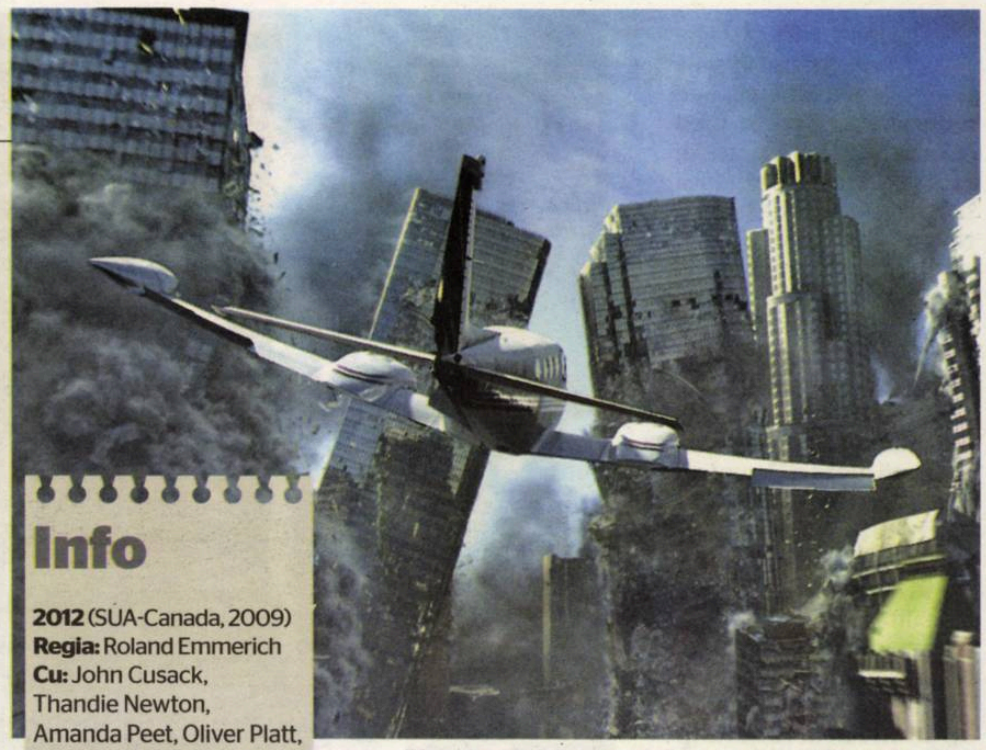

Efectele speciale catastrofice nu salvează filmul de ridicol

Info

2012 (SUA-Canada, 2009)
Regia: Roland Emmerich
Cu: John Cusack, Thandie Newton, Amanda Peet, Oliver Platt, Chiwetel Ejiofor, Danny Glover, Woody Harrelson, George Segal, Jimi Mistry

HBO, astăzi, ora 21.00

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
2 februarie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Don Giovanni de W.A. Mozart
Regia: Claus Guth
Dirijor: Bertrand de Billy
Cu: Christofer Maltman, Anatoli Kotscherga, Corul Operei de Stat și Filarmonica din Viena

0.20 TVR1
FILM

Necazurile lui Gilbert Grape (SUA, 1993)
Regia: Lasse Hallström
Cu: Johnny Depp, Leonardo DiCaprio, Juliette Lewis.

Joi
3 februarie

20.00 B1 TV
FILM

Directorul nostru (România, 1955)
Regia: Jean Georgescu
Cu: Alexandru Giugaru, Radu Beligan, Grigore Vasiliu Birlic.

1.05 HBO
FILM
Bătălia de la Stânca Roșie (China, 2008)
Regia: John Woo
Cu: Tony Leung, Takeshi Kaneshiro, Fengyi Zhang, Chen Chang.

Vineri
4 februarie

22.00 CINEMAX
FILM

Jude (Marea Britanie, 1996)
Regia: Michael Winterbottom
Cu: Christopher Eccleston, Kate Winslet, Liam Cunningham, Rachel Griffiths.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Prețul libertății (Italia-Franța, 1960)
Regia: Gillo Pontecorvo
Cu: Marlon Brando, Evaristo Márquez, Thomas Lyons.

Sâmbătă
5 februarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Rondul de noapte (coprod. europeană, 2007)
Regia: Peter Greenaway
Cu: Martin Freeman, Emily Holmes, Eva Birthistle.

0.30 TVR1
FILM

Confesiunea unui anonim (SUA, 2001)
Regia: Joel Coen
Cu: Billy Bob Thornton, Frances McDormand, James Gandolfini.

Duminică
6 februarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM
The Acid House (Marea Britanie, 1998)
Regia: Paul McGuigan
Cu: Martin Clunes, Kevin McKidd.

23.25 TVR1
BALET

Întâlnirile JTI: Sylvie Guillem
Înregistrarea spectacolului susținut în octombrie 2010 la Teatrul Național București.

Luni
7 februarie

22.45 CINEMAX
FILM

In the Electric Mist (Franța-SUA, 2008)
Regia: Bertrand Tavernier
Cu: Tommy Lee Jones, Peter Sarsgaard, John Goodman, Mary Steenburgen.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Portretul unei căsnicii (Marea Britanie - Noua Zeelandă, 1990) Ep. 4
Regia: Stephen Whittaker
Cu: Janet McTeer, David Haig, Cathryn Harrison.

Marți
8 februarie

22.15 TVR1
FILM

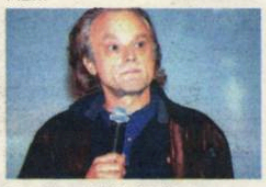

Ragtime (SUA, 1981)
Regia: Milos Forman
Cu: Brad Dourif, Elizabeth McGovern, Howard E. Rollins Jr., Mary Steenburgen.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Jucătorii de cărți de N.V. Gogol
Regia: Cornel Popa
Cu: Iurie Darie, Candid Stoica, Ion Marinescu, Mircea Șeptilici.

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Noul număr Forbes România!

Află cum se vede cea mai importantă listare din istoria bursei - **FONDUL PROPRIETATEA**

În plus: Bani de dat - o facilitate fiscală veche de șase ani reprezintă o necunoscută pentru multe dintre companii

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

EXPOZIȚIE

Nefertiti, o dramă egipteano-germană

Celebrul bust al reginei egiptene din secolul al XIV-lea î.Hr. se află în posesia Germaniei de aproape o sută de ani, însă egiptenii îl vor înapoi, acuzându-i pe nemți de furt

Bustul lui Nefertiti atrage privirile vizitatorilor la Berlin FOTO:REUTERS

Bustul colorat al reginei Nefertiti, „Marea soție" a faraonului Akhenaton și soacra lui Tutankhamon, a devenit după 3.300 de ani, obiectul unui conflict între Berlin și Cairo.

Traian Danciu
traian.danciu@adevarul.ro

Printr-o scrisoare semnată de Zahi Hawass, secretarul general al administrației antichităților din Egipt, se cere înapoierea bustului lui Nefertiti. Deși nu este prima scrisoare cu acest conținut, refuzul oficialilor germani este mai ferm ca niciodată. „Nefertiti va rămâne definitiv în Berlin!", a declarat Hermann Parzinger, directorul Fundației Patrimoniului Cultural Prusac, organizație subordonată Ministerului Culturii. Fundația este proprietara de drept a statuii, care are un singur ochi (celui de-al doilea lipsindu-i pupila).

Bustul celei mai frumoase femei a lumii antice a ajuns în Germania, după descoperirea sa de către arheologul Ludwig Borchardt în 1912 în Amarna. Chipul reginei Nefertiti, cea mai puternică femeie a Egiptului antic, a fost găsit în atelierul sculptorului Thutmosis. În conformitate cu legile vremii, echipei germane de arheologi i-a fost permis să păstreze jumătate din materialele descoperite în Egipt. Cealaltă jumătate a rămas în posesia egiptenilor. „Arbitrul" acestui partaj a fost inspectorul pentru antichități al zonei teritoriale căruia îi aparținea Amarna, francezul Gustave Lefebvre.

ACUZAȚIE: „BUST FURAT"

Derularea partajului din 1912 este argumentul egiptenilor în efortul lor de a-și recupera unul dintre cele mai importante artefacte arheologice. Începând cu anii '30 ai secolului trecut, egiptenii au cerut Germaniei înapoierea bustului, afirmând că Borchardt ar fi înșelat la acel partaj. Ei susțin că egiptologul german i-ar fi prezentat inspectorului doar o fotografie a bustului, în care frumusețea acestuia ar fi fost greu de observat. O altă variantă, evocată și zilele trecute de Hawass, ar fi că Borchardt a mânjit bustul cu nămol, împiedicând astfel recunoașterea adevăratei sale valori. Sunt vehiculate și variantele că Borchardt ar fi mințit, spunând că bustul ar fi complet din ghips (de fapt, acesta fiind din calcar și finisat doar în ghips). Prin urmare, Hawass afirmă răspicat că Borchardt ar fi „furat pur și simplu" bustul lui Nefertiti.

PROBE SUBȚIRI

Dovezile în acest sens sunt însă subțiri, susține Berlinul, chiar dacă s-a descoperit un raport întocmit în 1924 de către Societatea Germană de Cercetări Orientale care nota: „Borchardt a încercat să salveze bustul pentru noi". În 2009, egiptenii au amenințat că vor aduce și alte dovezi privitoare la trucurile lui Borchardt, dar acestea lipsesc până astăzi. Hawass își bazează acuzația adusă Germaniei pe convenția UNESCO din anul 1970, care interzice importul sau exportul ilegal al oricăror proprietăți culturale. Pe 27 ianuarie, ministrul german al Culturii, Bernd Neumann, a justificat refuzul înapoierii statuii în fața Comisiei pentru cultură a Parlamentului german. „Hawass se bazează pe convenția care interzice traficul proprietăților culturale după 1970. Deja din acest motiv ea nu poate fi aplicată în acest caz", a declarat Neumann. El a mai subliniat că obiectul se află legal în posesia Fundației Patrimoniului Cultural Prusac, cea ce este atestat prin documente.

HITLER S-A ÎNDRĂGOSTIT DE NEFERTITI

Privirea dincolo de piatră a reginei i-a sedus de-a lungul timpului nu numai pe egipteni, ci și pe Hitler, care a refuzat cererea înapoierii bustului. Inițial, acesta ar fi consimțit cedarea statuii, dar s-a răzgândit după ce a văzut-o. Legenda spune că Hitler s-ar fi îndrăgostit pur și simplu de frumoasa Nefertiti. În 2007, precum și în 2009, Germania a respins ideea întoarcerii, fie și numai temporare, a bustului în Egipt. Săptămâna trecută, Parzinger a declarat că „noi întindem o mână egiptenilor", făcând referire la oferta sa de-a coorganiza expoziții comune cu egiptenii.

Dragostea nemților pentru misterioasa regină care a domnit cu 3.300 de ani în urmă nu este singurul motiv pentru care statuia va rămâne în Berlin. Factorii economici și prestigiul joacă un rol important în acest thriller cultural. Bustul expus în Muzeul Nou (Neues Museum), redeschis, în 2009, în Berlin, este obiectul principal de atracție al acestuia.

Numărul de vizitatori înregistrat de muzeu anul trecut s-a ridicat la 1,4 milioane, majoritatea fiind atrași de colecția egipteană, dominată de bustul lui Nefertiti. Egiptenii, la rândul lor, ar expune-o, potrivit lui Hawass, în localitatea El-Minia, care se bucură momentan doar de o vagă atenție turistică.

La Atena cu Cristina Rusiecki

Cristina Rusiecki este critic de teatru și jurnalist cultural. Și-a început cariera de jurnalist la Pro TV, devenind producător al emisiunilor „Salonul muzical Acasă" cu Iosif Sava, „Millenium" și „Proezia. La Eminescu". Din 2001 scrie consecvent cronică de teatru, având rubrici, pe parcursul timpului, în revistele „Cuvîntul", „Observator cultural", „Adevărul literar și artistic", „Time Out". Colaborează la multe alte reviste culturale sau de profil teatral. Are o colecție de interviuri cu personalități de marcă ale culturii românești și străine. Din 2006 răspunde de cronica de teatru și de paginile de artă din revista „Cultura", al cărei secretar general de redacție devine în 2007. În prezent, este colaborator al publicației online www.artactmagazine.ro.

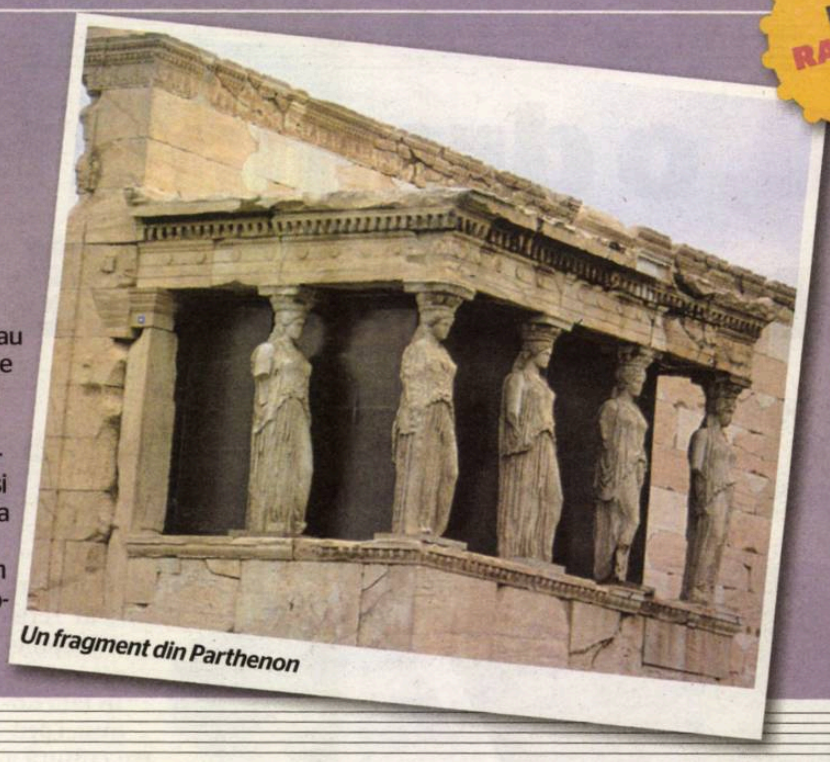

Un fragment din Parthenon

NU RATAȚI!

- **Noul Muzeu Acropole,** modern, bine documentat, care oferă o privire de ansamblu asupra epocii lui Pericle, deși, din păcate, mai multe exponate eline se pot vedea la British Museum sau la Luvru decât aici. Inclusiv cariatida luată de Lord Elgin în 1803, pentru a o proteja, pe care mai târziu o vinde la British Museum.
- **Vechea Agora,** unde deși au rămas doar niște pietre răzlețe, ca în mai toată Grecia, explicațiile sunt ample, uneori chiar savuroase, oferind o imagine captivantă asupra locului unde s-a născut democrația europeană.
- **Muzeul cimitirului Kerameikos** e mic, dar sub niciun chip nu trebuie scăpat: stele funerare, statui, amfore în tot felul de forme elegante. Mult mai suple și inventive decât tot ce găsim noi azi în obișnuita tură de shopping.

Capitala cea mai familiară

Atena își păstrează, de milenii, farmecul

Încotoșmănați ca vai de noi, plecăm pe 27 decembrie din București unde ninge de mama focului. Credeți-mă, să tărăști în Atena, la 15°C, bagajele după tine îmbrăcat ca pentru ninsori abundente e o provocare care te lasă leoarcă.

Cristina Rusiecki

În sfârșit, ajungem la hotel, dăm jumătate din boarfe jos, ne uscăm cu o țigară și o pornim să vedem orașul *by night*. Noaptea, piața de lângă Monastiraki viermuiește de lume.

Mesele tavernelor înghesuite pe străduțe mici răspândesc hărmălaia familiară a cârciumii. Ori de câte ori ajung în Grecia, decretez: nu există mâncare mai bună ca musacaua. Pe meleagurile astea respectiva musaca are un moț – stratul de deasupra –, delicios, nu alta!

O luăm pe o străduță în sus și o-la-la!, pe deal, coloanele templelor de la Acropole strălucesc de lumină în noapte. Exact ca în vederi! Doar că imaginea care se așterne e atât de cunoscută, că o asimilezi pe loc: prestanța trecutului nu te ține la distanță. Echilibrul coloanelor e scutit de obișnuita notă de solemnitate rece – ușor de admirat, greu de iubit – a monumentelor din alte mari civilizații. Aici, distanța respectuoasă față de vestigii se face scrum. Categoric, în gena europeană, simetria lor clasică s-a săpat implacabil.

Aceeași senzație și a doua zi, când le vedem pe lumină. Citești atâtea cărți despre Grecia antică în perioada formării, când informațiile se depozitează zdravăn, nu trec ca spuma, cum se întâmplă mai târziu, vezi cariatidele de la Erechteion în atâtea reproduceri, încât treci de Poarta Propylaia cu senzația că ai intrat la tine în bătătură. E soare, cohortele de turiști se învârt de colo-colo, de la Parthenon la Erechteion, de la Erechteion la Templul Atenei Niké.

Despre cea din urmă Pausanius povestește că îngrijorați ca zeița care stătea de partea lor în războaie să nu i părăsească și, doamne ferește!, să asigure victoria altora, chiar dacă o meritau, au tăiat aripile statuii. Așa, Atena nu mai putea zbura la dușmani.

Fragment de sculptură din Grecia antică

CODUL GREC AL BUNELOR MANIERE

Nu e nevoie de nici o zi de pipăire timidă a mediului înainte de a te scufunda în Atena. Seara ne plimbăm pe vechile străduțe din Plaka, unde din două-n două case câte un nene te invită în tavernă. Înăuntru sau afară, căci la 15° se poate sta pe terasă, lângă încălzitoare, până la orice oră din noapte. Iar grecii par să facă sportul ăsta cu plăcere.

Intrăm într-o cârciumă un pic mai mare decât o cameră de bloc. Lângă ușă cântă doi veterani de bouzouki între 65 și 75 de ani. Comandăm musacaua pe care n-am ratat-o în nicio zi. La altă masă, patru doamne de peste 70 de ani, aranjate, fardate, cochet îmbrăcate, fredonează melodiile împreună cu soliștii. Știu toate cântecele pe de rost. „Fetele" aruncă priviri complice cântăreților și ei le întorc plini de mândrie.

Unul dintre amfiteatrele străvechi

Din când în când, două dintre ele ies la un dans pe culoarul strâmt dintre mese. Și, surpriză, uneori apare de te miri unde un bătrân care dansează un pic, face niște sărituri ciudate și se lovește cu spatele de perete în ritmul muzicii. Apoi iese. Codul grec al bunelor maniere stipulează că un bărbat care vine să danseze nu trebuie deranjat; altfel, legenda consemnează inclusiv cazuri de înjunghieri.

Pe Aleea Academiei lui Platon se odihnesc celebre figuri antice, precum Pericle

La mesele din jur stau, evident, greci, dar și americani, englezi și japonezi. Majoritatea fumează pe șest sub privirile îngăduitoare ale chelnerilor și dezaprobatoare ale unei mânuțe de nefumători.

Timp de trei ore nu ne putem dezlipi de aici. E atâta intimitate în taverna asta, ne simțim atât de bine, că atunci când plecăm am impulsul să-i salut pe toți de la fiecare masă în parte.

NECROPOLA LUI PERICLE

Pe 31 decembrie mergem la Kerameikos, cel mai important cimitir al vechii Atene. În partea de Est, pe Aleea Academiei lui Platon, se odihnesc celebrele figuri antice, printre care și Pericle. În drum spre cimitir, tot felul de discursuri politice țâșnesc din diferite megafoane atârnate de stâlpii din jur. Mă apropii de unul și recunosc vocea lui Hitler.

Din următorul răzbate alt expozeu agitatoric. La celălalt, mă întâmpină altul și tot așa la fiecare câțiva metri.

Peste locul care de trei mii de ani adăpostește liniștea morților răsună vocile recognoscibile, pline de patos ale lui Churchill, Stalin, Roosevelt, Kennedy, Martin Luther King, Mussolini, Che Guevara, Gandhi și Eleftherios Venizelos. Evident, un manifest artistic. Lucrarea lui Nikos Papadimitriou, „Politică" (2010), parte din programul „Dialoguri vizuale" cu tema „Democrație și politică", are în centru influența exercitată de figurile din istorie în instaurarea diferitelor sisteme politice. Tonul și intensitatea vocii devin mijloace esențiale în studiul social și antropologic al artistului.

- SIBIU

literar &artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 9 februarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1064, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Un roman inteligent

Tradus acum în limba română, romanul „Privind în soare", scris în 1986 de Julian Barnes, este o adevărată dezlănțuire de ironie amară.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Plăcerile lui Salinger

Hamburgerii, grădinăritul sau tenisul erau preferatele scriitorului american. 50 de scrisori pe care **J. D. Salinger (foto)** i le-a trimis unui prieten din Londra vor fi expuse la University of East Anglia.

DIN LUME ➔ PAGINA 15

Români la Berlinală

Scurtmetrajul „Little Red", în care o fetiță din România interpretată de **Ruhna Mocanu (12 ani, foto)** își descoperă propria sexualitate, va fi proiectat sâmbătă seară la Festivalul de Film de la Berlin.

SPECIAL ➔ PAGINILE 8-9

Discurs despre iubire

Carole Bouquet, una dintre marile frumuseți ale cinematografiei franceze și fosta logodnică a lui Gérard Depardieu, vorbește despre puterea și slăbiciunea pasiunii

Actrița va susține, vineri și sâmbătă, la București, spectacolul-lectură „Scrisori către Genica" (din corespondența amoroasă dintre Antonin Artaud și actrița de origine română Genica Athanasiou)

➔ PAGINILE 12-13

Pe urmele îndrăgostiților din Verona ➔ PAG. 16

5 948491 140155 06392

Suvenire și impresii

●● În vremea când Statuia Lupoaicei a fost adusă pentru prima dată în Piața Sfântul Gheorghe, în anul 1908, această piață, situată în Centrul Istoric al Capitalei, purta denumirea de Piața Roma. Statuia fusese un dar oferit bucureștenilor de către Municipalitatea Romei în anul 1906, cu ocazia celebrării a 1.800 de ani de la cucerirea romană a Daciei și, 25 de ani de la încoronarea regelui Carol I ca domnitor al României. Monumentul reprezenta o copie a statuii romane „Lupa Capitolina", turnată în bronz în jurul secolului 5 î.Hr., originalul aflându-se astăzi în Palazzo dei Conservatori din capitala Italiei. Inițial, copia bucureșteană a fost așezată în incinta Arenelor Romane din Parcul Carol I, aflându-se acolo între anii 1906 și 1908, când a fost mutată în Piața Roma. Relocată apoi pe Dealul Mitropoliei în 1931 și mutată din nou în Piața Dorobanților în 1965, unde a stat până în 1997, când a ajuns în Piața Romană, statuia se află în prezent înapoi în Piața Sfântul Gheorghe. ⊗ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Expunere

Eliza Zdru

Operele de artă nu au fost nicicând mai expuse privirilor curioșilor decât acum.

IERI. Să stai la rând în spatele unei mici mulțimi de turiști neastâmpărați pentru a putea arunca o privire la „Dormitorul din Arles" pictat de Van Gogh, în muzeul care îi poartă numele, și să se întâmple să te orbească cu blitz-urile unui turist asiatic în timp ce, într-un final, ai ajuns în față - asta era considerat privilegiu până zilele trecute. Uneori, un foarte mare privilegiu. Lăsând la o parte posibilitatea nu neapărat la îndemână a unei vizite la Muzeul Van Gogh din Amsterdam, ar mai fi și celelalte impedimente. Cu cât te întorci în timp, cu atât mai multe opreliști. De fapt, atunci când în lume se deschideau primele muzee, în perioada Renașterii, accesul la operele de artă era atât de limitat, încât pentru omul de rând, această posibilitate nici nu era de conceput. Existente exclusiv în colecții private și expuse conform capriciului proprietarilor în așa-numitele „cabinete de curiozități", lucrările de artă erau apanajul celor bogați. Abia pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, apăreau muzeele deschise publicului larg. British Museum din Londra a fost unul dintre acestea, dar rareori călcau aici alții decât cei foarte bogați. Oricum, intrarea se făcea pe baza unei cereri depuse cu zile bune înainte de vizita propriu-zisă. Chiar și așa, vizitele nu erau posibile oricând. Luvrul, spre exemplu, atunci când a fost deschis publicului larg, în 1793, era accesibil numai trei zile din zece. Asta, ca să nu mai punem la socoteală faptul că privitorul trebuia probabil să se prosterneze în fața tabloului ca în fața unei icoane.

AZI. Din fericire, toate acestea au fost definitiv clasate drept istorie și datorită mult discutatului „Google Art Project", lansat săptămâna trecută de cea mai puternică companie din industria de software mondială. Cu ajutorul tehnologiei Street View, utilizatorul de internet de oriunde se poate „plimba" prin 17 dintre cele mai prestigioase muzee ale lumii la adresa www.googleartproject.com și poate admira capodopere artistice în detaliu. Te poți apropia atât de mult cu privirea de „Florile soarelui" ale lui Van Gogh, încât aproape că simți mireasma câmpului de unde au fost culese. ⊗

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Două spectacole

Teatrul Național și-a deschis stagiunea cu spectacolul „Avram Iancu", un frumos poem dramatic scris de d. Lucian Blaga. Autorul și-a cucerit de mult un loc de frunte în poezia românească. Alegându-și de data aceasta subiectul din viața sbuciumată și eroică a Ardealului robit, d. Blaga a schițat un Avram Iancu de netăgăduită adâncime. Lucrând însă pe două planuri diferite - legenda și realitatea, visul și adevărul istoric -, textul d-nului Blaga câștigă în frumusețe literară, dar pierde în unitate și intensitate teatrală.

În judecata unei asemenea lucrări însă, nu teatrul preocupă, ci literatura. Fiindcă d. Blaga rămâne, mai mult decât orice, un literat. Mânuind o limbă admirabilă, bogată, complexă, vie, mlădioasă și totuși puternică - d. Blaga a scris pagini cari vor rămâne.

Tudor Teodorescu-Braniște

Teatrul Național i-a asigurat o interpretare aproximativ justă. D. G. Calboreanu a fost un Avram Iancu agitat, stăpân pe țăranii cari îl ascultau orbește, frământat de visul lui mare și dominat de un tragic destin. D-nele Marietta Sadova, Elvira Godeanu și d-nii Critico, Athanasescu, Pop-Marțian, Duțulescu, Stănescu, Ionescu-Ghibericon etc au adus fiecare aportul lor de talent personal în realizarea unui ansamblu bogat, sub regia merituoasă a d-nului Șahighian. Publicul a primit cu multă căldură opera d-nului Lucian Blaga.

Cât despre Teatrul Regina Maria, acesta și-a deschis porțile cu o piesă de frumoasă ținută literară, unul dintre cele mai îndreptățite succese pariziene din vremea din urmă. „Tessa", de Jean Giraudoux, este hotărât un spectacol care trebuie văzut. De multă vreme n'am întâlnit pe afișul unui teatru nume atât de elocvente și de variate: D. Tony Bulandra și d-na Leny Caler au ținut, cu talentul și prestigiul lor rolurile principale, alături de d-nele Lucia Sturdza Bulandra, Lilly Popovici și d-nii V. Maximilian și Jules Cazaban. „Tessa" este destinată unui succes cert. ⊗

(articol publicat de Tudor Teodorescu-Braniște în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Mircea Veroiu

Regizorul, scenaristul și actorul român Mircea Veroiu, personalitate importantă a cinematografiei românești din anii '70-'90, devenea cunoscut, în 1972, în calitate de corealizator al filmului „Nunta de piatră", alături de Dan Pița. Filmul, apreciat deopotrivă de criticii din țară, dar și, mai târziu, de cei din străinătate, conținea două povești inspirate din povestiri scrise de Ion Agârbiceanu și surprindea lumea locuitorilor din zona auriferă a Țării Moților la începutul secolului XX. „Fefeleaga", prima parte a filmului, era semnată de Veroiu, pe când cea de-a doua - „La o nuntă" - îl avea ca autor pe Dan Pița, colegul de generație al acestuia.

Mircea Veroiu s-a născut pe 29 aprilie 1941, la Târgu Jiu, și a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București în 1970. În același an, participa la realizarea unui documentar colectiv de referință - „Apa ca un bivol negru", inspirat de o serie de inundații teribile din zona Ardealului. Corealizatori erau regizori din aceeași generație - Stere Gulea, Dinu Tănase, Dan Pița, Iosif Demian -, acesta din urmă fiind, doi ani mai târziu, directorul de imagine al filmului „Nunta de piatră".

Debutul în lungmetraj al lui Mircea Veroiu s-a întâmplat la un an după acest film de succes, în 1973, odată cu filmul „Șapte zile". În 1979, regizorul adapta părți din romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" al lui Camil Petrescu în lungmetrajul „Între oglinzi paralele". Anii '80 au reprezentat o perioadă efervescentă pentru realizator, acesta semnând câteva dintre filmele sale de referință: „Sfârșitul nopții" (1982),

Mircea Veroiu

„Să mori rănit din dragoste de viață" (1983), cu Gheorghe Visu, și „Adela" (1985) - film inspirat de romanul omonim de Garabet Ibrăileanu.

Regizorul a interpretat, de asemenea, roluri în câteva filme la sfârșitul anilor '70, unul dintre acestea fiind „Actorul și sălbaticii", regizat de Manole Marcus. În 1986, Veroiu se stabilea la Paris, dar revenea în țară după 1989, bolnav. A murit la 26 decembrie 1997. ⊗ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

Romanul unui agnostic plin de umor

Tradus acum în limba română, romanul „Privind în soare“, de Julian Barnes, este o dezlănțuire de inteligență și de ironie amară

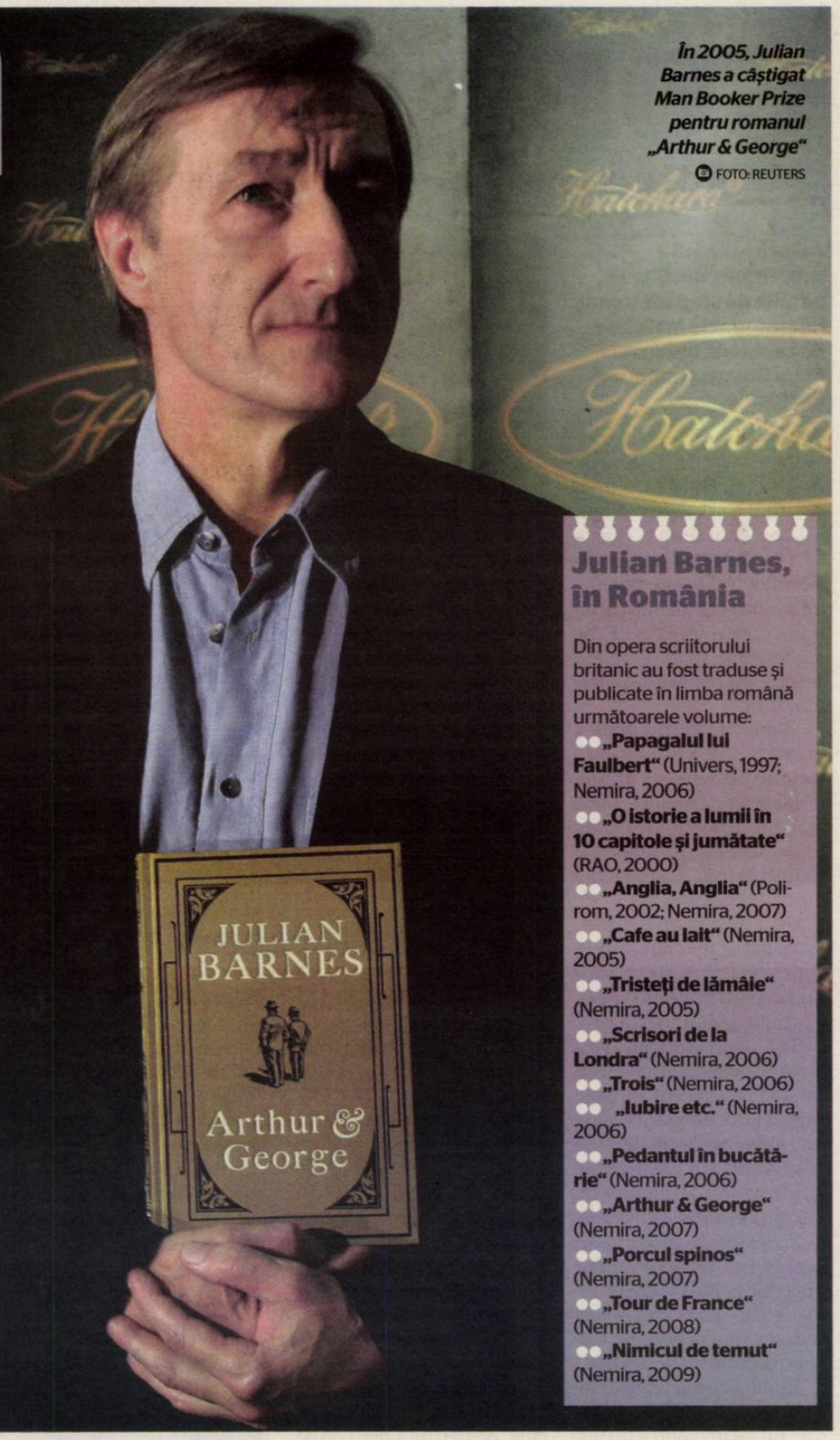

În 2005, Julian Barnes a câștigat Man Booker Prize pentru romanul „Arthur & George“
FOTO: REUTERS

Julian Barnes, în România

Din opera scriitorului britanic au fost traduse și publicate în limba română următoarele volume:
- **„Papagalul lui Faulbert“** (Univers, 1997; Nemira, 2006)
- **„O istorie a lumii în 10 capitole și jumătate“** (RAO, 2000)
- **„Anglia, Anglia“** (Polirom, 2002; Nemira, 2007)
- **„Cafe au lait“** (Nemira, 2005)
- **„Tristeți de lămâie“** (Nemira, 2005)
- **„Scrisori de la Londra“** (Nemira, 2006)
- **„Trois“** (Nemira, 2006)
- **„Iubire etc.“** (Nemira, 2006)
- **„Pedantul în bucătărie“** (Nemira, 2006)
- **„Arthur & George“** (Nemira, 2007)
- **„Porcul spinos“** (Nemira, 2007)
- **„Tour de France“** (Nemira, 2008)
- **„Nimicul de temut“** (Nemira, 2009)

Unul dintre așa-zișii „trei grei“ ai literaturii britanice de azi, alături de Martin Amis și Ian McEwan, a scris în 1986 încă o carte care se ridică la înălțimea cunoscutului roman „Papagalul lui Flaubert“.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Apărută acum la Editura Nemira, care a publicat până acum 12 volume ale autorului, această carte venea, la momentul apariției ei, după o capodoperă slăvită de toți cunoscătorii în ale literaturii. „Papagalul lui Flaubert“ fusese o demonstrație de forță care cucerise în egală măsură oamenii de litere și publicul larg. La doi ani după acest roman, a urmat „Privind în soare“, o carte cu nimic mai prejos, în care Julian Barnes a a închipuit cu rafinament o viață tocmai pentru a ținti la ce este dincolo de ea.

Scriitorul a mărturisit într-un interviu că a început să lucreze la carte înainte de a se apuca de „Papagalul lui Flaubert“, dar a terminat-o după ce a încheiat acest roman, care a rămas cel mai emoționant dintre prozele sale. În „Privind în soare“, romanul aparent banalei existențe a unei englezoaice din secolul încheiat acum un deceniu, mai exact între un răsărit de soare și un apus, autorul a desfășurat un întreg arsenal de întrebări indecidabile.

Pretextul epic al acestui asalt care se întinde pe aproape 300 de pagini este destinului lui Jean Sergeant, din zilele copilăriei, petrecute înainte de al Doilea Război Mondial, până cândva în anul 2020. Romancierul și-a ales antieroina perfectă, ingenua înduioșătoare care-și poartă strălucitor masca sub care se ascunde, firește, mai mult. După cum o dovedește și următorul pasaj, în care auzim vocea lui Jean, însărcinată la o vârstă mai târzie decât o permite mentalitatea tradițională și părăsindu-și soțul înainte de a-l naște pe Gregory: „«Înfiorător de proastă», îi strigase Michael. Dacă sunt înfiorător de proastă, nici tu nu ai fost așa de deștept că te-ai căsătorit cu mine. Asta ar fi trebuit să-i răspundă. Sau, mai degrabă, da, sunt înfiorător de proastă dacă te-am suportat atâta vreme. (...) De bărbați trebuie să-ți fie milă; să-ți fie milă de ei și să-i părăsești. Femeile au fost educate să creadă că bărbații sunt răspunsul. Ei bine, nu sunt. Nu sunt nici măcar o simplă întrebare.“

Info

„Privind în soare“
Autor: Julian Barnes
Traducător: Mihai Moroiu
Editura: Nemira
Preț: 36,90 lei

INAMICUL IDEILOR PRIMITE DE-A GATA

Prin întrebările, false sau adevărate, care copleșesc personajele și aici, ca și în celelalte romane ale scriitorului, care au darul de a nu semăna unele cu celelalte, iese la rampă inteligența inhibantă a lui Julian Barnes, care a învățat mult din toate felurile în care și-a câștigat existența înainte de a putea trăi din scris. Primul scriitor englez care a câștigat și Premiul Medici, și Premiul Femina, a fost lexicograf, jurnalist, food critic, editor, critic literar etc. Literatura lui îi datorează mult cunoașterii discursului științific sau publicistic, o cunoaștere vie, inamicul numărul 1 al ideilor primite de-a gata. Practicată în romane, precum și în proza scurtă, reflecția asupra necunoscutelor neelucitate de gândirea umană se face, și în „Privind în soare“, sub dominația ironiei amare, pigmentate cu umor, în care se citește agnosticismul scriitorului.

Asemenea potecilor din grădina borgesiană, întrebările personajelor se bifurcă la nesfârșit. Iar filosofarea nu dăunează poveștii. Dimpotrivă, o susține și dă substanță personajelor. Un exemplu relevant poate fi un fragment din meditația lui Gregory, fiul lui Jean: „Este, oare, credința în Dumnezeu un act de curaj? se întreba Gregory. Ei bine, la nivelul de jos ar putea fi un act de curaj, căci, în zilele noastre, puțini oameni mai cred în El și este un fel de curaj să rămâi neclintit în această mare de apatie. La nivelul de sus, rămâne un act de curaj, pentru că te înalți la nivelul Lui de creație; îți asumi o poziție mai înaltă decât a unui boț de lut – și asta pretinde oarecare îndrăzneală. Poate că te pui la dispoziție și în chip de ofrandă, în vederea Judecății de Apoi: te mai țin nervii? Atunci când afirmi că ai credință în Dumnezeu, ești aidoma copilului care-și ridică mâna în clasă. Atragi atenția asupra ta și primești o sentință, de față cu un public: Corect sau Greșit. Imaginează-ți clipa aceea. Imaginează-ți fiorul de teamă.“

TEATRUL CA LUME

Comunismul mut

Timp de o oră, România este închisă pentru inventar, pe scena Sălii Rapsodia de pe Lipscani

Actorii numără speranțele, deziluziile, bătăile de step ale inimii, microfoanele instalate de securiști, aplauzele lingușitoare și singura portocală.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

Eduard Adam (stânga), Violeta Huluba și Dragoș Huluba, în „România. Închis pentru inventar"

FOTO: TEATRUL TINERETULUI PARANGHEMIT

●● Dragoș Huluba, Violeta Huluba și Eduard Adam călătoresc în timp și vânează toate nostalgiile care alcătuiesc portretul românului simplu, cetățeanul care a trăit înainte de 1989. „Cine am fost noi, în anii aceia?" se întreabă realizatorii spectacolului.

„România. Închis pentru inventar" este suma evadărilor între patru pereți, prin intermediul unei reviste „Paris Match", rezultatul rezistenței în șoaptă, în ani tulburi, și plusul alcătuit din toate minusurile posibile.

Un spectacol simplu, proaspăt și inocent, inteligent și blând cu spectatorii săi, un colaj de gesturi mici, bântuite de amintiri mari.

Trei actori și-au pus la cale toată imaginația lor, încercând să refacă firul aproape rupt al unor biografii anonime, universal valabile. Dragoș Huluba și Violeta Huluba joacă rolurile tinerilor căsătoriți cărora le este demolată casa și care sunt mutați la bloc, într-un apartament prea mic pentru visurile lor. Aici, ei încearcă să spere și să trăiască, de aici pornesc toate proiecțiile lor fanteziste.

La un miting, tânărul face un troc cu un alt aplaudac: un salam pentru un vis, sau mai multe. Schimbă carnea pe o revistă franțuzească, până acasă se simte urmărit, dar în apartament, cu ușa ferecată deschide revista și se imaginează subit, alături de soție, la Paris și la New York. În cutia de chibrituri în care ard mocnit visele lor, cei doi mituiesc un securist (Eduard Adam) cu o portocală, ca să-l îndepărteze de radioul lor, la care ascultă Europa Liberă; vor să facă dragoste iarna, în apartament, dar constată că sunt îmbrăcați prea subțire; vor să se uite la „Dallas", dar se ia curentul. Dar tot aici se vor iubi, indiferent de orice disconfort, având ca fundal sonor melopeea „Trei culori cunosc pe lume". În fața blocului se vor bate cu vecinii, pentru un singur ou de găină, și aproape că vor pierde lupta cu ei înșiși.

Fără să-și propună să fie aspru cu epoca pe care o descrie, spectacolul regizat de Dragoș Huluba este format din multe scene simple, sudate printr-o emoție continuă de un spirit ironic, învins, uneori, de fatalitatea evenimentelor pe care le ironizează.

Actorii duc mai departe bogăția descriptivă a limbajului non-verbal, acumulată în ani mulți de antrenament la școala lui Dan Puric. Și sunt trei dintre aceia buni din Compania Passepartout D.P.

Narațiunea respectă cronologia epocii, dar se expune unui repros: are un ușor caracter mimetic, în momentele în care descrie unii ani de comunism prin clișee de conținut.

Spectacolul este mai degrabă constatativ decât intruziv și ieșit din zona unei analize profunde a sistemului. Finalul abrupt și opțiunea realizatorilor de a lăsa povestea în aer, sunt oarecum frustrante. Producția are aerul primei părți dintr-o trilogie și poate că ar avea nevoie de episoade, pentru a căpăta consistență. Ce au devenit locuitorii României absurde de atunci în România democratică de acum? Cum au evoluat așteptările lor, după căderea comunismului?

Luând ca reper un alt spectacol în care joacă Dragoș Huluba și Violeta Huluba, „Rencontres", și comparându-i cu ei înșiși, cei doi lasă impresia că se menajează în „România. Închis pentru inventar". Ritmul nu este la fel de intens, cursa nu este la fel de epuizantă ca în „Rencontres", o poveste de dragoste de la începuturi și până azi.

Pentru o imagine mai puternică a talentului acestor actori, începeți cu „România..." și continuați, neapărat, cu „Rencontres". ✪

Info

Compania de teatru Passe-Partout Dan Puric Sala Rapsodia (Lipscani 53)
„România. Închis pentru inventar"
Regia: Dragoș Huluba
Cu: Dragoș Huluba, Eduard Adam, Violeta Huluba.
✪✪✪●●

DE IERI
WILLIAM HUTT

Au jucat rolul lui Lear, în „Regele Lear", de William Shakespeare

Ionuț Socîu

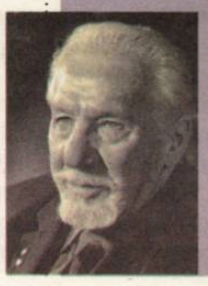

●● William Hutt a fost considerat un actor de primă mărime nu doar pentru că a jucat zeci de roluri shakespeariene, dar și pentru că a interpretat cu succes atât roluri de bufoni, cât și de regi. „Tânăr fiind, Hutt a avut curajul să-și facă publică orientarea sexuală într-o perioadă în care așa era ceva de neconceput. Hutt era un pacifist, dar s-a oferit ca medic voluntar în Al Doilea Război Mondial și a fost medaliat pentru serviciile sale. Dar cel mai curajos gest al său a fost acela de a se dedica unei cariere teatrale într-o vreme în care teatrul canadian nu exista", spunea regizorul Richard Nielsen. În 1972, Hutt a jucat în „Regele Lear" în aceeași seară în care Canada juca finala Campionatului Mondial de hochei împotriva Rusiei: „Spectatorii erau agitați și nu mai aveau răbdare. Voiau să fie în fața televizorului, nu într-o sală privind un bătrân care își împarte regatul. Așa că, la un moment dat, în timpul spectacolului, le-am dat vestea ce bună: Canada câștigase cu 6-5. În viața mea n-am primit atâtea aplauze". ✪

DE AZI
OLYMPIA DUKAKIS

●● Despre Olympia Dukakis (câștigătoarea unui premiu Oscar pentru „Moonstruck") se poate spune că este o expertă în roluri masculine: a jucat rolul lui Vladimir în „Așteptându-l pe Godot", rolul lui Prospero în „Furtuna" și, în 1998, rolul lui Lear într-un spectacol intitulat „Queen Lear". Referindu-se la acest rol, Dukakis spunea că „e o situație mult mai tragică cea în care fiicele își abandonează mama și refuză să aibă grijă de ea. Si pentru spectatori impactul e mult mai puternic atunci când văd cum o mamă își blestemă fiicele. Atunci chiar simți că ceva extrem de grav se întâmplă pe scenă". „În tinerețe mă simțeam ca o străină în această țară, dar mă simțeam ca o intrusă chiar și în comunitățile grecești din America, pentru că nu existau foarte multe femei actrițe în rândul acestei comunități. Dar în momentul în care realizezi că ești un outsider, ai o senzație de libertate și speranța că poți să-ți găsești propria cale", mai spunea Olympia Dukakis într-un interviu. ✪

PE SCURT

CLUJ

„Pluralul englezesc"

●● Unul dintre spectacolele inspirate de pe Broadway, **„Pluralul englezesc" (foto),** se joacă astă seară la Casa de Cultură a Studenților din Cluj. Spectacolul a avut luni-seară premiera oficială la Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian" din București. În „Pluralul englezesc", Alan Ayckbourne înfățișează dramele a trei familii, în diferite perioade ale Crăciunului. Din distribuție fac parte Ion Dichiseanu, Cezara Dafinescu, Constantin Cotimanis, Victoria Cociaș, Armand Calotă și Delia Nartea. Spectacolul se va juca mâine-seară, la Oradea, vineri - la Arad, sâmbătă - la Timișoara și duminică va fi reprezentat la Lugoj. Luni, 14 februarie, spectacolul va poposi la Sibiu, iar pe 21 februarie, la Craiova. ✪

SIBIU

Premieră la Teatrul Național

●● Teatrul Național „Radu Stanca" (TNRS) din Sibiu a prezentat premiera spectacolului „Doamna de turtă dulce", de Neil Simon, a zecea piesă pusă în scenă de Șerban Puiu, la Sibiu. Este o comedie romantică, având momente înduioșătoare și scene puternice de tensiune dramatică. Piesa a fost publicată în 1970, este structurată în trei acte și s-a jucat pentru prima dată pe Broadway, la Playmouth Theatre. Spectacolul de la Sibiu este o adaptare fidelă a textului original și o aduce în prim-plan pe Evy Meara, o fostă cântăreață, care și-a distrus prin consumul de alcool atât cariera, cât și căsnicia. Din distribuție fac parte Nicu Mihoc, Mariana Mihu, Alexandru Malaicu, Iulia Popa, Raluca Iani, Florin Coșuleț. Următoarea reprezentație a spectacolului va avea loc pe 13 februarie, la ora 19.00. ✪

CINEMA SCOP

Fără prea mult efort

Natalie Portman și Ashton Kutcher, vedetele din rolurile principale nu reușesc să compenseze previzibilitatea materialului și faptul că eroii lor sunt firav schițați

Ashton Kutcher și Natalie Portman, în secvențe din „Fără obligații"

Recent, o incredibilă descoperire a oamenilor de știință a provocat mișcări seismice la Hollywood.

Anca Grădinariu

●● Revelația a fost atât de șocantă, încât mogulii s-au pus repede pe făcut un film ca să împartă vestea cu restul lumii și să facă și niște bani cu această ocazie: și femeile pot face sex fără consecințe! Uau! Cum adică, așa ca bărbații? Fără implicare emoțională, fără să fie legănate sau curtate? Fără lugu-lugu, flori, lumânări, bomboane și preludii? Cum adică? Sex din plăcere, și nu în pregătirea unui viitor măritiș, care să culmineze cu nobila misiune umană a procreării? Păi nu ni s-a tot spus că ei sunt de pe Marte și ele, de pe Venus? În această comedie, Emma (Natalie Portman) și Adam (Ashton Kutcher) sunt vechi prieteni care înaintează un nivel atunci când, într-o dimineață, fac sex. Pentru a-și proteja prietenia, întocmesc un pact ca să-i ajute să continue relația carnală „fără obligații", cu alte cuvinte fără reproșuri și fără așteptări.

Întrebarea de baraj este următoarea: Poți face sex fără să se interpună dragostea? Cum e vorba despre un romcom făcut parcă în pudibonzii ani '20 pentru „majoritatea morală", răspunsul este, evident, nu și nu (și sper că dezvăluind asta, nu v-am stricat anticipările). Pelicula se folosește de acest „exotism" (femei cărora le place să facă sex și atât) ca să răstoarne dinamica obișnuită a genului și s-o facă pe față distantă emoțional și pe băiat, romantic.

LICENȚIOZITATE FĂRĂ NUDITATE!

În rest, totul e extrem de previzibil și filmul ne oferă foarte puține din lucrurile care n-au fost superepuizate în produsele de până acum. Vorbim de pură formulă, ușoară ca pana, dar pasabila grație a chimiei dintre cele două staruri. Curând, Adam începe să complice totul cu sms-uri la ore târzii și punerea în practică a unor sfaturi nefericite de la amicii săi, care par descinși din bucăți căzute la montaj din filmele lui Apatow. Portman, așa cum o dovedește și în „Lebăda neagră", e foarte bună nu atunci când se păpușește, ci când o ia ranza, ca în secvența în care înnebunește de gelozie după ce Adam îi trimite o fotografie cu două tipe hot.

Dar protagoniștii, două dintre cele mai plăcute staruri ale momentului (cu toate că Kutcher n-a avut niciodată roluri pe măsura acestei calități), nu reușesc să compenseze previzibilitatea materialului și faptul că eroii lor sunt așa de firav schițați. Conștient de acest defect, regizorul Reitman („Ghostbusters") aglomerează restul distribuției cu actori extrem de talentați în roluri secundare sau minore: Kevin Kline, tatăl lui Adam, e un Hugh Hefner ceva mai simpatic, neobosit în goana lui după femei, iar Lake Bell e o fată zăpăcită, amorezată fără speranță de Kutcher.

Disperat să obțină calificativul „audiență generală" (mă întreb de ce la noi a obținut „interzis celor sub 15 ani?) și să nu-i compromită șansele la Oscar lui Portman, cineastul cenzurează orice nuditate, dar, în schimb, nu se sfiiește să ne bombardeze cu replici licențioase (unele amuzante, altele jenante). ●

Info

No Strings Attached/ Fără obligații
(SUA, 2010)
Regia: Ivan Reitman
Cu: Ashton Kutcher și Natalie Portman

●●●●●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Victor Rebengiuc, sărbătorit

●● Noul Cinematograf al Regizorului Român din Capitală organizează mâine un eveniment dedicat zilei de 10 februarie, ziua de naștere a actorului **Victor Rebengiuc (foto)**. În prezența sărbătoritului, a regizorului Stere Gulea și a echipei de filmare, va fi proiectat filmul-cult „Morometții". ●

LAZARONTE

„Principii de viață", în peșteră

●● Filmul „Principii de viață", regizat de Constantin Popescu, a fost selectat pentru a participa la festivalul spaniol „Muestra de Cine Europeo de Lanzarote", desfășurat într-o sală de proiecții amenajată într-o peșteră, pe Insula Lanzarote din Arhipelagul Canare. Evenimentul face parte dintr-un proiect al Academiei de Film Europene, care urmărește aducerea cinematografului contemporan de calitate în zonele europene îndepărtate de centrele urbane. ●

HOLLYWOOD

Încasări de top pentru Cameron

●● James Cameron a avut anul trecut cele mai mari venituri, încasările ridicându-se la 257 de milioane de dolari, potrivit „Vanity Fair". James Cameron a obținut aceste venituri în calitate de regizor și producător al peliculei „Avatar". ●

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Despre moarte, cu calm

Scriind despre dispariție grav, dar nu teatral, religios, dar nu evlavios, poetul Robert Șerban a câștigat marele pariu cu volumul „Moartea parafină“

La câteva luni de la lansare, primul tiraj al celui de-al patrulea volum de poezie al scriitorului timișorean Robert Șerban (n. 1970) este deja epuizat.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

●● Poemul se cheamă „În căutarea banilor“: „pornim în căutarea banilor/ cu frunțile încrețite/ de parcă de la o tâmplă la alta câte-un ghem de rafie / stă să se deșire/ mergem hotărâți/ trupurile-s curbate-nainte/ și nu întoarcem privirile nici măcar cînd femeile/ de pe partea cealaltă/ seamănă cu perechile noastre// primele picături de sudoare/ ne răsar la marginea orașului/ ca niște eczeme ce călătoresc/ de la sprâncene în jos/ spre buricul pământului// să mergem mai încet/ spune câte unul/ iar mânecile cămășilor ne strâng de pe fețe/ o parte din ce-au muncit până acum trupurile/ suntem în căutarea banilor/ drumurile s-au împuținat/ dar al nostru duce numai în sus// vorbele ne sunt puține/ ca niște comenzi din spatele frontului/ căci un război are de purtat fiecare// nu ne iubim/ însă celui care rămâne în urmă/ i se strecoară sub tălpi/ umbrele alungite ale celorlalți/ și-l trag după ele-nainte// în căutarea banilor/ ne amintim de copilărie/ când ne-mpingeam pe sub roțile dricurilor ca să culegem monezile mici/ cu care rudele/ plăteau răposaților / fiecare pornire.“

AFINII MORȚII

Simplitatea eficace, maximum de efect și de sens cu minimum de mijloace, poemul „ascuțit“ până la cuvintele esențiale este, de altfel, idealul poetului, formulat în chiar primul text al cărții: „scot din poem/ versuri întregi/ și/ cuvinte/ unul/ după/ altul/ îl pregătesc/ îi fac/ vârf“ („Pregătirea“). Fără versuri lungite, fără cuvinte inutile, fără tropi și emfaze lirice, poezia lui Robert Șerban se conturează, aparent, din nimic și spune multe cu aerul, uneori, al lipsei oricărei intenții. E nevoie de inteligență și de o mare capacitate de reducere la firesc, de intuiție a decupării din biografie și din cotidian a acelor gesturi, detalii, momente care pot deveni sugestii, aluzii sau aproximări ale, în fond, metafizicului vieții și al morții. Printre secvențe de amintiri, senzații, flashback-uri și evocări din trecut și scene, replici și gânduri din viața de zi cu zi – fiecare poem este, de fapt, o narațiune eliptică –, poezia este deopotrivă un gest recuperator și un fel de reacție la diverse stări, unele vagi, altele liminale (nedumerire, teamă, deznădejde, îndoiosare), dar toate legate de ideea morții.

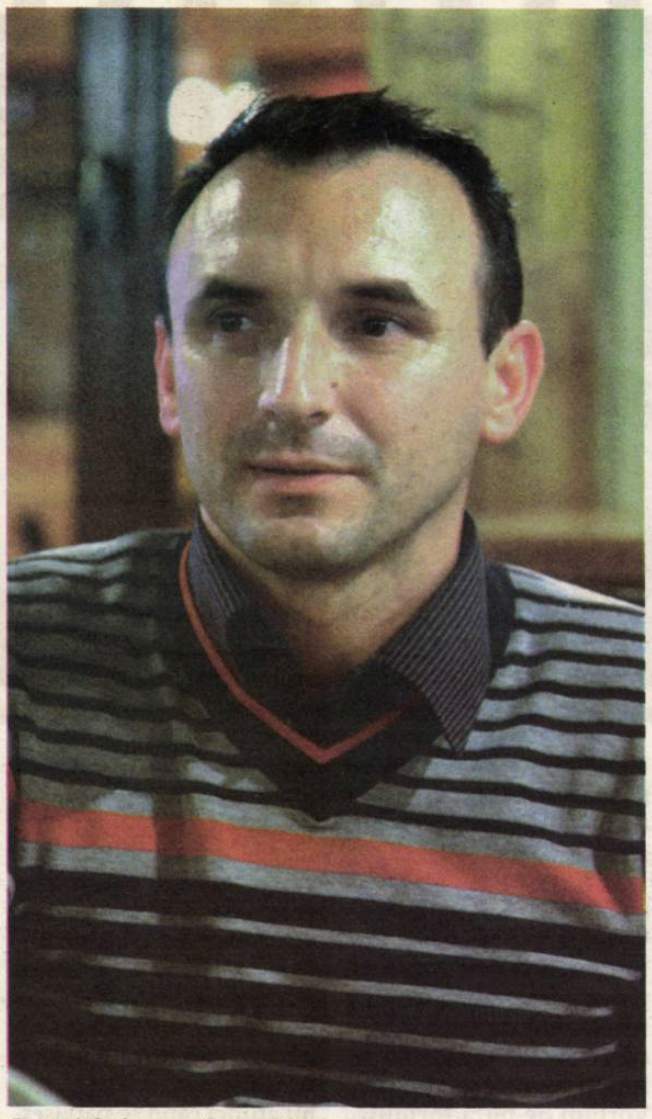

Poetul timișorean Robert Șerban

„Sunt la jumătatea vieții“ spune poetul într-un vers, astfel că trecerea în jumătatea întunecată a existenței, cea tot mai apropiată de o moarte nu atât presimțită, cât prevăzută, se cere însoțită de o schimbare de ton interior. Poemul „Incognito“ imaginează o deghizare, o repetiție, o mimare a posturii finale, astfel că poezia devine o formă de tatonare și acomodare, din timp, cu propriul sfârșit. Or, înțelegerea propriei dispariții începe, mai întâi, cu percepția morților celorlalți, ale celor bătrâni din familie, ale prietenilor.

Poemele evocă multe figuri dispărute dintre strămoșii sau apropiații poetului (din acest punct de vedere, volumul enumeră o mică armată personală de teracotă), iar gestul, mai întâi misterios, apoi speriat și umil, al facerii crucii este recurent: o formă de supunere, speranță și/sau îndoplecare a milei divine. Odată cu această acută percepție a fragilității celorlalți vine și revelația că, de fapt, suntem cu toții, în mod implacabil, afinii morții. Aceasta fiind, de altfel, o posibilă semnificație a titlului, cealaltă referindu-se la proprietatea parafinică a morții care întreține arderea, alunecarea continuă, dar, fatalmente, finită a vieții. O imagine expresivă a poeziei acestei captivități mistuitoare fiind cea a versurilor poetului-păianjen „care a prins o insectă uriașă/ ce tocmai se pregătește să-l devoreze [ea pe el - n.m.]// și înnebunit de frică/ țese întruna întruna întruna/ pînă când se topește/ în ațele ce se întind – o cămașă a morții/ prea mare/ și/ prea subțire“ („O dorință“).

Grav, dar câtuși de puțin teatral, nostalgic și cumva elegiac, însă deloc sentimental, religios fără a fi evlavios, Robert Șerban scrie despre moarte cu o calmă neliniște. Aici este marele pariu (câștigat) al cărții. ✪

Info

„Moartea parafină“, Robert Șerban, **Editura Cartea Românească,** 2010.
●●●●✪

PE SCURT

PARIS

Goncourt pentru un regizor de operă

●● Premiul Goncourt pentru Debut i-a fost acordat lui Michel Rostain pentru romanul „Le Fils“, povestea unui tată confruntat cu moartea fiului său. Michel Rostain, aflat la primul roman, are 69 de ani, este regizor de operă și locuiește la Arles. ✪

BUCUREȘTI

„Micul Paris“, revizitat

●● Muzeul Municipiului București a găzduit aseară lansarea volumului „Bucureștiul european“, de Bogdan Andrei Fezi. Autorul este doctor în arhitectură și urbanism al Universității Paris VIII și în volumul publicat la Curtea Veche readuce în discuție istoria „micului Paris“ și recomandă direcții pentru dezvoltarea lui. ✪

IAȘI

România de azi

●● La Editura Institutul European a apărut de curând, în Colecția „Dezbateri contemporane“, volumul „România post 1989“, de Catherine Durandin și Zoe Petre. Acest studiu despre România post-decembristă se apleacă asupra principalelor fenomene socio-politice și analizează locul țării noastre la nivel internațional. ✪

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Un maestru al ficțiunii

Romanul „Maestrul și Margareta", de Mihail Bulgakov, va fi distribuit mâine cu „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Fabulă mistică și satiră acidă la adresa sistemului comunist, cartea este una dintre operele fundamentale ale literaturii ruse ale secolului al XX-lea.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

„Dramaturgul, romancierul și nuvelistul rus Mihail Bulgakov (1891 - 1940) a scris și a pus în scenă multe piese, în perioada 1925-1929, inclusiv dramatizări ale propriilor romane. În anii `30, criticile sale tranșante la adresa moravurilor sovietice au dus la interzicerea publicării romanelor sale. Printre operele cunoscute pentru umorul lor sarcastic se numără nuvela „Inimă de câine" (1925), o satiră la adresa pseudoștiinței, publicată în Uniunea Sovietică abia în 1987, și uluitoarea lucrare fantastică „Maestrul și Margareta", publicată în formă necenzurată abia în 1973.

Scriitorul rus Mihail Bulgakov (1891 - 1940)

Roman al iubirii, al disperării și al nevoii de mântuire, revoluționar și mistic deopotrivă, a modificat semnificativ perspectivele de lectură și a generat numeroase studii despre simbolurile pe care le cuprinde, de la motanul Behemoth la Diavolul în persoană. Ce poate salva o lume în care răul produs metodic de om nu mai lasă loc niciunui strop de speranță? Diavolul ia chipul iluzionistului Woland și se amuză să pună pe jar Moscova, orașul unde Maestrul și Margareta încearcă să-și trăiască iubirea. Departe, în timp și spațiu, Pontius Pilat îl judecă pe Iisus. Cele două planuri se întâlnesc într-o poveste a suferinței și a sacrificiului și, abia astfel, ceea ce nu poate fi rostit în viața de la Moscova se spune în cer.

„Maestrul și Margareta", de Mihail Bulgakov, a rămas timp de multe decenii în topul lecturilor intelectualilor, lucru demonstrat și de un sondaj, realizat în 2009, care arăta că romanul este lectura preferată a rușilor. 16% din cele 3.000 de persoane chestionate, provenind din diverse regiuni ale Rusiei, au declarat că acesta este romanul lor de căpătâi. „Război și pace", de Lev Tolstoi, s-a clasat pe locul al doilea, iar „Crimă și pedeapsă", de Fiodor Dostoievski, a ocupat locul al treilea.

O VIAȚĂ ZBUCIUMATĂ

Mihail Bulgakov s-a născut la Kiev în 1891, în familia unui profesor de teologie. A studiat medicina, pe care a practicat-o vreme de patru ani (1916 - 1920), pe front și în spitale de provincie. Pentru o perioadă, Bulgakov a fost dependent de morfină. În 1920, a abandonat medicina pentru a se dedica scrisului. A intrat în lumea teatrului, iar piesa „Zilele Turbinilor", dramatizare a romanului „Garda Albă", a avut un mare succes. În 1928 i-a fost refuzată prima cerere de plecare în străinătate. Atunci a început și prima schiță a romanului „Maestrul și Margareta". A scris piesele „Fuga" și „Cabala bigoților". Începând din 1929, nu i s-a mai publicat nicio carte și nu i s-a mai jucat nicio piesă, fiind interzise piesele „Zilele Turbinilor", „Casa Zoikăi", „Fuga" și „Cabala bigoților". Trăind la limita supraviețuirii, Bulgakov s-a văzut silit să-i trimită dictatorului Iosif Stalin o petiție, apoi, într-o scrisoare adresată guvernului sovietic, a vorbit despre dezechilibrul psihic la care este expus un creator a cărui existență este amenințată. Scrisoarea a rămas celebră atât ca model al disidenței asumate, cât și prin efectele ei neașteptate. Trei săptămâni mai târziu, scriitorul a primit un telefon bizar direct de la Stalin, în urma căruia, deși Bulgakov a crezut că a fost victima unei farse, a fost reangajat la teatru.

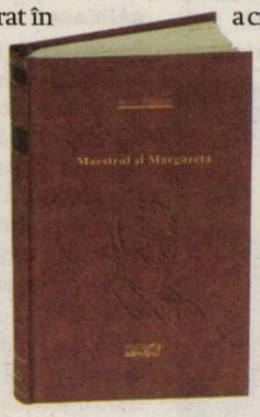

În 1933 a citit, pentru prima dată în public, romanul „Maestrul și Margareta". În 1940, pe patul de moarte, orb, până în ultima zi a vieții, i-a dictat soției sale, Maria Sergheevna, care este, de altminteri, chiar modelul Margaretei, modificările romanului „Maestrul și Margareta". La 10 martie 1940, la capătul unor grele suferințe, Bulgakov a murit în locuința sa. A fost înmormântat la Cimitirul Novodevichye din Moscova, iar pe mormântul său se află o piatră care a făcut parte cândva din mormântul lui Gogol.

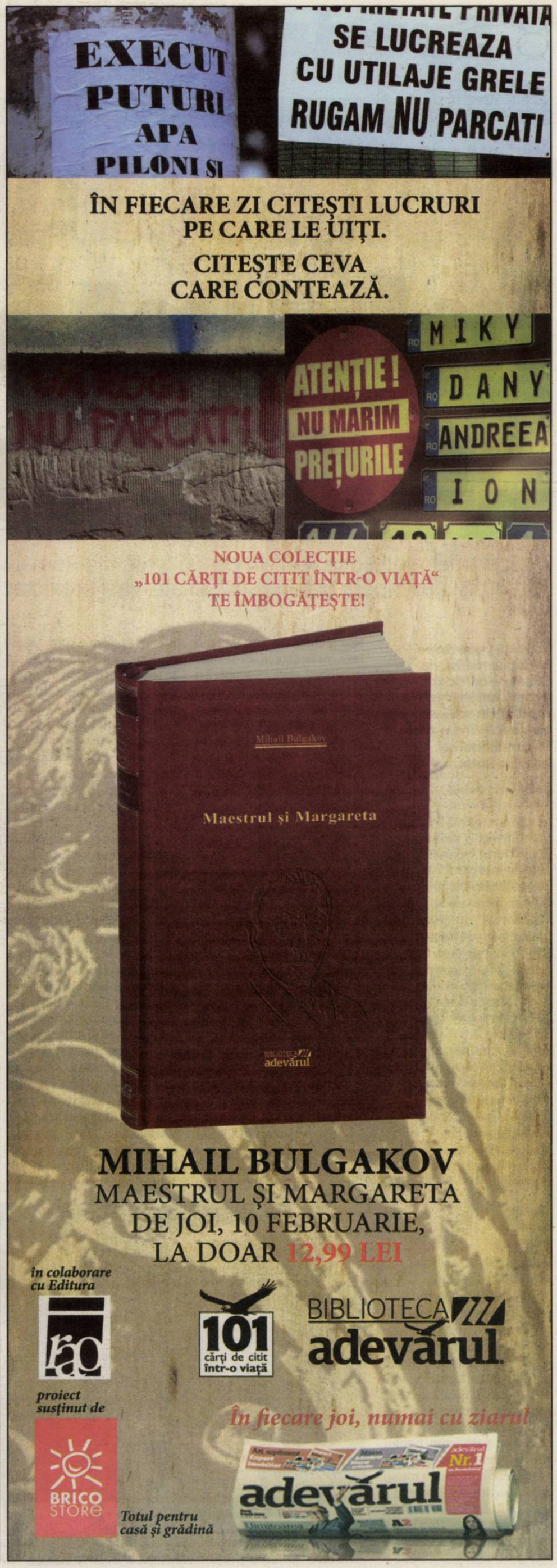

Scufița Roșie înfruntă criza adolescenței

Scurtmetrajul „Little Red", în care o fetiță din România, interpretată de Ruhna Mocanu (12 ani), își descoperă propria sexualitate, va fi proiectat sâmbătă-seară la Berlinală

În filmul-poveste pe jumătate realist, pe jumătate oniric al trecerii fetiței Ica de la copilărie la adolescență mai joacă Vlad Ivanov, Marius Manole și Adriana Butoi.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

„M-am gândit de foarte multe ori la ce înseamnă maturizarea", spune Ruhna, aranjându-și părul blond și ridicând jucăuș mâinile în aer, într-un birou de la Teatrul „Țăndărică" din București, unde director este tatăl său, Călin Mocanu. Puștoaica, de numai 12 ani, o interpretează pe Ica în scurtmetrajul „Little Red"/„Micuța Roșie", regizat de Eva Pervolovici și produs de Beleza Film (Germania). Pelicula e pe lista celor cinci scurtmetraje finaliste ale competiției „Berlin Today Award 2011", în cadrul secțiunii „Berlinale Talent Campus" a prestigioasei Berlinale, care se deschide mâine, în Germania.

„LUPUL" MARIUS MANOLE

„Little Red", în care joacă actorii Vlad Ivanov (tatăl Icăi), Marius Manole (Lupul) și Adriana Butoi (Prințesa), se află în concurs alături de un film din Japonia și trei din Marea Britanie. Povestea, după un scenariu semnat Monica Stan și Eva Pervolovici, combină elemente din „Scufița Roșie" cu minimalismul și realismul noului val, dar are și o componentă onirică. „Filmul are ca mesaj trecerea către adolescență", explică Ruhna. „Ica trăiește numai cu tatăl ei, însă își caută mereu mama. Locuiesc la marginea unei păduri. Într-o seară, chiar dacă tatăl ei n-o lasă, ea se strecoară și fuge în pădure, unde descoperă o prințesă, un lup, un travestit cântând la saxofon, o lume pe care n-o regăsim în viața reală". Această alternanță dintre realitate și vis simbolizează dorința Icăi de a descoperi o nouă lume, propriul univers feminin.

Filmul „Little Red" combină realismul noului val cu o componentă onirică

A CRESCUT ÎN TEATRUL „ȚĂNDĂRICĂ"

Într-una dintre scenele onirice din film, Ica pătrunde la propriu în burta unei păpuși, amintindu-și de mama sa, un spațiu cald, sigur, dar de care trebuie să se desprindă. „Mi-a plăcut foarte mult scena asta", se întoarce Ruhna la momentul filmărilor. „După ce ieșeam din păpușă trebuia să fug, să-mi spun, în șoaptă «Nu te uita în spate!». Mă gândeam: Cine a mai fost într-o păpușă? Era ceva aparte. Aparte a fost și senzația de libertate și bucurie după ce ies din burta păpușii și când alerg prin pădure ca să descopăr alte lucruri noi", mai spune Ruhna. Tânăra actriță a debutat în teatru, cu doi ani în urmă, cu un rol în „Uriașul cel bun și prietenos". De fapt, a crescut la „Țăndărică", printre actori și regizori, iar momentul debutului – în spectacol, Ruhna și-a împrumutat vocea lui Sophie, unul dintre personaje – a făcut-o să conștientizeze pentru prima dată bucuria de a dărui ceva publicului. „Îmi amintesc că vedeam cum reacționează copiii în sală la vocea mea înregistrată, cum comentează și râd și m-am simțit așa de bine că le place și că am transmis ceva".

Înainte de „Little Red" mai jucase în film doar în scurtmetrajul „Andivele", de Emil Hoștină, și-a avut emoții. Nu din teama de a nu face față, ci pentru că rolul Icăi o aducea în bătaia prejudecăților și judecăților societății. „Mi-a fost teamă de momentul când Ica are prima menstruație", povestește Ruhna despre lectura scenariului. „Mi-am pus problema: «Ce-o să spună lumea dacă joc?»". „E o scenă cu Ica în baie, spălându-și rochia din care picură apă amestecată cu sânge și încerând să nu fie speriată, să înțeleleagă ce i se întâmplă", mărturisește Ruhna. „Dar am stat de vorbă și cu Eva Pervolovici și mi-am dat seama că e vorba de un film și, în același timp, de un lucru firesc, ce i se întâmplă oricărie femei și trebuie să fim pregătite pentru asta".

> Mi-a fost teamă de momentul când Ica are prima menstruație.
>
> **Ruhna Mocanu**
> actriță

„NU MĂ SPERIE GÂNDUL MATURIZĂRII"

În biroul de la Teatrul „Țăndărică", Ruhna se gândește la experiența personajului Ica dintr-o perspectivă personală: „Pentru mine, maturizarea încă nu s-a produs, nu sunt ca Ica. Încă mă mai joc cu fratele meu cu mașinuțele. Deși nu mai am nicio jucărie în cameră, acum am numai teancuri de cărți. Dar nu sunt necăjită la gândul maturizării, nu mă sperii, va fi o trecere firească într-o altă etapă". Apoi revine la personaj. „Ica o caută pe mama ei și fiindcă simte nevoia de căldură, dar și pentru că este la o vârstă dificilă și are nevoie de sfaturile ei. Iar faptul că reușește să ajungă la marginea pădurii – momentul se întâmplă la un apus de soare – e o bucurie pentru Ica. E fericită că a scăpat de curiozitatea aceea mare de a ști ce e în pădure. Și mândră de ea că a reușit să facă asta".

Dacă „Little Red" îi va emoționa pe spectatori? Ruhna crede că depinde de fiecare. „Dacă spectatorul vrea să fie emoționat de problemele prin care trece Ica, atunci filmul este emoționant. Dacă lumea privește filmul ca pe un fapt de viață și crede că Ica are toate condițiile să trăiască liniștită lângă tatăl ei, atunci poate părea ciudat..."

FILMĂRI ÎN PĂDUREA BĂNEASA

Pentru „Little Red", echipa coordonată de Eva Pervolovici și formată din 50 de oameni a filmat între 23 și 28 august anul trecut, în București, în Pădurea Băneasa și la Măgurele. „A fost o experiență extraordinară, eram gata să fac și o mie de duble ca să iasă bine", povestește Ruhna. „Când am aflat că joc cu Vlad Ivanov, nu-mi venea să cred! Eram fascinată când îl vedeam pe platou. Am învățat multe lucruri de la el și i-am respectat sfaturile", zâmbește Ruhna. Apoi, adaugă: „Ce am mai învățat din experiența filmului este că trebuie să apreciez foarte mult că am părinți și, mai ales, o mamă, pe care Ica n-o avea. Și că, indiferent în ce situație ești în viață, nu trebuie să te sperii, trebuie să găsești o soluție".

Tânăra actriță Ruhna Mocanu interpretează trecerea de la copilărie la adolescență FOTO: P. TĂNASE

Despre erotismul infantil

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● „Eva Pervolovici ne spune o nouă versiune a «Scufiței Roșii» în felul său românesc propriu", au declarat producătorii peliculei, germanii de la Beleza Film. Este povestea Icăi, o fetiță de 12 ani, care trăiește la periferia unui oraș. Tocmai s-a mutat acolo împreună cu tatăl său și își petrece cea mai mare parte a timpului pe terenul de joacă, lângă o pădure. Tatăl său îi interzice să intre în pădure, dar fata își dă seama că desișul, la căderea serii, este populat de personaje de basm și își dorește să descopere ce se întâmplă acolo. În călătoria sa, Ica întâlnește oameni amuzanți pe care-i privește cu ochi de copil. „Îmi doresc ca cei care vor vedea acest film să înceapă să se gândească la propria lor copilărie și propriile lor experiențe de acest fel", spunea Eva Pervolovici într-un reportaj realizat în momentul filmărilor din august anul trecut.

> Suprarealismul poate fi găsit în tot ceea ce fac.
>
> **Eva Pervolovici**
> regizoare

„Prima parte este foarte realistă, aproape în genul filmului românesc actual, apoi totul devine nebunesc", mai spunea Eva despre dimensiunea stilistică. „Suprarealismul poate fi găsit în tot ceea ce fac. Oricât de ciudat ar fi ce fac, este nevoie să fie conectat la realitate". Filmul „Little Red" „nu este ciudat, ci mai degrabă nebunesc".

LUMEA INTERIOARĂ A ICĂI

„«Little Red» se axează pe ideea erotismului infantil și a tranziției de la copilărie la adolescență, atunci când reprezentările copilului despre sexualitate sunt doar în stadiile lor timpurii, instinctuale, de dezvoltare și foarte mult sub influența credințelor copilului în supranatural. Prima mea motivație în a face acest film este că tema erotismului infantil a fost, de obicei, tratată într-o manieră obiectivă, din punctul de vedere al «adulților», dar nu și din perspectiva copilului. Ceea ce vreau să creez este lumea interioară a Icăi, felul cum percepe ea sexualitatea ca pe un amestec de elemente reale și fantastice, precum poveștile cu zâne, miturile urbane, lumea păpușilor sale și colajele sale colorate. Călătoria pe care o face în pădurea fermecată deschide următorul pas în viața ei, copilul devenind adolescent, și reprezintă inițierea ei în erotism", spune tânăra regizoare.

Cât despre stilul vizual, acesta se aseamănă cu cel din „Labirintul lui Pan", filmul lui Guillermo del Toro, cu diferența că nu există efecte speciale și de postproducție, ci toate obiectele din pădure sunt realizate manual și prezente fizic pe platou la momentul filmării. Un anume aspect copilăros, de lucru făcut de mână, al acestora sugerează, de asemenea, ideea că tot ceea ce se întâmplă se întâmplă în mintea Icăi. ⊗

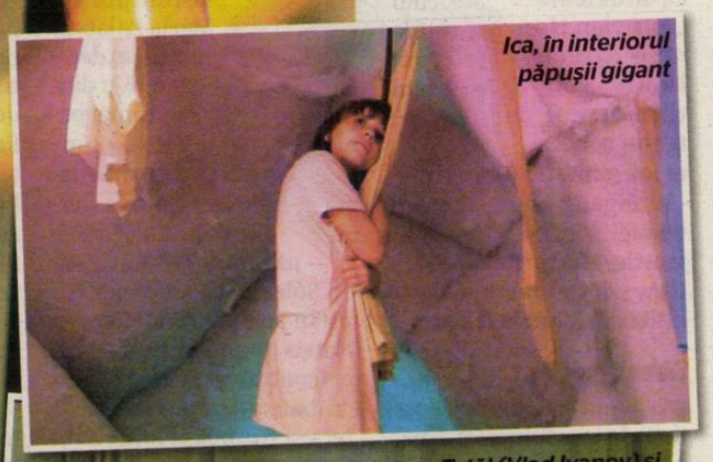

Ica, în interiorul păpușii gigant

Tatăl (Vlad Ivanov) și Ica (Ruhna Mocanu)

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

Concurează la Berlinală

●● Filmul „Little Red" a fost realizat ca unul dintre cele cinci finaliste ale „Berlin Today Award 2011", competiția de scurtmetraj a secțiunii „Berlinale Talent Campus". Cele cinci filme vor concura în această secțiune a Berlinalei, care are loc în perioada 10-20 februarie.

Fostă grafferiță, acum regizoare

●● Tânăra regizoare **Eva Pervolovici (foto)**, în vârstă de 28 de ani, a început să „cocheteze" cu arta încă de la o vârstă foarte fragedă. În 1999 și 2001, îi sunt publicate de Editura Meta volumul de povestiri „Doamna Mortu", respectiv romanul „Exerciții de onirodramă".

●● Anul în care Eva Pervolovici devine, peste noapte, un „star" al culturii bucureștene underground este 2003, atunci când Editura Paralela 45 scoate pe piață volumul colectiv „Graffiti Files", un fel de „roman" cu mai mulți autori, coordonat de Eva, care semnează cu pseudonimul „Razna" (cel cu care își „marca" și operele sale propriu-zise de grafferiță).

●● După doi ani în care a colaborat la magazinul cultural „aLtitudini", Eva Pervolovici apare din nou, în 2008, pe coperta unei cărți, ca unul dintre semnatarii romanului colectiv „Rubik", publicat de Cartea Românească.

●● Fiică a artistului plastic și galeristului (2META) Romeo Pervolovici, Eva a avut permanent preocupări serioase în domeniul artelor plastice. În cele din urmă, tânăra – considerând că astfel poate să reunească mai multe dintre zonele sale de interes – a urmat cursurile de regie-film ale UNATC, completându-și studiile cu un MFA Advance Film Practice în Edinburgh.

●● Scurtmetrajele sale de școală au fost proiectate la numeroase festivaluri din întreaga lume și i-au adus și câteva premii. Dintre acestea, „Filmele mele nefăcute" (2008) a câștigat premiul pentru cel mai bun film experimental la Festivalul de Film Hyperion și a fost proiectat la Festivalul de Scurtmetraj de la Milwaukee, SUA, precum și la Cannes. Filmul său de absolvire din Scoția, „Down the Rabbit Hole" (2009), a fost prezentat la Londra, Edinburgh, Milano, Strasbourg, Singapore.

●● În acest moment, dezvoltă împreună cu Strada Film un proiect de lungmetraj, „Ileana", scris în cursul unei rezidențe la Paris.

LUMEA DE SUNETE

Jazz, dar nu improvizație

Miercurea este ziua pentru nefumători la „Stagiunea de jazz" de la Teatrul Act, iar amatorii fumători de jazz sunt invitați joia la „Austrian Hours @ Green Hours"

Cristian Soleanu, saxofonist

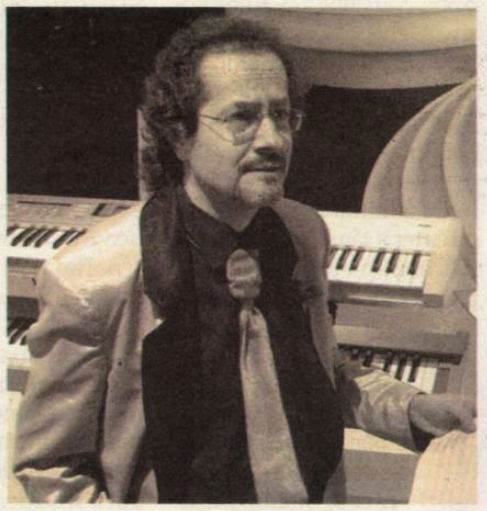

George Natsis, compozitor și pianist

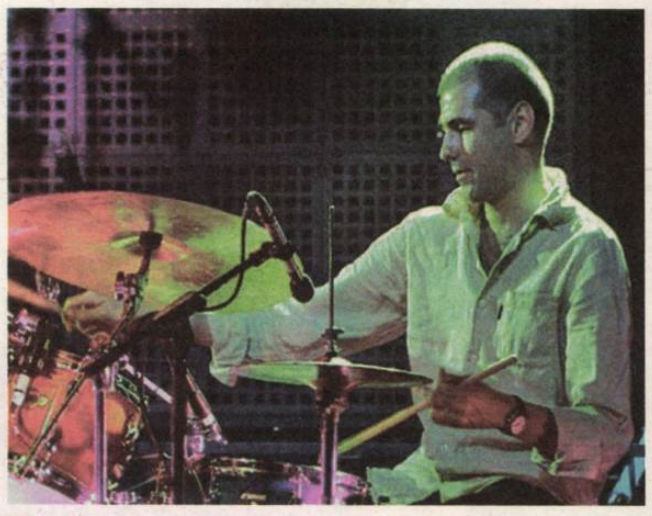

Vlad Popescu, percuționist

Cu excepția unor festivaluri de anvergură, locul jazzului e în cluburi, în spații mici, alternative, care atrag publicul ce gustă acest gen.

Oltea Șerban-Pârâu

●● Concertele de jazz sau poate doar spiritul celor care cântă în ele este dominat de improvizație, noțiune sfântă pentru lumea jazzului. Totuși, cât de confortabil sună pentru tine, ca public, să poți ști ce ți se oferă în acest domeniu până în vară și să poți să alegi din timp!

În mod cu totul surprinzător, vă pot recomanda două astfel de fapte care se petrec de la începutul anului pe tărâmul intimei noastre vieți jazzistice, unul pentru fumători și unul pentru nefumători.

LA GREEN HOURS

Este vorba mai întâi despre „Austrian Hours@ Green Hours" – ediția a doua, care a început la final de ianuarie cu Ulrich Drechsler Cello Quartet. Saxofonistul lider al trupei evoluează de mult timp în diferite formule, împreună cu violoncelistii Rina Kaçinari și Christof Unterberger și cu bateristul Jörg Mikula. La București au propus un program destul de neobișnuit, pornind de la muzica unui album ce îmbină sonoritățile extrem de rafinate și uneori arhaice ale violoncelului cu ambianța întunecată a celorlalte instrumente. Dacă ați ratat startul, mai puteți încerca joi, 17 februarie, când tot la Green Hours cântă trio-ul austriac Bleu – Lorenz Raab (trompetă, fligorn), Ali Angerer (tubă) și Rainer Deixler (drums, percuție) –, descris de critici ca un grup orientat către „peisagistica muzicală". „Austrian Hours@ Green Hours" continuă cu alte trei concerte joi, 3 martie - Wolfgang Muthspiel Trio, joi, 10 martie - Martin Reiter – Flow și joi, 31 martie - David Helbock, Random/Control.

Evenimentul își propune familiarizarea publicului larg cu jazzul

LA TEATRUL ACT

Dacă joia este pentru amatorii de jazz fumători, miercurea este ziua pentru „Stagiunea de jazz" de la Teatrul Act, pe care îl găsiți câțiva pași mai sus pe Calea Victoriei. La 9 februarie, de la ora 19.00, puteți participa la „Gershwin's Beautiful World", o coproducție Radio România Cultural – Teatrul Act prezentată de Maria Balabaș, program dedicat unuia dintre cei mai populari compozitori de jazz – George Gershwin. Ana Cristina Leonte (voce), Cristian Soleanu (saxofoane), Ciprian Pop (chitară), George Natsis (pian), Michael Acker (contrabas) și Vlad Popescu (baterie) sunt cei care vor recrea frumoasa lume a lui Gershwin, cu un program în care vor putea fi ascultate „Fascinating rhythm", „Someone to watch over me", „The man I love", „Summertime", „They can't take that away from me".

Gândită pentru perioada februarie – iunie 2011, „Stagiunea de Jazz" produsă de Orchestrele și Corurile Radio și Radio România Cultural cuprinde o serie de cinci recitaluri lunare susținute de membri ai Big Bandului Radio și studenți ai Universității Naționale de Muzică din București, prezentate de Maria Balabaș, temele viitoare fiind : 9 martie - „... years after Petrucciani", 13 aprilie - „O scurtă istorie a chitarei", 11 mai - „Footprints / Music of Wayne Shorter", 8 iunie - „Muzica în România înainte de 1950". Așadar, oamenii improvizației și-au făcut program. Grăbiți-vă să prindeți un loc!

PE SCURT

LONDRA

Expoziție Annie Lennox

●● La celebrul Victoria & Albert Museum din capitala Marii Britanii se ve deschide în septembrie o expoziție dedicată imaginii și viziunii creative a cântăreței britanice **Annie Lennox (foto)**. Până în februarie 2012 vizitatorii vor putea admira aici costume și accesorii purtate de cântăreață de-a lungul anilor, precum și numeroase fotografii. Cu această ocazie, muziciana îi va împrumuta muzeului o serie de obiecte personale și va realiza un film destinat expoziției.

MOGOȘOAIA

Tinerii ies la rampă

●● În perioada 15 ianuarie - 7 mai 2011, Centrul Cultural „Palatele Brâncovenești" și Radio România Cultural organizează la Palatul Mogoșoaia 12 spectacole-concurs intitulate „Drumul spre celebritate".Acestea fac parte din proiectul „Mogoșoaia - Palatul speranțelor", dedicat promovării tinerelor talente, precum și creării unui nou public de muzică clasică. Luna aceasta este dedicată instrumentelor flaut, contrabas, oboi și fagot. Spectacolele vor avea loc la 12, 19 și 26 februarie, începând cu ora 11.00.

PUBLICITATE

Librăria Magheru
librăriile adevărul
BUCUREȘTI
Librăria Doamnei

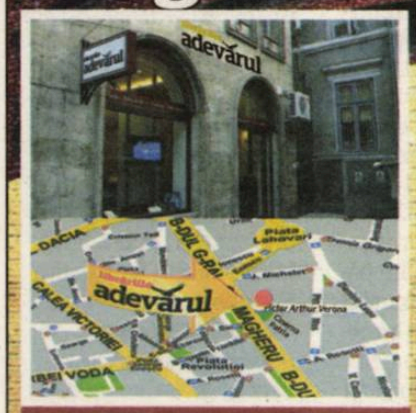

Cărțile și filmele Adevărul!
Ziare și reviste!
Abonamente și mică publicitate!

IN PLUS: Free WiFi spot

Cea mai bună selecție de carte a celor mai cunoscute edituri!

Vino în Librăriile Adevărul!

Bd. Magheru nr. 18
lângă Cinema Patria
Telefon: 0213113285

TIMIȘOARA: Str. Mercy nr. 3
TIMIȘOARA: Str. Alba Iulia
BRAȘOV: Str. Michael Weiss nr. 9
CLUJ-NAPOCA: Str. Ion Rațiu nr. 2
CRAIOVA: Str. Împăratul Traian nr. 9
CONSTANȚA: Bd. Tomis nr. 117
IAȘI: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 4
GALAȚI: Str. Brăilei nr. 169

Str. Doamnei nr. 27-29
între Bd-ul I. C. Brătianu
Telefon: 0213104112

ALBUM

Un print din Levant

Albumul „Gheorghe I. Anghel", editat de ICR, prezintă opera unui artist „obsedat" de „spațiul originar" al antichității greco-latine

„Tortura", 2007

Ciclul „Satyricon", 2009

„Egist", 2008

„În vizită la hetaire (curtezane)", 2010

„Întoarcerea lui Odysseus", tragedia atrizilor, satyriconul și eroticonul, hetairele și efebii, precum și Alexandria lui Kavafis, sunt teme cărora artistul le-a dedicat întreaga viață.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Editura Institutului Cultural Român (ICR) își continuă seria de albume dedicate unor remarcabile personalități artistice românești – au apărut de-a lungul timpului, de pildă, cărți despre Vladimir Zamfirescu, Devis Grebu, Mircia Dumitrescu, Corneliu Baba, Henry Mavrodin, Tudor Banuș, Teodor Moraru și alții – cu o apariție recentă, dedicată pictorului Gheorghe I. Anghel. La fel de elegant ca și restul albumelor editate de ICR, actualul volum se ocupă de opera unui artist cu destin atipic (autor, de altfel, și de literatură cu iz balcanic și levantin), care a încercat și încearcă să îmbine în creația sa mitologia „spațiului originar" al Eladei și al Egeii cu prelungirile bizantine din zona în care autorul s-a format și cu o tehnică modernă și originală.

Nu întâmplător, pictorul este un „fiu" al Galațiului (cu toate că s-a născut, în 1938, la Cluj, dar întreaga copilărie și-a petrecut-o aici), fascinantul oraș mitic de la gurile Dunării („cântat" și în literatură de scriitori importanți, precum Iordan Chimet – „Închide ochii și vei vedea Orașul" – și Camil Baciu – „Grădina zeilor"); de la Galați pân'la Brăila nu-i decât un pas (într-un viitor utopic, cele două porturi vor forma un singur megalopolis), iar aici spiritul marelui scriitor Panait Istrati este la el „acasă", cu toate distrugerile aduse celor două localități de comuniști. De mic, Anghel a studiat cu legendara pictoriță gălățeană Lola Schmierer Roth, care l-a convins să urmeze o carieră de artist plastic: prima opțiune a tânărului fusese școala militară de marină, pe care a și absolvit-o.

UN ULISE MODERN

Planșele cu lucrările cele mai semnificative ale artistului (plus câteva fotografii ale acestuia, în atelier sau împreună cu fiul său, Crisant, căruia îi și dedică această carte) sunt intercalate de câteva texte critice dedicate lui Anghel, toate traduse și în franceză, și în engleză. Se perindă, astfel, un fragment din discursul rostit de academicianul Răzvan Theodorescu la vernisajul din 1998 de la Muzeul Național de Artă al României, un amplu studiu al profesorului universitar Cristian R. Velescu și un text mai scurt al Ruxandrei Demetrescu (având ca titlu celebrul adagiu al lui Joachim du Bellay, „Heureux qui, comme Ulysse, a fait un beau voyage..."). „Călătoria lui Anghel în lumea picturii durează de o viață și se confundă, în mare măsură, cu propria sa biografie: umană, intelectuală, spirituală, artistică", consideră aceasta din urmă. Așadar, o „odisee", precum cea a eroului preferat al lui Anghel, grafiat de acesta „Odysseus".

Tot Ruxandra Demetrescu rememorează întâlnirea esențială, la vârsta de 12 ani, a viitorului artist cu Lola Schmierer Roth: „Momentul providențial în formarea sa ca pictor l-a constituit, înainte de frecventarea Academiei de Artă bucureștene, întâlnirea (întâmplătoare) cu Lola Schmierer Roth în Galațiul adolescenței sale. Prin această remarcabilă artistă, Anghel a avut un acces privilegiat la o mare lecție, hrănită din exemplul lui Derain și al expresioniștilor. A fost, pentru a-i relua amintirile, unul dintre cei câțiva aleși care au putut intra în atelierul pictoriței, loc ce trebuie să-i fi părut fabulos, unde putea vedea și mai ales asimila un model cultural ce stătea, fără îndoială, sub semnul excepției".

UNIVERSUL KAVAFIC

Cristian R. Velescu preferă, în textul său, să-l plaseze pe Anghel între termenii binomului apolinic/dionisiac: „Pe suprafața uneia și aceleiași imagini, ori poate în adâncul ei, stau față în față cele două ipostaze – deja de multă vreme canonizate – ale oricărui act cultural, și, prin extensie, ale oricărui act creator: apolinicul și dionisiacul. Cel dintâi a îmbrăcat – în pictura lui Gheorghe I. Anghel – hainele tematice ale clasicismului elin, în vreme ce al doilea – aidoma unui duh neliniștit și rătăcitor – pare a fi împrumutat vremelnic chiar persoana artistului, trupul și poate chiar ființa sa. Nu rareori o asemenea interpretare e determinată de împrejurarea că viața se amestecă în operă și viceversa".

La rândul său, Răzvan Theodorescu face trimitere la „universul poetic precis al unui seducător din Levant": „alexandrinul prețios (...), cetățeanul Mediteranei Constantinos Kavafis" (unul dintre favoriții pictorului, de altfel). „Eros și Thanatos stau parcă alături în universul kavafic (...), într-un Răsărit grecesc care era și al fastului barbar, dar și al întunericului și al sângelui", consideră Theodorescu, care conchide: „Ceea ce putea fi un exercițiu superior livresc și «fin de siècle» devenea aici, la remarcabilul pictor, desenator și modelator care este Gelu Anghel, o transfigurare – în termeni plastici de o derutantă modernitate – a părții aceleia de poveste balcanică străveche și mereu repetată, unde dragostea fierbinte a trupului și morțile lente sau violente dau zvâcnet, culoare și patimă colțului nostru de lume".

Info

Album Gheorghe I. Anghel, ediție română-franceză-engleză
Editura: Institutul Cultural Român, 2010
Texte de: Răzvan Theodorescu, Cristian Robert Velescu, Ruxandra Demetrescu
Concepție grafică și copertă: Anca Anghel Coller, Gheorghe Anghel
Fotografii: Mihail Șerbănescu, Alexandru Ioan Mărgineanu, Anca Anghel Coller
Număr pagini: 208
Preț: 70 de lei

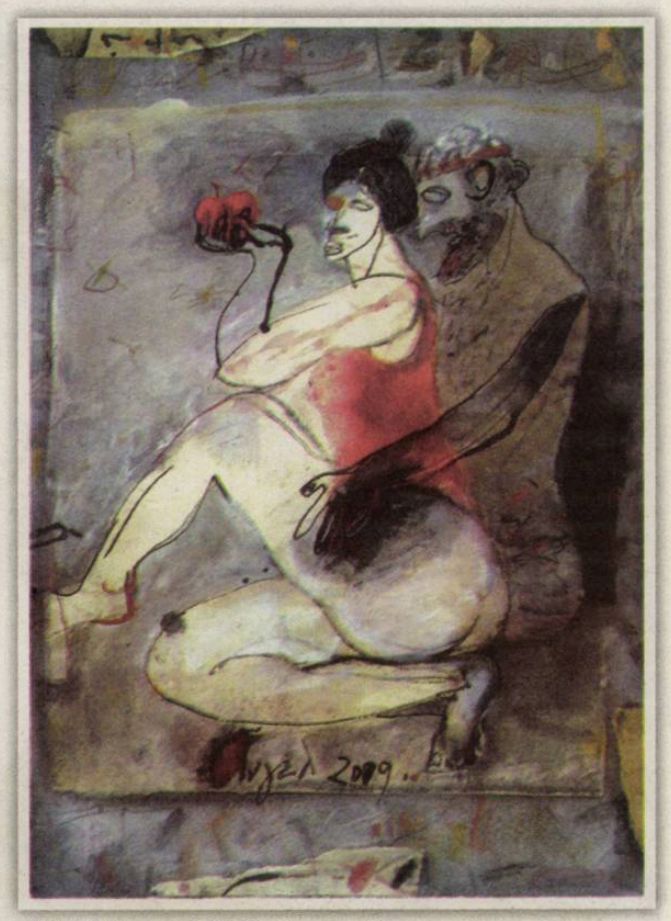
Ciclul „Satyricon", 2009

„Odysseus și Penelopa", 2010

CAROLE BOUQUET, ACTRIȚĂ

„Iubirea nu trebuie să fie publică“

Una dintre marile frumuseți ale cinematografiei franceze și fosta logodnică a lui Gérard Depardieu, Carole Bouquet vorbește despre puterea și slăbiciunea pasiunii

FOTO: GETTY IAMGES

Actrița, în vârstă de 54 de ani, va susține, vineri și sâmbătă, la Teatrul Odeon din București, spectacolul-lectură „Scrisori către Genica“. Acesta înfățișează profunda legătură dintre scriitorul și regizorul Antonin Artaud și actrița de origine română Genica Athanasiou.

Ana-Maria Onisei
ana.onisei@adevarul.ro

„Adevărul“: Care e povestea din spatele spectacolului lectură „Scrisori către Genica“?

Carole Bouquet: Totul s-a născut din iubirea mea pentru Antonin Artaud. Mi-am dat seama că prejudecățile iscate de povestea drogurilor sau a bolii, a nebuniei lui îl ascund, îi umbresc întreaga lume interioară. Doar foarte puțini specialiști se încumetă să-l citească. Cititorii obișnuiți sunt speriați fără să-l cunoască, fără să știe, de fapt, ce-a scris. M-am gândit că prin aceste scrisori oamenii se pot identifica cu Artaud, se pot emoționa. Cheia e în poezie. Scrisorile lui sunt ca niște poeme, iar felul în care îi scrie Genicăi, aproape în fiecare zi, nu seamănă deloc cu cel în care eu, sau tu, sau noi am scrie – Artaud e pur și simplu genial.

Antonin Artaud și Genica Athanasiou au corespondat intens între 1923 și 1940.

Ce le face atât de deosebite?

Scrisorile sunt foarte, foarte frumoase. Sunetul frazelor e splendid. Sunt geniale nu doar în semnificația pe care o au, ci și pentru ritmul lor aparte, există un zgomot, o zbatere în interior… De-a lungul timpului, am fost invitată de mai multe ori să fac un spectacol lectură și primeam tot felul de propuneri de texte. Atunci am zis: „Nu, nu!“. Dacă e să citesc ceva, vreau să fie scrisorile lui Artaud către Genica. Le iubesc din ce în ce mai mult pe măsură ce le recitesc. Țin acest spectacol de anul trecut, din octombrie, câte o lună în Franța, apoi plec în turneu. Și niciodată scrisorile nu m-au obosit. Cu cât le citesc mai mult, cu atât le înțeleg mai mult. Au devenit parte din mine, așa cum o melodie care-ți place rămâne în tine.

L-ați caracterizat pe Artaud drept un Peter Brook „avant la lettre“. De ce i-ați alăturat?

Ce-și dorea și ce visa Artaud pentru teatru – transpus în texte fundamentale ca „Manifestul teatrului cruzimii“ sau „Teatrul și dublul său“ –, este exact ce face acum Peter Brook. Când Artaud le-a scris, nimeni n-a înțeles despre ce vorbea – încă o dovadă că e nevoie să treacă mult timp ca genialitatea să poată fi înțeleasă.

Ca actriță vă identificați cu tehnicile lui Artaud?

N-aș spune. Cred că tehnica nu aparține nimănui, e doar în tine – ăsta e felul în care mă raportez la teatru și la actori. Fiecare are propriile credințe. Îmi place Artaud omul. Și-mi place arta lui. L-am citit prima oară la 18 ani, când mi s-a părut obscur, încifrat. Îmi era teamă de felul lui de a gândi, deloc simplu. Când ești tânăr îți dorești răspunsuri și te gândești că dacă nu le primești, textul e de vină. Acum Artaud devine atât de clar, de fiecare dată când îl citesc, înțeleg fiecare cuvânt și fiecare moment. Și-mi zic că, de fapt, cea confuză eram eu. *(Râde)*

Ați descoperit ceva nou despre iubire citind scrisorile către Genica?

Nou? Iubirea e aceeași de secole. Doar că unii oameni vorbesc despre ea – fie că scriu, pictează sau compun muzică – mai bine decât ori-

Alături de fostul ei logodnic, Gérard Depardieu

cine altcineva. Şi se adresează sufletului, iar asta e ceva ce putem împărtăşi întotdeauna.

● Fiindcă vorbim despre starea asta de graţie: care e cea mai mare greşeală pe care aţi făcut-o dvs. din pasiune?

● Întreaga mea viaţă. Deci, s-o lăsăm aşa… *(Râde)*

● Jean-Pierre Rassam a fost cea mai mare iubire a dvs. A murit tragic, în urma unei supradoze cu barbiturice. A urmat Depardieu, de care v-aţi despărţit în 2005. Puteţi face o paralelă între aceste iubiri şi cea dintre Artaud şi Genica?

● Orice iubire pe care-o trăieşti n-are legătură cu poziţia ta profesională, ci cu un sentiment pe care-l ai, la un moment dat în viaţă, sentiment pe care-l trăieşte aproape oricare fiinţă din lume. Oamenii împărtăşesc pasiune, vise, dorinţe şi se gândesc cum să şi le satisfacă. Însă, lucrul la care m-am gândit citind scrisorile lui Artaud este că nu poţi cere altcuiva să-ţi umple propria dorinţă, un vis care îţi aparţine doar ţie. Apoi, dragostea nu e niciodată suficientă ca să ajuţi pe cineva. Genica l-a iubit enorm pe Antonin, ani la rând, dar această iubire n-a putut să-l salveze. Artaud cerea ceva ce nimeni nu-i putea oferi, ceva ce, în cele din urmă, se afla doar în interiorul lui. Câteodată poţi cădea la pace cu tine. El n-a putut. ⊗

> Lucrul la care m-am gândit citind scrisorile lui Artaud este că nu poţi cere altcuiva să-ţi umple propria dorinţă - un vis care îţi aparţine doar ţie.
>
> **Carole Bouquet**
> actriţă

Actriţa Carole Bouquet a câştigat un premiu César pentru filmul „Too Beautiful for You" (1989)

„La femme fatale"

●● Cunoscută pentru debutul în filmul „Acest obscur obiect al dorinţei" (1977) al lui Luis Buñuel, Carole Bouquet şi-a împărţit cariera între roluri de prestigiu - a câştigat un premiu César pentru „Too Beautiful for You" (1989), a interpretat-o pe „James Bond Girl" în 1981 - şi parcursul său în modă: a fost model pentru Casa Chanel şi imaginea parfumului Chanel No. 5 în anii '90. Consacrată drept tipul femeii glaciale, fatale, Bouquet a fost şi ţinta unor speculaţii referitoare la o posibilă relaţie cu preşedintele Franţei, Nicolas Sarkozy. Pe 12 februarie, de la ora 15.00, la Sala Elvira Popescu, Bouquet va fi prezentă la proiecţia filmului-cult „Acest obscur obiect al dorinţei" (1977) al lui Luis Buñuel. Actriţa se află pentru prima oară în Bucureşti la invitaţia Ambasadei Franţei şi a Institutului Francez din Bucureşti.

„Noi, oamenii, trebuie să ne recunoaştem fragilitatea"

● După filmul „Acest obscur obiect al dorinţei", care v-a lansat ca tipul femeii glaciale, seducătoare, aţi luptat tot timpul ca să scăpaţi de această imagine. La ce vă gândiţi când vă vedeţi pe ecran?

● Trebuie să-mi repet că sunt eu. De fapt, privesc o vagă amintire a ce am fost odată. Cineva trebuie să mă ciupească şi să-mi spună: „Tu eşti!" (Râde) E atât de departe… Ce mă leagă de un film nu e ce văd pe ecran. De exemplu, relaţia pe care o am cu scenaristul Jean-Claude Carrière este parte din mine. Nu sunt un rol, sunt tot ce am simţit şi am trăit lucrând la un rol.

● „Relaţia mea cu lumea nu e armonioasă, poate trec drept o femeie raţională şi controlată, dar nu sunt deloc aşa", mărturiseaţi într-un interviu acordat pentru „The Independent".

● E adevărat. Doar că atunci când cineva îmi citeşte dintr-un interviu, prima reacţie e să spun că nu ştiu despre ce vorbeşte. (Râde) Pot spune acelaşi lucru despre mine şi astăzi. Par raţională şi controlată, dar pe dinăuntru nu mă simt deloc aşa. E însă şi parte dintr-un joc: munca mea este paradoxul dintre felul în care arăt şi felul în care trăiesc pe dinăuntru. Astăzi mă folosesc de acest paradox, dar la început era ciudat. Toată lumea mă privea ca pe o făptură angelică, senină, de parcă aş fi fost vreun fel de călugăr budist şi aş fi putut atinge Raiul – nu că mi-ar fi displăcut s-o pot face, dar eu eram atât de departe de asta…

● Ambiţia de a deveni mai mult decât o femeie frumoasă v-a transformat în actriţa şi personalitatea care sunteţi astăzi?

● Ei bine, aş zice că n-am avut suficientă ambiţie… (Râde) Cred că aş fi putut face lucrurile mai bine, dar, în mare parte, răspunsul la întrebare e da. Au mai fost şi norocul, şi oamenii din jurul meu. Ce eşti ca om se datorează felului în care reuşeşti să asimilezi întâmplările şi întâlnirile din viaţa ta, lucruri pe care, în acelaşi timp, nu le poţi controla în totalitate.

● Aţi povestit presei că luaţi droguri la 20 de ani ca să suportaţi mai uşor boala tatălui dvs., care v-a crescut singur – suferea de cancer. De ce n-aţi ascuns asta?

● Noi, oamenii, trebuie să ne recunoaştem cumva fragilitatea. Există momente când treci printr-o experienţă violentă şi te simţi singur şi atunci faci ce poţi… Până la urmă, momentul ăsta e parte din viaţa mea.

● Cum aţi descrie, din punct de vedere personal, relaţia dintre iubire şi artă?

● Nu au nicio legătură una cu cealaltă. Iubirea ţine de intimitate, e pentru tine, o împarţi doar cu oamenii foarte apropiaţi. Iubirea nu trebuie niciodată să fie publică. Şi e egoistă. Iubind, nu încerci să înţelegi lumea, aşa cum o face arta, ci îţi satisfaci o nevoie, angoasa sau furia. Arta este o viziune asupra lumii care n-are legătură cu dragostea. ⊗

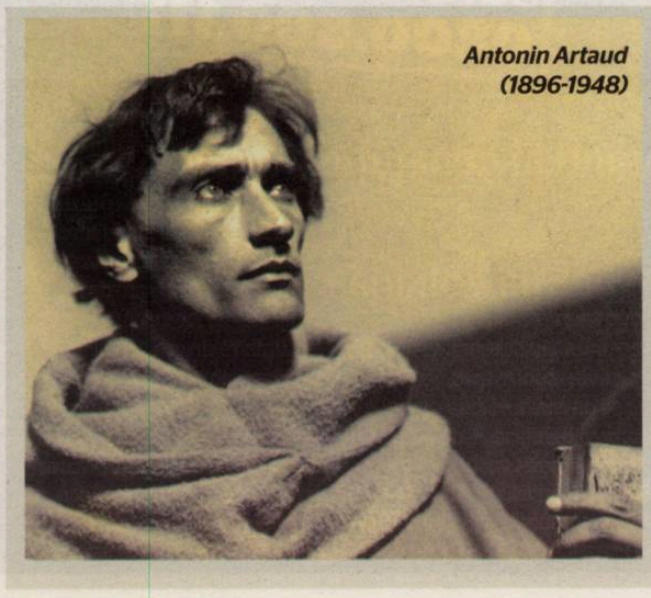

Antonin Artaud (1896-1948)

Scrisori emoţionante

●● Povestea de iubire dintre Genica Athanasiou şi Antonin Artaud (1896-1948) a început în 1921, când cei doi erau colegi în trupa de teatru „L'Atelier" a lui Charles Dullin. În fiecare zi în care nu sunt împreună, Artaud îi trimite Genicăi poezii şi scrisori pasionate, care, editate în volum, constituie una dintre cele mai frumoase corespondenţe amoroase ale tuturor timpurilor. Geniu pentru unii, nebun pentru alţii, Antonin Artaud a fost poet, dramaturg, regizor de teatru, actor şi artist plastic. Membru al mişcării suprarealiste până în 1926, urmărit în permanenţă de propria nebunie, poezia şi teatrul lui Artaud reflectă mereu această stare la limita raţiunii, accentuată de practicile toxicomane. Operele sale precum „Manifestul teatrului cruzimii" (1932) sau „Teatrul şi dublul său" (1938) au marcat viitorul teatrului.

Genica Athanasiou (1897-1966)

TELE-TEXT

Ceva mai benefic decât o tranșă de la FMI

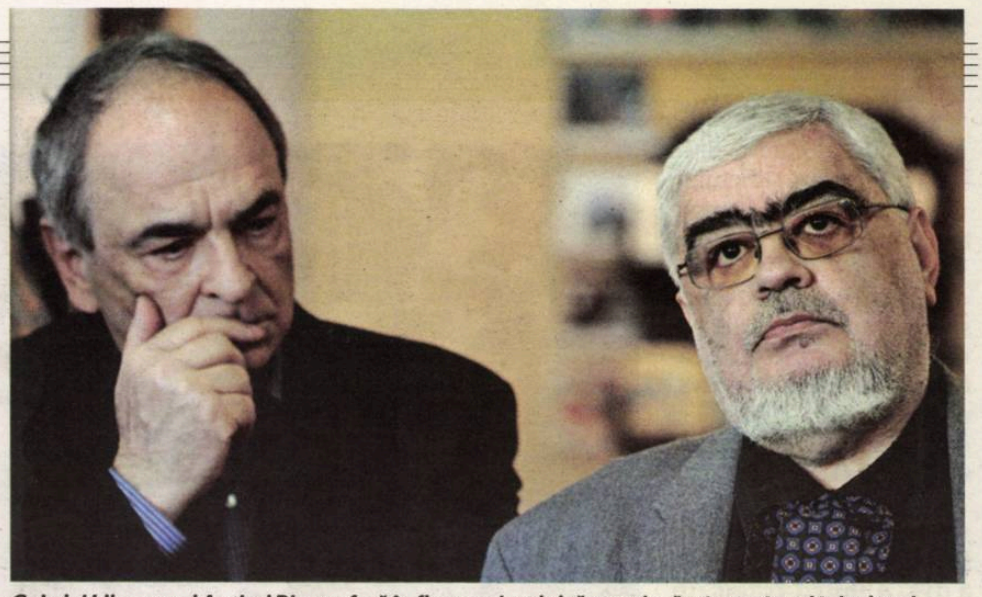

Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu oferă în fiecare duminică un adevărat spectacol televizual al bunului-gust și al bunului-simț

Cezar Paul-Bădescu

În general, oamenii de televiziune fac destul de urât când aduci vorba de educația pe care ar trebui s-o facă televiziunea. Și astfel vedem tone de programe inepte, bune doar să îndobitocească publicul. Din fericire, mai există și excepții - iar faptul că acestea sunt la TVR dovedește că televiziunea publică începe să-și înțeleagă rostul. Cea mai notabilă dintre aceste excepții este emisiunea „50 de minute cu Pleșu și Liiceanu", unde nu se face numai cultură de dragul culturii, ci, în primul rând, i se acordă locul pe care-l merită acelei cenușărese, numită educație.

Dar să le dăm cuvântul celor doi, care ne-au spus duminica trecută și „de ce fac astfel de discuții la televizor".

Andrei Pleșu: „Ne-am gândit sincer că nu se poate vorbi, într-o țară, la nesfârșit despre aceleași lucruri și că e bine să ieșim uneori din acest vârtej. Nu numai PSD, PDL, PNL, DDT, PDF, ci și lucruri care țin de o viață paralelă cu toate acestea. Și nu suntem aici ca să ne vedem noi. Suntem niște degete arătătoare către problemele pe care le discutăm."

Info

50 de minute cu Pleșu și Liiceanu
TVR 1, duminică
(13 februarie), ora 18.00

Gabriel Liiceanu: „În fond, către ce? Către câteva cuvinte fundamentale ale vieții noastre, pentru că toată viața noastră se învârtește în jurul unor povești ca acestea: speranța, prostia, ura și tot ce-o să mai discutăm. Eu cred că aici nu e vorba de pedanterie, ci că pur și simplu a face din când în când ordine în mintea și-n viața ta înseamnă ceva, duce la ameliorarea vieților fiecăruia dintre noi. Înțelegând mai bine lucrurile pe care le punem în joc, pe masa discuției, nu cumva viața noastră devine de o calitate superioară?"

Nu-mi plac vorbele mari, dar emisiunea „50 de minute cu Pleșu și Liiceanu" chiar își învață telespectatorii să fie mai buni, să-i respecte pe cei de lângă ei, să redescopere firescul și umanul din fiecare. Și, mai cu seamă, bunul-simț - ingredientul de care societatea noastră duce cu adevărat lipsă. O face în mod convingător, cu elocvența și charisma a doi oameni extraordinari. Dacă viața mai multor semeni ai noștri „devine de o calitate superioară", oare nu ne putem aștepta ca lucrurile să meargă mai bine în țara asta? Căci nu numai de tranșe de la FMI avem nevoie pentru a ieși din marasmul în care ne aflăm. Ba, aș spune că mai degrabă avem nevoie de educație, decât de niște bani pe care să-i tocăm într-o lună-două pe cheltuieli curente. ⊗

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 9 februarie

20.00 B1 TV
FILM

K.O. (România, 1967)
Regia: Mircea Mureșan
Cu: Dem Rădulescu, Toma Caragiu, Carmen Galin.

22.15 TVR 1
FILM

Inimi (Franța, 2006)
Regia: Alain Resnais
Cu: Sabine Azéma, Isabelle Carré, Laura Morante.

Joi 10 februarie

20.05 HBO
DOCUMENTAR
Apocalipsa după șoferi
(România, 2008)
Regia: Alexandru Solomon.

21.30 B1 TV
FILM

Îngerul necesar
(România, 2007)
Regia: Gheorghe Preda
Cu: Anca Florea, Constantin Florescu, Mihai Calotă.

Vineri 11 februarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Atentatul (Franța, 1972)
Regia: Yves Boisset
Cu: Jean-Louis Trintignant, Michel Piccoli, Jean Seberg.

23.15 TVR 1
FILM

Bandele din New York
(SUA, 2002)
Regia: Martin Scorsese
Cu: Leonardo DiCaprio, Daniel Day-Lewis, Cameron Diaz.

Sâmbătă 12 februarie

21.10 HBO
FILM

Baaria (Italia, 2009)
Regia: Giuseppe Tornatore
Cu: Francesco Scianna, Margareth Madé, Nicole Grimaudo.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Opt femei și jumătate
(coprod. europeană, 1999)
Regia: Peter Greenaway
Cu: John Standing, Matthew Delamere, Vivian Wu.

Duminică 13 februarie

20.00 HBO
FILM

Alice în Țara Minunilor
(SUA, 2010)
Regia: Tim Burton
Cu: Johnny Depp, Mia Wasikowska, Helena Bonham Carter.

22.40 CINEMAX
FILM
Lenny (SUA, 1974)
Regia: Bob Fosse
Cu: Dustin Hoffman, Valerie Perrine, Jan Miner.

Luni 14 februarie

21.00 CINEMAX
FILM

Marele Santini (SUA, 1979)
Regia: Lewis John Carlino
Cu: Robert Duvall, Blythe Danner, Michael O'Keefe.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Tărâmul dezmoșteniților
(Marea Britanie, 2001) Ep. 1
Regia: Hettie Macdonald, David Moore
Cu: Robert Pugh, Helen McCrory, Shaun Dingwall.

Marți 15 februarie

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Antoniu și Cleopatra
de W. Shakespeare
Regia: Mihai Măniuțiu
Cu: Radu Amzulescu, Marius Bodochi, Călin Nemeș.

0.40 CINEMAX
FILM

Pentru câțiva dolari în plus
(Italia, 1965)
Regia: Sergio Leone
Cu: Clint Eastwood, Klaus Kinski.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Noul număr Forbes România!

Planurile de retragere a ultimilor reprezentanți ai generației de aur a banking-ului românesc!

În plus: Topul celor mai mari investitori în energia eoliană

Tehnologie: Cum refuzi Microsoft

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

BIOGRAFIE

Micile plăceri ale vieții lui J.D. Salinger

Hamburgerii, grădinăritul, tenisul și unele seriale TV nu lipseau din zilele obișnuite ale mitizatului scriitor american

J.D. Salinger (dreapta) și prietenul său Donald Hartog, în 1989, la Londra, unde s-au reîntâlnit după 51 de ani FOTO: AGERPRES

50 de scrisori și 4 vederi pe care autorul inegalabilului roman „De veghe în lanul de secară" i le-a trimis unui vechi prieten din Londra vor fi expuse la University of East Anglia.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Învăluindu-și existența privată într-o aură de nepătruns, J.D. Salinger a stârnit decenii de-a rândul curiozitatea admiratorilor. În lipsa oricăror informații despre viața lui, speculațiile au atins cote din cele mai neobișnuite, încurajate fiind de faptul că scriitorul nu a întreținut niciun fel de contact cu mediul editorial sau cu mass-media. Mai mult, nu a cedat niciodată înduioșat în fața zecilor de studenți care se adunau în fața casei sale din Cornish, în speranța că-l vor îndupleca să le vorbească. Necunoscutul a hrănit imaginația cititorilor și a oamenilor de litere, care l-au mitologizat neîncetat, transformându-l pe scriitorul retras la Cornish într-un apostol postmodern al solitudinii.

Dar iată că scrisorile despre care presa internațională a aflat săptămâna trecută arată un alt Salinger: un american care iubește așa numitele plăceri banale ale cotidianului, fiind departe de a întruchipa geniul plin de dispreț față de treburile trivial-lumești.

University of East Anglia a primit prin donație 50 de scrisori dactilografiate și 4 vederi scrise de mână, semnate „Jerry", pe care prozatorul i le-a trimis în perioada 1982-2002 lui Donald Hartlog, un prieten londonez, pe care l-a cunoscut în 1937, când amândoi aveau 18 ani și studiau germana la Viena. Vechiul amic englez a murit în 2007, iar epistolele au rămas într-un sertar, până când fiica lui s-a hotărât să le doneze universității.

Scrisorile dezvăluie o latură foarte omenească a misteriosului prozator

Aceasta a povestit pentru cotidianul „The Telegraph": „Scrisorile trădează o mare căldură și afecțiune pentru tatăl meu, ceea ce contravine flagrant imaginii publice a lui Salinger, pe care l-am întâlnit în aprilie 1989, când a venit la aniversarea a 70 de ani a tatălui meu. Nu voiam să-l cunosc, fiindcă-mi plăcea literatura lui și mă temeam că omul va fi o dezamăgire, dar n-a fost nici pe departe așa ceva. Salinger a fost nespus de fermecător".

„AMERICANUL LINIȘTIT"

Misivele, din care universitatea menționată nu poate furniza nici măcar fragmente, copyright-ul aparținându-i fondului J.D. Salinger, nu dezvăluie un solitar ursuz, rămas în aerul rarefiat al literaturii. Dimpotrivă, în ele prinde contur un artist care gusta micile plăceri ale vieții, printre care se numără excursiile la Cascada Niagara sau la Marele Canion, precum și ceasurile petrecute la grădina zoologică, la teatru sau la restaurant. La Niagara a fost de mai multe ori, o dată în 1990, când i-a și scris vechiului său prieten că „turiștii sunt mai degrabă interesanți și o companie plăcută". Lapidarele impresii epistolare ale autorului spulberă mitul care-l transformase într-o ființă asocială.

Desfătările la care se deda „americanul liniștit" J.D. Salinger în îndepărtatul New Hampshire erau cât se poate de terre-à-terre: hamburgerii (de la „King Burger"), grădinăritul (avea tractor și fierăstrău, pe care le folosea în grădina de legume), tenisul și jucătorul britanic Tim Henman, unele seriale de televiziune etc.

SUPREMAȚIA INTIMITĂȚII

Mai mult de jumătate de secol, nevinovatele plăceri au rămas departe de ochii presei, pe care scriitorul o detesta sincer și fără excepție. De aceeași neîncredere „s-a bucurat" fără încetare și mediul editorial, cu care scriitorul, care s-a stins anul trecut, n-a păstrat niciun fel de contact. „De veghe în lanul de secară" a fost și a rămas un succes uriaș, care i-a permis să scrie liniștit, din și cu pură plăcere, fără dorința de a publica.

În 1992, casa lui din Cornish a fost mistuită de flăcări, dar prin ceea ce el însuși a numit o minune ele nu au ajuns la manuscrisele așternute de scriitor vreme de 25 de ani, pe care admiratorii speră să le vadă cândva tipărite. Până atunci, ele fac parte din intimitate, valoare supremă pentru J.D. Salinger. În 1986, credința în această supremație îl determinase să-l cheme în fața instanței de judecată pe scriitorul Ian Hamilton, care lucra la o biografie a lui și intenționa să includă în volum fragmente din scrisorile autorului. Așa cum a cerut sentința, acestea n-au apărut niciodată.

PUBLICITATE

La Verona și Padova, cu Cristina Enescu

Cristina Enescu este licențiată în Studii Culturale Europene și Comunicare și Relații Publice, având și un masterat în Management de proiect. A lucrat în proiecte europene și ONG-uri în domeniul social, precum și ca manager de proiect în domeniul traducerilor. A învățat 12 ani la Școala Germană, dar este pasionată și de spaniolă, și de italiană. Iubește teatrul, literatura, opera și tangoul argentinian, pe care îl ascultă și dansează de câțiva ani. Este un călător pasionat atât pentru plăcerea de a vedea alte locuri și obiceiuri, cât și pentru a participa la diferite evenimente de tango din țară și străinătate. A mai scris articole despre istoria tangoului argentinian (revista „Historia"), Praga („Adevărul Literar și Artistic") și medicina naturistă.

Balconul Julietei, din Verona

NU RATAȚI!

- **Festivalul Sfântului Valentin de la Verona,** al cărui motto spune „Dacă iubești pe cineva, adu-l la Verona", sau Carnavalul Gălușteloor din același oraș, care găzduiește și un carnaval anual, în luna martie.
- **La Verona,** iunie este luna operei, gen preaslăvit printr-un cunoscut festival, iar iulie este luna jazzului, care are, și el, un festival.
- În perioada aprilie-mai, la **Castelul din Este, Padova, are loc Festivalul Florilor,** o feerie pentru orice iubitor al naturii și al poveștilor. În iunie, Padova îl preaslăvește pe Sfântul Anton prin manifestări speciale, care se desfășoară în paralel cu parade medievale.

Verona și Padova, două chipuri ale dragostei

Cele două orașe ilustrează, prin artă și poveștile care le-au făcut celebre, frumusețea perenă a iubirii

Supranumită „Porta d'Italia", Verona seduce prin multitudinea copleșitoare de opere de artă, palate, vestigii romane, dar mai ales prin aura iubirii nemuritoare dintre Romeo și Julieta...

Cristina Enescu

În curtea forfotind de turiști a casei Julietei, statuia tinerei fete privește parcă melancolic spre alte lumi, având partea dreaptă a bustului lustruită de atingerea a nenumărate mâini („pentru noroc în dragoste"). Are aerul femeii care, cunoscând beatitudinea, dar și amarul dragostei, vorbește prin tăcerea ei despre adevărul acelei puteri „ce mișcă sori și stele", iar împrejurul ei lumea se învârtește cu trecătoarele ei glorii. Peretele plin de mesaje de dragoste este dovada concretă legăturii dintre legendara poveste shakespeariană și realitatea fiecărui om.

La Verona, dragostea este și o discretă istorie a frumuseții. Dincolo de muzee și de statui, despre iubirea de frumusețe vorbesc ziduri vechi, fațade pictate sau icoane ale Madonnei conservate pe clădiri. Verona splendidelor vestigii romane sau a uluitoarelor frumuseți renascentiste, Verona shakespeariană și dantescă, Verona de savurat alături de un om drag, descoperindu-i locurile și poveștile: Piazza delle Erbe, sub privirile zeilor romani de pe baroca bijuterie Palazzo Mafei, adăpostind târgurile de condimente, produse tradiționale, măști venețiene și obiecte de artă din sticlă de Murano... Arena romană, a treia ca mărime din fostul Imperiul Roman, splendida Biserică San Zeno, Grădina Giusti, cu labirintul și statuile sale, realismul copleșitor al picturilor din Sala Morone (Biblioteca Sagramoso), cea mai mare concentrație de vestigii romane, după Roma... Pășiți agale prin Verona, respirați tihnit, nesubjugați de stereotipuri, dar seduși de seninătatea iubirii invincibile și frumusețea ridicată de mâna omului.

ORAȘUL SFÂNTULUI ANTON

La 60 de kilometri de Verona și la 30 de kilometri de Veneția, Padova emană o frumusețe blândă. O oază de tihnă, „întâlnirea dintre frumusețe și spiritualitate", poate fără strălucirea subtilă a Veronei sau nostalgia Veneției, dar oferind povești învăluite parcă de aura de seninătate și de bucurie care caracterizează spiritualitatea Sf. Anton de Padova.

Bazilica Sfântului impresionează, dincolo de frumusețea ei artistică, prin oamenii care se reculeg aici, purtând pe umeri toate problemele lumii, dar și toată speranța credincioșilor sau pur și simplu a omului disperat până la mormântul Sfântului.

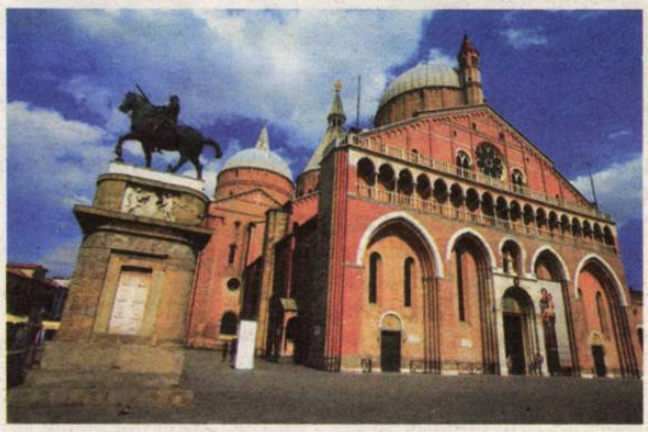

Catedrala Sfântul Anton din Padova

În muzeul bazilicii se găsesc splendide obiecte de artă și de cult, dar și nenumărate tăbliță votive: P.G.R. – „per grazia ricevutta", ca mulțumire pentru rugăciunile ascultate. Poți crede sau nu, însă nădejdea și recunoștința de aici sunt dovada dragostei alinătoare pe care Sfântul o emană, pentru mulți, peste secole. Comerțul bine organizat cu obiecte religioase poate părea mundan în comparație cu simplitatea celebrului frate franciscan. Însă cel care vine să simtă locul, să uite de timp și apăsări în liniștea senină a bazilicii sau în zâmbetul amabil al franciscanilor români (care se bucură de vizitatorii compatrioți) nu va pleca cu sufletul gol. Padova are însă și alte surse de încântare: vinurile de Luxardo (comandate și de Casa Albă), respirația largă a celei mai mari piazza din Italia, Prato del Valle, cu al său inel de apă și cu statui splendide, Grădina Botanică, creată în 1545 pentru a cultiva plante exotice și de leac, astăzi în patrimoniul UNESCO, observatorul astronomic La Specola și ceasul astronomic de pe Torre dell' Orologio, celebra Caffe Pedrocchi, de ale cărei deserturi se îndrăgostise Stendhal, Palatul Justiției, între Piazza delle Erbe (Piața de Mirodenii) și Piazza delle Frutte (Piața de Fructe), găzduind sala cu cel mai lung acoperiș nesusținut din Europa.

Frumusețea dragostei, erotice sau spirituale, și reflectarea ei în artă și istorie – Verona și Padova, două file ale aceleiași povești, a cărei continuare o spune Veneția.

Panorama a orașului Verona

Biblioteca ASTRA – Sibiu

SIBIU

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 16 februarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1065, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Portugalia lui Saramago

José Saramago a zugrăvit, ca un pictor, țara natală. Săptămâna aceasta va apărea la Editura Polirom volumul „Călătorie în Portugalia".

EVENIMENT ○ PAGINA 3

Artistul-impresar, o nouă meserie

Mulți artiști, printre care violonistul **Alexandru Tomescu (foto)** și pianistul Horia Mihail, au ales să se reprezinte singuri pentru a obține contracte în România.

SPECIAL ○ PAGINILE 8-9

Eseu despre familie

„The Kids are All Right", cu **Annette Bening (foto)** și Julianne Moore, vorbește despre cât e de greu să menții o relație de lungă durată cu omul iubit, cu copiii, cu stilul de viață.

FILM ○ PAGINA 5

Scrisul, un fel de terapie

FOTO: LORI BARRA

- Autoarei peruane Isabel Allende îi va apărea în România volumul autobiografic „Suma zilelor", în care vorbește și despre moartea fiicei sale, Paula.
- Literatura este o soluție prin care putem să depășim momentele de restriște și să descifrăm realitatea, susține cunoscuta scriitoare. ○ PAGINILE 12-13

Fântâni, pisici și pinii lui Respighi ○ PAGINA 16

5 948491 140155 06398

Suvenire și impresii

●● Construit în 1911 de prințul Grigore Gheorghe Cantacuzino, zis și „Nababul" datorită averii sale fabuloase, Castelul Cantacuzino din Bușteni era o ilustrare cât se poate de veridică a statutului nobiliar al proprietarului său. Descins din vechea familie boierească Cantacuzino, prințul fusese pe rând ministru al Justiției, al Finanțelor și al Lucrărilor Publice, înainte de a deveni, în 1899, președintele Partidului Conservator. Arhitectura Palatului din Bușteni era fidelă stilului neobrâncovenesc. Suprafața cât se poate de generoasă a edificiului măsura 3.148 de mp doar la parterul primului corp al clădirii, bordat de o grădină imensă cu fântâni arteziene și cascade ce se integrau perfect în peisajul montan al zonei. Perioada comunistă a șters o parte din strălucirea palatului, acesta fiind transformat într-un sanatoriu TBC administrat de Ministerul de Interne. După 1989, construcția a fost revendicată de moștenitorii prințului Cantacuzino și vândută, în 2004, unui grup de investitori care au restaurat clădirea în scopul reintegrării sale în circuitul turistic. ⊗ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Fabrica de regizori

Eliza Zdru

Omul care a creat știința viselor este acum antrenorul principal al reveriilor lucide.

Ieri. Când președintele Georges Pompidou dispunea ridicarea unui nou centru al artei moderne în inima Parisului, la sfârșitul anilor '60, principalul scop al inițiativei sale era să revitalizeze interesul pentru arta contemporană și să dea Franței un nou centru de greutate, care să contrabalanseze importanța pieței artistice de peste Atlantic, și în special a celei newyorkeze. Numărul de vizitatori la Muzeul Național de Artă Modernă de la Paris, care era pe atunci găzduit de Palais de Tokyo, fusese în cădere liberă în ultimii ani și se considera că exista o barieră de clasă ce făcea ca arta contemporană să fie gustată doar de păturile superioare. Noul Centru Pompidou, în schimb, avea să schimbe fundamental acest lucru. Prin principiile sale de directoare și prin designul său inovator, noul cămin al artei contemporane din Paris a făcut nici mai mult, nici mai puțin decât să „revoluționeze ideea de muzeu, transformând ceea ce înainte era considerat un monument al elitelor într-un loc popular al schimbului cultural și social", anunța în 1971 juriul Premiului Pritzker, care îl recompensase cu o distincție pe Renzo Piano, arhitectul principal al fabulosului proiect al clădirii Centrului Pompidou. Într-adevăr, Centrul a devenit cel mai popular și mai gustat loc de desfășurare a artei contemporane, suprimând definitiv bariera între cultura înaltă și omul de rând.

Azi. Cel mai recent „happening" cultural organizat de Centrul Pompidou reflectă misiunea socio-culturală a instituției. Invitat să prezinte o retrospectivă a filmelor sale, regizorul francez Michel Gondry („The Eternal Sunshine of a Spotless Mind", „La Science des Rêves") a primit de asemenea o „carte blanche" de care a profitat transformând 1.200 de metri pătrați ai galeriei într-un studio cinematografic poreclit „Uzina regizorilor amatori". Imensul platou este dotat cu 15 decoruri dintre cele mai fantastice, în care orice vizitator ce se înscrie în aventură va fi ghidat personal de regizor pentru a realiza propriul scurtmetraj, de la stadiul de scenariu până la cel de montaj. Ceea ce poate face ca filmul, ca manifestare artistică, să fi ajuns în stadiul său cel mai avansat de accesibilitate. ⊗

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Bercu Leibovici

În harta topografică a literaturii noastre actuale, umorul păstrează un teritoriu destul de îngust. Odată cu declinul nuvelii, schița umoristică este de asemenea în regres. Unul dintre puținii militanți exclusivi ai umorului este d. Al. O. Teodoreanu, care până astăzi, în mod deliberat, s'a ținut departe de concurența intensă și uneori neloială din bâlciul romanului. În timp ce mai fiecare începător în ale literilor are pe șantier unul, dacă nu mai multe romane, autorul așa de gustat al „Hronicului Măscăriciului Vălătuc" stăruie în voința de a nu fi identic decât cu sine însuși. Gestul negativ nu e lipsit de eleganță. A nu se lăsa dus de curent, ba chiar a merge împotriva curentului general, denotă o libertate de spirit ce se cuvine semnalată și o disprețuire a succesului, din cale afară înlesnit prin mijlocirea romanului, care merită de-a dreptul lauda.

Șerban Cioculescu

Cultivarea schiței, pe de altă parte, și în speță, a celei umoristice, sumar taxată de neseriozitate, este apoi un semn de reacțiune în contra cantitativului, care înăbușe producția literară din ultimii ani. Oricât ar fi de adevărat că meșteșugul d-nului Al. O. Teodoreanu este pus în slujba unor jocuri spumoase de inteligență, nu e mai puțin drept că tehnica romanului este din ce în ce mai la îndemâna orișicui. Așa fiind, o carte nouă semnată de acest spiritual scriitor este o diversiune delectabilă, atât pentru cititorul solicitat de un fel de „dumping" al prozei compact epice, cât și pentru cronicarul năpădit din toate părțile de lucrările profesioniștilor mai vechi sau mai proaspeți ai romanului.

D. Al. O. Teodoreanu își asumă cu voioșie o calitate de scrieri fără pretenție. Lucrând într'un material mai friabil al umorului libertin, nepredicant, care nu vizează reformarea spiritului public, îndreptarea moravurilor, d-sa se situează în realitate pe terenul ce-l vom numi al comicului pur. Însă noțiunea se cere cât mai limpede circumscrisă.

(articol publicat de Șerban Cioculescu în „Adevărul", 1935; continuare în numărul următor)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Sică Alexandrescu

Regizorul de teatru și film Sică Alexandrescu a semnat două dintre cele mai populare pelicule cinematografice ale perioadei imediat următoare celui de-al Doilea Război Mondial, rămase până astăzi de referință - „O scrisoare pierdută" (1953), ecranizare de succes a piesei lui Caragiale, și „Bădăranii" (1960), după piesa omonimă scrisă de Carlo Goldoni. În ambele filme, interpretează rolurile cele mai importante nume de rezonanță ale actoriei românești din perioada respectivă: Grigore Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu, Alexandru Giugaru, Nicky Atanasiu, Radu Beligan și Carmen Stănescu. Format ca regizor de teatru, Sică Alexandrescu realizase deja o serie de spectacole de succes, cele mai apreciate fiind montările pieselor lui Caragiale - „Conu' Leonida față cu reacțiunea", „D'ale carnavalului" și „O noapte furtunoasă" - dar și puneri în scenă ale pieselor lui Goldoni, Molière sau Gogol.

Sică Alexandrescu s-a născut la 15 august 1896, la București. Pasiunea pentru teatru exista deja în familia sa. Tatăl său, Vasile Alexandrescu, era actor la Teatrul Național din București. Astfel că, după absolvirea liceului Sf. Sava, Sică Alexandrescu a început imediat să lucreze în teatru. A fost mai întâi regizor de culise la Național, unde a lucrat la spectacolul „Patima roșie" - punerea în scenă a piesei scrise de Mihai Sorbul - în care a debutat Elvira Popescu. A lucrat apoi ca director de scenă al Teatrului Național din Cluj, al Teatrului de Comedie din București, iar din 1947, a fost regizor la Naționalul bucureștean. Spre finalul carierei, a preluat și conducerea Teatrului din Brașov, care-i poartă numele din 1994.

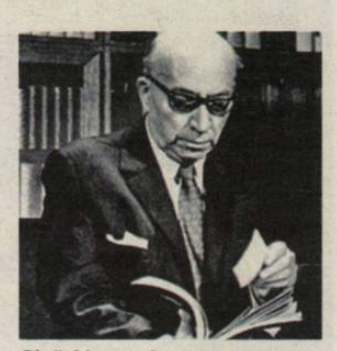

Sică Alexandrescu

Filmul „O scrisoare pierdută", pe care Alexandrescu l-a regizat împreună cu Victor Iliu, a fost una dintre primele și cele mai reușite ecranizări ale operei lui Caragiale, fiind preluarea unei reprezentații de succes de la Teatrul Național. A fost de asemenea și principala creație care a pecetluit până astăzi notorietatea regizorului Sică Alexandrescu, care a murit la 6 august 1963 la Cannes, în Franța. ⊗ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

Haihui prin țara lui Saramago

Într-un periplu scris cu mult înainte de a câștiga Premiul Nobel pentru Literatură, autorul „Memorialului mânăstirii" a zugrăvit, ca un pictor, Portugalia personală

În seria de autor pe care Editura Polirom i-o dedică lui José Saramago va apărea săptămâna aceasta volumul „Călătorie în Portugalia".

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Această carte-hibrid s-a născut la scurt timp după ce autorul ei, care pe-atunci se apropia de 60 de ani și era doar un aspirant la gloria literaturii, a petrecut mai mult de jumătate de an hoinărind pe drumurile nebătute ale patriei natale, care tocmai ieșise din dictatură. Scriere care etalează virtuțile autenticei literaturi de călătorie, volumul a apărut cu un an înainte ca scriitorul să-și arate forța publicând romanul care l-a ridicat în ochii cititorilor profesioniști, „Memorialul mânăstirii". După ce a străbătut aproape zi de zi orașe și sate portugheze, avântându-se atât în zonele consacrate ale unei identități culturale seducătoare, cât și în Portugalia nedescoperită de ochii turiștilor și nici chiar de cei ai localnicilor, José Saramago și-a creat o Portugalie personală aproape impenetrabilă pentru cititorul care vrea să găsească în această carte un ghid, fie el și subiectiv. „Călătorind prin Portugalia" este oglinda unui ținut interior, configurat din imaginile percepute de „călătorul" care a scris la persoana a III-a. „Călătorul a călătorit prin țara sa", spune autorul în textul care ține loc de prefață, explicând: „Asta înseamnă că a călătorit prin sine însuși, prin cultura care l-a format și îl formează, înseamnă că a fost, timp de multe săptămâni, o oglindă reflectând imaginile exterioare, un geam transparent, străbătut de lumini și umbre, o placă sensibilă care a înregistrat în timpul trecerii și al transformării impresiile, glasurile, murmurarea necontenită a unui popor".

Info

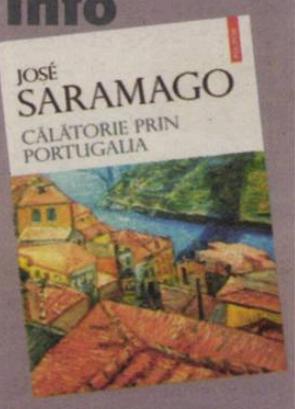

„Călătorind prin Portugalia"
José Saramago
Traducător: Mirela Stănciulescu
Editura: Polirom
Preț: 46,95 lei

INVITAȚIE LA DRUM

Capricios, „călătorul" inventează sau rescrie povești ale pădurilor, ale mânăstirilor și ale sfinților, ale fântânilor și ale castelelor, luând în stăpânire teritoriul care i se dezvăluie, dar nu în totalitate, un teritoriu are o legătură vagă cu istoria și geografia spațiului real numit Portugalia. Pradă solipsismului, Saramago nu se oprește deloc să dea informații de manual sau de ghid turistic. În capitolul „Arte ale apei și ale focului", călătorul ajunge la fereastra mare a Mânăstirii din Tomar, însă impresiile sale nu sunt menite a satisface curiozitatea cititorului: „Despre fereastra mare, totul a fost spus: probabil a rămas totul de spus. Să nu se aștepte de la călător revelații. Numai convingerea fermă pe care o are că stilul manuelin nu ar fi ceea ce este, dacă templele din India nu ar fi ceea ce sunt. Diogo de Arruda nu a navigat până pe meleagurile Indiilor, dar e mai mult decât sigur că în armate mergeau desenatori care au adus de acolo notițe, schițe, calchieri: un stil de ornamentare atât de dens precum manuelinul nu putea să se fi născut, pregătit și echipat, la umbra măslinilor lusitani: este un tot cultural culeș pe sol străin și apoi reelaborat aici. Iertate fie-i acestui călător îndrăznelile."

José Saramago a fost primul scriitor de limbă portugheză care a câștigat Premiul Nobel Pentru Literatură, în 1998 FOTO: GETTY IMAGES

Detașat de informație, de idei primite de-a gata și de orice imagine impersonală, „călătorul" lui Saramago îndeamnă cititorul să călătorească după un plan numai al lui, promițându-i că „va fi cea mai bună călătorie".

PUBLICITATE

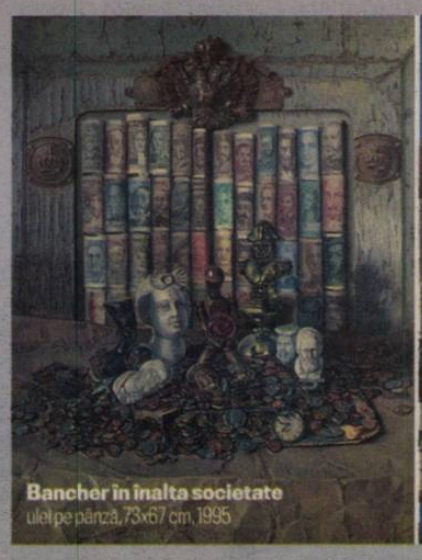
Bancher în inalta societate
ulei pe pânză, 73x67 cm, 1995

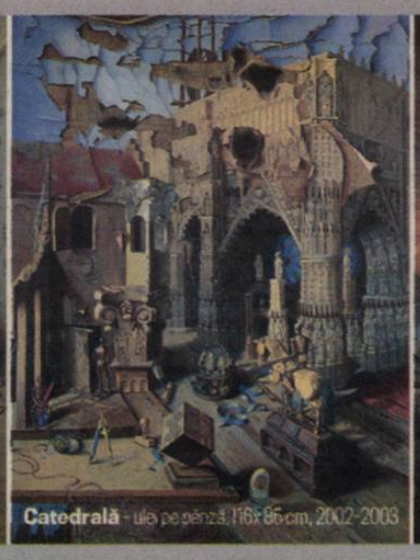
Catedrală - ulei pe pânză, 116x85 cm, 2002-2003

Turn Babel - ulei pe pânză, 110x80 cm, 2001

Expoziție
Michael Lassel
decembrie 2010 - martie 2011

Banca Centrală a Germaniei a făcut publicitate pentru trecerea de la Deutsche Mark la Euro doar cu imagini ale tablourilor pictorului sas de origine română, Michael Lassel. Acesta este prezent în colecțiile marilor instituții financiare și muzee, este vândut prin marile galerii europene și americane precum Saatchi Gallery, are o cotă internațională în continuă creștere.

Sir Charles Saatchi declara că a ales să pună în vânzare opere semnate de românul sas Michael Lassel pentru că îl consideră cel mai important pictor contemporan de trompe l'oeil.

European Art Gallery expune artiști români ce trăiesc în Occident și se bucură de cotă de piață constant crescătoare, artă veche europeană și mobilier, oferă servicii de expertiză științifică cu aparate Roentgen și camere UV/IR, servicii de restaurare și consultanță.

Expoziție permanentă de
artă europeană
secolele XVI - XX

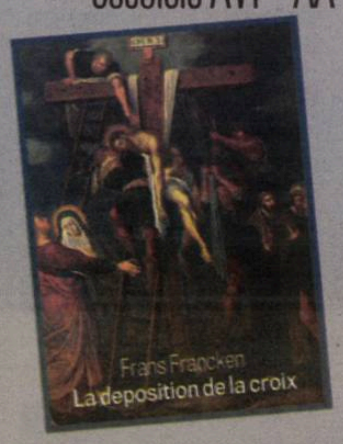

Chasseress au faucon
statuie de bronz dorée
cu patină brună

ATELIER DE EXPERTIZĂ ȘTIINȚIFICĂ • ATELIER DE RESTAURARE

Mariana Ion Xidarakou, singurul gemolog român cu recunoaștere și practică internațională, marii artiști restauratori și experți Mihai Covaci și Ion Sfrijan, tinerii specialiști Cristian Covaci și Ana Maria Măciucă, sub tutela lui Radu Boroianu și sfaturile lui Jan de Maere.
Nicolae Maniu, Michael Lassel, Sorin Ilfoveanu, Ana Ruxandra Ilfoveanu, Răzvan Ionescu, Ovidiu Simionescu, Andreea Bove, Ovidiu Avram, Dorel Topan, Camelia Moisima, Florin Gercu și alții, artă plastică și decorativă europeană veche, expertiză științifică, restaurare, bijuterii și consultanță.

Obiectul de artă veche, autentic: piesă de mobilier, sculptură sau pictură, au darul unic de a ne personaliza interiorul în care trăim sau spațiul în care muncim, așa cum un tablou contemporan al unui mare artist nu distonează într-un castel medieval.
Vizitați European Art Gallery și cereți-ne părerea. Aveți încredere în noi!

EA GALLERY
ART'S FINEST

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți - sâmbătă orele 14:00 - 19:30

TEATRUL CA LUME

Obsesia care ucide muzica

„Cu fața suptă de durere nu-l poți cânta pe Schubert, și cu atât mai puțin «Cvintetul păstrăvului»", spune Caribaldi în spectacolul „Puterea obișnuinței"

Virginia Itta Marcu, Marius Cordoș, Maria Gârbovan și Gabriel Costea, în „Puterea obișnuinței"

FOTO: BOGDAN SPĂTARU

Actorii Marius Cordoș și Maria Gârbovan

Austriacul Thomas Bernhard (1931-1989), unul dintre cei mai talentați dramaturgi postbelici, ar fi împlinit 80 de ani pe 9 februarie.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

●● Suflete goale, printre copaci dezveliți de frunze. Muzicieni pe care arta lor nu-i salvează. Tehnica, disciplina și repetițiile duse la extrem ucid sufletele și sensibilitatea artiștilor, un jongler, un dresor și un clovn. Artiștii dintr-un mic circ devin marionete dezasamblate și mutilate sub mâna de fier a lui Caribaldi (Marius Cordoș), care-și terorizează inclusiv nepoata-balerină (Maria Gârbovan).

„Puterea obișnuinței", un spectacol controversat, care a generat scrisori vehemente în breaslă din cauza neselecționării anul trecut în cadrul Festivalului Național de Teatru, merită văzut la Teatrul „Sică Alexandrescu" din Brașov. A monta un asemenea text-manifest, elitist, rămâne un act de curaj din partea regizorului Claudiu Goga, care, astfel, pune în discuție sensul artei și al creației. Goga, prin textul lui Bernhard, vorbește despre artiștii care se tranformă în monștri atunci când nu știu să-și tempereze obsesia perfecțiunii. Tehnica extremă fără sensibilitate și emoție nu antrenează spiritul, ci numai îl ucide, așa cum arată și filmul lui Fellini, din 1979, „Proba de orchestră".

TEHNICĂ EXTREMĂ

Piesa scrisă de Thomas Bernhard pentru Festivalul de la Salzburg din 1974 spune povestea bătrânului director de circ Caribaldi, care, de 22 de ani, alături de trupa sa, exersează continuu „Cvintetul Păstrăvul" de Schubert. De altfel, fragmente din muzica lui Schubert sunt transpuse în timpul spectacolului prin înregistrări ale Filarmonicii Brașov.

„Căutarea perfecțiunii trebuie să fie scopul oricărei arte. Un mare pianist va continua să cânte și să cânte, chiar dacă în jurul lui se vor dărâma pereții încăperii", spunea Bernhard, într-un interviu, reluând această teorie în „Puterea obișnuinței". De altfel, în spectacol, sunt sparte farfurii, o bucată de carne este defalcată cu o drujbă pe o pianină, într-un gest naturalist extrem, iar biciul pare o prelungire a cocoașei lui Caribaldi.

Obsesia legată de perfecțiune, alături de teroarea la care sunt supuși muzicienii sunt excelent reflectate de Caribaldi, de jonglerul (Virgini Itta Marcu), de dresorul (Mihai Buca), de clovnul (Gabriel Costea) sau de balerină. Mica sa orchestră conturează imaginea distorsionată și muribundă a unei lumi în care muzica a devenit o povară covârșitoare. Diletantismul și „puterea obișnuinței" se întind ca o plagă nesfârșită.

DRUMUL SPRE RINOCERIZARE

Actorii de la Brașov își joacă rolurile corect, dar nu reușesc să trasmită în întregime emoția partiturii lor. Montarea rămâne însă importantă prin faptul că impune atenției un text de o asemenea factură. Spectacolul impresionează prin scene, adevărate tablouri, de o plasticitate tulburătoare: „Puterea obișnuinței" se joacă pe grădene, printre copaci dezgoliți, iar în sala reală spectatorii de pe scenă pot să vadă la un moment dat fețe rinocerizate din public. Impresionantă este și trecerea dintr-un spațiu într-altul, într-o atmosferă sumbră, din întuneric spre lumină, în decorul semnat tot de Claudiu Goga, în coregrafia Elenei Zamfirescu și costumele Liei Dogaru.

CAPODOPERE ALE PATOLOGIEI

Înainte de „Puterea obișnuinței", tradusă de Tino Gerutin, lui Bernhard în România i s-au mai montat textele „Creatorul de teatru" și „Societatea de vânătoare", la Teatrul Act din București și la Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca.

Pasionat de muzică, dramaturgul a urmat, în copilărie și în adolescență, cursuri de vioară și canto. Experiența traumatizantă din sanatoriile unde a fost internat din cauza tuberculozei i-a influențat scrierile - capodopere ale patologiei și ale scepticismului. În 1972, revolta lui Bernhard a atins cote extreme: a părăsit Biserica Catolică și, prin testament, a interzis montări noi și republicări ale cărților sale în Austria, pe care o considera o „speluncă ordinară", în care „intelectualii sunt în permanență defăimați, iar arta și știința distruse". ✪

Info
Puterea obișnuinței
Teatrul „Sică Alexandrescu" din Brașov
Regia: Claudiu Goga
Distribuție: Marius Cordoș, Virginia Itta Marcu, Mihai Bica, Gabriel Costea, Maria Gârbovan
✪✪✪✪✪

PE SCURT

IAȘI

Premieră la Național

●● Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași prezintă vineri, 18 februarie, de la ora 19.00, premiera spectacolului „Dawn Way (Oameni slabi de înger. Ghid de folosire)" de Oleg Bogaev, în regia lui **Radu Afrim (foto)**. Spectacolul care se joacă la Sala Teatru la Cub mai are programate reprezentații în zilele de 20, 26 și 27 februarie. Din distribuție fac parte, printre alții, Doru Aftanasiu, Silvia Băleanu Popa, Andreea Boboc, Daniel Busuioc, Anne Marie Chertic, Petrică Ciubotaru. Oleg Bogaev (40 de ani) este un dramaturg rus contemporan, autorul a peste 30 de piese. ✪

BUCUREȘTI

Spectacol nou de Radu Beligan

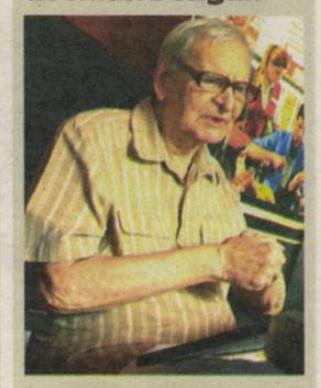

●● „Nimeni nu-i perfect", spectacolul montat de **Radu Beligan (foto)** după un text de Simon Williams, va avea premiera la 23 februarie, de la ora 19.30, la Palatul Național al Copiilor din București. Reprezentată acum pentru prima oară în România, piesa este o comedie spumoasă, care îmbină umorul cu emoția și divertismentul cel mai pur cu reflecția matură. Din distribuție fac parte Silviu Biriș, Ștefan Radof, Andreea Șofron, Rodica Ionescu, Florentina Țilea și copilul Andreea Maria Popescu. Biletele au preț unic: 50 de lei. ✪

DE IERI
JEREMY BRETT

●● În a doua jumătate a secolului al XX-lea, un nou tip de actor și-a făcut apariția în teatrul britanic, iar Jeremy Brett poate fi considerat una dintre figurile emblematice ale acestei generații de artiști eclectici: a jucat în piese de Wesker în același timp în care a jucat Hamlet la Old Vic, a colaborat cu Laurence Olivier și Ingmar Bergman, dar a interpretat și personaje ca Dracula și Sherlock Holmes. Un personaj important în cariera lui îl ocupă Sherlock Holmes, personaj pe care l-a interpretat atât pe scenă, cât și în televiziune, și care i-a adus un succes atât de mare, încât fanii vorbeau la un moment dat despre un nou „Brettish Empire".
Vorbind despre Hamlet, Brett spunea: „Am reușit să o scot la capăt, deși singurul lucru pe care-l aveam de partea mea era tinerețea. Dar ăsta e cel mai frustrant lucru legat de personajele lui Shakespeare: trebuie să le joci cât ești tânăr, deși ești pregătit să faci asta abia după ce treci de cincizeci de ani". ✪

Jeremy Brett și Ben Whishaw au jucat rolul lui Hamlet, în „Hamlet", de William Shakespeare

Ionuț Sociu

DE AZI
BEN WHISHAW

●● Era încă student atunci când, împreună cu câțiva colegi, a pus în scenă cartea lui Primo Levi, „Mai este oare acesta un om?", spectacol care a avut un impact puternic în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Edinburgh. Ben Whisaw avea doar 23 de ani și abia absolvise RADA atunci când a jucat în „Hamlet"-ul regizat de Trevor Nunn la Old Vic. Mulți critici au vorbit după acest spectacol despre apariția unui nou star shakespearian și se pare că ceea ce l-a ajutat să abordeze rolul într-un mod relaxat a fost tocmai lipsa de experiență. „Nimeni nu știa cine sunt, așa că nu a existat nicio presiune. Nu m-am simțit niciodată mai energic și mai optimist decât atunci când am jucat Hamlet. Mai greu mi-a fost la sfârșit, când totul s-a terminat și a trebuit să renunț la acest personaj de care mă atașasem atât de mult." Doi ani mai târziu, Brett s-a confruntat cu un alt rol extrem de complex (Treplev, în „Pescărușul"), iar în 2010 a jucat rolul lui Ariel, în „Furtunaô". ✪

CINEMA SCOP

Familia și cum să-i supraviețuiești

„The Kids are All Right" vorbește despre cât e de greu să menții o relație de lungă durată cu omul iubit, cu copiii și să rămâi fidel unui stil de viață

Dincolo de tencuiala de „specialitate gay", în film sunt niște adevăruri esențiale despre povara insuportabilă și indispensabilă care e familia.

Anca Grădinariu

●● În această „eră supermarket", unde iluzia unei infinitudini de opțiuni te face să crezi că poți oricând lua un produs mai bun, mai ieftin, de pe un raft mai accesibil, ești deseori forțat să contempli, în sudori reci, consecințele alegerilor tale. Nu puteam, oare, nimeri mai bine? Și, uite așa, ajungi să-ți dorești ce nu ai, uitând uneori cât de fericit ești.

„The Kids are All Right" vorbește despre asta și despre cât e de greu să menții o relație de lungă durată cu omul iubit, cu copiii, cu stilul de viață. Despre cum e să vrei un tată atunci când ai două mame aproape perfecte, o carieră când ai o viață casnică împlinită, o familie când ești liber să te culci cu orice femeie ai chef, un penis sau atingerile altcuiva când ești într-o relație lesbiană monogamă, doar pentru că ai sentimentul că „pierzi ceva". Atenție, ai putea pierde totul! Dincolo de tencuiala de „specialitate gay", sunt niște adevăruri esențiale despre povara insuportabilă și indispensabilă care e familia, de unde reacțiile pe care le-am auzit la ieșirea din cinema: „lesbienele sunt la fel ca noi!". O fi căsnicia unisex, dar dinamica, frustrările și compromisurile rămân aceleași.

UN TRIO CONJUGAL

După ce împlinește 18 ani, Joni (Mia Wasikowska), îmboldită de fratele ei mai mic, Laser (Josh Hutcherson), încearcă să dea de urmele tatălui biologic. Mamele lor lesbiene au făcut câte un copil cu același donator. Îl descoperă pe șarmant-irresponsabilul Paul (Mark Ruffalo) care, la 40 de ani, e singur, conduce un cochet magazin bio și scapă neatins de orice tip de implicare. Copiii îl îndrăgesc, dar nu și Nic (Annette Bening), matroana familiei; armonia acestei familii burghezo-liberale e pe cale să fie compromisă de intrusul cu testosteron.

Jules (Julianne Moore), soția lui Nic, aflată la vârsta mijlocie la început de profesie, este angajată de Paul să-i redecoreze grădina și între cei doi se naște o atracție fizică.

E vechea poveste a triunghiului conjugal, zugrăvită cu aceeași empatie și lipsă de false moralisme ca la Bergman, doar că într-un registru mai lejer. Nu există „răi", ci oameni complicați care încearcă să meargă drept, dar care nu se pot abține să nu calce strâmb (dacă e ceva de reproșat acestui film atât de nuanțat, e felul crud în care se dispensează de personajul masculin, după întreg efortul de a ni-l face simpatic).

Iar Annette... ce minune! Scena în care încearcă să-l placă pe Paul, de dragul familiei sale, e magnifică. La masă, se simte lăsată pe dinafară și încearcă să se agațe de ceva. Acel moment vine când descoperă că amândoi o iubesc pe Joni Mitchell. Nic se deschide, se entuziasmează, cântă. Apoi intervine revelația dureroasă. Uitați-vă la figura ei cum se umple de sentimente – șoc, durere, trădare – în timp ce încearcă să păstreze aparențele și spuneți-mi dacă nu-i una dintre cele mai mari actrițe moderne. Bărbat sau femeie, te îndrăgostești de ea. ✪

Info

The Kids are All Right – Copiii sunt bine mersi (SUA, 2010)

Regia: Lisa Cholodenko

Cu: Annette Bening, Julianne Moore

✪✪✪✪✪

PE SCURT

CHIȘINĂU

„Vis de ianuarie", în caravană

●● Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu" din Chișinău organizează joi, 17 februarie, la ora 18.00, la Centrul Cultural Gaudeamus din Chișinău, proiecția filmului „Vis de ianuarie" (1978), în regia lui Nicolae Oprițescu. Evenimentul, prezentat de criticul de film **Manuela Cernat (foto)** – fiica scenaristei Anda Boldur –, are loc în cadrul programului „Caravana filmului românesc în Republica Moldova". „Vis de ianuarie" este un film istoric dedicat anului 1848, cu: Marcel Iureș (în rolul lui Liszt), Gabriela Cuc, Gelu Nițu, Gelu Colceag, Rodica Tapalagă. ✪

STOCKHOLM

Zilele Filmului Românesc, la aniversare

●● Zilele Filmului Românesc în Suedia, organizate de ICR Stockholm, împlinesc cinci ani de existență. Până la 21 februarie, continuă această ediție aniversară, printr-un turneu al filmelor românești în patru orașe suedeze: Stockholm, Västerås, Malmö și Lund. Capul de afiș al Zilelor Filmului Românesc este „Aurora" de Cristi Puiu, care a avut premiera pe 11 februarie, fiind distribuit în Suedia de către Novemberfilm. Lista mai cuprinde filme ca „Morgen", „Kapitalism", „Marți, după Crăciun", „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu". ✪

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Tineri în comunism

După romanul „Fairia" și volumul de schițe „Numele mierlei", Radu Pavel Gheo revine cu cel mai ambițios volum al său de proză de până acum

„Noapte bună, copii!" este o minunată carte despre pierderea inocenței și confruntarea cu propriile iluzii.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

●● O scenă cu tineri în comunism:
„Leo era tuns periuță și, cu statura atletică și înălțimea lui de 1,90 m, degaja un aer milităros. Îi stătea foarte bine. Dar cu vreo lună și ceva în urmă avusese și el o frează la modă: își lăsase părul lui blond ca paiul lung, lung de tot, și și-l dăduse cu fixativ nemțesc, luat din ocsko. Șuvițele i se înălțau într-o coamă obraznică deasupra frunții și pe laturi, iar în spate i se întindeau drepte până peste gulerul hainei. Freza aceea stufoasă, pe care Leo și-o modelase după cea a lui Nick Rhodes de la Duran Duran, dispăruse când venise data trecută în Oravița, la piața de sârbi. Coborâse din tren, iar doi inși în uniformă albastră de la miliția feroviară îl legitimaseră, îl duseseră cu ei în ghereta de cărămidă din gară, care le ținea loc de secție, și îi retezaseră părul făcându-i o cruce mare cu foarfeca-n creștet. «Ești punkist, ai?», îl apostrofase unul dintre milițieni în timp ce tăia cu încântare părul răsfirat al adolescentului. «Știi că e interzis să umbli așa? Și să zici merci că nu te trimitem cu duba la liceu!», intervenise celălalt milițian. «Direct la școală, să te vadă toți colegii! Voi ăștia, timișorenii, vă credeți mai șmecheri ca toată lumea!». În momentul acela numai șmecher nu se simțea Leo. Fierbea de ură și voia să se țină tare, dar lacrimile îi curgeau pe obraz. Vedea cum milițianul îl trage de șuvițele de păr, aranjate cu atâta trudă, le taie și apoi le azvârle pe jos. Înghițea noduri și simțea gustul sărat al lichidului ajuns pe buze. Când consideră că-și făcuse treaba, milițianul cu foarfeca îi întinse o mătură și-un făraș. «Acum ia asta și fă curat!»".

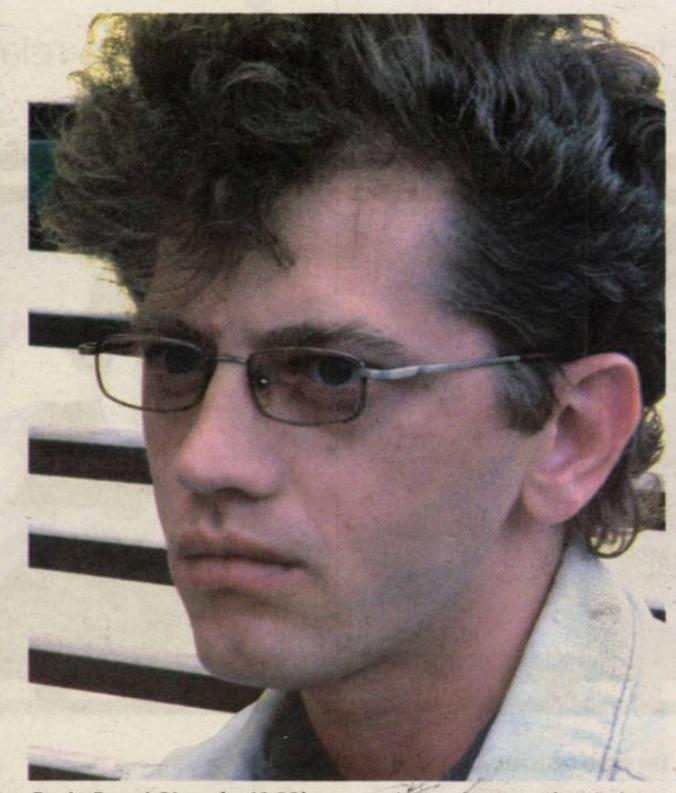

Radu Pavel Gheo (n. 1969) a avut el însuși o experiență de imigrant în America

REZISTENȚA PRIN CULTURA POP

Întors în țară în anul 2000 pentru a încheia o afacere de loc cușer cu statul român, Marius traversează România la volanul unui Corvette roșu, visul adolescenței sale din comunism. Fuga din țară, pusă la cale cu prietenii lui în 1986, n-a ieșit prea bine și le-a deturnat destinele. Paul n-a participat atunci la fugă din cauza unei boli, iar Leo și Cristina au reușit din a doua încercare, chemându-l apoi și pe Marius. America nu li se oferă pe tavă: Marius va trebui să se mulțumească cu un job de supermarket, Cristina visează aiurea să devină actriță, dar va intra în industria de filme porno convinsă de un Leo ajuns dealer de droguri, pentru ca în cele din urmă s-o sfârșească amândoi. Întoarcerea acasă a lui Marius devine, astfel, un drum al răzbunării (îl va căuta pe grănicerul care a abuzat-o pe Cristina când au ratat fuga din țară), dar și unul al regăsirii (îl va reîntâlni pe Paul, divorțat, pe cale însă de a ajunge un scriitor de succes).

Inedit este felul în care Radu Pavel Gheo contureză imaginea unei rezistențe prin cultura pop, căci cei patru adolescenți vor să fugă din comunism fascinați de mirajul consumerist occidental. Felul în care Radu Pavel Gheo se joacă de-a ficțiunea istorică și, mai întâi, o identifică pe Cristina în persoana unei reale, dar obscure actrițe porno, iar mai apoi îl introduce în propria ficțiune pe Emil Decebal Matasareanu, imigrant român implicat într-un faimos jaf bancar american, acestea sunt două „mutări" narative de mare efect. Remarcabil este și modul în care scriitorul prinde, rând pe rând, atmosfera copilăriei petrecute în satul bănățean (legătura dintre copii este, psihologic vorbind, minunat conturată), a stilului de viață (californian) al emigranților, a tranziției românești (cu promiscuitatea și corupția aferente) sau a vieții literare ieșene (cu derizoriul vanității artistice și a aranjamentelor instituționale). Apoi, după dispariția lui Sorin Stoica, Radu Pavel Gheo a rămas singurul prozator din noul val care are cu adevărat ureche pentru felul în care vorbesc oamenii.

Recunosc însă că nu găsesc la fel de inspirată ideea de a plasa în momente cheie ale narațiunii personajele celor doi bătrâni (Dumnezeu și Sfântul Petru) cu sugestia inerentă de miraculos creștin și cu intertextul bulgakovian inevitabil (finanțistul american fiind Diavolul deghizat în manager literar). Nu văd acest roman ca pe-o fabulă și nici nu l-aș interpreta în cheia fatalității, a jocului și a unei intervenții divine explicite în destinul personajelor. Aș fi preferat ca resorturile deșertăciunii și tragi-comediei umane să rămână ceva mai obscure.

„Noapte bună, copii!" este o minunată carte despre pierderea inocenței și confruntarea cu propriile iluzii, despre încercările prieteniei și căutarea permanentă a unui acasă – un roman solid și profund, acaparant prin poveste și impresionant prin stilistică și, cel mai important, care impune deopotrivă un standard și un mare romancier. ✪

Info

Noapte bună, copii!
de Radu Pavel Gheo
Editura Polirom, 2010.
●●●●●

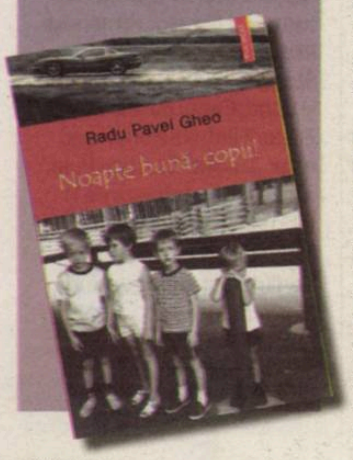

PE SCURT

BUCUREȘTI

Mărturii despre exil

●● La Editura Curtea Veche a apărut recent volumul „Revoluția din depărtare", coordonat de Cristina Hermeziu. Cartea cuprinde mărturisirile a 30 de români despre despărțirea de țara natală și despre propria viziune asupra „evenimentelor din decembrie 1989". Printre autori se numără Mircea Cantor, Alexandra Badea, Mirela Roznoveanu și Corina Șuteu. ✪

LONDRA

Booker Prize postum pentru Bainbridge

●● Nominalizată de cinci ori la prestigiosul Booker Prize, dar niciodată câștigătoare, romanciera Beryl Bainbridge, care a murit în iulie 2010, va fi recompensată postum cu această distincție. Pentru decernarea „Man Booker Best of Beryl", cititorii au la dispoziție website-ul premiului și sunt invitați să aleagă care dintre cele cinci romane ale autoarei merită distincția. ✪

LILLE

Operă după „Metamorfoza"

●● Michaël Levinas a compus o operă după „Metamorfoza" lui Franz Kafka, lucrare care va fi pusă în scenă la Opera din Lille de Stanislas Nordey. Cu ocazia premierei mondiale a operei, care va avea loc în martie, compozitorul va susține joi, 10 martie, la ora 19.00, o conferință în care-și va explica noua creație, la L'Espace Culture din Lille. ✪

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Două romane salvatoare

Volumul, care conține „Colț Alb" și „Mihail, câine de circ" de Jack London, va fi distribuit mâine, împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Jack London și-a dorit să poată opri cruzimea oamenilor față de animale, iar romanele sale prezintă poveștile unor mari prietenii între cele două categorii de personaje.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

După ce ani la rând evitase să participe la spectacole de circ, convins fiind că „sub masca artei cruzimea a atins cel mai înalt grad", London a decis să ia atitudine și a scris emoționantul roman „Mihail, câine de circ", dând la iveală întreaga suferință ce se ascunde în spatele reprezentațiilor în care protagoniste sunt animalele menite să distreze publicul. Dincolo de incontestabila valoare literară, romanul lui Jack London dobândește și o valoare socială prin faptul că, după publicare, a generat mai multe acțiuni de protest din partea iubitorilor de animale decât își putuse imagina autorul.

La 8 decembrie 1915, Jack London spunea că din copilărie a ajuns să nu poată suferi reprezentațiile cu animale dresate. Curiozitatea l-a împins să descopere ce se ascunde în spatele spectacolului, să vadă cum era realizat și astfel a ajuns să-și piardă gustul pentru asemenea distracții. „Dincolo de fastuosul spectacol și de minunatele isprăvi ale animalelor se ascundea atâta cruzime, încât sunt sigur că, dacă ar cunoaște-o, orice om întreg la minte nu ar mai putea urmări cu plăcere o reprezentație dată de un animal dresat", spunea Jack London.

Referindu-se la cruzimea față de animale, scriitorul spunea că a mai văzut gesturi cu o intensitate asemănătoare doar la închisoare, în mahalalele cele mai insalubre, în camera de execuție, în postul de prim ajutor de pe front, pe câmpul de luptă sau în spitalul militar.

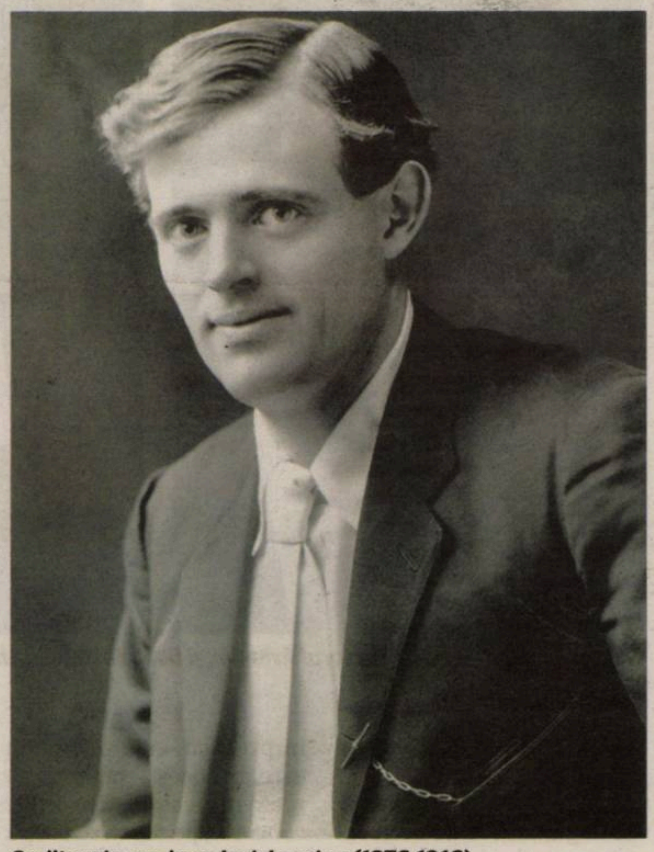

Scriitorul american Jack London (1876-1916)

O VIAȚĂ CA ÎN CĂRȚI

Jack London (1876-1916) a avut o copilărie nefericită, cu multe lipsuri, dar a reușit să ajungă unul dintre cei mai bogați scriitori ai vremii lui. Exploatat de o mamă tiranică, a fost nevoit să lucreze de mic pentru a se putea hrăni și îmbrăca, iar la 15 ani s-a făcut marinar, pentru o scurtă perioadă. Inteligența sa nativă l-a făcut să realizeze însă că fără studii nu va reuși să-și depășească niciodată condiția. La 19 ani și-a terminat studiile secundare în Oakland, înscriindu-se, ulterior, la Universitatea California. Idealist, a aderat la mișcarea socialistă și a plecat apoi în Alaska să caute aur. Călătoria sa a fost un bun prilej de documentare și un început pentru romanele sale.

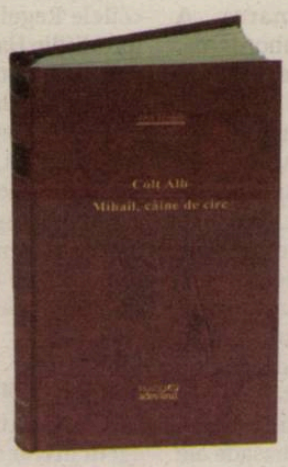

În 1898 s-a întors la San Francisco și a publicat primele povestiri. În 1903 a gustat pentru prima oară succesul, după apariția romanului „Chemarea strămbunilor". În 1904 a plecat în Extremul Orient, ca trimis special al unor ziare, pe frontul războiului ruso-japonez. În 1905, după un divorț și o nouă căsătorie, London și-a construit un iaht pentru a putea călători mai ușor. A fost cea mai prolifică perioadă a carierei lui. Mărturisea că scria 1.000 de rânduri în fiecare zi. S-a îmbogățit de pe urma unor romane precum „Înainte de Adam", „Colț alb" (1906), „Călcâiul de fier" (1907), „Martin Eden" (1909), „Revoluția" (1910) ș.a. A fost acuzat de rasism după ce a afirmat în mai multe rânduri că albii fac parte dintr-o rasă superioară. Moartea sa a fost suspectă. Din cauza durerilor cauzate de o uremie, se spune că London s-ar fi sinucis cu o supradoză de medicamente.

Operele sale i-au adus celebritate și bogăție, dar se pare că acest lucru nu a fost suficient pentru ca Jack London să apuce o bătrânețe liniștită. Sinuciderea lui la vârsta de 40 de ani a fost pusă pe seama alcoolismului și a datoriilor tot mai mari pe care se spunea că începuse să le acumuleze.

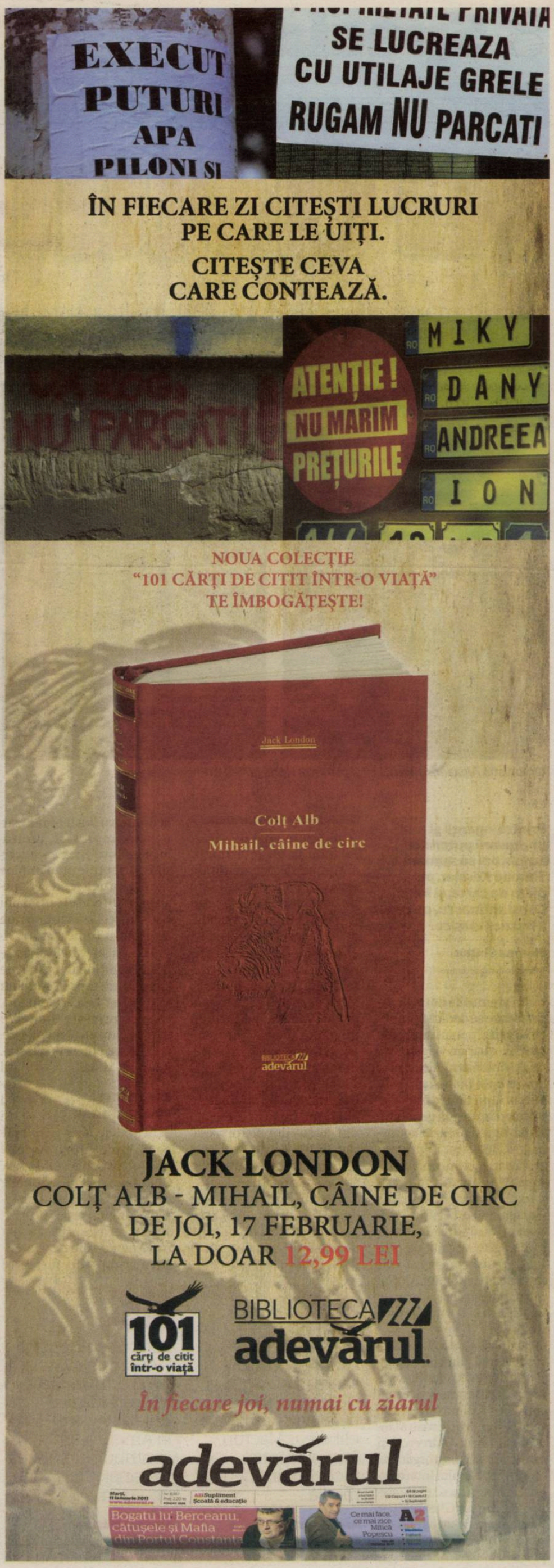

Artistul-impresa

În România anului de criză 2011, mulți artiști, printre care violonistul Alexandru Tomescu și pianistul Horia Mihail, au ales să se reprezinte singuri pentru a obține contracte în lumea muzicală

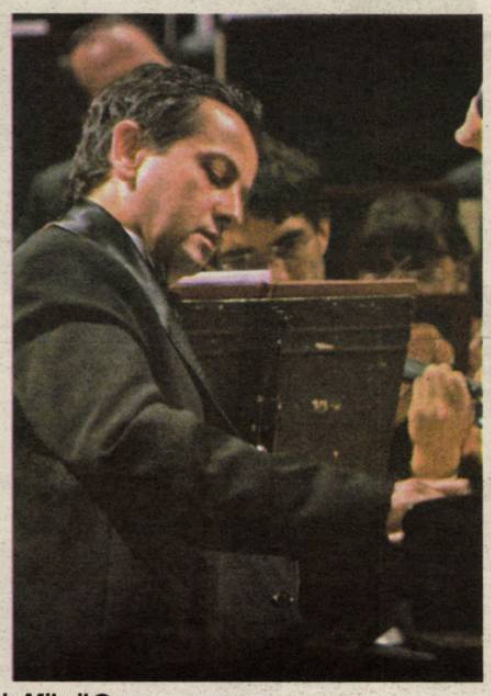

Violonistul Alexandru Tomescu și pianistul Horia Mihail FOTO: VIRGIL OPRINA

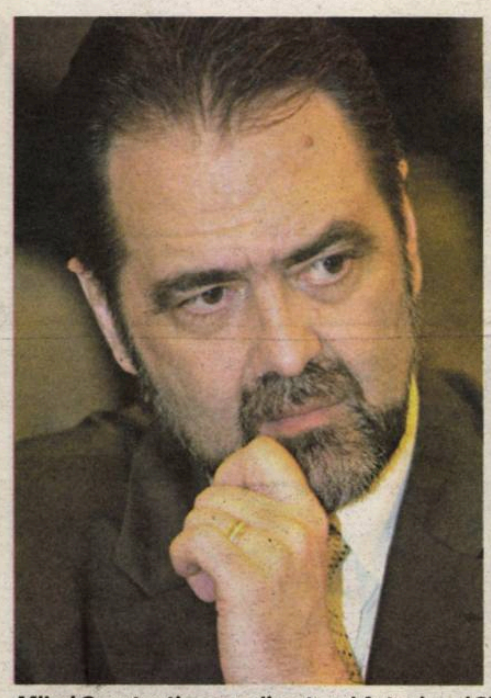

Mihai Constantinescu, directorul Artexim, și Simona Kessler, director agenție de copyright

Printre agenții și impresarii puternici autohtoni se numără Simona Kessler, pe piața de carte, și Mihai Constantinescu, pe cea a muzicii clasice.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

În vremurile de criză, artistul care se dedică în întregime perfecționării artei sale rămâne doar un vis aspirațional. Violonistul Alexandru Tomescu și pianistul Horia Mihail, unii dintre muzicienii talentați ai noii generații, au devenit și propriii lor manageri, deși sunt impresariați sau angajați ai unor instituții. Pe Alexandru Tomescu îl impresariază, în România – Artexim, iar la Paris – Valmalete. La rândul său, Horia Mihail este angajat pe postul de solist concertist atât la Societatea Română de Radio (Orchestrele și Corurile Radio), cât și la Filarmonica Brașov.

În muzica clasică, una dintre cele mai puternice agenții este Artexim, condusă de Mihai Constantinescu, firmă care îi reprezintă, printre alții, și pe dirijorii Cristian Mandeal sau Horia Andreescu, și este în același timp organizatoarea Festivalului Internațional „George Enescu". De asemenea, Angela Gheorghiu și Răzvan Mazilu au agenți care se ocupă de relația lor cu presa.

INTERPREȚI ȘI MANAGERI

„Cred că în ziua de astăzi asistăm la un reviriment al tipului de personalitate renascentistă: artistul care nu doar cântă la vioară sau la pian, ci ține și corespondența, negociază contracte, eliberează facturi, face prezentări, încheie parteneriate media, găsește sponsori. Sigur că este spectaculos la prima vedere, pe termen lung însă toate aceste ocupații conexe ajung să consume foarte mult din timp", spune Alexandru Tomescu. Contractele din străinătate le obține fie prin intermediul agențiilor de impresariat, fie prin legătura directă cu organizatorii concertului sau ai spectacolului.

„La noi, impresarul este deseori confundat cu acea persoană care trimite niște dansatoare în Arabia sau în Asia. Chiar dacă există deja un cadru legal organizat pentru impresari, lumea încă nu înțelege exact care sunt atribuțiile unui impresar: acelea de a reprezenta și a apăra interesele unui artist", apreciază violonistul Alexandru Tomescu.

> Artistul nu doar cântă la vioară sau la pian, ci ține și corespondența, negociază contracte, eliberează facturi, face prezentări, încheie parteneriate media...
>
> **Alexandru Tomescu**
> violonist

Din păcate, în România postrevoluționară, viața artistului interpret cunoaște o curbă descendentă în ceea ce privește managementul, acesta fiind practic inexistent, potrivit pianistului Horia Mihail.

CONTRACTE PRIN FACEBOOK

„Tocmai de aceea, în anul 2006, am înființat Asociația Culturală Accendo, un ONG menit să funcționeze pe post de entitate managerială. Am înțeles că progresele în ceea ce privește managementul muzical (atenție, nu cultural!) sunt foarte anevoioase și mi-am asumat atât rolul de artist interpret, cât și pe cel de manager și de organizator de concerte", povestește pianistul.

> Pentru scriitorul Filip Florian am încheiat contractul pentru «Degete Mici» și «Zilele Regelui» în America, am contribuit la editarea romanelor lui în nouă țări.
>
> **Simona Kessler**
> director agenție de copyright

Această muncă nu ar trebui să fie apanajul artiștilor, ci al unei companii al cărei obiect de activitate să fie tocmai reprezentarea acestora atât în țară, cât și peste hotare, susține muzicianul.

De curând, Horia Mihail a fost contactat prin Facebook de o agenție de concerte din Danemarca. „A fost interesantă abordarea, aflaseră de mine, însă nu știau cum să mă contacteze". Solistul va susține, astfel, în urma acestei inedite contactări, două concerte în Danemarca în primăvara lui 2012. Concertele din afara României nu sunt aranjate profesionist, susține Horia Mihail, ofertele în străinătate venind la invitația unor alți soliști, dirijori, prin Institutul Cultural Român sau prin ambasade ale României.

FILIP FLORIAN, UN SCRIITOR CU AGENT

Pe piața editorială, Simona Kessler a făcut pionierat, deschizând prima agenție literară în România în 1992 – „Simona Kessler International Copyright Agency". Între agentul literar și impresar există o distincție: agentul îi reprezintă pe scriitori în raportul cu editurile, iar impresarul este persoana care mijlocește sau organizează reprezentații teatrale, concerte, pe scurt, se ocupă de artiști interpreți.

Dintre scriitorii români, Simona Kessler l-a reprezentat în străinătate pe Gellu Naum, iar de câțiva ani îl reprezintă și pe Filip Florian.

„Pentru Gellu Naum am administrat contractele existente și am încheiat și unele noi, iar pentru Filip Florian am încheiat contractul pentru «Degete Mici și «Zilele Regelui» cu Houghton Mifflin Harcourt în America, am contribuit la editarea romanelor lui în nouă țări (SUA, Germania, Ungaria, Bulgaria, Polonia, Spania, Italia, Slovenia și Slovacia) și am negociat contractul pentru ecranizarea romanului «Zilele Regelui»", spune Simona Kessler.

COMISION: ÎNTRE 20% ȘI 10%

În Occident, profesia de agent literar datează de peste o sută de ani, mai precis din 1875. „Instituția agentului literar" a avut o dezvoltare explozivă între 1900 și 1914, iar sorgintea termenilor este anglo-saxonă, precizează Simona Kessler.

Comisionul agentului „domestic" este de 20%, pe care-l împarte cu „subagentul" dintr-un teritoriu sau altul. „Deci comisionul uzual al unui agent local este de 10%. Mult, puțin, depinde de valoarea contractului: dacă valoarea contractului este de două milioane de euro, comisionul agentului reprezintă 200.000 de euro. La noi, 10% din valoarea contractului se socotește comparativ în sume minore, între 50 de euro și 200 de euro", precizează Simona Kessler.

CREATORUL ARTACT

Unul dintre managerii culturali din domeniul teatrului este Marius Pallade Agârbiceanu, care a început, în 2003, caruselul „frumoasei nebunii", cu un bun amic actor, pe care a încercat să-l reprezinte, după care „marea încercare" a fost aducerea lui Alexandru Dabija la Teatrul din Turda. Prin activitatea de impresariere, „le-a dat artiștilor din lumea teatrului pe care îi reprezintă (n.r. - printre care se numără, Radu Afrim, Răzvan Mazilu, Marius Manole, Marian Râlea), confortul de a nu negocia clauzele contractelor". „Am câștigat foarte multă experiență, încercând să construiesc ArtAct, o companie care produce spectacole de teatru, festivalul de teatru MAN.IN.FEST. Compania deține artactmagazine.ro și a câștigat de curând cel mai important proiect pe coregrafie, muzică și artă dramatică în Europa", punctează Marius Pallade Agârbiceanu.

', o nouă meserie

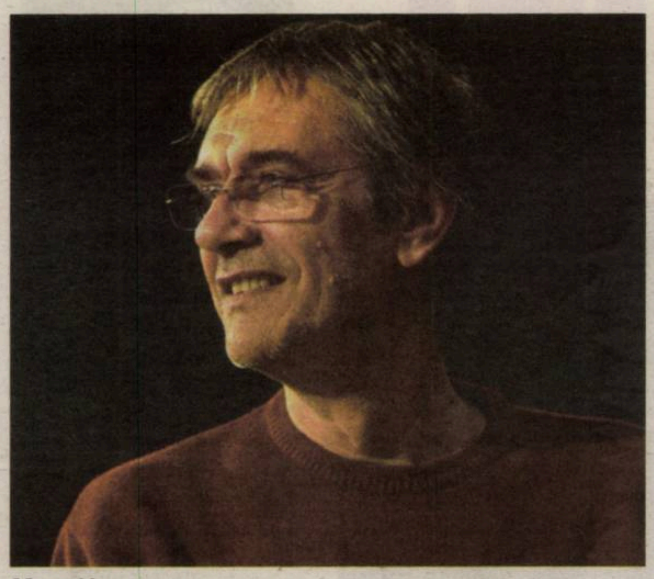

Marcel Iureș

Oana Pellea

Maia Morgenstern

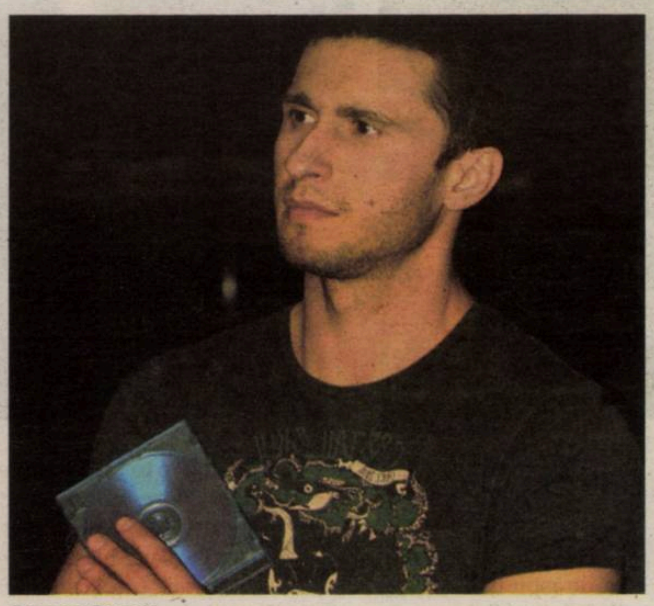

Dragoș Bucur

Actori impresariați în străinătate

●● În ultimii ani, din ce în ce mai mulți actori români au ajuns să joace în mari producții internaționale, fiind impresariați în străinătate. Marcel Iureș, Oana Pellea, Maia Morgenstern, Monica Bârlădeanu, Anamaria Marinca, Luminița Gheorghiu și, recent, Medeea Marinescu și Dragoș Bucur sunt în cărți pentru producții hollywoodiene sau europene de prestigiu. Marcel Iureș a deschis drumul, ajutat de agentul Jeremy Conway, care i-a devenit și prieten, actorul obținând roluri în „Interviu cu un vampir" (1996), „Mission: Impossible" (alături de Tom Cruise) și „Pacificatorul" – în care Iureș a jucat împreună cu George Clooney și Nicole Kidman –, dar și în „Amen" (2001) și „Pirații din Caraibe" (2007).

Oana Pellea, Marcel Iureș, Dragoș Bucur sunt actori care au agenți în străinătate

Au urmat, cu roluri importante în producții hollywoodiene, Oana Pellea – „Children of men" (în regia lui Alfonso Cuarón), film care a avut trei nominalizări la Oscar, 16 premii și zeci de alte nominalizări. Oana Pellea, care în prezent filmează în SUA, este reprezentată în străinătate de trei agenți, în Marea Britanie, în Italia, și în Elveția (agent de teatru). Actrița Maia Morgenstern are un agent prin care a obținut rolul Fecioarei Maria în filmul „Patimile lui Hristos", regizat de Mel Gibson.

DRAGOȘ BUCUR, DUBLU REPREZENTAT

Cel mai recent debut pe piața hollywoodiană este al actorului Dragoș Bucur, distribuit în pelicula „The Way Back" (2010), alături de Colin Farrell. Bucur – care are în film rolul unui contabil, Zoran, și despre a cărui interpretare criticii au spus că este „excepțională" – e reprezentat în România de agenția Exit Film, dar are, în același timp, și un agent internațional. Săptămâna trecută, actorul s-a aflat la Londra pentru un casting. Și Medeea Marinescu apare pe marile ecrane într-o producție franțuzească din 2010, „Donnant, donnant", unde joacă alături de Daniel Auteuil. „Am un agent în Franța", explică actrița. „În România nu prea funcționează la fel, aici lucrurile sunt într-o fază incipientă, iar piața este mult prea mică", mai spune actrița. Rolul unui agent străin este crucial în tranzacționarea actorilor români pe piața hollywoodiană și internațională. Monica Bârlădeanu și-a lansat cariera internațională cu ajutorul lui Darryl Marshak, fostul agent al lui Leonardo DiCaprio. Bârlădeanu este și membră a asociației Screen Actors Guild, care reprezintă peste 120.000 de actori la nivel internațional. ✪

Ana Maria Onisei

221 de impresari atestați, în România

●● Conform definiției din Ordonanța 21/ 2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic, aprobată cu modificări prin Legea 353/2007, activitatea de impresariat de definește astfel: „Impresariatul artistic este activitatea prin care o persoană fizică sau juridică de drept public ori de drept privat, denumită impresar, acționează în numele și pe seama unei instituții sau companii de spectacole și/sau concerte ori, după caz, a unui artist interpret sau executant, în vederea identificării și materializării posibilităților de exploatare a unei producții sau prestații artistice.

Atestatul/avizul se acordă în conformitate cu procedura descrisă în HG 86/2008. Centrul de Pregătire Profesională în Cultură, condus acum de directorul Ionică Pîrvu, a fost înființat prin HG 1870/2005, în continuarea unei istorii instituționale de peste cinci decenii.

„Atestarea se referă la persoana fizică, iar avizarea la persoana juridică. Nu se poate aviza o persoană juridică dacă aceasta nu are cel puțin un angajat/asociat care să dețină atestatul. Atestarea/avizarea se referă la procedura de verificare a conformității solicitantului cu cerințele legale. În cazul persoanei fizice, aceasta trebuie să dețină (condiție obligatorie) certificat de competențe/diplomă cu acoperire națională pentru ocupația „impresar artistic". Cursurile se fac timp de 80 de ore.

În cazul organizatorului de spectacole, meserie cu un cod CAEN diferit, funcționarea este condiționată de înscrierea în Registrul Artelor Spectacolului, la secțiunea „Companii de spectacole sau concerte", conform OG 21/2007.

„În acest moment (înscrieri până la 17 decembrie 2010), numărul impresarilor persoane fizice atestați este de 221. Dintre aceștia, doar un număr redus își desfășoară activitatea de impresariat în mod real. Numărul impresarilor persoane juridice este de 127. La aceștia din urmă se adaugă instituțiile publice care își impresariază propriile producții, respectiv opt instituții. Respectarea legii de către impresari/organizatori de spectacole este o atribuție legală împărțită între Ministerul Culturii și Patrimoniului Național (MCPN) și alte autorități ale statului. MCPN verifică respectarea legii în ce privește deținerea și valabilitatea avizelor/ atestatelor impresarilor. În ce privește legalitatea contractelor civile/ comerciale, respectiv în materia dreptului de autor și drepturilor conexe, competențele sunt ale autorităților", subliniază Ionică Pîrvu, directorul Centrului de Pregătire Profesională în Cultură.

„Din punctul nostru de vedere, actualul cadru normativ, chiar dacă perfectibil, acoperă în întregime desfășurarea activității de impresariat artistic. Este necesar să se facă distincția între artiști și impresarii acestora, respectiv modele și mandatarii lor, aceste perechi de noțiuni fiind distincte atât din punct de vedere legal, cât și practic. Prin urmare, este necesar să se înțeleagă că un model nu este necesarmente artist interpret sau executant, iar «agentul» acestuia nu este impresar. Din acest punct de vedere, numărul de agenții de impresariat care desfășoară și activități de intermediere a modelelor este foarte redus - 11", precizează Ionică Pîrvu. ✪

LUMEA DE SUNETE

La București se cântă Mahler

În 2010 a fost Anul Gustav Mahler, iar în 2011 este din nou Anul Mahler

Filarmonica „George Enescu" încearcă să se apropie de ideea de integrală pe parcursul a doi ani, iar la Sala Radio pot fi ascultate unele dintre capodoperele mahleriene.

Oltea Șerban-Pârâu

Mahler va putea fi ascultat la Ateneu și la Sala Radio

●● Crizele, rupturile, conflictele pe care Mahler le-a reflectat în muzica sa în urmă cu mai bine de un secol sunt cele ale epocii noastre, la fel suprimarea barierelor între genuri și stiluri, explozia formelor, prăbușirea valorilor tradiționale și marile întrebări care rezultă din toate acestea. Mahler este contemporanul lui Freud sau Kafka – toți trei evrei și originari din Boemia – și este unul dintre pilonii revoluției spirituale petrecute în Viena începutului de secol XX.

Un meloman rafinat nu va rata întâlnirile bucureștene cu muzica lui Mahler, fie că a fost deja la „Simfonia a VI-a" în versiunea dirijorală a lui Camil Marinescu sau „Simfonia a V-a" sub bagheta lui Horia Andreescu, la Ateneu, alături de Orchestra Filarmonicii, fie că va fi interesat de versiunea olandezului Theo Wolters – dirijor-asistent al maestrului Mariss Jansons la Royal Concertgebouw Orchestra – la prima simfonie a lui Mahler programată chiar săptămâna aceasta, la 18 februarie, la Sala Radio, precedată în aceeași seară de celebrul Concert nr. 5 pentru pian și orchestră, „Imperialul" de Beethoven, în versiunea lui Horia Mihail.

PARADOXUL CA ORIGINALITATE

Prima audiție a „Simfoniei I" la Budapesta, în 1889, a fost un eșec, iar după acest concert Mahler a renunțat pentru o perioadă la experimentele simfonice. Paradoxurile și antinomiile sunt cele care dau artei sale originalitatea și bogăția. Muzica lui este hrănită de conflictele intime, de aspirațiile și de viziunile lui metafizice.

Punct culminant al creației simfonice mahleriene, „Simfonia a III-a", în care orchestrei i se alătură Corul Academic și Corul de Copii, va fi prezentată sub bagheta aceluiași Camil Marinescu la 25 martie, tot el urmând să atace Simfonia a VIII-a, „Simfonia celor o mie" la Ateneu, dar în toamnă, după Festivalul „Enescu". Au fost critici care i-au reproșat lui Mahler că muzica lui este plină de reminiscențe și de citate. Totuși, deși aparent compusă pentru a șoca și pentru a provoca, de la simplitatea incitantă a ritmului de marș sau ländler până la facilitatea înșelătoare a liniilor melodice muzica lui este accesibilă doar celor avizați.

Schimbările bruște de stare, contrastele abrupte, sonoritățile aspre, culorile violente, celebra „eterogenitate" de stil sunt elemente care fac muzica lui foarte ușor recognoscibilă, dar nu și foarte populară. Proporțional cu supradimensionarea simfoniilor sale, această aniversare în doi ani succesivi – 2010 și 2011 – ne oferă ocazia de a ne lămuri pe viu, chiar și la București, de ce Mahler a fost venerat sau detestat, uneori simultan, uneori chiar de aceiași critici sau iubitori de muzică în etape succesive ale vieții.

PE SCURT

TIMIȘOARA

Fujiko Hemming, în recital

●● Cunoscuta pianistă japoneză **Fujiko Hemming (foto)** va susține un concert mâine seară la Timișoara, la ora 19.00, alături de Filarmonica „Banatul" din localitate. Interpreta a propus un program din care fac parte partituri de Schubert, Chopin, Bach, Sukegawa și Liszt. Muziciana va concerta și la București, la Ateneul Român, în ziua de 21 februarie, alături de Filarmonica „George Enescu". Evenimentul este organizat de Ambasada Japoniei în România, împreună cu Filarmonica „George Enescu" și Filarmonica „Banatul" din Timișoara.

BUCUREȘTI

Ultima cortină peste „Celan"

●● Vineri, 18 februarie, la ora 18.30, pe scena Operei Naționale București va avea loc ultima reprezentație a operei „Celan". Premiera spectacolului a avut loc la 28 noiembrie 2010, în prezența compozitorului, artistul german Peter Ruzicka. Opera „Celan" este un omagiu adus unuia dintre cei mai importanți poeți moderni de limbă germană, Paul Celan, evreu originar din România. Din distribuție fac parte Ștefan Ignat, Ionuț Pascu, Alexandru Ionescu. Conducerea muzicală îi aparține dirijorului Vlad Conta, iar regia Verei Nemirova.

PUBLICITATE

Librăria Magheru
librăriile adevărul
BUCUREȘTI
Librăria Doamnei

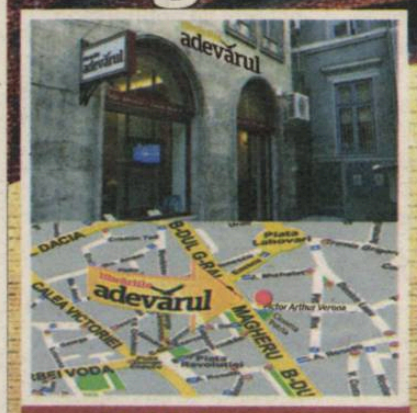

Cărțile și filmele Adevărul!
Ziare și reviste!
Abonamente și mică publicitate!

ÎN PLUS: Free WiFi spot
Cea mai bună selecție de carte a celor mai cunoscute edituri!

Vino în Librăriile Adevărul!

Bd. Magheru nr. 18
lângă Cinema Patria
Telefon: 021 311 32 85

TIMIȘOARA: Str. Mercy nr. 3
TIMIȘOARA: Str. Alba Iulia
BRAȘOV: Str. Michael Weiss nr. 9
CLUJ-NAPOCA: Str. Ion Rațiu nr. 2
CRAIOVA: Str. Împăratul Traian nr. 9
CONSTANȚA: Bd. Tomis nr. 117
IAȘI: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 4
GALAȚI: Str. Brăilei nr. 169

Str. Doamnei nr. 27-29
intrarea prin Bd-ul I. C. Brătianu
Telefon: 021 310 41 12

EXPOZIȚIE

Artistul și Femeia-Ispită

Expoziția „Eye Candy“, de Mihai Florea, face „ochi dulci“ mecanismelor (post)moderne ale advertisingului, satirizându-le, dar lăsându-se și sedus de farmecul lor „indiscret“

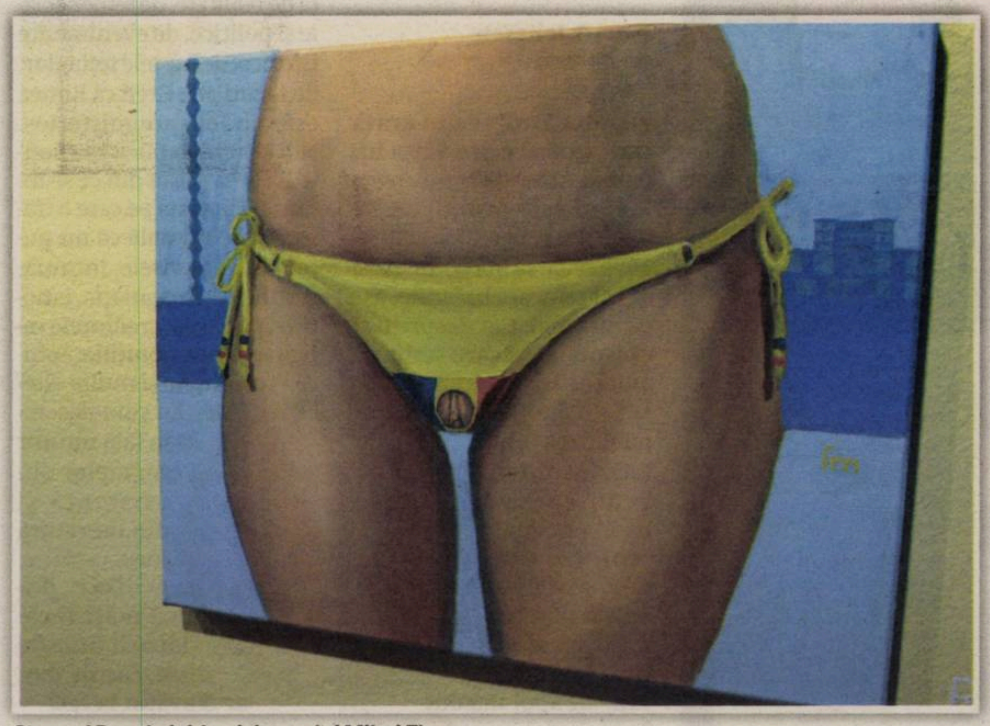

Steagul României, în viziunea lui Mihai Florea

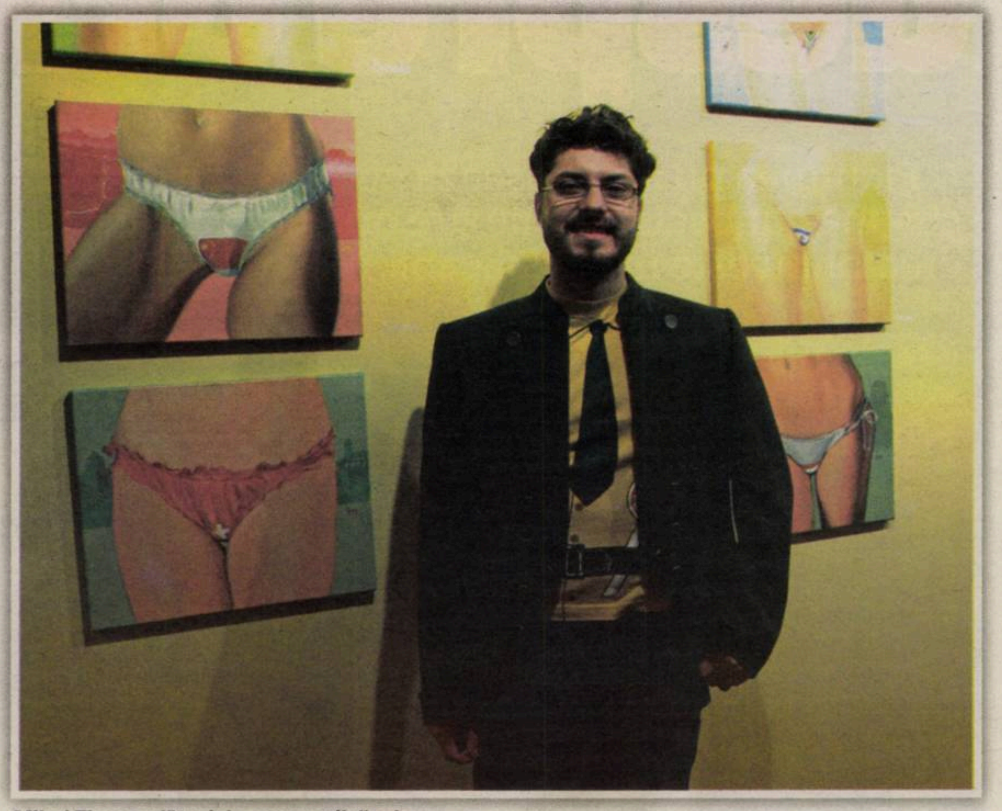

Mihai Florea, alături de „steagurile“ sale

Diana Dochia îngrijește, la Anaid Art Gallery, o expoziție care se înscrie într-un curent mai larg de chestionare a relației consumatorilor cu publicitatea.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Galeria de artă Anaid, unul dintre cele mai importante spații pentru arta contemporană a ultimului deceniu, își propune acum lansarea „pe piață“ a unui tânăr artist: Mihai Florea, originar din Târgu-Mureș, absolvent al Universității Naționale de Artă București, a cărui expoziție personală de debut, intitulată „Eye Candy“, poate fi vizitată aici până la 5 martie. Demersul curatorial al expoziției este asumat de Diana Dochia, coordonatoarea acestui spațiu care are la activ numeroase expoziții sonore.

Pentru debutul său cu o „personală“, Mihai Florea și-a ales o temă oarecum „la modă“ printre tinerii artiști, mai bine zis care face furori printre expozițiile recente de artă contemporană: analiza și, eventual, „satira“ publicității, relația dintre publicitate și artă și, mai ales, relația dintre publicitate și sexualitate.

SEXUL VINDE

Demersurile pleacă de la o constatare de domeniul evidenței: „sexul vinde“, cum s-ar spune, așa că advertisingul este plin de imagini ale „femeii perfecte“, ale „femeii-obiect“, a cărei „ispită“ nu constă de fapt în altceva decât de a te face să cumperi fel de fel de produse. „Omul contemporan este bombardat de reclame. Aproape întotdeauna imaginea produsului este însoțită sau prezentată de un model feminin care se înscrie în conceptul de 90-60-90 cm. Imaginea modelului feminin vinde produsul. Femeia-Ispită este cea care seduce consumatorul să cumpere produsul. Ea are rolul de a ispiti, de a atrage posibilii clienți“, așa cum spune curatorul Diana Dochia. Pe de altă parte, preocuparea artiștilor – români sau de aiurea – față de societatea de consum își are rădăcinile, în mod evident, în arta pop a anilor '60 (Andy Warhol și restul lumii).

Lucrările artistului – majoritatea pictură, combinată cu câteva „obiecte“; inedite sunt însă seriile tematice prin care se conceptualizează subiectul – au, astfel, fiecare dintre ele un ipotetic preț de achiziționare, în euro, fiecare dintre acesta fiind însă tăiat cu o bară și înlocuit cu un preț redus, ca în orice „boutique“ care se respectă.

Info

„Eye Candy“, expoziție de pictură Mihai Florea
Curator: Diana Dochia
Unde: Anaid Art Gallery (str. Slobozia nr. 34)
Când: până la 5 martie

La prima privire, cei trei pereți ai expoziției sunt tapetați – aparent în dezordine – de picturi cu modele feminine voluptuoase, îmbrăcate sumar, în lenjerie de firmă. O privire atentă dezvăluie modul de structurare a expoziției, împărțită în patru secțiuni: „Candy Eyes (Ochi dulci)“, „Flags (Steaguri)“, „Useful Objects (Obiecte banale)“, „Worship (Venerație)“.

GĂURICA DIN STEAG

Prima secțiune conține coperte ale unor reviste glossy imaginare, care titrează vorbe de duh ale oamenilor celebri, reale sau inventate. Secțiunea „Useful Objects (Obiecte banale)“ prezintă detalii ale corpului feminin, care promovează banale obiecte, ce pot fi regăsite de vizitator în cutiile de la baza picturilor. „Worship (Venerație)“ portretizează „sfânta treime“ a societății actuale: petrolul-banii-internetul, prin intermediul unor „grații“ planturoase și dezbrăcate.

Cea mai bună poantă este cea a secțiunii „Flags (Steaguri)“: diverse țări își promovează imaginea prin intermediul unor chiloței pe care este reprodus drapelul statului respectiv. Ultimul este cel al României, cu celebra sa gaură din steag, care devine... găurica din slip, oferind, elegant, privirii accesul la clitoris. „Expoziția satirizează în egală măsură atât pe cel care produce reclama, cât și pe cel care o promovează și consumă“, este de părere Diana Dochia.

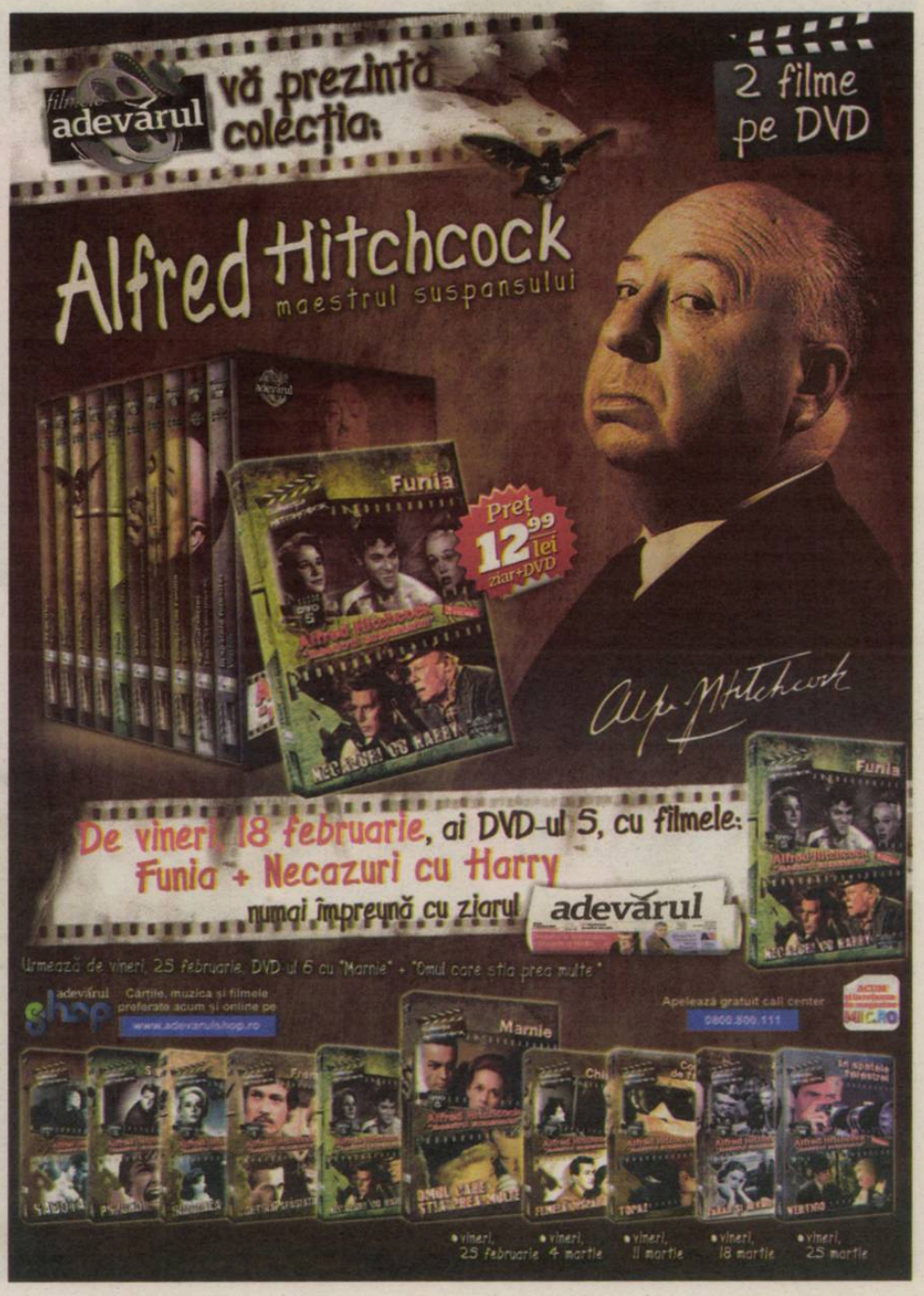

ISABEL ALLENDE:

„Pot să scriu despre orice“

Ficțiunea nu se detașează cu adevărat de realitate, susține cunoscuta scriitoare originară din Peru, iar actul creator nu este nici explicabil, nici controlabil

FOTOGRAFII: LORI BARRA

În seria de autor pe care i-a dedicat-o prozatoarei, Editura Humanitas va publica volumul de memorii „Suma zilelor“, în care scriitoarea își rememorează existența, după moartea fiicei sale, experiență din care a rezultat romanul „Paula“.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro.

„Adevărul“: Cum arată o zi oarecare din viața lui Isabel Allende?

2011 este primul an sabatic din lunga mea viață și am nevoie să mă odihnesc și să-mi reîncarc bateriile, așa că nu scriu. Cât despre o zi obișnuită, în care scriu, ea arată astfel: mă trezesc la 6.30 dimineața, meditez o jumătate de oră, îmi beau cafeaua în pat, mă scol, fac un duș, scot câinele la plimbare, mănânc ceva ușor la micul dejun, iar apoi mă duc în atelierul meu din spatele casei, unde scriu cam 8-10 ore. Din când în când, mă opresc să-mi întind oasele în grădină sau să mă joc cu câinele. Beau ceai toată ziua, iar la prânz mănânc un măr cu mozzarella. Dar în atelier mai fac și alte lucruri în afară de scris. Mă documentez, corectez, îmi editez textele etc. La prânz îmi verific emailul și sun la birou (care se află în alt oraș, cam la 25 de minute de mers cu mașina de la casa mea). Soțul meu pregătește cina, pe care o luăm seara pe la 7. Uneori, înainte să mergem la culcare, ne uităm la câte un film.

În limba română s-au publicat până acum 12 volume ale autoarei

În 1982 ați publicat prima carte, „Casa spiritelor“, care v-a schimbat viața. Cum erau „vocile“ care v-au vorbit atunci, după cum ați povestit, în comparație cu cele pe care le auziți acum?

Voicile sunt altele la fiecare carte, dar sunt întotdeauna prezente în existența mea. Cum aș putea scrie, de n-ar fie ele? Unele vin din trecut, altele sunt personaje care se plimbă neinvitate prin paginile pe care le aștern, iar altele sunt „spirite“, căci eu așa le spun muzelor binevoitoare care mă inspiră. Vocile din „Casa spiritelor“ erau în special ale unor membri din familia mea, unii vii, alții răposați, și ele mi-au spus povestea lor. Mi-au vorbit însă și vocile victimelor dictaturii lui Pinochet. Acum vocile vin din timpuri și spații îndepărtate. Dar le aud limpede. Când am scris „Insula de sub mare“, de exemplu, am auzit vocile sclavilor din Tahiti, ale stăpânilor albi și ale oamenilor de culoare liberi din New Orleans.

Criticii spun că literatura dvs. este realism magic. Dvs. susțineți că este realism. De ce?

Pentru că eu scriu despre viața reală și despre oameni reali. Literatura mea de ficțiune nu este niciodată detașată de realitate, de teme sociale și politice, de evenimente istorice, de luptele femeilor, de locuri etc. Cred că lumea este un loc tare misterios. Noi putem explica sau controla prea puțin din ce se întâmplă în viața pe care o trăim. Fără îndoială că nu putem explica visele, intuiția, instinctul, imaginația, emoțiile, patimile, credințele religioase, premonițiile, coincidențele și multe altele. Eu sunt deschisă în fața tuturor enigmelor din existența și din literatura mea.

Dar, dacă n-ați fi călătorit atât de mult, cărțile dvs. ar fi arătat la fel?

Călătoriile mi-au deschis mintea și sufletul față de minunile din lume și față de toate nuanțele culorilor din oameni. De obicei, cărțile mele au un suflu epic, pentru că încerc să fructific cât pot de mult din lumea reală. Nu cred c-aș scrie așa, dacă n-aș fi văzut atât de mult. Simt că pot să scriu despre orice vreau – câtă vreme mă documentez suficient – fiindcă oamenii sunt la fel peste tot în lume. În ciuda diferențelor de natură culturală, avem cu toții aceleași emoții și vrem aceleași lucruri. Sunt convinsă că, dacă aș plasa un personaj în Roma antică sau într-o oraș SF, din altă planetă, personajul ar fi credibil, pentru că ființele umane nu se schimbă semnificativ.

„SUNT CA UN BURETE“

Dar, în cazul volumul „Paula“, literatura a funcționat ca terapie?

Scrisul nu înlocuiește terapia, dar cu siguranță că te ajută să te lupți cu apele tulburi și cu suferințele vieții. Să plâng moartea fiicei mele a însemnat să merg singură prin bezna dintr-un tunel lung, pas cu pas, lacrimă cu lacrimă, cuvânt cu cuvânt. Scrisul la această carte m-a ajutat să ies din tunel.

Identitatea dvs. artistică este legată de anumiți scriitori sau de anumite cărți?

Nu neapărat, deși tot ce citesc și fiecare film la care mă uit, fiecare poveste pe care o aud, fiecare trăire și întâmplare din viața mea înseamnă inspirație pentru literatură. Nu sunt conștientă de influ-

Scriitoarea Isabel Allene este convinsă că, deși nu putem controla viața, putem schimba lumea FOTO: LORI BARRA

enţele din literatură, însă știu că sunt ca un burete: totul mă afectează și totul contează.

● Ce înseamnă literatura pentru dvs., de fapt, și pentru cine scrieți?

● Scriu pentru cei care mă citesc și pentru mine însămi. Altceva nu știu să fac, nu aș putea avea altă slujbă. M-am născut povestitoare, strâng povești și ador să le spun. Sunt și comunicator – doar mi-am început cariera ca ziaristă – și pentru mine e important să ajung la cititori, să le stârnesc interesul și să le țin atenția trează de la prima la ultima pagină.

● Vă simțiți împlinită, ca scriitoare și ca ființă umană?

● Simt că am făcut o mulțime de lucruri și că am încercat să le fac bine, dar firește că întotdeauna e loc de mai bine. Sunt împăcată cu mine însămi.

O PICĂTURĂ ÎNTR-UN DEȘERT

● În „Suma zilelor", care va apărea acum și în limba română, spuneți că avem numai ce dăruim. Povestiți momente care v-au determinat să înființați o fundație de întrajutorare a femeilor. Implicarea socială poate schimba ceva?

● Da, poate. Am văzut că un mic ajutor poate face enorm. De aproape 15 ani, fundația mea lucrează la firul ierbii să ajute femei și copii cu tot ce înseamnă educație, sănătate și protecție. Bineînțeles că această contribuție a noastră este doar o picătură de apă în nesfârșitul deșert al suferinței oamenilor, dar o picătură tot e mai mult decât nimic.

● În tulburata noastră epocă, ar putea „moștenirea" lui Salvador Allende, unchiul dvs., să ducă la apariția unei noi ideologii de stânga, una mai puțin dogmatică, mai puțin violentă și mai postmodernă?

● Salvador Allende a fost un vizionar în anii '70, dorindu-și să facă schimbări sociale profunde în structura democrației și a libertății. A fost cu mult înaintea epocii lui. Se întâmpla când Războiul Rece era în toi, iar lumea era divizată între stânga și dreapta, zona de influență a Uniunii Sovietice și a Statelor Unite. America n-ar permite niciodată o altă revoluție ca cea din Cuba și a fost hotărâtă să distrugă experimentul social al lui Allende, așa cum a făcut și în alte părți în lume, unde liderii stângii au fost maziliți sau asasinați. Acum, după ce Războiul Rece s-a încheiat, în America Latină sunt la putere mai multe guverne socialiste, care nu reprezintă o amenințare pentru Statele Unite. Guvernul lui Michele Bachelet din Chile (la putere în perioada 2006-2010) n-a fost nici dogmatic și nici violent, fiind un exemplu pentru cum ar putea arăta un socialism postmodern în America de Sud.

> Să plâng moartea fiicei mele a însemnat să merg singură prin bezna dintr-un tunel lung, pas cu pas, lacrimă cu lacrimă, cuvânt cu cuvânt. Scrisul la această carte m-a ajutat să ies din tunel.
>
> **Isabel Allende**
> scriitoare

30 de ani de succes

●● Născută în anul 1942 la Lima, în Peru, Isabel Allende este nepoata fostului președinte chilian Salvador Allende. După o copilărie petrecută în Chile, a plecat în Venezuela în timpul dictaturii lui Pinochet și a rămas 15 ani în această țară, în care a lucrat ca ziaristă. A debutat ca scriitoare în anul 1982, când a publicat romanul „Casa spiritelor", care s-a bucurat de o largă apreciere și a devenit imediat bestseller internațional. Au urmat apoi numeroase volume de succes, traduse în America și în toată Europa, printre care „Despre dragoste și umbră" (1984), „Eva Luna" (1987), „Povestirile Evei Luna" (1989) sau „Planul infinit" (1991).

●● Anul 1992 a reprezentat un moment devastator pentru Isabel Allende. Fiica sa a murit din cauza porfiriei. Suferința acestei pierderi a fost transpusă în volumul „Paula", publicat în anul 1994, carte cu ajutorul căreia autoarea a reușit să meargă mai departe și a continuat să scrie. A semnat apoi volumele „Afrodita", „Fiica norocului", „Portret în sepia", „Zorro", care i-au consolidat statutul de una dintre cele mai îndrăgite scriitoare din America Latină. După volumul de memorii „Țara mea inventată" (2003), a publicat în 2007 romanul autobiografic „Suma zilelor", în curs de apariție în seria de autor editată la Humanitas. În 1994, statul francez i-a acordat scriitoarei care acum locuiește în California titlul de Chevalier Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres, iar peste zece ani a devenit membră a American Academy of Arts and Letters.

●● La patru ani de la moartea fiicei sale, scriitoarea a înființat Fundația „Isabel Allende", care sprijină organizațiile de întrajutorare a femeilor și a copiilor nevoiași.

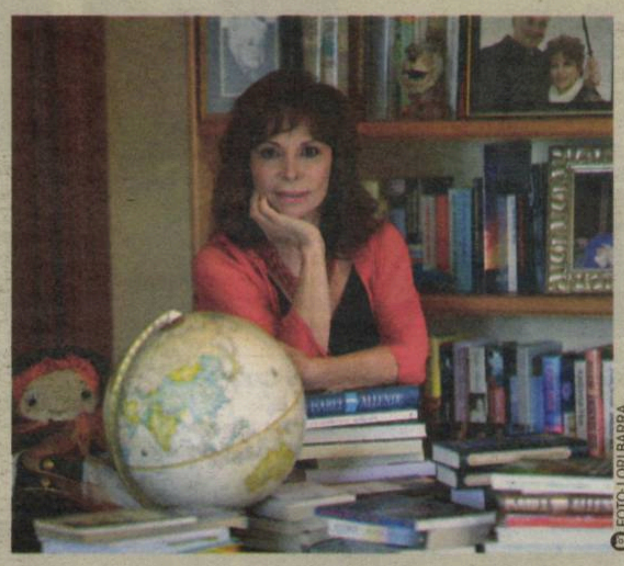

FOTO: LORI BARRA

FOTO: LORI BARRA

„Nimeni nu vrea o fetiță"

Istorisind o călătorie în India în capitolul intitulat „Cine vrea o fetiță?", din autobiografia „Suma zilelor", autoarea povestește una dintre întâmplările care au determinat-o să înființeze Fundația „Isabel Allende":

„Claxonul lui Sirinder ne-a informat că era vremea să plecăm. Ne-am luat rămas-bun și am plecat, dar o femeie a venit după noi. M-a atins pe spate, iar când m-am întors mi-a întins un pachet. Credeam că vrea să-mi dea ceva în schimbul brățărilor și-am încercat să-i spun prin semne că nu era nevoie, dar m-a silit să-l iau. Era ușor, ai fi zis o legătură de cârpe, dar când l-am desfăcut am văzut că era vorba de un nou-născut, mititel și negricios. Ținea ochii închiși și mirosea altfel decât toți pruncii pe care-i știam, un miros acru de cenușă, praf și excremente. L-am sărutat pe frunte, am murmurat o binecuvântare și am vrut să-l dau înapoi mamei, însă aceasta a fugit la celelalte, lăsându-mă cu plodul în brațe și neînțelegând nimic. Un minut mai târziu, Sirinder era lângă mine, țipând să-l las acolo, că nu puteam să-l iau cu mine, era murdar; mi l-a smuls din brațe și s-a dus să-l dea înapoi femeilor, care au luat-o la goană, speriate. Așa că a lăsat copilul pe jos, sub copac.

Venise între timp și Willie, care m-a luat aproape pe sus și m-a târât la mașină, urmat de Tabra. Sirinder a pornit motorul și am luat-o din loc în timp ce mă prăbușeam pe umărul lui Willie.

- De ce voia femeia aia să ne dea copilul?, a întrebat Willie.

- Era fetiță. Nimeni nu vrea o fetiță, a venit explicația."

(fragment din volumul „Suma zilelor", în pregătire la Editura Humanitas)

TELE-TEXT

Lumini, umbre și mai ales nuanțe

Cezar Paul-Bădescu

Oștiți, cu siguranță, din „Titanic". Amintiți-vă de rolul în care apărea alături de Leonardo DiCaprio și apoi vedeți-o în „The Reader" („Cititorul"). Este vorba de Kate Winslet, desigur, în care veți descoperi o actriță extraordinară, proteică, capabilă de incredibile nuanțe și profunzimi.

Căci despre nuanțe este vorba în filmul regizat de Stephen Daldry, „The Reader".

Gândirea comună ne spune, de exemplu, că relația amoroasă dintre o femeie de 36 de ani cu un minor de 15 ani trebuie pusă la zid. Că un matur analfabet este bun de expus și el rușinii publice. Că un (fost) nazist este în mod automat un monstru uman. Ei bine, filmul lui Daldry se ferește să coloreze lucrurile în alb-negru. Nici nu condamnă toate acestea, dar nici nu le absolvă. Le pune în context, dezvăluie resorturi nebănuite, umblă la acordul fin.

Așa stând lucrurile, scenele de amor dintre femeie și puști nu mai sunt neapărat scandaloase, iar ele se combină cu extraordinare momente în care el îi citește ei din „Odiseea" sau din „Doamna cu cățelul". Analfabetismul ei nu este deloc echivalent cu prostia sau cu vreun stadiu subuman, lipsit de idei sau de trăiri estetice. În fine, crimele naziste la care a participat gardiana de lagăr Hanna Schmitz, personajul jucat de Kate Winslet, nu sunt mai puțin grave, dar pot fi înțelese. Hanna Schmitz fusese îndoctrinată (de către sistemul nazist, dar și de către moștenirea culturală germană) cu un absurd simț al datoriei, care-o face să acționeze cu ochelari de cal. Astfel încât, în timpul unui bombardament, își lasă prizonierele să ardă de vii într-o biserică, considerând că singura datorie a ei este să nu le permită să evadeze. Chiar și la proces, este convinsă că și-a făcut datoria și nu conștientizează că ar fi existat și alternativa să le elibereze.

În fine, filmul e destul de complicat, tocmai pentru că nu reduce lucrurile la rețetele pe care le cunoaștem. Dar nu la fel este și viața? ✪

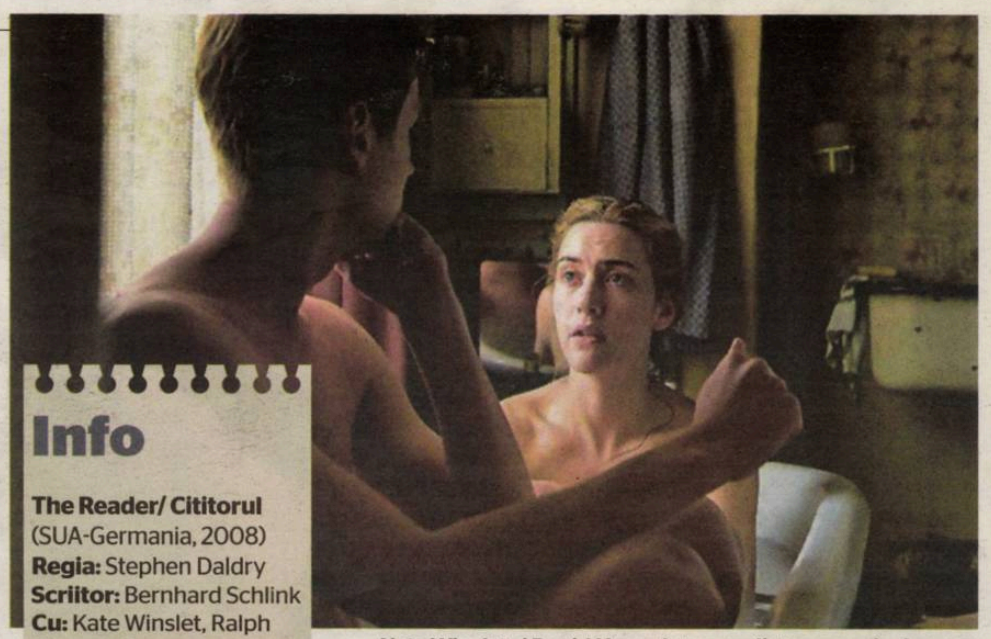

Kate Winslet și David Kross, într-una dintre scenele de amor

Info

The Reader/ Cititorul (SUA-Germania, 2008)
Regia: Stephen Daldry
Scriitor: Bernhard Schlink
Cu: Kate Winslet, Ralph Fiennes, Bruno Ganz, David Kross, Karoline Herfurth

TVR 1, vineri (18 februarie), ora 23.10

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 16 februarie

20.00 HBO
FILM
Alice în Țara Minunilor (SUA, 2010)
Regia: Tim Burton
Cu: Mia Wasikowska, Johnny Depp, Helena Bonham Carter, Anne Hathaway.

22.30 TVR CULTURAL
SPECTACOL

Gala „Angela, te iubim"
Participă: Angela Gheorghiu, Victor Rebengiuc, Dan Grigore, Ion Caramitru, Horațiu Mălăele.

Joi 17 februarie

22.00 CINEMAX
FILM

Nebunie (SUA, 1987)
Regia: Martin Ritt
Cu: Barbra Streisand, Richard Dreyfuss, Karl Malden, Maureen Stapleton, Eli Wallach, Robert Webber.

23.30 MEZZO TV
CONCERT
Jazz a Antibes: John McLaughlin Trio - 1990

Vineri 18 februarie

22.00 HBO
FILM

Fata care s-a jucat cu focul (Suedia-Danemarca-Germania, 2009)
Regia: Daniel Alfredson
Cu: Noomi Rapace, Michael Nyqvist, Endre Lena, Georgi Staykov, Sofia Ledarp.

21.30 MEZZO TV
CONCERT
Alexandre Tharaud interpretează Satie la „Cité de la musique".

Sâmbătă 19 februarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Copilul din Macon (Anglia-Franța-Belgia-Germania, 1993)
Regia: Peter Greenaway
Cu: Julia Ormond, Ralph Fiennes, Philip Stone, Jonathan Lacey, Don Henderson.

1.05 HBO
DOCUMENTAR
În derivă - Making Of

Duminică 20 februarie

18.00 TVR1
TALK-SHOW

50 de minute cu Pleșu și Liiceanu
Cu: Andrei Pleșu și Gabriel Liiceanu.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Tokyo! (Franța-Japonia-Germania-Coreea de Sud, 2008)
Regia: Michel Gondry, Leos Carax, Bong Joon-ho
Cu: Yu Aoi, YosiYosi Arakawa, Jean-François Balmer, Julie Dreyfus, Ayako Fujitani.

Luni 21 februarie

18.00 TVR CULTURAL
CONCERT

Festivalul de bandoneon
Cu: Madeleine Soave, Peter Soave, Richard Galliano, Hector Ulisses Passarella, Jacomucci.
Lucrări de: Piazzolla, Baretta, Bach, Rahmaninov, de Falla.

00.05 HBO
FILM
Alien 3 (SUA, 1992)
Regia: David Fincher.
Cu: Sigourney Weaver, Charles S. Dutton, Charles Dance, Paul McGann, Brian Glover.

Marți 22 februarie

21.30 TVR CULTURAL
EMISIUNE

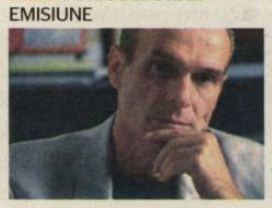

Rezistența prin cultură
Moderator: Stejărel Olaru
Invitat: Cristian T. Popescu
Documentar despre scriitorul Ion Dezideriu Sârbu.

22.10 HBO
FILM
Fratele dispărut (SUA, 2009)
Regia: Jim Sheridan.
Cu: Tobey Maguire, Jake Gyllenhaal, Natalie Portman, Sam Shepard, Bailee Madison.

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Noul număr Forbes România!

Ultimii reprezentanți în activitate ai generației de aur a banking-ului românesc, vorbesc pentru prima dată despre planurile lor de retragere.

În plus: Topul celor mai mari investitori în energia eoliană

Tehnologie: Cum refuzi Microsoft

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

EXPOZIȚIE

Bucureștiul socialist, expus la Londra

O celebră galerie din capitala Marii Britanii prezintă lucrări ale lui Ion Grigorescu, unul dintre cei mai importanți artiști contemporani români

Hrair Sarkissian - Untitle (In Between series), 2007

Hrair Sarkissian - Untitle (In Between series)

Ion Grigorescu este prezent în expoziția de la Tate Modern Gallery din Londra cu filme pe 8 mm și fotografii având ca temă „orașul București în socialism".

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Prestigioasa galerie Tate Modern din capitala Marii Britanii a vernisat săptămâna trecută – joi, 10 februarie – expoziția de grup „Out of Place", care prezintă lucrări ale reputatului artist contemporan român Ion Grigorescu, alături de cele ale altor trei artiști din Orientul Mijlociu: Cevdet Erek (Turcia), Hrair Sarkissian (Siria) și Ahlam Shibli (Palestina). Artistul Ion Grigorescu a fost prezent la vernisaj, iar această expunere este rodul colaborării dintre Tate și Institutul Cultural Român din Londra. Expoziția, care va fi deschisă până la 15 aprilie 2011, va fi însoțită în lunile următoare de o discuție cu Ion Grigorescu susținută de curatorul Katrin Rhomberg, care a organizat expoziția personală a artistului „In the Body of the Victim" la Bienala de la Berlin 2010.

BOLGIILE BUCUREȘTENE

Despre ce este vorba, mai exact? Ion Grigorescu expune trei filme realizate pe peliculă de 8 mm – „București iubit" (1977), „Balta Albă" (1979) și „Pustiul" (1982), lucrarea video „Axele încrucișate ale orașului" (1994) și seria de 18 fotografii „Orașul în socialism" (1974 – 1987), în care abordează teme precum peisajul urban comunist, omniprezența politicului și consecințele distructive ale regimului asupra societății românești. Astfel, ceea ce este tema centrală a artistului român – care documentează, cu mijloacele artei contemporane, folosindu-se de clișeele și filmele pe 8 mm pe care le-a captat în ultimele trei decenii ale experimentului comunist din România, „holocaustul" urbanistic și social adus de acest sistem în întreaga Europă de Est, și mai ales în România lui Ceaușescu – capătă acum o inedită expunere în capitala Angliei, într-unul dintre cele mai influente centre ale artei contemporane pe plan internațional.

„Rana" provocată civilizației românești de permanenta inginerie socială și intervenție în peisajul urban a celor 45 de ani de comunism (care, din păcate, nu a încetat nici după 1989, ba chiar, pe plan urbanistic, s-a acutizat) devine evidentă urmărind lucrările artistului, fiind astfel cunoscută și de publicul occidental. Fascinantul București, „traumatizat" în ființa sa interbelică, a Micului Paris, și devenit un spațiu infernal, al „anomiei" generalizate (care a caracterizat ultimii ani ai comunismului), este o altă temă predilectă a artistului, la rândul său inedită pentru occidentali. Ion Grigorescu nu este însă un documentarist, cu interes în primul rând istoric și factual, ci un artist vizual, care-și utilizează acest fond documentar, captat în anii epocii așa-zise „de aur", pentru rafinate exerciții de ordin artistic.

LOCURI DAMNATE

Așa cum îi spune și numele, expoziția „Out of Place" analizează modul în care schimbările politice afectează viețile indivizilor, la nivelul micro al societății, neconsemnat de diferitele expresii ale istoriei. Lucrările investighează, în special, arhitecturi sau zone abandonate rezultate în urma unor decizii economice sau a conflictelor politice din regiunile în care activează artiștii – locuri instabile, cu identitate și memorie în flux permanent. De aceea, au fost alese țări și locuri cu o astfel de istorie specială: Turcia, Siria, Palestina, România.

Un „supraviețuitor" al comunismului

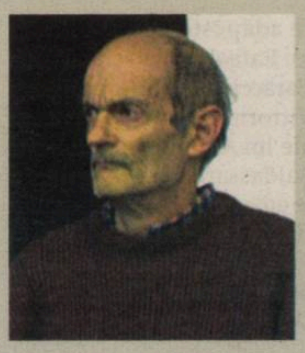

Ion Grigorescu (născut în 1945) este o personalitate de prim rang a artei vizuale contemporane românești și europene, unul dintre pionierii experimentalismului din anii '60-'70. Creația sa cuprinde lucrări de pictură, desen, pictură monumentală, icoane, fotografie, obiect, instalație, ambient, text, performance și artă video. Opera sa a rămas mult timp necunoscută, reputația sa traversând granițele României numai după 1990. În prezent, lucrările sale sunt considerate repere esențiale în istoria artei europene recente. Artistul are numeroase expoziții personale și participări de grup în manifestări și muzee de prestigiu, precum: Bienala de la Berlin 2010, Muzeul de Artă Modernă din Varșovia (2009), Muzeul de Artă Modernă din Viena (2010) și Bienala de la Veneția 1997. Ion Grigorescu participă pentru prima dată la o expoziție într-o galerie publică din Marea Britanie, după prezența la Frieze Art Fair în 2010, cu Galeria „Andreiana Mihail" din București și cu sprijinul ICR Londra.

Ion Grigorescu, Fences (City in Socialism series), 1974-1987

La Roma, cu Radu Paraschivescu

●● Radu Paraschivescu (n. 1960, Bucureşti) este scriitor. Asta înseamnă că scrie cărţi şi articole. Nu vrea să fie considerat ziarist – pentru simplul motiv că nu e – şi se revoltă dacă i se aplică eticheta de analist. A scris 11 cărţi şi a tradus aproape 70. Coordonează colecţia „Râsul lumii" la Editura Humanitas şi se lasă coordonat acasă de trei motani şi o soţie. E bolnav de literatură, sport şi Pink Floyd. Oftează când se suie în avion. Îl supără alcătuirile invulnerabile, ceea ce-l face să ţină cu echipe care ştiu să piardă: Poli Timişoara, Real Madrid, Lazio. De patru, cinci ani se răzbună pe deceniile când n-a ieşit din ţară şi se abandonează extazului turistic. Îi plac Toscana, dulciurile, Lisabona, pulpa de raţă, scriitorii comici, Praga, Monica Bellucci, fotbalul şi Roma. E Leu, dar a trecut prin circul roman şi prin câteva devalorizări.

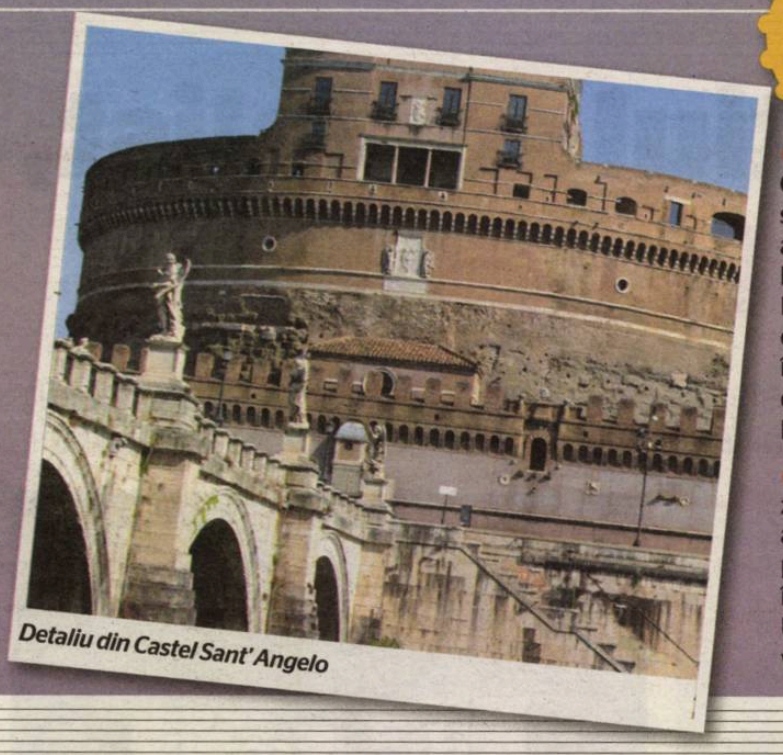

Detaliu din Castel Sant' Angelo

NU RATAŢI!

● **Basilica di San Clemente**. Datează din secolul al XI-lea şi se află deasupra unei alte biserici, din secolul al IV-lea, ridicată la rândul ei pe locul ocupat, în veacul I, de casa consulului roman Titus Flavius Clemens.

● **Trastevere**. Cartierul zumzăie pe malul vestic al Tibrului, construit pe locurile populate în vechime de etrusci. Ulcioare pietruite, case vechi, ameninţate de ruină, cu pereţi îmbrăcaţi în iederă, locante în care se adună boema oraşului şi ateliere de artă contemporană.

● **Palazzo Doria Pamphilj.** Capodoperă arhitecturală a barocului, cu o curte interioară asemănătoare unui claustrum. Salone degli Specchi (Sala Oglinzilor), pe al cărui tavan Aureliano Milani a pictat „Muncile lui Hercule", este cu adevărat copleşitor.

Fântâni, pisici şi pinii lui Respighi

● Ai ajuns în Roma de o zi şi tocmai ţi-ai dat seama că ar trebui să rămâi o veşnicie

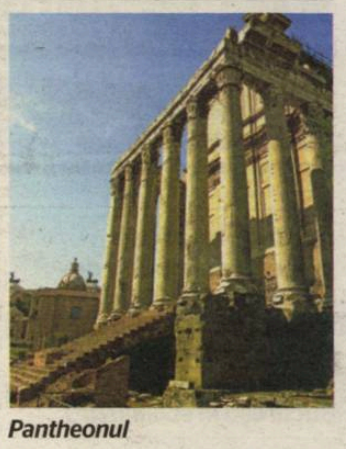

Pantheonul

În Roma, ameţeala vine repede şi trece greu. Totul se filtrează prin impresia unui decor de film.

Radu Paraschivescu

Piaţa Sfântul Petru, Vatican

Podul de pe Il Tevere

●● Roma este „La Città" şi asta spune tot. Lumină vărsată din polonicul lui Dumnezeu şi gureşenie melodioasă pe străzi. Soare scorojind pereţi şi mârtani la siestă în Campo de' Fiori. Fântâni somptuoase şi muzee cărora localnicii le spun, cine ştie din ce superstiţie, biserici. Străini dându-şi întâlnire pe treptele din Piazza di Spagna sau lingând cu privirea vitrinele de pe Via dei Condotti. Îngheţate amuţitoare în Trastevere, la Fior di Luna, sau pe Via Merulana, la Ornelli. Portocali străjuind discret Via Barberini, de la Santa Maria della Vittoria până aproape de Fontana del Tritone. Obeliscuri care ar vrea să gâdile cerul. Pâlcuri de pini (acum îl înţelegi mai bine pe Respighi) cărora un glumeţ le-a turtit coroanele, făcând din ele tipsii verzi, pe care se odihnesc raze şi păsări. Străzi pe care deambulezi în ghearele vrăjii, ştiind că la fiecare capăt te aşteaptă ceva care te va face să tresari. Aceasta e Roma: o seducătoare care nu acceptă rezistenţa, un loc închiriat abuziv pentru pelerinaje turistice şi totodată o napolitană culturală ale cărei straturi se văd fără efort, lăsându-se explorate cu abandon latin.

N-AI NEVOIE DE HARTĂ

Dacă oraşul ar avea o carte de imobil cu pagini întoarse în timp, numele arhivate în ea ar spori senzaţia de vertij: Michelangelo şi Pinturicchio, Bernini şi Caracci, Del Piombo şi Caravaggio, Rafael şi Guido Reni, Perugino şi Ghirlandaio, Boticelli şi Bramante etc. Cât despre monumente, palate, vile şi biserici, nu ştii de unde să începi. San Pietro sau Fontana di Trevi, cu amintirea în alb-negru a Anitei Ekberg? Vaticanul sau Colosseumul? Domus Aurea sau Ara Pacis? Santa Maria in Cosmedin sau Termele lui Caracalla? Palazzo Quirinale sau Villa Borghese? San Giovanni in Laterano sau Santa Maria Maggiore? Forul Roman sau Campidoglio? San Pietro in Vincoli sau Isola Tiberina? Santa Maria sopra Minerva, cu „Mântuitorul" lui Michelangelo mângîiat de toţi cei care-l descoperă înăuntru, sau Trinităţi dei Monti?

Te uiţi la hartă ca să alegi un itinerar, dar e inutil. La drept vorbind, n-ai nevoie de hartă. E mai bine să te laşi în voia sorţii. Indiferent unde te duci, găseşti ceva care ţi se lipeşte de suflet. Singura problemă, în cazul acesta, e că prezentul Romei sucombă sub asediul trecutului. N-ai timp să vezi ce este, fiindcă ştii că de fapt ai ajuns acolo ca să vezi ce-a fost. Asta e şi n-ai ce face. Te strecori printre miile de scutere parcate pretutindeni, ca nişte gângănii stricate, şi porneşti la drum cu sentimentul că eşti băftosul planetei.

Prezentul Romei sucombă sub asediul trecutului

PANTHEONUL, LA RĂSCRUCE

Pantheonul ridicat în cinstea zeilor din vechea Romă de Marcus Agrippa şi reconstruit în anul 126 de Hadrian nu se află doar în Piazza della Rotonda, ci şi la răscrucea stilurilor. O faţadă corintică ascunde un interior ca o aluzie extraterestră. Partea de sus a tavanului e decupată – un oculus face legătura cu cerul liber, din care stropii de ploaie sunt deturnaţi, printr-un artificiu ingenios, din traiectoria lor firească, astfel încât nu aterizează pe creştetul vizitatorilor. Acelaşi oculus şi uşa deschisă de la intrare sunt singurele surse de lumină ale acestei construcţii fascinante, care adăposteşte rămăşiţele lui Rafael Sanzio şi Anibale Caracci, ale lui Umberto I şi Vittorio Emanuele al II-lea, ale lui Arcangelo Corelli şi Baldassare Peruzzi. Trebuie adăugat că, sedus de înfăţişarea Pantheonului, Brunelleschi l-a folosit ca model când a proiectat cupola Domului din Florenţa.

UNGHIURI DE CONTEMPLARE

Paşii te poartă pe trasee fabricate de inspiraţia momentului. Înainte să ajungi la Basilica San Pietro şi la Vatican, te opreşti la Castel Sant'Angelo şi la podul cu acelaşi nume, tivit de statui gata să se dezmorţească. Castelul seamănă cu o conservă de piatră ruginie şi a răsărit din străvechiul mausoleu al lui Hadrian. Aici, Giordano Bruno a stat închis şase ani pe vremea când castelul servea drept temniţă, iar curtea interioară drept loc de execuţie.

Dacă soarele Romei îţi încălzeşte creştetul, pieţele ei ţi se înstăpânesc peste suflet. Piazza Navona, ridicată pe locul fostului stadion al lui Domiţian, e visul oricărui străin amator de vânzoleală, spectacol şi suvenire. Cafenelele şi restaurantele îmbie nu atât prin ofertă, cât prin unghiurile de contemplare. Încetineşti pe nesimţite. În cele din urmă, te opreşti în faţa unui portretist la comandă, stai pe loc câteva clipe, iar apoi mergi mai departe, îţi umpli căuşul palmelor cu apă din Fontana dei Quattro Fiumi, pe care ţi-o împrăştii pe faţă, şi oftezi neîmpăcat. Ai ajuns în Roma de o zi şi tocmai ţi-ai dat seama că ar trebui să rămâi o veşnicie. ✪

ASTRA
SIBIU

Biblioteca „ASTRA"

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 23 februarie 2011
Anul XVIII, Nr. 1066, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

O dramă judiciară

„Nader and Simin, A Separation" nu a fost numai cel mai bun film din competiție, dar și unul dintre cele mai puternice, în ultimii opt ani ai Festivalului de la Berlin.

FILM ○ PAGINA 5

Nemulțumiri la examenul directorilor

La Teatrul Național, la Filarmonica „George Enescu" sau la Opera Națională din București s-au făcut evaluări pentru următoarele mandate de management. **Ion Caramitru (foto)** a contestat procedura.

SPECIAL ○ PAGINILE 8-9

Violul ca ritual rasist

Romanul lui **J. M. Coetzee (foto)**, „Dezonoare", scris cu o simplitate dezarmantă, dar cu fraze de o rară pregnanță, descrie drama intelectualului ratat. Cartea a câștigat Booker Prize și a fost ecranizată.

CARTE ○ PAGINA 6

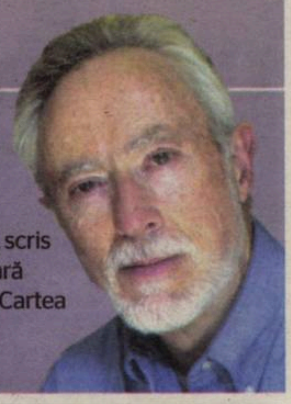

„Un dictator benign"

● În viziunea scriitorului Jonathan Coe, literatura nu este un proces democratic, autorul fiind un autocrat, cel care manipulează cititorul.

● Cel mai recent roman al britanicului, „Înspăimântătoarea viață personală a lui Maxwell Sim", a apărut de curând în librăriile românești. ○ PAGINILE 12-13

FOTO: CORBIS

Orașul zen, orașul creștin

○ PAGINA 16

5 948491 140155 06404

Suvenire și impresii

●● Construit pentru a proteja poarta principală a orașului, Turnul cu Ceas, vizibil din orice punct al centrului Sighișoarei, a fost, până în anul 1556, sediul primăriei orașului. La 30 aprilie 1676, însă, un incendiu de proporții a distrus o parte considerabilă a cetății. Turnul cu Ceas a fost refăcut, adăugându-i-se și un acoperiș nou, în 1677, acoperiș care există și astăzi. Realizată în stil baroc, construcția a fost prevăzută cu patru turnulețe care trebuiau să simbolizeze autonomia juridică a Sighișoarei. La sfârșitul secolului al XIX-lea, turnul își schimba funcția, devenind sediul muzeului sighișorean, inaugurat la 24 iunie 1899. Denumit inițial „Sighișoara veche", muzeul a fost construit la inițiativa unui medic și colecționar de artă sighișorean, Josef Bacon. Acesta a fost, de asemenea, și primul custode al muzeului. Din colecțiile îmbogățite pe parcursul anilor fac parte astăzi piese de arheologie, obiecte aparținând breslelor din oraș (breasla aurarilor, breasla croitorilor, breasla tăbăcarilor, breasla țesătorilor), precum și o valoroasă colecție de icoane pe lemn și pe sticlă. ✪ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

Rețeta succesului

Eliza Zdru

Cea mai reprezentativă băutură a culturii occidentale era până nu de mult un mit.

Ieri. Când farmacistul american John Pemberton încerca să-și popularizeze noua invenție, băutura care avea să devină Coca-Cola, la sfârșitul secolului al XIX-lea, punctul de atracție al reclamei sale era faptul că această răcoritoare putea vindeca diferite disfuncții fizice, precum dependența de morfină, neurastenia, migrenele sau impotența. Farmacistul a vândut ulterior formula companiei „Asa Griggs Candler", care a reușit să popularizeze atât de mult băutura, încât aceasta a devenit un adevărat simbol al culturii americane. Riscul dezvăluirii rețetei băuturii ar fi pus în pericol profitabila afacere. Legenda susține că numai două persoane cu funcții executive în companie cunosc adevărata compoziție, fiecare dintre ele deținând numai jumătate din formulă și amândurora fiindule interzis să călătorească împreună. Și, cu toate că adevărul nu este poate la fel de palpitant, totuși este o realitate faptul că până deunăzi, rețeta băuturii era strict protejată, formula transcrisă aflându-se încuiată într-un seif din Banca SunTrust din Atlanta, SUA. Istoria succesului acestei rețete nu duce lipsă de câteva mici controverse. Cea mai renumită rămâne dezvăluirea faptului că minunata băutură conținea cocaină, ingredient înlăturat în 1903. Au mai existat ocazional câteva tentative ale unora de a fura și de a dezvălui rețeta. Compania n-a intentat niciodată un proces; succesul era prea sigur în fața acestor mici bătăi de cap.

Azi. Compania cu cea mai durabilă istorie a discreției a fost însă de-a dreptul lovită în imagine săptămâna trecută. Realizatorii unei emisiuni radio populare, intitulate „This American Life", au anunțat în direct că au descoperit rețeta atât de atent păstrată a băuturii Coca-Cola. Nu au descoperit-o jefuind banca în care aceasta se afla închisă, ci într-un număr din 1979 al publicației americane „Atlanta Journal-Constitution". Prezentatorul emisiunii a publicat formula secretă pe internet, provocând ascultătorii s-o încerce acasă și să trimită fotografii cu rezultatele lor. Vor înceta oamenii de pe toată suprafața globului să bea cea mai faimoasă băutură din istoria populară recentă sau vor începe să o prepare singuri la ei acasă? ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Bercu Leibovici (II)

Al. O. Teodoreanu are darul independenții, în compartimentul literaturii noastre umoristice, dar pe care îl consider sub un aspect îndoit. Pe de o parte, nu se înglobează în succesiunea grea a geniului caragelian, care a însemnat cu pecete de suveran o întreagă progenitură, timp de jumătate de veac. D-sa a știut să ocolească materialul uman caragelian. Pe de altă parte, d. Al. O. Teodoreanu e un fantezist, un spirit de spontană vervă, care își proiectează propria sa exuberanță vitală în anecdotă, și în poantă, neostenindu-se a „crea" tipuri, neasudând în construcții psihologice, după cum am arătat, bifurcate în genul comic.

Șerban Cioculescu

Procedeul la d-sa e personal și constă într'un fel de răsturnare a ritmului umoristic. În loc să plece de la individ, spre a stoarce efecte logice, d-sa pornește de la o anecdotă sau de la un cuvânt de duh, pentru a le comunica unor inși ce îi servesc doar ca pretexte, ca vehicule. Cuvântul caracterizator al meșteșugului d-lui Al. O. Teodoreanu este tocmai acesta, pe care l-am scris mai sus: creionarea. D-sa posedă o artă grațioasă, cu care se joacă la suprafața fenomenelor de viață, pentru a schița numai câte o figură și a indica o situație, fără să insiste cu stăruința gravă a moralistului. Îl socotesc prin aceasta în adevăr din aceiași familie de scriitori ca și fratele d-sale, Ionel Teodoreanu, care, dotat cu aceeași fantezie, e în schimb lipsit de măsură, apăsând din condei, stilizând metaforic cu incontinență. În schimb, escrocii, bețivii, craii, gugumanii, imbecilii sau mai știu eu ce soi de oameni din destul de variata galerie a d-lui Al. O. Teodoreanu apar și se mișcă tocmai atât cât li se cere ca să provoace o sănătoasă reacțiune de râs sau un surâs numai, de inteligență, și atât. Bercu Leibovici e o carte izbutită care nu se încadrează în genul grav al umorului; este, ca să vorbim în vocabularul gastronomului, un aperitiv, dintre acelea cari își împlinesc menirea, de a nu procura indigestie.

(articol publicat de Șerban Cioculescu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Ion Voicu

Virtuozul Ion Voicu a fost primul violonist român care a cântat la o vioară Stradivarius. Instrumentul data din 1702 și nu era destinat vânzării când a fost remarcat de Voicu la Berna, în 1956, în casa de lutieri Werro. Impresionat însă de talentul fabulos al tânărului muzician, Henri Werro a acceptat să-i vândă vioara. Cu acest instrument renumit, violonistul Ion Voicu avea să susțină o serie impresionantă de concerte în toată lumea, care i-au adus aprecierea criticii și presei internaționale. Ion Voicu s-a născut la 8 octombrie 1923 la București, într-o familie de muzicieni. La numai 14 ani, susținea examenul de admitere la Academia Regală de Muzică, unde, datorită talentului său, intra direct în anul V, absolvind astfel cursurile acestei instituții în doar doi ani, în loc de șapte. Debutând pe scena Ateneului Român la 18 ani, a fost în curând remarcat de George Enescu, care, impresionat de talentul său, i-a acordat lecții în vila sa din Sinaia. După câștigarea premiului „Enescu-Menuhin" în 1946, violonistul a plecat să-și aprofundeze studiile mai întâi în Elveția, apoi în Rusia, alături de David Oistrah, cu care a și legat o prietenie strânsă. În 1956, Ion Voicu începea să cânte la celebra Stradivarius, susținând concerte alături de Orchestra Filarmonicii pe cele mai prestigioase scene ale lumii precum Royal Albert Hall, Scala din Milano sau Carnegie Hall din New York, interpretând cu virtuozitate marile partituri clasice și atingând performanțe în lucrări compuse de Bach, Mozart, Mendelssohn-Bartholdy, Paganini, Prokofiev sau Enescu. Într-o carieră de peste 50 de ani, Ion Voicu a fost distins cu numeroase premii internaționale, printre care diploma și medalia de aur a Academiei Franceze, devenind de asemenea membru al Academiei „Arts, Sciences et Lettres", în 1994. Violonistul este cel care a înființat „Orchestra de Cameră București", în 1969. A fost, de asemenea, profesor începând cu 1989. S-a stins în anul 1997, fiind considerat de către critica internațională unul dintre primii cinci violoniști ai lumii. ✪ **Eliza Zdru**

Ion Voicu

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

Un roman cu recompense și capcane

La mai puțin de o lună după ce a câștigat un important premiu internațional, Javier Marías are încă un volum tradus în limba română

Editura Polirom publică „Dans și vis", al doilea volum al cunoscutei trilogii „Chipul tău, mîine".

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

La 29 ianuarie, scriitorului de origine spaniolă Javier Marías i s-a decernat Premiul Internațional Nonino, hotărât de un juriu prezidat de V.S. Naipaul, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, un juriu din care au făcut parte și alte voci remarcabile ale literaturii contemporane, printre care John Banville și Norman Manea.

Dintre cele paisprezece volume semnate de unul dintre cei mai impresionanți și mai vizibili scriitori spanioli ai momentului, în limba română s-au tradus numai câteva: „Bărbatul sentimental", „Când eram muritor", „Romanul Oxfordului", „Inima atât de albă", „Mâine în bătălie să te gândești la mine". În 2005, la Editura Polirom a apărut, în traducerea lui Andrei Ionescu, primul volum al apreciatei trilogii „Chipul tău, mîine", intitulat „Febră și lance". Iar săptămâna aceasta va ajunge în librării „Dans și vis", cel de al doilea volum din serie care se încheie cu „Venin, umbră și adio" (2007).

Info

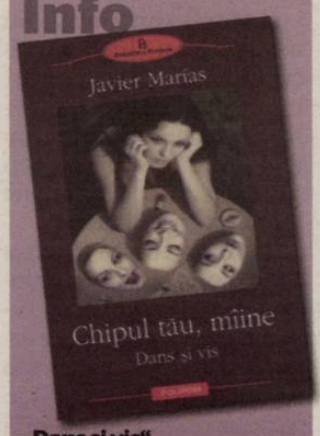

„Dans și vis", volumul al doilea din seria „Chipul tău, mîine"
Javier Marías
Traducător: Andrei Ionescu
Editura: Polirom
Preț: 34,95 lei

SUSPANS, UMOR ȘI LIRISM

Electismul tematic și stilistic, apetența pentru digresivitate și pentru introspecție, precum și disponibilitatea de a manevra ludic diferite tipuri de limbaj se obsearvă și în acest al doilea volum. Și, ca orice postmodern care se respectă, prozatorul mânuiește abil intertextualitatea. În literatura lui se simt ecourile de efect ale unora dintre romanele britanice sau americane pe care le-a tradus. Proza lui Faulker, satira lui Sterne și piesele shakespeariene i-au furnizat, așa cum Javier Marías însuși susține, posibilități infinite de a-și concretiza imaginația creatoare.

În „Dans și vis", unde digresiunea pune în umbră narațiunea, prozatorul urmărește în continuare destinul bizar al lui Jaime Deza, spaniolul care trăiește la Londra și-și asumă rolul de interpret, adică de traducător și de analist. Deza analizează date despre diverse persoane, lucrând pentru servicii ca MI6, și, mai mult, încearcă să anticipeze evoluții. Romancierul se pricepe la fel de bine să întrețină suspansul, chiar dacă el este un suport pentru reflecție, și să împace umorul cu lirismul, într-o carte cu capcane și recompense pentru cei care-o citesc. Și al doilea volum al trilogiei arată de ce autorul, dacă ar avea voie să ducă pe o insulă pustie doar cinci volume, ar lua piesele lui Shakespeare, „Iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha", de Cervantes, „Viața și opiniile lui Tristam Shandy, gentleman", de Laurence Sterne, alături de poezia lui T.S. Eliot și de cea a lui Jorge Manrique.

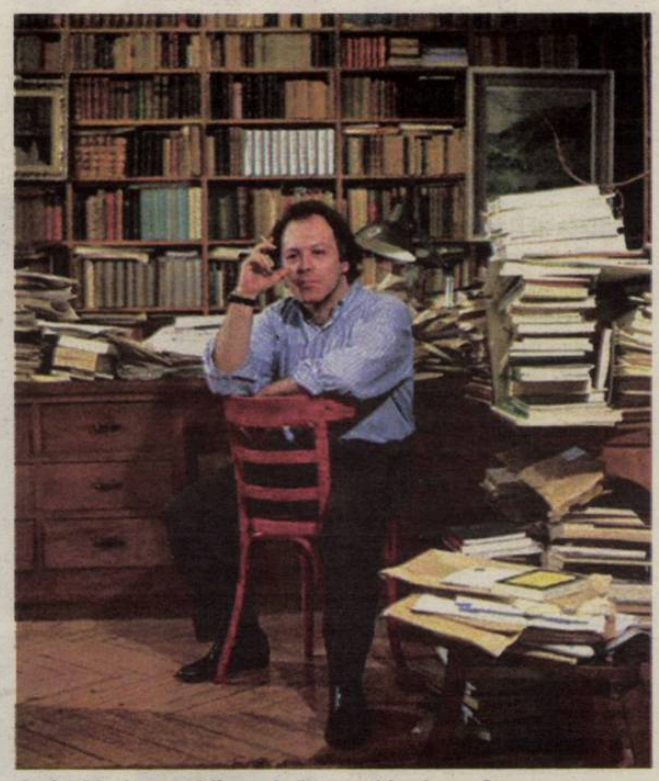

Javier Marías a publicat până acum 14 volume FOTO: GETTY IMAGES

PUBLICITATE

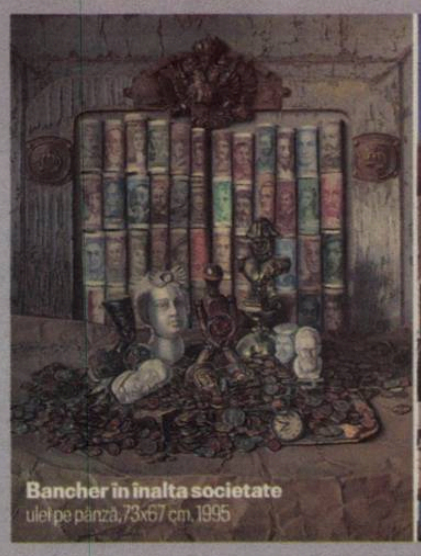
Bancher în înalta societate
ulei pe pânză, 73x67 cm, 1995

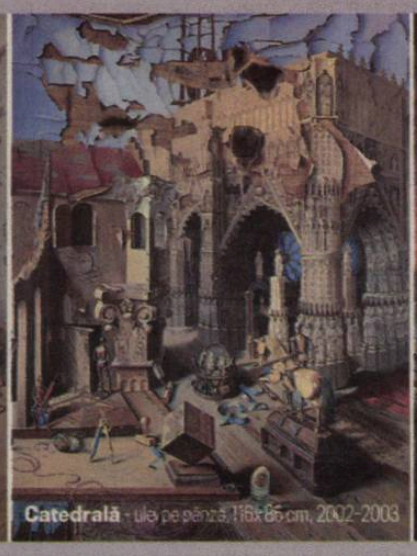
Catedrală - ulei pe pânză, 116x85 cm, 2002-2003

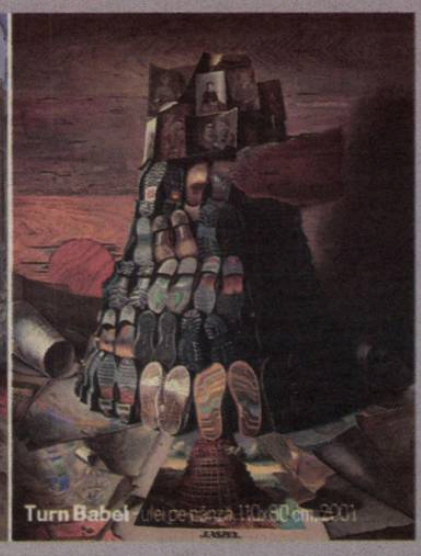
Turn Babel - ulei pe pânză, 110x80 cm, 2001

Expoziție
Michael Lassel
decembrie 2010 - martie 2011

Banca Centrală a Germaniei a făcut publicitate pentru trecerea de la Deutsche Mark la Euro doar cu imagini ale tablourilor pictorului sas de origine română, Michael Lassel. Acesta este prezent în colecțiile marilor instituții financiare și muzee, este vândut prin marile galerii europene și americane precum Saatchi Gallery, are o cotă internațională în continuă creștere.

Sir Charles Saatchi declara că a ales să pună în vânzare opere semnate de românul sas Michael Lassel pentru că îl consideră cel mai important pictor contemporan de trompe l'oeil.

European Art Gallery expune artiști români ce trăiesc în Occident și se bucură de cotă de piață constant crescătoare, artă veche europeană și mobilier, oferă servicii de expertiză științifică cu aparate Roentgen și camere UV/IR, servicii de restaurare și consultanță.

Expoziție permanentă de
artă europeană
secolele XVI - XX

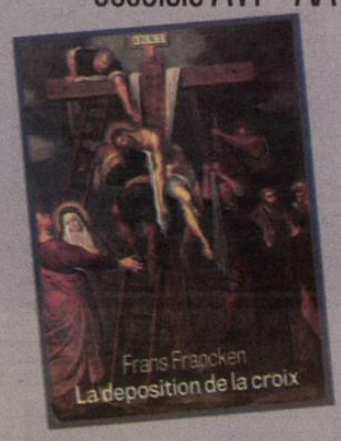

Chasseress au faucon
statuie de bronz doree cu patină brună

ATELIER DE EXPERTIZĂ ȘTIINȚIFICĂ • ATELIER DE RESTAURARE

Mariana Ion Xidarakou, singurul gemolog român cu recunoaștere și practică internațională, marii artiști restauratori și experți Mihai Covaci și Ion Sfrijan, tinerii specialiști Cristian Covaci și Ana Maria Măciucă, sub tutela lui Radu Boroianu și sfaturile lui Jan de Maere.
Nicolae Maniu, Michael Lassel, Sorin Ilfoveanu, Ana Ruxandra Ilfoveanu, Răzvan Ionescu, Ovidiu Simionescu, Andreea Bove, Ovidiu Avram, Dorel Topan, Camelia Moisima, Florin Gercu și alții, artă plastică și decorativă europeană veche, expertiză științifică, restaurare, bijuterii și consultanță.

Obiectul de artă veche, autentic: piesă de mobilier, sculptură sau pictură, au darul unic de a ne personaliza interiorul în care trăim sau spațiul în care muncim, așa cum un tablou contemporan al unui mare artist nu distonează într-un castel medieval.
Vizitați European Art Gallery și cereți-ne părerea. Aveți încredere în noi!

EA GALLERY
ART'S FINEST

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți - sâmbătă orele 14:00 - 19:30

TEATRUL CA LUME

Îngeri și cai-putere

„Dawn Way", spectacolul Teatrului Național din Iași, este o comedie afrimiană originală și o mostră de nonconformism impus ca rețetă de stil

Regizorul Radu Afrim taie metafora lui Oleg Bogaev în felii de ironie incandescentă. Își controlează atent produsul ca să nu alunece în patetic. Uneori, umorul său este supradozat, iar poanta vrea să erupă cu orice preț. Nu toate gagurile au impact.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

În spectacolul de la Iași, îngerii le cer oamenilor ajutorul. FOTO: ALEX CONDURACHE

●● Mai mulți îngeri apar de nicăieri chiar în mijlocul unui drum județean înzăpezit și pustiu, tocmai la timp pentru a fi accidentați de niște șoferi neatenți. La fel de imprudenți și de păcătoși sunt o soție și amantul, doi polițiști, un deputat și un bodyguard, un mire și mireasa lui, un regizor și un compozitor, un orb și o oarbă, doi bătrâni și așa mai departe. Îngerii sunt loviți de TIR, de mașina germană, de mașina poliției sau de motocicleta cu ataș. Caii-putere trec în galopul lor peste îngerii lipsiți de vlagă. Un înger fără sutien cade sub roțile unui Logan.

În piesa dramaturgului rus contemporan Oleg Bogaev, îngerii strigă după ajutor, dar oamenii nu le înțeleg dialectul – și avem momentul poetic. În viziunea lui Radu Afrim, aceiași oameni sunt troglodiți și meschini, iar caracterele lor sunt de tot râsul – și avem momentul de comic amar.

Întâlnirea cu îngerii developează caractere, punându-i pe oameni în situații-limită. Unii clachează, alții au sânge rece. Toți pică însă testul de umanitate.

Radu Afrim a montat pentru prima oară la Iași, iar spectacolul său este viu și neașteptat pentru publicul de aici. Poate fi chiar o mică revoluție în repertoriu. La unele scene se va râde descătușat. E bine că oamenii văd și altceva – un spectacol atipic pentru orașul lor. Afrim își continuă expansiunea, cucerind noi teritorii și consolidându-și reputația în mijlocul publicului său țintă (17-35 de ani). Umorul lui acolo se lipește cel mai bine. Acolo are cea mai caldă sală.

Deși „Dawn Way" este din aceeași familie cu „Jocul de-a vacanța" sau „Câtă speranță", spectacolul nu atinge cotele umorului inspirat din „Jocul", nici nu beneficiază de farmecul puternic al experienței actorilor de la Odeon; dar este umorul lui Afrim și este exact ceea ce-l diferențiază și-l face unic în România. Ironia din „Dawn Way" este o bucățică din CNP-ul lui Afrim. Din același aluat a ieșit, cândva, și „joi.megaJoy ", formidabila „dramă comică" pe care regizorul a montat-o la București, la Teatrul Odeon.

AFRIM, AȘA CUM ÎL ȘTIM

Nu este ceva ce Radu Afrim n-a mai făcut până acum. Și la Iași, actorii joacă deja, în momentul în care spectatorii abia își ocupă locul în sală, pentru că personajele trăiesc și înainte, și după ce se termină spectacolul. Poezia stranietății, „songul" live, păpușa bătrână, îngerul la bustul gol, parodierea mentalităților învechite în artă, autoironia, unele frânturi de coregrafie, până și ieșirea la aplauzele de final, a fiecărui actor care pozează în starea care îi definește personajul – toate aceste tipologii și mecanisme sunt elementele care încheagă marca.

La Naționalul ieșean, Afrim nu mai folosește proiecția video ca adjectiv sau ca potențator de aromă lirică; o introduce de-a dreptul în narațiune și, cu toate că trecerea de la proiecția video la acțiunea din scenă și sincronizarea momentelor sunt fără cusur, filmarea în sine, realizată de Alexandru Condurache, este stângace, chiar școlărească, iar unghiurile sunt previzibile.

Actorii sunt buni, au muncit și au făcut sacrificii, filmând sub zero grade, în viscol și umezeală, pentru partea video, dar montajul ulterior e prea sugestiv, prea ilustrativ, devine monoton, redundant.

Lipitura teatru-film nu atinge performanța montajului din „9 grade la Paris", spectacol regizat de Peter Kerek la Teatrul Act. Era un bun model de urmat, o fuziune reușită între film și teatru, pe scenă.

În „Dawn Way" sunt multe gaguri insuficient coapte, care scârțâie, dar și momente antologice - scena cu mirele și mireasa, personaje care amintesc de niște mondeni de pe la noi, el tânăr, ea trecută de a patra tinerețe (dar care are, în loc de zestre, 800 de prieteni pe facebook). Silvia Băleanu Popa, un fel de Rodica Mandache reinventată de Afrim, arată că experiența are greutatea ei.

Mai este și scena cu cei doi polițiști-infractori, care-și trimit tot timpul bezele și pleacă în misiune ținându-se de mânuțe. Afrim mai parodiază și arhaismele din teatru și spune, printre rânduri (ajutat de Bogaev), că spectacolele unor regizori bine cotați sunt niște porcării.

Spectacolul lui Radu Afrim are minime tendințe moralizatoare, pentru că vrea în special să amuze, să distreze și să umple din nou o sală de teatru. ✪

Info
Teatrul Național „Vasile Alecsandri", Iași
Dawn Way (Oameni slabi de înger. Ghid de folosire)
De Oleg Bogaev
Regia: Radu Afrim
Cu: Doru Aftanasiu, Silvia Băleanu Popa, Petrică Ciubotaru, Pușa Darie, Doina Deleanu
✪✪✪✪✪

PE SCURT

TÂRGOVIȘTE

Premieră de Mușatescu

●● Spectacolul „Sosesc deseară" de **Tudor Mușatescu (foto)**, în regia lui Laurențiu Calomfirescu, va avea premiera vineri seară, de la ora 19.00, la Teatrul Municipal Târgoviște. Din distribuția spectacolului, cu o scenografie semnată de Bogdan Spătaru, fac parte Corneliu Jipa, Sebastian Bălășoiu, Dana Stîngă, Delia Lazăr și Liviu Cheloiu. Piesa a fost scrisă de Tudor Mușatescu în 1932. ✪

BUCUREȘTI

„O lume pe dos", la ArCub

●● Spectacolul „O lume pe dos", cele trei piese într-un act ale unor dramaturgi americani contemporani, regizat de **Iarina Demian (foto),** se va juca la 5 și la 12 martie, de la ora 19.00, la ArCub. Spectacolul a fost reprezentat până acum la Teatrul de Comedie din București, care a fost coproducător alături de ArCub. ✪

BUCUREȘTI

Teatru&Ceai

●● Lunea, o dată la două săptămâni, de la ora 19.00, au loc audiții ale proiectului radiofonic „Teatru&Ceai", la Ceainăria Sala de Lectură de la Teatru Act din București. Luni a fost audiat „Ecaterina cea Mare" de G.B. Shaw, iar la 7 martie va fi ascultat un spectacol radiofonic în regia Ilincăi Stihi. În cadrul proiectului coordonat de Crenguța Manea la Teatrul Național Radiofonic - Redacția Teatru a SRR și Fundația Teatrul Act – au loc audiții cu public ale unor spectacole de teatru după dramaturgie modernă sau noi variante radiofonice ale unor clasici. ✪

DE IERI
ERMETE ZACCONI

●● Una dintre cele mai proeminente figuri ale școlii realiste de teatru de la începutul secolului al XX-lea, Ermete Zacconi este autorul unor importante studii despre arta vorbirii (aspect pe care acesta îl considera fundamental în pregătirea unui actor) și tot el este cel care a popularizat piesele lui Henrik Ibsen în Italia: „Arta vorbirii este pe cale de dispariție. A existat o perioadă în care actorii italieni stăpâneau această artă atât de bine, încât erau capabili să exprime fraze retorice într-un mod cât se poate de firesc. Scopul nostru era acela de a ne adresa publicului într-un mod cât mai inteligibil și emoționant; eram oameni în carne și oase chiar și atunci când jucam eroi antici. Important era să păstrăm dimensiunea umană, fără să pierdem nimic din demnitatea tragediei. Eram atât de pregătiți încât atunci când am început să jucăm în piese moderne nu ne-a fost deloc greu să ne adaptăm unui nou stil de teatru", scrie Zacconi în „Arta vorbirii". ✪

Ermete Zacconi și Eamonn Walker au interpretat rolul lui Othello, în „Othello", de William Shakespeare.

Ionuț Sociu

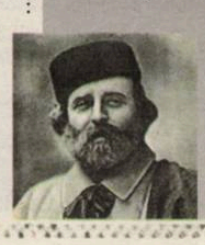

DE AZI
EAMONN WALKER

●● „Pentru orice actor de culoare, șansa de a juca Othello poate reprezenta apogeul carierei. Mi s-a mai propus să joc acest rol și înainte, dar am refuzat pentru că știam că sunt prea tânăr și prea puțin pregătit pentru un astfel de rol", spunea Eamonn Walker – primul actor de culoare care a jucat Othello la Globe Theatre în Londra. „Prima oară când m-am izbit de dificultățile limbajului shakespearian a fost atunci când am jucat rolul lui Marc Antoniu în «Iulius Cezar», spectacol în care am jucat alături de Denzel Washington, cel care îl interpreta pe Brutus. A fost primul meu rol shakespearian, dar cel care m-a ajutat a fost Denzel; el m-a învățat cum să vorbesc în scenă și cum să mă apropii de un astfel de rol. Nu-mi venea să cred ce mi se întâmpla: eram un nimeni, un simplu băiat din Islington, care n-a urmat nicio școală de teatru și care n-a mai jucat niciodată într-o piesă de Shakespeare și care acum avea șansa de a juca alături de un actor atât de bun", spunea Walker într-un interviu. ✪

CINEMA SCOP

Consecințele crimelor

„Nader and Simin, A Separation" nu a fost numai cel mai bun film din competiție, dar și unul dintre cele mai puternice din câte mi-a fost dat să văd în cei opt ani de când vin la festival

Se știe că Berlinala este un festival militant, de stânga, unde politicile și agenda contează mai mult decât calitatea filmelor.

Anca Grădinariu
CORESPONDENȚĂ DE LA BERLIN

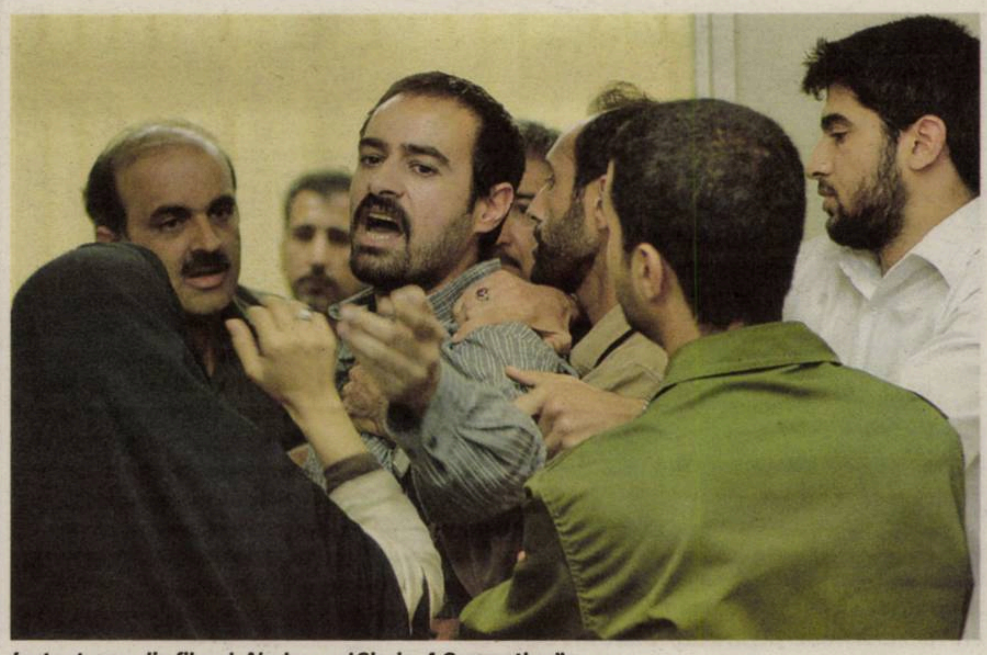

Instantanee din filmul „Nader and Simin, A Separation"

Acum, cu toate frământările istorice din Orientul Mijlociu și cu sprijinul pe care Berlinala îl acordă cineastului Jafar Panahi (invitat simbolic în juriu, dar condamnat în Iran la 6 ani de închisoare și la 20 de inactivitate profesională pentru incitare la revoltă prin operele sale), cele mai mari șanse la Ursul de Aur, trofeul suprem, îl are „Nader and Simin, A Separation". De data asta sper din tot sufletul să se întâmple așa, pentru că nu e numai cel mai bun film din competiție, dar și unul dintre cele mai puternice din câte mi-a fost dat să văd în cei opt ani de când vin la festival.

CÂND TOȚI AU DREPTATE

Prin presă s-a rostit chiar și cuvântul „capodoperă" și nu e deloc o exagerare: o dramă intensă, care te ține pe marginea scaunului și pe care o absorbi instant, dar ale cărei grave consecințe morale și artistice te bântuie multă vreme după. Îți rămâne gravată în suflet și-n memorie. Parte fabulă morală, parte dramă judiciară, incredibila peliculă a lui Asghar Farhadi reușește să fenteze cenzura și, fără a fi evident politică, vorbește despre societatea iraniană așa cum puține filme au făcut-o până acum. Simin vrea să plece din Iran împreună cu soțul și cu fiica ei, dar el se răzgândește în ultimul moment din cauză că nu vrea să-și abandoneze tatăl bolnav de Alzheimer. Supărată, ea părăsește apartamentul conjugal, iar Nader e forțat să angajeze o necunoscută să aibă grijă de tatăl bolnav. După ce, într-o zi, bărbatul face o descoperire șocantă, o alungă cu brutalitate pe femeie din casă, gest care (se pare) îi provoacă acesteia un avort. Nader e dat în judecată pentru omucidere. Povestea, aparent simplă, e însă teribil de complexă din punct de vedere moral, psihologic și social: în fața ta se desfășoară o spirală aproape nebunească a învinuirilor, a semiadevărurilor, a anchetărilor, a punctelor de vedere diferite, unde simpatia ta se mută de la un personaj la altul, pentru că toți au dreptate și greșesc în același timp (multiplele perspective etice mi-au amintit de clasicul „Rashomon"). „A Separation" revelează diferențele de clasă și de religie ale societății iraniene, dar vorbește și despre onoare, moralitate, orgoliu și bani într-un virtuoz crescendo narativ, ce-ți pune mereu la încercare poziția de spectator.

Filmul „Nader and Simin", a obținut Ursul de Aur anul acesta la Berlin

UMOR INVOLUNTAR CU NUME MARI

Evident, competiția a venit cu doza deja tradițională de „dude" mult așteptate și nume mari care au dezamăgit crunt. Unele filme sunt atât de proaste, încât ți-e greu să înțelegi ce caută în competiție (din nou, sunt sigură că e vorba de un substrat politic invizibil ochilor din afară). Cazul cel mai evident e „Coriolanus", o modernizare forțată și complet futilă a piesei shakespeariene, regizată de actorul Ralph Fiennes, o tortură gomoasă care se dezintegrează sub greutatea solemnității și importanței de sine și care frizează des umorul involuntar. Cinema-ul vestic a părut clar obosit.

Poate cel mai răsunător eșec al ediției este „The Future" al Mirandei July, o aberație afectată și prețioasă despre generația Internet ajunsă în prag de vârstă mijlocie, la fel de vanitoasă și de lipsită de sens ca un cont Facebook plin doar cu poze de vacanță „aiurite", pe care nimeni nu vrea să le vadă.

O FEREASTRĂ SPRE CULTURA ALBANEZĂ

Alt film cu șanse la premii este albanezul „The Forgiveness of Blood", în regia lui Joshua Marston (autorul impresionantului „Maria Full of Grace"). Din nou, o fereastră într-o cultură complet diferită despre o altă familie care se confruntă cu consecințele unei crime. În Albania, disputele legate de proprietate au înflorit de la colapsul erei comuniste, iar crimele sunt judecate după un vechi cod intitulat Kanun, care reglementează foarte precis felul în care se negociază „ochiul pentru ochi" între familia victimei și cea a agresorului.

Într-o regiune muntoasă săracă din Albania, depopulată din cauza emigrației, unde părinții se deplasează cu căruța, iar copiii sunt obsedați de Internet și de smartphone-uri, un tată omoară un vecin și fuge de poliție. Conform Kanun-ului, fiul său Nik trebuie să stea închis în casă pentru a evita răzbunarea rudelor celui ucis, iar sora sa de 14 ani se trezește nevoită să asigure existența familiei.

O poveste neobișnuită despre maturizare, dinamică familiala, legături distructive de sânge și coduri arhaice ale onoarei, extrem de bine observată și foarte natural jucată care, alături de „A Separation", compensează din plin orele pierdute aici văzând istorii fără miez sau importanță.

Nota redacției: Acest text a fost scris înainte de anunțarea câștigătorilor.

PE SCURT

BUDAPESTA

Ujică, la Muzeul Terorii

Filmul „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu", de **Andrei Ujică (foto)**, va fi proiectat, mâine, la Muzeul Terorii din Budapesta. Sub genericul „România prin ochii românilor", ICR Budapesta își propune să prezinte în premieră publicului maghiar o altă Românie, „România prin ochii celui mai iubit fiu al patriei". Mâine este organizat un eveniment dedicat filmului, care va avea loc în prezența regizorului și a scriitorului Geza Szocs, disident al epocii ceaușiste, în prezent ministru al Culturii în Ungaria.

BUCUREȘTI

Festival de film nordic

Nordic FilmFest va aduce, în perioada 24-27 februarie, la Noul Cinematograf al Regizorului Român (NCRR) de la Muzeul Țăranului din Capitală, o selecție de producții recente din țări precum Finlanda, Suedia, Danemarca, Olanda, Irlanda și Germania. Selecția cuprinde filme de animație pentru copii, filme premiate la festivalurile internaționale și trei premiere, printre care una a reputatului regizor finlandez Mika Kaurismäki. Programul complet al evenimentului poate fi consultat pe site-ul www.ncrr.ro.

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Violul ca ritual rasist

Teribilul roman al lui J.M. Coetzee, „Dezonoare", scris cu o simplitate dezarmantă, dar cu fraze de o rară pregnanță, desfășoară drama intelectualului ratat

Cartea „Dezonoare" (1999) a câștigat Booker Prize, Commonwealth Writers' Prize și a fost ecranizată cu John Malkovich în rolul principal.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

●● Violată de doi negri africani, Lucy îi povestește tatălui ei:

„«Cred că n-au făcut-o pentru prima dată. Cred că se ocupă cu violurile.» «Crezi că se vor întoarce?» «Cred că sînt pe teritoriul lor. M-au marcat. Se vor întoarce după mine» «Atunci chiar că nu mai poți rămâne aici. Fiindcă este ca și când i-ai invita să se întoarcă.» Cade o clipă pe gânduri: «Dar poate că ar trebui să privim lucrurile din alt unghi. Și dacă ăsta e prețul pe care trebuie să-l plătească aceia care aleg să rămână pe loc? Poate că ei așa privesc lucrurile. Poate că și eu ar trebui să privesc la fel lucrurile. Ei mă percep ca și când le-aș datora ceva. Iar ei înșiși se văd ca pe niște perceptori, ca pe niște tipi care percep impozitele. De ce ar trebui să mi se permită să trăiesc aici fără să plătesc». «Ziceai că ai simțit numai ură din partea lor». «Ură... când e vorba de bărbați și de sex, David, nimic nu mă mai surprinde. Poate că pentru bărbați detestarea femeii face din actul sexual un episod mai excitant. Tu ești bărbat, ar trebui să știi. Când faci sex cu o necunoscută – când o prinzi în brațe, o așezi sub tine, te lași cu toată greutatea asupra ei – asta nu aduce întrucâtva cu actul de a ucide? Vâri cuțitul în ea; apoi îl scoți, lăsând trupul acoperit de sânge – asta nu te face să simți că ai ucis, ca și când ai comite nepedepsit o crimă?». Oare așa îi vorbește o fiică tatălui ei? Oare ea și el sunt de aceeași parte a baricadei? «Poate. În unele cazuri. Pentru anumiți bărbați. Așa a fost cu amândoi? Ca și când te-ai fi luptat cu moartea?» «S-au îndemnat unul pe celălalt. Probabil că din cauza asta o fac împreună ca niște câini în haită.» «Și cel de-al treilea? Băiatul?» «Era acolo ca să-nvețe»".

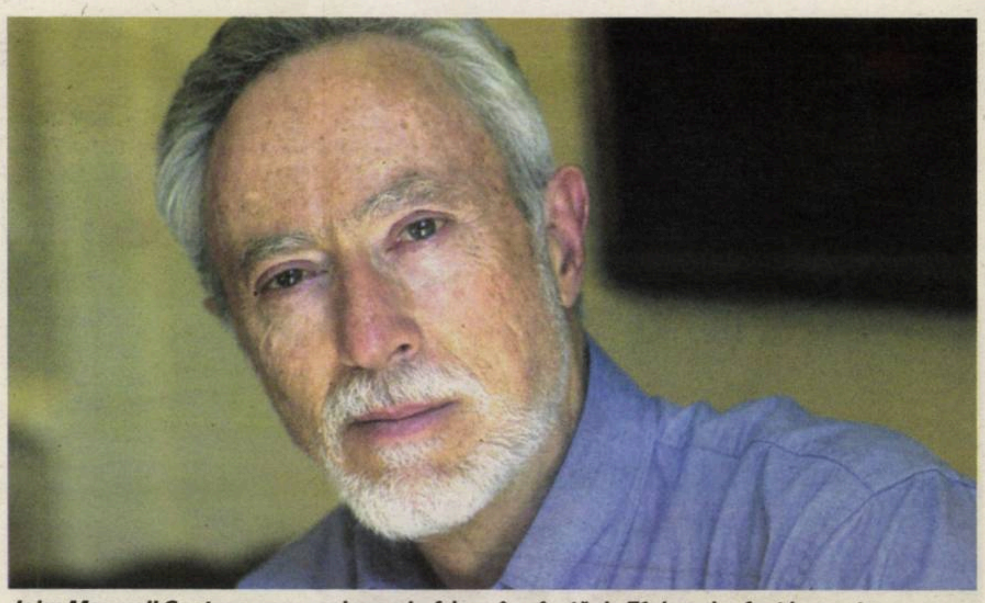

John Maxwell Coetzee, romancier sud-african în vârstă de 71 de ani, a fost laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 2003

O PARABOLĂ ÎNTUNECATĂ

Divorțat, părăsit și de prostituata cu care se vedea regulat, cu o carieră de filolog lipsită de strălucire la Universitatea din Cape Town, David Lurie are o aventură, într-o ultimă zvâcnire de orgoliu, cu o studentă. Denunțat, profesorul își recunoaște vinovăția, dar refuză compromisul (pentru a-și păstra postul) de a-și afirma în public și regretul, în ideea că orice om vinovat are „dreptul la dorință" și „libertatea de a tăcea" pentru a-și păstra demnitatea. În fața acuzației de hărțuire sexuală, Lurie se comportă ca Meursault al lui Camus: cu o indiferență luată însă drept sfidare.

Concediat, Lurie se retrage la ferma fiicei lui, Lucy, unde plănuiește să termine o operă la care lucrează de mult, dar ferma va fi atacată de trei tineri de culoare: el va fi maltratat, iar fata, violată de doi dintre bărbați. Relația cu Lucy, lesbiană retrasă din civilizația urbană, se va degrada și mai mult după refuzul acesteia de a părăsi acel loc arid și periculos în care relațiile dintre albi și negri (este perioada post-apartheid) sunt încă foarte complicate. Ca într-o versiune rasistă a lui „Ion" de Rebreanu, un fost angajat al ei, tot de culoare (și care se va dovedi rudă cu unul dintre atacatori), îi oferă protecția în schimbul căsătoriei, al pământului și al recunoașterii copilului cu care Lucy rămâne gravidă în urma violului („acest zeu al haosului și imixtiunii, profanatorul vieții în recluziune").

Dezonorat de trei ori (o dată prin compromiterea carierei universitare și pătarea reputației, apoi ca martor neputincios la violul ca ritual rasist al propriei fiice lesbiene și, în cele din urmă, ca viitor socru al celui care e posibil să fi plănuit violul), Lurie își găsește resemnarea în fața cruzimiii umane lucrând la un crematoriu unde arde cadavrele câinilor provenite de la un cabinet veterinar.

Teribilul roman al lui J.M. Coetzee, scris cu o simplitate dezarmantă, dar cu fraze de o rară pregnanță, desfășoară drama intelectualului ratat pe fondul raporturilor de putere dintr-o țară în care conflictele rasiale au supraviețuit civilizației. Romanul nu rămâne doar povestea decăderii unui om divorțat, concediat și aflat la debutul bătrâneții când „plăcerea de a trăi se stinge", nu este doar o carte despre ratările vieții personale supuse capriciilor timpului, trupului și ale prejudecăților sociale, ci devine și o analiză a felului în care oamenii plătesc încă tributul sângelui și sunt constrânși la umilință pentru a supraviețui pulsiunilor animalice ale rasismului. Retragerea din mijlocul violatorilor în compania câinilor muribunzi dă romanului, pe final, caracterul unei parabole despre condiția umană. O parabolă cât se poate de întunecată. ✪

Info
J.M. Coetzee, „Dezonoare".
Traducere: Felicia Mardale
Editura Humanitas Fiction 2011.
●●●●✪

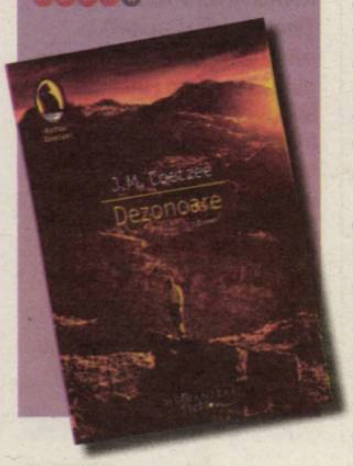

PE SCURT

BUCUREȘTI

Ioana Pârvulescu, la TNB

●● Sala Atelier a Teatrului Național din Capitală va găzdui duminică, 27 februarie, la ora 11.00, conferința „E foarte greu să scrii românește... Presa din vremea lui Caragiale", susținută de scriitoarea Ioana Pârvulescu. ✪

BUCUREȘTI

„Suma zilelor", în librării

●● Miercuri 2 martie, la ora 18.00 va avea loc lansarea volumului autobiografic „Suma zilelor" al scriitoarei chiliene **Isabel Allende (foto),** publicat de Editura Humanitas Fiction. La evenimentul care va avea loc la Boutique și salon de ceai Bernschutz & Co vor participa Marina Constantinescu, Mihaela Spineanu-Frank, Elisabeta Lasconi, Cornelia Rădulescu și Denisa Comănescu. ✪

PITTSBURGH

Viața lui Llosa

●● Gerald Martin, specialist reputat în literatura ibero-americană, scrie o biografie a lui Mario Vargas Llosa, scriitorul peruan care a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură anul trecut. Gerald Martin, profesor la Universitatea din Pittsburgh, a publicat cu trei ani în urmă apreciatul studiu biografic „Gabriel García Márquez. O viață". ✪

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Flaubertologul și demonii săi

Volumul „Papagalul lui Flaubert", de Julian Barnes, care apare în colecția „101 cărți de citit într-o viață", va fi distribuit joi, împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Maestru al metaficțiunii postmoderne, scriitorul britanic nu face în cartea sa (doar) un eseu sclipitor despre viața și opera lui Flaubert, ci construiește un roman subiectiv al cărui personaj are „carne și sânge".

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

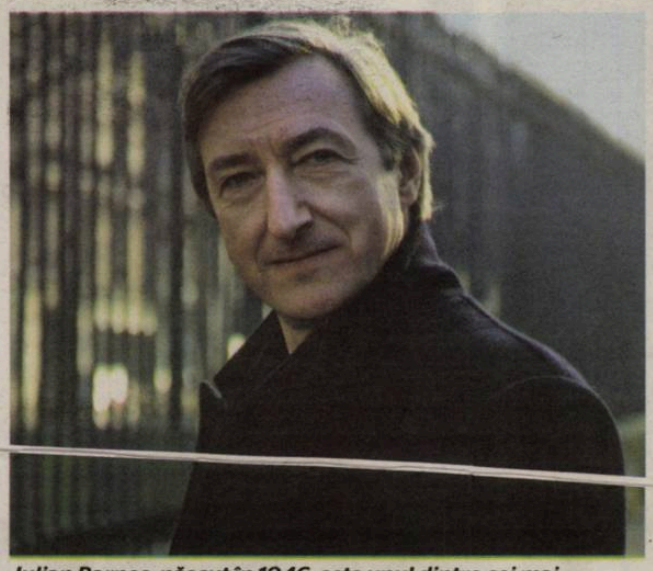

Julian Barnes, născut în 1946, este unul dintre cei mai importanți scriitori britanici contemporani

„Papagalul lui Flaubert" (*Flaubert's Parrot*), apărut în 1984, este cel de-al treilea roman al scriitorului britanic Julian Barnes și, totodată, cartea care i-a adus consacrarea. Romanul a fost înscris în „lista scurtă" la Booker Prize în 1984 și a fost distins cu Geoffrey Faber Memorial Award în 1985 și – în Franța – cu Premiul Médicis la categoria nonficțiune (eseu) în 1986.

Tocmai această informație arată problemele de receptare pe care le-a ridicat textul hibrid al lui Barnes și dificultatea încadrării acestuia, analiza cărții fiind una dintre „pietrele de încercare" ale criticii literare de întâmpinare engleze și franceze din anii '80. Deși cartea lui Julian Barnes este în mod decis o operă de ficțiune, mai exact un „roman", francezii nu s-au sfiit să-l considere un eseu despre opera flaubertiană și să-l premieze ca atare, la secțiunea de nonficțiune. Aceasta pentru că, într-adevăr, informațiile despre Flaubert – autor de a cărui viață și operă personajul central (care evident are multe trăsături din Barnes însuși) este fascinat – din cartea lui Barnes sunt reale (inclusiv cele despre „buclucașul" papagal), iar numeroasele digresiuni ale naratorului despre autorul lui „Bouvard și Pécuchet" pot fi citite ca sclipitoare eseuri ale unui specialist în flaubertologie. Îndrăgostit de Franța și de Flaubert în egală măsură (mare parte din articolele și eseurile strânse mai târziu în volumul „Tour de France" sunt despre „părintele" Emmei Bovary), Julian Barnes își urmează, în „Papagalul lui Flaubert", obsesia pentru unul dintre cei mai importanți autori ai literaturii universale.

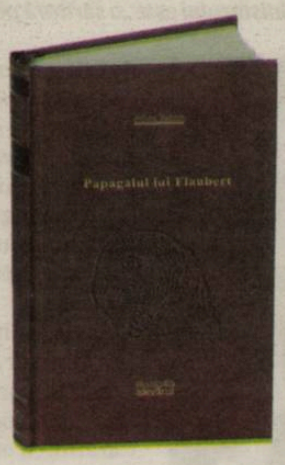

UN HIBRID GREU DE CLASAT

Structura narativă cu totul atipică a cărții, exemplu major de reușită literară „postmodernă", i-a incitat, prin inclasificabilitatea sa, pe criticii literari ai momentului: „un fel de colaj" (Peter Brooks), „un *tour de force* de ficțiune, critică literară și biografie" (David Montrose), „un compendiu de genuri iscusit și ludic" (Laurent Milesi), se numără printre „etichetele" care au încercat a se pune acestui complex produs literar metaficțional. „Spunând la persoana întâi povestea unui medic pensionat care face din pasiunea pentru Gustave Flaubert și pentru papagalul împăiat al acestuia o questă filologico-istorico-detectivă, echivalentă cu un antidot la pierderea soției sale bovarice, adulterine și suicidare, «Papagalul lui Flaubert» oscilează între ficțiune și realitatea istorică, între prezentul naratorului și trecutul flaubertian, între biografie și autobiografie", consideră și românca Dana Muscă, într-un dosar dedicat de un recent număr al revistei clujene „Echinox" prozatorilor britanici contemporani.

Mai mult decât un exercițiu de naratologie aplicată, „Papagalul lui Flaubert" devine, însă, un „roman" odată cu ultimele sale pagini. Naratorul, medicul la pensie obsedat de Flaubert și de papagalul lui, care ne-a „amenințat" de mai multe ori, pe parcurs, că ne va spune, la momentul potrivit, felul în care a murit soția sa, face, în sfârșit, acest lucru, în ultimul capitol al textului. Brusc, drama personajului devine reală și autentică, toate reflecțiile și digresiunile sale de până acum capătă sens, iar naratorul devine un personaj cu „carne și sânge", cu trecut și conștiință. Sigur, în continuare, este vorba de (meta)ficțiune, dar, totuși, „doare", impresionează: avem astfel efectul produs de un text în dulcea manieră clasică, rezultat, oarecum, inaccesibil „antiromanului" care a abundat în era postbelică.

O LUME DE SIMULACRE

Totodată, descrierea cu umor a questei personajului în căutarea papagalului împăiat pe care Flaubert l-a avut în fața ochilor în perioada în care a scris povestirea „Un coeur simple" devine o reflecție asupra autenticului și simulacrului în era postmodernă și a relației noastre din ce în ce mai viciate cu trecutul, fie el, mai mult sau mai puțin, recent. Pe această linie, Julian Barnes va publica, în 1998, capodopera sa, romanul „Anglia, Anglia", magistrală sinteză literară a temelor majore ale postmodernității.

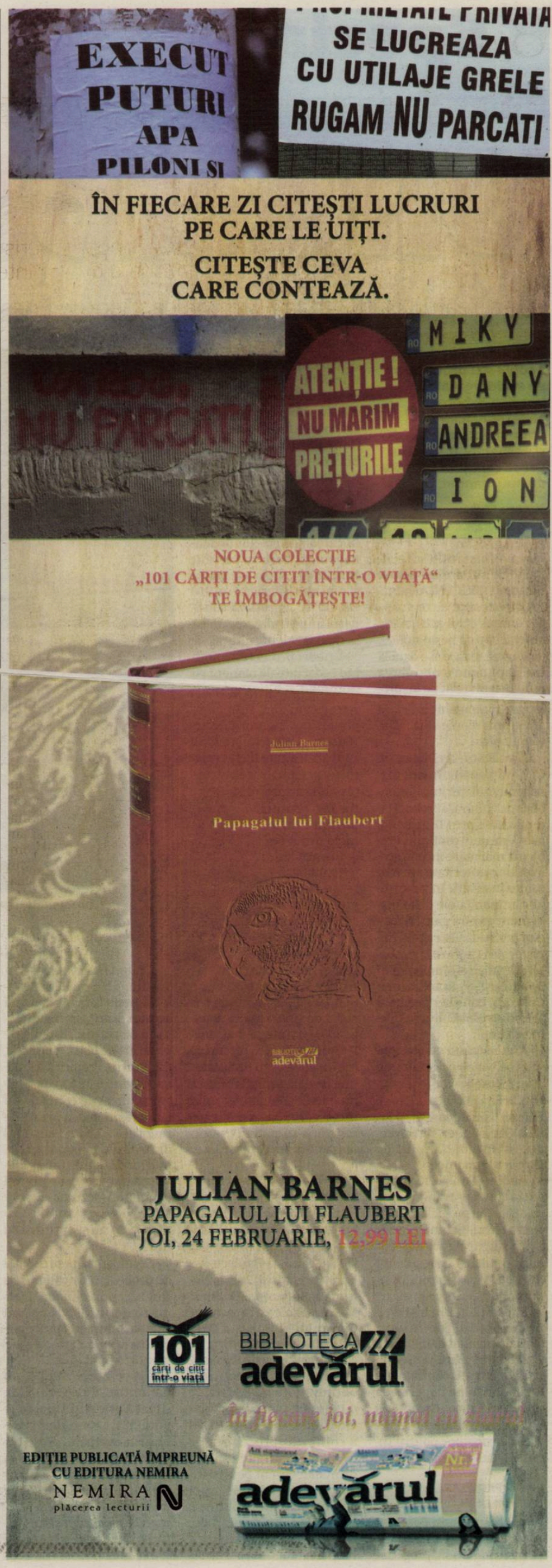

Directorii dau ex

La Teatrul Național, la Filarmonica „George Enescu“ sau la Opera Națională din București s-au făcut eva

Ion Caramitru a contestat procedura de evaluare. Cătălin Ionescu-Arbore și Mihai Mihalcea au obținut notele 8,95, și, respectiv, 8,30 și nu vor să candideze pentru un nou mandat.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

La Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național (MCCPN), evaluarea directorilor de teatre se face anual, când aceștia trebuie să obțină peste nota 7. Evaluarea se face și o dată la cinci ani pentru obținerea unui nou mandat pe un proiect de management, când directorii trebuie să ia minimum nota 9.

„Procesul prevăzut de OUG 189/2008 privind managementul instituțiilor publice de cultură, aprobată cu modificări prin Legea 269/2009 este unul continuu. Problema mai mare începe acolo unde o autoritate are mai multe instituții în subordine, iar mandatele de management expiră cam în aceeași perioadă. Este cazul Ministerului Culturii și probabil al Primăriei Municipiului București“, spune Carmen Croitoru, consilier personal al ministrului Culturii, Kelemen Hunor.

Anul aceasta au fost numiți pe baza proiectelor de management Andrei Dimitriu, la Filarmonica „George Enescu“ din București, și Ernest Oberländer Târnoveanu, la Muzeul Național de Istorie a României.

Andrei Dimitriu a participat la concurs avându-i contracandidați pe Lucian Moraru și pe Horia Sabin Drăgoi și a fost singurul care a trecut de prima etapă, cu rezultatul de 8,63. După ce a condus Filarmonica „George Enescu“ ca director interimar, din februarie 2010, Dimitriu va avea un mandat de cinci ani. Candidatul a fost președinte al Societății Române de Radiodifuziune în perioada noiembrie 1999 - decembrie 2001, ocupând anterior funcțiile de consilier pentru industrie sau secretar de stat.

UNELE PROIECTE, „PENIBILE“

Concursurile sunt deschise participanților (există condiții legate de studii, pregătire sau experiență – unele sunt deja menționate în lege, altele pot fi stabilite de autoritate), dar nu sunt publice, adică nu pot participa „spectatori“, spune Carmen Croitoru. Rezultatele se fac publice după ce trece perioada de contestații. „La fel, se fac publice și proiectele care au câștigat concursul. Din păcate legea nu prevede și publicarea proiectelor de management care au pierdut concursul . Acolo s-ar vedea și mai clar diferența dintre candidați“, apreciază consilierul ministrului, specialist în management cultural.

Uneori proiectele, nefiind redactate de oameni cu minimă pregătire în scrierea acestui gen, sunt compuneri sau memorii de activitate. „Cele mai penibile sunt acelea care fie fac referire la personalitatea incontestabilă a autorului, fie fac promisiuni care nu au nicio urmă de realism. Acestea sunt bazate pe principiul că hârtia suportă orice și că promisiunile făcute nu trebuie și ținute. Mai sunt și unele care operează într-o manieră halucinantă cu termeni de tipul «politică culturală», «strategie națională», «direcții» etc., uitând că aceste lucruri au un înțeles precis și inconfundabil și că nu sunt de competența unui proiect de management la o instituție de cultură“, punctează Carmen Croitoru.

Ion Caramitru a contestat procedura de evaluare, deși a obținut nota de trecere 7,80.

CARAMITRU CONTESTĂ NOTA 7,80

O situație deosebită o au Ion Caramitru, directorul Teatrului Național București (TNB), Cătălin Ionescu-Arbore, directorul Operei Naționale București (ONB), și Mihai Mihalcea, directorul Centrului Național al Dansului București (CNDB).

La evaluarea din decembrie 2010, Ion Caramitru a obținut nota 9,88, dată de o comisie condusă de Liviu Ciulei. Directorul TNB a contestat procedura de evaluare a proiectului său de management pentru următorul mandat de cinci ani, pentru care a obținut, în luna ianuarie, nota 7,80. Din comisia de evaluare a Ministerului Culturii au făcut parte Demeter Andras, Ada Lupu Hausvater și Dan Vasiliu. „Nu mai era nevoie de vreun concurs datorită acestei note“, spune directorul de teatru. „Este ilogic ce s-a întâmplat“, a punctat Caramitru. Proiectul de management al lui Ion Caramitru analizat de comisia din ianuarie includea planul de renovare a TNB. „Este unul dintre cele mai aplicate și mai moderne, de talie europeană, iar teatrul pe care-l conduc are rezultate foarte bune pe toate planurile, nota de 7,80 nu se justifică cu nimic.“

Contestația pentru vicii de procedură a evaluării i-a fost acceptată lui Ion Caramitru de MCCPN, urmând să aibă loc un nou proces de evaluare la o dată care urmează să fie stabilită.

„În ce-l privește pe Ion Caramitru, directorul TNB, situația este puțin mai complicată: el a contestat procedura de evaluare, deși a obținut o notă de trecere. S-a găsit soluția repetării evaluării, acum strângem o nouă comisie“, a explicat Kelemen Hunor, ministrul Culturii. „Nu-i nicio dramă, în loc să facem noul contract de management acum, o să-l facem peste o lună. Nu ne permitem acum, când încep lucrările la TNB timp de patru ani, să renunțăm la un manager care cunoaște în amănunțime proiectul“, a precizat ministrul Culturii.

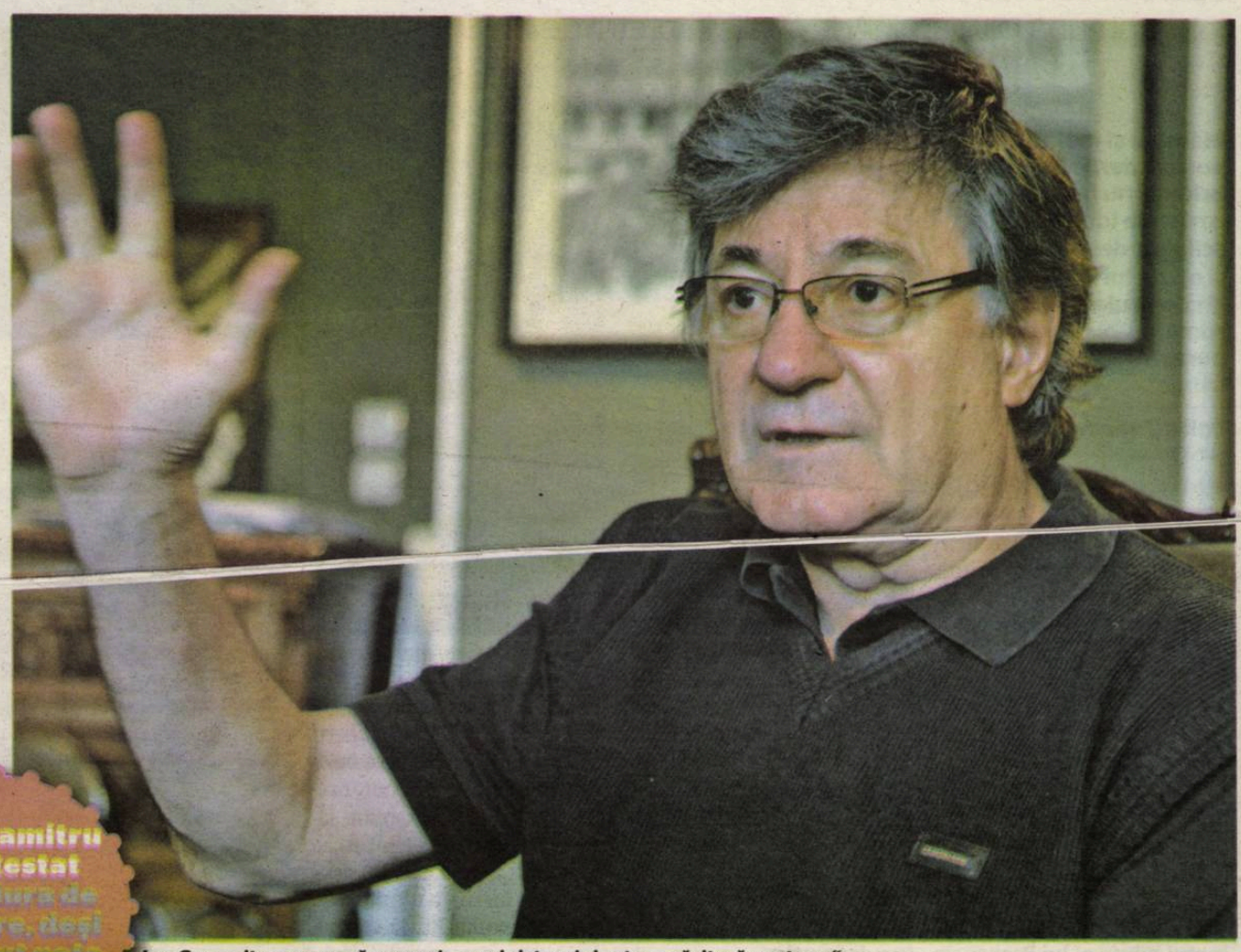

Ion Caramitru spune că procedura ministerului este „o săritură peste ax“

> Nu ne permitem acum, când încep lucrările la TNB timp de patru ani, să renunțăm la managerul Ion Caramitru care cunoaște în amănunțime proiectul.
>
> **Kelemen Hunor**
> ministrul Culturii

Ion Caramitru a fost numit director al Teatrului Național București la sfârșitul lunii mai 2005. Actorul Ion Caramitru este și președintele Uniunii Teatrale din România (UNITER) și a fost ministru al Culturii în perioada 1996-2000.

LA OPERĂ, CONCURS ÎN MARTIE SAU APRILIE

La Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian“ concursul pe baza proiectului de management se va desfășura în luna august, după ce la evaluarea primului mandat directorul Răzvan Ioan Dincă a obținut nota 9,20. Pentru Centrul Național al Dansului din București (CNDB), după aflarea rezultatului, nota 8,30, Mihai Mihalcea a declinat participarea cu un proiect de management pentru un nou mandat la CNDB.

Rămâne însă nerezolvată situația de la Opera Națională București, unde actualul director general, scenograful Cătălin Ionescu-Arbore, nu a primit, la evaluarea din luna decembrie, nota necesară reînnoirii contractului de manager (nota 9,00). El a fost evaluat cu nota 8,95. Prin urmare, Ministerul Culturii va trebui să organizeze, cât de repede posibil, un nou concurs deschis pentru postul de manager al ONB, unde se pot prezenta și alți candidați alături de actualul director general.

„Mă aștept ca autoritățile să mă susțină în acest joc sau război care e generat de niște nemernici. În ultimă instanță, ei au făcut rău insituției, atacându-mă pe mine. Lumea care încearcă să mă înfiereze pe mine automat discreditează și Opera. Bun, să zicem că sunt eu cel mai tâmpit om din Europa, dar luați-vă de mine, nu de instituție! Cât privește posibilii viitori candidați, cred că în acest moment sunt vreo zece. Nu vreau să dau nume, sunt notorii cu toții și o să-i vedeți când se vor înghesui la concurs“, a declarat, pentru „Adevărul“, Cătălin Ionescu-Arbore.

amen la minister

i pentru următoarele mandate de management de cinci ani

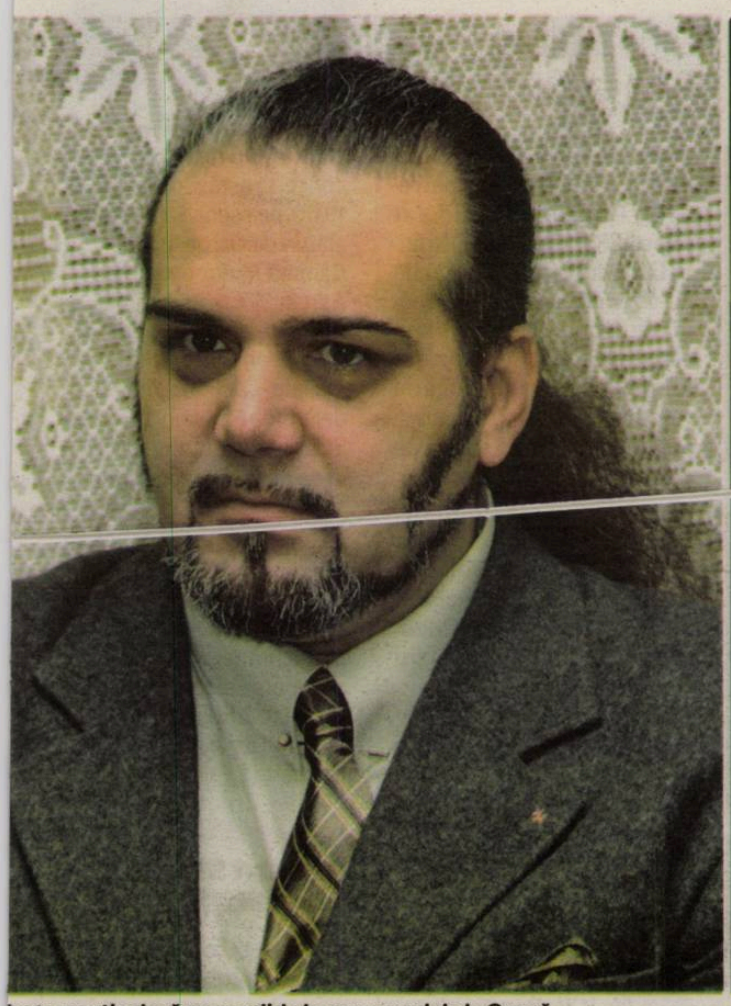

bore nu știe dacă va candida la concursul de la Operă

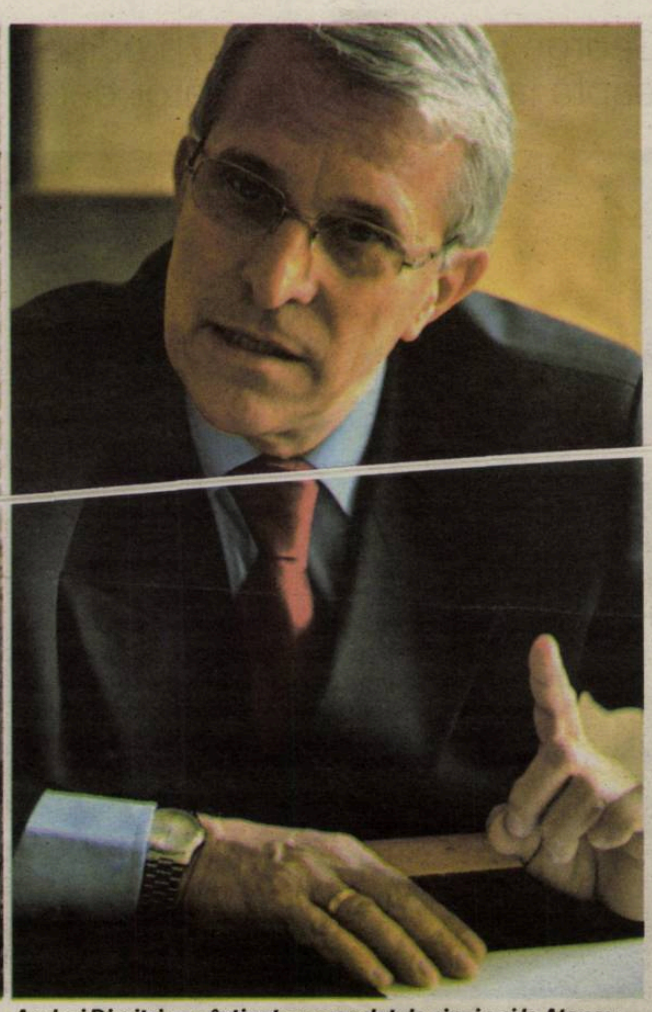

Andrei Dimitriu a câștigat un mandat de cinci ani la Ateneu

Concursul la Operă va fi organizat în primăvară, în luna martie sau aprilie, a declarat, pentru „Adevărul", ministrul Culturii, Kelemen Hunor. „Suntem încă în grafic. Până atunci, mai trebuie organizate concursuri la Opera din Iași și la Teatrul Național din Târgu-Mureș, unde, de asemenea, managerii au obținut note sub 9.00", a precizat ministrul. |

„În cazul ONB nu este încă vorba despre un concurs. Managerul a avut o evaluare finală, la care a obținut o notă peste 7, dar nu peste 9. Conform legii asta înseamnă că la ONB va avea loc un concurs deschis, la care se vor putea prezenta toți cei care vor dori să ocupe acest post, inclusiv fostul manager. Pentru acest concurs, autoritatea pregătește un caiet de obiective, conform legii. Persoana directorului, mulțumirea sau nemulțumirea lui, comentariile celor care-l cunosc sau ale celor care nu-l cunosc, al tuturor celor care cred că ar fi putut să facă mai bine, sunt pe un alt teren", subliniază Carmen Croitoru. ⊙ **Au contribuit Ana-Maria Onisei, Doinel Tronaru**

Teatrul Național din București

Notele directorilor, după prima etapă

Manager	Instituție	Notă
Ion-Horia-Leonida Caramitru	Teatrul Național București	9,88
Maria Adriana Hausvater	Teatrul Național „Mihai Eminescu" din Timișoara	10,00
Cătălin Alexandru Ionescu	Opera Națională București	8,95
Mihail Mihalcea	Centrul Național al Dansului București	8,30
Elena Târziman	Biblioteca Națională a României	10,00
Valeriu Cristian Hadji-Culea	Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași	9,60
Răzvan Ioan Dincă	Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian"	9,20
Rareș Trifan	Opera Națională Română din Cluj-Napoca	8,60

„Managerii nu trebuie numiți pe viață"

●● Evaluarea directorilor este făcută de comisii speciale numite de Ministerul Culturii, care trebuie să aprecieze conținutul și structura proiectului de management, pe baza unor criterii stabilite, tot prin lege. „Necazul este că prin modificările survenite în Parlament, OUG 189/2008, adică legea 269, a anulat articolele care reglementau explicit CINE și în ce condiții poate fi considerat evaluator abilitat, înlocuind toate acele prevederi cu sintagma «specialiști în domeniu» – sintagmă care generează deja diverse interpretări, unele destul de discutabile", spune **Carmen Croitoru (foto)**, specialist în management cultural.

„În mod normal membrii comisiilor ar trebui să fie profesioniști în domeniul specific de activitate al instituției, dar care au și ceva experiență în management. Altminteri, nu vor fi în stare să judece un proiect de management, cu toate aspectele tehnice pe care le presupune un asemenea document. În acest caz personalitatea artistică/culturală/științifică a viitorului manager are o pondere importantă, dar nu hotărâtoare. Activitatea lui se referă la organizare, conducere, gestionare și control. Firește, e cu atât mai valoros, dacă este o personalitate culturală, dar nu e suficient. Cu atât mai mult cu cât în structura instituțiilor există prin efectul legilor speciale, organisme colegiale consultative care pot ajuta la formularea judecăților de gust... Dacă ar fi doar o evaluare artistică, unii dintre ei nici nu ar putea fi evaluați de vreo comisie", apreciază consilierul ministrului culturii.

„În mod normal, de la apariția legii managementului, nu ar mai trebui să avem directori numiți pe viață la conducerea instituțiilor de cultură. Expresia «concursuri în desfășurare» se va folosi de acum încolo, pentru că de acum încolo se vor tot termina și începe mandate de management", apreciază Carmen Croitoru, subliniid că un artist poate fi un excelent manager cu condiția să vrea și să se pregătească în consecință. „Sunt deja câteva exemple de artiști care reușesc să rezolve foarte bine problemele manageriale și, vă rog să mă credeți, problemele manageriale din zona culturii nu sunt deloc simple. Dificultățile și «dihotomia» apar atunci când artiștii insistă să ocupe posturile de manageri, dar fără să facă și gestul elementar de a învăța regulile pe care le presupune această postură. Din păcate, foarte mulți dintre artiști nu văd că lumea în care trăim, ne place sau nu, începe să se structureze și să se ordoneze în această direcție.

Întotdeauna un artist care devine manager este cu mult mai valoros decât orice altă persoană cu pregătire tehnică ce încearcă să devină manager în cultură. În primul rând acesta din urmă are un handicap de înțelegere a priorităților. Avantajele ca un artist să se transforme în manager sunt evidente, întrucât un artist va înțelege și esența profundă a activității. De altfel, e mai ușor să faci dintr-un artist, un manager cultural decât dintr-un manager «generalist» o persoană care să administreze și să conducă instituții de cultură.

Cariera de manager nu are nici pe departe recompensele carierei artistice, nici financiare, nici de imagine. Dimpotrivă. Pentru unii, e doar o chestiune de ambiție, pentru alții, e o asumare conștientă. Pentru aceștia din urmă am cel mai mare respect", precizează Carmen Croitoru. ⊙

LUMEA DE SUNETE

Exportul unei aniversări

La 130 de ani de la nașterea lui George Enescu și la a 20-a ediție a festivalului ce-i poartă numele, toată lumea se așteaptă la ceva mai răsunător decât până acum

Mai mult decât ce se întâmplă la București și în țară, a fost inițiată o promovare internațională mai vizibilă ca niciodată. Una dintre inițiative este cea a Institutului Cultural Român.

Oltea Șerban-Pârâu

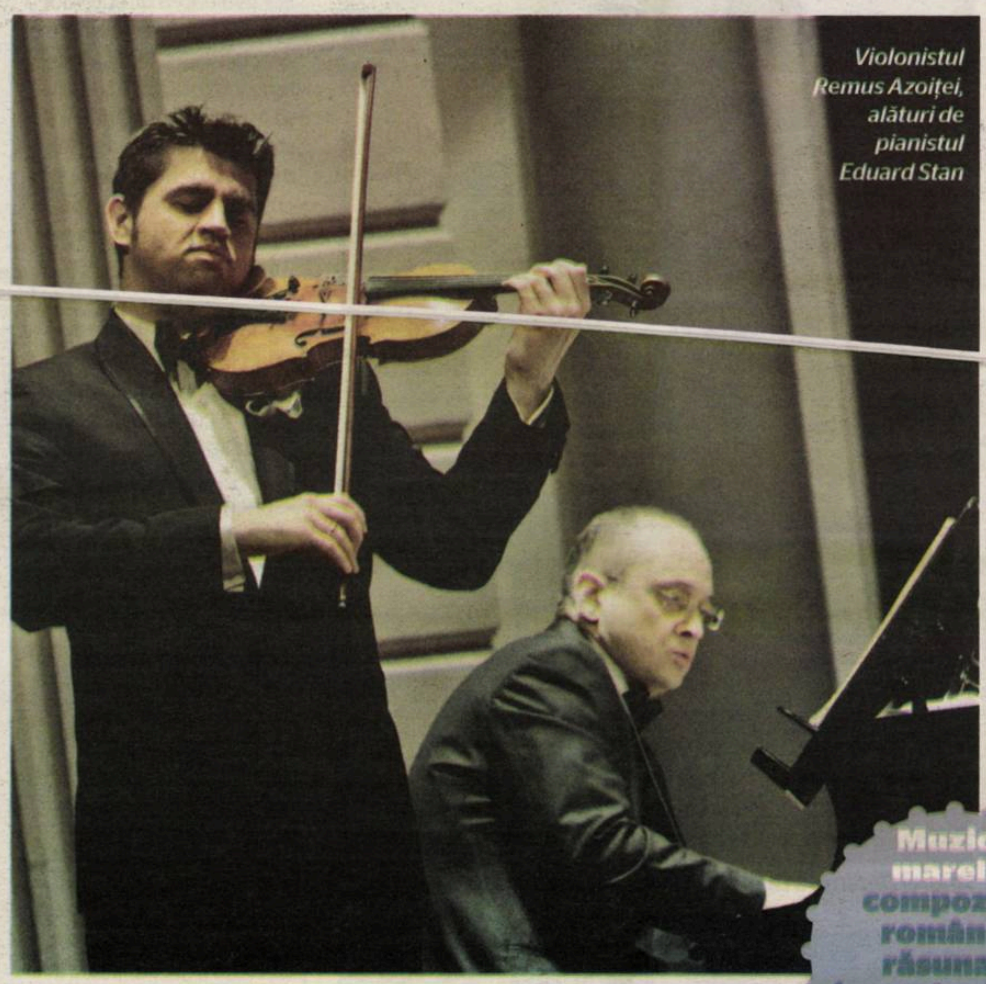

Violonistul Remus Azoiței, alături de pianistul Eduard Stan

●● Dacă în 2009 ICR organiza un turneu de promovare a festivalului în parteneriat cu Artexim la Bruxelles, Paris, Londra, Roma, Berlin și Viena, acum se petrec mai multe minifestivaluri camerale în diferite zone ale Europei.

ÎN ITALIA

Chiar acum, începând din luna februarie, are loc un turneu de promovare a Festivalului „George Enescu" în Italia, prin institutele din Veneția și Roma, reperele fiind în februarie – Veneția, în martie – Verona, în mai – Torino, în decembrie – Roma.

Primul concert din această serie este programat la Sala Mare a Teatrului „La Fenice" chiar săptămâna aceasta, în 26 februarie, soliști fiind violonistul Gabriel Croitoru, pianistul Karim Said, violonistul Remus Azoiței și pianistul Eduard Stan, în foaierul teatrului fiind organizată o expoziție cu obiecte ce i-au aparținut lui Enescu. Pe 25 martie, povestea va continua în Sala Maffeiana a Teatrului Filarmonic din Verona, cu o formulă solistică similară, pentru ca ultimul reper din primăvară să fie la Auditorium Rai Torino pe 7 mai. Se va cânta muzică de Enescu, Beethoven, Brahms.

LA LONDRA, BERLIN ȘI NEW YORK

Seria de concerte Enescu organizată de ICR Londra și Societatea Enescu continuă cu un ritm lunar și în acest an, printre evenimentele promise numărându-se și un concert susținut de câștigătorii Concursului „Enescu", secțiunea pian și vioară, în decembrie, dar și prezența unor muzicieni precum Cătălin Ilea, Schubert Ensemble, Trio „Dinu Lipatti", The Edellion Quartet/ The Faure Piano Quartet, sopranele Simona Mihai și Teodora Gheorghiu în eleganta sală din Belgrave Square nr. 1.

Muzica marelui compozitor român va răsuna în importante săli de concert din Europa

Zilele Enescu la Berlin, ediția a treia, se vor petrece în luna octombrie, iar „Spre EST! Călătorie muzicală de-a lungul Dunării" cu Clara Cernat (vioară/violă) și Thierry Huillet (pian) este un recital cuprinzând autori inspirați de bogăția folclorului est-european și autori români din școala de compoziție postenesciană, ce va avea loc în octombrie/ noiembrie la ICR New York. Concertul va fi însoțit de o conferință publică/demonstrație despre influența folclorului în muzica lui George Enescu.

O viziune mai puțin obișnuită asupra muzicii lui Enescu ne oferă Lucian Ban (pian) și John Hébert (contrabas), cu albumul „Enesco Re-Imagined", editat de casa de discuri Sunnyside Records din New York, album a cărui apariție a fost sprijinită de ICR. Pentru 2011-2012, este prevăzută o serie de concerte de promovare a albumului la London Jazz Festival (noiembrie 2011), EdgeFest Festival (SUA, singurul festival din America dedicat combinațiilor muzică clasică-jazz, octombrie 2011), recitaluri la Amsterdam (Bimhuis), Paris (Jazz a'la Villette) și Viena (Wiener Konzerthaus). ✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

Arii de Mozart la Sala Radio

●● Soprana **Teodora Gheorghiu (foto)** va concerta astăzi, de la ora 19.00, pe scena Sălii Radio, alături de Orchestra de Cameră Radio, dirijată de Adrian Morar. Programul serii este preponderent mozartian („Exsultate, jubilate", „Schonlacht der holde Frühling", „Et incarnatus est" din „Misa în do minor"), dar cuprinde și lucrări de Haydn sau de Bence-Muk. Teodora Gheorghiu este solită a Operei de Stat din Viena din 2004, unde a interpretat numeroase roluri din opere celebre - Adela („Liliacul"), Regina nopții („Flautul fermecat"), Nannetta („Falstaff") ș.a. ✪

LOS ANGELES

A murit Strauss. John Strauss

●● Este vorba despre compozitorul american premiat cu Emmy și cu Grammy, care a compus coloana sonoră a mai multor filme, printre care și celebrele pelicule regizate de Milos Forman, „Hair" și „Amadeus". Discul ce conține coloana sonoră a filmului „Amadeus" a fost recompensat, în 1984, cu Premiul Grammy, la categoria „Cel mai bun album de muzică clasică". Compozitorul s-a stins la vârsta de 90 de ani. ✪

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

Parfumul

Experimentul „Perceptio", de la ATELIER 030202, își propune o miză süskindiană: recuperarea „sinesteziei" pierdute, plecând de la un miros care-l sugerează pe cel al pielii după orgasm

Aurel Tar glosează despre „a fi sau a nu fi" glossy FOTO: MIRCEA PĂUN

Simona Antoniu se autoportretizează ca „Femeie introspectivă" FOTO: MIRCEA PĂUN

Ce i-a sugerat Mirelei Trăistaru parfumul „Bosque" FOTO: LUCIAN MUNTEAN

Cei 14 artiști plastici invitați (plus poetul Dan Mircea Cipariu) au fost inspirați de un flacon de parfum misterios, pe care l-au mirosit zile în șir înainte să se apuce de lucru.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Straniu este că participanții la acest experiment colectiv nici măcar nu s-au cunoscut între ei și nu au știut unul de altul în perioada în care și-au realizat lucrările. De-abia în seara vernisajului, fiecare a aflat care-i sunt colegii de expoziție și ce fel de lucrare i-a trăsnit prin cap fiecăruia. În afară de poemul lui Cipariu, lucrările artistice propriu-zise ale celor 14 expozanți sunt însoțite de câte o etichetă cu câteva cuvinte ale fiecăruia, încercând – într-un mod evident imperfect – să explice ce senzații i-a provocat mirosul parfumului cu pricina și cum a încercat să și le transpună în artă – pictură, sculptură, fotografie sau obiect.

Ideea acestui proiect i-a venit distribuitorului parfumului nu neapărat pentru a-și promova „dugheana" din care acesta poate fi achiziționat, oricum la un preț exorbitant, ci de la dorința de a recupera o legătură între arte pierdută, acea „sinestezie" de care vorbea poetul simbolist, într-un „fin de siècle" (din ce în ce mai) îndepărtat. „Povestea «Perceptio» a pornit de la realitatea că mulți creatori de parfumuri au folosit lucrări de artă ca sursă de inspirație. Invers, lucrările artistice pornind de la parfumuri sunt o rara avis", spune curatorul.

ORGASM

În seara vernisajului, artiștii au aflat și brandul de parfum care i-a inspirat: „Bosque", al casei Humiecki & Graef. „Creatorul acestui parfum spune că și-a dorit să redea mirosul pielii după orgasm. Sau cel al cearșafurilor în dezordine, după o noapte de amor. Nu a fost inspirat decât de cele două fotografii pe care le vedeți aici", ne explică distribuitorul român al parfumului (este vorba de două fotografii senzuale de promotion, un „el" și o „ea", reproduse pe podeaua sălii de expoziție). Ingredientele – mai ales cele secundare – rămân secrete, fiind vorba de o combinație de mirosuri naturale, nu de un parfum sintetic.

GLOSSY

Lista artiștilor participanți la proiect (în ordine alfabetică) este formată din: Simona Antoniu, Bogdan Chiriţoiu, Francisc Chiuariu, Aurel Cogealac, Cornel Lazia, Valeriu Mladin, Lucian Muntean, Irinel Moldoveanu, Aurel Tar, Irina Tănase, Florin Tomescu, Mirela Trăistaru, Nicolas Veron, Mihai Zgondoiu și – „cu voia dvs., ultimul pe listă" – scriitorul Dan Mircea Cipariu. Varietatea felului în care fiecare a „apucat" provocarea este, bineînțeles, destul de mare, așa cum era de așteptat: unii au insistat pe tușa erotică a oricărui parfum, alții pe componenta iconică a oricărui brand, divagând pe marginea relației glossy dintre femeie, eros și publicitate, iar alții s-au retras la „adăpostul" unui abstracționism bun la toate, care poate semnifica orice vrem noi.

DUNE

„Aroma parfumului mi s-a părut complexă. Mirosindu-l în flacon, este perceput într-un anume fel, iar pus pe piele capătă noi valențe și arome care țin 12 ore. Lucrarea mea este o fotografie abstractă, cu titlul «Culorile nopții». Practic, parfumul mi-a inspirat misterul, aromele și culorile nopții în deșert", spune fotograful Lucian Muntean. Într-adevăr, lucrarea sa, o digigrafie, explorează, prin intermediul unei imagini care amintește de dunele deșertului dintr-un amurg roșiatic, exact această relație, între miros și văz, între aromă și culoare (păcat că organizatorul nu s-a gândit și la mobilizarea unor artiști de muzică electronică, pentru a compune un fundal sonor acestor imagini, plecând evident de la același parfum „dominant" și „dominator"). De altfel, lucrările fotografice, aflate în micuța sală de jos, de sub scări, sunt, toate, printre cele mai reușite din acest inedit experiment artistic.

Info

„Perceptio",
art experiment
Unde: ATELIER 030202 (str. Sfânta Vineri nr. 11)
Curator: Ioana Mițu
Coordonator ATELIER 030202: Mihai Zgondoiu
Când: până la 28 februarie

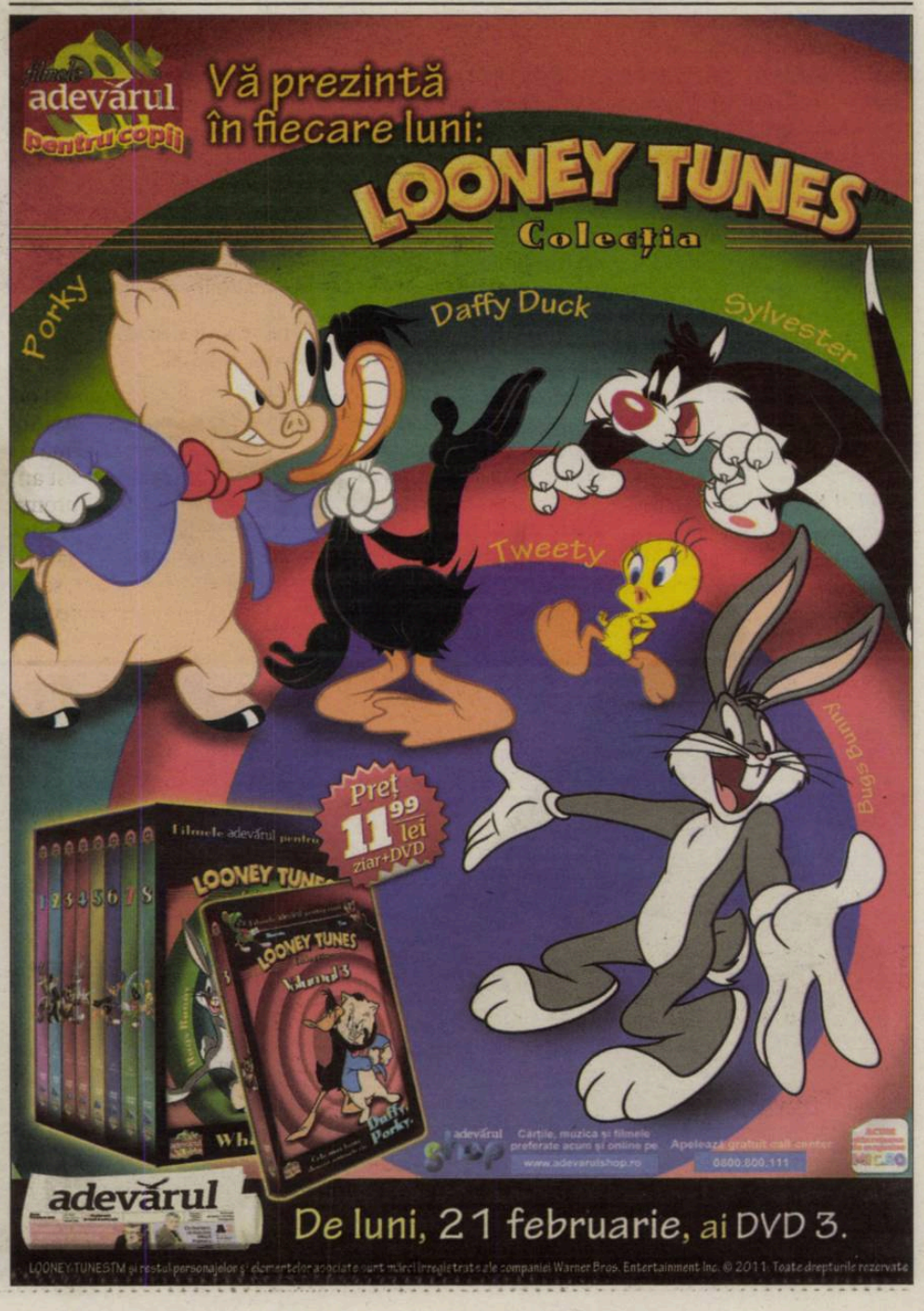

JONATHAN COE:

„Mă gândesc la autor ca la un dictator benign“

Aclamat pentru romane precum „Clubul putregaiurilor“ sau „Casa somnului“, scriitorul consideră că opera de artă nu e democratică

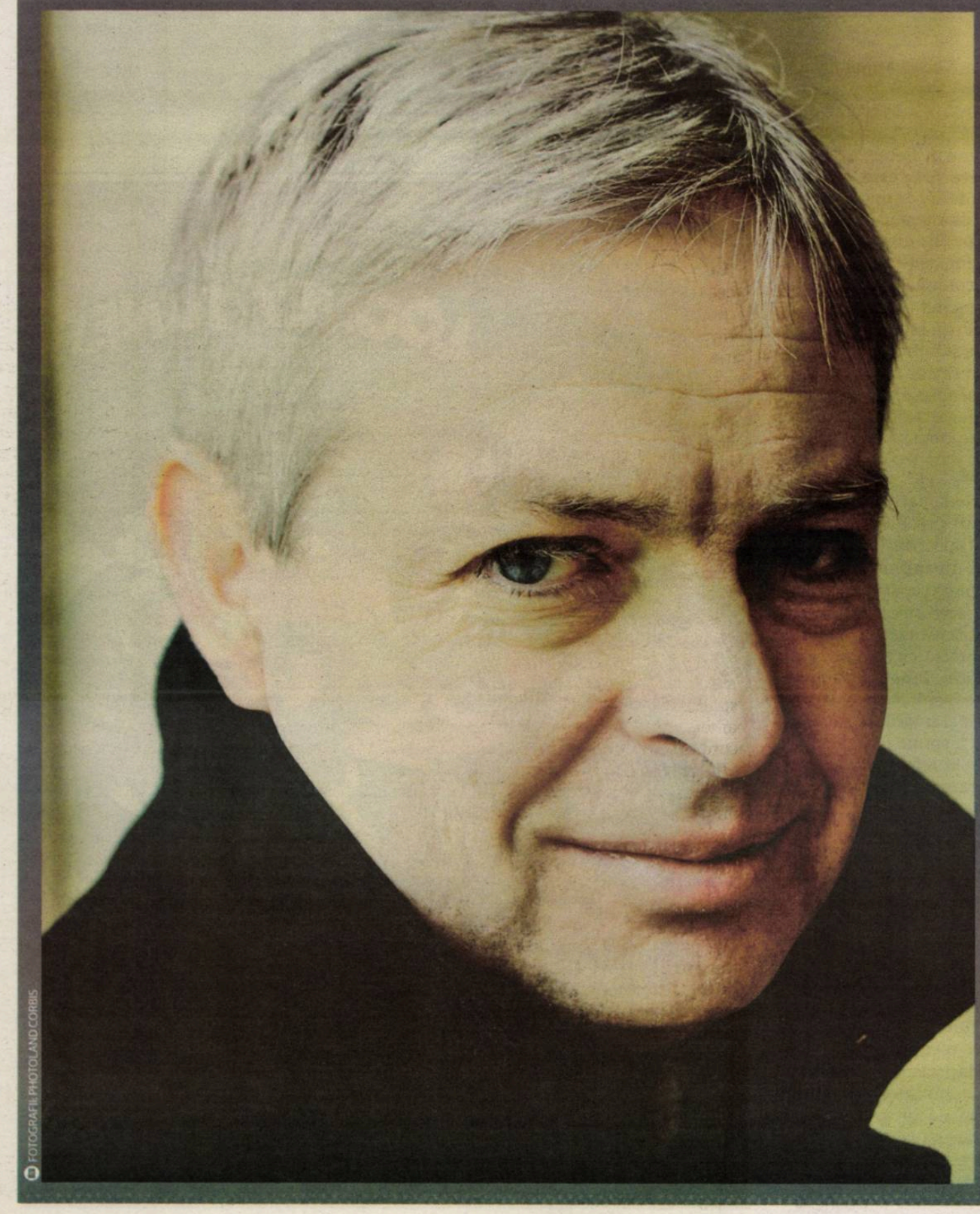

FOTOGRAFII: PHOTOLAND/CORBIS

Din postura cititorului și a privitorului, Jonathan Coe, fan declarat al lui Alfred Hitchcock, își dorește să fie inocent ca un copil în mâinile unui regizor ori scriitor: „aceștia să facă ce vor cu mine“.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

● În romanul „Înspăimântătoarea viață personală a lui Maxwell Sim“ scrieți despre cum nouă, oamenilor, ne e greu să ținem drumul drept, să nu deviem. Care sunt cele mai mari trei riscuri de pe lume care ne fac s-o luăm razna?

● Cele mai riscante lucruri de pe lume? Asumarea automată, cel puțin în Vest, a faptului că avem dreptul la orice ne dorim, ieftin și fără să trebuiască să ne chinuim; însuși asentimentul nostru de a ne baza pe orice sursă de energie existentă până la punctul în care se epuizează sau se ajunge la distrugerea mediul înconjurător; și credințele religioase.

Romanul „Casa somnului“ i-a adus lui Jonathan Coe distincția Prix Médicis Étranger

● Criticii vă numesc un spirit satiric. Cum gestionați satira, există o limită pe care n-o încălcați niciodată?

● Am scris un singur roman pe care l-aș numi „satiric“: „Ce hăcuială!“. Milan Kundera spunea că satira este „o artă tezistă“ și sunt de acord cu el. Teza acelui roman era că nu se poate pune baza unei economii pe lăcomia personală, iar scopul romanului era să convingă cititorii să vadă adevărul acestei teze. Acum, la optsprezece ani după ce am scris cartea, mi-am schimbat opiniile despre satiră și n-aș mai scrie un asemenea roman. Romanul ar trebui să cuprindă un joc de ambiguități, nu o teză. Am ajuns și la concluzia că satira încetinește schimbarea socială, în loc s-o promoveze. Oferă o supapă de siguranță pentru mânia cititorului – care ajunge să se elibereze sub forma râsului, ca aburii dintr-un ceainic –, mânia se transformă în hohote de râs, în loc să se transforme în acțiuni de ordin politic. Așa că aș descrie unele dintre romanele mele recente – „Clubul putregaiurilor“ sau „Înspăimântătoarea viață a lui Maxwell Sim“ – ca fiind o formă de comedie, nu satiră.

> Satira încetinește schimbarea socială, în loc s-o promoveze, oferă o supapă de siguranță pentru mânia cititorului.

● Faptul că abordați subiecte politice v-a pus în situații delicate, ca om?

● Romanul e o formă de artă periferică în Anglia. Foarte puțini politicieni citesc cărți sau țin în vreun fel seama de ele. Așa că e puțin probabil să am probleme din cauza oricărora dintre lucrurile pe care le scriu.

● Dar care e cel mai periculos lucru în privința ironizării lumii politice?

● Cred că cel mai important este, atunci când scrii despre politică, să te asiguri că într-adevăr scrii cu toată onestitatea un roman, și nu un tratat politic sau un pamflet. În cărțile mai vechi aveam oarecum tendința să le țin predici cititorilor. Acum încerc să fac în așa fel încât dimensiunea politică a literaturii mele să devină ceva mai ambiguă, mai subtilă.

● Dacă Barack Obama sau Nicolas Sarkozy ar fi personaje într-un roman la care lucrați, cum ar arăta?

● N-aș scrie niciodată un astfel de roman. Deși romanele mele preiau uneori evenimente publice, rareori apar în ele și personalități publice faimoase. Mă interesează să scriu povestea oamenilor normali, obișnuiți. Marii eroi nu-mi stârnesc mai deloc interesul.

● Față în față cu lumea politică, adesea coruptă, vă puneți probleme legate de moralitate?

● Corupția și moralitatea sunt inextricabil legate, categoric. Dar ce mă interesează e mai ales trecerea timpului, trecerea calităților și a experiențelor de la o generație la alta. Oamenii obișnuiți care ajung să se găsească la mila forțelor istoriei. De fapt, felul în care ne modelăm destinele și identitățile în această lume modernă.

● Ați scris și o carte de nonficțiune, mai puțin cunoscută, despre viața lui Humphrey Bogart. Care e povestea ei?

● Am uitat cu totul de cartea asta, nu mă gândesc niciodată la ea. Este un volum scurt, scris într-o lună, cu peste douăzeci de ani în urmă,

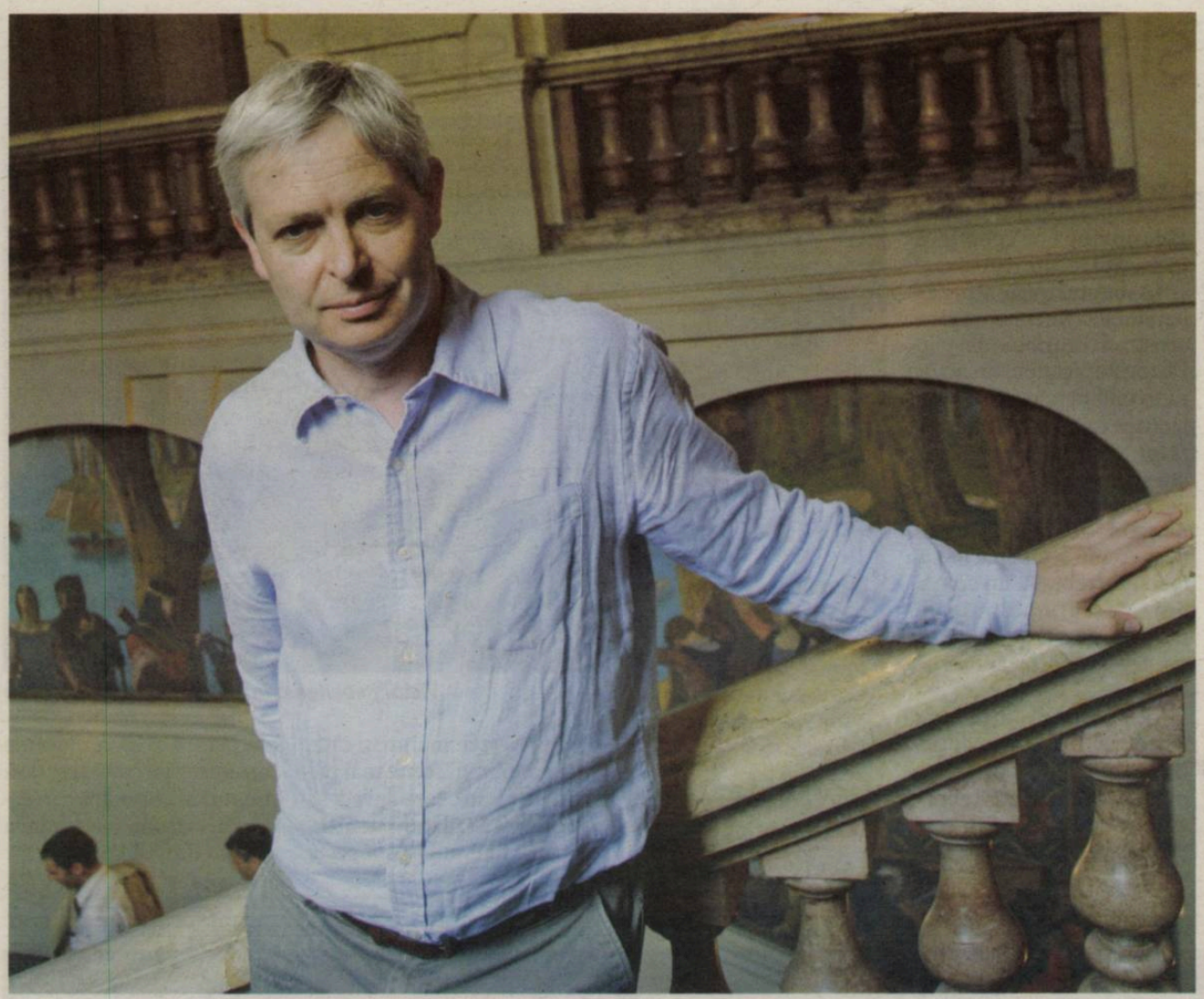

când aveam nevoie de bani. Sunt mult mai mândru de volumul meu de nonficțiune despre scriitorul englez experimental uitat B. S. Johnson. La cartea asta am lucrat mai mult de opt ani – scriind în paralel romane –, și chiar a fost o muncă plină de dragoste, o încercare de a reînvia interesul față de un autor genial, care s-a întâmplat să fie trecut cu vederea în mod nejustificat. Ca exercițiu narativ, mi se pare că nu e nicio diferență între această carte și oricare dintre romanele mele – de fapt, majoritatea criticilor britanici, dacă e să ne intereseze ce spun criticii, o privesc ca fiind cea mai bună carte a mea și este singura care să fi câștigat un premiu important la mine în țară. Din păcate, cred că nu există planuri să fie tradusă în română.

> Cel mai important este, atunci când scrii despre politică, să te asiguri că într-adevăr scrii cu toată onestitatea un roman, și nu un tratat politic sau un pamflet.

● Apoi, în „Casa somnului", ați abordat două subiecte care, cumva, nu vă caracterizează: iubirea dureroasă a unui bărbat pentru o lesbiană și tulburările de somn. De ce le-ați ales?

● Tot ce scriu e autobiografic, într-un fel sau altul...

● Ce rol are emoția în această poveste?

● Romanele mele au drept prim scop să le facă o plăcere cititorilor, dar cel de-al doilea scop este întotdeauna să-i miște, să le producă un soi de răsturnare emoțională pe dinăuntru. Dacă un roman nu reușește asta, atunci probabil că nu merită citit. ⊗

Un personaj ironic și complex

●● Jonathan Coe s-a născut în 1961 la Birmingham, a studiat la Trinity College, Cambridge, luându-și apoi doctoratul la Warwick University. Înainte de a deveni celebru ca scriitor, Coe a cântat într-o formație – adoră rockul progresiv – și s-a zbătut să-i apară un disc. Astăzi este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori britanici. Romanele „Femeia întâmplătoare" (1987), „Un strop de dragoste" (1989) și „Piticii morții" (1990) l-au impus pe piața literară drept o voce nouă, experimentală. Cunoscut pentru ironia și pentru subtilitatea cu care inserează teme politice în romanele sale, Coe a fost distins cu premiul John Llewelyn Rhys Prize pentru „Ce hăcuială!" (1994), iar „Casa somnului" (1997) a primit Prix Médicis Étranger. Printre cele mai cunoscute romane ale sale se numără și „Clubul putregaiurilor", „Cercul închis" și „Ploaia înainte să cadă".

Despre tehnologie și singurătate

●● Cel mai recent roman al lui Jonathan Coe, „Înspăimântătoarea viață personală a lui Maxwell Sim", publicat în Marea Britanie anul trecut și apărut pe piața românească la finalul lunii ianuarie, la Editura Polirom, în traducerea Luminiței Gavrilă, spune povestea unui individ prins în vârtejul unei crize existențiale. Tocmai când întrezărește o posibilitate de evadare – o călătorie –, Maxwell se afundă, de fapt, și mai mult și își conștientizează propriile limite. Dar și propria singurătate, chiar dacă se află în mijlocul unei lumi în care tehnologia îl ajută să-i aibă pe ceilalți cât mai aproape.

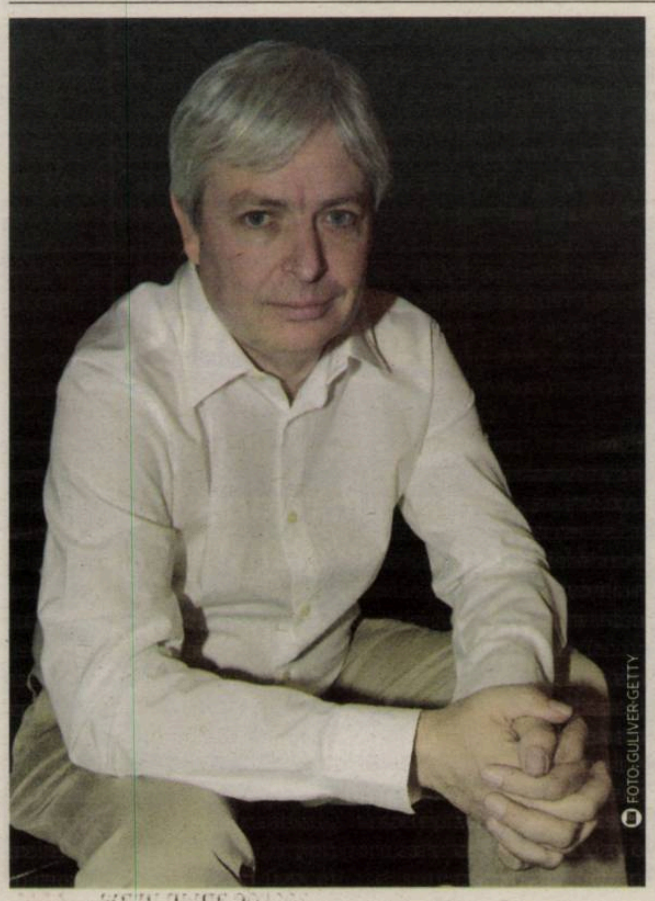

„Scriu ca să-mi documentez propriul proces de îmbătrânire"

● Sunteți un fan al lui Alfred Hitchcock, vă fascinează puterea lui de a manipula și felul în care reușește să-și impresioneze publicul. Dumneavoastră manipulați cititorii?

● Așa este, Hitchcock e un regizor care știe să manipuleze, și da, exact asta îmi place la el. Când mă duc la un film sau citesc o carte, vreau să fiu ca un copil, să mă las cu toată încrederea pe mâinile regizorului sau ale scriitorului, astfel încât el sau ea să facă ce vrea cu mine. Mă gândesc la autor ca la un fel de dictator benign – opera de artă nu e democratică. Cititorii și personajele n-au nici un vot! Sunt și unii, și ceilalți niște marionete în mâinile maestrului lor. Dar știu mulți oameni care n-ar fi deloc de acord cu această idee: nu vor să fie „manipulați", nu vor o carte sau un film în care să simtă acest „preconceput". În care caz, mă întreb, de ce și-ar mai dori arta? Ar găsi ceea ce caută mai degrabă în viața reală.

● Vă pasionează mai ales prezentul lumii în care trăim. „Prezentul mă ghidează, ca scriitor", spuneați mai demult într-un interviu.

● Scriu ca să înțeleg lumea în care trăim, timpurile pe care le trăim. Și, în același timp, scriu ca să-mi documentez propriul proces de îmbătrânire și acumulare a înțelepciunii sau, poate, a unor noi forme de prostie prin intermediul personajelor mele, care sunt toate niște surogate pentru mine însumi. Până acum toate romanele mele, cu excepția unuia – „Ploaia înainte să cadă" – au fost situate în prezent, dar, cine știe, poate că da, s-ar putea schimba. Mă gândesc din ce în ce mai mult că pentru a înțelege prezentul, trebuie să înțelegi, mai întâi, pe deplin trecutul.

● Ați cântat într-o formație înainte de a deveni celebru ca scriitor. Cu sunetul căror muzicieni seamănă frazele pe care le scrieți?

● Ei bine, dacă e să vorbim despre pop, mare parte din muzica pe care o ascult zilele astea este atât de puțin cunoscută, încât numele s-ar putea să nu le spună nimic cititorilor. La fel cum prefer oamenii „normali" în locul eroilor, numele „mari" din muzica pop – Dylan, Springsteen, U2 – nu prea mă atrag. Ascult mult pop de prin Europa și Scandinavia: Orwell (din Franța), Lonelz Dear (din Suedia), Testbild (din Suedia), Bauer (din Olanda), De Phazz (din Germania) și The High Llamas (din Anglia). Ceea ce au în comun toți acești artiști este dragostea față de melodia tradițională, combinată cu un oarecare experimentalism. Și cred că se poate găsi o combinație asemănătoare și în ceea ce scriu. ⊗

TELE-TEXT

Lupta disperată și jalnică pentru respect

Cezar Paul-Bădescu

O poveste impresionantă, cu un actor minunat! Probabil știți deja despre ce e vorba. Un pensionar, Ion Ion, primește o medalie pentru fapte de bravură din cel de-al Doilea Război Mondial și omul nu știe pentru ce anume a primit-o. Se duce să întrebe la Ministerul Apărării (și face o cerere în acest sens) sau încearcă să afle motivul de la foștii camarazi de arme. La un moment dat, crede că a descoperit răspunsul – o salvă de tun pe care a tras-o la întâmplare și care trebuie să fi lovit Comandamentul german. Filmul surprinde excepțional psihologia omului simplu, care nu are cu ce se lăuda în viață, dar care-și recapătă încet-încet respectul de sine și, desigur, respectul celorlalți, cu ajutorul unei tinichele oficiale. Un om care încearcă să se convingă în primul rând pe sine că într-adevăr merită prețuirea celor din jur. Lovitura de teatru este când primește răspunsul la adresa pe care-o făcuse la MApN și în care i se transmite că, într-adevăr, se făcuse o greșeală în privința lui. De data aceasta, va lupta disperat și jalnic să-i convingă pe ceilalți că își merită recunoașterea.

La statutul tragic al personajului și la finețea cu care e construit contribuie din plin Victor Rebengiuc, un actor care conferă valoare oricărui lucru pe care-l atinge. Datorită lui, te uiți la film și-ți vine pur și simplu să-l îmbrățișezi pe sărmanul Ion Ion. De fapt, nu pe el – un individ destul de meschin și fără pic de coloană vertebrală, un comunist care și-a turnat propriul fiu la Securitate –, ci pe Victor Rebengiuc, jucându-l pe Ion Ion.

Deși povestea din film are mare potențial (anecdotic, psihologic etc.), pot să bag mâna-n foc că fără Rebengiuc pelicula ar fi fost una mediocră. Regizorul ei, Călin Peter Netzer, mai are și câteva inabilități, scene mai puțin inspirate, care dovedesc o carență de maturitate artistică. În fine, am trecut peste ele, pentru că lucrurile bune din acest film covârșesc de-a dreptul micile scăpări în decor. Și, oricum, maturitatea vine cu timpul

Victor Rebengiuc, în rolul pensionarului Ion Ion

Info

Medalia de onoare (Germania-România, 2009)
Regia: Călin Peter Netzer
Cu: Victor Rebengiuc, Mimi Brănescu, Camelia Zorlescu

HBO, duminică (27 februarie), ora 20.00

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 23 februarie

23.35 MEZZO TV
CONCERT
Pierre Boulez dirijează „Pasărea de foc" de Stravinsky la Louvre.

0.40 TVR 1
FILM

Doi oameni perfecți (SUA, 1999)
Regia: Joel Schumacher
Cu: Robert De Niro, Philip Seymour Hoffman, Barry Miller, Skipp Sudduth, Chris Bauer, Wilson Jermaine Heredia.

Joi 24 februarie

22.50 MEZZO TV
CONCERT
Montreux Jazz Festival: Quincy Jones and Friends - 1996

23.10 TVR 1
FILM

Babel (Franța-SUA-Mexic, 2006)
Regia: Alejandro González Inárritu
Cu: Cate Blanchett, Brad Pitt, Mahima Chaudhry, Gael García Bernal, Kôji Yakusho.

Vineri 25 februarie

21.00 CINEMAX
FILM
California poker (SUA, 1974)
Regia: Robert Altman
Cu: George Segal, Edward Walsh, Elliott Gould, Ann Prentiss, Gwen Welles, Bert Remsen.

22.15 PRO TV
FILM

The Hurt Locker - Echipa de foc (SUA, 2008)
Regia: Kathryn Bigelow
Cu: Jeremy Renner, Christopher Sayegh, Anthony Mackie, Brian Geraghty, Guy Pearce, David Morse.

Sâmbătă 26 februarie

20.30 B1
FILM
Moromeții (România, 1988)
Regia: Stere Gulea
Cu: Victor Rebengiuc, Mitică Popescu, Florin Zamfirescu, Teodora Mareș, Luminița Gheorghiu, Gina Patrichi.

23.45 TVR 1
DOCUMENTAR

Marylin, înregistrări secrete (Franța, 2008)
Regia: Patrick Jeudy
Cu: Marilyn Monroe, Yves Montand, Simone Signoret.

Duminică 27 februarie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Cele trei maimuțe (Turcia-Franța-Italia, 2008)
Regia: Nuri Bilge Ceylan
Cu: Yavuz Bingol, Ercan Kesal, Hatice Aslan, Rifat Sungar, Cafer Köse, Gürkan Aydin.

22.45 PRO TV
FILM
Cărtița (SUA, 2006)
Regia: Martin Scorsese
Cu: Leonardo DiCaprio, Jack Nicholson, Matt Damon, Martin Sheen, Vera Farmiga, Mark Wahlberg.

Luni 28 februarie

15.15 HBO
FILM

Edward Mâini-de-Foarfece (SUA, 1990)
Regia: Tim Burton.
Cu: Johnny Depp, Winona Ryder, Dianne Wiest, Anthony Michael Hall, Kathy Baker.

17.55 TVR CULTURAL
TALK-SHOW
Oameni mari la TVR
Prezintă: Mihaela Michailov
Invitată: Elena Vlădareanu.

Marți 1 martie

20.00 HBO
SHOW
Premiile Oscar 2011

21:00 CINEMAX
FILM

Ispășire (Marea Britanie, 2007)
Regia: Joe Wright.
Cu: Keira Knightley, James McAvoy, Romola Garai, Vanessa Redgrave, Brenda Blethyn.

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

Horace Dediu, regele analiștilor Apple - un român este mai bun ca orice alt analist al băncilor de investiții americane. Motivul: lucrează pe gratis!

În plus: Interviu cu Nouriel Roubini - Mai puțină tristețe de la Dr. Apocalipsă

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

RESTITUIRI

Poveștile din tinerețea lui Vonnegut

În librăriile de peste Ocean a apărut de curând al treilea volum postum al „maestrului satirei americane“

După 2007, anul în care a încetat din viață Kurt Vonnegut, în America s-au publicat în premieră nu mai puțin de trei volume ale acestuia.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

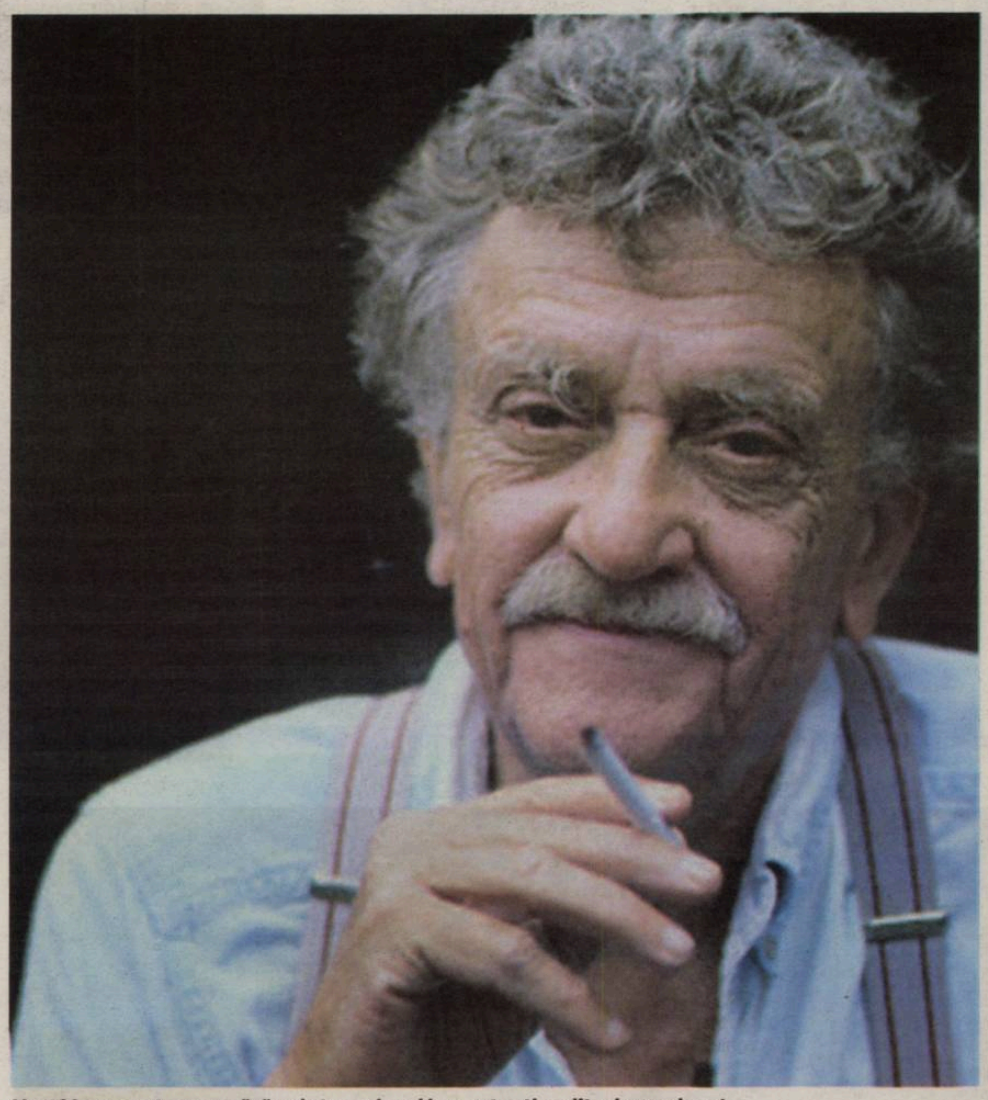

Kurt Vonnegut se numără printre cei mai importanți scriitori americani din a doua jumătate a secolului XX

Povestirile tipărite sub titlul „Retrospectivă asupra Armaghedonului" au văzut lumina tiparului în 2008, iar în România volumul a fost publicat doi ani mai târziu, la Editura Humanitas. A urmat în 2009 „Look at the Birdie", culegere de povestiri scrise în anii '50, iar luna trecută a apărut cel mai recent volum postum, intitulat „While Mortals Sleep" („Când muritorii dorm"), care conține 16 povestiri.

Potrivit recenzenților americani, Vonnegut n-a dorit să reunească în volum aceste încercări de tinerețe, destinate unor reviste populare la jumătatea secolului trecut, ca „The Saturday Evening Post", „Lady's Home Journal", „Cosmopolitan" și „Esquire", ai căror cititori nu așteptau în primul rând literatură de calitate sau subtilitate psihologică. În perioada în care a așternut pe hârtie această proză dominată de imaginea cenușie a unei societăți zdrobite de conformism și materialism, Kurt Vonnegut trecuse de 30 de ani, renunțase la cariera în publicitate pentru a deveni freelancer și era doar un aspirant la literatură, care tocmai debutase cu romanul „Pianul electric". Renunțarea la viața în corporatism a fost posibilă pentru că a reușit să-și vândă povestirile unor publicații. Pe prima pe care a vândut-o, în 1950, intitulată „Report on the Barnhouse Effect", a primit 750 de dolari, iar pe cea de-a doua, 950 de dolari. Astfel și-a permis să demisioneze de la compania General Electric și să se apuce de scris.

Aceste povestiri n-au apărut niciodată în revistele pentru care au fost scrise.

Ca și „Look at the Birdie", și volumul „While Mortals Sleep", apărut la sfârșitul lunii trecute în America, cuprinde tot povestiri, însă acestea n-au mai fost publicate niciodată, fie pentru că autorul nu le-a mai trimis revistelor, fie pentru că ele au fost respinse. Pentru istoricii literaturii și pentru admiratorii lui Vonnegut, volumul este o mărturie a încercărilor unui scriitor care își croia drum spre literatura de prim-plan, delimitându-și deja sfera tematică ce avea să-l consacre: tragicomicul univers corporatist, efectele tehnologiei asupra omului și a umanului, alienarea, frustrarea etc.

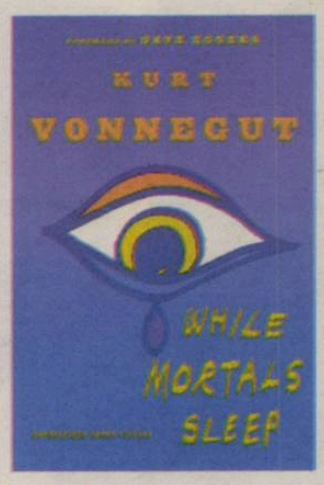

TRAGICOMICUL VIEȚILOR ȘTERSE

Considerate în general mai puțin reușite și mai puțin provocatoare decât volumele cu care Vonnegut și-a câștigat locul în literatura secolului XX, aceste proze, în care ironia e mai puțin tăioasă, se țes în jurul unor vieți șterse de funcționari, agenți de vânzări, văduve anonime și reporteri îmbătrâniți înainte de vreme. Un ziarist notoriu este, de altfel, protagonistul povestirii care dă titlul volumului, mostră de tratament satiric aplicat unei narațiuni cu elemente de thriller.

Fred Hackleman, „șacal" de presă într-o metropolă americană de la jumătatea secolului trecut, descoperă în mod atipic spiritul Crăciunului, cu ocazia unei întreceri pe care trebuie s-o arbitreze și care nu se dovedește a fi ce pare, grație inteligentelor întorsături de condei și elementelor care-i complică ironic traiectoria. Emblema stilistică și ideatică a lui Vonnegut se vede în povestiri ca „Jenny", în care un bătrân și însingurat vânzător de frigidere trebuie să repare un frigider în formă de femeie.

Prin toate scrierile din volumul publicat acum în premieră mișună personaje aflate la opusul ideii de prototip, oameni de rând, din care scriitorul croiește o literatură fină și puternică „Orice personaj care apare într-o povestire, oricât de puțin, merită să i se spună povestea vieții și, merită, de asemenea, să fie respectat", îi scria Vonnegut scriitorului Mark Lindquist, ca răspuns la o epistolă în care acesta din urmă îi mărturisea admirația autorului rămas în istorie cu romane ca „Abatorul cinci", „Bufoniada", „Sirenele de pe Titan" etc.

La Nagasaki cu Vasile Andru

Vasile Andru este un prozator, teoretician și eseist român, născut la 22 mai 1942, în satul sucevean Mușenița. Numele său real este Vasile Andrucovici. Părinții, Teodor Andrucovici și Ecaterina (născută Păun), erau agricultori. A debutat în 1969 cu articole în „România literară" și apoi a publicat mai mult de 25 de volume. Debutul în volum s-a produs în 1970, cu „Yutlanda posibilă". Printre operele sale de ficțiune se numără „Noaptea împăratului" (1979), „O zi spre sfârșitul secolului" (1983), „Turnul" (1985), „Muntele Calvarului" (1991). În prelungirea activității literare, s-a consacrat practicii sapiențiale și cercetării procedeului filocalic „oratio mentis" – rugăciunea minții – încă din anii '70.

În Japonia, poarta simbolizează trecerea de la profan la sacru

NU RATAȚI!

- **Muzeul de Istorie și Cultură.** Situat în Tateyama, cuprinde peste 48.000 de exponate, trecând prin istoria trecută, dar și recentă și explorând zone culturale inedite – printre exponate se află instrumentele de tortură folosite în persecuțiile asupra creștinilor. Intrarea costă între 600 și 300 de yeni.
- **Hashima/Gunkanjima, orașul-fantomă aflat la doar 15 kilometri de Nagasaki.** O fostă mină de cărbune, astăzi un adevărat buncăr industrial-cultural, e una dintre cele mai mari atracții turistice ale zonei.
- **Memorialul victimelor bombei atomice.** Construită în 2002, clădirea poartă semnătura arhitectului Akira Kuryu, fiind un spațiu-simbol, inovator estetic, care îndeamnă la reculegere și căutarea păcii colective.

Orașul zen, orașul creștin

- Temple budiste, mânăstiri creștine și amintirea dezastrului atomic

Podurile îi dau orașului Nagasaki un aer poetic

Nagasaki a fost ultima etapă, fructuoasă lăuntric, a unei lungi călătorii în Japonia.

Vasile Andru

Păpuși chinezești din piatră, în templul închinat lui Confucius

Ținеam să ajung acolo pentru cel puțin trei legende vii. Să vizitez comunități creștine din acest oraș japonez, creștinat din secolul al XVI-lea și perseverând în credință până azi. Să cunosc puternica școală zen de aici, cu vechime și cu iluminați. Să mă reculeg la sanctuarul consacrat lui Paul Nagai Takashi, cel care, în șase ani cât a mai trăit după bombardamentul atomic, a scris 15 cărți și a contribuit la fondarea unei noi științe, medicina atomică; dar mai ales a contribuit la revenirea la viață a acestui oraș renăscut după atrocitatea codificată „A".

În districtul Nagasaki - Go trăiesc acum 40.000 de creștini.

În fiecare dimineață a șederii la Nagasaki, am urcat ritualic Dealul Nishizaka („Dealul Calvarului", îi spun eu), unde se află Martyrikonul, pe locul în care au fost crucificați 26 de creștini (6 europeni și 20 de japonezi) în februarie 1597. Canonizați de Vatican la 1862. Între ei, Paul Miki, sfânt japonez, care la data răstignirii avea 33 de ani și a trăit martiriul transfigurat de comuniunea cu Mântuitorul.

JAPONEZII ȘI CREȘTINISMUL

La mânăstirea din Dealul Nishizaka, clădită în stilul arhitectural al catedralei „Sagrada Familia", stau de vorbă cu profesorul misionar Aguilar, din Mexic. El se află de 40 de ani la Nagasaki. A fost profesor la Teologie, acum s-a retras. Îmi mărturisește drama vieții sale: n-a reușit să convertească mulți japonezi, în toți acești 40 de ani! Iar în districtul Nagasaki-Go sunt astăzi circa 40.000 de creștini, tot atâția câți pe vremea lui Francisc Xaveriu! Stagnare totală... timp de patru secole! Aguilar n-a reușit să facă noi convertiri, nu pentru că i lipsește vocația misionară, ci, zice, „pentru că japonezii nu se mai convertesc la creștinism!"

CLOPOTUL CARE BATE LA ORA 11.02

La 500 de metri de Dealul Nishizaka (al Răstignirii) se află alt loc sfânt, templul budist Fukusai-ji. Eu i-am spus Templul Milei, după statuia principalei zeități de aici. Edificiul originar al acestui templu a fost distrus de bombardamentul atomic. Templul are formă de țestoasă (simbolul longevității... altă virtute japoneză!). Pe spatele țestoasei este statuia zeității Kannon, alegoria Milei. În anii prigoanei anticreștine, japonezii o deghizau pe Maica Domnului sub înfățișarea zeiței Milei, Kannon.

Aici, în fața templului, se află un clopot uriaș, care răsună în fiecare zi la ora 11.02, ca să amintească genocidul atomic de la 9 august 1945. Pe 22 octombrie 2010, românul Andru, oaspete, a fost invitat de mințranții templului să bată clopotul memoriei focului. Cu o bârnă suspendată de lanțuri, izbești de câteva ori în clopotul de metal și se produc sunete puternice, care se aud în tot orașul.

Apoi m-am dus să fac sanpai (plecăciune de evlavie) la sanctuarul Nagai Takashi (Paul pe numele de la botezul creștin, la 25 de ani). Doctorul Nagai, cu merite științifice și eroisme umanitare recunoscute, n-a mai apucat să-și vadă diploma Nobel, căci a fost răpus de leucemie la 43 de ani, în 1951. Am primit în dar cartea sa „Nagasaki no Kane" („Clopotele de la Nagasaki"), pe care o voi face cunoscută și la noi.

Supraviețuitor din întâmplare (fusese de gardă, era la birou în timp ce locuința sa era pulverizată!), prohodindu-și soția și pe cei 150.000 de morți ai orașului martir, dr. Paul Nagai Takashi va scrie fără mânie:

„Explozia a pus, totuși, punct după o prea lungă frază/ osândă a războiului. Aș vrea ca pacea, care s-a reîntors în acest moment, să dăinuiască în veci. Pacea începe de la Nagasaki."

Astfel, creștinul Nagai trage o concluzie ZEN la istoria veacului. Și mi-l închipui murind cu surâsul Eclesiastului pe buze.

Biblioteca ASTRA

BIBLIOTEKA ASTRA
- SIBIU -

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 2 martie 2011
Anul XVIII, Nr. 1067, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Mărțișorul, sub zăpadă

În 1926, Tudor Arghezi a cumpărat un teren în vecinătatea Închisorii Văcărești, unde și-a construit casa de la Mărțișor. Aici a locuit între 1930 și 1967.

REPORTAJ ➔ PAGINILE 8-9

Blogul unui octogenar

Volumul „Caietul" adună textele pe care **José Saramago (foto)** le-a scris pentru blog. Scriitorul era preocupat de problemele importante ale lumii în care trăim.

CARTE ➔ PAGINA 6

Discurs de Oscar

„The King's Speech", cel mai bun film al actualei ediții a Premiilor Oscar, este o poveste puternică, dar nu una excepțională. **Colin Firth (foto)** a fost premiat cu Oscarul pentru cel mai bun rol principal masculin.

FILM ➔ PAGINA 5

Talent mărimea XXL

- Vlad Zamfirescu joacă la Teatrul Act din București în spectacolul „XXL (Fat Pig)", regizat de Cristi Juncu, după o piesă a dramaturgului american contemporan Neil LaBute.

- Aflat în cea mai prolifică perioadă din cariera sa, actorul vorbește despre fler și orgoliu personal, dar și despre lucrurile care îl deranjează în teatrul de azi: inerția, declamația și manipularea.

➔ PAGINILE 12-13

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

Armonia dintre trecut și viitor ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06410

Suvenire și impresii

●● Construit inițial de Ioan de Hunedoara și trecând apoi în posesia unui lung și complicat lanț de urmași care au adăugat o marcă personală arhitecturii impozantei construcții, Castelul Corvinilor, denumit și Castelul Huniazilor, apărea în peisajul cetății Hunedoara în jurul anului 1446, atunci când proprietarul său devenea guvernatorul regatului Ungariei. Era prima fortificație de piatră din Hunedoara: avea ziduri flancate cu turnuri circulare și rectangulare. După moartea lui Ioan de Hunedoara și declanșarea luptelor pentru moștenirea tronului, castelul trece în posesia fiului său Ladislau, apoi în cea a lui Matei Corvin, după care ajunge sub stăpânirea fiului acestuia – Ioan Corvin, a soției lui, care se recăsătorește și-l aduce pe noul său soț, George de Brandenburg, la cârma castelului. Regi, principi și nobili s-au instalat aici pe rând pe parcursul secolelor, lăsând în urmă parfumul vremurilor sale și adăugând, după caz, elemente neogotice sau renascentiste arhitecturii gotice a castelului, devenit astăzi muzeu. ✪ **Eliza Zdru**

CRONICĂ DE MORAVURI

O politică a distincțiilor

Eliza Zdru

Pentru ca un documentar să fie eligibil la cursa pentru Premiul Oscar, trebuie, în primul rând, să fi rulat cel puțin șapte zile într-un cinematograf din Los Angeles și tot atâtea zile într-unul din Manhattan, într-un interval de timp dinaintea ceremoniei decernării premiilor.

Ieri. Tradiția Academiei Americane de Film de a recompensa filme non-ficționale a început în 1942. Patru filme câștigau atunci trofeul. Toate aveau subiecte cu o puternică coloratură politică și niciunul nu se îndepărta prea mult de coșmarul celui de-al Doilea Război Mondial. Printre filmele câștigătoare se numără și scurtmetrajul „The Battle of Midway" (1942), în regia americanului John Ford. „Desert Victory", filmul premiat un an mai târziu, era tot o reflecție asupra conflagrației mondiale și documenta campania nord-africană întreprinsă de Aliați împotriva armatei germane între anii 1940-1943. Puține dintre documentarele recompensate în anii următori se depărtau de tematica războiului: „The Fighting Lady" (1944), „The True Glory" (1945), „Design for Death" (1947) – urmăreau episoade din luptele duse de Aliați în marea desfășurare mondială de forțe.

Când obsesia războiului s-a atenuat, podiumul a fost în mare parte ocupat de filme ce discutau aspecte politice. „Black Fox", care a câștigat trofeul în anul 1962, urmărea ascensiunea și căderea lui Adolf Hitler. „The Times of Harvey Milk" (1984) urmărea cariera politică a primului politician homosexual ales vreodată într-o funcție publică în California. În fine, „The Last Days" (1988), produs de Steven Spielberg, spunea povestea a cinci evrei unguri prinși în „mrejele" Holocaustului.

Azi. Tendința Academiei Americane de a promova documentare politice se păstrează. Premiul pentru cel mai bun film documentar oferit de Academia Americană de Film în cadrul ceremoniei din 27 februarie a fost acordat filmului „Inside Job" (2010), care analizează atent mecanismele crizei financiare izbucnite în 2008. Filmul, narat de actorul american Matt Damon, a primit cronici favorabile încă de la prima proiecție, la Cannes, în 2010, când un critic nota că reprezintă „o poveste complexă spusă excesiv de bine și cu o doză substanțială de mânie necompromisă". ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Un tratat de estetică

Lucrarea d-nului Tudor Vianu – „Estetica" Vol I, apărută acum mai bine de un an la Editura Fundațiilor Regale, este dintre acelea care își croesc drumul cu greu, dar statornic. În concepția autorului, estetica este știința frumosului artistic. Acesta e deosebit de frumosul natural, prin faptul că reprezintă categorii limitate și isvorăște dintr'un proces de creație omenească, pentru că pune în evidență facultățile creatoare ale artistului și, în fine, pentru că introduce, într'un punct al naturei, o valoare de armonie sau de coloratură, care poartă pecetea finalităților omenești. Frumosul artistic se rânduește astfel în seria valorilor de seamă ale simțirii și acțiunii omenești, alături de valoarea economică, politică, morală sau religioasă, etc. El nu este resimțit ca un produs al naturii, ci ca un act de cultură, isvorât dintr'o manifestare spontană a spiritului nostru. Atunci când individul, în toiul desfășurărilor lui de viață, subordonează valorii estetice diferite aspecte ale realității, înfăptuește ceea ce d. Vianu denumește atitudinea estetică în fața lumii și a vieții. Ea constituie un mod puternic de a înțelege lumea, în perspectiva căruia se pot grupa, unitar și armonic, valori provenind din toate domeniile de simțire și de acțiune culturală ale omului.

Tudor Vianu

Între manifestările vieții universale, operele de artă se situează între natură și tehnică. Astfel, artele plastice par o nouă modalitate de organizare a materiei, tot așa după cum realizările care țin de domeniul literaturii ni se prezintă ca un fel special de compunere a datelor conștinței. În ordine biologică, ele sunt similare cu instinctele constructive ale animalelor, sau, în ordine fizică, cu fenomenele anorganice ale cristalizărilor, stratificărilor, combinării chimice etc. Atât natura cât și arta își au finalitatea în ele însile, fapt care le apropie structural, într'o măsură destul de mare, pentru ca să dea unora deadreptul, sentimentul identității lor.

(articol publicat de Ion Zamfirescu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Alexandru O. Teodoreanu

Fratele scriitorului Ionel Teodoreanu, prozatorul, eseistul și poetul Alexandru O. Teodoreanu, este cunoscut pentru romanul său „Hronicul măscăriciului Vălătuc", un tablou de moravuri scris în cheie umoristică, populat de o serie de personaje colorate caracterizate prin intermediul farsei. Cartea a primit cronici preponderent favorabile în presa vremii atunci când a fost publicată, în 1928, criticul George Călinescu comparând-o cu opera lui Rabelais – „Gargantua și Pantagruel".

Născut în 1894 în Dorohoi, Alexandru O. Teodoreanu a studiat la Iași plecând să lupte pe front în timpul Primului Război Mondial înainte de a-și lua licența în Drept, în 1920. Începuse însă să colaboreze cu diferite publicații literare din toată țara, printre care și „Adevărul literar și artistic", „Bilete de papagal", „Revista Fundațiilor Regale" sau „Gazeta literară". Volumul de debut, „Hronicul măscăriciului Vălătuc", a fost recompensat cu premiul Academiei Române. Acestuia i-au urmat două volume de epigrame – „Strofe cu pelin de mai pentru/contra Iorga Neculai" și „Vin și apă", trei cărți de proză – „Mici satisfacții", „Un porc de câne" și „Bercu Leibovici" și două volume de publicistică intitulate „Tămâie și otravă". A publicat de asemenea versuri, reunite în volumul „Caiet", apărut în 1938. De asemenea, împreună cu Adrian Maniu, a scris basmul dramatizat „Rodia de aur", pus în scenă la Naționalul bucureștean în anii 1929-1930.

Seria generoasă de epigrame pe care a scris-o i-a adus lui Alexandru O. Teodoreanu porecla „Păstorel", devenită pseudonim ocazional. Iată versurile în care autorul explică proveniența acestui pseudonim: „Am păstorit în viață vinuri rare / De-aceea îmi și zice Păstorel / Și de la Grasa pân-la Otonel / Le-am prețuit, pe rând, pe fiecare". Scriitorul a murit în 1964 la București. Făcuse de asemenea parte, începând cu 1930, din conducerea Teatrului Național din Iași, alături de Mihail Sadoveanu și Demostene Botez, și lucrase în cadrul Editurii Fundațiilor Regale, din anul 1934. ✪ **Eliza Zdru**

Alexandru O. Teodoreanu

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

„O Biblie a feminismului“?

● „Carnetul auriu“ de Doris Lessing, câștigătoare a Premiului Nobel pentru Literatură în 2007, a fost revendicat de mișcarea feministă din anii '60

Doris Lessing, în grădina locuinței sale din Londra, după aflarea veștii că a câștigat Premiu Nobel, în 2007 FOTO: REUTERS

La aproape 50 de ani de la prima ediție, romanul scriitoarei britanice apare acum în limba română, în seria de autor de la Editura Polirom.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

●● Imediat după publicarea în Marea Britanie, în anul 1962, cartea a avut parte de cronici și de recenzii negative, însă în America cititorii profesioniști n-au dat un verdict tranșant nefavorabil. „Carnetul auriu“, scris la sfârșitul anilor '50, avea să fie perceput ca o pledoarie pentru ideologia feministă și, mai mult, să fie descris prin sintagma „o Biblie a feminismului“, etichetă cu care a rămas în cultura secolului XX celebrul studiu „Al doilea sex“ (1949), de Simone de Beauvoir.

Fără îndoială că interpretarea marcat ideologizantă a orientat orizontul de așteptare și a contribuit decisiv la popularitatea romanului lui Doris Lessing. Revendicarea lui de către mișcarea feministă foarte activă în epocă, atât în Europa, cât și în Statele Unite ale Americii, a fost un atuu pentru scriitoare, care însă nu a fost de acord cu această grilă de lectură, după cum a explicat și în prefața care însoțește și ediția în limba română: „Acest roman nu era menit să trâmbițeze emanciparea femeilor. Înfățișează multe sentimente feminine de agresivitate, dușmănie sau ranchiună. Sunt scrise negru pe alb. Din câte se pare, pe multe femei le-a luat prin surprindere ceea ce gândeau, ceea ce simțeau și trăiau“. Însă respingerea interpretării feministe a romanului nu echivala cu respingerea atitudinii feministe, autoarea susținând explicit că era feministă pentru că femeile erau „cetățeni de categoria a doua“.

Ideea este dezvoltată și într-un eseu clarificator, scris pentru cotidianul „The Guardian“ la aproape 40 de ani de la publicarea cărții. Negând intenția de a concepe un roman-manifest, Doris Lessing făcea următoarea afirmație: „Când am scris «Carnetul auriu» nu mi-a trecut prin cap că scriu «o Biblie a feminismului». Feministele anilor '60 nu au fost primele în istorie (...) A doua propoziție din roman suna așa: «Din câte îmi dau eu seama, totul se năruie, zise Anna». Despre asta este vorba, după cum arată și structura romanului. Atunci totul se năruia, iar acum se vede foarte clar că trăim într-o cultură care se fărâmițează repede.“

Doris Lessing a publicat roman, proză scurtă, eseu, memorialistică și poezie FOTO: REUTERS

DESPĂRȚIREA DE IDEOLOGIE

Ce este, de fapt, „Carnetul auriu“? Un roman-puzzle în care se configurează biografia Annei Wulf, scriitoare și mamă necăsătorită, care începe să-și imortalizeze propria viață în mai multe carnete. Înspăimântată la gândul că și-ar putea pierde mințile, protagonista alege să țină mai multe caiete de confesiuni: unul negru (dedicat literaturii), unul galben (menit vieții emoționale), unul roșu (suport adecvat pentru episoadele din viața de membru al partidului comunist) și unul albastru (pentru viața cotidiană). Cel de-al cincilea, carnetul auriu, este martorul unora dintre „demonii“ care nu-i dau pace. De la atașamentul de comunism la despărțirea de el, de la acceptare la respingere se desfășoară progresul gândirii și evoluția protagonistei, care sfârșește prin a fi neîncrezătoare în orice ideologie. ●

Info

„Carnetul auriu“
Doris Lessing
Traducători: Cristiana Vișan, Ciprian Șiulea
Editură: Polirom
Preț: 69,95 lei

TEATRUL CA LUME

„Metoda“ de la Nottara

În companiile multinaționale, a deveni „rechin“ este idealul oricărui potențial director

Spectacolul a fost realizat de Cristian-Theodor Popescu după piesa „Metoda Grönholm“, scrisă de Jordi Galcerán și ecranizată în „El método“ (2005), de regizorul Marcelo Piñeyro.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

FOTO: TEATRU NOTTARA

Cerasela Iosifescu, alături de Alexandru Jitea, Adrian Văncică și Gabriel Răuță

Adrian Văncică și Cerasela Iosifescu

●● O sală de ședințe a unei firme, pe scena „George Constantin“ a Teatrului Nottara. Un spațiu minimalist, cu o masă de ședințe cu câteva scaune. Pe masă, sticle de apă și patru pahare. Un office obișnuit, artificial cât se poate, al zilelor noastre. O scenografie simplă, semnată de Ștefan Caragiu, care a lucrat cu regizorul Cristian-Theodor Popescu și în „Copiii unui Dumnezeu mai mic“ (1997).

Pe ușă, intră rând pe rând Fernando (Adrian Văncică), Enrique (Alexandru Jitea), Carlos (Gabriel Răuță) și Mercedes (Cerasela Iosifescu). Mercedes poartă un taior elegant. Bărbații sunt în costume și au serviete. În atmosfera de gheață de dinaintea probelor de angajare, candidații se tatonează protocolar unul pe celălalt.

STIMULI EMOȚIONALI ȘI INTELIGENȚĂ CREATOARE

Spectacolul „Metoda“, care a avut de curând premiera la Teatrul Nottara, vorbește despre cinismul evaluărilor candidaților, în companiile multinaționale. Cei care vor să fie directori într-o firmă corporatistă se comportă aberant, potrivit așteptărilor angajatorilor „rechini“. Regizorului Cristian-Theodor Popescu i-a venit ideea spectacolului după ce a văzut filmul omonim „Metoda“/ „El método“ (2005) a regizorului Marcelo Piñeyro, film realizat, la rândul său, după piesa de teatru „Metoda Grönholm“ scrisă de catalanul Jordi Galcerán în 2003. Piesa a fost tradusă în română de Luminița Voina-Răuț. Cristian-Theodor Popescu, apreciat pentru „Trilogie belgrădeană“ sau „Îngeri în America“, spectacole de dinainte de 2000, dar și pentru mai recentele „Femeia din trecut“ și „Opinia publică“ realizate după întoarcerea din Canada, spune că aceste metode psihologice au fost tehnici ale armatei americane după război.

De mult cunoscute în manualele de psihologie, probele de foc și evaluările candidaților de către psihologi își păstrează prospețimea: „Metoda urmărește să evalueze răspunsul candidatului în fața diverșilor stimuli emoționali. Măsoară ceea ce el numește «inteligență creatoare»“.

DE-A ȘOARECELE CU PISICA

Spectacolul mizează pe un text extraordinar de dinamic, care oglindește alienarea din societatea modernă, dar și pe tensiunile din jocul actorilor elaboros disecate de mână regizorală.

Situațiile se schimbă continuu, iar protagoniștii îți mențin tot timpul atenția prin replici acide și provocatoare. Cerințele abracadabrante ale angajatorilor invizibili sunt trimise prin plicuri scoase din sertare. Schizofrenia comportamentală atinge cote maxime, Adrian Văncică interpretând impecabil rolul lichelei absolute. Fără scrupule și fără sentimente, Fernando, potențialul director de firmă corporatistă, își găsește un omolog autohton doar în călinesciana Stănică Rațiu.

La final, nu poți spune despre niciunul dintre cele patru personaje în ce tip psihologic s-ar încadra. Fiecare intră într-un joc în care se construiește prin oglinda celorlalți, derulând povești de viață aiuritoare, într-o horă labirintică de-a șoarecele cu pisica. Planurile se schimbă continuu, prin gesturile aberante ale candidaților – alianțe, lovituri sub centură sau ură nimicitoare. Lui Mercedes îi moare mama, dar ea continuă încrâncenat cursa nebună pentru a obține postul. Pur și simplu, nu acceptă să iasă din arenă, Cerasela Iosifescu jucând glacial rolul femeii care nu mai are nimic de pierdut.

Nu aflăm dacă psihologii găsesc candidatul-rechin perfect, după chipul și asemănarea lor. Întrebarea e dacă vor să-l găsească: cameleonicul Fernando răspunde „corect“ la toate situațiile-limită care îi dovedesc ticăloșia cu vârf și îndesat, însă psihologii îl lasă să plece.

Info
Teatrul Nottara din București, Sala „George Constantin“
Spectacol: „Metoda“ de Jordi Galcerán
Regia: Theodor Popescu
În distribuție: Cerasela Iosifescu, Adrian Văncică, Alexandru Jitea, Gabriel Răuță.

DE IERI
STEVEN PIMLOTT

●● În 2007, atunci când Steven Pimlott a murit la vârsta de 54 de ani, criticii englezi vorbeau despre el ca despre cel mai original și mai versatil regizor al generației sale. Și-a început cariera ca regizor de operă, dar a ajuns faimos pentru stilul său eclectic: a montat „Hamlet“ și „Iuliu Cezar“ la Royal Shakespeare Company, dar a pus în scenă și texte ale Agatheі Christie și musicaluri de tip Bollywood. A monta „Hamlet“ sau a realiza un spectacol ca „Bombay Dreams“ reprezenta pentru Pimlott un efort creator la fel de intens: „până la urmă totul se rezumă la a ști să spui povești“, spunea el. Despre felul cum opera l-a influențat în teatru, Pimlott afirma că „opera se bazează pe un alt tip de limbaj și că accentul se pune aici în primul rând pe elementul vizual. Te raportezi altfel la poziția actorilor în scenă și la felul în care aceștia merg și vorbesc, ceea ce te obligă la un alt mod de a spune o poveste“.

Au pus în scenă Richard al II-lea, de William Shakespeare.

Ionuț Socîu

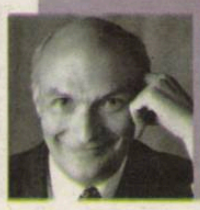

DE AZI
MICHAEL KAHN

●● Fondatorul teatrului Shakespeare din Washington și profesor de actorie la Juilliard, Michael Kahn este considerat de către cei mai mulți critici americani drept cel mai bun regizor shakespearian pe care scena americană îl are astăzi; un regizor preocupat de mesajul pe care îl transmite publicului și de claritatea spectacolelor sale. Încă de la crearea teatrului Shakespeare, Kahn și-a propus să faciliteze accesul unui număr mare de spectatori și să formeze un public pentru teatrul clasic. „Ceea ce am reușit noi să facem la Washington a fost să aducem teatrul în centrul comunității. Faptul că în acest oraș există trei teatre în care Shakespeare e montat în mod constant e incredibil. Nu cred că mai există vreun oraș în lume, în afară de Londra, în care Shakespeare să fie atât de apreciat de public“, spunea Michael Kahn într-un interviu.

PE SCURT

BUCUREȘTI

„Micul prinț“, la Odeon

●● Mâine, 3 martie, la Sala Studio a Teatrului Odeon din Capitală va avea loc premiera spectacolului "Micul prinț“, creat de Antoine de Saint – Exupéry, în regia lui Carmen Lidia Vidu. Rolul principal va fi interpretat de copilul Alexandru China Birta, producția beneficiind de participarea în proiecții video a actorilor Florisn Zamfirescu, Rodica Mandache, Gelu Nițu etc. Scenografia este semnată de Constantin Ciubotariu.

SIBIU

Studio Theater, în vizită

●● Secția Germană a Teatrului Național „Radu Stanca“ din Sibiu prezintă vineri și sâmbătă două spectacole ale Studio Theater Stuttgart, inivitat special în această stagiune la Sibiu. Vineri, la ora 19, la Sala Studio va avea loc o reprezentație a spectacolului „Stern Ohne Namen“/ „Steaua fără nume“, regizat de Christof Küster și Georg Peetz. Vineri, la aceeași oră, aceeași sală va găzdui „Ein Strich auf der Mitte der Brücke“/ „O linie în mijlocul podului“ , în regia lui Christof Küster.

BUCUREȘTI

„Argentina“, în premieră

●● Luni, 7 martie, la ora 19.00, la Ceainăria Sala de Lectură – Teatrul ACT va avea loc audiția în premieră a spectacolului de teatru radiofonic „Argentina“, după un scenariu de Ilinca Stihi, inspirat de un poem din volumul "Iluminări“ de Arthur Rimbaud. Din distribuție fac parte **Marius Manole (foto)**, Ileana Stana Ionescu și alții. Evenimentul se va desfășura în cadrul parteneriatului Teatru & Ceai, între Teatrul Național Radiofonic și Fundația Teatrul ACT.

CINEMA SCOP

Micul om mare

„The King's Speech" face parte din categoria filmelor confortabile, care-ți redau încrederea în natura umană

Colin Firth și Helena Bonham Carter într-o secvență din „The King's Speech"

Colin Firth (stânga) și Geoffrey Rush

Nu e de mirare că a luat Oscar-ul, mai ales că bifează o grămadă de teme deja „instituționalizate" de Academia Americană de Film.

Anca Grădinariu

●● Unele călătorii cinematografice sunt aventuroase, o apucă pe cărări puțin bătute și îți deschid mintea. Nu știi unde sfârșesc și îți oferă revelații la fiecare cotitură. Nu sunt neapărat feelgood, ci mai degrabă răscolitoare: te lasă într-o stare de neliniște, de excitare. Altele sunt comode, respectabile și previzibile, de o calitate all inclusive (actori superbi, poveste înălțătoare, valori de producție sănătoase). Nu împing cinema-ul în locuri nedefrișate, dar îți livrează o doză sănătoasă de escapism și îți redau încrederea în natura umană. „The Social Network" face parte din prima categorie, „The King's Speech" din a doua. Nu e de mirare că acesta din urmă a luat Oscar-ul, mai ales că bifează o grămadă de teme deja „instituționalizate" de Academia Americană de Film (care este, până la urmă, un establishment conservator). În cap de listă, tema monarhilor britanici care, dincolo de morgă, se dovedesc la fel de impulsivi și de nevolnici ca noi.

BERTIE CEL BÂLBÂIT

Unii i-au reproșat filmului inautenticitatea. Dar „The King's Speech" nu are ambiții de frescă istorică (deși canavaua socială și politică e atent observată și bifează criza economică a anilor '30, expansiunea fascismului și apariția mass-media ca forță copleșitoare), ci o poveste intimistă despre un faimos om public, regele George al VI-lea („Bertie" pentru familie), femeia care l-a iubit și care i-a devenit regină și inovatorul și excentricul logoped Lionel Logue care l-a ajutat să-și accepte și să-și controleze bâlbâiala umilitoare printr-o terapie psihanalitică deghizată în cursuri de dicție. O poveste veche de când Hollywoodul: un outsider e confruntat, fără voia lui, cu o situație dificilă și e nevoit să-și depășească un handicap cu ajutorul unui maestru cu metode neortodoxe, care-i devine și bun prieten. E o formulă atât de uzată, încât unii criticii au spus că nu e decât un „Karate Kid" în „costume". Momentul culminat, căruia ți-e greu să-i reziști, e cel în care elevul trebuie să demonstreze tot ce a învățat într-o ocazie publică, să-și învingă limitările sau să-și piardă prestigiul.

Secvențele cu Firth și Rush, regele bâlbâit și australianul relaxat și dintr-o bucată, nu puteau fi mai abil scrise și mai inspirat interpretate. Închipuie un soi de „My Fair Lady" pe invers, sunt amuzante, emoționante și obraznice.

Cu un buget de nici 5 milioane de lire, pelicula e acum creditată pentru revigorarea cinema-ului britanic. De ce publicul și votanții Oscar au reacționat atât de bine, poate chiar disproporționat? „The King's Speech" e o poveste puternică, captivantă și bine făcută, dar nu una excepțională. Poate pentru că există ceva extrem de empatic și comun în încercările „marelui om". Cine n-a suferit de lipsă de încredere în sine? Cine nu se teme de umilința publică și cine nu s-a trezit într-o slujbă pe care nu și-a dorit-o? Sau poate că triumful filmului se datorează faptului că, într-o vreme în care atâția se simt abandonați de liderii ce nu par a se gândi decât la propriile interese, vorbește despre un conducător care cel puțin încearcă să-și facă datoria cât poate de bine. ✪

Info

Discursul regelui/ The King's Speech
(Marea Britanie, 2010)
Regia: Tom Hooper
Cu: Geoffrey Rush, Colin Firth, Helena Bonham Carter

●●●●●

PE SCURT

BUCUREȘTI

„Oameni și zei", pe ecrane

●● Filmul „Oameni și zei" / „Des hommes et des dieux", cu **Lambert Wilson (foto)** și Michael Lonsdale, care a primit recent Premiul César pentru cel mai bun film, va fi lansat vineri și în România, distribuit de Independența Film. Regizat de Xavier Beauvois, filmul are la bază povestea călugărilor catolici din Algeria, uciși în anii '90 de către grupările islamiste. În prima săptămână, „Oameni și zei" va rula în cinematografele Hollywood Multiplex și Studio din București. Premiera oficială va avea loc vineri la cinema Studio, de la ora 20.00. ✪

BUCUREȘTI

Două filme suedeze

●● Transilvania Film aduce pe marile ecrane din România, din 4 martie, filmele suedeze „Miss Kicki" și „Coridorul". Cele două filme vor avea premiera mâine la Noul Cinematograf al Regizorului Român din București. „Miss Kicki" este o dramă semnată de Håkon Liu, cu Pernilla August în rolul principal. „Coridorul" este un thriller de Johan Lundborg & Johan Storm. Din distribuția peliculei fac parte Peter Stormare, Emil Johnsen, Ylva Gallon, Örjan Landström. ✪

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Ateu până la moarte

Volumul adună textele pe care José Saramago (1922 - 2010) le-a scris pentru blog în perioada septembrie 2008 - martie 2009

Pe blogul său, scriitorul octogenar era preocupat de mai toate problemele lumii contemporane, de la criza economică la situația din Gaza sau la încălzirea globală.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

●● José Saramago i-a răspuns pe blog cardinalului spaniol care afirmase că „laicismul radical" a stat la baza formelor totalitare ale secolului XX:

„...Dumnezeu ca problemă, Dumnezeu ca pretext pentru ură, Dumnezeu ca agent al dezbinării... Dacă i-aș spune unui creștin sau unui musulman că în univers există mai mult de 400.000 de milioane de galaxii și că fiecare dintre ele are mai mult de 400.000 de milioane de stele și că Dumnezeu, fie el Alah sau celălalt, n-ar fi putut să facă asta sau, mai bine zis, n-ar fi avut niciun motiv să o facă, mi-ar răspunde indignați că pentru Dumnezeu, fie el Alah sau celălalt, nimic nu e imposibil. Mai puțin, aș spune eu, să împace Islamul și Creștinismul și, odată cu asta, să concilieze cea mai deplorabilă dintre speciile animale care se spune că s-a născut din voința sa (și după asemănarea sa), mai exact, specia umană. Nu există nici dragoste, nici dreptate în universul fizic. Cu atât mai puțin cruzime. Nicio putere nu stăpânește peste cele 400.000 de milioane de galaxii. Nimeni nu face ca soarele să răsară în fiecare zi și luna în fiecare noapte, chiar dacă nu se vede pe cer. Puși aici fără să știm de ce, nici pentru ce, a trebuit să inventăm totul. L-am inventat și pe Dumnezeu, dar el nu ne-a ieșit din cap, a rămas acolo înăuntru ca un factor al vieții câteodată, ca instrument al morții aproape întotdeauna... Pentru cei care omoară în numele Domnului, Dumnezeu nu e doar judecătorul care îi va absolvi, este Tatăl cel puternic, care în capul lor aduna înainte lemne pentru autodafeuri, iar acum face bombe și-ți poruncește unde să le pui. Să vorbim despre această invenție, să rezolvăm problema, să recunoaștem măcar că ea există. Înainte să înnebunim cu toții. Și apoi, cine știe? Poate așa nu o să ne mai omorâm unii pe alții".

ANTI, CONTRA, MILITANT

Ateu și anticlerical feroce, profețind moartea Bisericii la tot pasul, umanist, dar și mizantrop, oricum „pesimist radical cu privire la posibilitatea vreunei îmbunătățiri efective și substanțiale a speciei", antiamerican, adică contra „politicii imperialiste și colonialiste" americane, un dușman declarat al lui Bush („acest produs malign al naturii"), dar punându-și mari speranțe în Obama, a cărui victorie o vede, prin ochii altora, ca pe-o „dreptate divină", critic dur sau chiar dușman al unor Berlusconi (pe care îl detestă fără rezerve), Sarkozy sau, firește, Papa Ratzinger, profund stângist, dar un stângist dezamăgit („stânga n-are nici de a dracu' vreo idee pe ce lume e"), oricum marxist convins („Marx n-a avut niciodată atâta dreptate ca acum"), ținând partea palestiniană în conflictul cu Israelul („israelienii mențin actualizat un dumnezeu ranchiunos și feroce", „Israel are nevoie de o revoluție morală"), critic al democrației (fără a ne spune ce preferă / ce-ar pune în loc), al „civilizației mondiale a petrolului" și al societății contemporane care „a transformat violența într-un sistem de relații", anarhist și agitator, îndemnând oamenii la reacții, intervenții, proteste („să intervenim, să intervenim, să intervenim"), susținător al poporului cubanez și al „rezistenței sale patriotice", împotriva abuzurilor din unele țări arabe, extrem de critic la adresa finanțiștilor și bancherilor a căror cri-

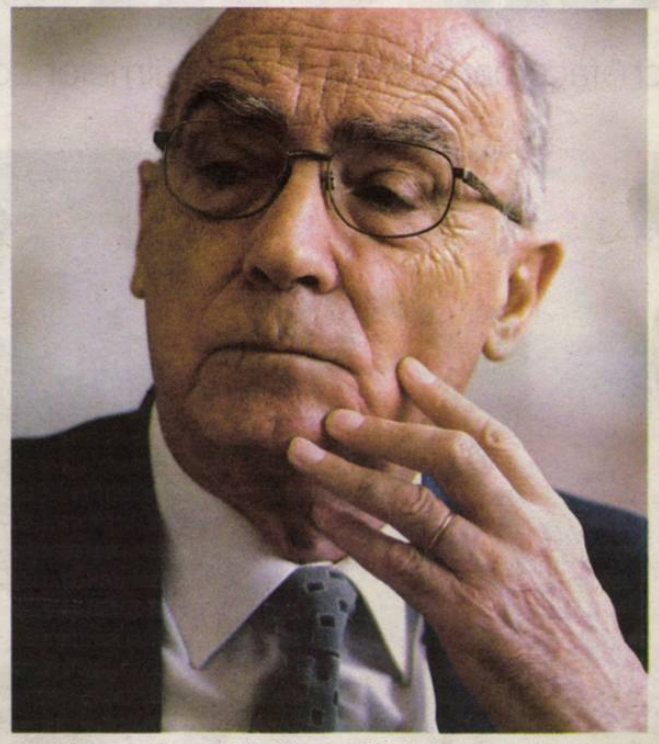

José Saramago a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură în 1998 FOTO: PEDRO SOARES

Info

„Caietul", de José Saramago
Traducere de Simina Popa
Editura Polirom, 2010.

ză este efectul lăcomiei și lipsei lor de scrupule, preocupat de schimbările climatice, militant pentru drepturile femeii („supuse de-a lungul istoriei la ceva fără altă utilitate decât servirea bărbatului și refacerea forțelor lui de muncă"; „fără conversația femeilor, planeta ar ieși de pe orbită") și ale animalelor („aș închide toate grădinile zoologice din lume"), anti-Hollywood, dar încântat de ecranizarea după „Eseu despre orbire"... Cam astea ar fi subiectele, atitudinile și convingerile lui José Saramago, un tip harnic la cei 86 de ai săi și care consideră că munca este un „remediu universal", impresionat în mod vizibil de reacția imediată și de larga audiență a opiniilor sale de blogger.

Cultural vorbind, scrie cu umor despre „importanța divorțurilor în multiplicarea bibliotecilor", face elogii unor Pessoa, Jorge Amado, Carlos Fuentes, Roberto Saviano (autorul cărții „Gomorra. Cealaltă mafie a Italiei"), Borges („inventatorul literaturii virtuale") sau Gonçalo M. Tavares și revine la problema limbajului a cărui natură nu încetează s-o chestioneze („Cuvintele încotro se duc? Câte rămân? Pentru cât timp? Și, până la urmă, pentru ce?"), considerând, după o viață întreagă de scris cărți, că vorbirea este „suprema creatoare de incertitudini", nicidecum de liniști, asigurări, alinare sau speranță.

În general însă, este un tip lipsit de charismă și spiritualitate, mai degrabă posac și irita(n)t, militant dezamăgit dar nu lipsit de vervă, debitând clișee și renunțând la nuanțe cu aceeași ușurătate cu care, alteori, este sclipitor. Un scriitor cu personalitate.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Romane noi

●● Librăria Cărturești-Verona găzduiește mâine-seară, la ora 18.00, lansarea a trei romane apărute recent la Editura Humanitas Fiction: „Cazul Jane Eyre", de Jasper Fforde, „Femeia din amiază", de Julian Franck, și „Tânără în comă", de Douglas Coupland. Vor participa la eveniment Simona Kessler, Florin Iaru, Cristian Teodorescu și Denisa Comănescu.

VALPERGA

România, sub lupă

●● A treia ediție a Festivalului LibrInTerra se va desfășura, în zilele de 5 și 6 martie, la Valperga, Italia. Duminică, 6 martie, la ora 16.30, la Teatrul Comunal din Valperga va avea loc dezbaterea „România: anii '90", la care vor participa, din România, **Dan Lungu (foto),** Gabriela Adameșteanu și Vasile Ernu.

OXFORD

Donație de zile mari

●● John Le Carré, celebrul autor britanic de romane de spionaj, își donează arhiva literară celebrei Biblioteci Bodleian a Universității Oxford. Cantitatea de documente donate este enormă, fiind depozitate până acum în 85 de cutii. Biblioteca va expune o parte din documente pe 3 martie, când e sărbătorită Ziua Mondială a Cărții.

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

„Quo Vadis“, creștinism și iubire

Primul volum al faimosului roman semnat Henryk Sienkiewicz, jurnalist și scriitor polonez căruia i-a fost decernat Premiul Nobel în 1905, se distribuie mâine cu ziarul „Adevărul“, la prețul de 12,99 lei

„Quo Vadis“, editat în colecția „101 cărți de citit într-o viață“, redă persecuțiile suferite de creștini în perioada lui Nero, opunând tumultului istoriei o tulburătoare poveste de dragoste.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Ilustrație din romanul „Quo vadis“, volumul I

Acțiunea din „Quo Vadis“ se petrece în cadrul cetății Romei, iar titlul, devenit simbolic, este inspirat din întrebarea Sfântului Petru către Iisus Hristos, pe care-l întâlnește când pleacă din Roma: „Quo vadis, Domine?“ („Unde mergi, Doamne?“). O îmbinare de ficțiune și adevăr istoric, romanul are la bază scrierea apocrifă „Faptele lui Petru“.

Firul narativ, condus cu măiestrie de Sienkiewicz, urmărește iubirea dintre ofițerul Marcus Vinicius și tânăra creștină Ligia. Structurat pe mai multe planuri narative, „Quo Vadis“ folosește dragostea tumultuoasă dintre cei doi tineri – la sfatul apostolului Petru, Ligia îl va accepta pe Vinicius doar după ce acesta va deveni și el creștin – pentru a reliefa conflictele umane și religioase dintr-o lume scindată de diferențe.

SCENE CRUDE, MEMORABILE

O puternică încărcătură o are și Nero, personaj care capătă la Sienkiewicz proporții înfricoșătoare, pe fundalul Romei în flăcări, unde creștinii sunt prigoniți. Memorabile sunt scenele crude cu creștini uciși în public, sfâșiați de lei în arenă, sub ochii încântați ai spectatorilor. Cercul se închide cu o întâmplare emblematică: Ursus, apărătorul credincios al Ligiei, ucide cu mâinile goale, în arenă, un taur, iar mulțimea îi cere lui Nero să se îndure de creștini.

MERITE EXCEPȚIONALE CA „SCRIITOR EPIC“

Motivația Juriului Nobel, care i-a acordat înalta distincție lui Sienkiewicz în 1905 a inclus „meritele excepționale ca scriitor epic“. Scriitorul polonez, născut la 5 mai 1846 și decedat la 15 noiembrie 1916, a fost cunoscut și ca nuvelist, fiind considerat unul dintre cei mai mari prozatori polonezi ai tuturor timpurilor. Destinul său a fost marcat de frământările istoriei – și-a pierdut fratele, în 1871, în războiul franco-prusac. Fascinat de romanele istorice și de portretele cavalerilor, Sienkiewicz nu este un elev model. Ca student, schimbă Facultatea de Drept cu cea de Medicină, pentru ca, în cele din urmă, să-și încheie studiile la Filologie. Ca jurnalist, colaborează la „Gazeta Polska“. În 1876, împreună cu câțiva prieteni, pleacă în California să înființeze o fermă. Contactul cu „visul american“ îl face să-și nuanțeze opiniile despre „lumea nouă“, civilizată. Sienkiewicz este revoltat de politica de exterminare a indienilor și de dramele imigranților polonezi. Această revoltă îi devine, deopotrivă, sursă de inspirație, iar tragedia indienilor îi stârnește trimiteri la situația în care se afla poporul său după dezmembrarea Poloniei. Întorcându-se în țară în 1878, începe să scrie trilogia „Prin foc și sabie“. Debutul său literar este un succes fulminant, dar, în același timp, este criticat pentru romanțarea istoriei. În timpul Primului Război Mondial, Sienkiewicz organizează în Elveția, împreună cu Ignacy Paderewski, Comitetul de ajutorare a victimelor războiului din Polonia. Moare în Elveția, iar rămășițele îi sunt aduse în țară în 1924.

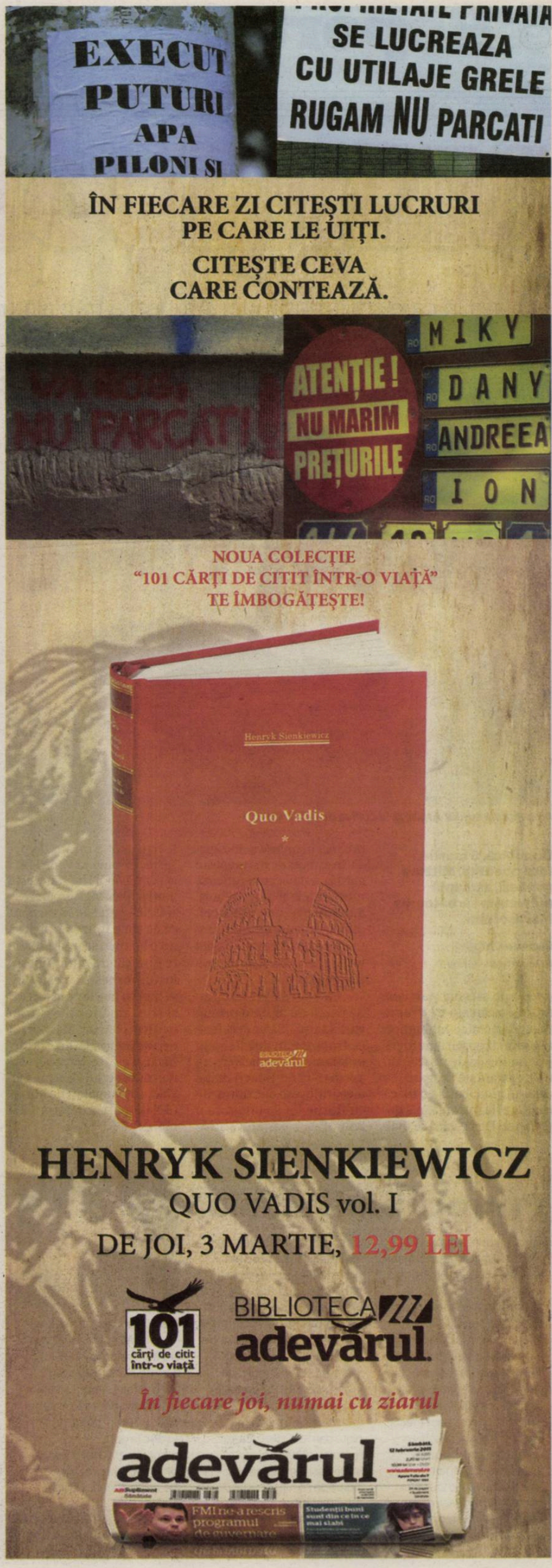

Miercuri, 2 martie 2011
www.adevarul.ro/alia
literar&artistic

Mărțișorul lui Arg

Casa în care scriitorul Tudor Arghezi a trăit alături de familia sa, între 1930 și 1967, e încă foarte vie, de

FOTOGRAFII: PETRICA IANASE

Mormintele soților Arghezi, în curtea de la Mărțișor

Arghezi, la diferite vârste

Camera copiilor, Mitzura și Baruțu

Masa la care scria Arghezi, în camera de lucru

Tudor și Paraschiva Arghezi

Duminică, 6 martie, fiica poetului, Mitzura Arghezi, așteaptă publicul la sărbătoarea Mărțișorului.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

De pe strada Mărțișor nr. 26, o bucată de vreme mergi pe o alee înghețată, admirând copacii bine îngrijiți din livada de pe stânga, înconjurată de un gard. La capătul aleii, bați la o toacă ruginită, la intrarea în a doua curte. De pe gard se înalță conacul îmbrăcat în zăpadă. În așteptare, mă uit peste gard la nucul care veghează mormintele soților Arghezi. Sunetul prelung al toacei, diiiing-daaang, îmi amintește de perioada monahală a lui Arghezi, dar și de răzvrătirea poetului din „Psalmi".

„Ei, e iarnă grea acum, de parcă nu ar bate primăvara la ușă...Să vedeți însă ce frumos e în aprilie-mai, de Sfântu Gheorghe (n.r. - 23 aprilie), când liliacii de pe alee înfloresc, iar ramurile cu florile lor se unesc ca o boltă. E ca-n basme. Ce mai, Mărțișorul e tărâm de poveste, trebuie să veniți mai la primăvară", ne sfătuiește tanti Jenica, îngrijitoarea casei. Ne spune de la început că ea nu e muzeograf și să nu o luăm în seamă. Se simte însă cât de mult iubește locul: vorbește cu căldură, se uită cu tandrețe la lucruri și știe, amănunțit, istoria fiecărui colțișor. Mărțișorul e parte esențială din viața Jenicăi și a celorlalte persoane, muzeografi și paznici joviali, toți angajați de Muzeul Național al Literaturii Române.

Cei patru-cinci câini legați încep să bată tare la noi. Numai Lola, o cățelușă maidaneză, albă cu două pete roz, ne adulmecă și dă din coadă, prietenoasă. Până a ajunge la casă, mă opresc întâi la mormântul lui Arghezi și al soției sale, Paraschiva, și aprind două cănduțe.

„MĂ CHEMI DIN DEPĂRTARE"

Recitesc ultimele versuri, scrise de Arghezi cu două zile înaintea morții, la 12 iulie 1967, dedicate Paraschivei, soția care murise cu un an înainte. Versurile sunt înrămate, în facsimil, și în camera lui de lucru: „Mă chemi din depărtare și te ascult/ N-am să te fac, pierduto, să mă aștepți prea mult".

„Doamna Paraschiva a plantat cu mâna ei acest nuc...", îmi șoptește tanti Jenica. Epitaful scris de Tudor Arghezi (Ion N. Theodorescu) și dăltuit pe lespedea mormântului menționează că e „născut în București, la 21 mai 1880, cu origini părintești în Gorj".

Povestea lor de dragoste a prins cheag în 1916: la 5 noiembrie, Arghezi s-a însurat cu bucovineanca Paraschiva Burda, pe care o cunoscuse în 1910. Prin devotamentul ei nemărginit, Paraschiva, pe care a numit-o „soția, sora și prietena de-o viață", i-a inspirat numeroase poezii de dragoste, dar și romanul „Ochii Maicii Domnului" din 1934.

În 1924 și, respectiv, 1925, s-au născut cei doi copii ai lor, Domnica și Iosif, alintați Mitzura și Baruțu. Domnica și-a căpătat numele după ce Arghezi a citit într-un dicționar japonez că Mitzura înseamnă rază de soare, iar Iosif

Prin ochii lui Anania

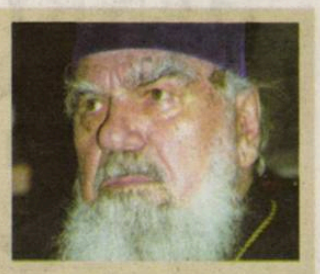

„Prin primăvara lui 1942 visam - din ce în ce mai insistent - să-l cunosc pe Arghezi, să-l zăresc măcar departe, să-l văd de aproape, să-l pipăi și să urlu: Este! (...)
Am urcat un maidan plin cu gunoaie și bălării, sub care se întindeau imense grădini de zarzavaturi, până spre Cocioc. Orașul rămăsese undeva departe, ușor înecat în pâclă. Mihai a deschis o portiță de lemn, știută și folosită doar de intimii casei. M-am trezit într-o vastă ogradă cu pomi scunzi și ierburi înalte, dincolo de care se profilau acareturile unui fel de conac. O droaie de câini, legați în osebite laturi ale gospodăriei, au început să latre toți deodată.
Eram, cum se spune, foarte emoționat. Pășeam în universul concret al unui poet mare, autorul Psalmilor, chinuitul metafizic, demiurgul rănit, îngerul bolnav. Presimțeam că o să mă bâlbâi. Gazda i-a făcut semn că se sfădea cu niște oameni, zilieri, care trebuiau plătiți. Aveam impresia că mă zăpăcesc. (...) Aproape că n-am băgat de seamă când omulețul scurt și plinuț, cu rame groase la ochelari, îndreptându-și mersul legănat spre mine, mi-a întins mâna. Glasul îi era încă nervos. - Iartă-mă, părinte, sunt niște măgari din mahalaua mea, pe care-i tocmesc cinstit să-mi sape la vie. Ei bine, toată ziua se duc la gard să se p...., iar seara pretind polul întreg. Fir'ar ai dracului!... Apoi, cu un surâs diafan: - Poftiți, vă rog, în casă!".

(Text scris de Valeriu Anania în 1942)

Familia Arghezi: părinții Paraschiva și Tudor, alături de copiii Baruțu și Mitzura

ghezi, sub zăpadă

ă stăpânii ar fi doar puțin plecați

Dormitorul cuplului

Mormântul lui Zdreanță

Papucii de casă și bastonul lui Arghezi

Ea fost numit Baruțu, de la modul cum spunea „dă bărutu" (păhărutul), când era foarte mic. Mitzura l-a adorat pe tatăl ei, iar acesta a iubit-o, la rândul său, nespus. De altfel, fetița îi ascuțea creioanele, și, existând o legătură foarte strânsă între cei doi, în prezența ei Arghezi scria poezii. Și astăzi, portretul Mitzurei, ochelarii poetului, creioanele se află încă pe masa de lucru a lui Arghezi.

DIPLOMA LUI ZDREANȚĂ

Mă opresc afară și la mormântul și la cotețul lui Zdreanță, „cel cu ochii de faianță", cățelul care mi-a mângâiat copilăria. Mi-aduc aminte de întâlnirea cățelului cu Arghezi, așa cum a povestit-o el: „Ograda e un refugiu al tuturor animalelor prigonite de concetățeni, aruncate, alungate, bătute, flămânde. Pe Zdreanță l-am găsit prăbușit în irișii aleii. Era ca o sarică flocoasă, bălțată, cocoloșită. Și-a ridicat capul pătrat, năpădit de buruienile unui chici, care-i acopereau ochii cu barba încâlcită", „schimonosita făptură" fiind adoptată pe loc de copii.

Tanti Jenica îmi povestește că, în urmă cu ceva vreme, un grup de copii din Mizil au venit la Mărțișor ținând un cățel de pluș în brațe, un Zdreanță în miniatură, și o diplomă-declarație de dragoste pentru cățelul nepereche. Doamna Mitzura a fost atât de impresionată de gestul lor încât a așezat cățelul, alături de jucăriile ei și ale lui Baruțu, în cămăruța lor de odinioară.

Despre atmosfera lor din casă, unde Paraschiva gătea dumnezeiește, a scris și Șerban Cioculescu, în 1926: „Când m-a poftit întâia oară la masă, la el acasă, în familie, l-am observat mâncând încet și în tăcere, după expresia lui, călugărește. Mitzura și Baruțu observau aceeași tăcere, de arhondaric, cu o cuminție exemplară. Între feluri, se păstra aceeași regulă monahicească, pentru ca după desert, la o cafea cu coniac sau lichior, să se dezlege limbile (...)".

UNIVERSUL CASNIC

Casa, alcătuită din parter și etaj, are în jur de 18 camere și mai multe dependințe. Multe obiecte tradiționale au fost aduse din Bucovina: un tulnic, putine, obiecte de artizanat, butoiașe pentru țuică sau fuiorul de tors al Paraschivei. Scriitorul avea stupi de albine și teascuri de zdrobit strugurii. În conacul în care a locuit poetul, începând cu 1930, te întâmpină mobilierul de cireș, biblioteca cu 7.000 de volume, tablouri, icoane vechi de peste 150 de ani, obiecte de artă, fotografii, documente originale din istoria familiei, medalii (inclusiv Premiul Herder), macheta casei folosită în filmul „Doi vecini" din 1959 al lui Geo Saizescu, în care a jucat și Mitzura Arghezi.

Mă amuză ochelarii de motociclist ai poetului. Pășesc timid pe lângă sobele din teracotă albastră sau prin laboratorul în care făcea Arghezi parfumuri. Studiez gramofonul, samovarul, jucăriile și tăbliețele de scris din camera copiilor, șevaletul la care picta doamna Paraschiva. Parcă îmi vine să ating periile de păr ale stăpânei casei, dar și paltonul, pălăriile, umbrelele lui Arghezi, valizele cu care pleca în călătorii sau chiar și sabia cumnatului Stamatiade. Vitrina cu bibelouri, masa din sufragerie, toate au rămas neschimbate. O fotografie cu Galaction, îmbrăcat în preot, se poate vedea în tipografia-muzeu. La cenaclul lui Macedonski, Arghezi l-a cunoscut pe Grigore Pișculescu (Gala Galaction), cu care va rămâne prieten apropiat peste șase decenii, „ca doi plugari vecini, întâlniți primăvara pe brazdă și aprinzându-și unul de la celălalt luleaua". De altfel, poetul a fost prieten bun și cu pictorul Ștefan Luchian, fiindu-i acestuia alături în momentele grele ale bolii.

La sărbătoarea Mărțișorului de duminică, vor fi invitați poeți, scriitori, dar și elevi ai Liceului Tonitza.

Mă impresionează tablourile de Francisc Șirato, portretele realizate de Rodica Maniu, picturile lui Nicolae Dărăscu, bustul scriitorului, operă a sculptorului Oscar Han, alături de alte lucrări de Alexandru Macedonski, Iosif Steurer sau Constantin Calafeteanu. Într-o altă cameră găsesc aparatul de radio Atwater Kent, adus de Tudor Arghezi în 1927, dar și un magnetofon din 1956, un dulăpior vechi, de peste un secol, o fotografie a scriitorului la 82 de ani (lucrarea artistului fotograf Aurel Mihailopol), hărți cu săgeți, marcând traseul călătoriilor și traducerilor poetului în lume.

Potrivit testamentului lui Arghezi, casa a devenit memorială, fiind inaugurată la 20 mai 1974, sub patronajul fiicei poetului, doamna Mitzura Arghezi, cea care se îngrijește de Mărțișor cu o dragoste nețărmuită. De altfel, duminică, 6 martie, Mitzura Arghezi așteaptă publicul la sărbătoarea Mărțișorului.

Omul sfințește locul

●● În 1926, Arghezi a cumpărat un teren de 17.240 de metri pătrați, în vecinătatea Închisorii Văcărești, unde și-a construit casa de la Mărțișor. A făcut-o din nimic, erau aici numai mărăcini. „Când am cumpărat terenul ca să-mi clădesc casa, confrații mă cam luau peste picior. Ziceau că n-am să fac prea mulți purici pe aici", a scris Arghezi.
Părinții scriitorului născut în București au fost originari din județul Gorj, „cel mai sărac și mai pietros din regiune", după propria mărturisire, cu „țărani primitivi" și un „folclor admirabil": „Cu vocabularul restrâns al cuțitului își aranjau ei tărășeniile de dragoste sau interesele. În ce mă privește, cred că și eu port în umbră o părticică din acest cuțit familial". Poate de dorul acelor plaiuri, Arghezi a construit Mărțișorul, pe dealul Piscului, în vecinătatea Închisorii Văcărești și a Cimitirului Bellu. La început, Arghezi a sădit, pe teren, pomi fructiferi și viță-de-vie. Construcția casei și a anexelor gospodărești, inclusiv tipografia, s-a prelungit timp de cincisprezece ani.
În timp, scriitorul a observat că oamenii din mahala atârnau pe vișini șnururi roșii și albe, pentru a le spori holda de peste an, obicei văzut de Arghezi la bunicii din Oltenia. Acestea i-au inspirat numele casei, „Mărțișor", vestitor de primăvară.
Pentru că strada, sau, mai bine zis, mahalaua, nu avea un nume, poetul a împământenit acest nume.
„Când m-am așezat eu aici, totul era pustiu. A trebuit să fac pionierat. M-am luptat cu primarii și am introdus apă, lumină, am izbutit să se pietruiască bucata asta de uliță și să se facă o stradă, am adus cel dintâi telefon de prin partea locului", a povestit scriitorul.
Toți pereții casei au ferestre, nu era lumină electrică și lumina venea prin geamuri. Telefonul i l-a aprobat directorul Societății de Telefoane, „un american care învață românește citind cărțile mele. Când i-am prezentat cererea și a văzut că eu sunt Arghezi, mi-a spus că stâlpii de la Sfântu Gheorghe până la poarta mea îi va pune societatea, dar în curte la mine va trebui să-mi plătesc stâlpii. Era legalist, americanul... Pe urmă au început să se așeze și alții în preajma mea", scria Arghezi în 1956.
Între 1935 și 1937 a fost ridicată clădirea anexă care a servit drept tipografie, în 1948 fiind naționalizate mașinile de tipărit „Bilete de papagal".

Teasc de zdrobit strugurii

Patefonul familiei

LUMEA DE SUNETE

Sezonul premiilor

În februarie și martie, majoritatea instituțiior culturale acordă premii

Importante sau de nișă, distincțiile sunt semnificative pentru cei care le câștigă, mai ales când este vorba despre zone artistice în care vizibilitatea celor premiați este destul de mică.

Oltea Șerban-Pârâu

Compozitoarea Felicia Donceanu, câștigătoarea Marelui Premiu acordat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România FOTO: MIHAI COSMA

Și nu ne vom raporta acum la premiile Oscar sau César, nici la Goncourt sau Cervantes. Ne vom limita la lumea românească în care breasla literară, spre exemplu, are în fiecare an premiile Uniunii Scriitorilor sau Premiul național de poezie „Mihai Eminescu", care își asumă rolul în confirmarea valorii literare.

PREMIILE UNIUNII COMPOZITORILOR

Lumea muzicală serioasă este mai puțin vizibilă decât cea literară, și, de aceea, premiile care se acordă în această perioadă au semnificații mai mari pentru cei care le primesc. Cu o tradiție de peste 40 de ani, vizând marcarea excelenței în muzică, dar și recompensarea celor care contribuie la popularizarea ei, premiile Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor pentru anul 2010 au avut-o ca principală câștigătoare pe compozitoarea Felicia Donceanu, numele premiantului fiind ales prin vot secret dintre nominalizații care au fost, alături de ea, Temistocle Popa și Clemansa Firca.

Dintre premianții pentru muzică simfonică îi amintim pe Mihai Măniceanu, Valentin Timaru și pe Octavian Nemescu, iar pentru muzică de cameră pe Nicolae Teodoreanu. În domeniul muzicologiei, au fost distinși Octavian Lazăr Cosma și Valentina Sandu Dediu. În cadrul aceleiași gale, Marius Țeicu a fost recompensat cu premiul pentru cel mai bun spectacol muzical, pentru „O premieră furtunoasă" de la Teatrul de „Revistă" Constantin Tănase din București, Cătălin Târcolea pentru muzică de jazz, iar distincția pentru muzică ușoară i-a fost acordată lui Andrei Tudor. Între premiile pentru anul 2010 decernate de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, se mai numără cele pentru lucrare corală amplă, miniatură corală sau creație didactică.

DISTINCȚIILE FORUMULUI MUZICAL ROMÂN

Gala Decernării Premiilor Forumului Muzical Român pe 2010 este mai tânără, dar are deja 10 ediții la activ, premiile fiind diverse și recompensând toate domeniile muzicale. De această dată, s-au oferit distincții pentru proiecte – Sebastian Crăciun pentru „Muzica la Palatele Brâncovenești" și „Drumul spre celebritate", Monica Isăcescu și Ștefan Costache pentru Proiectul „Lipatti 60" și Elena Vernescu și Dorin Ioniță pentru Proiectul Stagiunii „Lanto Arte", dar și premiile aniversare Melos, premiile Amadeus și premii pentru performanța în management, unul dintre acestea revenindu-i Lilianei Staicu, redactor-șef la Radio România Muzical. Premiul Tinerețea Jazzului i-a fost înmânat Irinei Sârbu și, în cadrul aceleiași gale, Vlad Conta a primit Premiul „Ludovic Spiess" pentru spectacolul cu opera „Celan", de Peter Ruzicka, la Opera Națională București, iar premiul de excelență în interpretare i-a fost acordat Biancăi Manoleanu și lui Remus Manoleanu.

Nota redacției: Premiul pentru publicistică muzicală i-a fost acordat muzicologului Oltea Șerban-Pârâu, pentru articolele publicate săptămânal de-a lungul anului 2010 în „Adevărul literar și artistic" și în „Ziarul de duminică".

PE SCURT

BUCUREȘTI

Concert de rock celtic

Trupa de celtic rock & irish punk **Blackbeers (foto)** va concerta azi, după ora 21.00, în Niște Domni și Fiii (Str. Covaci nr. 7) pentru a sărbători primii patru ani de existență a barului. „Am gândit acest concert încă din toamna trecută", a declarat Peter Moynahan, liderul trupei. „Niște Domni și Fiii este poate cel mai potrivit loc pentru a cânta rock irlandez". Pentru concert se vor vinde maximum 100 de bilete la prețul de 15 lei.

BUCUREȘTI

Debut pe scena Operei

Mâine, Kokoro Umemoto, solistă a Companiei de Balet a Operei Naționale București, va interpreta pentru prima oară rolul titular din baletul „Giselle" (pe muzica lui Adolphe Adam). Partenerul lui Kokoro Umemoto va fi prim-solistul Valentin Stoica. Povestea fetei simple care se îndrăgostește de un prinț fără a-i cunoaște adevărata identitate se va desfășura sub bagheta dirijorului Ciprian Teodorașcu.

PUBLICITATE

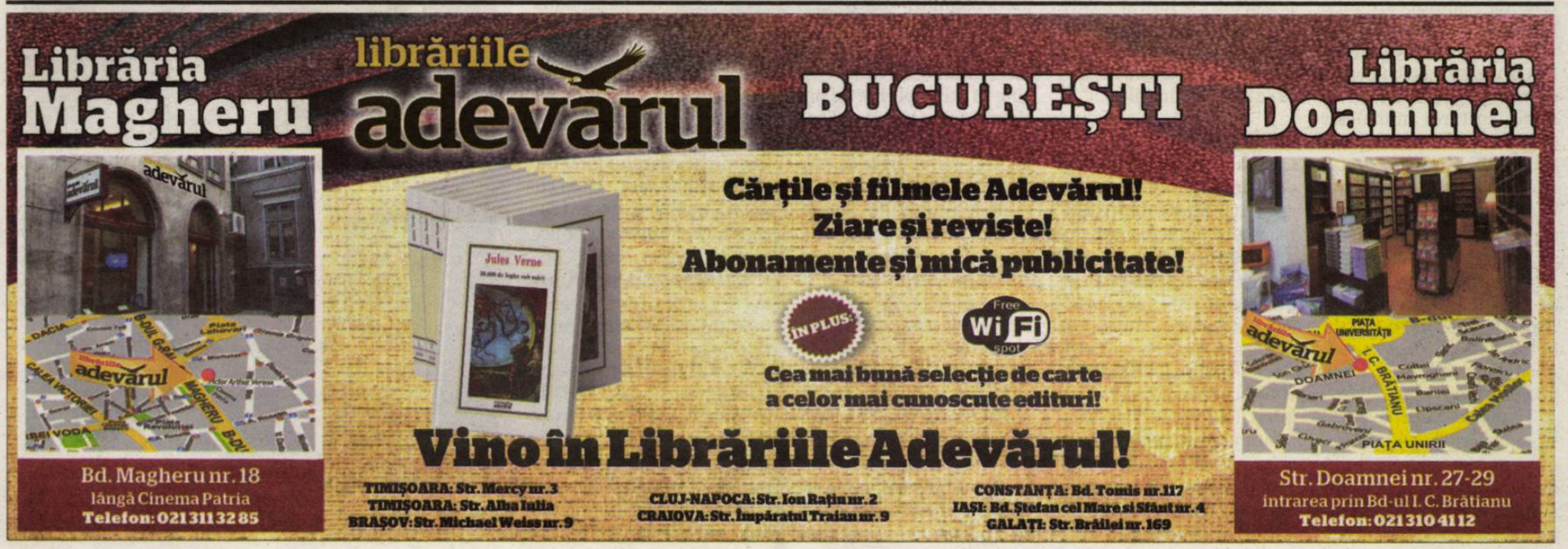

ALBUM

Gorduz sau „epifania laică“

Sorin Dumitrescu, autodefinit drept artist creștin, regăsește semnificațiile religioase ale operei regretatului sculptor, printr-un efort hermeneutic asupra rândurilor despre artă ale acestuia

Unul dintre cei mai valoroși artiști plastici români, sculptorul Vasile Gorduz (1931-2008), este omagiat de către un alt nume important al plasticii postbelice, Sorin Dumitrescu, într-un mod inedit și remarcabil.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●●Centrul Cultural Palatele Brâncovenești (Mogoșoaia) și Fundația Anastasia, a pictorului Sorin Dumitrescu, și-au conjugat eforturile, au făcut rost de ceva sponsori și au editat un album impresionant dedicat operei lui Gorduz. Atât valoarea artei gorduziene, cât și aspectul grafic al albumului, precum și conceptul cu totul special care stă la baza acestuia recomandă volumul „Gorduz: de la idee la «arătare»“ ca pe o performanță artistică de prim rang.

Albumul conceput de Sorin Dumitrescu nu și-a propus să fie doar o simplă lucrare care redă plat „viața și opera“ artistului vizat, ci se dorește o tentativă de a înțelege complexitatea actului artistic al sculptorului, de a decripta semnificațiile profunde ale unei opere de maximă autenticitate. Cartea conține numeroase reproduceri fotografice ale lucrărilor lui Gorduz și fotografii-document, dar cea ce structurează întregul demers este textul lui Sorin Dumitrescu, „comentariul“ său asupra universului artistului și asupra fragmentelor teoretice rămase de la acesta. Cele „7 lecții de a face artă“ care – sub titlul „De la idee la «arătare»“ – sunt comentate de Sorin Dumitrescu reprezintă de fapt „bilețele“ rămase de la sculptor, prin a căror analiză se dorește „iluminarea“ semnificațiilor operei gorduziene.

„BILEȚELE“

„Cum să cuprinzi în pozele unui album de artă spațialitatea uriașă a unei creativități de talia artei lui Vasile Gorduz?“, este provocarea care a dus la ineditul concept al acestui volum. „Interesul nostru a fost de a arăta, de-a lungul unui album, ce deosebește autoritar opera lui Gorduz de felul în care concepe sculptura contemporaneitatea recentă a artei. Ca urmare, am ales soluția simplă a albumului cât mai fidel și mai precis adecvat însemnărilor făcute de sculptor pe «bilețelele» rămase de la el“, explică Sorin Dumitrescu. Deși „octogenarul Gorduz n-a avut pe întinsul vieții sale decât trei-patru personale, cele mai multe la solicitarea Fundației Anastasia“ (prima personală a avut loc la Galeria Catacomba, astăzi dispărută, în 1993, la 62 de ani), „latura ascunsă a artei sculptorului a fost tot timpul cu mult mai extinsă decât cea lăsată la vedere, la dispoziția lumii. În mod miraculos, secretul ei s-a păstrat pe o sumă de «bilețele» de hârtie, însemnate în fugă și apodictic. Aparent aruncate neglijent pe hârtie, cuvintele se dovedesc îndelung și serios pritocite în minte“.

RÂS-CRUCI

Albumul este deschis de un mesaj al lui Gorduz, considerat „surprinzător“ și ales ca „model, concept și preambul“ al cărții: „Arta nu trebuie să fie făcută ca să placă lumii, ci ca să fie o lecție pentru cei care vor s-o facă“ (2 aprilie 1982). „Prin urmare“, conchide Sorin Dumitrescu, „a învăța cum se face arta înseamnă a învăța de fapt să o vezi“. Așadar, „albumul de față nu numai că expune opera, ci învață și cum să o vezi“. „S-a optat pentru un concept de expunere editorială care prezintă opera matură a lui Gorduz prin prisma a «7 lecții de a face artă», fiecare lecție având ca temă o observație a sculptorului, însoțită de reproducerea operelor care o exemplifică și o argumentează convingător. Pe scurt, biografia unei creativități în șapte lecții“. Viziunea grafică a albumului se subsumează textului scris, căruia i se adaugă ca un comentariu vizual paralel: „O cruce fină, lineară, împarte în patru paginile de text, ca o semnalizare a răscrucii care guvernează peste tot facerea operei lui Gorduz“.

METAPORTRETE

În preambulul lucrării, Sorin Dumitrescu analizează în amănunt „influența exercitată de patru artiști care l-au preocupat pe sculptor din pornire, iar unii până la capătul vieții: Murnu, Anghel, Giacometti și Brâncuși“. Consecvent sie însuși, Sorin Dumitrescu extrage din opera analizată concluzii de ordin spiritual și religios: „Albumul oferă proba de netăgăduit a unui nou mod de creativitate și a germenilor unei forme fără precedent a culturii laice – a culturii Duhului Sfânt, cea de după mormânt. (...) Acest studiu de caz scoate pentru prima dată la lumină fondul teologic al sculpturii lui Gorduz și tratarea în regim iconologic a fiecărei «arătări» primite, ca taină *epifanie laică* a unor «înțelesuri de deasupra cerurilor»“. Exempli gratia, Eminescul lui Gorduz, mai bine zis „chipul înviat“ al poetului: „Sculptorul ne pune dinainte un Eminescu pradă unei răpiri dumnezeiești, fixându-L hipnotic pe Hristos cu căutătura subit înviată, a celui care își adoră Învietorul. Un Eminescu «branșat» definitiv la Hristos, ca mucenicii și mărturisitorii biruitori“. Excepționalul album n-ar fi fost posibil fără informațiile și documentele puse la dispoziție de soția artistului, Silvia Radu, la rândul său un sculptor important. Volumul este însoțit de un DVD cuprinzând un film despre sculptura lui Gorduz realizat de Sorin Dumitrescu. ✪

Info

Gorduz: de la idee la „arătare“. 7 lecții de a face artă, comentate de Sorin Dumitrescu
Editor: Centrul Cultural Palatele Brâncovenești & Fundația Anastasia, 2011
Concept editorial și viziune grafică: Sorin Dumitrescu
Design grafic și computerizat: Mihaela Șchiopu
Fotografie: Mona Caraman și Marius Caraman
Număr pagini: 336
●●●●●

Vasile Gorduz și soția sa, sculptorița Silvia Radu, în 1988

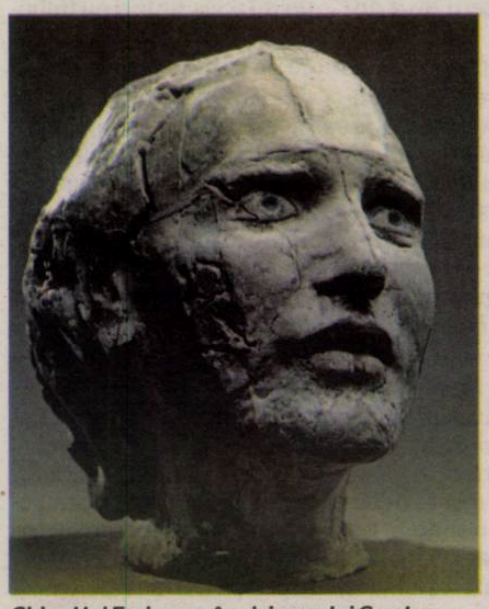

Chipul lui Eminescu în viziunea lui Gorduz

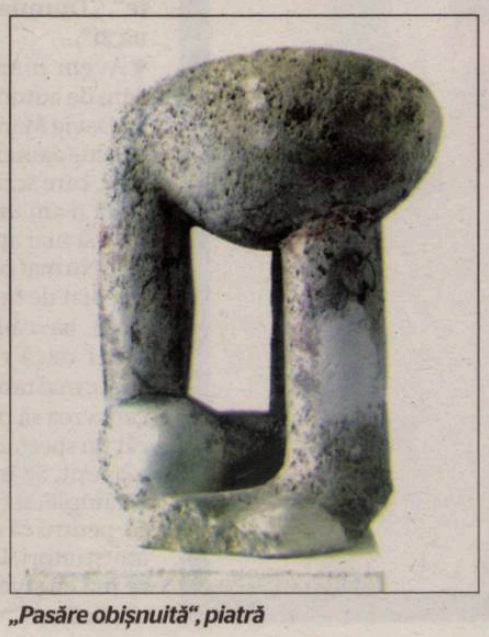

„Pasăre obișnuită“, piatră

VLAD ZAMFIRESCU:

„Am plecat de la «Grasă ca porcu'» și am ajuns la «Aproape perfectă»“

Vlad Zamfirescu joacă în spectacolul „XXL (Fat Pig)“, care are premiera în seara aceasta, de la ora 19.00, la Teatrul Act din București

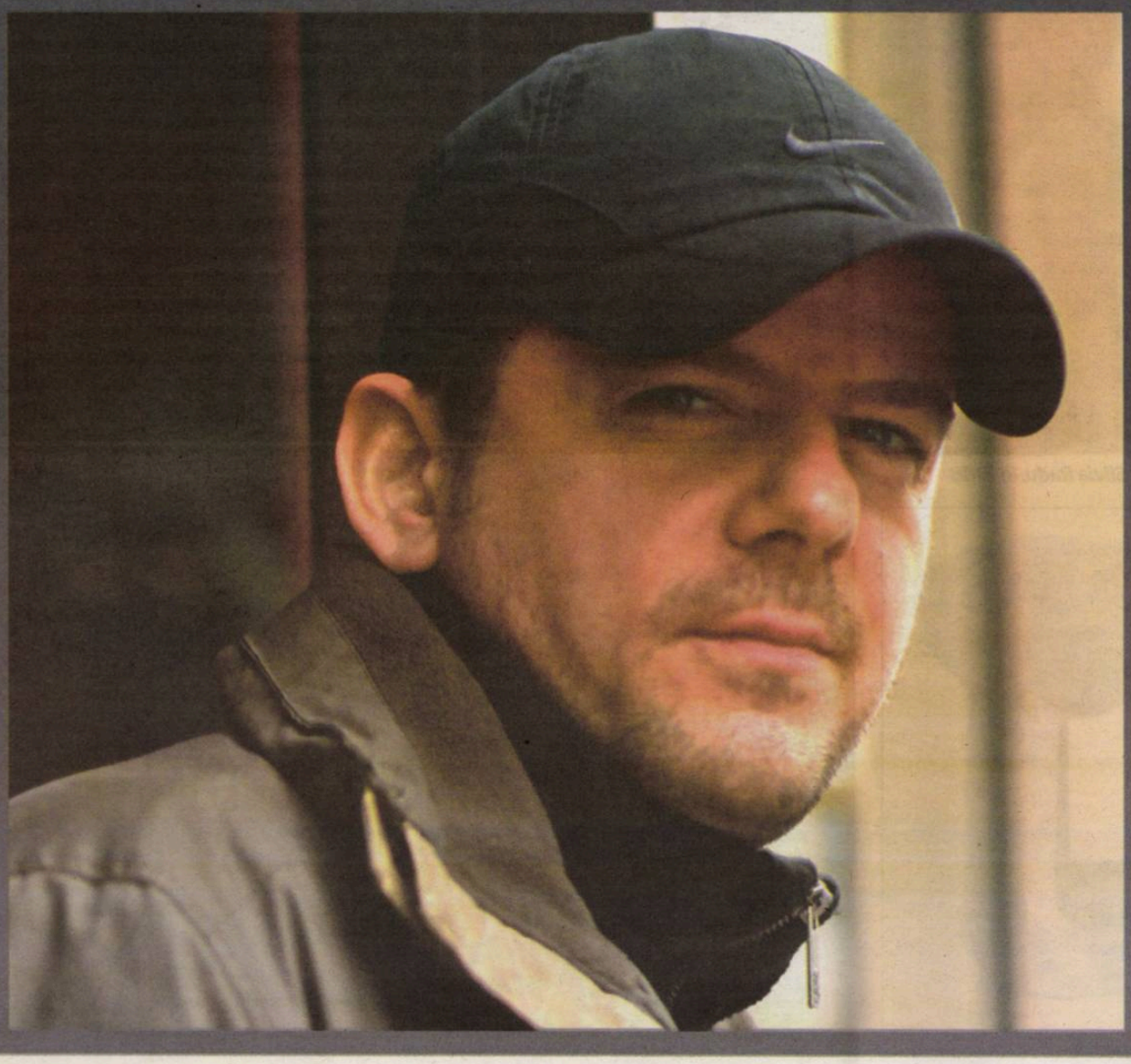

Piesa scrisă de Neil LaBute vorbește despre incapacitatea noastră de a vedea frumusețea dincolo de dimensiunile 90-60-90. Spectacolul regizat de Cristi Juncu îi mai are în distribuție pe Tudor Istodor/ Andi Vasluianu, Irina Velcescu și Raluca Vermeșan.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

● De ce „XXL (Fat Pig)“, titlu în limba engleză?

● Pentru că, în română, traducerea mot à mot, „Grasă ca porcu'“, nu cred că sună atractiv, e chiar dură. Ne-am tot gândit, ne-am tot sucit, și am ales această variantă în ultimul moment. Am plecat de la „Grasă ca porcu'“ și am încercat să edulcorăm povestea cât de cât. Am trecut prin formulele „Grăsuța“, „Durdulia“, „Cât dulapu'“, Cât malu'“, „Balena“ și am ajuns în partea cealaltă, la esența piesei, la ce vrea ea să spună, de fapt. Nu este o comedioară de bulevard, ieftină; e chiar un text mare. Vrea să ne arate cât de îngustați suntem la minte, cât de primitori suntem la ceea ce înseamnă formă și cât de puțin căutăm conținutul. Găsiserăm și titlul „Aproape perfectă“, care, aparent, contrazice total denumirea originală. Autorul s-a gândit mult la acest titlu, pentru că a vrut să fie în acord cu marele public. Aproape toți, inconștient, avem o doză de vulgaritate în gândire și spunem undeva în noi când vedem o persoană supraponderală: „Băi, cât e asta!“. Aproape toți, ca să nu zic... probabil că toți. Finalul e o surpriză la acest tip de gândire. Și ne-am spus că nu trebuie să vindem exact finalul piesei, prin titlu, ci să-l lăsăm pe spectator să descopere singur ce se ascunde în deznodământ.

● În ultima perioadă ai lucrat numai cu texte foarte bune, în „Artă“, „Niște fete“, „Dumnezeul de a doua zi“...

● Avem marele noroc să dăm de autori ca Neil LaBute, David Mamet, Mimi Brănescu, oameni contemporani, care scriu foarte bine. Dacă n-am un text bun, eu nu mă mai apuc de un proiect. Nu mai cred în varianta imediat de după studenție: „lasă, bă, că-l facem noi!“, chiar dacă textul e slab. Urăsc mai tare un spectacol care vrea să păcălească, decât un spectacol greșit, care n-a ieșit. Se întâmplă, ni se întâmplă, toți o dăm în bară, pentru că nu suntem zei atotștiutori. Dar cel mai tare mă enervează când vrei să păcălești.

● Și cum își poate păcăli un creator spectatorii?

● Publicul poate fi dus de nas în multe feluri. Sunt o grămadă de montări în care se întâmplă, aparent, multe lucruri. Sunt mișcări de mase, pe scenă, multă declamare, multe lucruri care se repetă la regizorul respectiv. Apar personaje fictive, care reintră, intră pe geam. În trei spectacole văzute, ale aceluiași regizor, îl vezi mereu pe piticul din grădină care apare din nou, despre care se vorbește sau nu se vorbește... Te întrebi dacă nu e plictisitor chiar pentru cel care face spectacolul.

● Ți-ai asumat ca defect orgoliul tău. E ceva care se transformă de multe ori în calitate, obligându-te să faci o alegere mai drastică a proiectelor în care te implici?

● Înainte, nu prea-mi permiteam să fac o selecție, dar acum sunt într-o fază în care mă bucur de posibilitatea de a alege anumite roluri și piese. Funcționez după nasul și flerul meu, care, deocamdată, confirmă că e în regulă și că aleg ce trebuie. Sigur, aș putea să greșesc, dar am mare încredere în flerul meu. Iar cu orgoliul, mi s-a întâmplat ca unii colegi să mă critice, și am avut o oarecare reticență. M-a durut, atunci, pe loc, mai ales că părerea lor conta pentru mine. Dar, contrazicându-mă, ei mi-au făcut bine. Așa am învățat să ascult și să cern. Sunt și păreri în care nu cred, cu tot respectul pentru omul care le are. După ce a văzut „Artă“, de exemplu, a venit cineva și a spus că e un spectacol foarte bun, dar minor. N-am putut fi de acord cu asta.

● Cât este de periculos să spui nu unui rol, atunci când nimeni nu se așteaptă?

● Dacă vine un regizor mare, cunoscut, la mine și îmi spune că vrea să joc la el, îmi dă un text și un rol, dar eu zic nu, gândindu-mă fix la rolul și la textul acela, atunci nu trebuie să se supere! Ce să fac, dacă eu nu mă văd în acea postură, nu-mi place, nu mă atrage, nu e o zonă de căutare în care eu vreau să merg? În multe cazuri, regizorul e jignit, o ia personal și spune: „Domne', m-ai refuzat pe mine?“ Îl asigur că nu are legătură cu el, în acel moment. Poate că mai târziu, peste un an, m-ar putea interesa, iar întâlnirea noastră de acum poate fi benefică. E valabil și invers. Dacă și eu mă duc cu o propunere la cineva, la un producător, și zice că nu-i place, nu trebuie să mă supăr sau s-o iau personal. Omul poate că în perioada asta a vieții lui nu e interesat.

Vlad Zamfirescu (37 de ani) s-a născut la Târgu-Mureș și a absolvit UNATC la clasa regretatului profesor Ion Cojar FOTOGRAFII: PETRICĂ TĂNASE

După Festivalul Național de Teatru sau ori de câte ori nu ți-a convenit ceva, ai fost destul de vocal, ți-ai exprimat public nemulțumirile. De ce?

Pentru că am ajuns la o saturație. Pentru că am observat cum a devenit mai importantă fascinația pentru un regizor sau pentru o trupă, decât pentru produsul pe care aceștia îl fac într-un anumit moment. Părerea mea este că trebuie discutat în primul rând produsul. Nu cred că trebuie să-l judecăm pe Ronaldo în funcție de activitatea lui anterioară, ci din meciul ăla. Dacă Ronaldo a prins un meci rău, eu asta văd. La americani se întâmplă același lucru. Box-officeul unui regizor de film este foarte just, iar raportul este făcut imediat. Sunt cazuri celebre. Unui regizor cotat la câteva milioane de euro, după un eșec i-a scăzut tariful în mod dramatic. L-a atins imediat la buzunar, și-a dat seama că a dat-o-n bară și cardul îi e mai gol. Într-o situație ca asta, regizorul începe să-și pună întrebări: cum să se reinventeze, ce să facă? La noi funcționează o inerție care merge până la adânci bătrânețe. Ai dat o lovitură, pe urmă te duci pe ea și trăiești bine-mersi încă vreo zece ani de pe urma ei. De ce să se întâmple așa ceva? Eu nu zic că regizorul n-a fost bun, dar ce văd eu acum e un căcat. Cu tot respectul pentru omul care l-a creat. La noi se amestecă lucrurile. Am apucat să-l premiem pe regizorul X, i-am dat două-trei premii, încă zece ani, orice spectacol ar face el este considerat din start o reușită sau o chestie genială. Cred că trebuie să criticăm strict produsul, pentru că sunt și lucruri care nu ne ies.

> Nu cred în munca scrâșnită. Îmi place să fac repetiții cu bucurie, cu relaxare.
> **Vlad Zamfirescu**
> actor

Ai avut vreo perioadă, ca actor, în care ai fost în derivă? Nu știai încotro să te îndrepți?

Nu! Eu am avut un fel de fanatism, îmi plăcea foarte tare în teatru să repet cu anumiți oameni, să gândim în același fel. Repetițiile mă bucură aproape mai tare decât produsul finit, pentru că mă minunez de toate găselnițele și discuțiile. În carieră, n-am avut vreun moment în care să mă las de meserie.

Repetițiile pe platoul de filmare sunt la fel de fascinante?

Sunt dezamăgit de ce înseamnă repetiția în film. Eu sunt actor care trebuie să repete, trebuie să înțeleagă. Pe platoul de filmare, totul se face mult prea repede. Ori, noi degeaba repetăm două luni la teatru? Afară, la filmele serioase, se repetă și nouă luni de zile. Lui Tom Cruise i-au schimbat o replică, pe platoul de filmare. „Tu îmi schimbi replica în ziua de filmare?", a întrebat. Și a plecat, n-a mai filmat deloc în ziua aia. La noi se primește textul chiar în ziua aceea. „Ce vrei să scoți din mine într-o secundă?" îmi vine să întreb. Și ca spectator văd că, de multe ori, actorul n-a avut timpul să înțeleagă ce spune. Pe de altă parte, în valul nou, sunt regizori care știu cât de importantă este pregătirea minuțioasă, iar filmele sunt foarte bine făcute și repetate.

Tu-l joci pe Cațavencu, la Bulandra. Poți să-l faci credibil pe Cațavencu, dacă n-ai o bucățică de Cațavencu în tine?

Cred că toți avem o bucățică de Cațavencu în noi. Eu îl caut pe Cațavencu al meu. Și mai cred că l-am apucat un pic cam devreme, când eram cam necopt ca actor, iar acum, la ultimele spectacole, am început să-l miros. A fost o lipsă de maturitate, dar, tot răul spre bine, pentru că m-a forțat să intru într-o zonă pentru care nu eram pregătit. V-aș reinvita, acum, să revedeți spectacolul.

Spectacole recomandate de Vlad Zamfirescu

Vlad Zamfirescu vede mult teatru, iar dacă ar fi să recomande câteva spectacole bune, s-ar opri la „Furtuna", în regia lui Cristi Juncu, la Teatrul „Toma Caragiu" din Ploiești, „un spectacol prea puțin mediatizat", „Unchiul Vanea", în regia lui Yuriy Kordonskiy, de la Teatrul Bulandra, „Acasă la tata", de Mimi Brănescu, regizat de Alexandru Dabija la Teatrul Act, cu Marcel Iureș, „Zaruri și cărți", „un spectacol de excepție, minunat, o încântare", cu Petre Fumuru și Florin Piersic jr, la Teatrul Metropolis din București, și „Cui i-e frică de Virginia Woolf", despre care Zamfirescu spune că este un spectacol foarte bine făcut, pe gustul său. „Mi se pare că Ștefan Bănică face un rol minunat", punctează actorul. Vlad Zamfirescu mai recomandă și „Cafeneaua", în regia lui Horațiu Mălăele.

Despre Teatrul Act

„Este un teatru care și-a câștigat spectatorii în timp. Și sunt spectatori de calitate, care au rămas fideli. S-a creat un curent de mică amploare, dar suficient pentru noi. La ora asta există o listă de așteptare de 2.000 de persoane, și orice spectacol apare este sold out în secunda doi", spune Vlad Zamfirescu. Actorul crede că Marcel Iureș are marele merit de a construi ceva atât de fiabil „metru cu metru, pe principii sănătoase, bune". „El nu este ajutat de nimeni, nu este sprijinit de nicio instituție care ar trebui să recunoască acest loc de importanță culturală pentru cetate", afirmă Vlad Zamfirescu.

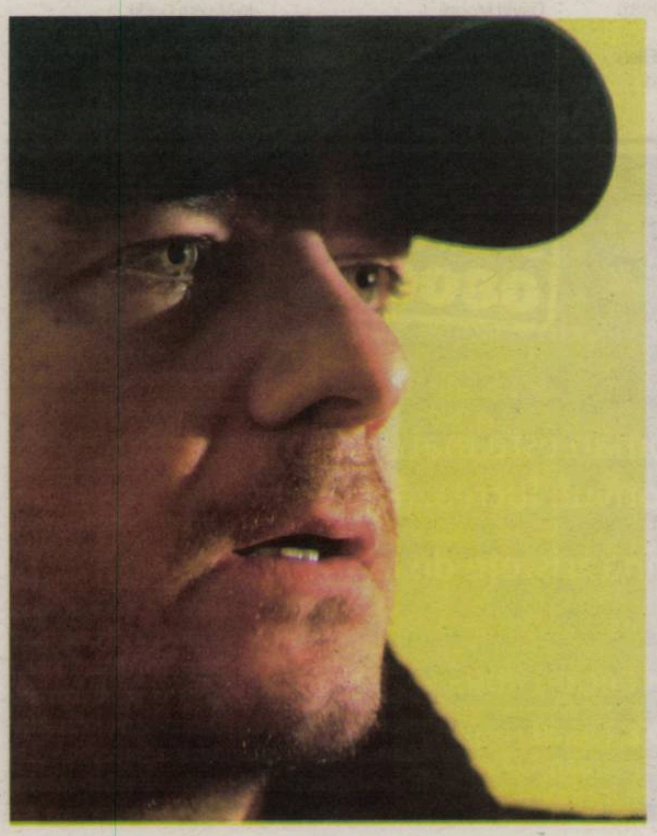

„Andrei Șerban nu cunoaște sistemul de învățământ românesc"

Andrei Șerban a spus într-o Conferință la Teatrul Național din București că învățământul românesc de teatru este „o rușine națională", iar „majoritatea profesorilor n-au fost nici cunoscuți actori, nici cunoscuți regizori". Cum te atinge pe tine ce a spus regizorul, mai ales că tatăl tău, Florin Zamfirescu, face parte din sistem, fiind profesor la UNATC?

Vreau să separ părerea mea de faptul că unul dintre membrii familiei mele lucrează acolo. Este un atac asupra școlii, nu asupra numelor. Cred că Andrei Șerban își permite să vorbească fără să fie în cunoștință de cauză și bate câmpii. El nu cunoaște sistemul și nu face parte din lumea de la noi. El nu prea stă în România. Când stă în România, vine și lucrează niște spectacole pe care le face cum le face. Calitățile lui artistice pe mine nu mă... Eu sunt îndoit de calitatea lui regizorală actuală. Și vorbesc despre ultimele producții ale lui. Își permite să vorbească despre un sistem pe care nu-l cunoaște. Ce să zic despre așa ceva? Dai în ceva despre care nu știi. Nu zic că n-are totală dreptate. Evident, că sunt și greșeli, lucruri care nu funcționează, doar suntem în România. Dar din aceeași școală de teatru ies o grămadă de actori care au confirmat, au făcut lucruri bune și sunt extrem de talentați. Ei au din ce în ce mai puține șanse. Mă uit la tineri și văd oameni atât de minunați, care provin din sistemul pe care îl blamează Andrei Șerban. De ce să dea această lovitură unei instituții cu care nu prea are de-a face? Dacă ar fi fost în sistem, dacă ar fi stat la noi, dacă s-ar fi lovit de niște probleme reale, atunci era altceva. Dar el lucrează cu aceste produse ale școlii, care sunt foarte bune, care îi fac treaba lui, și ei îi înjură pe ăia. Nu înțeleg de ce! E problema dânsului, e părerea lui!

Tu ce ai învățat în facultate și ce regulă de aur te ghidează și acum?

L-am iubit enorm pe Ion Cojar. Și a fost cel mai mare profesor. El îmi spunea: „Nu uita niciodată de tine. Nu-ți lăsa la o parte niciodată părerile, gândurile. Niciodată personajul nu e mai prost ca tine. Totul pleacă de la tine. Personajul ești tu. Nu e altcineva. Tu lucrezi cu trupul, cu gândurile. Nu te exclude. Pleacă de la tine". Ne și oprea în examene. „Ce caricatură îmi faci aici? Vreau să văd un personaj adevărat. Nu e un personaj fără mâini, când tu îmi arăți doar picioarele. El e un întreg". Ne-a învățat să muncim cinstit, mai departe, pe drumul corect.

TELE-TEXT

Distracția săracului

Cezar Paul-Bădescu

Românii au stat mai mult în fața televizorului în 2009 și 2010 – ne spun instituțiile care măsoară audiențele. Sunt exact anii în care s-a făcut resimțită criza și la noi. Dacă în 2005, 2006, 2007 consumul mediu al românului era similar cu cel al oricărui alt european (adică în jur de 3,5 ore pe zi), în anii crizei economice s-a ajuns la o medie de aproximativ 4,2 ore.

Televizorul este distracția săracului – și semnificativ e că, în reportajele din casele oamenilor amărâți, vedem la loc de cinste televizorul pornit (uneori chiar plasmă), oricât de mare e mizeria din jur. Tot așa, sunt celebre fotografiile cu blocuri confort trei, înconjurate de gunoaie, dar pline de antene parabolice. Să nu ai ce să mănânci sau cu ce te îmbrăca se mai poate, dar să fii privat de televizor e ceva dincolo de orice închipuire!

Dacă ne întoarcem la cifre, vedem că, deși a crescut consumul de televiziune pe toată ziua, în primetime (19.00-24.00) media a rămas neschimbată – în jurul valorii de 1,4 ore. Asta înseamnă că cei care au făcut să crească valorile sunt cei care se uită la televizor în restul zilei, când un „om al muncii" e la serviciu. Adică cei care nu au job. Prin urmare, cifrele reflectă disponibilizările făcute în perioada aceasta de criză. Sau oamenii au preferat să rămână în casă în week-end, să se uite la TV, în loc să iasă și să cheltuiască (la restaurant, la munte sau la mare).

Televiziunea e, deci, cea mai accesibilă distracție. În plus, în cazul ei se potrivește cel mai bine nu sloganul „Te uiți și câștigi!", ci „Te uiți și uiți de tine!". Ca o băutură sau un drog, dar mult mai ieftin. Stai în fotoliu, iar micul ecran are un rol de hipnotizator. Pentru câteva ore, uiți că ești fără serviciu, că ai de plătit rată la casă și nu ai de unde să faci rost de bani, că viața ta a ajuns într-o fundătură. Privești silicoanele asistentelor lui Capatos și cele două țeste bărbătești tunse chilug și ai impresia că viața ta are, dintr-odată, un sens. Care este acela - asta deja nu mai contează! ⊗

Imagine din România anului 2011: sărăcie și antene parabolice

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 2 martie

19.30 B1 TV
FILM

Prin cenușa imperiului (România, 1976)
Regia: Andrei Blaier
Cu: Gabriel Oseciuc, Gheorghe Dinică, Cornel Coman.

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Flautul fermecat
de W.A. Mozart
Regia: August Everding
Dirijor: Wolfgang Sawalisch
Cu: Lucia Popp, Edita Gruberova, Gudrun Sieber.

Joi 3 martie

20.00 HBO
DOCUMENTAR

Lumea văzută de Ion B. (România, 2009)
Regia: Alexander Nanau
Cu: Ion Bârlădeanu, Dan Popescu.

22.00 CINEMAX
FILM
Noapte pe Pământ (SUA, 1991)
Regia: Jim Jarmusch
Cu: Gena Rowlands, Winona Ryder, Giancarlo Esposito.

Vineri 4 martie

22.00 HBO
FILM

Brüno (SUA, 2009)
Regia: Larry Charles
Cu: Sacha Baron Cohen, Bono, Elton John, Harrison Ford.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Miracol în Alabama (SUA, 1962)
Regia: Arthur Penn
Cu: Anne Bancroft, Victor Jory, Patty Duke.

Sâmbătă 5 martie

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Copilul sălbatic (Franța, 1970)
Regia: François Truffaut
Cu: François Truffaut, Jean Cargol, Françoise Seigner.

23.00 CINEMAX
FILM

Ultima ispită a lui Iisus (SUA, 1988)
Regia: Martin Scorsese
Cu: Willem Dafoe, Harvey Keitel, Barbara Hershey, David Bowie.

Duminică 6 martie

20.00 HBO
FILM

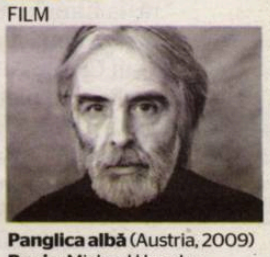

Panglica albă (Austria, 2009)
Regia: Michael Haneke
Cu: Christian Friedel, Ernst Jacobi, Leonie Benesch, Ulrich Tukur.

00.00 CINEMAX
FILM
The Evil Dead (SUA, 1981)
Regia: Sam Raimi
Cu: Bruce Campbell, Ellen Sandweiss, Hal Delrich.

Luni 7 martie

21.00 CINEMAX
FILM

Faces (SUA, 1968)
Regia: John Cassavetes
Cu: Gena Rowlands, Lynn Carlin, Seymour Cassel.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Tărâmul dezmoșteniților (Marea Britanie, 2001) Ep. 4
Regia: Hettie Macdonald, David Moore
Cu: Robert Pugh, Helen McCrory, Shaun Dingwall
După Tim Pears.

Marți 8 martie

19.25 CINEMAX
FILM

Micul Nikita (SUA, 1988)
Regia: Richard Benjamin
Cu: Sidney Poitier, River Phoenix, Richard Jenkins.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Vassa Jeleznova
de Maxim Gorki
Regia: Ion Cojar
Cu: Florina Cercel, Gheorghe Cozorici, George Constantin.

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

Horace Dediu, regele analiștilor Apple - un român este mai bun ca orice alt analist al băncilor de investiții americane. Motivul: lucrează pe gratis!

În plus: Interviu cu Nouriel Roubini - Mai puțină tristețe de la Dr. Apocalipsă

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

ISTORIE

Gorbaciov, aniversat

„Omul care a schimbat lumea" împlinește astăzi 80 de ani, fiind sărbătorit în Rusia, dar și în Europa de Vest

FOTO: AFP

Mihail Gorbaciov, alături de Angela Merkel

Fostul președinte al URSS, Mihail Gorbaciov, este celebrat printr-o expoziție de fotografie, la Moscova, un concert cu mari artiști, la Londra, și o carte biografică, în Germania.

Traian Danciu
Corespondență de la Moscova

Ultimul Secretar General al Partidului Comunist al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste (URSS) și primul președinte al acesteia între 1985 și 1991, Mihail Gorbaciov, aniversează astăzi opt decenii de viață. El este considerat în Europa de Vest drept omul care a decis soarta Europei și a contribuit ca nimeni altul la „schimbarea la față" a lumii. Gorbaciov, care a pus capăt Războiului Rece și a creat condițiile căderii zidului din Berlin, a fost răsplătit cu Premiul Nobel pentru Pace în 1990. În țara sa natală, Gorbaciov este nu numai cel care a adus transparență în sistemul politic opac al Uniunii Sovietice, reformându-l prin Perestroica și Glasnost, ci și cel care a distrus Uniunea Sovietică. Unii conaționali nu l-au iertat pentru asta niciodată.

FOTOGRAFII INEDITE

Expoziția de fotografie de la Moscova, intitulată simplu – „Perestroica", îl arată pe Gorbaciov în ascensiunea sa politică, drept un om tânăr, motivat de o dinamică atipică cadrului sovietic al anilor '80. Multe dintre fotografiile care au fost puse la dispoziția Muzeului Manezh de către Fundația „Mihail Gorbaciov" îl arată pe octogenar pe vremea când era copil înconjurat de bunici, elev jucând teatru, absolvent al Facultății de Drept, în portrete realizate de artiști fotografi, precum Iuri Rost.

Ca președinte, el este ilustrat ca om al „politicii globale", mai mult în ipostaze din afara țării: alături de Ronald Reagan, de Margaret Tatcher, de cancelarul german sau de François Mitterrand. Din această primă secțiune a expoziției care va fi deshisă până la 8 martie fac parte și portrete ale lui Gorbaciov realizate în atmosfera privată, alături de regretata sa soție, Raisa, sau de copiii lor.

PERESTROICA ÎN SOCIETATE

Cea de-a doua secțiune a expoziției de la porțile Kremlinului, unde se află „Casa fotografiei", în Muzeul Manezh, arată imagini din perioada marcată de Perestroica. Aici se pot recunoaște și meritele lui Gorbaciov la nivel socio-cultural. El a eliberat disidenți, precum laureatul Nobel pentru Pace din 1980, Andrei Saharov, din lagărele de muncă sau din închisorile sovietice. Imaginile surprinse pe străzile Moscovei de artiști fotografi, precum Alexander Borodulin, reflectă, la un moment dat, destinderea vizibilă a societății: panchiști împânzesc străzile orașului sau artiști care ironizează Uniunea Sovietică întreținând publicul apărând pe scenă înveliți în steagul sovietic sau ținând cu mâna în jurul gâtului o seceră. Mai sunt expuse și câteva instalații video, grafice sau plastice ale artiștilor noii avangarde ruse din anii '80, printre care Iuri Avvakumov sau Serghei Borisov. Pe numeroase monitoare pot fi urmărite filme despre diferite episoade din viața fostului președinte. Și secvențe negre ale vremii, precum accidentul de la Centrala Nucleară din Cernobâl, din aprilie 1986, sunt ilustrate în cadrul expoziției.

„SPIRITUL MEU TRIUMFĂ"

La conferința de presă care a avut loc la Moscova săptămâna trecută, Mihail Gorbaciov și nepoata acestuia au prezentat presei naționale și internaționale programul care marchează împlinirea a 80 de ani ai laureatului Nobel. „Mie însumi nu-mi vine să cred că am 80 de ani, că am devenit așa bătrân. Fizic pierd din putere, asta observ, dar spiritul meu triumfă", a declarat Gorbaciov.

Iar despre programul oficial al aniversării, el a spus ironic: „Nu știu dacă acesta este un motiv să facem atâta vâlvă. Am fost sărbătorit și la 70 de ani, și la 75 de ani, au apărut cărți cu acele ocazii. La 80 de ani aș putea sărbători în liniște. Mi-aș dori să plec undeva, unde să pot sta liniștit, bineînțeles, să mănânc și să beau ceva".

Gală omagială, prezentată de Sharon Stone

Chiar dacă la Moscova sărbătorirea lui Gorbaciov se desfășoară mai mult în șoaptă, la Londra o să se facă ceva mai multă „gălăgie". Pe 30 martie va avea loc o gală caritabilă și un concert în Royal Albert Hall. Seara va fi găzduită de actorii Sharon Stone și Kevin Spacey, iar pe scenă vor urca Brian Ferry, Shirley Bassey, Milla Jovovich, Lara Fabiani sau trupa Scorpions. Se vor anunța, în cadrul galei, și câștigătorii primei ediții a premiului, inițiat de Fundația Gorbaciov, „The Man Who Changed The World"/ „Omul care a schimbat lumea", care va fi acordat în trei categorii: pentru o contribuție deosebită la dezvolatrea „culturii pentru o lume deschisă", la dezvoltarea „unei civilizații globale" și la cea „a științelor și tehnologiei moderne". Nici de apariția unei biografii noi, Gorbaciov nu a „scăpat": astăzi, chiar de ziua sa, în Germania va apărea cartea „Gorbaciov. Om și putere", semnată de cunoscutul istoric maghiar Gyorgy Dalos.

La Bruxelles cu Oltița Cîntec

●● Oltița Cîntec este critic de teatru, autoare a șapte cărți despre arta scenică recentă, a sute de articole de specialitate. Interesată de arta spectacolului contemporan, consideră că dinamica, diversitatea și formele impure, sincretice sunt definitorii pentru această secvență istorică. Nu mai puțin generoasă i se pare lumea, pe care încearcă să o perceapă ca o punere în scenă realizată de comunitățile locale. Fiecare oraș pe unde are ocazia să treacă îl privește prin prisma spiritului definitoriu, al filosofiei atașate.

NU RATAȚI!

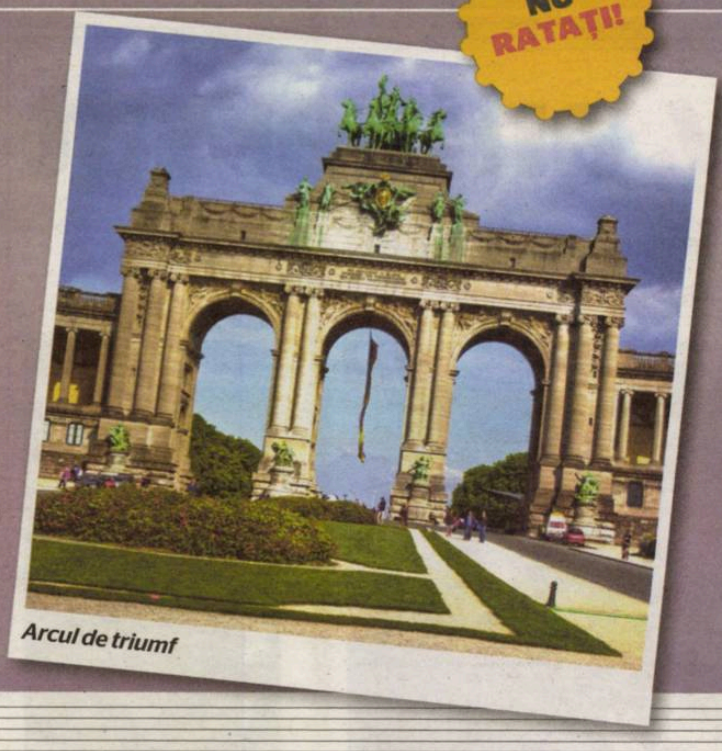

Arcul de triumf

● **Cantillon** este o brasserie tradițională de familie, conservată ca la 1900, când a început să funcționeze. Vizitatorii sunt inițiați aici în fabricarea berilor Gueuze, Lambic, Kriek, beri cu fermentație spontană, întrucât sporii de drojdie sunt în atmosferă. Butoaiele, recipientele din alamă și o degustare fac farmecul acestui loc atât de special.

● Pentru amatorii de războaie, **Waterloo** este locul ideal. Aflat la numai 20 de minute de Bruxelles, acesta este cel mai bine conservat câmp de bătălie, amenajarea încercând să reînvie spiritul celebrei bătălii dintre armatele lui Napoleon și Wellington. De pe Colina Leului (la Butte de Lion) se vede perfect perimetrul unde, la 1815, s-au înfruntat peste 300.000 de ostași francezi, englezi și prusaci. O plimbare cu un autobuz deschis oferă un tur sonorizat în principalele locuri ale asediului. Reconstituirea este completată de filme istorice, un muzeu al figurilor din ceară, și Panorama, o pictură circulară care plasează vizitatorul în mijlocul acțiunii. În anotimpurile mai calde, la fiecare sfârșit de săptămână au loc parade în costume de epocă și animații militare.

Armonia dintre trecut și viitor

● Filosofia administratorilor actuali ai Bruxelles-ului este să combine ponderat trecutul milenar al orașului și contemporaneitatea, într-o formulă care să armonizeze istoria și viitorul

Basilica Sfintei Inimi

Capitala Belgiei și a Europei, căci aici se află majoritatea instituțiilor Uniunii Europene, este un bun exemplu din perspectiva echilibrului între patrimonial și modernism.

Oltița Cîntec

În „Grand Place" găsim o hiperconcentrație de gotic și baroc, fațade filigranate în piatră, stucaturi aurite

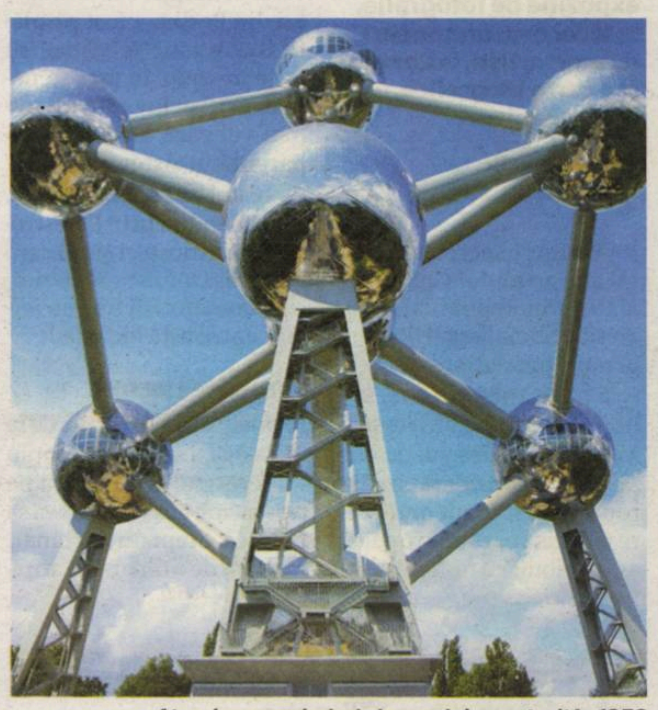

Atomium, un simbol al orașului, construit în 1958

●● Arhitectură, muzee, arte vizuale, arte performative, design sunt stimulate de dinamica găsirii și afișării inovației. „The Sequence", de pildă, este o „pădure" de un roșu intens, ai cărei copaci, imaginați de designerul Anne Quinze din bucățele de lemn și beton, leagă de-a curmezișul și de-a lungul străzii Louvain două imobile emblematice, Parlamentul Flamand și Casa Parlamentarilor. Neobișnuita lucrare e simbolul conexiunilor temporale, transculturale pe care bruxelezii le promovează. Același sentiment al călătoriei în timp și spațiu l-am avut vizitând Muzeul Instrumentelor Muzicale (MIM). Găzduit de o splendidă clădire art nouveau, curent lansat aici și ilustrat de nenumărate imobile din urbe, MIM-ul este oportunitatea ideală de a te întoarce cu secole în urmă în diverse spații geografice și culturale și asta doar privind miile de instrumente exotice și ascultând în cască tot atâtea fragmente melodice. Partea interactivă este obligatorie, pentru a le transfera vizitatorilor esența muzicii și a dispozitivelor care produc sunetul. La fel de importantă e și partea educativă, cea orientată către copii și tineri, muzeele oferind programe speciale: miniconcerte, vizite active în cursul cărora cei mici pot încerca diverse instrumente muzicale, aniversări organizate într-un spațiu amenajat special, ateliere.

Aceeași orientare către publicul tânăr am remarcat-o și la Muzeul Magritte, unde grupuri de adolescenți și puști de 7-10 ani urmau trasee ghidate, însoțiți de muzeografi și de educatori care le vorbeau despre maestrul suprarealismului utilizând metode ludice, adaptate vârstei. Dispus pe patru etaje, așezământul adăpostește sute de lucrări, expoziția de bază reunind picturi, fragmente poetice, scrisori, filme, exploatând în conceptul curatorial toate modalitățile de expunere, spre a oferi o imagine cât mai completă asupra artistului și direcției spirituale pe care a dezvoltat-o. Un exemplu care atestă atenția acordată tuturor detaliilor: la toalete, oglinzile sunt decupate urmând silueta celebrului personaj cu melon din picturile magrittiene!

KARL MARX ȘI CIOCOLATĂ

„Mont des Arts" e cel mai extins complex cultural al orașului, partea regală a Buxellesului. „Bozar" deține, firesc, o splendidă colecție de flamanzi, dar și pictură contemporană, iar galeriile private din zonă se întrec în a avea pe simeze opere ale celor mai rebeli creatori ai momentului.

La „Théâtre de la Monnaye", aceeași tendință de melanjare a canonicului cu modernitatea a devenit program artistic. După ce, anul trecut, Krzysztof Warlikowski a realizat aici un „Macbeth" catalogat drept „cel mai bun Warlikowski de până acum", luna trecută, un alt inovator, italianul Romeo Castellucci, a revoluționat pe aceeași scenă tot ceea ce muzicologii și melomanii și-au putut închipui în legătură cu „Parsifalul" lui Wagner.

Punctul central al orașului este „Grand Place", o hiperconcentrație de gotic și baroc, fațade filigranate în piatră, stucaturi aurite: Casa breslelor, braseria în care Karl Marx a scris „Manifestul Partidului Comunist", „Hôtel de Ville". Pe o stradelă laterală, Manneken Pis dezamăgește privitorii prin dimensiunile foarte mici în raport cu așteptările - dacă nu ești atent, îl poți rata -, dar toată lumea se pozează cu miniatura sculptată; câteva străduțe mai încolo, dai de sora lui Manneken, Janneke, realizată, „politically correct", mai recent, printre cluburi și restaurante cu specific pescăresc! Și dacă am ajuns la gastronomie, să invoc „cocottes"-ele cu scoici, „waffes"-ele, șocolateriile și mirosul năucitor de caramel. Și, desigur, cele peste 250 de sortimente de bere. Dintre care cel mai pe gustul meu a fost Kriekul cu gust de cireșe! ✪

Biblioteca ASTRA
SIBIU

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 9 martie 2011
Anul XVIII, Nr. 1068, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

literar & artistic

Controverse la UNITER

Criticii de teatru Cristina Rusiecki, Iulia Popovici, Doina Papp și Mircea Morariu vorbesc despre nominalizările la Gala Premiilor UNITER.

SPECIAL ○ PAGINILE 8-9

Departe de șabloane

„Secolul meu", volumul publicat de **Günter Grass (foto)** în anul în care a câștigat Nobelul, este cronica fictivă a unei epoci frământate.

EVENIMENT ○ PAGINA 3

Poveste neconvingătoare

Filmul „Black Swan", cu **Natalie Portman (foto)** în rolul principal, își poartă ridicolul și exagerarea ca pe un blazon „high art".

FILM ○ PAGINA 5

Redescoperirea criminalului

- În cel mai recent film al său, „Aurora", regizorul Cristi Puiu și-a propus să intre el însuși în pielea unui criminal și astfel să încerce să-l înțeleagă.

- Pelicula, cu Cristi Puiu în rolul principal, va fi în cinematografele din țară începând cu 11 martie.

○ PAGINILE 12-13

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

Parisul pe înțelesul copiilor

○ PAGINA 16

5 948491 140155 06416

Suvenire și impresii

●● Având o istorie impresionantă de proprietari, Castelul Bran ajungea, la finele Primului Război Mondial, în proprietatea Reginei Maria, fiindu-i oferit acesteia în anul 1920 de către Consiliul orașului Brașov, pentru meritele sale la îndeplinirea Marii Uniri. Regina a dispus realizarea unor lucrări de restaurare care au durat aproximativ 7 ani. Sub îndrumarea arhitectului curții regale, Carol Liman, castelul a fost transformat într-o superbă reședință de vară, fiind dotat cu apă curentă și electricitate. Regina a lăsat moștenire legendarul castel fiicei sale, Principesa Ileana, care l-a deținut până în 1948, când acesta a intrat în posesia statului comunist, fiind transformat în muzeu în 1956, dar degradându-se treptat până la sfârșitul anilor '80, când a fost supus unor noi lucrări de restaurare. În 2009, castelul a fost restituit moștenitorilor Principesei Ileana. Construcția atât de încărcată de istorie este listată pe locul 2 în topul celor mai scumpe proprietăți din lume – valorând 140 de milioane de dolari –, top realizat de către publicația americană de business „Forbes". ● **Eliza Zdru**

IERI ȘI AZI

O nouă dimensiune

Eliza Zdru

Pentru a se crea efectul 3D, sunt necesare camere speciale - care să filmeze o imagine din două unghiuri corespunzătoare fiecărui ochi uman -, de asemenea proiectoare speciale și ochelari potriviți pentru vizionare.

Ieri. Cu toate că există pe piață încă din anii '50, din cauza costurilor foarte mari de producție, filmele 3D au rămas un produs de nișă foarte puțin exploatat până la începutul anilor 2000, când mediul a luat o nouă amploare, câștigând din plin atenția publicului mainstream odată cu fenomene precum „Avatar", producție ce a costat 237 de milioane de dolari și a înregistrat cele mai mari încasări din istoria filmului. Tot din cauza acelorași considerente financiare, tendința este, pe bună dreptate, de a asocia conceptul de film 3D cu megaproducțiile hollywoodiene de larg consum.

Azi. Dar istoria se rescrie repede, mai ales când în ecuație intră noile tehnologii. Regizorul german Wim Wenders, de mai multe ori premiat la festivaluri prestigioase de film precum Cannes sau Festivalul Internațional de Film de la Berlin, a așezat recent 3D-ul într-o nouă lumină, punându-l în slujba unui film de artă, mai precis a unui documentar artistic. Cea mai recentă peliculă a sa - „Pina", prezentată în premieră în cadrul ediției 61 a Berlinalei (desfășurată între 10 și 20 februarie), este un documentar despre renumita coregrafă germană Pina Bausch, promotoare a stilului expresionist de dans „Tanztheater".

Întrebat despre alegerea de a filma documentarul cu ajutorul tehnologiei 3D, Wenders mărturisea: „Niciodată nu am știut, cu toate cunoștințele pe care le dețin cu privire la meșteșugul cinematografiei, cum să pun în valoare opera ei. Numai când 3D-ul a fost adăugat limbajului filmic, mi-am dat seama că am găsit modalitatea potrivită pentru a pătrunde în tărâmul dansului. Am simțit că tehnologia 3D putea să deschidă platitudinea ecranului și să confere dansului profunzimea și calitatea sculpturală de care avea nevoie pentru a putea să funcționeze din punct de vedere cinematografic". Întâmpinat aproape exclusiv cu cronici favorabile, s-a afirmat despre filmul lui Wenders că „a ridicat mediul 3D la un nivel de sofisticare niciodată atins până acum" (The Times). ●

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Un tratat de estetică (II)

Prin organizarea lor estetică, operele de artă reprezintă rezultatele cele mai autonome ale muncii omenești. Deaceea, ele pot deveni un ideal al activităților omenești: înglobează calitățile maxime pe care omul le visează pentru tehnica lui și totodată, între produsele acestei tehnici, ele reprezintă pe acelea care pot atinge cel mai mult perfecțiunea naturei.

Tudor Vianu

Materialul folosit pentru realizarea operelor de artă nu este lipsit de semnificații anterioare. Experiența omenească i-a împrumutat, cu timpul, un sens moral, politic, științific sau religios, întrunite într'o structură ierarhică, dominată și caracterizată de categoria largă a valorii estetice. De aici decurge necesitatea unei puternice priviri analitice, pentru a înțelege opera de artă, sub raportul momentelor ei constitutive și al tipurilor de plăsmuire artistică, înfăptuite până acum, în cuprinsul culturii omenești. În economia lucrării d-nului Vianu – „Estetica", apărută la Editura Fundațiilor Regale – autorul nu destinează acestei analize o serie de capitole, al căror conținut tehnic și profund documentar, prea speciale și amănunțite tehnic, pentru a le putea rezuma în cadrul cu totul limitat al acestor rânduri.

După ce a fixat structural problema operei de artă, d. Vianu ajunge în punctul de gândire al sistemului d-sale în care simte nevoia să se întrebe, stăruitor, asupra funcțiunilor pe care ea le îndeplinește, în complexul vieții omenești.

E de notat faptul, de importanță cardinală pentru caracterizarea lucrării, că toată gândirea d-sale este străbătută de o largă și puternică orientare sociologică. În această privință, ultimele capitole din volumul d-sale alcătuesc teme extrem de interesante, ale concepțiilor și orientărilor contemporane de cultură. Menționarea lor este necesară în măsura în care vrem să dăm o icoană a gândirii d-lui Vianu și a cuprinsului înfățișat în lucrarea d-sale.

(articol publicat de Ion Zamfirescu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

George Calboreanu

A realizat legendara interpretare a personajului Ștefan cel Mare, din spectacolul „Apus de soare", după piesa scrisă de dramaturgul Barbu Ștefănescu Delavrancea în 1909 și pusă în scenă la Teatrul Național din București sub direcția regizorului Sică Alexandrescu, în anul 1956. Montarea a fost înregistrată de către Televiziunea Română.

Născut în 1896 la Sibiu, George Calboreanu a studiat actoria la Iași împreună cu Aglae Pruteanu și a debutat în 1917 pe scena Teatrului Național din acest oraș. Tot în Iași a urmat și cursurile Conservatorului și ale Facultății de Litere și Filosofie, plecând apoi la Viena pentru a-și definitiva studiile. Întors în țară, a fost mai întâi acceptat în trupa Luciei Sturdza Bulandra. Pe scena Naționalului bucureștean a debutat în spectacolul „Vlaicu-Vodă" în anul 1926, fiind invitat să joace aici de însuși autorul piesei, Alexandru Davila. Va juca pe scena acestui teatru până la moartea sa, devenind chiar societar al acestei instituții în anul 1928.

Printre cele mai importante roluri realizate de George Calboreanu au fost Chirică, din spectacolul „Omul cu mârțoaga" (1927), de George Ciprian, sau Spirache Necșulescu în „Titanic Vals", de Tudor Mușatescu (1932), ambele demonstrându-i versatilitatea în a juca comedie. Memorabile au fost însă și rolurile din spectacolele „Idolul și Ion Anapoda", de George Mihail Zamfirescu (1934), „Marele duhovnic și Glafira" de Victor Eftimiu, „Borgia", de Alexandru Kiriței, „Meșterul Manole", de Lucian Blaga, „Maestrul", de Mircea Ștefănescu, „Letopisețiii", de Mihail Sorbul, sau „Ovidiu", de Nicolae Iorga.

George Calboreanu

Actorul a interpretat de asemenea roluri în piese de teatru radiofonic și în filme, dintre care amintim „Bădăranii" (1960, în regia lui Sică Alexandrescu) și filmele istorice „Neamul Șoimărețtilor" (1965) și „Frații Jderi" (1973), ambele adaptări după romanele lui Mihail Sadoveanu fiind realizate sub direcția regizorului Mircea Drăgan. A murit în 1986, la vârsta de 90 de ani. ● **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

Un veac de atrocitate

Văzut de naratorii inventați de Günter Grass, secolul XX este câmpul de luptă al ideilor care schimbă omul și istoria

Volumul „Secolul meu", cronică fictivă a unei epoci frământate, a apărut acum la Editura Polirom.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

●● În 1999, anul în care a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură, cunoscutul scriitor german a publicat această carte în care vorbesc glasurile oamenilor pe care manualele de istorie nu-i reține niciodată. Autorul a dorit ca în „Secolul meu" să scrie „istoria de dedesubt", istoria văzută de victimele anonime, de oamenii unui veac neliniștit, mutilat de conflicte sângeroase, hrănite de idealurile și de viziunile puternicilor aflați „la butoane" și de multiplele fețe ale progresului.

Autorul romanului „Toba de tinichea", crucial în literatura secolului XX, a preferat, de data aceasta, să apeleze la formula cronicii fictive, în defavoarea scriiturii autobiografice, și a pus una lângă alta o sută de povestiri scrise de naratori diferiți, de conștiințele mărunte care au trăit istoria din interiorul societății germane. Detaliile infinitezimale care se adună în cartea densă a scriitorului german, care avea să-și recunoască, la început de mileniu III, înrolarea din tinerețe în rândul trupelor Waffen-SS, prind viață în aceste pagini asemenea exponatelor unui muzeu atipic, exponate care numai împreună alcătuiesc un discurs cu sens.

Info

„Secolul meu"
Günter Grass
Traducător: Gabriela Eftimie
Editura: Polirom
Preț: 42,95 lei

DEPARTE DE ȘABLOANE

Fiecare povestire pune sub lupă un episod în care se reflectă spiritul secolului, o întâmplare în care se ascunde, hidoasă, istoria. Faptele din „mica istorie" au, în comparație cu evenimentele din „marea istorie", imortalizată în arhive, un grad de autenticitate care-l depășește pe cel al documentelor și al mărturiilor, autenticitate care pune în altă lumină istoria, susține scriitorul. Filtrate prin conștiințele a nenumărați naratori – participanți la războiul colonial din 1900 împotriva Chinei, un călău din lagărul nazist de la Dachau, un nazist devenit redactor-șef al unei reviste în Germania postbelică etc. –, întâmplările converg indirect spre întrebarea obsedantă despre secolul XX: cum au fost cu putință cele două războaie mondiale, nazismul și Holocaustul? „Praf de cărămidă, praf de cărămidă peste tot", povestirea ce reprezintă anul 1946, este spusă de o femeie care cotrobăie prin ruinele Berlinului bombardat: „Odată – îmi amintesc și acum – am găsit un pantof. Tocmai începuserăm să adunăm grămada nouă și trebuia să scoatem din pământ o bară de fier. Ați ghicit, avea un om la celălalt capăt. Da' nu mai rămăsese mare lucru din el. Se vedea doar că fusese în garda civilă, după banderola de pe mânecă. Însă haina era în stare perfectă. Lână pură. Marfă de dinaninte de război. «Jos cu tine!», mi-am zis și am înșfăcat-o pe loc, înainte ca proprietarul ei să fie luat și dus de-acolo. Nu-i lipsă nici măcar un nasture. Iar într-un buzunar am găsit o muzicuță marca Hohner. I-am făcut-o cadou lu' ginere-miu, ca să-l înveselesc puțin. Da' nu voia deloc să cânte la ea, iar când mai cânta, nu auzeai decât melodii din alea plângăcioase".

Povestirile se apleacă și asupra unor embleme ale identității germane: Volkswagen, Adidas, Puma, căderea Zidului Berlinului etc. Specifiul remarcabil ale volumului este, astfel, distanța pe care o păstrează față de șabloanele de toate felurile în care sunt prinse fenomenele cruciale ale veacului trecut, inclusiv crizele de diverse naturi din ultimele decenii. ✪

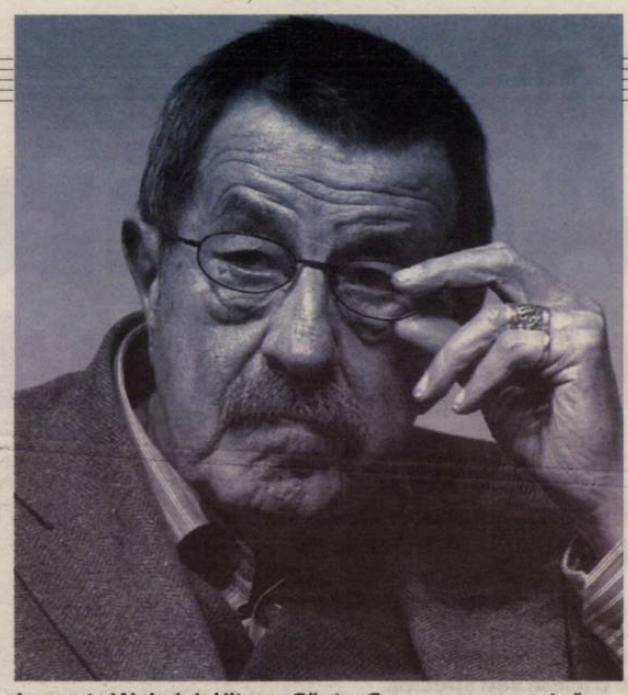

Laureat al Nobelului literar, Günter Grass a recunoscut că a făcut parte din trupele Waffen-SS în tinerețe FOTO: GETTY IMAGES

PUBLICITATE

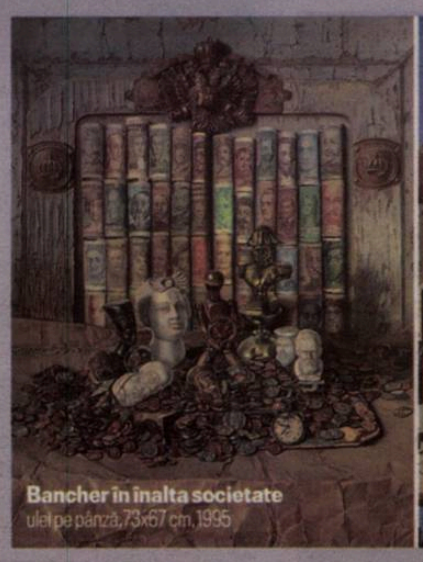
Bancher în înalta societate
ulei pe pânză, 73x67 cm, 1995

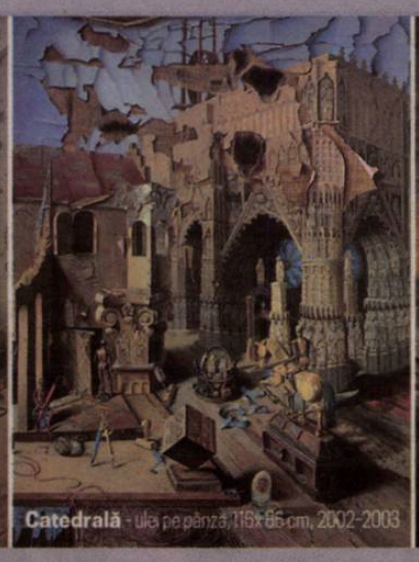
Catedrală - ulei pe pânză, 115x86 cm, 2002-2003

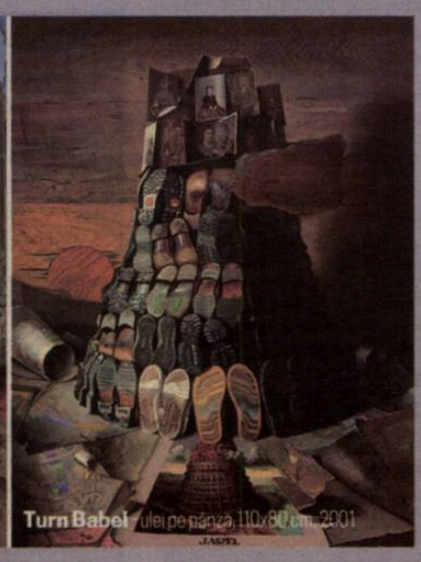
Turn Babel ulei pe pânză, 110x80 cm, 2001

Expoziție
Michael Lassel
decembrie 2010 – martie 2011

Banca Centrală a Germaniei a făcut publicitate pentru trecerea de la Deutsche Mark la Euro doar cu imagini ale tablourilor pictorului sas de origine română, Michael Lassel. Acesta este prezent în colecțiile marilor instituții financiare și muzee, este vândut prin marile galerii europene și americane precum Saatchi Gallery, are o cotă internațională în continuă creștere.

Sir Charles Saatchi declara că a ales să pună în vânzare opere semnate de românul sas Michael Lassel pentru că îl consideră cel mai important pictor contemporan de trompe l'oeil.

European Art Gallery expune artiști români ce trăiesc în Occident și se bucură de cotă de piață constant crescătoare, artă veche europeană și mobilier, oferă servicii de expertiză științifică cu aparate Roentgen și camere UV/IR, servicii de restaurare și consultanță.

EA GALLERY
ART'S FINEST

Expoziție permanentă de
artă europeană
secolele XVI - XX

Frans Francken
La deposition de la croix

Chasseress au faucon
statuie de bronz doree cu patină brună

ATELIER DE EXPERTIZĂ ȘTIINȚIFICĂ • ATELIER DE RESTAURARE

Mariana Ion Xidarakou, singurul gemolog român cu recunoaștere și practică internațională, marii artiști restauratori și experți Mihai Covaci și Ion Sfrijan, tinerii specialiști Cristian Covaci și Ana Maria Măciucă, sub tutela lui Radu Boroianu și sfaturile lui Jan de Maere.
Nicolae Maniu, Michael Lassel, Sorin Ilfoveanu, Ana Ruxandra Ilfoveanu, Răzvan Ionescu, Ovidiu Simionescu, Andreea Bove, Ovidiu Avram, Dorel Topan, Camelia Moisima, Florin Gercu și alții, artă plastică și decorativă europeană veche, expertiză științifică, restaurare, bijuterii și consultanță.

Obiectul de artă veche, autentic: piesă de mobilier, sculptură sau pictură, au darul unic de a ne personaliza interiorul în care trăim sau spațiul în care muncim, așa cum un tablou contemporan al unui mare artist nu distonează într-un castel medieval.
Vizitați European Art Gallery și cereți-ne părerea. Aveți încredere în noi!

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți – sâmbătă orele 14:00 – 19:30

TEATRUL CA LUME

Adevăruri supraponderale

„XXL (Fat Pig)", spectacolul Teatrului Act din București, este fermecător prin simplitatea directă a mijloacelor sale

Teatrul Act se menține pe traseul său special, consolidând un repertoriu în care au acces doar textele foarte bune, doar actorii preocupați de teatrul viu, necosmetizat.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

●● Un slăbănog simpatic (Tom - Tudor Istodor) se îndrăgostește de o bibliotecară plinuță (Helen - Raluca Vermeșan). Se cunosc într-un restaurant corporatist (termen peiorativ pentru cantină muncitorească). El o acceptă așa cum e, îi complimentează zâmbetul și mâncarea; ea îi tolerează, din start, toate prejudecățile. Un început normal, al unei relații care capătă consistență într-o lume populată, deocamdată, doar de două personaje.

Ieșirea din bula de aer care îi izolează de ceilalți este însă adevăratul test pentru relația lor. Helen a decis că este timpul să se simtă bine în corpul ei, își știe dimensiunile, știe cât poate mânca și din ce motive. Tom încearcă să digere preconcepțiile care îi hrănesc slăbiciunea. Își tăinuiește cât poate de mult relația, de teamă să nu fie ridiculizat de colegii săi: Carter (Vlad Zamfirescu) și o „fostă", Jeannie (Irina Velcescu), o contabilă trasă prin inel, care tânjește să se logodească și acum cu Tom.

Piesa americanului Neil LaBute îi pune pe oamenii obișnuiți în situații obișnuite, le furnizează personajelor replici care îi stau publicului pe limbă și este un studiu nepretențios, dar puternic, care analizează lipsa de fermitate a unui om bine intenționat, dar incapabil să-și reprime o anumită formă de rasism. Societatea are reguli în care ambalajul prevalează. Judecata se face la primul strat, iar conținutul este demonetizat. În acest context deloc favorabil, Tom este tentat să sacrifice lucrul cel mai important, doar pentru a nu-și crea probleme de imagine.

Narațiunea simplă nu-ți distrage atenția prin artificii de stil și te ține conectat mereu la firul logic al argumentelor. În replici vii și câteodată neașteptate, Neil LaBute înșiră toate evidențele care fac din cele trei personaje aparent normale, din Tom, Carter și Jeannie, trei personaje inadaptate. Agresorii morali sunt, de fapt, victimele. Vindecată prin autoironie, Helen este singura capabilă să facă parte dintr-o societate sănătoasă, în care ar trebui să primeze toleranța și bunul-simț.

Irina Velcescu

COMEDIE, CÂND NU E DRAMĂ

Tudor Istodor este foarte convingător în rolul lui Tom, tânărul îndrăgostit, posesorul unei coloane vertebrale „incerte", care câștigă și pierde bătălia cu stereotipurile. În rolul lui Carter, Vlad Zamfirescu împletește perfect rânjetul sardonic cu grobianismul și curiozitatea infantilă. Raluca Vermeșan și Irina Velcescu se completează de la distanță, cu două roluri împlinite ca efect și ca intensitate. Iar regizorul Cristi Juncu se păstrează pe linia teatrului său făcut din linii simple, dar care au mereu în esența lor ceva autentic, inspirat și original.

Text sclipitor, comentariu social, dar și comedie pură, piesa lui Neil LaBute este o demonstrație că forța prejudecății naște „monștri" cărora le convine de minune propria condiție. ✪

Info

Teatrul Act, București
„XXL (Fat Pig)"
de Neil LaBute
Regia: Cristi Juncu
Scenografia: Cosmin Ardeleanu
Cu: Tudor Istodor/Andi Vasluianu, Vlad Zamfirescu, Raluca Vermeșan, Irina Velcescu.
✪✪✪✪

Imagini din spectacolul „XXL (Fat Pig)"

FOTO: COSMIN ARDELEANU
Raluca Vermeșan și Tudor Istodor

PE SCURT

BUCUREȘTI

Caramitru, în „Macbeth"

●● Vineri, de ora 19.00, la Sala Mare a Teatrului Național, va avea premiera spectacolului „Macbeth" de William Shakespeare, regizat de Radu Penciulescu și produs de Centrul de Creație și Cercetare Teatrală „Ion Sava". Ion Caramitru în rolul titular, și Valeria Seciu, în Lady Macbeth, revin pe scena Naționalului bucureștean după 47 de ani. Cei doi au debutat în 1964 în spectacolul „Eminescu", în regia lui Sică Alexandrescu, interpretându-i pe poet și, respectiv, pe Veronica Micle. Următoarea reprezentație „Macbeth" va avea loc, duminică, 13 martie. ✪

TÂRGOVIȘTE

Tony Bulandra, omagiat

●● Actorul **Tony Bulandra (foto),** de la a cărui naștere se împlinesc 130 de ani, va fi omagiat pe 13 și pe 14 martie de Teatrul Municipal Târgoviște. Celebrul actor, discipol al lui Constantin I. Nottara, s-a născut la 13 martie 1881 și a trecut în neființă la 5 aprilie 1943. Dramaturgul Matei Vișniec va fi invitat la evenimentele de la Târgoviște. Duminică seară se va juca „Paparazzi sau Cronica unui răsărit de soare avortat". Luni, 14 martie, Matei Vișniec va susține conferința „Hazardul ca motivație și misterele scriiturii dramatice" și își va lansa romanul "Domnul K eliberat". ✪

TIMIȘOARA

„Omul invizibil"

●● Teatrul German de Stat Timișoara (TGST) prezintă mâine, de la ora 19.00, în Sala Studio, premiera „Omul invizibil", în regia actorului Alex Halka. Spectacolul a fost adaptat după romanul science-fiction omonim al lui Herbert George Wells din 1897. Următoarea reprezentație va avea loc duminică, 27 martie, de la ora 19.00, spectacolul fiind tradus și în limba română. ✪

DE IERI
DONALD WOLFIT

Donald Wolfit și Avery Brooks au jucat rolul lui Tamerlan, în „Tamerlan cel Mare", de Christopher Marlowe.

Ionuț Sociu

●● A interpretat de-a lungul carierei roluri ca Hamlet, Lear sau Richard III în cele mai importante teatre din Anglia, dar cu toate astea David Wolfit n-a fost considerat un actor de elită și a fost văzut mereu ca un autsider. Atunci când John Gielgud a fost invitat la o ceremonie dedicată memoriei lui David Wolfit, acesta a refuzat spunând că „nu pot să accept invitația pentru că noi nu l-am luat niciodată în serios pe David". Unul dintre motivele pentru care acesta n-a fost acceptat de elita teatrului britanic a fost și reputația lui de actor nomad, care nu reușește să se așeze de un loc și care se află mereu în turnee. În 1937, Wolfit a fondat Donald Wolfit Shakespeare Company, una dintre puținele companii londoneze care și-au continuat activitatea în timpul atacurilor din cel de-al Doilea Război Mondial. Printre cei care au debutat ca actori în cadrul companiei se numără și laureatul Premiului Nobel pentru Literatură, dramaturgul Harold Pinter. ✪

DE AZI
AVERY BROOKS

●● După succesul avut în rolul lui Benjamin Sisko în „Star Trek", Avery Brooks (muzician, actor, cântăreț de operă și profesor la Rutgers University) a revenit la teatru și în ultimii ani este din ce în ce mai activ pe scenele americane: în 2004 a interpretat rolul lui Lear, în 2005 a jucat rolul lui Othello, mai apoi Tamerlan și în 2008 rolul lui Willy Loman în „Moartea unui comis voiajor" la Oberlin College. „Nu știu dacă mă voi mai întoarce prea curând la televiziune sau la film. Nu mi-am dorit niciodată să fac asta, lucrurile s-a întâmplat pur și simplu. Dar nu cred că am pierdut timpul sau m-am compromis. Star Trek a fost un moment important pentru mine. Cel mai mult m-a interesat aspectul alegoric pe care Star Trek îl are și problemele pe care acest film le ridică; e un film despre noi toți, despre ce am vrea să fim și despre ce am vrea schimbăm în viețile noastre, despre puterea imaginației și despre cum am putea să ne depășim limitele", spunea Avery Brooks într-un interviu. ✪

CINEMA SCOP

O poveste frigidă cu un personaj la fel

Cred că Joan Rivers a spus-o, imediat după Oscaruri: la o ceremonie așa de țopească, numai un film țopesc ca „Black Swan" ar fi meritat să câștige

Pelicula lui Aronofsky, cineast cu o aplecare spre senzaționalism și sentimentalism, își poartă ridicolul și exagerarea ca pe un blazon „high art".

Anca Grădinariu

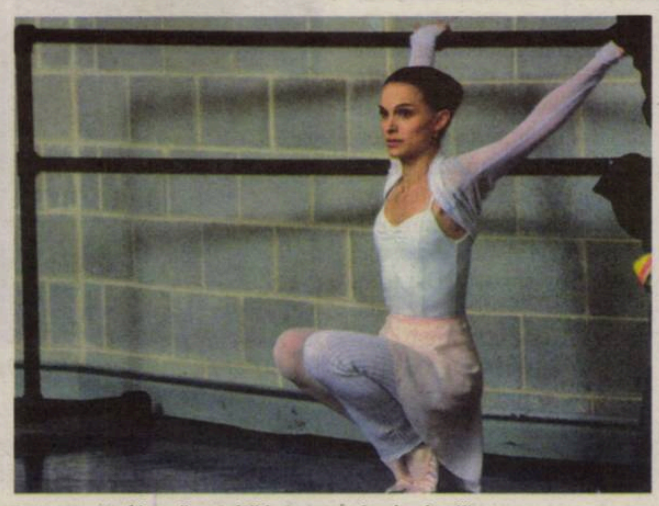

Pentru rolul din acest film, Natalie Portman a câștigat Oscarul pentru „cea mai bună actriță într-un rol principal"

●● După ce-am fost supusă unei adevărate terapii a barosului, am ieșit din cinema într-o stare vecină cu greața, din cauza asaltului neîntrerupt cu imagini țipătoare și a bombardamentului continuu cu muzici ceaikovskiene. Subtilitatea n-a fost niciodată punctul forte al lui Aronofsky, dar acum are intenții de-a dreptul funambulești: vrea să facă un Grand Guignol, un *statement* seismic despre perfecțiune și artă, îmbrăcat într-o pelerină *camp* (gen ale cărui avataruri flamboaiante sunt cineaști ca Fassbinder, Waters sau Almodóvar), dar e prea calculat, se ia mult prea în serios și n-are pic de ironie. „Camp" este, de pildă „Showgirls", cu care „Black Swan" a fost des comparat, un film care știe foarte bine că e prost și se amuză pe tema asta, ceea ce-l transformă într-o plăcere vinovată…Și acela vorbește despre ambiție profesională nebună și concurența dintre dansatoare, dar e amplasat în lumea infinit mai puțin elitistă a stripteuzelor. Însă, spre deosebire de „Black Swan", nu pretinde niciodată că e altceva decât *exploitation* (intriga e un simulacru ce facilitează scenele lesbiene între actrițele super-hot) și nu-și pierde timpul cu psihologizări infantile și cu explicații redundante (discursurile motivaționale ale lui Vincent Cassel din „Black Swan" provoacă râsul involuntar).

Info
Lebăda neagră (The Black Swan – SUA, 2010)
Regia: Darren Aronofsky
Cu: Natalie Portman, Mila Kunis, Vincent Cassel

●●●●●

O IDEE, ȘI NU UN PERSONAJ

Nina, o balerină frigidă, se pregătește pentru un dublu rol în „Lacul lebedelor" și trebuie să-și scoată la lumină partea întunecată (așa cum o îndeamnă din nou și din nou coregraful francez). De îndată ce descoperă masturbarea, știm că lucruri rele se vor întâmpla: droguri, halucinații schizoide, pofte lesbiene, leziuni-stigmate. În plus, e victimizată de un doppelgänger rival, de un mentor pervers și de o mamă obsesivă și dominatoare. Nu, nu e o comedie. „Black Swan" se vrea o fabulă/alegorie sumbră despre o balerină distrusă de un rol prea consumant în vena clasicului „The Red Shoes". Dincolo de un evident fler vizual, avem opoziții ieftine: Nina e reprimată sexual, are o cameră Barbie-roz și suferă de anorexie, în timp ce rivala ei refuză chiloții, are un tatuaj cu aripi negre pe umeri și un apetit insațiabil pentru burgerii în sânge. Psihoza feminină fost transpusă cu mai mult stil de Brian de Palma, metamorfoza corporală a fost descrisă infinit mai frisonant de Cronenberg, iar pe ideea dedublării până la pulverizare a personalității există deja „Fight Club".

Portman face tot ce poate în rolul de Miss Perfect/Psyho Babe, dar, pe măsură ce povestea continuă, imaginile de o forță viscerală ale dezintegrării trupești nu găsesc forța dramatică menită să împingă lucrurile dincolo de valoarea de șoc. Nina este o colecție de ticuri nevrotice, o idee și nu un personaj. Ca și filmul, e inertă emoțional.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Danis Tanovic, invitat la Bucharest IFF

●● Cea de-a șaptea ediție a Festivalului Internațional de Film București (Bucharest IFF) va avea loc în perioada 11-17 aprilie. Un invitat de marcă al festivalului este regizorul bosniac **Danis Tanovic (foto)**, care va prezenta la deschidere cel mai recent film al său, „Cirkus Columbia". Danis Tanovic a debutat în urmă cu 10 ani cu „No Man's Land", laureat cu Oscar pentru Cel mai bun film străin. Proiecțiile vor avea loc în trei săli: Cinema Studio, Noul Cinematograf al Regizorului Român și „Elvira Popescu".

BUCUREȘTI

„Faust", cu muzică live

●● Centrul Ceh prezintă mâine, de la ora 20.00, în ciclul de filme mute cu acompaniament live „No Silence, Please!", pelicula „Faust" (1926), una dintre capodoperele regizorului expresionist german F.W. Murnau, cu Gösta Ekman și Emil Jannings. Acompaniamentul live îi va aparține lui Aram Herrmann. Intrarea este liberă. Evenimentul este organizat la sediul din str. Ion Ghica nr. 11, în colaborare cu Goethe Institut.

PUBLICITATE

clubul DILEMA VECHE

vă invită la o dezbatere la
Teatrul Nottara, Sala „George Constantin"

Miercuri, 9 martie 2011, ora 19.00

Invitați:
Ruxandra Demetrescu, *rector al Universității Naționale de Arte*
Mihai Oroveanu, *director al Muzeului Național de Artă Contemporană*
Radu Boroianu, *administratorul galeriei European Art Gallery*
Dan Popescu, *curator și proprietar al galeriei H'art*
Moderator:
Mircea Vasilescu, *redactor șef Dilema veche*

Ce valoare mai are ARTA?

Intrarea este liberă

FEED BOOK

Viața și moartea lui Caravaggio

„Fluturele negru" este al patrulea roman al lui Radu Paraschivescu și a doua carte cu o poveste plasată într-o altă epocă și într-un alt spațiu cultural

Scris bine și agreabil la lectură, într-o formulă inedită pentru literatura noastră, romanul lui Radu Paraschivescu e un exercițiu narativ de admirație pentru arta lui Caravaggio.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

●● Michelangelo Merisi, alias Caravaggio, trăia la Roma de 13 ani când:

„...ajunsese unul dintre subiectele de conversație favorite ale localnicilor. Unii îl îngropau în blesteme, alții îl iubeau. Unii îl credeau unealta diavolului, alții vedeau în el primul pictor adevărat după Tițian. Unii se răfuiseră cu el prin taverne și fundături, alții se mulțumiseră cu un portret de fum, compus din zvonuri, clevetiri și bănuieli. Merisi era slobod la gură, insolent, jegos, beției, fanfaron și isteric. Nu exista oglindă pe lângă care să treacă fără să se cerceteze, chit că nu avea mare lucru de admirat. Nu exista curvă pe care să nu și-o fi adus în culcuș. Nu exista pictor față de care să nu se creadă mai bun. Nu exista insultă pe care să n-o fi aruncat în obrazul celorlalți, fie ei hangii, preoți sau pantofari. Și aproape că nu exista celulă în închisoarea orașului în care să nu fi petrecut cel puțin o noapte. În mod curios însă, la fiecare întemnițare, pe când romanii, sătui de scandaluri și încăierări în toiul nopții, trăgeau nădejde că de data asta ciolanele netrebnicului aveau să putrezească după gratii, trimisul unuia dintre protectorii lui Merisi se înființa la poartă, schimba câteva vorbe cu temnicerii, împărțea pungi cu galbeni cui trebuia și-l smulgea pe lobard din măruntaiele pușcăriei, depunându-l în fața înaltului personaj care comandase acțiunea. Merisi era un trofeu primejdios, o creatură anarhică, un ghem de instincte, porniri și obiceiuri proaste. Dar totodată o pană prețioasă la pălăria multor nobili care își disputau titlul de prieten al artelor și artiștilor."

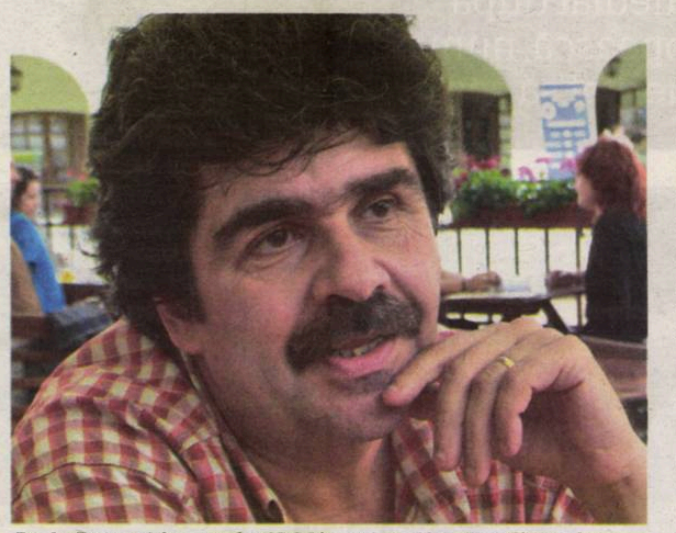

Radu Paraschivescu (n. 1960) este, pe lângă scriitor, și un important traducător

CLAR VERSUS OBSCUR

Fundalul romanului este Roma decadentă de la începutul secolului al XVII-lea, mai exact mediul pestriț, corupt și vicios al cârciumilor și al bordelurilor populate cu târgoveți, pungași, dueliști, artiști și prostituate. Dincolo de firea lui conflictuală, alegoriile tenebroase și picturile sale religioase în clarobscur cu abordări la limita ereziei, oricum în contra șabloanelor oficiale și a manierismului tradițional, îi aduc lui Caravaggio faimă și invidie, dușmani și protectori. Astfel că proxenetul Ranuccio Tomassoni va fi folosit, până la urmă, împotriva pictorului de cei care nu vedeau cu ochi buni răspândirea artei sale.

Dar romanul oferă și un plan mai intim, și anume o lungă scrisoare pe care Merisi i-o scrie maestrului său. Este o misivă în care pictorul își explică pasiunea pentru „forța răscolitoare" a negrului, concepția despre „splendoarea urâtului" și despre „aerul vieții" în sacralitatea cu chip mundan sau dificultățile pe care le întâmpină arta sa într-o lume bigotă și plină de prejudecăți; o mărturisire a iubirii pentru prostituata Lide, dar, mai ales, o confesiune despre obsesia morții și imaginea întunecată a fluturelui cap-de-mort care îi bântuie visele și îi amenință inclusiv vederea (de aici și exorcizarea prin pictură a întunericului). Din scrisoare aflăm și peripețiile fugii sale din calea excomunicării și a condamnării la moarte, astfel ca imaginea decăderii gloriei pictorului proscris și grav bolnav să fie completă.

Scris cu eleganță și cu atenție la culoarea epocii (dar cu un deranjant exces de turcisme românizate: „crailâc", „savantlâc" ș.a.), în măsura în care prozatorul își ia și libertăți, romanului i-aș reproșa, în primul rând, tocmai monotonia și lipsa contrastelor atât de importante în însăși pictura lui Caravaggio. Pentru povestea vieții maestrului clarobscurului, romanul este mult prea clar, cu mai nimic obscur. Căci obsesia morții și a orbirii și coșmarurile fluturelui negru rămân totuși un simbol/o metaforă cât se poate de explicită. Așa cum mistuirea în flăcări a tabloului fluturelui nopții, presupusa fictivă capodoperă a lui Caravaggio, este un truc mult prea la îndemână. La alt nivel, lipsa de contrast narativ se vede și din felul destul de previzibil în care decurge povestea. De aceea, romanul nu are un punct culminant, totul este narat cumva conform planului și simbolisticii anagramei („Roma" / „amor" / „mora").

Scris bine și agreabil la lectură, într-o formulă inedită pentru literatura noastră, cu câteva momente foarte reușite (scena jocului de pallacorda sau relația dintre pictor și modelul său masculin favorit), romanul lui Radu Paraschivescu rămâne însă un exercițiu narativ de admirație pentru arta lui Caravaggio. Din fericire, cu certe calități de bestseller. ✪

Info

Fluturele negru, de Radu Paraschivescu
Editura Humanitas, 2010.

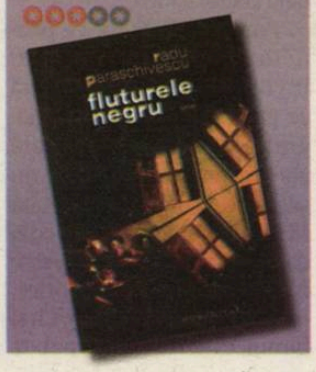

PE SCURT

BERLIN

Poeme despre exil

●● Editura Hans Schiler din capitala Germaniei a publicat un nou volum de poezie semnat de scriitoarea de origine română **Rodica Drăghincescu (foto),** intitulat „Sag Nie Wieder"/„Să nu spui niciodată încă..." Cea de-a patra carte a autoarei editată în spațiul german este o antologie de poeme despre exil, vid, singurătate și suferință. Volumul a fost precedat de antologia „Fenomenologie des geflügelten Geschlaechts"/„Fenomenologia sexului înaripat" (Akademie Solitude, 2001) și de volumul „Morgen und Abend"/„Dimineata si Seara" (Ithaka, 2003 și Stuttgart-Ludwigsburg, 2004). ✪

BUCUREȘTI

Lansare și autografe

●● Librăria Humanitas Kretzulescu din Capitală va găzdui, mâine, la ora 18.00, lansarea celui mai recent volum semnat de Andrei Pleșu, intitulat „Despre frumusețea uitată a vieții" și apărut luna trecută. „Dacă îți acorzi un cât de mic răgaz, dacă arunci, de jur împrejur, o privire odihnită, curioasă și nepătimașă, vei găsi destule argumente să te bucuri. Lucrurile (încă) funcționează. Șarpanta lumii (încă) ține. Mai există încă oameni întregi, tradiții vii, întâlniri miraculoase", scrie autorul. Lansarea va fi urmată de o sesiune de autografe. ✪

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

„Quo Vadis“, o frescă istorică

Primul volum al faimosului roman semnat de Henryk Sienkiewicz, jurnalist și scriitor polonez căruia i-a fost decernat Premiul Nobel în 1905, se distribuie mâine cu ziarul „Adevărul“, la prețul de 12,99 lei

Al doilea volum al cunoscutului roman „Quo Vadis“, ecranizat în repetate rânduri, se distribuie joi cu ziarul „Adevărul“, la prețul de 12,99 lei.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Romanul „Quo Vadis“ a fost ecranizat în 1951

„Quo Vadis“, editat în colecția „101 cărți de citit într-o viață“, povestește persecuțiile suferite de creștini în perioada lui Nero. Sienkiewicz a fost distins cu Premiul Nobel pentru Literatură în 1905.

Romanul, devenit legendar, suprapune tumultului istoriei o tulburătoare poveste de dragoste. Având ca „decor“ Cetatea Romei, „Quo Vadis“ îmbină adevărul istoric cu ficțiunea, fiind inspirat de scrierea apocrifă „Faptele lui Petru“. Titlul dublează această perspectivă și este o trimitere directă la întrebarea Sfântului Petru către Iisus Hristos, pe care-l întâlnește când pleacă din Roma: „Quo vadis, Domine?“ („Unde mergi, Doamne?“). Sienkiewicz alternează planurile narative, balansând imaginile de o cruzime tulburătoare care descriu persecuțiile suferite de creștini cu iubirea dintre ofițerul Marcus Vinicius și tânăra creștină Ligia. Relația celor doi nu este însă nici ea ferită în totalitate de primejdii: la sfatul apostolului Petru, Ligia îl va accepta pe Vinicius doar după ce acesta va deveni și el creștin.

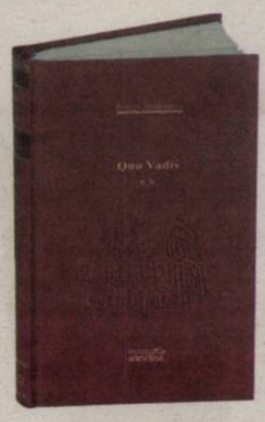

NERO, DE O PĂTRUNZĂTOARE FORȚĂ MALEFICĂ

Henryk Sienkiewicz folosește contrastele pentru a reliefa conflictele umane și religioase dintr-o lume scindată de diferențe.

În plan central sunt cei doi îndrăgostiți. Remarcabile sunt însă și peronaje precum Nero, de o pătrunzătoare forță malefică. Memorabile sunt scenele crude cu creștini uciși în public, sfâșiați de lei în arenă, sub ochii încântați ai spectatorilor, dar și cele cu Roma în flăcări, unde creștinii sunt prigoniți. Cercul se închide cu o întâmplare emblematică: Ursus, apărătorul credincios al Ligiei, ucide cu mâinile goale, în arenă, un taur, iar mulțimea îi cere lui Nero să se îndure de creștini.

UNUL DINTRE CEI MAI MARI PROZATORI POLONEZI

Sienkiewicz s-a născut la 5 mai 1846 și a decedat la 15 noiembrie 1916. A fost cunoscut și ca nuvelist, fiind considerat unul dintre cei mai mari prozatori polonezi ai tuturor timpurilor. Destinul său a fost marcat de frământările istoriei – și-a pierdut fratele, în 1871, în războiul franco-prusac. Fascinat de romanele istorice și de portretele cavalerilor, Sienkiewicz nu este un elev-model. Ca student, schimbă Facultatea de Drept cu cea de Medicină, pentru ca, în cele din urmă, să-și încheie studiile la Filologie. Ca jurnalist, colaborează la „Gazeta Polska“. În 1876, împreună cu câțiva prieteni, pleacă în California să înființeze o fermă. Contactul cu „visul american“ îl face să-și nuanțeze opiniile despre „lumea nouă“, civilizată. Sienkiewicz este revoltat de politica de exterminare a indienilor și de dramele imigranților polonezi. Această revoltă îi devine, deopotrivă, sursă de inspirație, iar tragedia indienilor îi stârnește trimiteri la situația în care se afla poporul său după dezmembrarea Poloniei. Întorcându-se în țară în 1878, începe să scrie trilogia „Prin foc și sabie“. Debutul său literar este un succes fulminant, dar, în același timp, este criticat pentru romanțarea istoriei. În timpul Primului Război Mondial, Sienkiewicz organizează în Elveția, împreună cu Ignacy Paderewski, Comitetul de ajutorare a victimelor războiului din Polonia. Moare în Elveția, iar rămășițele îi sunt aduse în țară în 1924.

În 1905 i se decernează Premiul Nobel pentru Literatură, motivația juriului incluzând sintagma „meritele excepționale ca prozator“.

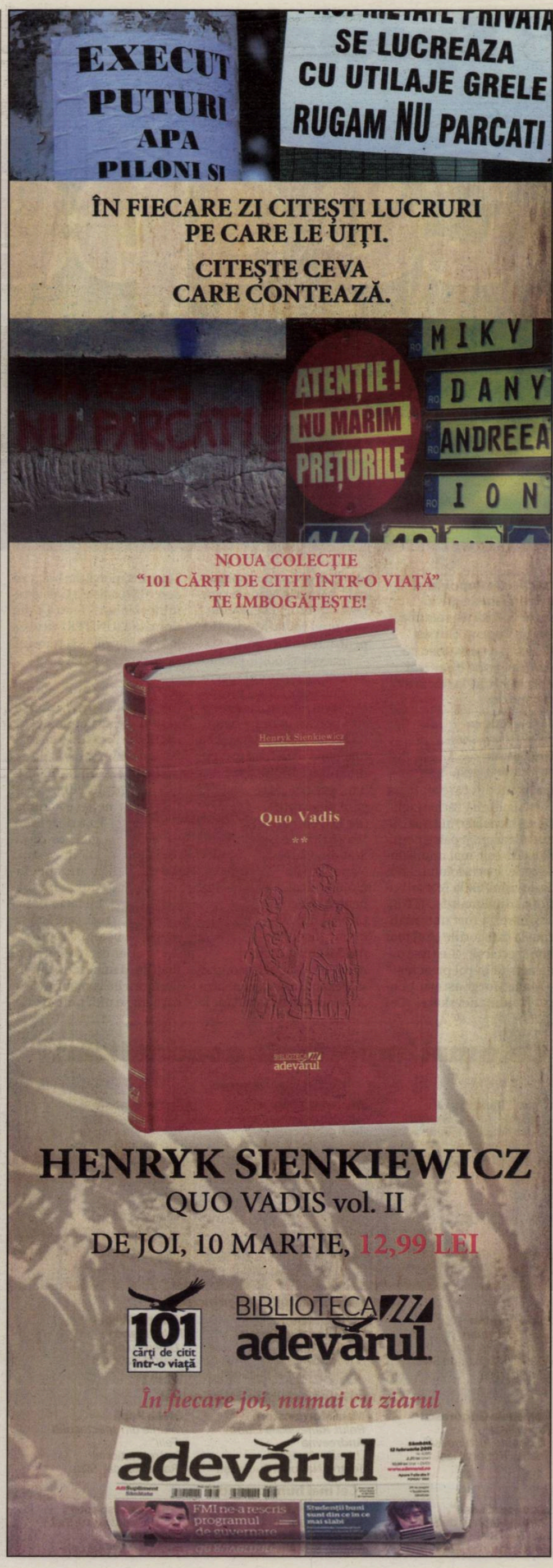

Ce spectacol din selecția U

O parte dintre critici afirmă că juriul a omis de pe lista nominalizărilor montările „Artă" de la Bulandra și „O

Dacă Iulia Popovici și Cristina Rusiecki au rezerve față de selecție, Doina Papp și Mircea Morariu reamintesc că sunt permise doar trei nominalizări la fiecare categorie.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

●● Juriul din care au făcut parte Ludmila Patlanjoglu, Doina Modola și Andreea Dumitru a acordat patru nominalizări, cele mai multe din selecție, spectacolului „Livada de vișini" de la Teatrul Național din București (TNB). Montarea a fost nominalizată la categoriile „Cel mai bun spectacol", „Cea mai bună actriță în rol principal" – Maia Morgenstern pentru rolul Ranevskaia, „Cel mai bun actor în rol principal" – Marius Manole pentru Lopahin, și la „Debut" – Conrad Mihai Mericoffer pentru rolul Trofimov.

În aceste condiții, paradoxal este că regizorul spectacolului, Felix Alexa, nu apare pe lista celor mai buni regizori, potrivit unor specialiști. La această categorie, „cea mai bună regie", au fost nominalizați Andrei Șerban, pentru „Strigăte și șoapte" (de la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca), László Bocsárdi, pentru „Neguțătorul din Veneția" (de la Teatrul Maghiar „Tamási Áron" din Sfântu Gheorghe) și Alexandru Dabija, pentru „O noapte furtunoasă" (de la Teatrul Național din Iași). Cea de-a XIX-a ediție a Galei Premiilor Uniunii Teatrale din România (UNITER) va avea loc pe 18 aprilie, cu transmisie în direct pe TVR 1.

Nominalizările s-au făcut pentru perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2010

„POȚI SĂ TE IEI DE CEHOV?"

Criticul Iulia Popovici înțelege, din aceste nominalizări, că „László Bocsárdi e un regizor excelent, sabotat de actori și scenograf («Neguțătorul din Veneția» e nominalizat doar la Regie), iar «Livada de vișini» e un spectacol remarcabil făcut de actori, care l-au sabotat pe regizor". „Dar n-ar trebui să vă luați după mine, noi suntem lătrătorii de la mantinelă la care nu se uită nimeni. Ce-ea ce contează e că avem teatru clasic în România: cam fără consistență, însă orișicât, e «Livada de vișini», poți să te iei de Cehov? Că Iuliana Vîlsan a făcut un decor genial la «Avalanșa», că spectacolul cu «Opinia publică» de la Sibiu e un punct important pentru reevaluarea teatrului nostru, că «Artă» de la Bulandra chiar oferă revelații actoricești – noi să fim sănătoși", subliniază Iulia Popovici.

Și Cristina Rusiecki susține că spectacolul „Livada de vișini" a fost supraevaluat, prin acordarea a patru nominalizări. „Mă întreb ce produce atâta excelență în «Livada de vișini», în afară de interpretarea lui Marius Manole, de juriul a expandat valoarea acestui spectacol în asemenea măsură. Și cum de privirea lui nu a putut să sesizeze o perlă ca «Artă» de la Bulandra?", spune Cristina Rusiecki.

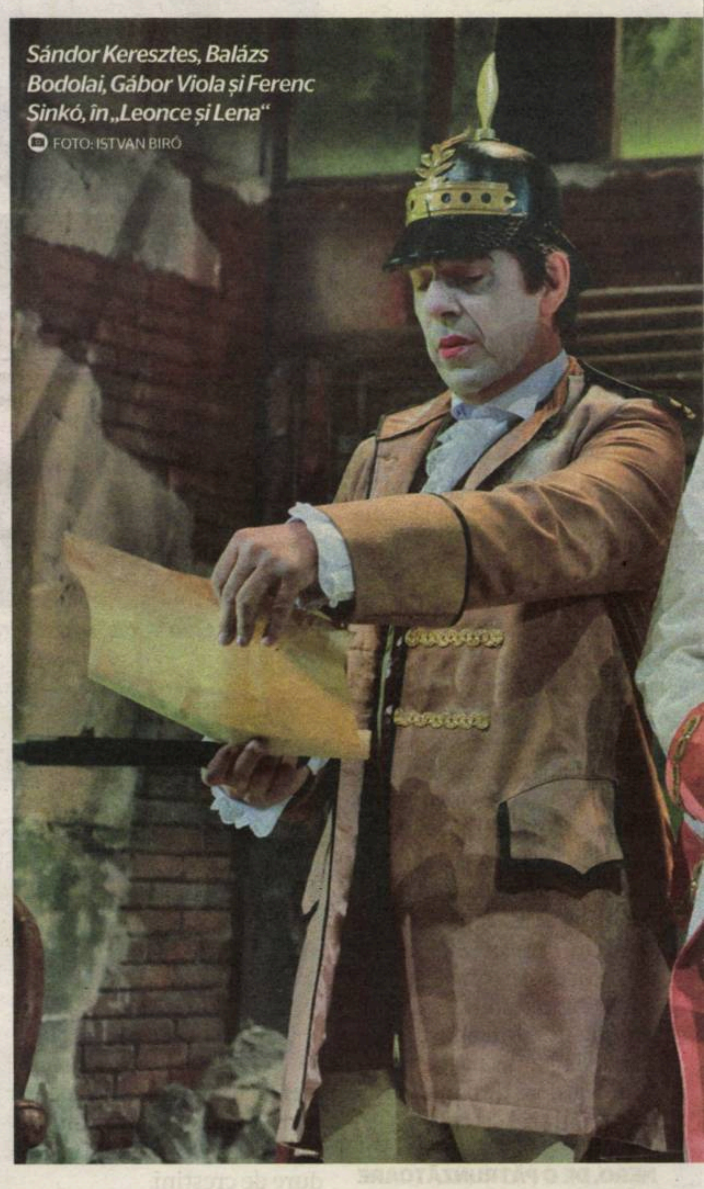

Sándor Keresztes, Balázs Bodolai, Gábor Viola și Ferenc Sinkó, în „Leonce și Lena"
FOTO: ISTVAN BIRÓ

ROLURI MARI ÎN UMBRĂ

Cele mai nominalizate sunt Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca, cu două spectacole selecționate, în total, de șase ori la diverse categorii, și Teatrul Național din București (TNB), cu trei montări alese tot în șase categorii.

Producțiile trupei maghiare au două selecții din trei la categoria „Cel mai bun spectacol": „Strigăte și șoapte" în regia lui Andrei Șerban și „Leonce și Lena" în regia lui Tompa Gábor. De altfel, spectacolul lui Andrei Șerban a fost nominalizat de trei ori pentru „Cea mai bună regie", „Cel mai bun spectacol" și „Cel mai bun actor în rol principal" – Zsolt Bogdán.

„Din fericire, printre nominalizați apare și Andrei Șerban, nu printre preferații sistemului, dar cu un spectacol de o valoare ce nu putea fi trecută cu vederea. Aș spune că «Strigăte și șoapte» avea și interprete feminine (în afară de excepționalul Zsolt Bogdán), care n-au impresionat juriul: aduceți-vă aminte numai de Varga Csilla, dar și de Kató Emőke sau Kézdi Imola", punctează Cristina Rusiecki.

La „Cel mai bun actor în rol principal" au fost nominalizați Marius Manole pentru rolul Lopahin din „Livada de vișini" și Horațiu Mălăele pentru François din spectacolul „Dineu cu proști" de la TNB. Însă, potrivit criticului Cristina Rusiecki, „Marius Manole era de remarcat nu numai în «Livada de vișini», ci și în «Oscar și Tanti Roz» (aici cu un rol chiar mai ofertant)", actorul jucând la fel de bine și în „Nu mai plânge, baby", de la Green Hours.

VETA DE LA IAȘI

La Sibiu, Ofelia Popii, celebră pentru rolul Mefisto, a fost nominalizată la categoria „Cea mai bună actriță în rol principal" pentru rolurile din spectacolul „Felii" al Teatrului Național „Radu Stanca". După zece ani, Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași a obținut două nominalizări UNITER, de data aceasta pentru spectacolul „O noapte furtunoasă": la „Cea mai bună actriță în rol principal" a fost

Cele mai importante nominalizări

Cea mai bună regie

László Bocsárdi *„Neguțătorul din Veneția"* Teatrul Maghiar „Tamasi Aron" Sfântu Gheorghe	**Alexandru Dabija** *„O noapte furtunoasă"* Teatrul Național Iași	**Andrei Șerban** *„Strigăte și șoapte"* Teatrul Maghiar de Stat Cluj-Napoca

Cel mai bun actor în rol principal

Zsolt Bogdán *Rolul: Bergman* *„Strigăte și șoapte"* Teatrul Maghiar de Stat Cluj-Napoca	**Marius Manole** *Rolul: Lopahin Ermolai Alexeevici* *„Livada de vișini"* Teatrul Național București	**Horațiu Mălăele** *Rolul: Francois* *„Dineu cu proști"* Teatrul Național București

Cea mai bună actriță în rol principal

Petronela Grigorescu *Rolul: Veta* *„O noapte furtunoasă"* Teatrul Național Iași	**Maia Morgenstern** *Rolul: Ranevskaia Liubov Andreevna* *„Livada de vișini"* Teatrul Național București	**Ofelia Popii** *rolurile din spectacolul „Felii"* Teatrul Național „Radu Stanca", Sibiu

Cel mai bun spectacol

„Leonce și Lena", Teatrul Maghiar de Stat Cluj-Napoca *Regia: Tompa Gábor*	**„Livada de vișini",** Teatrul Național București *Regia: Felix Alexa*	**„Strigăte și șoapte",** Teatrul Maghiar de Stat Cluj-Napoca *Regia: Andrei Șerban*

e lipsesc UNITER

a publică" de la Sibiu, însă alți specialiști consideră selecția echilibrată

selectată Petronela Grigorescu pentru rolul Vetei, în timp ce Alexandru Dabija a revenit pe lista celor mai buni regizori.

„Situația, în 2011, e așa: juriul a fost numit în decembrie 2010, deci a avut de recuperat întregul an pe care-l avea de judecat, în condițiile în care doi din trei membri nu fac critică de întâmpinare (deci, în mod regulat, nu circulă mult). Prin urmare, n-au avut timp fizic pentru revelații. În aceste condiții, s-au descurcat remarcabil (și le mulțumesc pentru nominalizarea Petronelei Grigorescu)", apreciază Iulia Popovici.

Care sunt teatrele puternice? „Păi, TNB, Sibiu și Maghiarul din Cluj (unde valoarea nu se pune sub semnul

> «Opinia publică» de la Sibiu e un punct important pentru reevaluarea teatrului nostru, iar «Artă» de la Bulandra oferă revelații actoricești
>
> **Iulia Popovici**
> critic de teatru

întrebării). Cam între acestea s-au împărțit amiabil nominalizările", consideră Cristina Rusiecki.

„LA GRĂMADĂ, MERE CU PERE"

„Că UNITER-ul își declină din capul locului responsabilitatea față de descoperirea talentelor e deja o axiomă", subliniază Cristina Rusiecki, care denunță și faptul că pe listă figurează „premiul acela de tot râsul – de debut –, unde se amestecă la grămadă mere cu pere, regizori cu actori, cu scenografi și ce-o mai da Dumnezeu". În cazul acesta, „de ce ne-am fi așteptat ca juriul să vadă spectacolele care au avut ceva cu adevărat nou de spus și adus în teatrul românesc, ca «Interzis accesul animalelor» sau «Capete înfierbântate?»", se întreabă criticul.

Pe de altă parte, specialistul Iulia Popovici ar dori să nu fie nevoită niciodată să comenteze nominalizările UNITER: „Adică să mă simt, o dată, de două ori, de trei ori la rând reprezentată și eu de opțiunile artistice ale unui juriu desemnat de organizații profesionale din care fac și eu parte. De când nu mai e Lena Boiangiu, nici măcar parțial nu mi se întâmplă". ⊗

Mircea Albulescu, Maia Morgenstern, Șerban Ionescu, Marius Manole și Irina Movilă, în „Livada de vișini" FOTO: MIHAELA MARIN

Spotlight pe Zsolt Bogdán, în rolul lui Ingmar Bergman, în „Strigăte și șoapte" FOTO: ISTVAN BIRÓ

Nominalizări, neîndestulătoare ca număr

●● Deși a fost un an teatral mult mai bun decât cel anterior, împărțirea premiilor este, cum se vede, la fel de dificilă, spune criticul Doina Papp, care a făcut parte din juriul care a nominalizat anul trecut spectacolele pentru Premiile UNITER. „Nominalizările par mai mereu a nu fi îndestulătoare ca număr, iar problema juriului pare a fi mai totdeauna la cine să renunțe în favoarea cui. De aceea apar inconsecvențe, precum absența regizorului la spectacolul cel mai... sau invers. Am trăit-o pe pielea mea", explică Doina Papp. Specialistul regretă absența următoarelor nume de pe lista nominalizărilor: Kató Emőke în „Strigăte și șoapte", Irina Movilă în „Livada... ", Constantin Cojocaru în „Avalanșa", scenografa Iuliana Vîlsan, tot pentru „Avalanșa", scenograful Helmut Stürmer, pentru „În vizită", actorul Alexandru Repan, pentru întreaga activitate.

„Constat și apreciez apariția la premiile speciale acordate de Senat, a unor proiecte inedite și realizări remarcabile și sugerez includerea în viitor a acestui premiu pe lista juriului", punctează Doina Papp, care regretă că anul trecut n-a convins sugerând un premiu special pentru spectacolul de mișcare „Hamlet" de la Studioul M din Sfântu Gheorghe.

Criticul Mircea Morariu, aflat și el în primul juriu din 2010, spune că privește „și trist, și amuzat otrăvitul joc de societate" prilejuit anual de nominalizările la premiile UNITER: „Joc în care s-au specializat o seamă dintre confrații critici, mai ales aceia care profită de moment spre a fi băgați în seamă ca apostoli ai noului. Nu se contestă, îndeobște, justețea unei alegeri anume, ci se formulează, cu conotații nu tocmai oneste, cu o fals inocentă mirare întrebarea – dar de ce nu și cutare? Simplu, pentru că juriul de nominalizări are dreptul de a formula numai trei propuneri la fiecare categorie".

„Or, sunt, din fericire, categorii la care ar putea fi lesne depășit fatidicul număr trei, tot la fel cum sunt, din nefericire, altele la care situația se prezintă complet diferit. Nu voi cădea așadar în greșeala de a avansa liste paralele. Mă voi mulțumi să observ că niciuna dintre nominalizări nu mi se pare forțată, nejustificată, nedreaptă. Că toate se susțin pe criterii artistice. E ceea ce contează până la urmă. Pentru mine, cel puțin", apreciază Mircea Morariu. ⊗

LUMEA DE SUNETE

Muzica lui Cantemir în secolul XXI

În puținele, dar selectele librării în care poți găsi și discuri de muzică clasică, am descoperit un album de excepție: Jordi Savall și Hespèrion XXI – „Istanbul. Dimitrie Cantemir"

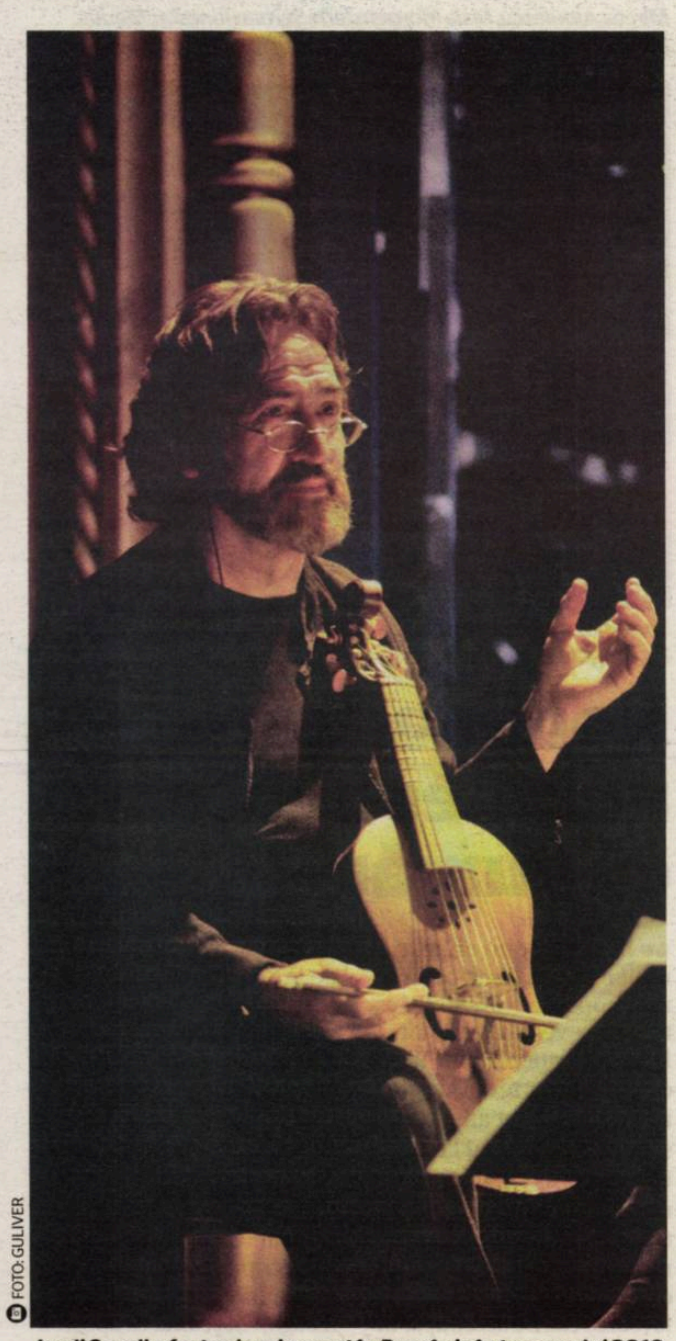

FOTO: GULIVER

Jordi Savall a fost cel mai recent în România în toamna lui 2010

Demersul muzicianului Jordi Savall și al formației de muzică veche pe care o conduce reprezintă o incitantă punte culturală între Est și Vest.

Oltea Șerban-Pârâu

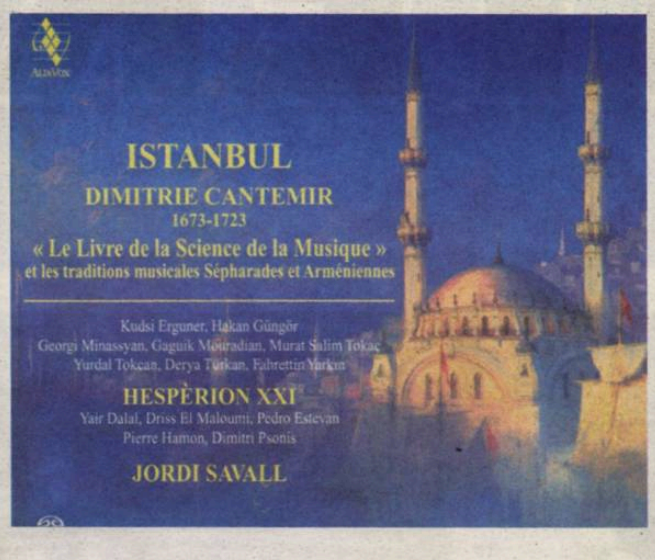

●● Poate am fi fost tentați să reacționăm, specific spațiului nostru cultural pus sub semnul revanșei, în privința actului cultural pe care îl reprezintă acest album. De ce ei și nu noi? Privind și ascultând acest CD, dedicat de muzicianul de tip renascentist Jordi Savall creației lui Dimitrie Cantemir, răspunsul vine firesc. În fața rezultatului sonor și al realizării grafice, a bogăției informațiilor cuprinse în generosul booklet, orice sentiment de frustrare cum că „alții" au avut inspirația de a readuce în atenția publicului creația lui Cantemir „al nostru" se preface într-unul de admirație, de recunoștință chiar.

Dedicat tradițiilor muzicale sefarde și armene cuprinse în „Cartea Științelor și a Muzicii" pe care Cantemir a dedicat-o sultanului Ahmet al III-lea (1703-1730), acest CD recreează un univers sonor elevat, propriu curții imperiale otomane din secolul al XVII-lea. Placă turnantă a culturii asiatice și europene, Istanbulul traversa în acea perioadă cea mai fastă perioadă a sa din punct de vedere cultural. Loc de întâlnire a marilor spirite ale vremii, capitala imperiului otoman avea o muzică a sa, cu care (spre deosebire de cea a marilor centre culturale europene) melomanul european nu a avut șansa de a veni în contact decât fragmentar.

Acest CD recreează un univers sonor elevat, propriu curții imperiale otomane

O REALITATE MUZICALĂ FASCINANTĂ

Un astfel de fragment este succesiunea de douăzeci și una de piese desprinse din „Cartea Științelor și a Muzicii", care, prin perfecțiunea interpretărilor și viziunea de ansamblu a descifrării sensului muzical, are darul de a reflecta un întreg vast, misterios, fascinant.

Chiar dacă se poate discuta mult în privința apropierii de sonoritatea originară, cred că muzica plină de contraste, incitantă, specifică stilului lui Jordi Savall, care este atras întotdeauna de diversitatea timbrală (cu atât mai interesantă în cazul sonorităților exotice a instrumentelor orientale), face un serviciu inestimabil în direcția aducerii la lumină a unui tezaur care nu era accesibil până acum decât specialiștilor.

Editat cu sprijinul Comisiei Europene de Alia Vox, casa de discuri a lui Jordi Savall, discul a fost prezentat în toamnă într-un recital la Iași și poate fi găsit și la noi.

PE SCURT

NEW YORK

Angela Gheorghiu și-a anulat spectacolele

●● Soprana **Angela Gheorghiu (foto)** și-a anulat reprezentațiile din martie de la Metropolitan Opera, din motive de sănătate. Este vorba de spectacolul „Romeo și Julieta", sub bagheta lui Placido Domingo. În vârstă de 45 de ani, Angela Gheorghiu este unul dintre cel mai bine vânduți artiști de muzică clasică din lume. Anul trecut a primit titlul de artista anului la cea de-a 11-a ediție a Classical Brit Awards, la Londra, trofeu pe care l-a câștigat și în 2001. Totodată, a fost decorată cu Ordinul „Steaua României" în grad de Comandor.

BUCUREȘTI

Iulia Isaev, la Opera Națională

●● Soprana Iulia Isaev va interpreta rolul lui Fiordiligi din opera „Cosi fan tutte", compusă de Wolfgang Amadeus Mozart, la invitația Operei Naționale din București. Spectacolul va avea loc la 11 martie. Din distribuție vor mai face Antonela Bârnat, Daniel Filipescu, Lucian Corchiș, Cristina Eremia și Florin Simionca. Conducerea muzicală îi va aparține dirijorului Tiberiu Soare.

PUBLICITATE

Librăria Magheru
librăriile adevărul
BUCUREȘTI
Librăria Doamnei

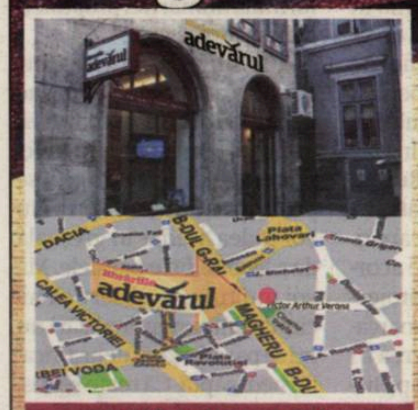

Bd. Magheru nr. 18
lângă Cinema Patria
Telefon: 0213113285

Cărțile și filmele Adevărul!
Ziare și reviste!
Abonamente și mică publicitate!

ÎN PLUS:
Free WiFi spot

Cea mai bună selecție de carte a celor mai cunoscute edituri!

Vino în Librăriile Adevărul!

TIMIȘOARA: Str. Mercy nr. 3
TIMIȘOARA: Str. Alba Iulia
BRAȘOV: Str. Michael Weiss nr. 9
CLUJ-NAPOCA: Str. Ion Rațiu nr. 2
CRAIOVA: Str. Împăratul Traian nr. 9
CONSTANȚA: Bd. Tomis nr. 117
IAȘI: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 4
GALAȚI: Str. Brăilei nr. 169

Str. Doamnei nr. 27-29
intrarea prin Bd-ul I. C. Brătianu
Telefon: 021 310 4112

EXPOZIȚIE

Nud

Eterna temă a corpului feminin gol servește unei variate serii de viziuni artistice semnate de trei pictori basarabeni

Trei nuduri de Vasile Sitari

FOTOGRAFII DE DOINEL TRONARU

ELITE ART Club UNESCO i-a invitat pe artiștii contemporani Vitalie Butescu, Ștefan Coman și Vasile Sitari să-și exprime propria viziune asupra „eternului feminin".

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Rezultatul poate fi văzut la Galeriile de Artă ale Municipiului București, din strada Academiei, devenite de ceva vreme spațiu expozițional ELITE. „Expoziția de grup «Culorile Feminității» reunește o serie de nuduri, reprezentări feminine și naturi statice, al căror numitor comun este «filtrul impresionist» aplicat actului lor de geneză", explică curatorul Mihai Plămădeală.

TREI DE PESTE PRUT

Ceea ce-i unește în primul rând pe cei trei artiști expozanți, până la eventuale influențe clasice sau mai moderne, este proveniența lor din așazisa Moldovă de peste Prut. Într-adevăr, toți trei sunt artiști originari din Basarabia, care au reușit să treacă Prutul, dar în sens invers. Vitalie Butescu, promovat de altfel intens de ELITE în ultimii ani, s-a născut în 1972 în localitatea basarabeană Ștefan Vodă, dar a absolvit, în 1997, Academia de Arte „Ioan Andreescu" din Cluj-Napoca. Ștefan Coman este născut în 1964 în satul Haragîș, raionul Cantemir, din Republica Moldova și este absolvent, în 1989, al Colegiului de Arte Plastice „Repin" din Chișinău. La rândul său, cel mai tânăr dintre expozanți, Vasile Sitari, s-a născut în 1972 în raionul moldovean Briceni și și-a făcut studiile la Chișinău.

Info

„Culorile feminității", expoziție de pictură: Vitalie Butescu, Ștefan Coman și Vasile Sitari
Unde: ELITE ART Gallery (Str. Academiei, nr. 15)
Curator: Mihai Plămădeală
Când: până la 27 martie, de luni până vineri, orele 11.00-18.00

Cea mai mare parte a lucrărilor din această expoziție – uleiuri pe pânză, dar și câteva sculpturi aparținând lui Vasile Sitari – sunt, într-adevăr, nuduri, mai mult sau mai puțin „în dulcele stil clasic", în care a excelat, la noi, Pallady. Îndrăznelile compoziționale nu lipsesc totuși, și tocmai acestea reprezintă individualitatea fiecăruia dintre artiști. Celelalte lucrări redau, la rândul lor, diverse ipostaze ale feminității, cum ar fi portretul nubilei „Crina", creionat de Ștefan Coman. Câteva naturi moarte completează ansamblul, destul de omogen la o primă privire aruncată odată cu intrarea în sala de expoziție.

NUDUL CA PRETEXT

Deși un aer comun îi leagă pe toți cei trei artiști, asigurând astfel omogenitatea și coerența demersului expozițional, la o privire atentă fiecare se individualizează prin particularitățile propriei maniere stilistice. Dacă Butescu preferă calofilia tușelor groase de culoare, în buna tradiție (post-)impresionistă („Umbrela albastră", „Terasa", „Mara"), Ștefan Coman practică o pictură a liniilor ferme, a situațiilor de viață precis definite (seria de „Augustini", „În așteptare", „Crina"). Cele mai interesante nuduri sunt, de departe, cele ale lui Sitari, cel mai tânăr dintre expozanți, dar cu o propunere stilistică foarte fermă (el expune, de altfel, și lucrări de sculptură și obiect). Reprezentarea corpului gol al femeii nu este aici decât un pretext, pentru a deschide o „poartă" spre altceva, pentru a descrie o stare sau a avea o dimensiune filozofică (exemple: „Dialog", „Spectru", „Margareta", „Vis").

PUBLICITATE

CRISTI PUIU:

„Singurul lucru care mă interesează acum e să-mi arunc în aer propriile filme“

Regizorul distins în 2005, la Cannes, cu Premiul secțiunii „Un certain regard“ pentru „Moartea domnului Lăzărescu“, nu se teme de nimic în materie de cinema; își asumă direcția artistică: „stau în capul meu și mă uit la lume“

FOTOGRAFII: PETRICĂ TĂNASE

„Aurora“, cel mai recent lungmetraj al lui Cristi Puiu, spune „povestea omului care omoară“, iar eroul principal, Viorel, este interpretat de regizor. Premiera de gală a peliculei are loc mâine, de la ora 19.00, la CinemaPRO.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

„Inamicul numărul unu al filmului «Aurora»“, spuneai, e creierul spectatorului. De unde vine dorința de a schimba obișnuința publicului?

Sunt cât se poate de realist: lucrurile astea nu pot fi schimbate. Însăși schimbarea e un cuvânt care ne-a fost plimbat pe sub nas de când am înțeles – dacă am înțeles – ce înseamnă democrația. A venit câte un președinte și ne-a spus: „Votați schimbarea!“. Am votat schimbarea cel puțin de două ori și nu s-a întâmplat nimic. Schimbarea nu există, e o ficțiune. Și a devenit inamicul meu numărul unu. Vorbesc despre creierul spectatorului, fiindcă, în realitate, fiecare dintre noi trăim în propria ficțiune.

„Aurora“ este o formă de a transmite asta?

În urma unei documentări care a durat doi ani am observat cât de ușor ajungem să construim ficțiuni legate de un eveniment dat. Așa a apărut întrebarea: „În ce fel s-ar putea spune în cinema că există filtre și fiecare dintre noi trăim în propriul cap?“. Povestea unui om care omoară mi s-a părut subiectul cel mai potrivit pentru a spune: „Iată, trecerea pe care o face un individ oarecare de la statutul de om așa-zis normal, integrat social, la cel de criminal e un lucru despre care nu știu nimic“. Nu mă interesa crima în sine, ci faptul că oamenii chiar cred că reușesc să comunice unii cu alții... Să înțeleg care sunt mecanismele subtile ale acestei iluzii.

„Aurora“ intră în cinematografele din țară la 11 martie

Și tu, și Corneliu Porumboiu, în ultimele filme, ați fost interesați să descoperiți o nouă estetică. Pentru o țară ca România, care produce zece filme pe an, văzuți din exterior păreți niște ciudați.

În ceea ce mă privește, sunt, cum mi-a zis cineva, ca o pisică de apartament. Sunt foarte confortabil cu asta, nu mi place să plec de-acasă, îmi place să stau la mine-n pat! Asta implică și un anumit tip de lene...

O comoditate creativă.

Nu știu dacă este creativă. Eu mai degrabă reacționez decât acționez. Și pisica aia doarme pe dulap, dar dacă o zgândărești te zgârie. Sunt chestii care mă zgândăresc și, la un moment dat, le răspund. Răspunsul sunt filmele mele. Dar e legat de asumare. Încerc să mă asum pe mine drept ceea ce sunt – cred că sunt! – și să merg mai departe.

Ai vorbit deseori despre curajul pe care trebuie să-l aibă un autor și despre absența lui la majoritatea cineaștilor români. În cazul tău, cum funcționează acest curaj?

Stau în capul meu și mă uit la lume. Și spun ce se vede de la mine din cap prin fereastra de la bucătărie. Și din când în când mă întreb dacă e oare mai mișto să-ți închei zilele reglându-ți relația cu lumea asa cum o face un contabil atunci când calculează „intrările“ și „ieșirile“ dintr-o firmă... Steinhardt avea dreptate când spunea că diavolul este un contabil. Existența noastră e o glumă. În primul rând trăim, și de-aici toate problemele... Și, trăind în interiorul comunității, apare tentația integrării și reflexul mimetic. Și poți aluneca foarte ușor în ficțiunea propusă de celălalt. Ajungi la conformism și, intrând în rândul lumii, dispari.

Tu, un rebel, ai avut vreodată tentația de a te conforma?

Nu tentația, dorința. Dorința de a aparține unui grup, unei familii – da.

„Aurora“ a fost prezentat în festivaluri, iar acum intră în cinematografe. Ți-e frică de contactul cu publicul „larg“?

Există câteva lucruri de care mă tem, dar ele nu sunt legate de cinema.

Te enervează comentariile spectatorilor, îți pasă de ele?

Mă interesează, niciodată nu m-au enervat. Țin minte că pe site-ul IMDb cineva scrisese despre „Moartea domnului Lăzărescu“ că e cel mai prost film din lume, „nici măcar să nu cumpărați DVD-ul!“. „Ba nu, cumpărați-l și dați-i foc, un DVD mai puțin din acest gunoi e un câștig“! Mi-a plăcut pentru că era onest. E frumos să faci balet, să citești niște cronici care spun că filmul e mișto și-atunci să-ți reglezi și tu percepția și, chiar da-

că nu-ți place, să faci tot posibilul să găsești măcar două lucruri care să-ți placă fiindcă așa e de bonton. Omul care comenta pe IMDb este mai aproape de film, chiar dacă a avut o reacție brutală.

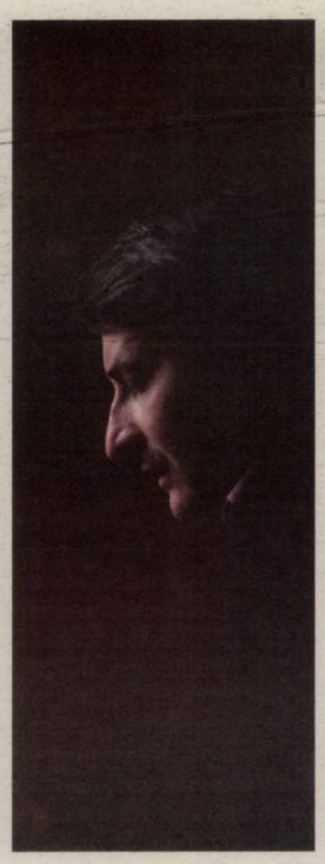
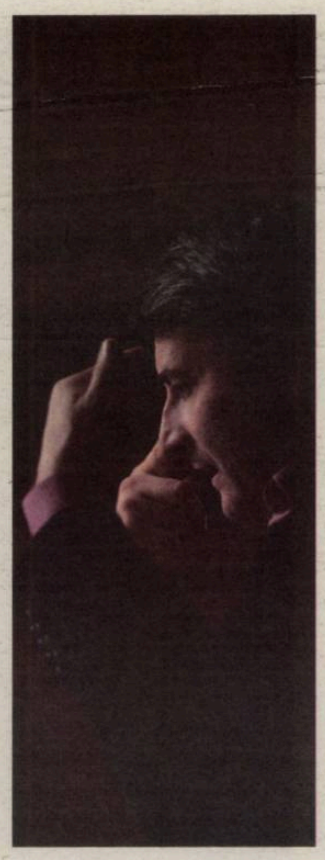

• N-ai vrea să faci o comedie și să știe toată lumea ce film a făcut Cristi Puiu?
• Nu mă interesează. Mă interesează să pot să fac film.

• Nici din perspectiva orgoliului de a cuceri cât mai mult public?
• Viața e prea scurtă. Fac parte din categoria regizorilor care își respectă publicul cu adevărat. Chiar cred că publicul este inteligent, de aceea fac filmele pe care le fac. Regizorii care predică despre sensul existenței sunt cei care își desconsideră spectatorii.

• „Aurora" e un film cu Cristi Puiu, despre Cristi Puiu?
• „Aurora" este un film despre Cristi Puiu în măsura în care „Marfa și banii" sau „Moartea domnului Lăzărescu" sunt despre Cristi Puiu. De ce ar fi așa doar în cazul „Aurorei"? Pentru că l-am văzut pe Cristi Puiu pe ecran? Nu e cam puțin? Este știut că orice portret este un autoportret.

• Actorul Cristi Puiu e charismatic, pare relaxat în fața camerei. Totuși, ți-a fost greu să filmezi scena de nuditate – foarte frumoasă –, când Viorel face duș?
• Toate scenele au fost grele. „Aurora" e un statement. Trebuia să fiu Viorel, în primul rând, din rațiuni morale. Faptul că a apărut această întrebare: „Cine sunt eu să spun povestea unui criminal?" m-a determinat să-l joc. La o cafea, poți să spui: „Există un criminal în fiecare dintre noi". Pe bune? Atunci, du-te până la capăt! Nu vorbi despre un criminal oarecare, ci despre criminalul Cristi Puiu și despre cum își imaginează el că este în această ipostază. Legat de asta, momentul de nuditate era important. Ceea ce știe spectatorul despre actul criminal este ceea ce a văzut pe ecran. Tot ceea ce știe despre crimă și criminal este ficțiune. Trebuia să restitui nuditatea pe ecran nu așa cum o fac Palmolive și Nivea, nu cum o fac filmele care idealizează corpul omenesc – uite ce frumos e! Frumos în raport cu ce? Trebuia să arăt omul.

> Trebuia să restitui nuditatea pe ecran nu așa cum o fac Palmolive și Nivea, nu cum o fac filmele care idealizează corpul omenesc. Trebuia să arăt omul.
>
> **Cristi Puiu**
> regizor

• Ați tras multe duble?
• Vreo șase. Viorel Sergovici era mai pudic decât mine. Prima dublă a fost cu imaginea la jumătate, mă tot scotea din cadru. Momentul era important pentru că personajul se află în intimitate și se uită la propriul corp, este întors către propria lui sexualitate. Este o constantă – mă refer la ce se întâmplă în mintea unui bărbat. De când suntem mici și până creștem, între prieteni, se vorbește foarte mult despre asta. Pare că universul se mișcă în jurul pulii. Incredibil și, totuși, un fapt... Privești un om care omoară și înțelegi că l-a lăsat nevastă-sa și universul lui s-a năruit. Dar ce-a pierdut, pierzând-o pe nevastă? Poate a pierdut un spectator, poate oglinda. De aici imposibilitatea de a se salva. Este închis în propriul cap. Iar singurele semnale care îi vin din exterior îi întăresc convingerea că ceilalți greșesc.

• În ce fel te-ai schimbat de la „Marfa și banii" la „Aurora"?
• Cred că m-am schimbat, dar singurul lucru care mă interesează acum e să-mi arunc în aer propriile filme. Următorul film va pune sub semnul întrebării toate celelalte filme pe care le-am făcut.

La al treilea lungmetraj

•• Considerat un deschizător de drumuri în cinematografia românească, reprezentant al „noului val", regizorul Cristi Puiu și-a făcut debutul în lungmetraj cu „Marfa și banii" (2001), distins cu numeroase premii internaționale. În 2004, scurtmetrajul său „Un cartuș de Kent și un pachet de cafea" a câștigat Ursul de Aur la Festivalul de Film de la Berlin. Un an mai târziu, „Moartea domnului Lăzărescu" i-a adus Marele Premiu „Un certain regard" la Festivalul de Film de la Cannes. Pelicula „Aurora", caracterizată de criticii internaționali drept „un film extrem", este cea mai recentă producție a regizorului și a avut premiera mondială la Cannes, ediția din 2010, în secțiunea „Un certain regard".

„Îmi plac oamenii, și mă și enervează"

• Despărțirea de Răzvan Rădulescu a fost dureroasă, mărturiseai. Retrospectiv, a fost și sănătoasă?
• Este sănătoasă: dacă s-a produs, înseamnă că așa trebuia. Și ar fi trebuit să se întâmple imediat după „Marfa și banii". Numai că eu am un destin de femeie bătută, trebuie să-mi mai dai niște pumni în gură ca să înțeleg că divorțul este singura soluție. Când nu doar lucrezi cu celălalt, ci ești și prieten, lucrurile se complică, iar căderea este mai dureroasă. Știi cum e, cei prinși în relație se modelează reciproc. De asta mă și bucur că am găsit chestia asta la Göteborg. (*Prinde între degete o insignă rotundă, de la reverul sacoului, și citește:*) „Ginger Rogers did everything Fred Astaire did, only backwards and in high heels". M-a frapat preocuparea celor din jur legată de cine era, de fapt, creierul, adevăratul creator dintre noi doi. Și m-a întristat lipsa lui de reacție la minciună și ușurința cu care a acceptat eticheta de „eminență cenușie" a noului val.

• Care e unul dintre lucrurile pe care le iubești cel mai mult la oameni?
• Nu m-am gândit niciodată la asta – îmi plac oamenii, pur și simplu. Îmi plac și mă și enervează. Dar pot să dau exemple precise de lucruri care nu-mi plac. Nu-mi place să mi se închidă telefonul; să se pună punct discuției la modul: „Hai să încheiem, că n-are rost!". E un abuz și o formă de lașitate. Deci îmi place opusul. De fapt, nu „îmi place", ci „am nevoie". Am nevoie să discut, să tai firul în șapte. Asta îmi lipsește și știam că o să-mi lipsească în momentul în care am decis să o închei cu Răzvan. Vorbeam foarte mult, și foarte mult la telefon. Aveam niște note de plată enorme, și eu și el. Cu Răzvan nu a existat niciodată punct într-o discuție. De fapt, asta am pierdut. Restul e cancan.

> «Aurora» s-a născut din asumarea condiției de observator.
>
> **Cristi Puiu**
> regizor

• Filmul „La maman et la putain" (1973), în regia lui Jean Eustache, a fost una dintre alegerile tale – în ipostaza de cinefil –, pentru o proiecție în cadrul Festivalului de Film Francez, în 2008. Ai și prezentat filmul – un film rar, de 3 ore. De ce ții la el?
• De 3 ore 35. Tendința și tentația celor mai mulți este de a spune că un film e o poveste. Ceea ce m-a făcut să mă atașez de „La maman et la putain" a fost ceea ce însemna cinema în acest film, nu ceea ce însemna poveste. De altfel, povestea este foarte fracturată. Avem un personaj care „duce" povestea, un bărbat centrat pe sine însuși, așa cum e și Viorel în „Aurora", așa cum sunt bărbații și cum sunt eu în viața reală. În „Marfa și banii" am încercat să respect toate exigențele dramaturgiei tradiționale, „Moartea domnului Lăzărescu" l-am construit după muzica lui Philip Glass, iar „Aurora" s-a născut din asumarea condiției de observator. „La maman et la putain" dă în vileag demonul ascuns în interiorul mecanismului cinematografic. De asta țin la el.

• Povesteai în emisiunea „Profesioniștii" despre un autoportret cu trei mâini pe care ți-l făcusei în tinerețe și pe care l-ai vândut la o expoziție, în Elveția. Cum ar arăta un autoportret al tău acum, azi?
• Dacă mi-aș face un autoportret – au trecut 12 ani de când nu mai pictez –, aș reprezenta obiecte de-ale mele. Dar cum e un obiect? Trebuie să-l treci prin mintea ta. Și în ce fel o faci? Să-l pictezi de departe ca și cum i-ai scrie o scrisoare, spunându-i cum îl vezi? Tot timpul îmi pun întrebări legate de obiecte. Obiectele sunt niște invenții... Tirbușonul, de exemplu. Antropomorf. Are cap, iar spirala îi iese ca un sex de centaur. *(Râde).* E oare făcut ca să-ți ușureze efortul? Un tirbușon simplu, fără cheie pentru bere, nu mergea? Cel mai detestabil rămâne, însă, briceagul elvețian. Multifuncțional și mediocru. Multifuncționalul e o mare păcăleală. Poate cea mai mare păcăleală din lumea obiectelor. E ca omul nou al lui Ceaușescu: multilateral dezvoltat – bun la multe, dar fără a excela în ceva.

TELE-TEXT

În numele tatălui

Cezar Paul-Bădescu

Un sat german, de dinainte de Primul Război Mondial, în care încep să se întâmple lucruri ieşite din comun şi violente, cu autori necunoscuţi: o sârmă întinsă pe drumul pe care se întoarce medicul spre casă, ce-i provoacă un accident urât, copilul de vreo 5 ani al baronului e găsit legat şi bătut la fund până la sânge, copilul handicapat al moaşei comunale e şi el bătut atât de crunt, încât e pe cale să-şi piardă vederea. Din fericire, această serie de întâmplări e doar un pretext şi filmul „Panglica albă"/„Das weisse Band - Eine deutsche Kindergeschichte" de Michael Haneke nu devine nicio clipă unul poliţist.

De fapt, adevăratele lucruri violente şi ieşite din comun nu sunt cele exterioare şi care tulbură la un moment dat liniştea satului, ci cele care se petrec dintotdeauna, în intimitatea căminului fiecăruia dintre membrii comunităţii. O comunitate patriarhală, cu un adevărat cult al pedepsei, cu reguli stricte şi scorţoşenie religioasă şi, desigur, cu foarte multă ipocrizie. Femeile nu crâcnesc în faţa bărbaţilor, ei sunt stăpânii absoluţi. Iar bărbaţii, ca autocraţi ce sunt, pot să facă orice, dincolo de regulile impuse tuturor celorlalţi. Într-o asemenea comunitate, în care toţi oamenii merg cu sfinţenie la biserică, preotul aplică pedepse nedrepte şi crude copiilor săi, moşierul nu-şi plăteşte lucrătorii, iar doctorul satului renunţă la amantă, care era „prea bătrână" pentru gustul lui, pentru a începe o relaţie cu propria fiică de 14 ani. Altfel, toţi aceştia sunt bărbaţi respectabili, adevăraţi stâlpi ai comunităţii. Lumea filmului „Panglica albă" este una impregnată de violenţă şi de moarte.

Rezultă un film apăsător, după vizionarea căruia eşti buimac. De ce ne-am dori să vedem aşa ceva? Tocmai pentru că o astfel de peliculă ne îndeamnă să ne punem întrebări despre noi înşine, despre lumea în care trăim. Nu ne strică, din când în când, câte un duş rece, care să ne mai scoată din mocirla călduţă a traiului cotidian. ✪

Scenă emblematică pentru comunitatea tradiţională din filmul „Panglica albă": copiii stând la coadă să sărute mâna tatălui

Info

Panglica albă (Germania-Austria-Franţa-Italia, 2009)
Regia: Michael Haneke
Cu: Christian Friedel, Leonie Benesch, Maria-Victoria Dragus, Leonard Proxauf, Levin Henning.
Palme d'Or la Cannes, în 2009
HBO, miercuri (9 martie), ora 20.00.

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 9 martie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ

Carmen de Georges Bizet
Dirijor şi regizor: Herbert von Karajan
Cu: Grace Bumbry, Jon Vickers, Mirella Freni, corul Operei de Stat şi Filarmonica din Viena.

0.40 TVR 1
FILM
Istoria unei trădări (Marea Britanie, 1984)
Regia: Marek Kanievska
Cu: Colin Firth, Rupert Everett.

Joi 10 martie

21.30 B1 TV
FILM

Castelul din Carpaţi (România, 1981)
Regia: Stere Gulea
Cu: Octavian Cotescu, Marcel Iureş, Ion Caramitru.

22.25 CINEMAX
FILM
Who'll Stop the Rain? (SUA, 1978)
Regia: Karel Reisz
Cu: Nick Nolte, Tuesday Weld.

Vineri 11 martie

20.30 B1 TV
FILM

Aşteptând un tren (România, 1982)
Regia: Mircea Veroiu
Cu: Răzvan Vasilescu, Mircea Diaconu, Maria Ploae.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Vera Cruz (SUA, 1954)
Regia: Robert Aldrich
Cu: Gary Cooper, Burt Lancaster.

Sâmbătă 12 martie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Mireasa era în negru (Franţa-Italia, 1968)
Regia: François Truffaut
Cu: Jeanne Moreau, Michel Bouquet, Jean-Claude Brialy.

0.10 CINEMAX
FILM
Body Double (SUA, 1984)
Regia: Brian De Palma
Cu: Craig Wasson, Melanie Griffith, Gregg Henry.

Duminică 13 martie

21.10 TVR 1
FILM
Papillon (SUA-Franţa, 1973)
Regia: Franklin J. Schaffner
Cu: Steve McQueen, Dustin Hoffman.

23.00 TVR CULTURAL
FILM

Catifeaua albastră (SUA, 1986)
Regia: David Lynch
Cu: Isabella Rossellini, Kyle MacLachlan, Dennis Hopper.

Luni 14 martie

21.00 CINEMAX
FILM

A Woman Under the Influence (SUA, 1974)
Regia: John Cassavetes
Cu: Gena Rowlands, Peter Falk.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Tărâmul dezmoştenităţilor (Marea Britanie, 2001) Ep. 5
Regia: Hettie Macdonald
Cu: Robert Pugh, Helen McCrory, Shaun Dingwall
După Tim Pears.

Marţi 15 martie

17.55 CINEMAX
FILM

Balenele din august (SUA, 1987)
Regia: Lindsay Anderson
Cu: Bette Davis, Lillian Gish, Vincent Price.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Puricele după Georges Feydeau
Regia: Horaţiu Mălăele
Cu: Horaţiu Mălăele, Dana Dogaru, George Alexandru, Cristian Şofron.

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citeşte noul număr Forbes România!

Am plecat la Facebook - povestea unora dintre tinerii români recrutaţi de Google şi Facebook

Steaua pe bani - cum încearcă cel mai cunoscut club sportiv din România să transforme afecţiunea fanilor în milioane de euro

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente şi informaţii sunaţi la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice reţea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

ISTORIE

Callas, file de poveste

Luna aceasta, melomanii au ocazia să admire costume de scenă și obiecte personale care i-au aparținut cântăreței supranumite „La Divina“

FOTOGRAFII: AFP

În 1955, Maria Callas a fost „Norma“ din opera omonimă la Scala din Milano

Institutul Cultural Italian din New York găzduiește expoziția „O femeie, o voce și o legendă“, o incursiune în biografia Mariei Callas, celebra soprană care ne-a părăsit acum aproape jumătate de secol.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Designul colierelor purtate în filmul „Medeea“ e semnat Pier Paolo Pasolini

Printre exponate se numără și obiecte vestimentare

În 1977, anul în care „La Divina“ s-a stins din viață la Paris, Bruno Tosi, acum președintele Asociației „Maria Callas“, a început să achiziționeze obiecte ce i-au aparținut artistei care a fermecat muzicienii și melomanii din lumea întreagă. În aproape 50 de ani, admiratorul acestei lengende a culturii secolului XX a alcătuit o colecție bogată: peste 60 de costume de scenă, mai mult de 70 de scrisori, mii de fotografii, unele rarități de mare valoare, înregistrări de referință și articole apărute în presă.

O parte din acest tezaur este expusă la New York până la 30 martie, proprietarul intenționând să doneze colecția viitorului muzeu dedicat interpretei pe care un dirijor ca Leonard Berstein o numea „Biblia operei“, muzeu ce se va deschide anul viitor la Veneția. Spre încântarea admiratorilor, expoziția, organizată în colaborare cu Fundația „Stavros Niarchos“ și Consulatul General al Greciei, etalează aproape jumătate din costumele de scenă din colecție, alături de 30 de seturi de bijuterii și tot atâtea instantanee fotografice rare.

„EU FAC REGULILE ORIUNDE MĂ DUC“

O piesă de rezistență este rochia din „Tosca“, de Giacomo Puccini, unul dintre spectacolele de referință din secolul trecut, pus în scenă în anul 1964, la Royal Opera House de la Londra, de Franco Zeffirelli. Bine cunoscutul regizor colaborase cu interpreta, cu care era prieten, și înainte de anii '60, la o montare cu „La Traviata“, de Giuseppe Verdi, iar tot în 1964 a realizat, la Opera din Paris, ultimul spectacol „Norma“, de Vincenzo Bellini, în care avea să cânte faimoasa soprană. Despre aceasta, Franco Zeffirelli a mărturisit: „Pentru mine, Maria este un miracol. N-o poți înțelege sau explica. Ea poate trece de la nimic la tot, de la pământ la cer. Ce are această femeie? Nu știu, dar când se întâmplă miracolul, este un suflet nou, o entitate nouă“.

Lângă rochia din „Tosca“ stau costumele purtate când a interpretat rolul Violettei dintr-un alt spectacol „La Traviatta“, în care Maria Callas a cântat la New York în 1956 și 1958. 1956 a fost, pe de altă parte, și anul în care cântărețа născută la New York din părinți greci a figurat într-un top al celor mai elegante femei din lume. Vestimentația privată a artistei care spunea „Nu-mi vorbiți mie de reguli! Eu fac regulile oriunde mă duc” este ilustrată, printre altele, de două obiecte create de Yves Saint-Laurent: o cămașă și o fustă neagră, în care artista se prezenta frecvent în calitate de directoare a Julliard School din New York, la începutul aniilor '70.

La secțiunea „bijuterii“ triumfă colierele din cupru aurit, concepute de Pier Paolo Pasolini ca element din costumele în care interpreta a jucat, în calitate de actriță, în „Medeea“ (adaptare liberă după piesa lui Euripide, realizată în anul 1970), singurul film artistic în care a apărut.

La Paris cu Ioana Bot

Ioana Bot este profesoară la Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, unde predă literatură română. A publicat numeroase studii de specialitate, dar și memoriale de călătorie („Jurnal elvețian. În căutarea latinei pierdute", 2003); scrie cronică literară (în ultimii ani, este titulara unei rubrici despre „Cărțile de plastic", în revista „Dilemateca"), traduce din franceză, italiană, engleză, finlandeză. Meseria o poartă adesea prin universități din „Europa limbilor romanice", iar posibilitatea de a explica literatura română străinilor – și de a-i face să o îndrăgească – i se pare una dintre cele mai frumoase provocări de care are parte, atât ca profesoară, cât și în calitate de cititoare impenitentă.

NU RATAȚI!

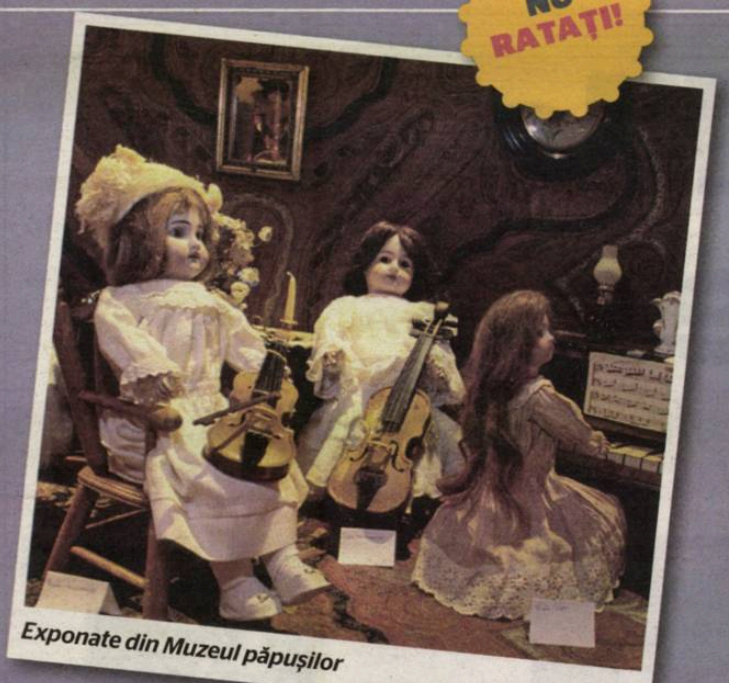

Exponate din Muzeul păpușilor

- **Expoziția „To paint is To Love Again, de Henry Miller aux artistes d'aujourd'hui"**, la Dorothy's Gallery, care dezvăluie o altă fațetă a scriitorului american Henry Miller: aceea de artist plastic. Până la 4 aprilie, cei care gustă literatura acestuia și nu numai pot admira câteva dintre cele peste 2.000 de acuarele semnate de îndrăznețul prozator. Evenimentul dorește și să le amintească parizienilor de scriitorul care a iubit nespus Orașul Luminilor.

- **Paris Jazz Root Dance Festival**, aflat la a cincea ediție, care se va desfășura în perioada 18-20 martie. Anul acesta, amatorii sunt invitați să se apropie de ritmurile charleston, bluzz, afrojazz, body percussion sau jazz rock.

- **Expoziția „Gustav Mahler"**, găzduită de Muzeul d'Orsay, care propune o privire succintă în laboratorul de creație al marelui compozitor, șef de orchestră și director de operă. Vizitatorii pot admira obiecte expuse datorită sprijinului oferit de mediateca Mahler de la Paris.

Parisul pe înțelesul copiilor

Uitați pentru câteva momente de Disneyland când mergeți în capitala Franței! Orașul vă poate oferi locuri minunate pentru copiii voștri

Pentru părinți atenți și copii curioși, Parisul clasic este oricând un loc atractiv, inclusiv pentru că toate marile muzee propun parcursuri pe înțelesul celor mici.

Ioana Bot

Miraculos, oximoronic, enorm, strivitor și cum va mai fi fiind, Parisul nu este, pentru mine, un spațiu familiar decât în versiunea sa... livrescă. Mi-a fost dat mereu să-l străbat ca un turist grăbit, între două avioane, preț de un weekend. Dar, de fiecare dată, oricât de puțin timp aș avea pentru el, Parisul îmi dăruiește câte ceva din afara clișeelor turistice în uz.

Așa s-a întâmplat și acum: o fi fost frigul umed care îmi interzicea traseele lungi și contemplația, o fi fost replica auzită la coborârea din avion, când o doamnă explica, la celular, discret cât să auzim toți, „Ce turism, ce muzee, dragă, mergem cu ăștia mici la Disneyland, ce pricep ei, lasă-mă, că numa' la Disney mergem! ..." Așa se face că am pornit întru descoperirea contestatară a „Parisului pentru copii", în câteva oferte inteligente ale muzeelor dintre Cartierul Latin și Marais, în „inima inimii lumii", cum s-ar spune.

Strania construcție a Centrului Pompidou, ca o imensă jucărie

MUZEE PE GUSTUL CELOR MICI

Pentru părinți atenți și copii curioși, Parisul clasic este oricând un loc atractiv, inclusiv pentru că toate marile muzee propun parcursuri pe înțelesul celor mici. Abația de la Cluny, la intersecția marilor bulevarde Saint-Germain și Saint Michel, aflată sub stăpânirea Doamnei cu unicornul, poate fi descoperită în peripețiile căutării animalelor cu sensuri ascunse din tapiseriile solemne. De la simplitatea explicației la jocurile și cărțile cu povești ce se pot cumpăra din librăria muzeului, totul e sub farmecul licornei și a doamnelor ca niște zâne... (Barbie înainte de Barbie?). În față, la Hotel de Ville, piața găzduiește un patinoar vesel, la colțul căruia se rotesc, cu puțini musterii pe așa frig, călușei nostalgici (în ritm de manele, la un moment dat!).

Între atelierele pentru copii ale marilor muzee, preferatele mele sunt cele de la Centrul Pompidou, pentru că te poți tăvăli în vopsele până vei osteni (se spală destul de ușor, nu te ceartă nimeni), și apoi să spui că ai încercat un experiment de performanță postmodernă, sub privirile, de dincolo de pereții de sticlă, ale adulților familiei. De fapt, multe dintre expozițiile de acolo au tot soiul de mașinării, holograme, tablouri mobile, întreg muzeul, cu scările lui „oribile" în exterior, e un soi de cutie de jocuri incredibile, numai bune să atragă micii vizitatori.

Un mic moment patriotic (inimaginabil la Disneyland): la colțul Centrului Pompidou e casa lui Brâncuși, pe care o puteți ocoli dedulcindu-vă cu gogoșile pufoase, cumpărate din pasajul Orologiului de alături... Fântâna lui Jean Tinguely, cu mobilele sale ca niște jucării uriașe, așteaptă să devină personaje în povești inventate pe loc...

ISTORIA PĂPUȘILOR

Câteva zeci de metri mai încolo, în dreptul stației de metrou Rambuteau, Impasul Berthaud ascunde Muzeul păpușilor (www.museedelapoupeeparis.com), unul din cele mai faimoase din Europa, dotat cu ateliere (fă o păpușă cu mâna ta!), cu magazin de jucării ca-n cărțile vechi și cu ghidaje inteligente. Da, aici este și vitrina cu Barbie și ai săi, dar, pe când ajungi la ea, bogăția și istoria celorlalte păpuși ți-au creat, deja, o privire diferită asupra standardizării jucăriilor din vremurile noastre. Alături de muzeu, în căușul incredibil al unor curți interioare renovate, parcul Annei Frank: cu labirinturi pentru joacă, peste care cresc vara iederi înflorite, cu bănci de citit și cu polițiști de pază, dar și cu explicații despre eroina căreia îi este dedicat. Un echilibru fragil între jucăria de lux și istoria violentă, pe care și un copil îl poate simți, dincolo de „aparența turistică" a întâlnirii cu Parisul, cel aflat lîngă Disneylandul Europei.

Biblioteca ASTRA
SIBIU

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 16 martie 2011
Anul XVIII, Nr. 1069, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Anticariatele, cu bune și cu rele

Bucureștiul rămâne fără anticariate adevărate și fără anticari, iar cartea la prețuri accesibile, sloganul câtorva astfel de magazine din centru, și-a pierdut din puterea de seducție.

REPORTAJ ➔ PAGINILE 8-9

JFK, eroul lui Stephen King

Scriitorul american propune un exercițiu de imaginație pornind de la asasinarea președintelui SUA, **John Fitzgerald Kennedy (foto)**.

DIN LUME ➔ PAGINA 15

„Macbeth", fără vibrație

Spectacolul „Macbeth", montat de Radu Penciulescu la Naționalul bucureștean, nu trezește emoția pe care o așteptam de la reîntâlnirea cu doi mari actori: **Ion Caramitru (foto)** și Valeria Seciu.

SCENA ➔ PAGINA 4

Râlea, copilul etern

- Marian Râlea joacă excepțional un dublu rol. Este adult, dar și băiețel de 9 ani, în cea mai recentă montare a lui Yuriy Kordonskiy de la Bulandra: „Îngropați-mă pe după plintă".

- Actorul, în vârstă de 54 de ani, spune că îl iubește pe Magician, personajul creat tot de el, pentru că așa a „furat" de la copii tot ce aveau ei mai nebunesc - sinceritatea - și a adus-o pe scenă.

➔ PAGINILE 12-13

FOTO: MARIAN ILIESCU

Capela Sixtină a acestei lumi

➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06422

Suvenire și impresii

●● În 1894, Ministerul Agriculturii și Domeniilor vindea Societății de Binefacere „Eforia Spitalelor Civile", o organizație ce administra o serie de spitale în capitală și în țară, 100 de hectare de pământ pe malul lacului Techirghiol. Acesta a fost evenimentul care a dus la constituirea stațiunii balneare cunoscută mai întâi sub denumirea de Techirghiol-Eforie, mai târziu Eforie Nord. În anii următori, s-au construit aici o serie de vile și sanatorii ce au transformat stațiunea renumită pentru calitățile tămăduitoare ale nămolului aflat în zonă într-un loc de vacanță foarte căutat. Mihail Kogălniceanu a cumpărat pământ și imobile în jurul lacului și a clădit o fântână publică în localitate. Părinții lui Mircea Eliade aveau o casă de vacanță în Techirghiol - Vila Claudia. Constantin Tănase a construit aici o casă pentru artiști, numită Vila Scena. În anii '20, printre vizitatorii stațiunii se numărau și Cezar Petrescu, Tudor Arghezi sau Ionel Teodoreanu, care veneau aici nu numai să se relaxeze împreună cu familiile, dar și să scrie. ✪ **Eliza Zdru**

IERI ȘI AZI

Marilyn reloaded

Eliza Zdru

Este posibil ca cea mai celebră blondă din istoria filmului să fie distribuită într-un nou film, la mai mult de 50 de ani de la dispariția sa.

Ieri. Marilyn Monroe a murit în 1962 din cauza unei supradoze de medicamente, se spune. Avea 36 de ani. Ultimul film în care apăruse pe marele ecran - „The Misfits" (1961), o dramă scrisă de Arthur Miller, fostul soț al actriței, fusese un eșec comercial. Zilele de glorie ale lui Marilyn, acum bolnavă, trecuseră de mult și părea că nimic nu avea să mai egaleze succesul răsunător al unor filme precum „Gentlemen Prefer Blondes" („Domnii preferă blondele", 1953) sau „How to Marry a Millionaire" („Cum să te căsătorești cu un milionar", 1953), care o transformaseră în simbolul culturii pop americane. Era trist, dar părea că face parte din ordinea firească a lucrurilor ca munca actorilor să ia sfârșit odată cu dispariția lor.

Azi. Recent însă, toate drepturile asupra imaginii și numelui actriței Marilyn Monroe au fost cumpărate, în schimbul sumei de 50 milioane de dolari, de un afacerist din Toronto, Jamie Salter, care a anunțat că este foarte posibil ca actrița să devină eroina unui nou film, prin intermediul noilor tehnologii digitale CGI (computer generated imagery - imagine generată de calculator). Părtașă la acest proiect este și Anna Strasberg, soția celebrului profesor și întemeietor de școală de actorie Lee Strasberg, de asemenea profesorul lui Marilyn, decedat în 1982. Salter afirmă că, deși nu este încă sigur în ce gen se va încadra viitoarea peliculă cu Marilyn, a purtat o serie de discuții cu nume de răsunet de la Hollywood, care și-au exprimat interesul viu pentru acest proiect, al cărui obiectiv este de a crea un avatar digital al actriței pentru ca ea să poată „juca" într-un nou film. Dacă ne gândim la proverbialele capricii ale vedetelor, de care Marilyn însăși nu ducea lipsă deloc, opțiunea de a distribui un astfel de avatar într-un rol de film nu sună foarte rău. „Celebritățile care nu mai sunt în viață nu te contrazic. Nu pleacă din oraș pe neașteptate și sunt oricând gata să filmeze", afirmă Salter.

Nimic neobișnuit în asta. Și regizorul american George Lucas își mărturisea recent intenția de a face un film cu celebrități de mult dispărute, spunând că îi este foarte ușor să le facă să pară la fel de reale precum erau când se aflau în viață. ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Un tratat de estetică (III)

În volumul al doilea al lucrării „Estetica", lucrare care se va pune sub tipar în toamna ce se apropie, d. Vianu va continua tratatul d-sale, prin analiza celuilalt factor, artistul.

Este o întregire necesară, pentru a putea formula o atitudine critică asupra sistemului. Este fără îndoială că opera întreagă a d-nului Vianu va mobiliza preocuparea atentă și interesată a intelectualității românești. Meritele d-sale sunt multe și puternice. Prin tratatul publicat de curând, d-sa deschide în registrul științei și culturii românești o pagină nouă, puternică și utilă.

Estetica, după cum am mai spus la începutul acestor rânduri, este o disciplină în domeniul căreia s'a lucrat la noi foarte puțin. D. Vianu este acela care, prin publicațiile și prin activitatea d-sale la

Tudor Vianu

catedră a determinat un curent în favoarea ei. Prin tratatul recent, d-sa dă încercărilor de până acum o închegare științifică, laborioasă, plină de semnificații, atât pentru gândirea românească cât și pentru orientările spirituale către care se îndreaptă intelectualitatea noastră. Pune în valoare o imensă bibliografie, necunoscută în librăriile și rubricile de recenzii ale revistelor noastre. Dă prețioase indicații de metodă, cu privire la felul în care trebuesc tratate și înțelese operele de artă. Realizează condițiunea obiectivității științifice într'o formă caldă și umană și aplică regulile ei fără distonări pedante la fapte care n'ar putea îngădui decât interpretări și motivări personale. Menține tot timpul linia precizărilor d-sale într'o ordine consecventă faptelor și directivelor culturii românești.

Mai presus de toate, se impune ansamblul lucrării prin armonia, echilibrul și logica construcțiunilor pe care le înfățișează. Prin tot ce cuprinde, prin conținutul ei, prin tema desvoltată, prin metoda urmată, prin conștiinciozitatea elaborării, cartea d-lui Vianu îndeamnă la cercetare atentă și metodică.

(articol publicat de Ion Zamfirescu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Constantin Tănase

A fost întemeietorul companiei de teatru de revistă „Cărăbuș", care și-a început activitatea la 2 iulie 1919 și avea să se transforme mai târziu în Teatrul de Revistă „Constantin Tănase". Puține înregistrări video cu actorul și cupletistul Constantin Tănase au supraviețuit. Una dintre acestea este pelicula „Visul lui Tănase", un film scris și produs de actor în 1932, în Germania, cu el însuși cap de afiș.

Constantin Tănase s-a născut pe 5 iulie 1880, la Vaslui. Avea să absolve Conservatorul de Artă Dramatică din București în 1905, după ce lucrase timp de câțiva ani ca învățător. Împreună cu compania de teatru înființată de el însuși în 1919, a creat o adevărată tradiție a teatrului de revistă, ancorând acest gen în satira socială. Trupa a oferit reprezentații de succes nu numai în țară, pe scena Teatrului Savoy de pe Calea Victoriei, dar și pe scenele altor teatre europene. În sala din Calea Victoriei s-au lansat o serie de artiști de renume. În mai 1934, pe această scenă urca pentru prima dată Maria Tănase, ulterior angajată în trupa lui Constantin Tănase, actorul fiind un promotor al succesului cântăreței. Compania „Cărăbuș" a funcționat cu această denumire și sub această conducere până în anul 1939, când a fost nevoită să-și întrerupă activitatea. După moartea lui Constantin Tănase, survenită în 1945, compania a funcționat sub alte denumiri temporare - „Ansamblul de Estradă", apoi „Teatrul de Stat de Estradă" și, începând cu 1962 - „Teatrul satiric-muzical Constantin Tănase". După 1990, denumirea acestei instituții a rămas „Teatrul de Revistă Constantin Tănase".

Constantin Tănase

Cu toate că nu este un lucru dovedit, o satiră scrisă și recitată de actor pe scenă a creat o impresie atât de puternică asupra publicului, încât aceasta a fost considerată o posibilă cauză a morții sale: „Rău era cu der, die, das / Da-i mai rău cu davai ceas / De la Nistru pân' la Don / Davai ceas, davai palton / Davai ceas, davai moșie / Harașo tovărășie". Actorul a murit după câteva reprezentații ale acestui spectacol, pe 29 august 1945. ✪ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Părău

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

FESTIVAL

O singură lume

A patra ediție a festivalului de film documentar One World Romania aduce la București, începând de azi, filme senzaționale precum „Videocracy", despre dictatura lui Berlusconi din Italia, interzis în Peninsulă

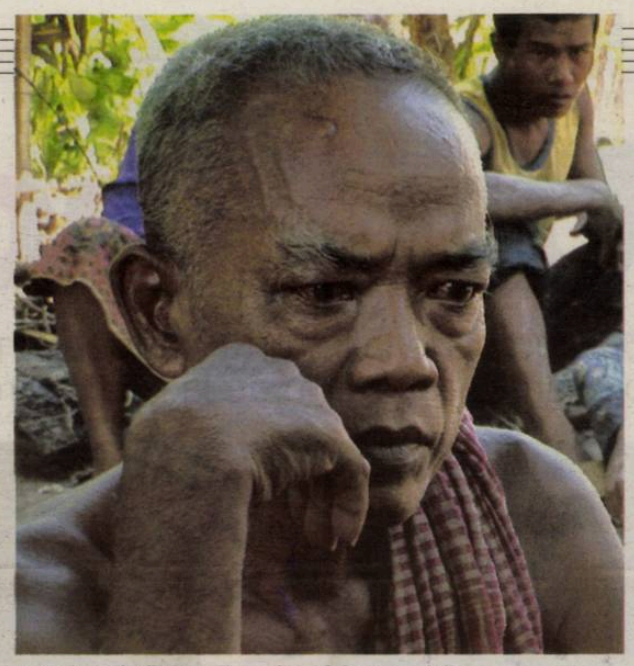

Imagine din filmul „Enemies of the people", despre masacrele khmerilor roșii

Inițiat de cehi, festivalul a crescut de la an la an și se află acum în fața ediției celei mai bogate și mai interesante de până în prezent.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Festivalul de film documentar dedicat drepturilor omului „One World Romania" a ajuns la cea de-a patra ediție, care va avea loc în perioada 16-21 martie la București. Anul acesta vor fi prezentate 36 de filme din 25 de țări. Peliculele vor fi proiectate la patru cinematografe din centrul Bucureștiului – Eforie, Union, Corso și Noul Cinematograf al Regizorului Român. Deschiderea oficială va avea loc astă-seară, la ora 19.00, la Cinema Scala (intrarea liberă), printr-o proiecție specială cu filmul german „Donation Addiction" (un scurtmetraj savuros despre un grup de oameni care fac terapie pentru a scăpa de prostul obicei de a-și dona toți banii pentru cauze bune), urmată de un concert al formației Shukar Collective.

Info

Festivalul de Film Documentar dedicat Drepturilor Omului „One World Romania", ediția a 4-a
Unde: Cinemateca Eforie, Cinemateca Union, Cinema Corso și Noul Cinematograf al Regizorului Român, din cadrul Muzeului Țăranului Român
Când: 16-21 martie 2011
Organizator: Asociația One World Romania & Centrul Ceh București
Website: www.oneworld.ro

KHMERII ROȘII, DE APROAPE

Din numărul total de filme, 33 vor fi proiectate în premieră pentru publicul român. „Enemies of the People", regizat de Rob Lemkin și Thet Sambath, este o investigație asupra crimelor khmerilor roșii, care au ucis aproape 2 milioane de cetățeni cambodgieni în anii '70, poate cel mai intens genocid motivat ideologic cunoscut de istorie. Thet Sambath, a cărei familie a fost omorâtă de soldații lui Pol Pot, obține, în premieră, mărturii uluitoare de la criminali din teren, de pe câmpiile morții și chiar de la mâna dreaptă a lui Pol Pot, Nuon Chea, convins încă de necesitatea eliminării „dușmanilor poporului", care altfel ar fi distrus revoluția.

În documentarul lui Gianfranco Rosi, „El Sicario – Room 164", un expert în răpiri și tortură, ucigaș plătit de către mafia drogurilor din Mexic și fost șef al poliției din Chihuahua, își spune povestea ultimilor 20 de ani, într-o cameră de motel, undeva la granița Statelor Unite cu Mexic. Producția americană „My Perestroika", regia Robin Hessman, prezintă cinci foști colegi de școală din ultima generație de copii sovietici. Aceștia își spun poveștile fericite ale copilăriei ocrotite de partidul comunist, trec prin vremea de transformări politice din anii tinereții, de la perestroika la destrămarea Uniunii Sovietice, și urmăresc traseul personal complicat și imprevizibil în 20 de ani de capitalism rus.

INAMICUL PUBLIC NR. 1 ÎN ITALIA, PRINTRE INVITAȚI

Unul dintre regizorii prezenți la „One World Romania" anul acesta este Erik Gandini, realizatorul documentarului „Videocracy", proiectat în cadrul festivalului. Erik Gandini s-a născut în Italia, dar în prezent locuiește în Suedia. În „Videocracy", regizorul vorbește despre relația dintre putere și televiziune în Italia lui Silvio Berlusconi. Pelicula a fost desemnată „Cel mai bun documentar" la Festivalul de Film de la Toronto. În Italia, însă, documentarul a fost interzis de televiziunea de stat RAI, fiind considerat „prea critic cu statul italian".

PUBLICITATE

Expoziție
Michael Lassel
decembrie 2010 – martie 2011

Banca Centrală a Germaniei a făcut publicitate pentru trecerea de la Deutsche Mark la Euro doar cu imagini ale tablourilor pictorului sas de origine română, Michael Lassel. Acesta este prezent în colecțiile marilor instituții financiare și muzee, este vândut prin marile galerii europene și americane precum Saatchi Gallery, are o cotă internațională în continuă creștere.

Sir Charles Saatchi declara că a ales să pună în vânzare opere semnate de românul sas Michael Lassel pentru că îl consideră cel mai important pictor contemporan de trompe l'oeil.

European Art Gallery expune artiști români ce trăiesc în Occident și se bucură de cotă de piață constant crescătoare, artă veche europeană și mobilier, oferă servicii de expertiză științifică cu aparate Roentgen și camere UV/IR, servicii de restaurare și consultanță.

Expoziție permanentă de
artă europeană
secolele XVI - XX

Chasseress au faucon
statuie de bronz doree cu patină brună

ATELIER DE EXPERTIZĂ ȘTIINȚIFICĂ • ATELIER DE RESTAURARE

Mariana Ion Xidarakou, singurul gemolog român cu recunoaștere și practică internațională, marii artiști restauratori și experți Mihai Covaci și Ion Sfrijan, tinerii specialiști Cristian Covaci și Ana Maria Măciucă, sub tutela lui Radu Boroianu și sfaturile lui Jan de Maere.
Nicolae Maniu, Michael Lassel, Sorin Ilfoveanu, Ana Ruxandra Ilfoveanu, Răzvan Ionescu, Ovidiu Simionescu, Andreea Bove, Ovidiu Avram, Dorel Topan, Camelia Moisima, Florin Gercu și alții, artă plastică și decorativă europeană veche, expertiză științifică, restaurare, bijuterii și consultanță.

Obiectul de artă veche, autentic: piesă de mobilier, sculptură sau pictură, au darul unic de a ne personaliza interiorul în care trăim sau spațiul în care muncim, așa cum un tablou contemporan al unui mare artist nu distonează într-un castel medieval.
Vizitați European Art Gallery și cereți-ne părerea. Aveți încredere în noi!

EA GALLERY
ART'S FINEST

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți – sâmbătă orele 14:00 – 19:30

TEATRUL CA LUME

Un Macbeth tern

Studiul de la Teatrul Național, montat de Radu Penciulescu, nu trezește emoția pe care o așteptam de la reîntâlnirea cu doi mari actori: Ion Caramitru și Valeria Seciu

Ion Caramitru, în rolul regelui Macbeth

Valeria Seciu, în rolul Lady Macbeth

Dacă Ion Caramitru, în rolul regelui, joacă doar corect, Valeria Seciu, o Lady Macbeth încărunțită, interpretează cu demnitate și profunzime rolul reginei copleșite de vină.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Spectacolul – studiu „Macbeth", care s-a jucat în premieră vineri și duminică seară, pe gradene, în Sala Mare a Teatrului Național, a produs deziluzie printre spectatori.

Toată lumea se aștepta să fie o revelație, atât prin prezența unui regizor de excepție – Radu Penciulescu – care a vrut să monteze un alt mare text al lui Shakespeare după „Richard al II-lea" (1966) și „Regele Lear" (1970), cât și prin reîntâlnirea, după 47 de ani, pe scena Teatrului Național din București, a doi mare actori, Ion Caramitru și Valeria Seciu.

Cei doi au debutat în 1964 în spectacolul „Eminescu", în regia lui Sică Alexandrescu, interpretându-i pe poet și, respectiv, pe Veronica Micle.

Acum s-au reîntâlnit în Macbeth și Lady Macbeth. Teoretic, ar fi trebuit să fie o provocare și o bucurie imense, mai ales că se întâmpla sub mâna regizorală a unui adevărat maestru. Nu a fost să fie însă așa, cel puțin după prima reprezentație.

LUMINI ȘI UMBRE

„Macbeth" trenează, actorii nu se aud din cauza acusticii defectuoase, mulți dintre tinerii din distribuție au probleme clare de dicție și sunt costumați cu totul anapoda. Studiul s-a vrut să fie minimalist, anticalofil sau antiestetizant, un „teatru sărac" ca cel teoretizat de Grotowski, cu accent pe profunzimile textului. Scenografia, de o simplitate absolută, semnată de Florilena Popescu-Fărcășanu, include spectatorii pe trei laturi ale scenei, iar în fundal un perete cu o scară, în care se deschid și se închid uși.

Mai apar niște butoaie albastre, lumini și umbre. Totuși, soluțiile regizorale cu pumnalul forforescent sau cu potențialele fantome de pe un scaun luminat sunt destul de derizorii.

Ion Caramitru nu-și potențează discursul, așa cum o făcea în neuitatul Hamlet sau cum îi reușește în Eduard al III-lea în unele momente. Cuvintele lui Macbeth, ale regelui care, dominat de consoartă, a săvârșit o crimă, sună a vacuitate, fără vibrația cu care marele actor ne-a obișnuit.

În schimb, Valeria Seciu, căruntă, îmbrăcată în rochii lungi, cu o tăietură simplă, clasică, impresionează printr-o prezență fantomatică. Momentul în care Lady Macbeth își frânge mâinile, căutând cu mintea rătăcită să-și șteargă imaginare pete de sânge de pe mâini, este unul dintre cele mai puternice.

De asemenea, foarte vii în textura spectacolului sunt cele trei vrăjitoare. Costumate fistichiu și strident, Ana Ciontea, Victoria Dicu și Amalia Ciolan le interpretează tumultuos pe cele trei iasme.

UNDE-I PENCIULESCU DE ALTĂDATĂ?

Este cu totul lăudabilă inițiativa Teatrului Național și a Centrului de Cercetare și Creație „Ion Sava" de a-l invita pe Radu Penciulescu să monteze „Macbeth". Nu putem uita că este vorba de un mare regizor, acum în vârstă de 81 de ani, care a marcat inconfundabil istoria teatrului românesc.

În 1964, Radu Penciulescu înființa Teatrul Mic, un spațiu îndrăzneț prin repertoriu în perioada în care era activă cenzura comunistă. Victor Rebengiuc a fost printre primii actori invitați să joace la Teatrul Mic, alături de George Constantin, Olga Tudorache sau Leopoldina Bălănuță. „Doi pe un balansoar" a deschis prima stagiune, făcând istorie cu cele câteva sute de reprezentații. Penciulescu a fost atras de teatrul de idei, de teatrul-documentar, fiind considerat unul dintre regizorii cei mai cerebrali ai generației sale. În 1973 a plecat din țară, stabilindu-se în Suedia, unde a fost profesor la secția de regie a Școlii Superioare de Teatru din Malmö până la pensionare.

În România, regizorul s-a reîntors în ultimii ani pentru workshopuri, după ce a montat în 2002, tot la Teatrul Național, alături de George Banu, spectacolul „Celălalt Cioran", cu regretatul actor Ovidiu Iuliu Moldovan, și în 2009, „Legenda Marelui Inchizitor", cu Victor Rebengiuc. Pe lângă rolurile din „Doi pe un balansoar" și „Richard al II-lea", Rebengiuc, fost coleg de facultate cu regizorul, a mai jucat și în alte montări memorabile ale acestuia: „Tango" (1967) la Teatrul Mic sau „Vicarul" (1972) la Teatrul Bulandra.

Din păcate, studiul actual de pe scena Naționalului este umbrit de toate celelalte spectacole ale lui Radu Penciulescu, iar acum în „Macbeth" parcă nu-l mai regăsim și nici nu-l mai putem recunoaște.

Info

Teatrul Național București
de W. Shakespeare
Regia: Radu Penciulescu
Cu: Ion Caramitru, Valeria Seciu, Dorin Andone, Mircea Rusu, Matei Alexandru, Ana Ciontea, Victoria Dicu, Amalia Ciolan, Ovidiu Cuncea, Mihai Calotă, Eduard Adam.

PE SCURT

CRAIOVA

„Caligula" lui Bocsárdi

Sâmbătă, 26 martie, la ora 19.00, la Teatrul Național „Marin Sorescu" din Craiova va avea loc premiera oficială a spectacolului „Caligula", de Albert Camus, în regia lui László Bocsárdi. Bartha József semnează decorul și costumele sunt create de Judit Dobre Kothay. Rolul principal îi revine lui **Sorin Leoveanu (foto)**, iar din distribuție mai fac parte Ilie Gheorghe, Valentin Mihali sau Valer Dellakeza.

BUCUREȘTI

Școala de Actorie, la Odeon

Mâine, la ora 20.30, Teatrul Odeon din Capitală va găzdui un eveniment din cadrul proiectului „Filmul pe scenă", demarat anul trecut. Florin Șerban va prezenta șase studenți ai Școlii de Actorie pe care a inițiat-o. Workshopul va consta într-o sesiune de lucru așa cum se practică la Școala de Actorie.

CLUJ

Dialog cu Matei Vișniec

Cunoscutul dramaturg de origine română este invitatul Teatrului Maghiar de Stat din Cluj în această seară, la ora 20.00. **Matei Vișniec (foto)** va asista la un spectacol-lectură după piesa „Richard al III-lea se interzice", la noua sală studio a teatrului. După reprezentație, scriitorul va participa la un dialog deschis cu publicul.

DE IERI
HENRY AINLEY

Henry Ainley - „cel mai frumos actor din Anglia", după cum spunea Ellen Terry - a jucat de două ori în „Cum vă place", prima dată în rolul lui Orlando, iar a doua oară în rolul Ducelui, în filmul lui Paul Czinner. Despre acest film, Graham Greene spunea că „e artificial și mult prea teatral", iar despre interpretarea lui Ainley, același scriitor afirma că „tonul lui fals și dulceag ne amintește de perioadă teatrului edwardian". Criticii au vorbit despre Hamletul lui din 1930 ca fiind „unul viril, un om al acțiunii", mai puțin contemplativ decât cel al lui Gielgud, „rivalul" lui din acea perioadă. Criticat pentru Hamletul lui mult prea pasional, Ainley a răspuns: „Dacă ne concentrăm prea mult asupra aspectului intelectual și ignorăm partea emoțională, piesa nu mai are niciun farmec. Nu vreau să spun că Hamlet ar fi un personaj limitat, dar trebuie să ne gândim la situația în care se află și să ne întrebăm care e reacția unui om nefericit din cauza mariajului mamei sale, una cerebrală sau una emoțională?".

Au jucat rolul lui Orlando, în „Cum vă place", de William Shakespeare.

Ionuț Sociu

DE AZI
PAUL HILTON

Pentru cei mai mulți actori englezi, a juca la Globe Theatre reprezintă o experiență unică și asta pentru că spectacolele au loc în aer liber. Așa cum consemnează Paul Hilton, „e o provocare să joci pe această scenă pentru că e complet diferită de orice altă scenă. Atunci când plouă e dificil pentru actori să vorbească și să fie auziți de spectatori și asta presupune un alt mod de a te raporta la scenă și la public". În aceeași perioadă în care a jucat rolul lui Orlando, Hilton a jucat și rolul lui Iisus, experiență care l-a ajutat să găsească similarități între aceste personaje: „Ambele personaje au o relație personală și intensă cu pământul și natura". Vorbind despre Orlando, Hilton spune: „Aș vrea să abordez acest rol în mod diferit de la o seară la alta; aș vrea să descopăr ceva nou despre acest personaj odată cu fiecare spectacol pe care îl joc. Nu vreau să ajung în siuația în care să trag linie și să spun că acest personaj e complet și că nu mai e nimic de făcut".

CINEMASCOP

Interzis celor în deplinătatea facultăților mintale

„Just go with it" este încă o dovadă că așa-numitele comedii romantice se află într-o râpă foarte adâncă, din care nimeni nu le mai poate salva

Ce sens mai are să investești în idei proaspete și în scenarii coerente, când a devenit atât de ușor să faci bani cu acest tip de subproduse?

Anca Grădinariu

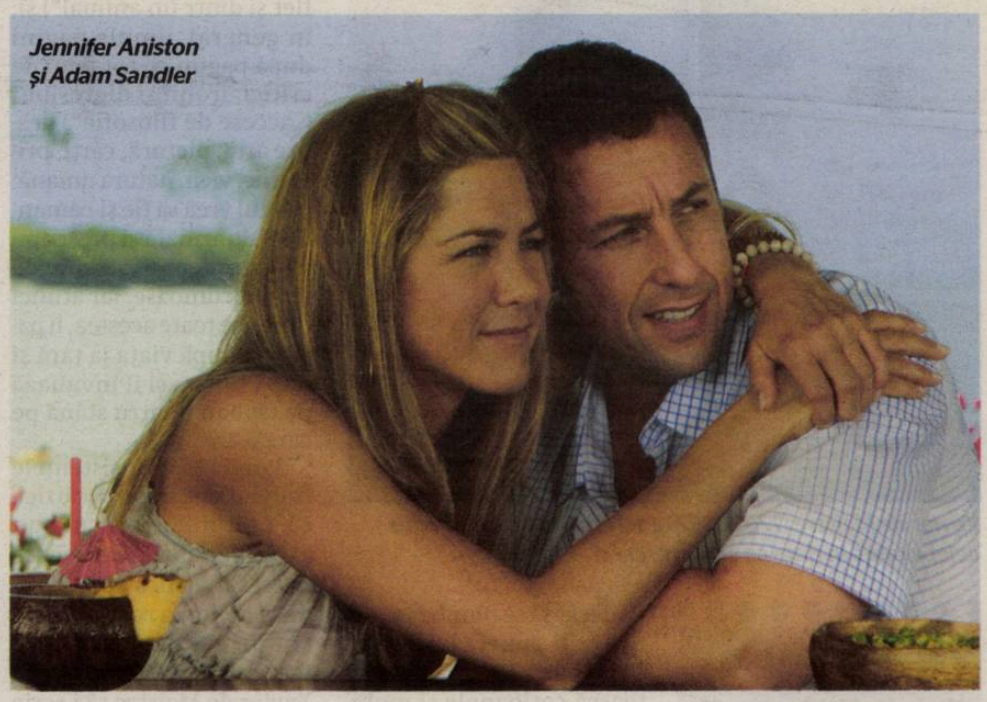

Jennifer Aniston și Adam Sandler

●● La dracu' cu toate proiectele mele existențiale! Am hotărât: vreau slujba lui Adam Sandler. Îmi spune și mie cineva când se eliberează? Aș vrea să știu din timp, în caz că am nevoie de o schimbare de sex (sunt dispusă la orice, deși, la ce travestiuri sunt filmele lui, nu cred c-aș avea nevoie de-o procedură atât de radicală). Nu-i așa că-i cea mai cool din lume? Nu trebuie decât să găsești un loc exotic, numai bun de călătorit, să-ți iei și câțiva amici cu tine, să te comporți ca un adolescent retardat și să arunci cu cât mai multe poante scabroase. Fiți liniștiți: nu numai că nimeni nu te arestează pentru atentat la pudoare/bun simț, dar ești chiar răsplătit cu un salariu de zeci de milioane de dolari... O bună glumă pe seama omenirii, nu credeți?

„Just go with it" este încă o dovadă dureroasă că romcom-ul se află într-o râpă atât de adâncă, încât nici măcar eforturile corelate ale tuturor supereroilor din lume n-ar fi în stare să scoată genul la suprafață. Și de ce s-ar obosi cineva să-l ridice, din moment ce, chiar din acele genuni mlăștinoase, e în stare să-și proiecteze umbra hidoasă peste vârful box officeului? Totul se reduce, până la urmă, la o chestiune de eficiență: ce sens are să investești în idei proaspete și în scenarii coerente, când a devenit atât de deprimant de ușor să faci bani cu acest tip de subproduse debile?

Info

Nevastă de împrumut
(„Just go with it" - SUA, 2011)
Regia: Dennis Dugan
Cu: Brooklyn Decker, Jennifer Aniston, Adam Sandler

●●●●●

PROCESUL DE VULGARIZARE

Puțini și-ar da seama după forma acestui dezastru că a fost inspirat de „Floarea de cactus", o comedie amuzantă, dar cam demodată, cu Walther Matthau, Goldie Hawn și Ingrid Bergman. Evident, ea a fost supusă unui proces de vulgarizare pentru a i se extrage toată spuma și gustul. Ce poate fi mai relevant decât faptul că reclama se laudă că pelicula „e o creație a producătorilor lui Grown Ups", ca și cum ar fi cine știe ce recomandare? „Just go with it" e prostesc, leneș și mitocănesc. Pe lângă acestea, „inserați unde aveți chef o poantă grobiană cu penisuri", un film ca „Anger Management" (un alt „vehicul Sandler" care măcar avea niște premise și personaje) pare o capodoperă. Aici actorul îl interpretează pe Danny Maccabee, un fost molâu care s-a transformat într-un doctor estetician de succes. După ce, în urmă cu 20 de ani, a fost abandonat chiar în fața altarului, Danny a început să se folosească de verighetă ca truc pentru a seduce acele puștoaice pentru care o mașină beton și un cont baban în bancă nu mai sunt de ajuns.

Comportamentul său juvenil este tolerat și chiar încurajat de toți din jurul lui, inclusiv de asistenta sa, Katherine, jucată de o Jennifer Aniston plictisită să se mai arate în bikini. Ea e atât de indulgentă, încât acceptă să facă parte dintr-o elaborată înscenare hawaiană pusă la cale pentru o nouă cucerire credulă. Câh! „Just go with it" nu e recomandat celor familiari cu termenul de „cinema", ci doar celor care nu cer nimic de la entertainment sau de la ei înșiși. ⊗

PE SCURT

BUCUREȘTI

„Medalia de onoare", premiat de UCIN

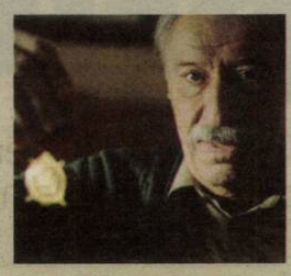

●● Filmul „Medalia de onoare", de Călin Netzer, cu **Victor Rebengiuc (foto)**, a fost marele câștigător la Gala premiilor Uniunii Cineaștilor din România (UCIN), unde a obținut cinci trofee: pentru cea mai bună regie, cel mai bun scenariu (Tudor Voican), cel mai bun actor (Victor Rebengiuc), cea mai bună actriță (Camelia Zorlescu) și cea mai bună scenografie (Alexandra Ungureanu). Marele premiu și Trofeul UCIN a revenit filmului „Morgen", de Marian Crișan. ⊗

BUCUREȘTI

Puiu, decorat de Franța

●● Cu ocazia premierei de gală a filmului „Aurora", regizorul Cristi Puiu a fost decorat de ambasadorul Franței la București, Henri Paul, cu Ordinul Artelor și Literelor în grad de Cavaler. Cristi Puiu nu este primul regizor român decorat de Henri Paul. Ambasadorul le-a mai înmânat medalia pentru titlul de Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor și regizorilor Cristian Mungiu și Cătălin Mitulescu. ⊗

PUBLICITATE

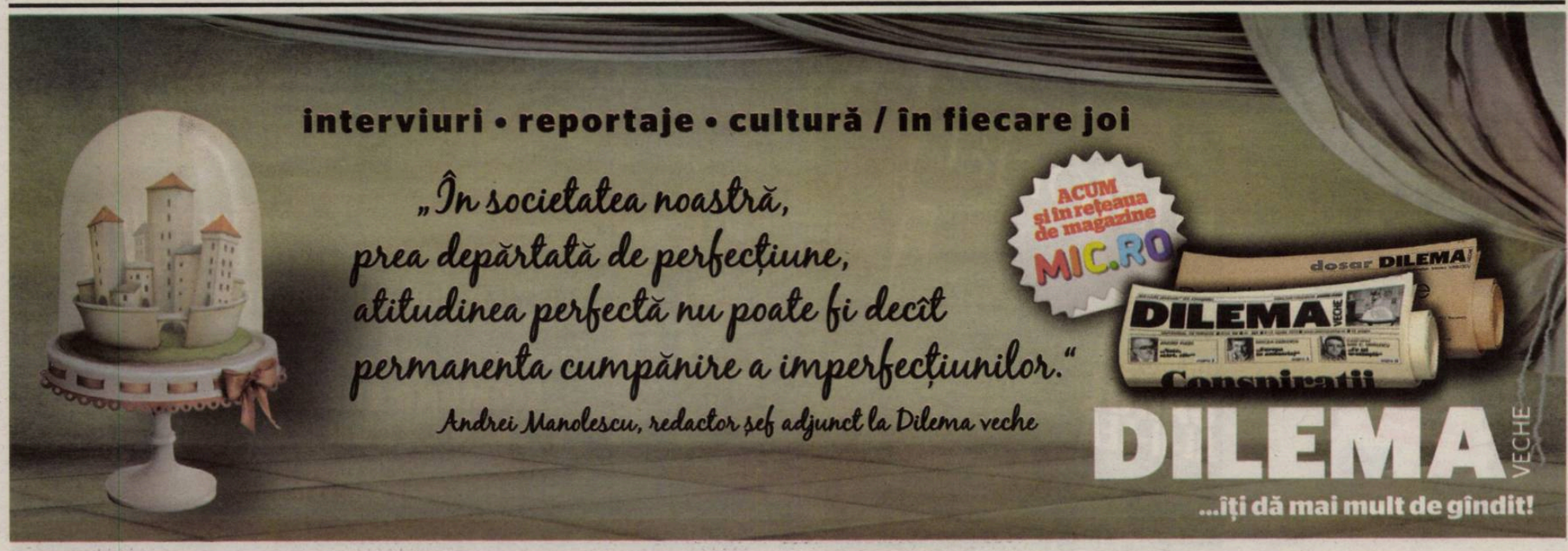

FEEDBOOK

Cum să călătorești prin casă

General în serviciul unui țar rus, Xavier de Maistre a intrat în literatura franceză datorită unei singure cărți, care oferă și azi o lectură plăcută

În volumul său, De Maistre nu face altceva decât să se plimbe imaginar prin camera lui de-acasă, să-i descrie și să-i povestească cotloanele și mobilierul.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

Iată chiar primul capitol din această cărticică apărută în 1794:

„Câtă glorie îți aduce faptul de a deschide un drum nou și de a-ți face deodată apariția în lumea savantă, cu o carte de descoperiri în mână, asemeni unei comete neașteptate strălucind în univers! Nu, nu-mi voi mai ține cartea in petto; poftiți, domnilor, luați și citiți! Am întreprins și efectuat o călătorie de 42 de zile în jurul camerei mele. Observațiile interesante pe care le-am făcut și plăcerea neîntreruptă pe care am simțit-o de-a lungul drumului trezeau în mine dorința de a o face publică; convingerea că ea ar putea fi de folos cuiva m-a ajutat să mă hotărăsc în acest sens. Sufletul mi-e încercat de o nespusă bucurie când mă gândesc la numărul uriaș de nefericiți cărora le ofer, în felul acesta, un remediu sigur împotriva plictiselii și o alinare a suferințelor îndurate. Plăcerea pe care o simți când călătorești în propria-ți cameră este feri-

tă de invidia oamenilor; ea nu ține de avuție. Chiar se poate să fii atât de nenorocit, atât de părăsit încât să nu ai nici măcar o cămăruță în care să te retragi și să te ascunzi de toată lumea? Aceasta este singura pregătire de care ai nevoie când vrei să faci o asemenea călătorie. Sunt sigur că orice om cu minte la cap va adopta sistemul meu, indiferent ce caracter și ce temperament are. Chiar dacă e zgârcit sau cheltuitor, bogat sau sărac, tânăr sau bătrân, născut într-o zonă toridă sau aproape de pol, oricine poate călători ca mine. Într-un cuvânt, din uriașa familie a oamenilor ce mișună pe suprafața pământului, nu e nici măcar unul (dintre cei care dispun de o cameră, bineînțeles) - care să nu aprobe, după ce a citit această carte, noul mod de a călători pe care l-am adus pe lume."

„ACCESE DE FILOSOFIE"

În cele șase săptămâni pe care le-a petrecut în arest, la Torino, din cauza participării la un duel, Xavier de Maistre (general în slujba țarului Alexandru Întâiul al Rusiei și fratele mai mic al eseistului contrarevoluționar Joseph de Maitre), a scris această cărticică amuzantă și ingenioasă, inspirată de mediul domestic, în care, de fapt, nu face altceva decât să se plimbe imaginar prin camera lui de-acasă, să-i descrie și să-i povestească cotloanele și mobilierul („fotoliul este o mobilă minunată!", „patul este un leagăn împodobit cu flori; este tronul iubirii, e un mormânt"), tablourile, stampele și biblioteca de care se arată extrem de atașat („aici îmi duc existența, pe urmele lui Homer, Milton, Virgiliu etc.") sau personajele din casă (cățelușa Rosina și majordomul Joanetti, pe care îl tot ceartă, pentru ca apoi să-i pară rău și să le laude fidelitatea).

Xavier de Maistre (1763-1852) a scris cartea care i-a adus celebritatea în timp ce era încarcerat

Info

Xavier de Maistre, Călătorie în jurul camerei mele; Leprosul din Cetatea Aosta
Traducere: Cristina Pârvu
Editura ALL, 2011

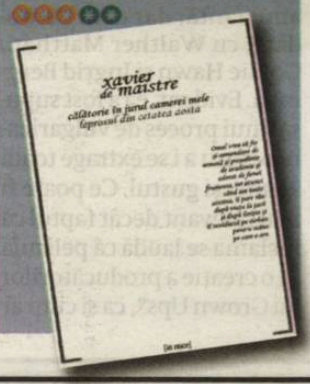

Când nu descrie „împrejurimile" decorului domestic, își expune cu ironie ideile pseudofilozofice („omul este alcătuit dintr-un suflet și dintr-un animal") și, în general, umple pagini după pagini cu tot felul de critici, ironii și digresiuni („accese de filosofie") despre artă, pictură, cărți, prietenie, vicii, natura umană: „Omul vrea să fie și comandant de armată și președinte de academie și adorat de femei frumoase, iar atunci când are toate acestea, îi pare rău după viața la țară și după liniște și îl invidiază pe cioban pentru stâna pe care o are."

Publicată la insistențele fratelui său, această cărticică, gratuită în sensul bun al termenului, a avut mare succes în epocă (a fost tradusă în limba română pentru prima dată în 1856), fapt care l-a determinat pe Xavier de Maistre să-i scrie și o continuare sub forma unui volum de povestiri intitulat „Expediție nocturnă în jurul camerei mele", devenind ulterior o referință în opera multor scriitori contemporani, de la Borges la Alain de Botton. Citită azi, această cărticică deopotrivă despre recluziunea și evadarea în imaginație – metaforă deopotrivă a scrisului și a cititului – face figura unui exercițiu reflexiv-narativ simpatic, din care a rămas, însă, mai degrabă titlul.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Microficțiuni despre lumea noastră

Volumul „Microficțiuni" de Régis Jauffret, scriitor francez de top, a apărut recent la Editura Vellant. Tradusă de Irina Mavrodin, cartea subintitulată „roman" constă în 500 de micronarațiuni tragicomice, care alcătuiesc un tablou ironic al societății contemporane. Volumul a câștigat Premiul France Culture/Télérama și Premiul pentru Umor Negru Xavier Forneret.

LOS ANGELES

Salman Rushdie, scenarist

Cunoscutul scriitor britanic de origine indiană Salman Rushdie va scrie scenariul pentru lungmetrajul de televiziune „Next People", ce va fi produs și difuzat de postul Showtime. Scenaristul filmului va fi și producător executiv al proiectului.

SUTTON

După 30 de ani

Australianul Ron Robb i-a înapoiat jurnalul lui Samuel Pepys bibliotecii din Sutton, Surrey, la 30 de ani după ce a împrumutat-o. Înainte de ajunge înapoi la Wallington Library, cartea împrumutată de comandantul care în 1980 se afla la Londra a călătorit la Hong Kong, în mai multe insule din Pacific și în Australia.

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

O capodoperă a genului comic

Mâine, 17 martie, romanul „Douăsprezece scaune", de Ilf și Petrov, va fi distribuit împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Ron Moody și Frank Langella, în filmul „Twelve Chairs" (1970), în regia lui Mel Brooks

Cronică pestriță a Uniunii Sovietice din prima jumătate a secolului trecut, această operă de ficțiune povestește una dintre peripețiile escrocului Ostap Bender.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

De forța satirei au parte nu doar personajele romanului, ci și aparițiile secundare, precum și diferite situații sau instituții, printre care și presa moscovită.

Nobil rus trăit în saloanele societății „decadente", Ippolit Matveevici Vorobianinov își vede viața dată peste cap odată cu venirea la putere a „revoluționarilor socialiști din octombrie" și se pomenește umil amploaiat la oficiul de stare civilă. Nu-l mai mângâie decât gândul că ar putea să recupereze niște bijuterii de familie ascunse într-unul dintre cele douăsprezece scaune pe care le-au confiscat noii stăpânitori. La momentul potrivit însă, soarta i-l scoate în cale pe simpaticul și descurcărețul escroc Ostap Bender. „Vânătoarea de comori" care începe e o adevărată odisee presărată cu aventuri aiuritoare și amuzante care-i poartă pe eroii noștri din Moscova până-n Transcaucazia, iar cititorului îi oferă un tablou cum nu se poate mai colorat al Rusiei anilor '20: birocrată, proletară, lacomă, stupidă, amuzantă.

Soacra lui Ippolit Matveevici, Madame Petuhova, i-a spus acestuia pe patul de moarte că a ascuns o avere, în tapițeria unui scaun din sufragerie. După ce citesc lista lungă a bijuteriilor care împodobiseră cândva degetele, gâtul, urechile, pieptul și părul răposatei soacre, Ippolit Matveevici și Ostap Bender pun la cale planul lor de recuperare.

DOI SCRIITORI CU STIL

Ilia Ilf (pseudonimul lui Ilia Arnoldovici Fainzilberg) s-a născut în 1897 la Odessa. A absolvit un institut tehnologic în 1913, după care a lucrat într-un birou de arhitectură, într-o uzină aeronautică și într-o fabrică de muniții. În 1923 s-a mutat la Moscova, unde a obținut un post de bibliotecar și a colaborat la diverse ziare și reviste umoristice. A încetat din viață în aprilie 1937, în urma unei tuberculoze contractate, se pare, în timpul călătoriei în Statele Unite ale Americii. Evgheni Petrov (pseudonimul lui Evgheni Petrovici Kataev) s-a născut la Odessa în 1903. A făcut studii clasice, iar în 1920, după absolvirea liceului, și-a început cariera de jurnalist. Pentru o scurtă perioadă, înainte de a se stabili la Moscova în 1923, a lucrat la Biroul de investigații criminale al poliției din Odessa. A început să scrie povestiri la îndemnul fratelui său mai mare, romancierul Valentin Kataev. După moartea lui Ilf, Petrov a încetat să mai scrie proză, limitându-se la scenarii de film și la articole. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost reporter de front; a murit într-un accident de avion în iulie 1942, pe drumul de întoarcere din Sevastopolul aflat sub asediu. Colaborarea lui Ilf cu Petrov a început în 1925, când amândoi erau corespondenți la ziarul „Gudok" („Sirena"), o publicație a feroviarilor, la care a colaborat și Mihail Bulgakov.

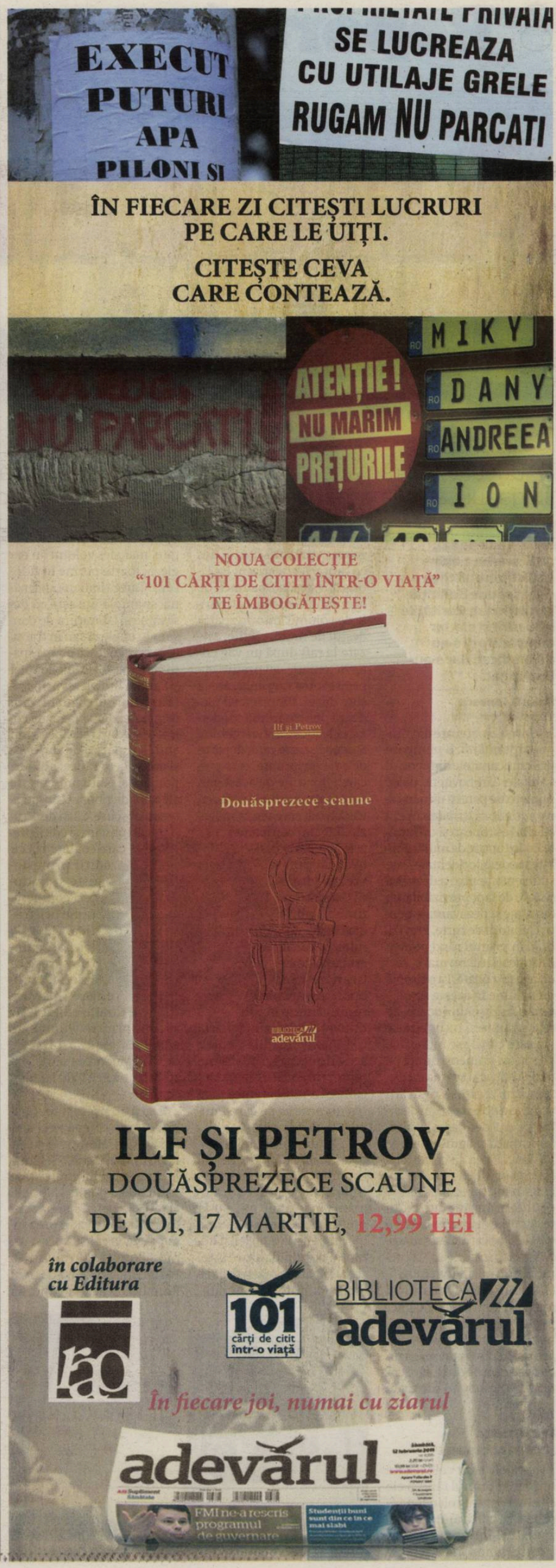

Miercuri, 16 martie 2011
www.adevarul.ro/alia
literar&artistic

Anticariatele a cu bune și cu r

Bucureștiul rămâne fără anticariate adevărate și fără anticari, iar cartea la prețuri accesibile, sloganul câtorva astfel de magazine din centru, și-a pierdut din puterea de seducție

În Capitala de azi, anticariatul a ajuns să însemne altceva decât spune definiția de dicționar. Rarităţile s-au rărit şi ele, iar cumpărătorii s-au diversificat, dar s-au împuţinat.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@yahoo.com

Într-o zi oarecare din timpul săptămânii, o plimbare prin anticariatele din centrul Capitalei dâmboviţene, deloc numeroase pentru un oraş care pretinde că îşi redescoperă spiritul european şi că-l ajustează în funcţie de mult admirate modele occidentale, este suficientă pentru a dezvălui o stare de fapt previzibilă, cu avantaje şi dezavantaje pentru iubitorii de carte. Previzibilă, în primul rând pentru că anticariatul nu mai e, nici el, ce-a fost odată. La o simplă incursiune în aceste spaţii – unele largi şi luminoase, altele strâmte şi întunecoase - în care cărţile se înghesuie pe rafturi şi uneori direct pe podea – îţi dai seama că din „magazin în care se vând cărţi vechi sau obiecte vechi de artă“, cum îl defineşte DEX-ul, anticariatul a ajuns un fel de librărie. În ea se comercializează orice fel de carte second-hand, precum şi carte tipărită în anii recenţi, pe care editurile nu mai reuşesc s-o vândă şi pe care aceste magazine o achiziţionează la preţuri foarte mici. Pe vremuri fief al rarităților de valoare mai mică sau mai mare şi magnet pentru bibliofili, anticariatul, în varianta lui bucureşteană actuală, a rămas un magazin de desfacere de carte, fără criterii, pe principiul „de toate pentru toţi“.

ÎN CĂUTAREA „CĂRŢII ACCESIBILE“

Avantajele sunt cele legate de preţ în primul rând şi ele există şi pentru colecţionari, şi pentru cumpărătorii ocazionali. Dezavantajele sunt pentru cunoscători şi bibliofili, care în asemenea magazine nu găsesc prea des ce caută. Anticariatul Ex Libris din strada Doamnei, de exemplu, vinde toate tipurile de volume. Într-un spaţiu destul de mare, cărţile, aşezate la raft după un vag criteriu tematic, au preţuri cuprinse între 1,99 lei şi câteva sute de lei. Proprietarii pledează pentru forma modernă, eclectică a anticariatului. Stocul de carte rară, departe de a fi o prioritate, este precar, achiziţiile de acest gen sunt foarte puţine şi se fac cu vânzătorii care vin la magazin. Idealul companiei este „cartea accesibilă“, iar „lumea vrea să citească“, spune optimist Gabriela Hanu, administrator al grupului de anticariate Ex Libris. Cartea şcolară are căutare în continuare şi reprezintă marfa cea mai vandabilă pentru acest tip de magazin, susţine reprezentanta firmei, adăugând că a venit vremea pentru un produs pe care-l numeşte „cartea-cadou“.

Cartea şcolară, albumele de artă şi beletristica sunt în general cele mai căutate genuri

Literatura utilitară şi motivaţională domneşte pe rafturi întregi, alături de cărţi tipărite de edituri din România în ultimii ani, dar la preţuri de lichidare de stoc (pornind de la 4,99 lei). Literatura de popularizare este, şi ea, bogat reprezentată - istorii şi antologii ilustrate, editate în ţară şi în străinătate, mai ales volume în engleză, foarte puţine în franceză. Cartea italiană, germană, spaniolă lipseşte cu desăvârşire. Literatura de consum în engleză sau în traducere românească ocupă spaţii generoase – Danielle Steel şi Sandra Brown revin în forţă în rafturi, în colorate ediţii originale, dar şi la fel de coloratele ediţii româneşti din anii '90, alături de thrillere şi atlase geografice, ghiduri practice şi ediţii prescurtate ale unor dicţionare consacrate sau obscure. Cărţi de scriitori obscuri şi ediţii precare coabitează cu ediţii profesioniste şi traduceri consacrate din beletristică. Cu 1,99 lei poţi cumpăra o carte ca „Scrieri filosofice alese“, de Vasile Conta, ediţia BPT, ascuns printre volume de genul „Fetele de bani gata“, de Grid Modorcea sau „Conspiraţia tăcerii“, de Louella Cramer.

Dacă au preţuri rezonabile, între câteva zeci şi o sută de lei, albumele de artă de aproape orice fel, majoritar în limba engleză, se vând bine, spune Gabriela Hanu. Filosofia, religia şi istoria religiilor fac o prezenţă palidă la raft, la acest capitol dominând volume tipărite din anii 2000-2010 în România, care se vând, în cazurile cele mai fericite, la o valoare în jur de jumătatea preţului de librărie iniţial sau actual. Într-adevăr, de toate pentru toţi. În anticariat întâlneşti oameni de toate vârstele, care cumpără mai de toate. „Cărţile de reţete sunt mai ieftine aici“, explică Irina Ioan, pensionară, îndreptându-se cu un braţ de cărţi de bucate spre casa de marcat. „Găseşti volume de istorie interesante, dacă eşti pasionat şi mai ales dacă ai răbdare să cauţi. Vin aici mereu fiindcă sunt preţuri bune. Din librărie nu mi mai permit să cumpăr“, spune Ionuţ Petroviceanu, tânăr funcţionar public.

Anticariatul Ex Libris de pe strada Doamnei se ghidează după principiile „carte accesibilă“ şi „de toa

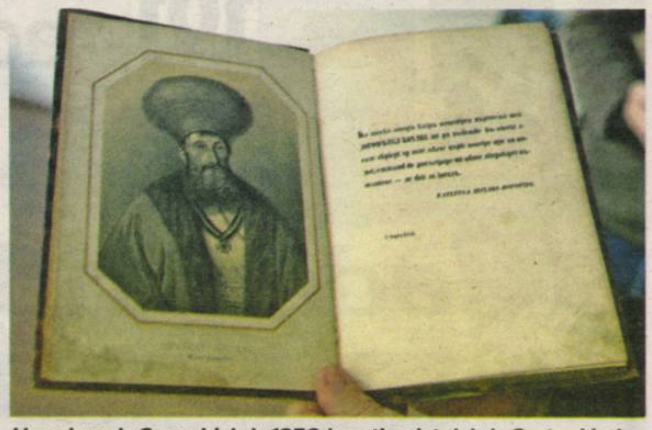

Un volum de Conachi de la 1856, la anticariatul de la Curtea Veche

> Noile generaţii nu sunt interesate de lectură. Provincialii veniţi să studieze la Bucureşti citesc numai în primul an de studenţie, după care se lasă.
>
> **Cosmin Redeca**
> anticar

Dar iată că vine un domn în vârstă, anacronic de elegant, şi întreabă dacă magazinul este interesat să cumpere colecţii complete de reviste şi ziare vechi. Este vorba despre colecţia defunctei reviste „Săptămâna“. Nu, anticariatul nu este interesat, i se răspunde sec. Dar domnul insistă: „Poate un contact, poate ştiţi pe cineva care ar vrea...“. O ridicare din umeri şi s-a mai dus o speranţă. Căci, pentru o mulţime de oameni, vânzarea unor volume din biblioteca proprie sau din cele moştenite înseamnă o posibilitate de a mai face rost de un ban, de voie sau de nevoie.

ASISTENT DE VÂNZĂRI ÎN LOC DE ANTICAR

În anticariat nu mai oficiază anticarul adevărat, eruditul şi/sau bibliofilul cultivat în oraşele europene ale vremurilor apuse, dar şi ale prezentului. Anticarul profesionist este, şi el, o specie pe cale de dispariţie. A fost înlocuit de asistentul de vânzări pentru care cartea e o marfă oarecare. Ca şi multor vânzători din librării, asistenţilor din anticariate, mulţi dintre ei studenţi, le lipsesc pregătirea şi, mai mult, interesul personal pentru domeniul în care lucrează. Devenită doar marfă, cartea second-hand, cartea provenită din lichidările de stoc şi cartea nouă de orice fel, tran-

...zi, ...ele

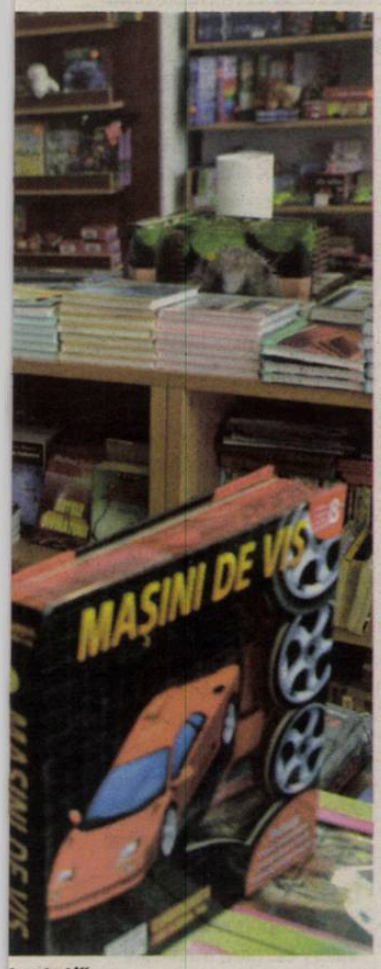

...tru toți"

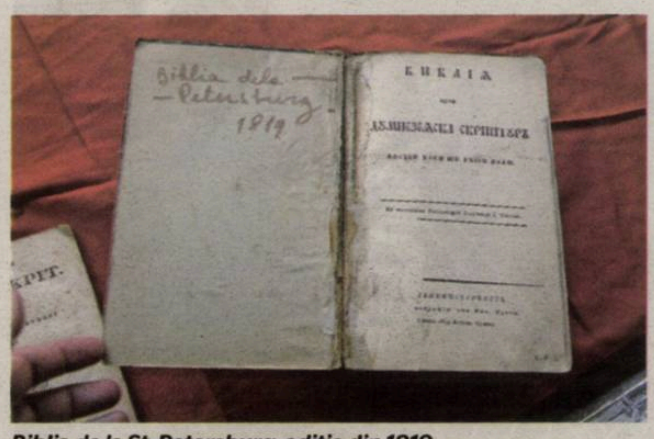

Biblia de la St. Petersburg, ediție din 1819

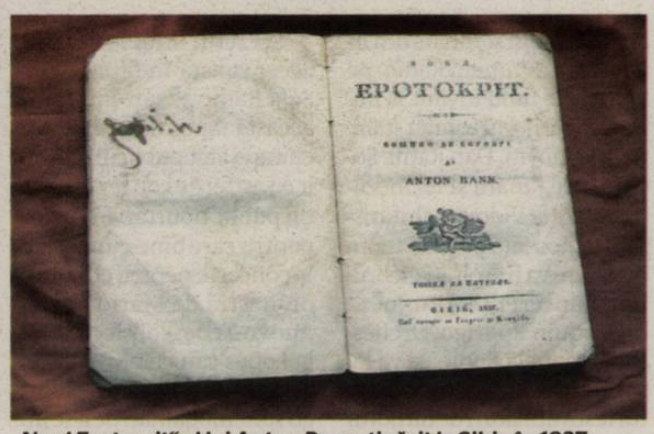

„Noul Erotocrit" al lui Anton Pann, tipărit la Sibiu în 1837

...zacționată la prețuri avantajoase, și-a pierdut aura, chiar dacă nu și puterea de atracție. Angajații anticariatelor nu mai sunt oficianții unui ritual pentru cunoscători și iubitori, ci instrumentele unui business ca oricare altul. De multe ori însă, și speranța anticarului se duce pe apa sâmbetei. Potențialul cumpărător intră, se uită, răsfoiește, eventual întreabă ceva, și pleacă fără să ia nimic. Când spune „la revedere", ceea ce se întâmplă din ce în ce mai rar, înainte să nu se mai întâmple deloc, anticarul îl privește încruntat și-i mormăie un răspuns sau nu răspunde deloc.

CUMPĂRĂTORII SE ÎMPUȚINEAZĂ

Alături de Ex Libris se află Anticariatul Trored, unde cărți tipărite în intervalul '60-'90, cum ar fi traduceri de referință ale scriitorilor moderni, tipărite în bogatele colecții ale Editurii Univers, își așteaptă mohorâte cumpărătorii din ce în ce mai puțini, nici jumătate din câți erau numai anul trecut în aceeași perioadă, estimează anticarul Cosmin Redeca. De pe rafturi se oferă, la numai 10 lei, ediții în stare bună: „Toamna patriarhului", de Gabriel Garcia Márquez, în traducerea lui Darie Novăceanu (1979), Virginia Woolf, „Jurnalul unei scriitoare", tradus de Mihai Miroiu (1980), multe romane ale lui William Faulkner în minunata tălmăcire a poetului Mircea Ivănescu.

Cosmin Redeca, singur în anticariat, vorbește despre lipsa de interes pentru carte, cauza reală a vânzărilor dezastruoase, și crede că nu criza financiară este de vină, ci magia exercitată în continuare de internet. „Noile generații nu sunt interesate de lectură. Provincialii veniți să studieze la București citesc numai în primul an de studenție, după care se lasă", comentează generalizând intervievatul, de altfel tânăr. Reușește să mai vândă traduceri din beletristică, carte studențească și albume de artă, dar prea puțin.

Situația este aproximativ aceeași în celelalte anticariate din zona Unirii-Universitate-Romană. Anticarii primesc oferte de achiziționare de carte permanent. Tot timpul vine cineva care vrea să vândă tratate de medicină, legislație, romane polițiste tipărite în Epoca de aur, de fapt, aproape orice. Numai că proprietarii cumpără, la prețuri derizorii, doar volumele care au ceva șanse să se vândă, preferând să nu riște. ⊙

Cartea veche nu se predă

●● Puține au mai rămas locurile cu tradiție în care să se vândă carte cu adevărat veche, carte rară, ediții bibliofile, în care cunoscătorul să meargă la sigur, știind că are șanse să găsească ce caută. Iar unul dintre acestea este celebrul anticariat de lângă Curtea Veche, de pe Strada Franceză, cel mai vechi dintre cele (încă) existente acum pe piața bucureșteană. Acesta își așteaptă în continuare clienții, cu anunțul de „deschis" în cea mai mare parte a timpului. Dar în general aici, fiind vorba de cărți cu adevărat scumpe și rare, tranzacțiile se fac prin discuții prealabile între bibliofilii interesați și cei doi anticari care oficiază, de ani buni, în acest spațiu. „Am reușit să păstrăm deschis acest loc, dar ne-am concentrat exclusiv pe carte veche, bibliofilă", explică anticarul Mircea Stupar, care, alături de colegul său, Marius Nicolescu, se ocupă, încă din anii '80, cu comerțul de carte de anticariat, în primul rând în acest loc, dar și în alte magazine care au dispărut, rând pe rând, din peisaj. „Pot să vă spun că, din numeroasele anticariate din rețeaua de stat care funcționau în 1990, au mai rămas deschise doar trei: cel de lângă Librăria Eminescu, cel de vizavi de Piața Sf. Gheorghe și acesta", povestește anticarul, personaj legendar pentru iubitorii de carte veche din București. Un alt anticariat cu carte bibliofilă gestionat de cei doi, vizavi de CEC, la parterul Librăriei Academiei, s-a desființat recent.

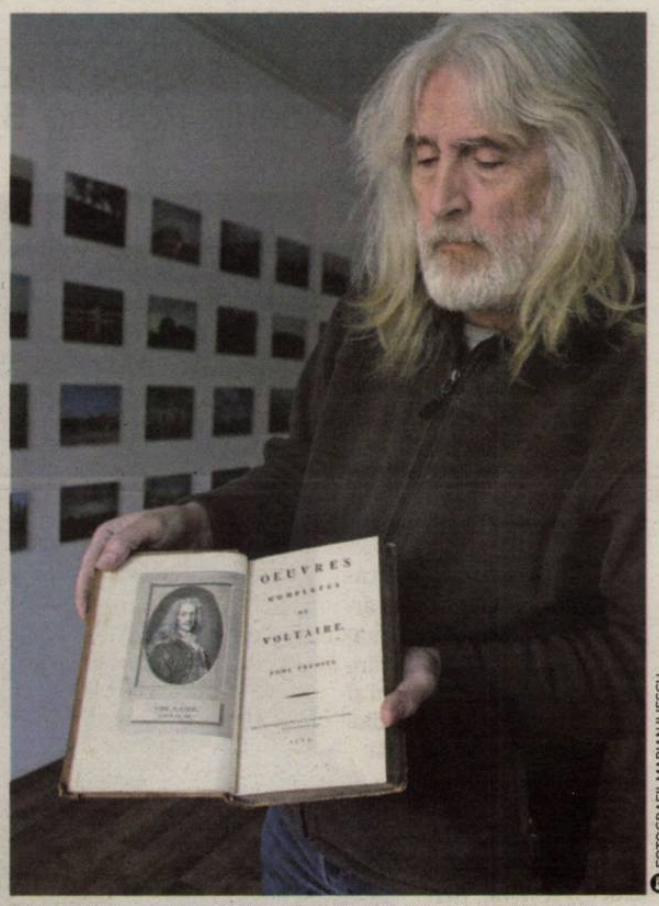

FOTOGRAFII: MARIAN ILIESCU

Mircea Stupar și primul volum al ediției Voltaire din 1784

INVAZIE SECOND-HAND

Care să fie cauza extincției treptate, care, de la an la an, a dus la situația de-acum, iubitorul de carte regăsind cele mai bizare schimbări de destinație, în locurile în care a trăit fiorii atâtor descoperiri și a mângâiat coperțile atâtor cărți îndelung căutate sau, pur și simplu, revelate la fața locului, prin hazard ori predestinare? Sigur că invazia cărții second-hand, la prețuri mici și ediții de masă, a avut un cuvânt greu de spus. Sigur că putem să dăm vina la nesfârșit pe internet și pe noile mijloace de comunicare și de informare, fără să înțelegem că problema se află nu în tehnologie, ci în noi și în felul în care ne raportăm, ca societate, la setul de valori și la principiile educației. „Prin forța lucrurilor, o generație de bibliofili s-a stins. O altă generație, nouă, nu a apărut, pentru că cei tineri au găsit alte modalități de a-și petrece timpul sau de a se informa", crede, cu amărăciune, Mircea Stupar. „Chiar dacă cei tineri citesc, ei nu mai sunt interesați, în orice caz, de cartea ca obiect frumos, de cartea cu valoare bibliofilă", adaugă el.

VOLTAIRE ÎN 70 DE VOLUME

În orice caz, anticariatul de la Curtea Veche supraviețuiește în continuare și rămâne un reper pe harta bibliofilă a Bucureștiului. Chiar dacă nu mai etalează abundența de volume de odinioară – ele apar doar în vitrină și pe o jumătate de perete plin de rafturi, iar restul spațiului este folosit pentru expoziții temporare, de plastică sau de fotografie –, cartea rară există aici, păstrată bine în depozite, iar cei doi „oficianți" ai acestui cult care pare deja – de ce? – din alte vremi sunt dispuși să dea oricând detalii celor în mod real interesați. Cum intri, atrage atenția o ediție completă Voltaire, în 70 de volume, care ocupă două rafturi întregi. „Este ediția Beaumarchais, din 1784, cea care l-a dus la faliment, de altfel, pe editor. Lipsesc doar două sau trei volume, dar pot fi găsite, la cerere", explică anticarul. Prețul total (altfel nu se pune problema vânzării): 20.000 de lei.

⊙ **Doinel Tronaru**

Ediții princeps

Printre edițiile rare de carte românească deținute de anticariat în acest moment, se află: „Note și schițe", de I.L. Caragiale, ediție princeps din 1892; o ediție a poeziilor lui Costache Conachi, de la jumătatea „veacului romantic" (1856); o ediție (princeps, cum altfel?) din poeziile lui Paris „Mumulean, glas cu durere"; sau „Romanțe pentru mai târziu", cu o epigramă improvizată de creionul lui Minulescu pentru Goga pe pagina de gardă. Mai atrag atenția – din era chirilicelor – „Noul Erotokrit" al lui Anton Pann sau un exemplar al Bibliei editate la St. Petersburg, în anii 1810. Mircea Stupar este de părere că o ediție rară nu este atât cea princeps a poeziilor lui Eminescu, cât ediția Creangă din 1892, care a avut un tiraj foarte mic, sau volumul de debut al lui Bacovia, scos într-un tiraj confidențial, fără să mai vorbim de volumașele avangardiștilor.

LUMEA DE SUNETE

O săptămână de chitară clasică la Sala Radio

Chiar în această seară va avea loc deschiderea oficială: chitaristul spaniol Ricardo Gallén cântă muzică de Albéniz, Rodrigo, Brouwer, Regondi și Bach

Dacă vă place primăvăratica sonoritate a chitarei clasice, nu puteți rata Festivalul Internațional de Chitară Clasică de la Sala Radio, cel mai amplu și mai important eveniment de gen din țară, ajuns la a V-a ediție.

Oltea Șerban-Pârâu

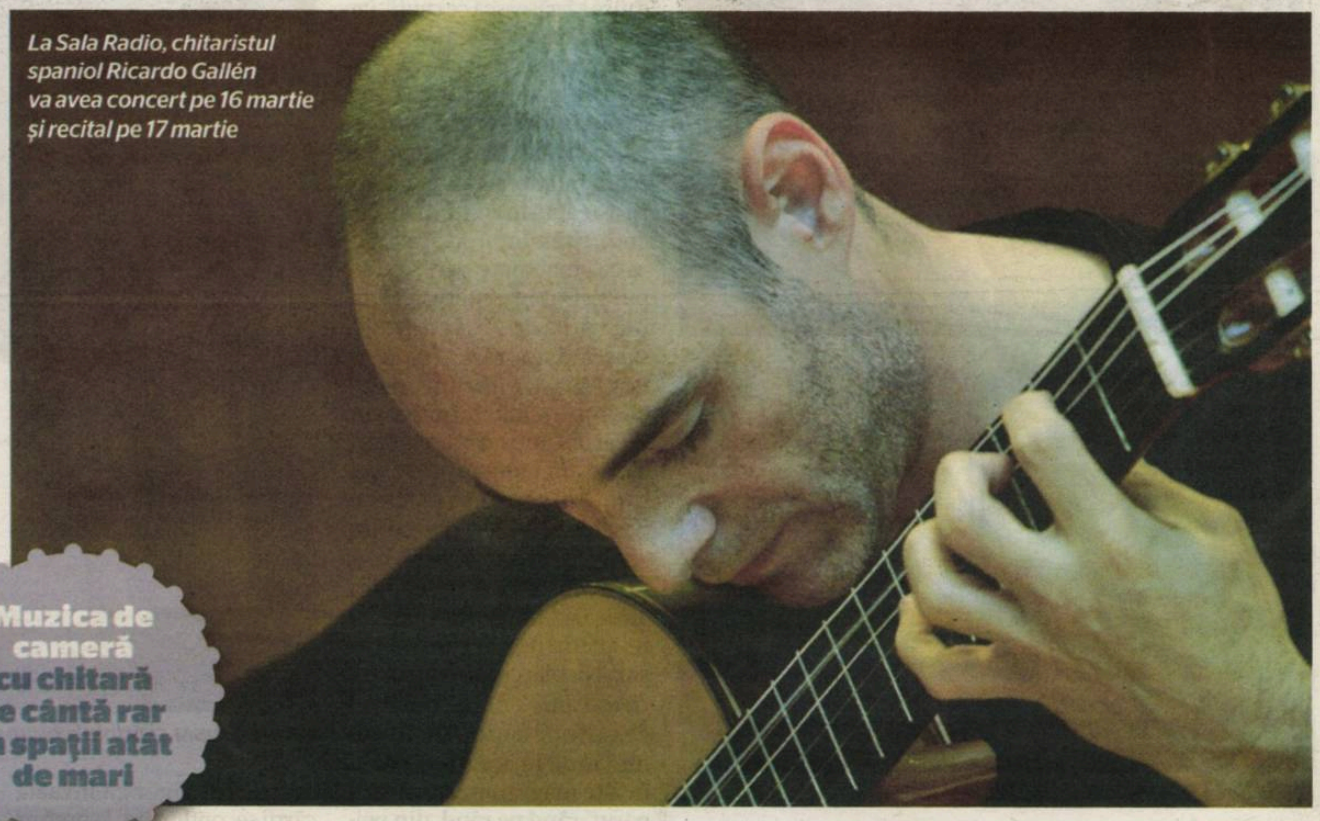

La Sala Radio, chitaristul spaniol Ricardo Gallén va avea concert pe 16 martie și recital pe 17 martie

Muzica de cameră cu chitară se cântă rar în spații atât de mari

Trei apreciați chitariști ai momentului – Ricardo Gallén, Goran Krivokapić și Ana Vidovic – vor cânta cu Orchestra de Cameră și cu Orchestra Națională Radio, dar pe primul dintre aceștia îl vom putea asculta și în recitaluri solo. De altfel, recitalurile solo, în duo sau trio sunt de căutat la acest festival, pentru că muzica de cameră cu chitară este rareori programată în spații atât de încăpătoare și de favorabile din punct de vedere al acusticii precum Sala Radio.

Cu zeci de premii la festivaluri și cu participări la concursuri internaționale, captivând publicul de pe toate continentele, Ricardo Gallén va putea fi ascultat în concert pe 16 martie și în recital pe 17 martie, cu un program atractiv cuprinzând lucrări de Albéniz, Rodrigo, Brouwer, Regondi și Bach. La sfârșit de săptămână apar pe afiș și românii, cei pe care pasionații i-au auzit și la alte ediții: sâmbătă, 19 martie, vin chitariștii Stan Zamfirescu și Costin Soare, cărora li se alătură flautistul Ion Bogdan Ștefănescu, cu muzică de Mangore, Sor, Pujol, Bogdanovic, Tarrega, Mozart, Chopin, Bartok, Davies și Piazzolla; duminică, 20 martie, programul poartă titlul „«Isvor» - muzică românească tradițională veche, de la Dimitrie Cantemir la Barbu Lăutaru", cu formația Imago Mundi și Bogdan Mihăilescu, iar marți, 22 martie, Trio Zamfirescu va cânta piese de Vivaldi, Boccherini, Bizet, Albeniz, Paco de Lucia, Gipsy Kings, Piazzolla.

Info

Festivalul Internațional de Chitară Clasică, ediția a V-a
Unde: Sala Radio (București)
Perioada: 16-23 martie 2011

CHITARA ȘI ORCHESTRA

Dar revenind la unicitatea acestui eveniment de tradiție de la Sala Radio, Festivalul Internațional de Chitară Clasică produs de orchestrele și corurile Radio este singurul care aduce pe scenă, alături de chitariști și chitariste, și două orchestre. Începutul și finalul sunt semnate de Orchestra de Cameră Radio, pe 23 martie fiind invitat la București dirijorul român stabilit la Hanovra, Dan Rațiu. Solistă este tânăra și fermecătoarea Ana Vidovic, chitaristă recunoscută pe plan mondial, care va fi eroina celebrului „Concert din Aranjuez" de Joaquin Rodrigo. Orchestra Națională Radio își va lăsa semnătura pe agenda acestui festival alături de dirijorul Ralf Sochaczewsky, vineri, 18 martie, când îl va acompania pe Goran Krivokapic în „Concertul pentru chitară și orchestră" de Villa Lobos.

Secretul unui festival de acest tip stă în faptul că la Sala Radio se vor întâlni în această săptămână dedicată chitarei atât publicul obișnuit cu astfel de concerte, cât și un public nou, tânăr, curios, pentru care bine-cunoscutele concerte pentru chitară și orchestră de Mario Castelnuovo-Tedesco, Hector Villa Lobos sau celebrul „Concert din Aranjuez" de Rodrigo sunt modalități de a se împrieteni cu muzica clasică. Toate concertele încep la ora 19.00, iar programul complet al Festivalului se găsește pe site-ul *orchestre.srr.ro*.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Nigel Kennedy cântă cu Damian Drăghici

Muzicienii **Nigel Kennedy (foto)** și Damian Drăghici vor cânta împreună, pe 8 mai, în Piața Constituției din București, în cadrul evenimentului „Classical Meets Jazz". Concertul reprezintă un dialog inedit între muzica clasică și jazz, între vioară și nai, între registrul internațional și expresia muzicală românească. Pe lângă repertoriul clasic și de jazz al serii, printre momentele speciale se anunță interpretarea unor fragmente din repertoriul marilor muzicieni George Enescu, Maria Tănase, Grigoraș Dinicu, Fănică Luca și Georges Boulanger.

BUCUREȘTI

Mario Brunello, la Festivalul Enescu

Violoncelistul italian Mario Brunello va concerta la București pe 17 septembrie, de la ora 19.00, la Sala Radio, în cadrul seriei „World Music" a Festivalului Internațional „George Enescu". Mario Brunello a lucrat cu mari dirijori și orchestre: Claudio Abbado/ Mahler Chamber Orchestra - Lucerne Festival Orchestra - Simon Bolivar Orchestra, Yuri Temirkanov/ BBC Symphony Orchestra, Valery Gergiev/ Mariinsky Theatre Orchestra - Rotterdam Philharmonic - London Symphony, Riccardo Muti/ Filarmonica della Scala.

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

1896

Cele 60 de fotografii expuse la Muzeul Țăranului Român „smulg un sunet din trecutul vieții" unui sat elvețian de la sfârșitul secolului al XIX-lea

Muzeul Național al Țăranului Român prezintă până la sfârșitul lunii, în colaborare cu Ambasada Elveției în România, la sala Irina Nicolau, expoziția de fotografie „Viața unui sat elvețian la 1896".

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Expoziția își propune să aducă în atenția publicului, prin intermediul imaginilor-document, aspecte de viață cotidiană din Elveția rurală de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Cele șaizeci de imagini sepia – 45/30 – puse la dispoziția muzeului de cercetătorul etnolog Radu Octavian Maier reprezintă așezări tradiționale din cantoanele elvețiene, între care se disting interioarele locuințelor din Montbovon, Stanz, precum și ecourile Renașterii târzii ale Casei Chalamala. Acestora li se alătură imagini ale așezărilor temporare din zona alpină, ale bisericilor sătești, dar și ale fermelor de prelucrare a laptelui.

JUNA RODICA

Ceea ce face farmecul unei astfel de expoziții – cu imagini, iată, chiar din (din ce în ce mai) îndepărtatul secol XIX – nu este atât aspectul documentar, ci faptul că toate aceste exterioare și interioare nu sunt, în cele mai multe dintre cazuri, pustii, ci sunt populate de ființe umane, vii, care trăiesc și respiră în cadrul imortalizat de „ochiul" aparatului de fotografiat. Principiul unei fotografii, de la Daguerre încoace, este ca în cadru, de cele mai multe ori, să existe o ființă umană, pentru a putea raporta peisajul la propriile noastre dimensiuni, pentru a-l antropomorfiza. Astfel, stranietatea unui astfel de demers vine din conștiința faptului că toate acele ființe pe care le vedem în pozele îngălbenite de vreme, surprinse în activitățile lor cotidiene, sunt – de multă vreme – moarte. În mijlocul unei străzi animate, unde oamenii își văd de treburile lor, o „junǎ Rodică", surprinsă cu o „cofă" în mână, ducându-se spre cine știe ce activități rutiniere numai de ea știute, se întoarce și se uită, din centrul cadrului, spre obiectiv și spre noi, provocând privitorului veritabile frisoane.

Info

„Viața unui sat elvețian la 1896", expoziție de fotografie
Unde: Muzeul Țăranului Român, Sala „Irina Nicolau" (Șos. Kiseleff nr. 3, intrarea din str. Monetăriei)
Când: până la 3 aprilie, de marți până duminică, între orele 10.00 și 18.00

„ÎNGERUL EXTERMINATOR"

Nu avem de-a face cu o reconstituire de epocă, nici cu marile momente ale istoriei surprinse de camera foto, ci de viața unor oameni obișnuiți, comuni, care au avut șansa să fie astfel „încapsulați" temporal pentru generațiile viitoare. Răsfoirea unor astfel de albume sau vizitarea unor astfel de expoziții declanșează, în acest mod, reflecții asupra „îngerului exterminator" – Timpul –, mai eficient în acțiunea sa distructivă decât orice armă de exterminare în masă imaginată vreodată. Este sentimentul provocat, de exemplu, de filmele fraților Lumière, care nu au făcut altceva decât să înregistreze pe peliculă cele mai insignifiante evenimente ale vremii. O altă observație pe care o poate face privitorul român, la vederea acestor fotografii, este diferența între ce însemna un sat elvețian, la sfârșitul secolului al XIX-lea, și ce însemna (și înseamnă) un sat românesc. Diferența de civilizație – occidental-europeană/oriental-europeană – își spune cuvântul în fiecare imagine. Indiferent că este vorba de spațiul germanic sau de cel francofon, localitatea arată mai degrabă ca un orășel medieval, burguri la care spațiul românesc – mai ales cel din afara Ardealului – n-a visat nicicând.

PUBLICITATE

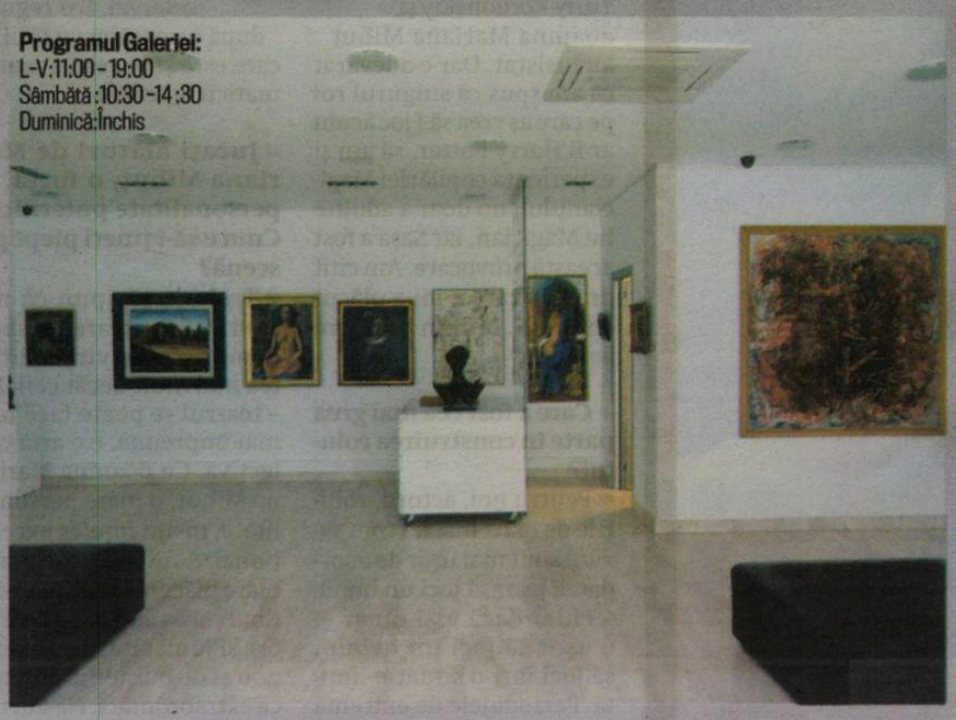

Galeria COLORS ART
este singura galerie de artă modernă din România specializată în artiști români, care au lucrat și în străinătate, cu cote internaționale

Artiștii galeriei:

Isaac ANTCHER
Corneliu BABA
Dimitrie BEREA
Victor BRAUNER
Constantin BRANCUSI
Mircea CIOBANU
Aurel COJAN
Jean DAVID
Natalia DUMITRESCU
Francois GALL
Lucian GRIGORESCU
Nicolae GROPEANU
Etienne HAJDU
Jacques HEROLD
Marcel IANCU
Alexandru ISTRATI
George MARCULESCU
Samuel MUTZNER
Paul NEAGU
Gheorghe PETRASCU
Jules PERAHIM
Magdalena RADULESCU
Victor ROMAN
Paul SCORTESCU
Arthur SEGAL
Michel SIMONIDY
Victor VASARELY

COLORS ART GALLERY împreună cu Galeria LE MINOTAURE Paris vă invită la

Abstractul în Pictura lui Cojan

Expoziția va avea loc în perioada 18 martie - 8 aprilie 2011 . Vernisaj, vineri 18 martie, începând cu ora 17.00.

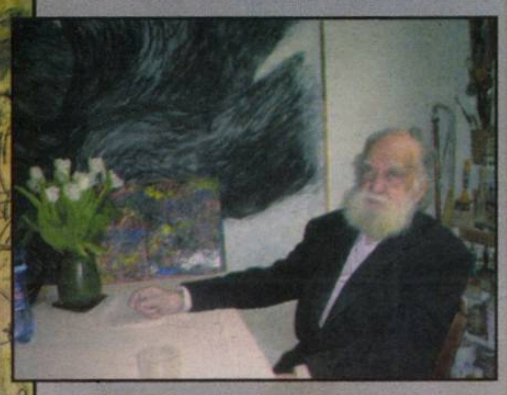

Aurel Cojan - "Mouvement", 1985,
tehnică ulei pe pânză dimensiuni 99,7 x 72 ,9 cm.

Într-o perioadă de preaslăvire a unui regim și a unor conducători nedemni, Cojan a avut verticalitatea marelui artist. Nu a făcut copromisuri. Ca urmare, nu a primit comenzi. Nu a avut de multe ori cele necesare unui trai minimal. Dar nu i-a păsat. A pictat pe ce s-a putut. A înobilat orice bucățică de hartie, carton sau pânză.

PICTURA ERA OXIGENUL !
Pentru tânărul care, acum mai bine de șase decenii își expune lucrările în florăria mamei sale de lângă Biserica Italiană din București, **PICTURA ÎNSEAMNĂ VIAȚA ! "**

Textul de Florin Colonaș, în catalogul expoziției "Cu gândul la Cojan", Galeria "Contrapunct", București 1999 "

Colors Art Gallery, Strada Putul lui Zamfir nr. 22-24, sector 1, București
Tel: (+40) 21 211 57 28, Fax: (+40) 21 210 50 42, Email: office@colorsart.ro, Web: www.colorsart.ro

MARIAN RÂLEA:

„Ar trebui să ne întoarcem la sinceritatea copilului din noi“

Actorul Marian Râlea reușește performanța de a juca excepțional rolul unui băiețel de 9 ani, în cea mai recentă montare a lui Yuriy Kordonskiy de la Bulandra: „Îngropați-mă pe după plintă“

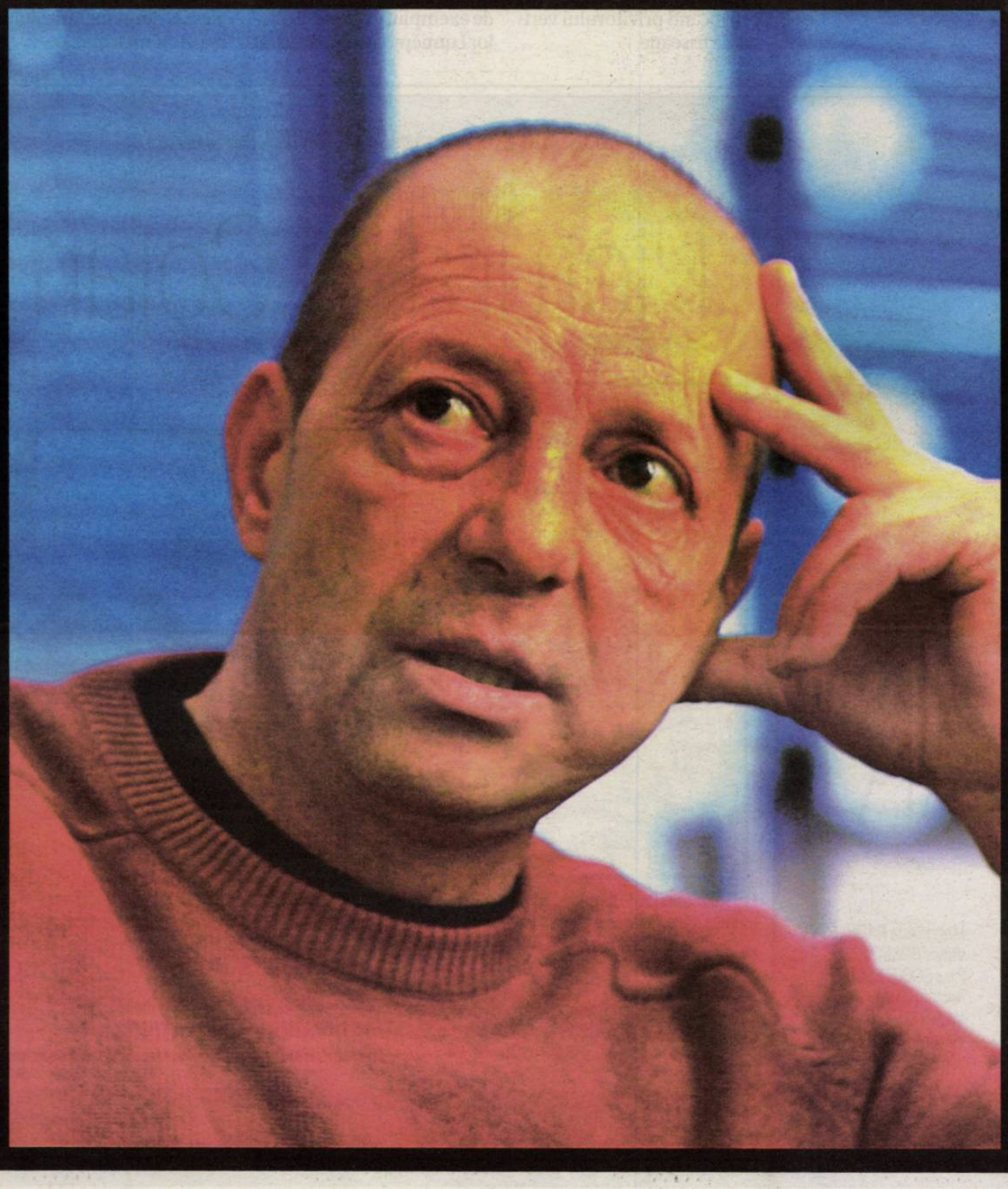

FOTOGRAFII: PETRICĂ TĂNASE

În vârstă de 54 de ani, actorul mărturisește că are o singură „mare problemă“ legată de profesie: nu și-a impus nicio limită. „Am mers și pe șina de la cortină, am stat agățat și de balcoane“, spune el.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

● **„Adevărul“: „De când îl așteptam pe Marian Râlea într-un rol de copil“, au fost reacțiile spectatorilor despre Sașa Saveliev, în montarea lui Kordonskiy. Un rol de copil-adult, îl caracterizați dumneavoastră.**

● **Marian Râlea:** Da, de fapt, sunt două roluri. Este rolul autorului romanului, Pavel Sanaev, un tânăr regizor din Rusia, adultul care-și amintește senzațiile pe care le avea în copilărie și cel al copilului Sașa, de 9 ani. Mai întâi, n-am vrut să-l joc pe Sașa, din lipsă de timp – era perioada Crăciunului, aveam turnee internaționale, filmam la studiourile Media Pro. Ducu Darie, Yuriy Kordonskiy și doamna Mariana Mihuț au insistat. Dar e-adevărat că am spus că singurul rol pe care aș vrea să-l joc acum ar fi Harry Potter, să am și experiența copilăriei Magicianului, nu doar a adultului Magician, iar Sașa a fost această provocare. Am citit dramatizarea, mi-a plăcut enorm și, într-un final, am acceptat.

Actorul a avut teza de doctorat cu tema „Jocul copilăriei în teatru“

● **Care a fost cea mai grea parte în construirea rolului?**

● Pentru noi, actorii, rolurile de extremă, de compoziție sunt mai ușor de abordat. E ușor să joci un bunic – chiar dacă ești tânăr –, e ușor să joci un nebun, să joci într-o situație-limită. Personajele de extremă sunt cele pe care le poți ține în mână, poți să te joci cu ele fiindcă spectatorul nu are de unde să știe cum e un nebun sau bunicul tău. Nimeni nu poate ști cum e copilul Sașa, de 9 ani. În dramatizare nu s-a vrut o delimitare clară a copilului și a autorului. Asta a fost cea mai grea parte a rolului, această trecere, care să nu fie previzibilă față de spectator și chiar să surprindă. O trecere care trebuia făcută cu mare finețe, cu acuratețe matematică.

> Problema lumii noastre politice este o anume infatuare că românul s-a născut și poet, și afacerist, și, mai ales, oltean.
>
> **Marian Râlea**
> actor

● **În ce sens acuratețe matematică?**

● E vorba de ritmul rostirii, al situației și al jocului. Cel mai greu pentru un actor este să găsească acel timing al vieții în care tu, fiind pe scenă, deci la un metru și jumătate deasupra spectatorului, să-l faci pe spectator să se simtă ca și cum ce se întâmplă pe scenă este problema lui, să-l implici.

De fapt, viața în sine impune o regulă matematică, cea de trei simplă: să știi de la ce se pleacă, unde se ajunge și să fii conștient că e foarte important cum și când accelerezi. E o regulă după care trăim cu toții și care este și povestea matematicii în teatru.

● **Jucați alături de Mariana Mihuț, o forță, o personalitate puternică. Cum e să-i țineți piept pe scenă?**

● Trebuie să spun că nu cred în actorii care vor să-și demonstreze virtuozitatea mai mult decât ceilalți – teatrul se poate face numai împreună, e o artă colectivă. Cu doamna Mariana Mihuț, o mare personalitate, m-am înțeles excepțional. A fost o bucurie și o mare plăcere să fim alături, fiind vorba de o piesă de trei ore și jumătate, de un text nou și de o tradiție rusească extraordinară. Ne-am temut amândoi de grandoarea proiectului: text foarte mult, situații puternice, trăiri intense – toate s-au repetat la foc fierbinte –, dar asta n-a dus decât la acel fel de ajutor pe care eu l-am simțit de la dânsa și dânsa de la mine. După trei săptămâni, cât am repetat textul, când am trecut la mișcare, dumneai mi-a spus: „Marian, te iau acasă! Numai cât te văd pe scenă, sărind pe-aici, îmi trece orice supărare și pot să învăț mai ușor textul!“. (Râde)

● **„Îngropați-mă pe după plintă“ e un spectacol în-**

Încheiat, dialogul dintre actori e bine strâns şi spectatorul o simte. Aveţi acelaşi sentiment, de pe scenă?

● Cred că rar se întâmplă, în teatru, acel moment în care toţi actorii sunt uniţi într-o idee, când totul le aparţine şi nu le aparţine nimic, când spectatorul devine şi el părtaş la întâmplare. La final, aplauzele nici măcar nu mai sunt pentru efortul nostru, al actorilor, sunt pentru întreaga viaţă pe care spectatorul a trăit-o şi pe care i-am adus-o pe tavă, intrând în sufletul lui. Pentru asta sunt aplauzele din final şi da, aşa le şi simţim.

● Vi se întâmplă să vă bântuie rolurile, personajele?

● Dacă începe să te bântuie un rol şi te comporţi ca Vlaicu Vodă sau ca Regele Lear, e mai dificil. Există instituţii specializate pentru asta. (Râde) Nu, nu se întâmplă. Dar e adevărat că noi, actorii, continuăm starea de pe scenă cam încă o oră după spectacol.

● Ce faceţi în ora aceea?

● Încerc să mă conving că a fost bine, că nu am greşit. Încerc să uit starea pe care o am, şi pe cea de bucurie, şi pe cea de neîmplinire – dacă a fost aşa. Nu mănânc. Ieşirea din teatru se face destul de lent. Unii actori se plimbă în jurul teatrului,

Marian Râlea, în rolul lui Saşa, în spectacolul „Îngropaţi-mă pe după plintă", de la Bulandra

FOTO: MARIAN ILIESCU

nu pot să meargă imediat după spectacol acasă. Vrei să consumi din starea pe care ai trăit-o pe scenă, s-o laşi cumva pe stradă, să n-o mai duci cu tine în spate.

● Aplauzele de la finalul spectacolului vă influenţează starea?

● Sunt două senzaţii care se întrepărtund la finalul unui spectacol: senzaţia regretului că s-a terminat, dar şi senzaţia uşurării că ai scăpat de corvoada care se numeşte reprezentarea vieţii în teatru. La teatru nu există bis – mi-ar plăcea ca spectatorii să ceară un bis la o scenă anume. În acelaşi timp, la finalul piesei simt relaxarea, simt că nu mai aparţin spectacolului şi că o să-mi aparţin şi mie. În funcţie de intensitatea aplauzelor, le simt şi a doua zi după spectacol. Uneori mă întreb: „Ce le-o fi plăcut atât de mult?". Alteori, dacă aplauzele au fost „la jumătate" – „De ce şi ce nu le-a plăcut?".

● Din perspectiva lui Saşa Saveliev, de nouă ani, ce sfat i-aţi da unui adult care caută să se bucure de viaţă?

● Să nu-şi piardă partea aceea din suflet care există în fiecare dintre noi şi să se întoarcă atunci când îi e greu, dar şi atunci când îi e bine la sinceritatea copilului. Şi sigur va fi liber. ✪

A fost şi Magician, şi Regele Lear

●● Marian Râlea, actorul-fetiş al regizorului Mihai Mănuţiu, a lucrat de-a lungul carierei cu nume importante din teatrul românesc precum: Silviu Purcărete, Cătălina Buzoianu, Tompa Gábor sau Dragoş Galgoţiu. În cariera sa a jonglat cu roluri diferite, de o amplă expresie artistică, trecând de la Farfuridi, la Regele Lear sau Iov, la celebrul Magician (timp de zece ani). Actorul a fost, în anii '90, realizator al emisiunii „Abracadabra" de la PRO TV. ✪

„Îmi înţeleg căderile"

● „Lumea se schimbă atât de repede, iar atunci când ai senzaţia că eşti deasupra ei, că o poţi controla, momentul căderii este cumplit", aşa aţi analizat rolul Regelui Lear din spectacolul lui Tompa Gábor. Care rămâne relaţia dumneavoastră cu lumea?

● Una de prietenie. Iubesc foarte mult oamenii. Căderi, coşmaruri avem cu toţii. Dar nu cred că sunt deosebit de ceilalţi, de aceea îmi şi înţeleg căderile. Sunt atâtea de multe necazuri mai mari decât ale mele, încât ar fi necinsit să cred că suferinţa mea e una dusă până la cer. Căderile sunt personale, nu privesc pe nimeni. Uneori trec uşor peste ele, alteori încerc să înţeleg de ce s-au întâmplat. Fiind un Săgetător, am căzut în picioare mereu – nu ştiu de ce. Deci, căderile mele nu ţin de abis, sunt nişte căderi absolut omeneşti.

● Ce vă echilibrează?

● Întotdeauna când am avut senzaţia că s-a întâmplat ceva rău m-am întors la scenă şi asta mi-a dat puterea să merg mai departe. Şi am şi avut împrejurul meu oameni care au ţinut la mine şi m-au ajutat să merg mai departe.

● Există o limită pe care v-o impuneţi când construiţi un rol şi nu treceţi de ea niciodată, ca să vă protejaţi?

● Marea mea problemă este că nu mi-am pus nicio limită! Jocul a contat foarte mult. Am încercat tot ce poate ţine de puterea unui actor. Am mers şi pe şina de la cortină, am stat agăţat de balcoane, am jucat în tot felul de spaţii, de la beciuri, la cluburi... Aşa am simţit că e bine. Nu există limită în meseria de actor – atât timp cât crezi în ea. Se şi spune că în momentul în care intri pe scenă, durerea se reglează. Pe scenă eşti protejat, nu ţi se poate întâmpla nimic. N-o să auziţi niciodată despre accidente cu reflectoare care cad peste actori, de exemplu. Actorul – dacă e concentrat la ce face – va simţi când acel reflector se desprinde.

● Interpretaţi în telenovela „Iubire şi onoare" un politician. N-o să vă întreb despre dualitatea dintre a juca teatru şi a juca în telenovele – o alegere adesea blamată. În schimb, vă întreb: Cum aţi caracteriza ce se întâmplă cu România şi cu oamenii ei politici?

> Iubirea a fost întotdeauna un preaplin care există în noi şi care, după ce a dat pe dinafară, este doar plin. Tocmai acel moment când preaplinul se revarsă este iubirea.
>
> **Marian Râlea**
> actor

● Traian Năstase, personajul din „Iubire şi onoare", e la fel de superficial ca toţi politicienii de acum, la fel de suficient. Problema lumii noastre politice este o anume infatuare că românul s-a născut şi poet şi afacerist şi, mai ales, oltean. Dar personajele noastre politice sunt personaje simpatice – comunică, au chiar o aură şi au dreptatea lor, privite independent. Nu-i urăsc pe politicieni, n-am cum. Pe unii îi şi cunosc. Probabil, unii dintre ei chiar cred în ce fac, ăsta e paradoxul. Însă nu cred că ştiu cât costă pâinea – asta chiar nu cred.

● Astăzi, vă e dor de Magician?

● Nu, este conţinut. (Râde) Lumea mi-a spus că n-o să mai pot să scap de Maginian şi aşa s-a şi întâmplat. Dar e o imagine care-mi face plăcere. Gândiţi-vă că am fost acest personaj timp de zece ani, într-o perioadă în care nu aveam concurenţă. Îl iubesc pe Magician pentru că mi-a dat libertatea să mă exprim în teatru şi pentru că aşa am „furat" de la copii tot ce aveau ei mai nebunesc, sinceritatea – şi-am dus-o pe scenă.

● V-aţi gândit vreodată să scrieţi o carte pentru copii?

● A existat o tentaţie, dar nu în sensul de a scrie eu. Aveam la un post de radio o emisiune unde copiii „scriau" în direct o poveste fără sfârşit – eu doar îi ghidonam cu personajele. Povestea asta fără sfârşit era aceeaşi poveste pe care o ştim cu toţii, cu Bine şi Rău, cu intrare spre Poarta Visului. Mi-ar plăcea, de exemplu, să fac o comparaţie între poveştile mitologice ale diferitelor ţări şi imperii. O poveste a lumilor apuse. Dar cea mai frumoasă poveste pe care am citit-o este povestea lui Charles Dickens, spusă copiilor lui – povestea lui Iisus. Şi-atunci, ce să scriu mai mult de-atât? Nici măcar n-am citit toate poveştile care există în lume. Este ca la Hamlet. Ce să joci la Hamlet? Trebuie să joci fiecare cuvânt.

● Sunteţi un actor care arde, se consumă cu fiecare rol. Din ce vă încărcaţi?

● Nu există aşa ceva: asta e meseria, suntem obligaţi să jucăm, am fost educaţi aşa. Actoria e o vamă între realitate şi visare. Vedeţi? Mai bine aş scrie poezie – dar îl iubesc pe Mircea Cărtărescu, aşa că revin la întrebarea: „Ce să mai scrii?". Abia am reuşit să-mi scriu doctoratul.

● Cu ce temă vi l-aţi dat?

● Jocul copilăriei în teatru. O comparaţie între jocul copilului şi jocul actorului. Iar concluzia e că, totuşi, copilul joacă mai bine.

● Pentru că am ajuns la copii, la puritatea şi la jocul lor, pe care le îndrăgiţi, v-aş propune un exerciţiu, o definiţie. Cum vedeţi iubirea?

● Să fiu „deştept", să fiu „sincer", cum să fiu? (Râde) Da, e o întrebare... Iubirea a fost întotdeauna un preaplin care există în noi şi care, după ce a dat pe dinafară, este doar plin. Tocmai acel moment când preaplinul se revarsă este iubirea. ✪

TELE-TEXT

Lista mea de enervări lingvistice

Cezar Paul-Bădescu

Inspirat de emisiunea „50 de minute cu Pleşu şi Liiceanu“ de duminica trecută, care a avut tema „Cum vorbim“, am să trec şi eu în revistă greşelile de limbă din spaţiul public (şi mai ales de la televizor) care mă zgârie cel mai tare la ureche.

Am şi eu, ca şi Andrei Pleşu şi Gabriel Liiceanu, exasperările mele când aud „fapta care a făcut-o“ în loc de „fapta pe care a făcut-o“, „am decât o soluţie“ în loc de „nu am decât o soluţie“ sau „am numai o soluţie“, „eu, ca şi politician“ în loc de „eu, ca politician“. Pe lângă greşelile amintite în emisiunea de la TVR 1, aş mai avea câteva exemple de proastă utilizare a limbii, care mă irită nespus.

De exemplu, nu-mi pică deloc bine când aud forma verbală „vroiam“. Corect este, desigur, „voiam“ sau „vream“, pentru că nu există verbul „a vroi“, ci „a voi“ sau „a vrea“. Nu ştiu cum au ajuns aceste două verbe să se iubească într-atât încât să ajungă să facă şi plozi (desigur, din categoria nici cal, nici măgar).

Tot aşa, mă impresionează neplăcut când aud un vorbitor spunând „mi-ar place“ sau „va apare“, în loc de „mi-ar plăcea“ şi, respectiv, „va apărea“. Sau „să aibe“ în loc de „să aibă“.

Andrei Pleşu amintea, în emisiunea de duminică, de folosirea chipurile mai elegantă, dar de fapt ţopească a unor cuvinte ca „a lectura“, în loc de normalul „a citi“. La aceeaşi categorie, mie mi se strepezesc dinţii când aud că evenimentele „debutează“ sau „demarează“ şi nu „încep“. De ce o fi ruşinos să începi şi de-a dreptul elegant să demarezi? Tot la capitolul „cum vorbesc oamenii finuţi“ ar intra folosirea aberantă a cuvântului „locaţie“. „Loc“ sau „spaţiu“ sunt percepute ca făcând parte din vorbirea oamenilor simpli.

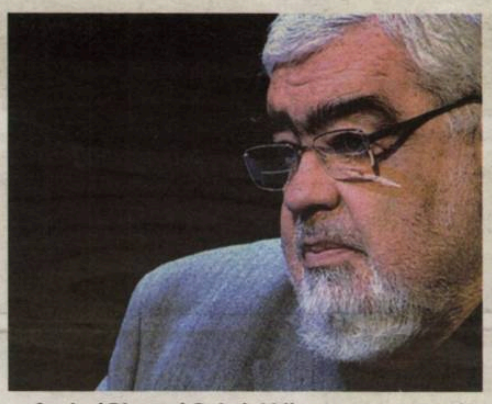

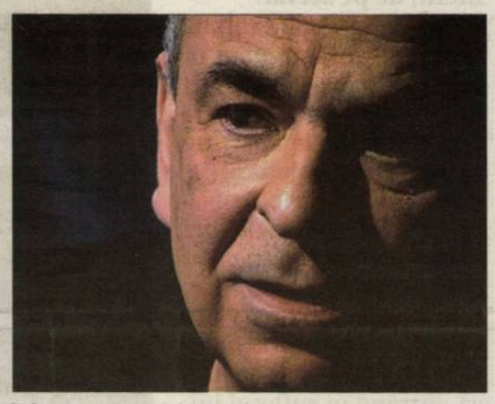

Andrei Pleşu şi Gabriel Liiceanu au spus, duminica trecută, că a vorbi corect românește este, în ultimă instanță, o formă de a-ți arăta respectul pentru propria țară

Tot prostul spune „loc“, cei care doresc să arate cât de deştepţi sunt spun „locaţie“. Numai că această dorinţă de a face paradă le joacă feste: în română, „locaţie“ are numai sensul de „închiriere“ sau de „chirie plătită“, nicidecum de „loc“.

Dar greşeala care câştigă tot mai mult teren în ultima perioadă, în vorbirea jurnaliştilor, este folosirea abuzivă a lui „pe“. Cum este o greşeală la modă, e cu atât mai enervantă: „discuţiile pe Justiţie“, „s-a dat pe televiziuni“ şi chiar „reporterul nostru pe Palatul Victoria“. Oare de ce nu le sună bine jurnaliştilor noştri „discuţiile despre Justiţie“, „s-a dat la televiziuni“ şi „reporterul nostru acreditat (sau, pur şi simplu, de) la Palatul Victoria“? Oare nu au milă de nefericitul acela, care trebuie să stea pe clădirea Guvernului, indiferent de condiţiile atmosferice? ✪

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
16 martie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Evgheni Oneghin
de P.I. Ceaikovski
Regia: Petr Weigl
Cu: Bernd Weikl, Teresa Kubiak, Stuart Burrows.

0.40 TVR 1
DOCUMENTAR

Peter Green, omul care a cucerit lumea
(Marea Britanie, 2009)
Regia: Steve Graham
Povestea unui om care a contribuit la apariţia formaţiei de rock Fleetwood Mac.

Joi
17 martie

21.00 TV1000
FILM
Nebunie curată
(SUA-Anglia, 2004)
Regia: Jordan Roberts
Cu: Michael Caine, Christopher Walken, Josh Lucas.

23.05 HBO
FILM

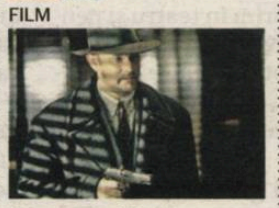

Road to Perdition
(SUA, 2002)
Regia: Sam Mendes
Cu: Tom Hanks, Paul Newman, Jude Law, Jennifer Jason.

Vineri
18 martie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Fantomele lui Goya
(SUA-Spania, 2006)
Regia: Milos Forman
Cu: Javier Bardem, Natalie Portman, Stellan Skarsgård.

0.25 CINEMAX
FILM
Auto Focus (SUA, 2002)
Regia: Paul Schrader
Cu: Greg Kinnear, Willem Dafoe, Rita Wilson, Maria Bello.

Sâmbătă
19 martie

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Bani de buzunar
(Franţa, 1976)
Regia: François Truffaut
Cu: Nicole Félix, Chantal Mercier, Jean-François Stévenin.

22.50 HBO
FILM

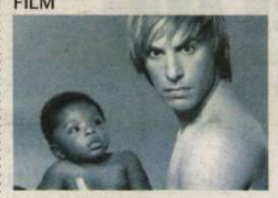

Brüno (SUA, 2009)
Regia: Larry Charles
Cu: Sacha Baron Cohen, Gustaf Hammarsten, Bono, Elton John, Harrison Ford.

Duminică
20 martie

18.00 TVR 1
TALK-SHOW
50 de minute cu Pleşu şi Liiceanu
Cu: Andrei Pleşu şi Gabriel Liiceanu.

20.00 HBO
FILM

Marţi, după Crăciun
(România, 2010)
Regia: Radu Muntean
Cu: Mimi Brănescu, Mirela Oprişor, Maria Popistaşu, Victor Rebengiuc.

Luni
21 martie

20.00 HBO
FILM

Hellboy (SUA, 2004)
Regia: Guillermo Del Toro
Cu: Ron Perlman, Selma Blair, John Hurt.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Tărâmul dezmoştenţilor
(Marea Britanie, 2001) Ep. 6
Regia: Hettie Macdonald
Cu: Robert Pugh, Helen McCrory, Shaun Dingwall
După Tim Pears.

Marţi
22 martie

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Comoara din deal
de Corneliu Marcu
Regia: Ion Cojar
Cu: Amza Pellea, Draga Olteanu-Matei, Constantin Diplan, Gheorghe Visu, Eugenia Maci.

0.50 CINEMAX
FILM

Limbo (SUA, 1999)
Regia: John Sayles
Cu: Mary Elizabeth Mastrantonio, David Strathairn, Kris Kristofferson.

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citeşte noul număr Forbes România!

Am plecat la Facebook - povestea unora dintre tinerii români recrutaţi de Google şi Facebook

Steaua pe bani - cum încearcă cel mai cunoscut club sportiv din România să transforme afecţiunea fanilor în milioane de euro

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente şi informaţii sunaţi la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice reţea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

FICȚIUNE

John F. Kennedy, personaj pentru Stephen King

Într-una dintre cele mai așteptate cărți ale anului 2011, celebrul scriitor american propune un exercițiu de imaginație pornind de la unul dintre asasinatele secolului XX

FOTO: GETTY IMAGES

John F. Kennedy a fost asasinat pe 22 noiembrie 1963, această crimă schimbând destinul Statelor Unite

FOTO: REUTERS

Scriitorul american Stephen King câștigă anual, din drepturi de autor și din vânzări, în jur de 40 de milioane de dolari

Intitulat „11/22/63", romanul programat să apară pe 8 noiembrie este o variațiune literară pe tema „Ce-ar fi fost dacă JFK n-ar fi fost ucis?".

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

În Statele Unite și în Europa, mai exact în Marea Britanie, a început campania de promovare a noului roman al lui Stephen King, în continuare unul dintre cel mai bine vânduți scriitori din lume. Agențiile de presă au preluat informațiile oferite cu parcimonie de editurile care vor tipări la toamnă una dintre cele mai așteptate cărți ale anului 2011.

Nu este prima dată când Stephen King propune călătorii în timp și incursiuni în trecut, ceea ce a făcut deja în mai multe romane și în și mai multe povestiri. Experimentatul și prolificul scriitor, de departe cel mai apreciat și cel mai citit autor de literatură thriller, horror & mystery din lume, a anunțat apariția romanului „11/22/63", al cărui titlu constă într-o dată care a schimbat istoria secolului trecut. Vineri, 22 noiembrie 1963, președintele american John F. Kennedy a fost asasinat în Dealy Plaza din Dallas, Texas.

ISTORIA ALTERNATIVĂ

După Don DeLillo („Libra"), Philip Roth („Complotul împotriva Americii") sau James Ellroy („American Tabloid") și alți scriitori americani, Stephen King propune un roman ce va avea în jur de 1.000 de pagini și care ne invită la un un exercițiu de imaginație ce pare irezistibil, chiar și din puținele informații date publicității, chiar dacă până acum nu s-a publicat niciun fragment din carte.

„11/22/63" este povestea lui Jake Epping, profesor în plină maturitate din Maine, care călătorește în timp și încearcă să împiedice asasinarea lui JFK. Aventura începe într-fel care este, cu siguranță, „déjà lu": Epping află că amicul lui, Al, are în depozitul restaurantului pe care-l conduce un portal prin care se intră direct în anul 1958. Profesorul intră în joc, primind misiunea de a preveni uciderea celui de-al 35-lea președinte al Statelor Unite. Și se întoarce în epoca lui Elvis Presley, a lui James Dean și a lui Marilyn Monroe. Intrând într-o nouă dimensiune, Epping are o nouă identitate – George Amberson – și începe o viață nouă. O viață dintr-o ficțiune în care se întâlnesc două iconuri ale secolului XX, unul scriitor, admirat de milioane de cititori, și celălalt politician controversat, personalitate-cheie a Amercii secolului trecut. Phillippa Pride, editorul (de la Hodder) din Marea Britanie al lui Stephen King, a declarat pentru cotidianul „The Guardian": „Este cel mai bun roman de genul «Ce-ar fi fost dacă...» pe care l-am citit în viața mea. Este o carte în care poveștile cu suspans, intime, ale lui King se desfășoară pe amploarea unui roman. Scriitorul nostru cel mai vândut ne va oferi încă o lectură senzațională, fără îndoială cartea anului 2011". Chuck Verrill, agentul literar din SUA al autorului, spune, la rândul său, că romanul este „mare, ambițios și tulburător, absorbind cu riguroare și cu imaginație cultura socială și politică, precum și cultura populară a generației de americani din care face parte scriitorul". Este, poate, o datorie pe care Stephen King și-o plătește astfel, o datorie față de un climat de idei și față de puterea culturii populare, din care s-au născut atât de multe dintre nenumăratele sale cărți.

La Roma cu Andrei Crăciun

●● Andrei Crăciun are 27 de ani. În ultimii șase nu a existat nicio săptămână în care cel puțin un articol scris de el să nu fi fost publicat într-un cotidian central, în „Evenimentul zilei" sau în „Adevărul". Se iluzionează, uneori, că este doar o coincidență că gazetele tipărite au început să moară când el a început să se nască în paginile lor. Este fiul unui profesor și al unei profesoare de matematică și a avut norocul să învețe la timp că zero ridicat la orice putere rămâne tot zero, așa că se ferește de orice putere nulă. Declară, fără rușine, că el crede doar în puterea cuvântului, care a fost la început. Ca orice ipohondru incurabil, trage totuși nădejde că va supraviețui și după ce va fi scris tot ce i-a fost scris să scrie. Până atunci, nu găsește motive să abandoneze nici scepticismul moderat, nici pasiunea pentru poeții minori.

NU RATAȚI!

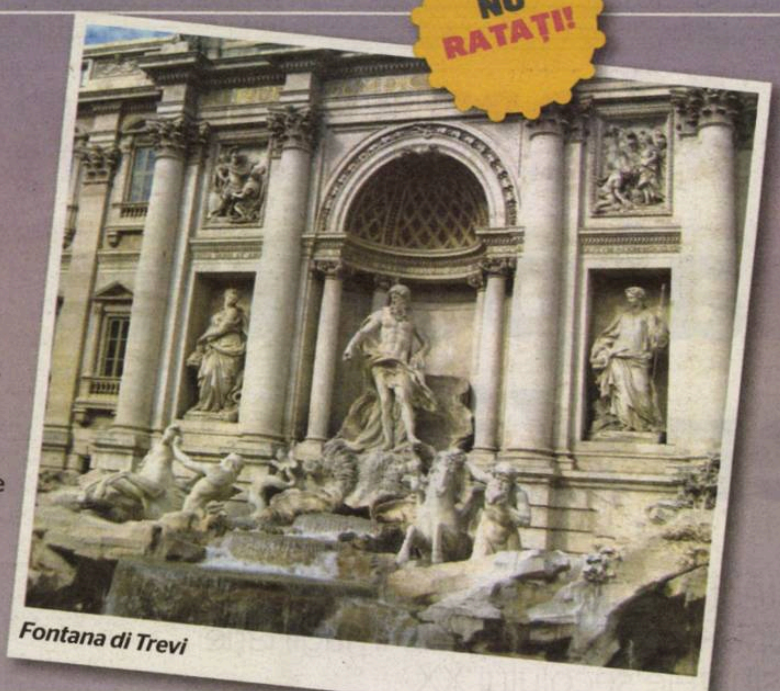

Fontana di Trevi

● **Sărbătoarea fondării Romei.** În mod tradițional, data fondării Romei este 21 aprilie. Deși oficial nu mai este sărbătoare legală (pentru că fusese utilizată excesiv în timpul fascismului), romanii sărbătoresc nașterea orașului lor în prima duminică de după 21 aprilie, în acest an pe 24. Atunci puteți vedea mai mulți „soldați romani" mărșăluind pe străzi, ca niciodată în an.

● **„Concerto del Primo Maggio".** În Roma are loc, în fiecare an, de 1 mai, un festival care reunește, de obicei, cele mai în vogă voci ale Italiei. „Concerto del Primo Maggio", desfășurat în piațeta San Giovanni in Laterano, se bucură de un succes fulminant, mai ales printre adolescenți.

● **„Rome Independent Film Festival".** Festivalul de film se desfășoară anual între 17 și 25 mai și se adresează publicului tânăr în căutare de forme alternative de exprimare în cinema.

Capela Sixtină a acestei lumi

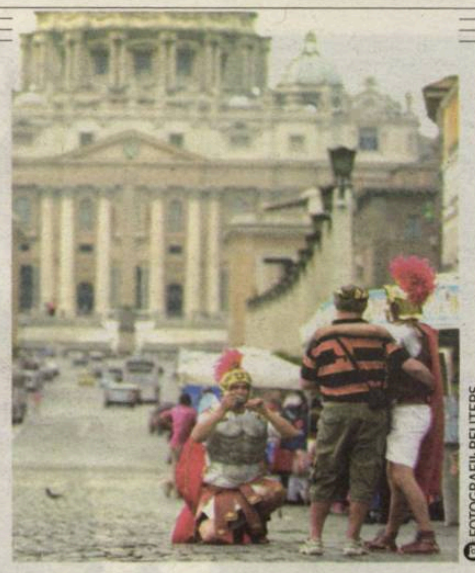

FOTOGRAFII: REUTERS

● Cetatea eternă Roma e tot ce a reușit omul să înalțe în mii de ani. Totodată, Roma e și prăbușirea de la suprema înălțime

Cunoscut inițial sub numele de Amfiteatrul Flavian, Colosseumul era cea mai mare construcție a vremurilor sale

Îmi imaginez că dacă nu ești poet, nici turist, e cumplit să fii azi în Roma, fiindcă în Roma trecutul e mereu prezent și face viitorul mai degrabă ridicol, oricum deloc dezirabil.

Andrei Crăciun

●● Filmul acesta poate începe așa: undeva în America, un psiholog, desigur pisălog, îi spune unui matematician tânăr și genial, dar delincvent, ceva fundamental. Psihologul e Robin Williams, matematicianul e Matt Damon, filmul e „Good Will Hunting", un clasic totuși recent. Robin Williams își adună curajul în glas. Nu e ușor să spui lucruri fundamentale, nu e ușor să spui că, în definitiv, totul se poate explica științific, și că, și așa explicat, tot nu contează, când nu simți nimic. Psihologul îi spune matematicianului că, atât timp cât nu știi cum miroase în Capela Sixtină, orice discuție despre Michelangelo Buonarroti rămâne interesantă, dar inutilă.

Câteva anotimpuri mai târziu sunt în Capela Sixtină și încep să înțeleg disperarea, dar nu nebunia, lui Michelangelo Buonarroti că sfinții și păcătoșii săi se încăpățânează să tacă. În Capela Sixtină miroase a suflet prăbușit. E o minune cum un suflet prăbușit se poate înălța. Cum o minune e și granița care nu separă, ci unește Vaticanul de Roma. Căci Roma își poartă creștinismul nu ca pe o cruce, nu ca pe o cruciadă, nu ca pe o povară, ci ca pe o comoară, nicidecum rușinoasă. Nu e o întâmplare că Roma, cu bisericile ei ridicate la cer, care – altă minune – sfidează cerând, totodată, îndurare, a auzit prima aceste cuvinte cu care Giovanni Paolo II s-a prezentat lumii: „Nu vă temeți!". Cum puteți afla ușor, în Roma, în centru, sunt mai multe basilici decât hoteluri.

REABILITAREA CUVÂNTULUI „ETERN"

Roma respiră în ritmul unei intimități cu istoria care nu mai este de găsit altundeva în Europa, continent îmbătrânit în rele, dar nu lipsit și de bine. O afli pierzându-te pe aleile care veghează Vila Borghese, ca și în fața unui Caravaggio, la San Luigi dei Francesi, moment care poate schimba vieți, după cum veți înțelege și citind „Fluturele negru". Roma reabilitează, cumva, cuvinte vechi precum „glorios", „măreț" și chiar „etern". Nu mă ascund. Demult, când eram radical, deci naiv și chiar stupid, și în cinefilie și în viață, credeam că te poți lipsi de tot ce nu e neorealist sau măcar italian, și în cinefilie, și în viață. Încă din zori, deși miroase toată a espresso și „buongiorno", Roma te vindecă de astfel de idei. Nu toate femeile frumoase se aruncă în Fontana di Trevi, ca în iubire. Greu găsești o prințesă rătăcită, regăsită, gonind, pe două roți, printre mașini mici. Pe de altă parte, un student la filosofie mi-a spus că la Roma a murit filosofia; vorbea foarte serios și era foarte trist. Poate că așa și este – la Roma a murit filosofia –, dar poate că este mai bine așa. Și nu este adevărat că toate drumurile duc la Roma. Toate drumurile se întorc la Roma. Este o diferență, aș spune crucială, ce nu se cuvine neglijată.

INSUFICIENTE, ATRIBUTELE ABDICĂ

Îmi imaginez că dacă nu ești poet, nici turist, e cumplit să fii azi în Roma, fiindcă în Roma trecutul e mereu prezent și face viitorul mai degrabă ridicol, oricum deloc dezirabil. Dacă nu ești nici poet, nici turist, prezentul are și fața urâtă a globalizării.

Dincolo de poduri și statui, rămân drumurile străjuite de portocali dezinteresați, drumurile care nu așteaptă nici să ducă, nici să întoarcă. Ați văzut Via Barberini? Îndrăznesc să scriu că nu există nimic mai frumos decât cerul de deasupra Romei cucerind inimi și abandonându-le acolo, pe Via Barberini. Apoi, sunt pinii. Pinii – de lângă care orice atribut abdică, insuficient, jenat.

Roma – acolo s-au strâns cândva toate visele, toate orgoliile oamenilor, toată încrederea lor că viitorul va fi, trebuie să fie, orbitor. Există, desigur, mult sânge în povestea aceasta, și nu doar la zidurile Colosseumului. Roma este colina cea mai înaltă pe care a urcat omul – înaltă, dar tot colină. Omul, care de mii de ani, n-a urcat, totuși, niciun munte, deși se amăgește. Pe scurt, dar nu definitiv: Roma e Capela Sixtină a acestei lumi. Și miroase a suflet prăbușit. ✪

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 30 martie 2011
Anul XVIII, Nr. 1071, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Tânăr, dar matur

Wells Tower, desemnat cel mai bun tânăr scriitor american în 2009, este un prozator matur, care studiază relațiile umane incomode.

CARTE ➔ PAGINA 6

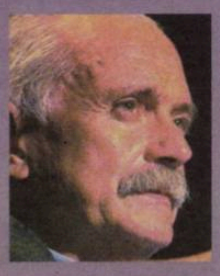

Exorcistul Nikita Mihalkov

Regizorul rus **Nikita Mihalkov (foto)** a șocat opinia publică din țara natală spunând că tragedia japonezilor este „o pedeapsă de la Dumnezeu".

DIN LUME ➔ PAGINA 15

„Nu ne ducem la propriile filme"

Ada Ularu (foto), titulara rolului Matilda din filmul „Periferic", regizat de Bogdan Apetri, critică prejudecățile noastre față de creațiile cinematografice românești.

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

Nuditatea pe scenă

Regizorii Andrei Șerban și Radu Afrim, dansatoarea și coregrafa Vava Ștefănescu (foto), actrița Ramona Dumitrean și criticul Marian Popescu analizează evoluția nudității pe scenă, de la artă la vulgaritate.

➔ PAGINILE 8-9

FOTO: NICU CHERCIU

Într-o noapte de iulie, prin Varșovia

➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06434

Suvenire și impresii

●● Până în anul 1900, la Biserica Greacă din Constanța se oficiau toate slujbele prilejuite de diferitele evenimente de seamă ale orașului. Asta, pentru că a fost prima biserică construită în oraș, între 1863 și1865, cea românească fiind inaugurată abia în 1895. Proiectată de arhitectul grec Ioan Teoharidis, Biserica Greacă a fost ridicată din marmură adusă din Grecia. Aflându-se pe teritoriul Imperiului Otoman în momentul construirii sale și dată fiind specificația clară ca bisericile creștine din Imperiu să nu fie mai înalte decât geamiile din apropiere, Biserica Greacă a fost clădită fără turle, având un stil arhitectonic simplu. Această înfățișare nu va știrbi, într-adevăr, cu nimic imaginea geamiilor din zonă, cu atât mai puțin pe cea a impunătoarei moschei din Constanța, zidită la începutul secolului XX, cu care se va învecina la distanță de numai o stradă. În 1954, Biserica a fost declarată monument istoric și astăzi face parte parte din patrimoniul național. ✪ **Eliza Zdru**

IERI ȘI AZI

Plecări și întoarceri

Eliza Zdru

Un dramaturg devenit președinte se întoarce la pasiunea pentru teatru și o transformă într-un film ce se constituie într-o reflecție asupra statutului de fost președinte.

Ieri. În 1980, dramaturgul Václav Havel începea să lucreze la o piesă de teatru - „Odcházení" („Plecare") – despre președintele unei țări nespecificate, care suferă o criză existențială după retragerea din funcție. Havel nu publică însă piesa și uită de ea. Prins în mrejele tumultuoaselor evenimente din 1989 și ale Revoluției de Catifea, se îndepărtează de dramaturgie pentru aproape 20 de ani, timp în care devine ultimul președinte al Cehoslovaciei și primul al Cehiei și joacă un rol fundamental în disoluția Tratatului de la Varșovia.

După retragerea de pe scena politică, în 2003, Václav Havel s-a întors la pasiunea pentru teatru și a redescoperit piesa „Odcházení", pe care crezuse că o aruncase la gunoi. Subiectul ei îi pare acum mai actual ca niciodată. Mai mult, după publicarea piesei și premiera primului spectacol în care a fost montată, în 2008, dramaturgul a fost întrebat dacă subiectul lucrării este autobiografic, cum el prezenta similarități evidente cu trecutul fostului președinte. „Unele mici detalii din viața mea și-au găsit drumul în piesă, dar în general aceasta nu are nimic în comun cu propria mea retragere din funcție", afirma Havel într-un interviu. Iar dacă exista vreodată pericolul ca viața politică să-i umbrească renumele de scriitor și realizările artistice, Havel anticipează afirmând: „Cred că, dacă ești scriitor bun, nu ești uitat la fel de repede ca un politician. Politicienii vin și pleacă. Literatura rămâne".

Azi. Parcă pentru a-și pune convingerea în practică, Václav Havel s-a întors de curând pe scena artistică cu un alt debut, de data aceasta în cinematografie. „Plecare", primul film pe care l-a regizat, este o adaptare a piesei din 1980, publicată în 2008 și abordată acum prin limbajul cinematografic. La premiera filmului, care a avut loc pe 22 martie, la Praga, regizorul a afirmat că este vorba despre o „reflecție asupra sfârșiturilor de orice fel, străbătută de referințe la Shakespeare și Cehov". Și, în același timp, poate începutul unei noi cariere. ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Partea destinului

Domnule deputat, am o mare rugăminte. Soțul meu e șef de gară în Bihor. Sântem cununați de doisprezece ani, avem o casă, ne-am înfiripat o gospodărie. Acuma vor să-l mute la Turtucaia și pe cel deacolo la noi. Nici șeful de la Turtucaia nu vrea să se mute, fiindcă are și el casă. Dar nu se poate – zice că statul major cere mutările astea. Am venit la dumneavoastă cu lacrimi în ochi. (Într'adevăr, ochii albaștri ai doamnei solicitatoare au un tiv roșu care trădează plânsul). Transferarea asta e un dezastru. Trebuie să vindem casă, tot și să ne mutăm la Turtucaia într'o odăiță. Eu dirijez o librărie care merge binișor. Trebuie s'o las. Înțelegeți ce nenorocire."

Domnul deputat examinează cu atenție pe nevasta șefului de gară. Abia a trecut de treizeci de ani. Are un farmec de frumusețe provincia-

Victor Eftimiu

lă care e cu atât mai prețios în zilele noastre de femei fără feminitate. Îl cunoaște pe șeful de gară din Bihor. E un om de treabă, trecut de cincizeci de ani, gras, răsuflă greu și mediocru. Față smeadă. Semne caracteristice n'are. Barba rade. Mustața tunde. Părul chelește. Fost estet, mânuitor de paradoxuri în tinerețe și spirit demonic la o vârstă când putea demult să fie senator, domnul deputat știe că n'are nicio șansă pe lângă direcția generală C.F.R. și pe lângă statul major. Și-apoi e sătul de atâtea intervenții, care au început să pară suspecte. Nu mai crede nimeni că bați scările ministerului de florile mărului.

„Doamna mea, sunt un om cinstit. Mi-ar fi ușor să-ți dau o scrisoare către directorul general. Și la statul major aș putea să pun o vorbă, dar lucrurile astea sunt mai complicate și o simplă intervenție n'ajunge. Vreau să te servesc, în amintirea unor puternice bătăi de inimă și a ultimelor mele suferințe sentimentale... acum doisprezece ani, aveai numai nouăsprezece ani, în anul când te-ai măritat cu domnul-șef. Să nu-ți pară curios ce am să-ți spun, doamnă. Dar eu cred că noi trebuie să mai lăsăm și partea destinului. Prea vrem să le rezolvăm pe toate numai noi".

(articol publicat de Victor Eftimiu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Tiberiu Olah

Compozitorul și muzicologul român Tiberiu Olah a fost compozitorul muzicii originale pentru coloana sonoră a filmului „Mihai Viteazul" și autor a peste 120 de lucrări, cuprinzând o varietate de genuri – muzică simfonică, vocal-simfonică, camerală, corală, muzică de film și de scenă. Tiberiu Olah s-a lăsat inspirat de lucrările lui George Enescu și Béla Bartók și de arta lui Brâncuși, căreia i-a dedicat un ciclu de simfonii grupate sub titlul „Brâncuși".

Născut în 1927 în județul Bihor, Olah și-a urmat pasiunea pentru muzică încă din liceu, pe care l-a absolvit la Oradea. În 1949 și-a încheiat studiile la Academia de Muzică din Cluj și, datorită rezultatelor merituoase, a primit o bursă de studiu la Moscova. Acolo se va perfecționa urmând cursurile Conservatorului „Piotr Ilici Ceaikovski" până în 1954. Cu un an înaintea absolvirii, tânărul compozitor înregistra primul său mare succes, primind Premiul Internațional de Compoziție la Festivalul Mondial al Tineretului din București. Această distincție va fi urmată de o serie lungă de alte recompense, printre care Premiul „George Enescu" al Academiei Române (1965) sau Premiul Internațional „Koussevitzky" al criticii de disc (1967), acordat lucrării „Coloana infinită", prima piesă a ciclului „Brâncuși".

Tiberiu Olah a fost, de asemenea, profesor de compoziție la Conservatorul din București, începând din anul întoarcerii sale în țară – 1954 – până în ultimul an de viață. În 1978 a primit titlul de „doctor în muzică", pentru teza „Unele probleme în legătură cu timpul și spațiul muzical". A publicat o serie de stu-

Tiberiu Olah

dii de muzicologie, precum și numeroase articole abordând tematici variate: de la esența folclorului, timpul și spațiul muzical la problematica muzicii de film, originalitatea și inovația în muzica experimentală. A semnat, de asemenea, analize ale operelor lui Enescu și Bartók. Compozitorul a trăit până în anul 2002, încheind o carieră muzicală de succes, desfășurată pe o perioadă de o jumătate de secol. ✪ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

FILM

NexT merge mai departe

Festivalul dedicat memoriei lui Cristian Nemescu și Andrei Toncu a ajuns la cea de-a cincea ediție

Cele cinci zile de proiecții vor prezenta în premieră și noua peliculă a lui Radu Jude, „Film pentru prieteni".

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Cea de-a cincea ediție a Festivalului Internațional de Film NexT – cel mai așteptat eveniment dedicat scurtmetrajului în România – va avea loc între 6 și 10 aprilie, la București, își așteaptă publicul cu filme noi și incitante, cu evenimente și invitați prestigioși. Cinematograful Scala rămâne spațiul principal de desfășurare a evenimentului.

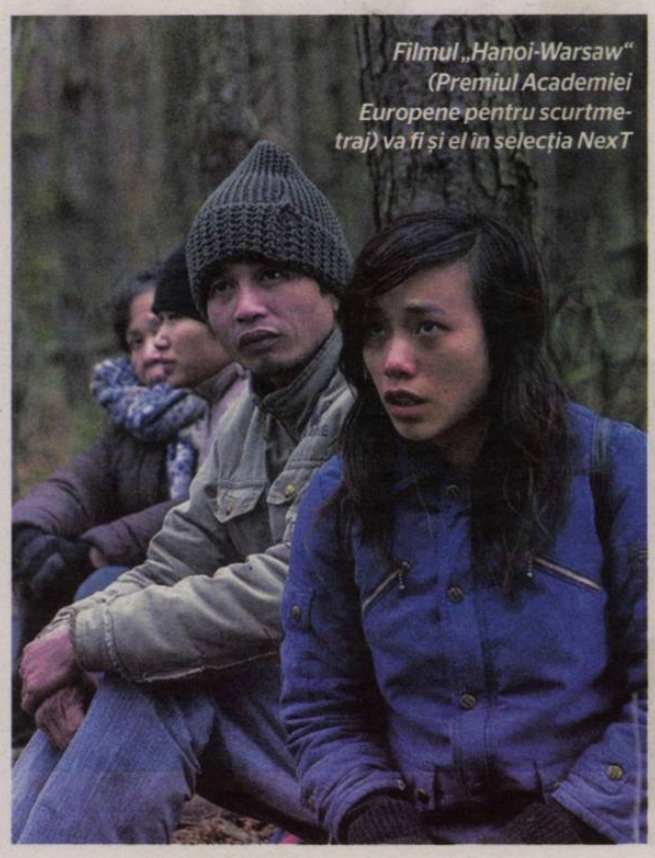

Filmul „Hanoi-Warsaw" (Premiul Academiei Europene pentru scurtmetraj) va fi și el în selecția NexT

INTERZIS SUB 18 ANI

Una dintre surprizele pe care NexT le pregătește este proiecția-eveniment „Oscars Night". În seara de vineri, 8 aprilie, Festivalul NexT va recrea la Cinema Scala din București atmosfera glamour a Premiilor Academiei Americane de Film și va prezenta spectatorilor scurtmetrajele premiate la Oscar în ultimii cinci ani. O altă noutate este programul „Necenzurat", cu filme pentru publicul lipsit de inhibiții și prejudecăți. Acesta va avea loc joi, 7 aprilie, de la ora 20.30, la Cinema Elvira Popescu, iar accesul este permis doar persoanelor peste 18 ani.

Info

Festivalul Internațional de Film NexT, ediția a 5-a
Unde: Cinema Scala, Cinema Elvira Popescu și Mansarda Cărturești
Când: 6-10 aprilie 2011
Organizator: Societatea Culturală NexT
Website: www.nextfilmfestival.ro

Ca la fiecare ediție, de neratat la NexT sunt secțiunile paralele „Și ei au fost NexT Generation" și „Festival Friends", prezentat de HBO. Din cele zece filme care alcătuiesc programul „Festival Friends" și care fac din acesta unul din highlight-urile festivalului, patru vor fi proiectate în premieră mondială: „Camelia", cel mai recent scurtmetraj al regizorului Marian Crișan, „Film pentru prieteni", de Radu Jude, și comediile „Bora-Bora" (regia Bogdan Mirică) și „Numărătoare Manuală" (regia Daniel Sandu).

FILME PENTRU TOȚI

Competiția cuprinde 26 de titluri din 19 țări, din cele 1.000 înscrise, selecționate de criticul de film Andrei Gorzo și coselecționera sa din acest an, Irina Trocan, câștigătoarea concursului de critică inițiat de NexT în 2010. În competiția NexT 2011 se regăsesc și câteva filme românești, printre care „Adulter" (regia Peter Kerek), „Apele tac" (regia Anca Miruna Lăzărescu), selecționat la Berlinală, și „Strung Love" (regia Victor Dragomir).

Din concurs nu lipsesc scurtmetraje premiate, precum „Baby" (regia Daniel Mulloy), câștigător al Premiului pentru cel mai bun scurtmetraj britanic la BIFA.

CLERMONT-FERRAND VINE LA NEXT

O noutate pe care NexT o pregătește este o proiecție specială cu filme din competiția celui mai important festival de scurtmetraj din lume. Cu o tradiție de peste 30 de ani, Festivalul de Scurtmetraj de la Clermont-Ferrand devine un alt partener prestigios pentru NexT, alături de Academia Europeană de Film și secțiunea Semaine de la Critique a Festivalului de Film de la Cannes.

PUBLICITATE

Programul Galeriei:
L-V:11:00 - 19:00
Sâmbătă :10:30 -14 :30
Duminică:Închis

Galeria COLORS ART

este singura galerie de artă modernă din România specializată în artiști români,care au lucrat și în străinătate, cu cote internaționale

Artiștii galeriei:

Isaac ANTCHER
Corneliu BABA
Dimitrie BEREA
Victor BRAUNER
Constantin BRANCUSI
Mircea CIOBANU
Aurel COJAN
Jean DAVID
Natalia DUMITRESCU
Francois GALL
Lucian GRIGORESCU
Nicolae GROPEANU
Etienne HAJDU
Jacques HEROLD
Marcel IANCU
Alexandru ISTRATI
George MARCULESCU
Samuel MUTZNER
Paul NEAGU
Gheorghe PETRASCU
Jules PERAHIM
Magdalena RADULESCU
Victor ROMAN
Paul SCORTESCU
Arthur SEGAL
Michel SIMONIDY
Victor VASARELY

COLORS ART GALLERY împreună cu Galeria LE MINOTAURE Paris vă invită la

Abstractul în
Pictura lui Cojan

Expoziția va avea loc în perioada 18 martie - 8 aprilie 2011 . Vernisaj, vineri 18 martie, începând cu ora 17.00.

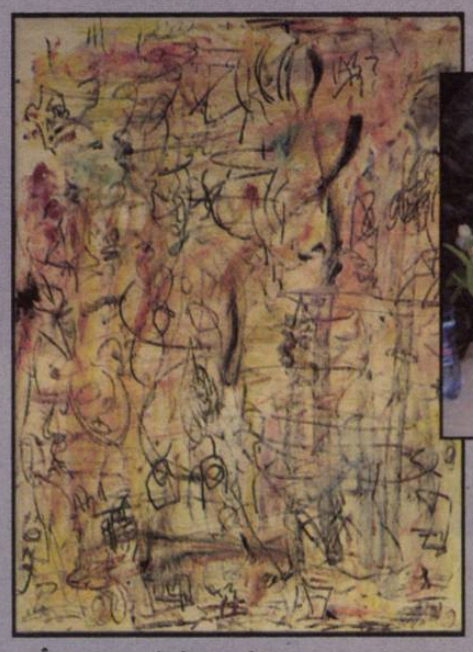

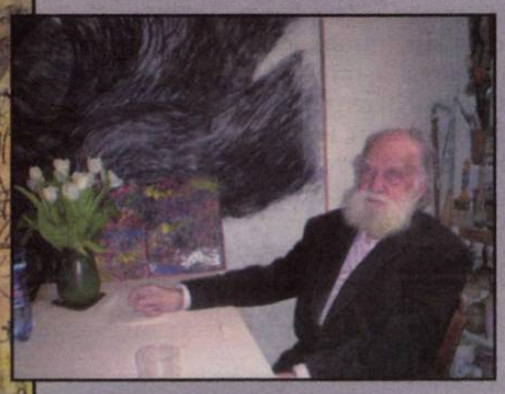

Aurel Cojan - "Mouvement", 1985,
tehnică ulei pe pânză dimensiuni 99,7 x 72 ,9 cm.

Într-o perioadă de preaslăvire a unui regim și a unor conducători nedemni, Cojan a avut verticalitatea marelui artist.Nu a făcut copromisuri.Ca urmare, nu a primit comenzi. Nu a avut de multe ori cele necesare unui trai minimal. Dar nu i-a păsat. A pictat pe ce s-a putut. A înobilat orice bucățică de hartie, carton sau pânză.

PICTURA ERA OXIGENUL !
Pentru tânărul care, acum mai bine de șase decenii își expune lucrările în florăria mamei sale de lângă Biserica Italiană din București, **PICTURA ÎNSEAMNĂ VIAȚA ! "**

Textul de Florin Colonaș,în catalogul expoziției "Cu gândul la Cojan", Galeria "Contrapunct", București 1999 "

Colors Art Gallery, Strada Putul lui Zamfir nr.22-24,sector 1,București
Tel:(+40)21 211 57 28 Fax:(+40)21 210 50 42Email:office@colors-art.ro Web:www.colors-art.ro

TEATRUL CA LUME

„Rinocerii“ de la Iași

Claudiu Goga a montat la Teatrul „Vasile Alecsandri“ spectacolul după piesa lui Eugen Ionescu, cu actorul Constantin Pușcașu, extraordinar în rolul lui Bérenger

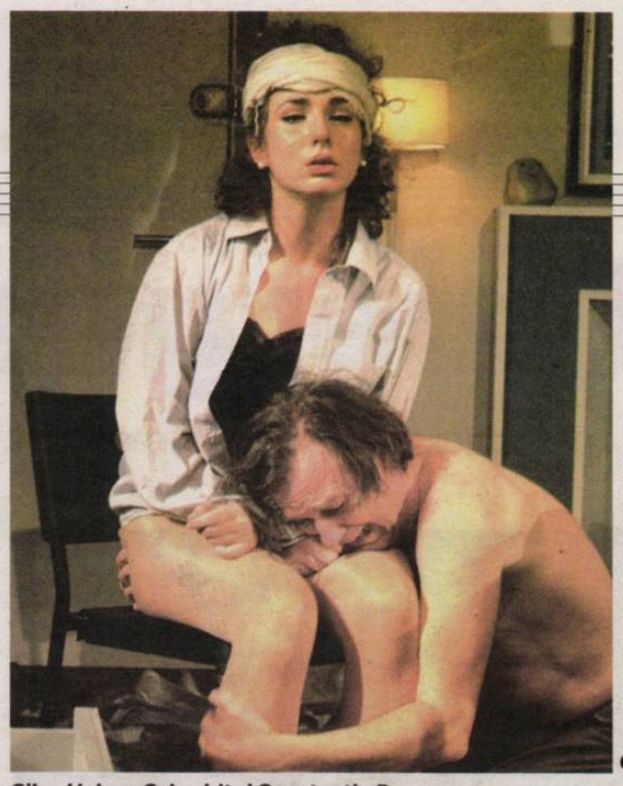

FOTOGRAFII: TEATRUL „VASILE ALECSANDRI“ IAȘI

Silva Helena Schmidt și Constantin Pușcașu

În România, prima reprezentație din teatrul lui Ionescu a avut loc în 1964, cu „Rinocerii“, la Teatrul de Comedie, Radu Beligan interpretând rolul principal.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Constantin Pușcașu în rolul „Bérenger“

Teodor Corban și Constantin Pușcașu

●● Criticii au distins două perioade majore în opera ionesciană. Prima - cu piese scurte, personaje mecanice, un limbaj absurd și un comic predominant în „Cântăreața cheală“, „Lecția“, „Jacques sau supunerea“ sau „Scaunele“. Într-o a doua perioadă au fost incluse piesele „Ucigaș fără simbrie“, „Rinocerii“, „Regele moare“, „Pietonul aerului“, în care apare un mic funcționar modest, cu numele de Bérenger. În aceste piese, acțiunea și decorul capătă importanță, limbajul este mai puțin derutant, comicul fiind înlocuit progresiv cu tragicul.

OLIVIER ȘI BELIGAN, ÎN BÉRENGER

În spectacolul lui Claudiu Goga de la Iași, într-un orășel, toată lumea se transformă în rinoceri, Bérenger (Constantin Pușcașu), fiind singurul personaj care vrea să-și păstrează umanitatea. Drama lui este că rămâne singur, toți ceilalți preferând să se subordoneze direcției generale, inclusiv cel mai bun prieten Jean (excelent interpretat de Teodor Corban) sau chiar iubita Daisy (Silva Helena Schmidt).

În prima variantă, „Rinocerii“ a apărut ca o povestire, publicată în 1957, în „Lettres nouvelles“, iar un an mai târziu textul a fost transformat în piesă de teatru. Premiera mondială a avut loc la Düsseldorf, în noiembrie 1959. Două luni mai târziu, spectacolul s-a jucat la Le théâtre de l'Odéon din Paris, în 1960 fiind reprezentat și la Royal Court Theatre, cu Laurence Olivier în rolul titular. În 1964, „Rinocerii“ a fost montat în premieră la Comedie de regizorul Lucian Giurchescu, cu actorul Radu Beligan în rolul principal. O montare recentă aparține Cătălinei Buzoianu la Centrul Unesco din București. Decorul semnat de Ștefan Caragiu în Teatrul la Cub, în moderna sală de la Iași, este simplu, împărțit în „cutii“ de viață suprapuse, camere cu universuri de viață străfmte. Pereții gri sugerează tocmai artificialitatea și solitudinea existenței moderne. În preambul, Claudiu Goga arătase deja în „Puterea obișnuinței“ de la Brașov fețe rinocerizate care-și pierdeau identitatea în măști de animal. Astfel, montarea „Rinocerii“ de la Iași marchează și mai pregnant disoluția din spectacolul după Thomas Bernhard.

Info
Rinocerii
de Eugen Ionescu
Traducere: Vlad Zografi și Vlad Russo
Teatrul la Cub „Vasile Alecsandri“ din Iași
Regia: Claudiu Goga
Distribuția: Constantin Pușcașu, Teodor Corban, Silva Helena Schmidt etc.
Decor: Ștefan Caragiu
Costume: Lia Dogaru
●●●●●

DESCUMPĂNIRE ȘI DERUTĂ

Trupa de la Iași pe care am aplaudat-o în „O noapte furtunoasă“ (cu un Constantin Pușcașu foarte apreciat și în „Zeul măcelului“, în regia lui Cristian Hadji-Culea) se dovedește din nou bine închegată. Costumele viu colorate ale Liei Dogaru accentuează stridențele personajelor: gospodina cu pisica moartă (Pușa Darie), soția băcanului (Anne Marie Chertic) sau chelnerița (Antonella Cornici). Finalul este poate cel mai puternic moment imagistic al spectacolului, când Bérenger se pierde, derutat, printre fețe rinocerizate fără de ochi care-l asaltează din toate părțile.

Personajul devine vulnerabil, fiind gata-gata să capituleze. Rezistența sa rămâne interioară, viscerală, în sensul cel mai profund al interiorității umane.

MASE ISTERICE

Paradoxal este că personajele cu care discută Bérenger au un ascendent social, dar și intelectual asupra lui. Toți – Jean, Dudard (Cosmin Maxim), Botard (Doru Aftanasiu), Logicianul (Florin Mircea) – au argumente politice, sociale, logice și biologice care justifică rinocerizarea în masă. În „Note și contranote“, Ionescu scria că formulele-cheie, lozincile diferitelor dogme ascund, de fapt, sub masca răcelii obiective, pornirile cele mai iraționale și mai vehemente. „Rinocerii“ rămâne așadar „o încercare de demistificare“, fără îndoială antinazistă, împotriva epidemiilor minții ascunse sub acoperirea rațiunii. ●

PE SCURT

SIBIU

Premiera „D'ale carnavalului“

Spectacolul „D'ale carnavalului“, după I.L. Caragiale, în regia reputatului Silviu Purcărete, se va juca mâine seară, în avanpremieră, și vineri, în premieră, pe scena Teatrului Național „Radu Stanca“ de la Sibiu. O distribuție de zile mari va apărea pe scena sibiană: **Constantin Chiriac (foto, Pampon)**, Ofelia Popii (Mița Baston), Nicu Mihoc (Nae), Adrian Matioc („Crăcănel“), Liviu Pancu (Catindatul), Cristian Stanca (Ipistatul) etc. Scenografia spectacolului este semnată de Dragoș Buhagiar, iar muzica originală aparține lui Vasile Șirli, colaborator de multă vreme al regizorului Silviu Purcărete. Următoarea reprezentație a spectacolului va fi pe 29 aprilie, prețul biletelor fiind de 20 lei și 10 lei (cu reducere). ●

ORADEA

Anul 2010, prin ochii lui Mircea Morariu

Criticul Mircea Morariu, „spectator cu bilet de favoare“, și-a lansat un nou volum: „2010 - Un an teatral ala cum l-am văzut“, la Editura Universității din Oradea, în care analizează marile producții teatrale ale anului trecut, așa cum a făcut-o și în volumul din 2009. Profesor universitar la Oradea, criticul are poate cea mai mare mobilitate și disponibilitate de a se deplasa la premierele din tot restul țării. Autor al unor volume în limba franceză, dar și a unor monografii remarcabile despre Mihai Măniuțiu, Gina Patrichi sau Ion Caramitru, criticul Mircea Morariu rămâne una dintre vocile cele mai respectate ale breslei teatrale. ●

DE IERI
WILLIAM MARSHALL

●● Cunoscut erou al filmelor de acțiune în anii '50, William Marshall și-a câștigat reputația de actor „rafinat“ în urma rolurilor pe care le-a făcut în teatru. A interpretat rolul lui Othello atât în America, cât și în Europa și de fiecare dată prestația lui a fost elogiată de critici. După un spectacol din 1962 jucat în Dublin, criticul Harold Hobson de la „The Sunday Times“ a spus despre Marshall că „e cel mai bun Othello al zilelor noastre, mai nobil decât Godfrey Tearle, mai impunător decât John Gielgud, mai poetic decât Frederick Valk“. Comparând cele două filme în care Othello a fost jucat de Olivier și de Marshall, Ace G. Pilkington a spus că „ambele interpretări contrazic opiniile lui T. S. Eliot și F.R. Leavis, potrivit cărora Maurul rămâne crud până la sfârșit. Răceala pe care cei doi actori o arată în momentul în care o ucid pe Desdemona e înlocuită mai apoi de suferință și regret“. ●

William Marshall și David Harewood au interpretat rolul lui Othello, în „Othello“, de William Shakespeare.

Ionuț Socîu

DE AZI
DAVID HAREWOOD

●● După un debut promițător în „Romeo și Julieta“, David Harewood a suferit o gravă depresie, care l-a ținut departe de teatru pentru un timp. Cea care l-a ajutat să revină pe scenă a fost actrița Vanessa Redgrave, alături de care a jucat în „Antoniu și Cleopatra“ în 1995. Doi ani mai târziu, lui Harewood i s-a propus să interpreteze rolul lui Othello la Teatrul Național din Londra (având-l ca partener pe Simon Russell Beale în rolul lui Iago), după ce Morgan Freeman a respins oferta lui Sam Mendes de a juca în acest spectacol. Întrebat de un ziarist de la „The Guardian“ care a fost cel mai urât lucru care s-a spus vreodată despre el, Harewood a răspuns: „S-a întâmplat după prima reprezentație cu Othello, atunci când un critic m-a făcut praf. Țin minte și acum ce-a spus: «Se pare că acest tânăr a studiat la RADA. De ce, de ce a fost admis?! Și de ce, de ce l-au lăsat să plece de acolo?!»“ ●

CINEMA SCOP

O scrisoare de dragoste pentru filmele SF

Iată că a venit și rândul SF-ului să fie citat, ironizat și, până la urmă, venerat

Filmul „Paul" reușește să creeze personaje interesante, plăcute, pe care le aruncă în situații comice neprevăzute.

Anca Grădinariu

Extraterestrul Paul descoperă repede plăcerile omenești

●● Simon Pegg și Nick Frost iubesc filmul de gen și infuzia de adrenalină și de excitație pe care ți-o dau aceste aventuri escapiste. După ce cuplul de actori/scenariști a parodiat genul horror, în de acum cultisimul „Shaun of the Dead", și pe cel action în „Hot Fuss", a venit rândul SF-ului să fie citat, ironizat și, până la urmă, venerat.

Pegg și Frost interpretează doi *geek*-i britanici, care vin în SUA pentru o convenție de benzi desenate și care decid să-și completeze excursia cu un tur al hotspot-urilor OZN, cum ar fi Area 51 – unde întâlnesc un extraterestru veritabil.

Urmăriți de agenții federali și de tatăl fanatic al unei tinere pe care o răpesc accidental, Graeme și Clive pun la cale un plan prost ticluit de a-l înapoia pe Paul navei-mamă. Inadaptații sunt pe cale să se transforme în eroi intergalactici.

UN EXTRATERESTRU CARE FUMEAZĂ IARBĂ

Comedia vorbește despre cum e să fii un outsider și cum e să trăiești într-o bulă culturală: o mare parte din umorul lui Pegg și Frost provine din obsesia lor pentru SF. Cei doi au scris la două mâini un scenariu care îmbrățișează și nu ironizează filmul de gen.

Paul, extraterestrul, are gura mare și spurcată, e sarcastic și descoperă repede plăcerile omenești (cum ar fi cea de a fuma iarbă). Filmul, ca și „Shaun" sau „Hot Fuzz", abundă în referințe la clasice precum „ET", „Întâlnire de gradul III", „Aliens" sau chiar „Bărbați în negru". Spre deosebire de alien-ul lor, Pegg și Frost, împreună cu regizorul Greg Mottola („Superbad"), nu sunt deloc cinici: vor să aducă un omagiu plin de afecțiune peliculelor preferate. Ceea ce fac ei este mai mult un „sampling": iau ceva familiar și iubit și îl transformă în ceva nou. Dincolo de gaguri, e amuzant să vezi câte referințe cinefile poți identifica. Însă „Paul" funcționează și de sine-stătător, pentru că reușește să creeze personaje interesante, plăcute, pe care le aruncă în situații comice neprevăzute.

În jurul extraterestrului se formează o familie-surogat, unde două persoane sunt excitate de prezența lui și una e de-a dreptul exasperată. Paul (excelent „vocalizat" de Seth Rogen) e și el o specie diferită: un vizitator din spațiu degajat și hip, nu vulnerabil sau drăgălaș ca E.T. sau amenințător ca în atâtea alte pelicule catastrofiste. Pegg și Frost funcționează, din nou, excelent împreună, poate pentru că timging-ul lor comic s-a rodat. Dacă v-au plăcut celelalte filme ale lor, vă va plăcea și acesta. Nu e la nivelul trăsnelii și al inventivității din „Shaun", dar e o experiență *fun*, plină de entuziasm. Există lucruri care ar fi meritat să fie mai dezvoltate (de pildă, motivațiile personajului lui Sigourney Weaver) și parcă sunt mai multe chicoteli decât râsete în hohote, dar „Paul" e o scrisoare de dragoste energică și reconfortantă la filmele bornă cu extratereștri.

Info

Paul – un extraterestru fugit de acasă (SUA, 2011)
Regia și scenariul: Greg Mottola
Cu: Simon Pegg, Seth Rogen, Nick Frost

●●●●●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Andrei Koncealovski, invitat la B-IFF

●● **Andrei Koncealovski (foto)** a reconfirmat prezența la cea de-a VII-a ediție a Festivalului Internațional de Film București – Bucharest IFF, care va avea loc între 11 și 17 aprilie. Regizorul va veni la București împreună cu soția sa, actrița **Yuliya Visotskaia (foto)**, protagonista celor mai recente două filme ale sale, „Dom Durakov" și „Glyanets". Regizorul va prezenta la Bucharest IFF peliculele „Un cuib de nobili" și „Siberiada". Pe 16 aprilie, în incinta Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale" (UNATC), Koncealovski va susține masterclassul „Life and Its Reflections". În aceeași zi, reprezentanții UNATC îi vor decerna titlul de Doctor Honoris Causa.

CLUJ-NAPOCA

Start pentru „Let's Go Digital!"

●● În perioada 3-12 iunie, în cadrul Festivalului Internațional de Film Transilvania (TIFF) va avea loc cea de-a noua ediție a atelierului de film „Let's Go Digital!", organizat pentru al doilea an consecutiv în parteneriat cu Asociația Culturală Control N. Proiectul se adresează tinerilor cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani, din toata țara, pasionați de film, fotografie, editare video. Înscrierile se fac pe http://www.tiff.ro/regulament/18. Ultima zi de primire a aplicațiilor este 13 mai 2011.

PUBLICITATE

DILEMA VECHE vă recomandă PIANUL CĂLĂTOR

1 - 21 aprilie 2011 în 12 orașe din România
TURNEU EXTRAORDINAR DE RECITALURI AL PIANISTULUI

HORIA MIHAIL

PE URMELE LUI FRANZ LISZT

www.pianulcalator.ro

Organizatori: Radio România Cultural, accende
Co-producător: TVR CULTURAL
Parteneri: Orchestrele și Corurile Radio, noeland, Radio România Regional
Eveniment recomandat de: Radio România
Partener oficial: PORSCHE ROMANIA
Sponsori: ROMGAZ, BCR, JTI, DenmarkDesign
Parteneri media: Radio România Actualități, Radio România Muzical, Jurnalul Național, LiterNet.ro, Port.ro, Arte, Cultura, Sapte Seri, RL, Artmark, Dilema Veche, adevărul

FEED BOOK

Scene de viață americană?

Debutul lui Wells Tower a fost primit cu entuziasm, revista „The Village Voice" desemnându-l cel mai bun tânăr scriitor american al anului 2009

Povestirile sunt scrise cu mare talent al observației, iar situațiile narate au tensiune și sunt încărcate de semnificațiile unei existențe sinuoase, frustrante.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

●● O scenă de vânătoare din povestirea „Retragerea":

„Am tras de două ori. Picioarele elanului se îndoiră sub el și, o secundă mai târziu, am văzut capul elanului smucindu-se când zgomotul împușcăturii a ajuns la el. Elanul încercă să se ridice, dar căzu din nou. Arăta ca o persoană foarte bătrână, încercând să ridice un cort greu. Încerca să se ridice și cădea, și iar încerca și iar cădea, apoi renunță să mai facă vreun efort. Ne uitam cu gurile căscate la creatura căzută. Într-un târziu, George se întoarse spre mine, clătinând din cap. «Asta trebuie că e cea mai bună împușcătură afurisită pe care-am văzut-o vreodată», zise el. Elanul se prăbușise în apa înghețată, de 30 de centimetri, a râului, și trebuia târât pe teren stabil înainte de a fi tranșat. Stephen și cu mine ne-am făcut drum prin apă spre locul unde zăcea elanul și a trebuit să ne ghemuim și să ne udăm leoarcă pentru a-i trece frânghia pe sub piept. Celălalt capăt l-am legat de un copac pe bancul de nisip și apoi am legat frânghia de pupa bărcii, folosind copacul ca pe un scripete improvizat. George porni motorul, iar Stephen și cu mine am rămas în zona bancurilor la același nivel cu animalul, trăgându-l la suprafață. Când am ajuns cu elanul la mal, palmele ne erau brăzdate și rănite, iar cizmele pline de apă. Folosind cuțitul de vânătoare al lui George, am spintecat gâtul elanului ca să sângereze și apoi am făcut o tăietură în baza cutiei toracice până la fălci, scoțând la iveală tubul palid și încrețit al traheei. Mirosul era puternic. Îmi amintea de mirosul dens, sărat, care părea s-o înconjoare mereu pe mama în timpul verii, când eram copil. George era în extaz, îmbătat de cum făcusem eu rost de carne pentru amândoi pentru șase luni, cu glonțul meu absurd."

Info
Să distrugi și să arzi tot
de Wells Tower
Traducere
de Ștefania Mihalache
Editura Curtea Veche, 2011.

NEOSTENTATIV & PĂTRUNZĂTOR

Cele nouă povestiri ale acestui volum de debut i-au adus tânărului Wells Tower cronici cât se poate de elogioase în cele mai importante reviste americane, de la cele tip magazin, precum „Esquire", la cele exclusiv literare, precum „The New York Times Book Review". Ce e cu adevărat remarcabil în povestirile lui Wells Tower nu este atât realismul solid, de notație exactă și minuțioasă, sau arta dialogului în care întreaga literatură nord-americană excelează, cât tematica destul de complexă din punct de vedere uman abordată de acest prozator în vârstă de, la momentul publicării, numai 30 și ceva de ani.

În „Executanții impulsurilor importante", un bătrân fără memorie este adus, de mai tânăra lui soție, în vizită la fiul său, deopotrivă stânjenit, enervat și plin de compasiune față de situația deplorabilă a tatălui. În „Coastă arsă de soare", un bărbat se retrage după divorț în casa dezafectată a unchiului său, unde încearcă să se adune reparând casa și împrietenindu-se cu un cuplu ciudat. „În josul văii" este povestea unui bărbat ajuns în postura de a-l duce la spital pe actualul soț al fostei sale soții, în mașină aflându-se și fiica lui, pe care și-o „dispută" într-o ceartă absurdă cu cel ajuns, prin forța divorțului, tatăl ei vitreg. Despre un conflict mocnit între un copil și tatăl său vitreg este vorba și în „Leopardul" (o poveste narată la persoana a II-a), iar în povestirea din care deja am citat, doi frați cu vieți ratate încearcă să treacă peste aversiunea lor reciprocă și, reîntâlnindu-se după mulți ani, pleacă împreună la o vânătoare. În „Ușa de vizavi", un bătrânel se împrietenește cu vecina lui prostituată care, de fapt, se va dovedi a fi „doar" dealer de droguri...

Wells Tower (n. 1973) a studiat antropologie și sociologie, dar a făcut și cursuri de scriere literară

Toate povestirile sunt scrise cu mare talent al observației și, deși multe lucruri nu se întâmplă între protagoniști, situațiile au tensiune și sunt încărcate de semnificațiile unei existențe sinuoase, frustrante, care se lasă bine „citită" în spatele gesturilor și vorbelor. Fără a fi spectaculoase (cu excepția povestirii istorice omonime care se întâmplă undeva în Evul Mediu), povestirile lui Wells Tower decupează scene de viață dificile și se construiesc, de fapt, în jurul posturilor complicate ale personajelor, de cele mai multe ori, rănite, oricum aflate, întotdeauna, în relații incomode cu cei din jur, fie că e vorba de membri de familie sau de străini. Un prozator matur, neostentativ și cu o artă narativă pătrunzătoare cum, din păcate, la noi nu găsești! ●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Marta Petreu, la „Cafeneaua critică"

●● Astăzi, la ora 18.30, „Cafeneaua critică", al cărei amfitrion este Ion Bogdan Lefter, propune, la Club Control din Capitală, o întâlnire cu scriitoarea **Marta Petreu (foto)**. Evenimentul este prilejuit de lansarea seriei de autor pe care Editura Polirom i-o dedică invitatei. ●

BUCUREȘTI

Lansare Emil Andreev

●● Librăria Humanitas Kretzulescu va găzdui în această seară, la ora 18.00, lansarea traducerii în limba română a volumului „Râul de sticlă" al scriitorului bulgar Emil Andreev, publicat de Editura Humanitas. În 2005, cartea a obținut Premiul Vick pentru cel mai bun roman bulgar. Alături de autor vor fi prezenți Mircea Cărtărescu, Mariana Mangiulea și Ivan Stankov. ●

PARIS

Ilaria Voronca, văzut de Christophe Dauphin

●● Pe 20 aprilie, la ora 18.30, la sediul Institutului Cultural Român din capitala Franței va avea loc lansarea volumului „Ilarie Voronca, le poète intégral", de Christophe Dauphin, critic literar și eseist francez. Pe lângă studiul de 350 de pagini, volumul cuprinde o iconografie și o culegere de texte ale scriitorului născut în România. ●

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Parabola din castel

Romanul „Castelul", de Franz Kafka, va fi distribuit mâine, împreună cu ziarul „Adevărul", în Colecția „101 cărți de citit într-o viață", la prețul de 12,99 lei

În comparație cu celelalte romane postume, din care Kafka publicase câte un fragment, „Castelul" a fost total inedit până în 1926, când a apărut ediția princeps.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Franz Kafka (1883-1924), scriitor evreu de limbă germană, s-a născut la Praga

„Castelul" ilustrează ideea că faptele se pot întâmpla pur și simplu fără nicio explicație logică: K., personajul principal, nu face nimic extraordinar, ci numai încearcă să-și întâlnească angajatorul, în vederea preluării unui post proaspăt obținut. Eroul cărții se îndrăgostește și în timpul pe care îl petrece așteptând noi ordine din partea casei pe care o slujește, întâlnește tot felul de personaje insolite.

Interferența permanentă dintre rațional și irațional, dintre fragilitatea individului și violența exercitată asupra sa de acea ordine ostilă a spațiului din castel, cu trimiteri la absurditatea sistemului birocratic și la absența oricărei comprehensiuni între personaje, dezvăluie tragismul unei singurătăți ultragiate. Volumul a fost scris cu doi ani înaintea morții lui Kafka (1924), a rămas neterminat și nefinisat, fiind publicat la doi ani după dispariția autorului.

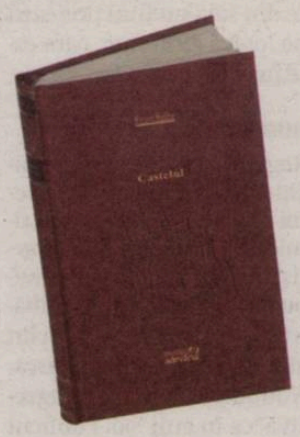

AMBIGUITATE ȘI GROTESC

Limbajul lui Kafka este simplu și sobru, scriitura nu face nicio aluzie la fantastic, totul se petrece ca în viața reală. Zadarnicele strădanii ale personajului K. de a ajunge la castel reprezintă de fapt tot atâtea încercări de cunoaștere. Aventura lui K. este una de inițiere, însă rezultatul rămâne cantonat în ambiguitate. Castelul întruchipează imposibilitatea omului de a-și înțelege sensul existenței sale sociale. Concepția de viață a lui Kafka, influențată de filosofia lui Kierkegaard, își găsește o expresie originală, în care elemente de suprarealism se îmbină cu cele ale expresionismului. Reflectând strivirea personalității umane în societate, Kafka înfățișează destine fără de perspectivă, într-o viziune halucinantă, grotescă, impregnată de anxietate. Impresia de coșmar și tensiunea dramatică specifice scrierilor sale sunt sugerate prin suprapunerea logicului cu absurdul, într-o formă parabolică, obsesivă.

DEPRESIA LUI KAFKA

În 1909, Kafka a debutat literar cu primele schițe publicate în revista literară „Hyperion", care apărea la München. A întreținut o corespondență asiduă, pe durata a patru ani, cu Felice Bauer și cu Milena Jesenska, scriitoare cehă, care i-a tradus câteva povestiri. De asemenea, prozatorul a lăsat și un jurnal intim, atipic și greu de clasificat.

Inițial, Kafka a suferit de o depresie cronică, fapt ce reiese din majoritatea scrisorilor trimise părinților, surorii Ottla și prietenului Max Brod. A încercat în zadar să se vindece recurgând la remediile medicinei naturiste. Situația i s-a agravat când s-a îmbolnăvit și de tuberculoză, fiind internat într-un sanatoriu din Italia. I-a fost din ce în ce mai rău și, începând din 1922, nu a mai putut lucra. A murit la 3 iunie 1924 în brațele prietenului său, doctorul Robert Klopstock, și ale ultimei sale iubite, Dora Dymant. Postmortem, opera sa literară, rămasă în cea mai mare parte inedită, a fost publicată de poetul Max Brod, prietenul și legatarul său testamentar, care nu i-a dus însă la îndeplinire rugămintea de a arde manuscrisele.

EDIȚIE REVIZUITĂ

Franz Kafka, reper fundamental al prozei moderne, este socotit unul dintre marii clasici ai prozei neclasice. Romanele și nuvelele sale exprimă fie sentimentul tragic, împins la paroxism, al individului expus presiunii distructive al unui monstruos aparat birocratic („Procesul", „Colonia penitenciară"), fie imposibilitatea omului de a descifra sensul existenței sale civice („Castelul"), fie dezintegrarea relațiilor interumane („Metamorfoza").

„Castelul" a fost tradus în românește de Mariana Șora, fiind publicat pentru prima dată în 1968 de Editura pentru Literatură. În ediția actuală, distribuită mâine de „Adevărul", în traducerea Marianei Șora și revizuirea lui Radu Gabriel Pârvu, apar 25 de capitole față de cele 20 din versiunea din 1968. În noua ediție, Radu Gabriel Pârvu nu a mai folosit în adăugirile sale ca punct de referință versiunea îngrijită de Max Brod, ci textul nou publicat de Editura S. Fischer din Fankfurt am Main în 1991.

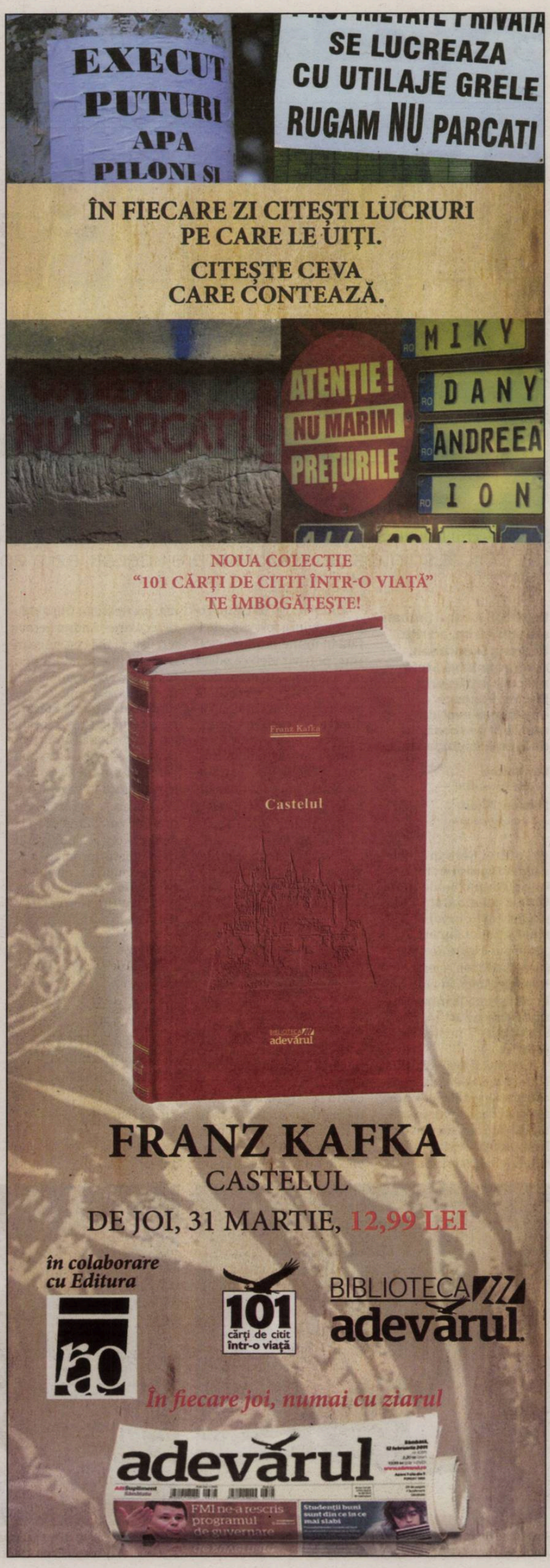

Nuditatea pe scenă

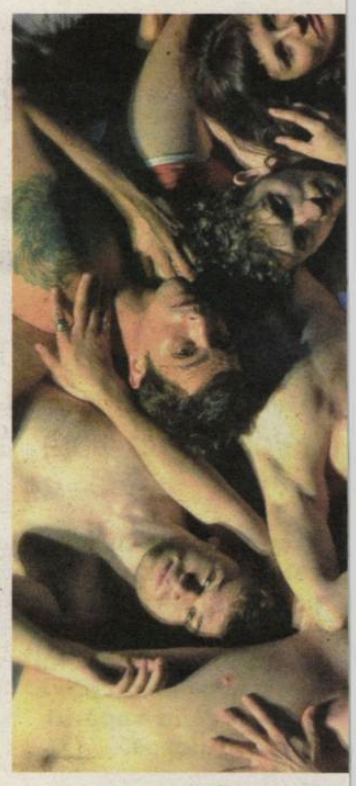

Dacă în anii '90, spectacolele „Trilogia greacă" și „...au pus cătușe florilor..." au dezinhibat spirite și au spulberat prejudecăți, azi a apărea gol pe scenă e ceva obișnuit

Regizorii Andrei Șerban și Radu Afrim, actrița Ramona Dumitrean, coregrafa Vava Ștefănescu și profesorul Marian Popescu analizează evoluția nudității pe scenă, de la artă la vulgaritate.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Andrei Șerban și Alexander Hausvater, regizori întorși după '89 de peste Ocean, au montat „Trilogia greacă" (1990) la Teatrul Național București, și „...au pus cătușe florilor..." (1994) la Odeon, spectacolele lor rămânând memorabile peste timp printr-o estetică a corpurilor goale, prin simplitatea mijloacelor artistice.

Ulterior, și regizorii Mihai Măniuțiu și Radu Afrim sau coregrafa Vava Ștefănescu au folosit trupuri goale în spectacole care au percutat prin frumusețea lor vizuală conștiințele spectatorilor.

Din păcate, în timp, tema nudului a fost supralicitată în multe producții ieftine, potrivit ideii că odată cu apariția unui actor dezbrăcat pe scenă succesul la public este garantat. „Nuditatea pe scenă în contextul vieții de azi, unde totul alunecă spre exhibiționism, vulgaritate și lipsă de viziune, mi se pare nu doar inutilă, ci chiar periculoasă", spune Andrei Șerban. „De câte ori am recurs la nuditate în spectacolele mele, actorii au acceptat de fiecare dată fără rezerve, simțind că o fac din motive artistice și poetice care înnobilează și inspiră, în loc să exploateze și să defăimeze trupul actorului", subliniază regizorul.

„AFRIM GÂNDEȘTE NUDITATEA PICTURAL"

Ramona Dumitrean, actriță de top a Teatrului Național din Cluj-Napoca, s-a dezbrăcat în spectacole semnate de regizorii Andrei Șerban și Radu Afrim. „De la Radu Afrim n-am avut nevoie decât de un zâmbet ca să-mi dau jos «textila». După «lupte seculare», Andrei Șerban a reușit să mă convingă într-un fel (nu-mi aduc aminte cum) că este argumentată nuditatea în «conduita» personajului pe care-l interpretam (femeia care dansa la bară)". Ramona Dumitrean mărturisește că avea o strângere de inimă de fiecare dată când juca în spectacolul „Purificare", regizat de Andrei Șerban. „Cred că ținea de poziționarea publicului în imediata apropiere a actului scenic, la acest spectacol-studio", explică actrița.

„În teatru, e nevoie de distanță ca să accepți un corp dezgolit; e nevoie de o lumină specială care să îmbrace corpul și altele". Altfel, mai consideră actrița, reacția publicului poate fi la prima vedere, iar unii spectatori n-ar mai înțelege nudul ca emițător de mesaj, ci ar observa doar cum pe un actor „cade carnea", că acesta are burtă sau celulită, în mod dizgrațios. Actrița „crede cu tărie" că în România „nuditatea este acum doar un mecanism teatral facil, folosit ori ca să șocheze, ori dintr-un soi de comoditate a gândirii (regizorale)". „Singurul regizor român de teatru (aici îmi asum riscuri) la care aș juca nud, în continuare, e Afrim. Pentru că el gândește nuditatea pictural. Îmi plac cadrele în care ea este afișată, felul în care modelează trupurile, lumina care cade peste ele, universul în care se manifestă. Trupurile lui Afrim sunt expresive, frumoase, un mecanism viu", apreciază Ramona Dumitrean.

> Și pe scenă e ca în viață. Decât să vorbești două ore despre sex, mai bine faci. Măcar cinci minute.
>
> **Radu Afrim**
> regizor

Afrim vorbește despre argumentul prin care a convins-o pe actriță să joace nud în „Ultimul mesaj al cosmonautului...", spectacol al Teatrului Național din Cluj-Napoca: „I-am explicat că trebuie să facă sex cu partenerul ei, în hotel, și nu poți face asta îmbrăcat. Ramona joacă în delir, cu toate motoarele la maximum. Logica omului care privește din sală nu funcționează pe logica Ramonei, care este în transă".

NUDITATE „SOFT"

Regizorul Radu Afrim consideră că nuditatea pe scenă este „din ce în ce mai timidă", în România. „Ori artiștii care aveau un curaj nebun acum zece ani au îmbătrânit, ori tinerii regizori nu au curajul necesar de a risca. Nuditatea nu mai este agresivă, ca în anii '90. Publicul probabil că nu mai vrea să vadă fără să găsească o justificare pentru acea nuditate". Afrim nu are nevoie să explice de ce în spectacolele lui apar multe trupuri goale. „Justificările mele nu vor fi niciodată aceleași cu cele ale publicului. Cu toate acestea, în zece ani de când tot dezbrac lumea pe scenă, n-am avut nicio plângere. N-am huiduit nimeni. Nu mi-a zis nimeni să dezbrac un actor ca să se vândă bilete".

FĂRĂ CASTINGURI DE DEZBRĂCARE

Regizorul consideră că nuditatea pe scenă va exista întotdeauna, nu este un capitol pe care teatrul îl va depăși, pentru a trece la o altă etapă. „Am văzut de la spectacol burlesc la striptease, filme porno și teatru occidental, unde în două ore nu apărea nicio haină pe scenă și tânjeam chiar să văd un tricou. Unul dintre exemplele extreme de nuditate activă l-am văzut la Rodrigo Garcia, unde a face sex era... nimic, în comparație cu unele momente în care organele sexuale erau folosite în contexte neașteptate, șocante. Dacă acel spectacol ar fi venit în România, s-ar fi oprit la jumătate și ar fi fost cu poliție în sală. Tocmai de aceea, nuditatea din spectacolele mele este «super soft». Poate că acesta este și motivul pentru

Ramona Dumitrean, în spectacolul „Purificare", regia Andrei Șerban, la Teatrul Național din Cluj FOTO: NICU CHERCIU

Florin Mircea, Silvia Băleanu Popa și Loredana Coșovanu, în „Dawn Way", regia Radu Afrim FOTO: TEATRUL NAȚIONAL IAȘI

Dansul corpu

Dansatoarea și coregrafa Vava Ștefănescu este de părere nuditatea pe scenă a ajuns să nu mai șocheze publicul de teatru și de dans. „Cred că tabuurile corporale încep să slăbească. Vulgaritatea și expunerea fără conținut, din presă sau din reclame, fac parte din ambientul vizual al românului, dar contrastează cu modul în care este utilizată nuditatea în cadrul unui spectacol. Cei care merg la teatru știu acest lucru; nu mai caută cu privirea doar corpul gol, ci îl interpretează în complexul de semne ale piesei, în poetica sau semnificația in ginii între alte imagini, semne sau gesturi scenice". Primul spectacol în care a dansat goală a fost „Zoon Erotikon", de D. H. Lawrence , în regia lu Mihai Măniuțiu. A fost și prim ei colaborare cu Măniuțiu. În culisele Teatrului Odeon, regizorul i-a spus că va monta „Zoon Erotikon", „un spectacc cu multă imagine și cu un ap coregrafic destul de importantă" și a întrebat-o dacă are vreo problemă cu nuditatea atunci când dansează. Vava Ștefănescu i-a spus că n-are

FOTO: NICU CHERCIU

Spectacolul Teatrului Național din Cluj, „Ultimul mesaj al cosmonautului...", regizat de Radu Afrim

care oamenii rămân în sală". Afrim recunoaște că trișează și păcălește realitatea atunci când apelează la actori „care arată foarte bine", dar face asta împins de logica textelor pe care le alege. Regizorul mărturisește că nu își face distribuția în urma unor „castinguri de dezbrăcare".

În opinia sa, televiziunile au indus o doză de comercial în ceea ce privește nuditatea, iar publicul a rămas blocat în zona nudului de tabloid și nu a fost educat să facă distincția între ceea ce vede la televizor și ceea ce vede pe scenă.

„DACĂ TE DEZBRACI ÎN CEHOV, E UN DEZASTRU!"

Radu Afrim mai consideră că civilizația ochiului în raport cu nudul feminin este mult mai exersată, pe când nudul masculin este oarecum o invenție mai nouă în Europa și în lume. „Mai cred că spectatorii acceptă mai ușor nudul în textul contemporan decât în spectacole după Shakespeare sau Cehov. Aici ar fi un punct nou de exploatat. Apoi, lumea ar accepta mai ușor să dezbraci un personaj de-al lui Shakespeare, decât unul de-al lui Cehov, pentru că suntem mai aproape de Rusia. Dacă dezbraci un personaj feminin din Cehov, e un dezastru! Vei fi întrebat de ce ai făcut asta, ce ai avut cu personajele lui Cehov? De parcă ele ar face dragoste îmbrăcate", spune Afrim.

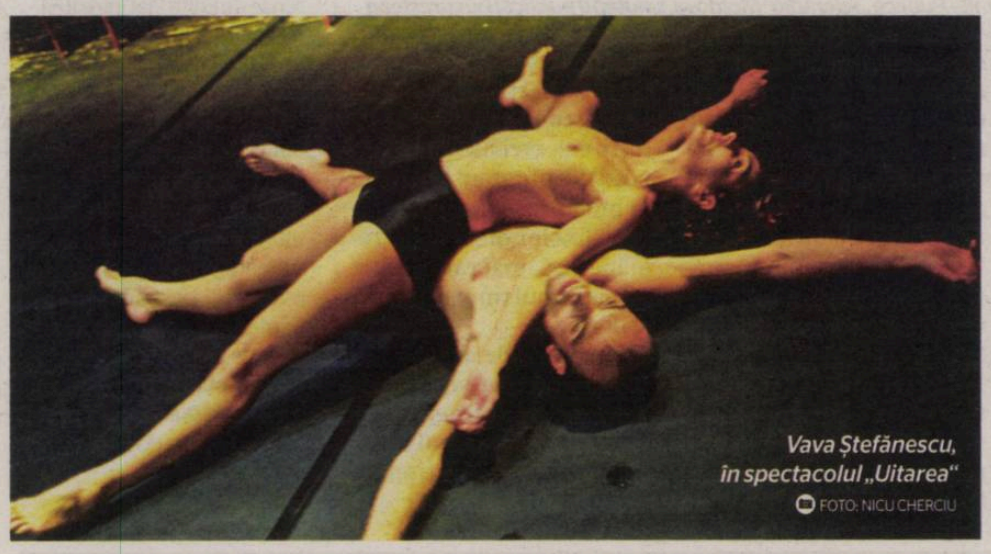
Vava Ștefănescu, în spectacolul „Uitarea"
FOTO: NICU CHERCIU

Opinie

Dincolo de nivelul anatomic

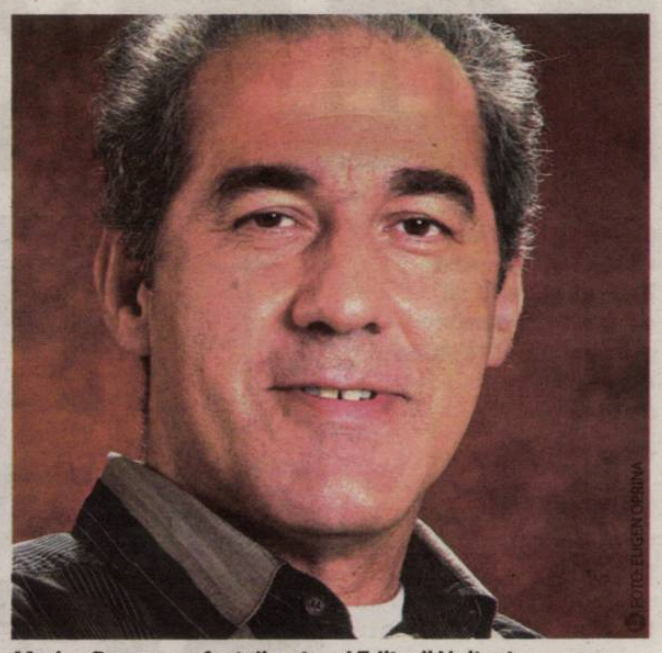
FOTO: EUGEN POPINA

Marian Popescu a fost directorul Editurii Unitext

Corporalitatea, corpul gol expus în condițiile de spectacol, de performance, în general, sunt subiecte de reflecție pentru mai multe discipline, dar și ale unor practici artistice în special după anii '60.

După decembrie 1989, scena teatrală din România se deschide prin câteva spectacole care aveau să-i marcheze, diferit, începerea tranziției către explorarea corporalității interpretului dincolo de ceea ce modelul Stanislavski putuse să ofere. „Trilogia greacă", „...au pus cătușe florilor...", „Satyricon" sau „Decameron 456" sunt câteva dintre spectacolele primilor ani fără cenzură, care propun spectatorului român acceptarea artisticului și la nivelul corpului expus în scenă. Regizorii acestor spectacole, Andrei Șerban, Alexander Hausvater, Victor Ioan Frunză sau Silviu Purcărete, îndrăznesc și reușesc să determine în cronica teatrală extaze sau respingeri neprofesionale, iar în rândul spectatorilor, o receptare lipsită de... unanimitate: pur și simplu, unii sunt încântați de spectacole, iar alții sunt deranjați de corpul gol expus în scenă. Atunci când privirea nu descoperă frumosul, ci numai anatomia, firește că apar reacții... de natura moralei.

Atunci când vorbești de nuditate în teatru, mi se pare o eroare de plasare. Nuditatea e în vocabularul științelor sociale, nu e un concept estetic. Dar corpul gol în scenă e mai întâi un corp, al interpretului, fără de care arta teatrului, mai târziu a regizorului, nu ar putea exista. E materialitatea însăși a spectacolului, prin care spiritualul e vizibil. Corpul gol nu mai e în scenă... nuditate dacă, desigur, spectacolul trece de nivelul anatomic și ne atrage, prin cultura sa audiovizuală, spre chiar teatralitatea sa.

După ce „lumea ca spectacol" devine fapt, odată cu spectacularizarea discursului politic și social, după anii '60, corpul gol în scenă și însăși ideea corporalității devin tot mai prezente în discursul teatral. Acum, a apărea „gol" pe scenă nu mai e o îndrăzneală (îndrăzneala e terifiantă prin banalizarea ei în câmpul social), ci un act de prospectare expresivă, dacă e susținută cu armele teatrului, și nu cu acelea ale divertismentului consumist.

> Atunci când vorbești de nuditate în teatru, mi se pare o eroare de plasare. Nuditatea e în vocabularul științelor sociale, nu e un concept estetic.

Marian Popescu
profesor și critic de teatru

Explorarea corporalității expuse în scenă e cenzurată la noi nu atât din pudoare, cât din credința că nuditatea e discreditabilă din start ca vehicul al frumosului în scenă. Cele mai interesante împliniri ale modernității teatrale au venit prin Meyerhold, Vahtangov, Brecht, Artaud, Brook, Grotowski, și mai târziu prin Jacques Lecoq, Barba, Șerban și alții, din această explorare scenică a potențialului corporal expresiv. Corpul gol în scenă nu e atât semnul unei dezinhibări a discursului artistic, al lipsei de pudoare, ci, dacă el e *necesar* în scenă, al afirmării unui drept la exprimarea *misterului* pe care încă îl reprezintă. Dacă vrei să îl vezi mizerabil, îl vezi în spital. Dar dacă vrei să îl vezi prezent expresiv în actul comunicării, îl vezi pe scenă.

ii gol

nicio problemă și peste o lună ncepeau repetițiile. „Colabora- ea a fost una dintre cele mai rumoase, iar momentul «dan- ului pe scaun» ne-a rămas în nemorie ca unul dintre cele mai reușite. Deci nu a trebuit să mă convingă... În niciun caz nu se pune problema șocului prin nuditate în spectacolele lui Măniuțiu. El știe mereu să plaseze șocul în sensurile pe care e construiește nu prin nuditate, ci prin juxtapunere, puterea poetică a unei scene... Iar în spectacolele mele mi s-a părut absolut necesar să folosesc corpul gol, desenat, fără alte accesorii, pentru a vorbi despre corpul insomniac, despre durere...". După „Zoon Erotikon" au mai urmat alte spectacole unde a dansat nud, „Uitarea", în regia lui Măniuțiu, „Solo on line", regizat chiar de ea. „Cu aceste ocazii am mai fost întrebată dacă n-am avut probleme cu acest prag al nudității. Am răspuns și atunci așa: Oare unui violonist îi este rușine cu vioara lui? Când ești pe scenă, nu te gândești la faptul că ești gol/goală în fața lumii; pe scenă aparții unei lumi virtuale. Corpul este poate cel mai expresiv atunci când este nud, dezbrăcat de masca unui costum".

PUBLICITATE

UNIUNEA EUROPEANĂ
GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AMPOSDRU
Fondul Social European POSDRU 2007-2013
Instrumente Structurale 2007-2013
1990 SINDICATUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREUNIVERSITAR GALAȚI

Investește în oameni!
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013
Axa prioritară 3 „Creșterea adaptabilității lucrătorilor și a întreprinderilor"
Domeniul major de intervenție 3.3 „Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor partenerilor sociali și societății civile"
Organizația sindicală în învățământul preuniversitar – succes prin parteneriat social și capital uman performant
Beneficiar: Sindicatul Învățământului Preuniversitar Galați
Contract POSDRU/93/3.3/S/54001

Sindicatul Învățământului Preuniversitar Galați susține parteneriatele cu comunitățile locale

Începând cu luna februarie 2011, Sindicatul Învățământului Preuniversitar Galați a început implementarea propriu-zisă a proiectului „Organizația sindicală în învățământul preuniversitar – succes prin parteneriat social și capital uman performant" contract POSDRU/93/3.3/S/54001 prin campania de promovare a parteneriatului interregional al organizațiilor sindicale, unităților de învățământ și autorităților locale.

Sâmbătă, 26 martie 2011, a avut loc la Galați conferința de diseminare a concluziilor obținute în urma studiului de nevoi realizat atat printre cadrele didactice, cât și la nivelul membrilor Sindicatului Învățământului Preuniversitar Galați și Sindicatului Învățământului Preuniversitar Sibiu, precum și în rândul angajaților autorităților locale. Rezultatele studiului au conturat conținutul cursurilor de formare și perfecționare care se vor desfășura prin proiectul european și care sunt adresate profesorilor, membrilor de sindicat și angajaților autorităților locale.

Președintele Sindidicatului Învățământului Preuniversitar Galați, Constantin Ciosu impreună cu președintele Sindicatului Învățământului Sibiu, Teodor Firțonea subliniază că este nevoie de o schimbare majoră a modului de funcționare a organizațiilor pe care le conduc. Membrii organizațiilor sindicale din cele două județe nu au beneficiat până în prezent de niciun program de formare care să asigure competențe în managementul organizațional, iar la nivelul celor două județe nu s-a mai desfășurat niciun curs acreditat de formare privind managementul proiectelor educaționale. Cei doi lideri apreciază ca o necesitate și ca o opțiune strategică organizarea și oferirea de cursuri pentru liderii locali, focalizate pe folosirea computerului, comunicare, cursuri de management și de leadership.

În urma analizei celor 3200 de chestionare s-a concluzionat că cele mai potrivite cursuri de perfecționare sunt cele din domeniul Tehnologiei Informațiilor și a Comunicațiilor (TIC) și cele din domeniul managementului organizațional. Cele trei cursuri alese au fost urmatoarele: „ECDL – start", „Management organizațional, comuncare și leadership", „Managementul proiectelor".

Activitățile pe care Sindicatul Învățământului Preuniversitar Galați în parteneriat cu Sindicatul Învățământului Preuniversitar Sibiu le vor derula până în 2013 în cadrul proiectului „Organizația sindicală în învățământul preuniversitar – succes prin parteneriat social și capital uman performant", vor conduce la creșterea adaptabilității și flexibilității celor două organizații sindicale din învățământul preuniversitar, partenere în proiect, prin dezvoltarea calității resursei umane proprii, prin crearea unei rețele interinstituționale și a strucțurilor parteneriale de tip organizații sindicale – autorități locale și vor fundamenta dezvoltarea, pe termen lung, a unor inițiative de interes comun.

LUMEA DE SUNETE

Un concert simbolic

A asculta la București un concert al Orchestrei Simfonice Naționale a Companiei Publice „Teleradio" Moldova, căreia i s-a alăturat și Orchestra Națională Radio, pare a ține de normalitate

Cu toate acestea, muzicienii de peste Prut au revenit să concerteze pentru publicul bucureștean după 20 de ani de absență.

Oltea Șerban-Pârâu

Gheorghe Mustea, dirijorul Orchestrei Simfonice Naționale a Companiei Publice „Teleradio" Moldova, salutând publicul bucureștean

●● Deși eforturile organizatorice pentru ca această inițiativă să devină realitate în seara de 27 martie 2011 au fost considerabile, într-un final, iată, că totul a devenit realitate, într-o zi aniversară, în care se marcau 93 de ani de la unirea Basarabiei cu Regatul României.

Orchestra Simfonică „Teleradio" Moldova mai concertase la București în urmă cu 20 de ani, dar evenimentul de acum avea cu totul altă conotație, concertul adresându-se unui public larg, deoarece a fost transmis în direct pe posturile Radio România Cultural, Muzical, Iași și Radio Moldova, dar și de TVR Cultural și Teleradio Moldova. Evenimentul a fost organizat de Radio România în colaborare cu Departamentul pentru Românii de Pretutindeni și Compania Publică „Teleradio Moldova", coproducătorul evenimentului fiind TVR Cultural.

Dirijată de Gheorghe Mustea, fondatorul formației, Orchestra „Teleradio" Moldova a venit în fața publicului bucureștean cu un program reprezentativ, care a început cu „Dacofonia nr. 1" de Tudor Chiriac și a continuat cu „Rapsodia I" de Enescu, „Concertul nr. 2" pentru orchestră de Gheorghe Mustea dedicat lui George Enescu și, în final, „Simfonia a VII-a" de Beethoven.

O RAPSODIE ȘI DOUĂ ORCHESTRE

Elementul de unicitate, care se presupunea că trebuie să garanteze succesul acestui eveniment, a fost dat de premiera absolută a prezenței celor două orchestre simultan pe aceeași scenă, pentru „Rapsodia română nr. 1" de George Enescu. De altfel, neobișnuita combinație între cele două orchestre a conferit o sonoritate cu totul particulară rapsodiei, care a putut fi ascultată într-o versiune mai puțin familiară publicului bucureștean.

Spre deosebire de Orchestra Națională Radio care are aceeași vârstă cu radioul public, adică mai bine de 80 de ani, Orchestra Simfonică „Teleradio" Moldova este mult mai tânără, deoarece s-a înființat în decembrie 1989, chiar sub bagheta dirijorului Gheorghe Mustea, cel care a dirijat-o și la București. De-a lungul timpului, orchestra a obținut numeroase succese în promovarea artei moldovenești în lume, dar și prezentând serii de concerte simfonice și camerale în săli din Chișinău și nu numai. Romantismul fundamental al muzicienilor moldoveni s-a regăsit și în selecția repertorială pentru concertul de la București, cele trei lucrări românești din program ilustrând în mod deosebit elementele de folclor din creația românească, mai rar ascultate în ultimul timp pe scenele noastre.

Un astfel de eveniment va rămâne cu siguranță în arhiva sentimentală a celor prezenți în sală, dar și a Orchestrei Naționale Radio. ✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

„Anton Pann", în recital

●● Institutul Cultural Român din Capitală găzduiește mâine, la ora 19.30, primul eveniment din cadrul programului „Când Bizanțul eram noi". **Formația „Anton Pann" (foto)** va susține un recital de muzică veche, intitulat „Călător la Porțile Răsăritului. File de istorie sonoră". Organizată de ICR în martie – decembrie 2011, programul cuprinde recitaluri ale unor ansambluri din țară și din străinătate care interpretează muzica lui Dimitrie Cantemir și a altor compozitori care au creat înainte și după formarea statului român modern. ✪

PARIS

Epistole secrete ale lui Piaf, publicate

●● La sfârșitul lunii aprilie va vedea lumina tiparului volumul „My Blue Love", cuprinzând 54 de misive scrise de Edith Piaf între 1951 și 1962. În 2009, ele au fost achiziționate la o licitație Christie's pentru 59.000 de euro. Scrisorile dezvăluie amorul puțin cunoscut al cântăreței pentru „Toto", alias Louis Gérardin, campion mondial la ciclism, de care s-a îndrăgostit după moartea marii iubiri, boxerul Marcel Cerdan. Piaf și-a îndemnat „iubirea albastră" să-și părăsească soția, promițându-i că va renunța la alcool, dar s-a căsătorit peste doar un an cu Jacques Pills. ✪

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

Istorie neagră

Expoziția „Rusaliile Negre: Deportarea în Bărăgan" documentează momentul tragic al deportării în stepa valahă a peste 44.000 de oameni din Banat și Mehedinți în 1951

Imagini-document cu deportații în Bărăgan și condițiile precare în care trăiau

În urma unui plan pregătit de regimul Gheorghiu-Dej, au fost scoși din casele lor, în noaptea de 18-19 iunie 1951, peste 44.000 de femei, bărbați, bătrâni și copii, ulterior abandonați în Bărăgan, fără niciun mijloc de subzistență.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Pentru prezentarea la București a acestei noi expoziții a Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului din cadrul Memorialului Sighet, coordonat de Ana Blandiana și de Romulus Rusan, nici că se putea găsi un spațiu mai potrivit decât Muzeul Satului. Pentru că despre o distrugere sistematică a satului românesc și a ființei naționale, pusă în practică de ideologia totalitară stalinistă este vorba în aceste mărturii smulse, cu un mare efort, dintr-o istorie de multe ori ocultată. „Am simțit că acesta este locul potrivit", a spus Ana Blandiana la deschiderea din ziua de Buna Vestire, desfășurată în fața unei săli arhipline, care a făcut-o pe poetă să conchidă: „Nu este adevărat ce se spune, că tinerilor nu le pasă de propria istorie și definiție".

Organizarea expoziției, inclusă într-un proiect mai amplu dedicat împlinirii a 60 de ani de la unul dintre (atât de) multele momente negre ale istoriei noastre recente și care va fi itinerată la Timișoara, Drobeta-Turnu Severin și Brăila, a necesitat o muncă impresionantă pentru strângerea materialelor și găsirea persoanelor care au fost deportate în acei ani, muncă dusă la bun sfârșit de cercetătoarele Ioana Boca, Virginia Ion, Angela Bilcea, Andreea Cârstea, într-o echipă coordonată de Romulus Rusan.

INFERNUL COTIDIAN

Cele 28 de panouri ale expoziției prezintă cronologic și tematic: situația internațională din anii '50 (ruperea lui Tito de Kominformul stalinist), elaborarea planului de „dislocare", alcătuirea „listelor negre", pregătirea și executarea deportării, viața în Bărăgan, clădirea caselor, procurarea apei și a mâncării, școala, munca, înmormântările, „domiciliul obligatoriu".

Textele explicative sunt completate de sute de fotografii, hărți și obiecte, toate provenind din banca de date a Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului (CISAC). Mărturiile personale sunt transcrieri ale înregistrărilor făcute de colaboratorii CISAC, odată cu expoziția fiind lansat și un audiobook cu fragmente de amintiri, precum și ediția a II-a a cărții „Munci și zile în Bărăgan", de Elena Spijavca, jurnalul (1951-1955) unei supraviețuitoare a deportării.

Impresionant este că fotografiile și mărturiile transcrise din expoziție documentează viața cotidiană a celor deportați, felul în care ei au supraviețuit, în următorii ani, calvarului, aducându-ni-i astfel mai aproape și dându-le chip și glas. Un panou arată, de exemplu, viața copiilor, prin mărturiile celor care au supraviețuit și prin fotografii, felul în care joaca a fost improvizată de „copilul etern" în cele mai vitrege condiții.

Pe peretele din spate al sălii se află, scrise cu litere mărunte, două liste „negre": numele celor care au murit în Bărăgan între 1951 și 1956 și numele copiilor decedați în aceeași perioadă, pe cât au putut fi acestea reconstituite. Sunt 1.600 de oameni (dintre care 175 de copii) care au murit în detenție și ale căror oseminte au fost arate cu tractorul, odată cu satele, făcute una cu pământul, în 1956.

VINOVAȚI FĂRĂ VINĂ

„Este istoria unui genocid social aproape inexplicabil", spune Romulus Rusan.

O astfel de expoziție documentează un genocid „inexplicabil", al unor comunități trimise la moarte și care s-au încăpățânat să supraviețuiască, „fără a cunoaște vina de care erau vinovați".

Info

„Rusaliile Negre: Deportarea în Bărăgan"
Unde: Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti"
Când: până la 24 aprilie
Organizator: Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului din cadrul Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței Sighet - Fundația Academia Civică
Realizator: Romulus Rusan

PUBLICITATE

PUBLICITATE

ANA ULARU:

„Îmi vine să urlu când aud: «iarăși un film dezolant românesc»“

Actrița Ana Ularu, în vârstă de 25 de ani, spune că o înfurie reacția publicului: să nu faci box-office filmelor autohtone e „încă un fel de a greși tipic românesc“, „un fel de a nu-ți face bine ție“, „de a te autodistruge“

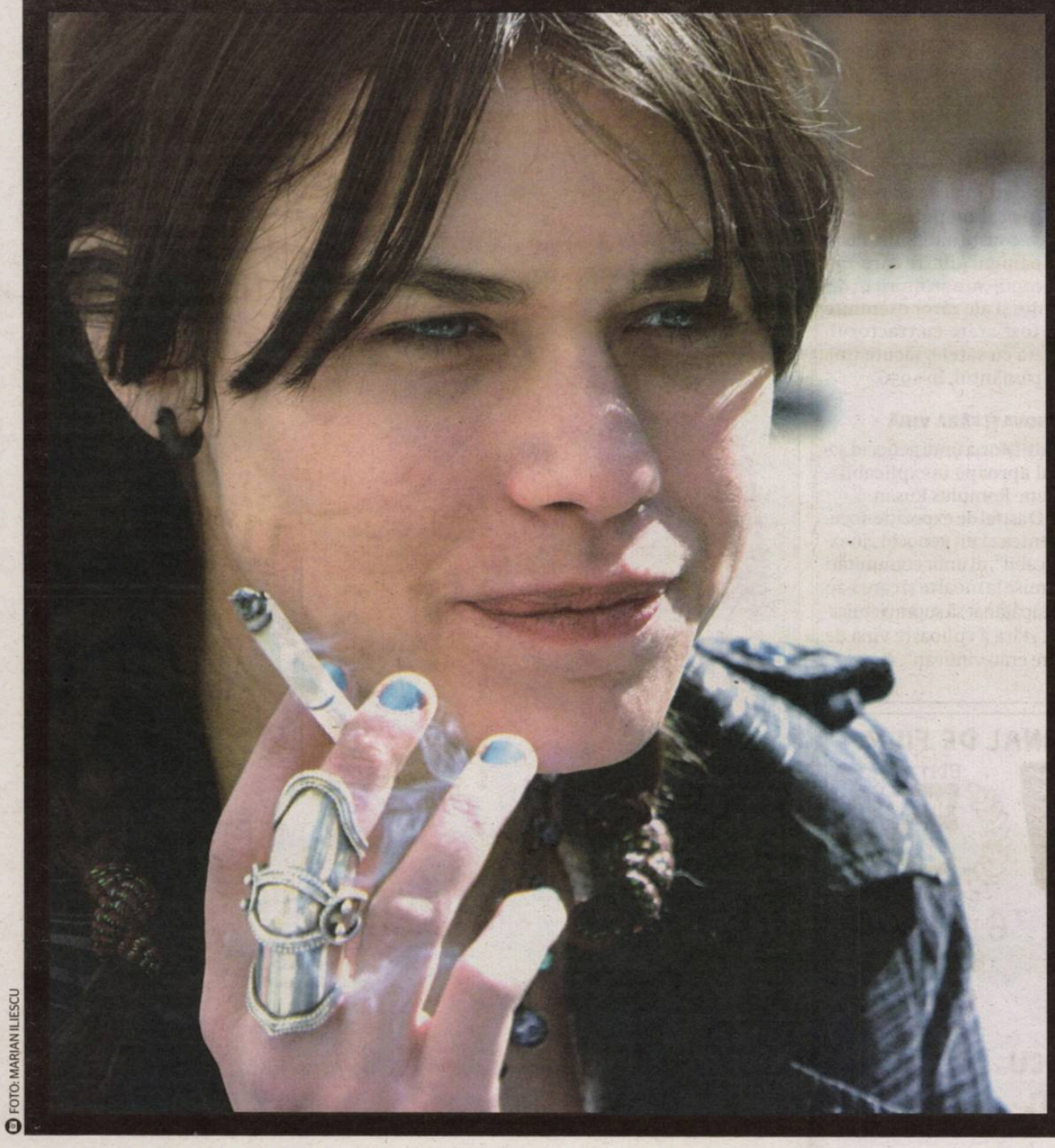

FOTO: MARIAN ILIESCU

Ana Ularu interpretează o deținută - Matilda - în lungmetrajul „Periferic“, debutul regizoral al lui Bogdan George Apetri, care va avea premiera de gală mâine-seară. Matilda iese din închisoare cu o permisie de 24 de ore, când trebuie să-și pună viața în ordine.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Pentru rolul Matildei – amestec de furie, închistare, dezumanizare și gingășie –, Ana Ularu a primit în luna august trofeul Boccalino, premiul criticii pentru cea mai bună actriță, în cadrul Festivalului Internațional de Film de la Locarno. La interviul de pe terasa Green Hours a venit cu motocicleta prietenului – ea încă nu și-a luat carnetul. Purta bocanci și clipăia din când în când bricheta Zippo ca să-și aprindă un Marlboro: „Dacă mi se va pune o schelă în față, mă voi cățăra pe ea. E în natura mea“.

Cum e Matilda, personajul tău?

Matilda mea e un om asprit de viață. Cinic. Lipsit de încredere, de bucurie și foarte determinat. E un om pe care n-am încercat nicio clipă să-l scuzăm atunci când îl cream. Ceea ce a fost un mare avantaj, pentru că atunci când încerci să îndulcești și să cauți motivații umane standard, pierzi. Ele vin de la sine și publicul empatizează, până la urmă.

Ai fi dorit să fie altfel?

Voiam s-o fac mai maternă. Iar Bogdan s-a ținut cu dinții de asta: „Să nu fie așa!“. Ajunsesem la niște dispute în care eu îi spuneam că nu înțelege cum funcționează o mamă. El spunea: „Nu, crede-mă, e mai bine așa!“. Și-a avut mare dreptate, pentru că, în clipa în care „cădeam“, totul ieșea melodramatic și prost.

Te-a durut s-o vezi eșuând, cu fiecare pas?

> Abia începe să se ridice de la pământ industria cinematografică și în loc să ne facem nouă box-office, facem box-office comedioarelor tâmpite hollywoodiene?
>
> **Ana Ularu**
> actriță

Nu, deși, în general, țin foarte mult cu personajele mele. La „Măsură pentru măsură“, în care joc la Craiova, când ne-a dat Silviu Purcărete finalul, am început să plâng. M-am gândit la personajul meu și mi-am zis: „Săraca Isabela!“. Dar cu Matilda n-am fost așa. Paradoxal, am văzut filmul din unghiuri diferite – pe de o parte eram implicată în personaj, pe de alta urmăream traseul filmului și felul în care creștea.

Ce i-ai adus personajului ca să conturezi imaginea unei deținute?

Am lucrat la tot felul de detalii mici. De exemplu, am vrut ca Matilda să fie atentă la sunetele din jur. Să le încaseze exact ca un animal hăituit care dacă aude un greiere se întoarce imediat, trebuie să-și păzească spatele. Am vrut ca tot timpul să mănânce și să fumeze, să facă lucrurile care îi erau negate. Să privească mult la oraș, să absoarbă cât poate din realitate.

Ai încercat să n-o judeci pe Matilda? În cele din urmă, e barbară.

Nu. Deliberat am judecat-o. A fost o treabă programatică: e genul de personaj care nu se sfiește să intre într-o cameră, să ia lucrurile cuiva, n-are nicio convenință! A judeca e o altă metodă de apropiere de personaj. Dar asta nu înseamnă că Matilda mi-a fost mai puțin dragă, am iubit-o cu atât mai mult cu cât era o brută.

Există o parte din tine care s-a identificat cu ea?

Cred că ce i-am împrumutat Matildei e un pic din iuțenia la mânie, din nervul meu. Într-un fel, mi-ar plăcea să am determinarea ei. Eu fug mai întâi o sută de metri de orice decizie, ca să uit, și abia după aia încep să mă întorc, cu pași lini.

Despre momentul când „Periferic“ va intra în cinematografele românești, spuneai că speri ca oamenii să meargă să-l vadă, să nu fie iar reacții de genul „încă un film românesc, nu mergem“. Sună ca un lucru care te urmărește și te înfurie.

Mă înfurie pentru că am o experiență directă. Apăruse pe internet un trailer al filmului și lumea comenta: „n-o să mă duc să văd filmul ăsta“. La „Aurora“, filmul lui Cristi Puiu, la fel: „iarăși un film dezolant românesc“. Când aud preconcepțiile astea îmi vine să urlu. Noi nu ne ducem la propriile noastre filme. Abia începe

să se ridice de la pământ industria cinematografică, și în loc să ne facem nouă box-office, facem box-office comediilor arelor tâmpite hollywoodiene? Mi se pare aberant. Este încă un fel de a greși tipic românesc. Un fel de a nu-ți face bine ție. De a te autodistruge. De a importa – importăm totul. Când începe Festivalul Internațional de Film de la Viena, oamenii își iau concediu și vin din toate părțile lumii să vadă filme. Și nu e doar o chestie de breaslă, e arhiplin orașul, vin oameni de toate vârstele. E bucuria de a vedea filme.

> Am fost de multe ori o inadaptată pentru că «simț enorm și văz monstruos». Dintr-un tip de sensibilitate, uneori nocivă, pe care nu pot s-o blochez.
>
> **Ana Ularu**
> actriță

● O bucurie care te și formează. Majorității publicului român de ce îi lipsește?

● Pentru că noi trăim cu televizorul. Ăsta e cel mai trist motiv. Sunt familii formate din doi părinți, doi copii și-un televizor. Și, de fapt, în timpurile noastre cea mai mare comunicare – pentru toți – se realizează cu televizorul. Dacă apare un film românesc la televizor, poate zapăm și-l vedem. Altfel, nu e nicio bucurie. Și culmea e că foarte mulți oameni s-ar regăsi în personajele din filmele românești, din toate mediile.

● „Periferic" nu are o miză socială, credeți și tu, și regizorul. Care e miza lui atunci?

● Miza este spunerea poveștii acestui om, Matilda. În străinătate, pe unde am fost cu filmul, a existat întrebarea: „E o frescă socială?". Și mie îmi venea să zic: „Da, în România, toate femeile sunt pușcăriașe". E povestea unei femei foarte puternice, în primul rând. Iar personaje feminine atât de puternice la noi nu prea există. Cele care au existat aveau tot timpul o scuză, erau tragediene. Noi n-am încercat să spunem „nu" alegerilor greșite.

A debutat la nouă ani

●● Ana Ularu a debutat ca actriță în două coproducții româno-franceze de televiziune, „Meuetres par procuration" și „Passion mortelle". Avea doar 9 ani. La 16 ani a jucat rolul Lolitei, alături de Ștefan Iordache în spectacolul „Lolita", regizat de Cătălina Buzoianu la Teatrul Mic. Au urmat roluri în montări precum „Epoeea lui Ghilgameș", în regia lui Dragoș Galgoțiu și „Măsură pentru măsură", sub direcția regizorală a lui Silviu Purcărete. În film a devenit cunoscută pentru rolurile din „Italiencele" (2004), în regia lui Napoleon Helmis, „Turkey girl", un scurtmetraj de Cristian Mungiu, „Hârtia va fi albastră", de Radu Muntean și în „Tinerețe fără tinerețe", al lui Francis Ford Coppola. Acrița joacă alături de Mimi Brănescu, Andi Vasluianu, Ioana Flora și Timotei Duma în „Periferic".

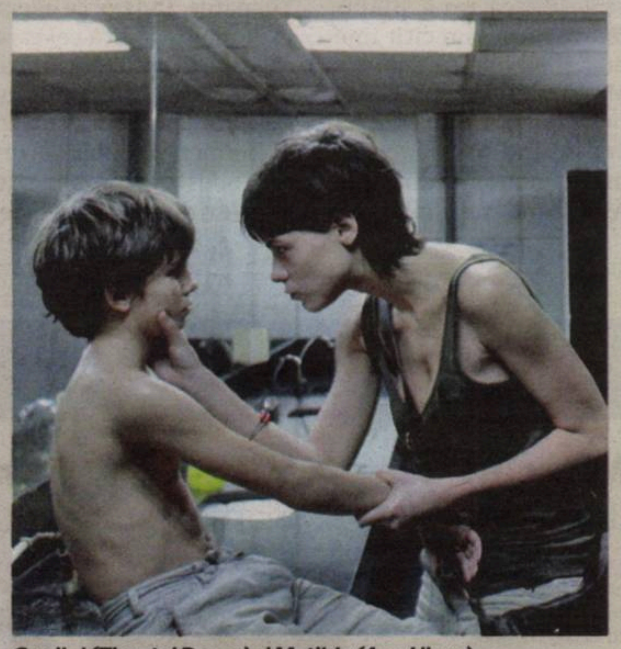

Copilul (Timotei Duma) și Matilda (Ana Ularu), într-o secvență din filmul „Periferic"

„Sunt autistă și împrăștiată"

● „În sfârșit m-am relaxat și eu, nu mai am încordarea și bățoșenia pe care le aveam când eram mai mică", asta declarai într-un interviu. „Bățoșenie" e un sinonim pentru rigiditate? Te apărai?

● Mă luasem atât de în serios! Aveam o teamă extraordinară, o rigiditate din care nu mai ieșeam. Devenisem „profesionistă". Murise naibii toată imaginația, tot ce era frumos, ludicul... Declicul s-a produs cu spectacolele „Măsură pentru măsură" și cu „Epopeea lui Ghilgameș", când mi-am dat seama cât de „ciocară" sunt și cât îmi place să mă joc, de fapt. Dar a fost și o chestie legată de evoluția mea, ca om. La 15-16 ani, când toți au marile crize, eu eram la Teatrul Mic, jucam cu Ștefan Iordache. Și nu-mi permiteam să dau pe-afară.

● Comparai antrenamentul unui actor cu cel al unui sportiv. Cum faci să-ți împingi propriile limite?

● Când lucrez la un proiect nu mai am nimic altceva în minte. Și-mi pun foarte multe probleme și nu mă mulțumesc niciodată cu prima soluție, dar nici cu a șaișpea. Faptul că sunt autocritică cred că mă ține cu picioarele pe pământ.

● În același timp, te și consumă.

● Da, mă consumă enorm. În general, sunt un om foarte consumat lăuntric. (Râde) Parte din pregătirea unui actor implică și să citești mult, să te uiți la filme, atenție la detalii. Iar pregătirea, în sens sportiv, e un fel de flotare a minții. Apoi, am o mare frică de ratare. De nemulțumire a mea cu mine. Acum, în nomenclator, mă numesc actor. Simt însă că încă nu merit titlul ăsta în totalitate. Țin minte senzația pe care am avut-o când am primit primii mei bani, de la Teatrul Mic. Aveam 16 ani. Și pe hârtie scria: „funcția – actor". Am ținut fluturașul ăla în mâini o grămadă...

● Ești disciplinată?

● Deloc. Sunt autistă și împrăștiată. Funcționez bine cu deadline-uri. Cum am un deadline, cum sunt: „Haida!". Vine dintr-o nebunie – momentul când îmi dau seama că trebuie să intru pe scenă și mă arunc în prăpastie. Pentru că orice din ființa mea îmi spune: „Nu, nu!". Și-atunci, mă arunc.

● Ai crescut într-un mediu de artiști – părinții tăi sunt scenografi. Cum era atmosfera acasă?

● Tata picta icoane, mama croia haine, amândoi făceau schițe... Mergeam cu ei la repetiții pe platou. Mă puneau într-un colț, stăteam acolo, desenam ore-n șir și-i observam pe actori. Învățasem pe de rost monologul Maiei Morgenstern din „Teatru descompus"...

● Ți s-a întâmplat mai târziu să te simți inadaptată tocmai pentru că veneai dintr-un astfel de mediu?

● Am fost de multe ori o inadaptată, dar nu din cauza asta, ci pentru că „simț enorm și văz monstruos". Dintr-un tip de sensibilitate, uneori nocivă, pe care nu pot s-o blochez. Sunt un om cu trăiri paradoxale. Și sunt atentă tot timpul la ce simt, îmi conștientizez fiecare gând.

● Ai o emisiune la B1 TV unde ești față în față cu mari actori, Mircea Albulescu, Dorel Vișan, Valentin Uritescu... Ce te hrănește din întâlnirile cu ei?

● Cred că te hrănește enorm să știi că sunt la fel de nesiguri ca tine. Pentru că așa e mult mai ușor să vezi traseul către ceva. Îi vezi că pornesc din același gol și încep să contruiască și să gândească, iar procesul ăla, care e inexplicabil, e de furat. Asta în joc. În dialog e minunat să le asculți poveștile, să-i auzi cum vorbesc despre devenirea lor.

● Te-ai ținut departe de a deveni „vedetă". Ai lucrat pentru scurtă vreme la un serial difuzat de Pro TV, dar n-ai continuat.

● Nu vreau să fiu pe capacul de margarină. Nu-mi doresc ca fața mea să fie un bun de drept comun. Singurul lucru care mă deranjează și mă diferențiază față de vedete este faptul că de multe ori nu am bani nici să trec strada. Asta e singura problemă: nu există o compensație pentru actorii profesioniști. Faci o facultate și iei mai puțin decât un vatman. Eu nu sunt angajată, dar un actor debutant ia șase milioane. De aia am și devenit toți în București, cumva, niște mercenari. Viața e scumpă și trebuie să mai faci și-o reclamă, și-o voce, și-o „telenovea" ca să reziști.

● Faci parte din generația tânără de actori. Ce declarație ai vrea să faci despre colegii tăi?

● Laurence Olivier a fost întrebat de ce s-a făcut actor. Și răspunsul lui a fost: „Uită-te la mine, uită-te la mine!". Ce aș vrea să spun pentru generația mea – în care cred și unde sunt oameni extrem de talentați – este: „Uitați-vă la noi, uiați-vă la noi!" M-am săturat să-mi zică taximetriștii că „nu mai e, domnule, ce-a fost odată". Și să-i întreb: „Când ați fost ultima oară la teatru să vedeți pe cineva din generația noastră"? Noi, actorii, prin public existăm. Prin șansa pe care ne-o dă cineva.

TELE-TEXT

Moarte la Veneția

Cezar Paul-Bădescu

Am văzut mai întâi filmul lui Visconti și, pentru că mi-a plăcut foarte mult, am citit imediat și nuvela lui Thomas Mann (desigur, mi-am reprezentat povestea din nuvelă având permanent în minte imaginile din film). Asta se întâmpla în adolescență, iar interpretarea mea era necoaptă și juvenilă, dar pompoasă. Credeam că în textul lui Mann și în pelicula lui Visconti este vorba despre ființa duală a artistului - creator de frumos, în cazul de față compozitorul Aschenbach, și om, subjugat unei pasiuni pentru un efeb, Tadzio. Veneția era orașul bolnav la propriu și la figurat, locul plin de mucegaiuri, duhori și decădere, unde dragostea este maladivă și se întâlnește, firește, cu moartea. Dragoste în vremea holerei. Eros și Thanatos. Tadzio, ca agent psihopomp (adică cel care călăuzește sufletele morților în Hades, scuzați cuvântul abracadabrant!...), un fel de Hermes. Și alte bla-bla-uri din acestea, pe care le regăsești din belșug în textele care interpretează „Moarte la Veneția".

Info

Moarte la Veneția
(Italia-Franța, 1971)
Regia: Luchino Visconti
Scriitor: Thomas Mann
Cu: Dirk Bogarde, Björn Andrésen, Silvana Mangano, Mark Burns, Carole André, Marisa Berenson, Franco Fabrizi
TCM, joi (31 martie), ora 2.10

La bătrânețe, am ajuns eu însumi să vizitez Veneția și am descoperit că nu e deloc un oraș bolnav, stăpânit de duhori, decăzut sau decadent. Mi s-a părut, dimpotrivă, un loc solar și plin de vitalitate. Zidurile scorojite de acolo nu m-au dus nicio clipă cu gândul la materie moartă, ci la organe care respiră viață prin toți porii. Este, e-adevărat, un oraș bătrân, dar unul care-și trăiește plenar senectutea, cu demnitate și cu eleganță. Pe scurt, Veneția e, după mine, locul ideal unde să-ți aștepți sfârșitul. Ajuns acolo, m-am îndrăgostit eu însumi de Tadzio. Adică de propria mea tinerețe, pe care-o văd incredibil de frumoasă, dar tot mai îndepărtată. Stând pe un șezlong de pe plaja de la Lido, mă uit la Tadzio, care-mi face lejer cu mâna dinspre țărm. Îl văd din ce în ce mai greu, că e departe, vederea mă lasă, iar strălucirea mării mă orbește. Între timp, vopseaua de pe păr a început să-mi curgă încetișor pe la tâmple. Măștile îmi cad discret, dar inexorabil.

Björn Andrésen (Tadzio) și Dirk Bogarde (Gustav von Aschenbach), în filmul lui Luchino Visconti

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
30 martie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Tristan și Isolda,
de Richard Wagner.
Dirijor: Daniel Barenboim
Cu: Waltraud Meier, Siegfried Jerusalem, Matthias Holle.

22.35 CINEMAX 2
FILM

Down by Law
(Germania-SUA, 1986)
Regia: Jim Jarmusch
Cu: Roberto Benigni, John Lurie, Tom Waits, Nicoletta Braschi, Ellen Barkin.

Joi
31 martie

18.10 HBO
FILM

Alice în Țara Minunilor
(SUA, 2010)
Regia: Tim Burton
Cu: Mia Wasikowska, Johnny Depp, Helena Bonham Carter, Anne Hathaway, Stephen Fry.

3.00 MGM
FILM
Hair (SUA, 1979)
Regia: Milos Forman
Cu: Treat Williams, Beverly D'Angelo, John Savage, Annie Golden, Dorsey Wright.

Vineri
1 aprilie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Manhattan (SUA, 1979)
Regia: Woody Allen
Cu: Woody Allen, Meryl Streep, Mariel Hemingway, Diane Keaton, Anne Byrne.

23.10 TVR1
FILM
Milk - Prețul curajului
(SUA, 2008)
Regia: Gus Van Sant
Cu: Sean Penn, Emile Hirsch, Josh Brolin, Diego Luna, James Franco, Alison Pill.

Sâmbătă
2 aprilie

22.00 PRO CINEMA
FILM
Marele Gatsby (SUA, 1974)
Regia: Jack Clayton
Cu: Robert Redford, Mia Farrow, Sam Waterston, Bruce Dern, Karen Black.

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Dragoste și moarte
(Franța-SUA, 1975)
Regia: Woody Allen
Cu: Woody Allen, Diane Keaton, Féodor Atkine, Georges Adet, Frank Adu.

Duminică
3 aprilie

18.00 TVR1
EMISIUNE
50 de minute cu Pleșu și Liiceanu
Cu: Andrei Pleșu și Gabriel Liiceanu

22.35 CINEMAX 2
FILM

Vremea țiganilor
(Anglia-Italia-Iugoslavia, 1989)
Regia: Emir Kusturica
Cu: Davor Dujmovic, Bora Todorovic, Ljubica Adzovic, Sinolicka Trpkova.

Luni
4 aprilie

22.55 HBO
FILM

Țara mea (Franța, 2009)
Regia: Claire Denis.
Cu: Isabelle Huppert, Christopher Lambert, Nicolas Duvauchelle, Isaach De Bankolé.

02.10 HBO
FILM
Marți, după Crăciun
(România, 2010)
Regia: Radu Muntean.
Cu: Mimi Brănescu, Mirela Oprișor, Maria Popistașu, Victor Rebengiuc, Dragoș Bucur.

Marți
5 aprilie

19.15 TVR CULTURAL
EMISIUNE
Magazinul de litere
Moderator Cristina Liberis.

21.30 TVR CULTURAL
EMISIUNE

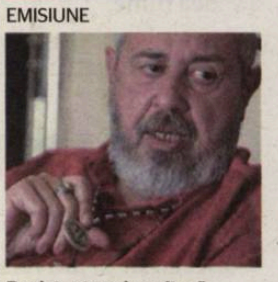

Rezistența prin cultură
Moderator: Stejărel Olaru
Invitat: Alexandru Tocilescu
Documentar: Hamlet sau revolta intelectuală.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

CARLOS SLIM HELÚ - Cel mai bogat! Pentru al doilea an consecutiv, cel mai bogat om din lume. În ultimul an, averea lui a crescut cu 20 de miliarde de dolari.

Anul recordurilor: 1210 miliardari din 54 de țări
China, fabrica de bogătași
Cei șase de la Facebook

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la 0800.800.111, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

OPINIE

Noul exorcist: Nikita Mihalkov

Tragedia japonezilor este o pedeapsă divină, a spus „țarul cinematografiei ruse", atrăgându-și critici și epitete de genul „megaloman"

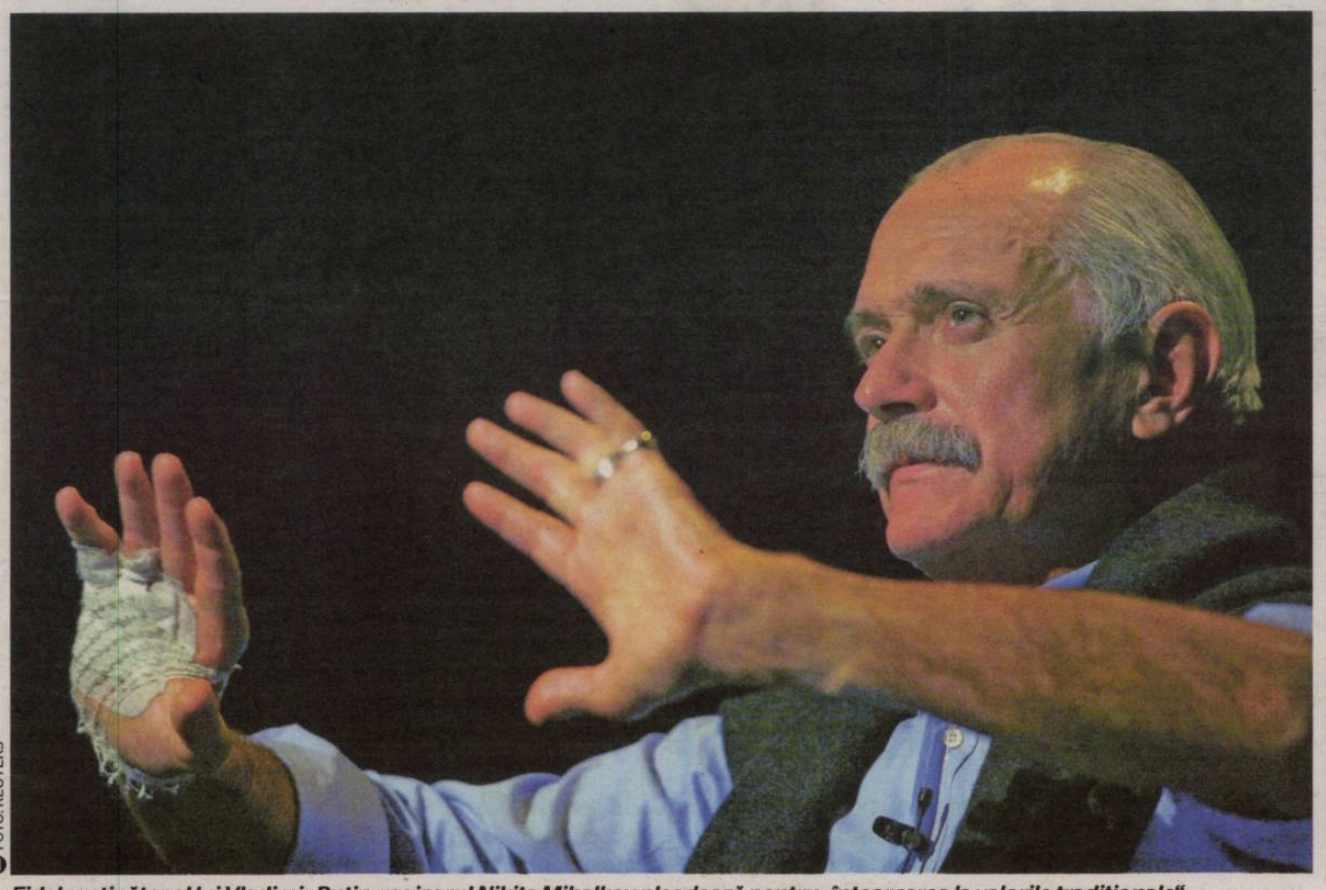

FOTO: REUTERS

Fidel susținător al lui Vladimir Putin, regizorul Nikita Mihalkov pleadează pentru „întoarcerea la valorile tradiționale"

Invitat, săptămâna trecută, la o conferință din Casa Filmului de la Moscova, cunoscutul regizor a afirmat că dezastrul din Japonia e „o pedeapsă a lui Dumnezeu", mai ales pentru „majoritatea necreștină" din această țară.

Traian Danciu
Corespondență de la Moscova

Afirmațiile conservatorului creștin au surprins opinia publică și au fost sancționate cu critici severe, cu atât mai mult cu cât nu sunt primele de această factură. Mihalkov, ale cărui succese cinematografice sunt de ordinul trecutului, este foarte activ pe scena culturală a Rusiei, unde ocupă o poziție solidă. Fidel tovarăș de partid și amic al premierului Vladimir Putin, președinte al Fondului Cultural Rusesc, al Societății Creatorilor de Film și al Consiliului Cetățenesc al Ministerului Apărării, regizorul a avut un eșec usturător, anul trecut, în cinematografele rusești, cu „Soare înșelător 2" (continuarea apreciatei pelicule care i-a adus Premiul Oscar în 1994). Sprijinul acordat lui Putin în 2007, pe care-l încuraja să ignore Constituția și să meargă spre un nou mandat, a dat roade. La inițiativa lui Mihalkov s-a născut mișcarea „Pentru Putin", care în cele din urmă l-a adus pe actualul premier și fost președinte al Rusiei la conducerea partidului „Rusia Unită".

LIBERTĂȚILE PERSONALE, „BASME ȘI MINUNI"

Anul trecut, cineastul a publicat manifestul „Dreptate și adevăr. Un manifest al conservatorismului iluminat", cerând politicii și societății o „întoarcere la valorile tradiționale", precum și puteri sporite pentru Biserica Ortodoxă Rusă în politica de stat. Artistul, care se bucură de apreciere încă din vremea Uniunii Sovietice, judecă aspru democrația liberală, susținând că „în Rusia oamenii s-au săturat de independența politicii, de libertăți personale, de aceste basme și minuni în care li se cere să creadă, privind spre libertăți democratice după modelul occidental".

„Revolta" Societății Creatorilor de Film l-a înlăturat pe Mihalkov de la conducerea organizației, după care acesta a revenit în forță și și-a pus în aplicare ideile din manifest. I-a înlăturat pe incomozi, iar mulți regizori și critici cunoscuți au demisionat din proprie inițiativă. Afirmații ca „Permanenta exploatare și umilire a lumii înconjurătoare l-a făcut pe Dumnezeu să întrebe: «Ce faceți, oameni buni?». Și acum le-a trimis sărmanilor japonezi un cutremur cu un tsunami și o catastrofă nucleară" au stârnit reacții dure. Rușii nu-l mai văd cu ochi buni pe acest „simbol al cinematografiei ruse". Tineri moscoviți cu care a stat de vorbă „Adevărul" răspund fără ocol. „Mihalkov a înnebunit defintiv", spune Oxana, producătoare de televiziune. Iar Yuri, actor, crede că numai „cineva care se știe cu musca pe căciulă poate spune asemenea tâmpenii".

Regizorul în vârstă de 66 de ani și-a pledat cauza într-un blog-video propriu, intitulat „Exorcizare", insistând că afirmația sa a fost răstălmăcită. A publicat și interviul inițial în care a vorbit despre situația din Japonia, încercând să convingă că n-a susținut că japonezii și-au meritat soarta.

„DUMNEZEU NI L-A TRIMIS PE PUTIN"

Rolul de „lup moralist" jucat de Mihalkov este cu atât mai greu de înțeles, cu cât cel care-l interpretează e implicat în scandaluri de corupție în Rusia. Societății Creatorilor de Film avea mai multe clădiri în diferite orașe. După ce „țarul cinematografiei ruse" a preluat conducerea, destule au fost vândute, demolate sau închiriate la prețuri de nimic. Vocile critice s-au întrebat: „Lipsă de talent administrativ sau corupție?". În ultimii doi ani o inițiativă civică încearcă să-l oprească pe Mihalkov să construiască un hotel în centrul Moscovei, deoarece șantierul periclitează imobilele învecinate. Până acum, Mihalkov a câștigat la nivel local toate procesele care i-au fost intentate. Acum câteva săptămâni, cetățenii dezavantajați s-au adresat Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pe 5 mai va avea loc premiera noului film al lui Mihalkov, „Soare înșelător 3". Dacă toate aceste discuții îl vor ajuta ca pelicula să nu fie încă un eșec rămâne de văzut. Cert este că regizorul se află în pană de inspirație. În ultimii ani, a semnat continuări slabe ale filmului din 1994 sau pelicule despre Vladimir Putin, expresii ale convingerii sale politice, sintetizate în cuvintele „Dumnezeu ni l-a trimis pe Putin".

La Varșovia cu Iulia Popovici

Iulia Popovici, jurnalist cultural, critic de teatru și dans, născută în 1979 la Suceava, trăiește și lucrează la București. A ținut conferințe despre teatrul românesc la New York, Poznan, Varșovia, Viena, a coordonat ateliere de dramaturgie și a fost editorul suplimentelor de dans ale „Observatorului cultural", unde este editor de artele spectacolului din 2005. E autoarea unei cărți despre dramAcum. Face de toate – publică în reviste din România, Polonia, Ungaria, Croația, Franța și SUA, a coordonat antologii de teatru în română, poloneză și maghiară, ține ateliere de traducere la Târgu-Mureș, face rapoarte internaționale despre finanțarea culturală în România și e o convinsă activistă socială part-time. E consilier de presă la Institutul Cervantes și-și dorește în viață ceva timp liber să mai scrie o carte.

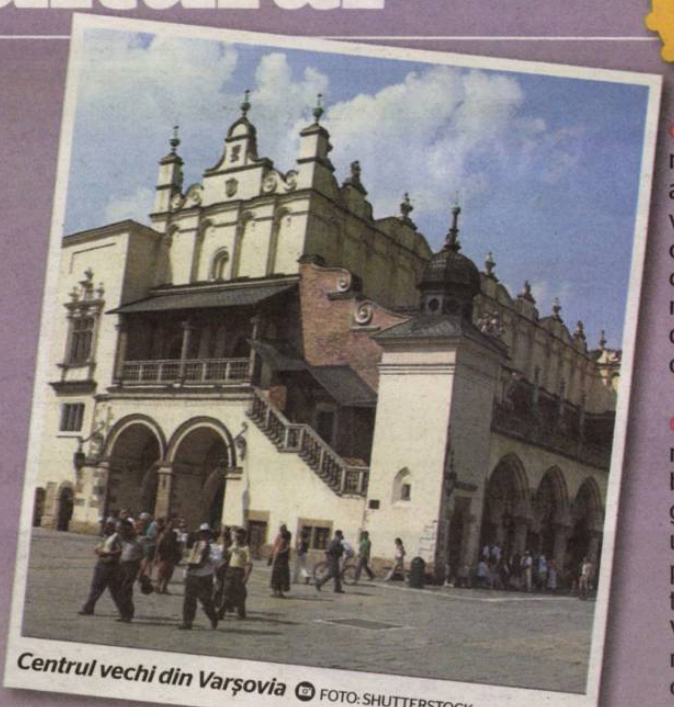

Centrul vechi din Varșovia FOTO: SHUTTERSTOCK

NU RATAȚI!

Cartierul Praga, pe malul estic al Vistulei, un amestec de arhitectură varșoviană antebelică originală și urme ale ocupației rusești. Datorită chiriilor mici, Praga a devenit o zonă a artiștilor, cu multe galerii și cluburi.

Palatul Wilanów, la marginea Varșoviei, o bijuterie a barocului, cu grădini impresionante, unde poți petrece foarte plăcut o zi de vară. Cârcotașii ar spune că e un fel de Versailles sau Schönbrunn mai pitic – și da, seamănă cu amândouă. Dar a fost reședința lui Ioan Sobieski, iar în timpul Partiției, când Polonia nu mai exista pe harta lumii, a slujit drept muzeu-școală. Și e o frumusețe.

Cafeneaua „Nowy Wspaniały Swiat" („Minunata lume nouă"), pe strada Nowy Swiat, în continuarea lui Krakowskie Przedmiescie, un loc de întâlnire culturală, artistică și de critică politică. Se bea o cafea bună, se dau filme interesante și concerte, și e fieful boemei varșoviene de stânga.

Într-o noapte de iulie, prin Varșovia

Odată ajunsă în Capitala Poloniei, am luat un tramvai din centru, fericită că încă circula, doar că, pe program nocturn, s-a dovedit că nu mai mergea unde trebuie

Există momente în viață când te lovește înțelegerea (unui oraș): știi dintr-odată unde e estul, unde e vestul, știi că nimic fundamental rău nu ți se poate întâmpla.

Iulia Popovici

Nu m-am împrietenit, cred, niciodată cu un oraș întreg, mai ales unul căruia nu-i vorbesc limba – până la Varșovia. Dar nici n-am avut, până la Varșovia, acel sentiment de acasă, un acasă ideal, cu tot ceea ce adevăratul acasă de obicei nu are.

Fiecare loc înseamnă ceva, mai mult decât urbanism pur, în Varșovia. E un oraș codat – însă unul care respiră în ritmul acela familiar, estic și european, unul care-ți acceptă ignoranța și-și deschide secretele cu singura condiție să vrei. Nu-i e rușine de trecutul realist-socialist și-și acceptă „moștenirea nedorită". Cine și-ar fi putut, altminteri, imagina că Lacto-Barurile încă există și au mare succes, iar strada Nowy Swiat/Lumea Nouă și-a păstrat încă numele? Și că în Varșovia sunt încă atât de multe parcuri?

ORAȘUL VECHI, DUPĂ CANALETTO

De fapt, m-am împrietenit cu Varșovia într-o noapte de iulie, când trebuia să ajung de la Palatul Culturii (mare și urâtă clădire, e rudă bună cu fosta Casă a Scânteii, darul Sovietelor pentru poporul polonez; există și un banc despre cum, în fața ofertei lui Stalin, Gomułka a preferat Pałac Kultury în locul metroului) în Praga (cartierul, nu capitala). Praga, partea varșoviană de pe malul drept al Vistulei, în estul orașului, e locul de unde a privit Armata Roșie cum dispare restul Varșoviei sub bombardamentul german, în timpul Insurecției (iar în cinstea acestei Armate Roșii există în Praga un monument cu doi luptători alerți vegheați de un cvartet de soldați sovietici în repaus, relevator poreclit „Cei patru adormiți").

Șubrede cum sunt în vremurile noastre, clădirile din cartier sunt singurele „adevărate", originale, de dinaintea războiului în Varșovia. Căci Orașul Vechi/Stare Miasto e, de fapt, o reconstrucție – mai exact, parțială după tablourile lui Canaletto, pictor de curte al regelui Stanisław Poniatowski. Și nimeni nu poate pune mâna-n foc despre cât era realitate și cât wishful thinking în picturile lui Canaletto... Gândiți-vă la asta, cât traversați Krakowskie Przedmiescie, istorica stradă care începe la Palatul Regal și se termină în Nowy Swiat, și nu uitați să vă opriți la băncuțele de marmură neagră de pe trotuar: dacă apăsați pe buton (și dacă merge...), muzica lui Chopin umple aerul. Sau vizitați direct Muzeul Chopin – în caz că n-ați văzut până acum muzee interactive și cât se poate de digitalizate.

PRIN FOSTUL CARTIER EVREIESC

Am luat, deci, un tramvai din centru, fericită că încă mergea, la 11 noaptea. Doar că, pe program nocturn, s-a dovedit că nu mai mergea unde trebuie. Când am recunoscut monumentul în memoria polonezilor (neevrei) trimiși în lagăre de muncă din Siberia (o platformă de tren, pe șine, din care se înalță spre cer o mare de cruci în dezordine; într-un oraș cu atât de multe monumente, e pentru mine cel mai coplesitor), am început să mă îngrijorez: eram în Muranów, parte a fostului cartier evreiesc, și deloc în direcția care trebuie.

Tramvaiul a continuat pe strada Okopowa, ar fi putut urma cimitirul evreiesc? E la numărul 49, o insulă de 33 de hectare în mijlocul unui cartier de blocuri muncitorești. Dacă veți găsi acolo o piatră tombală pe care stă scris Janusz Korczak, trebuie să știți că e doar un cenotaf. În 1942, pedagogul și autorul de cărți pentru copii Janusz Korczak a plecat la Treblinka împreună cu cei 200 de orfani evrei cărora le fusese profesor. Zegota (Consiliul de Ajutorare a Evreilor, a Guvernului polonez în exil) i-a oferit adăpost în zona ariană, un ofițer SS a vrut să-l salveze – dar Korczak a refuzat și-a urcat în trenul morții.

Am mai stat o vreme în tramvai, treceam din întuneric în întuneric, întrebarea era: unde să mă dau jos? Răspunsul era evident: în prima intersecție cât de cât luminată, pe unde trebuia neapărat să treacă un autobuz de noapte (căci da, Varșovia are așa ceva, și-n general toate ajung și pleacă de la Gara Centrală, de unde toate posibilitățile sunt deschise). Intersecția s-a dovedit a fi Aleja Reymonta – și mie niciodată nu mi-a plăcut Władysław Reymont, cu „Țăranii" și „Pământul făgăduinței" lui.

Dar există momente în viață când te lovește înțelegerea (unui oraș): știi dintr-odată unde e estul, unde e vestul, cum să citești orarul și traseul autobuzelor, știi că nimic fundamental rău nu ți se poate întâmpla. Am ajuns apoi la stația din fața Bisericii Sf. Florian și mi-am dat seama cât de frumos miroase Varșovia, chiar și într-o noapte fierbinte de vară.

Arhitectura este viu colorată în centrul orașului FOTO: SHUTTERSTOCK

FOTO: IULIA POPOVICI

În fața Palatului Regal, lumea aplaudă spectacolele tradiționale

FOTO: SHUTTERSTOCK

Statuia sirenei, cu sabie și scut în mâini

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 6 aprilie 2011
Anul XVIII, Nr. 1072, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

literar & artistic

Un vârf al literaturii bulgare

Emil Andreev, unul dintre cei mai premiați scriitori contemporani din Bulgaria, a venit în România pentru a-și lansa romanul „Râul de sticlă".

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

Liz Taylor, văzută de Truman Capote

Cum era, de fapt, **Liz Taylor (foto)**? Povestesc scriitorul Truman Capote și actorul Richard Burton, în două texte de arhivă publicate în „The Telegraph" și „Dossier", via „Vanity Fair".

DIN LUME ➔ PAGINA 15

Fascinantul Sorin Leoveanu

Caligula, împăratul roman care s-a imaginat zeu, este, alături de Hamlet, încă un mare personaj creat de actorul craiovean **Sorin Leoveanu (foto).**

SCENA ➔ PAGINA 4

Cine mai are nevoie de Cioran?

FOTO: CORBIS

Dacă în Franța manifestările legate de aniversarea centenarului Emil Cioran (8 aprilie 2011) au început acum o lună, în România scriitorul este sărbătorit mult mai discret ➔ PAGINILE 8-9

Sankt Petersburg, un oraș-spectacol ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06440

Suvenire și impresii

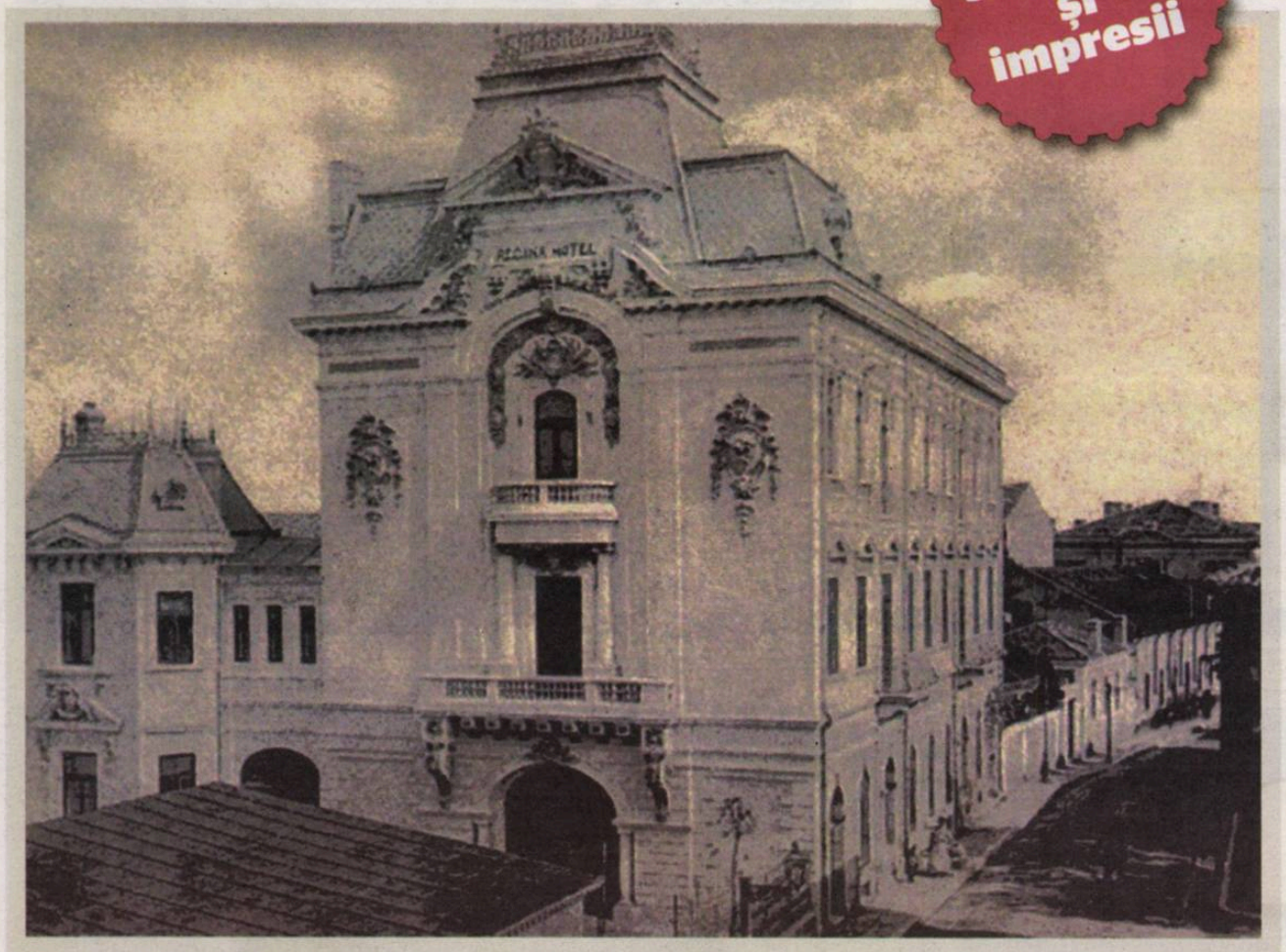

●● Construit în 1906 pe locul unde înainte se aflase Hotel d'Angleterre, din care Eminescu îi scrisese Veronicăi Micle o frumoasă scrisoare de dragoste în care îi spunea că șade „într-o mansardă și privirea mi-e deschisă din două părți asupra mării, pe care aș vrea să plutesc cu tine", Hotelul Regina strângea în saloanele sale fastuoase elitele constănțene de la început de secol XX. Fusese proiectat de arhitectul Daniel Renard, urmând o structură neoclasică și având elemente decorative art nouveau. Pe lângă ceaiurile dansante organizate de „Cercul Intim" – o grupare a famiilor de intelectuali din Constanța –, pe lângă lecțiile de dans, banchetele și balurile ce se organizau aici, Hotelul găzduia de asemenea și întâlniri ale politicienilor, în special cele ale Partidului Conservator Democrat din Constanța. Existau și o serie de societăți ce se întruneau la Hotel Regina; printre acestea - „Cercul farmaceutic", înființat în 1909, sau „Cercul de litere, arte și sport", ai căror membri socializau aici. În perioada comunistă, hotelul a fost redenumit Hotel Intim, nume pe care îl poartă și astăzi. ⊙ **Eliza Zdru**

IERI ȘI AZI

Apusul narativității

Eliza Zdru

Atunci când durata unui film se extinde pe mai multe zile, una dintre principalele chestiuni care intră sub observație este necesitatea sau redundanța suportului narativ în economia dramaturgică a acestuia.

Ieri. Temerari trebuie să fi fost cei ce rezistaseră în sală toate cele opt ore ale lungului film plan-secvență „Empire", meșterit de Andy Warhol în 1964. Dar aveau la ce să privească. În toate cele opt ore ale filmului, clădirea Empire State Building din New York, filmată din imobilul Time-Life de vizavi, apărea succesiv în toate tonalitățile de alb-negru date de lumina zilei și apoi de cea a nopții. Warhol nu a permis niciodată proiecția unei variante reduse a filmului.

În 1987, un alt realizator de film, nu atât de celebrat ca și Warhol, sfida iar bunul-simț al narativității filmice. În „The Cure for Insomnia" („Remediul împotriva insomniei"), regizorul John Timmis propunea publicului un film de 87 de ore în care un artist - Lee Groban - apărea citind din monumentalul său volum de poezii constând din aproximativ 4.000 de pagini. Lectura era ocazional întreruptă de imagini luate din diferite clipuri rock. Filmul a fost proiectat la Institutul de Artă din Chicago în ianuarie 1987 și, surprinzător, nu a intrat niciodată în sălile de cinema.

Azi. La sfârșitul lunii martie, Festivalul de Artă Contemporană din Helsinki a găzduit premiera unui film care a spart recordul de durată a unui proiect cinematografic, deținut până atunci de filmul lui Timmis. „Modern Times Forever", o producție a unui grup de artiști danezi numit „Superflux", este un film la care nu trebuie să îți faci probleme că o să întârzii, pentru că are o durată de 240 de ore, mai exact zece zile. Filmul este un science fiction care urmărește decăderea virtuală a unei clădiri emblematice a orașului Helsinki – numită Stora Enso. Pentru un motiv încă neelucidat, filmul de 240 de ore a fost proiectat o singură dată în cadrul festivalului. Apuse sunt zilele în care riscai să pierzi o parte esențială a unui film în cazul în care erai nevoit să ieși două minute din sala de cinema. Acum, îți poți lua chiar o minivacanță de un weekend între începutul și sfârșitul filmului, fără a risca, probabil, să ratezi mare lucru. ⊙

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Despre sfinți

Cunoaștem două feluri de sfinți: cei creați de creștinismul oriental și sfinții lumii occidentale.

Majoritatea sfinților ortodocși sunt oameni îngropați în regiuni calcaroase, cari au fost desgropați întregi. Superstiția populară, fantezia gloatelor au dat, postum, atribute divine călugărilor sau simplilor țărani găsiți neputreziți. Har dumnezeesc. Deși, tot prin aceste părți, se spune, ca un blestem: „să nu-ți putrezească oasele". Pravoslavnica Rusie a furnizat cele mai multe moaște de acest gen. În imensa împărăție, cu atâtea popoare trecute prin fraudă la creștinism, n'au putut fi aplicate comandamentele și disciplina Evangheliilor, obligațiile noului rit, scuturarea de tot ce este zeificare păgână.

N'am scăpat nici noi, nici alte popoare ortodoxe, de rămășițele vechilor pantheo-

Victor Eftimiu

nuri și practice barbare. Creștinismul oriental este de suprafață. Sunt rituale împrumutate de formă, dar fondul reprezintă o candidă idolatrie. Fără cultură, toate culturile rămân în fază embrionară. Analfabetismul înseamnă nu numai neștiință de carte, dar și lipsă de interes pentru ceeace este cuvânt tipărit sau vorbit dela amvon, înțeles învăluit, frumusețe poetică sau morală, parabolă sau extaz. Or, cartea sfântă și toate cărțile sfinte sunt minunate poeme în proză, psalmi și povestiri simbolice.

Duceți-vă la biserică și veți vedea că nimeni nu urmărește ceia ce recită preotul și paracliserul, ei înșiși nefiind pătrunși de frumusețea paginelor interpretate. Citesc sau declamă fără convingere, absenți, de mântuială, ca s'ajungă mai repede la ceia ce-i interesează: mirul și cheta. Într-o lume lipsită de spiritualitate, e firesc să prindă cheag și aureolă sfinții de câmp, manifestările primitive, viziunile simpliste și interjecțiile oamenilor singurateci, halucinați ereditar.

În Occident, majoritatea sfinților sunt oameni cari au practicat în viață mari virtuți, o credință înflăcărată dusă până la capăt, de cele mai multe ori cu prețul vieții lor.

(articol publicat de Victor Eftimiu în „Adevărul", 1935)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Tiberiu Brediceanu

Compozitorul, muzicologul și folcloristul român Tiberiu Brediceanu a cules o serie impresionantă de peste 2000 de melodii populare, în special bănățene și maramureșene, a fost autorul unor opere muzicale simfonice, corale și vocale de inspirație folclorică și a avut un rol esențial în fondarea Teatrului Național, a Conservatorului și a Operei Române din Cluj.

Muzicologul s-a născut la 2 aprilie 1877 la Lugoj și a studiat muzica mai întâi la liceul din Blaj și apoi la Brașov, împreună cu compozitorul Paul Richter. În lunga sa carieră, Tiberiu Brediceanu a compus lucrări de muzică simfonică, dintre care amintim cele „12 dansuri românești" (1905), „Rândunica – vals pentru orchestră de salon" (1894), „Jocurile populare românești" - 8 caiete; muzică de cameră: „Ardeleana" (1894), „Viorele" - vals pentru pian (1896), „Doină și joc pentru flaut și pian" (1908); opere de muzică corală, dintre care cea mai cunoscută este lucrarea „S-a dus cucul". Brediceanu a cules de asemenea o serie de colinde pe care le-a reinterpretat apoi sub forma unor lucrări pentru voce și pian (1924) și a reluat tema Mioriței în șase variațiuni ale baladei pentru voce și pian (1955). Poemele muzicale „La Șezătoare" (1908) și „Învierea" (1936) sunt printre cele mai cunoscute și mai populare lucrări ale sale.

Între anii 1927 și 1930, Tiberiu Brediceanu a colaborat cu Arhiva Fonogramică a Ministerului Artelor din București și, în urma cercetărilor întreprinse, a publicat culegeri de folclor și tratate de muzicologie, printre care „Melodii populare românești din Maramureș", „Poemul coregrafic" și „Muzica

Tiberiu Brediceanu

și compozitorii români ai Transilvaniei". Compozitorul a fost membru corespondent al Academiei Române între anii 1937 și 1948 și membru corespondent al Societății Franceze de Muzicologie începând din 1929. Printre distincțiile ce i s-au acordat de-a lungul vieții se numără și Premiul pentru folclor al Societății Compozitorilor Români (1925). Muzicologul a trăit până în anul 1968. ⊙ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Bolcea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

„Apocalipsa după Marta“

În seria dedicată Martei Petreu, volumul „Apocalipsa după Marta“ reunește integrala poeziei autoarei cu titluri publicate între anii 1981 și 2006

În noua colecție lansată de Polirom, au apărut primele trei titluri: „Acasă, pe Cîmpia Armaghedonului“, „Apocalipsa după Marta“ și „Cioran sau un trecut deocheat“.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Despre Marta Petreu, criticul Nicolae Manolescu scria în „Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură“ că „este o poetă excepțională și, totodată, o strălucită eseistă“, formată și „informată“ filosofic. Editura Polirom i-a dedicat o serie de autor, care va reuni 15 volume, din care au fost lansate primele trei titluri: „Acasă, pe Cîmpia Armaghedonului“, „Apocalipsa după Marta“ și „Cioran sau un trecut deocheat“. „Logica lirică a Martei Petreu stă pe un strat de senzualitate, elogiul creierului se aliază cu nostalgia cărnii. Sub aparenta claritate intelectuală a versului pulsează viscerele“, aprecia același Nicolae Manolescu.

Info

Serie de autor Marta Petreu
Editura Polirom
„Apocalipsa după Marta“
Preț: 39,95 de lei
„Acasă, pe Cîmpia Armaghedonului“
Preț: 34,95 de lei
„Cioran sau un trecut deocheat“
Preț: 39,95 de lei

Volumul „Apocalipsa după Marta“ reunește toate poeziile publicate în volum de Marta Petreu între anii 1981 și 2006: „Aduceți verbele“ (1981), „Dimineața tinerelor doamne“ (1983), „Loc psihic“ (1991), „Poeme nerușinate“ (1993), „Cartea mâniei“ (1997), „Apocalipsa dupa Marta“ (1999), „Falanga“ (2001) și „Scara lui Iacob“ (2006).

POEZIE VISCERALĂ

Marta Petreu se adresează „Autorității Supreme direct, fără intermediari, în maniera Vechiului Testament, dar nu ca supusă, ci răzvrătită, renegată, respinsă. Ea este uneori o Eva expulzată, dar princiară totuși, iar jungla care i-a fost dată ca împărăție terestră este singura pe care și-o revendică drept patrie plină de primejdiile privilegiate ale cunoașterii. Kafka numea această conștientizare… naștere. Adevărul nașterii de sine transcende suferința. Marca adevăratei poezii, a adevăraților poeți“, aprecia Norman Manea.

FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

Marta Petreu a debutat editorial în 1981, cu volumul de poeme „Aduceți verbele“

Romanul care marchează totodată debutul autoarei în proză, „Acasă, pe Cîmpia Armaghedonului“, este o pasionantă istorie de familie, întinsă pe parcursul unui secol, în vreme ce volumul „Cioran sau un trecut deocheat“, ediția a III-a revăzută și adăugită, reconstituie, minuțios și documentat, circumstanțele filosofice și istorice care l-au dus pe tânărul Cioran la o opțiune politică extremistă. Tot în 2011, în seria Marta Petreu va apărea în continuare un consistent volum de studii, „De la Junimea la Noica. Studii de cultură românească“.

PUBLICITATE

Programul Galeriei:
L-V:11:00 - 19:00
Sâmbătă :10:30 -14 :30
Duminică:Închis

Galeria COLORS ART

este singura galerie de artă modernă din România specializată în artiști români, care au lucrat și în străinătate, cu cote internaționale

Artiștii galeriei:

Isaac ANTCHER
Corneliu BABA
Dimitrie BEREA
Victor BRAUNER
Constantin BRANCUSI
Mircea CIOBANU
Aurel COJAN
Jean DAVID
Natalia DUMITRESCU
Francois GALL
Lucian GRIGORESCU
Nicolae GROPEANU
Etienne HAJDU
Jacques HEROLD
Marcel IANCU
Alexandru ISTRATI
George MARCULESCU
Samuel MUTZNER
Paul NEAGU
Gheorghe PETRASCU
Jules PERAHIM
Magdalena RADULESCU
Victor ROMAN
Paul SCORTESCU
Arthur SEGAL
Michel SIMONIDY
Victor VASARELY

COLORS ART GALLERY împreună cu Galeria LE MINOTAURE Paris vă invită la

Abstractul în Pictura lui Cojan

Expoziția va avea loc în perioada 18 martie - 8 aprilie 2011 . Vernisaj, vineri 18 martie, începând cu ora 17.00.

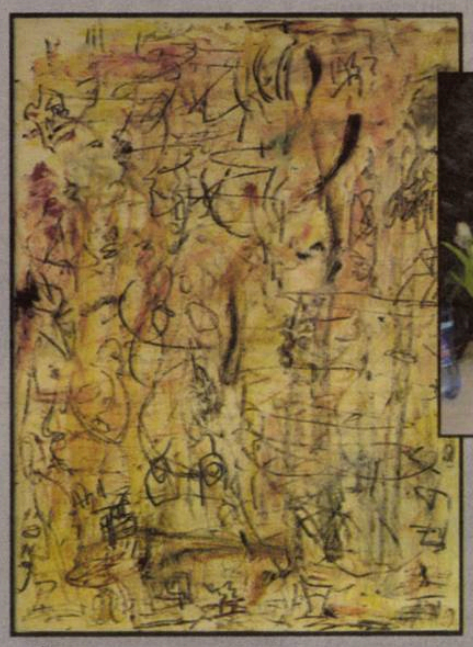

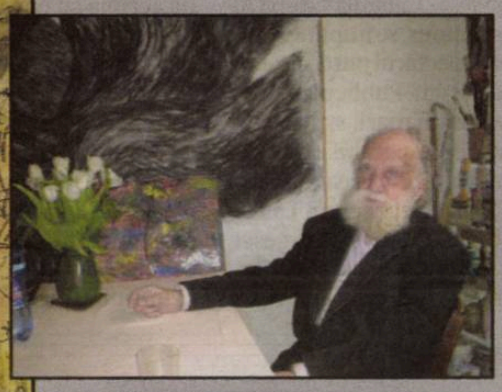

Aurel Cojan - "Mouvement", 1985,
tehnică ulei pe pânză dimensiuni 99,7 x 72 ,9 cm.

Într-o perioadă de preaslăvire a unui regim și a unor conducători nedemni, Cojan a avut verticalitatea marelui artist. Nu a făcut copromisuri. Ca urmare, nu a primit comenzi. Nu a avut de multe ori cele necesare unui trai minimal. Dar nu i-a păsat. A pictat pe ce s-a putut. A înobilat orice bucățică de hartie, carton sau pânză.

PICTURA ERA OXIGENUL !
Pentru tânărul care, acum mai bine de șase decenii își expune lucrările în florăria mamei sale de lângă Biserica Italiană din București, **PICTURA ÎNSEAMNĂ VIAȚA ! "**

Textul de Florin Colonaș, în catalogul expoziției "Cu gândul la Cojan", Galeria "Contrapunct", București 1999 "

Colors Art Gallery, Strada Puțul lui Zamfir nr.22-24, sector 1, București
Tel:(+40)21 211 57 28 Fax:(+40)21 210 50 42Email:office@colors-art.ro Web:www.colors-art.ro

TEATRUL CA LUME

Fascinantul Caligula

„Caligula", spectacolul Teatrului Național „Marin Sorescu" din Craiova, este o creație de forță a regizorului László Bocsárdi

FOTOGRAFII: COSTI PĂDUREANU

Actorul Sorin Leoveanu joacă la Teatrul Național din Craiova rolul împăratului roman Gaius Caesar Germanicus (37-41 d. Hr.)

Sorin Leoveanu mută nebunul și câștigă partida. Caligula, împăratul roman care s-a imaginat zeu, este, pe lângă Hamlet, încă un mare personaj creat de actorul craiovean.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

●● Piesa „Caligula", după Albert Camus, se împlinește într-un spectacol puternic, limpede și viu. Publicul aflat pe scena sălii mari, spațiu cu o acustică impecabilă, este răsfățat de traducerea realizată de Alice Georgescu. László Bocsárdi și Alice Georgescu au negociat fiecare cuvânt, pentru a găsi o variantă care poate funcționa doar în acest singur context.

SORIN LEOVEANU, IMPRESIONANT

Regizorul nu-și face nici de data aceasta un drapel din preocuparea evidentă pentru textele semnificative din dramaturgia universală. Spectacolul său este surprinzător pentru că îmbină acribia cu parodia, minimalismul rece al emoției cu teatralismul, frazarea exactă cu ruperile de ritm, pudoarea cu extravaganța. Jocul contrastelor îi convine de minune lui Sorin Leoveanu. Prin forța magnetică a personajului său, el conduce toate celelalte personaje printr-un labirint de incertitudini, care are ieșirea doar în moarte. Bocsárdi a știut că trebuie să vină la Craiova, pentru că aici îl va găsi pe adevăratul Caligula, încarnat de unul dintre puținii actori din România care pot da credibilitate acestui personaj. Sorin Leoveanu nu face din împăratul ambiguu și eterogen, adeptul asasinatului bizar, din omul însetat de absolut, pervers și incestuos, un erou romantic, aproape ușor de înțeles, umanizat de un vis la îndemâna oricui: căutarea libertății.

Info
Teatrul Național Craiova
Caligula
După Albert Camus
Regia: László Bocsárdi
Cu: Sorin Leoveanu, Ilie Gheorghe, Valentin Mihali, Gabriela Baciu, Valer Dellakeza, Adrian Andone
●●●●●

Bocsárdi dă prioritate textului în primul act și recuperează prin discurs regizoral în actul al doilea, creând imagini surprinzătoare prin așezarea personajelor, ilustrație sonoră (jazz contemporan) și rezolvând inedit acumulările de tensiune în text (ex. momentul mut, în care Caligula îi răspunde lui Scipio scriind cu graffiti pe oglindă, că doar „disprețul" îi oferă alinare). Capriciile despotice ale lui Gaius Caesar Germanicus (37-41 d. Hr.) sunt schițate discret de Bocsárdi, care mizează mai mult pe filosofia personajului, pe înțelegerea contextului mental al acțiunilor lui, decât pe ilustrarea la prima mână a cruzimii.

Trupa de la Craiova funcționează ca un câmp de forță, creat în jurul lui Caligula; îi protejează interesele, îi acceptă excesele și se dizolvă la final, lăsându-l fără apărare. Ilie Gheorghe, în rolul lui Cherea, Valentin Mihali, Eugen Titu, Angel Rababoc, Valer Dellakeza, Gabriela Baciu sunt câteva dintre piesele grele ale unei trupe remarcabile, de top, care există la Craiova. ●

DE IERI
GEORGE ARLISS

George Arliss și Gareth Armstrong au jucat rolul lui Shylock, în „Negustătorul din Veneția", de William Shakespeare.

Ionuț Sociu

●● Cunoscut ca un actor ideal pentru roluri de politicieni, rajahi, regi sau sultani, George Arliss și-a început cariera în Anglia, iar la începutul secolului XX a plecat în America, unde a devenit în scurt timp un star de cinema. Este primul actor britanic care a câștigat un premiu Oscar pentru rolul din „Disraeli". Arliss a revenit pe Broadway în 1924, iar în 1928 l-a interpretat pe Shylock, acesta fiind ultimul lui rol important în teatru. Actorul Jacob Adler spunea în cartea sa de memorii că Shylock a fost interpretat mereu într-o cheie negativă, iar abia în secolul al XIX-lea această atitudine antisemită s-a schimbat, atunci când Edmund Kean i-a dat acestui personaj o față umană. „Filmele sunt precum repetițiile generale în teatru. Nu ajungi niciodată la acele momente de inspirație în care publicul îl ajută pe un actor să se autodepășească. De aceea cred că niciun actor nu poate să dea tot ce-i mai bun din el atunci când joacă într-un film", spunea Arliss. ●

DE AZI
GARETH ARMSTRONG

●● Fost actor în cadrul Royal Shakespeare Company, Gareth Armstrong a jucat rolul lui Shylock în 1998 la Salisbury Playhouse, iar câțiva ani mai târziu a scris și a jucat într-un one-man show numit „Shylock", în care se fac referințe la Pilat din Pont, Adolf Hitler și Dracula. În cartea „A Case for Shylock: Around the World with Shakespeare's Jew", Armstrong povestește că i-a citit textul regizorului Frank Barrie, iar acesta i-a răspuns: „Văd că te-ai documentat foarte bine, dar unde e piesa? Cine ești tu? Ești Gareth? Ești Shylock? Ești actorul care-l joacă pe Shylock? Trebuie să-ți găsești o voce." Urmând sfatul lui Barrie, Armstrong și-a construit monologul din perspectiva lui Tubal: „Sunt cel mai bun prieten al lui Shylock. De fapt, singurul lui prieten. Îl voi juca pe Tubal. Sunt de acord că e un rol mic și că nu are decât opt replici, dar e un personaj crucial în această piesă." ●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Piesa anului 2010

●● Textul „Labirint", de **Radu F. Alexandru (foto)**, a fost desemnat câștigătorul concursului „Cea mai bună piesă românească a anului 2010", organizat de Uniunea Teatrală din România (Uniter). Criticii Marina Constantinescu, Nicolae Manolescu și Marian Popescu au făcut parte din juriul Concursului de dramaturgie al UNITER. Premiul va fi oferit în seara galei premiilor Uniter din 18 aprilie, iar Editura Unitext, înființată de profesorul și criticul Marian Popescu, va publica un volum cu piesa câștigătoare. Din selecția finală au mai făcut parte texte semnate de Ioana Gavrilovici, Liviu Lucaci, Marilena Dumitrescu, Mihai Ignat și Cornel George Popa. Anul trecut, piesa câștigătoare a concursului de dramaturgie a fost „Jack Iunetistul" de Radu Macrinici. ●

POLONIA

Premiul Masca de Aur

●● La Gala de decernare a premiior Zlota Maska (Masca de Aur) desfășurată pe 21 martie în Polonia, Attila Keresztes, directorul artistic al Trupei Harag György a Teatrului de Nord din Satu Mare, a fost premiat cu Masca de Aur pentru cea mai bună regie din anul 2010 pentru spectacolul **„Yvona, principesa Burgundiei" (foto).** Spectacolul montat de Keresztes la Teatrul Wyspianski din Katowice a fost prezentat la Cluj și la Budapesta în cadrul unui turneu în decembrie 2010. ●

CINEMA SCOP

Matthew McConaughey, într-un rol-mănușă

McConaughey e foarte bun în „Lincoln Lawyer". Atât de bun, încât mă face să-i iert rolurile telegrafiate de sex simbol pe steroizi din „Sahara" sau „Wedding Planner"

Actorul mă convinge c-a fost născut să interpreteze avocați slinoși care au crize de conștiință și îmi amintește de performanța sa în „A Time to Kill", filmul din 1996 după John Grisham.

Anca Grădinariu

Matthew McConaughey are rolul principal în pelicula „Lincoln Lawyer"

●● Dacă ar fi apărut în anii '90, „Lincoln Lawyer" ar fi fost catalogat drept un produs generic: thrillerele legale, bine strunite, cu multe întoarceri de situație, care te țin într-o tensiune continuă, cu un bun-rău charismatic și cu o galerie de personaje secundare care fură scena chiar și atunci când apar doar pentru câteva minute, erau 10 la o legătură. Dar nu mai suntem în anii '90, ci într-un deceniu în care multiplexul a fost lăsat pe mâna prepuberilor obsedați de 3D, de jocuri video și de benzi desenate. Un produs matur apare rar, așa că iese instantaneu în evidență.

UN AVOCAT FĂRĂ SCRUPULE

McConaughey este Mike, un avocat care își conduce afacerea de pe bancheta din spate a limuzinei sale cu care își vizitează clienții aflați în arest preventiv. E relaxat și versat și n-are niciun fel de scrupul etic: nu refuză pe nimeni, nici motocicliști rufoși, nici prostituate. Din când în când, polițiștii și procurorii exasperați (din această ultimă categorie face parte și fosta lui soție, o Marisa Tomei tare și senzuală care încă îl iubește, dar care îl cunoaște prea bine ca să se reîntoarcă la el) îi aruncă în față că e josnic pentru că apară doar otrepe, dar el se apără invocând măreția sistemului juridic. Însă, sub aparența nonșalantă, Mike ascunde o mare spaimă: că, atunci când va nimeri o rara avis, adică un client nevinovat, nu va mai fi în stare să-i recunoască inocența. Poate de aceea se agață de Louis Roulet ca de o izbăvire. Louis e un tânăr bogat care susține, extrem de convingător, că acuzația că ar fi bătut crunt o prostituată este o înscenare. Mike îl crede, dar în curând se trezește că pierde controlul unui joc ale cărui reguli le stăpânea, până de curând, perfect.

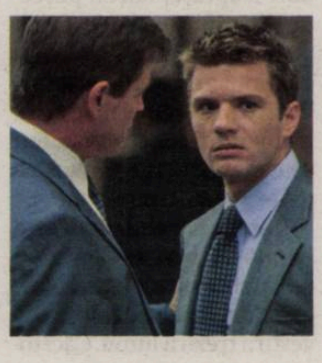

În rolul acuzatului răsfățat, Ryan Phillipe nu putea fi mai nimerit: cu privirea și buzele lui insolente, transpiră prin toți porii ideea de privilegiu. Regizorul Brad Furman știe să adapteze un roman sofisticat, să găsească actorii ideali pentru fiecare personaj și să filmeze stilizat-visceral cât să te facă să miroși asfaltul încins și transpirația banilor murdari. Lui McConaughey i se alătură William H. Macy (mereu minunat), în rol de partener loial, și dureros de puțin distribuita Frances Fischer, în postură de matroană frigidă, în stare de orice ca să-și apere puiul. Surpriza vine de la cântărețul country Trace Adkins, un martor corupt într-o secvență hilară ce aduce accente comice neașteptate.

Dacă vă era dor de un noir ca de pe vremuri (chiar dacă acele vremuri sunt reprezentate de anii '90, tot pare o eternitate de atunci), inteligent, captivant, care arată și sună bine (soundtrack-ul e exaltant), atunci „Lincoln Lawyer" e tocmai vehiculul potrivit. ✪

Info
Avocatul din limuzină
(Lincoln Lawyer – SUA, 2011) **Regia:** Brad Furman
Cu: *Matthew McConaughey*, Marisa Tomei, Josh Lucas
✪✪✪✪✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

Ursul de Aur 2011, proiectat la B-IFF

●● Cea de-a VII-a ediție a Festivalului Internațional de Film București – Bucharest IFF, care va avea loc între 11 și 17 aprilie, va prezenta, în afara competiției, câteva filme de excepție, care, de-a lungul ultimului an, au făcut deliciul publicului festivalier din întreaga lume: „Nader and Simin: A Separation" (de Asghar Farhadi, Ursul de Aur 2011), **„Kaboom" (foto),** de Gregg Araki, „Mammuth" (de Benoît Delepine și Gustave Kervern, în prezența autorilor), „Balada triste de trompeta" (de Alex de la Iglesia), „Tamara Drewe" (de Stephen Frears), „Soare înșelător 2" (de Nikita Mihalkov). ✪

EDINBURGH

„Autobiografia" lui Ceaușescu, în deschidere

●● România a participat pentru a cincea oară la festivalul de film New Europe, eveniment ce prezintă la Filmhouse Cinema din Edinburgh cele mai bune producții cinematografice din țările care s-au alăturat Uniunii Europeane în 2004 și 2007. În acest an, „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu", de Andrei Ujică, a deschis festivalul, beneficiind de un public entuziast. La sfârșitul lui aprilie, Andrei Ujică va fi invitat al festivalului de film East End din Londra, unde va prezenta filmul „Out of the Present" și va lua parte la masa rotundă despre noul val românesc. ✪

PUBLICITATE

DILEMA VECHE vă recomandă PIANUL CĂLĂTOR

1 - 21 aprilie 2011 în 12 orașe din România
TURNEU EXTRAORDINAR DE RECITALURI AL PIANISTULUI

HORIA MIHAIL

PE URMELE LUI FRANZ LISZT

www.pianulcalator.ro

Organizatori: Radio România Cultural, accende
Co-producător: TVR CULTURAL
Parteneri: Orchestrele și Corurile Radio, noeland, Radio România Regional
Eveniment recomandat de: Radio România
Partener oficial: PORSCHE ROMANIA
Sponsori: ROMGAZ, BCR, JTI, DenmarkDesign
Parteneri media: Radio România Actualități, Radio România Muzical, Jurnalul Național, LiterNet.ro, Cultura, Sapte Seri, Artmark, DILEMA, adevărul

FEED BOOK

Planeta, în comă

Teza romanului „Tânără în comă" este că lumea moare dacă-și pierde idealurile și nu-și chestionează permanent existența

BBC a realizat o adaptare radiofonică de succes după acest roman, considerat capodopera lui Douglas Coupland.

Marius Chivu

●● Adolescenta Karen se va afla în comă timp de aproape 18 ani:

„Pe noptiera ei erau creme hidratante, gablonțuri, o perie de lemn pentru păr, șervețele într-o cutie, felicitări aniversare ținute la zi cu rigurozitate, fotografii de familie înrămate, animale de pluș, cărți pentru vizitatori, plus o iederă care s-a întins până la urmă în toată rezerva. Radioul ei rămânea adesea pornit cu orele. Tehnic, «ziua» lui Karen începea aproape de mizeul nopții, când i se schimba poziția corpului, fiind ridicat de pe salteaua ei antiescare. În același timp i se controlau hainele, în caz că trebuiau schimbate. Între miezul nopții și șase dimineața, Karen mai era întoarsă de pe-o parte pe alta de două ori; în afară de asta, era spălată pe dinți cu o periuță moale, apoi tamponată cu un burete aromat; era unsă cu vaselină pe buze. De două ori pe săptămână, dimineața, Karen primea o baie adevărată, timp în care făcea exerciții «de mobilitate» - umărul, brațul, mușchii și încheieturile îi erau flexate de către o infirmieră. Karen era hrănită cu mâncarea dintr-o pungă suspendată, care-i pătrundea datorită gravitației în stomac printr-un tub care rămânea în permanență prins pe un orificiu de lângă buric. După ce era îmbrăcată în haine fără partea din spate, Karen era așezată într-un scaun cu rotile, cu o pernă pentru fund și un dispozitiv care-i ținea capul drept. Era prezentă la toate mesele de dimineață, prânz și cină servite la azil, ca și la evenimente speciale, cum erau filmele, petrecerile aniversare și chiar și o slujbă religioasă care se ținea de regulă duminica. Între mese, Karen stătea pe scaunul ei în camera ei, iar personalul îi schimba frecvent poziția... La Karen n-aveai ce «să scoți din priză», cum e expresia aia folosită de toată lumea."

VIITORUL E UN COȘMAR

Prima parte a romanului este teribilă: în aceeași zi în care face dragoste cu iubitul ei Richard și are niște viziuni stranii despre un viitor întunecat, adolescenta Karen intră într-o comă care va dura aproape 18 ani. Această tragică întâmplare își va pune amprenta pe viețile celor cinci prieteni care, trăind în preajma unei Karen inconștiente, nu-și vor reveni, de fapt, niciodată din șocul unei situații atât de crude și de lipsite de sens. Karen este cadavrul viu al adolescenței lor, fantoma unui prezent ratat și al unui viitor incert. Ca și cum, cu viețile sentimentale făcute praf, plini de vicii, cu carierele fluctuante și idealuri derutate, prietenii rămași în viață ar trăi adevărata comă. Mai mult, corpul lui Karen va da naștere unei fetițe care, la ieșirea din comă, va avea, din punct de vedere psihologic, aceeași vârstă cu a ei.

Partea secundă a romanului schimbă complet planul narativ. Coșmarurile apocaliptice pe care Karen le-a avut în timpul comei se dovedesc premonitorii, căci lumea dispare sub puterea unui virus care-i adoarme pe oameni, cei șapte prieteni (inclusiv Megan, fiica lui Karen) rămânând ultimii supraviețuitori. Romanul se transformă, astfel, într-un fel de parabolă, prezentul lui Megan fiind văzut prin ochii trecutului lui Karen, devenită conștiința de contrast: ce s-a întâmplat cu lumea între timp? de ce au involuat spiritual oamenii? ce s-a întâmplat cu idealurile și grandoarea existenței umane? Neluând parte la procesul acestei degradări treptate, Karen percepe din plin șocul decăderii, al mecanizării și sărăcirii de conținut a existenței umane. Pentru prietenii ei nefericiți, însingurați și blazați, Karen este mărturia vie & înviată a tot ce s-a pierdut.

Partea finală a cărții este narată din perspectiva lui Jared, prietenul mort al acestei găști, devenit îngerul (bunei) vestirii trezirii lumii. Căci totul a fost o apocalipsă temporară, o farsă divină, lumea va reveni din comă cu prețul transformării celor șapte într-un fel de apostoli ai introspecției având misiunea de a-i face pe oameni conștienți de „nevoia de a sonda, de a scormoni, de a examina și de a localiza cuvintele care ne duc dincolo de noi înșine". Lumea moare dacă-și pierde idealurile și nu-și chestionează permanent existența – cam asta ar fi pilda/teza (foarte la vedere, din păcate) a acestui scenariu al apocalipsei postindustrial-consumeriste.

După ce în romanul „Generația X", Douglas Coupland era legătura dintre lumea inocenței lui Salinger și cinismul social al lui Palahniuk, de data aceasta, el face figura unui Vonnegut deopotrivă profetic și (cam) moralist. ✪

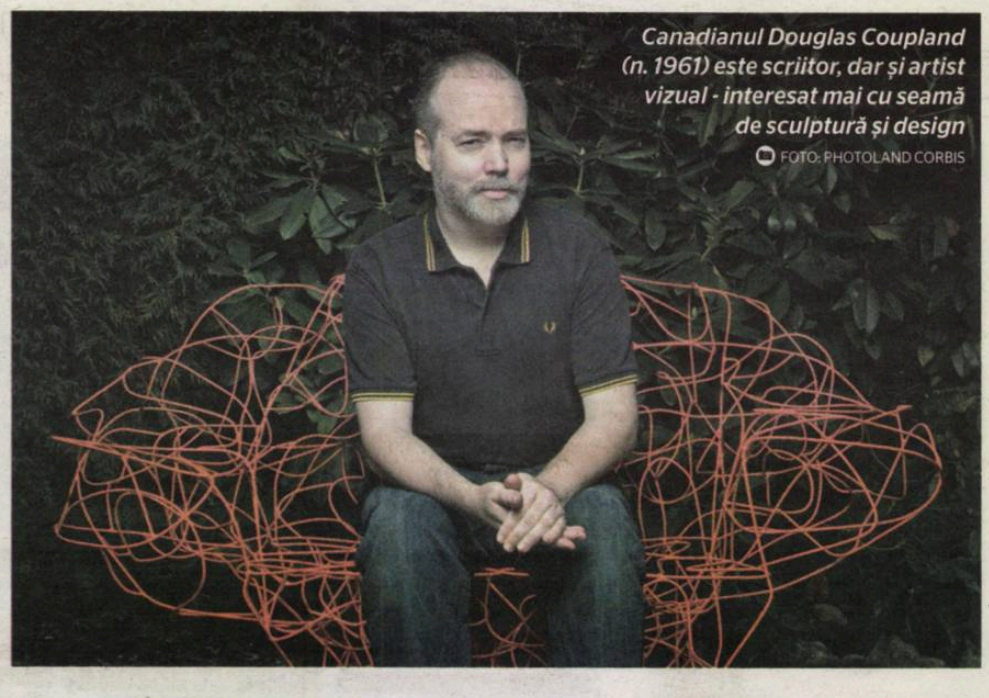

Canadianul Douglas Coupland (n. 1961) este scriitor, dar și artist vizual - interesat mai cu seamă de sculptură și design

FOTO: PHOTOLAND CORBIS

Info

Tânără în comă, de Douglas Coupland. Traducere: **Iulia Gorzo.** Editura Humanitas Fiction, 2011.

●●●●✪

PE SCURT

BUCUREȘTI

Despre avangarda rusă

●● Mâine-seară, de la ora 20.30, Teatrul Odeon din Capitală va găzdui lansarea unui volum de dramaturgie semnat de Leo Butnaru. Antologia „Avangarda rusă - Dramaturgie" a apărut în seria „Eu, tu, el.... și Istoria", coordonată de Florica Ichim, la Editura Fundației Culturale „Camil Petrescu". Volumul include texte scrise de victime ale terorii staliniste. Lansarea va avea loc în Sala Studio a Teatrului Odeon și va fi urmată de o discuție despre avangarda rusă moderată de regizorul Alexandru Tocilescu. ✪

IAȘI

Slavici redescoperit

●● Steliana Brădescu a realizat o teză de doctorat despre Ioan Slavici, care

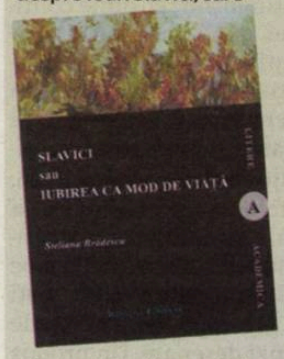

a fost publicată recent de Editura Institutul European, sub titlul „Slavici sau Iubirea ca mod de viață". Autoarea, absolventă de Litere și de Teologie, scrie despre prospețimea unui „învechit" sau despre Slavici cel tragic, având o abordare psihocritică și antropologică. Steliana Brădescu dă dovadă, potrivit lui Mircea Anghelescu, de „o forță și o finețe de observator îndrăgostit de această proză bolovănoasă". ✪

PUBLICITATE

www.dilemaveche.ro

DILEMATIX

din 28 aprilie

SUPLIMENT PENTRU COPII INTELIGENȚI EDITAT DE DILEMA VECHE

Dragi copii și părinți,

A început curățenia de primăvară, iar Dilematix e bucuros să dea o mână de ajutor, așa că își petrece mai mult timp pe străzi și prin parcuri, descoperind fețe noi ale orașului. Și pentru că nu e foarte încântat de ceea ce vede vă întreabă pe voi: cum ați dori să arate orașul în care locuiți? Inspirîndu-vă din realitățile orașului vostru, vă puteți imagina un oraș fantezist sau un oraș SF al viitorului, un oraș de basm sau de groază. Sau vă puteți expune „planurile de urbanism" la un mod concret, găsind soluții pentru orașele din România de azi. Textele și desenele celor mai inventivi arhitecți vor fi publicate în paginile suplimentului și vor cîștiga premii. De asemenea, așteptăm să trimiteți recenzii ale ultimelor cărți citite, reportaje și interviuri cu personalități fictive.

Data-limită de transmitere a materialelor (texte, desene, fotografii tematice): 11 aprilie 2011
pe adresa de e-mail: dilematix@gmail.com

NOTĂ: Se acceptă doar textele în format doc, docx, rtf, scrise cu diacritice și desene în format jpg sau pdf;

Pentru toate lucrările autorilor trimise către Dilematix, transferul proprietății intelectuale se realizează în mod automat către SC Satiricon SRL în momentul expedierii acestora prin intermediul poștei electronice.
Condiții detaliate pe www.dilemaveche.ro

numai împreună cu DILEMA

dosar DILEMA

ACUM și în rețeaua de magazine MIC.RO

Partener: Inspectoratul Școlar al Municipiului București

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Maigret caută adevărul

Un volum care conține două romane ale scriitorului belgian Georges Simenon va fi distribuit mâine, împreună cu „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Romanele „Prima anchetă a lui Maigret" și „Maigret și bătrâna doamnă" sunt editate în Colecția „101 de cărți de citit într-o viață", fiind traduse de Nicolae Constantinescu.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Georges Simenon (1903-1989) rămâne unul dintre cei mai cunoscuți scriitori de literatura polițistă din întreaga lume. A scris peste 200 de romane, traduse în peste cincizeci de limbi, dintre care 75 de romane și 28 de povestiri îl au drept personaj principal pe celebrul inspector Maigret. Până astăzi, cărțile sale au fost vândute în peste 850 de milioane de exemplare pe întregul mapamond.

Ambele titluri „Prima anchetă a lui Maigret" și „Maigret și bătrâna doamnă", care apar în volumul distribuit mâine împreună cu ziarul „Adevărul", sunt mostre de literatură polițistă de cea mai bună calitate. Titlurile sunt traduse de Nicolae Constantinescu, fiind editate în Colecția „101 de cărți de citit într-o viață" a Editurii Adevărul.

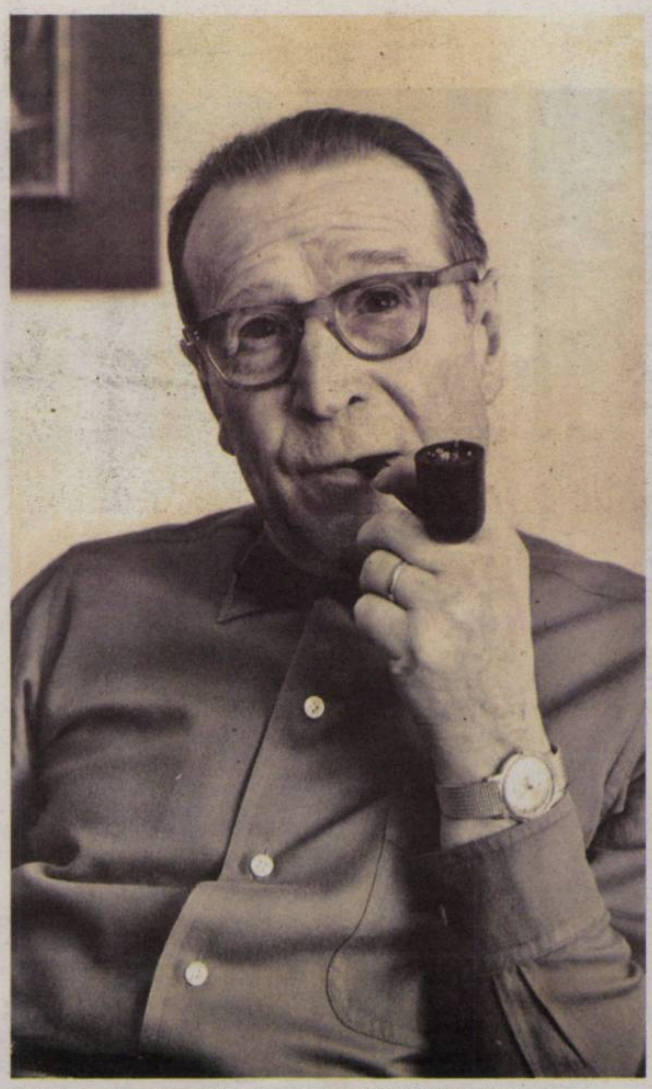

Belgianul Georges Simenon a murit în 1989 la Lausanne, în Elveția, la vârsta de 86 de ani FOTO: GULIVER GETTY IMAGES

PRIMUL CAZ AL COMISARULUI

În romanul „Prima anchetă a lui Maigret", acțiunea se petrece în anul 1913, iar personajul principal lucrează la sediul poliției din Saint George, în subordinea lui Maxime Le Bret. Către miezul nopții, un tânăr muzician dă năvală în birou și anunță că a văzut o femeie țipând după ajutor, în dreptul unei clădiri din Rue Chaptal, și apoi a auzit o împușcătură. Ajuns la fața locului, Maigret este întâmpinat de locatari (bune cunoștințe de-ale lui Le Bret) și asigurat cu un ton glumeț că totul este în ordine și că nu s-a întâmplat nimic. Maigret ignoră cuvintele lor și pornește să rezolve primul său caz.

„MAIGRET ȘI BĂTRÂNA DOAMNĂ"

În cel de-al doilea roman publicat în volumul editat de Adevărul Holding, „Maigret și bătrâna doamnă", un caz mai puțin obișnuit îl duce pe Maigret în Normandia: o servitoare a murit otrăvită după

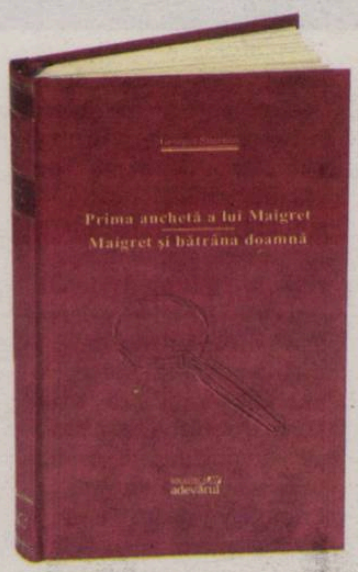

ce a băut un pahar cu apă care ar fi trebuit să conțină un somnifer, destinat de fapt stăpânei sale. Cel puțin așa declară aceasta din urmă, o bătrână și fermecătoare doamnă, care apelează la comisar pentru descoperirea asasinului. Din averea de altădată, bătrânei doamne nu i-au mai rămas decât casa în care locuiește și câteva bijuterii fără valoare, replici ale colecției fabuloase pe care o poseda odinioară. De ce ar fi încercat cineva să o ucidă? E adevărat că doi dintre copiii săi, ispititoarea Arlette și flegmaticul Theo, au vieți private tulburi și purtări care dau de gândit. Totuși, bănuielile lui Maigret par să se îndrepte în altă parte.

FENOMENUL MAIGRET

Seria Maigret, care a fost editată și la Polirom, cuprinde cele mai reușite romane polițiste ale lui Georges Simenon, care îl au în centrul atenției pe celebrul comisar Maigret. Peste 500 de milioane de exemplare vândute, ecranizări de succes, zeci de cărți ce analizează arta literară și viața lui Georges Simenon, teme muzicale, medalii, monede omagiale, timbre, statui - iată câteva lucruri care marchează ceea ce l-a transformat pe comisarul Maigret într-un adevarat fenomen.

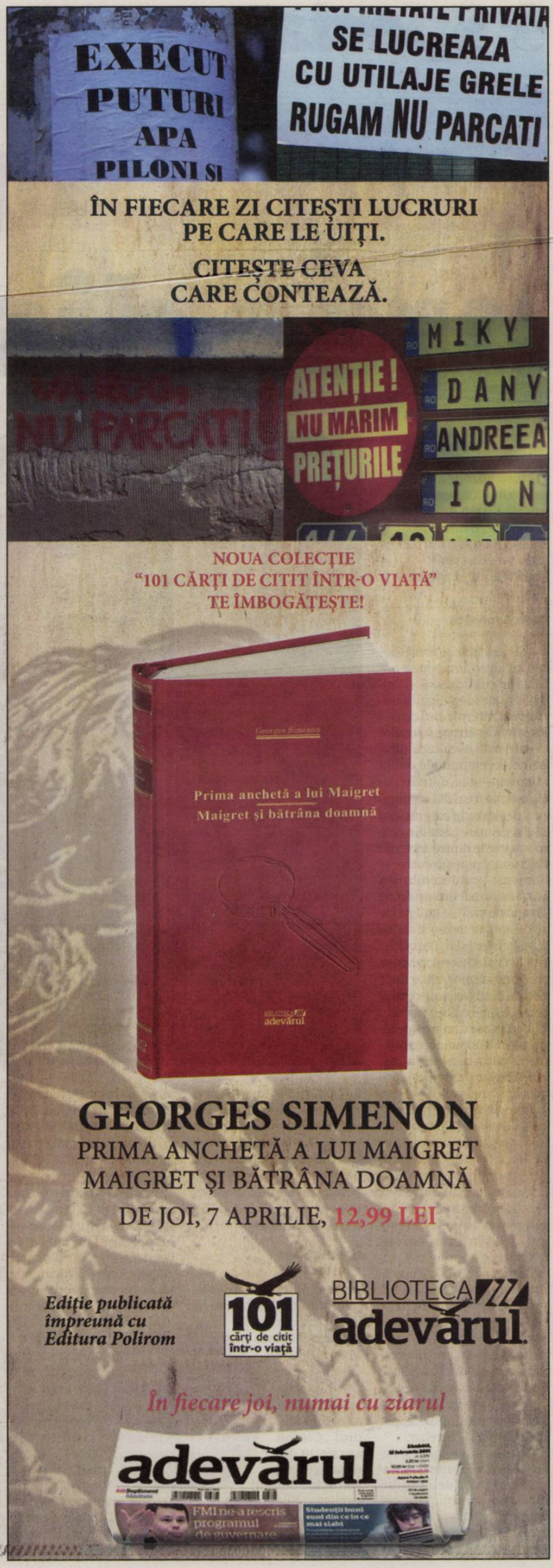

Emil Cioran, un c prea discret

În România, o liniș
învăluie centenarul n
română în străinătate
nașterea lui Cio

Opera lui este de importanță majoră în cultura europeană a secolului XX, totuși țara natală nu s-a grăbit să organizeze nimic în memoria gânditorului care i-a adus un semnificativ capital simbolic.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

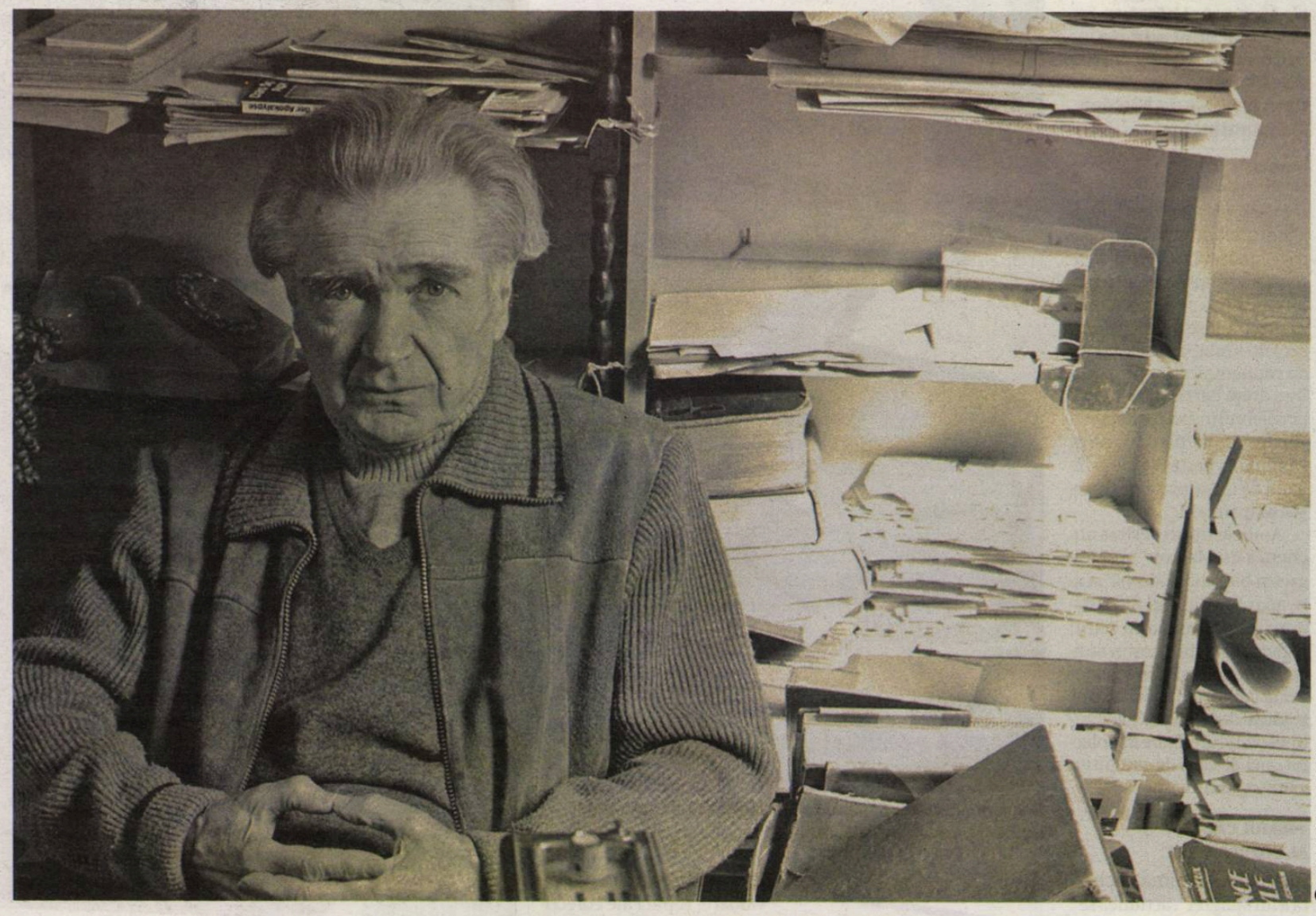

FOTO: PHOTOLAND CORBIS

Mircea Eliade, Emil Cioran și Eugen Ionescu se numără printre acele valori fundamentale ale veacului trecut prin intermediul cărora România a pătruns la nivelul cel mai înalt al culturii europene. Acceptându-le dubla identitate – una determinată de etnie, cealaltă configurată de limba în care au ales să-și scrie mare parte din operă sau unele dintre scrierile cu cea mai mare greutate –, România postdecembristă i-a transformat într-un fel de „brand de țară", o țară pe care cei trei au urât-o și au iubit-o în feluri și în doze diferite. S-a mândrit cu opera lor și cu originea lor, chiar dacă fiecare dintre ei a ales exilul și limba unei culturi majore.

Însă în 2011, anul centenarului Emil Cioran, aceeași Românie păstrează, la ea acasă, liniște în jurul datei de 8 aprilie, dată care în alte spații nu ar fi trecut aproape neobservată. Institutul Cultural Român a organizat manifestări în mai multe capitale europene (printre care Paris, Madrid și Stockholm). Ambasada Franței în România și Institutul Francez au inițiat un proiect inedit. În afară de aceastea, data de 8 aprilie 2011 rămâne nemarcată. O tăcere care nu vine din dorința de a evita festivismul, ci din lipsa de interes învăluie centenarul Emil Cioran în țara lui natală, țară care i-a stârnit filosofului stări și gânduri paradoxale, dar care n-a încetat să fie o prezență în opera lui. La Sibiu sau la București, nimic despre Emil Cioran la centenar.

Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, care are atribuția de a sprijini proiecte în domeniu, a primit o singură solicitare legată de această dată. Potrivit lui Radu Enache, consilier al ministrului Culturii, Kelemen Hunor, ministerul a respins, din lipsă de fonduri, o solicitare din partea Fundației Mihai Eminescu din Craiova, care cerea o finanțare de 300.000 de lei pentru organizarea unui eveniment dedicat lui Emil Cioran la Luxembourg.

REMEMORARE PRIN LECTURĂ

Sintetizând rolul jucat de filosoful născut la Rășinari pe scena culturii din secolul trecut, scriitoarea Marta Petreu, care s-a aplecat îndelung asupra operei sale și în studiul „Cioran sau trecut deocheat" (recent reedicat la Polirom), explică: „Emil Cioran înseamnă fondul românesc, arhaic deci văietător, pus în formă (stilistic) franceză. Și, astfel ambalat, a ajuns la celebritate reală. Nu sunt deloc originală răspunzând astfel, ci subscriu unei mai vechi și laconice observații a lui Livius Ciocârlie".

George Banu propune să se pună o placă memorială la adresa lui Cioran din Paris

Marta Petreu își exprimă convingerea că „fiecare instituție de cultură din România și-a făcut, în mod independent, un plan" și adaugă: „Iar dacă nu și-a făcut, nu e niciun necaz, a trecut epoca unanimității și a sărbătorirlor obligatorii...". Cât despre cum ar trebui marcat centenarul, scriitoarea afirmă că „în primul rând, citindu-i textele". Numărul din martie al „Apostrof" a publicat un „Dosar" dedicat filosofului, spune Marta Petreu, redactor-șef al revistei, „dar nu pentru că e centenarul nașterii lui, ci, pur și simplu, pentru că este un autor interesant".

OMAGIU ARTISTIC, ÎN SPIRIT CIORANIAN

George Banu, cunoscut critic de teatru, profesor la Sorbona, captivat de scrisul și de personalitatea lui Emil Cioran, a participat luna trecută la Colocviul „Cioran: Pesimismul jubilatoriu", din cadrul Salonului de Carte de la Paris. Iată locul pe care-l ocupă în cultura veacului trecut filosoful de origine română, în viziunea sa: „Cioran se înscrie într-o galaxie proprie secolului trecut, galaxie al cărei soare stins e Beckett. Soare împietrit, astru mort a cărui forță gravitațională a fost decisivă. Cioran a recunoscut în el un alter ego, tot așa cum Beckett i-a scris într-o zi că «se simte bine în ruinele sale». Henri Michaux aparține aceleiași familii, dar planetele nu sunt identice și, cu toate că se înrudesc, fiecare se distinge prin originalitatea sa". În ce constă originalitatea lui Cioran? Profesorul răspunde: „În disperarea «eroică» a unui învins. El regretă constant «căderea», «eșecul» – el e un Icar, dar un Icar ce se mărturisește! Cioran e un revoltat decepționat. El e «omul care a vrut» și «nu a putut» – această sfâșiere îl constituie. Ea e unica pentru modernitate".

Întrebat despre cum ar trebui marcat acest centenar, George Banu invocă festivismul ca risc și sugerează posibilități „cioraniene" de a marca evenimentul: „Fastul sărbătorilor este deseori neprielnic sărbătoriților. El produce o inflație de vorbe și o saturare de gesturi de a cărei autenticitate mulți sfârșesc prin a se îndoi. Mai «cioranian» ar fi ca unui artist să i se propună să imagineze un răspuns – nicium o statuie! –, iar unui edil să înscrie un însemn simbolic pe harta orașului. Astfel l-am putea onora dincolo de centenarul de azi. La Paris, eu propun să se pună cel puțin o placă memorială la celebra sa adresă: 21 Rue de l'Odéon. Dar care ar fi fraza ce l-ar reprezenta pentru a o înscrie în marmură și a o oferi cadou trecătorilor? Cine o va găsi?".

„Cine o va căuta?" este întrebarea pe care o îndreptățește liniștea provocată nu de dorința de a fi la unison cu spiritul filosofiei lui Cioran cu care este primit centenarul Emil Cioran în spațiul românesc, în care omagiul nu se poate exprima, după cum o arată multe experiențe din trecut și din prezent, decât în două registre festivism sau nimic. Și adesea, prevalându-se de faptul că festivismul este de evitat, se preferă nimicul.

entenar

proape netulburată de vreun eveniment
rii celui mai cunoscut filosof de origine
8 aprilie 2011, se împlinesc 100 de ani de la

FOTO: PHOTOLAND CORBIS

„Împlinirea se realizează în eșec“

●● „Înțelepciunea, amărăciunea și farsa. Un triunghi al deznădejdii feerice, care dublează treimea existențială prin care, la Cioran, împlinirea se realizează în eșec, iar desăvârșirea devine oglindă a ratării. Și anume: «sfinții, nebunii și sinucigașii».

«Când te-ai cufundat nemilos în străfundurile firii și le-ai despuiat de bogății în ochiri subterane, te pomenești mândru și înfumurat în legănările nimicului», spune el în «Amurgul gândurilor». «Ce te face însă ca în acest dezmăț metafizic să te oprești deodată, ca fulgerat de-un este? Rezistențele ascunse ale sângelui, patimile năvălind cunoașterea, sau instinctele asediind spiritul? E ceva în noi care refuză nimicul atunci când mintea ne arată că totul e nimic. Acest ceva să fie totul? Se prea poate, de dată ce trăim prin el. Sfinții, nebunii și sinucigașii par a

fi învins acest ceva, nelămuritorul esențial și ascuns care stăvilește spiritul în ultima lui mândrrie. Noi ceștilalți – rataţi ai absolutului – suntem pândiți de viață când ne credem cel mai departe de ea. Și dacă ne iese înainte când o uitasem, din șoaptele ei descifrăm că absolutul nu-i decât Nimicul ca treaptă din urmă a cunoașterii».

Din treimea cu pricina, nu i-a fost dată sfințenia, iar sinuciderea a refuzat-o ca fiind lipsită de sens, odată ce am convenit lessness-ul (vorba lui Beckett) a toate. În schimb nebunia – ea, da! În numele ei face să trăiești, să disperi, să ricanezi, să spui enormități, să umpli o gândire, să definești o operă. Și asta nu pentru alții, nu pentru aflarea vreunui – iluzoriu, ridicol, înduioșător, revoltător sau jalnic – adevăr obiectiv. Nu. Ci numai în numele acelei oglinzi căutate frenetic de Nietzsche și scuipate de Eminescu în contextele evocate mai sus. Al porții eliberatoare căutate de Cioran în zidul spitalului cu un an înainte de moarte. Și al pietrei «cât oul de porumbel» de care se simțea amenințată fruntea lui Eminescu în curtea ospiciului...“ *(fragment din volumul „Cioran sau fascinația nebuniei“, de Dan C. Mihăilescu, Editura Humanitas, 2010)*

“

Cioran a devenit un mort inutilizabil pentru români. Cine mai are nevoie de Cioran la noi? În România, nu s-a publicat nimic nou din opera lui Cioran. În Franța, s-au editat acum volume inedite ale scriitorului. Franța face mai mult decât România pentru Cioran.

Nicolae Manolescu
critic literar

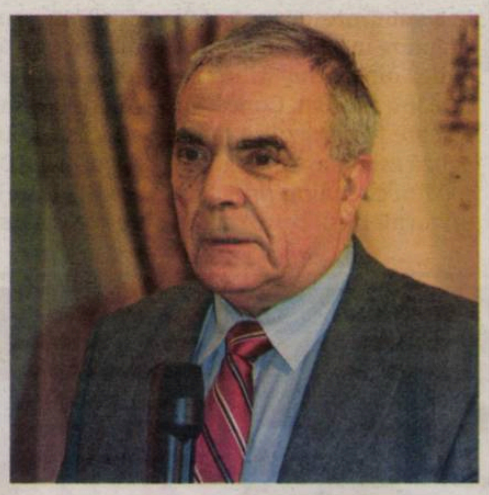

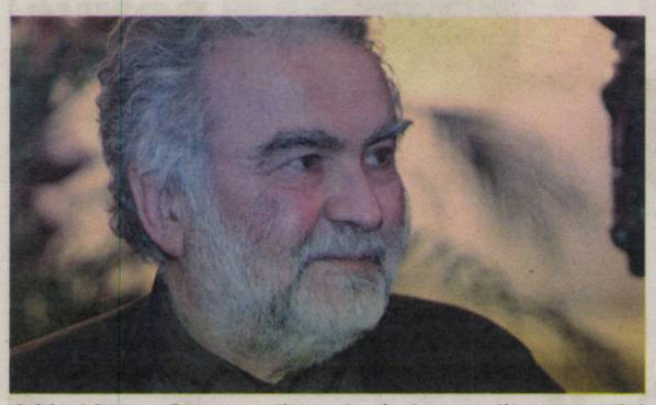

Criticul George Banu a realizat selecția de texte din spectacolul „Emil et un Cioran“ FOTO: AGERPRES

“

Mai «cioranian» ar fi ca unui artist să i se propună să imagineze un răspuns, iar unui edil, să înscrie un însemn simbolic pe harta orașului.

George Banu
critic de teatru

Remember Cioran, la noi și la alții

● **În cadrul ediției din acest an a Salonului de Carte de la Paris**, a avut loc, în zilele de 18 și 19 martie, un colocviu dedicat acestui centenar, intitulat „Cioran: pesimismul jubilatoriu“, la care au participat numeroase personalități ale culturii de azi, printre care George Banu și Horia-Roman Patapievici (moderator), alături de Fernando Savater, Pierre Pachet, Sorin Alexandrescu, Sorin Ilieșiu etc.

● **La sfârșitul săptămânii trecute**, ICR Madrid a sărbătorit Centenarul Cioran la Círculo de Lectores din capitala Spaniei. Organizatorii au invitat specialiști în opera filosofului născut la Rășinari la proiecțiile documentarelor „Petre Țuțea – Emil Cioran“ și „Apocalipsa după Cioran“, ambele prezentate în premieră în Spania. Printre participanți s-au numărat Fernando Savater, Florin Țurcanu și Sorin Ilieșiu.

● **Ieri a avut loc la galeria pariziană „Rue de l'Exposition“** vernisajul „L'inconvénient d'être nè?“ – „Neajunsul de a te fi născut“, prin care cinci fotografi de la Școala de Poezie Fotografică din România (Francisc Mraz, Gyuri Ilinca, Raul Tanislav, Silviu Pavel și Andrei Conțiu) își exprimă în imagini sentimentele declanșate de reflecțiile lui Cioran. Expoziția poate fi vizitată până la 27 mai.

● **Tot ieri, sediul ICR Stockholm** a găzduit proiecția în premieră în Suedia a documentarului „Apocalipsa după Cioran“, realizat de Gabriel Liiceanu la Paris în 1990. Prezentarea filmului a fost însoțită de o lectură din scrierile cioraniene, în interpretarea actorului Christian Fex, și de o discuție între trei personalități ale culturii suedeze, printre care și Lasse Söderberg, primul traducător al operei filosofului în limba suedeză. Documentarul va fi proiectat încă o dată mâine, la ora 18.30.

● **Astăzi, la ICR Budapesta,** Emil Cioran va fi omagiat prin expoziția „Cioran în realitatea imediată“ și filmul documentar „Apocalipsa după Cioran“, de Gabriel Liiceanu și Sorin Ilieșiu

● **Azi și mâine, la ora 20.00, la Salle Byzantine din Palais de Béhague, la Paris,** vor avea loc două reprezentații ale spectacolului „Mansarde à Paris“, de Matei Vișniec, susținute de Trupa Papiert-héâtre, specializată în teatrul de hârtie (o combinație de teatru de dramă, teatru de păpuși și poveste).

● **Mâine, la ora 18.30, Dan Perjovschi** va inaugura un proiect cultural stradal printr-un desen pe care-l va face pe peretele din spatele clădirii Institutului Francez din București, pornind de la un citat din scrierile lui Cioran. Proiectul se intitulează „Cioran în stradă, de Dan Perjovschi“ și este organizat de Ambasada Franței și de Institutul Francez. 20 de citate din opera filosofului vor fi punctul de pornire pentru desenele pe care cel mai apreciat artist vizual din România le va face în spații folosite în general pentru campanbii publicitare, inclusiv în stații de metrou și de autobuz, pe traseul Piața Universității – Biblioteca Centrală Universitară – Complexul Grozăvești. Proiectul se va desfășura vineri, 8 aprilie.

● **Luni, 11 aprilie, ora 13.30, în Rotonda Muzeului Național al Literaturii Române** va fi vernisată o expoziție de manuscrise, documente, fotografii, corespondență din arhiva Muzeului Național al Literaturii Române. Recital: Cioran – l'homme à fragments / Cioran – omul fragmentelor de Genoveva Preda. Prezentarea albumului: Cioran în viziunea marilor graficieni ai lumii, coordonator Nicolae Ioniță, Editura Muzeul Literaturii Române, 2011.

● **Marți, 12 aprilie,** ceremonie dedicată lui Emil Cioran în Aula Academiei Române.

● **Salle Byzantine din Palais de Béhague, Paris, va găzdui, pe 29 și 30 aprilie, la ora 20.00,** spectacolul „Emil et un Cioran“ – „Emil și un Cioran“, după un colaj de fragmente din „Caietele“ filosofului, realizat de George Banu. Producția regizată de Laurent Schuh aparține organizației Les Arts et Mouvants, în colaborare cu Art-passionate – Nathalie Saïdi, fiind realizată cu sprijinul ICR Paris. Participă: Marie Beldiman-Popescu, Théodora Carla, Marie-Céline Henry, Euhen Jebeleanu, Karelle Pruugnaud, Martial Reverdy, Laurent Schuh, Veronika Soboljevski, Frédéric Steiner-Sarrieux, Coline Yacoub.

LUMEA DE SUNETE

Pur și simplu Mozart sau Prokofiev

E greu să înțelegi de ce un simplu CD Mozart sau un simplu concert Prokofiev poate deveni o tentație seducătoare pentru orice meloman

Ingredientul care „face diferența" este Alexandru Tomescu, un nume pentru afirmarea și consolidarea căruia a fost nevoie de ani și de foarte mult studiu.

Oltea Șerban-Pârâu

FOTO. EUGEN OPRINA

Violonistul Alexandru Tomescu

●● Cu ajutorul lui Tomescu, ajungi la ideea că poți convinge cu o ofertă „simply Prokofiev", așa cum a fost cea a concertului din 1 aprilie de la Sala Radio, sau cu una „simply Mozart", cum este cea a dublului CD lansat în aceeași seară de Editura Casa Radio și cuprinzând concertele nr. 2, 3, 4 și 5 pentru vioară și orchestră de Mozart în interpretarea sa, alături de Orchestra de Cameră Radio, dirijată Horia Andreescu". Am înregistrat aceste concerte de-a lungul mai multor ani, de obicei vara. Regăsesc în ele exuberanța și bucuria ce le simți doar când ești cu adevărat în vacanță și spiritul este liber s-o ia încotro ar vrea... Acesta este Mozart pentru mine: trăirea simplității și a libertății originare..." – mărturisește violonistul Alexandru Tomescu, în prezentarea noului album.

Mă uitam pe biografia lui și peste cifre – 100 de premii întâi naționale și nu mai puțin de 26 de distincții internaționale, peste 20 de ani de activitate concertistică, nu mai puțin de 4 noi titluri discografice lansate în 2008... cine mai știe câte concerte.

NOI EXPERIENȚE

Ceea ce ne place însă la el este modul în vedem că știe să caute în permanență noi experiențe. Orchestra Națională Radio și dirijorul Jin Wang s-au aflat alături de el în seara de 1 aprilie pentru un concert care va deveni CD cu „Concertul nr. 2 în sol minor pentru vioară și orchestră, op. 63" și „Concertul nr. 1 în re major pentru vioară și orchestră, op. 19" de Prokofiev, cântate în această ordine atipică, inversă datei la care au fost scrise.

La început l-am descoperit pe acel Prokofiev matur, cel care scrisese muzica baletului „Romeo și Julieta". Realist și îndreptat către concret, spiritual și provocator, Prokofiev este și un liric care a știut întotdeauna să-și adapteze inventivitatea melodică diferitelor stiluri pe care le-a abordat. Concertul pe care l-am ascultat după pauză este mai apropiat de spiritul clasicilor, prin simțul formei și al construcției solide și prin disciplina inspirației sale și își păstrează umorul până la capăt.

Dacă îl avem mai proaspăt în memorie pe Alexandru Tomescu în opusuri romantice autentice, o sănătoasă doză de Prokofiev cred că prinde bine oricui, iar dacă aceste două concerte vor deveni un CD live, mai mulți vor fi cei care se vor putea bucura de această muzică. ⊗

PE SCURT

BUCUREȘTI

Beethoven, la Ateneu

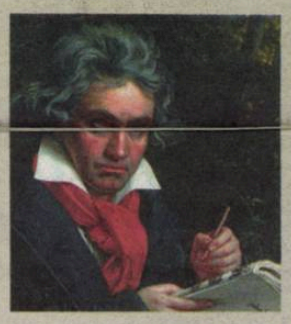

●● Mâine-seară și vineri, de la ora 19.00, la Sala mare a Ateneului, Orchestra simfonică a Filarmonicii „George Enescu" va avea un program exclusiv de **Ludwig van Beethoven (foto):** Uvertura Egmont, Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră, Simfonia nr. 4. Orchestra va fi dirijată de britanicul Anthony Negus, avându-l solist pe pianistul Cristian Beldi, stabilit în Germania. ⊗

CLUJ-NAPOCA

Invitație la „Don Giovanni"

●● Opera „Don Giovanni", de Mozart, interpretată în limba italiană, va fi reprezentată, duminică, de la ora 18.30 pe scena Operei Naționale Române din Cluj-Napoca. Opera este montată de regizorul Tompa Gabor, iar scenografia este semnată de Carmencita Brojboiu. Invitat va fi baritonul Florin Estefan, în rolul lui Don Giovanni, orchestra fiind dirijată de Horvath Jozsef. Din distribuție mai fac parte, printre alții, Florin Sâmpelean (Il Commendatore), Lucia Bulucz (Donna Anna), Irina Săndulescu Bălan (Donna Elvira) și Simonfi Sandor (Leporello). ⊗

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

Aman și Iser, la Cotroceni

Doi clasici ai picturii românești sunt prezentați în expoziții retrospective în spațiile încărcate de istorie ale muzeului

Theodor Aman, „Proclamarea Unirii (votul de la 24 ianuarie 1859)"

Theodor Aman, „Femeie pictând (Ana)"

FOTOGRAFII MUZEUL NAȚIONAL COTROCENI

Afișul expoziției Iosif Iser

Organizate în colaborare cu numeroase instituții muzeale din București și din țară, expozițiile sunt o rară ocazie de a vedea reunite multe tablouri celebre aparținând celor două nume fundamentale ale picturii românești.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Două evenimente expoziționale au fost organizate recent de Muzeul Național Cotroceni: retrospectivele dedicate unor clasici ai artei românești, unul de secol XIX, iar celălalt de secol XX, Theodor Aman și Iosif Iser, sub titlurile „Theodor Aman, pictor și gravor", respectiv „Univers cromatic – Iosif Iser". Expozițiile nu sunt întâmplătoare, ci marchează câteva aniversări sau comemorări „rotunde" ale celor doi artiști: 180 de ani de la nașterea și 120 de ani de la moartea lui Theodor Aman, respectiv 130 de ani de la nașterea lui Iosif Iser.

Prima expoziție este dedicată unui nume foarte important al plasticii românești, un clasic al picturii secolului XIX. Paradoxal, totuși, Theodor Aman (1831-1891) este destul de puțin cunoscut în întreaga complexitate și varietate a creației sale, pe care Muzeul Cotroceni încearcă s-o redea prin această expoziție, a cărei selecție se dorește a fi cât mai reprezentativă pentru diversele tematici și tehnici abordate de artist.

NECUNOSCUTUL AMAN

Văzut în general (pe bună dreptate) ca un mare pictor al „scenelor istorice", un fel de ilustrator al literaturii epocale a lui Bolintineanu (iar acest sector al operei amaniene este și el bine reprezentat în Spațiile Medievale ale Cotroceniului), sau ca un portretist „de epocă" Biedermeier, Aman se dovedește și un merituos creator în genuri mai puțin eroice: peisaj, natură statică, interioare, scene orientale. Totodată – și aici este supriza documentată de expoziție –, pictorul practică și un subtil joc cu propria artă, cu limitele reprezentării, anticipând evoluții ulterioare ale artei plastice, așa cum o arată tabloul „Femeie pictând (Ana)", reprodus pe afișul expoziției. Acest Aman mai puțin cunoscut, modern și ludic, este marea revelație a retrospectivei de la Cotroceni.

Info

„Theodor Aman, pictor și gravor" și „Univers cromatic – Iosif Iser"
Unde: Muzeul Național Cotroceni
Când: până la 29 mai, marți-duminică, între orele 9.30 și 17.30
●●●●●

Organizată în colaborare cu prestigioase instituții muzeale din București și din țară (Craiova, Constanța, Sibiu, Arad, Ploiești, Iași, Brașov), expoziția cuprinde un număr de peste 130 de lucrări (picturi, gravuri și desene), precum și un set de obiecte care au aparținut artistului. Pictura istorică, portretul, scenele orientale și de gen, peisajul, natura statică – toate aceste subiecte se regăsesc în cadrul expoziției, prin lucrări de o mare valoare patrimonială. „În multe privințe un inovator, admirabil pedagog, teoretician judicios, personalitate de factură renascentistă prin multiplele sale pasiuni și aplicații artistice, Theodor Aman a fost, prin excelență, primul artist modern în ținuturile românești", consideră istoricul de artă Adrian Silvan Ionescu.

UN PICTOR AL ORIENTULUI

La rândul său, expoziția dedicată lui Iosif Iser (1881-1958) este organizată în colaborare cu 15 instituții muzeale din București și din țară (Sibiu, Ploiești, Iași, Constanța, Timișoara, Craiova, Arad, Bârlad, Drobeta-Turnu Severin, Bacău, Tulcea, Pitești, Suceava). Legătura dintre cei doi artiști, unul de secol XIX, celălalt de secol XX, poate fi făcută prin intermediul temelor orientale, specifice amândurora. În perioada de maturitate, pictura lui Iser a avut la bază temele dobrogene, ale Balcicului, cu portrete de localnici tătari, iar în urma călătoriei în Spania artistul a elaborat unele dintre cele mai luminoase și mai originale lucrări din toată creația sa. A continuat să trateze tema tătarilor, mai târziu adăugând colecției și o serie de picturi care înfățișau arlechini și balerine.

Cele două expoziții se alătură altor două manifestări de excepție deschise la Cotroceni: expoziția Theodor Pallady, vernisată în toamnă, dar a cărei durată de vizitare s-a prelungit, și expoziția istorică documentară „Elena Cuza, prima doamnă a României", deschisă tot până la sfârșitul lunii mai. ●

PUBLICITATE

PUBLICITATE

EMIL ANDREEV:

„O carte bună e ca o predică bună“

Asemenea preotului care-şi dovedeşte arta de a sluji în biserică, scriitorul care găseşte drumul către cititor are toate şansele să provoace o schimbare, spune prozatorul bulgar Emil Andreev

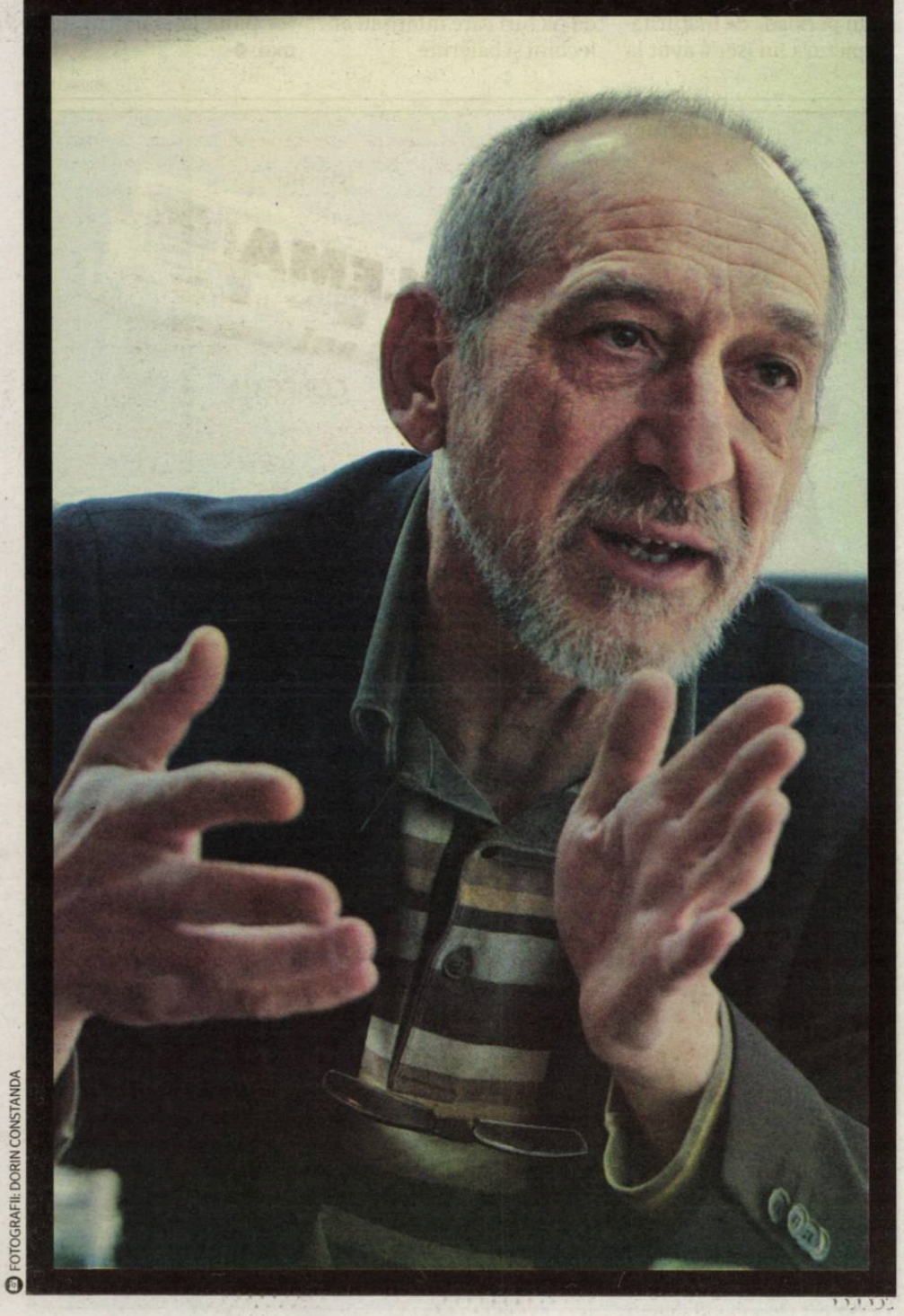

FOTOGRAFII: DORIN CONSTANDA

Numărându-se printre cei mai cunoscuţi autori contemporani din ţara vecină, Emil Andreev a fost prezent săptămâna trecută la lansarea ediţiei în limba română a romanului său „Râul de sticlă“, apărut la Editura Humanitas.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

● **„Adevărul“: Să începem de la cartea tradusă acum în limba română. Care e povestea ei?**

● **Emil Andreev:** Este primul meu roman. Înainte, am publicat mai multe volume de povestiri. Însă am simţit nevoia să scriu un roman. Nu ştiam dacă o să-mi iasă. Aveam începutul, dar încă nu ştiam dacă va ieşi un roman bun. Celor care cred în inspiraţie...

● **Dvs. credeţi?**

● Da, într-o anumită măsură. De fapt, ceea ce numim inspiraţie se află în noi înşine. Celor care cred în ea le pot spune că, într-o după-amiază ceţoasă de noiembrie, m-am dus într-un sat, la Granişt, cu nişte prieteni. Acolo m-au izbit imaginile extrem de enigmatice – biserica şi întrega atmosferă. Am simţit nevoia de a scrie despre acest lăcaş, despre inscripţiile în piatră care parcă au început să-mi vorbească, învăluite în ceaţă. Iată începutul. Mi-am acordat câteva luni şi aşa s-a născut „Râul de sticlă“, roman construit pe mai multe planuri tematice: unul al misticismului şi al lui Dumnezeu, unul al iubirii neînfăptuite şi neîntâmplate (ca acea dintre Victor şi Marişa). Dar toată cartea gravitează în jurul unei întrebări: Cum e viaţa dacă nu crezi în Dumnezeu? Acest râu de sticlă este o expresie simbolică a vieţii înseşi. Reçe ca gheaţa de fapt, îngheţat ca viaţa. Când îmbătrâneşti, din el rămân pasiunile şi amintirile. Iată de ce am aşezat romanul sub semnul unor cuvinte din Apocriful lui Enoch: „În el nu mai erau nici peşti, nici apă, ci numai patimi şi vise răcite-n sticlă“.

Emil Andreev este una dintre vocile de forţă ale literaturii bulgare de azi

● **Fiecare dintre personaje caută ceva. Dvs. ce căutaţi în şi prin literatură?**

● Toţi scriitorii caută ceva şi vânează demoni. Literatura este, simplu, o lume prin care te cauţi pe tine ca fiinţă umană. Şi mai găseşti şi demoni. Dincolo de stil şi de registre, toţi scriitorii ajung la aceleaşi întrebări fundamentale: De ce trăiesc? Ce dă sens vieţii mele? Şi toţi, deci şi eu, găsim răspunsuri foarte simple: dragostea, Dumnezeu, umanitatea, binele. Pe de altă parte, e important cum scrii şi cum îţi câştigi cititorii. Nu e deloc uşor să scrii o poveste bună. O carte bună este ca o predică bună. Când eşti la biserică, dacă preotul nu găseşte limbajul potrivit, nu-l asculţi. Dacă are tonul potrivit şi predica e bună, îl asculţi şi predica te poate schimba.

APRECIEREA STRĂINILOR DESCHIDE OCHII CONAŢIONALILOR

● **Când aţi terminat de scris, aţi trimis manuscrisul la o editură?**

● I l-am dat unul prieten foarte bun care are o editură şi care-mi spusese că-mi va tipări orice carte. L-a citit, mi-a zis că e minunat, dar că nu-şi permite să publice aşa ceva, pentru că nu se va vinde. Apoi nu m-am mai deranjat să fac alte încercări, în ideea că, dacă e destinată să apară, cartea va apărea cumva. Şi s-a întâmplat că, la sfârşitul lui 2004, trei edituri au vrut s-o tipărească şi am ales una. Apoi a venit Premiul Vick. Când eşti scriitor bulgar şi te laudă cineva din Franţa sau Anglia, brusc şi bulgarii spun că eşti foarte bun. De n-ar fi fost Franţa, Mircea Eliade, Emil Cioran şi Eugen Ionescu ar fi avut altă soartă, nu? Dintr-o dată au început să mă bage în seamă, deşi mai publicasem câteva volume. Prietenul meu din Scoţia, scriitorul Irvine Welsh, mi-a povestit că nimeni nu l-a luat în seamă înainte să semneze contractul pentru ecranizarea romanului „Trainspotting“. După ce s-a făcut filmul, toată lumea l-a considerat important. Toţii scriitorii visează să-şi vândă cărţile. Însă fiecare carte are un destin al ei. Unele se vând uşor, în toată lumea, altele sunt adevărate bijuterii, dar zac îngropate în rafturile librăriilor. Ţine de marketing, dar nu numai.

● **Cărţile dvs. cum au ajuns să fie traduse? Aveţi un agent literar?**

● Da. Însă cu „Râul de sticlă“ a fost mâna destinului. Premiul Vick a inclus şi o traducere în engleză. „The Glass River“ este, de luna asta, în librăriile din Marea Britanie. Sper că e un roman care se poate citi şi asta înseamnă un roman bun. Poate că thrill-ul, care e doar suprafaţa poveştii, atrage vânzări. Iar, dacă scrii pentru un cerc elitist, cartea nu se vinde.

● **Dvs. ce alegeţi?**

● Eu scriu exact aşa cum simt nevoia. Aşa am făcut cu „Râul de sticlă“ şi cu „Blestemul broaştei“, romanul ce a urmat, care este unul elitist. Dar s-a vândut în doar 3.000 de exemplare, vânzări din care nu poţi trăi, pe când „Râul de sticlă“ s-a vândut în peste 20.000 de exemplare, ceea ce e enorm. În Bulgaria, un scriitor vinde între 500 şi 1.000 de exemplare dintr-o carte pe an. Trebuie să mai spun că traducerea acestui roman, inclusiv în română, este mai mult decât o realizare personală, este o mică victorie pentru literatura bulgară. Toţi colegii de breaslă din Bulgaria se luptă să publice.

● **Beneficiază de proiecte de sprijin, inclusiv de finanţare, de la instituţii de stat?**

● Da, există proiecte europene. Însă eu n-am apelat niciodată la aşa ceva. Să spunem că sunt prea individualist, aşa cum e şi literatura. Nu-mi place ideea, fiindcă-mi aminteşte de sistemul comunist, de organizaţiile înregimentate, care sigur au existat şi în. Când aud de organizaţii care sprijină literatura, o iau la fugă. Poate greşesc, dar aşa simt. Acum trăim într-o societate liberă, cu un grad oarecare de democraţie, şi trebuie să ne luptăm. Însă nu neg rolul pe care-l joacă sprijinul oferit de astfel de programe, mai ales tinerilor scriitori.

ÎNTOARCEREA LA LITERATURA NAŢIONALĂ

● **Cum aţi descrie literatura de azi din Bulgaria?**

● Sunt foarte optimist. Există mulţi scriitori tineri, între 25 şi 35 de ani, foarte buni. Cu mulţi dintre ei sunt prieten. Există un adevărat boom în literatura contemporană de la noi şi sute de aspiranţi. Când se face un concurs pentru roman, se primesc şi 80 de manuscrise. Avem şi cantitate, şi calitate. Literatura tinerilor are forţă şi chiar şi-a luat avânt. Generaţia mea se dovedeşte un sol fertil pentru ei, care trec printr-o perioadă înfloritoare. Sunt, de fapt, trei categorii de scriitori: unii trăiesc şi lucrează în străinătate (în Anglia, Scoţia, Franţa, Germania etc.) şi scriu în limba ţării de adopţie. Ilia Troianov, de exemplu, locuieşte în Germania şi scrie în germană, ca şi Dimiter Dinev, care e în Austria. Sunt destui în aceeaşi situaţie: scriu şi publică în altă limbă şi-n altă ţară, apoi cărţile lor sunt traduse în bulgară. Există şi un grup de scriitori care trăiesc în Bulgaria şi publică în limba maternă, dar Bulgaria nu apare niciodată în cărţile lor! Iar al treilea grup e alcătuit din scriitori bulgari care scriu în şi despre ţara de origine, în limba maternă. Mai toate cărţile lor sunt foarte bune şi oneste din punct de vedere al atitudinii. Sunt străbătute de onestitate. În comunism,

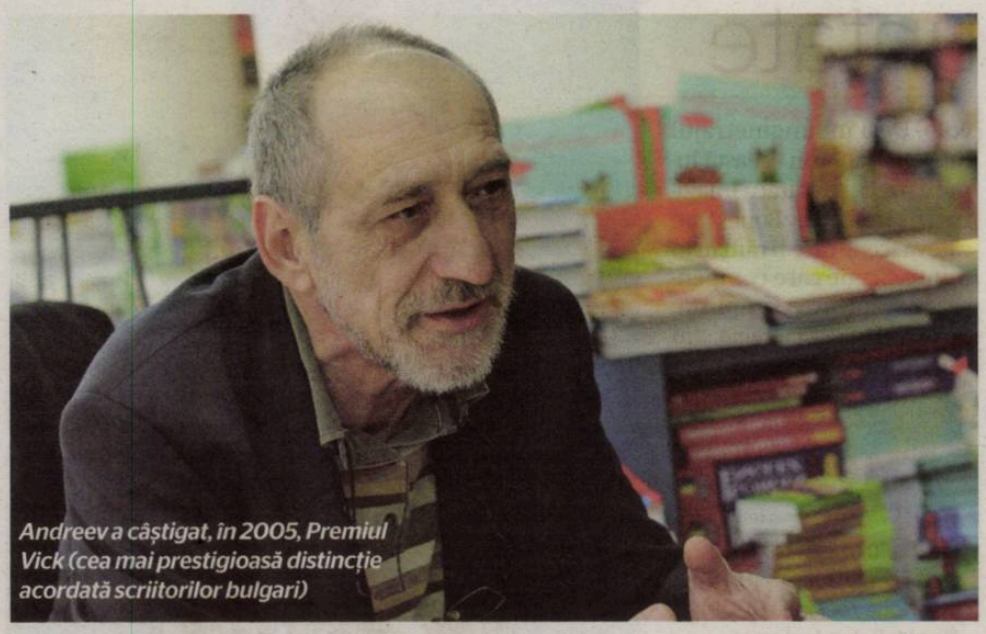

Andreev a câştigat, în 2005, Premiul Vick (cea mai prestigioasă distincţie acordată scriitorilor bulgari)

O asemenea onestitate era, cum ştim, imposibilă. Majoritatea acestor scriitori încearcă să fie oneşti în scris, nu să se prefacă a fi oneşti. Reuşesc să scrie ce gândesc.

„M-AM SĂTURAT DE «SOCIETATE»"

● Dar bulgarii citesc literatura contemporană autohtonă? Românii nu prea se pot lăuda cu aşa ceva.

● Cred că avem prea multe în comun (Râde). Situaţia de la noi este aceeaşi. Scriitorii bulgari depun eforturi să devină cunoscuţi în propria lor ţară. Iată de ce uneori scriu aşa cum n-ar trebui să scrie. Iar cei cinstiţi recunosc faptul că procedează aşa. Dar prefer să văd jumătatea plină a paharului. În ultimii zece ani, scriitorii de la noi au câştigat din ce în ce mai mult teren. Să zicem că acum cinci ani aveai 1.000 de cititori. Acum sigur ai 1.500. Are loc un fel de întoarcere la literatura naţională. După câştigarea democraţiei, oamenii erau înnebuniţi, evident, să citească cărţi străine. Orice. Acum au cam început să revină la propria cultură. Dar nu sunt cu adevărat pregătiţi, fiindcă trăiesc în continuare o tulbure tranziţie. Însă pulsul vieţii parcă s-a mai liniştit un pic şi acum se profilează o întoarcere la literatura naţională. Însă sunt realist şi nu susţin că bulgarii nu mai prididesc cu cititul literaturii bulgare, pentru că nu e adevărat. Dar o tendinţă există. Întoarcerea trebuie să se facă pe cale naturală. Sub regim totalitar, Bulgaria, o ţară mică, a fost izolată în timp şi-n spaţiu. Oamenii n-aveau acces la literatura străină. De aceea, ea nu şi-a pierdut forţa de atracţie pentru bulgari. Dar ochii foarte puţinilor cititori s-au deschis şi spre roadele din grădina proprie. Peste zece ani, cred eu, oamenii de pretutindeni se vor întoarce la cărţi. Se vor plictisi de televiziune şi de internet. Suntem sătui de atâta viaţă virtuală. Foarte cinic spus, m-am săturat să văd femei frumoase la televizor. Prefer să văd una poate mai puţin frumoasă, dar adevărată în viaţa reală. Anul 2012 nu va fi sfârşitul lumii, ci sfârşitul unui mod de existenţă. Poate suntem aproape de nou început, de o revenire la adevărurile dinlăuntrul nostru, de o întoarcere la Dumnezeu şi la cărţile bune. Poate că avem şanse să devenim mai buni ca oameni. Poate că n-o să mai vindem copii şi fete. După tragedia din Japonia şi revoltele din Africa de Sud, oamenii nu vor mai fi la fel. Nu conştientizăm acum că peste un an sau doi ceva se va schimba. Sper – şi speranţa moare ultima – că va fi vorba despre schimbări care să aducă o viaţă mai bună.

> Fiecare carte are un destin al ei. Unele se vând uşor, altele sunt adevărate bijuterii, dar zac îngropate în rafturile librăriilor.
>
> **Emil Andreev**
> scriitor

● Ce înseamnă „o viaţă bună" pentru dvs.?

● Cea pe care o am. O viaţă în care să te bucuri de frumuseţea din jur şi de cea pe care ţi-o duce literatura. O viaţă cu prieteni, adică oameni şi cărţi. Sună simplu, dar e adevărat că trebuie să trăieşti fiecare clipă ca şi cum ar fi ultima, să scrii ca şi cum fi ultima propoziţie pe care o scrii. Să ştii că tot ce există s-a născut din iubire, că eşti o fiinţă creată de Dumnzeu şi născută dintr-o mamă şi dintr-un tată.

● De aceea locuiţi într-un sătuc din Balcani?

● Locuiesc într-un sat îndepărtat pentru că-mi permit (Râde). Am peste 50 de ani, am nevoie de fiu singur ca să pot scrie, ca să-mi pot aduce aminte, ca să las imaginaţia să lucreze. E important să pot hotărî cine vine la mine şi cine nu. M-am săturat de „societate".

● Şi vă câştigaţi existenţa din scris?

● E foarte greu. Venitul rezultat din scris e ca un „fier de lemn", îmi place gluma asta. Şi mai şi fumez, deci îmi trebuie bani de ţigări. Dar o să mă las şi de ele (Râde).

● Ce carte aţi lua pe o insulă pustie?

● Biblia. În ea este totul. Când era încarcerat pe Insula Sf. Elena, înainte să moară, Napoleon a avut parte de o pedeapsă-în-pedeapsă: a trebuit să aleagă un singur fel de mâncare, pe care să-l mânânce în fiecare zi până la sfârşitul zilelor. El a ales căpăţâna de miel, pentru că ea conţinea de toate: creier, limbă, ochi. Căpăţâna de miel avea tot. Aşa e şi cu Biblia. Are tot: povestire, poezie, teatru. Şi toată înţelepciunea şi dragostea lumii. ⊗

Scriitor într-un sat din Balcani

●● Autor a cărui literatură are ecouri dincolo de graniţele ţării natale, Emil Andreev este una dintre vocile de forţă ale literaturii bulgare de azi. Volumele lui au fost traduse în engleză, germană, poloneză, slovacă, slovenă şi română. Prozator şi dramaturg, Emil Andreev s-a născut pe 1 septembrie 1956 la Lom, localitate dunăreană din apropiere de Vidim, spaţiu care va sta la baza unui tărâm literar ce va figura în multe dintre povestirile sale.

A urmat Facultatea de Filologie din Veliko-Târnovo, specialitatea bulgară-engleză, după care a fost profesor, jurnalist, editor TV, traducător. Cariera de sciitor şi-a început-o în 1996, cu volumul „Povestiri din Lom". Au urmat culegerile de proză scurtă „Un Secession târziu" (1998) şi „Insula beţivilor" (1999), dar şi mai multe piese de teatru: „Să ucizi un prim-ministru" (2002), „Căutătorii de comori" (2003), „Bebeluşul" (2004), „Barca magică a dlui J." (2007).

„Râul de sticlă", romanul de debut, a fost publicat în anul 2004 şi a câştigat Premiul Vick pentru „Cel mai Bun Roman Bulgar" şi, de asemenea, Premiul Cititorilor. Cartea a fost tradusă în engleză, germană, polonă, rusă, sârbă şi slovacă, iar anul trecut a fost ecranizată de regizorul bulgar Stanimir Trifonov într-o producţie cu distribuţie internaţională, filmul rulând acum în cinematografele din ţara vecină. Emil Andreev a semnat apoi romanele „Blestemul broaştei", distins cu Premiul Helicon pentru Literatură de ficţiune, şi „Luca cel nebun" (2010). Autorul este unul dintre puţini scriitori bulgari care au reuşit, în ultimii ani, să trăiască din scris. De câţiva ani, Emil Andreev a ales să locuiască într-un sat din sudul Balcanilor, unde poate scrie în linişte.

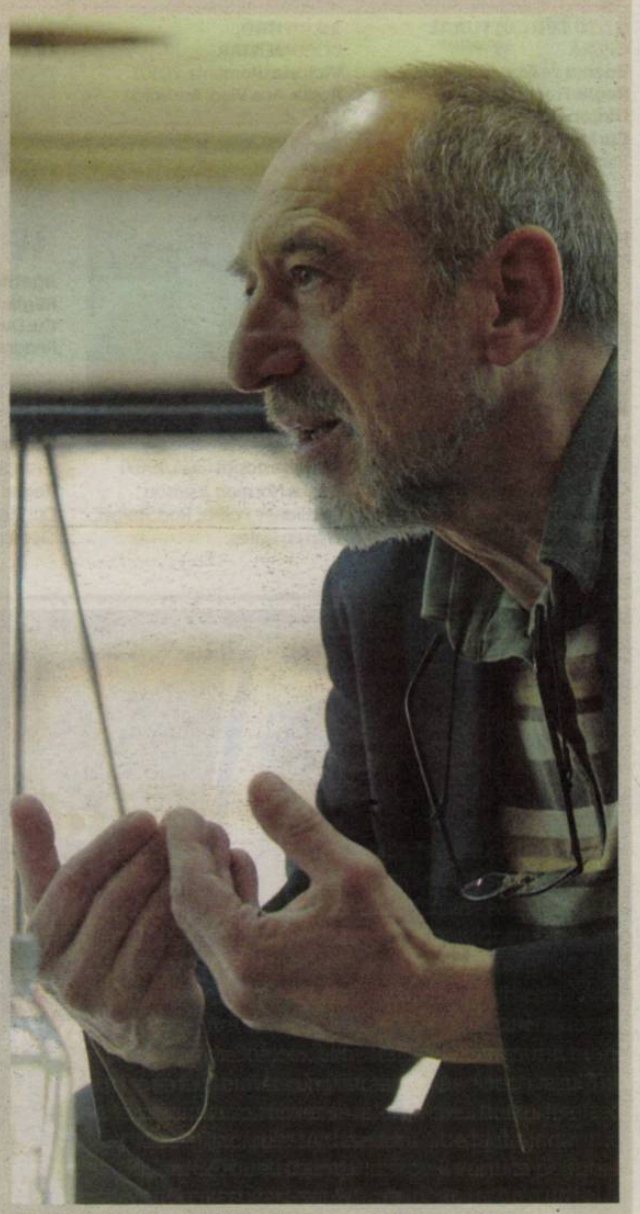

Scriitorul bulgar Emil Andreev crede în revenirea interesului bulgarilor pentru literatura naţională

„Aici, pe pământ, rămâne Râul de sticlă din aprocrif"

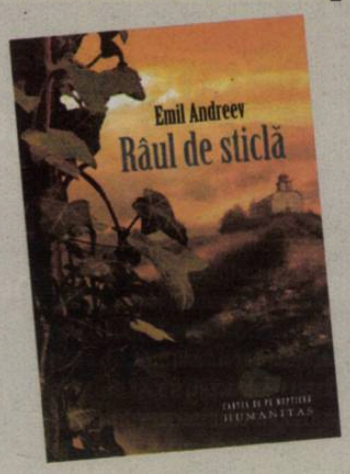

●● „Tot ce se naşte poartă o fărâmă din acel Slăvit Nimic şi se străduieşte să ajungă la el, iar El, mai devreme sau mai târziu, adună ce a fost născut şi-l anexează şi se măreşte, făcând loc pentru noii săi purtători de fărâme. Se pune întrebarea: de ce unii purtători pleacă mai devreme, îi ia Dumnezeu la El? Ei dispar pentru totdeauna? După mine - nu. Naşterea şi moartea sunt două noţiuni pământeşti, omeneşti. Pentru mine, om, ele sunt fudamentale, dar pentru Dumnezeu n-au nici cea mai mică însemnătate. Pentru El, nimic nu are importanţă. «Sarcina» lui este să dăruiască, să se înconvoaie şi să crească. Fie prin informaţie genetică, fie prin hazard, un dat irepetabil şi unic se va întoarce la Nimic mai devreme decât altul, iar nouă nu ne rămâne decât să exclamăm: «Aşa a vrut Dumnezeu!». În realitate, el nu moarte, doar se contopeşte în fluidul enorm şi fără formă al Nimicului, denumit de noi Dumnezeu. Aici, pe pământ, rămâne Râul de sticlă din aprocrif, cu durerile şi pasiunile sale rătăcite, cu iubire şi bucurii, care înainte de asta se amestecă într-un număr infinit de combinaţii ale unor fiinţe unice şi irepetabile încă în viaţă, purtătaare de fărâme ca mine şi ca tine. Nu, Hélène, nu cred că Dumnezeu îi adună mai devreme la El pe oamenii buni. E o pură întâmplare, dar aşa îmi sună mai bine." *(fragment din romanul „Râul de sticlă", de Emil Andreev, publicat la Editura Humanitas, în traducerea Marianei Mangiulea)*

> Peste zece ani, oamenii de pretutindeni se vor întoarce la cărţi. Se vor plictisi de televiziune şi de internet. Suntem sătui de atâta viaţă virtuală.
>
> **Emil Andreev**
> scriitor

> După tragedia din Japonia şi revoltele din Africa de Sud, oamenii nu vor mai fi la fel.
>
> **Emil Andreev**
> scriitor

TELE-TEXT

Povestea unei crime anunțate

Cezar Paul-Bădescu

Îl știți, cu siguranță, pe Peter Jackson – a regizat în primul rând seria „Stăpânul inelelor“, dar și „King Kong“. De data aceasta, veți urmări un film cu totul diferit de cele care i-au adus celebritatea. Nu veți vedea nici orci sau trolli, nici gorile supradimensionate. Deși filmul are o doză bună de fantastic, nu va apărea nicio ființă fantastică. Deși e făcut de Peter Jackson, nu va face deloc paradă de mușchi, de adrenalină sau de scene de bătaie. Este, dimpotrivă, un film plin de delicatețe. Delicatețe care rimează perfect cu protagonista filmului – o fetiță de 14 ani.

Cea mai recentă peliculă a lui Peter Jackson nu e o capodoperă, dar m-a ținut cu ochii în televizor și, după ce am văzut-o, nu am regretat că am pierdut timpul. Susie Salmon, o puștoaică de 14 ani, este ademenită de un bărbat într-o încăpere săpată în pământ și decorată cu tot felul de jucării. Vocea din off a lui Susie, care spune povestea, ne anunță de la bun început că bărbatul este ucigașul ei. Te aștepți să urmeze o crimă atroce, numai că fetița reușește să scape ca prin minune și să fugă spre casă. Lucrurile îi par însă destul de ciudate și, cu timpul, își dă seama că fusese de fapt omorâtă de acel bărbat (care era un criminal în serie „pasionat“ de fetițe). Am apreciat faptul că Peter Jackson nu mi-a arătat crima propriu-zisă și că filmul a păstrat o vreme ambiguitatea în privința ei.

Susie ajunge până la urmă într-un spațiu indefinit, despre care i se spune că nu e, totuși, Raiul. Așa stând lucrurile, nu înțelegi de ce filmul se numește „Din Raiul meu“. Este eterna manie a difuzorilor noștri de film de a modifica titlurile... De fapt, pelicula lui Peter Jackson se numește „The Lovely Bones“ – ceea ce dă o cu totul altă perspectivă asupra poveștii.

Filmul se aseamănă foarte mult cu „What Dreams May Come“ (tradus la noi „O iubire fără sfârșit“, deh!...), în care vedem personajul interpretat de Robin Williams cum ajunge în lumea de dincolo. Deși în lungmetrajul lui Peter Jackson această lume e mult mai săracă imaginativ, „The Lovely Bones“ are câteva scene care-ți rămân în minte. Scene care compensează rezolvarea simplistă, de tipul *Deus ex machina*, din final.

Info

Din Raiul meu
(The Lovely Bones - SUA-Anglia-Noua Zeelandă, 2009)
Regia: Peter Jackson
Cu: Saoirse Ronan, Mark Wahlberg, Rachel Weisz, Stanley Tucci, Susan Sarandon, Jake Abel, Michael Imperioli
HBO, miercuri (6 aprilie), ora 20.00
HBO, sâmbătă (9 aprilie), ora 23.15

Protagonista filmului, puștoaica de 14 ani, jucată admirabil de Saoirse Ronan

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
6 aprilie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Boema de Giacomo Puccini
Regia: Franco Zeffirelli
Dirijor: Herbert von Karajan
Cu: Mirella Freni, Gianni Raimondi, Adriana Martino.

23.00 CINEMAX
FILM

Peut-être (Franța, 1999)
Regia: Cedric Klapisch
Cu: Jean-Paul Belmondo, Romain Duris, Géraldine Pailhas, Emmanuelle Devos.

Joi
7 aprilie

20.00 HBO
DOCUMENTAR
Victoria (România, 2010)
Regia: Ana Vlad, Adi Voicu.

21.00 CINEMAX
FILM

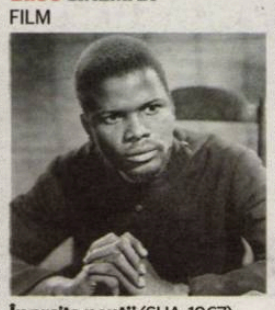

În arșița nopții (SUA, 1967)
Regia: Norman Jewison
Cu: Sidney Poitier, Rod Steiger, Warren Oates.

Vineri
8 aprilie

21.00 CINEMAX
FILM

Agatha (Marea Britanie, 1979)
Regia: Michael Apted
Cu: Dustin Hoffman, Vanessa Redgrave, Timothy Dalton.

21.30 TVR CULTURAL
FILM
Lacombe Lucien
(Franța-Germania-Italia, 1974)
Regia: Louis Malle
Cu: Pierre Blaise, Aurore Clément, Holger Löwenadler.

Sâmbătă
9 aprilie

22.00 PRO CINEMA
FILM

Micul Buddha (Anglia-Italia-Franța, 1993)
Regia: Bernardo Bertolucci
Cu: Keanu Reeves, Chris Isaak, Bridget Fonda.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Annie Hall (SUA, 1977)
Regia: Woody Allen
Cu: Woody Allen, Diane Keaton, Tony Roberts.

Duminică
10 aprilie

21.10 TVR 1
FILM

Cândva, pe aici, trecea un râu (SUA, 1992)
Regia: Robert Redford
Cu: Brad Pitt, Craig Sheffer, Tom Skerritt.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Prietenii de la barul Margherita (Italia, 2009)
Regia: Pupi Avati
Cu: Diego Abatantuono, Laura Chiatti, Luisa Ranieri.

Luni
11 aprilie

21.00 CINEMAX
FILM

Passion Fish (SUA, 1992)
Regia: John Sayles
Cu: Mary McDonnell, Alfre Woodard, Angela Bassett.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Tărâmul dezmoșteniților
(Marea Britanie, 2001) Ep. 9
Regia: Hettie Macdonald, David Moore
Cu: Robert Pugh, Helen McCrory, Shaun Dingwall.

Marți
12 aprilie

20.00 HBO
FILM

Casa Buddenbrook (Germania, 2008) Partea a II-a
Regia: Heinrich Breloer
Cu: Armin Mueller-Stahl, Jessica Schwarz, August Diehl.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Castiliana de Lope de Vega
Regia: Cornel Popa
Cu: Rodica Popescu, Ștefan Tapalagă, Valentin Plătăreanu, Marian Hudac.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

Ce i-a transformat pe Edward Maya și INNA în rețete de milioane de euro

Cum devine Camelia Șucu doamna fermier

În plus: Prima rachetă românească în spațiu

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

MEMORII

Intimitățile lui Elizabeth Taylor

Cum era, de fapt, Liz Taylor, ultima legendă a epocii de aur a cinematografiei hollywoodiene? Povestesc scriitorul Truman Capote și actorul Richard Burton, în două texte de arhivă publicate în „The Telegraph" și „Dossier" via „Vanity Fair"

Capote scrie despre o întâlnire într-o cameră înghesuită dintr-un spital londonez, unde Taylor fusese internată după o operație la plămâni.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Scrisorile din „Vanity fair" ni-l arată pe Burton dezgolit în fața pasiunii pentru actriță. Două perspective masculine sunt publicate de către „The Telegraph" și „Dossier" via „Vanity Fair" la scurt timp de la moartea actriței Elizabeth Taylor. Știrea decesului acesteia, survenit la 23 martie – Taylor avea 79 de ani –, în Spitalul Cedars-Sinai Medical Center din Los Angeles, a ținut ascuțită atenția presei. Dimensiunea unei legende s-a desăvârșit inclusiv în termeni matematici: cronicarul care îi scrisese necrologul pentru „New York Times" murise și el, între timp, iar varianta publicată de ziar a fost împrospătată cu informații „la zi" de un reporter.

Elizabeth Taylor și Richard Burton într-o fotografie din 1964 FOTO: GULIVER

Biografii actriței scriu că ar fi suferit mai bine de 30 de intervenții chirurgicale

„VREI NIȘTE ȘAMPANIE?"

Scriitorul Truman Capote, celebru în epocă și cunoscut și pentru prietenia cu Marilyn Monroe, scrie despre Elizabeth Taylor combinând realismul jurnalismului și poezia literaturii. O face din perspectiva unui observator adulator, genul care e ca un drogat când are dinainte faimă și frumusețe – nu-și poate refuza plăcerea unei doze. Deși lasă să irumpă momente de tandrețe în portretul pe care i-l face lui Taylor, Capote își păstrează „sângele rece": îi înregistrează fiecare mișcare fără s-o cosmetizeze. Textul lui Capote, datând din 1974 și apărut inițial în volumul „A Capote Reader", a fost publicat în „The Telegraph" pe 25 martie, la două zile după moartea actriței.

„Vrei niște șampanie?", i s-a adresat Taylor lui Capote, arătând o sticlă de Dom Perignon de lângă pat. Se aflau în camera unui spital londonez, unde Taylor era internată după o operație la plămâni. „Teoretic, n-am voie să beau. Dar, la naiba cu asta! Vreau să zic, după ce am trecut prin ce-am trecut...", Taylor toarnă șampanie în niște pahare mici, din plastic. Pentru a-i curăța plămânii – descrie Capote –, lui Liz i se făcuse o incizie la gât, pe trahee. Așa că, arătându-i asta, Taylor se juca, sub ochii lui agitați, cu propria voce. De fiecare dată când nu apăsa bandajul care-i proteja incizia, vocea dispărea. Iar Taylor îl privea pe Capote, ridicând din când în când mâna, și râzând inaudibil. „E a doua oară în viață când am simțit – am știut – că mor. Sau poate a treia. Dar acum a fost cel mai real. Era ca și cum m-aș fi scufundat într-un ocean agitat. Și-apoi alunecam peste linia orizontului. Cu vuietul oceanului invadându-mi mintea. Zgomotul ăsta cred că era, în realitate, sunetul pe care-l scoteam încercând să respir", îi povestește Taylor lui Capote. Biografii actriței scriu că ar fi suferit mai bine de 30 de intervenții chirurgicale de-a lungul vieții. „Nu, nu mi-a fost teamă", continuă ea. „N-aveam timp să-mi fie teamă. Eram prea ocupată să lupt. Nu voiam să mă apropii de cer. Și niciodată n-aș vrea. Nu sunt genul ăsta."

„EȘTI ȘI GREA, ȘI UȘOARĂ ÎN ACELAȘI TIMP"

Perspectiva actorului Richard Burton, cu care Elizabeth Taylor a fost căsătorită de două ori, între 1964 și 1974 și între 1975 și 1976, e cea a amantului pasional intrând în sevraj în absența iubitei. Fragmente din scrisorile lui Burton către Liz au apărut în „Vanity Fair" anul trecut, când revista a lansat o carte despre cei doi. Astăzi, fragmente din scrisori au reapărut pe site-ul publicației bianuale „Dossier".

Burton, a cărui iubire, dar și cultură aveau infinite nuanțe, îi scrie lui Taylor: „N-are rost să pretindem că ai fi o femeie obișnuită. La fel ca stiloul cu care îți scriu, nu ești. Și nu, nu vreau să spun c-ai putea fi comparată cu un stilou. Și totuși ești asemenea acestui stilou divin: și grea, și ușoară în același timp... Cum să vorbești despre un chip pur relaxându-se în lentă dorință? Și cum să vezi ceasul trăgându-și sufletul și, într-o miime de secundă, să devii animalul pe care fiecare bărbat îl caută într-o femeie?". Cu două zile înainte să moară, Burton i-a trimis o altă scrisoare actriței: „Dintre toate iubitele mele, cu tine am fost cel mai fericit". Taylor a primit-o în ziua în care s-a întors de la înmormântare. A pus-o într-un sertar, lângă patul ei, și a păstrat-o acolo pentru tot restul vieții.

Recompensată cu două premii Oscar

Elizabeth Taylor a devenit celebră pentru talentul și frumusețea sa, însă și pentru cele opt mariaje, două dintre acestea cu Richard Burton. A câștigat de două ori Premiului Oscar - în 1960 pentru rolul principal din „Butterfield 8" și în 1967 pentru rolul principal din „Who's Afraid of Virginia Woolf". Născută în 1932 în Londra, din părinți americani care s-au întors în SUA imediat după începerea celui de-al Doilea Război Mondial, Liz Taylor a debutat la vârsta de 12 ani, cu un rol care a făcut senzație în „National Velvet" (1944).

Actrița a rămas în istoria cinematografiei pentru roluri precum cele din „Who's Afraid of Virginia Woolf", „Raintree Country", „Cat on a Hot Tin Roof", „Suddenly, Last Summer" și „Cleopatra".

PUBLICITATE

La Sankt Petersburg cu Ludmila Patlanjoglu

●● Ludmila Patlanjoglu este teatrolog, istoric și critic de teatru, profesor universitar doctor la UNATC „I.L. Caragiale" București. Este membru al Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru (AICT) și membru de onoare în biroul de conducere al AICT - Secția Română. Colaborator la importante publicații din România și străinătate, face parte din bordul Revistei „Critical Stages" al AICT. Membră în jurii ale unor festivalurilor naționale și internaționale de teatru; director al Festivalului Național de Teatru (edițiile 2002, 2003) și al Congresului Mondial al AICT (București, 2003). Inițiator al Proiectului „Thalia - Premiul Criticii Mondiale" acordat de AICT. Autoare a volumelor: „La vie en rose cu Clody Bertola" - (Ed. Humanitas, Premiul Criticii 1997), „Regele Scamator - Ștefan Iordache" (Ed. Nemira, Premiul Uniter 2004). A fost distinsă cu Ordinul „Meritul Cultural în Grad de Cavaler" acordat de Președinția României și Premiul pentru întreaga activitate (Gala Uniter 2009).

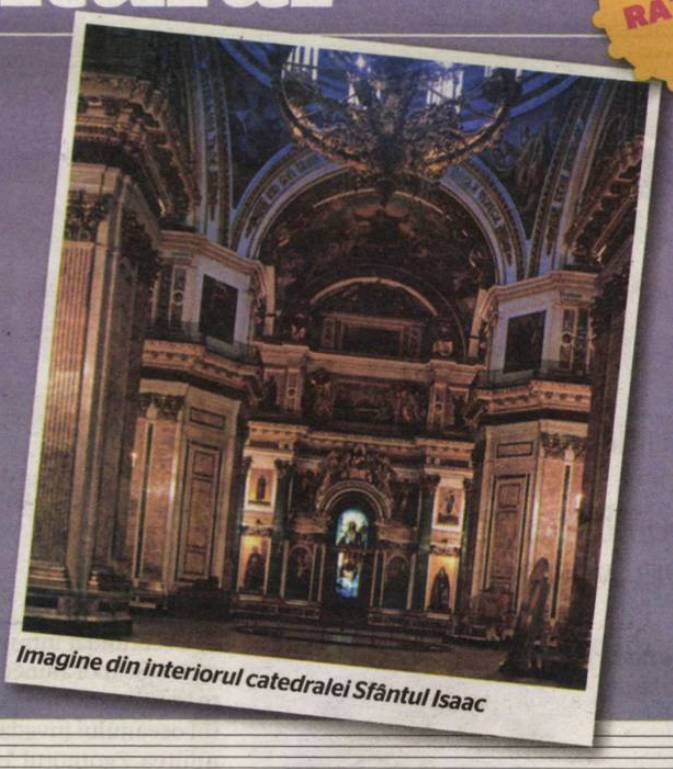

Imagine din interiorul catedralei Sfântul Isaac

NU RATAȚI!

● **Catedrala „Sfântul Isaac"**, cel mai mare lăcaș de cult ortodox din lume, a cărui piatră de temelie a fost pusă în 1710, pe 30 mai, ziua sărbătorii sfântului, dar și ziua de naștere a lui Petru cel Mare. În apropiere străjuiește statuia ecvestră a țarului, pe calul său cambrat, strivind un șarpe, semn al trădării. Imaginea a fost imortalizată de Pușchin în poezia „Călărețul de Bronz".

● Între aprilie și noiembrie o **călătorie pe Neva** în timpul nopților albe care îți oferă spectacolul fabulos al celor 20 de poduri ridicându-se simultan pentru a permite trecerea vaselor.

● **În celebrul muzeu Ermitaj**, pe lângă colecțiile faimoase de artă un loc de atracție este Teatrul Ermitaj - o sală în formă de amfiteatru străjuită de coloane corintice și nișe din care ne privesc zeul Apollo și cele zece muze, precum și medaliile efigii ale marilor scriitori ai lumii.

Un oraș-spectacol

● Între 12 și 18 aprilie, Sankt Petersburg, metropola din delta râului Neva, va deveni Capitala mondială a teatrului, cu ocazia decernării „Premiilor Europei pentru Teatru" la Baltic House

Două călătorii teatrale și un pelerinaj religios în Rusia mi-au revelat frumusețea orașului din Rusia de nord-vest, supranumit „Veneția Nordului".

Ludmila Patlanjoglu

●● Senzația trăită a fost de coborâre în timp, de întâlnire cu o istorie tumultuoasă și o tradiție fascinantă. Întemeiat de Petru cel Mare, acum 300 de ani, ca „o fereastră către Europa", orașul este situat pe 42 de insule în jurul Nevei, legate între ele prin 432 de poduri. Un oraș-muzeu, copleșitor prin monumentele sale, palate, domuri, basoreliefuri, statui, biserici, clădiri somptuoase în stiluri diferite, patinate de timp, creații ale unor iluștri arhitecți.

Am început periplul în acest oraș-spectacol cu Fortăreața „Petru și Pavel", unde a fost pusă piatra de temelie a orașului. Acest bastion, ridicat împotriva cuceritorilor suedezi, a rămas în amintirea contemporanilor ca cel mai cumplit loc de detenție politică, atât în perioada țaristă, cât și în cea comunistă. În această „Bastilie a Rusiei" au fost întemnițați Alexei, fiul lui Petru cel Mare, bănuit de trădare de către tatăl său, Alexander Radișcev, conducătorul mișcării decembriste din 1825, Dostoievski, Gorki, Troțki.

Pentru petersburghezi un loc de pelerinaj este Catedrala „Sfinților Petru și Pavel", unde se odihnesc împărații și împărătesele Rusiei. Un loc special îl au aici ultimii Romanovi, țarul Nicolae al II-lea și familia sa, ale căror rămășițe pământești au fost găsite după 1989.

După o plimbare pe zidurile de apărare, care îți oferă o panoramă superbă a orașului străbătut de Neva, un popas firesc este Piața Palatului. Ea este dominată de Palatul de Iarnă, capodoperă a arhitectului Rastrelli, reședință a țarilor, astăzi găzduind un mare muzeu, celebrul Ermitaj. Printre colecții faimoase de artă un loc de atracție este Teatrul Ermitaj – o sală în formă de amfiteatru străjuită de coloane corintice și nișe din care ne privesc zeul Apollo și cele zece muze, precum și medaliile efigii ale marilor scriitori ai lumii.

„CENUȘA" LUI WAJDA

Aici am participat în toamna lui 2010 la Festivalul Baltic House, când au fost atribuite premii și distincții unor mari artiști din Rusia și din străinătate. A emoționat profund întâlnirea cu actorul polonez Daniel Olbrychski, care a evocat cu nostalgie poezia Sankt Petersburgului, unde împreună cu regizorul Andrzej Wajda a turnat în 1965 un film de legendă, „Cenușă".

Un simbol al Sankt Petersburgului este statuia ecvestră a lui Petru cel Mare, pe calul său cambrat, strivind un șarpe, semn al trădării. Imaginea a fost imortalizată de Pușkin în poezia „Călărețul de Bronz". În apropiere se află Catedrala „Sfântul Isaac", cel mai mare lăcaș de cult ortodox din lume, întemeiat în 1710, pe 30 mai, ziua sărbătorii sfântului, dar și ziua de naștere a țarului.

Pe Nevski Prospekt au locuit Turgheniev și Nijinski la nr. 13, iar Ceaikovski la nr. 8

NEVSKI PROSPEKT: STRADA LUI DOSTOIEVSKI

Între aprilie și noiembrie o călătorie pe Neva în timpul nopților albe îți oferă spectacolul fabulos al celor 20 de poduri care se ridică simultan pentru a permite trecerea vaselor. Pentru a simți în continuare inima orașului ai nevoie de o promenadă diurnă pe cea mai renumită și animată stradă, Nevski Prospekt. Despre ea, Gogol scria cu admirație: „Ce-ar mai lipsi acestei străzi splendide de a Capitalei noastre?". Aici au locuit mari creatori ruși: Dostoievski, la nr. 42, Turgheniev și Nijinski, la nr. 13, Ceaikovski, la nr. 8, Rimski-Korsakov, la nr. 11, Gogol, la nr. 17. O zonă căutată cu febrilitate nu numai pentru galeriile de artă, ci și pentru locurile comerciale și de divertisment: restaurante, cafenele, magazine de lux, baruri, cluburi, terase. Un loc frecventat cu voluptate deopotrivă de turiști și de localnici este magazinul alimentar Eliseev, cu grandiosul său decor Art Nouveau, unde se vând delicatese tradiționale, votcă, vinuri, caviar.

Pentru iubitorii de teatru un spațiu aparte îl constituie Baltic House, care găzduiește un prestigios festival, reunind spectacole din Rusia și țările din zona baltică.

TEATRUL LUMII

Cei 20 de ani de existență au fost sărbătoriți printr-o inspirată călătorie prin teatre din Stockholm, Talin, Riga, urmată de o serie de de reprezentații, conferințe, ateliere, la Sankt Petersburg. Cu acest prilej au fost celebrați cei care au adus gloria festivalului. Printre ei s-au aflat și George Banu, Silviu Purcărete, dar și nume faimoase ca Lev Dodin, Ingmar Bergman, Oleg Efremov, Valery Fokin, Eimuntas Nekrosius, Anatoli Fomenko, Krystian Lupa, Rimas Tuminas, Kamas Ginkas, Oskaras Korsunovas, Alvis Hermanis, Andreiy Zholdak. Artizanul acestei manifestări de elită este directorul Serghei Șub. Ca o recunoaștere între 12-18 aprilie Baltic House va fi casa „Premiilor Europei pentru Teatru" reunind oameni de teatru din toată lumea, un eveniment care va face din Sankt Petersburg Capitala mondială a teatrului. ✪

Turiștii adoră promenadele cu trăsura lângă Muzeul Ermitaj

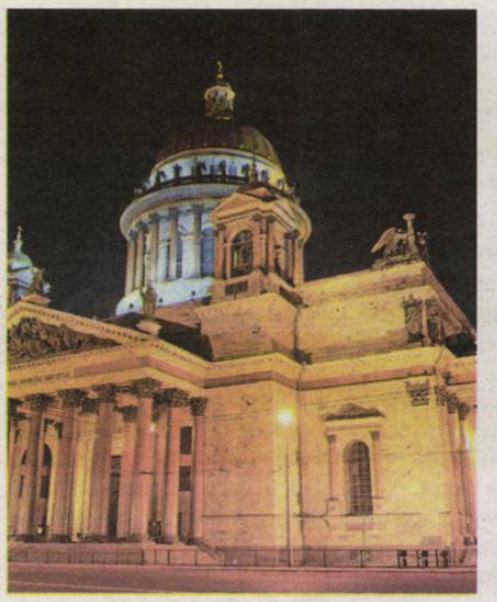

Catedrala Sfântul Isaac

O panoramă superbă de pe podurile și cheiurile din granit ale râului Neva

FOTOGRAFII: SHUTTERSTOCK

Bibliotec... ...STRA

Biblioteca ASTRA

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 13 aprilie 2011
Anul XVIII, Nr. 1073, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Pentru ce s-au dat banii CNC?

Vă dezvăluim care sunt proiectele câștigătoare la cea de-a doua sesiune a concursului de proiecte cinematografice organizat de Centrul Național al Cinematografiei (CNC).

SPECIAL ➔ PAGINILE 8-9

Un mare regizor la București

Cea de-a șaptea ediție a Festivalului Internațional de Film „București" aduce în Capitală o legendă a cinematografiei mondiale, pe regizorul rus **Andrei Mihalkov-Koncealovski (foto)**.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Carnavalul lui Purcărete

Regizorul Silviu Purcărete a montat „D'ale carnavalului" la Sibiu, cu **Ofelia Popii (foto)**, în Mița Baston, și Constantin Chiriac, în Pampon.

SCENA ➔ PAGINA 4

Omul care râde serios

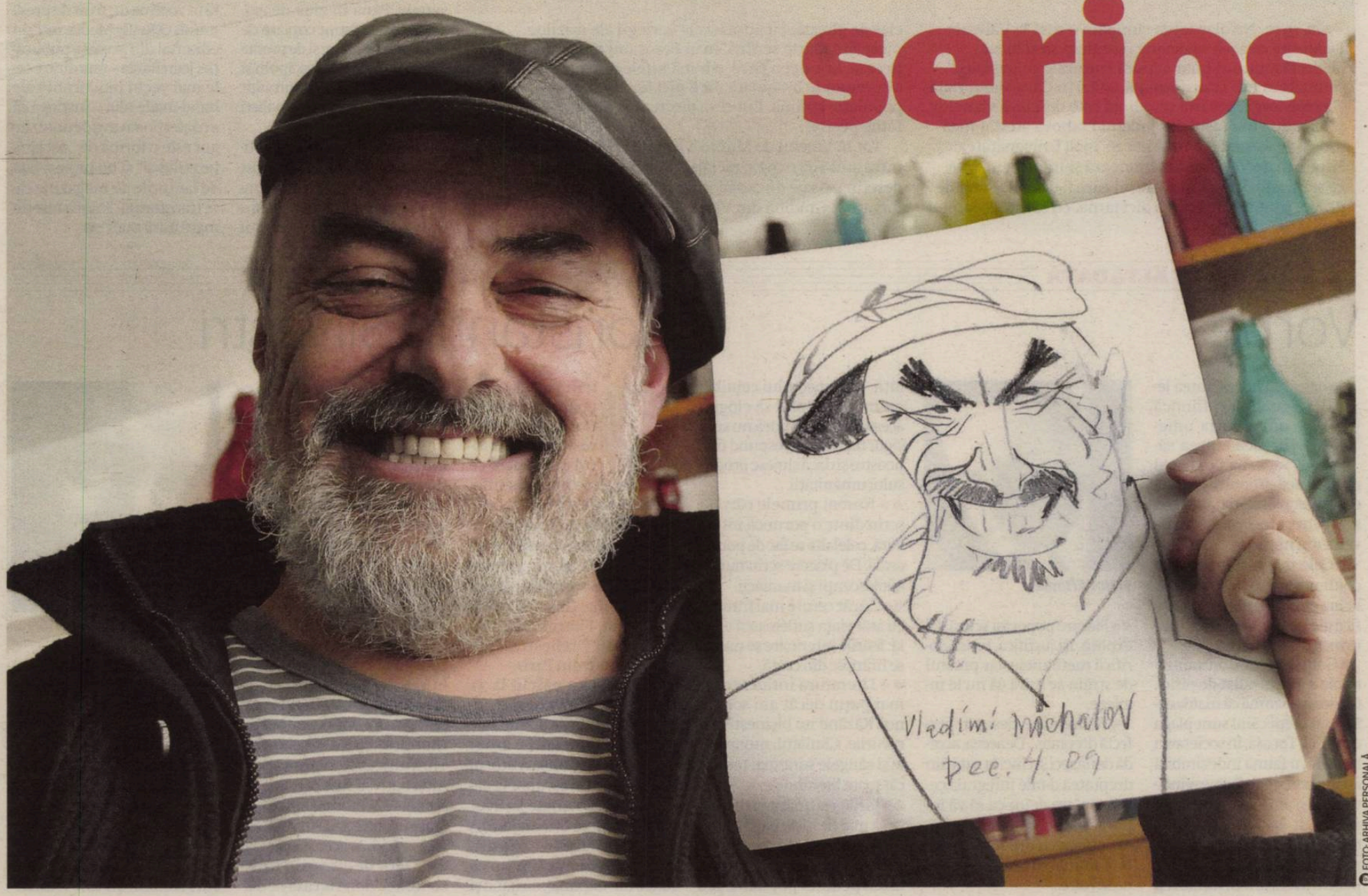

FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

Caricaturistul și artistul vizual Ion Barbu crede că hazul de pe meleagurile mioritice trebuie să se igienizeze și apoi să treacă la exerciții de înviorare ➔ PAGINILE 12-13

Tărâmul contrastelor: Rio de Janeiro ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06446

Suvenire și impresii

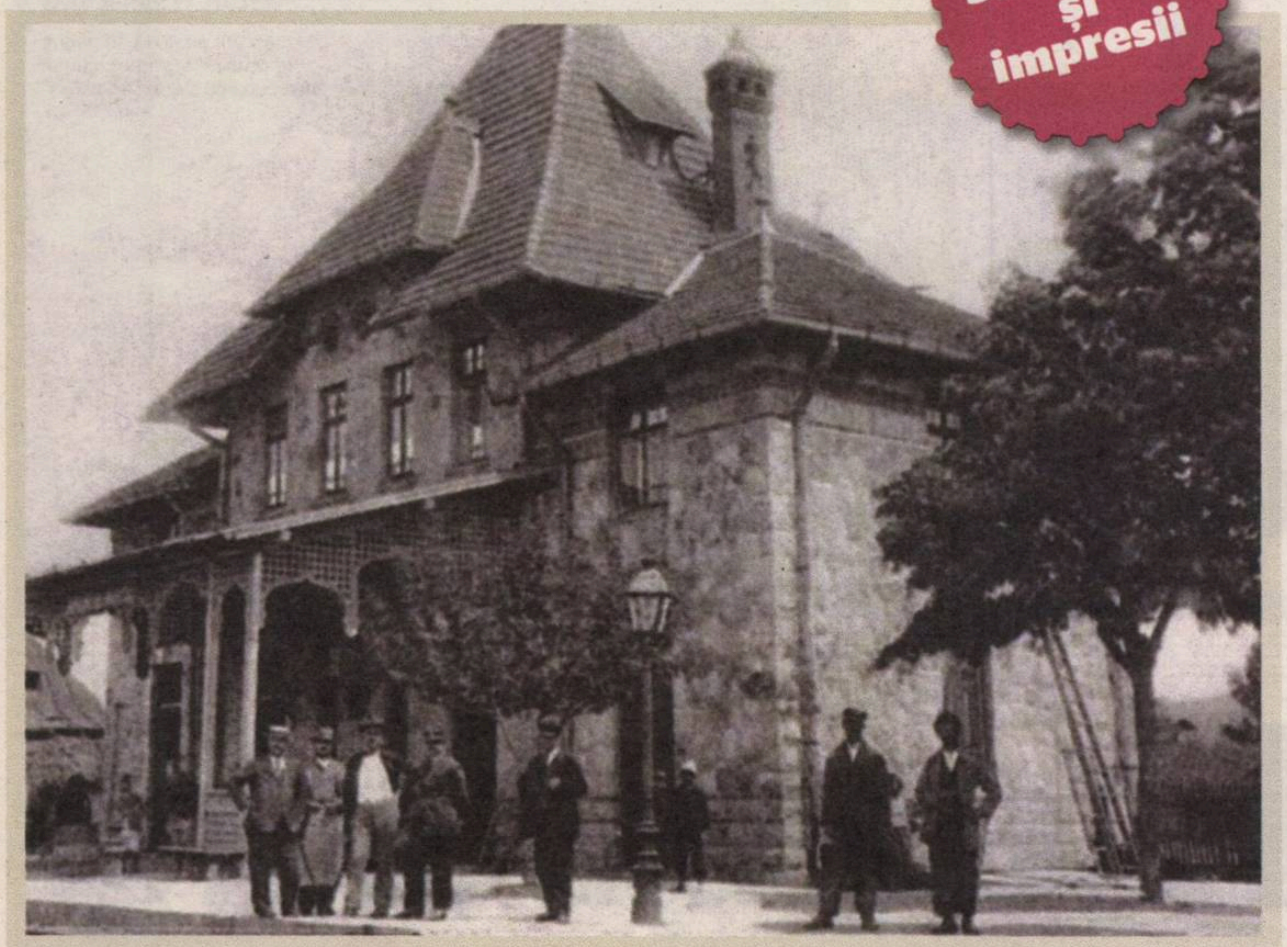

●●În 1910, Nicolae Iorga cumpăra o casă la Vălenii de Munte ce avea să devină reşedinţa sa şi locul de desfăşurare al unor acţiuni culturale ce purtau semnătura lui. Transformată astăzi în Casa Memorială Nicolae Iorga, această reşedinţă este deschisă vizitelor publicului. În oraşul din judeţul Prahova atestat încă din 1431, istoricul a înfiinţat în 1908 Universitatea Populară de Vară, ce funcţionează şi în prezent. Iată ce scria istoricul despre oraşul care îi devenise atât de drag: „Şi ce frumoasă era aici iarna, cu sărutul soarelui clar pe gheaţă, cu pitorescele cortegii ale irozilor mergând foarte serioşi, ca în Botoşanii mei, din casă în casă. Era aici o pace, o bună înţelegere românească, o ceremonie întârziată, fără nici un amestec de populaţie străină. Era ceva de creat în acest colţ de lume pustie".

Tot în Vălenii de Munte a locuit şi Nicolae Tonitza între anii 1921-1924, pictând o serie de tablouri ce descriu peisaje din zonă, cum ar fi, spre exemplu, lucrarea „Grădină din Văleni". ✪ **Eliza Zdru**

IERI ŞI AZI

Artă de mână

Eliza Zdru

Amploarea pe care a luat-o recent cultura hand-made la noi în ţară dar şi în toată lumea are rădăcini mult mai vechi decât am crede.

Ieri. Arts&Crafts era o mişcare estetică ce apărea în Anglia pe la mijlocul secolului al nouăsprezecelea. În jurul anului 1860 s-a făcut auzită o minoritate ce se declara profund dezamăgită de felul în care nivelul stilului, al artei şi al gustului public decăzuseră la picioarele Revoluţiei Industriale şi ale artei produse în masă. Printre aceştia se afla şi reformatorul William Norris, care, în 1861, punea bazele unei firme de design interior destinate recăpătării spiritului şi calităţii artei medievale. Morris şi asociaţii lui au produs manual bijuterii, textile, cărţi şi mobilă. „Firma" era gândită ca o colaborare artistică cu o serie de pictori ce asigurau desenele. Până în ziua de azi, modelele lor sunt copiate de designeri de haine şi de producători de mobilă. Discipolii şi adepţii lui Morris s-au înmulţit rapid şi au devenit specialişti în artizanat.

O versiune mai puţin estetică a mişcării Arts&Crafts a fost importată în Statele Unite, unde s-a răspândit din Anglia şi a înflorit începând cu sfârşitul secolului al nouăsprezecelea şi până în 1915.

În anii 1890, recunoaşterea mişcării a crescut semnificativ şi a încetat a se mai identifica cu un grup restrâns de oameni. Concepţiile sale s-au extins şi în alte ţări şi s-au identificat cu un interes crescând pentru design, în special odată cu puternicul curent Art Nouveau. Revoluţia hippie şi-a găsit un bun punct de sprijin în meşteşuguri, promovându-le intens şi făcând din ele o emblemă a nevoii pentru întoarcerea la natură. Manufactura şi întregul sistem etic al curentului „do it yourself" - deopotrivă în meşteşug cât şi în alte zone artistice precum muzica şi filmul - au cunoscut în anii '60 o răspândire fără precedent.

Azi. Amploarea pe care a luat-o mişcarea hand-made contemporană îşi găseşte punctul de plecare în paginile revistei newyorkeze „Craft" scoasă din nou pe piaţă în 2006 de un trust de presă numit O'Reilly Media. Într-un editorial din această publicaţie, Jean Railla – una dintre cele mai vechi practicante ale hand-made-ului – susţinea că a confecţiona ceva de unul singur este o formă de „declaraţie politică" şi un protest faţă de lanţurile de magazine care transformă „lumea într-un mare mini-mall". ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Vorbe

Cred în realitatea legendelor, fiindcă imaginaţia omenească e prea săracă. Ea poate cel mult să dea proporţii grandioase unor peisagii şi fapte cari s'au petrecut aevea, dar nu inventează nimic.

●● Cele mai multe romane contemporane sunt prefeţele lungi, comentariile ştiinţifice ale unei opere epice care urmează să fie scrisă.

●● Golit de câini, Constantinopole a fost invadat de pisici. Ceiace înseamnă că maidanele şi nu bieţii câini sunt plaga oraşului. Tot aşa, în societatea noastră, o faună indezirabilă apare mereu sub forme reînoite. Dacă n'am iubi viaţa uşoară molatecă, dacă ar exista sancţiuni, dacă ne-am plivi maidanele sufletului, n'ar mai fi loc pentru aventurieri, trântori şi escroci.

●● Cine-şi iubeşte patria începe prin a o lăsa în pace.

Victor Eftimiu

●● Fiecare popor îşi scuză, îşi explică, îşi justifică, ba îşi glorifică metehnele. Iar prostul de străin se miră că nu le înţelege.

●● Ai dreptate, desigur, perfectă dreptate... De aceea, acordă douăzeci şi cinci la sută din dreptatea d-tale integrală celui ce n'are deloc ca să vă înţelegeţi. Căci oamenii nu trăesc numai cu dreptatea, care este numai drumul spre buna învoire...

●● Faptul că am cultul prieteniei, al gratitudinei, al libertăţii de gândire, al generozităţii, al respectului celuilalt nu-mi dă dreptul să elogiez aceste virtuţi, fiindcă nu sunt sigur dacă ele corespund firei noastre şi dacă slujesc progresului umanităţii.

●● Numai primele cărţi se scriu dintr'o poruncă interioară, celelalte se fac de poruncă. De plăcere scriu numai adolescenţii şi maniacii.

●● Cu cât cerul e mai frumos, cu atât viaţa sufletească e nulă: feerile interioare se nasc şi se hrănesc din ceaţă.

●● Literatura influenţează mai puţin decât am socotit noi. Râzând nu biciueşti moravurile. Climatul, moravurile şi sângele sunt mai tari decât toate literaturile.

●● Ţările s-au mărit prea mult ca să mai fie nişte patrii.

●● Când vreau să dau prestigiu unui loc comun, îl atribui înţelepciunei populare sau vreunui mare om din străinătate. ✪ *(articol publicat de Victor Eftimiu în „Adevărul", 1935)*

VĂ MAI AMINTIŢI DE...

Constantin Silvestri

Dirijorul şi compozitorul român Constantin Silvestri a fost autorul unei opere ce include 40 de lucrări simfonice, de cameră sau vocale, şi s-a aflat la pupitrul unora dintre cele mai prestigioase orchestre ale lumii, printre care Orchestrele Filarmonice din Viena, Chicago şi Philadelphia, Filarmonica din Berlin sau Orchestra Conservatorului din Paris.

Silvestri s-a născut la 31 mai 1913 în Bucureşti. A început să studieze pianul înainte să împlinească 6 ani şi s-a înscris la Conservatorul din Târgu-Mureş, apoi la cel din Bucureşti, unde l-a avut ca profesor pe Mihail Jora. A debutat public în 1930 alături de Orchestra Simfonică Radio din Capitală, dirijând şi o compoziţie proprie – „Preludiu şi fugă (Toccata)". În urma succesului său crescând, Silvestri a preluat conducerea Filarmonicii din Bucureşti între anii 1947 şi 1953, fiind numit apoi şi director muzical al Operei Române, funcţie pe care a deţinut-o până în 1956. Între 1948 şi 1956, Silvestri a fost profesor la Conservatorul din Bucureşti, aflându-se în fruntea Catedrei de dirijat.

În 1957, Silvestri debuta în Marea Britanie împreună cu Orchestra Filarmonică din Londra la Royal Albert Hall. În 1961 se stabilea în capitala britanică, căpătând cetăţenie în 1967 şi devenind dirijor principal al Orchestrei Simfonice Bournemouth. Alternativ, a fost prezent pe scenele din Franţa, Australia, Statele Unite sau Austria, înregistrând, în această perioadă, o serie de discuri în Paris, Londra şi Viena la casa de discuri EMI. Înregistrările pentru care a fost cel mai apreciat sunt Simfonia a 5-a de

Constantin Silvestri

Ceaikovski şi Simfonia a 9-a de Antonin Dvorák (pentru care a primit Premiul întâi din partea Academiei Charles-Cros din Paris). Printre compoziţiile cele mai cunoscute semnate de Silvestri se înscriu „Cânturile nostalgice, Op. 27" (1944), „Sonata pentru harpă", „Trei piese pentru corzi, Op. 4" (1933) şi „Dansuri româneşti din Transilvania, Op.4" (1930). Silvestri a murit la Londra în 1969. ✪ **Eliza Zdru**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Bolcea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Sociu, Ottea Şerban-Pârâu

Adresă:
Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

FESTIVAL

Koncealovski, în România

Marele regizor rus vine pentru prima dată în Capitală, la Festivalul Internațional de Film „București"

Festivalul se defășoară până duminică, la Cinema Studio, Muzeul Țăranului Român și Sala „Elvira Popescu". Marele regizor va fi prezent la București în weekend.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Renumitul regizor Andrei Mihalkov-Koncealovski (73 de ani) a confirmat prezența la ediția din acest an a Festivalului Internațional de Film „București" (B-IFF), care se desfășoară în Capitală între 11 și 17 aprilie. Este a treia oară când cineastul este anunțat ca invitat special al acestui festival, inițiat și coordonat de Dana Dimitriu-Chelba și ajuns la cea de-a șaptea ediție, după câteva modificări de titulatură și de concept. Prima oară, Mihalkov-Koncealovski a fost anunțat în 2007, când trebuia să închidă festivalul, an în care B-EST (cum se numea evenimentul atunci) nu a mai beneficiat decât de prezența fratelui regizorului, Nikita Mihalkov, în deschidere. Marele regizor rus(o-american) a acceptat și anul trecut invitația, când a renunțat la un alt eveniment din străinătate pentru a fi prezent la București, însă – conform organizatorilor – norul de cenușă care a perturbat traficul aerian în Europa l-a ținut departe de România.

PROIECȚIE-MARATON CU „SIBERIADA"

La București, regizorul va ajunge vineri, pentru o vizită de trei zile, împreună cu tânăra sa soție, actrița și prezentatoarea de televiziune Iulia Vîsoțkaia (în vârstă de 37 de ani, interpretă în mai multe filme ale regizorului și protagonistă în „Gloss", din 2007 – producție proiectată în exclusivitate în România la ediția de anul trecut a festivalului). Koncealovski va prezenta publicului bucureștean două dintre cele mai frumoase filme ale sale, de referință pentru cinematograful rus: „Unchiul Vania" (1971, ecranizare după A.P. Cehov) și „Siberiada" (1979, film epopeic, o capodoperă a filmului universal, cu o durată de 4 ore și 35 de minute).

Cele trei zile ale vizitei regizorului la București vor fi dedicate în primul rând studenților și cinefililor. Sâmbătă, 16 aprilie, în incinta Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L.Caragiale" (UNATC), în Sala „Ileana Berlogea", începând cu ora 12.00, maestrul Koncealovski va susține masterclassul „Life and Its Reflections". În prezența invitaților și a mass-media, UNATC îi va decerna titlul de Doctor Honoris Causa.

Ca și masterclass-ul susținut de către fratele său, Nikita Mihalkov, și „Life and its Reflections" se adresează tuturor iubitorilor de film. Accesul în sală va fi permis în limita locurilor disponibile.

Info

Festivalul Internațional de Film „București", ediția a 7-a
Unde: Cinema Studio, Muzeul Țăranului Român și Cinema „Elvira Popescu"
Când: până duminică, 17 aprilie
Website: www.b-est.ro

Andrei Koncealovski și soția sa, Iulia Vîsoțkaia

Descendent al unei familii de scriitori și artiști din Moscova (tatăl celor doi frați a fost autorul textului pentru imnul URSS), Andrei Mihalkov-Koncealovski a devenit celebru cu prima dintre capodoperele sale, „Unchiul Vania" (1971), una dintre cele mai bune ecranizări după Cehov din toate timpurile. A continuat seria filmelor-unicat cu „Siberiada" (1979), o uluitoare epopee distinsă cu Premiul special al juriului la Cannes și care l-a propulsat spre o carieră la Hollywood, unde a regizat – cu mai mult sau mai puțin succes – filme ca „Maria's Lovers", „Runaway Train", „Duet for One", „Homer and Eddie", „Tango&Cash".

În 1994, regizorul a abordat deschis realitățile post-Gorbaciov din țara natală prin halucinantul „Riaba, găinușa mea", amestec de râs amar, patos slav și mizerie adusă de sistemul sovietic, realizat cu bani francezi și cu sprijinul marii actrițe Inna Ciurikova. Întors la Moscova după încă un deceniu de succes hollywoodian, Koncealovski a revenit cu un film ambițios (chiar dacă nu la nivelul care l-a consacrat), „Glyanets" / „Gloss".

PUBLICITATE

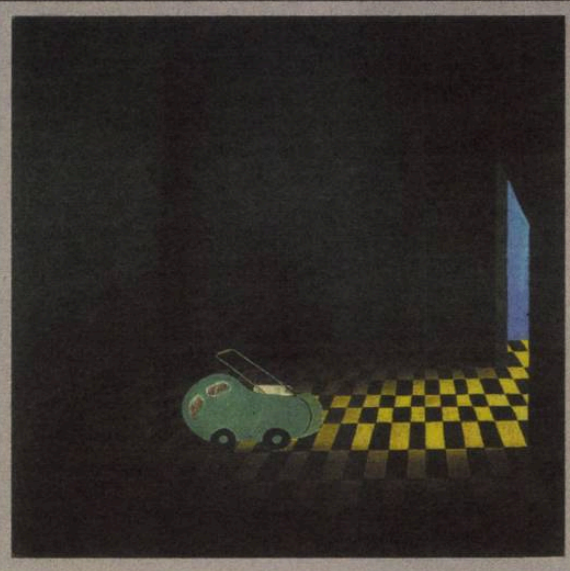
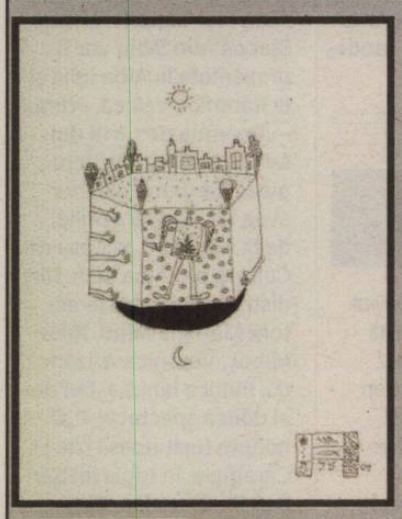

Expoziția
Iuliana Vîlsan
7 aprilie – 28 mai 2011

Suprarealismul **Iulianei Vîlsan** - artist european: Messina, București, Paris - devine prin această expoziție contemporan nouă. Remarcăm încărcătura dramaturgică a tablourilor sale: conflicte, caractere, poveste, suspans. Personajele sau obiectele-personaj capătă o existență complexă, sugestivă, încărcată. Și totuși între toate aceste semne și coduri, Iuliana Vîlsan nu plictisește, nu obosește, o anume, când exuberantă când gravă decorativitate atrage.
Fără a fi o "descărcare" de teme sau o pregătire a picturii, desenul rămâne pentru Iuliana Vîlsan o preocupare constantă, o respirație aproape cotidiană. Mie personal îmi crează senzația că nu mai este un exercițiu necesar al artistului, ca până acum vreo zece ani, ci o necesitate de exprimare, de comunicare mai directă a temelor ce o bântuie. Teme când ironice când meditative.

Radu Boroianu

EA GALLERY
ART'S FINEST

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți – sâmbătă orele 14:00 – 19:30

TEATRUL CA LUME

FOTOGRAFII DE COSTIN CHESNOIU

Invitație la carnaval

Silviu Purcărete a ales piesa „D'ale carnavalului" pentru scena sibiană

Constantin Chiriac, în Pampon

Ofelia Popii, în Mița Baston, sau Constantin Chiriac, în Pampon, o distribuție de zile mari pe scena de la Sibiu.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

●● Spectacolul „D'ale carnavalului" al lui Silviu Purcărete, aflat la a doua întâlnire cu I. L. Caragiale după „O scrisoare pierdută" de la Teatrul Mic din 1988 (imaginați-o pe Leopoldina Bălănuță în rolul lui Agamiță Dandanache!), te face să râzi în hohote, pentru că lumea tipic balcanică, cu vorbele savuros-arhaice rostite fidel în litera textului, îți este mai aproape ca niciodată. Personajele, atât de vii și de autentice, te introduc în bâlciul nostru de toate zilele, într-o continuitate firească a memorabilelor portrete lăsate odinioară de Birlic, Toma Caragiu, Rodica Tapalagă, Radu Beligan, Marin Moraru sau Virgil Ogășanu (de neuitat fiind montarea lui Lucian Pintilie din 1966 de la Bulandra sau filmul „De ce trag clopotele, Mitică" al aceluiași Pintilie, în 1981, cu o inegalabilă Mariana Mihuț, în rolul Miței Baston).

În spectacolul de la Sibiu, m-am reîntâlnit așadar cu o imensă bucurie cu Nae Girimea, frizer și subchirurg, cu Iancu Pampon, cu Mache Răzăchescu, ce-i mai zice și „Crăcănel", cu un catindat, cu Iordache, calfă la Girimea, cu un ipistat, cu o Didina Mazu, de astă dată în trei ipostaze, cu o Mița Baston electrizantă, cu măști, într-un carusel năucitor.

... ȘI AMANTLÂCURILE

„D'ale carnavalului" a fost reprezentat pentru prima dată la 8 aprilie 1885, premiera fiind o catastrofă, ce s-a lăsat cu fluierături din cauza „imoralității" și a aducerii pe scenă a „drojdiei mahalalei". În „Convorbiri literare", Titu Maiorescu a luat atunci apărarea textului, subliniind că „situațiile trebuie prezentate în mod artistic, iar valoarea lor morală este afară din chestie". Înfățișând tipul cuceritorului, Nae Girimea (Nicu Mihoc) este amantul Miței Baston (Ofelia Popii), care la rândul ei este amanta lui Crăcănel (Adrian Matioc).

Dar, în același timp, Nae este și amantul Didinei Mazu, amanta lui Iancu Pampon. În tot acest vertij, apar trei ipostaze ale Didinei (Cristina Ragos, Raluca Iani, Serenela Mureșan), personajul acesteia nefiind susținut narativ la fel de bine ca în cazul „formidabilei" Mița.

Pampon, cu o lentoare tâmpă, cu o perplexitate lividă și cu un vicleșug imprevizibil, este extraordinar prins de moacele lui Constantin Chiriac. Remarcabili sunt, de asemenea, Nicu Mihoc în interpretarea dandyului Nae Girimea sau Liviu Pancu, catindatul prâsnel, care umple scena cu vitalitatea sa. De asemenea, suferința din iubire este mai caraghioasă decât oricând: patetica Mița se trântește, nenorocită, pe scaun pentru că Nae o înșală. Ofelia Popii a exagerat însă pe alocuri isteria ploieștencei.

Muzica modulară a lui Vasile Șirli, interpretată live la saxofon, acordeon, flaut, vioară, trompetă și tobe, de trupa teatrului D'Ale Band, creează o legătură feerică între spațiul de joc și energia primară a mahalalei.

Dragoș Buhagiar, care a mai colaborat cu regizorul, la Iași, la „Uriașii munților", după Pirandello, a stat de astă dată zi și noapte lângă regizor, la Sibiu, mărturisind că scenografia, fără pereți, îi aparține în egală măsură și lui Purcărete. „În teatru e complicat: toți absorb, iau de la tine, nimeni nu îți dă nimic înapoi. Silviu Purcărete ne-a învățat ce înseamnă generozitatea. Orgoliul rămâne moartea spectacolului de teatru". De meditat.

Info

Teatrul Național „Radu Stanca" din Sibiu
D'ale carnavalului
Regia: Silviu Purcărete
Cu: Nicu Mihoc, Constantin Chiriac, Ofelia Popii, Adrian Matioc, **Liviu Pancu (foto)**
●●●●●

DE IERI
JACOB ADLER

●● În urma persecuțiilor la care au fost supuși evreii în Rusia în anii 1880, Jacob Adler („marele vultur", după cum i se spunea) a emigrat mai întâi în Londra, apoi în America, unde a fondat propriul său teatru și unde s-a bucurat de un succes uriaș în rolul lui Shylock. Printre cei care au debutat pe această scenă s-a numărat și fiica lui Adler, Stella Adler, care avea doar patru ani atunci când a jucat alături de tatăl ei. Adversar al teatrului bulevardier, Adler a avut o mare influență asupra teatrului american și într-o mare măsură lui se datorează trecerea de la melodramă la teatrul realist. Se spune despre Adler că a ajutat teatrul idiș să se desprindă de tradiția vodevilului și a operetei, el fiind unul dintre primii actori care au promovat piese clasice și dramaturgi ca Ibsen sau Shaw. „Teatrul idiș era destinat să-și trăiască copilăria în Rusia, să se formeze la Londra și să cunoască maturitatea și succesul în America", scrie Jacob Adler în cartea sa de memorii.

Jacob Adler și Mackenzie Crook au interpretat rolul lui Trigorin, în „Pescărușul", de A.P. Cehov

Ionuț Sociu

DE AZI
MACKENZIE CROOK

●● A început cu stand-up comedy și a devenit celebru după ce a jucat în „The Office" (versiunea britanică) și în seria „Piratii din Caraibe". Deși e cunoscut drept actor de comedie, Crook a încercat să scape de această imagine: în 2004 a jucat alături de Christian Slater în „Zbor deasupra unui cuib de cuci", iar în urmă cu câțiva ani a interpretat rolul lui Trigorin în „Pescărușul" la Royal Court în Londra, spectacol în care a avut-o parteneră pe Kristin Scott Thomas. „Stand-up comedy-ul m-a ajutat să scap de inhibiții și să învăț cum să relaționez cu un public care de multe ori este mult mai dur decât cel din teatru. Mi-a dat încredere în mine și am fost de la bun început fascinat de impactul imediat pe care îl are acest tip de spectacol. Pe de altă parte, jucând în teatrul clasic am avut senzația că mă expun total în fața unor spectatori care nu-și imaginau că pot să joc și în chestii serioase", spunea Crook într-un interviu.

PE SCURT

CLUJ-NAPOCA
Premieră la Teatrul Național

●● Spectacolul „La răscruce de vânturi", după Emily Brontë, în regia Adei Lupu, are premiera duminică, 17 aprilie, de la ora 19.00, la Teatrul Național din Cluj-Napoca. Din distribuție fac parte, printre alții, actorii **Ramona Dumitrean (foto)** (Catherine Earnshaw), **Cristian Grosu (foto)** (Heathcliff), Ionuț Caras (Edgar Linton), Irina Wintze (Nelly Dean), Cristian Rigman (Hareton Earnshaw). Spectacolul este realizat în cadrul Programului „Actualitatea Clasicilor". Următoarea reprezentație va avea loc marți, 19 aprilie, de la ora 19.00. Biletele au prețuri cuprinse între 7,5 lei (reducere pentru elevi, studenți și pensionari) și 30 de lei.

ALBA IULIA
Turneu al teatrului din Sibiu

●● Două spectacole ale Teatrului Național „Radu Stanca" din Sibiu vor fi prezentate la Alba Iulia și la Râmnicu Vâlcea. Primul - „Doamna de turtă dulce" de Neil Simon, în regia lui Șerban Puiu - va avea loc luni, 18 aprilie, de la ora 19.30, la Casa de Cultură din Alba Iulia. Din distribuție fac parte actorii Mariana Mihu, Nicu Mihoc, Veronica Arizancu, Raluca Iani ș.a. Cel de-al doilea spectacol - „O noapte furtunoasă" de I.L. Caragiale, în regia lui Șerban Puiu - va fi prezentat, pe 19 aprilie, de la ora 19.00, la Teatrul „Anton Pann" din Râmnicu Vâlcea. Pe afiș se regăsesc nume precum Dan Glasu, Viorel Rață, Florin Coșuleț, Pali Vecsei ș.a.

CINEMA SCOP

Hohotitor de prost

● Până acum, „Scufița Roșie", în regia lui Catherine Hardwicke, e candidatul cel mai puternic la coroana de cel mai entertaining de prost film al anului

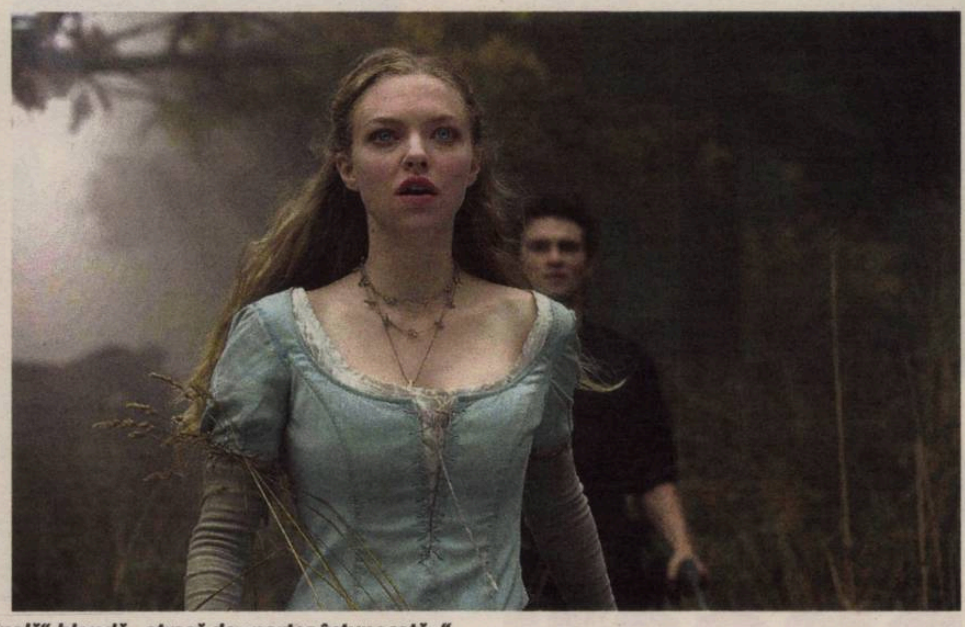

Amanda Seyfried o interpretează pe Scufița Roșie, o eroină „virginală", blondă, „atrasă de «partea întunecată»"

Pseudoadaptarea după basmul fraților Grimm e o sursă inepuizabilă de umor involuntar, pe lângă care și cele mai proaste episoade din „Xena" sau „Hercule" sunt capodopere.

Anca Grădinariu

●● Sunt filme proaste și triste și filme groaznice și vesele. Acestea din urmă invită replicile inspirate ale spectatorilor care, uneori, ajung să se solidarizeze, să strige la ecran și să râdă în cor. Spectacolul hazos din sală aproape că merită prețul din ce în ce mai piperat al biletului de intrare (un alt argument împotriva furatului de pe net ar fi că genul ăsta de defulare colectivă nu-l poți avea în fața plasmei de acasă).

Până acum, „Scufița Roșie" e cel mai puternic candidat la coroana de cel mai entertaining de prost film al anului. E drept că m-a luat prin surprindere. Mă așteptam să însemne revenirea la cinemaul de calitate a lui Catherine Hardwicke („Thirteen și Lords of Dogtown"), o autoare promițătoare înainte ca Hollywoodul s-o prindă în galera aurită a mercenarilor și să-i dea pe mână jalnica franciză „Twilight". Dar „Scufița Roșie", o pseudo adaptare după basmul cu pofte atavice al fraților Grimm, nu e altceva decât un viol al bunului-simț și o sursă inepuizabilă de umor involuntar, pe lângă care și cele mai proaste episoade din „Xena" sau „Hercule" sunt capodopere. Se pare că, odată ce ai mușcat din șvaițer, e greu să te mai întorci la rădăcinile indie amare și cam paupere.

Info

Scufița Roșie (Red Riding Hood – SUA, 2011)
Regia: Catherine Hardwicke
Cu: Billy Burke, Amanda Seyfried, Gary Oldman

●●●●●

„ÎNCERC SĂ MĂ PREFAC CĂ-S INTELIGENT"

Pelicula încearcă să vrăjească, în plină vedere, tot generația „Twilight". Are în centru aceeași eroină virginală (blondă, de data asta), atrasă de „partea întunecată", care oscilează între doi imberbi ce emană cam la fel de mult șarm și sex appeal ca un comatos. Costumele le sunt descusute artistic atât cât să li se vadă pieptul complet epilat, iar coafura emo rezistă și la frig, și la foc, și la tortură (trăiască untura de oaie!). Dar Valerie nu vede cât sunt de penibili, așa că se tăvălește prin fân cu proscrisul satului, într-o căpiță plasată strategic în fața unor vâlvătai (nu, jur că nu e o parodie de tipul „Top Secret"!). Pe ici și colo, regizoarea încearcă să mai injecteze niscaiva accente sumbre, „obraznice", pentru mai multă complexitate sau excitare, dar devine ridicolă tocmai pentru că se ia prea în serios într-o producție de nivelul unor copii de grădiniță. „Încerc să mă prefac că-s inteligent", zice un Adonis emasculat, și cam asta face și filmul.

Satul amorezilor e răvășit de o nouă crimă a Lupului, o creatură mitologică (de fapt, o chestie mare, păroasă și caraghioasă) pe care, se pare, numai părintele Solomon (Gary Oldman, cum altfel decât repulsiv), un fanatic religios, o poate opri. Vârcolacul trăiește în varianta lui umanoidă printre săteni, așa că paranoia prinde proporții și toată lumea încearcă să ghicească „who's the big bad wolf?". În loc de mister și de amenințare, peste această soap opera ninge cu zăpadă sintetică și cu dialoguri cumplite, la fel de artificiale ca și culorile suprasaturate sau muzica electro pusă peste un décor de secol XVIII. I-am dat o stea pentru caterincă, evident. ●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Câștigătorul Trofeului NexT

●● Producția spaniolă „The Runway", de **Victor Carrey (foto)** a câștigat Trofeul NexT, la gala de premiere a Festivalului Internațional de Scurt și Mediu Metraj cu același nume. Premiul pentru regie, în cadrul festivalului, i-a revenit lui Ariel Keliman, pentru „Deeper than Yesterday" (Australia). Cel mai bun scurtmetraj românesc a fost votat „Apele tac", de Anca Miruna Lăzărescu. Același scurtmetraj al Ancăi Miruna Lăzărescu a primit și premiul publicului pentru film românesc, în timp ce premiul publicului pentru cel mai bun film străin i-a revenit peliculei „The Chronoscope" de Andrew Legge. ●

CANNES

Un coreean, președintele juriului

●● Regizorul și scenaristul coreean Bong Joon-go este președintele juriului Caméra d'Or, o competiție dedicată lungmetrajelor de debut în cadrul Festivalului de Film de la Cannes (11 - 22 mai). Caméra d'Or este un premiu acordat în cadrul Festivalului de la Cannes pentru cel mai bun lungmetraj de debut prezentat într-una din selecțiile festivalului - cea oficială, Quinzaine des Realisateurs și Semaine Internationale de la Critique. Anul acesta, premiul va fi decernat pe 22 mai, în timpul ceremoniei de închidere. ●

PUBLICITATE

DILEMA VECHE vă recomandă PIANUL CĂLĂTOR

1 - 21 aprilie 2011 în 12 orașe din România
TURNEU EXTRAORDINAR DE RECITALURI AL PIANISTULUI

HORIA MIHAIL

PE URMELE LUI FRANZ LISZT

www.pianulcalator.ro

Organizatori: Radio România Cultural, accende
Co-producător: TVR CULTURAL
Parteneri: Orchestrele și Corurile Radio, noeland, Radio România Regional
Eveniment recomandat de: Radio România
Partener oficial: PORSCHE ROMANIA
Sponsori: ROMGAZ, BCR, JTI, DenmarkDesign
Parteneri media: Radio România Actualități, Radio România Muzical, Jurnalul Național, LiterNet.ro, Portr.ro, TRARTE, Cultural, enlivegallery.ro, Sapte Seri, RL, Artmark, DILEMA, adevărul

FLASH BOOK

FOTO: MIHAI ZGONDOIU

Sorin Gherguț (n. 1973) a debutat cu volumul de poeme „Time out", în 1998

Un MC al poeziei românești

Sorin Gherguț revine cu un nou volum de poezie după treisprezece ani

Poetul e gata oricând să-și dea sieși o replică sau să parafrazeze un vers celebru, să facă glume și glumițe lirice, dar este și un elegiac, un profet blazat al propriului destin.

Marius Chivu

●● Poemul se cheamă „La sud de Reno": „Aștept să dispar nu fac nimic, sunt nimicul, sunt tot, sunt ceva sunt nimeni, sunt cineva, sunt un gând al meu cu privire la iubita mea sunt ce se vede pe ecran: o mâna care trage din raft un volum de Ștefan Agopian: Tache de Catifea, o mână mișcând un volan pe-o șosea dintr-un stat american.// Apoi sunt un cui și aștept să dispar în palma oricui sau în tâmpla cuiva// (sau într-o roată a unui camion, a unei biciclete chiar –/ ca în «La sud de Reno» de Mark Rezyka în care eroul aruncă/ cu lopată cuie pe drum ca să poată să stea/ de vorbă cu cineva – schimbându-i roata – cu cineva care să-l creadă mai bun/ și nu idiot cum îl știau cei de la el din cătun)// a) *text lipsă*// b) va urma //…".

ENTERTAINMENT CU METAFIZICĂ

Rând pe rând, dar deseori în aceleași poeme, Sorin Gherguț este un comedian intello-parodic, plin de (auto)ironii și zeflemitor, gata oricând să-și dea sieși o replică sau să parafrazeze un vers celebru, predispus la citate, intertexte, note de subsol („reziduuri" ale tradiției, din literatură, filosofie, cultură pop sau folclor urban) și alte glume și glumițe lirice, face calambururi, limerick-uri, happeninguri grafico-textuale etc. –, dar este și un elegiac, un profet blazat al propriului destin care-și face testamentul, fără a renunța însă la frivolități.

Alteori, poetul joacă cartea oboselii și a confuziei, este redundant sau ilizibil, repetitiv și pisălog. Ceea ce pare a fi greșeală, obstrucție, poem închis sau neterminat este însă parte dintr-o structură mai amplă a tatonării, a aproximării și indeterminării. Din acest punct de vedere, „Orice" este un vast poem aglutinant cu o structură simfonică: cu „uverturi" și părți de dimensiuni variate cărora le este precizat ritmul („molto vegetabile", „poco reciclabile"), cu teme principale, dezvoltări, pauze și reveniri, cu refrene, rime interioare și ruperi de ritm. Există multă muzicalitate în cadența acestor versuri, unele „rupte" sau „lungite" doar din rațiuni de rimă și aliterație, iar această muzicalitate a limbajului vine, de fapt, dinspre arta parlato a MC-iilor.

Ceea ce pare minimalism este, de fapt, o formă de camuflare a sensului în banalitate, concizie și umor. Teme(ri)le și întrebările sale – despre moarte, existență, identitate, anxietate, timp, voință, fragilitate – fac din această poezie o căutare de sens concomitent cu persiflarea/distrugerea lui. Sorin Gherguț scrie o poezie metafizică plină de umor, el spune glume și pune pe gânduri, căci există o doză de deficit, dramatism, disperare și chiar extenuare existențială sub stratul ludic și găsim multe formulări conceptuale sub aparența inocenței și a ironiei.

Ludic și ironist însă și vag nostalgic, parodic, dar mai ales grav, placid însă obsesiv și anxios, Sorin Gherguț dă impresia că improvizează cu ușurință în măsura în care și elaborează poemele sale frivol-metafizice unde reciclează „foneme, lexeme, sintagme, propoziții" pentru a găsi forme inedite de mirare, pentru a deschide noi posibilități de interogare a existenței și de a-(ș)i camufla deficitele.

Inovatoare, originală, unică în felul ei, „Orice" este o carte deopotrivă despre condiția poeziei captive între descendență&influență și despre tragiludicul vieții; dar, mai ales, ni-l dezvăluie pe Sorin Gherguț drept unul dintre cele mai interesante personaje din literatura noastră. ●

Info

Orice (uverturi & reziduuri) de Sorin Gherguț
Editura Pandora M, 2011

PE SCURT

BUCUREȘTI

O nouă ediție Kilipirim

●● Cea de-a 12-a ediție a târgului de carte cu discount Kilipirim va avea loc între 4 și 8 mai, la Sala Dalles din București, cu reduceri începând de la 10% pentru titlurile noi și până la 70% pentru cele editate înainte de începutul anului. Târgul va aduce publicului peste 10.000 de titluri, din toate domeniile de interes: beletristică, hobby, știință, carte pentru copii, artă, arhitectură și design. Iubitorii de carte vor avea ocazia să aleagă dintre câteva sute de titluri aflate în ofertă specială de preț, de 5 lei, 7 lei sau 10 lei. Târgul Kilipirim are un program zilnic de vizitare între orele 10.00 și 20.00, iar intrarea este liberă. ●

BUCUREȘTI

Studiu despre lectură

●● Peste 75% din români citesc cărți cel puțin o dată pe lună, din care 23,1% citesc zilnic, potrivit unui studiu comandat de o librărie online despre importanța pe care o acordă românii lecturii și factorii relevanți pentru ei atunci când fac o achiziție de carte. Datele au fost obținute în urma unui sondaj de opinie realizat pe siteul ivox.ro, la care au participat 5.451 de persoane. Potrivit datelor, 75,7% din repondenți citesc cel puțin o dată pe lună, din care 23,1% zilnic. Cifrele arată, de asemenea, că 34,1% citesc între una și două ore săptămânal, 27,1%, între două și patru ore, iar un procent de 19,7%, mai mult de patru ore pe săptămână. ●

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Secretele vampirilor

Romanul „Interviu cu un vampir", de Anne Rice, va fi distribuit mâine, împreună cu „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

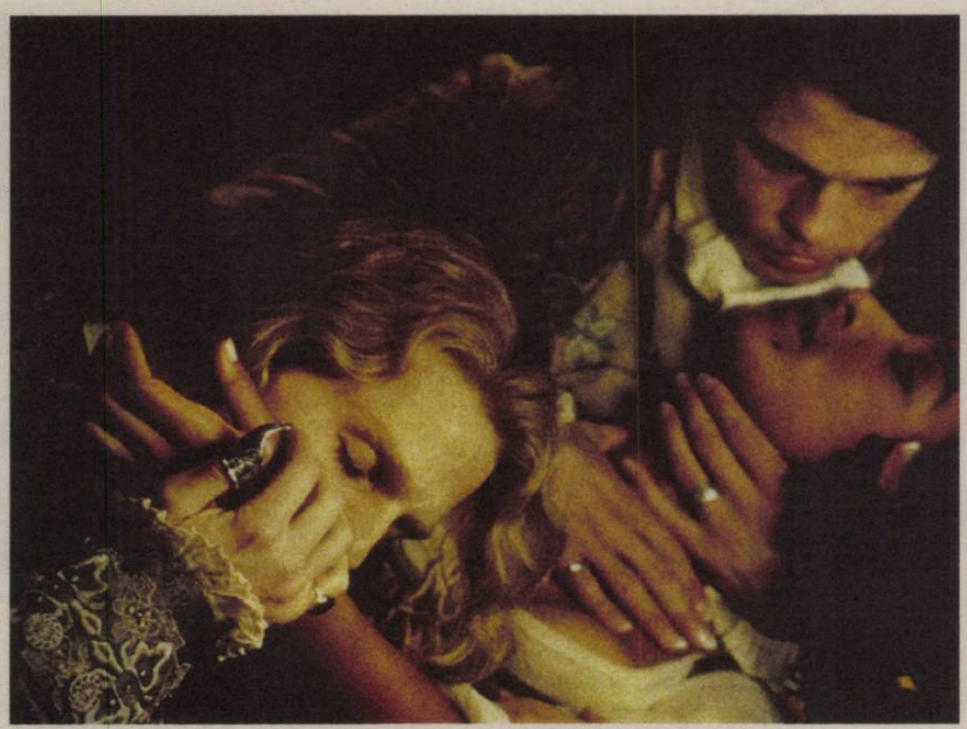

Tom Cruise și Brad Pitt, în filmul „Interviu cu un vampir"

Publicat pentru prima dată în 1976, romanul prezintă viața vampirului Louis, povestită chiar de el, într-un interviu pe care îl acordă unui jurnalist.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Louis este transformat în vampir de mușcătura lui Lestat, în 1791. După aproape două secole de peregrinări, Louis decide să-și povestească viața, să dezvăluie secretele și principiile după care se ghidează vampirii.

Romanul, plin de imagini puternice, vorbește despre nemurire, despre decizii radicale, despre sexualitate și despre putere.

CUM TE TRANSFORMI ÎN VAMPIR

Una dintre cele mai puternice scene ale romanului este transformarea lui Louis. „Îmi aduc aminte că acea mișcare a buzelor lui mi-a zbârlit tot părul de pe trup, provocându-mi o senzație puternică ce nu era departe de plăcerea pasiunii...", povestește Louis. În câteva minute după mușcătură, el este paralizat și imediat se simte cuprins de o panică nemaicunoscută până atunci: „Am descoperit că nu mai puteam nici să vorbesc. Lestat continua să mă țină, bineînțeles, iar brațul lui era ca o bară de fier. I-am simțit dinții retrăgându-se cu o asemenea grabă, încât cele două răni păreau enorme și dureau îngrozitor. Apoi s-a aplecat peste capul meu neputincios și și-a mușcat propria încheietură. Sângele curgea pe cămașă și pe haina mea și el privea cu ochii îngustați și sclipitori".

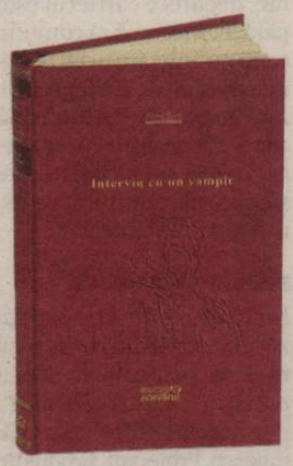

Urmează și ultimul ingredient al rețetei transformării: Lestat își taie încheietura mâinii și o lipește de gura victimei: „«Bea, Louis!». Și am băut. «Ușurel, Louis, și mai repede», mi-a șoptit el de câteva ori. Beam, sugând din orificii, simțind, pentru prima oară după copilărie, acea plăcere deosebită de a suge hrana, trupul și mintea concentrându-se împreună asupra unei singure surse de viață".

Louis câștigă nemurirea, lăsând în urmă căldura propriei vieți, pe care n-o conștientizase până atunci. „Abia când am devenit vampir am respectat pentru prima oară tot ce înseamnă viața. Până atunci nu văzusem nicio ființă omenească vie, pulsând; n-am știut ce e viața decât când aceasta a țâșnit ca un șuvoi pe buzele și mâinile mele!".

LUNGMETRAJ DE SUCCES

Romanul scriitoarei americane Anne Rice (69 de ani) a fost adaptat pentru marele ecran de regizorul Neil Jordan, în 1994, iar distribuția a fost impresionantă, pe afiș apărând nume precum Tom Cruise, Brad Pitt, Antonio Banderas, Kirsten Dunst și Christian Slater.

„Consider că «Interviu cu un vampir» este o carte despre viață. Despre necunoscutul din noi. Despre monstrul ascuns în fiecare dintre noi, despre cruzimea și singurătatea din noi. Despre ce am fi în stare să facem ca să obținem ceea ce vrem. Același lucru se poate spune și despre mine ca scriitoare. Chiar și acum, când scriu despre Lestat, tot despre asta scriu: ce-aș fi în stare să fac pentru a obține ceea ce consider că trebuie să am. Și îmi vin în minte mereu aceleași întrebări: «Cât de departe aș merge? Ce aș face?». «Interviu cu un vampir» a fost și rămâne o carte despre oameni, despre ființele umane și despre sufletele lor", a declarat Anne Rice.

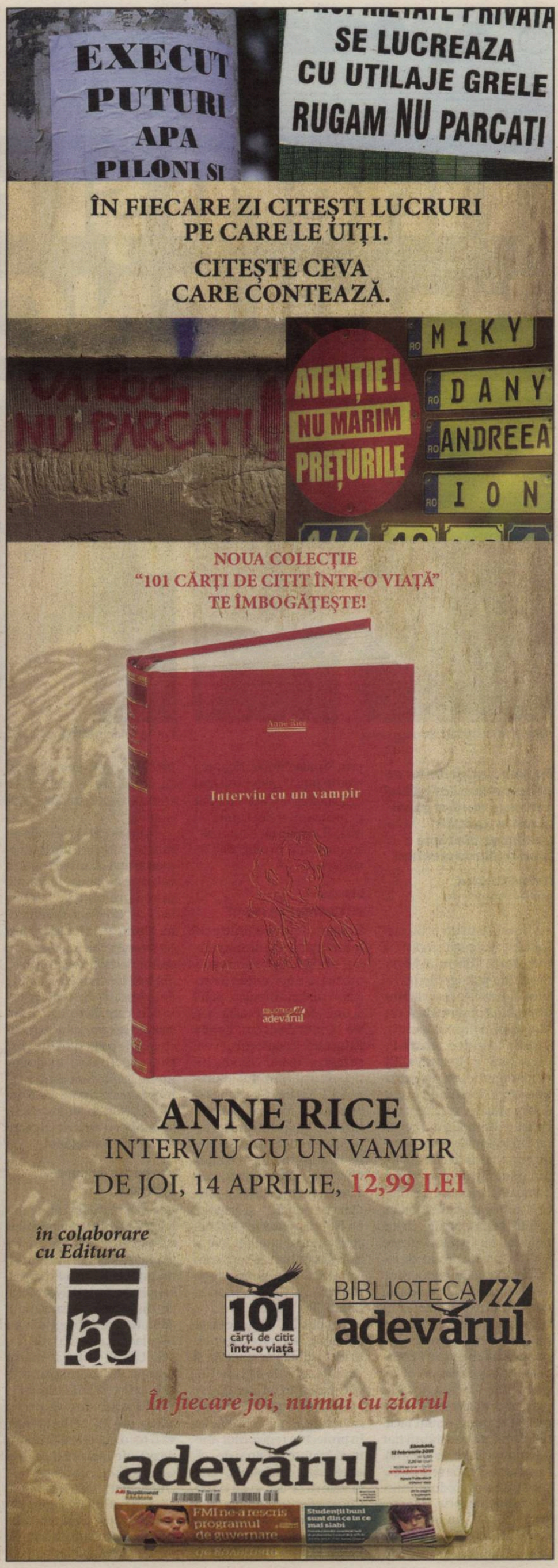

Tinerii și bătrânii și-a banii CNC

„Adevărul literar și artistic" pătrunde î de-a doua sesiune a concursului de proi de Centrul Național al Cinematografiei (C

Andrei Gruzsniczki FOTO: ADEVĂRUL

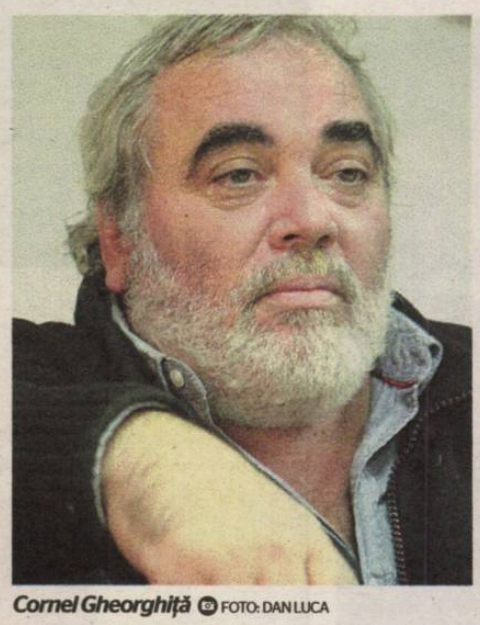

Cornel Gheorghiță FOTO: DAN LUCA

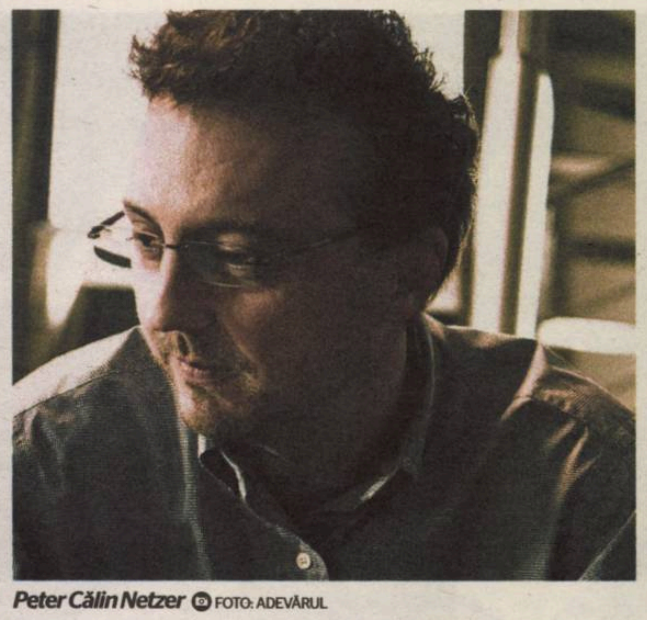

Peter Călin Netzer FOTO: ADEVĂRUL

Napoleon Helmis

Pe lista câștigătorilor se găsesc nume de regizori care nu s-au aflat până acum în „grațiile" instituției, din toate generațiile de creatori.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Sinopsisurile proiectelor care au reușit să câștige încrederea Centrului Național al Cinematografiei (CNC) sunt dintre cele mai variate: ele îmbină observația socială și minimalismul narativ, care au devenit o „marcă înregistrată" a Noului Val Cinematografic, cu propensiunea spre deschideri (pseudo-)spirituale, spre metaforizare și simbolismul rezultat din lecturi de tinerețe nedigerate, proprii cineaștilor din generațiile mai vechi. Totodată, la această sesiune, CNC-ului par a-i fi „făcut cu ochiul" coproducțiile, cu italieni sau cu spanioli, girate însă de case de producție românești (Mandragora și Strada), pentru că nu mai puțin de trei dintre proiectele câștigătoare la secțiunea ficțiune lungmetraj – cea mai importantă și „bănoasă" a concursului (5,5 milioane de lei este suma alocată de CNC pentru proiectele de lungmetraj ficțiune) – sunt făcute împreună cu străinii (iar două și regizate de aceștia). În această situație se află cele două proiecte produse de Bobby Păunescu, prin Mandragora – „Diaz" (în regia proprie) și „Itaker" – și cel produs de Cătălin Mitulescu, prin Strada Film – „Noaptea vine în India", plus proiectul lui Paul Negoescu de la debut și documentarele „Crulic" al Ancăi Damian și „Peștitorul", scenarizat și produs de Florin Iepan.

INFUZIE DE TINEREȚE LA DEBUT

La o primă privire, dintre cele șapte proiecte de lungmetraj câștigătoare, se remarcă prezența unor nume de regizori mai puțin rulate până acum, aflați cu această ocazie la al doilea film: Bobby Păunescu (creatorul „Francescăi), Cornel Gheorghiță (autorul filmului „Europolis"), Andrei Gruzsniczki (care a mai regizat „Cealaltă Irina"). Două alte nume câștigătoare în această secțiune se află chiar la al treilea film: Peter Călin Netzer, care a mai regizat „Maria" și „Medalia de onoare", și Napoleon Helmis, autorul „Italiencelor" și al comediei „Nuntă în Basarabia". În rest, cum spuneam, doi regizori „de pe alte plaiuri": Toni Trupia și Chema Rodriguez.

Nu de aici, de la această secțiune, trebuie așteptată însă infuzia de tinerețe și de originalitate de care Noul Cinematograf Românesc – obosit de experimente minimaliste, de „încremenirea în proiect" a regizorilor afirmați înainte de '89 și de „cioace" așa-zis de public – are nevoie ca de aer, ci de la secțiunea „ficțiune lungmetraj debut", care a ales proiectele multașteptatului debut în lungmetraj al Iuliei Rugină, precum și al lui Paul Negoescu, doi dintre cei mai apreciați tineri cineaști din „Noul Nou Val".

În orice caz, lipsesc de pe lista de câștigători de la lungmetraj atât „corifeii" noului val, care au obișnuit România cu premiile pe la mari festivaluri – Puiu, Porumboiu, Muntean, Mungiu, aceștia neavând niciun scenariu definitivat și produs –, cât și, din fericire, numele jenante, de „pleșcari" din toate generațiile, care făceau, la sesiunile anterioare, ca acest concurs să fie contestat frecvent. Dintre perdanți, un singur nume important dintre cele deja confirmate ale Noului Val: Adrian Sitaru, cu un scenariu co-scris de Alexandru „Papi" Papadopol.

O POVESTE DE CUPLU ANTE-'89

Cea mai mare finanțare din partea instituției a primit-o scenariul „Evadarea", în regia lui Andrei Gruzsniczki, un proiect al Icon Production (producător Velvet Moraru, casa acesteia realizând și adulatul „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu", de Andrei Ujică), pe un scenariu semnat de Andrei Gruzsniczki, Mircea Stăiculescu și Vlad Lazăr, care va primi 1.489.109 lei. „Filmul meu va fi tot o poveste de cuplu", dezvăluie regizorul Andrei Gruzsniczki, contactat de „Adevărul". „Mă interesează cum rezistă un cuplu și o relație supuse anumitor constrângeri de timp, de istorie, de societate, așadar unei situații de presiune. Povestea se întâmplă cu puțin timp înainte de 1989, așadar încă în perioada comunistă; cei doi trebuie să facă față mai multor lucruri, inclusiv unei despărțiri", povestește regizorul.

„Va fi tot o dramă, pentru că nu știu să fac altceva. Îmi plac comediile, dar nu știu să le realizez", mai spune Gruzsniczki. Important este că scenariul, scris acum doi ani, a luat atunci premiul pentru dezvoltare la CNC, iar acum va deveni film.

STAREA DE BESTIE

Pe locul al doilea în clasamentul finanțărilor s-a situat proiectul „Domnul de la curte", în regia lui Cornel Gheorghiță (autorul filmului „Europolis"), care a obținut 1.340.795 de lei. Filmul este produs de Ro De Film, scenariul fiind semnat de Cornel Gheorghiță și Jean Samoullan. Regizorul este stabilit de mai multă vreme în Franța, iar anul trecut s-a făcut cunoscut cu acest film, „Europolis", finanțat de CNC, coproducție româno-franceză, care a câștigat un premiu la Montreal. Deși ambițios, încercând să redea riturile și credințele legate de moarte (studiate inițial de autor pentru un documentar), într-o structură narativă de tip Mircea Eliade, filmul a fost criticat pentru limbajul cinematografic rudimentar, pentru lipsa de transpunere a intențiilor într-o formă filmică validă estetic.

Regizorul este secretos în privința noului său proiect, deși acesta a primit o sumă destul de mare din partea CNC-ului. „Un dezvoltator în construcții pregătește renovarea unui vechi cartier din Toulouse. O criptă dezafectată îi întârzie proiectul, așa că se pregătește să elimine chiar el acest obstacol, dându-i foc. Din greșeală, rămâne prizonier în curtea respectivă. Este blocat acolo, captiv, destul de multă vreme, deoarece cartierul este părăsit. Încearcă să comunice cu puținii săraci din preajmă, trecând de la ființa civilizată la starea de bestie, până când, din nou, începe să spere. Va ieși, nu va ieși?", este sinopsisul comunicat de PR-ul Anca Romanescu.

RELAȚII PATOLOGICE

La fel de eliptic este și regizorul Peter Călin Netzer, care se află pe locul al treilea cu proiectul „Poziția copilului", pe un scenariu de Răzvan Rădulescu. Proiectul, produs de Hai-Hui Entertainment, a obținut o sumă de 1.082.112 lei. „Filmul va explora relația aproape patologică între o mamă și fiul său", se limitează să spună regizorul, precizând că este vorba de o poveste contemporană.

Locul patru îi aparține coproducției „Noaptea vine în India" (Strada Film), regia Chema Rodriguez, pe un scenariu semnat de Chema Rodriguez și Cătălin Mitulescu, care a primit 783.547 de lei. „Este o poveste de dragoste între un bătrân ursuz spaniol de 60 de ani și o româncă de 45 de ani care lucrează pentru el. Un road movie în care cei doi străbat cu mașina drumul din Spania spre India, oprindu-se pentru un timp în România", detaliază producătorii Strada Film. Este un proiect „nou-născut", fiind prima dată când se aplică cu el pentru un fond, și totodată prima colaborare cu producătorii „Producciones sin un duro", din Spania.

Singurul abilitat să dea detalii despre proiectul „By Pass", cu care regizorul Napoleon Helmis și casa de producție Abis Studio s-a clasat pe locul 5 (727.325 lei), este criticul de film Alin Ludu Dumbravă, coscenarist alături de Dan Sorin Stăiculescu. Acesta s-a mulțumit să declare că va fi vorba de „un thriller dramatic despre oameni obișnuiți în situații neobișnuite".

ROMÂNI ȘI ITALIENI

Casa de producție Mandragora Movies – deținută de magnatul Bobby Păunescu – a primit finanțări de la CNC pentru două coproducții: „Diaz" și „Itaker", care se clasează pe ultimele locuri câștigătoare, șase și respectiv șapte. O sumă de 42.500 de lei a fost obținută de proiectul „Diaz", în regia lui Bobby Păunescu, pe un scenariu semnat de Daniele Vicari și Laura Paolucci. Acest proiect a avut cel mai mare punctaj dintre cele finanțate de CNC la sesiunea ficțiune lungmetraj, 70,50 de

u împărțit

lisele proiectelor câștigătoare la cea
cinematografice organizat pe anul 2010
)

EVĂRUL

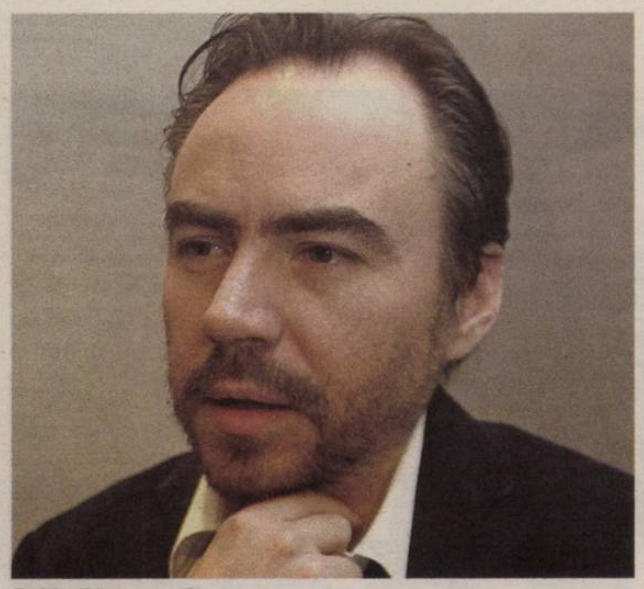

Bobby Păunescu FOTO: MARIAN ILIESCU

puncte, obținând de la CNC exact creditul pe care l-a solicitat, 42.500 de lei.

„«Diaz» este o coproducție realizată de Mandragora Movies împreună cu compania Fandango din Italia, reprezentată de Domenico Procacci – în al cărei palmares se regăsesc filme importante, precum «Gommora» (2008), regia Matteo Garrone, câștigător al Marelui Premiu la Festivalul de Film de la Cannes. Filmul are la bază evenimentele sângeroase petrecute la Genova în iulie 2001, când autoritățile au atacat manifestanții împotriva Summitului G8 găzduit de orașul italian, și este o ficțiune cu valoare documentară. În momentul de față se află în perioada de preproducție care presupune mai ales identificarea posibilelor locuri de filmare", comunică reprezentanții Mandragora Movies.

Un alt credit de 34.512 lei a fost acordat proiectului „Itaker", în regia lui Toni Trupia, pe un scenariu de Toni Trupia, Michele Placido și Leonardo Marini. Este vorba despre scenariul pentru care actorul italian Michele Placido, interpretul comisarului Cattani din „Caracatița", a făcut lobby cu ocazia vizitei sale în România din octombrie anul trecut. Intitulat „Itaker" (joc de cuvinte între denumirea peiorativă dată de germani imigranților italieni din anii '60 – un fel de „italienoi" – și numele insulei mitice a lui Ulise), filmul – pe care Placido îl va coproduce împreună cu magnatul român Bobby Păunescu – va reda călătoria unui copil din nordul Italiei, plecat în căutarea tatălui său, imigrant în Germania.

„«Itaker» este de asemenea o coproducție cu o companie din Italia, Golden Art Production, reprezentată de Michele Placido, care de altfel este și coautor al scenariului. Filmul este o poveste din anii '60 a unui băiețel care, rămas orfan, pleacă din Italia în căutarea tatălui aflat la muncă în Germania. Acțiunea se petrece în cea mai mare parte în Germania acelor ani", spun și cei de la Mandragora. „Filmul este în faza de dezvoltare, ceea ce presupune prospectarea zonelor cu influențe germane din România în scopul stabilirii locurilor de filmare, alegerea actorilor etc. Pregătirea va începe în luna septembrie", mai detaliază producătorii.

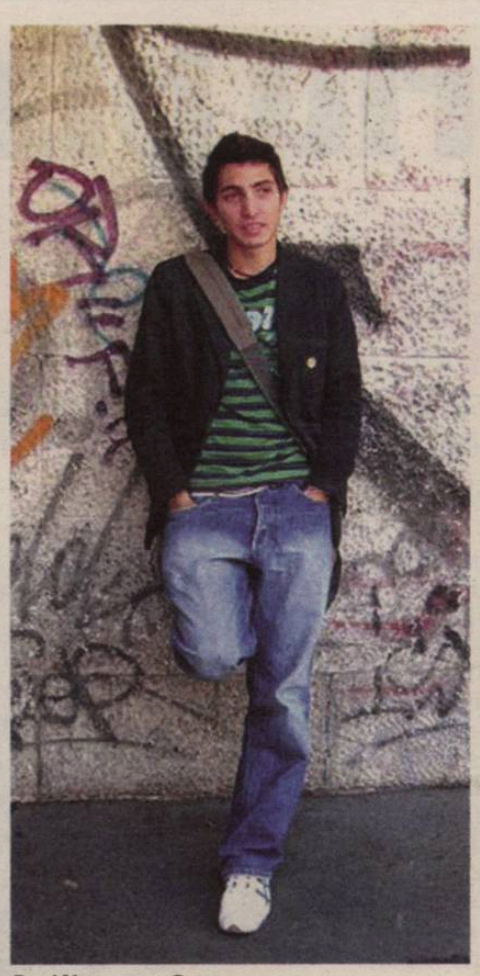

Paul Negoescu FOTO: CINEMAGIA

Iulia Rugină FOTO: CINEMAGIA

Povești de iarnă

●● Tânăra regizoare Iulia Rugină este de fapt câștigătoare la această sesiune cu două proiecte: „Breaking News", la debut lungmetraj (producător Libra Film, credit alocat 500.000 lei), și „Skugos", la animație (producător Mobra Film, credit alocat 202.010 lei), ambele pe un scenariu scris de Ana Agopian, Oana Răsuceanu și Iulia Rugină. „«Breaking News» este primul lungmetraj pe care l-am scris împreună. Am început lucrul la el în 2007 și am participat cu el la diverse ateliere de dezvoltare de scenariu", povestește Iulia Rugină.

„Este povestea unui reporter de știri, arogant și workaholic, aflat la apogeul carierei, care, din goana pentru exclusivitate, face la un moment dat o greșeală care duce la moartea unui coleg de-al său. Pentru că televiziunea pentru care lucrează vrea să realizeze un material in memoriam despre operatorul ucis în accident și pentru că reporterul despre care vorbim e imaginea-emblemă a televiziunii, acest material cade în sarcina lui. Filmul este un drum înapoi în amintirile sale și către apropierea de un om pe care de-abia l-a cunoscut și de a cărui moarte este indirect vinovat", spune regizoarea.

Întreaga poveste se întâmplă în preajma Crăciunului, deci nu poate fi filmată decât în sezonul rece.

La rândul său, Paul Negoescu povestește că a terminat scenariul la „365 de revelioane", scris alături de Vlad Trandafir, „chiar în ziua depunerii". Filmul va fi produs de Hi Film (producător Ada Solomon) și a primit 500.000 de lei. „Mă menținîn aceeași zonă de interes, mă interesează aceleași lucruri ca și în scurtmetrajele mele: relațiile dintre oameni. Este vorba de un bărbat de 28-29 de ani care simte că trebuie să ia o hotărâre importantă în legătură cu o anumită persoană. Așadar, se decide în noaptea de Revelion să se despartă de iubita lui, spunând că n-o mai iubește, și pleacă la mai multe petreceri în căutarea fostei iubite, pe care speră s-o recâștige", ne-a mărturisit regizorul.

CÂȘTIGĂTORI LUNGMETRAJ FICȚIUNE

TITLUL SCENARIULUI	PRODUCĂTOR	REGIA	TOTAL PUNCTAJ	CREDIT ALOCAT (LEI)
Evadarea	Icon Production	Andrei Gruzsniczki	57,05	1.489.109
Domnul de la curte	Ro De Film	Cornel Gheorghiță	65,15	1.340.795
Poziția copilului	Hai-Hui Entertainment	Călin Netzer	66,85	1.082.112
Noaptea vine în India	Strada Film	Chema Rodriguez	55,22	783.547
By Pass	Abis Studio	Napoleon Helmis	53,84	727.325
Diaz	Mandragora Movies	Bobby Păunescu	70,50	42.500
Itaker	Mandragora Movies	Toni Trupia	61,55	34.512

CÂȘTIGĂTORI FICȚIUNE LUNGMETRAJ DEBUT

TITLUL SCENARIULUI	PRODUCĂTOR	REGIA	TOTAL PUNCTAJ	CREDIT ALOCAT (LEI)
America, venim!	Libra Film	Răzvan Săvescu	65,25	700.000
Breaking News	Libra Film	Iulia Rugină	59,60	500.000
365 de revelioane	Hi Film	Paul Negoescu	58,92	500.000

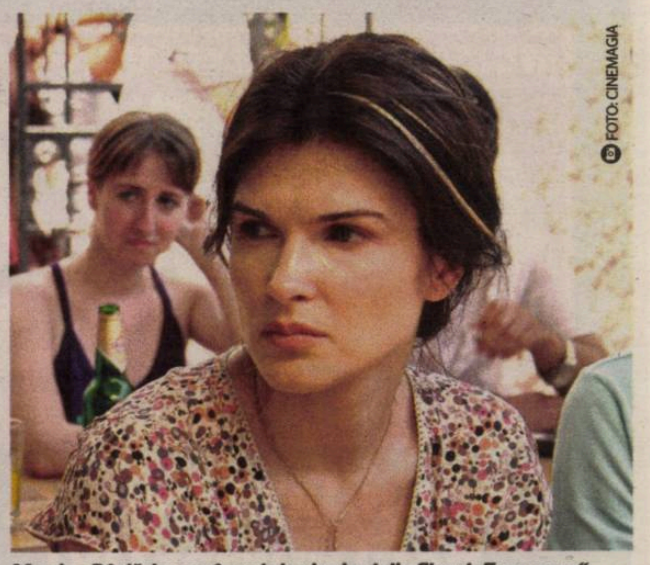

FOTO: CINEMAGIA

Monica Bârlădeanu, în rolul principal din filmul „Francesca" (debutul regizorului Bobby Păunescu)

LUMEA DE SUNETE

Oratoriu bizantin de Paște

Relația dintre muzica bisericească și scena de concert este mult mai slabă la români și în general la ortodocși, decât la vest-europeni. De aici și raritatea interpretărilor „Oratoriului bizantin de Paște"

Horia Andreescu și-a propus în această stagiune să aducă în fața publicului ambele oratorii ale lui Paul Constantinescu, pe cele două scene importante ale Bucureștiului.

Oltea Șerban-Pârâu

●● „Oratoriul bizantin de Crăciun" cu Filarmonica „George Enescu" a fost interpretat chiar în seara de 24 decembrie, la Ateneu, iar acum am putut asculta „Oratoriul bizantin de Paști" al aceluiași compozitor la Sala Radio, cu Orchestra Națională și Corul Academic Radio, pregătit de Dan Mihai Goia. Tot Horia Andreescu semnează și unicele versiuni pe CD ale celor două oratorii, apărute la Editura Casa Radio.

Propunând publicului o autentică refugiere în muzica pură, acest concert cu o intensă nuanță de interiorizare a adus alături de Orchestra Națională Radio și de Corul Academic Radio dirijate de Horia Andreescu o pleiadă de soliști, majoritatea din generația tânără, precum Cristian Hodrea, Sidonia Nica, Valentina Naforniță, Alina Bottez, Pataki Adorján și Iustinian Zetea, cărora li s-a alăturat experimentatul Pompeiu Hărășteanu.

Datând din 1943, și revizuit în 1948, „Oratoriul bizantin de Paști" induce o stare meditativă, propune elemente și stări proprii Sărbătorilor Pascale și reprezintă o remarcabilă îmbinare între forța expresivă a melodiei bizantine și spiritualitatea patimilor lui Bach. „Oratoriul bizantin de Paști" este compus din texte bizantine reconstituite și traduse de bizantinologul I.D. Petrescu, Paul Constantinescu reevaluând, practic, în aceste pagini, patrimoniul muzical bizantin, pornind de la cântările cultului ortodox („luminândă", „tropar sedealnă", „podobie", „prohod", „catavasie" etc).

Dirijorul Horia Andreescu, cel care a readus pe scenă „Oratoriile bizantine"

FOTO: VIRGIL OPRINA

ATMOSFERĂ DE RECULEGERE

Obținută prin polifonizarea și armonizarea cântului de strană, atmosfera de reculegere este mult mai intensă decât povestea patimilor, cea care leagă dramaturgic acțiunea. Practic, putem vorbi despre dimensiunile unei opere de concert, deși tematica profund interiorizată face ca tot discursul să aibă mai degrabă aspectul unei fresce muzicale complexe, care creează o stare de spirit.

Greu de spus care era această stare în rândul muzicienilor, dar și al publicului în 1946, când a avut loc, simbolic, prima audiție a Oratoriului, sub bagheta lui George Enescu, având nume de rezonanță ale vremii în distribuția solistică, premiera fiind urmată de două reluări sub bagheta lui Constantin Silvestri. Oratoriul nu a fost prezentat însă în formă definitivă mult timp după moartea lui Paul Constantinescu din 1963, mai precis până în 1990, când a putut fi ascultat cu Filarmonica "George Enescu" condusă de Cristian Mandeal. Versiunea pe CD a fost lansată de-abia în 2010 în interpretarea dirijorală a lui Horia Andreescu la pupitrul Orchestrei Naționale Radio și Corului Academic Radio condus de Dan Mihai Goia, cu o înregistrare din 2004, o altă distribuție fiind cea care a adus la viață oratoriul în această lună aprilie, pe scena Sălii Radio.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Dvořak, la Sala Radio

●● Astăzi, de la ora 19.00, Orchestra de Cameră Radio va prezenta la Sala Radio din București un program care va include Serenada în mi major, op. 22, de Antonin Dvořak, Variațiuni pe o temă de Mozart din „Don Giovanni", semnate de Franz Ignaz Danzi. În aceeași seară, soliștii Constanța Cazacu (flaut) și **Marin Cazacu (violoncel, foto)** vor interpreta Concertul pentru flaut, violoncel și orchestră de Iulia Cibișescu-Duran. Concertul va fi dirijat de Cristian Brâncuși, membru fondator al Orchestrei de Camera Radio.

BUCUREȘTI

„Bădăranii" la Operă

●● Premiera comediei muzicale „I Quatro Rusteghi" („Cei patru bădărani"), compusă de Ermanno Wolf-Ferrari, va avea loc la Opera Națională București, sâmbătă, de la ora 19.00. Libretul de Giuseppe Pizzolato a fost realizat după piesa de teatru „Bădăranii" (1760) a lui Carlo Goldoni. Opera în trei acte, regizată de Peter Pawlik, va fi dirijată sâmbătă de Vlad Conta. Costumele sunt realizate de Andreea Koch, iar decorurile de Vlad Osiac. Opera „Cei patru bădărani" va avea o nouă reprezentație duminică.

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

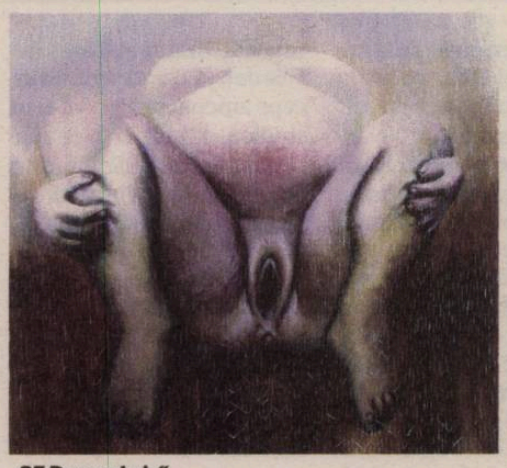
„25 Decembrie"

„Christ singur"

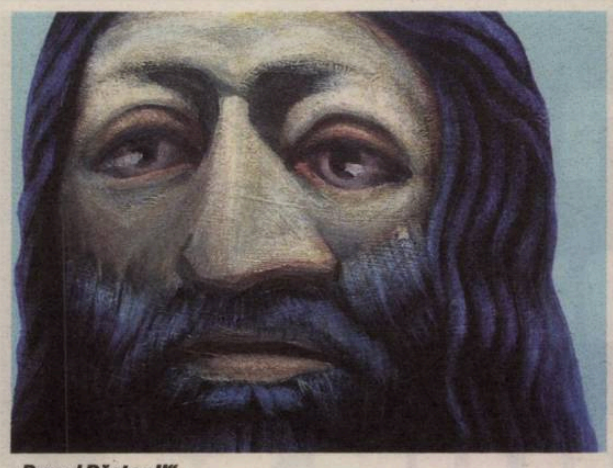
„Bunul Păstor II"

„Marele Christ"

Evanghelia după Rădvan

Unul dintre cei mai importanți artiști contemporani, Alexandru Rădvan, aduce o privire neconvențională asupra lui Hristos-Omul în expoziția „Christ", curatoriată de Diana Dochia la Anaid Art Gallery

Departe de a fi blasfemiatoare ori de a suferi de un conformism confesional, lucrările lui Rădvan, deși șocante, ajung (poate involuntar) să aibă viziunea unei noi iconicități.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Alexandru Rădvan își continuă drumul propriu de artist, prin care s-a impus în peisajul artei noastre contemporane, și, totodată, investigația, de multe ori considerată șocantă sau neînțeleasă corect, asupra unor teme majore, de ordin spiritual, după expozițiile personale „Soma" (2005), „Memoriile lui Constantin" (2007), „Omagiul lui Iuda și Cruciații" (2008), „Wond'ring aloud" (2009) și participarea în cadrul expoziției de grup „Messiahs" (2009) de la MODEM.

Artistul revine în spațiul Anaid Art Gallery, unul dintre cele mai importante pentru arta contemporană a ultimului deceniu, cu expoziția personală de mari dimensiuni „Christ", deschisă aici în perioada pascală, timp de o lună.

DE LA NAȘTERE LA ÎNVIERE

Curatorul Diana Dochia a pus la dispoziție, pentru acest eveniment expozițional marca Rădvan, întreg spațiul galeriei din strada Slobozia, atât parterul clădirii cât și sala de la etaj găzduind cele peste 50 de lucrări prin care artistul își propune o reprezentare personală a traseului christic. Tehnicile folosite sunt diverse, în general acrilic pe pânză de mari dimensiuni sau pe vâscoză, dar și lucrări de mai mici dimensiuni, obiect (pastă de modelat), instalație. Dacă expoziția este parcursă corect, se observă dispunerea deloc întâmplătoare a lucrărilor: în primele săli, de lângă intrare, avem momentul Nașterii și reprezentări ale Madonei cu Pruncul; culoarul de trecere spre scară conține lucrările de mici dimensiuni care prezintă pe un perete diverse ipostazieri ale Mântuitorului, iar pe celălalt secvențele supliciului și ale Răstignirii (în ciclul „Rabbi"); sala de la etaj găzduiește lucrări de mari dimensiuni reprezentându-l pe Crist sau pe Maria, culminând, în fundal, cu redarea momentului Învierii.

HRISTOS-OMUL

Pentru a evita interpretările eronate care au abundat la precedentele expoziții ale lui Rădvan, Diana Dochia definește clar intențiile acestuia, încă din textul însoțitor al expoziției: „Expoziția chestionează dimensiunea umană a divinului. Hristos-Omul ne este redat de Alexandru Rădvan în toată umanitatea sa. Rădvan nu contestă existența lui Hristos sau dimensiunea lui divină, ci pune în discuție contextul actual în care Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este perceput și înțeles de către oamenii secolului XXI". Așadar, nu interesează chestiunile teologice sau dogmatice, ci felul în care noi îl percepem acum pe personajul Iisus Hristos, în care ni-l imaginăm, faptul dacă el mai poate însemna ceva pentru noi. Accentul este pus pe dimensiunea umană a acestuia, pentru că este singura pe care putem să ne o apropriem, pe care putem încerca s-o înțelegem și să empatizăm cu ea.

„OMENESC PREA OMENESC"

O dată acest lucru stabilit, Christ-Omul al lui Rădvan (ne) apare într-un fel care poate fi socotit șocant sau necorespunzător pentru spiritele mai conservatoare. Omul este dezvăluit nu în splendoarea sa, ci în mizeria condiției sale, singura autentică. Atât Iisus, cât și Maria sunt reprezentați într-un mod grotesc, „omenesc prea omenesc", ca ființe care suferă, într-un mod cât se poate de autentic – goale, expuse, fără nimic eroic sau care să le înfrumusețeze.

Corpurile nu mai sunt desenate ca idealuri de perfecțiune clasică, ci cu toate imperfecțiunile realității. Nașterea nu mai are nimic magic și seren, ci este rezultatul unui travaliu deznădăjduit, al unui efort fără nimic transfigurator în el. Iisus Pătimitorul nu este altceva decât un „bot de carne" sângerând, gol, cu sexul la vedere, singur și abandonat. Suntem la ani-lumină de reprezentările apologetice, dar eroice de tip zeffirellian, de Iisusul sexy al lui Robert Powell, care te făcea mai degrabă să te îndrăgostești de el, decât să-i înțelegi suferința, dar și de sado-masochismul gratuit din filmul lui Mel Gibson.

Important este că, la Rădvan, și Fecioara are, de cele mai multe ori, reprezentate stigmatele Fiului său, iar la un moment dat chiar și coroana de spini. La rândul său, Iisus este reprezentat, în permanență, cu (în) semnele pătimirii sale, indiferent de situație, iar rana costală și cele provocate de piroane sunt desenate (și) precum un sex de femeie. Poate fi o impresie, dar multe lucrări importante din expoziție (cum ar fi „Marele Christ" sau cele două „Bunul Păstor") sunt de fapt subtile autoportrete ale autorului.

În cele din urmă, întregul ciclu, privit cu atenție și înțeles corect, dă senzația unei noi iconicități, a unui real sentiment al icoanei (în accepție artistică, nu de obiect religios de cult); și aceasta, nu numai din cauza pânzei pe care artistul își pictează imaginile. Pare că Rădvan, dorind să-l ignore pe Dumnezeu și să ne descrie Omul, ne face să înțelegem mai profund suferința christică și semnificația Întrupării. ●

Info

„Christ", expoziție Alexandru Rădvan
Curator: Diana Dochia
Unde: Anaid Art Gallery (str. Slobozia nr. 34)
Când: până la 7 mai, de luni până vineri, între orele 11.00 și 19.00, sâmbăta între orele 10.00 și 18.00.
●●●●●

PUBLICITATE

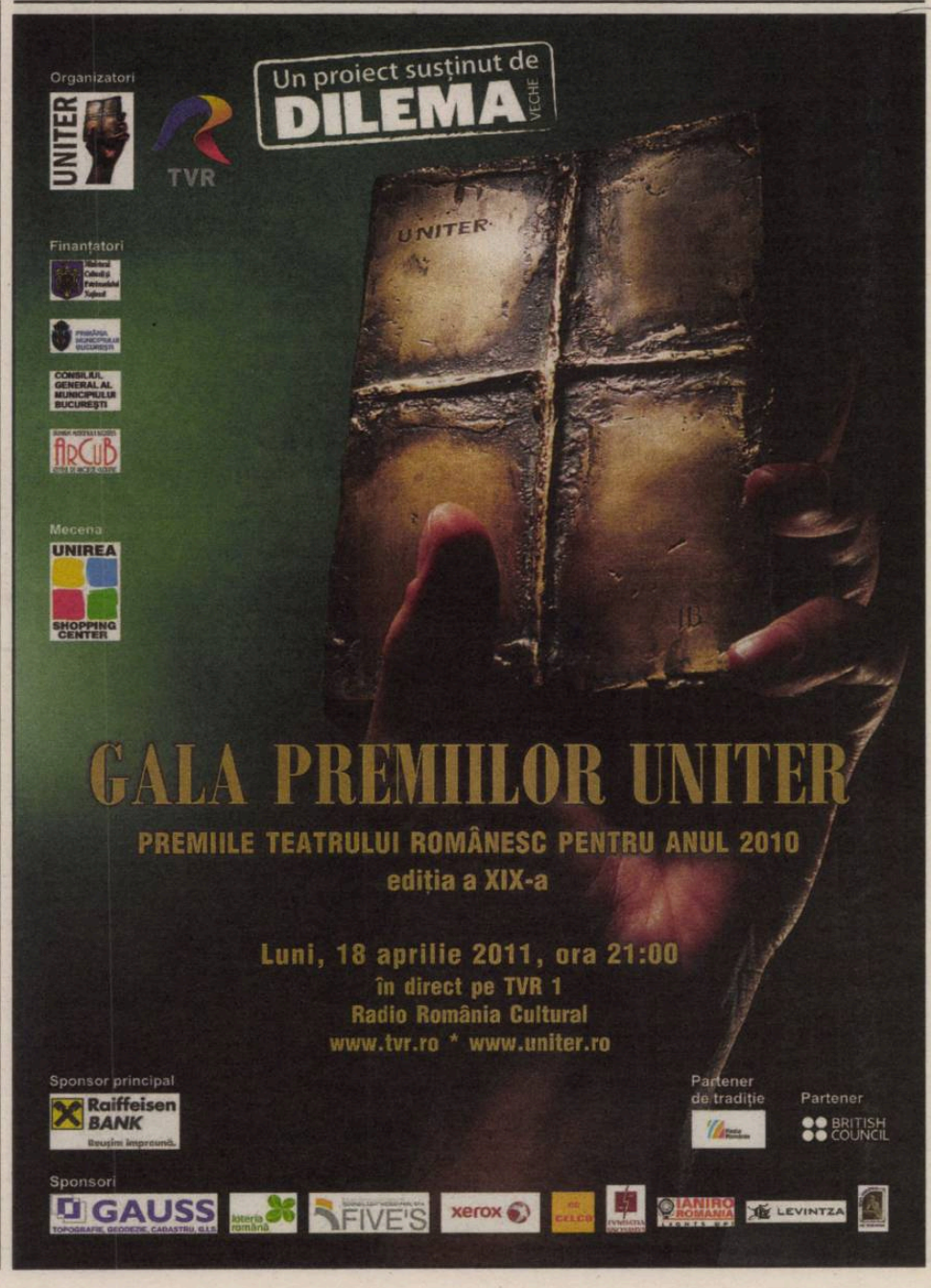

ION BARBU:

„Umorul românesc trebuie să facă o baie bună“

Este imperios necesar ca hazul de pe meleagurile mioritice să se igienizeze și apoi să treacă la exerciții de înviorare, spune caricaturisul Ion Barbu

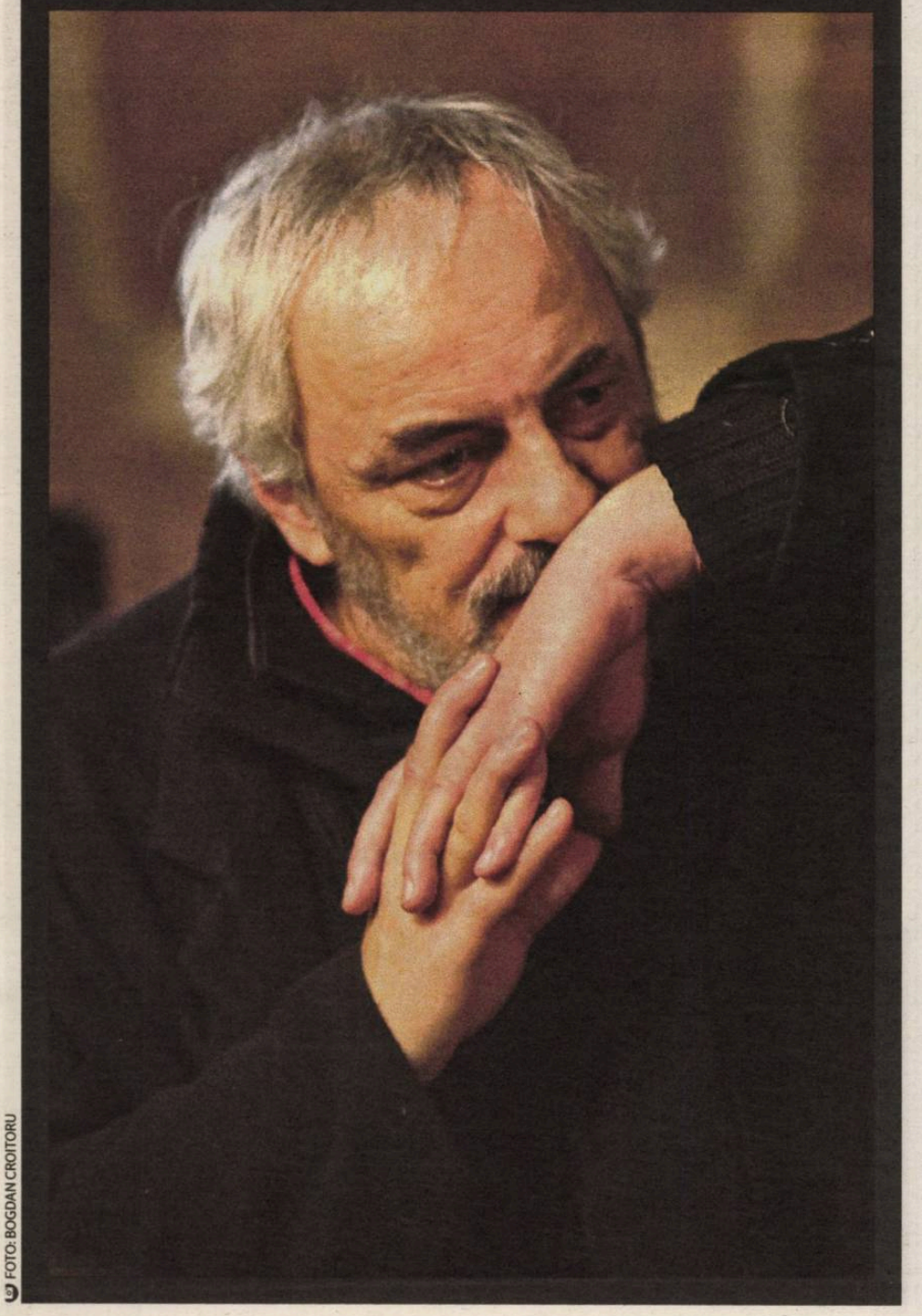

FOTO: BOGDAN CROITORU

Cunoscutul umorist care încondeiază de ani buni realitatea și irealitatea românească inițiază în continuare proiecte artistice inedite. Tocmai a publicat un volum și pregătește o expoziție personală la Ankara, precum și alte „pățanii“ artistice.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

● Ai publicat recent, împreună cu poetul Șerban Foarță, „o Kamasutra pentru intelectuali“. De unde ideea?

● Cartea se numește, cum știi, „69“. A apărut la Editura ART și își propune, printre altele, să celebreze și calibreze cei 69 de ani pe care îi împlinește prietenul Șerban Foarță. Volumul propune un inventar al pozițiilor de amor intelectuallis, căci, nu-i așa?, nu iaște alta mai frumoasă și mai de folos zăbavă decât cetitul cărților, cum bine le mai zicea și cronicarul! Cartea este roșie precum altădată cărticica lui Mao, tocmai pentru a insinua puțină roșeață în obrajii cititorului. Și, nu în ultimul rând, se adresează acelor contestatari care cred că un anumit organ este analfabet... Honi soit qui mal y pense! Curioșilor care se-ntreabă de unde mi-a venit ideea le spun că declicul s-a produs după vizionarea câtorva filme XXX, unde am fost oripilat să văd că la căpătâiul recamierelor pe care se derula acțiunea nu existau noptiere pe care să odihnească un volum deschis ori cu un semn de carte-ntre file. Mulțumesc, pe această cale, amicului Șerban, care-n două zile a epuizat cele 69 de poziții. Mie, puțin mai tânăr, mi-a trebuit mult mai mult!

● Pe tine umorul nu te părăsește niciodată. Apropo de asta, nu cumva cultura umorului la români are nevoie de o revigorare?

● Dacă a ajuns Vacanța Mare să facă pe deontoloaga pe la televiziune, în mod cert da! Umorul românesc trebuie în primul rând să facă o baie bună, să se spele pe dinți, să-și schimbe chiloții și șosetele, să-și scoată jumătatea de mână din nas și jumătatea rămasă din fund. Abia apoi să înceapă primele exerciții de înviorare.

● Tu faci mereu așa ceva. Ce ai pe masa de lucru acum?

● Întrebarea mă ia pe nepregătite și n-am apucat să fac curățenia de Paște. La propriu, pe masa mea de lucru găsești firimituri de băsescu, de udrea, de severin, de boc (asta da firimitură!). La figurat, ceva mai mult de lucru găsești peste masa-mi de travaliu. Lucrez la finalizarea expoziției personale de la Ankara. În paralel, bag poezie la sticlă pentru proiectul mult drag mie „Esențe tari“ (o antologie de poezie românească sui-generis) și lansarea lui pe apa sâmbetei, probabil în duminica aferentă. Iar emoțional maxim mă implic într-un „Mother's Museum“, o instituție care să omagieze o mamă și să lase o mărturie despre o epocă revolută. Puse cap la cap, am de gând să las Petrilei de mâine, dac-o ajută Domnul să treacă de hopul de azi, câteva case, ceva copii și niște pomi, ca să aibă de ce să-și mai bată joc.

● În expoziția de la Ankara cu ce lucrări mergi?

● Am fost invitat la Festivalul Internațional de Caricatură din Ankara să deschid o expoziție personală. Ea se intitulează „Sferele înalte ale caricaturii“ și este o nouă provocațiune ca mod de exprimare. Desenele mele sunt făcute pe niște module sferice, în jurul cărora vizitatorul va trebui să se învârtească ca Pământul în jurul Soarelui. Efectul urmărit este ca privitorul să iasă amețit din sala de expoziție. Dacă se lasă și cu dureri de cap, mă declar pe deplin mulțumit. Iar dacă și desenele pot accentua starea asta, mă-sa simți ca Geoană în prima-i și ultima-i noapte de Președinție. Pentru pacientul român, această expoziție va fi vernisată apoi și în România. Locul - nu locația! - va fi Peștera Bolii, prin luna iulie sper.

● Dar proiectul dedicat casei memoriale I.D. Sîrbu în ce fază se află?

● Casa Sîrbu, parte integrată din Colonia Literară Petrila, este refuzată în continuare de oficialități ca să facă parte din lada de zestre a orașului. Știm că pentru ei nu este o partidă, dat fiind faptul că este săracă și cinstită, atribute care o exclud din start de la un măritiș din dragoste. Noroc cu mâna de oameni care mai cred în calitățile curative ale muncii voluntare, cu câte un om cu dare de mână care înzestrează Centrul de Studii cu mobilier de bună calitate sau de cei câțiva amatori de a cumpăra parcele de pământ din curtea casei Sîrbului (vezi *www.colonialiterarapetrila.ro*). Ca primă urgență, casa ar mai avea nevoie de 6 velux-uri pentru a începe amenajarea podului în studioul de muzici și seminarii, iar Centrul de Studii, de o dotare tehnică pentru a începe să fie funcțional. Suma necesară ar fi mult sub amenajarea unui parc dintr-un sat înglodat în glod, iar noi am trece peste oarece principii acceptând chiar o sumă cu dedicație din partea unui pedelist. Nenea Boc o citi aceste rânduri?

> Alți satirici nu se mai nasc acum, când nu există motive de râs, iar motivele de plâns s-au terminat după 1 aprilie, cum bine zis-a prorocul Boc.
>
> **Ion Barbu,** caricaturist

„AM CREZUT CĂ POT SCHIMBA LUMEA“

● Profit de întrebarea ta retorică să te întreb ne-retoric: Ce te „mână-n luptă“, în lupta permanentă cu prejudecăți și clișee, cu prostia, cu uitarea etc.?

● Când am pășit întâia oară peste pragul „Școlii de caricatură“, am crezut, naiv, că pot schimba lumea, carevasazică s-o dau cu cracii-n sus. Acum, ori se ținea ea bine pe picioare, ori forțele mele erau prost calibrate. În fapt, adevărul unei alte școli de același calibru poate fi aplicat și mai sus-amintitei: Ieși caricaturist de acolo exact în parametrii cu care ai intrat. Așadar, mă declar repetent din cauza materiei numită dirigenție și mă mai consolez că, dacă n-am adus niciun politician pe calea cea dreaptă, nici Biserica n-a reușit s-o facă.

● Dacă te-aș ruga să-ți faci un autoportret în câteva rânduri?

● În cartea mea „Adrian Năstase. Tratat de aroganță“, puneam în gura pacientului premier afirmația: „Sunt cel mai deștept, cel mai frumos, cel mai puternic, cel mai inteligent, cel mai bun, cel mai iubit! Și toate astea singur le-am descoperit“. Cum nu pot fi doi oameni cu asemenea multe calități într-o singură țară, puneți, vă rog, pe invers tot pomelnicul de mai sus în gura mea și veți avea autoportretul cerut. Iar ca să produc „dovada!, dovada!“, alătur și un portret făcut de Vladimir Mochalov *(n. red.: vezi coperta)*, ca să vedeți că Rusia are întotdeauna dreptate!

● Cum trăiește un artist ca tine în România anului 2011?

● Spunea cineva odată (persoană importantă, parol!) că subsemnatul n-aș fi om, ci instituție! Din păcate, Guvernul nu face deosebirea dintre metaforă și realul pipăibil & mângâiabil. Așa că, luând afirmația mot-à-mot, s-a pus cu forfetarul pe mine. Azi, Industriile Caricaturii Ion Barbu SRL este un mastodont în adormire, iar Fundația Culturală Condiția Română cască de-i trosnesc fălcile. Din cartea mea de vizită au dispărut

Ion Barbu a intervenit cu arta sa în urbanismul oraşului Petrila

denomina odiosa precum „manager“ ori „president“, singurul lucru rămas este de slugă la doi, trei, patru, cinci stăpâni. Îmi caut un lider sindical, dar unde mai găseşti un Marica, un Lincu, un Petcu, care să fie în stare să adune în faţa Guvernului, pentru cauza mea, 500.000 de pinguini coregrafi?

ROMÂNIA, ARHIPELAGUL „INSULELOR DE NORMALITATE“

● Cum arată o zi obişnuită din viaţa ta de petrilean?

● Petrila nu este numai locul, cât mai ales timpul în care nu se întâmplă nimic. Drept pentru care aici este locul şi timpul de a face totul. Ziua mea Petrileană începe cu o bună porţie de muncă şi se-ncheie în aceeaşi notă heirupistă. Încerc, astfel, să compensez deficitul de ocupaţie din zonă pentru a nu determina exodul populaţiei înspre zone cu cerere de braţ puternic şi minte slabă. Între prima repriză şi cea de-a doua de muncă, hrănesc câinele dictator din curte şi cele (aproape) 40 de (aproape) fecioare pisici.

● Dar o zi ideală cum ar arăta?

● Mi-am pierdut de mult marile idealuri. Unul dintre ele ar fi fost acela de a prinde o zi în care să nu fac nimic, iar un altul ar putea fi când autorităţile petrilene vor decide să facă, totuşi, ceva.

● Cum se vede Bucureştiul de azi de la Petrila? Dar viaţa artistică cea concentrată în Capitală?

● Deşi avem avantajul geografic de a fi cu câteva sute de metri deasupra Bucureştiului, Capitala nu se vede deloc bine. Conform ratei de schimb a impresiilor, nici bucureştenii nu ne văd cu ochi buni. Adevărul e undeva la mijloc, la Craiova, să zicem! Peste impresia generală, eu, personal, cred că există multe insule de normalitate, bun-simţ, civilizaţie, de cultură adevărată atât în Bucureşti, cât şi în restul ţării. Contrar Constituţiei, patria-mamă şi tată nu este un stat unitar, ci un conglomerat de astfel de insuliţe. Numele ei n-ar trebui să fie Republica România, cât mai degrabă Arhipelagul România. Colonia Literară Petrila a început construirea de poduri către aceste insuliţe, înfrăţindu-se cu câteva entităţi dragi ei. Ele se numesc azi: Fundaţia Academia Civică, Grupul de Introspecţie Vizuală, Tăşuleasa Social, Margento Project. Mâine vor purta şi alte nume, suplinind în felul acesta statutul de orfan al oraşului într-ale neamurilor de care trebuie să ne ţinem. Ce îmi place la Bucureşti este că toate marile proiecte le poţi iniţia la o cârciumă. Ce nu îmi place e că majoritatea acestora mor după ce achiţi nota de plată.

> Peste impresia generală, cred că există multe insule de normalitate, bun-simţ, civilizaţie, de cultură adevărată atât în Bucureşti, cât şi în restul ţării.
>
> **Ion Barbu,** caricaturist

UNDE SUNT „SATIRICII“ ŞI MECENA?

● Caricatura ta, care acoperă o tematică diversă, e o formă de implicare civică?

● Un vechi prieten, Ion Dogar Marinescu, plecat în alte secole în alt Stat, făcea un calcul asupra responsabilităţii civice a unui caricaturist din vremurile ceauşismului înfloritor şi roditor. Eram, noi, caricaturiştii, la un recensământ sumar al acelui timp, un snop de vreo 40 bucăţi bruţi şi neţi. Ne reveneau la un popor de circa 20 de milioane o raţie de 500.000 de români păcătoşi pe care trebuia să-i aducem pe dreapta cale. Învingător, până la urmă, s-a dovedit a fi Nea Nicu, care a reuşit să modeleze omul nou după chipul şi asemănarea sa. Iată, deci, ce pot face două mâini dibace contra a 80 prostace! Azi, din păcate, mulţi dintre misionarii caricaturii româneşti sunt plecaţi dintre noi, alţi satirici nu se mai nasc acum, când nu există motive de râs, iar motivele de plâns s-au terminat după 1 aprilie, cum bine zis-a prorocul Boc.

● Crezi că aşa-numita implicare civică a artiştilor poate schimba ceva la noi?

● Am lansat odată invitaţia înfierii unui scriitor sau a operei acestuia de către un artist. Am zis că un astfel de binom ar fi benefic ambelor părţi. Aveam în vedere experienţa personală fericită avută de mine cu Ion D. Sîrbu, a Mihaelei Şchiopu cu Petre Stoica sau a Adei Milea cu Gellu Naum. Vorbesc, aici şi acum, de experienţe apropiate mie. Privind în urmă, îmi dau seama ce legătură puternică s-ar cimenta în cazul alipirii de binomul standard a unei Mecena sau a unui Mecenu. De un politician nu îndrăznesc a spune, că se sparie gândul sau se-mpute treaba! Ar semăna a politică de stat, or noi, apţi de muncă, nu suntem în situaţia de a mai sta puţin. Doar stăm aici de peste 2000 de ani!... ⊗

Portret al artistului în neliniştită tinereţe

●● Petrileanului Ion Barbu nimic din ce înseamnă arta satirei nu-i este străin. În prezent caricaturist al revistei „Dilema Veche“ şi al cotidianului „Adevărul“, a încondeiat, de-a lungul anilor, protagoniştii politicii româneşti şi nu numai în paginile a numeroase publicaţii, printre care „România liberă“, „Evenimentul zilei“, „Ziua“, „Academia Caţavencu“. Lucrările lui au fost expuse în numeroase expoziţii din ţară şi din Anglia, Italia, Turcia, Macedonia, iar unele dintre ele figurează în albume-unicat pe piaţa editorială din ţara natală. A reprezentat România la numeroase competiţii de gen din străinătate, dar şi în jurii, şi a câştigat premii în Italia, Elveţia, Belgia, Turcia, Japonia etc. N-a fost numai participant la competiţii sau „judecător“ al aspiranţilor dornici de laurii caricaturii, ci şi iniţiator de proiecte artistice inedite, fie ele volume tipărite, festivaluri sau fundaţii artistice. A organizat, de exemplu, primul festival de caricatură pe asfalt din România (în faţa Naţionalului bucureştean), iar în urmă cu câţiva ani a pus la cale Festivalul Naţional „Om rău“ în Petrila natală. Tot acolo a luat în grijă casa scriitorului I.D. Sîrbu, în cadrul proiectului Colonia Literară Petrila, depunând eforturi s-o transforme într-o casă memorială care include şi un centru de studii.

Artistul care-şi împarte pseudonimul cu un important poet interbelic, cu care nu pare să aibă prea multe în comun, Ion Barbu a conceput şi a ilustrat numeroase volume, printre care: „Tratat de înjurături“ (cu Tudor Octavian), „Cartea albă, seacă, rece şi fără sifon a guvernării Văcăroiu“, „Adrian Năstase. Tratat de aroganţă“, „Duminica orbului, surdului şi mutului“, „Nutzi, spaima Constituţii“ (cu Ioan Groşan), „Joc fecund“, „Odă la Vodă“, „Colonia Râsa-Plânsa“, „Imn hăituit de bărbaţi“, „69“ (cu Şerban Foarţă).

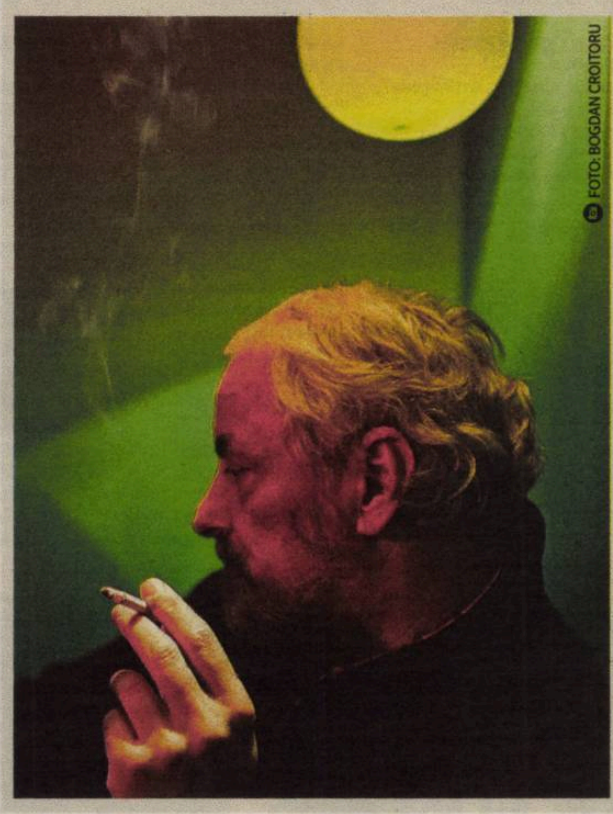

FOTO: BOGDAN CROITORU

1

2

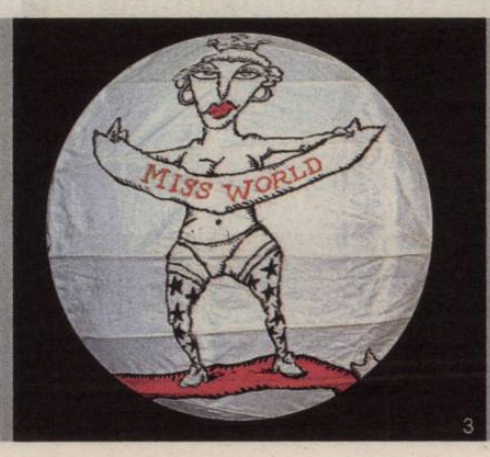

3

4

TELE-TEXT

Leo

Cezar Paul-Bădescu

Până în octombrie 2009, când a decis să pună punct jurnalismului, criticii de film și chiar să plece din România, Alex. Leo Șerban a fost colaborator al „Adevărului literar și artistic" și a semnat săptămânal texte în acest colț de pagină. La sfârșitul săptămânii trecute, Leo ne-a părăsit cu totul, răpus de o leucemie pe care și-o descoperise cu numai două luni în urmă. Avea 52 de ani.

E aproape imposibil să surprinzi în cuvinte personalitatea cu totul specială a lui Leo. În plus, e foarte greu să vorbești despre un prieten dispărut de curând...

Dincolo de faptul că unii dintre noi au pierdut un prieten, ar fi de notat că noi, cu toții, am pierdut cel mai important critic român de film. Alex. Leo Șerban a fost nu numai cea mai originală și mai puternică voce a criticii de film, ci și cel căruia îi datorăm existența noii generații de comentatori din acest domeniu. El a contribuit la formarea tuturor tinerilor critici de cinema care contează astăzi - de la Andrei Gorzo sau Mihai Chirilov, până la Anca Grădinariu, colaboratoarea noastră de la pagina de film.

Leo era un elitist – și era normal să fie astfel un profesionist de talia lui. Unul dintre lucrurile care-l enervau cel mai tare era datul cu părerea în necunoștință de cauză, acea aflare în treabă specific românească. „Se spune «toată lumea are dreptul la o părere» și eu mă întreb, în secunda doi, cum de s-a ajuns de la «toată lumea are dreptul la o părere» la «părerile celor care nu știu nimic sunt mai egale decât altele». Practic, acum cei care știu în mod solid anumite lucruri, experții, nu mai sunt ascultați" – spunea el toamna trecută, în emisiunea „Literatura de azi", moderată de Daniel Cristea-Enache.

Aceeași emisiune se încheia cu o declarație a lui care acum nu poate să nu-ți dea fiori: „Mie mi se pare că lucrul cel mai elegant pe care-l poate face cineva este să iasă din această lume pâș-pâș, în vârful picioarelor. Pur și simplu, să dispară puțin câte puțin. Să nu mai rămână nici măcar rânjetul, ca la Pisica de Cheshire". Leo a ieșit din această lume în vârful picioarelor, dispărând puțin câte puțin. Mai întâi a plecat din publicistică și din țară, apoi a plecat de tot. Iar corul celor care-și dau cu părerea după ureche e din ce în ce mai zgomotos.

Alex. Leo Șerban (1959-2011) a fost, pe lângă critic de film sau scriitor, și un artist vizual cu o sensibilitate aparte

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
13 aprilie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Walkiria, de Richard Wagner
Prima parte
Dirijor: Zubin Mehta
Cu: Peter Seiffert, Matti Salminen, Juha Uusitalo.

0.30 HBO
FILM

Brüno (SUA, 2009)
Regia: Larry Charles
Cu: Sacha Baron Cohen, Sandra Seeling, Gustaf Hammarsten, Ben Youcef, Bono.

Joi
14 aprilie

16.35 HBO
FILM

Truman Show (SUA, 1998)
Regia: Peter Weir
Cu: Jim Carrey, Laura Linney, Holland Taylor, Noah Emmerich, Ed Harris.

22.10 TVR1
FILM
Sylvia (Anglia, 2003)
Regia: Christine Jeffs
Cu: Gwyneth Paltrow, Daniel Craig, Jared Harris, Blythe Danner, Michael Gambon.

Vineri
15 aprilie

22.20 ANTENA 1
FILM
Armata celor 12 maimuțe
(SUA, 1995)
Regia: Terry Gilliam
Cu: Bruce Willis, Madeleine Stowe, Brad Pitt, Christopher Plummer, Frederick Strother.

0.50 TVR1
FILM

Orele (SUA, 2002)
Regia: Stephen Daldry
Cu: Nicole Kidman, Julianne Moore, Meryl Streep, Eileen Atkins.

Sâmbătă
16 aprilie

22.00 PRO CINEMA
FILM

JFK (SUA, 1991)
Regia: Oliver Stone
Cu: Kevin Costner, Kevin Bacon, John Candy, Donald Sutherland, Tommy Lee Jones.

0.10 TVR1
FILM
Insula sufletelor pierdute
(Danemarca-Suedia-Germania)
Regia: Nikolaj Arcel
Cu: Sara Langebaek Gaarmann, Lucas Munk Billing, Lasse Borg.

Duminică
17 aprilie

22.00 PRO CINEMA
FILM

American Beauty (SUA, 1999)
Regia: Sam Mendes
Cu: Kevin Spacey, Annette Bening, Mena Suvari, Thora Birch, Wes Bentley, Peter Gallagher.

22.45 CINEMAX
FILM
Doi oameni perfecți
(SUA, 1999)
Regia: Joel Schumacher
Cu: Robert De Niro, Philip Seymour Hoffman, Barry Miller, Skipp Sudduth, Chris Bauer.

Luni
18 aprilie

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Tărâmul dezmoștenților
(Marea Britanie, 2001) Ep. 10
Regia: Hettie Macdonald, David Moore
Cu: Robert Pugh, Helen McCrory, Shaun Dingwall.

1.35 CINEMAX
FILM

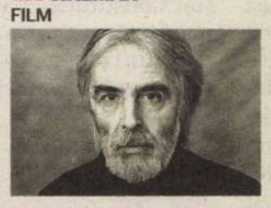

Benny's Video (Austria, 1992)
Regia: Michael Haneke
Cu: Arno Frisch, Angela Winkler, Ulrich Mühe.

Marți
19 aprilie

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Gala premiilor UNITER
Vă invităm să urmăriți spectacolul câștigător la secțiunea de Teatru TV.

22.40 CINEMAX
FILM

O Lucky Man!
(Marea Britanie, 1973)
Regia: Lindsay Anderson
Cu: Malcolm McDowell, Ralph Richardson, Rachel Roberts, Helen Mirren.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

Ce i-a transformat pe Edward Maya și INNA în rețete de milioane de euro

Cum devine Camelia Șucu doamna fermier
În plus: Prima rachetă românească în spațiu

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

DESCOPERIRI

Cine a fost adevărata Mona Lisa?

Cercetătorii speră să dea de rămășițele Lisei Gherardini, presupusul model pentru tabloul „Mona Lisa"

Rămășițele vor fi testate cu metoda carbon-14, iar din fragmentele de craniu cercetătorii vor să realizeze reconstrucția facială a personajului.

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

Conform unui certificat de deces descoperit recent, Lisa Gherardini, nobila italiană despre care se crede că ar fi fost modelul lui Da Vinci pentru „Mona Lisa", a murit în anul 1542 și a fost înmormântată la Mânăstirea Sfânta Ursula, din Florența.

La sfârșitul lunii acesteia, cercetătorii italieni se pregătesc să dezgroape osemintele femeii, în speranța că vor reuși să înlăture misterul care stă în spatele identității personajului din tablou.

„MONA LISA" ÎN REALITATE

Lisa Gherardini, soția unui negustor de mătăsuri, pe nume Francesco del Giocondo, este considerată a fi cea care a pozat pentru „Mona Lisa". În biografia sa despre Leonardo Da Vinci, publicată în 1550, la 31 de ani de la moartea artistului, Giorgio Vasari confirmă acest fapt.

De asemenea, în cartea sa, Vasari o numește „Mona Lisa" pe Gherardini. Se crede că apelativul „Mona" este o prescurtare a denumirii „Madonna". Totodată, deși părerea generală este că „La Gioconda" provine de la numele Lisei del Giocondo, în limba italiană, „gioconda" înseamnă „vesel".

ÎNCEP SĂPĂTURILE

Echipa de cercetători este condusă de Silvano Vinceti, istoricul care a susținut mult timp că persoana care a pozat pentru „Mona Lisa" a fost ucenicul lui Leonardo Da Vinci. „Putem să punem capăt unei dispute vechi de secole și, de asemenea, să înțelegem relațiile lui Leonardo cu modelele sale", a declarat Vinceti într-un interviu acordat pentru Associated Press.

FOTO: REUTERS
Celebrul tablou, expus la Luvru

Oamenii de știință intenționează să extragă ADN-ul din oasele găsite, care va fi comparat cu cel al fiilor Lisei Gherardini, îngropați la aceeași mânăstire. Conform ziarului „The Guardian", rămășițele găsite vor fi testate cu metoda carbon-14, iar specialiștii caută elementele cunoscute despre Gherardini: vârsta de aproximativ 60 de ani, posibile boli, structura oaselor. De asemenea, dacă se vor găsi fragmente din craniu, Vinceti speră să realizeze reconstrucția facială. Această etapă va fi decisivă pentru a determina dacă Lisa Gherardini este, într-adevăr, cea al cărei zâmbet misterios a fost reprodus de da Vinci.

ARTA LUI LEONARDO DA VINCI

Leonardo Da Vinci, un om a cărui curiozitate nelimitată l-a împins atât spre artă, cât și spre știință, este considerat un model cultural. Istoricul Helen Gardner este de părere că „mintea sa și personalitatea sa ne par a fi supraomenești".

Dintre domeniile care îl pasionau, Da Vinci este evocat, în special, pentru activitatea sa în pictură și pentru invențiile sale. Printre operele sale cele mai cunoscute se numără „Mona Lisa", „Cina cea de Taină" și „Omul Vitruvian". Vinceti susține că, pentru Leonardo Da Vinci, pictura a însemnat și reprezentarea fizică a trăsăturilor interioare ale personajelor.

Artistul a folosit modelul unei piramide pentru a reda aspectul calm al femeii. Mâinile ei încrucișate formează unul dintre colțurile piramidei. În realizarea tabloului, da Vinci s-a folosit de geometrie pentru a crea impresia de distanță între Mona Lisa și observator. Contrastul dintre lumină și întuneric, conturul estompat al formelor și zâmbetul abia schițat al personajului sunt elemente care sugerează armonie, dar, în același timp, dau impresia de mister.

Celebra creație a lui da Vinci a avut un impact extraordinar în domeniul artistic. În 1919, artistul dadaist Marcel Duchamp a creat „L.H.O.O.Q.", o parodie după „La Gioconda", unde este înfățișată o Mona Lisa cu mustață. În 2003, autorul Dan Brown a scris un roman despre misterele ce se ascund în picturile lui Leonardo Da Vinci, iar în 2006 cartea a fost ecranizată.

PUBLICITATE

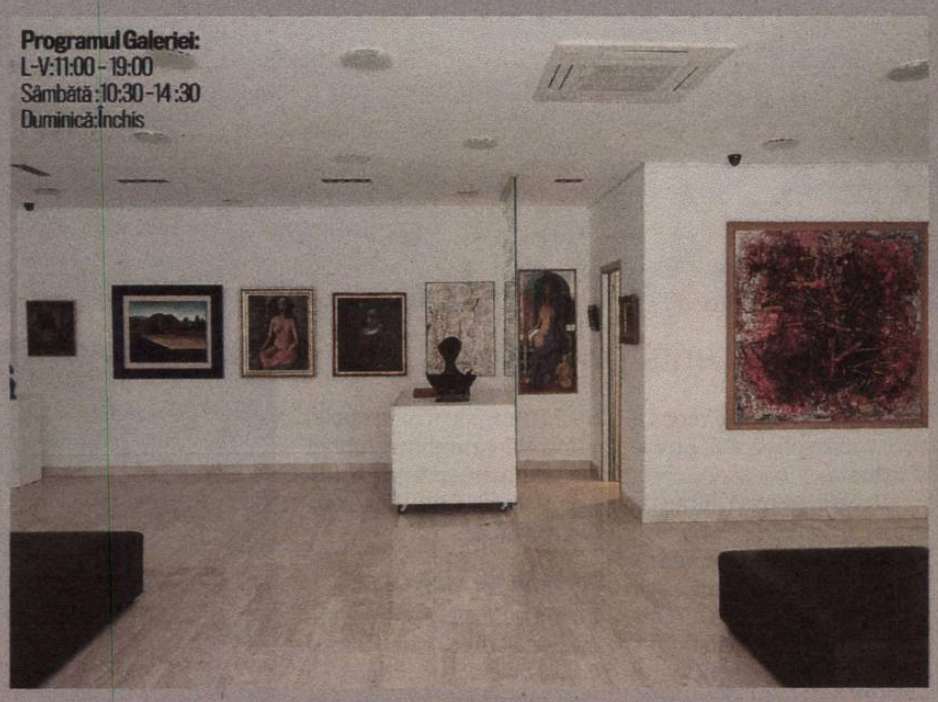
Programul Galeriei:
L-V:11:00 - 19:00
Sâmbătă :10:30 -14 :30
Duminică:Închis

Galeria COLORS ART
este singura galerie de artă modernă din România specializată în artiști români, care au lucrat și în străinătate, cu cote internaționale

Artiștii galeriei:

Isaac ANTCHER
Corneliu BABA
Dimitrie BEREA
Victor BRAUNER
Constantin BRANCUSI
Mircea CIOBANU
Aurel COJAN
Jean DAVID
Natalia DUMITRESCU
Francois GALL
Lucian GRIGORESCU
Nicolae GROPEANU
Etienne HAJDU
Jacques HEROLD
Marcel IANCU
Alexandru ISTRATI
George MARCULESCU
Samuel MUTZNER
Paul NEAGU
Gheorghe PETRASCU
Jules PERAHIM
Magdalena RADULESCU
Victor ROMAN
Paul SCORTESCU
Arthur SEGAL
Michel SIMONIDY
Victor VASARELY

Colors Art Gallery vă invită la expoziția
De la Suprarealism la abstracționismul liric
Expoziția va avea loc în perioada 12 mai-2 iunie 2011. Vernisaj, joi 12 mai, începând cu ora 18:00.

Jacques Herold - Le mouvement des levres

Jacques Herold - Jolie Blonde

Jacques Herold - La femmoiselle

În 1927, Jacques Herold, născut în Moldova, pleca spre Paris trecând prin București pentru a studia la Școala Națională de Arte Frumoase, la exact 29 de ani, după ce un alt compatriot oltean pe nume Constantin Brâncuși, făcuse același lucru. Cu acesta se întâlnește la Paris în 1931, devenind nu numai prieten, dar și bucătar, instalator, secretar, ajutor de sculptor al acestuia. Despre Jacques Herold, în România se cunoaște prea puțin, dar în Franța el a fost considerat unul dintre cei mai mari artiști ai Suprarealismului în grupul marelui poet Andre Breton, alături de : Picasso, Dali, Marcel Duchamp, Tanguy, Max Ernst, Lam, Dominguez, Magritte și compatriotul său din Piatra Neamț, Victor Brauner. *Colors Art Gallery*

"Herold, un tăietor de lemne în fiecare strop de trandafir" *Expoziție personală la Galeria Cahiers d'Art-1947, Andre Breton*

"Îmi aduc aminte de tânărul Herold în 1937, plimbându-se pe bătrânele străzi din cartierul Montparnasse, înalt, solid, cap de berbec, cu ochi de pescăruș, purtând cu nobilețe semnele unei sărăcii meticuloase, cu fruntea îngândurată și transpusă unui vis. Astăzi este același, cu fruntea mai senină, ca o plajă la mare joasă, corpul și înfățișarea mai amplă, dar ochiul tot timpul în alertă, pentru a culege cu trecerea orelor, florile-zâne ale fascinației".
Les Demeures D'Hypnos-1976, Patrick Waldberg

"Jacques Herold și-a consacrat viața de artist pentru a își depăși timpul și și-a cucerit propriul spațiu acum când nu mai este între noi. Deținerea operei sale, care va interesa din ce în ce mai mult posteritatea, o să îl aducă irezistibil la un sens inversat și complementar, să cucerească spațiul timpului."
Jacques Herold-1995, Sarane Alexandrian

"Considerarea visului ca un drum de cunoștere umană interioară, este o idee modernă căreia Herold și suprarealiștii i-au dat o mare importanță, insistând asupra tuturor problemelor care includ realitatea. Înaintea lor foarte puțini au avut această îndrăzneală. Suprarealiștii au insistat tot timpul, încercând să salveze frumosul chiar în momentul când acesta era amenințat."
Jacques Herold et le Surrealisme-2010, Christophe Dauphin si Rose-Helene Iche

Colors Art Gallery, Strada Puțul lui Zamfir nr.22-24, sector 1, București
Tel:(+40)21 211 57 28 Fax:(+40)21 210 50 42 Email:office@colors-art.ro Web:www.colors-art.ro

La Rio de Janeiro, cu Daniel Cristea-Enache

●● Daniel Cristea-Enache, în vârstă de 37 de ani, a absolvit în 1996 Facultatea de Litere a Universității București, ca șef de promoție. După ce a urmat Masteratul de Literatură Modernă și Contemporană, din 2005 a devenit doctor în Filologie (summa cum laude), cu o teză despre Ion D. Sîrbu.

A susținut săptămânal cronica literară în „Adevărul literar și artistic" (1997-2005), apoi în „România literară" (2005-2009), semnând rubrici în majoritatea publicațiilor culturale. În prezent, este conferențiar universitar, consilier editorial la Editura Polirom și cronicar literar la revista „Observator cultural", moderator al emisiunii „Literatura de azi" la TVR Cultural.

Printre volumele publicate se numără „Concert de deschidere", „Ileana Mălăncioiu - Recursul la memorie", „Convorbiri cu Octavian Paler" și, recent, „Lyrica magna. Eseu despre poezia lui Nichita Stănescu".

FOTO: SHUTTERSTOCK

Statuia Cristo Redentor de pe Corcovado

NU RATAȚI!

● **Un periplu cu insule, insulițe,** un ocean albastru-transparent și creaturile solzoase din el, cu mâncăruri incredibile și umbra deasă a cocotierilor în care-ți vine să adormi și să nu te mai trezești niciodată.

● **O vizită la „baza" lui Cristo Redentor** de pe Corcovado, uriașa statuie a lui Isus pe care o știam, din atâtea filme, numai de la o anumită distanță, filmată din elicopter.

● **O incursiune la Muzeul de Artă Modernă (MAM)**, unde îl vei descoperi pe conaționalul tău Brâncuși. Și te vei simți mândru că ești român.

● Cu inconștiența caracteristică, mi-aș fi dorit să pătrund într-o ***favela***, dar n-a fost chip. Tot ceea ce ni s-a oferit a fost una „turistică", amenajată după vizitatorii care voiau riscul, dar... în deplină siguranță. Am refuzat scârbit o asemenea comedie.

Tărâmul contrastelor

FOTO: SHUTTERSTOCK

În pofida clișeelor noastre, brazilienii și braziliencele sunt de o șocantă pudoare

La Rio de Janeiro e foarte cald. Când am ajuns noi, adică dâmbovițeanul cuplu conjugal, erau vreo 45° C, în ianuarie 2001.

Daniel Cristea-Enache

●● Câștigasem cu două luni înainte un concurs de eseuri pe tema unor așa-zise relații româno-braziliene. Eu știam de relația dintre Rică Răducanu și Pele, care s-au fotografiat împreună la finalul meciului din 1970; dar, mă rog, am studiat bibliografia. Sufletul competiției comparatiste fusese de neuitatul ambasador Jeronimo Moscardo, mare fan al românilor; dar norocul a fost că eseul meu (cam literaturizat, căci pe câte intersectări între Brazilia și România poți să te bazezi?) i-a plăcut Mayei Simionescu, din juriu. Astfel că, de zece ani încoace, de câte ori o întâlnesc pe distinsa *scientifique*, îi mulțumesc *encore une fois* pentru acea experiență *inoubliable*.

Păi, în primul rând, a fost prima noastră călătorie cu avionul. A durat o zi întreagă, cu o escală la Paris (de aici *côté*-ul franțuzesc); și când am ajuns, în fine, la Rio, văzusem vreo cinci filme și jumătate, mâncasem de patru ori, iar minunatelor stewardese le căzuse masca frumuseții creole de pe figură, deodată, extrem de obosită și foarte umană.

Nouă femei din zece erau niște splendori în stare naturală.

AER FIERBINTE

Acum, ar trebui să vă povestesc ce-am văzut la capătul celălalt al Pământului. Am văzut, în primul rând, tot oameni. Oameni exact ca noi, nici mai buni, nici mai răi, nici mai excentrici, nici mai plicticoși decât conaționalii. Dar înainte de a-i observa, am intrat în aerul fierbinte și umed care e posibil să-mi fi modificat percepția. Aerul acela este ceva de nepovestit și de nerezumat. Trebuie respirat.

Când am văzut anul trecut „Avatar", cu clipoceala aceea vegetală din IMAX, am retrăit senzația dominantă de la Rio de Janeiro, unde, da, cămașa ți se lipea instantaneu de piele, iar soarele te trăznea și te făcea una cu asfaltul; dar în care eu am înflorit de parcă-mi găsisem pământul și aerul strămoșilor. Dormeam maximum patru ore pe noapte și tot nu eram obosit, a doua zi. Vorbeam, scriam, mă holbam la ce-i în jur, trăgeam aerul adânc în plămâni, savuram mirosurile, scriam iar, ajunsesem să vorbesc de unul singur de prea multă energie dâmbovițeano-braziliană. Îmi plăcea totul. Mi-a plăcut totul. O să vă placă totul. Parol.

Nouă femei din zece erau niște splendori în stare naturală, iar în urma lor venea a zecea, mai sofisticată, care le și-ntrecea.

Bărbații, pe plajă, jucau fie fotbal, fie volei. Cine nu juca nici fotbal, nici volei alerga pe mal de oboseai numai cât îl urmăreai. Dar sub o umbreluță, cu o bere rece în mână, oboseala urmăririi era foarte plăcută. Nici unul nu înota; fiindcă valurile, pe-acolo, sunt cât casa și când ești prins între unul care vine și altul care se întoarce, oricât de bun înotător ai fi, ești dat de-a berbeleacul. Iar copiii, chiar și cei de doi ani, purtau slip.

Rio de Janeiro era pe atunci terenul contrastelor. Între timp, poate că lucrurile s-au mai schimbat. Recent am auzit că Brazilia, care se împrumuta enorm de la FMI, acum creditează ea FMI-ul (!). În 2001, lângă o reședință luxoasă ori un zgârie-nori ca-n Manhattan vedeai imediat bodyguarzi; și simțeai, la o anumită distanță ușor de parcurs într-un sens, presiunea aproape fizică a viitoarelor furturi. În chiar mijlocul metropolei se întrezărea umbra sumbră a favelelor, cartiere întregi în care Poliția și Armata aveau probleme să intre.

MIROSUL DE ALTĂ LUME

Ce-am văzut la Rio? Am văzut ce trebuia să văd. Nu sunt genul de călător „cultural" care merge cu carnețelul în mână și își notează info, livrându-le ulterior dimpreună cu un comentariu de mare cunoscător. Eu cred că e mai bine să te îmbibi, să te impregnezi de atmosfera în care, pentru un scurt interval, ai intrat.

Așadar, atmosfera braziliană. Aerul de la Rio de Janeiro. Mirosul de altă lume. Minunata umezeală fierbinte ce mi-a dilatat percepțiile și în care Avatarul unui bucureștean comod și burghez s-a trezit la viață și-a început să salte de fericire prin jungla urbană. M-aș bucura să trăiți și voi asta; măcar o dată în viață. Restul e format de rubrică. ⊗

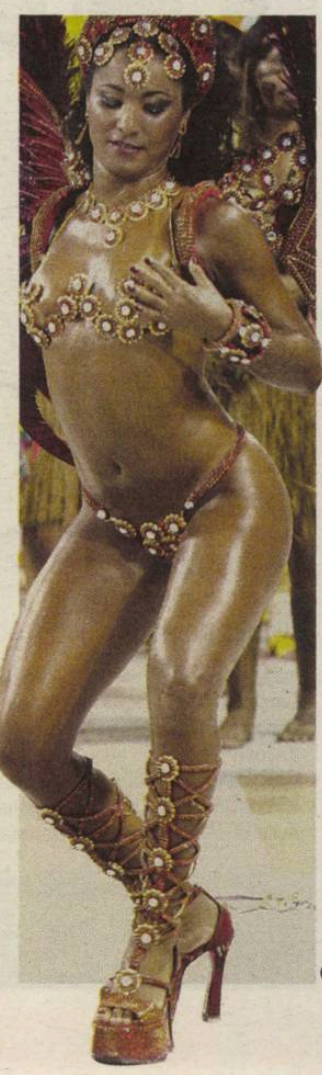

FOTO: REUTERS

Biblioteca ASTRA - SIBIU -

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 20 aprilie 2011
Anul XVIII, Nr. 1074, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

John Cheever, povestitorul

Volumul scriitorului american, „Povestiri. Integrala prozei scurte", distins cu Premiul Pulitzer, National Book Critics Circle Award și American Book Award, a apărut în românește.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Pești și fluturași

Iuliana Vîlsan, cunoscută pentru scenografia spectacolelor de teatru marca Radu Afrim, expune **picturile (foto)** și desenele sale, de un ludic grațios, la European Art Gallery.

ARTE VIZUALE ➔ PAGINA 11

„«Sufletul rus» este un mit"

Regizorul rus **Andrei Koncealovski (foto)** povestește despre prietenia cu legendarul Andrei Tarkovski și atacă actuala „hollywoodizare" a civilizației occidentale.

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

Îngerii din arta de azi

FOTO: ALEX CONDURACHE

În zilele noastre, tematica religioasă este abordată artistic altfel decât la începutul anilor '90, când libertatea proaspăt dobândită a revigorat, în rândul creatorilor, interesul pentru sacru ➔ PAGINILE 8-9

Orașul lui Robespierre ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06452

Suvenire și impresii

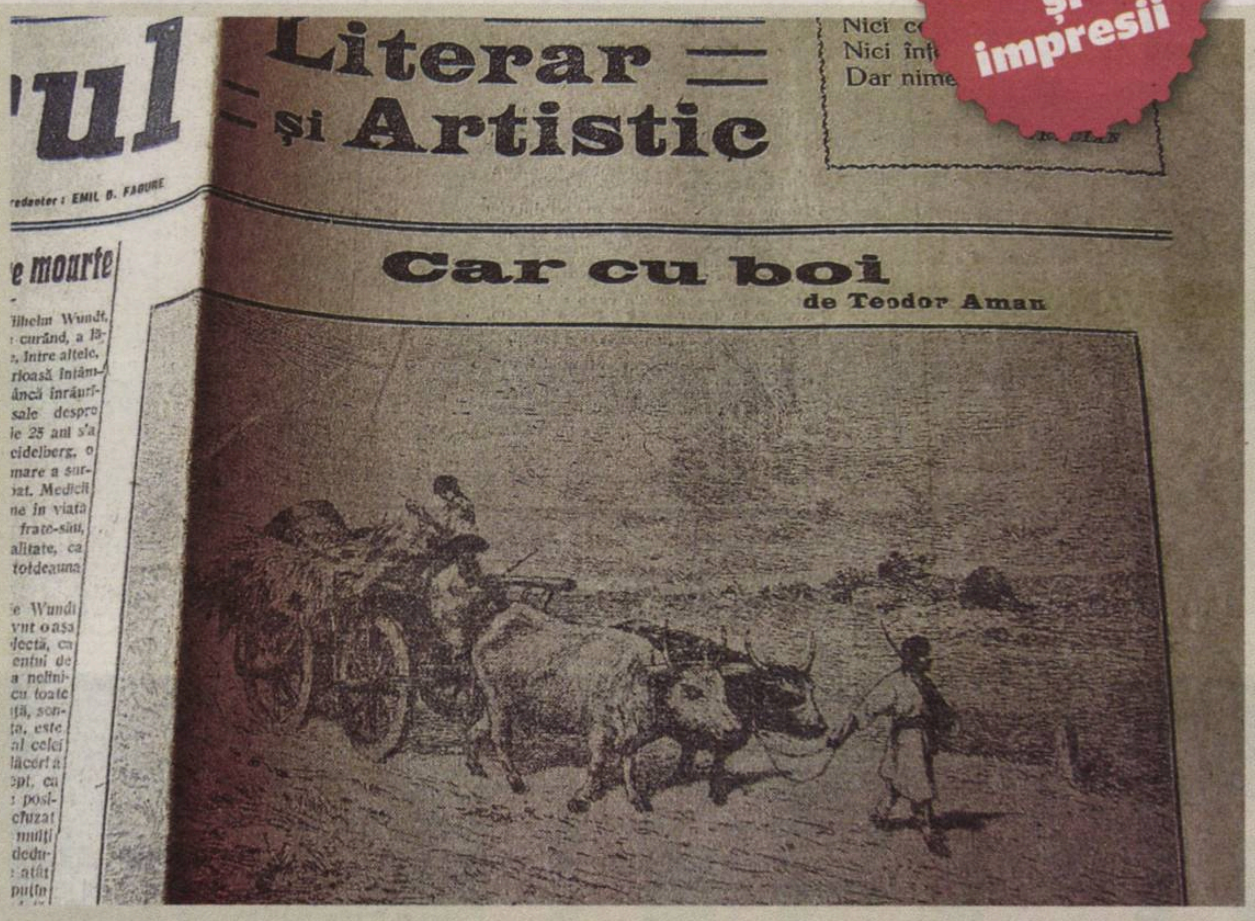

●● „Car cu boi, de Teodor Aman", așa era titrată imaginea de deschidere a primei pagini din nr. 2 al suplimentului „Adevărul literar și artistic" din 5 decembrie 1920, după care urma fotoexplicația: „Teodor Aman este unul dintre primii pictori mari ai României, s'ar putea zice pionerul artei picturale la noi. Gravura pe care o reproducem aci și care face parte din genul aqua-forte, pe care el l-a cultivat cu multă dragoste, dă o idee exactă a artei lui Aman. E o considerare idilică a naturei, o poetizare a ei, căreia naturalismul, cum ne-am obicinuit noi cu dânsul îi este strein. Dacă e îngăduită o comparație, am spune că din gravura de mai sus se degajează o poezie senină asemănătoare aceleia a Pastelurilor lui Alexandri, cu care Aman are de altfel multe afinități". Theodor Aman (20 martie 1831 - 19 august 1891) a fost întemeietorul primelor școli românești de arte frumoase de la Iași și București. Influențat de maeștrii Renașterii italiene, pictorul s-a inspirat din viața muscelenilor lăsând mai multe pânze cu peisaje din Câmpulung-Muscel și împrejurimi, printre care și „Car cu boi". ○ **Simona Chițan**

IERI ȘI AZI

Literarul, prin filele vremii

Simona Chițan

Răsfoind arhivele, am aflat cu surprindere că „Adevărul literar & artistic" de azi s-a numit și în perioada interbelică, dar și imediat după Revoluție „Adevărul de Duminică", fiind o revistă magazin.

Ieri. Încă din 1892, „Adevărul" a început să scoată duminica o pagină literară, unde se publicau versuri, schițe, nuvele, articole de critică, traduceri, cronici literare. Printre semnatarii rubricii se numărau: George Coșbuc, Victor Crăescu, Haralamb Gh. Lecca, A. Steuerman-Rodion, St.O. Iosif, I.T. Florescu, I. Popovici și alții. Caragiale a publicat aici, de asemenea, o importantă parte din „Momente" și „Schițe".

Din 26 septembrie 1894, a fost editat un supliment literar sub conducerea lui Anton Bacalbașa, intitulat „Adevărul literar", care și-a încetat apariția pe 13 februarie 1895.

La 5 martie 1895 apărea „Adevărul ilustrat", dar de la 1 iunie 1897 revista și-a schimbat iar titlul, devenind „Adevărul de Duminică", ce nu va mai fi editat separat, ci în cuprinsul ziarului „Adevărul".

„Adevărul literar și artistic" va reapărea la 28 noiembrie 1920, sub conducerea lui Emil D. Fague. De la 6 noiembrie 1921, conducerea revistei va fi preluată de A. De Herz (până la 21 iunie 1925). „Adevărul literar și artistic" va fi editat, în perioada interbelică, până la 28 mai 1939.

Azi. „Adevărul de Duminică" a fost publicat din 9 ianuarie 1990, ca supliment al ziarului „Adevărul", având 16 pagini, la prețul de 3 lei.

„Adevărul literar și artistic" a apărut din 14 octombrie 1990 (Anul I, nr. 37), în 12 pagini de tip magazin, în care erau pe lângă cronici literare articole de sport, dar și unele cu sfaturi ale medicilor. În editorialul semnat de redacția „Adevărul" se spunea: „Important însă e aceasta: tot ceea ce cititorul căuta în *Adevărul de Duminică* va găsi de-acum înainte în *Adevărul literar și artistic*. Profilul publicației, după cum vă veți putea convinge din chiar acest prim exemplar cu frontispiciu înnoit, rămâne același. Bogat, divers, acordat unei vaste palete de gusturi și preferințe. (...) Începând de astăzi, stimați citiori ai *Adevărul literar și artistic*, recuperăm încă un titlu acoperit de cunoscute merite în istoria, cu file nu îndeajuns răsfoite, a presei românești. O facem ca o recunoaștere și ca o asumare a datoriei ce-o avem de a continua fapta înaintașilor iluștri". ○

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Șeful de orchestră

*Directorul Filarmonicei, George Georgescu, care a făcut o intrare atât de fericită în viața noastră muzicală, aducând alăturea de darurile și cunoștințele unui mare șef de orchestră, tinerețea și avântul unui temperament de artist, a răspuns solicitării noastre și va scrie pentre **Adevărul literar și artistic** articole de ordin muzical. Astăzi, directorul Filarmonicei ne vorbește despre Șeful de orchestră – un subiect despre care are oarecare competență!...*

*Fericit a 'l număra printre colaboratorii lui, **Adevărul literar și artistic** îi mulțumește pentru bunăvoința cu care a răspuns solicitării sale.*

Șeful de orchestră
de George Georgescu

„O operă de artă e ca și natura, îndestul de vastă spre a fi divers interpretată, așa încât cutare simfonie a lui Beethoven după orcât de multe execuțiuni, să rămână deapururi nouă. (...) Aceiaș bucată poate suporta, în anume măsură, un tempo diferit, o diferită frazare, o nuanțare specială a tematicei întregi, ceiace face însă meritul unui dirigent nu e silirea unei concepții personale până la desfigurarea operei de executat, ci a găsi, a descoperi, a avea intuiția execuțiunei ce desvălue fondul primordial al operei în cel mai înalt grad.

Fiind vorba de intuiție ar urma că și în această privință dirigentul n'are nimic de învățat; și totuș nimic n'a compromis mai mult dirigenții în cariera lor, de cât încrederea prea mare în atotputernicia înzestrărei.

Dacă natura e mărinimoasă și înzestrează cu adevărat pe un ins, apoi acesta e dator a-i onora darul, îngrijindu-l, cultivându-l, crescându-l cât mai mult, ceia ce numai prin muncă și studiu neîntrerupt se poate obține.

De aceia, șeful de orchestră care la 101-a executare a simfoniei Eroica a lui Beethoven, nu o studiază ca la data întâi, și lucrând-o pentru a suta una oară nu descoperă într'însa lucruri noua, acela confundă chemarea de dirigent cu ceia ce mecanismul metronomului ajunge ca să îndeplinească". ○

*(articol publicat de George Georgescu în **Adevărul literar și artistic**, Duminică, 5 decembrie 1920, Seria II.- Anul I.- No.2)*

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

George Georgescu

„În fața sau în incinta Ateneului, George Georgescu merită un bronz grandios care să sune, când îl lovești cu degetul, sonor ca și sufletul său", spunea George Călinescu, în mottoul cărții „George Georgescu", semnată de soția Tutu Georgescu sau Toutou, cum o alinta, în scrisori, cel numit în familie Gogu. De altfel, Toutou, partenera mult devotată, i-a dăruit dirijorului și o fiică mult iubită, Ioana.

George Georgescu s-a născut la Sulina, la 12 septembrie 1887. Tatăl său, șef de vamă, a câștigat o vioară la loterie, pe numele băiatului, chiar în ziua venirii acestuia pe lume. Părăsit de mamă, crescut de o mamă vitregă pe care nu a putut s-o iubească niciodată din cauza asprimii, copilul și-a găsit alinare în acea vioară predestinată. Mai târziu a fugit de acasă pentru a se înscrie la Conservator, la clasa de violoncel.

După absolvire, George Georgescu pleacă în Germania, dar, în urma unui accident, renunță la violoncel și începe să dirijeze Filarmonica din Berlin sub îndrumarea cunoscutului șef de orchestră Arthur Nikisch. Se întoarce în timpul Primului Război Mondial în România și va fi, vreme de cinci decenii, director și dirijor al Filarmonicii, și, pentru opt ani, în trei etape, director al Operei din București.

A devenit celebru pentru concertele și înregistrările cu „Simfonia a IX-a" de Beethoven, iar sub bagheta sa au cântat cei mai mari soliști ai vremii. De neuitat a rămas concertul cu el la pupitru, George Enescu la vioară și Pablo Casals la violoncel.

Presa a încercat să-i dezbine pe marii muzicieni, cu titluri de genul „Enescu sau Georgescu?". Însă după ce l-a

George Georgescu

ascultat dirijându-i „Simfonia I", în noiembrie 1925, Enescu i-a scris: „Pentru a treia oară sau a patra oară în toată viața mea de compozitor, am avut adevărata emoție, nespus de dulce, care o resimte autorul când se simte în fine înțeles și se vede interpretat cu convingere... îndrăznesc să zic: cu dragoste!". George Georgescu a dirijat toate marile orchestre ale lumii, până în 1964, când a trecut în neființă. ○ **Simona Chițan**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Bolcea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Ottea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Suplimentul tipărit la TIPOMEDIA-București

APARIȚIE EDITORIALĂ

Cheever, povestitorul

Volumul scriitorului american John Cheever, „Povestiri. Integrala prozei scurte", distins cu Premiul Pulitzer, National Book Critics Circle Award și American Book Award, a apărut recent în românește

Un „Cehov al suburbiilor", Cheever („Bullet Park", „Totul pare un paradis") semnează inclusiv prefața acestei integrale de „nimicuri dichisite, uneori datate", scrise din „nevoia acerbă de a găsi o însemnătate morală în lanțul vieții".

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Cu o reputație de „dificil", John Cheever (1912-1982) evita să citească recenziile la cărțile sale, iar când acorda interviuri făcea orice ca să nu vorbească despre „a scrie", mai ales față în față cu ceea ce el numea una dintre „mașinăriile astea" – referindu-se la reportofoane. „Nu v-ați plictisit de atâta trăncăneală?", i-a spus unui reporter de la „Paris Review". Era primăvara lui 1969, abia îi fusese publicat romanul „Bullet Park". Cheever îl primise pe reporter în casa lui din Ossining, New York și „trișa" jucăuș: „N-ați vrea, mai bine, ceva de băut? Sau să luăm prânzul? Mă duc să verific dacă e gata. O plimbare prin pădure, și, apoi, ce ziceți de o baie în piscină?". „Nu-mi face mare plăcere să recitesc ce-am scris", spunea Cheever altădată, celor de la „Time" – stingând o țigară, aprinzându-și o alta – „de fapt, mi-ar plăcea să-mi rescriu romanele".

CANDOARE ȘI UMOR

John Cheever a început să scrie în 1930: povestiri pentru revista „The New Republic". Cinci ani mai târziu a început colaborarea cu „The New Yorker", unde a și publicat majoritatea povestirilor sale pe care le-a scris timp de mai bine de 40 de ani. Deși celebritatea i-au adus-o mai ales romanele, două dintre povestiri – „Radioul enorm" și „Înotătorul" – au spart gheața, chiar dacă „Înotătorul" a devenit populară mai degrabă printr-o ecranizare nereușită (1968). Declanșatorul faimei a fost însă Premiul Pulitzer, acordat pentru integrala prozei scurte în 1979, la un an de la apariția povestirilor în volum.

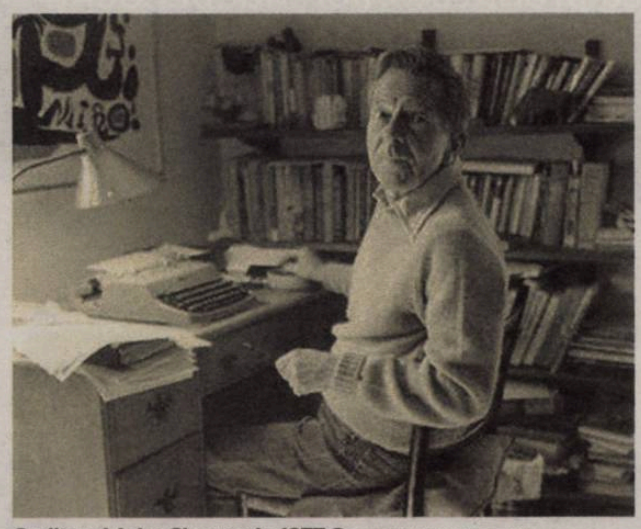

Scriitorul John Cheever în 1977 FOTO: PHOTOLAND CORBIS

„Poveștile mele favorite sunt cele care au fost scrise în mai puțin de o săptămână, deseori compuse cu voce tare. Eram sub arcada de la intrarea unui apartament de pe Fifty-ninth Street, când am scris, cu voce tare, sfârșitul de la «Adio, fratele meu!». «Ah, ce poți să faci cu un om ca ăsta?», am întrebat, încheind cu: «Și am rămas privind femeile goale cum ieșeau din mare!». «Vorbiți singur, domnule Cheever...», mi-a atras atenția portarul, politicos", mărturisește Cheever în prefața de la „Povestiri. Integrala prozei scurte" (Editura Polirom, traducere și note de Ciprian Șiulea). Într-adevăr, ritmul povestirilor e cald, firesc, aproape rostit. Cheever are și candoare, și umor. Fiecare personaj este un membru al „familiei americane": nevasta Irene, care plânge ascultând la radio – o întâmplare parcă suprarealistă –, cum se ceartă vecinii, fratele dintr-o familie care tocmai și-a pierdut mama și nu se liniștește până nu e sigur că lui o să-i revină un gheridon, lăsat prin testament – doar ca să-l așeze în sufragerie, reconstituind trecutul, să poată provoca amintirile și contempla galeria de morți a familiei – fantome cochete cu destine tragice, Cora, udând gazonul pe o ploaie torențială, într-un acces de nebunie casnică, sau micuța Carlotta, care ar vrea să devină mai repede domnișoară, să nu mai fie „o fetiță".

Cea mai mare calitate a acestor povestiri e dată de felul în care Cheever transformă niște adevăruri intime și sociale usturătoare în emoție. Emoție care dezarmează, așa cum dezarmează și finalurile neașteptate, lăsând de fiecare dată loc pentru o mirare.

Info

John Cheever, „Povestiri. Integrala prozei scurte"
Editura Polirom
Pagini: 760
Preț: 39.95 RON

PUBLICITATE

Programul Galeriei:
L-V:11:00 - 19:00
Sâmbătă :10:30 -14 :30
Duminică:Închis

Galeria COLORS ART

este singura galerie de artă modernă din România specializată în artiști români, care au lucrat și în străinătate, cu cote internaționale

Artiștii galeriei:

Isaac ANTCHER
Corneliu BABA
Dimitrie BEREA
Victor BRAUNER
Constantin BRANCUSI
Mircea CIOBANU
Aurel COJAN
Jean DAVID
Natalia DUMITRESCU
Francois GALL
Lucian GRIGORESCU
Nicolae GROPEANU
Etienne HAJDU
Jacques Hérold
Marcel IANCU
Alexandru ISTRATI
George MARCULESCU
Samuel MUTZNER
Paul NEAGU
Gheorghe PETRASCU
Jules PERAHIM
Magdalena RADULESCU
Victor ROMAN
Paul SCORTESCU
Arthur SEGAL
Michel SIMONIDY
Victor VASARELY

Jacques Hérold(1910 - 1987)

De la Suprarealism la abstracționismul liric

Expoziția va avea loc în perioada 12 mai-2 iunie 2011. Vernisaj,joi 12 mai,începând cu ora 18:00.

Jacques Hérold - Le mouvement des levres, 1968

Jacques Hérold - Jolie Blonde, 1938

Jacques Hérold - La femmoiselle, 1945

În 1927, Jacques Hérold, născut în Moldova, pleca spre Paris trecând prin București pentru a studia la Școala Națională de Arte Frumoase, la exact 29 de ani, după ce un alt compatriot olteanpe nume Constantin Brâncuși, făcuse același lucru. Cu acesta se întâlnește la Paris în 1931, devenind nu numai prieten, dar și bucătar, instalator, secretar, ajutor de sculptor al acestuia. Despre Jacques Hérold, în România se cunoaște prea puțin, dar în Franța el a fost considerat unul dintre cei mai mari artiști ai Suprarealismului în grupul marelui poet Andre Breton, alături de : Picasso, Dali, Marcel Duchamp, Tanguy, Max.Ernst, Lam, Dominguez, Magrite și compatriotul său din Piatra Neamț, Victor Brauner. *Colors Art Gallery*

"Hérold, un tăietor de lemne în fiecare strop de trandafir" *Expoziția personală la Galeria Cahiers d'Art-1947, Andre Breton*

"Îmi aduc aminte de tânărul Hérold în 1937, plimbându-se pe bătrânele străzi din cartierul Montparnasse, înalt, solid, cap de berbec, cu ochi de pescăruș, purtând cu noblețe semnele unei sărăcii meticuloase, cu fruntea îngândurată și transpusă unui vis. Astăzi este același, cu fruntea mai senină, ca o plajă la mare joasă, corpul și înfățișarea mai amplă, dar ochiul tot timpul în alertă, pentru a culege cu trecerea orelor, florile-zâne ale fascinației". *Les Demeures D'Hypnos-1976 , Patrick Waldberg*

"Jacques Hérold și-a consacrat viața de artist pentru a își depăși timpul și și-a cucerit propiul spațiu acum când nu mai este între noi. Dăinuirea operei sale, care va interesa din ce în ce mai mult posteritatea, o să îl aducă irezistibil la un sens inversat și complementar, să cucerească spațiul timpului." *Jacques Hérold-1995, Sarane Alexandrian*

"Considerarea visului ca un drum de cunoștere umană interioară, este o idee modernă căreia Hérold și suprarealiștii i-au dat o mare importanță, insistând aupra tuturor problemelor care includ realitatea. Înaintea lor foarte puțini au avut această îndrăzneala. Suprarealiștii au insistat tot timpul, încercând să salveze frumosul chiar în momentul când acesta era amenințat." *Jacques Hérold et le Surrealisme(1910-1987)Museei Cantini Marseille-2010 ,Christophe Dauphin si Rose-Helene Iche.*

Colors Art Gallery, Strada Puțul lui Zamfir nr.22-24,sector1,București
Tel:(+40)21 211 57 28 Fax:(+40)21 210 50 42Email:office@colors-art.ro Web:www.colors-art.ro

TEATRUL CA LUME

Umorul cu o bere e plăcere

„Cupluri", spectacolul regizat de Vlad Zamfirescu la Godot Cafe-Teatru, în București, este entertainment pur, într-un spațiu care fructifică din ce în ce mai mult originalitatea producătorilor independenți

FOTOGRAFII DE SIMONA ȘUȘNEA

Andreea Vasile și Tudor Istodor

Vlad Zamfirescu ia umor catalizator din piesele scurte ale dramaturgului Donald Margulies și-l lasă să mocnească în scene aparent banale. Îi folosește forța gradat, până la un nivel în care tensiunea ilariantă devine insuportabilă.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

●● Fiecare schimb de replici ascunde nu un gag, ci o enigmă. Textul este inteligent și inofensiv-ireverențios.

În Godot Cafe-Teatru, spectatorii stau așezați la mese, fiecare cu ceva de băut în față, iar pe scenă se întâmplă același lucru. Într-o atmosferă atât de relaxată este evident că nici actorii nu pot fi crispați. Echipa e sudată: Diana Cavallioti, Andreea Vasile, Irina Velcescu și Cristina Florea au mai jucat împreună, alături de Vlad Zamfirescu, în „Niște fete".

Tudor Istodor joacă alături de Irina Velcescu în „XXL (Fat Pig)", la Teatrul Act. Conform ultimelor grile de evaluare inventate de către om, se poate spune că ei sunt și foarte buni prieteni, pentru că râd la aceleași poante.

Vlad Zamfirescu și-a propus să monteze la Godot „o glumiță", iar spectacolul său este amuzant fără să fie isteric. Umorul nu este căutat, ci apare singur, de peste tot: de sub mustața scorțoasă a lui Tudor Istodor, din grimasele bulversate ale Andreei Vasile, din tăcerile nătânge ale lui Conrad Mericoffer, din „dulcegăriile" necuviincioase ale Dianei Cavallioti.

Diana Cavallioti și Conrad Mihai Mericoffer

LA CE RÂDEM

Un tip și o tipă care au refuzat onoarea de a fi nașii copilului unor vechi prieteni află că tocmai au mâncat la cină ceva ce-ar fi trebuit să-i lege pe vecie de micuț. Un soț încornorat de o soție paraplegică este binecuvântat de apariția în peisaj a unei foste iubite actualmente „hot", dar cu trecut supraponderal. Un polițist dur, însărcinat cu supravegherea unei ex-dependente de droguri tăinuiește la piept un trandafir, așteptând momentul în care să-și deconspire iubirea. Situațiile sunt cât se poate de plauzibile.

La acest spectacol l-am văzut pe Nae Caranfil, regizorul de film, acum spectatorul, râzând în hohote. ✪

Info

Cupluri
după Donald Margulies
Regia: Vlad Zamfirescu
Cu: Tudor Aaron istodor, Diana Cavallioti, Irina Velcescu/ Andreea Vasile, Conrad Mihai Mericoffer, Cristina Florea

●●●●●

DE IERI
ZERO MOSTEL

Zero Mostel și Nathan Lane au jucat rolul lui Estragon în „Așteptându-l pe Godot", de Samuel Beckett

Ionuț Socîu

●● Actor celebru de comedie american, Zero Mostel a fost una dintre victimele „vânătorii de vrăjitoare" din anii '50 și i s-a interzis pentru o perioadă dreptul de a juca la Hollywood. Numele lui adevărat era Samuel, iar porecla „Zero" i-a fost dată de unul dintre primii săi impresari, care a spus că „zero i se potrivește, pentru că el este un tip care o ia mereu de la capăt". La fel ca mulți alți actori ai epocii aflați pe listele Comitetului pentru Activități Antiamericane, Mostel și-a găsit un refugiu în teatru la sfârșitul anilor '50: a jucat rolul lui Jean în „Rinocerii" (pentru care a câștigat un Premiu Tony), rolul lui Leopold Bloom într-o adaptare după „Ulise" și rolul lui Estragon. A murit în timp ce repeta rolul lui Shylock în piesa lui Arnold Wesker, „The Merchant" (o rescriere a piesei „Negustătorul din Veneția"), eveniment care l-a determinat pe Wesker să scrie cartea „The Birth of Shylock and the Death of Zero Mostel". ✪

DE AZI
NATHAN LANE

●● Întâmplarea face că Nathan Lane a jucat două roluri pe care le-a interpretat și Zero Mostel și pentru amândouă a câștigat câte un Premiu Tony; în 2004, Lane a refuzat să joace rolul lui Tevye în music-hallul „Fiddler on the Roof", tocmai pentru că nu voia să mai fie comparat mereu cu Mostel. Rolul care l-a făcut celebru a fost cel al lui Max Bialystock în „The Producers" (un remake al filmului regizat de Mel Brooks, cu Zero Mostel în rolul lui Max). Lane a jucat acest rol și pe scenă (atât pe Broadway, cât și în West End), devenind astfel unul dintre cel mai bine plătiți actori din teatrul american: „Ceea ce le-a plăcut la nebunie spectatorilor din Londra atunci când au văzut «The Producers» au fost glumele despre naziști. Dacă spectatorii din New York au fost doar amuzați de aceste glume, publicul londonez a fost în delir", spunea Nathan Lane într-un interviu. ✪

PE SCURT

PARIS

Premiul Molière pentru Christian Hecq

●● **Christian Hecq (foto)** a obținut Premiul Molière pentru cel mai bun actor în rol principal, pentru rolul din spectacolul „Un fil à la patte", în cadrul ediției din 2011 a celor mai importante distincții din teatrul francez. Actorul de origine belgiană a triumfat în acest sezon în celebra piesă de vodevil, pusă în scenă de Jérôme Deschamps la Comedia Franceză, unde interpretează rolul Bouzin, un ajutor de notar. Catherine Hiegel a fost desemnată cea mai bună actriță a anului pentru rolul din piesa „La Mère" de Florian Zeller. Două producții au obținut câte trei trofee: „Le Repas des fauves", la categoriile „Teatru privat", „Cea mai bună adaptare" și „Cel mai bun regizor" (Julian Sibre) și „Un fil à la patte", la categoriile „Teatru public", „cel mai bun actor în rol secundar" (Guillaume Gallienne) și „cel mai bun actor în rol principal" (Christian Hecq). ✪

BUCUREȘTI

„Apașii", la Național

●● Teatrul Radnóti din Budapesta va prezenta la Sala Atelier a Teatrului Național București spectacolul „Apașii", marți, 3 mai, de la ora 20.00. Tema piesei este una de mare actualitate: problema turnătorilor. Piesa a fost scrisă în 2009 la cererea Teatrului Radnóti pentru actorii trupei budapestane de către autorii Géza Beremányi și Krisztina Kovács. Este prima montare pentru teatru a regizorului de film Ferenc Török. În distribuția spectacolului îl găsim pe actorul Sándor Csányi, vedetă de notorietate a cinematografiei naționale ungare (peste 40 de roluri în filme, 20 de roluri în teatru), laureat a numeroase premii de interpretare masculină și medaliat cu Crucea de Cavaler a Republicii Ungare. Spectacolul va fi titrat în limba română. ✪

CINEMA SCOP

Altă adaptare reușită după Philip K. Dick

Scrierile autorului SF sunt atât de des ecranizate pentru că au două elemente cheie: o teorie complicată a conspirației și un exces de invenție

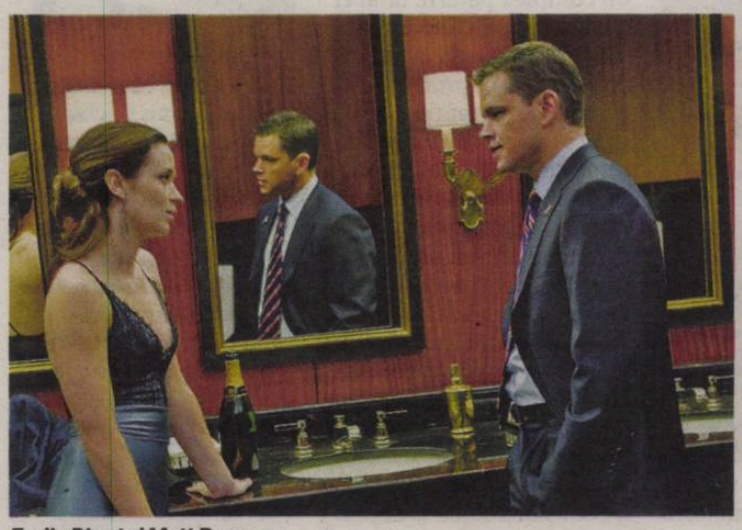

Emily Blunt și Matt Damon

Personajul interpretat de Matt Damon și angajații Biroului

Filmul „The Adjustment Bureau" conține toate mărcile K. Dick, adică e infuzat de paranoia și jonglează cu false identități.

Anca Grădinariu

●● Parafrazând tagline-ul acestui film, ne-am putea întreba dacă Hollywoodul își controlează propriile producții sau există forțe nevăzute, de dincolo de mormânt, care îl ghidează? Povestea de dragoste postumă dintre industria americană de film și lumea schizoidă și nebună a scriitorului Philip K. Dick frizează deja obsesia. Poate că scrierile autorului SF sunt atât de des ecranizate pentru că au două elemente cheie: o teorie complicată a conspirației și un exces de invenție.

SF e un gen umanist, rezonant mai ales atunci când încearcă să spună ceva despre ceea ce suntem. „Scanner Darkly", de exemplu, devine extrem de emoționant când, în final, aduce un tribut prietenilor pierduți.

La fel, „Blade Runner" se folosește de imaginile cyberpunk ca de un vehicul ca să întrebe dacă oamenii pot avea vieți împlinite, fericite, când se confruntă în orice moment cu propria mortalitate. Sunt idei „high concept", dar și o modalitate de a explora cele mai profunde frici ale noastre și de a investiga câtă putere deținem asupra existențelor noastre.

Info
Gardienii destinului (The Adjustment Bureau - SUA, 2011)
Regia: George Nolfi
Cu: Emily Blunt, Matt Damon

●●●●●

BIROUL CARE NE CONTROLEAZĂ VIEȚILE

Ca și filmele citate, „The Adjustment Bureau" e o adaptare după Phillip K. Dick și jonglează cu teme similare. Matt Damon interpretează un politician care devine conștient de existența unor superoameni dintr-o organizație fantomatică ce-i manipulează viața. E forțat să lupte împotriva controlului lor ca să poată fi împreună cu dansatoarea interpretată de Emily Blunt.

Supravegheat de Președinte (un fel de Dumnezeu), Biroul trebuie să se asigure că viețile muritorilor nu se abat de la un plan atent ticluit. Intrigant. Filmul, regizat de George Nolfi, scenaristul lui „Bourne", conține toate mărcile K. Dick: e infuzat de paranoia și jonglează cu false identități.

Angajații Biroului - toți în costume impecabile, misterioși, se asortează perfect cu o canava enigmatică newyorkeză. Abilitatea acestora de a folosi orice fel de uși ca portaluri este un motiv vizual frapant. Și mai interesant, forțele supranaturale sunt combinate cu slăbiciuni de caracter, așa că lucrătorii destinului suferă de epuizare emoțională pentru că lucrează în slujba unui plan pe care nu-l înțeleg. Damon, actor care nu-i în stare să facă un rol prost, este, din nou, excelent în rolul unui bărbat care luptă pentru alegerile sale și care e sfâșiat între presiunea Biroului și cea politică. Cu figura lui de everyday man și cu stilul său de joc reținut, izbutește aproape miraculos să exprime tumult interior. Chimia dintre el și Blunt e tulburătoare și reală.

Din păcate, puterile Biroului sunt prost definite și Nolfi nu e sigur dacă trebuie sau nu să-l ia în serios, mai ales în momentele sufocate de dialogurile proaste. În plus, există și câteva sincope logice ce subminează dilema morală din centrul poveștii. Însă e admirabil că „The Adjustment Bureau" își pune întrebări profunde și că o face aruncând pe ecran un cuplu de care-ți pasă cu adevărat.

PE SCURT

PARIS

Ceaușescu ajunge și în Franța

●● Mandragora International, parte a grupului Mandragora Films, a lansat primul film în cinematografele din Hexagon: „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu", lungmetrajul lui **Andrei Ujică (foto)**, care va rula la Cinéma du Panthéon timp de cinci săptămâni și la MK2 Beaubourg timp de trei săptămâni. Premiera filmului a fost întâmpinată cu entuziasm de criticii din Hexagon, aproape 20 de articole apărând pe această temă în presa franceză. Filmul a mai fost până acum distribuit în Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg, Portugalia și SUA.

BUCUREȘTI

Filmele de la Cannes vor veni și la noi

●● Cinci filme selecționate pentru competiția Festivalului de la Cannes au fost deja achiziționate de Independența Film și urmează să fie distribuite în România în următoarele luni: „Melancholia", de Lars von Trier, „Habemus Papam", de Nanni Moretti, „Polisse", de Maiwenn le Besco, „Le Gamin au velo", de Frații Dardenne, „La Piel que Habito", de Pedro Almodovar. De asemenea, unul dintre lungmetrajele distribuite de Independența Film în România va rula în afara competiției: „Michel Petrucciani", de Michael Radford. Competiția Cannes 2011 va avea loc între 11 și 21 mai.

PUBLICITATE

DILEMA VECHE vă recomandă PIANUL CĂLĂTOR

1 - 21 aprilie 2011 în 12 orașe din România
TURNEU EXTRAORDINAR DE RECITALURI AL PIANISTULUI

HORIA MIHAIL

PE URMELE LUI FRANZ LISZT

www.pianulcalator.ro

Organizatori: Radio România Cultural, accendo
Co-producător: TVR CULTURAL
Parteneri: Orchestrele și Corurile Radio, noeland, Radio România Regional
Eveniment recomandat de: Radio România
Partener oficial: PORSCHE ROMANIA
Sponsori: ROMGAZ, BCR, JTI, DenmarkDesign
Parteneri media: Radio România Actualități, Radio România Muzical, Jurnalul Național, LiterNet.ro, Arte, Cultural, Sapteseri, RL, Artmark, DILEMA, adevărul

FLASH BOOK

Nici măcar porno

După „opere cumplite" (2009), antologia de proze scurte scrise pentru diverse reviste, Florin Piersic jr revine cu un roman

Scris destul de prost de un narator pisălog, „Romantic Porno" este un volum cu titlu inadecvat, destinat doar fanilor și cititorilor naivi.

Marius Chivu

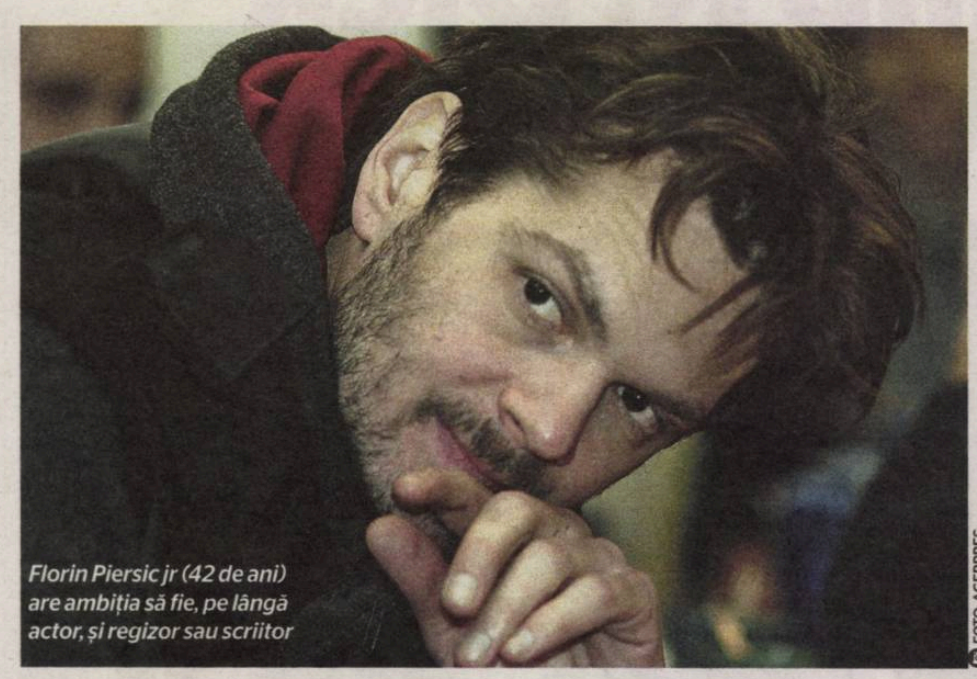

Florin Piersic jr (42 de ani) are ambiția să fie, pe lângă actor, și regizor sau scriitor

FOTO: AGERPRES

●● O fantezie în trei numai bună de Bad Sex Award:

„Mâinile mele nu ezită nici o secundă atunci când coboară spre pantalonii mei și îmi deschid fermoarul și imediat pantalonii mei ajung pe podeaua dormitorului, dar gura mea nu se dezlipește de gura Sophiei, și acum Sophia îmi simte sexul pulsând în apropierea ei, și mâna ei mă caută și mă găsește și mă strânge cu putere, și degetul ei mare se plimbă peste picătura transparentă care udă vârful sexului meu. În închipuirea mea, îl văd cu coada ochiului pe bărbatul cu fața întunecată, îl văd ieșind din sexul Sophiei și îl văd cum se lasă în jos și-i depărtează fesele ca două lune pline, și gura lui se apropie de soarele mic la care a visat atâtea ore întregi, și limba lui atinge fiecare rază a soarelui și multă lumină îi inundă ființa întunecată. În închipuirea mea, Sophia mă ține strâns în mâna ei, iar eu simt că o să explodez foarte curând, și brusc mâna Sophiei își slăbește strânsoarea de clește și mă abandonează o clipă. În închipuirea mea, Sophia își linge podul palmei cu multă salivă și apoi mă atinge din nou, și mângâierea ei devine alunecoasă și precisă, și acum buzele ei stau foarte departe de sexul meu, iar bărbatul nu se mai vede, el și-a îngropat fața între lunile Sophiei, și limba lui gustă și explorează fiecare milimetru din locurile ude ale Sophiei, iar Sophia e mai udă ca niciodată și brusc vârful limbii ei atinge vârful sexului meu tumefiat de așteptare. În închipuirea mea, mor. Buzele Sophiei descoperă încet fiecare venă și fiecare arcuire a sexului meu, iar eu simt că-mi pierd mințile..., fac un efort supraomenesc și îmi retrag sexul din gura Sophiei, și sexul meu pulsează și se leagănă singur prin aer..."

„SEXUL TARE CA PIATRA"

Patru personaje, doi bărbați și două femei, își intersectează viețile amoroase de-a lungul unei singure nopți, între ora opt seara și ora opt dimineața (Guillermo Arriaga și Paul Thomas Anderson par să fi fost influențele directe), în timp ce naratorul se joacă, de fapt, de-a naratorul, fie tachinându-și personajele, fie alăturându-li-se, din plictiseală sau din gelozie, în diverse scene.

Romanul e, astfel, construit în jurul unui actor de 35 de ani, sex-simbol („echivalentul lui Brad Pitt"), talentat și arogant, obișnuit ca femeile, orice femeie, să cadă automat în plasa deasă a farmecului său studiat, tipul macho care visează să fie „fantezia secretă a tuturor femeilor de pe pământ".

La vernisajul de la ora opt seara, unde se duce la vânat de sex, este, pentru prima dată cu adevărat, sedus de Sophia, o femeie sofisticată cu care ajunge repede în mașina ei, moment suficient de intens pentru a se îndrăgosti iremediabil. Sau, cum spune naratorul, „oamenii nu reușesc să se cunoască nici măcar într-o viață întreagă, așa cum au făcut-o ei doar într-o oră". Ce trebuie să înțelegem de aici este forța destinului, a dragostei la prima vedere, a jumătății găsite și recunoscute instantaneu, adică a predestinării.

Aceasta este și intriga (cât de cât romantică, dar neverosimil de porno) a cărții, restul nopții/romanului fiind umplut cu cele două scene ale rupturii: Sophia îl părăsește pe Cavanosa, bătrânul ei soț care, bolnav incurabil, moare în baie nu înainte de a avea un lung coșmar, la fel ca Nebuna, femeia fără însușiri pe care actorul o folosește sexual, lăsând-o apoi pradă depresiei și telefoanelor ei disperate. Pe la trei dimineața, actorul și Sophia au parte de sexul amânat, dar mult așteptat, pentru ca peste o oră, într-un moment de introspecție, să aflăm că Sophia are și un complex patern: tatăl ei a părăsit-o pe când era mică, de unde și nevoia unei figuri masculine protectiv-dominatoare în viața ei. Clasic, ca să nu zic clișeu. La opt dimineața vine și finalul romanului, când naratorul este, în sfârșit, „deconspirat" drept un nebun într-un ospiciu care a scris toată noaptea la romanul tocmai citit din nevoia proiecției unui dublu macho în pielea căruia să-și împlinească fanteziile. (Meta) intervențiile naratorului chiar au fost niște frecții la un picior narativ de lemn. De ce totul trebuia să fie atât de străveziu?!

NICI ROMANTIC, NICI PORNO

Nu e nimic romantic (în afara ideii de predestinare) și, din păcate, mai nimic porno aici, iar problema cu sexul în acest roman cu titlu promițător nu este frecvența acuplărilor (mai degrabă lipsa lor), nici măcar clișeele, ci limbajul. Și nu din cauză că ar fi explicit, ci prost folosit: de la comparații ridicole și repetitive („sexul tare ca piatra") la folosirea improprie a cuvintelor, până la umorul involuntar („sexul meu se leagănă singur prin aer"). Scris destul de prost, redundant și pudic (cuvântul „sex" apare de zeci de ori în doar câteva pagini) de un narator pisălog, străveziu în semnificații, „Romantic Porno" este un roman cu titlu inadecvat, destinat doar fanilor și cititorilor naivi. ●

Info

Romantic Porno
de Florin Piersic jr.
Editura Humanitas, 2011
●○○○○

PE SCURT

BUCUREȘTI

„Istoria lecturii", în librării

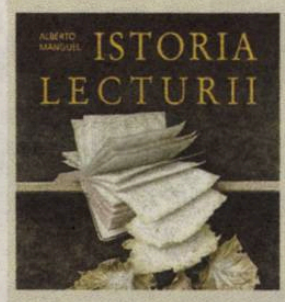

●● Cunoscutul studiu „Istoria lecturii", de Alberto Manguel, tradus și publicat de Editura Nemira, apare în librării luna aceasta. Alcătuită din 22 de capitole, cartea este o analiză erudită a practicilor de lectură și a evoluției lor din Antichitate și până în prezent. Propunând o abordare tematică, autorul se apleacă asupra obiceiurilor și a codurilor de lectură într-o poveste a lecturii care invită la lectură. Alberto Manguel a semnat și volumul „Biblioteca nopții", despre rolul bibliotecilor în civilizația noastră, publicat recent de aceeași editură. ●

NEW YORK

Ebook-urile câștigă teren

●● Potrivit celui mai recent studiu realizat de Association of American Publishers și dat publicității săptămâna trecută, ebook-urile se vând din ce în ce mai bine în Statele Unite. Analizând informațiile furnizate de editurile de peste Ocean, instituția menționată anunță o premieră. În luna februarie a acestui an s-au vândut ebook-uri în valoare de 90, 3 milioane de dolari. Vânzările de carte în format clasic s-au ridicat, în aceeași lună, la numai 81, 2 milioane de dolari, potrivit documentului citat de ziarul „The Guardian". ●

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Opera unei fantome

Romanul „Fantoma de la Operă", de Gaston Leroux, va fi distribuit împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Romanul a fost publicat de Editura Adevărul în traducerea Mihaelei-Anna Mihailide. Traducătoarea este de părere că „Fantoma de la Operă" nu este un roman polițist și nu merită nici ștampila de „roman de groază".

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

„Cu alte cuvinte, cei care se dau în vânt după diverse creaturi scăpate din laboratoare subterane, care irump din carnea zdrențuită și mustind de sânge a vreunui biet humanoid inoculat cu vreun virus care, sfidând legile cunoscute ale biologiei, are și proprietăți reproductive, ei bine aceștia vor fi dezamăgiți și nesatisfăcuți de groaza rafinată din anumite pasaje ale romanului lui Gaston Leroux", spune Mihaela-Anna Mihailide, care consideră că Leroux intră în familia nobililor Agatha Christie, Edgar Allan Poe, Sir Arthur Conan Doyle sau a contemporanului Arturo Pérez Reverte.

„Fantoma de la Operă" îți redescoperă, reamintindu-ți esențialul, o lume, punctează traducătoarea, care arată că spectacolul de operă era pe atunci mult mai important (decât a fost și mai ales este considerat la noi), că opera era o lume în sine, un loc unde, sub o arhitectură uriașă (ca stil și amploare), viața mergea înainte după ritmul propriu, indiferentă la schimbările (destul de sângeroase, de altfel) din istoria Franței.

Ilustrație din romanul „Fantoma de la Operă", de Gaston Leroux

ANALIZĂ DE STIL

„Precursor al realismului magic, l-aș numi, dar spre deosebire de Garcia Márquez, la care totul pornește dintr-o (ipotetică) sferă reală care se întrepătrunde atât de bine cu fantasticul încât finalul este triumfător în acea ultimă zonă, la Gaston Leroux plecăm din capul locului de la o iluzie, iar atunci când ni se descoperă busola realului, impresia, ecoul acelei inițiale lumi fantastice este atât de puternică încât aruncă o umbră de îndoială asupra realului...", afirmă Mihaela-Anna Mihailide.

Traducătoarea mai remarcă acele treceri, în cursul narațiunii, de la timpul imperfect la prezent. Ele se datorează autorului de scena-

rii de film care a fost Gaston Leroux. La începutul secolului al XX-lea, în 1918, Gaston Leroux scria scenarii pentru filme scurte, de 30 de minute, în general adaptări ale romanelor sale.

În martie 1922 apărea și lungmetrajul „Il était deux petits enfants"/„Au fost odată doi copilași", scenariul aparținându-i în totalitate. În roman, mișcările efectuate de o eventuală cameră pot fi urmărite mai ales la descrieri: „Ajunseră, tot cățărându-se, pe acoperiș. Ea aluneca pe acoperișuri, ușoară și în largul ei, aidoma unei rândunici. Parcurseră cu privirea spațiul pustiu dintre cele trei domuri și frontonul triunghiular". (cap. 13, „Lira lui Apollo").

SURSE DE INSPIRAȚIE

Nu un accident (real) cu candelabrul a fost cel care l-a inspirat pe Leroux să scrie acest roman. „Muza lui Leroux a fost, așa cum am mai spus-o, Opera însăși, pe care a iubit-o enorm", atrage atenția traducătoarea, citându-l chiar pe autorul romanului: „Vizitați Opera într-o zi, cereți să vă plimbați nestingherit, fără vreun cicerone stupid". Este o invitație deghizată într-un mister care ar stârni oricui curiozitatea de a pătrunde în acel... templu al muzicii.

Despre personajul feminin principal s-a afirmat că era o figurantă, care sub influența magică a Fantomei, devine, peste noapte, soprană. Teoria nu se susține, pentru că Christine Daaé a cântat din copilărie, a absolvit Conservatorul și cu foarte multă muncă a ajuns la măiestria aceea artistică.

Gaston Leroux cunoștea importanța și seriozitatea studiului unui artist liric de valoare.

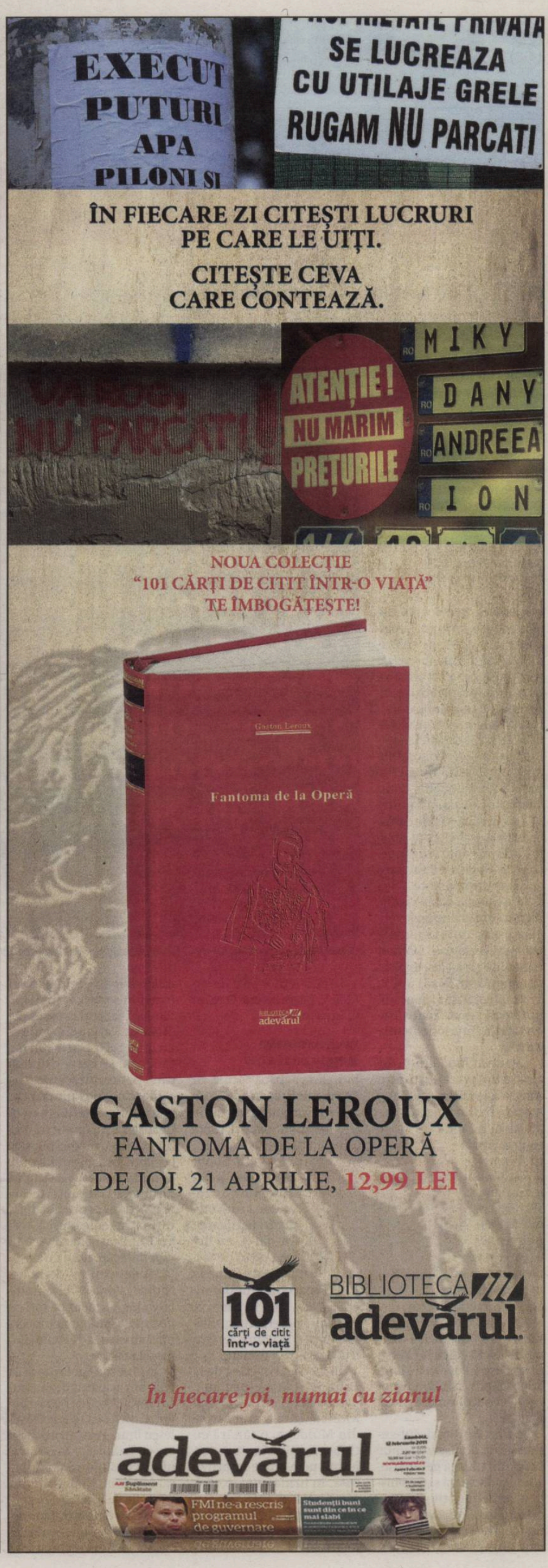

Religiosul, în arta co

După Revoluție, scriitorii Mircea Cărtărescu, Dan Stanca, Petru Cimpoeșu, Tatiana Niculescu Bran, alături de r au abordat problematica religiosului, în romanele și, respectiv, spectacolele lor de teatru

Artiștii au reflectat în lucrările lor și parcursul căutării divinității, dar și strigătul de neputință al necredinței. Printre artiștii plastici care au ales după 1989 tematica religioasă se află Sorin Dumitrescu, Marian și Victoria Zidaru sau, mai nou, Alexandru Rădvan.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

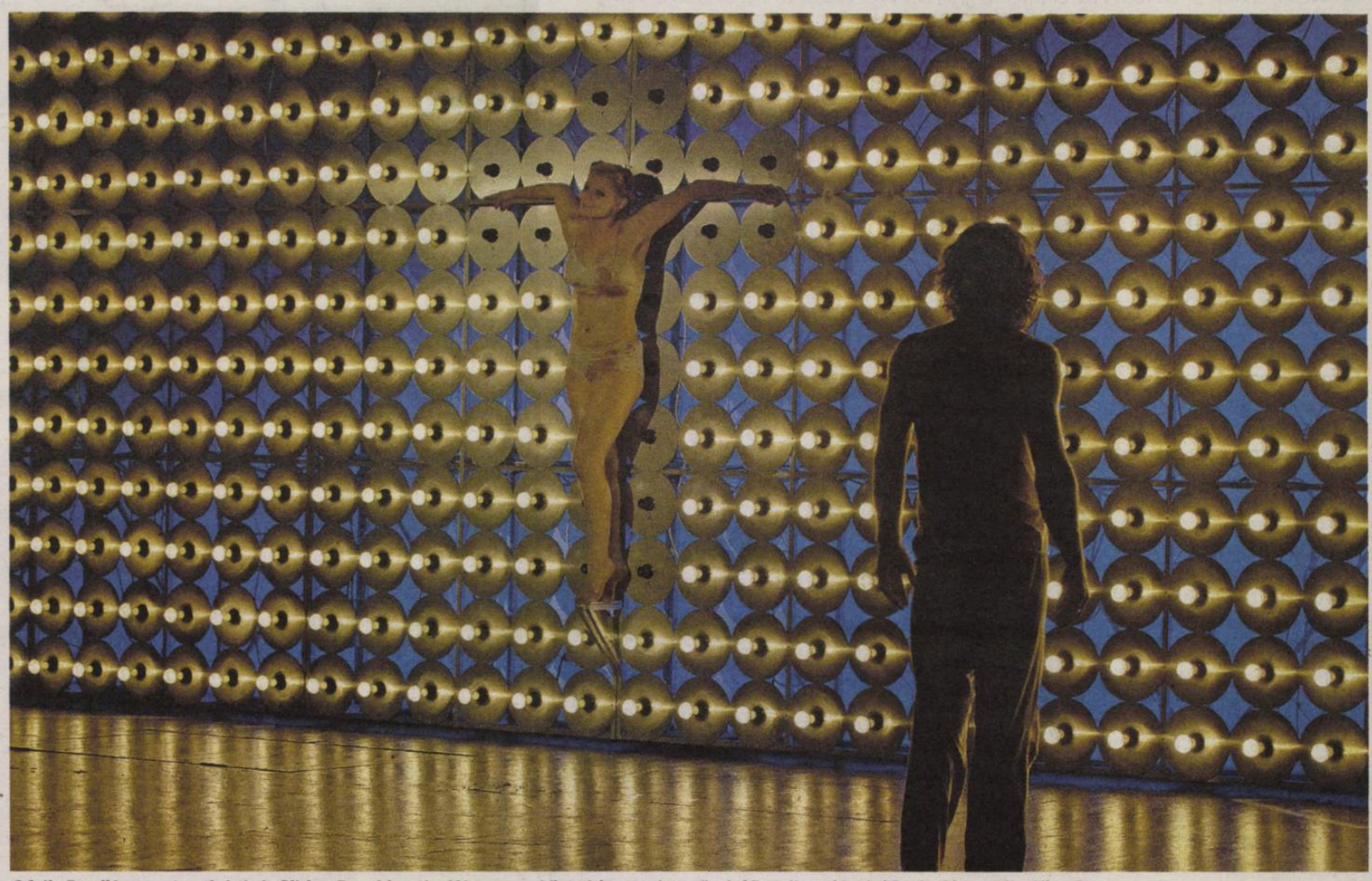

Ofelia Popii în spectacolul de la Sibiu, „Breaking the Waves sau Viața binecuvântată a lui Bess", regizat lui Radu Alexandru Nica FOTO: TEATRUL „RADU STANCA" SIBIU

„În anii '80, elementele creștine și referințele religioase erau vânate de cenzură și scoase din manuscrisele acelora dintre scriitorii noștri care se încăpățânau să le folosească. Dar, dacă scriitorul refuza compromisul, până la urmă, într-un fel sau altul, reușea să-și publice volumul", apreciază criticul Daniel Cristea-Enache, dând exemplu „Urcarea muntelui" de Ileana Mălăncioiu, apărut în 1985, „care mustește de referințe religioase, ca și de aluzii anticeaușiste aproape transparente".

După 1990, odată cu dispariția cenzurii, temele religioase au putut fi abordate în toată libertatea și, potrivit criticului, ele au fost exploatate abundent, după cum, la capătul celălalt al spectrului tematic, sexualitatea a inundat din interior paginile cărților.

„Pe acest fundal, s-au detașat câțiva prozatori pentru care religiosul, spiritualul și metafizicul fac parte din structura intimă a gândirii și expresiei lor. Acestea nu sunt simple teme ori aspecte, ci elemente constitutive și în scrisul lui Dan Stanca (practic, în toate romanele lui), și în cel al lui Mircea Cărtărescu («Orbitor»), și în cel al lui Petru Cimpoeșu («Povestea Marelui Brigand», «Simion liftnicul»)", explică Daniel Cristea-Enache.

Poeții „milenariști" s-au întors spre ortodoxie

În fine, extrem de interesantă este deplasarea unor poeți din ultima generație, aceea turbulentă și anarhistă a „milenariștilor", spre ortodoxie. „Adrian Urmanov chiar s-a călugărit și Marius Ianuș, anarhistul nr. 1 de mai ieri, e pe cale s-o facă", precizează Daniel Cristea-Enache.

TANACU: ROMAN ȘI PIESĂ DE TEATRU

Jurnalista Tatiana Niculescu Bran a publicat, în 2006, primul roman non-fiction din literatura română, „Spovedanie la Tanacu", urmat, în 2007, de „Cartea Judecătorilor". Cele două romane, în dramatizarea autoarei, au devenit piesă de teatru. „Spovedanie la Tanacu" a avut premiera la New York în 2007, în regia lui Andrei Șerban, ulterior jucat și în România, cu o trupă de actori români.

În 2005, „Povestea de la Tanacu" a făcut turul mapamondului. În secolul al XXI-lea, într-o mănăstire din Moldova, o tânără cu tulburări psihice a murit legată pe o cruce improvizată, în urma unei exorcizări. Unii i-au acuzat pe stareț și pe maicile care, în zilele noastre, s-au dedat la un ritual medieval, dar nici medicii n-au preluat cazul Irinei în toata complexitatea lui medicală și socială. „Cartea Tatianei Niculescu Bran reconstituie în detalii cum se naște o dramă când pe aceeași scenă se întâlnesc copii traumatizați afectiv din orfelinatele lui Ceaușescu, un preot hirotonit în grabă, medici obosiți, corupții locali, pedofili occidentali. Procesul născut în jurul acestei stranii și teribile morți nu s-a încheiat. Ca într-o tragedie antică, toți cei implicați par să vină în fața judecătorului cu bucata lor de adevăr și dreptate. Numai istoria care, în mutilarea lor, i-a făcut pe toți cu putință, rămâne nejudecată", punctează filosoful Gabriel Liiceanu.

În Colecția EgoProză de la Polirom a apărut de curând volumul „Nopțile Patriarhului" al aceleiași Tatiana Niculescu Bran. Personajul cărții are 92 de ani și trăiește într-un palat, slujit ca un împărat bizantin. Nopțile îi sunt bântuite de boală și de amintirile unei vieți închinate deopotrivă Bisericii și puternicilor zilei, fie ei legionari sau comuniști. Viclean și hâtru, bătrânul se știe înconjurat de inși unși cu toate alifiile, gata oricând să-i ia locul, iar tentaculele puterii îl însoțesc până în pragul morții.

IONESCU: „AȘ VREA SĂ CRED"

Mihai Măniuțiu (în spectacolele „Experimentul Iov" de la Teatrul Național „Radu Stanca" din Sibiu (2003), „Ispitirea Sfântului Anton" de la Teatrul Tony Bulandra din Târgoviște (2004), dar și prin „Banchetul sau Calea spre Momfa" de la Naționalul clujean (2006), Andrei Șerban (în „Spovedanie la Tanacu"), Radu Alexandru Nica (în „Breaking the Waves sau Viața binecuvântată a lui Bess", adaptare după un scenariu de Lars von Trier, la Sibiu, 2009) sau, recent, Radu Afrim (în „Dawn Way", la Iași) sunt regizorii de teatru care au transpus în spectacolele lor problematica religioasă.

> Cu greu se putea găsi o temă mai puțin abordată de teatru în ultima vreme decât credința, spiritul de sacrificiu, (auto) depășirea limitelor umane.
>
> **Radu Alexandru-Nica**
> regizor

„Cu greu se putea găsi o temă mai puțin abordată de teatru în ultima vreme decât credința, spiritul de sacrificiu, (auto)depășirea limitelor umane. Reperele spirituale ne lipsesc atât de atroce astăzi, încât am avut impulsul irepresibil de a oferi spectacolul publicului ca pe un adjuvant de dragoste, mult prea absent în alimentația noastră sufletească", spune regizorul Radu Alexandru Nica.

„Tema religioasă în artele spectacolului a pierdut mult din substanță în condițiile secularizării societăților moderne. Afirmarea caracterului laic al statului a contribuit în bună măsură la aceasta. Observăm în România cum afișarea credinței devine certificatul acesteia. Ea inspiră totodată involuția credinței, și nu dinamica ei afirmare de cult", punctează criticul Marian Popescu.

„După 1990, teatrul românesc a privit cu mefiență religiosul. Când a făcut-o, a fost mai degrabă prin opera clasică sau prin senzaționalul unui accident provocat de oameni ai bisericii. Foarte rar, odată sau de două ori, prin opere originale de valoare. Religiosul își găsește astăzi greu locul în relația dintre spațiul privat și spațiul public. Arta inspirată de religios, de credința autentică o găsești mai puțin în formele ei vii de spectacol cât mai ales în acelea ale unei memorii colective, dezactivată, pare-se ireversibil, de noile tehnologii ale informației și comunicării. Dar, dacă realitatea virtuală va câștiga teren în fața realității (religiosului), ce credință, ce religie se mai pot afirma? Cine știe? Neputința magnifică a lui Ionesco, în ultimii ani ai vieții, de a se vedea într-o relație cu Dumnezeu, mi se pare exemplară: «Aș vrea să cred»", subliniază Marian Popescu, profesor la Universitatea din București.

ntemporană

zorii Mihai Măniuțiu, Andrei Șerban, Radu Alexandru Nica și Radu Afrim

FOTO: ODEON

„Spovedanie la Tanacu" (regia Andrei Șerban)

Imagini din „Dawn Way", spectacolul lui Radu Afrim FOTO: ALEX CONDURACHE

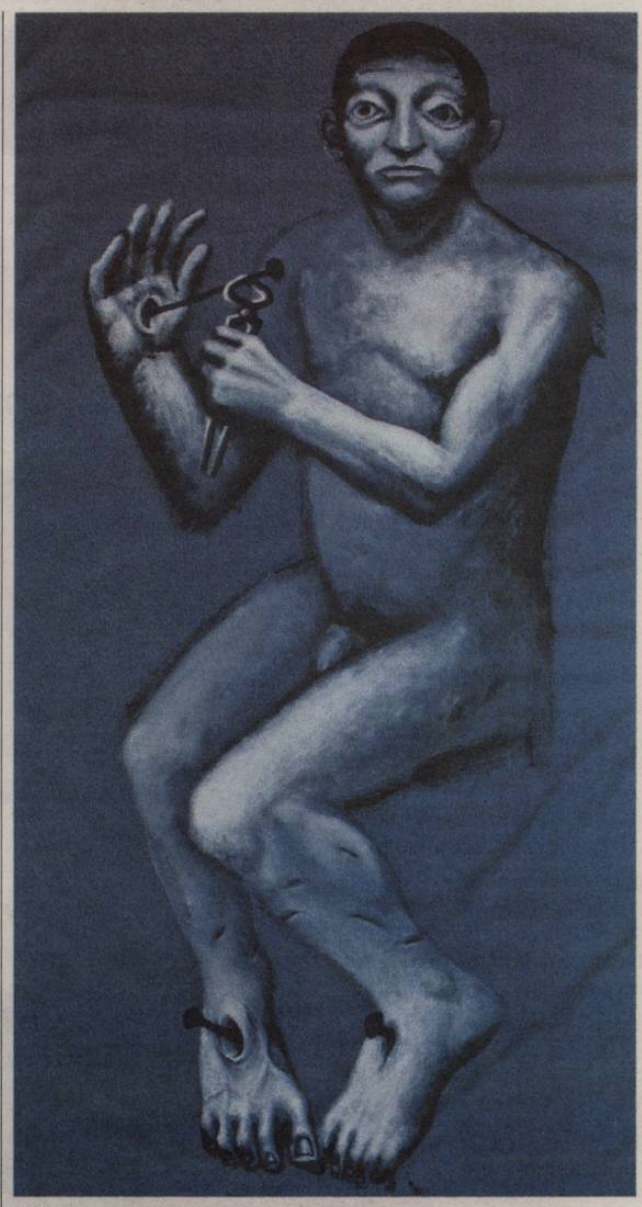

„Marele Christ" al lui Alexandru Rădvan

Opinie

De la Mihai Măniuțiu la Radu Afrim

●● Cred că un merit aparte îi revine regizorului Mihai Măniuțiu care, prin montări precum „Experimentul Iov" de la Teatrul Național „Radu Stanca" din Sibiu (2003), „Ispitirea Sfântului Anton" de la Teatrul Tony Bulandra din Târgoviște (2004), dar și prin „Banchetul sau Calea spre Momfa" de la Naționalul clujean (2006) a arătat ce înseamnă adevăratul spectacol de teatru cu subiect religios, extirpând din ecuația acestuia orice urmă de spirit agitatoric. Să ne amintim, bunăoară, că după ora petrecută la „Experimentul Iov", toți cei 56 de spectatori care urmărisem felul în care Dumnezeu îi punea la încercare personajului biblic ceea ce Montaigne numea inimoșenia ajungeam să ne mărturisim că da, am avut și noi clipe și nu puține în care ne-am îndoit de existența Creatorului, în care ne-am simțit abandonați de El și am fost pândiți ori încercați de Nenumitul.

Să ne amintim deopotrivă că urmărind încercările la care a fost supus Sfântul Anton spre a-și dovedi smerenia am ajuns și noi, cei aflați în sală, să ne întrebăm câte au fost dățile în care tertipurile Păcatelor Capitale nu au dat greș atunci când au năvalit asupra noastră. Ori că, după ce am ascultat într-un spectacol teatral în lege versurile poeților ardeleni Ioan Es. Pop și Ion Mureșan, admiteam, asemenea unui personaj din „Banchetul sau Calea spre Momfa", că e seară, e târziu, însă - și asta era cu adevărat important - rezumam cu emoție și implicare temele montării: viața și moartea, fragila frontieră dintre ele, cum e să mori cu gândul că viața continuă, cum e să mori când știi că în viață nu ai câștigat nimic, cum te-ai înțeles cu Dumnezeu, cum o vei face de acum încolo, ce urmează de fapt.

Și uite că acum, chiar în această stagiune, la Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași, un regizor dintr-o altă generație, cu alte mijloace stilistice - e vorba despre Radu Afrim - înscenând piesa dramaturgului rus Oleg Bogaev „Dawn Way" („Oameni slabi de înger. Ghid de folosire") ne supune unei experiențe aproape similare, aducându-ne în față o seamă de teste de umanitate la care ne supune uneori Dumnezeu, la care avem nesmintit grijă să picăm în chipul cel mai rușinos cu putință, realitate care l-ar putea determina pe Cel de Sus să ne abandoneze, trist și obosit, lăsându-l pe Diavol să își savureze victoria și să își continue lucrarea distructivă.

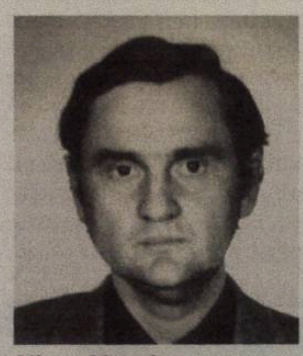

Mircea Morariu, critic de teatru

Dumnezeu însă nu o face, e gata să meargă cu noi mai departe.

Nu am avut prea multe spectacole cu subiect religios în ultimii zece-cincisprezece ani. Sau poate că mi-au scăpat mie. Nu cred că am ratat vreunul valoros. Sigur e că cele pe care le-am văzut și de care am încercat să îmi amintesc în rândurile de mai sus, au fost adevărate, cu simțul măsurii și cu cel al credinței adevărate, nerăzgâiate și neinflaționiste. Așa cum au trebuit să fie. **Mircea Morariu**

Reconciliere între cultură și cult

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Anii '90, de după căderea comunismului, sunt evocați de criticul de artă Pavel Șușară: „Imediat după canonada din decembrie, pictura românească, de la amatorii halucinați și până la personaje cu anumite pretenții de sobrietate, a descoperit, de multe ori cu o vehemență suspectă, valorile creștine și marile promisiuni ale artei religioase". „Artiștii au umplut galeriile, spațiile publice și piețele cu o artă sufocată de retorică și de recuzită eclezială. Nu se putea intra în nicio sală de expoziții fără a fi întâmpinat de valuri de sânge și baloți de spini împletiți în coroane, de păduri de cruci și tone de piroane", reamintește criticul.

MIT DECĂZUT DIN DREPTURI

Un personaj important al acelor ani a fost pictorul Sorin Dumitrescu, inițiator al galeriei Catacomba: „Cel care și-a propus declarat salubrizarea acestei zone de aluviunile subculturii, de vulgaritățile oportuniste și de incontinentele gesticulații sterile a fost pictorul Sorin Dumitrescu. Pe fondul și în prelungirea grupului Prolog, el a înființat Fundația Anastasia, în al cărei program se regăsește explicit ideea reconcilierii culturii cu spațiul cultic. În galeriile Catacomba, unde s-a promovat cel mai coerent proiect din ultimii zece ani, arta religioasă și spiritualistă, în sens larg, a fost curățată de toți paraziții inițiali. În jurul acestei galerii s-a născut și s-a fortificat segmentul neotradiționalist din arta noastră de astăzi", opinează Pavel Șușară.

În prezent, curatorul Diana Dochia, care a îngrijit expoziția „Christ" de Alexandru Rădvan, deschisă în aceste zile la Anaid Art Gallery, spune că „Alexandru Rădvan pune în discuție creștinismul și modul în care societatea contemporană se raportează la valorile creștine. Este vorba de o abordare gravă, în care chestionarea dimensiunii umane coboară în cele mai adânci sondări ale sinelui. O viziune sfâșietoare a unei lumi dezordonate, în care mitul a decăzut din drepturi".

LUMEA DE SUNETE

Horia Mihail, pianistul călător

Proiectul muzicianului român poate fi decodificat în mai multe registre

Faptele sunt clare: 1-21 aprilie. 12 dintre cele mai frumoase orașe din România. Horia Mihail, pe urmele lui Franz Liszt.

Oltea Șerban-Pârâu

Pianistul Horia Mihail a concertat la 15 aprilie la Sala Radio, înainte de a porni, pe urmele lui Liszt, prin țară

Radio România va încredința pianul comunității din Mediaș

●● După o perioadă în care a putut fi ascultat mult în muzică de cameră, Horia Mihail revine în concerte solistice, dar și în recital de pian solo. După Chopin, în toamnă îl ascultăm acum într-un recital integral Liszt de mare curaj. Și de data asta nu doar bucureștenii o pot face. Cu o primă parte interiorizată, „Ani de pelerinaj. Primul an. Elveția", Horia Mihail propune deschiderea publicului în fața muzicianului intelectual, trecând prin episoade de virtuozitate extremă, dar și prin momente de eleganță și delicatețe relevate cu inteligență, culoare și emoție.

UN PROGRAM FĂRĂ ȘLAGĂRE

Subtilitatea, eleganța timbrului nu sunt chestiuni care să surprindă la Horia Mihail, deoarece l-au însoțit de-a lungul întregii evoluții. Poate pe unii îi miră apetitul pentru virtuozitate, lăsată o perioadă în plan secundar prin plasarea în umbra colegilor de muzică de cameră. Perlajul diferențiat pe care îl pune în valoare muzica lui Liszt este unul dintre atuurile pianisticii lui Horia Mihail în acest moment. A alege un program fără șlagăre – publicul a recunoscut doar celebrele „Vis de dragoste" și „Consolation" – este o altă dovadă de curaj din partea muzicianului. Cu toate acestea, spectatorii s-au lăsat sedusi de idee și au intrat pentru o oră și jumătate în povestea pianistului care urma să plece în pelerinaj alături de prietenul său, pianul călător.

Dar vorbeam despre mai multe registre în care poate fi perceput acest proiect care este mai mult decât un recital de pian și, cu siguranță, dintre acestea, cel social nu este de neglijat. Pornind de la povestea lui Franz Liszt, care între anii 1846 și 1847 susținea concerte în țările române pe un pian Erard ce-l însoțea peste tot, în 5 din cele 12 orașe în care Horia Mihail a susținut recitaluri, el are alături un... pian călător. Primele șapte concerte ale turneului, inclusiv cel de la București, au anunțat cea de a doua parte a proiectului, cea a pianului itinerant.

MEDIAȘ, ULTIMA DESTINAȚIE

Pianul călător, retras din stagiunea concertistică a Sălii Radio în urmă cu mai mult timp, în urma recondiționării va intra din nou în lumina reflectoarelor și va aduce muzica în orașe care nu beneficiază de instrumente performante. Pianul călător s-a oprit la Hunedoara pe 17 aprilie, Deva pe 18 aprilie, Alba Iulia pe 19 aprilie și Dumbrăveni pe 20 aprilie, urmând să rămână de mâine la Mediaș, unde va fi încredințat de Radio România comunității locale.

„Pianul călător", proiect inițiat de Radio România Cultural și Asociația Culturală Accendo, nu va rămâne un eveniment singular și se va bucura de susținerea Radioului public și pentru următorii doi ani. Atunci vom putea vorbi despre noi spații din România care vor căpăta noi dimensiuni culturale prin Pianul călător 2 sau 3.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Cântece sacre de Paște

●● Mâine-seară, de la ora 19.00, la Studioul Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess" din cadrul Operei Naționale București (ONB) va avea loc un recital al sopranei **Felicia Filip (foto)**, „Cântece sacre de Paște", în foaierul galben al ONB. Din program fac parte piese de J. S. Bach, W. A. Mozart, A. Vivaldi, J. Massenet, P. Mascagni, Nicolae Lungu, Andrei Tudor, muzică bisericească ortodoxă. Regia este semnată de Anda Tăbăcaru Hogea. Felicia Filip va fi acompaniată de pianista Ioana Maxim și îi va avea ca invitați pe Marius Olteanu și Corul de copii și tineret „Symbol" al Patriarhiei Române, dirijat de profesor Jean Lupu.

MADRID

Sărbătoare „Suma Flamenca"

●● Festivalul de Flamenco „Suma Flamenca" împlinește anul acesta șase ediții și este deja unul dintre cele mai importante festivaluri de gen din Spania. La Teatros del Canal din Madrid va cânta Fanfara Shavale alături de Diego El Cigala, unul dintre cei mai cunoscuți cantautori de flamenco, numit de critici „Sinatra al flamenco-ului". Festivalul, care începe la 9 iunie și se va desfășura până la 2 iulie în numeroase spații din Madrid (inclusiv în complexul istoric Escorial), îl omagiază pe Enrique Morente.

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

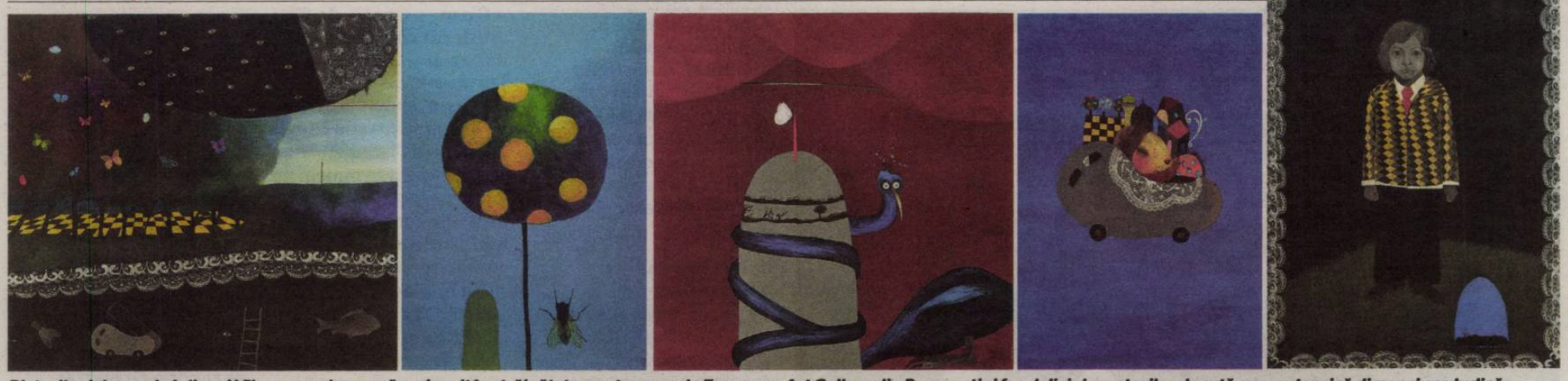

Picturile și desenele Iulianei Vîlsan, care lucrează mai mult în străinătate, sunt expuse la European Art Gallery din București și fac deliciul amatorilor de artă cu o puternică dimensiune ludică

Pești, landouri, fluturași

Afirmată ca scenografă a spectacolelor lui Radu Afrim, Iuliana Vîlsan expune acum picturi și desene

Lucrările artistei Iuliana Vîlsan pot fi văzute la European Art Gallery încă două luni de acum înainte.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Conceptul expozițional al European Art Gallery, înființată în toamna anului trecut de Radu Boroianu și Mihai Covaci la câțiva pași de Piața Unirii, în Regina Maria 18, cere ca acest spațiu să fie dedicat unor importanți artiști români care s-au stabilit în străinătate, însă mai puțin cunoscuți și apreciați în țara de baștină. După suprarealiștii și barocii Nicolae Maniu și Michael Lassel, i-a venit acum rândul Iulianei Vîlsan, ale cărei lucrări vor putea fi văzute aici până la sfârșitul lunii iunie.

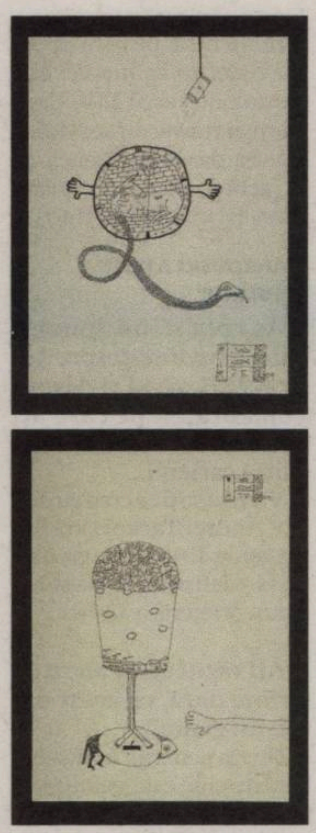

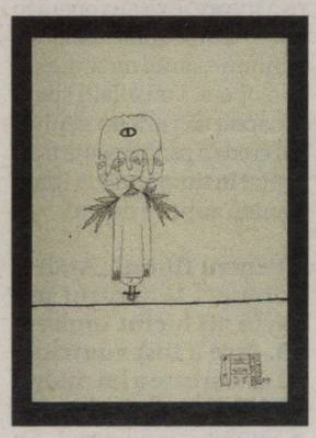

GRACIL ȘI JUCĂUȘ

Alegerea nu distonează, pentru că, deși artista nu practică manierismul „hard" al celor doi, împănat de filosofie esoterică și de citate din marii maeștri, iar lucrările sale sunt mai feminine și mai grațioase, ne păstrăm într-o zonă a jocului și a subtilității picturale. Nu mai avem detalii realizate cu minuție și cu acribie – pe principiul de generare al picturii baroce – ca în cele două expoziții anterioare, Iuliana Vîlsan practică esențializarea, fonduri largi, de un bleu închis de cele mai multe ori, pe care plasează câte un simbol relevant: landoul („personaj" în cele mai multe dintre picturi), fluturași minusculi, musculițe sau peștișori. Un alt motiv recurent este cel al tablei de șah, cu contrastul său cromatic atât de plăcut ochiului.

Artista practică o pictură gracilă și jucăușă, în mod evident feminină, populată de obiecte și creaturi care nu provoacă teamă, ci mai degrabă evocă un univers domestic și senin. În lumea Iulianei Vîlsan, deși declarat fantastică, angoasa și incertitudinea nu sunt prezente, iar expoziția poate fi savurată în liniște, fără a da cuiva impresia că e supus unei presiuni existențiale de vreun fel. Lucrările nu se cer neapărat interpretate, e suficient să fie privite, deși artista încearcă să ne indice altceva prin titlurile care conțin îndemnuri cu dimensiune jucat-filosofică: „A face pe celălalt să trăiască nu înseamnă să-l lași intact", „Cunoașterea celuilalt", „Adam și Eva", „Păstrează simplitatea", „Vorbește lent", „Zâmbește", „Diferența nu e egalitate", „Ceea ce știu, ceea ce văd, ceea ce simt" etc. Jocul și bucuria, acel „joie de vivre", sunt la ele acasă și în numeroasele desene care completează actuala expoziție.

O ARTISTĂ EUROPEANĂ

Iuliana Vîlsan se integrează în conceptul expozițional al European Art Gallery pentru că locuiește și creează mai mult în străinătate. În ultimii ani, artista s-a făcut cunoscută publicului român mai ales prin scenografia unor spectacole de teatru memorabile, în primul rând cele semnate de regizorul Radu Afrim (excepționalul „Herr Paul" de la Piatra Neamț, „Avalanșa" de la Teatrul Național București etc.). De altfel, vernisajul expoziției de la European Art Gallery s-a bucurat de o largă afluență de public urban și metrosexual, deși era „la concurență" cu un alt „must": „Christ", de Alexandru Rădvan, la Anaid Art Gallery.

„Pictând la Messina, la București și la Paris – în toate cele trei locuri are ateliere și galeriști care o expun, o urmăresc și o cotează –, Iuliana Vîlsan i-a atras pe iubitorii de artă români în ultima perioadă cu precădere prin ingenioasele, mult discutatele și foarte apreciatele sale scenografii de teatru", punctează și Radu Boroianu, administrator al European Art Gallery. „Personajele sau obiectele-personaj capătă o existență complexă sugestivă, încărcată. Și totuși, între toate aceste semne și coduri, Iuliana Vîlsan nu plictisește, nu obosește, o anume când exuberantă, când gravă decorativitate atrage și ochiul mai grăbit. Suprarealismul ei devine de astăzi, ștergând influențele trecute și câte-odată evidente, contemporan nouă", mai crede Radu Boroianu despre arta Iulianei Vîlsan.

„Cu această expoziție, cred că Iuliana Vîlsan poate în sfârșit exclama: «iată, m-am găsit și v-am găsit, sunt în sfârșit liniștită!»", conchide administratorul galeriei. ⊗

Info

Expoziție de pictură și desen Iuliana Vîlsan
Unde: European Art Gallery (str. Regina Maria, nr. 18)
Când: până în iunie 2011, marți-sâmbătă, orele 14.00 - 19.30
○○○○○

PUBLICITATE

ANDREI KONCEALOVSKI, REGIZOR

„Rușii trăiesc în secolul XIV, dar au pe mână rachete nucleare“

Autorul filmelor „Unchiul Vania“, „Siberiada“, „Runaway Train“ și „Casa de nebuni“ nu are cuvinte prea frumoase despre compatrioții săi, pe care-i vede ca având o mentalitate „medievală“, dar nici nu agreează „hollywoodizarea“ planetei și invazia dezumanizantă a tehnologiei

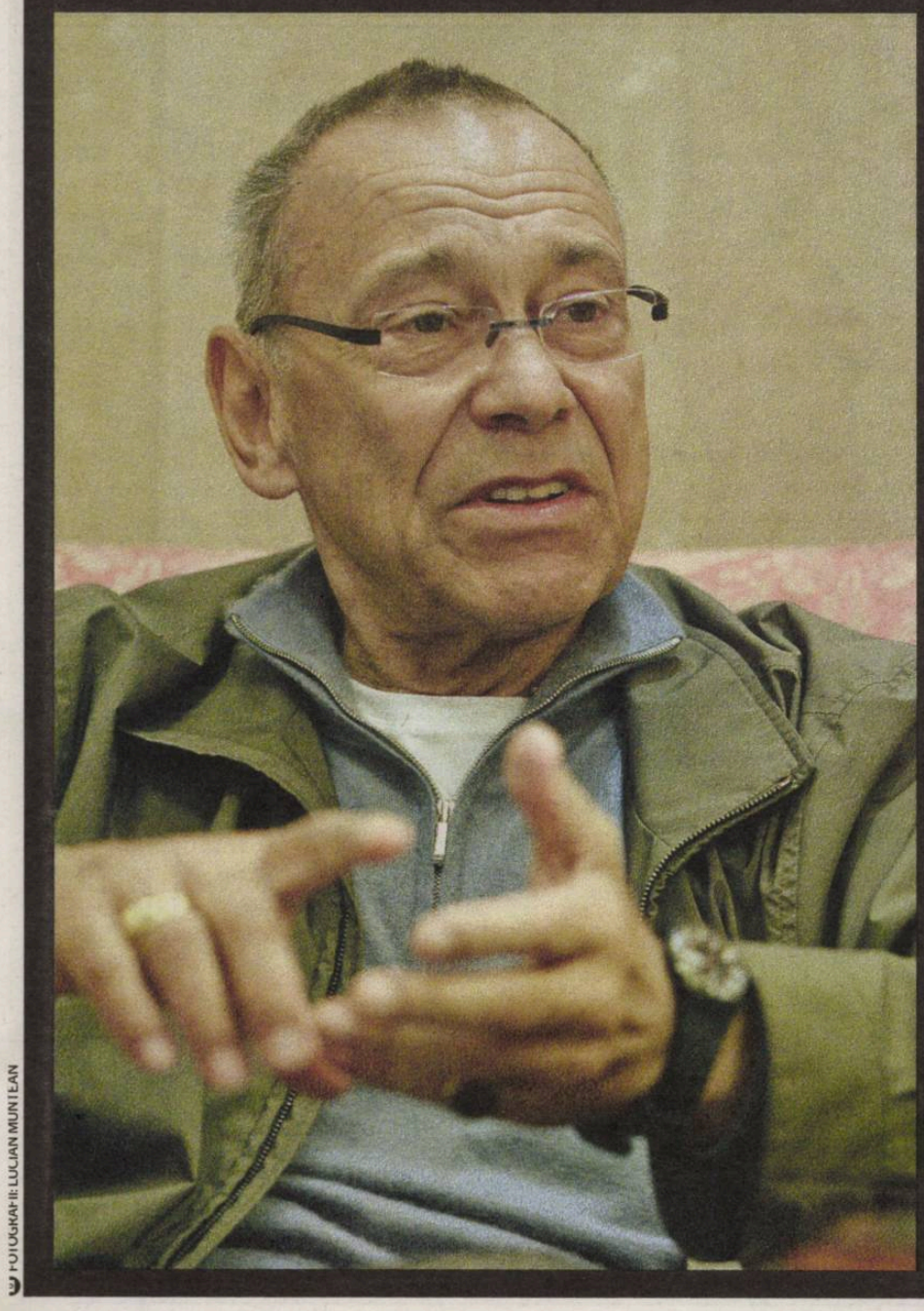

FOTOGRAFII: LUCIAN MUNTEAN

Aflat la București în calitate de invitat special al Festivalului Internațional de Film „București“ (B-IFF), marele regizor ruso-american a acordat un interviu pentru „Adevărul literar și artistic“.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Regizorul de film și teatru Andrei Mihalkov-Koncealovski, în vârstă de 73 de ani, având în spate cinci decenii de carieră – atât în Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, cât și în Rusia postcomunistă –, povestește despre prietenia sa cu legendarul regizor Andrei Tarkovski, se delimitează de opiniile politice ale fratelui său mai mic, cineastul Nikita Mihalkov, și atacă în termeni vehemenți actuala „hollywoodizare“ a civilizației occidentale.

● „Adevărul“: Aș începe prin a spune că opera dvs. din perioada sovietică este una dintre favoritele mele, din întreaga istorie a cinematografului. Vă considerați mai degrabă un cineast rus, un cineast american sau unul universal?

● Andrei Koncealovski: Nu pot să scap de naționalitatea mea. Sunt rus, sunt rus prin cultură, dar ce contează, Dostoievski a fost rus, dar în același timp universal. Fiecare parte a operei mele este semnificativă. Dacă vă referiți la sistemul de producție cinematografică, la industrie, Hollywoodul devine din ce în ce mai imperialist, companiilor transnaționale nu le pasă de nimic. Hollywoodul nu reprezintă America, Hollywoodul reprezintă Coca-Cola și McDonald's-ul. Coca-Cola nu este America. America este limonada pe care oamenii o fac acasă, iar Coca-Cola este un lucru universal, care este transnațional, nu are nicio naționalitate. Hollywoodul nu are naționalitate, este doar o mașină de făcut bani, care folosește o formă americană, dar nu reflectă nimic care se întâmplă în viața cuiva, nici în viața americană. Este doar o mare „poveste cu zâne“, destinată să producă bani; știți, „Terminator“ sau „Avatar“, genul acesta de filme...

„«SUFLETUL RUS» ESTE UN MIT“

● Ați făcut totuși un film cu buget mare, „Tango&Cash“...

● „Tango&Cash“ este puțin american, dar nu a fost făcut pentru bani; a fost un film de Hollywood, dar a fost un eșec. Voiam să termin și voiam să fiu concediat, și am reușit: m-au concediat *(râde)*.

● Cum puteți defini „sufletul rus“? I-ați ecranizat pe Cehov și pe Turgheniev...

● Ce este „sufletul rus“? Nu îl pot defini. Nu știu ce este „sufletul rus“. „Sufletul rus“ este ceva pe care nimeni nu îl înțelege, nici măcar rușii înșiși. Este în întregime un mit. „Sufletul rus“ a fost inventat de occidentali, care nu înțeleg de ce rușii se poartă într-un fel atât de ciudat. Sunt albi și se comportă ca unii de altă culoare, de parc-ar fi „verzi“. Cineva spunea: „Dacă rușii ar fi fost negri, verzi sau în picățele, ar fi fost mai ușor de înțeles și de acceptat pentru vestici. Dar ei sunt albi!“. Asta-i tot. Dar cred că există un „suflet sârb“, un „suflet slav“, un „suflet românesc“, de ce nu? Cred că „sufletul rus“ este doar un mit. Să nu vorbim despre „suflet“, hai să vorbim despre cultură. Există o cultură rusă, o mentalitate rusă, pe care aș putea-o defini ca medievală, ca una de secol XIV. Cred că rușii trăiesc în secolul al XIV-lea, dar, de asemenea, au și rachete nucleare... *(imită zgomotul unei rachete în aer)*.

„TARKOVSKI A FOST UN GENIU“

● Aș vrea să-mi spuneți câteva cuvinte despre Andrei Tarkovski și despre colaborarea pe care ați avut-o împreună, la începutul carierei...

● Vreți să știți ce cred eu despre Andrei Tarkovski? Era un geniu. Este foarte greu însă să-l definești în acest fel. Eram prieteni, asta-i tot...

● Ați văzut acest lucru de prima oară, că acest om era un geniu?

● Nu, în general, lumea hotărăște cine este geniu și cine nu când persoana respectivă moare. Există o operă în curs – unul, două, trei... șase filme –, omul moare, există o operă, iar ceilalți spun: „o, acest om era un geniu“. Nu cred că geniul poate fi acceptat în timpul vieții, întotdeauna după ce moare.

● Pentru filmul „Andrei Rubliov“, la al cărui scenariu ați lucrat împreună, care a fost contribuția dvs. și care a lui Andrei Tarkovski?

● Nu pot spune exact. Eu scriam, el îmi lua paginile și le rescria; el scria, eu îi luam paginile, spuneam „prostii“ și rescriam. Fiecare rescriam paginile celuilalt și ne luptam să ne menținem paginile. Este imposibil de spus exact. Cred că Tarkovski avea o viziune stranie și nu avea deloc logică. Eu am logică, în schimb. El nu știa nimic despre scrierea dramatică, eu cunosc scrierea dramatică. El a păstrat lucrurile stranii, ciudate în film, eu am păstrat lucrurile logice.

> Nu cred că geniul poate fi acceptat în timpul vieții, întotdeauna după ce moare.
>
> **Andrei Koncealovski**
> regizor

„SUNT COMPLET ÎN DEZACORD CU NIKITA“

● Care este opinia dvs. despre filmele fratelui dvs., Nikita Mihalkov, și despre vederile lui politice actuale?

● Fratele meu este un om bătrân, așa cum sunt și eu. Faptul că suntem frați nu semnifică nimic, în sine. El este regizor, eu sunt regizor; el este o figură politică, eu am un sentiment al vieții foarte diferit...

● Vă plac filmele lui?

● Filmele sunt fantastice, cu vederile sale politice sunt complet în dezacord. Am un punct de vedere cu totul diferit asupra spectrului nostru politic.

● Vă simțiți un aristocrat gândindu-vă la descendența dvs.?

● Nu, nu cred în aristocrație deloc. Totul este o iluzie. Cred că cineva dintre sclavi poate fi un aristocrat – Anton Pavlovici Cehov, de exemplu; era un „aristocrat“ și era fiul unui sclav. Poate fi o selecție genetică uneori, dar nu este nimic adevărat în realitate. Pentru că „aristocrația“ este o stare spirituală, nu una biologică. Unii copii de aristocrați pot fi porci, așa că totul este ridicol. Oamenii pot fi foarte decenți și de un nivel extrem de înalt de spiritualitate fără a avea o descendență ilustră. Atât de mulți copii din familii foarte aristocratice sunt niște nulități complete, chiar persoane rele... Nu mai e timpul să vorbim despre astfel de lucruri, s-a terminat totul odată cu secolul al XX-lea.

„REGRET CĂ NU M-AM FĂCUT PIANIST“

● Ați regretat vreodată că nu ați devenit un pianist profesionist, așa cum ați intenționat în copilărie?

● Bineînțeles că am un regret, pentru că, dacă aș fi fost un pianist profesionist, ar fi fost ca și cum aș fi produs filme fără politica aferentă; și nu aș fi avut nevoie de nimic și să obțin bani, doar aș fi cântat și aș fi primit bani.

● Cunoașteți „tânărul cinematograf românesc“? Ce opinie aveți despre el?

● Nu, nu cunosc tâ-

Un destin paradoxal

●● Descendent al unei familii de scriitori și artiști din Moscova (tatăl celor doi frați a fost autorul textului pentru imnul URSS), Andrei Mihalkov-Koncealovski a devenit celebru cu prima dintre capodoperele sale, „Unchiul Vania" (1971), una dintre cele mai bune ecranizări după Cehov din toate timpurile. A continuat seria filmelor-unicat cu „Siberiada" (1979), o uluitoare epopee distinsă cu premiul special al juriului la Cannes și care l-a propulsat spre o carieră la Hollywood, unde a regizat – cu mai mult sau mai puțin succes – filme ca „Maria's Lovers", „Runaway Train", „Duet for One", „Homer and Eddie", „Tango & Cash".

Primul film realizat de cineast după căderea comunismului a fost „The Inner Circle", coproducție Rusia-Italia-SUA din 1991, titlu tradus la noi prin „În slujba lui Stalin". Deși cu actori în mare parte occidentali și cu finanțare tot vestică, pelicula este o tentativă de a înțelege ce s-a întâmplat cu patria sa, Rusia, în perioada cât ea a fost sovietică. Inedita întâlnire dintre biografia mitică a lui Stalin și mitul cinematografului, esențiale amândouă pentru secolul XX, a dus la un film merituos, chiar dacă nu la unul mare.

Ulterior, în 1994, regizorul a abordat deschis realitățile post-Gorbaciov din țara natală prin halucinantul „Riaba, găinușa mea", amestec de râs amar, patos slav și mizerie adusă de sistemul sovietic, realizat cu bani francezi și cu sprijinul marii actrițe Inna Ciurikova. Întors la Moscova după încă un deceniu de succes hollywoodian, Koncealovski a revenit cu un film ambițios (chiar dacă nu la nivelul care l-a consacrat), „Glyanets" / „Gloss", producție prezentată în exclusivitate în România la ediția de anul trecut a festivalului. ⊗

Onorat de UNATC cu doctor honoris causa

Andrei Koncealovski și soția sa, actrița Iulia Vîsoțkaia

●● Marele regizor rusoamerican Andrei Mihalkov-Koncealovski a fost invitatul special al celei de-a șaptea ediții a Festivalului Internațional de Film București (B-IFF). Vizita în România a lui Koncealovski – alături de soția sa, tânăra actriță Iulia Vîsoțkaia –, în cele trei zile ale weekendului, a fost de altfel evenimentul cel mai important al acestei ediții, fiind vorba de un nume legendar pentru cinefilii români, a cărui vizită la București s-a lăsat mult așteptată. Este a treia oară când cineastul a fost anunțat ca invitat special al acestui festival, inițiat și coordonat de Dana Dimitriu-Chelba, și iată că, de data aceasta, promisiunea făcută de organizatori cinefililor români s-a adeverit (fratele mai mic al regizorului, cineastul Nikita Mihalkov, a fost la București în 2007, invitat al aceluiași festival).

Filmul care i-a schimbat viața este „Zboară cocorii" (1957), de Mihail Kalatozov

Sâmbătă, Koncealovski a fost prezent în incinta Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L.Caragiale" (UNATC), în sala „Ileana Berlogea", unde, în fața unei săli pline ochi de tineri studenți și de mai vechi cinefili împătimiți (cum ar fi jurnalistul Cristian Tudor Popescu), a susținut masterclassul „Life and Its Reflections". Koncealovski a început prin a-și prezenta propriile reflecții asupra lumii actuale, mai degrabă unele pesimiste și lipsite de iluzii, pentru ca ulterior să răspundă întrebărilor din public, despre cinema și propria operă. În finalul ceremoniei, oaspetelui i s-a decernat titlul de doctor honoris causa al UNATC.

> Omul nu e altceva decât un teren de luptă între bine și rău; în câteva ore, oricine poate deveni un animal.
>
> **Andrei Koncealovski**
> regizor

Koncealovski s-a dovedit un critic dur a ceea ce a numit „hollywoodizarea" planetei, transformarea spectacolului cinematografic într-un accesoriu la mestecatul de popcorn și băutul de Coca-Cola, cerând la un moment dat să fie oprit cu întrebări din sală, pentru că ar putea vorbi așa ore în șir.

„Sunt într-adevăr foarte pornit împotriva Hollywoodului, pentru că cinematograful american a decăzut foarte mult, în originalitate și în calitate, în ultimele decenii. Nu este vorba despre altceva decât despre o mașină de făcut bani", a recunoscut regizorul. Koncealovski a spus că filmul care i-a schimbat viața și l-a făcut să vrea să fie regizor este „Zboară cocorii" (1957), de Mihail Kalatozov, spunându-și: „pot să fac mai bine". Din colaborarea cu Tarkovski nu a învățat nimic – „nu înveți la 20 de ani de la altcineva, înveți doar la 60 de ani" –, a învățat doar să lupte. „Tarkovski este un mit pentru că este mort. Din păcate, el nu poate face școală, pentru că este imposibil de continuat", a mai spus regizorul. ⊗

● Care este filmul dvs. favorit dintre cele realizate de dvs.? Dar dintre ale celorlalți, din istoria cinemaului?

● Dintre filmele mele, întotdeauna este cel mai nou. Filmul meu preferat este „Spărgătorul de nuci", pentru că este cel mai nou. Este ca și cu copiii, așadar acesta este cel mai „mic". În ce privește istoria cinematografului, este imposibil de spus. Nu este doar unul. Nu sunt filme pe care le prefer, ci autori. Nu poți prefera filmele, poți prefera artiștii. Așa cum cuiva îi place Michelangelo, altcuiva îi place Leonardo, iar altcuiva îi place Andy Warhol. Așa că îmi plac Fellini, Bergman, Buñuel, Kurosawa. Aceștia sunt „profesorii" mei și ei îmi plac. Câteva filme ale lui Fellini sunt foarte-foarte rele, dar asta nu înseamnă că el nu este unul dintre cei mai mari regizori.

„NU AM ÎNCREDERE ÎN VIITORUL CINEMAULUI"

● Ați făcut un film în 3D, „Spărgătorul de nuci". Este 3D-ul o nouă eră în cinematograf sau este vorba doar de o modă?

● 3D-ul este o „șmecherie" publicitară. Nu cred că viitorul filmului o să fie 3D-ul. Viitorul Hollywoodului o să fie 3D pentru filmele de entertainment, atât timp cât el va aduce bani. Este un carusel. 3D-ul este o „șmecherie" care produce un efect rău pentru creier. Nu este ceva bun. Acum, oamenii pot vedea un film pe toate felurile de ecrane, de la telefon mobil până la iPod. Nu am nicio idee spre ce ne îndreptăm. Nu am nicio idee cine o să mai vadă filme și cine o să mai fie regizor, în 50 de ani de-acum încolo. Va fi un fel de „flash cinema". Oricine va putea să facă filme și oricine va putea să le vadă.

> Nu am nicio idee cine o să mai vadă filme și cine o să mai fie regizor, în 50 de ani de-acum încolo.
>
> **Andrei Koncealovski**
> regizor

● Cum a reușit tatăl dvs. să supraviețuiască tuturor regimurilor totalitare din fosta URSS?

● Norocul. A fost norocos. E vorba pur și simplu de noroc, nimic altceva. Nu a fost comunist, nu a participat la revoluție – a devenit membru al Partidului Comunist, cred, la mijlocul anilor '60. Nu știu, nici măcar el nu știa. Nu cred că a făcut un mare efort pentru a supraviețui, pentru că el nu era o figură politică. Nu era Maiakovski, era doar un poet pentru copii. Cred că norocul, nimic altceva. Apoi, bineînțeles, a fost noroc pur faptul că a scris versurile pentru imnul național de trei ori. A fost o coincidență, pentru că în 1943, atunci când a fost o competiție națională pentru text, l-a scris într-o singură noapte, cea de dinainte, pentru că a zis: „hai să îmi dau o șansă". Iar lui Stalin i-a plăcut textul, a fost un noroc. De altfel, imnul național nu este poezie, imnul național este un document politic.

● Cum ați ajuns să lucrați în SUA?

● Eram căsătorit cu o franțuzoaică și am părăsit Rusia pentru că voiam să locuiesc în Paris. Nu am putut să fac film în Franța, așa că a trebuit să merg în Statele Unite.

● În „Unchiul Vania", de ce ați introdus fotografiile vechi, de epocă, pe genericul de început?

● Fotografiile vechi întotdeauna îți dau un simț al realității. De aceea, îmi plac fotografiile vechi foarte mult. Din păcate, mulți regizori care fac filme de epocă nu studiază fotografii.

● Ați vrut să-l plasați pe Cehov în timpul său?

● Sigur, Cehov trebuie pus în perioada în care a scris. Lucrurile contemporane nu înseamnă că schimbi costume, înseamnă că ceea ce simți este contemporan. Arta nu stă în costume, arta înseamnă sentiment. ⊗

TELE-TEXT

Cultura culturii vinului

Cezar Paul-Bădescu

Sunt dintre cei care consideră că vinul nu este o băutură alcoolică, nici măcar un aliment, ci pur și simplu rafinament și cultură. Vinul adevărat nu e făcut să dai pahare după pahare pe gât, cum procedezi cu vodca sau cu țuica, să te îmbeți cât mai repede, ci pentru a fi savurat în tihnă, cu toate simțurile, și a-i asculta povestea. Vinul nu e destinat pântecelui, ci e o desfătare a minții.

În fine, așa ar trebui să fie...

Lucrurile acestea sunt, în mod normal, niște truisme – toată lumea civilizată știe că vinul e mult mai mult decât o simplă băutură alcoolică. Din punctul acesta de vedere însă, noi, românii, ne aflăm încă departe de civilizație. Noi suntem țara „zaibărului", a „căpșunicii", a „vinului de buturugă" băute cu găleata. Sau a vinului roșu făcut „șpriț", cu sifon. Sau – și mai rău – a vinului „servit" cu cola. Cu alte cuvinte, ne aflăm la stadiul de grotă, în timp ce alții au ajuns de mult la maniere și la finețuri.

Așa stând lucrurile, m-am bucurat când am văzut că a început și la noi o emisiune care vorbește inteligent și competent despre vin, care-și propune, astfel, să facă educație. Este vorba de „Frăția vinului", care se difuzează miercurea la TVR 2, și se dă în reluare sâmbăta. Prima ediție a fost despre vinurile din zona Jidvei, săptămâna viitoare, ni s-a promis în finalul emisiunii, vom face o călătorie în zona Cotnariului. O călătorie în care cunoștințele despre vin se combină cu informațiile culturale sau istorice.

Prezentatorii emisiunii sunt doi frați (de aici și titlul): Adrian Păduraru, actorul pe care-l știm de pe vremea filmului „Declarație de dragoste", și oenologul Cătălin Păduraru.

Dar numele care reprezintă garanția unei emisiuni bune – din punctul meu de vedere – este cel al producătoarei, Ana Maria Caia. Ea este cea care a făcut, cândva, la Realitatea TV, excelenta emisiune de cultură urbană „Marfă" (prezentată de Dragoș Bucur), tot ea e autoarea la fel de bunei emisiuni de călătorii prin lume, „Bazar" – difuzată la TVR 2.

Ca pasionat al vinului și trăitor într-o țară incultă oenologic, nu pot decât să aplaud această inițiativă. ●

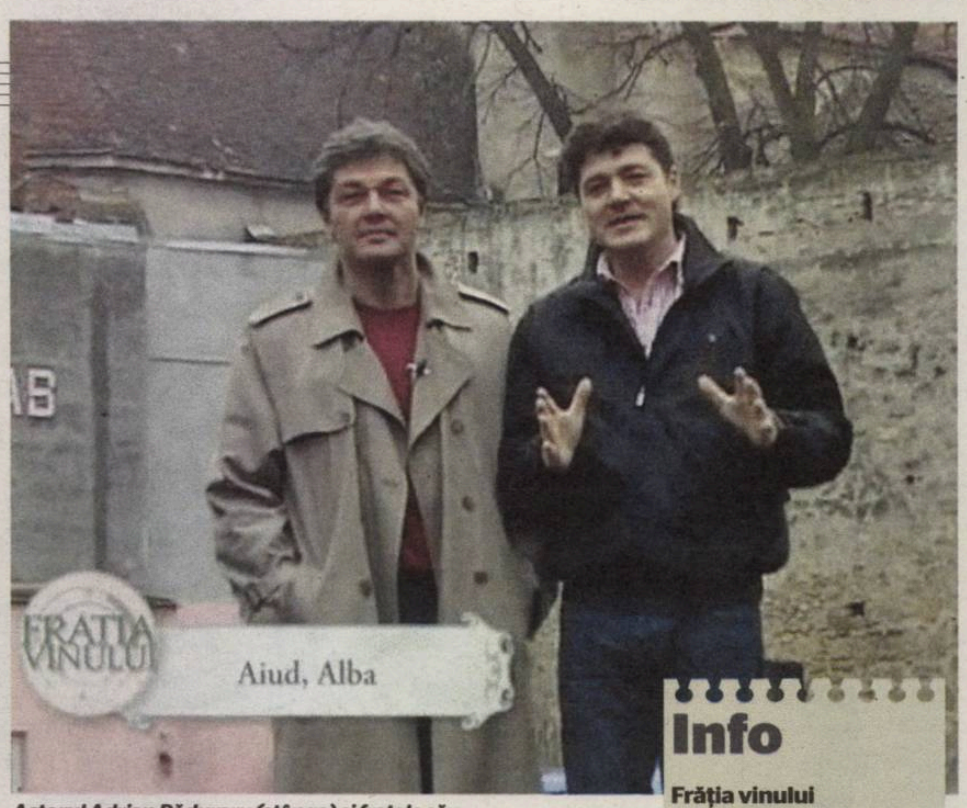

Actorul Adrian Păduraru (stânga) și fratele său, Cătălin Păduraru, prezentatorii emisiunii „Frăția vinului"

Info

Frăția vinului
Prezintă: Cătălin și Adrian Păduraru
Producător: Ana Maria Caia
TVR 2, miercuri (20 aprilie), ora 23.00
În reluare: TVR 2, sâmbătă (23 aprilie), ora 13.00

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
20 aprilie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Walkiria de Richard Wagner. Partea a II-a
Regia: Tiziano Mancini
Dirijor: Zubin Mehta
Cu: Peter Seiffert, Matti Salminen, Juha Uusitalo, Orchestra Comunității Valenciene.

2.20 CINEMAX
FILM

A Woman under the Influence (SUA, 1974)
Regia: John Cassavetes
Cu: Gena Rowlands, Peter Falk, Matthew Cassel.

Joi
21 aprilie

20.00 HBO
FILM

Coco Chanel și Igor Stravinski (Franța, 2009)
Regia: Jan Kounen
Cu: Anna Mouglalis, Mads Mikkelsen, Elena Morozova.

23.00 TVR 2
EMISIUNE
Filmul scurt pe 2
Un regal de producții ale genului: filme de scurtmetraj deținătoare de premii, filme de arhivă, purtând semnătura unor mari regizori, filme de ficțiune, documentare sau filme-experiment.

Vineri
22 aprilie

21.30 HBO
SCURTMETRAJ
Trenul foamei (România, 2009)
Regia: Viorel Timaru
Cu: Mircea Andreescu, Silviu Debu.

23.40 TVR CULTURAL
FILM

Binecuvântată fii, închisoare! (România, 2002)
Regia: Nicolae Mărgineanu
Cu: Maria Ploae, Dorina Lazăr, Ecaterina Nazare.

Sâmbătă
23 aprilie

20.00 PRO CINEMA
FILM

Casablanca (SUA, 1942)
Regia: Michael Curtiz
Cu: Humphrey Bogart, Ingrid Bergman, Paul Henreid, Claude Rains, Conrad Veidt.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Trandafirul roșu din Cairo (SUA, 1985)
Regia: Woody Allen
Cu: Mia Farrow, Jeff Daniels, Danny Aiello.

Duminică
24 aprilie

21.30 TVR CULTURAL
FILM

O femeie pe cinste (coprod., 2004)
Regia: Mike Barker
Cu: Helen Hunt, Scarlett Johansson, Mark Umbers
După Oscar Wilde.

21.45 HBO
SCURTMETRAJ
Derby (România, 2010)
Regia: Paul Negoescu
Cu: Bogdan Vodă, Clara Vodă, Maria Mitu.

Luni
25 aprilie

21.00 CINEMAX
FILM
Informatorul! (SUA, 2009)
Regia: Steven Soderbergh
Cu: Matt Damon, Scott Bakula, Joel McHale.

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Invaziile barbare (Canada-Franța, 2003)
Regia: Denys Arcand
Cu: Rémy Girard, Stéphane Rousseau, Marie-Josée Croze.

Marți
26 aprilie

18.20 TVR CULTURAL
DOCUMENTAR
India fantomă - Gânduri dintr-o călătorie (Franța, 1968)
Regia: Louis Malle
Ep. 5: Gânduri despre caste.

21.35 HBO
FILM

Panglica albă (Austria, 2009)
Regia: Michael Haneke
Cu: Christian Friedel, Ernst Jacobi, Ulrich Tukur
Palme d'Or 2009.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

I'LL BE BACK!
Lorand Szarvadi a definitivat scenariul răscumpărării DOMO, compania pe care a fondat-o în urmă cu 16 ani.

TOP FORBES: Cele mai bogate personaje în ficțiune. Sunt incredibil de bogați, celebri în întreaga lume și complet... imaginari.

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

INEDIT

Noi lucrări ale lui Walt Whitman, descoperite

Documente scrise de faimosul poet american Walt Whitman au fost scoase la lumină din Arhivele Naționale din Washington

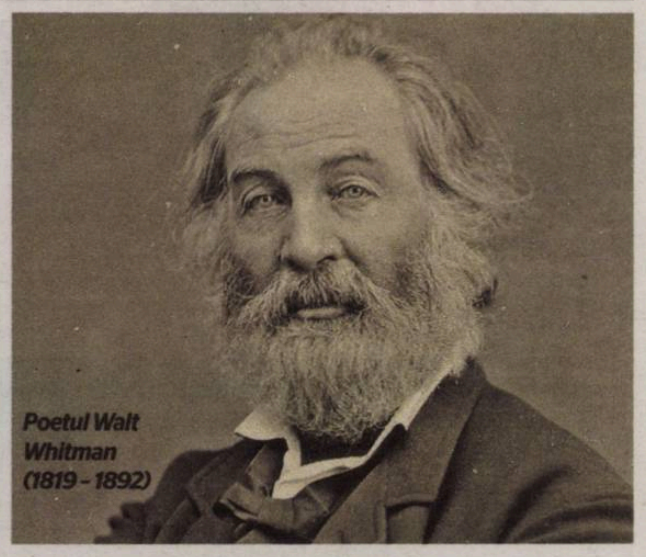
Poetul Walt Whitman (1819 - 1892)

Au fost găsite aproape 3.000 de documente olografe ale lui Whitman, din perioada în care era funcționar al guvernului american.

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

Kenneth Price, profesor de literatură americană la Universitatea Nebraska-Lincoln și director adjunct al arhivei Whitman, a găsit mii de documente, cu scrisul inconfundabil al poetului. Deși hârtiile poartă semnături diferite, caligrafia lor aparține scriitorului american. „Documentele sunt scrise de el, deci au trecut prin mintea lui, au trecut prin mâinile lui", spune Price. Conform ziarului „The Washington Post", literele ondulate și, pe unele pagini, inițialele „W.W." sunt semne inconfundabile ale poetului.

WHITMAN LA WASHINGTON

Între 1863 și 1873, Walt Whitman a locuit în Washington DC. În acest timp, scriitorul a vizitat prin spitale soldații răniți, victime ale Războiului Civil American. Tot în această perioadă, Whitman a elaborat importantul volum, „Drum-Taps" (1865). Pentru a putea scrie, pentru a se întreține și pentru a-i ajuta pe soldați, poetul a fost nevoit să-și găsească de lucru ca funcționar.

Potrivit Arhivelor Naționale ale Statelor Unite, Whitman a lucrat la Biroul pentru Relația cu India și pentru Ministerul de Justiție.

A fost copist și s-a ocupat cu transcrierea corespondenței altora, efectuând și muncă de cercetare pe diverse teme.

Subiectele din documentele găsite variază de la crime de război la acuzații de trădare, abordează problema apariției grupului Ku Klux Klan, dar cercetează și dacă varicela a fost folosită ca armă în timpul războiului. Deși nu au fost găsite poezii noi sau alte lucrări originale, această descoperire prezintă o parte din viața de zi cu zi a lui Whitman. Price se întreabă dacă documentele ar fi putut să aibă vreun efect asupra viziunii poetului, dată fiind perioada atât de dificilă.

Pe 12 aprilie s-au împlinit 150 de ani de la începutul Războiului de Secesiune. Walt Whitman (31 mai 1819 – 26 martie 1892) este unul dintre cei mai influenți scriitori ai epocii. Poet, eseist și jurnalist, acesta a fost implicat în politică, iar în poeziile sale s-a opus sclaviei și a susținut egalitatea raselor.

În contemporaneitate, scrierile sale au stârnit controverse aprinse. Volumul de poezii „Fire de iarbă" („Leaves of Grass") a fost considerat obscen din cauza tematicii care abordă aspecte ale sexualității. Whitman a fost concediat de la Biroul pentru Relația cu India din pricina acestui volum.

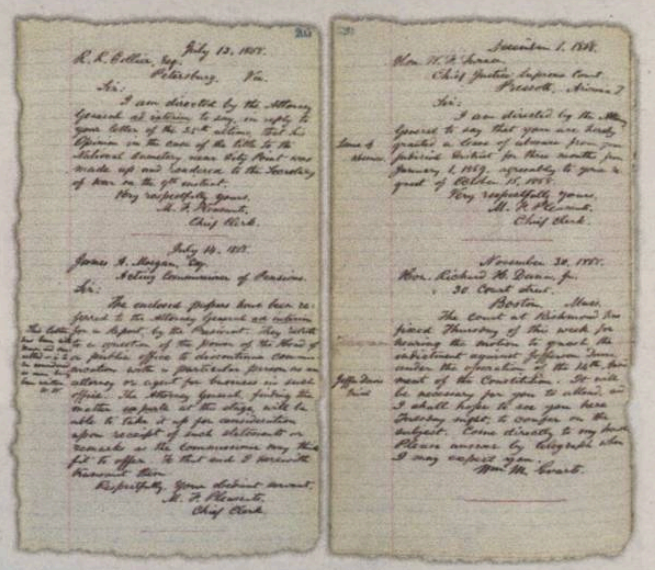

PUBLICITATE

Expoziția
Iuliana Vîlsan
7 aprilie – 28 mai 2011

Suprarealismul **Iulianei Vîlsan** - artist european: Messina, București, Paris - devine prin această expoziție contemporan nouă. Remarcăm încărcătura dramaturgică a tablourilor sale: conflicte, caractere, poveste, suspans. Personajele sau obiectele-personaj capătă o existență complexă, sugestivă, încărcată. Și totuși între toate aceste semne și coduri, Iuliana Vîlsan nu plictisește, nu obosește, o anume, când exuberantă când gravă decorativitate atrage.
Fără a fi o "descărcare" de teme sau o pregătire a picturii, desenul rămâne pentru Iuliana Vîlsan o preocupare constantă, o respirație aproape cotidiană. Mie personal îmi crează senzația că nu mai este un exercițiu necesar al artistului, ca până acum vreo zece ani, ci o necesitate de exprimare, de comunicare mai directă a temelor ce o bântuie. Teme când ironice când meditative.

Radu Boroianu

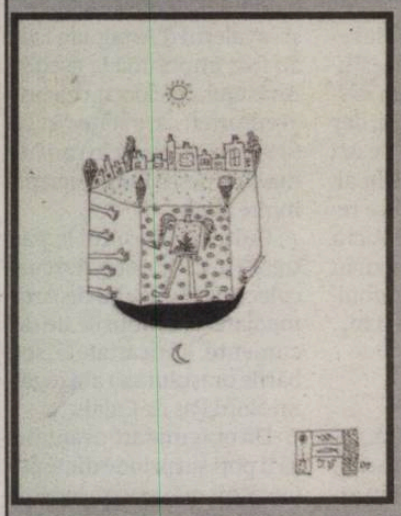

EA GALLERY
ART'S FINEST

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți – sâmbătă orele 14:00 - 19:30

La Arras cu Marian Popescu

●● Marian Popescu este profesor al Universității din București, critic de teatru, expert independent, în țară și în străinătate, în Artele spectacolului, Politici culturale și Literatură, traducător din dramaturgia engleză, editor, cercetător, inițiator și organizator de programe culturale. Absolvent al Facultății de Litere din București în 1976, a publicat peste o mie trei sute de articole și studii și e autor a șase volume despre dramaturgie și teatru între care și panorama „Scenele teatrului românesc 1945-2004. De la cenzură la libertate".
Membru fondator al UNITER în 1990, vicepreședinte executiv (1990-1994). În 1993 a înființat Editura UNITEXT al cărei director onorific este. A fost director al Direcției instituțiilor de spectacole din Ministerul Culturii (1997) și consilier la Președinția României (1999-2000).
Premiul pentru Teatrologie (1991) și Premiul pentru Critică (2001) ale UNITER. Decorat cu Ordinul „Steaua României" în grad de Ofițer (2000).

Place des Heros, unul dintre cele mai vizitate locuri

© FOTO: PHOTOLAND CORBIS

NU RATAȚI!

● **Les Places.** Cele două piețe, cea mare și cea mică, sunt împreună o bijuterie. Simone de Beauvoir era fascinată de acest ansamblu, singurul care a interesat-o vreodată.

● **„Les boves"**, „pivnițe" în dialect picard, te fac să intri în orașul subteran, plecând din fața Hotel de Ville. Sunt legate între ele prin galerii: odinioară, unele te-ar fi putut scoate la suprafață în casa cine știe cărui burghez.

● **Théâtre d'Arras și Hotel de Guine** se află, practic, față în față. Cel din urmă e o clădire tot din secolul 18, cu o fațadă în stil gotic. Ambele se află într-o mică piațetă, cu clădiri vechi, peste care dai, venind dinspre Grande Place, ca din întâmplare.

● **Abația Saint-Vaast** este, de fapt, un complex de clădiri între care și Mediateca. Vechiul seminar e acum Casa diocezană, cu un interior și o grădină care merită vizitate.

Orașul lui Robespierre

● În cea mai veche așezare atestată din Franța, trecutul abia așteaptă să încurajeze un prezent posibil

Hotelul și clopotnița de 77 de metri, în stil gotic, domină orașul Arras, făcând parte din patrimoniul UNESCO

Arras e un oraș care nu se dezvăluie dintrodată. Ceea ce este distrus de oameni, vezi războaiele, e reconstruit de oameni.

Marian Popescu

●● Orașe mari, orașe mici. Mulți sunt fascinați de marile orașe. Și eu. Dar când ajungi într-un oraș mic, cum este Arras, în nordul Franței, și trăiești acolo o jumătate de an, fascinația nu mai e fuga „turismului cultural", ci o incredibilă revelație progresivă: această cea mai veche așezare atestată din Franța oferă spectacolul patrimoniului său religios, istoric, cultural, artistic ca și cum trecutul abia așteaptă să încurajeze un prezent posibil pentru locuitorii și turiștii săi.

INTERNET, CĂRȚI ȘI MEMORIE

Când am ajuns prima dată, pentru a preda la Université d'Artois, știam numai că Arras e un oraș francez foarte vechi și că numele său e legat de Adam de la Halle (născut aici pe la 1251, autorul primei opere comice, *Le Jeu de Robin et de Marion*) și de cel al truverului Jehan Bodel. Apoi, firește, romane ale lui Dumas (d'Artagnan, care avea să devină mareșal al Franței, și mai ales vărul său, Charles de Batz, îl vor inspira pe autorul *Muschetarilor*), Balzac, impresii din pictură, istoria politică și multe altele, îmi aduceau în memorie o informație pe care o crezusem pierdută, inutilă. Un oraș cu vreo cincizeci de mii de locuitori, bine conectat față de marile orașe: Paris, Bruxelles, Londra.

Cavalerul d'Artagnan a participat la asediul orașului Arras

ISTORIE ASCUNSĂ, ISTORIE VIZIBILĂ

Trec, într-o zi, pe o străduță și văd pe zidul unei case o plăcuță pe care scrie că De Gaule a stat aici, ca tânăr căpitan în garnizoana Arras în Primul Război Mondial, colonelul său fiind un domn Pétain! Chiar acela! Sau, pe o altă stradă, rue d'Amiens, în altă zi, o altă casă unde o altă placă spune că Verlaine a locuit aici, evident după despărțirea de Rimbaud. Un prieten îmi spune, și apoi îmi arată, că mai există locul unde se afla bistroul „Le lapin blanc", acum „L'Equinoxe", unde poetul venea regulat pentru a bea absint.

Ca să nu mai zic de Robespierre, născut în Arras, și de multe alte mari figuri din istoria politică, socială și culturală a Franței. Într-o altă zi, cu soare, mă trezesc în Piața Victor Hugo, fără să știu că este singura piață octogonală din Franța. Se mai păstrează și acum, în asfalt, marile inele de fier de care erau legate vitele aduse la târg. Un oraș la țară, s-ar zice!

Celebritatea unică a Arrasului vine și din suferințe și cicatrici, mărci ale istoriei sale extraordinare. La suprafață, cele două piețe, Grand Place și Petite Place, cu cele 155 de fațade identice, realizate și renovate în inconfundabilul gotic flamand al nordului, comunică între ele, străjuite de turn, de unul dintre acele *beffrois*, semn al vigilenței în fața invadatorului.

TEATRU, CATEDRALĂ ȘI CAZINOU

Puțini știu că Arras e leagănul teatrului francez, căci aici a creat Jean Bodel. Teatrul e o mică bijuterie: locul a fost în vechime un donjon fortificat din secolul al XI-lea, apoi închisoarea comunală pentru ca, în 1785, să fie deschis Teatrul. Se mai păstrează scenotehnica de secol XVIII!

Arras e un oraș care nu se dezvăluie dintrodată. Ceea ce este distrus de oameni, vezi războaiele, e reconstruit de oameni. Ei nu lasă nicio parte din istoria și cultura lor să fie aneantizată de barbariile succesive. Ei, „barbarii" din secolul V, creștinați de St.Vaast, figura legendară care patronează, alături de urs, simbol al orașului, comunitatea Arras-ului.

Abația St. Vaast, Marele Seminar, grădina acestuia sunt locuri care spun despre credința celor vechi, dar și despre voința celor de azi de a dezvolta trecutul. În altfel, Cazinoul e o clădire remarcabilă arhitectural. Aici a fost văzut Roberto Benzi, în fața unei orchestre simfonice: avea opt ani și dirija în... pantaloni scurți!

NU TE GRĂBI!

Între două cursuri de apă, dublu milenarul oraș, conservă și dezvoltă un patrimoniu extraordinar. Esențial, un oraș din epoca Luminilor, Arras e un leagăn al culturii și legendelor, al disputei între subteran și suprateran. Fiecare stradă te duce, în câțiva metri, fie spre o grădină, spre o statuie, spre un scuar care are istoriile sale. Dacă mergi repede, mergi degeaba. Nu vei vedea ca lumea clădiri în stil Art Déco sau sculpturile fațadelor, vei rata grădini à la française dar și à l'anglaise, nu vei ști de Jeanne d'Arc, de „regii blestemați", de Cyrano de Bergerac și cavalerul d'Artagnan care au fost împreună la asediul Arrasului, de Vidocq, celebrul aventurier, care stătea în casa vecină cu aceea în care urma să se nască Robespierre și multe altele.

Cultura Arrasului le păstrează urmele, tot astfel cum colecțiile Muzeului de Artă, mediateca, fondurile de documente, anticariatele, serbările orașului sau ale regiunii Nord-Pas de Calais.

Un oraș mic are avantajul că îi poți surprinde dimensiunea umană, aceea a locului, a oamenilor, a istoriilor și legendelor sale și, mai ales, a dialogului între trecut și prezent. Și, mai ales, nu îl poți uita. Căci nu te grăbești și nici el nu te grăbește. Îl poți înțelege și, mai ales, e primitor. E special și unic. ✪

BIBLIOTECA ASTRA
SIBIU

Biblioteca „ASTRA"
– SIBIU –

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 27 aprilie 2011
Anul XVIII, Nr. 1075, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Muzeele din Banat, abandonate

Neglijate, renovate sau slab mediatizate, muzeele din Timişoara îşi exploatează doar un sfert din potenţial, iar cei care ar trebui să se ocupe de ele dau vina unii pe alţii.

REPORTAJ ➔ PAGINILE 8-9

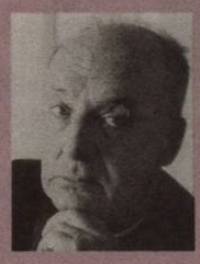

Prima Lolită

Scrisă în limba rusă în 1939, dar rămasă nepublicată, nuvela „Vrăjitorul", de **Vladimir Nabokov (foto),** apărută la Editura Polirom, este o avanpremieră a romanului „Lolita".

CARTE ➔ PAGINA 6

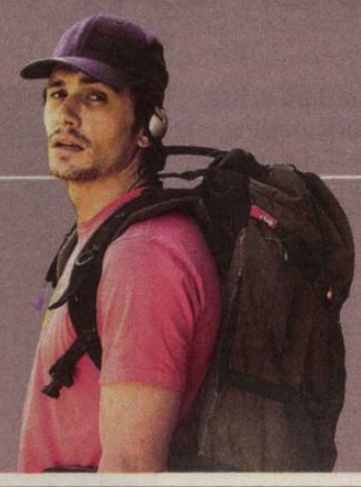

De la confort la infern

Filmul „127 de ore", în regia lui Danny Boyle, cu **James Franco (foto)** în rolul principal, spune povestea lui Aron Ralston, un alpinist care înfruntă moartea.

FILM ➔ PAGINA 5

Românul de la Academia Regală de Muzică din Londra

Violonistul Remus Azoiţei, singurul român care a predat vreodată la prestigioasa instituţie de învăţământ londoneză, spune că e preocupat permanent să-şi servească ţara şi că o face mai bine în Marea Britanie decât acasă

➔ PAGINILE 12-13

FOTO: PETRICĂ ŢĂNASE

Hello Viena, good-bye Viena! ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06457

IERI ŞI AZI

Onoarea bine ascunsă

Dana G. Ionescu

Ieri. În volumul 6 al celebrului studiu „Istoria vieţii private“, coordonat de mentaliştii francezi Philippe Ariès şi Georges Duby, există un capitol intitulat „Familiile, onoarea şi secretul“, care se apleacă asupra sensurilor onoarei în Europa veacurilor XVII-XVIII, aşa cum le atestă sursele istorice. În linii generale, situaţia arăta astfel: „Departe de a fi apanajul nobililor, onoarea e un bun pe care îl reclamă cu vehemenţă oamenii din popor. (...) Într-o societate de «egali» e neapărat nevoie să te bucuri de stima celorlalţi. Onoarea necesară se bazează în acelaşi timp pe acuta conştiinţă pe care o are poporul că reprezintă o masă nediferenţiată, obiect al puterii monarhului; conştiinţa de a fi tocmai «poporul» şi «vulgul» pe care se sprijină puterea sacră a monarhului. Înăuntrul acestei conştiinţe există un spaţiu în care se află sediul onoarei proprii şi a reputaţiei personale care îngăduie a-şi da unii altora un nume, a se sustrage anonimatului, dând fiecăruia posibilitatea să-şi ducă existenţa într-o configuraţie şi un statut proprii“. Ce înseamna onoara sintetiza Antoine de Courtin în „Traité du point d'honneur“, sursă a studiului amintit: „Este ceea ce conferă oamenilor valoare şi stimă; este ceea ce constituie baza bunei-credinţe, pe care se şi jura, de altfel; este ceea ce triumfă asupra tuturor jignirilor soartei şi asupra atacurilor lumii; e ceea ce, pe scurt, e preferabil chiar vieţii, e tot ceea ce e mai scump, mai de preţ şi mai sacru din tot ce posedă omul“. O dovadă care atestă această stare de fapt era abundenţa petiţiilor care se refereau la onoare, invocând calomnii, jigniri, bârfe. Poliţia din Paris, de exemplu, nu mai făcea faţă plângerilor, multe dintre ele raportând denigrări care lezau viaţa particulară a petenţilor. Majoritatea parizienilor doreau soluţii de la tribunale ordinare.

John Callcott Horsley, „Plăteşte ca să tragi cu ochiul“ (1872)

Azi. Omul, mentalitatea şi comportamentul lui sunt cu totul altfel. Fără îndoială că, pentru fiinţa de rând, anonimatul nu mai înseamnă de mult puterea pe care se sprijină conducătorul, ci s-a transformat într-un obstacol în calea afirmării de un fel sau altul în societate. În forma lui extremă, pentru cei dornici de recunoaştere cât mai largă, anonimatul este echivalentul eşecului. În viziunea maselor de votanţi, expresia eşecului este absenţa din mass-media şi mai ales de pe micul ecran. Vizibilitatea de orice fel înseamnă o şansă de ascensiune şi, deci, de putere.

În ceea ce priveşte onoarea, viaţa de zi cu zi arată că ea nu mai este şi apanajul săracului sau al defavorizatului, cum e numit el în limbajul instituţional. E suficient să ai experienţa existenţei citadine sau rurale şi să mai deschizi din când în când televizorul ca să ştii că omul de rând a pierdut mult din simţul care-i permite să perceapă jignirile la care e supus încontinuu de atitudinea ocârmuitorilor. Pentru cei care conduc destinele din spaţiul românesc cel puţin, omul de rând nu e un „sprijin“ pentru puterea conducătorului, ci, dimpotrivă, un obiect manevrabil. Sărmanul de România şi-a pierdut simţul onoarei. Se bucură că hipermarketurile oferă preţuri promoţionale şi se comportă tribal, stând la cozi tribale, ca să cumpere nu ştiu câte pachete de cafea ieftină, de care nu are nevoie. Sigur, comportamentul lui e tributar şi unui obicei dobândit în Epoca de Aur şi devenit reflex. Parcă mai mult decât în altę vremuri întunecate, onoarea românului trece, înainte de toate, prin stomac. Cât despre calomniile legate de viaţa privată, însemnate în plângerile cărora Poliţia nu le mai făcea faţă în secolele XVII-XVIII, ele nu prea mai există. Mentalitatea s-a schimbat, ipocrizia nu. În sondaje, românii susţin că vor emisiuni culturale. Emisiuni culturale există, filme bune se difuzează, dar majoritatea se uită cu o curiozitate insaţiabilă în alcovurile mondenilor de interes, care au îmbrăţişat exhibiţionismul total. Asemenea emisiuni nu par să-i jignească, ci să le îndeplinească o dorinţă. Mai mult, acceptă să fie plătiţi (sau nu) de televiziuni ca să-şi arate mizeria din spatele aragazului şi testele de sarcină. ⊗

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Câteva consideraţii asupra romanului

Alături de cinematograf şi teatru şi rivalizând cu ele, romanul e desigur genul, care se bucură mai mult azi, de favoarea publicului. Începând cu romanul foileton obscen sau poliţist şi sfârşind cu acel de subtilă analiză, de la Conan Doyle la Proust, sub multiplele şi variatele lui forme, el se adresează celor mai diverse categorii sociale, îndeplinind în epoca în care trăim, oficiul epopeii în lumea antică sau medievală. Pe când însă, cu tot nivelul scăzut şi adesea mercantilizat al criticei dramatice, ea a reuşit să se ridice la unele principii estetice, îndeobşte admise, în domeniul romanului critica se mărgineşte de obicei la povestirea sau analiza subiectului; iar în cazul cel mai bun caută să pătrundă şi să definească personalitatea romancierului. Cercetări teoretice de un caracter serios şi aprofundat asupra tehnicei, evoluţiei sau diverselor forme ale geniului sunt incidental, vag şi sumar atinse.

Câteva considerații asupra romanului

Recentul volum al lui Albert Thibaudet „Le liseur de romans“ înseamnă, din acest punct de vedere, o fericită excepţie şi poate fi socotit ca o contribuţie utilă şi adesea preţioasă. Spirit larg şi cu excepţionale însuşiri, criticul de la „Nouvelle revue française“ e înzestrat, ca şi Brunetière, cu apititudini filosofice, dar familiaritatea lui cu intuiţionismul bergsonian îl fereşte de dogmatismul rigid şi pedant al acestuia. În pătrundere egalează pe Faguet, dar are un orizont mai vast, cunoscând mai multe literaturi europene şi stilul său, dacă nu posedă farmecul seducător şi graţia subtilă a lui Lemaitre, e mai întotdeauna colorat, viu, spiritual.

În acest volum, încercând să definească noţiunea de romanesc, Thibaudet scoate în lumină partea covârşitoare pe care a avut-o publicul femenin în ceeace priveşte materia ca şi evoluţia romanului francez şi face observaţiuni excelente asupra simbolismului în roman, ca şi o seamă de reflexii asupra naturii intime, a condiţiilor şi limetelor romanului de aventură. ⊗

(articol de Octav Botez în „Adevărul Literar şi Artistic“, 1 Noembrie 1925)

VĂ MAI AMINTIŢI DE...

Elvira Popescu

Actriţă cu o carieră de excepţie, Elvira Popescu şi-a înscris numele în rândul celor mai fermecătoare slujitoare ale Thaliei din Franţa, ţara de adopţie în care a avut succes încă de la început. În România natală, în care a urcat pe scenă pentru prima dată la 16 ani, există azi, în cadrul Institutului Francez din Bucureşti, doar un cinematograf care-i poartă numele.

Însă actriţa născută la Bucureşti în mai 1894 nu a rămas, de fapt, în prim-planul cinematografiei. Teatrul a fost cel care a consacrat-o şi i-a adus, la Paris, un succes fără egal, recunoaşterea unanimă a criticilor, preţuirea a mii de francezi şi a numeroase personalităţi, precum şi supranumele „Notre Dame de Théâtre“. Înainte de plecarea în Franţa, tânăra artistă a cucerit şi publicul din România. În adolescenţă, cunoscutul actor Ion Nicolescu a îndemnat-o să aleagă sceana şi a pregătit-o pentru o asemenea carieră. Elvira Popescu a urmat Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti şi a debutat la Naţional, la 16 ani, când a înlocuit o actriţă bolnavă. Au urmat imediat multe roluri şi, la numai 25 de ani, a devenit director artistic al Teatrului Excelsior, dar a continuat să joace mult. Câţiva ani mai târziu, a înfiinţat Teatru Mic.

Plecarea în Franţa i s-a datorat dramaturgului şi omului de teatru francez Louis Verneiul, care a descoperit în ea o artistă inimitabilă. Aceasta a plecat în Oraşul Luminilor pentru a o interpreta pe Sonia din „Verişoara din Varşovia“, piesă scrisă special pentru ea de dramaturgul amintit. Spectacolul, care avut peste o mie de reprezentaţii şi în care tânăra româncă, stâlcind adorabil franceza, a strălucit, a fost începutul unei poveşti de dragoste interminabile cu teatrul parizian, care i s-a aşezat la picioare.

Elvira Popescu

Vedetă a spectacolelor bulevardiere, Elvira Popescu a jucat multe roluri. A fost distribuită şi în numeroase filme, chiar alături de Alain Delon şi de Claudia Cardinale, dar pe ecran, susţin specialiştii, n-a strălucit niciodată ca pe scenă. A fost numită director al Théâtre de Paris şi al Theatre de Marigny. ⊗

Dana G. Ionescu

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Sociu, Oltea Şerban-Părău

Adresă:
Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

APARIȚIE EDITORIALĂ

Herta și „balada emigrării“

„Omul este un mare fazan pe lume“, una dintre cărțile cele mai cunoscute în lume ale scriitoarei germane premiate cu Nobel, va apărea în sfârșit și în românește

Cartea va fi publicată de Editura Humanitas, în seria de autor dedicată Hertei Müller și coordonată de Denisa Comănescu.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Intitulat în limba germană „Der Mensch ist ein großer Fasan auf der Welt“, volumul a apărut la Berlin în 1986 – fiind primul scris și publicat de Herta Müller după dramatica părăsire a țării natale – și a fost tradus până acum în peste 20 de țări.

Acest roman mult-așteptat apare acum și în limba română, traducerea fiind semnată de tânăra și apreciata germanistă Corina Bernic.

Herta Müller a vizitat România în octombrie 2010 FOTO: M. VILĂU

EXPERIENȚĂ TRAGICĂ

Subiectul cărții pare unul tipic pentru universul atât de particular al scriitoarei germane originară din România, premiată ulterior cu cea mai înaltă distincție literară – Nobelul –, dar cronicile apărute în străinătate evidențiază și particularitățile acestui roman al Hertei Müller. În România sumbră și cenușie a anilor '80, familia de nemți Windisch așteaptă de ceva vreme să primească de la autorități documentele pentru emigrare. Tot mai mulți consăteni reușesc să plece – numai viața celor din familia Windisch pare să se fi oprit în loc. Până când fiica, Amalia, trebuie să cedeze avansurilor unui milițian „dispus să-i ajute“. Aluziile la experiența tragică a autoarei în România comunistă a lui Ceaușescu sunt destul de străvezii.

„Această carte este o baladă a emigrării. Apropierea dintre oameni se fărâmițează, prietenii devin dușmani suspicioși. Nimic nu se poate obține normal, ci numai pe căi întortocheate. Plonjând de la suprafața temporală în adâncuri mitice, ceea ce ni se relevă aici este, în strictețea sa poetică, o contribuție majoră la tema secolului: emigrația“, remarca, într-o cronică, prestigioasa publicație germană „Saarbrücker Zeitung“.

„AM MÂNCAT CEPE PUTREZITE“

În exclusivitate pentru „Adevărul literar și artistic“, prezentăm un scurt fragment din roman: „Paznicul stă lângă iaz și sughiță. Beregata îi saltă dindărătul gulerului. «E de la ceapa roșie», spune el. «Rușii taie cepele de sus în jos, în felii subțiri. Presară sare pe ele. De la sare, cepele se deschid ca trandafirii. Lasă apă. Apă clară, curată. Arată ca nuferii. Rușii le sfărâmă cu pumnul. Am văzut ruși care le-au sfărâmat cu călcâiele. Și-au răsucit călcâiele peste ele. Rusoaicele și-au ridicat fustele și s-au pus cu genunchii pe ele. Și-au răsucit apoi genunchii. Noi, soldații, am apucat rusoaicele de șolduri și ne-am răsucit și noi cu ele». Paznicul are ochii umezi. «Am mâncat cepe care putreziseră deja sub genunchii rusoaicelor și erau dulci ca untul»“, continuă el.

Info

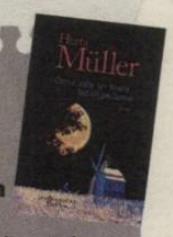

Herta Müller, „Omul este un mare fazan pe lume“
Editura Humanitas seria de autor Herta Müller
Traducător: Corina Bernic
Preț: 24 de lei

PUBLICITATE

Programul Galeriei:
L-V:11:00 - 19:00
Sâmbătă :10:30 -14 :30
Duminică:Închis

Galeria COLORS ART

este singura galerie de artă modernă din România specializată în artiști români,care au lucrat și în străinătate, cu cote internaționale

Artiștii galeriei:

Isaac ANTCHER
Corneliu BABA
Dimitrie BEREA
Victor BRAUNER
Constantin BRANCUSI
Mircea CIOBANU
Aurel COJAN
Jean DAVID
Natalia DUMITRESCU
Francois GALL
Lucian GRIGORESCU
Nicolae GROPEANU
Etienne HAJDU
Jacques Hérold
Marcel IANCU
Alexandru ISTRATI
George MARCULESCU
Samuel MUTZNER
Paul NEAGU
Gheorghe PETRASCU
Jules PERAHIM
Magdalena RADULESCU
Victor ROMAN
Paul SCORTESCU
Arthur SEGAL
Michel SIMONIDY
Victor VASARELY

Jacques Hérold(1910 - 1987)

De la Suprarealism la abstracționismul liric

Expoziția va avea loc în perioada 12 mai-2 iunie 2011. Vernisaj,joi 12 mai,începând cu ora 18:00.

Jacques Hérold - Le mouvement des levres, 1968

Jacques Hérold - Jolie Blonde, 1938

Jacques Hérold - La femmoiselle, 1945

În 1927, Jacques Hérold, născut în Moldova, pleca spre Paris trecând prin București pentru a studia la Școala Națională de Arte Frumoase, la exact 29 de ani, după ce un alt compatriot oltean pe nume Constantin Brâncuși, făcuse același lucru. Cu acesta se întâlnește la Paris în 1931, devenind nu numai prieten, dar și bucătar, instalator, secretar, ajutor de sculptor al acestuia. Despre Jacques Hérold, în România se cunoaște prea puțin, dar în Franța el a fost considerat unul dintre cei mai mari artiști ai Suprarealismului în grupul marelui poet Andre Breton, alături de : Picasso, Dali, Marcel Duchamp, Tanguy, Max.Ernst, Lam, Dominguez, Magrite și compatriotul său din Piatra Neamț, Victor Brauner. *Colors Art Gallery*

"Hérold, un tăietor de lemne în fiecare strop de rouă" *Expoziția personală la Galerie Cahiers d'Art-1947, Andre Breton*

"Îmi aduc aminte de tânărul Hérold în 1937, plimbându-se pe bătrânele străzi din cartierul Montparnasse, înalt, solid, cap de berbec, cu ochi de pescăruș, purtând cu nobilețe semnele unei sărăcii meticuloase, cu fruntea îngândurată și transpusă unui vis. Astăzi este același, cu fruntea mai senină, ca o plajă la mare joasă, corpul și înfățișarea mai amplă, dar ochiul tot timpul în alertă, pentru a culege cu trecerea orelor, florile-zâne ale fascinației".
Les Demeures D'Hypnos-1976 , Patrick Waldberg

"Jacques Hérold și-a consacrat viața de artist pentru a își depăși timpul și și-a cucerit propriul spațiu acum când nu mai este între noi. Dăinuirea operei sale, care va interesa din ce în ce mai mult posteritatea, o să îl aducă irezistibil la un sens inversat și complementar, să cucerească spațiul timpului."
Jacques Hérold-1995, Sarane Alexandrian

"Considerarea visului ca un drum de cunoștere umană interioară, este o idee modernă căreia Hérold și suprarealiștii i-au dat o mare importanță, insistând aupra tuturor problemelor care includ realitatea. Înaintea lor foarte puțini au avut această îndrăzneala. Suprarealiștii au insistat tot timpul, încercând să salveze frumosul chiar în momentul când acesta era amenințat."
Jacques Hérold et le Surrealisme(1910-1987)Museé Cantini Marseille-2010, Christophe Dauphin si Rose-Helene Iche.

Colors Art Gallery, Strada Puțul lui Zamfir nr.22-24, sector 1,București
Tel:(+40)21 211 57 28 Fax:(+40)21 210 50 42Email:office@colors-art.ro Web:www.colors-art.ro

TEATRUL CA LUME

„Treapta a noua“, o revelație

Într-o casă din centrul Capitalei, într-un spațiu cât o sufragerie, poți avea cea mai intensă experiență pe care ți-o poate oferi un spectacol de teatru

Iolanda Covaci și Valentina Zaharia, fiică și mamă în spectacolul „Treapta a noua“

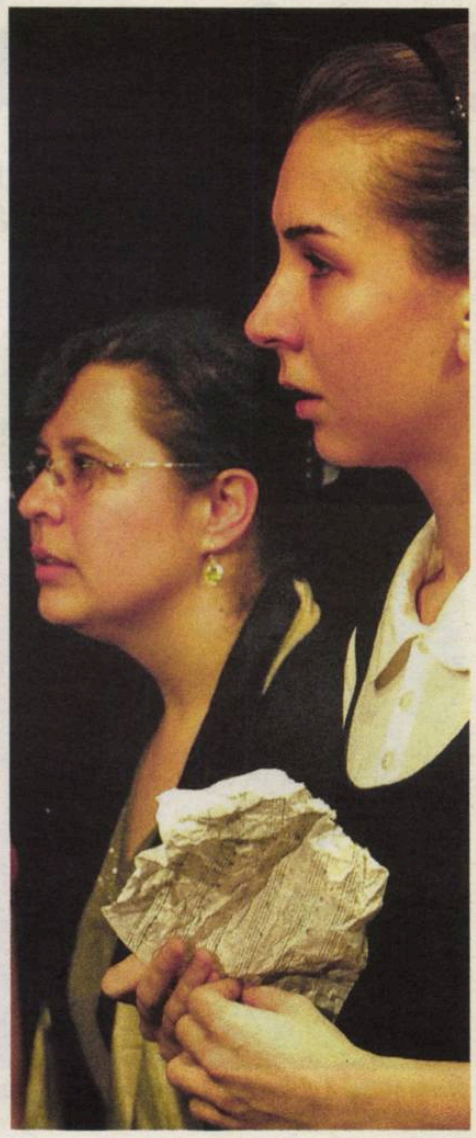

„Treapta a noua“, după piesa lui Tom Ziegler, spectacolul de absolvire al actrițelor Valentina Zaharia, Patricia Katona, Iolanda Covaci și Monica Săndulescu, este întâlnirea pe care spectatorii o pot avea cu interjecția „Oau!“.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

În 2008, cele patru actrițe își încheiau studiile la UNATC, la clasa profesorilor Adriana Popovici și Mirela Gorea, iar producția era examenul lor de creativitate. Trei ani mai târziu, „Treapta a noua“ încă se mai joacă și n-a pierdut nimic din forța și din entuziasmul inoculate atunci.

Patru interpretări în cheie realistă nimeresc nuanțele potrivite într-un spectacol emoționant, cu un mesaj puternic și tulburător.

Valentina Zaharia, vârf de talent al noii generații de actori, joacă rolul unei mame care încearcă să depășească problemele legate de dependența de alcool (Joanna Mc Neal) și care vrea să reia o relație normală cu fiica ei, în vârstă de 16 ani, pe care a părăsit-o cu șase ani în urmă (Melissa Wright, rol interpretat de Iolanda Covaci).

Joanna s-a lăsat de mult de băutură și a ajuns pe treapta a noua a planului său de recuperare. Trebuie să le ceară scuze tuturor celor pe care i-a rănit. Cea mai importantă pe listă este fiica ei, Melissa. Piesa lui Tom Ziegler este o analiză de profunzime a unei boli care înstrăinează mintea de corp și care năruie normalitatea din relația familială.

Info

București
Treapta a noua
de Tom Ziegler
Cu: Valentina Zaharia, Patricia Katona, Iolanda Covaci, Monica Săndulescu
Proiect coordonat de prof. univ. dr. Adriana Popovici
Unteatru (str. Ilfov, nr. 1, în spatele clădirii CEC de pe Calea Victoriei)

PATRU ACTRIȚE FORMIDABILE

Chiar în ziua în care Melissa împlinește 16 ani, Joanna își invită fiica la ea acasă, nu pentru a justifica erorile din trecut, ci pentru găsi în dialog puterea de a merge mai departe. Valentina Zaharia reușește să dozeze perfect în personajul său inteligența, ironia, descumpănirea și fragilitatea.

Iolanda Covaci este impresionantă prin modul în care ține în frâu emoțiile personajului său, o adolescentă privată de dragostea maternă, maturizată înainte de vreme. Glacialitatea ei impenetrabilă ascunde o suferință care explodează într-o scenă care-ți dă fiori și care nu are nimic fals sau teleno-velistic – momentul de sinceritate și de adevăr care înlătură bariera dintre mamă și fiică.

Patricia Katona joacă rolul prietenei Joannei și are o prezență tandră și echilibrată, iar Monica Săndulescu, prin apariția sa în rolul unei puștoaice alcoolice, ridicolă și nonconformistă, dă un impuls de umor spectacolului.

Regia discretă a pus pe un drum drept talentul celor patru actrițe. Tot ce fac ele denotă forță de sugestie, înțelegere a textului și credibilitate interpretativă. Iar spectacolul merită toată atenția publicului și este un punct obligatoriu de bifat pe harta teatrului de calitate din București.

DE IERI
NIGEL HAWTHORNE

Au interpretat rolul lui Vania, în „Unchiul Vania“, de A. P. Cehov.

Ionuț Sociu

S-a format ca actor în Africa de Sud, motiv pentru care Nigel Hawthorne n-a fost niciodată considerat un aristocrat în sensul în care Gielgud sau Olivier erau văzuți. „Am avut o copilărie nefericită și am fost mereu un om timid și ciudat. Iar teatrul a fost o cale prin care puteam să mă desprind de realitate și să nu mai fiu eu însumi“, spunea Hawthorne. După cum scrie Kathleen Riley în biografia artistului, relația lui Hawthorne cu teatrul a fost similară celei pe care o avea și Gielgud cu lumea scenei: „actoria ca meserie ce aduce umilință pe de o parte, și faimă pe de altă parte; umilința de a te expune, gloria de a uita de tine însuți“. „Eram tânăr atunci când i-am văzut jucând pe unii dintre cei mai mari actori ai teatrului englez, dar trebuie să recunosc că am fost dezamăgit de multe ori. Mă surprindea felul lor pedant și artificial de a vorbi. Îmi aduc aminte că întrebarea care mă obseda pe atunci era: «De ce nu pot vorbi normal oamenii ăștia, de ce trebuie să exagereze și să-și schimbe vocea?»“, scria Hawthorne în jurnalul său.

DE AZI
F. MURRAY ABRAHAM

Câștigător al unui Premiu Oscar pentru rolul lui Salieri în „Amadeus“, F. Murray Abraham l-a jucat pe Vania în spectacolul regizat de Andrei Șerban la La MaMa; pentru acest rol, Abraham a câștigat un Premiu Obie în 1984. În mod bizar, el a continuat să devină din ce în ce mai activ pe scenele americane în urma succesului pe care l-a avut la Hollywood. „Deși am câștigat un Oscar, pot încă să iau metroul în New York fără ca cineva să mă recunoască. Multora dintre actori așa ceva li s-ar părea nefiresc, dar mie îmi dă o senzație de normalitate“, spunea artistul american. Unul dintre cele mai importante roluri pe care le-a făcut în ultimii ani a fost cel al lui Shylock în 2007, într-un spectacol pentru care s-a documentat foarte mult: „Mă interesa în primul rând să aflu în ce fel de lume trăia acest personaj. Cum arăta ghetoul din Veneția? Care erau regulile? Cum se îmbrăcau oamenii?“

PE SCURT

BUCUREȘTI

Steaua Maiei Morgenstern

Maia Morgenstern (foto) este prima actriță care va primi o stea pe Walk of Fame din București, evenimentul urmând să aibă loc pe 1 mai, chiar de ziua artistei. Walk of Fame este un spațiu dedicat valorilor artistice ale filmului și teatrului românești, situat în Piața Timpului, aflată în vecinătatea magazinului Cocor și a centrului istoric al Capitalei. Înaintea actriței Maia Morgenstern au mai primit această distincție Florin Piersic, în ianuarie, Victor Rebengiuc, în februarie, Radu Beligan, în martie, și Amza Pellea (post-mortem), în aprilie.

BUCUREȘTI

Experiment artistic

China Disabled People's Performing Art Troupe (foto) va prezenta spectacolul „My Dream“, pe 15 iunie, la Sala Palatului din București. „My Dream“ este un spectacol pentru toată familia, din care nu vor lipsi jocurile de lumină și culoare, muzica și ecranele video, cu 50 de personaje pe scenă, dansuri, poezie, artă tradițională chineză și modernă. Showul a călătorit în jurul lumii, fiind declarat un „fenomen mondial“. Spectacolul a avut peste 150 de reprezentații, în 60 de țări, pe cinci continente, incluzând locuri de prestigiu cum ar fi Carnegie Hall, John F. Kennedy Performing Arts Centre, La Scala, Jocurile Paralimpice de la Atena din 2004 și Jocurile Olimpice de la Beijing, din 2008. Povestea acestui experiment artistic a început în 1987, când 30 de persoane cu dizabilități, mari iubitoare de artă, au fost acceptate să participe la Festivalul de Artă din China.

CINEMA SCOP

Un „feelgood movie“ surprinzător

Filmul „127 de ore“, în regia lui Danny Boyle, cu James Franco în rolul principal, spune povestea tulburătoare a lui Aron Ralston, un alpinist nevoit să înfrunte moartea

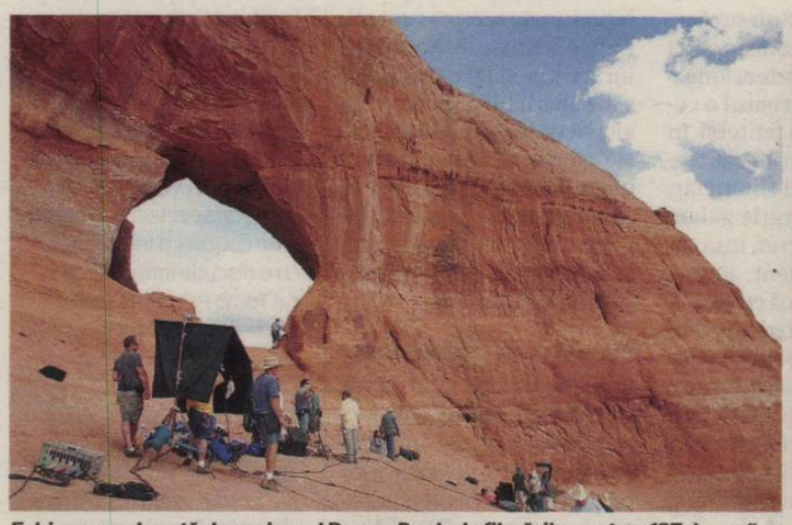

Echipa coordonată de regizorul Danny Boyle, la filmările pentru „127 de ore“

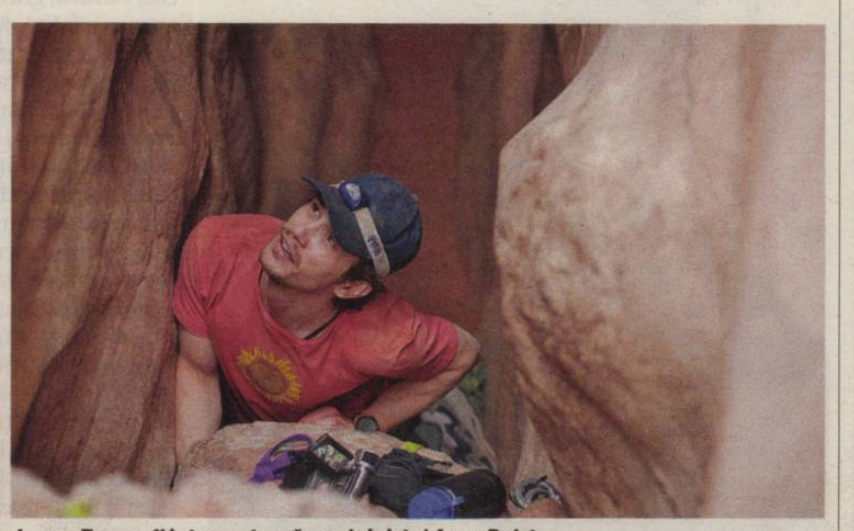

James Franco îl interpretează pe alpinistul Aron Ralston

„127 de ore“ este inspirat dintr-un roman și un caz real și mizează pe identificare, pe imersiunea totală în calvarul unui aventurier.

Anca Grădinariu

●● James Franco e singur. În deșert. Într-o râpă. Imobilizat de o stâncă. Pentru 127 de ore (o oră și 34 de minute în timpul cinematografic). Doar cu spaimele sale, o ploscă golită și o cameră video. Își bea urina și, în cele din urmă, e nevoit să-și taie brațul ce-l ține captiv. Cu un briceag chinezesc. Sună oribil. Sună horror. Toate premisele indicau că pelicula lui Danny Boyle este sordidă, respingătoare. Ei bine... da, e greu de suportat pe alocuri și recunosc că am fost la un pas de-a leșina. Eu, cinefil tăbăcit, am simțit cum mă scurg, ca și cum creierul ar fi vrut să mă protejeze de imaginile de pe ecran. N-a ajutat c-am închis ochii: mintea deja anticipa, iar zgomotele erau și mai crunte (în special cel sinistru, incomparabil, al ruperii de os). M-au ținut trează rușinea, curiozitatea și limba mușcată. Dar aceste momente sunt necesare, altfel ar fi fost necinstit. Oricum, extraordinarul operator Anthony Dod Mantle ne arată mai puțin decât credem că vedem. Filmul, inspirat dintr-un roman și un caz real, mizează pe identificare, pe imersiunea totală în calvarul acestui aventurier. Dar rezultatul de ansamblu e la fel de exaltant ca un trip LCD și sfârșește prin a fi cel mai bun „feelgood movie“ de la... „Slumdog Millionaire“ încoace.

Info

„127 de ore“ („127 hours“ - SUA, Marea Britanie, 2010)
Regia: Danny Boyle
Cu: James Franco, Lizzy Caplan, Kate Mara

●●●●●

MOARTEA SAU O ALTERNATIVĂ CUMPLITĂ

E greu să găsești proverbialul fir roșu în filmografia unui cineast eclectic și obsedat de stil precum Boyle, dar cred că la un capăt s-ar afla energia frenetică și la celălalt motivul scăparii: din dependența de droguri, dar și plictiseala existenței în „Trainspotting“, din mahalaua Mumbai-ului în „Slumdog Millionaire“, dintr-un cataclism planetar în „Sunshine“. Impactul lui „127 de ore“ e cu atât mai visceral, cu cât zgândărește cel mai cumplit coșmar al nostru: o situație în care trebuie să alegi între moarte sau o alternativă cumplită. Ce-ai face tu în locul lui? Simpla întrebare are puterea să-ți dea atacuri de panică.

În afară de primul sfert de oră sincopat, cu split screen-uri, montaj accelerat și muzica dinamică a lui Rahman care se potrivește cu surplusul de adrenalină al eroului, petrecem restul timpului „down in a hole“, cu fața frumoasă, din ce în ce mai desfigurată, a lui Franco (expresia „tur de forță actoricesc“ a devenit un clișeu, dar e cel mai potrivit aici). Regizorul știe că trebuie să ne simțim prizonieri, dar nu și plictisiți, așa că se folosește de gimmick-ul unui jurnal video și de halucinațiile personajului, din ce în ce mai nemăsurate pe măsură ce starea sa se deteriorează.

Viziuni deshidratate, senzoriale, disperate, cu orgii sub fulgi de zăpadă, multă apă, un copil dintr-un viitor din ce în ce mai improbabil și chiar și un Scooby Doo gigantic, care ne sugerează cât de abruptă e trecerea de la confort la infern, de la extaz la agonie (și invers). Ieși de la film cu o nesperată poftă de viață și cu certitudinea că, dacă impulsul pentru senzații tari va fi mai puternic decât rațiunea, îți vei lua cel puțin la tine un briceag elvețian.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Filmul românesc are ziua lui

●● Duminică, 1 mai, HBO România vă invită, din nou, la Ziua Filmului Românesc. De la prânz și până după miezul nopții veți putea urmări o selecție de lungmetraje, scurtmetraje și documentare, premiate la diverse festivaluri. Titlurile prezentate în premieră sunt „Căutare“ (regia Ionuț Piturescu), „Căpșuni în aprilie“ (regia Cornel Mihalache), „Oxigen“ (regia Adina Pintilie), „10“ (regia Dorian Boguță), „Apele tac“ (regia Anca Miruna Lăzărescu), cu **Andi Vasluianu (foto)**, și „Aurora“, noul film al lui Cristi Puiu.

BUCUREȘTI

Invazie de creații europene

●● Cea de-a XV-a ediție a Festivalului Filmului European, organizat de Institutul Cultural Român, va avea loc între 5 și 29 mai în București, Brașov, Iași, Târgu-Mureș și Timișoara. Programul festivalului cuprinde peste 50 de pelicule reprezentând 30 de țări. Festivalul va prezenta cel mai recent film al lui Miloš Forman, „Well paid walk“, din 2010, și un medalion cu producții ale sale din arhiva Cinematecii. Festivalul se va deschide joi, 5 mai, la Cinema PRO, cu proiecția filmului „Essential Killing“ (Polonia, 2010), în regia lui Jerzy Skolimowski. La București, evenimentul se desfășoară între 5 și 15 mai, la Cinema Studio și Cinemateca Eforie.

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Prima Lolită

La Vladimir Nabokov, stilist desăvârșit și cu un rar intelect al expresivității, totul este încărcat de o lubricitate delicată, niciodată vulgară, perversitatea fiind indusă

Scrisă în limba rusă în 1939, dar rămasă nepublicată, nuvela „Vrăjitorul" este o avanpremieră a romanului „Lolita" publicat de Nabokov în 1955.

Marius Chivu

●● Tatăl vitreg rămâne, în sfârșit, singur în cameră cu fetița aproape adormită:

„Clătinându-se de somn, ea se lovi de colțul unui fotoliu, moment în care el, care tocmai se așeza, o apucă de șolduri și o trase mai aproape. Ea își recăpătă echilibrul, se întinse angelic, timp de o fracțiune de secundă, cu toți mușchii încordați, mai făcu o jumătate de pas și se lăsă încet în poala lui. «Iubita mea, biata mea fetiță», rosti el printr-un fel de abur amestecat de milă, tandrețe și dorință, observîndu-i moleșeala, amețeala, zâmbetul tot mai stins, pipăind-o prin rochia de culoare închisă, simțind, prin lâna subțire, elasticul de la jartieră pe pielea ei goală, gândindu-se cât de lipsită de apărare, de părăsită și de caldă era, desfătându-se cu greutatea vie a picioarelor ei în timp ce se desfăceau și apoi, cu un vag freamăt al trupului, se încrucișau la loc, ceva mai sus. Ea își încolăci ușor un braț somnoros, în mânecuța strâmtă, pe după ceafa lui, învăluindu-l în parfumul de castană al părului ei moale, dar brațul îi alunecă, iar ea împinse dormitând, cu talpa sandalei, geanta aflată lîngă fotoliu... «Iubita mea», repetă el și, dând la o parte cu nasul o buclă, îi îmbrățișă amețit și îi gustă, aproape fără nicio presiune, gâtul fierbinte și mătăsos; apoi luând-o de tâmple astfel încât ochii ei se alungiră și se îngustară, începu să-i sărute buzele întredeschise, dinții... Ea se șterse la gură cu dosul palmei, capul căzu pe umărul lui și între pleoapele ei nu se mai zări decît o licărire îngustă, în nuanța apusului de soare, căci în sfârșit adormise".

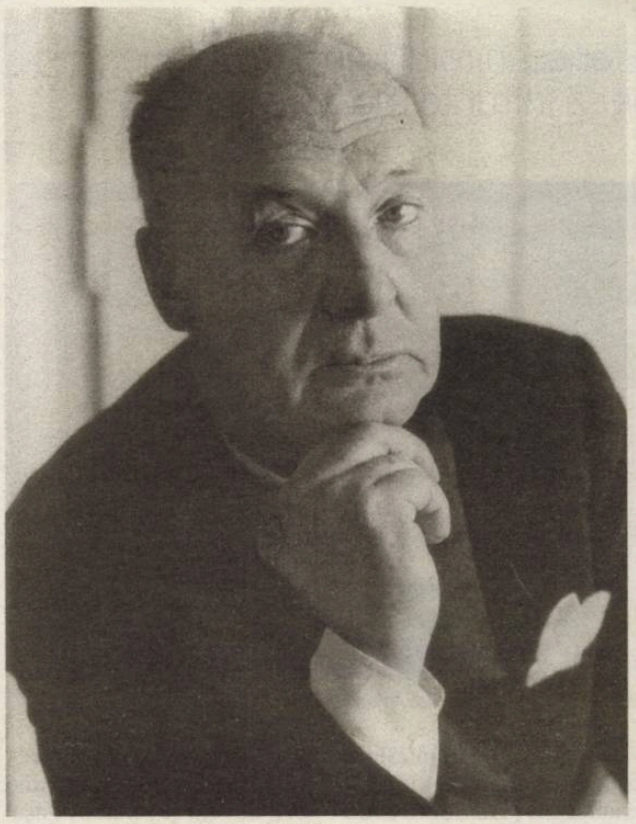

Vladimir Nabokov (1899 - 1977), scriitor american de origine rusă, a publicat „Lolita" în 1958, provocând scandal în America

OBSESIE ȘI EXTAZ

Întâlnirea dintre bărbatul de aproximativ 45 de ani și fetița de 12 ani cu patine cu rotile, pentru care face instantaneu o pasiune ce crește până la obsesie, are loc într-un parc. Fata e însoțită de prietena mamei sale, despre care bărbatul mai află că e văduvă, grav bolnavă și aproape falită. Sub pretextul că e interesat de mobila pe care văduva intenționează s-o vândă, bărbatul o cunoaște pe mama fetiței și, în scurt timp, datorită contextului emoțional-financiar, dar, mai ales, grație galanteriei jucate discret, însă cât se poate de eficient, ajunge să se căsătorească cu ea. Totul, firește, pentru a deveni tatăl vitreg al propriei pasiuni și, în virtutea (chiar așa, virtutea) iminentei morți a mamei, singura instanță paternă capabilă să-i dezvăluie fetei misterele trupului și ale vieții.

ECUAȚIE A PSIHOLOGIEI

În fond, bărbatul aspiră să devină complexul insurmontabil al fiicei vitrege și toate acțiunile sale sunt gândite în această perversă perspectivă psihanalitică. Fragilitatea mamei este calea spre inocența fiicei, iar această inocență este condiția dependenței scontate.

Deși nuvela are doar câteva zeci de pagini, întregul proces al majorei obsesii pentru minoră, malaxorul de gânduri și planuri, meticulozitatea cu care își descompune în detalii obiectul – și interzis, și inaccesibil – al pasiunii, fanteziile în centrul cărora se așază ca un „vrăjitor" al „dezmierdărilor inocente" până când inocenta „va da curs propriei chemări, cerându-i ea ca el s-o însoțească în aflarea coordei muzicale ascunse", precum și ipocrizia personajului care o seduce pe mama muribundă („însărcinată cu propria ei moarte") în timp ce se visează „amantul vivipar" al fetiței, toate acestea sunt minunat descrise de Nabokov, un scriitor la fel de strălucit și pe spații mici (poate abia aici se vede geniul său) și căruia îi este suficient un singur adjectiv pentru a așeza exact gesturile și gândurile în complicata și deseori abisala ecuație a psihologiei și instinctelor umane.

CINEMAUL DEZMEMBRĂRII

Stilist desăvârșit și cu un rar intelect al expresivității, la Nabokov totul este încărcat de o lubricitate delicată, niciodată vulgară, perversitatea e indusă, pare mai degrabă o fatalitate a limbajului sau o slăbiciune a cititorului. Așa cum este și cazul acestei interogații perfect echilibrate, nici explicite, nici obscure: „Și dacă drumul spre adevăratul extaz nu poate trece decât printr-o membrană încă delicată, înainte ca aceasta să fi avut timp să se întărească, să crească prea mult, să-și piardă aroma și licărul prin care se pătrunde până la steaua tremurătoare a acestui extaz?"

Finalul este magistral, un adevărat „cinema instantaneu al dezmembrării" – nu insist asupra lui pentru a păstra intacte curiozitatea și plăcerea. „Vrăjitorul" este o „Lolita" în miniatură, toată esența ei este aici în acest recipient-bijuterie narativ tradus bine dar, din păcate, nu din originalul rusesc, ci din engleză. ✪

Info

Vrăjitorul
De Vladimir Nabokov
Traducere de Luana Schidu
Editura Polirom, 2011
●●●●✪

PE SCURT

BERLIN

„Rețeta fericirii", la Institutul Cultural

●● Pe 6 mai, la ora 18.00, Institutul Cultural Român (ICR) din capitala Germaniei va găzdui o seară dedicată relației dintre intelectuali și putere. Intitulat „Rețeta fericirii", evenimentul va cuprinde o prezentare de carte, un spectacol de teatru și un concert și va începe cu o discuție între profesorul Toma Pavel și filosoful **Andrei Pleșu (foto).** ✪

BUCUREȘTI

Vakulovski se întoarce

●● Primul volum al trilogiei „Tovarăși de cameră", de Mihail Vakulovski, se află în pregătire la Editura Cartea Românească, anunță *agentiadecarte.ro*. Potrivit autorului, romanul intitulat „Student la Chișinău" se apleacă asupra anilor de studenție (1989-1993) ai personajului-narator cu ironie și umor. ✪

DORCHESTER

Vila lui Hardy așteaptă vizitatori

●● Vila concepută de scriitorul britanic Thomas Hardy și imortalizată în scrierile dedicate primei sale soții a devenit casă memorială și poate fi vizitată. Cunoscutul prozator victorian a locuit în Vila Max Gate din Dorchester, Marea Britanie, din 1885 până în 1928, când s-a stins din viață. ✪

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

O privire spre societatea rusă

Romanul „Un cuib de nobili", de Ivan Sergheevici Turgheniev, va fi distribuit mâine, cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Secvență din ecranizarea romanului „Un cuib de nobili" (1970)

Publicat de Editura Adevărul, volumul a fost tradus în 1967 de Mihail Sevastos, în colaborare cu V. Stoian. Despre autorul romanului, Gabaret Ibrăileanu susținea că este „cel mai occidental dintre scriitorii ruși".

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

„La orice vârstă însă dragostea își are suferințele sale". Așa poate fi caracterizat mesajul cărții lui Turgheniev, scrise în 1859. Acțiunea se petrece în Rusia secolului al XIX-lea și se concentrează pe suferința unui aristocrat, trădat de soția sa și îndrăgostit de o nepoată prea tânără.

Protagonistul romanului, Feodor Ivanîci Lavrețki, dezamăgit de relațiile îndoielnice ale nevestei sale cu diverși domni, se hotărăște să evadeze o vreme într-un mic oraș de provincie, unde locuiește verișoara sa, cu cele două fiice ale ei. Ajuns acolo, Lavrețki se vede atras de nepoata sa de 19 ani, Liza. Tinerețea și inocența fetei declanșează un conflict interior în personajul principal, care, la 35 de ani, se simte prea bătrân.

NU DOAR UN SIMPLU ROMAN DE DRAGOSTE

Deși tema principală este reprezentată de relațiile tumultuoase ale lui Lavrețki, „Un cuib de nobili" este o carte mult mai complexă. În timp ce prezintă societatea rusească, autorul creează personaje cu identități complicate, amplu descrise. O mare parte din capitolele romanului este dedicată trecutului personajului principal.

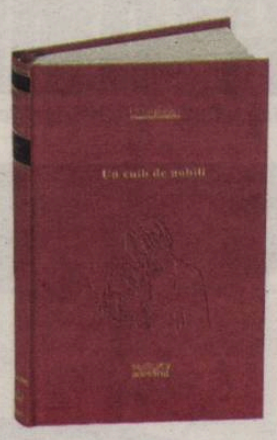

Și alte personaje sunt portretizate în diverse capitole, cele mai importante fiind familia Lizei, profesorul ei de pian și Panșin, un tânăr pretendent al fetei. Panșin știe să se facă plăcut de cei din jur, dar este egocentrist, „rece și viclean".

ÎN MINTEA LUI TURGHENIEV

„Toată biografia mea este cuprinsă în scrierile mele", spunea Turgheniev, la sfârșitul vieții. Autorul a scris „Un cuib de nobili" la puțin timp de la împlinirea vârstei de 40 de ani. Prin intermediul protagonistului, care se află în situația de a-și confrunta trecutul posomorât și de a alege o cale pentru viitor, Ivan Turgheniev își expune sentimentele față de atingerea vârstei mijlocii.

Prieten al scriitorului, Gustave Flaubert îl considera „un etalon", îl admira pentru „pasiunea și totodată caracterul stăpânit al stilului" și îi lăuda „simpatia cu care vă aplecați asupra oamenilor mărunți și care încarcă peisajul de semnificații".

Ivan Turgheniev (1818 – 1883) a început să scrie de la vârsta de 25 de ani. Cel mai cunoscut roman al său, „Părinți și copii" (1862), se concentrează pe conflictul dintre generații, un alt subiect dificil, îndreptat spre societatea rusească.

Ecranizat de Koncealovski

Marele regizor rus Andrei Mihalkov-Koncealovski a ecranizat romanul lui Turgheniev în anul 1970, într-o peliculă devenită de referință. Este prima dintre ecranizările extraordinare realizate de cineast, urmându-i, peste un an, capodopera „Unchiul Vania", după A.P. Cehov. În „Un cuib de nobili", Koncealovski o distribuie pe Irina Kupcenko în rolul Lizei și pe actrița poloneză Beata Tyszkiewicz, precum și pe fratele său mai tânăr, viitorul regizor Nikita Mihalkov.

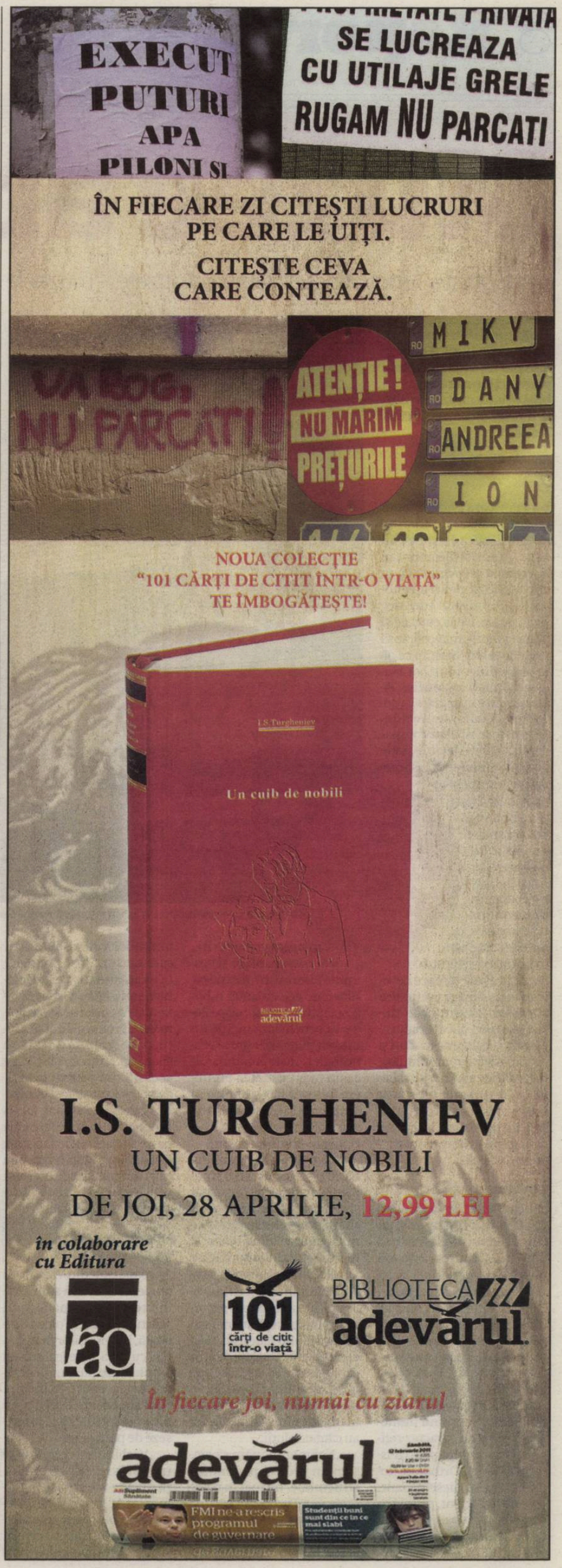

Muzee abandonate

Neglijate, renovate sau slab mediatizate - muzeele din Timișoara își exploatează un sfert din potențial, iar auto

Managerii dau vina pe lipsa de bani. Pe de altă parte, oficialitățile nu reacționează la inițiativele culturale ale artiștilor și ale societății civile.

Renate Simion
renate.simion@adevarul.ro

În lipsa unor manifestări cu muzică populară, mici și bere, Muzeul Satului de la Timișoara a fost lăsat de izbeliște FOTO: SEBASTIAN TĂTARU

Muzeul Satului de la Timișoara pare o grădină pustie și părăsită

Timișoara a aplicat anul trecut la titlul de Capitală Culturală a Europei, în 2021. Autoritățile anunțau la vremea respectivă că se vor mobiliza pentru renovarea obiectivelor turistice și culturale. De la cuvinte și până la fapte, mai este însă mult de lucru. În timp ce alte orașe din țară se pot lăuda cu până la 15 muzee, Timișoara are numai trei – două sunt în renovare, în timp ce timișorenii sunt tot mai dezinteresați de obictivele patrimoniului local. Oamenii de cultură și artiștii locali anunță că potențialul cultural al orașului de pe Bega este foarte slab exploatat, în timp ce oficialitățile găsesc o serie de scuze pentru a amâna schimbarea radicală de care are nevoie un oraș care se pretinde a fi cultural. Directorii de muzee și-au pierdut speranța și dau vina pe lipsa de fonduri și de inițiativă ale autorităților, mentalitate sau cultură civică. Cei responsabili de starea muzeelor sunt însă optimiști și se mândresc că Timișul este singurul județ care are strategie culturală.

FĂRĂ MUZEU TEHNIC

„Mica Vienă" se poate lăuda cu numai trei muzee, pe lângă cele 15 din Iași sau 14 din Cluj. „Timișoara nu are nicio casă memorială la activ", spune fostul muzeograf, Paul Hațegan. „Noi considerăm exponate de patrimoniu inclusiv parcul Jecza, colecțiile de icoane care sunt în apartenența Episcopiei Romano-Catolice sau a Mitropoliei Ortodoxe a Banatului. Acestea cuprind numeroase piese cu caracter religios, importante pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române. Avem piese de cult, obiecte din argint, picturi cu caracter religios pe lemn și pe sticlă ce datează din perioada XVI-XIX, cărți vechi românești, manuscrise, iconostase, altare și veșminte bisericești", a explicat Hațegan. Acesta a mai subliniat faptul că orașul de pe Bega nu beneficiază nici de un muzeu industrial sau al tehnologiei. „Este inadmisibil ca un oraș cu atâtea premiere industriale și tehnice ca Timișoara să nu aibă un muzeu tehnic", a precizat Ioan Hațegan, fost muzeograf.

Societatea civilă împreună cu o serie de artiști și oameni de cultură au organizat și o dezbatere pe tema necesității muzeelor în Timișoara. Organizatorii au invitat și reprezentanți ai autorităților locale, pentru a discuta situația. Semnificativ e că la eveniment nu a participat niciun reprezentant al Primăriei sau al Consiliului Județean, deși discuțiile vizau soluții pentru ca Timișoara să devină Capitală Culturală în 2021. Societatea civilă, împreună cu oameni de cultură timișoreni, au căutat soluții.

„Noi intenționăm să lansăm un proiect pe fonduri structurale, tocmai în acest scop – ca Timișoara să aibă un muzeu tehnologic. Suntem în căutare de sponsori și susținători din partea autorităților locale – autorități care nu sunt însă prezente la nicio inițiativă", a declarat Sergiu Bălașa, reprezentant al Agenției de Dezvoltare Vest. Proiectul se află la început de drum, în căutare de sponsori. Cum fondurile pe această axă pentru perioada 2007-2013 au fost epuizate, acesta va putea fi supus procesului de aprobare abia peste doi ani. „Până atunci, îi chemăm pe toți cei care au ceva de spus sau de oferit să se alăture proiectului", a declarat Sergiu Bălașa.

MUZEUL DE ARTĂ, UN CASTEL PĂRĂSIT

Aproape 40% din vizitatorii Muzeului de Artă sunt străini, recunoaște managerul acestuia, Marcel Tolcea. Totodată, în lipsa unor manifestări cu mici și bere, Muzeul Satului este pustiu. Deși sumele percepute la intrare sunt simbolice, timișorenii nu se înghesuie să se intereseze de patrimoniu.

„Vorbim despre lipsa unei tradiții la nivelul comunității, în a se interesa de patrimoniu. Ar trebui să se introducă un program educațional, la nivelul inspectoratelor școlare, prin care copiii să fie duși cât mai des la muzeu. Pedagogia muzeală ar trebui să fie o disciplină prin care profesorii să-și desfășoare ore interactive la muzeu", a explicat Marcel Tolcea. Acesta spune însă că cei care ar trebui să materializeze ideea sunt grupurile de inițiativă civică. Directorul de la Muzeul de Artă se mai plânge că nu își poate promova evenimentele, din lipsă de fonduri.

FOTO: SEBASTIAN TĂTARU

Exponatele de la Muzeul Satului sunt în paragină

„Ne-ar trebui până la 3.000 de lei pe lună ca să putem investi în promovarea instituțiilor. Or, Primăria ne ia banii dacă vrem să afișăm un eveniment în spațiul public. Ar trebui promovată și instituția, nu numai evenimentele", a spus Tolcea.

Răzvan Hrenoschi, secretarul Comisiei de Cultură din cadrul Consiliului Județean Timiș, declară însă că fonduri pentru promovare sunt, problema fiind că managerii muzeelor nu știu să le acceseze. „Muzeul de Artă din Timișoara se află într-o situație fără precedent pentru multe județe și zone ale țării, în ceea ce privește modul în care a fost renovat. Problema este că o lungă perioadă de timp arta a fost ținută la magazin. Sunt o serie de programe finanțate din fonduri ale Consiliului Județean Timiș. Pe lângă acestea, sunt o serie de oportunități de accesare a fondurilor europene. Dacă noi le impunem managerilor anumite măsuri, se supără. Dacă nu, se plâng că nu au fonduri. Să caute și să le acceseze", a spus Hrenoschi.

COMERCIALUL ȘI MUZEELE

Marcel Tolcea povestește cum evenimentele comerciale au priză mult mai largă la public decât cele culturale. „Surprinderea mea a venit când, la un târg de nunți, din cele 1.900 de persoane care au vizitat evenimentul, numai 12 au trecut pragul către secțiunea de artă", a explicat directorul Muzeului de Artă. Aces-

în inima Banatului

ăţile nu sunt interesate de crearea unui sistem atrăgător pentru public

Castelul Huniazilor este în toiul lucrărilor de renovare şi va reveni cu expoziţii abia peste patru ani FOTO: REMUS RUNCAN

ta spune că muzeul a înregistrat vizitatori record la expoziţia cu lucrări de Salvador Dalí şi Rembrandt.

Familia sculptorului timişorean Paul Neagu se zbate pentru un muzeu de artă contemporană în Timişoara. Fratele lui Paul Neagu luptă pentru a duce la bun sfârşit o idee a artistului decedat. Autorităţile au rămas reci la iniţiativa realizării unui muzeu de artă contemporană. Familia celui care a fost sculptorul Paul Neagu încearcă să materializeze un proiect care i-a aparţinut însuşi artistului.

Anton Neagu, unul din fraţii sculptorului, vorbeşte despre ultimii ani ai artistului, dedicaţi acestei iniţiative. „Încă înainte de anii 2000, fratele meu şi-a dorit să pună pe picioare un proiect de anvergură – un Muzeu de Artă Contemporană, numit «Lumi diverse». Paul a intrat în tratative cu cei de la Primărie pentru a i se pune la dispoziţie un teren, pe care să investească din propriile buzunare în amenajarea obiectivului", a povestit fratele. Acesta spune că au fost identificate două terenuri, unul la Pădurea Verde şi unul alături de Băile Neptun.

O CASĂ MEMORIALĂ „PAUL NEAGU"

Proiectul a rămas însă suspendat, întrucât Primăria nu a dat niciun răspuns artistului. „N-am primit nicio reacţie, nici că se poate, nici că nu. Fratele meu nu-şi permitea să cumpere un teren. Era dispus să investească în construcţie şi în tot ceea ce priveşte amenajarea", a mai adăugat Anton Neagu.

Iniţial, sculptorul şi-a imaginat un muzeu care să cuprindă spaţii expoziţionale ale artiştilor contemporani, ateliere de creaţie pentru tinerii artişti, precum şi un spaţiu pentru destindere care să cuprindă şi o cafenea. După moartea artistului, familia a lansat o nouă propunere, ca Muzeul de Artă Contemporană să cuprindă şi o aripă care să conţină lucrări ale artistului, dar şi obiecte personale. „Avem o serie de lucrări depozitate la Londra, care nu sunt expuse publicului. Nu am avea nicio problemă să le aducem la Timişoara. Am putea adăuga şi câteva obiecte personale şi ar fi un fel de Casă Memorială Paul Neagu", a explicat fratele artistului.

Pentru acest proiect, preşedintele Ordinului Arhitecţilor – filiala Timiş, Vlad Gaivoronschi, consideră că un muzeu de artă contemporană este obligatoriu. „Ar trebui invitaţi în oraş artiştii străini, ar trebui organizate concursuri, pentru ca Timişoara să devină un oraş de avangardă", a declarat Gaivoronschi.

> E o lipsă a tradiţii la nivelul comunităţii, în a se interesa de patrimoniu. Ar trebui să se introducă un program educaţional, la nivelul şcolilor, prin care copiii să fie duşi cât mai des la muzeu.
>
> **Marcel Tolcea**
> directorul Muzeului de Artă din Timişoara

Purtătorul de cuvânt al Primăriei Timişoara, Flavius Boncea, a spus însă că administraţia locală nu are muzee în subordine, deci nu poate investi într-un astfel de proiect.

Cei de la Consiliul Judeţean consideră însă că Timişoara nu are nevoie de un asemenea obiectiv, atât timp cât arta contemporană poate fi expusă în diferite pavilioane ale instituţiilor de alt profil.

„Numai la nivelul al doilea al CJ Timiş există o expoziţie de artă contemporană. Aici, artiştii au şansa să expună gratuit. Fiecare etaj, de altfel, are spaţii rezervate expoziţiilor de artă plastică, ce sunt puse la dispoziţie gratuit. Ba mai mult, şi la Bastion vom avea asemenea spaţii. Problema este că nimeni nu mai are bani sau nu este interesat să cumpere aceste exponate de artă contemporană", a explicat Hrenoschi.

Muzee în renovare

Deşi renovat, Muzeul de Artă pare un palat părăsit, iar aproape 40% din vizitatorii Palatului Baroc sunt străini

●● După o perioadă de 50 de ani în care nu a fost renovat deloc, Castelul Huniazilor din Timişoara, care adăposteşte Muzeul Banatului, a intrat într-un proces de refacere anul trecut. Investiţia s-a ridicat la mai bine de 1,5 milioane de euro. Asta, după ce Castelul Huniazilor era în pericol de prăbuşire, întrucât specialiştii au constatat că pereţii clădirii multiseculare se tasează inegal şi constant, iar pilonii de stejar care sprijineau fundaţia au putrezit. În etapa iniţială a şantierului, au fost implantate peste 400 de sonde la baza fundaţiei, prin care s-au injectat materiale speciale pentru stabilizare. Ultimele investiţii pentru consolidarea castelului au avut loc în urmă cu peste 50 de ani. Castelul a fost construit între anii 1443-1447 de Iancu de Hunedoara, pe locul fostului castel regal al lui Carol Robert de Anjou, din veacul al XIV-lea.

Castelul Huniazilor a început să fie renovat luna trecută

La sfârşitul lunii trecute, la Castelul Huniazilor au început şi lucrările de renovare. Proiectul este finanţat prin fonduri europene şi se poate extinde până la trei ani. „Proiectul prevede doi ani, dar, cel mai probabil, renovarea va dura trei ani. Noi ne mutăm birourile şi colecţiile la Bastion. În funcţie de spaţiul care ne va fi repartizat, este posibil să organizăm şi acolo expoziţii. După terminarea lucrărilor de renovare va mai dura un an până vom muta colecţiile din nou în Castelul Huniazilor şi vom aranja expoziţiile. Aşadar, abia peste patru ani vom reveni în actualul spaţiu", a declarat, Dan Leopold Ciobotaru, directorul Muzeului Banatului. În lipsa unor manifestări care cuprind muzică populară, mici şi bere, Muzeul Satului de la Timişoara pare o grădină pustie şi părăsită. Preţul mic – 4 lei – al biletului de intrare nu convinge potenţialii vizitatori să intre în edificiul din Pădurea Verde. Domeniul neîngrijit şi exponatele lăsate în paragină nedumeresc vizitatorii până şi în ceea ce provesţe valoarea de patrimoniu a obiectivelor. Aici, spun autorităţile, se urmăreşte refacerea clădirii administrative şi a pavilionului expoziţional. „Sper ca în câteva luni, lucrările să fie terminate", a declarat fostul director, Andrei Milin. Autorităţile vor să înfiinţeze în incinta acestuia, Muzeul Etnografic al Banatului. O astfel de instituţie ar putea deveni un centru de cercetare şi valorificare ştiinţifică, cu expoziţii care să reflecte cultura populară şi spirituală a etniilor din Banat. „La muzeul Satului, este cea mai delicată problemă. În primul rând, ne străduim de ceva timp să găsim un director competent. Cel din urmă nu a ştiut să gestioneze corect treaba şi a fost o întorsătură de situaţie nefericită", a explicat Răzvan Hrenoschi.

„Suntem singurul judeţ cu strategie culturală. Efectuăm, periodic câte o analiză culturală, pe care o corelăm cu bugetul care ne stă la dispoziţie. Lucrurile trebuie să se aşeze, nu pot exploda deodată. Oamenii trebuie educaţi de la grădiniţă pentru a avea gustul orientat către cultură. Noi avem însă o strategie bine definită şi ne vedem de treabă", a explicat secretarul Comisiei de cultură din cadrul CJ Timiş.

MUZICĂ

Balet de la lepuraș

Atracția copiilor pentru spectacolul de bun-gust, fie el teatru, operă sau balet, este un fenomen care dă speranțe în lumea contemporană

În același timp, pervertirea gustului celor mici prin propuneri culturale discutabile este la fel de simplă.

Oltea Șerban-Pârâu

●● Are vreo importanță ce spectacole văd copiii? Chiar o importanță capitală, aș spune, într-o țară afectată fundamental de pierderea reperelor. În consecință, o oră de degustare a aceluiași „Harap Alb" după Ion Creangă, într-o versiune coregrafică simplă și convingătoare propusă de regizoarea și coregrafa Maria Popa în scenografia funcțională a Andreei Koch poate deveni o încântare atunci când reprezintă o întruchipare scenică imaginativă și plină de culoare, așa cum am putut descoperi în recenta producție a Studioului Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess" (SEOB) al Operei Naționale București.

Imagini din spectacolul „Harap Alb", după Ion Creangă, de la Studioul Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess" (SEOB) al Operei Naționale București

FOTO: OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI

COSTUME SPECTACULOASE

Această premieră vine după succesele din ultimele două stagiuni, cu producțiile „Fata mării" de Carmen Petra Basacopol, „Visul unei nopți de vară" (pe muzica lui Felix Mendelssohn Bartholdy) și „Crăiasa zăpezii", pe muzica lui Hugo Alfvén, iar dat fiindcă biletele pentru primele reprezentații cu „Harap Alb" s-au epuizat foarte repede, pentru spectacolele din luna mai (din 7, respectiv 11 mai) este bine să vă grăbiți. Am văzut balerini tineri, dintre care au ieșit în evidență Harap-Alb - Alexandru Negru și Fata lui Roșu Împărat - Luminița Dincă, prin prisma rolurilor mai complexe pe care le au. În fața copiilor, rolurile de caracter au avut însă, ca de obicei, un succes și mai consistent și ne referim aici la Spânul – Marian Horhotă, Gerilă – Mircea Crăciun, Fomilă – Sorin Mihai, Lungilă – David Mannara, Ochilă – Alexandru Polihron, dar în linii mari întreaga distribuție, atât balerinii Operei, cât și elevii Liceului de Coregrafie „Floria Capsali" au reușit să ofere un frumos cadou copiilor ai căror părinți sunt interesați să le ofere o astfel de alternativă de petrecere a timpului liber. Și muzica aleasă de Maria Popa și Alexandru Istrate din lucrările lui George Enescu, Marțian Negrea și Paul Constantinescu și-a avut contribuția ei la generarea unei atmosfere calde, dar elevate.

Energia și entuziasmul personajelor din „Harap Alb" captivează

La un spectacol de acest tip, desfășurat pe o scenă mică, cu micuții spectatorii plasați de jur împrejurul scenei, mișcările spectaculoase nu-și au locul. De aceea, mai degrabă energia și entuziasmul personajelor sunt cele care captivează, iar publicul este fermecat de calitățile de povestitori ale balerinilor, înțelegând cu ușurință modul în care ei încearcă să transmită emoții prin limbajul dansului. ⊗

PE SCURT

BUCUREȘTI

Ari Borger Quartet, în festival

●● Cunoscutul jazzman de origine braziliană Ari Borger va susține două concerte în Capitală împreună cu formația sa. Evenimentele vor avea loc pe 10 și 11 mai, în cadrul ediției din 2011 a EUROPAfest, dedicate muzicii blues, jazz, pop și clasică, care se va desfășura între 7 și 13 mai la București. ⊗

LONDRA

Il Divo e „Artistul Anului"

●● Formației internaționale de pop-opera **Il Divo (foto)** i se va decerna Premiul „Artistul Anului". Evenimentul, care face parte din Gala Classic BRIT Awards, va fi găzduit, pe 12 mai, de Royal Albert Hall din capitala Marii Britanii. Grupul câștigător, alcătuit din soliști din SUA, Franța, Spania și Elveția, va interpreta o piesă în cadrul galei. ⊗

NEW YORK

„Blackbird" învinge timpul

●● Potrivit voturilor exprimate de cititorii revistei „Guitarist", piesa „Blackbird" din 2007 a trupei rock Alter Bridge din America este cel mai bun solo de chitară din toate timpurile. „Eruption", creația lui Van Halen, ocupă locul al doilea în topul preferințelor, fiind urmată de piesa „Sweet Child O' Mine" a trupei Guns N'Roses. ⊗

PUBLICITATE

ÎN LOC SĂ DAI STATULUI, DĂRUIEȘTE COPIILOR!

DIN INIMĂ PENTRU COPII

REDIRECȚIONEAZĂ 2% DIN IMPOZITUL PE VENITUL TĂU

Totul e extrem de simplu: completezi formularul 230 (pe care-l iei de la Administrația Financiară sau îl descarci de pe net) cu următoarele date:
Fundația Adevărul a trustului Adevărul Holding
CONT LEI: RO 09 RNCB 028 600 11 33 100 003
BCR, sucursala Tunari; CUI RO15162540

© Click!

Campania „Din inimă pentru copii" a ajutat, într-un an și 4 luni de când funcționează, 102 copii grav bolnavi.

EXPOZIȚIE

Arhitectura Ducelui

Paradoxal pentru necunoscători, Italia mussoliniană a reușit o utopie arhitectonică viabilă, fertilă și influentă până azi

Vernisajul de la Institutul Italian de Cultură a fost însoțit de lansarea cărții „Arhitectura Italiei fasciste", a profesorului Sorin Vasilescu, realizatorul expoziției.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Aceasta cuprinde fotografii și planuri a numeroase clădiri proiectate și construite în anii dictaturii fasciste interbelice (unele edificii au fost continuate și definitivate chiar și după încheierea războiului, în anii '50). O primă observație, evidentă după vizitarea expoziției, este că, spre deosebire de celelalte exemple majore de arhitectură totalitară – cea hitleristă și cea stalinistă –, aici chiar avem de-a face cu arhitectură (ultra) modernistă, spațiul public italian nesuferind intervențiile brutale care au schimonosit irevocabil mai ales țările ex-comuniste.

„Arhitectura este cea mai importantă armă", spunea Mussolini, fostul socialist care a conceput corporatismul fascist (așadar, o formă de socialism cu elemente naționaliste), autointitulat conducător al nației și Il Duce, și prin urmare regimul fascist a pus un deosebit accent pe utopia arhitecturii, pe urbanism și pe monumentele de for public. Reputații specialiști ai vremii erau convocați, prin concursuri de proiecte deschise de stat, pentru a pune, prin lucrările lor, în valoare victoria revoluției fasciste și a regimului totalitar. În principiu, se cunoaște că arhitectura mussoliniană a fost un fenomen fertil din punct de vedere ideatic și artistic, cu o influență majoră în deceniile care au urmat, dar în expoziție putem vedea acum documentarea acestui fapt, prin strângerea celor mai semnificative lucrări ale perioadei, clădiri publice dar și elemente de interior sau detalii de fațadă, monumente statuare, piețe ample etc.

GRANDOARE IMPERIALĂ

Fotografiile sunt realizate la Roma și în restul Italiei (dar și în Etiopia, anexată de Mussolini în acea perioadă, ca una dintre primele piese ale unui mult dorit Imperiu italian), ba chiar și la Cluj. Multe clădiri au fost definitivate după încheierea conflagrației, spre deosebire de arhitectura nazistă, care a fost definitiv pusă între paranteze după Victorie. Unele dintre ele adăpostesc, în prezent, sediile unor instituții oficiale, în orice caz mai toate au o destinație publică, dar important este că ele au putut fi integrate în țesutul urbanistic al localităților respective.

O privire atentă arată puternica dimensiune anticipatoare și vizionară a acestor proiecte, multe tendințe ale arhitecturii postbelice regăsindu-se aici datorită puternicei dimensiuni moderniste a operelor în cauză. Chiar și elemente de design interior par rupte din decorurile anilor '60-'70 sau chiar contemporane. Influența arhitecturii interbelice italiene în arta postbelică și în imaginarul colectiv a fost majoră. O mostră de postmodernism cinematografic, precum capodopera „Batman Returns" (1992) a lui Tim Burton, a fost ridicată în slăvi de critică (și) pentru rapelul la arhitectura mussoliniană în crearea imaginarului oraș Gotham.

Grandoarea și splendoarea imperială sunt caracteristicile celor mai multor dintre proiectele acestei utopii urbane, care până la urmă poate fi „citită" și lăsând la o parte contextul istoric care a generat-o. Piețe ample, cu complexe statuare în centru, clădiri de dimensiuni impunătoare, cultul progresului tehnologic și al încrederii în sine; spre deosebire de „strivirea" persoanei pe care o induc clădirile faraonice și spațiile uriașe din arhitectura comunistă, dusă la extrem în Coreea kimirsenistă, sau chiar și arhitectura speeriană, aici avem însă și fantezie arhitectonică, și detaliu relevant, și elemente artistice de tip modernist-avangardist, care salvează, în cea mai mare parte, ansamblul. Rapelul la clasicismul roman nu mai pare doar un detaliu bombastic și propagandistic, ci provoacă o inedită stranietate. Câteva dintre fotografii, cu piețe ample, goale și pustii în lumina solară, îți sugerează pictura „realist-metafizică" a lui De Chirico, gen „Melancolia și misterul unei străzi".

„Arhitectura este cea mai importantă armă", spunea Mussolini

Palazzo della Civilta Italiana, EUR

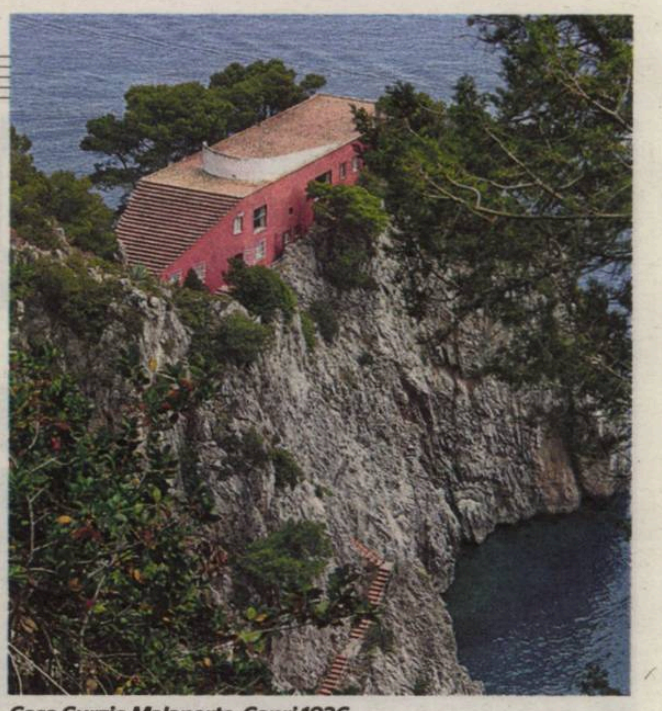
Casa Curzio Malaparte, Capri 1936

Palazzo Comunale, Sabaudia-Lazio 1932

SORGINTE FUTURISTĂ

Succesul arhitecturii totalitare italiene este explicat de profesorul Sorin Vasilescu prin felul diferit în care regimul mussolinian și celelalte două regimuri totalitare importante s-au poziționat față de „tradiția" propriilor mișcări de avangardă. Statul fascist italian a fructificat la maximum conceptele futurismului și ale altor influente mișcări moderniste din Peninsulă, pe când Germania nazistă a pus între paranteze expresionismul imediat postbelic, iar Stalin a exterminat, de multe ori la propriu, puternica avangardă rusă și sovietică. Studiul lui Sorin Vasilescu, „Arhitectura Italiei fasciste", publicat la Editura Arhitext, a cărui apariție a fost însoțită de organizarea acestei expoziții, este doar o primă parte a unei trilogii, care va mai trata și arhitectura nazistă, respectiv cea stalinistă.

Info
„Arhitectura în Italia. 1922-1945"
Realizator: prof. dr. arh. Sorin Vasilescu
Unde: Institutul Italian de Cultură (Aleea Alexandru nr. 41)
Când: până la 6 mai

PUBLICITATE

REMUS AZOIȚEI, VIOLONIST

„Muzica lui Enescu are un parfum de neegalat“

Violonistul care a înregistrat, alături de pianistul Eduard Stan, prima integrală mondială George Enescu pentru vioară și pian spune că prin muzica compozitorului român a deschis sufletele occidentalilor

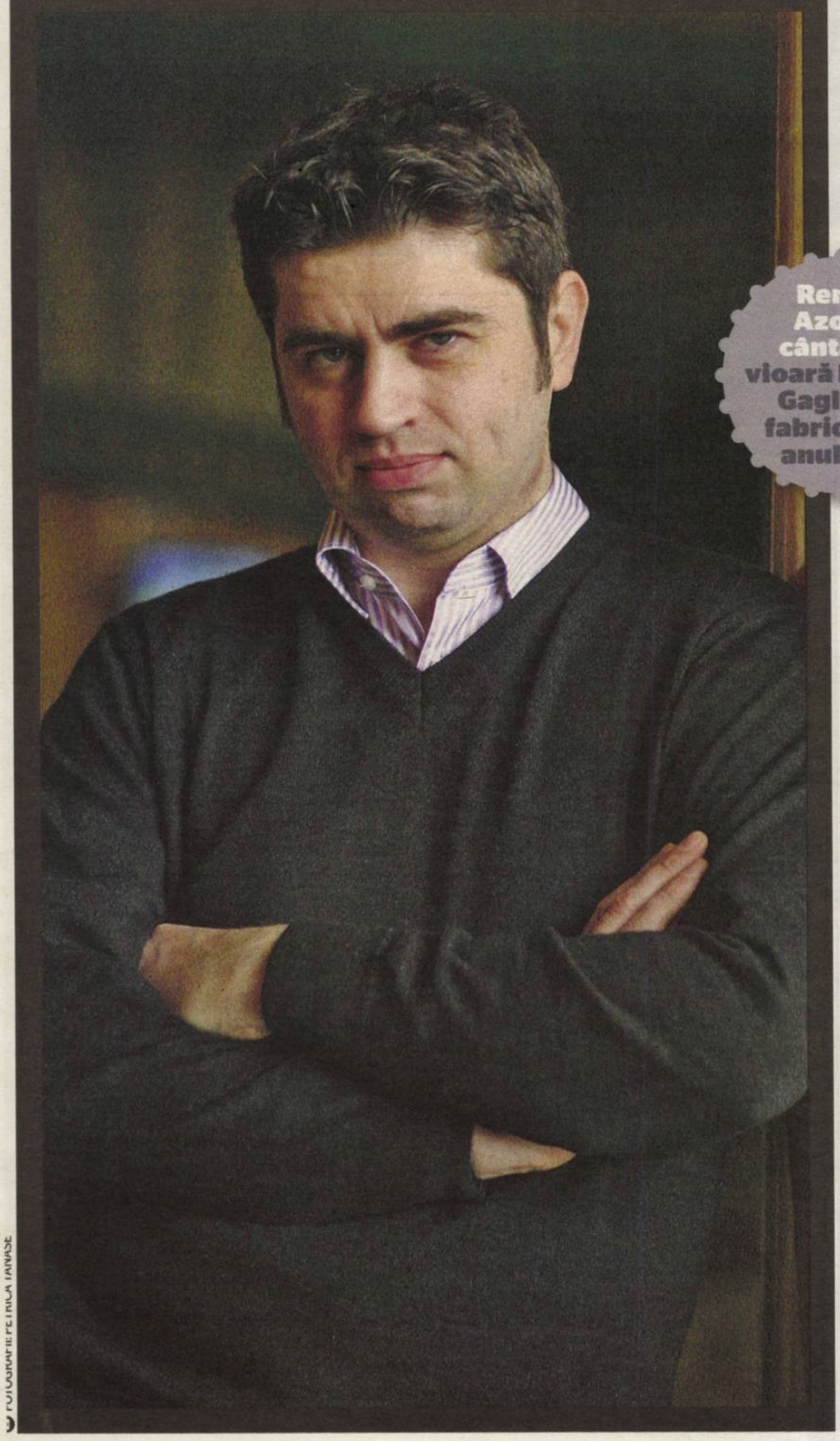

Remus Azoiței cântă la o vioară Niccolo Gagliano, fabricată în anul 1753

FOTOGRAFII PETRIMA IANASE

Remus Azoiței (40 de ani), singurul român angajat vreodată de Academia Regală de Muzică din Londra și; în același timp, unul dintre cei mai tineri profesori ai prestigioasei instituții, spune că își servește mai bine țara din Marea Britanie.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

● „Adevărul“: Veniți în fiecare lună aprilie să cântați la Ateneu. De ce alegeți tocmai această lună pentru concertele dvs. din România?

● **Remus Azoiței:** Simplu. La noi, este vacanță de Paște la Royal Academy of Music din Londra, unde sunt profesor. Deranjez mai puțin plecând în această perioadă și vin cu bucurie, de fiecare dată, în România.

● Ați interpretat pe 14 și 15 aprilie, la Ateneu, „Concertul pentru vioară și orchestră, în si minor, op. 61“ de Edward Elgar. Ați adus, astfel, în fața publicului românesc un spirit britanic mai puțin cunoscut aici...

● Da, acest concert e puțin cântat, fiind foarte lung, de 50 de minute. Elgar este o epitomă a spiritului englezesc în muzică, cu o anumită noblețe discretă, cu cuvinte mai mult nerostite decât rostite. Muzica lui reprezintă toate aceste valori. Trăind la Londra, este o bucurie să prezint publicului românesc o lucrare atât de iubită și de des cântată în Anglia. Elgar se cântă în Vest tot timpul, ca și Ceaikovski, însă la noi, din păcate, este mai puțin interpretat.

● Dacă în România îl cântați pe Elgar, în Marea Britanie și în lume îl interpretați mai mult pe Enescu. Este acesta un schimb echitabil între cele două culturi în care trăiți?

● Simt nevoia să aduc ce-i mai bun din mine oriunde m-aș afla. Mă bucur că am cântat Elgar aici, în România. În schimb, cu cât am îmbătrânit, am înțeles că eu îmi port servi mult mai bine țara din Marea Britanie decât din România. De acolo, am un impact mult mai mare, propag locul de unde am plecat la mai multă lume, cu un impact mult mai mare. Sunt mai fericit așa. Am înființat Societatea Enescu la Londra în 2007, astfel piața muzicală londoneză este bombardată de înregistrări cu Enescu. Aduc așadar în Occident un crâmpei din ceea ce sunt, în locuri unde România nu prea există. Îmi pot servi țara mult mai bine, prin Enescu și prin cântul meu, de la Londra.

● În recitalurile dvs. internaționale interpretați, de obicei, câte o lucrare de Enescu. E o cerință a dvs.?

● Da, în orice recital din străinătate am câte o lucrare de Enescu, întotdeauna cer asta: sporește calitatea recitalului. Alături de pianistul Eduard Stan, împreună putem arăta în lume cine este Enescu cu adevărat. Noi cântăm tot repertoriul Beethoven, Brahms, Strauss, însă o lucrare de Enescu întotdeauna sporește implicarea noastră emoțională.

INTEGRALA ENESCU, O RADIOGRAFIE PERSONALĂ

● Ați realizat, în 2007, un dublu CD cu prima integrală Enescu pe plan mondial, cu lucrările pentru vioară și pian. Știu că v-ați implicat foarte mult. De ce a fost atât de important pentru dvs. acest proiect?

● Da, a rămas o înregistrare de referință. A fost pentru prima dată când s-a făcut întreg repertoriul lui Enescu pentru vioară și pian pe două CD-uri, cu multe lucrări înregistrate în premieră. Presa străină a scris că este un nou standard în interpretarea lui Enescu, iar când zic presa străină zic presa de cea mai înaltă clasă. Integrala Enescu pentru vioară și pian a fost înregistrată la casa de discuri Hanssler din Germania. Pentru acest „monument discografic“ am muncit enorm, cu o dăruire și o implicare totale, fiind un fel de radiografie personală a parcursului meu profesional din ultimii ani, cu sacrificii și cu amărăciuni, dar și cu bucurii și satisfacții enorme. Pentru aceste înregistrări am cântat la celebra vioară Stradivari „Maurin“ din 1718, care mi-a fost cedată pentru acest proict de Academia de Muzică din Londra.

● Ați întâmpinat vreodată, în timpul concertelor, vreo anumită rezistență a publicului străin față de Enescu?

● În ultimii zece ani au fost din ce în ce mai multe înregistrări Enescu, numai cu „Sonata nr.3“ s-au făcut peste 30 de înregistrări. De la an la an apar altele noi. Suntem bucuroși că rămânem ierarhizați în fruntea înregistrărilor cu Enescu de critica de specialitate. Publicul reacționează cu reticență la început, dar apoi se topește la lucrările lui Enescu, pentru că sunt de o calitate extraordinară, au un parfum de neegalat. Enescu rămâne cu adevărat un compozitor genial.

● Cum se explică tot acest atașament al dvs. față de creatorul român?

● Îmi plăcea foarte mult muzica lui Enescu de când eram copil. Eu m-am apucat de lucrările lui foarte târziu, de fapt. Amândouă lucrările mari, „Sonata nr. 3“ și „Impresii din copilărie“, le-am învățat după ce-am împlinit 30 de ani. În tinerețe am interpretat lucrări mai mici ale lui Enescu. Mi-era temă de lucrările lui de maturitate, pentru că sunt foarte complexe modal, mi-a luat mulți ani până le-am dat de cap. Și nu cred că le-am dat de capăt (*râde*). Muzica târzie a lui Enescu este ca un organism care respiră, practic nu poți să cânți de două ori la fel ceva, chiar dacă respecți perfect partitura. Cum nu poți trage la xerox un simțământ sau o stare de spirit, tot așa e cu muzica lui.

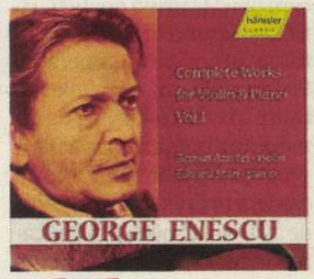

> Muzica târzie a lui Enescu este ca un organism care respiră, practic nu poți să cânți de două ori la fel ceva, chiar dacă respecți perfect partitura.
>
> **Remus Azoiței**
> violonist

● Cum l-ați cunoscut și cum a început colaborarea cu pianistul Eduard Stan? Ați fost împreună, în urmă cu doi ani, într-un turneu în 15 țări, în jurul Europei, la Washington și la New York.

● Cu Eduard m-am întâlnit pe stradă, în Germania. În dimineața unui recital, eu purtam o servietă cu vioară și l-am auzit vorbind românește. Eram student în acea perioadă la Juilliard School. Eduard a venit să-mi asculte recitalul în acea seară. Am stat de vorbă, a fost o noapte albă, încet-încet ne-am „lipit“. Turneul pe care îl pomeniți a fost realizat, în 2009, cu sprijinul ICR, am avut în program lucrări de Brahms și Enescu pentru vioară și pian, ce au avut un răsunet puternic în presa internațională.

Remus Azoiței, „în transă", în timpul repetițiilor de la Ateneu

FOTO: CAPTURĂ TV

Alături de violonistul Nigel Kennedy (dreapta), în 2005, la Festivalul „George Enescu"

„Sunt un produs bicultural"

• Între România, pe care ați părăsit-o în 1995, și Marea Britanie, unde aveți acum reședința, nu vă simțiți, totuși, împărțit între două lumi?

• Sunt înșurubat în Londra atât de bine, încât nu mai simt asta. Sunt de 11 ani în Londra. Casa mea e la Londra, chiar dacă sunt legat sufletește de România, iar părinții și prietenii mei sunt aici. Însă casa mea, copiii mei, studenții mei pe care-i ador, prietenii de care sunt conectat acum sunt la Londra. Sâmburele tot românesc rămâne, s-au schimbat însă detaliile.

• Ați fost cel mai tânăr profesor angajat la Academia Regală din Londra. Cum ați reușit această performanță?

• Nu știu dacă, acum, mai sunt cel mai tânăr membru al instituției. Am senzația că Academia a mai angajat un alt tânăr între timp. Eu am fost angajat când aveam 30 de ani. Atunci, într-adevăr, eram cel mai tânăr cadru didactic din istoria Academiei - o instituție foarte veche, de la 1728, de mare tradiție și greutate. Am ales Occidentul tocmai pentru că am prins această poziție excepțională: să fii profesor la Royal Academy din Londra e o mare onoare și pentru mine personal, și pentru mine ca român.

• Vă pregătiți studenții chiar din anul întâi de facultate?

• Am o clasă de zece studenți din toată lumea, pe care încerc să-i inițiez în măiestria cântului la vioară. Predau timp de patru ani în timpul facultății și la master, unde studenții studiază vreme de doi ani. Încerc să le explic studenților mei despre România și despre Enescu. La început, ei sunt puțin reticenți, pentru că nu îl cunosc pe Enescu. Încet-încet, cântându-i lucrările, îi văd așa, că prind o dragoste fără margini față de muzica lui și că nu-i mai lasă partiturile din mână niciodată.

• Cum sunt tinerii muzicieni londonezi față de cei români?

• La fel de tineri și de înfometați ca ai noștri, în sensul bun al cuvântului, dornici de a învăța. Tinerii muzicieni londonezi au sete de cunoaștere, sunt la fel de entuziaști ca și ai noștri. Și la Conservator, lucrurile s-au schimbat mult de când eu am plecat. În pregătirea muzicală, detaliile contează. La Londra, la Royal Academy, studenții au numai o oră pe săptămână de studiu, la București sunt însă două ore dedicate fiecărui student. Pe de altă parte, o oră pe săptămână te face să te gândești și să procesezi mai bine informația. Amândouă sistemele, și cel românesc, și cel britanic, au dus și întors, avantaje și dezavantaje. În România se face foarte multă muzică de cameră, mai multă decât oriunde în lume, și asta e extraordinar. În schimb, englezii au șapte ansambluri profesioniste numai la Londra, plus sute de alte formații excepționale. Concurența e foarte mare și îi stimulează pe muzicieni.

• Nu vă lipsește bizantinismul românesc?

• Noi avem parfumul nostru, în tot acest bizantinism. În România se vorbește foarte mult, dar nu-i un lucru rău la urma urmei *(râde)*. Eu mă alimentez din atmosfera asta. E o parte a ADN-ului meu și mă reîncarc din el. Rămân un produs bicultural, cu o bază românească.

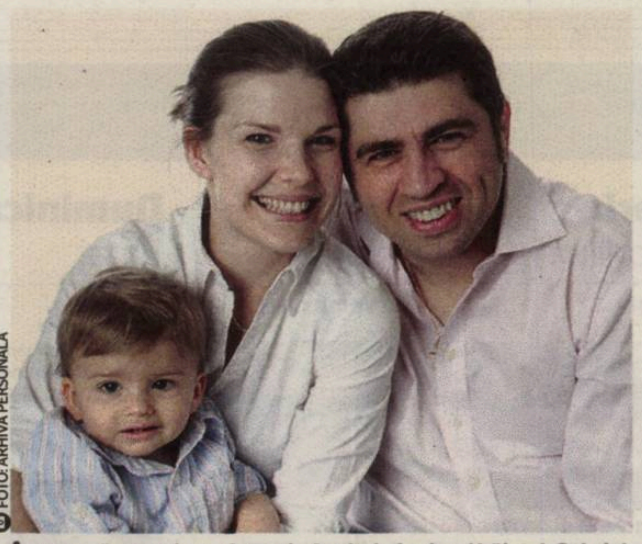

FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

Împreună cu soția sa, Antonia Azoiței, și primul băiețel, Gabriel

> Cel mai mare proiect acum este soția mea, Antonia, care trebuie să nască iarăși în iunie.
>
> **Remus Azoiței**
> violonist

• Cum regăsiți acum Orchestra Filarmonicii „George Enescu"?

• E greu de dat un verdict după un concert. Am fost coleg de școală cu jumătate din trupa asta. Eu știu cât suflet pun ei atunci când cânt cântă. Într-o orchestră nu e ca într-o firmă, ci se cântă cu sufletul. A face muzică e ca un organism: dacă undeva există crăpături și ceva nu e în regulă, toate acestea se răsfrâng asupra întregului produs. Astfel, dacă nu ești împăcat, dacă nu ești bine retribuit, lucrurile degenerează și calitatea muzicii suferă. Oamenii din orchestră încă se caută, dar rămân niște muzicieni extraordinari.

• După integrala Enescu, care e cel mai important proiect acum?

• Cel mai mare proiect acum este soția mea, care trebuie să nască iarăși în iunie. Așa că de atunci voi intra în concediu și voi fi alături de ea. Mai avem un băiețel de 1 an și 8 luni, Gabriel. Și acum vom avea tot un băiețel, Lucian.

• Vă veți îndruma copiii spre muzică, în eventualitatea că vă vor moșteni talentul?

• Nu știu dacă voi recomanda copiilor mei să facă o carieră de muzician. Bineînțeles, ei vor ști să cânte la un instrument și vor avea o instrucție muzicală. Însă, în muzică, e mult prea greu, e prea multă muncă și implică sacrificii. Și nu poți să dai înapoi! Evident, dacă unul dintre băieți va dovedi geniu în muzică, nu o să am cum să-l opresc.

• Soția dvs. e tot muzician?

• Soția mea e englezoaică, dar vorbește românește. Și Antonia e tot violonistă. Noul junior se va numi Lucian Azoiței, după numele mamei mele și al fratelui meu.

• Dvs. la ce vârstă ați început să studiați vioară?

• De la 5-6 ani, am lucrat cât de mult se poate. Studiezi la nebunie, săptămâni întregi. Trăiești într-un fel de cantonament, de o duritate extremă. Acum, câteodată nu am timp să studiez, pentru că am mulți studenți. Însă, când am programate asemenea concerte cum au fost acestea de la Ateneu, intru ca într-o transă.

• Care sunt proiectele toamnei?

• Voi reveni la București, am fost invitat de Fundația „Principesa Margareta", și voi cânta cu Orchestra Filarmonicii „George Enescu" la Ateneu, în cinstea Maiestății Sale Regele Mihai, pe 21 octombrie. Maiestatea Sa va împlini 90 de ani pe 25 octombrie. O lună mai târziu, voi reveni la Sala Radio și voi interpreta Mendelssohn, alături de Orchestra Radio și maestrul Lucian Badea. Voi avea după aceea și un recital, alături de Eduard Stan, la Academia Santa Cecilia, la Roma.

„Stil rafinat și vibrant"

●● Numit de revista britanică „The Strad" „un virtuoz incurabil, cu suflet și tehnică fabuloasă", violonistul Remus Azoiței a debutat la 8 ani cu orchestra simfonică din orașul său natal, Galați.

●● După ce în 1995 a absolvit Conservatorul din București la clasa lui Daniel Podlovski, muzicianul obține o bursă de studii la renumita Juilliard School din New York, unde are șansa să studieze cu Dorothy Delay si Itzhak Perlman, fiind distins cu titlul de Master of Music.

●● Remus Azoiței a concertat în săli de concerte prestigioase cum ar fi Carnegie Hall în New York, Concertgebouw Amsterdam, Salle Cortot Paris, Konzerthaus Berlin, St. Martin-in-the-Fields și Wigmore Hall în Londra, Auditorio Nacional Madrid sau Konzerthaus Viena.

●● A colaborat cu artiști renumiți printre care se numără Lawrence Foster, David Geringas, Gérard Caussé, Michael Sanderling, Adrian Brendel, sau cvartetul de coarde Voces.

●● În 2009 Remus Azoiței a fost solist al unor ansambluri de prestigiu precum Berlin Kammer Orchestre la Berlin, Orchestre Nationale de Belgique la Bruxelles sau Orchestre Philarmonique de Radio France la București, în cadrul Festivalului internațional „Enescu".

●● După debutul său în capitala americană, ziarul „Washington Post" nota: „Azoiței cântă cu sensibilitate melodică fluentă și o tehnică strălucitoare".

●● Laureat al concursurilor internaționale de la București, Milano, Weimar, Tokyo și Auckland, Remus Azoiței a înregistrat în 2001 concertul de vioară de Ceaikovski alături de Orchestra Națională Radio, sub bagheta lui Horia Andreescu, înregistrare ce a intrat în Fonoteca de Aur a Radiodifuziunii Române.

●● În 2005 a fost decorat de Președintele României cu titlul de Ofițer al Ordinului Meritul Cultural.

●● „The Strad" scria că „Azoiței are toate atuurile: sesibilitate marcantă, dulceață a sunetului (nefiind dulceag), o paletă coloristică și dinamică imensă", pe când publicația „Gramophone" aprecia „stilul rafinat și vibrant al lui Remus Azoiței, un interpret distins care combină temperament, măiestrie și eleganță a execuției într-un mod foarte special".

TELE-TEXT

Un criminal și mai mulți detectivi

Cezar Paul-Bădescu

Duminică, pe 1 Mai, HBO a programat din nou o zi dedicată filmului românesc. Vor putea fi văzute, începând cu ora 12 ziua, documentare („The Shukar Collective Project" de Matei-Alexandru Mocanu sau „Circul Vesel" de Claudiu Mitcu), scurtmetraje („Oxigen" în regia Adinei Pintilie, „Căpșuni în aprilie" regizat de Cornel Mihalache, „10" în regia lui Dorian Boguță, „Apele tac" semnat de Anca Miruna Lăzărescu) și lungmetraje („Aurora" în regia lui Cristi Puiu, „Medalia de onoare" de Călin Peter Netzer și „Marți, după Crăciun" regizat de Radu Muntean). Dintre filmele difuzate în premieră la televizor, „Aurora" este în mod cert vedeta.

S-a vorbit și s-a scris mult despre lungmetrajul lui Cristi Puiu și de cele mai multe ori lumea a strâmbat din nas. Ba că e prea lung, ba că are multe scene statice și că plictisește, ba că e o adevărată „tortură cinematografică".

E adevărat, nu e deloc un film ușor, dar dacă gradul de comoditate al spectatorului ar da măsura valorii, atunci filmele spălate pe creier made in Hollywood ar fi adevărate capodopere.

Am s-o spun direct: „Aurora" mi s-a părut un film foarte bun. Are trei ore, într-adevăr, dar nu cred că m-am plictisit vreun moment pe parcursul proiecției. Pur și simplu, nici nu am simțit cum trece timpul. Cum să te plictisești, când trebuie să fii atent în permanență la indicii? Cristi Puiu nu-ți dă nimic mură-n gură, nu-ți spune cine sunt personajele, ce vor și care e raportul dintre ele – așa cum se întâmplă în mai toate filmele „normale". Camera este parașutată, pur și simplu, într-o lume asemenea celei reale, iar această lume o ignoră și nu face niciun efort să se comporte altfel în prezența ei. Adică niciun personaj nu va zice sau nu va face ceva special pentru cameră – de fapt, pentru noi, spectatorii. Prin urmare, nouă ni se cere, pentru a înțelege ceva din film, să descoperim singuri indiciile ascunse în viața anodină.

Cristi Puiu și-a propus să exploreze pas cu pas, folosindu-se el însuși drept cobai, cum ar funcționa mintea unui om care ajunge la crimă. Noi, pe de altă parte, suntem invitați să devenim detectivi ad-hoc. Desigur, cu condiția să avem spirit de observație și să ne funcționeze bine rotițele. Dincolo de toate implicațiile de adâncime pe care le are filmul, chiar și numai acest joc poate fi pasionant. ●

Info

Aurora (România-Elveția-Franța, 2010)
Regia: Cristi Puiu
Cu: Cristi Puiu, Clara Vodă, Luminița Gheorghiu, Catrinel Dumitrescu, Valentin Popescu, Valeria Seciu, Ileana Puiu, Gelu Colceag
HBO, duminică (1 mai), ora 20.00

Cristi Puiu, intrat în pielea ucigașului Viorel

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 27 aprilie

21.45 HBO
SCURTMETRAJ

Colivia (România, 2009)
Regia: Adrian Sitaru
Cu: Vlad Vodă, Clara Vodă, Adrian Titieni.

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Răpirea din serai
de W.A. Mozart
Regia: Hermann Keckeis
Dirijor: Josef Walling
Cu: soliștii Universității Mozarteum din Salzburg și Filarmonica din Sibiu.

Joi 28 aprilie

20.00 HBO
DOCUMENTAR

Teenage Paparazzo (SUA, 2010)
Regia: Adrian Grenier.

23.00 TVR 2
EMISIUNE
Filmul scurt pe 2
Un regal de producții ale genului: filme de scurtmetraj deținătoare de premii, filme de arhivă, purtând semnătura unor mari regizori, filme de ficțiune, documentare sau filme-experiment.

Vineri 29 aprilie

20.00 HBO
FILM

Concertul (România, 2009)
Regia: Radu Mihăileanu
Cu: Alexei Guskov, Dimitri Nazarov, Mélanie Laurent.

22.35 TVR CULTURAL
FILM
Dincolo de pod (România, 1976)
Regia: Mircea Veroiu (70 de ani de la naștere)
Cu: Leopoldina Bălănuță, Irina Petrescu, Maria Ploae.

Sâmbătă 30 aprilie

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Bomba zilei (SUA, 2006)
Regia: Woody Allen
Cu: Woody Allen, Scarlett Johansson, Hugh Jackman.

0.10 TVR 1
FILM
Buenos Aires km 100 (Argentina-Franța-Spania, 2004)
Regia: Pablo José Meza
Cu: Juan Ignacio Perez Roca, Emiliano Fernández.

Duminică 1 mai

19.25 HBO
SCURTMETRAJ
Apele tac (Germania, 2011)
Regia: Anca Miruna Lăzărescu
Cu: Andi Vasluianu, Toma Cuzin.

21.10 TVR 1
FILM

Agora (Spania, 2009)
Regia: Alejandro Amenabar
Cu: Rachel Weisz, Max Minghella, Rupert Evans.

Luni 2 mai

20.00 HBO
FILM
Nebunie în Alabama (SUA, 1999)
Regia: Antonio Banderas
Cu: Melanie Griffith, David Morse, Meat Loaf.

21.00 CINEMAX

FILM
Chungking Express (Hong Kong, 1994)
Regia: Wong Kar-Wai
Cu: Brigitte Lin, Tony Leung Chiu-Wai, Faye Wong.

Marți 3 mai

20.00 HBO
FILM
Tresor (Franța, 2009)
Regia: Claude Berri, François Dupeyron
Cu: Alain Chabat, Mathilde Seigner, Fanny Ardant.

21.00 CINEMAX

FILM
Tata în călătorie de afaceri (Iugoslavia, 1985)
Regia: Emir Kusturica
Cu: Miki Manojlovic, Mirjana Karanovic, Mustafa Nadarevic.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

I'LL BE BACK!
Lorand Szarvadi a definitivat scenariul răscumpărării DOMO, compania pe care a fondat-o în urmă cu 16 ani.

TOP FORBES: Cele mai bogate personaje în ficțiune. Sunt incredibil de bogați, celebri în întreaga lume și complet... imaginari.

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la 0800.800.111, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

DISTINCȚII

Lady Mary, vasul de Pulitzer

La categoria „Feature Writing" („reportaj") a câștigat o anchetă despre scufundarea unui vas de pescuit

La 19 aprilie, „New York Times" și „Los Angeles Times" au obținut câte două premii Pulitzer, în timp ce „Washington Post" a adjudecat unul singur – „Breaking News Photography" („fotografie de actualitate").

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

FOTO: AGERPRES

Amy Ellis Nutt, câștigătoarea la „Feature Writing", în redacția „The Star-Ledger", la aflarea veștii

Pentru prima dată în istoria de 95 de ani a distincțiilor, Premiul Pulitzer nu a fost acordat la categoria „Breaking News". Distincțiile includ, pentru jurnalism, publicații prestigioase, „obișnuite" ale premiilor: „New York Times", „Los Angeles Times" și „Washington Post". Totuși, cotidianul american „New York Times", în mod tradițional unul dintre marii câștigători, a obținut anul acesta doar două premii, comparativ cu 2010 (3 premii) și 2009 (5 premii). Una dintre aceste distincții a fost acordată jurnaliștilor Clifford Levy și Ellen Barry, la categoria „reportaj internațional", pentru o serie de articole despre sistemul judiciar din Rusia. Cel de al doilea i-a fost decernat lui David Leonhardt, la categoria „Commentary" („comentariu"). „Los Angeles Times" a fost recompensat pentru articolele despre corupția funcționarilor din micul oraș californian Bell, iar „Chicago Sun-Times" a câștigat la categoria „Local Reporting", pentru dezvăluirile despre victimele violențelor din Chicago. Reporterii Jesse Eisinger și Jake Bernstein de la grupul de siteuri ProPublica au fost premiați la categoria „National Reporting" („reportaj național") pentru identificarea și analiza unor practici de pe Wall Street care au contribuit la declanșarea crizei financiare mondiale. Premiul Pulitzer pentru „Feature Writing" („reportaj"), specie jurnalistică echivalentă, la americani, cu „jurnalismul literar" i-a revenit lui Amy Ellis Nutt, reporter cu o vechime de 13 ani la ziarul „The Star-Ledger" (New Jersey). Textul lui Nutt, „The Wreck of the Lady Mary", investighează minuțios cauzele scufundării unui vas de pescuit comercial – „Lady Mary" –, accident în care și-au pierdut viața șase oameni. Materialul pentru care Nutt a făcut o documentare de șapte luni – povestea are cinci capitole și se întinde pe 20 de pagini – suprapune informații foarte tehnice cu imagini profund umane, într-o reconstituire nu doar profesionistă, ci mai ales emoționantă. Câteva chei, motivații ale demersului jurnalistic se găsesc chiar în text: „Când pescarii mor pe mare, dispariția lor rămâne adesea neexplicată, trupurile nu sunt găsite niciodată, iar publicul uită, în scurt timp, viețile lor"; „Când cumpărați pește, cumpărați, de fapt, viețile unor oameni".

Pentru ficțiune a fost recompensat romanul „A Visit from the Goon Squad"

Jennifer Egan a primit Premiul Pulitzer la categoria „Fiction" („ficțiune"), cu romanul „A Visit from the Goon Squad" (Alfred A. Knopf), un roman cu o structură inovativă, după cum îl descria în iunie 2010 criticul Will Blythe de la „New York Times". Egan scrie despre ce înseamnă era digitală, dintr-o dublă perspectivă: ce înseamnă să crești și ce înseamnă să îmbătrânești într-o lume digitalizată.

PUBLICITATE

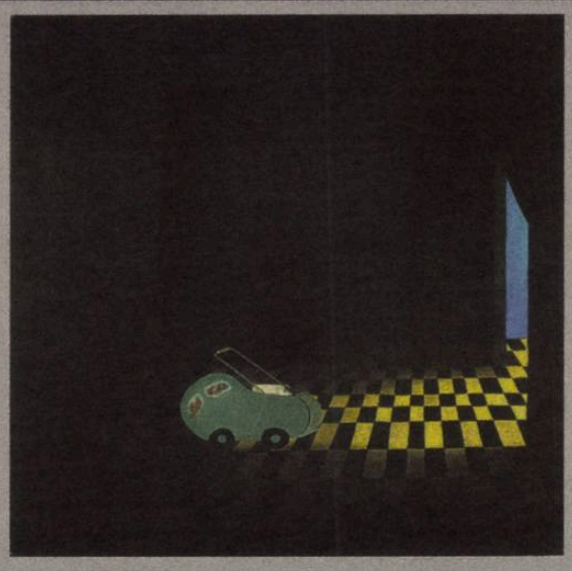

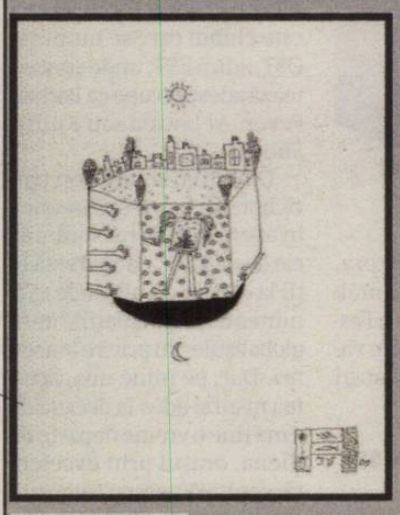

Expoziția
Iuliana Vîlsan
7 aprilie – 28 mai 2011

Suprarealismul **Iulianei Vîlsan** - artist european: Messina, București, Paris - devine prin această expoziție contemporan nouă. Remarcăm încărcătura dramaturgică a tablourilor sale: conflicte, caractere, poveste, suspans. Personajele sau obiectele-personaj capătă o existență complexă, sugestivă, încărcată. Și totuși între toate aceste semne și coduri, Iuliana Vîlsan nu plictisește, nu obosește, o anume, când exuberantă când gravă decorativitate atrage.
Fără a fi o "descărcare" de teme sau o pregătire a picturii, desenul rămâne pentru Iuliana Vîlsan o preocupare constantă, o respirație aproape cotidiană. Mie personal îmi crează senzația că nu mai este un exercițiu necesar al artistului, ca până acum vreo zece ani, ci o necesitate de exprimare, de comunicare mai directă a temelor ce o bântuie. Teme când ironice când meditative.

Radu Boroianu

EA GALLERY
ART'S FINEST

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți – sâmbătă orele 14:00 – 19:30

La Viena, cu Sanda Watt

Sanda Watt a urmat Facultatea de Litere, Universitatea București, a studiat spaniolă și catalană la UDL Catalunia, unde a realizat o documentare despre graffiti și „triburi urbane". Este traducător cu oarece activitate publicistică. A organizat împreună cu Igor Mocanu expozițiile-manifest „Cheap replicas" (Paradis Garaj, 2009) și „Tăcere ostentativă" (subBUFET, 2009), și împreună cu ceramista Crina Cranta, manifestul-performance „Lut Conceptual" (FADD, 2009). A curatoriat expoziția de fotografie semnată de Bogdan Gîrbovan, „10 / 1" (Atelier 35, 2010; co-curator Igor Mocanu) și antologia video „Genul Zero" („Revista la Plic" # 4, 2010). Este colaborator permanent al platformei CriticAtac.

Tanz Cafe Jenseits - Dans de cealaltă parte a frontului

NU RATAȚI!!

- Evenimentul intitulat „Faceți Muzică!", de la Muzeul Tehnic – până pe 26 iunie.
- Târgul de Artă de la Viena, la Muzeul Leopold - 4-8 mai.
- Concertul gratuit în aer liber al Filarmonicii Vieneze, la Palatul Schönbrunn – 2 iunie.
- Lansarea albumului de funk balcanic „Haide, haide, hai!" al Grooveheadz Orchestra în OST Klub – 6 mai.
- La Albertine, retrospectiva Grupului Călărețul Albastru (îi include printre alții pe Vasilii Kandinski, Robert Delaunay, Gabriele Münter, Paul Klee) deschisă până la 29 mai, sau retrospectiva René Magritte, începând cu 9 noiembrie.
- Marțea de dans belle-époque la Tanzcafe Jenseits.

Hello Viena, good-bye Viena!

Dincolo de imaginea idilică a Alpilor înzăpeziți, pe care amatorii de schi de la noi îi frecventează cu frenezie iarna, se ivește ilustrata Vienei, reprezentând, mai ales, Christkindlemarkt – Piața de Crăciun

Primitivismul Ignatului este înlocuit aici de atmosfera veselă, încălzită de Glühwein – vin fiert, care devine adesea pentru turiști Glückwein (Glück, adică „norocos"), spre deliciul vienezilor roșii în obraji.

Sanda Watt

Deși pare a cădea în uitare 11 luni din an, nimeni nu se îndoiește că Viena are și ea patru anotimpuri, care, în ciuda atemporalelor și asezonierelor Staatsoper, Albertine, Mozarthaus, Schönbrun, Hofburg sau Kunst Haus, vin cu propriile delicii. În jurul Paștelui se deschide sezonul răcorosului sprizter, pe care îl puteți savura pe băncile postfuturiste din „punctul zero" al Vienei, care te poate ține departe de atracțiile orașului: MuseumsQuartier – Cartierul Muzeelor. Aflat, unde în altă parte, dacă nu în Piața Muzeelor, în vecinătatea Palatului Regal, complexul muzeal în care au fost transformate grajdurile palatului reunește peste 10 instituții dedicate artelor.

Curtea interioară a Museums Quartier FOTO: SANDA WATT

Toate artele își dau întâlnire în diverse spații din capitala Austriei

Începând cu Muzeul Leopold, cu impresionanta sa colecție de artă modernă (între alții, Gustav Klimt și Egon Schiele), gazdă a celor mai mari expoziții dedicate acestei perioade în Europa. La începutul acestei veri aniversare (10 ani de la înființarea MQ), Muzeul Leopold va găzdui cea de-a patra ediție a Târgului de Artă, la care vor fi prezente și Galeria Plan B - Cluj, alături de Galeria Ivan - București.

EXPERIMENTALUL PERFORMATIV ESTE LA EL ACASĂ

Ceva mai aproape în timp, MUMOK – Muzeul de Artă Modernă Stiftung Ludwig este cel mai mare muzeu de artă modernă și contemporană din Europa, cu expoziții tematice întinse pe 5 etaje, de la Laboratorul Modernismului, trecând prin panorama artei chineze contemporane în China – Față în Față cu Realitatea, revenind anul acesta la „formarea modernismului clasic" în Spațiu Abstract sau la Artă Directă, dedicată Acționismului Vienez și practicilor de performance, happening, body art, bine reprezentate și în manifestările prin care MUMOK încearcă o trecere de la arta de șevalet din Leopold la vecinii de la Tanz Quartier.

Fără a fi nevoiți să justifice dacă arta lor se numește dans sau nu, cum a fost cazul CNDB, Tanz Quartier ocupă un loc aparte în acest complex muzeal, dominat de arte vizuale, ca una dintre cele mai importante platforme de dans contemporan din Europa. Experimentalul performativ este aici la el acasă, într-un spațiu care se definește prin cercetarea practică și explorarea teoretică a topografiilor coregrafice, fără distincția dintre dans și alte forme artistice, ci prin îmbinarea acestora, în spectacole, ateliere, întâlniri, toate culminând cu Festivalul ImPulsTanz, care vara aduce valuri de vizitatori în spațiul de la MQ.

KULTURHALLE, CEL MAI ȘIC SPAȚIU VIENEZ

La quartier21 vă puteți conecta la ultimul răcnet din arta contemporană, în spațiile dedicate artei digitale. Sau în cel mai rău caz, acum când Bucureștiul s-a pus la punct cu toate marile branduri, încheind recent cu H&M, „fashioniștii" pot vizita cu încredere quartier21 pentru expozițiile de design sau MQ Point, cu sloganul „locul în care arta întâlnește kitschul și umorul".

Ziua se poate încheia lejer cu o masă la Kulturhalle, cel mai șic spațiu vienez cu putință, unde mergi „ca să vezi și să fii văzut". Sau ceva mai discret, dar mai angajat, la Welt Cafe din apropierea universității, frecventat mai ales de studenții foarte indie, tatuați și cu dreadlocks, de la Dezvoltare Internațională, unde meniurile de la mic dejun la cină sunt asezonate cu muzică etno, tribal, ș.a.m.d. și condimentate de spiritul fair-trade. În același spirit, locul preferat de dans al oamenilor pe care îi întâlniți aici este clubul care se numește OST, adică EST, unde concertează adesea trupe ca Balkan Fever, Al Jawala sau Kultur Shock.

Discuțiile la care poți participa sau trage cu urechea în aceste locuri nu sunt nici ele de neglijat, dacă vrei să te ții la curent cu ultimele evenimente și speculațiile antiglobaliștilor cu privire la acestea. Dar, pe mine una, acestea m-au și adus la decizia de a mă ține o vreme departe de Viena, orașul prin excelență, capitală pentru tot estul, când m-am simțit direct vizată de discuția unui grup, foarte flower-power de altfel, care își exprima revolta la adresa invaziei estice în locațiile austriece de vacanță.

Așadar, hello Viena, goodbye Viena!

Biblioteca ASTRA

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 4 mai 2011
Anul XVIII, Nr. 1076, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Revitalizarea bibliotecilor

Filialele Bibliotecii Metropolitane București s-au despărțit de aerul vetust și precar pe care l-au avut după '89, și-au schimbat straiele și obiceiurile și-și așteaptă cititorii.

REPORTAJ ➔ PAGINILE 8-9

Jazz pe săturate

În perioada 8 - 15 mai, la Sibiu se desfășoară a 41-a ediție a Sibiu Jazz Festival, cel mai vechi eveniment de acest gen din România.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Tensiune accelerată

În thrillerul SF „Transfer de identitate", **Jake Gyllenhaal (foto)** joacă rolul unui pilot care trebuie să dejoace un atentat în opt minute.

FILM ➔ PAGINA 5

Magie pe scenă

În spectacolul „Raoul", care a avut trei reprezentații la Teatrul Național din București, James Thierrée, nepotul lui Charlie Chaplin, a combinat elemente de iluzionism cu pantomimă, dans și acrobații

➔ PAGINA 4

FOTO: INSTITUTUL FRANCEZ BUCUREȘTI

S-a întâmplat odată în America ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06463

IERI ŞI AZI

În deficit de prestigiu social

Jean- François Millet, „Culegătoarele de grâu" (1857)

Lucrători din agricultura României de azi

Dana G. Ionescu

Ieri. Coordonat de François Furet, volumul de studii intitulat „Omul romantic" (Polirom, 2000) conține o analiză a lui Sidney Pollard, profesor de economie la Universitatea din Bielefeld, despre țăranul din epoca romantică. „Cel mai redus prestigiu social era rezervat lucrătorilor în agricultură. În practică, ei nu erau deloc necalificați: dimpotrivă, munca într-o fermă necesita nu doar forță fizică și rezistență, ci și multe cunoștințe, pricepere tehnică la mânuirea uneltelor și un dezvoltat simț al responsabilității, întrucât lucrătorii din agricultură puteau fi rareori supravegheați în mod direct. Dar lipsa științei de carte, vorbirea lentă, provincială, riturile și ritualurile sociale particulare, mersul încet și stângaci, precum și poziția socială dependentă și subordonată, toate acestea alimentau disprețul pe care contemporanii lor îl încercau față de ei. Un fermier american, în vizită în Anglia la 1850, scria despre lucrătorii agricoli din vestul Angliei ca despre «cei mai degradați, săraci, proști, brutali și vulgari din câți am văzut în regatul acesta... N-am mai văzut nici în Irlanda, nici în Germania sau în Franța, nici măcar printre negrii sau indienii de la noi sau printre chinezi și malaiezieni oameni ale căror gusturi să fie mai instinctuale și ale căror scopuri și mod de viață să fie mai josnice... și mai asemănătoare cu ale animalelor, ca la țăranii aceștia». Descrieri similare se puteau citi și despre țăranii irlandezi, nemți, italieni sau alții."

Azi. Țărișoara din sud-estul Europei numită România pare să fie o excepție și în privința statutului și a imaginii de care „se bucură" muncitorii în agricultură. În Franța, Anglia, Germania și celelalte state invocate în fragmentul de mai sus, lucrurile stau, desigur, altfel. În societățile respective, progesul social, *y compris* cel mentalitar, a generat depășirea etapei de „prestigiu social redus". Ceea ce nu se poate spune despre starea de lucruri din țara lui Mitică. La noi, accesul „egal și gratuit la educație" n-a provocat o schimbare majoră în sensul evoluției. Manelele bubuitoare sau mieros-susurătoare, tricourile Versace și treningurile Puma, cumpărate de la vreun „angro" de prin vecinătatea Capitalei sau a orașelor mari și purtate la discoteca din sat sau etalate cu mândrie la vizitele în oraș, tocurile cui afișate cu cerceii-coalbă din metal colorat sau aur strident, toate alimentează disprețul contemporanilor din alte categorii. iPhone-ul lăsat în bătătură sau mobilul cu Maica Domnului pe display, pe care sună mai ales rudele plecate pe ogoarele și în livezile Spaniei și ale Italiei, e cumpărat tot din finanțele greu trudite ale acestora. Cât despre vorbirea puținilor lucrători din agricultura românească, ea înflorește tot pe solul „lipsei științei de carte", căci „nu se merită să înveți carte". ⊗

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Către Cititori

O nouă revistă? (...) Adeverul de Joi nu e numai o nouă revistă, ci are pretenția să ajungă o revistă nouă – nouă prin factură și conținut, nu prin titlu. Tilul nu l'am căutat original sau expresiv, ci pur și simplu distinctiv, ceea ce de alt fel este adevăratul rol al numirilor și al titlurilor. (...)

Adeverul de Joi nu vede lumina zilei nici pentru a da satisfacția tiparului manuscriselor voluminoase ale unor tineri scriitori – mai mult tineri de cît scriitori – al căror geniu neînțeles ar fi silit să se mist e în proprie adorație, din imposibilitate de revelare. Nu. Prevenim chiar de la început pe acești juni literați că vom avea un coș implacabil, și că încurajarea tinerelor talente e o industrie pe care n'o exploatăm.

Scopul nostru e cu desăvârșire altul.

Mai înainte de toate, ne vom îndeletnici cu viața publică a țarei noastre. (...)

Dar afară de viața politică, țara noastră are, de bine de rău, și o viață literară, artistică, științifică. A urmări manifestările acestei vieți, a le înregistra cu imparțialitate, pe măsură ce se vor produce, va fi una din primele preocupări ale revistei de față. Firește, imparțialitatea înregistratei nu ne va scuti de a le supune unei critici sincere și energice.

Astfel, vom da o bibliografie analitică și critică a tuturor publicațiilor românești de oare care importanță; vom ține pe cetitori în curent cu activitatea teatrului nostru național, dînd tot-d'auna expresie sinceră convingerei noastre fără a ne lăsa influențați de considerații străine de arta dramatică sau musicală; în fine vom publica dări de seamă critice despre expozițiile românești de artă plastică, dînd, de va fi cazul, și reproduceri îngrijite după operele mai de valoare ale artiștilor romîni.

În acelaș timp ne-am asigurat colaborarea unui însemnat număr de literați romîni cu reputație stabilită, cari ne vor da din cînd în cînd versuri, schițe, nuvele, etc., inedite – aceasta, pentru a satisface și cerințele beletristice ale publicului cetitor.

Însă, precum am spus din capul locului, nu ne vom mărgini la țara noastră. (...)

Cu un asemenea program, sperăm că Adeverul de Joi va putea deveni în curând o necesitate pentru publicul românesc, o hrană intelectuală și sufletească de care nu se va mai putea lipsi.

Aceasta este rațiunea noastră de a fi; și parafrazând o vorbă cunoscută: Așa vom fi - sau nu vom fi de loc". ⊗

(Articol de inaugurare a ziarului „Adeverul de Joi", 15 octombrie 1898)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Constantin Silvestri

În 1939, Mihail Jora îl portretiza pe Constantin Silvestri astfel: „e un tânăr cu o înfățișare romantică, având ochii strălucitori ce se deschid alene sub fruntea netedă și senină". Născut în București în 1913, după ce a compus un ciclu de lieduri fără însemnătate, la vârsta de 15 ani, Silvestri s-a avântat cu entuziasm în largul atonalismului. Încă din școală își îngăduia să compună fugi scrise într-un stil atât de îndrăzneț, încât profesorul îl amenința cu exmatricularea.

Același Jora aprecia că Silvestri, care a fost prieten și cu Dinu Lipatti, avea „o personalitate fascinantă. Este atât de bine dozat la el amestecul de îndrăzneală diavolească și sarcasm cu atitudinea calmă și obiectivă a unui gentleman".

La 30 de ani, Silvestri se afla deja în apogeul carierei. Despre el, în 1932, George Enescu spunea: „Dorim ca Silvestri să realizeze tot ce ne așteptăm de la dânsul - și noi așteptăm lucruri mari". Pe 11 decembrie 1944, Enescu a susținut împreună cu Silvestri un recital de muzică de cameră la Sala Dalles. Au cântat împreună Sonata a II-a pentru pian și vioară, compoziție a lui Silvestri. Mai mult, în 1958, Silvestri a dirijat premiera românească cu „Oedip" de Enescu, la Opera Română din București.

La 20 octombrie 1945, Silvestri a fost numit dirijor permanent al Filarmonicii din București, impresionând printr-o memorie uluitoare: dirija și repeta fără partituri. „Maestrul Enescu plecase din țară. George Georgescu nu mai dirija. Activitatea febrilă a lui Silvestri acoperea lipsurile din viața muzicală", subliniază Theodor Bălan, în volumul „Prietenii mei muzicieni".

În manifestările de șef de orchestră, Silvestri urmărea o contopire a artei dirijorale a lui

Constantin Silvestri

Furtwängler cu cea a lui Toscanini. Dirijorul s-a stabilit în Anglia în 1957, la Bournemouth, unde a și murit în urma unui cancer în 1969, la numai 56 de ani. „I-a fost dat să moară cu zile, departe, în miez de iarnă, apăsat și stingher în gânduri, cu sufletul exilat. A rămas o mână de cenușă. Nu are piatră de mormânt. Dar numele lui a devenit un monument durabil", apreciază Eugen Pricope, în volumul „Silvestri, între strălucire și cântece în pustiu".

⊗ **Simona Chițan**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Bolcea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

FESTIVAL

Jazz de excepție, la Sibiu

În perioada 8 - 15 mai, la Sibiu se desfășoară celebrul festival de jazz

Saxofonistul Harry Sokal FOTO: HARRYSOKAL.COM

Pianistul Chucho Valdés FOTO: AFP

Aflat la ediția cu numărul 41, Sibiu Jazz Festival este cel mai vechi festival de acest gen din România.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

●● Criticul de jazz Virgil Mihaiu remarcă prezența pe afișul festivalului a vocalistei belgiene Fanny Beriaux, crescută în spirit clasic, dar trecută cu arme și bagaje în tabăra ludico-improvizatorică și a vocalistei China Moses, care își valorizează rădăcinile afro-americane resuscitând arsenalul divelor jazzului (printre care se află și propria sa mamă: Dee Dee Bridgewater).

O altă vocalistă care va fi prezentă la Sibiu este și portugheza născută în Mozambic Maria João. S-a afirmat, în anii '80, printr-o colaborare cu pianista japoneză Aki Takase. Dar adevăratul mentor muzical al Mariei este pianistul Mário Laginha, cu care a înregistrat primul album în 1983. De atunci până azi au urmat alte 12. Împreună au devenit un fel de marcă a jazzului portughez.

JAZZ DIN OLANDA, AUSTRIA ȘI POLONIA

Olanda va fi reprezentată de grupul Wired Paradise, al saxofonistului numărul unu din acea țară: Yuri Honing. Acesta combină arta improvizației muzicale cu elemente de rock, dance și electronics, spre a-și argumenta crezul că jazzul nu e un stil, ci un limbaj. Saxofonistul și-a alăturat o trupă alcătuită din compatrioți de încredere, plus un invitat pe măsură – ghitaristul german Frank Möbus.

La 9 octombrie 2011, pianistul Jesús Chucho Valdés împlinește 70 de ani.

Festivalul de la Sibiu prezintă la fiecare ediție câte o mostră din panorama jazzistică a Poloniei. De data aceasta vom avea ocazia să cunoaștem formația Chromosomos, fondată și condusă de bateristul Artur Dominik. Avându-i în componență și pe Tomek Kasiukiewicz /trombon&instumente electronice, Lukasz Kluczniak - sax și Marcin Lamch, cvartetul se mișcă dezinvolt pe limita dintre genuri și stiluri, într-o insolită mixtură de repere subliminale: King Crimson, Prime Time-ul lui Ornette Coleman, ritmurile balcanice etc.

„Indubitabil, Austria rămâne o mare putere muzicală. Participarea ei la Sibiu 2011 e mai mult decât apetisantă: de când așteptam să văd aici un «trio clasic cu orgă Hammond»!", afirmă criticul de jazz Virgil Mihaiu. Simpla idee de a-l reasculta pe polimorful saxofonist Harry Sokal (ex-membru al fenomenalei Vienna Art Orchestra) în interacțiune cu junele alchimist al orgii Raphael Wressnig și cu virulentul baterist Lukas Knöfler îl poate umple de speranțe pe orice meloman încă neconsolat după dispariția lui Jimmy Smith, consideră Virgil Mihaiu.

ROMÂNI LA ÎNĂLȚIME

„Scena autohtonă anunță trei momente promițătoare: grupul saxofonistului timișorean Liviu Laurențiu Butoi, din care face parte veteranul Burton Greene, pianist american de avangardă; saxofonistul de certă anvergură Eduard Jak Neumann (crescut la Timișoara, afirmat la Londra); Marcian Petrescu, primul jazzman român credibil în regatul muzicuței, unde domnește de multe decenii Toots Thielemans", atrage atenția Virgil Mihaiu.

Festivalul de la Sibiu îi oferă publicului șansa de a se întâlni cu super staruri. Pentru ediția 2011, recitalul apoteotic e rezervat pianistului Jesús Chucho Valdés, „pontiful jazzului cubanez și o legendă vie a celui mondial".

Fiu al lui Bebo Valdés (pianist ce a contribuit la evoluția fenomenului Buenavista Social Club - omagiat prin filmul omonim al lui Wim Wenders), Chucho s-a afirmat încă din anii '60 ca o adevărată forță a naturii. Virtuozitatea sa extremă nu-l împiedică să rămână adeptul jazzului ca artă colectivă. Creează astfel, în 1972, formația Irakere, ce va redefini coordonatele expresivității cubaneze în jazz (un domeniu „descoperit" și popularizat de Dizzy Gillespie deja înainte de 1950).

Contribuie decisiv la afirmarea globală a unor jazzmeni de talia lui Paquito D'Rivera, Arturo Sandoval, Gonzalo Rubalcaba, Omar Sosa ș.a.

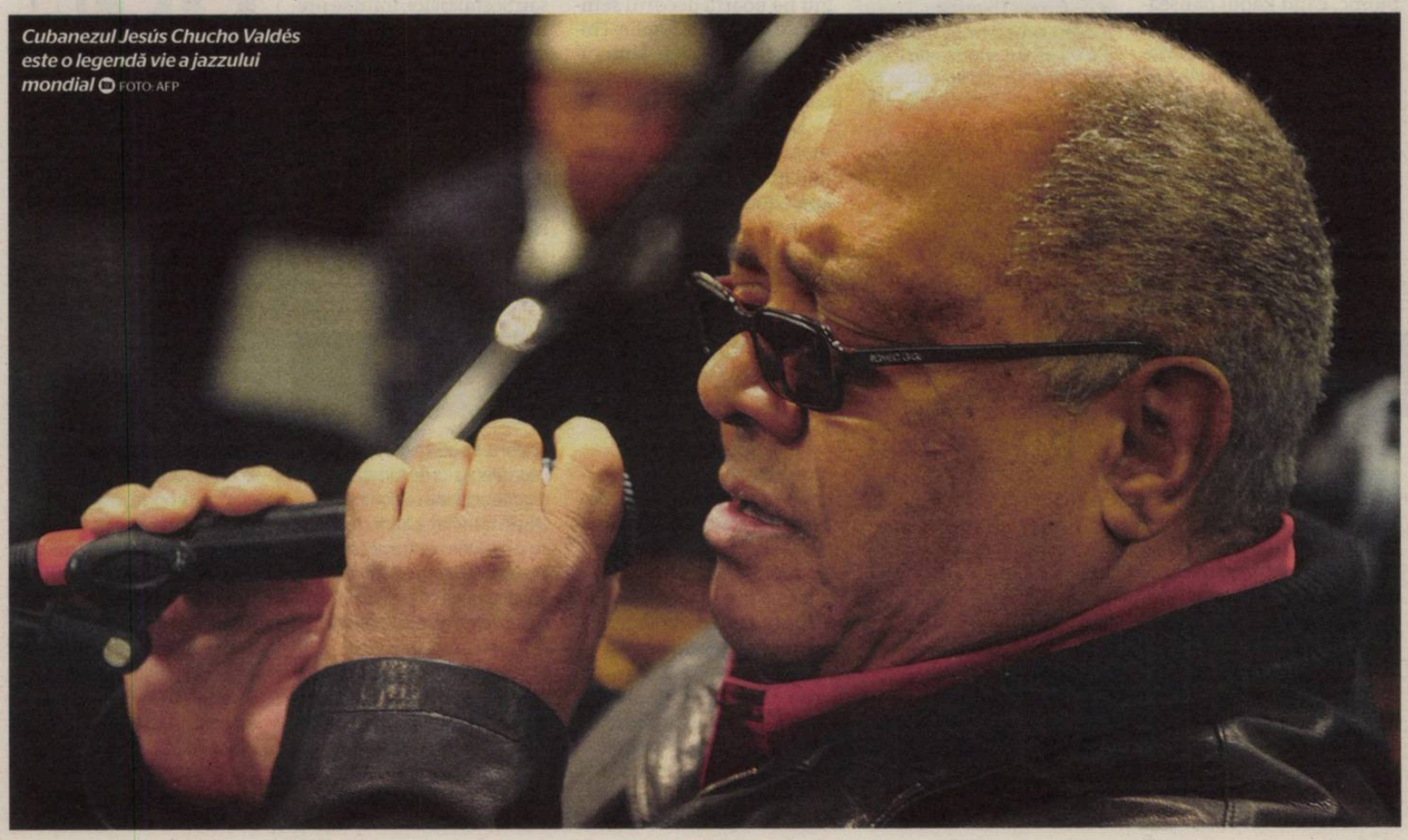

Cubanezul Jesús Chucho Valdés este o legendă vie a jazzului mondial FOTO: AFP

Info

Programul ediției din 2011

- **Duminică, 8 mai**
Ora 20.00 Yuri Honing „Wired Paradise" (Olanda) - Piața Mică.
- **Luni, 9 mai**
Ora 20.00 Prezent Percussion (România) - Piața Mică.
- **Marți, 10 mai**
Ora 20.00 Trenul de Noapte (România) - Piața Mică.
- **Miercuri, 11 mai**
Ora 20.00 Eduard Jak Neumann „Funkin' le free" (România) - Piața Mică.
- **Joi, 12 mai**
Ora 19.00 Filarmonica Sibiu - Winston Vogel (dirijor), Jean Baptiste Fonlupt (solist) - Sala Thalia. În Program: Aaron Copland - Music for the Teather, George Gershwin - Rhapsody in Blue, Leonard Bernstein - Symphonic Dances din West Side Story
- **Vineri, 13 mai**
Ora 19.00 Liviu Butoi & Friends (România, Ungaria) - Sala Thalia.
Ora 21.00 Chromosomos (Polonia) - Sala Thalia.
- **Sâmbătă, 14 mai**
Ora 19.00 Harry Sokal Trio (Austria) - Sala Thalia.
Ora 21.00 Chucho Valdes & The Afro Cuban Messengers (Cuba) - Sala Thalia.
- **Duminică, 15 mai**
Ora 19.00 China Moses & Raphael Lemonier Quartet (USA-Franța) - Sala Thalia.
Ora 21.00 Maria Joao & Mario Laginha Quartet (Portugalia) - Sala Thalia.

În cazul în care vremea este nefavorabilă, concertele în aer liber de duminică 8, luni 9, marți 10 și miercuri, 11 mai, din Piața Mică se vor desfășura în Music Pub. Prețul biletului în Music Pub va fi de 10 lei pe seară.

TEATRUL CA LUME

Umbra lui Raoul

Spectacolul „Raoul" a fost o lecție de magie, dar mai mult poate una de ecologie

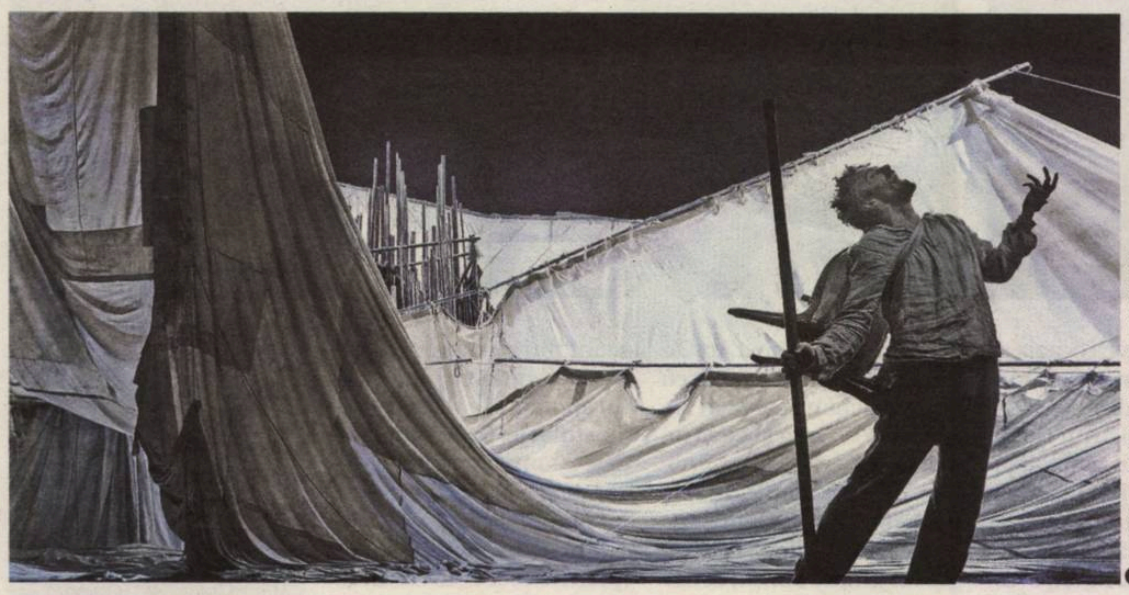

FOTOGRAFII: INSTITUTUL FRANCEZ BUCUREȘTI

James Thierrée și-a construit spectacolul în jurul ideii de dublu

James Thierrée, nepotul lui Charlie Chaplin, a adus weekendul trecut un spectacol fantastic pe scena Naționalului bucureștean.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

●● Pânze care tremură, lumini rafinate, un joc ingenios de umbre onirice, întuneric care naște lumină. „Raoul", în cele trei reprezentații de la Sala Mare a Teatrului Național, a fost o lecție de magie, dar mai mult poate una de ecologie, în care nepotul lui Charlie Chaplin, un showman complet (acrobat, actor, regizor, dansator), a făcut o istorie subtilă a umanității.

Thierrée ne arată cum ne-am despărțit de natură și cum am reușit să o distrugem. Adică să ne distrugem. Pentru că, în final, prin oglinda pe care artistul o reflectă în față spectatorilor, ne aflăm odată cu el în gura tunului, atacați de nimeni altcineva decât de noi înșine. Până la urmă, noi suntem cei mai înverșunați dușmani ai noștri, iar lupta maniheistă se poartă doar în mintea și în acțiunile noastre.

A FI SAU A NU FI O POZĂ

Evoluția din „Raoul" a fost apreciată de mulți la primul nivel de gaguri, cu numere de iluzionism și de magie, acrobații de circ, unii spectatori râzând cu poftă la toate aceste minunății ce le aminteau de trucurile lui Totò sau ale lui Charlot. Unii au plecat pesemne mulțumiți. Au obținut doza de distracție pe care o și așteptau de la nepotul lui Chaplin. Nu o să insist pe jongleriile cu priză la public, când Raoul dansează chiar și pe muzică românească, totuși atât de necesare pentru a asigura succesul unui show.

Ceea ce e cu adevărat important este că, peste toate acestea, spectacolul are trimiteri spre zona metafizică și psihanalitică, prin tema dublului, prin oglinda răvășitoare în care Raoul se sperie de propriul chip, prin tema reflectării în fotografiile care ne salvează sau nu ne salvează. Suntem însă noi cei adevărați prinși într-o imagine? Putem depăși uzura timpului?

Thierrée, renumit și pentru spectacolele anterioare „La Symphonie du hanneton" (cu patru premii Molière și un Adami), „La veillee des abysses", „Au revoir parapluie", își pune toate aceste întrebări și caută febril răspunsuri, până la urmă ipostaziindu-se pe el însuși într-o ramă.

NAUFRAGIU IREMEDIABIL

„Raoul" are o simbolistică bogată. Thierrée reușește performanța de a se dedubla. La început, aproape nici nu ne dăm seama că cel care-l atacă pe Raoul este tot... Raoul. S-a spus că personajul ar fi un Ariel, spiritul năstrușnic din „Furtuna" lui Shakespeare (pe care de altfel Thierrée l-a jucat la numai 15 ani în „Prospero's Books", filmul lui Peter Greenaway), sau un prinț fosilizat într-un turn, sau un Robinson Crusoe modern, nevoit să supraviețuiască pe o insulă pustie. Spre această idee de naufragiu ne poartă decorul semnat de Victoria Chaplin-Thierrée, prin pânzele largi care învăluie întreaga scenă și coliba-corabie.

Decorul este cu totul ingenios, impresionând prin mobilitate și fragilitate, în ciuda aparentei robusteți a barelor de metal ale vasului. Scenotehnica, jocul de lumini al velelor, stâlpii înalți ai corabiei care ajung să se rotească odată cu dansul aproape ireal al lui Raoul sunt extraordinar manevrate în ralanti, conturând un spectacol cu adevărat feeric.

Stranietatea ecoului, catargul care răspunde tremurului artistului, dezintegrarea, teama de singurătate sunt ușor ponderate de apariția unor creaturi simpatice: un pește care fâlfâie din urechiușe, un elefant uriaș care dă din codiță, o meduză care dansează pe un ritm amețitor sau un scarabeu metalic care potențează senzația de Star Trek.

Apoi, rând pe rând, pe muzica lui Schubert, Vivaldi sau Șostakovici, totul se prăbușește, deși Raoul încearcă disperat să-și salveze o parte din lucruri. Până la urmă rămâne singur. Să ne găsim eliberarea printr-un zbor spre o altă galaxie? Raoul, înălțându-se cu un zâmbet frânt peste tot pustiul din jur, pare să ne spună că acolo o să ne fie puțin mai bine. ⊙

Info

Raoul, regizat de James Thierrée
Cu: James Thierrée
Costume: Victoria Thierrée.
Spectacolul, produs de La Compagnie du Hanneton / Juneburg Company și coprodus internațional, a fost adus în România de Institutul Cultural Francez și de Ambasada Franței în România.
●●●●●

DE IERI
RODDY MCDOWALL

●● E un lucru bine știut faptul că puțini dintre actorii care își încep cariera devreme și care au succes în copilărie mai continuă să lucreze ca adulți. În acest sens, Roddy McDowall reprezintă o excepție fericită. După ce a jucat în câteva filme celebre precum „Lassie Come Home" și „Man Hunt" (în regia lui Fritz Lang), McDowall s-a îndreptat spre teatru, și asta din cauză că nu i se mai oferiseră roluri în film: „La 17 ani, cariera mea părea terminată. Impresarul meu mi-a spus că nu voi mai juca niciodată, pentru că mă maturizasem și nu mai eram un copil." Câțiva ani mai târziu a jucat rolul lui Malcolm în „Macbeth", iar mai apoi în filmul cu același nume regizat de Orson Welles. „Nu regret niciunul dintre rolurile pe care le-am făcut în copilărie. Le-am iubit pe toate! Problema mea e că sunt mereu urmărit de succesul pe care l-am avut atunci. De aceea privesc fiecare rol pe care îl am astăzi ca pe o provocare și încerc să dau tot ce-i mai bun din mine", spunea McDowall într-un interviu. ⊙

Roddy McDowall și Patrick Malahide au interpretat rolul lui Ariel, în „Furtuna", de William Shakespeare.

Ionuț Socîu

DE AZI
PATRICK MALAHIDE

●● Cunoscut actor britanic, Patrick Malahide este și autorul unor scenarii de film și piese de teatru pe care le-a semnat cu numele lui adevărat, P.G. Duggan: „Scrisul m-a ajutat să devin un actor mai bun și mai relaxat. Îmi place să mă documentez, am o obsesie pentru detalii și cred că, dacă ar fi să aleg o altă carieră, ar fi istoria. Un mare avantaj pe care îl au scriitorii este acela că își pot controla propriile creații. Actorii sunt mereu dependenți de decizia regizorului". Malahide este celebru, de asemenea, pentru capacitatea lui de a imita diferite accente regionale: „Nu e de mirare că am crescut cu o pasiune pentru accente. Irlandezul George Bernard Shaw spunea că «englezii n-au niciun fel de respect pentru limbaj și că este imposibil pentru un englez să deschidă gura fără a fi detestat de un alt englez în acel moment». Am învățat bine această lecție și am încercat mereu să o pun în practică", spunea Malahide într-un interviu. ⊙

PE SCURT

SFÂNTU GHEORGHE

Spectacol semnat Mihai Măniuțiu

●● „Othello și prea iubita lui Desdemona", după tragedia lui William Shakespeare, spectacol regizat de **Mihai Măniuțiu (foto)**, a avut premiera luni, la Casa de Cultură a Sindicatelor – Sala studio „Lajtha László". Producția Teatrului de Mișcare Studio M din Sfântu Gheorghe continuă seria Shakespeare, începută prin spectacole precum „Romeo și Julieta" și „Hamlet". „Am dorit să fac, împreună cu Péter Uray și excelenta trupă de la M Studio, un spectacol în care tragedia și comedia nu se resping, ci, dimpotrivă, se atrag una pe cealaltă", spune regizorul Mihai Măniuțiu. Următoarele spectacole vor avea loc pe 5 și 6 mai, de la ora 18.00, în cadrul Zilelor „Sfântu Gheorghe". ⊙

TIMIȘOARA

Începe Festivalul Dramaturgiei

●● În perioada 7-15 mai va avea loc o nouă ediție a Festivalului Dramaturgiei Românești, îmbogățită de anul acesta cu acronimul FEST, adică Festivalul European al Spectacolului Timișoara. Sâmbătă, 7 mai, în deschiderea festivalului, a fost programat spectacolul **„The Thrill of it All" („Cât e de minunat") (foto)**, al companiei Forced Entertainment (Marea Britanie), de la ora 19.00, la Sala Mare a Teatrului Național Timișoara. Duminică, 8 mai, de la ora 17.00, se va juca „Declar pe propria răspundere" de Alina Șerban, regia David Schwartz (Teatrul LUNI de la Green Hours, București), la Studio 5. La ora 19.00 va avea loc a doua reprezentație de la Sala Mare, a spectacolului „The Thrill of it All". La Studio TMT a fost programat de la ora 21.00 spectacolul „God is a gangster" de/cu Nick Mancuso (SUA). ⊙

CINEMA SCOP

Un „Inception“ cu inimă

Jake are 8 minute ca să salveze lumea. Puțin, dar măcar i se dă șansa s-o facă din nou și din nou, până-i iese bine

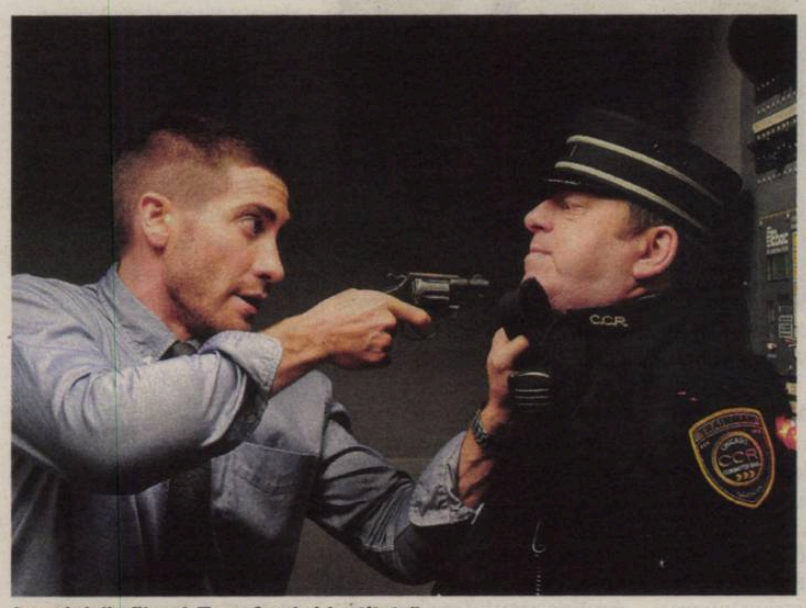

Imagini din filmul „Transfer de identitate“

Duncan Jones are doar o singură încercare să ne facă să uităm „Inception“. Și, chiar dacă nu ne pune pe gânduri la fel de mult, reușește să ne miște mai tare.

Anca Grădinariu

●● Nimeni nu părea mai potrivit să reediteze succesul lui Nolan decât wonder kid-ul britanic Jones, autorul lui „Moon“, un splendid și elegiac SF (din păcate, nedistribuit pe ecranele românești). „Moon“ nu avea scenografie futuristă extravagantă sau efecte speciale epatante, ci era o peliculă economică, aproape minimalistă, ce se ținea practic într-un singur personaj (Sam Rockwell, într-o demonstrație de bravură actoricească). Era îmbibat în melancolie și emoție, iar această ultimă calitate face diferența între „Source Code“ și un puzzle logic, frigid, ca „Inception“. Filmul de față pierde mai puțin timp cu explicațiile pseudo-științifice și bine face, pentru că sunt abracadabrante, dar, atunci când se pune pe treabă, te absoarbe, te provoacă, te tulbură.

Continua sa invenție narativă și vizuală i-a atras deja un cult following. Fanii se dezlănțuie pe internet aruncând cu teoriile și încercând să identifice referințele cinefile. Două sunt cele mai vehiculate titluri: „Quantum Leap“ (un serial foarte popular și pe la noi, prin anii '90), și „Groundhound Day“, comedia clasică a lui Harold Ramis despre un reporter prins într-o buclă temporală.

Info

Transfer de identitate
(Source Code - SUA, 2011)
Regia: Duncan Jones
Cu: Jake Gyllenhaal, Vera Farmiga, Michelle Monaghan

●●●●●

AMORSAREA PÂRGHIILOR EMOȚIONALE

Jake Gyllenhaal e Colter Stevens, un pilot selecționat să ia parte într-un program experimental condus din umbră de o dubioasă organizație militară. Cineva a bombardat un tren în apropiere de Chicago și e pe cale să repete atacul, la scară mai mare. Stevens e catapultat în trecutul recent prin intermediul creierului unuia dintre victime, pentru fix 8 minute. Când timpul expiră, bomba explodează și Stevens e aruncat din nou în prezent. Dacă n-a găsit teroristul, o ia de la capăt. Repetiția aduce cu sine pericolul plictiselii, însă Jones presară cu atenție noi indicii și accelerează ritmul la fiecare întoarcere. În plus, nu doar bomberul trebuie anihilat. Și căpitanul Stevens are demoni de exorcizat. Călătoriile lui în timp au un efect de purgatoriu, pentru că ajunge să-i pese nu doar de misiune, ci și de soarta celor din tren (e special impresionat de o tânără interpretată de Michelle Monaghan). Simultan cu bomba, se amorsează și niște puternice pârghii emoționale ce ridică filmul peste defectele sale (savantul nebun al lui Jeffrey Wright e o caricatură, Vera Farminga e jenată de dialogul lemnos, iar finalul-surpriză e deja previzibil). Ajungem să ținem mai mult la Stevens decât la succesul misiunii sale, performanță de care puține thrillere contemporane sunt în stare. „Source Code“ îi datorează enorm și lui Gyllenhaal, care-și investește eroul cu o furie abia mascată, cu un șarm și o vulnerabilitate nemaiîntâlnite de la Jason Bourne încoace. ●

PE SCURT

BUCUREȘTI

„Mammuth“, în cinematografe

●● Mult-așteptatul lungmetraj „Mammuth“, cea mai recentă creație a cuplului nonconformist de cineaști Benoît Delépine și Gustave Kervern, va fi lansat în 6 mai în România (odată cu lansarea în SUA), distribuit de Independența Film. „Mammuth“ îi prezintă în rolurile principale pe **Gérard Depardieu și Isabelle Adjani (foto),** secondați de Yolande Moreau, Bouli Lanners și Benoît Poelvoorde. În prima săptămână în cinematografe (6-12 mai), „Mammuth“ va rula în București la Hollywood Multiplex și Studio, urmând ca în perioada următoare să ajungă în toată țara. ●

HOLLYWOOD

Un film despre WikiLeaks

●● Regizorul documentarului „Inside Job“, premiat anul acesta cu Oscar, Charles Ferguson, va regiza un film despre fondatorul WikiLeaks Julian Assange, pentru HBO Films. Producția va reprezenta debutul lui Ferguson în filmul de ficțiune. La începutul acestui an, Charles Ferguson a fost premiat de Academie pentru documentarul „Inside Job“, o analiză a crizei financiare mondiale. El a semnat și documentarul nominalizat la Oscar „No End in Sight“, ce are ca subiect ocuparea Irakului de forțele americane sub administrația lui George W. Bush. ●

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Lupta pentru putere în Biserică

Absolventă şi de Litere şi de Jurnalism, Tatiana Niculescu Bran este singura scriitoare de la noi care scrie cărţi inspirate exclusiv din cazuri reale

Tatiana Niculescu Bran, fost redactor-şef la radio BBC World Service, este la al treilea roman dedicat lumii clericale româneşti

Romanul non-fiction „Nopţile Patriarhului" oferă o imagine dură a Bisericii Ortodoxe care nu şi-a încheiat socotelile cu trecutul şi în a cărei ierarhie se află mulţi clerici pătaţi.

Marius Chivu

●● Biserica a supravieţuit regimului comunist datorită unor compromisuri, crede Patriarhul:

„Mulţi îi reproşau că urcase treptele ierarhiei fără să-i pese, că se făcuse tuturor toate, vorba Apostolului, numai să ajungă în vârf. De sus lucrurile se vedeau altfel: făcuse în aşa fel încât şi el, şi Biserica să supravieţuiască dictaturii comuniste. Acceptase dărâmarea de biserici în anii `80? Douăzeci, treizeci, câte să fi fost? Cât pe-aici să piardă şi palatul patriarhal pe care Elena Ceauşescu îl tot voia mutat. Da, asta fusese înţelegerea: te fac patriarh dacă semnezi hârtiile care trebuie. De fapt, demolările au început înainte să urce el în scaun şi, apoi, i se explicase că era vorba de planul de sistematizare al Capitalei, că era importantă consolidarea clădirilor după cutremurul din 1977, că se începeau săpăturile pentru metrou, că era vorba de proiectul mai larg de modernizare al ţării. Fusese în favoarea modernizării, ca şi primul patriarh, Dumnezeu să-l odihnească! Demolarea unor biserici nu avea nici o legătură cu desfiinţarea credinţei. Ei demolau în capitală, dar el, în ţară, pe tăcute, ridica alte biserici... Comunist, necomunist, statul plătea salariile preoţilor şi pe-ale ierarhilor, ţinea în funcţiune două institute teologice, pe unii teologi tineri şi de încredere îi trimitea la studii în străinătate şi se împotrivea, cu mijloacele de atunci, e-adevărat, pervertirii credinţei strămoşeşti prin influenţe occidentale. Greco-catolicii şi sectele fuseseră aproape anihilaţi în cei peste treizeci de ani care trecuseră de la interzicerea lor prin lege. Tineretul era educat în spiritul marxism-leninismului, da, dar cine voia să vină la biserică venea, cine voia să se facă preot se făcea... Nu ţinea minte ca bisericile să fi rămas vreodată goale."

PERSONAJE ŞI SITUAŢII APROAPE FICTIVE

Trecut de 90 de ani şi suferind de prostată, Patriarhul se decide să lase un succesor în persoana mitropolitului său favorit. Numai că funcţia supremă în ierarhia Bisericii seamănă cu tronul unui regat bizantin, în jurul căruia se duc diverse lupte de culise din care nu lipsesc grupurile de interese, conspiraţiile şi şantajul. Confruntată cu tot mai mulţi ierarhi deconspiraţi de CNSAS că au avut dosare la Securitate şi dat fiind trecutul Patriarhului însuşi, pătat de acte de complicitate, oportunism, obedienţă, slavă şi tăcere faţă de crimele regimului comunist, plus zvonurile legate de faptul că n-ar fi fost străin în tinereţe de plăceri homoerotice, Biserica are nevoie de o reformă morală. Conflictul dintre longevivul Patriarh şi propriul său trecut, pe de o parte, iar pe de altă parte, tensiunea dintre voinţa sa de a-şi desemna un locţiitor, precum şi de a(-şi) vedea construită Catedrala Neamului, şi uneltirile celor care-l vor succesor pe mitropolitul disident de altădată – acestea alcătuiesc intriga romanului care oferă o foarte credibilă, chiar dacă ficţionalizată, perspectivă asupra încâlcitelor culise clericale şi a raporturilor de putere din spatele sistemului ierarhic bisericesc, aspirând la influenţă politică, însă şubrezit de interese, corupţie şi colaboraţionism.

Dincolo de aspectele politice delicate şi încâlcite ale intrigii, Tatiana Niculescu Bran surprinde însă şi drama umană a Patriarhului ajuns doar un „bătrân bolnav şi pişăcios", ruşinat de noua lui condiţie în care „începe să simtă că trupul are un alt drum". Caznele nopţilor, pe care le îndură singur şi ale căror urmări le ascunde călugăriţei care are grijă de el, vor fi înlocuite de umilinţa resimţită în spital, înaintea operaţiei, unde are cu adevărat imaginea fragilităţii şi a degradării sale fizice. Însoţit doar de şoferul său, singurul om de încredere, Preafericitul îşi contemplă în spital propria decădere şi degradare când, neputincios şi umilit de propriul corp, constată, cu oarece uimire, că îi este frică de moarte şi că, de fapt, preferă puterea pământeană mântuirii din Ceruri. Acestea sunt paginile cele mai puternice din carte, aici unde avem condiţia omului superior (ditamai Patriarhul supravieţuitor al vremilor şi uneltirilor) care-şi înţelege şi-şi acceptă cu greu sfârşitul.

Ficţiune istorică contemporană, topind în naraţiune destule date şi situaţii reale, „Nopţile Patriarhului" oferă o imagine dură a Bisericii Ortodoxe care nu şi-a încheiat socotelile cu trecutul şi în a cărei ierarhie se află mulţi clerici pătaţi, motiv pentru nesfârşite lupte interne de putere şi o prelungă criză morală şi de identitate. Discursurile personajelor clericale sunt foarte verosimile şi Tatiana Niculescu Bran a reuşit să păstreze acel echilibru al caracterelor, astfel încât adevărul, dreptatea şi binele să fie disputate de toţi oamenii Bisericii, nici unul „fără de păcat". ⊙

Info

Nopţile Patriarhului,
de Tatiana Niculescu Bran
Editura Polirom, 2011

●●●●●

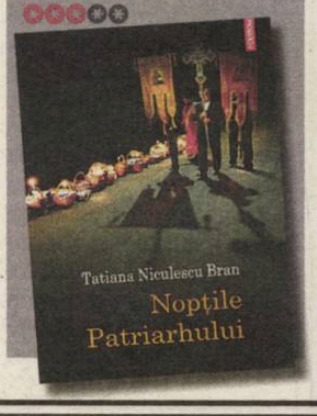

PE SCURT

LISABONA

Din nou Mircea Eliade

●● La Palácio da Independência din capitala Portugaliei are loc astăzi, la ora 18.00, lansarea ediţiei în limba portugheză a volumului „Salazar şi Revoluţia în Portugalia", de **Mircea Eliade (foto)**, apărut la Editura Esfera do Caos. La evenimentul organizat de ICR Lisabona va participa şi Sorin Alexandrescu, nepotul lui Mircea Eliade, care semnează şi prefaţa cărţii. ⊙

BRAŞOV

Lansare la „Seri de literatură"

●● Mâine, la ora 18.00, Librăria „Ştefan Octavian Iosif" din Braşov va găzdui lansarea romanului „Dulcea poveste a tristului elefant", de Diana Adamek, publicat la Editura Cartea Românească. Volumul va fi prezentat de Andrei Bodiu şi Adrian Lăcătuş, în cadrul unui eveniment din ciclul „Serilor de literatură". ⊙

BUCUREŞTI

Poezia lui Pessoa, în română

●● La Editura Humanitas Fiction este în pregătire volumul „Opera poetică", de Fernando Pessoa. Antologia cuprinde principalele poeme ale fascinantului scriitor portughez, precum şi texte critice, scrisori şi eseuri publicate sub pseudonime bine cunoscute ale poetului, printre care Ricaerdo Reis şi Álvaro de Campos. Traducerea este semnată de Dinu Flămând. ⊙

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

„Planeta maimuțelor“, un roman distopic

Mâine, 5 mai, romanul „Planeta maimuțelor“, de Pierre Boulle, va fi distribuit cu ziarul „Adevărul“, la prețul de 12,99 lei

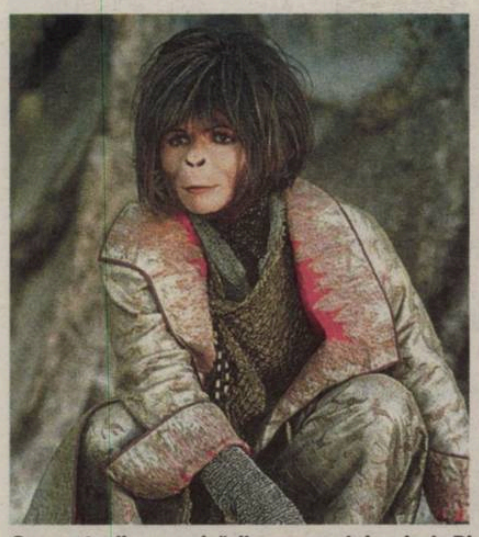

Secvențe din ecranizările romanului scris de Pierre Boulle, care a atras mai mulți regizori

Scriitorul Pierre Boulle, fost agent secret, a folosit experiența personală ca sursă de inspirație pentru „Planeta maimuțelor“, roman care l-a consacrat.

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

„Planeta maimuțelor“ prezintă o lume distopică, unde omul nu mai este cel care deține controlul, ci maimuțele: „Maimuța este, bineînțeles, singura creatură rațională, singura care are un suflet și un corp în același timp“. Romanul imaginează o societate din anul 2500, condusă de gorile violente, de urangutani savanți și de cimpanzei intelectuali. Rolurile sunt inversate în această lume, omul revenind la un comportament primitiv, iar animalele fiind cele care au evoluat. Personajul principal și naratorul aventurii este Ulysse Mérou, un ziarist francez. Alături de profesorul Antelle și de fizicianul Levain, Mérou pleacă într-o expediție spațială. Ajuns pe o planetă asemănătoare cu Terra, realizează că oamenii se comportă ca niște animale: nu vorbesc și au „un fel de gol, o absență a expresiei“. În scurt timp, Ulysse află că oamenii sunt vânați de gorile nemiloase și sunt folosiți de maimuțe în experimente.

DISPARIȚIA CIVILIZAȚIEI

Prin inversarea rolurilor și a statuturilor, scriitorul Pierre Boulle vorbește despre o societate controlată de mașini sau de maimuțe dresate, în interiorul căreia inteligența umană scade, în timp ce maimuțele devin din ce în ce mai puternice. Boulle prezintă un viitor sumbru al omenirii, analizând cât de neînsemnată și de șubred este locul omului în univers și în timp. În romanul său, profesorul Antelle sfârșește prin a se comporta la fel ca ceilalți oameni de pe planetă, întoarcându-se la sălbăticie.

O ECRANIZARE DE SUCCES

Scriitorul Pierre Boulle a beneficiat de numeroase ecranizări ale scrierilor sale. Primul film făcut după „Planeta maimuțelor“ este cel din 1968, avându-l pe actorul Charlton Heston în rolul principal. Ecranizarea a câștigat trei premii Oscar, având în total patru nominalizări. Finalul, deși diferit față de cel din carte, este emoționant. Ajuns pe o plajă, protagonistul descoperă ruinele Statuii Libertății. Realizând că nu se află pe o altă planetă și că viitorul Pământului este să fie condus de maimuțe, cade în genunchi în fața monumentului distrus.

O altă ecranizare importantă este cea din 2011, în regia reputatului Tim Burton, avându-i în distribuție pe Mark Wahlberg și Helena Bonham Carter.

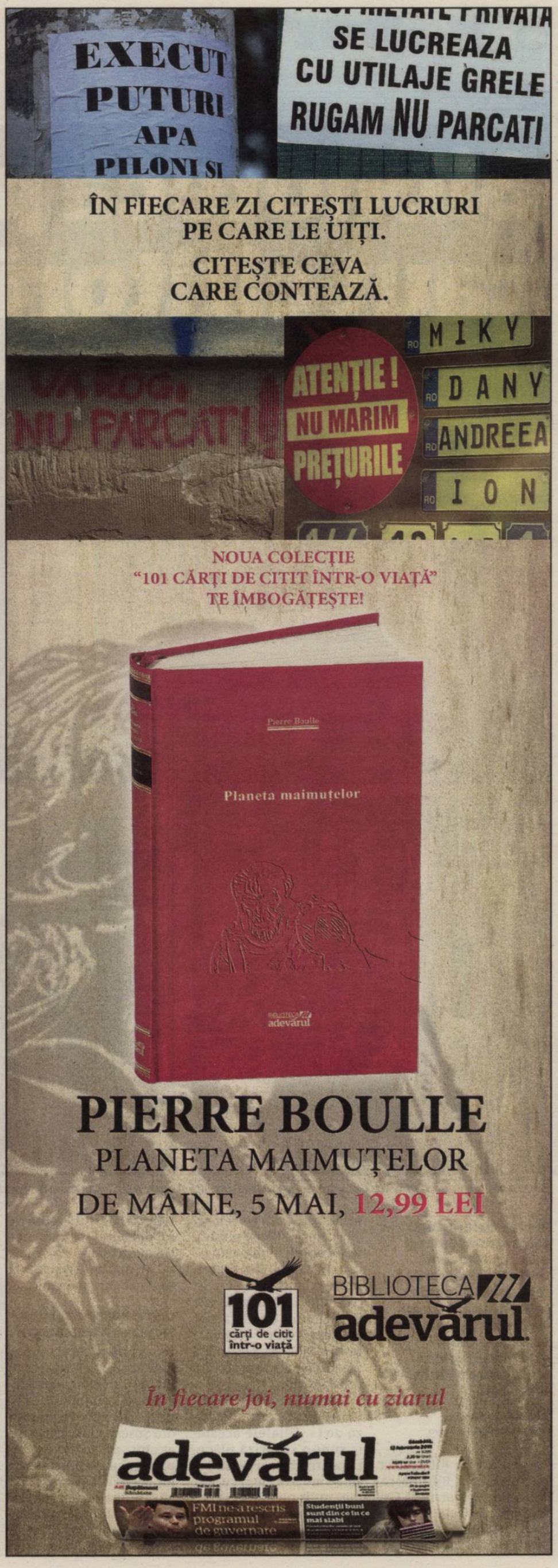

Miercuri, 4 mai 2011
www.adevarul.ro/alia
literar&artistic

Bibliotecă prietenoasă, caut cititori

Filialele Bibliotecii Metropolitane București s-au despărțit de aerul vestust și precar pe care l-au avut mulți ani după 1989, și-au schimbat și straiele, și obiceiurile și-și așteaptă cititorii

FOTOGRAFII DE PETRICĂ TĂNASE

Recent modernizată, biblioteca de cartier este o soluție gratuită și modernă pentru toate categoriile de cititori, dar mai ales pentru cei care n-au nevoie de bibliotecă de specialitate

Pentru bucureștenii care nu mai sunt nici elevi, nici studenți, bibliotecile de cartier reprezintă o soluție la îndemână. Accesul la cărțile și serviciile acestei instituții este gratuit pentru toate categoriile de utilizatori.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

În afară de Biblioteca Națională, de Biblioteca Centrală „Universitară Carol I" și de Biblioteca Academiei Române, există în Capitală o instituție modernizată, cu profil enciclopedic, care are filiale renovate și complet informatizate în toate cele șase sectoare. Împrumutul de carte și consultarea de documente din fondul de referință sunt doar două dintre serviciile pe care Biblioteca Metropolitană din București le oferă utilizatorilor.

Pregătite pentru mileniul III, în anul de criză 2011, filialele acesteia sunt o surpriză plăcută pentru cine n-a mai pășit de mult în ele și cu atât mai mult pentru cei care n-au intrat niciodată într-un astfel de spațiu. Chiar dacă în ultima vreme achizițiile reflectă bugetul, și el de criză, filialele de cartier pot fi o experiență utilă și plăcută. Nu duc lipsă de cititori, dar și-ar dori mai mulți.

LIPSA SPONSORIZĂRILOR, PRINCIPALA DIFICULTATE

În secorul 2, de exemplu, BMB are patru filiale și o bibliotecă sonoră pentru nevăzători și ambliopi. La Filiala „Costache Negruzzi", din Șoseaua Iancului, situată într-un spațiu mic, la parterul unui bloc, se află un depozit de carte și două săli: una cu acces liber la raft și o sală de lectură.

Atmosfera este caldă și prietenoasă. „Principalii utilizatori sunt elevii din ciclul primar și pensionarii", spune bibliotecara Liliana Apostol. În jur de 50 de cititori ajung aici în fiecare zi. „Cei mai mulți sunt copiii, care de multe ori vin și în timpul liber și trag de părinți să-i aducă la noi",

> Principalii utilizatori sunt elevii din ciclul primar și pensionarii.
> **Liliana Apostol**
> bibliotecară

povestește aceasta, remarcând că în prezent cartea pare să-și fi pierdut puterea de seducție asupra adolescenților și tinerilor până în 35 de ani, prezenți în număr mult mai mic.

Prin urmare, bibliografia școlară și lecturile diverse ale vârstnicilor sunt cele mai căutate. Pensionarii preferă literatura polițistă, romanele de dragoste și pe cele istorice. Psihologia și parapsihologia sunt alte două domenii care le stârnesc constant interesul.

În opinia Lilianei Apostol, principala dificultate este, în prezent, atragerea de sponsorizări pentru proiecte și menifestări: „Facem eforturi foarte mari ca să atragem sponsorizări. Nici editurile și nici măcar cofetăriile nu sunt interesate să ofere cărți sau dulciuri celor mici de 1 iunie, de exemplu".

În linii mari, Liliana Apostol este mulțumită de starea bibliotecii, care face față cerințelor utilizatorilor. „Lucrez în branșă de 20 de ani. Când am intrat în sistem, eram la o filială în care se făcea focul cu lemne", își amintește bibliotecara. Sistemul complet informatizat și sediul renovat, în culori vesele, reprezintă un progres evi-

dent, chiar dacă la capitolul „achiziții" situația s-ar putea îmbunătăți. Studenții și tinerii în general, cărora această filială le duce dorul, sunt exact principala categorie de cititori care merg la Filiala „Lucian Blaga" din Piața Iancului, și ea renovată.

În primul semestru al anului, cei 1.902 de utilizatori activi au împrumutat 9.747 de volume. Pe rafturi se văd titluri nou apărute pe piață, traduceri din scriitori contemporani publicate la edituride top, studii de psihologie aplicată și titluri noi din literatura motivațională.

Cartea școlară, volumele de psihologie aplicată și beletristica sunt cele mai căutate

O doamnă în vârstă înapoiază trei romane de George Simenon, din seria dedicată comisarului Maigret, iar un bărbat între două vârste îi cere bibliotecarei Eugenia Drăgătoiu „O făclie de Paști", de I.L. Caragiale. În acest timp, un licean își face tema la un pupitru din sala de lectură, modestă din cauza spațiului mic, iar o tânără își caută cărți în baza de date informatizată. Între timp, spațiul, plăcut și potrivit pentru lectură, este animat de câțiva adolescenți care merg să răsfoiască volume direct la raft.

Unii vor să-l citească pe Haruki Murakami, iar fetele, unele parcă teleportate aici direct de la ora de educație fizică, altele parcă descinse dintr-un amfiteatru universitar, vor romanele Cellei Serghi.

APROAPE DE TOATE PENTRU APROAPE TOȚI

În spatele Liceului „Iulia Hasdeu", se află și mica filială „Alexandru Odobescu". Aici, preferințele utilizatorilor– mai ales elevi, studenți și pensionari – se îndreaptă spre bibliografia școlară, spre cartea educațională, categorie din care la mare cerere sunt volumele de învățare a limbilor străine, și literatura de ficțiune.

Elisa Albu are 17 ani și este elevă la Liceul „A.D. Xenopol". Împrumută romanul „Eleganța aricilului", de Muriel Barbery, „Viața la țară", de Duiliu Zamfirescu, și „Fetele bune ajung în rai, fetele rele ajung unde vor", de Ute Ehrhardt. Cărți pentru trei oameni diferiți, ați spune. Întrebată ce o interesează cel mai mult, povestește că citește, în primul rând, romane, dar pentru ora de literatura română se pregătește folosind internetul.

Una dintre cărțile care i-au plăcut în ultima vreme și pe care a împrumutat-o de la această filială este „Invitație la vals", de Mihail Drumeș. Cătălin Dragomir, student la Relații publice și comunicare, frecventează această bibliotecă de aproape un an și îl interesează mai ales psihologia aplicată. Pentru bibliografia de specialitate, merge, desigur, la alte biblioteci.

În timp ce Elisa își ia cărțile, chiar în fața pupitrului bibliotecarei, printre rafturile de cărți, are loc o lecție de limba germană. Oana Patrichi, profesoară, face voluntariat.

CĂRTĂRESCU, STEINHARDT ȘI *CHICK LIT*

Într-o clădire modernă, și ea renovată, din spatele altui liceu cunoscut din Capitală, „Dimitrie Cantemir", din Piața Gemeni, se află filiala cu același nume a BMB. Principalii cititori sunt elevii de liceu. Potrivit bibliotecarului-coordonator Adriana Pană, majoritatea citesc beletristică, preferând romanele cele mai recente și, din literatura română, împrumutând cel mai adesea cărțile lui Mircea Cărtărescu și ale lui Nicolae Steinhardt.

„Mai nou, se cer foarte mult cărțile Aurorei Liiceanu", observă bibliotecara. Pe locul al doilea în topul tendințelor stau științele sociale. Printre cele mai cerute/citite se numără volumele de psihologie practică, foarte căutate fiind cărțile lui Napoleon Hill, de exemplu „Puterea de convingere", „De la idee la bani" etc. În vacanță, adolescentele de la liceul din apropiere nu mai prididesc să citească mostre din așa-numita *chick lit*, atât cât s-a tradus în România, așa că pe un raft din față al bibliotecii tronează colecțiile „Chic" și „Cocktail", publicate de două edituri cunoscute din România. Cât despre adolescenți, preferatele lor român romanele SF, spune Adriana Pană.

Cursuri gratuite pentru cititori

●● Biblioteca Metropolitană din București derulează mai multe programe culturale și de cercetare științifică. Majoritatea filialelor organizează dezbateri, ateliere de creație pentru copii etc. Acestora li se adaugă cursurile susținute de volunari. La Filialele „Lucian Blaga" și „Alexandru Odobescu" au loc cursuri de limbi străine (engleză, germană, spaniolă, japoneză). Filiala „Dimitrie Cantemir" organizează și cursuri de inițiere în utilizarea internetului. Acestea sunt gratuite și la ele poate participa oricine are permis la BMB.

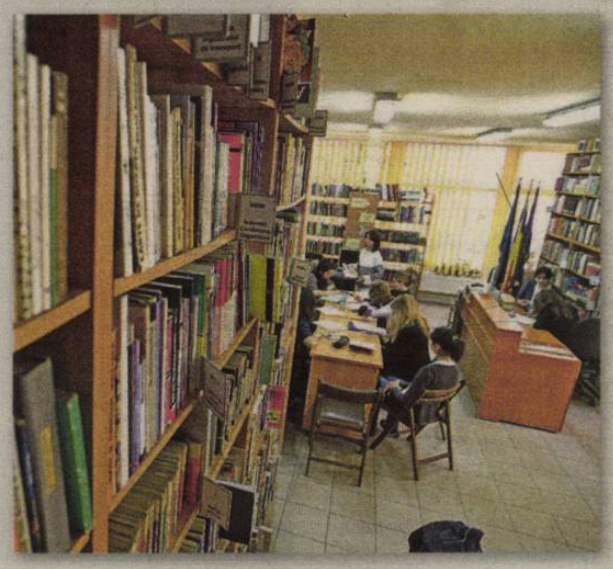

PUBLICITATE

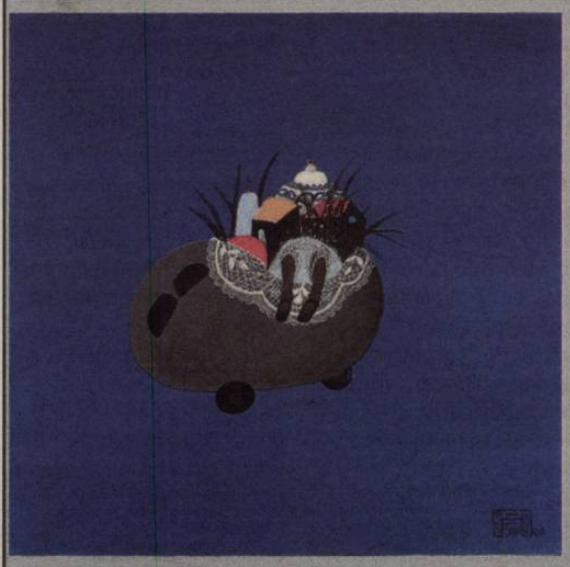

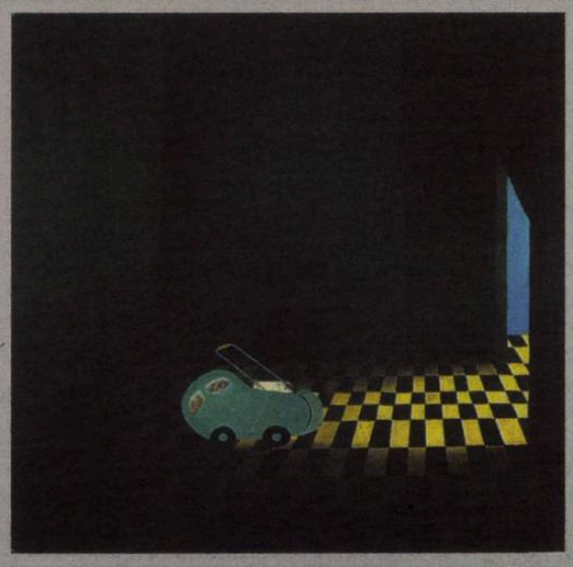

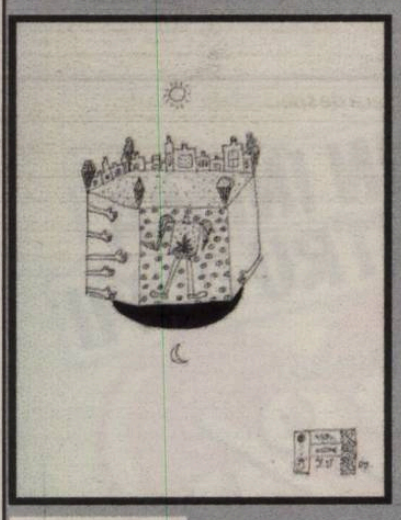

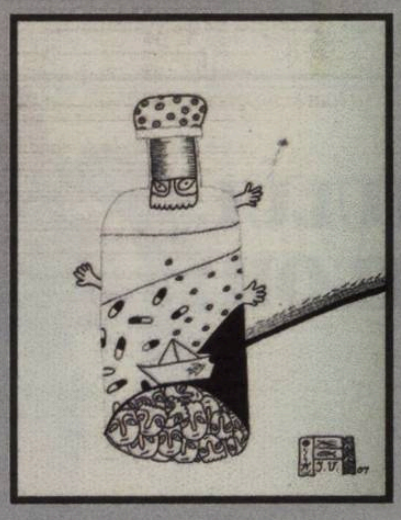

Expoziția
Iuliana Vîlsan
7 aprilie – 28 mai 2011

Suprarealismul **Iulianei Vîlsan** - artist european: Messina, București, Paris - devine prin această expoziție contemporan nouă. Remarcăm încărcătura dramaturgică a tablourilor sale: conflicte, caractere, poveste, suspans. Personajele sau obiectele-personaj capătă o existență complexă, sugestivă, încărcată. Și totuși între toate aceste semne și coduri, Iuliana Vîlsan nu plictisește, nu obosește, o anume, când exuberantă când gravă decorativitate atrage.
Fără a fi o "descărcare" de teme sau o pregătire a picturii, desenul rămâne pentru Iuliana Vîlsan o preocupare constantă, o respirație aproape cotidiană. Mie personal îmi crează senzația că nu mai este un exercițiu necesar al artistului, ca până acum vreo zece ani, ci o necesitate de exprimare, de comunicare mai directă a temelor ce o bântuie. Teme când ironice când meditative.

Radu Boroianu

EA GALLERY
ART'S FINEST

European Art gallery, Bd. Regina Maria, nr.18, sector 4 tel.: +4031.436.844
www.eagallery.ro Program: marți - sâmbătă orele 14:00 - 19:30

LUMEA DE SUNETE

Cei patru bădărani... când vine primăvara

Orice abordare scenică a unei tare sociale precum bădărănia este bine-venită în peisajul cultural autohton, pentru care mitocănia rămâne o temă fertilă

În esență, mitul bădărăniei este același, indiferent de epocă, la fel de proaspăt acum, ca în bine-cunoscuta piesă a lui Goldoni.

Oltea Șerban-Pârâu

Distribuția și scenografia contribuie la anvergura spectacolului de la Opera Națională din București

●● Mesajul celebrului dramaturg italian nu este - din păcate - deloc perimat. De aceea, readucerea pe scenă a unor portrete tip din zona mitocăniei, a prostiei sau a trufiei ar trebui să fie un succes de casă garantat, așa cum s-a întâmplat cu recenta reluată înregistrată de piesa „Dineu cu proști" a Naționalului din București.

În acest sens, comedia muzicală în trei acte „I Quatro Rusteghi" („Cei patru bădărani") compusă de Ermanno Wolf-Ferrari (1876-1948) era de așteptat să aducă elemente noi în necesarul demers de „înfierare" a unor defecte care în societatea noastră trec tot mai mult la rangul de mod de viață. Și asta, pentru că, dacă scena teatrului are, mai ales în cultura noastră, o glorioasă tradiție în acest sens, la operă temele predilecte vin de regulă din alte zone.

CULOARE VENEȚIANĂ

Această schimbare de registru tematic în repertoriul Operei Naționale din București a beneficiat de o atenție specială, echipa de realizatori a spectacolului fiind compusă din regizorul austriac Peter Pawlik (deja apreciat de publicul bucureștean datorită montării semnate în 2008 cu „La Cenerentola" de Rossini), dirijorul Vlad Conta, lighting design și coordonare decoruri - Cătălin Ionescu-Arbore, costumele fiind semnate de Andreea Koch și decorurile, de Vlad Osiac.

Un aspect interesant a fost opțiunea pentru folosirea în spectacol a dialectului veneto, consultant lingvistic pentru rezolvarea problemelor rezultate fiind Nadia Nigris, director adjunct la Accademia Teatro alla Scala. De ce a fost nevoie de atâta muncă în plus pentru însușirea în cânt a acestui dialect, când exista și varianta în limba italiană (chiar și germană, deși nu era cazul) a libretului? Este o întrebare al cărui răspuns nu pare prea limpede pentru cei aflați doar în postura de spectatori.

În recenta producție se folosește dialectul veneto

Din fericire, acest aspect nu pare să fi influențat prea mult forța de convingere a numeroasei și capabilei distribuții, Lucieta - Simonida Luțescu, Maurizio - Vicențiu Țăranu, Filipeto - Lucian Corchiș, Marina – Tina Munteanu, Simon - Ștefan Schuller, Cancian - Leonard Bernad, Felice - Crina Zancu, Riccardo - Mihai Lazăr, Serva di Marina - Ruxandra Ispas, cu unele rezerve în ceea ce-i privește pe Lunardo - Mihnea Lamatic și Margarita - Adriana Alexandru. Alături de soliști au evoluat și artiști ai companiei de teatru „Dell'Arte" (înființată de Mihai-Gruia Sandu), o trupă specializată în commedia dell'arte, conducerea muzicală aparținând, pe măsura desfășurării spectacolelor viitoare, dirijorilor Vlad Conta sau Ciprian Teodorașcu.

Spectacolul este agreabil, dar verva regizorală și cea scenografică - în care apa canalelor venețiene este adusă pe scenă - reușesc doar într-o anumită măsură să compenseze savoarea pe care o aveau personajele interpretate de Birlic, Giugaru, Calboreanu sau Tanți Cocea. Vina pare să fie, vorba lui Urmuz, mai mult a primăverii. Pentru că, în mod obiectiv, o parte din forța și savoarea pur dramatică a libretului este inerent îndulcită de limbajul liric. Spectacolul este însă o experiență în sine. Merită văzut.

Producția se mai joacă pe 6 și 20 mai, sub conducerea muzicală a dirijorului Ciprian Teodorașcu.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Concert The Amsterdams

●● Astăzi, de la ora 20.00, în Grădina Verona (Librăria Cărturești) va avea loc un concert unplugged susținut de trupa **The Amsterdams (foto)**. Evenimentul are loc în cadrul celei de-a XV-a ediții a Festivalului Filmului European și este oferit de Reprezentanța Comisiei Europene în România. Trupa The Amsterdams a fost înființată în 2006. Primul EP, „Automatic", a fost lansat în 2008, urmat în 2009 de primul album al trupei, „Adolessons". Cel mai recent album, „Electromagnetica", a apărut la finele lunii martie. Accesul la concert este liber.

BUCUREȘTI

Felicia Filip, recital la Operă

●● După succesul recitalurilor susținute de soprana Felicia Filip în cadrul Studioului Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess" (SEOB) din cadrul Operei Naționale București (ONB), astăzi, la ora 19.00, în Foaierul Galben al ONB are loc o nouă seară muzicală, în care amfitrioană va fi cunoscuta artistă. În acest periplu artistic coordonat de Anda Tăbăcaru Hogea, Felicia Filip va fi acompaniată de pianista Ioana Maxim și îi va avea ca invitați pe Antonela Bârnat (mezzosoprană), Hector Lopez (tenor), balerina Corina Dumitrescu, Adrian Mărcan (bariton) și trupa pop-opera Distinto.

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

Lupte contemporane

O expoziție de artă contemporană, în care 22 de artiști din 12 țări vorbesc prin intermediul lucrărilor despre propriile bătălii, a fost deschisă la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca

Inedită atât prin conținut, cât și prin titlu - „I Fought the X and the X Won" („Am luptat cu X și X a câștigat"), expoziția poate fi văzută până pe 15 mai.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

Organizată de Dionisis Christofilogiannis și de Adrian Scicluna și prezentată de artistul-curator Raphael Vella, expoziția internațională va fi prezentată între 15 iulie și 15 august și la Museum of Fine Arts din Valletta (Malta). La Cluj-Napoca, va putea fi vizitată de miercuri până duminică, inclusiv, între orele 10.00 și 17.00.

În opinia lui Raphael Vella, în titlul expoziției litera X este inclusă deliberat, pentru a lăsa loc unor infinite interpretări. Ideea titlului a pornit de la un hit scris în anii 1950, „I Fought the Law and the Law Won", interpretat și de trupa punk-rock The Clash. Un rebel încalcă legea, dar pierde, pe termen lung, bătălia cu Justiția.

Expoziția nu trebuie interpretată neapărat într-un sens negativ, deși tentația poate fi la îndemână, în anul conflictelor armate internaționale. Există câteva lucrări care pot avea de-a face cu această idee. Lucrarea ironică a lui Dionisis Christofilogiannis, „The School of Athens" semnalează tensiunea revoltelor din Atena, printr-un montaj în care unei imagini cu filosofi, dintr-un celebru tablou al Renașterii italiene, îi sunt alipite scene de conflict între protestatari și forțele de ordine.

„Aproape toate lucrările sunt cu final deschis. Plantează o idee, iar cel care vizitează expoziția o duce în direcția în care crede de cuviință", spune Raphael Vella.

TEHNOLOGIA DOMINĂ REALITATEA

Două lucrări ale artistului maltez Adrian Scicluna problematizează nu un conflict din zona războiului politic, ci incompatibilitatea dintre spațiul real, fizic și spațiul virtual. Tehnologia pune stăpânire pe spațiul real și dizolvă granița între real și virtual. „Socializăm în spații precum sala de biliard sau cafenea, cu oameni care nu sunt acolo, prin intermediul internetului de mare viteză de pe laptop sau de pe smartphone. Purtăm discuții video prin Skype sau prin telefonul mobil și schimbăm brusc spațiile de interacțiune", explică Raphael Vella. O lucrare video inedită este a Katharinei Swoboda, artist vizual care a luat cursuri de box, pentru a înțelege această „artă", din perspectivă feminină. Ea este, de altfel, și singura femeie care predă box în Viena. Timp de trei minute, Katharina boxează în fața camerei video și acoperă sporadic ecranul, cu toată circumferința mănușii, înnegrindu-l și oprind, astfel, timpul.

Info
Cluj-Napoca
Muzeul de Artă
Expoziția „I Fought the X and the X Won"
Program de vizitare:
De miercuri până duminică inclusiv, între orele 10.00 și 17.00

Desenele lui Raphael Vella prezintă două tipuri de comportament: al unui om și al unui porc, și sugerează că ne gândim deseori la ceilalți oameni ca la niște animale; avem înclinația de a-i demoniza, dar poate că bestiile sunt în interiorul nostru, și nu în afara noastră.

DOUĂ TIPURI DE PORTRET

În niciuna dintre fotografiile alb-negru ale japonezului Tarohei Nakagawa nu poți vedea identitatea subiecților. „Ei sunt prezentați cu spatele, în opoziție cu previzibilitatea unui portret convențional", explică Raphael Vella.

Și în sculpturile maltezului Austin Camilleri nu se văd fețele personajelor centrale. Artistul s-a gândit la Muammar Gaddafi când și-a conceput lucrările. În multe țări, pe lângă statui ale unor mari compozitori, au fost ridicate pe socluri și statui ale politicienilor în viață. Camilleri a decis să acopere chipurile busturilor, pentru a lăsa să planeze incertitudinea asupra identității politicienilor respectivi. Chipul puterii este ascuns.

„Lumea spune că sunt mai multe sosii ale lui Gaddafi și nu se știe care este cel adevărat. În vremuri de revoluție, primul lucru pe care îl fac oamenii este să dea jos statuile și să le acopere capul. Oamenii vor să scape de tirani și fizic, și politic. Schimbarea este vizibilă în momentul în care înlături statuia, dar problema este că elimini o statuie și pui la loc alta", spune Raphael Vella, artistul-curator.

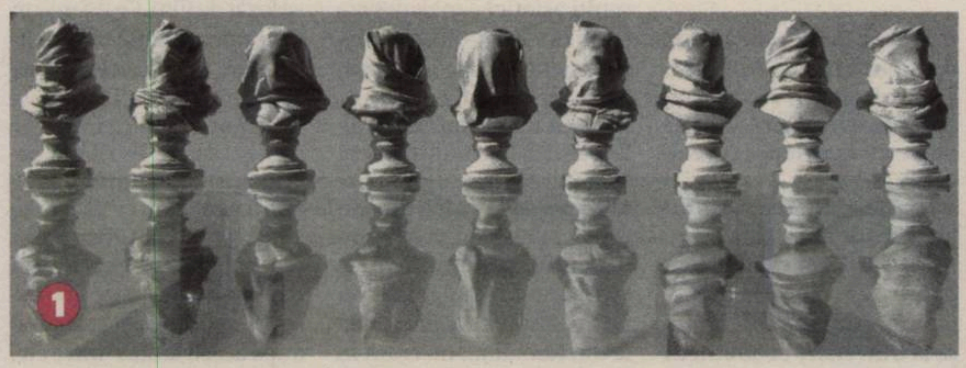

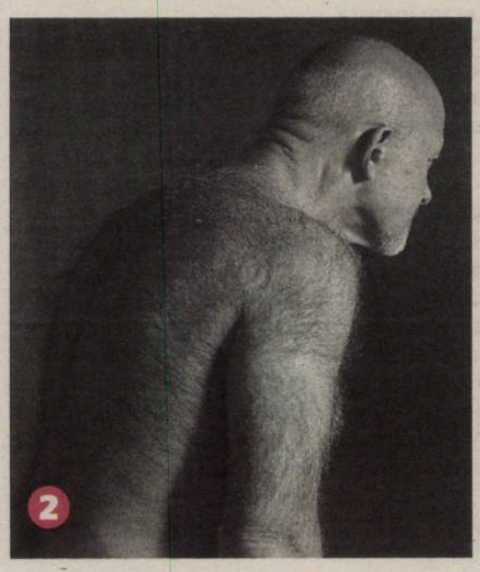

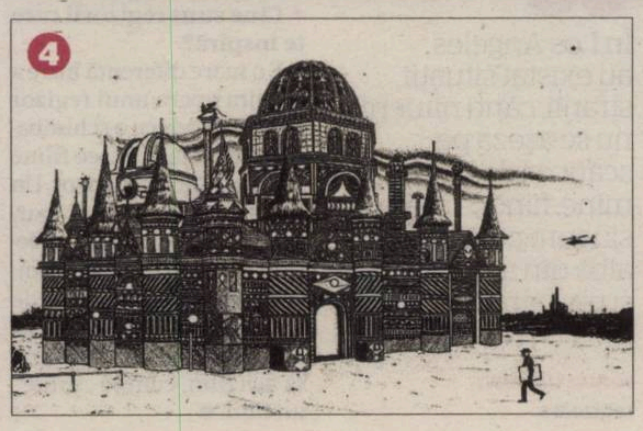

1 *„Homo Immortalis" (2011), lucrarea artistului maltez Austin Camilleri*

2 3 *Portretele lui Tarohei Nakagawa „Two men's backs" (2010)*

4 *„The Midnight Oil" (2011), lucrarea artistului american Ry Fyan*

PUBLICITATE

IOANA URICARU

„«Moartea domnului Lăzărescu» m-a reconectat la România“

Regizoarea Ioana Uricaru, stabilită de zece ani în Los Angeles, povestește cum filmele „noului val“ i-au amintit de „realitatea viscerală“ din țară

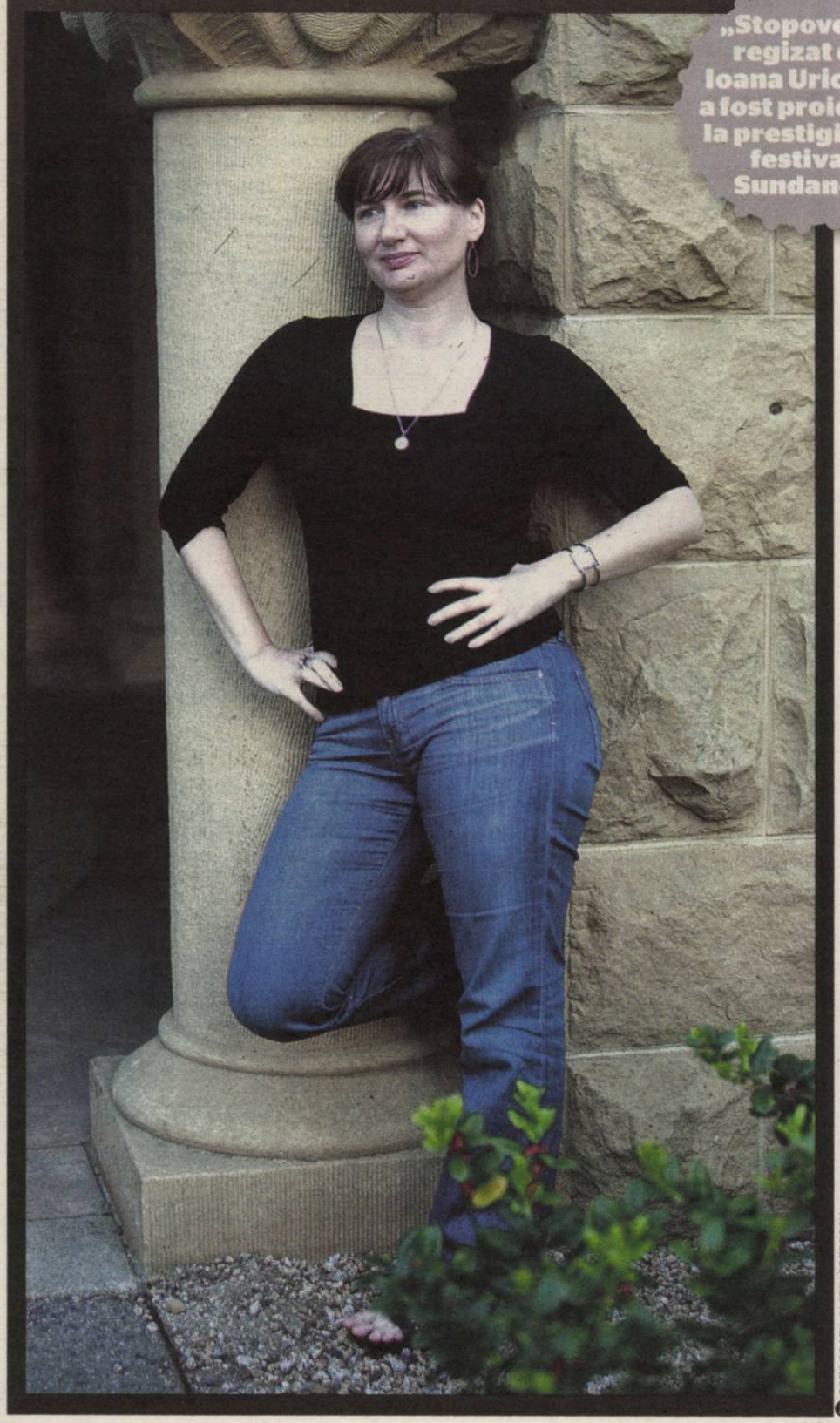

„Stopover“, regizat de Ioana Uricaru, a fost proiectat la prestigiosul festival Sundance

FOTOGRAFII: OVIDIU PREDESCU

Ioana Uricaru, în vârstă de 39 de ani, a debutat în 2009 cu filmul „Legenda activistului în inspecție“, în proiectul „Amintiri din Epoca de Aur“, coordonat de Cristian Mungiu. S-a întors în România anul trecut, pentru a filma scurtmetrajul „Stopover“, cu Monica Bârlădeanu în rolul principal.

Alexandra Proca

●● Pe Ioana am cunoscut-o la serviciu. Eram colege la revista „Pro TV Magazin“. Aș fi vrut să fiu în stare, atunci, să păstrez în minte momentul în care a intrat, pentru prima oară, în redacție. N-am reușit. Păstrez însă cadența pasului ei cântărit, râsul sincer, dăruirea pentru lucrurile care o pasionează – de la politică, la filme și prieteni – și umorul ei răspicat, care te poate face să te simți complet dezbrăcat. Interviul a fost luat la Santa Cruz, California, imediat după prezența Ioanei Uricaru la a doua ediție a Festivalului de Film Românesc de la Universitatea Stanford din Palo Alto, cu scurtmetrajul „Stopover“.

● **„Adevărul“: Trăiești de 10 ani în Los Angeles. Asta implică o reordonare a priorităților. Ai avut parte de momente revelatoare?**

● **Ioana Uricaru:** Primul moment de tip „a-ha“ pe care l-am avut a fost când mi-am dat seama, încă din România, că, dacă am fost admisă la University of Southern California, am o mulțime de probleme: cum o să plătesc școala, concret, ce fac în clipa în care mă dau jos din avion în Los Angeles, unde mă duc? Nu știu să conduc și nu cunoșteam pe nimeni acolo... Așa că primul lucru a fost să încep să caut un loc în care să locuiesc. A fost șocant să descopăr că în Los Angeles lumea închiriază camere în apartamente, iar ideea că aș putea să împart un apartament de două camere mă îngrozea. Deși mai fusesem la Los Angeles, pentru o scurtă perioadă, nu știam nimic despre oraș, despre enormitatea distanțelor. Te uiți pe hartă și vezi că orașul se află pe malul oceanului, dar din zona unde se află universitatea până la ocean e o distanță destul de mare, cam cât de la Cluj la Dej. Apoi, o persoană care studiase la aceeași universitate mi-a dat vestea „îmbucurătoare“ că University of Southern California este situată în ghetou, într-o zonă cu criminalitate ridicată, unde se poate să fii amenințat cu pistolul și de care trebuie să te ții departe. Mi-a spus și că în Los Angeles nu poți să exiști fără mașină. Dar am avut noroc să găsesc un anunț al unei doamne, Tracy, care închiria o cameră în casa ei și care a venit să mă ia de la aeroport. Am locuit la Tracy patru ani, perioadă care a inclus și mutarea într-o altă locuință, împreună cu familia ei. Acum, cu cât stau mai mult în America, cu atât îmi dau seama mai bine cât de norocoasă am fost.

● **Dar cum este să trăiești în South Central, zona cu cea mai mare criminalitate din Los Angeles?**

● Primul lucru pe care ni l-au spus la școala de film, când ne-au instruit la universitate, a fost că aici, dacă te oprește poliția și te somează să faci ceva, ascultă! Al doilea lucru care ni s-a spus a fost că trebuie să ai întotdeauna la tine bani, în caz că te acostează cineva pe stradă.

● **Acum conduci, dar în Romania nu conduceai și nici nu-ți imaginai vreodată că vei conduce...**

● Trei ani am mers cu autobuzul, în mod sistematic. A fost o experiență foarte interesantă pentru că am apucat să văd oameni cu care altfel nu aș fi intrat în contact: mulți asiatici – mai ales coreeni în vârstă –, foarte multe femei hispanice cu copii, persoane care sunt atât de sărace, că nu își permit să aibă o mașină, și mulți oameni în scaun cu rotile... Eram singura persoană albă din autobuz și ieșeam în evidență pentru că eram o femeie tânără, îmbrăcată relativ bine – venisem cu hainele mele din România, nu eram în tricou și blugi, eram în fustă și bluză –, deci păream nelalocul meu în peisaj. Au existat situații stranii, în care nimeni nu se așeza pe scaunul de lângă mine.

● **Ai reușit să obții un post de asistent universitar la Catedra de Biologie, care ți-a permis să-ți plătești studiile. A fost dificil?**

● O vreme m-am tot văicărit, cu gândul că mi se cuvine ca cineva să mă ajute. După aceea, mi-am dat seama că nu mă ajută nimeni pentru că nici eu nu făceam nimic. Când a ajuns funia la par, am aplicat la un post de asistent la Catedra de Biologie și l-am obținut. Ulterior, am găsit aceeași poziție în Departamentul de Film.

> În Los Angeles au existat situații stranii, când nimeni nu se așeza pe scaunul de lângă mine, fiindcă eram singura persoană albă din autobuz și purtam fustă.
>
> **Ioana Uricaru**
> regizoare

● **Crezi că lucrurile se întâmplă cu un anumit scop?**

● Cred că nu se întâmplă într-o relație directă de cauză și efect. De aceea încerc să nu evit niște experiențe despre care cred pe moment că vor fi plicticoase, enervante, neinteresante sau chiar dureroase. Am învățat că foarte multe lucruri pe care altfel nu aș fi avut chef să le fac s-au dovedit folositoare. Oricum, uitându-te înapoi, nu-ți mai aduci aminte decât lucrurile care au avut importanță.

● **Cum ai ajuns să faci film?**

● După Revoluție, mi-am dat seama că n-aș putea fi om de știință pentru tot restul vieții. La Facultatea de Biochimie, unde m-a prins Revoluția, făceam doar ceea ce era necesar, nu simțeam pasiune, nu eram cu adevărat implicată. Atunci m-am gândit pentru prima dată că mi-ar plăcea foarte mult să fac ceva legat de film. Ce nu mi-am dat seama era cât de departe eram, practic vorbind, de ce însemna să faci film. Nici măcar nu știam că nu tot ce filmezi apare în film. Credeam că filmezi liniar – ce zice un personaj, ce zice celălalt și tot așa. Nu aveam nici cea mai mică idee că filmezi mai întâi tot ce zice un personaj, apoi ce zice celălalt și după aceea le „tai“ între ele.

● **Există o temă care te preocupă?**

● Deocamdată, am făcut filmele pe care le-am putut face. Fie din punct de vedere financiar, fie regizoral. Simt că sunt încă la început, că tatonez. Am făcut un scurtmetraj care era foarte poetic – „The Sun and the Moon“ –, altul foarte realist – „Stopover“ –, și o comedie nostalgică, „Legenda activistului în inspecție“. Sunt încă în faza în care încerc să-mi dau seama ce pot să fac. Și e o etapă bună, fiindcă descopăr că pot să fac multe lucruri.

● **Cine sunt regizorii care te inspiră?**

● E o mare diferență între a admira opera unui regizor pentru că aduce o schimbare în viața ta și a face filme inspirate de acel regizor. Un autor pe care îl admir foarte mult este Kieslowski, „Decalogul“ m-a marcat. Apoi, am învățat foarte multe de la Cristian Mungiu – să scrii un scenariu, ce înseamnă să faci film, cum se „simte“ un film.

Ana Uricaru trăiește, de zece ani, în Los Angeles

„În viață trebuie să ai curaj, să nu te lași adormit!“

● Povestește-ne de ce ții atât de mult la Cinematograful Republica din Cluj, unde a fost prezentat și filmul tău de debut, din seria „Amintiri din Epoca de Aur“, coordonată de Cristian Mungiu.

● Când eram copil, „Republica“ era un fel de Mecca, templul unde te duceai să vezi filme. Acolo am văzut „Ghepardul“, m-am bătut cu umbrela ca să pot să intru la film; la „101 dalmații“ am stat pe scări; am stat în picioare să văd „Z“... Cum am stat la coadă pentru un film la Cinema Republica, nu am stat nici la carne sau la banane! Era un loc magic. Știam pe de rost lămpile de pe tavan, arătau ca niște ciuperci întoarse... M-am bucurat foarte mult că „Amintiri din Epoca de Aur“ urma să fie prezentat în deschiderea Festivalului TIFF și cu atât mai mult când mi-am dat seama că va rula la „Republica“ și că o să fiu și eu acolo! A fost grozav să văd filmul meu în cinematograful copilăriei mele!

● De ce e atât de important să vezi un film la cinema?

● Îmi place să mă duc la cinematograf pentru că trebuie să ieși în oraș, deci să te pregătești. Apoi te așezi în scaun, te uiți la trailere și te pregătești pentru viitoarele filme. Momentul care îmi place cel mai mult este cel de dinaintea filmului, când apare logoul companiei de producție. Mor după momentul în care apare femeia cu torța sau leul care rage! E o promisiune, o pregătire... „acum începe!“. Îmi place că trebuie să stai liniștit, că nu ai voie să vorbești și că e întuneric, ecranul mare, dar și că nu totul e așa cum vrei tu. La cinema, te simți ca un copil: dacă sunt cuminte, o să urmeze o surpriză.

● Rolul regizorului este să realizeze acea surpriză în mod desăvârșit?

> Uitasem România pentru că eram într-o lume nouă și trebuia să mă adaptez, nu puteam să stau să mă gândesc la ce am lăsat în urmă, să-mi fie dor și să sufăr.
>
> **Ioana Uricaru**
> regizoare

● Depinde de ce vrei să faci cu un film. Depinde de cum te raportezi la cinema în general. Nu există un mod corect, ci mai multe noduri și îl adopți pe cel în care crezi. Nu există o rețetă: fie vrei să spui o poveste, fie să-l faci pe spectator să râdă. Mie îmi place ca filmul să-mi dea o trăire. De-asta mi-am făcut dizertația de doctorat pe tema „Discurs și trăire“.

● Ai spune că ești definită ca regizoare, ai deja un stil propriu de lucru?

● La „Stopover“ m-am bazat foarte mult pe operatorul Adi Silișteanu. I-am cerut în permanență să sugereze cadre și poziții de aparat. Primul scurtmetraj l-am făcut într-un studio, deci era totul controlat, pe când la „Stopover“ am filmat într-un aeroport, cu pasageri care nu erau figuranți, cu avioane, cu magazine adevărate care introduc o mulțime de necunoscute. Mereu se poate întâmpla ceva imprevizibil, deci trebuie să fii foarte adaptabil, nu prea merge să plănuiești dinainte. La „Stopover“ am făcut planificări, iar în ziua filmării, când am ajuns la aeroport, exact acolo unde ne gândisem noi să punem camera, puneau unii linoleum pe jos. Așa că a trebuit să improvizăm.

> Să ai curaj să fii onest cu tine însuți, să nu te lași adormit că cei din jur spun ce grozav ești și, invers, dacă lumea spune că nu ești destul de bun. Să te uiți la tine și să vezi, de fapt, cum stau lucrurile - asta se reduce tot la curaj.
>
> **Ioana Uricaru**
> regizoare

● Pentru că trăiești în America, ești deconectată de la ce se întâmplă în România? Cum reflectă filmele tale România?

● Prima dată când am simțit un șoc enorm și am simțit că mă reconectez foarte profund cu România a fost în 2006, când am văzut „Moartea Domnului Lăzărescu“ – eram deja în America de patru ani. Brusc mi-am adus aminte tot. Parcă mă lovise cineva cu ceva în cap. Îmi reprimasem România. Uitasem România pentru că eram într-o lume nouă și trebuia să mă adaptez, nu puteam să stau să mă gândesc la ce am lăsat în urmă, să-mi pară rău, să-mi fie dor și să sufăr. Toate aceste lucruri la care nu mă gândisem timp de patru ani mi le-am adus aminte și m-am reconectat brusc și foarte intens la realitatea românească viscerală. Imediat după aceea am văzut și „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile“ și „A fost sau n-a fost?“ și am lucrat pentru „Amintiri din Epoca de Aur“, moment care a însemnat și o reconectare fizică.

● Ce te inspiră din viață?

● Curajul. Să văd acte de curaj mă face și pe mine să am curaj. În anumite condiții, să ai curaj e tot ce e nevoie. Să ai curaj să fii onest cu tine însuți, să nu te lași adormit că cei din jur spun ce grozav ești și, invers, dacă lumea spune că nu ești destul de bun. Să te uiți la tine și să vezi, de fapt, cum stau lucrurile – asta se reduce tot la curaj. Curaj înseamnă să faci ceva ce e greu de făcut, fără să ai garanția că va fi bine și s-o faci cu toate că ți-e frică. ✪

Debut coordonat de Mungiu

●● Ioana Uricaru (39 de ani) a absolvit Facultatea de Biochimie, apoi s-a hotărât să facă film. La ATF, a făcut parte din generația Mungiu-Höfer-Mărculescu-Netzer. De zece ani trăiește la Los Angeles, unde a absolvit un masterat în producție de film, la prestigioasa University of Southern California, cotată drept cea mai bună școală de film din Statele Unite. A debutat regizând un episod din seria „Amintiri din Epoca de Aur“ (2009), coordonată de Cristian Mungiu. Anul acesta, Ioana Uricaru a regizat scurtmetrajul „Stopover“, cu Monica Bârlădeanu și Damian Drăghici. „Stopover“ a fost selectat în competiția prestigiosului Festival de Film Sundance (20-30 ianuarie 2011). Uricaru a fost selecționată la rezidența Cinéfondation, un program al Festivalului de la Cannes pentru tineri regizori, și a fost voluntar în campania electorală a lui Barack Obama. Mâine, își va susține teza de doctorat în teorie de film, la University of Southern California.

TELE-TEXT

Săraca răsfățată!

Cezar Păul-Bădescu

Printre emisiunile proaspăt intrate în grila postului B1 și care merită urmărite consider că se numără și „Generația cu cheia de gât“, realizată de Sanda Nicola. De altfel, am și lăudat această emisiune în rubrica pe care o am în revista „Dilema veche“. Am apreciat titlul și conceptul, inteligența Sandei Nicola, dar mai ales faptul că au fost aduși pe micul ecran oameni valoroși, dar care în general nu sunt luați în seamă de televiziuni: actrița Laura Vasiliu, dirijorul Tiberiu Soare, actorul Paul Ipate sau Zoltan Andras, solistul trupei Sarmalele Reci.

Duminica trecută însă, emisiunea „Generația cu cheia de gât“ m-a dezamăgit având-o ca invitată pe Oana Niculescu-Mizil, nepoata fostului demnitar comunist Paul Niculescu-Mizil. Pretextul a fost ziua de 1 Mai și intenția de a vedea cum a fost și copilăria unor copii care nu au crescut cu cheia de gât, la bloc, ci în familii privilegiate ale regimului comunist. Teoretic, intenția putea fi valabilă din punct de vedere jurnalistic, numai că a ieșit ceva cu totul regretabil. În primul rând, a fost rupt șirul de oameni valoroși, dar nebăgați în seamă de televiziuni, precum spuneam. Oana Niculescu-Mizil nu are nici nu știu ce talente personale care să o facă să merite atenția noastră, pe de altă parte e destul de prezentă pe micile ecrane sau în tabloide. Nu e, deci, nici pe departe o nestemată rară.

Putea fi OK însă și așa, dar dacă întrebările moderatoarei, Sanda Nicola, erau valabile din punct de vedere jurnalistic, și nu simple ridicări de mingi la fileu. A rezultat un portret în culori calde al nepoatei de nomenclaturist și unul cu paiete și sclipici al femeii de succes de acum. Am putut afla că Oana Niculescu-Mizil a fost un copil normal care juca șotron cu ceilalți puști de pe stradă, că iarna nu avea nici ea căldură în casă și că dormea cu trei pijamale pe ea, că Paul Niculescu-Mizil „era un om extrem de corect, un om cu coloană verticală“ care s-a luptat să nu fie dărâmate bisericile. Ți se rupe sufletul, ce mai, să afli ce rău au dus-o în vila de protocol din Dorobanți, în fața căreia sărmana fetiță ieșea să joace șotron! Ba, mai mult, afli din gura beizadelei că a cunoscut și cumplitele rații care înfometau populația: „Pe zona alimentară, aveam rație într-adevăr dublată față de un cetățean normal, dar și noi aveam rație. Duminica, bunica făcea rația pentru toți cei șase copii. Deci împărțea ce primeam noi – bunicul fiind ministru – pentru toți cei șase copii“.

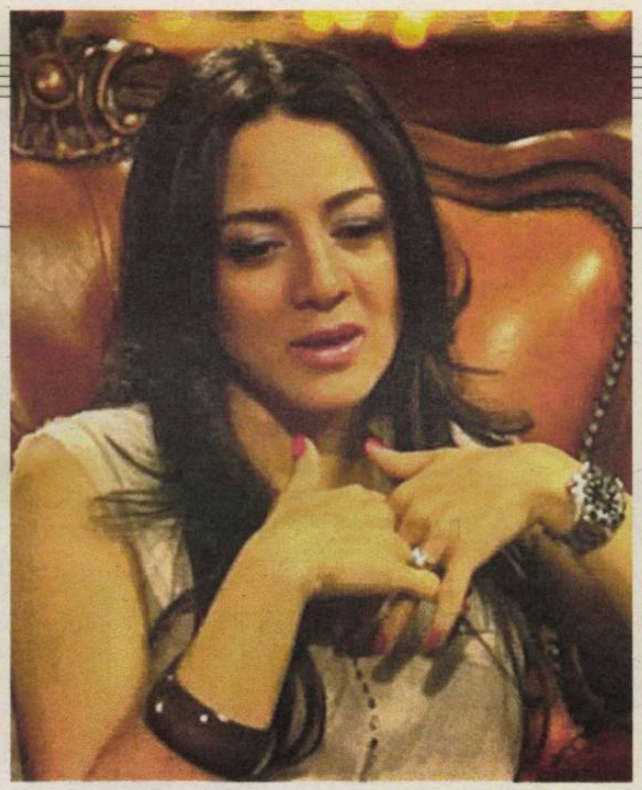

Nepoata de demnitar comunist Oana Niculescu-Mizil, în emisiunea „Generația cu cheia de gât“

Asta era prin urmare raționalizarea pe care au suferit-o, iar moderatoarea a lăsat-o să-și facă numărul și să pozeze în om obișnuit, care a suferit alături de popor. Faptul că nu a copilărit și ea cu cheia de gât e un detaliu nesemnificativ.

Oana Niculescu-Mizil e, deci, o fată din popor pentru popor, care merită cu prisosință să fie votată în continuare. Prin votul nostru, ea își va păstra poziția politică și privilegiile – și poate, așa, va depăși în sfârșit traumele privațiunilor din copilărie. ✪

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri 4 mai

20.00 HBO
FILM

Aurora (România, 2010)
Regia: Cristi Puiu
Cu: Cristi Puiu, Clara Vodă, Valeria Seciu, Luminița Gheorghiu, Catrinel Dumitrescu.

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Traviata de Giuseppe Verdi
Regia: Mario de Carlo (Italia)
Dirijor: David Crescenzi
Cu: Tatiana Lisnic, Ștefan Pop, Dan Patacă, corul și orchestra Operei Naționale Române din Timișoara.

Joi 5 mai

22.10 TVR 1
FILM

Portretul lui Dorian Gray (Marea Britanie, 2009)
Regia: Oliver Parker
Cu: Ben Barnes, Colin Firth, Rebecca Hall, Ben Chaplin.

23.00 TVR 2
EMISIUNE
Filmul scurt pe 2
Un regal de producții ale genului: filme de scurtmetraj deținătoare de premii, filme de arhivă, purtând semnătura unor mari regizori, filme de ficțiune sau documentare.

Vineri 6 mai

22.30 TVR CULTURAL
FILM

Gosford Park (SUA-Marea Britanie, 2001)
Regia: Robert Altman
Cu: Kristin Scott Thomas, Michael Gambon, Maggie Smith.

23.10 TVR 1
FILM
Transamerica (SUA, 2005)
Regia: Duncan Tucker
Cu: Andrea James, Felicity Huffman, Danny Burstein.

Sâmbătă 7 mai

22.30 PRO CINEMA
FILM

Sete (Coreea de Sud, 2009)
Regia: Park Chan-wook
Cu: Song Kang-ho, Kim Ok-vin, Kim Hae-sook
După Émile Zola.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Small Time Crooks (SUA, 2000)
Regia: Woody Allen
Cu: Woody Allen, Tracey Ullman, Hugh Grant.

Duminică 8 mai

15.15 HBO
FILM

Australia (Australia, 2008)
Regia: Baz Luhrmann
Cu: Nicole Kidman, Hugh Jackman, Bryan Brown.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Femeia fără cap (Argentina, 2008)
Regia: Lucrecia Martel
Cu: Maria Onetto, Claudia Cantero, Cesar Bordon.

Luni 9 mai

21.00 CINEMAX
FILM

Fallen Angels (Hong Kong, 1995)
Regia: Wong Kar-Wai
Cu: Leon Lai, Michelle Reis, Takeshi Kaneshiro.

1.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Heimat (Germania, 1984) Ep. 1
Regia: Edgar Reitz
Cu: Marita Breuer, Eva Maria Schneider, Kurt Wagner.
Una dintre marile capodopere din întreaga istorie a cinematografului.

Marți 10 mai

18.15 TVR CULTURAL
DOCUMENTAR
India fantomă - Gânduri dintr-o călătorie (Franța, 1968)
Regia: Louis Malle
Ep. 7: Bombay - India viitorului (ultimul).

0.10 TVR 1
FILM

Breathless (SUA, 1983)
Regia: Jim McBride
Cu: Richard Gere, Valérie Kaprisky, Art Metrano.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Forbes România îți aduce la începutul fiecărei luni suplimentul **Forbes LIFE**

Forbes LIFE – noua publicație de lifestyle unde veți găsi ce e mai bun din toate: gastronomie, modă, călătorii, orologerie, design, auto. Cu alte cuvinte, secretele good life, niciodată aparențele!

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la **0318.200.200**, număr cu tarif normal.

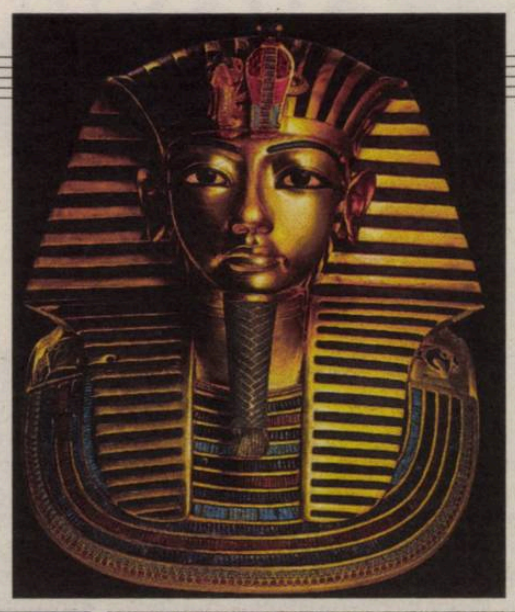

CIVILIZAȚIE

Întâlnire cu Tutankhamon

● După opririle din mai multe orașe europene, „turneul" faraonului Tutankhamon face escală, în 2011, în Belgia, unde așteaptă numeroși vizitatori

Într-un spațiu de 4.000 de metri pătrați, sunt expuse numeroase artefacte descoperite în mormântul legendar al lui celebrului faraon, care a murit la 19 ani

Pavilionul principal al Palatului expozițional Haysel din Bruxelles găzduiește, timp de șase luni, expoziția-eveniment „Tutankhamon, mormântul și comorile sale".

Anca Voicu
Bruxelles

●● Vizitatorul are ocazia să efectueze o adevărată călătorie în timp, pentru a descoperi Egiptul misterios al faraonului Tutankhamon. Este o expoziție de mare amploare – 4.000 de metri pătrați, care a atras deja peste 1.700.000 de vizitatori în Europa, începând cu 2008. Ea a fost deja găzduită de orașele Zurich, Budapesta, Hamburg, Köln, Manchester și Madrid.

CĂLĂTORIE ÎN EGIPTUL ANTIC

La mai bine de 3.300 de ani de la moartea sa, tânărul faraon Tutankhamon continuă să fascineze lumea. Fascinația nu este generată de rezultatele scurtei sale domnii, de doar nouă ani, ci de mormântul absolut fabulos, descoperit intact, la 26 noiembrie 1922, de arheologul Howard Carter, în Valea Regilor. Patru camere mortuare li se dezvăluiau arheologilor, la acel moment, mare parte din ele fiind pline până la plafon de obiecte, unele mai prețioase decât altele, obiecte ce trebuiau să-l însoțească pe defunctul rege în călătoria sa în lumea de dincolo: bijuterii, obiecte religioase, amulete, lăzi, scaune, arme, instrumente muzicale și atribuții ale puterii. Carter a realizat un inventar amănunțit al obiectelor găsite, fiecare obiect fiind apoi fotografiat de Harry Burton.

Colecția integrală de fotografii alb-negru este păstrată și conservată la Institutul Griffith din Oxford. Ele au permis organizatorilor să realizeze interiorul mormântului, identic cum a fost el realizat cu peste 3.300 de ani în urmă și cum a fost descoperit de Carter în 1922.

RECONSTITUIREA CAMERELOR MORTUARE

Punctul forte al expoziției este camera funerară a faraonului, așa cum a fost ea descoperită de Carter, în 1922 - cu picturi murale, cu sarcofagul și mumia faraonului acoperită de celebra mască de aur. Vizitatorii pot vedea două copii ale măștii: una așezată în sarcofagul de aur, pe mumie, împreună cu alte obiecte, bijuterii și artefacte, iar cea de-a doua este expusă în aceeași manieră ca modelul original la Muzeul din Cairo, dar fără să fie protejată de geamuri. Colecționarii pot achiziționa o replică în miniatură a acestei măști pentru suma de 699 de euro.

Toate copiile obiectelor sunt expuse fără a fi protejate și sunt la îndemâna publicului, lucru ce oferă un plus de plăcere vizitatorilor care le admiră. Explicația organizatorilor este că s-a dorit să li se dea acestora impresia unei adevărate călătorii în timp și spațiu, pentru a le permite să admire peste 1.000 de replici ale celor mai marcante obiecte din mormânt, realizate de artizanii egipteni.

Toate exponatele sunt copii identice ale obiectelor găsite de Carter în mormânt, atât din punct de vedere al dimensiunii, cât și al rolului, tocmai pentru a reconstitui conținutul mormântului în trei dimensiuni. Aceste replici – de la bijuterii la obiecte de cult, amulete, calești din aur, capele aurite, precum și celebra sa mască mortuară – au fost finisate de artizanii egipteni, sub supravegherea strânsă a oamenilor de știință și a unor egiptologi de renume internațional. Cele 5.000 de obiecte găsite de Carter în 1922 sunt expuse în Muzeul din Cairo, dar ele nu sunt împrumutate de autoritățile egiptene niciodată, din cauza fragilității lor și a costurilor ridicate impuse de societățile de asigurare.

EXPOZIȚIE UNICAT

Costul total pentru realizarea obiectelor și pentru organizarea expoziției este de peste 5.000.000 de euro și poate fi amortizat în cinci ani, spune Mario Iacampo, producător delegat în cadrul VisitBruxelles.

Problema care se ridică pentru a face expoziția accesibilă unui public cât mai larg este însă găsirea, de fiecare dată, a unui spațiu de mari dimensiuni – peste 4.000 metri pătrați, concomitent cu asigurarea unei linii drepte de minimum 45 de metri (de la mormânt la masca mortuară) pentru expunerea gradată a obiectelor, dar și amenajările adiacente la sol sau pe pereți, împreună cu tot efortul necesar deplasării exponatelor de la un oraș la altul.

FARAONUL-COPIL

Tutankhamon a domnit ca rege al celei de-a 18-a dinastii a Egiptului în 1333-1323 î. Hr. La momentul încoronării avea puțin peste 9 ani, decesul survenind în jurul vârstei de 19 ani. Cea de-a 18-a dinastie (circa 1550-1295 î. Hr.) a Noului Regat a fost una dintre cele mai puternice case regale din Egiptul antic și a inclus domnia lui Tutankhamon, probabil cel mai celebru dintre toți faraonii, deși a domnit doar o perioadă scurtă.

Descoperirea mormântului său, la 3.300 de ani după moarte, a fost un eveniment unic, fiind singurul mormânt din celebra Vale a Regilor care nu a fost niciodată jefuit. Organizatorii speră ca expoziția din Bruxelles să primească între 200.000 și 300.000 de vizitatori. ●

Info

Expoziția „Tutankhamon, mormântul și comorile sale"
Unde: Bruxelles Expo - Pavilionul 2
Perioada: 20 aprilie - 6 noiembrie 2011
Program de vizită: De luni până duminică - de la 10.00 la 18.00 (ultima intrare la ora 17.00).
Timp necesar pentru vizionarea expoziției: 1.30 până la 2 ore.
Prețul biletelor și reduceri: Luni: 12 euro, Marți - vineri: 14 euro, Sâmbătă - duminică și zilele legale de sărbătoare din Belgia: 16 euro
Reduceri pentru copii, seniori, studenți și familii.
Gratuit pentru copiii sub 5 ani.

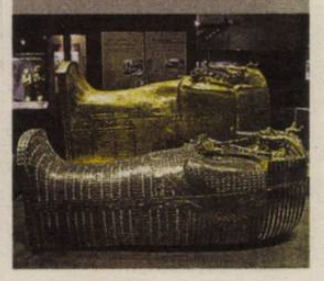

NU RATAȚI!

La New York cu Mirela Oprișor

●● Mirela Oprișor a interpretat rolul Adrianei Hanganu, o soție înșelată, în filmul „Marți, după Crăciun", în regia lui Radu Muntean, rol pentru care a fost aclamată de critici și care i-a adus, în luna martie, un Premiu Gopo. Joacă alături de Vlad Ivanov, în spectacolul „Ivanov", montat de Andrei Șerban la Teatrul Bulandra. A mai jucat în spectacole precum: „A douăsprezecea noapte" și „Delir în doi", la Teatrul de Comedie, și „Flori, fete, filme sau băieți" (regia Vlad Massaci) și „Dumnezeul de a doua zi" (regia Claudiu Goga), la Teatrul Act. Este căsătorită cu actorul și dramaturgul Mimi Brănescu.

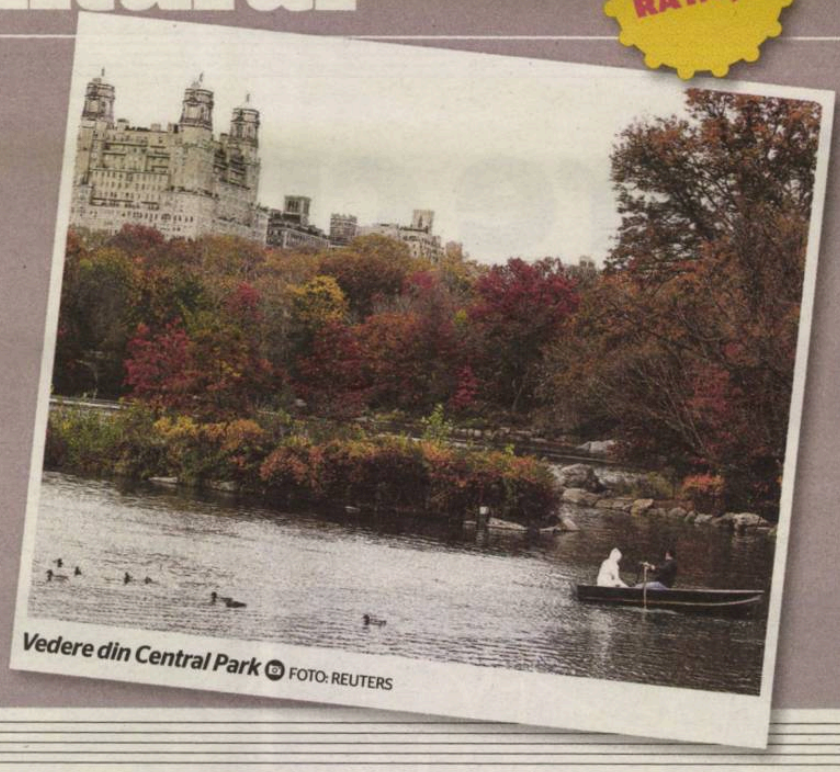

Vedere din Central Park FOTO: REUTERS

- Un picnic în Central Park, de unde poți vedea, întins pe iarbă, întregul Manhattan.
- Brooklynul, pentru că aici poți observa, în liniște, oamenii și pentru că absolut orice, de la casele tipice cu trepte la restaurante, îți amintește de filmele americane celebre, filme cu care ai crescut.
- Fifth Avenue și Tiffany, ca să admirați bijuteriile cele mai scumpe din lume și să vă plimbați printre milionari.
- Un musical pe Broadway, fiindcă e atât de spectaculos încât veți rămâne cu răsuflarea tăiată.

S-a întâmplat odată în America

● În cele zece zile cât am stat la New York, am avut sentimentul că se turnează câte un film la fiecare colț de stradă

Broadway FOTO: REUTERS

Am vizitat America la mijlocul lunii septembrie, invitată la New York Film Festival, împreună cu echipa peliculei „Marți, după Crăciun".

Mirela Oprișor

●● Când faci primul pas pe pământ american, ajuns în aeroport, ai sentimentul că aici ți se poate întâmpla orice. New York-ul are un aer de învingător, îți dă senzația că ai să reușești să cucerești lumea: dacă astăzi ești ospătar, mâine poți foarte bine să iei un Premiu Oscar. Mi s-a spus, înainte să plec, că ori urăști, ori iubești New York-ul, cu orașul ăsta nu există cale de mijloc. Eu l-am iubit.

Central Park. A fost primul lucru pe care mi-am dorit să-l văd în New York. Ce poate fi mai frumos decât să stai în septembrie la un picnic în Central Park? E o atmosferă de sărbătoare. Deși e foarte aglomerat, nu te sufocă nimic. La fiecare pas sunt artiști amatori care dansează, cântă sau fac pantomimă – o cascadă de mici spectacole. Dar cea mai plăcută senzație e când stai întins pe iarbă – Central Park chiar e o gură de aer în mijlocul orașului – și vezi, în jurul tău, tot Manhattanul.

Fifth Avenue. Orice femeie își dorește să meargă pe Fifth Avenue, bulevardul cu magazine de firmă, casa celor mai mari designeri! Voiam să ajung mai ales la Tiffany, locul unde s-a filmat „Breakfast at Tiffany's". La parterul Tiffany vezi cele mai scumpe bijuterii din lume. Totul e opulent, ca și cum ai fi într-un palat. E unul dintre puținele locuri din lume unde miliardarii se întâlnesc cu cel mai modest turist. Ei fac cumpărături la primele etaje, dar tu trebuie să urci la ultimul, ca să îți poți cumpăra un suvenir la un preț decent de o sută de dolari.

Broadway. Am primit o invitație la musicalul „Fela!", povestea vieții lui Fela Kuti, muzician de care aflasem, mai demult, tot dintr-un film. Scenografia și costumele erau făcute de o româncă: Mariana Drăghici. E greu să redai în cuvinte ce se întâmplă pe scenă, dar e sigur că ce nu trebuie să ratezi în New York e un spectacol pe Broadway! Rămâi spulberat. Show-ul nu e numai în fața ta, e pretutindeni. Aveam locuri pe rândul al treilea și priveam dansatoarele nigerience mișcându-se incredibil. Ca să înțelegeți cât de impresionant dansau, vă redau un schimb de replici între mine și soțul meu: „Mirela, scuză-mă, dar nu pot să-mi iau ochii de la dansatoare!", îmi spune Mimi. Îi răspund: „Stai liniștit, nici eu!"

La MoMA m-am dus pentru Brâncuși. Ca să văd cu ochii mei cum, în mijlocul muzeului unde sunt expuși cei mai mari artiști ai lumii, Brâncuși își are locul lui. Dacă treceți pe la muzeu, să nu ratați nici magazinul MoMA și să vă opriți pentru un ceai sau un prânz la restaurant.

Brooklyn. Aici ai un răgaz să vezi oamenii, să vezi cum se trăiește. N-am să uit emoția cu care un bunic își aștepta nepoata să iasă de la școală, cum o mamă, traversând strada de la coafor, cu vopseaua în păr, dezinvoltă, se ducea să-și ia băiatul acasă, un tată se așezase pe treptele unei case, împreună cu fetița lui, care îi arăta ce desenase în ziua aceea. Am stat și eu, minute în șir, pe treptele unei case, privindu-i. M-am plimbat pe străzi, cu orele. În Brooklyn ai senzația că se filmează la fiecare colț de stradă, îți trec prin minte scene din filme celebre cu Al Pacino sau Denzel Washington, Susan Sarandon și Meryl Streep, filme cu care ai copilărit.

Celebra scenă a restaurantului american cu bănci învelite în vinilin roșu-închis și mese de lemn e chiar în fața ochilor tăi. Pe pereți sunt coarne de cerb, mănuși de box, tablouri – un cocktail de obiecte fără nicio legătură între ele; la bar, nelipsiții consumatori de zi cu zi, vorbind aprins; întotdeauna, și un personaj singur, care stă retras și bea o bere (sigur un detectiv celebru, care lucrează la un caz!), privind la nelipsitul televizor de pe perete. Mănânci cel mai bun hamburgher „de casă", care n-are nicio legătură cu cel care se găsește în fast-fooduri. Ăsta este locul unde m-aș întoarce oricând, unde viața oricărui om este un subiect de film. ●

Una dintre casele tipice din Brooklyn FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

Times Square FOTO: REUTERS

BIBLIOTECA ASTRA

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 11 mai 2011
Anul XVIII, Nr. 1077, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Experiment vizual cu vacă

Regizorul Gheorghe Preda a început filmările pentru scurtmetrajul „Vaca finlandeză", inspirat de un caz real, despre o vacă expusă într-o galerie de artă și lăsată să moară de foame.

REPORTAJ ➔ PAGINILE 8-9

„Dorian Gray", necenzurat

La aproape 121 de ani de la apariție, romanul „Portretul lui Dorian Gray" de **Oscar Wilde (foto)** s-a tipărit pentru prima dată într-o ediție nemodificată.

DIN LUME ➔ PAGINA 15

O nouă carte de Márquez, în română

Volumul „N-am venit să țin un discurs" de **Gabriel García Márquez (foto)**, scriitorul distins cu Nobel în 1982, intră în librăriile noastre la începutul săptămânii viitoare.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Vioara ca sport extrem

Violonistul Alexandru Tomescu face un tur de forță, interpretând, timp de o oră și jumătate fără pauză, cele mai dificile partituri pentru vioară, „Capriciile" lui Paganini, în 14 orașe, printre care și București

➔ PAGINILE 12-13

Bratislava, frumoasa de pe Dunăre ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06469

IERI ŞI AZI

Noblesse oblige toujours

Dana G. Ionescu

Ieri. În volumul al doilea din „Bucureştii de altădată", Constantin Bacalbaşa, povestind despre anul 1893, înregistrează serbările dedicate în urbea lui Bucur căsătoriei dintre regele Ferdinand şi regina Maria, înfăptuită la Sigmaringen, apoi moartea prematură a lui Grigore Brătianu şi, după aceea, spectacolul legendarei Sarah Bernhardt la Bucureşti. Despre evenimentul din urmă citim: „La Teatrul Naţional joacă: marea Sarah Bernardt. În toate serile sala teatrului e plină de toată aristocraţia bucureşteană şi altă lume ce se acaţă de lumea înaltă. Se spunea – şi aşa era – că au fost femei care şi-au ipotecat casele ca să-şi poată cumpăra diamante, toalete şi plăti loja în care să figureze la celebrele reprezentaţiuni. Această nevroză, specifică unor femei, bântuia în România. Au fost doamne care preferau să n'aibă ce mânca peste o lună decât să lipsească dela reprezentaţiile Sarahei Bernardt, unde figura toată lumea «bună». Este o nebunie originală a femeilor române, dintr'o oarecare societate, pentru care Parisul şi francezii sunt începutul şi sfârşitul înţelepciunei şi al fericirei".

Azi. E greu de spus spiritul cărei capitale şi al cărui popor „sunt începutul şi sfârşitul înţelepciunei şi al fericirei", în viziunea romancelor din „clasa superioară", căci aristocraţia reprezintă, *stricto sensu*, o categorie socială existentă în orânduirea sclavagistă şi în cea feudală. În societatea românească de azi, concretizările denaturate ale „clasei superioare" ar fi, de pe o parte, „clasa educată" şi, pe de altă parte, în sens peiorativ, „clasa ţoapelor/parvenitelor".

În România noastră nu mai bântuie, desigur, „nevroza" pe care o consemna Constantin Bacalbaşa în cronica lui. În privinţa vestimentaţiei adecvate pentru evenimente artistice, care să egaleze importanţa pe care o avea, la sfârşitul veacului al XIX-lea, prezenţa unei actriţe ca Sarah Bernhardt într-o reprezentaţie susţinută în capitala dâmboviţeană, vântul care „bântuie" pare a fi unul prielnic. „Nebunia originală" a femeilor care-şi dădeau regatul pentru un loc în lojă la spectacolul lui Sarah Bernhardt şi rochia aferentă a dispărut pe drumul spre o nouă orânduire socială. Mizând pe individualitate ca valoare supremă, modernitatea de secol XX a repurtat victorii de proporţii şi în această sferă.

Celebra actriţă Sarah Bernhardt a jucat şi la Bucureşti în câteva reprezentaţii, care au avut loc în anul 1893

În secolul XXI, eticheta nu mai este nici pe departe la fel de impunătoare, forţa ei simbolică fiind semnificativ mai mică. Mult mai laxă şi mai deschisă, convenţia vestimentară nu-ţi mai cere, oricât de conformist ai fi, să-ţi ipotechezi locuinţa ca să cumperi „diamante şi toalete" sau un loc bun într-o sală de concert sau de teatru, pe ideea că obrazul subţire cu cheltuială se ţine. La precedentele ediţii ale Festivalului Internaţional „George Enescu", la minunatul recital pe care Mariza l-a avut anul trecut la Sala Palatului, la recitalul actoricesc al lui Carole Bouquet, găzduit de Teatrul Odeon, de exemplu, reprezentantele cosmopolite şi eteroclite ale clasei educate au ilustrat o înţelegere deschisă, modernă şi de bunsimţ a acestei convenţii.

Pe de altă parte, la început de mileniu III, obsesia pentru alinierea la trend face ravagii, cu deosebire în rândul numeroaselor romance pentru care trendul şi brandul sunt emblema apartenenţei la o clasă, deci a statului. Această obsesie anulează individualitatea şi instaurează uniformitatea, vizibilă cu ochiul liber.

Numai că reprezentantele respectivei categorii calcă arareori la evenimente artistice fără încărcătură mondenă. Pătrunse de admiraţie pentru „marii artişti", pe care merg să-i vadă mai ales dacă primesc invitaţie V.I.P, preferă „evenimentele" teatrale în care se desfăşoară Mihai Bendeac, să spunem, acele „comedii spumoase", cum zice întruna PR-ul fără imaginaţie, jucate pe unde se poate, cum ar fi la Palatul Copiilor. Ele se regăsesc în publicul care, în timpul unui spectacol cum e „Dineu cu proşti", se prăpădeşte pavlovian de râs înainte ca Horaţiu Mălăele să calce bine în scenă sau să apuce să deschidă gura.

Echivalând entertainmentul comercial şi glamourul cu arta, multe dintre doamnele cu pricina trec obligatoriu pe la coafor înainte de a merge la spectacol şi, în cazul neverosimil în care n-au la dispoziţie o maşină, vin cu taxiul sau nu mai vin deloc. *Noblesse oblige*, nu-i aşa?

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

O mare actriţă

Artista care va juca la 12 decembrie în beneficiul său, în *Ernani*, şi care este actualmente fala *teatrului naţional*, s-a născut în Craiova şi e fiica lui C. Dimitriad, unul din trinitatea artistică Millo-Dimitriad-Pascaly.

Aristizza Romanescu a studiat în Şcoala centrală din oraşul natal şi tot în acel oraş a apărut întîi pe scenă. În 1873 e angajată la Iaşi, unde debutează cu Dofinul din *Ludovic*; în 1874 trece la Bucureşti, unde joacă roluri de *ingenuă*, apoi în anul următor pleacă iar în provincie. Tocmai în 1877, cînd se înfiinţează societatea dramatică, e rechemată de Ion Ghica, pentru a juca rolul unei vestale din *Roma învinsă* – primul ei succes.

După recomandaţia lui Alexandri şi a lui Ion Ghica, M.S. regina o trimite în 1881 la Paris pentru a studia sistematic arta dramatică, cu Delaunay şi Got. Cînd se întoarce, cu atestate splendide, e numită societară clasa I, în 1883. În '84 creează rolul Gettei din *Fîntîna blanduziei* şi al *Ofeliei* din *Hamlet*. În 1885 se angajază la Iaşi, în '86 se întoarse la Bucureşti pentru doui ani, pentru a sbura apoi iar la Iaşi, cît a ţinut direcţia lui Caragiali. De la 1889 pînă acum joacă continuu pe scena din Bucureşti.

D-na Romanescu a interpretat peste 400 de roluri, dintre cari mai bine de 80 de creaţii propriu zise. Putem cita:

Julieta, Ofelia, Desdemona, Claire din „Mîndrie şi Amor", *Dama cu camelii, Mesalina, Denisa, Maria Stuart, Magda, Emilia Galotti, Caterina* din „Femeea îndărătnică" etc. etc.

Talentul Aristizzei Romanescu este mlădios ca al tuturor adevăraţilor mari artişti dramatici. Ea este la locul ei într-un rol eroic ca şi în unul liric, într-o tragedie antică şi într-o comedie modernă. Inteligenţa ei remarcabilă precum şi cultura pe care şi-a câştigat-o îi dă putinţa să se identifice admirabil cu psihologia rolului şi să-i dea ast-fel o interpretare adevărată şi nuanţată.

Talentul ei nu constă numai din *trucuri*, ca al multor artişti cunoscuţi, deşi recurge şi dînsa une-ori la aceste expediente dramatice... Natura a favorizat-o cu un organ vocal foarte simpatic şi armonios, iar prin studiu şi exerciţiu a căpătat o dicţiune admirabilă. E o plăcere s-o asculţi pe Aristizza vorbind.

Ernani, piesa în care d-na Romanescu va juca în beneficiul său, este cunoscută ca una din cele mai romantice ale romanticului Hugo. Situaţii de o colosală, dar cam artificială intensitate dramatică, patimi mistuitoare, cavalerism, conspiraţii şi celelalte. Aristizza va fi, de sigur, splendidă.

(Articol publicat în „Adevărul de Joi", joi 10 decembrie 1898, p. 5)

VĂ MAI AMINTIŢI DE...

Aristizza Romanescu

Născută la Craiova în 1854, Aristizza Romanescu a debutat la vârsta de 18 ani, în 1872, la teatrul din oraşul natal. Fiică a actorilor Constantin Demetriad şi Paulina Stavrescu, actriţa era verişoara primară cu celebra mezzosoprana Elena Teodorini. A jucat pe scena Teatrului Naţional din Iaşi şi a fost remarcată de primul director al Teatrului Naţional din Capitală, scriitorul Ion Ghica, care i-a încredinţat rolul principal din tragedia „Roma învinsă", tradusă în versuri de I. L. Caragiale.

Profesoară de declamaţie la Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti, Aristizza Romanescu a pledat pentru asumarea jocului realist de interpretare, pentru depăşirea artei declamatorii, romantice, subliniind că un actor are nevoie de trei însuşiri: talent, gândire şi studiu.

A fost profesoara unor mari actriţe, Maria Ventura, Lucia Sturdza Bulandra, Maria Filotti şi a jucat în primul film românesc, „Independenţa României" (1911-1912). A studiat ca bursieră la Paris împreună cu actorul Grigore Manolescu, iar epoca marilor creaţii corespunde anilor lor de colaborare (1884-1892). Între Aristizza Romanescu şi marele ei partener exista o mare afinitate de caracter, intelectuală şi artistică. „Fermecători, captivanţi, culţi, dotaţi cu e o evidentă distincţie de comportare, aveau un dar special de a fanatiza, literalmente, pe toţi cei cu care veneau în contact", povesteşte Petre Sturza în „Amintiri, 40 de ani de teatru" (1943).

În ultimii ani de viaţă, după Primul Război Mondial şi moartea partenerului ei Grigore Manolescu, actriţa s-a izolat, confruntându-se cu mari dificultăţi materiale. Pe un volum, artista scria: „Domnului L. Rebreanu, amintire de la una care a fost un suflet şi care azi e o ruină... ". Mâna care a caligrafiat – obosită – aceste cuvinte, în crepusculul vieţii, este a Aristizzei Romanescu (1854-1918), cea mai proeminentă figură din teatrul românesc de la sfârşitul secolului trecut, de numele căreia se leagă o întreaga epocă de renaştere a scenei naţionale: „epoca Romaneascăi", după cum sublinia Mircea Mancaş într-o monografie dedicată artistei din 1959.

Aristizza Romanescu

Simona Chiţan

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Bolcea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi: Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Sociu, Oltea Şerban-Pârâu

Adresă: Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

AVANPREMIERĂ

Firescul lui Gabriel García Márquez

Volumul „N-am venit să ţin un discurs“ al scriitorului sudamerican distins cu Premiul Nobel pentru Literatură, intră în librării la începutul săptămânii viitoare

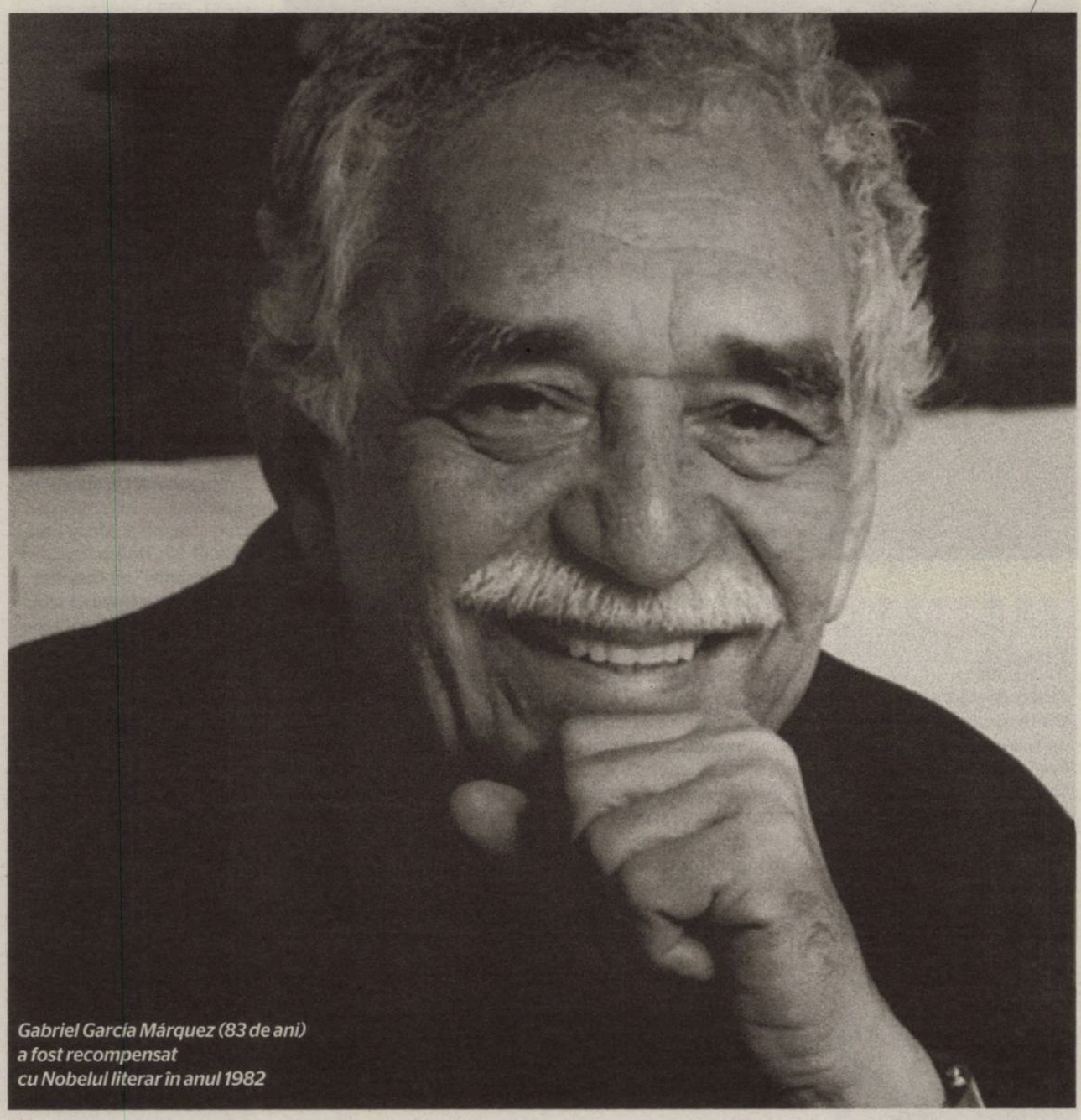

Gabriel García Márquez (83 de ani) a fost recompensat cu Nobelul literar în anul 1982

„N-am venit să ţin un discurs“ reuneşte 22 de texte rare, destinate a fi citite public, printre care cel rostit de Gabriel García Márquez la primirea Nobelului, dar şi un text inedit de la absolvirea liceului.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Citind aceste discursuri, mărturisea Gabriel García Márquez, „redescopăr cum m-am schimbat şi am evoluat ca scriitor“. În vârstă de 83 de ani, părintele realismului magic se dezvăluie în toată sensibilitatea sa omenească în colecţia de texte publicate de Editura Rao, în traducerea Tudorei Şandru-Mehedinţi. Tematica trădează mai ales obsesiile literare ale lui García Márquez; selecţia variază între „piese“ cu o stilistică vulcanică şi texte minimaliste – dar deloc simpliste –, precum cel rostit la absolvirea liceului, în faţa colegilor de clasă. „Academia datoriei“ este titlul acestui tânăr discurs din 1944, când García Márquez avea 17 ani. „Ce v-aş putea spune despre prietenie?“, începe Márquez. „Aş fi putut umple câteva pagini cu anecdote şi vorbe înţelepte care, la urma urmelor, nu m-ar fi ajutat să-mi ating ţelul urmărit. Analizaţi-vă fiecare propriile sentimente, cercetaţi unul câte unul motivele pentru care simţiţi o preferinţă nedezminţită pentru fiinţa căreia i-aţi mărturisit toate intimităţile voastre şi atunci veţi putea desluşi raţiunea acestei festivităţi“.

„UN SEAMĂN AL NOSTRU“

Tudora Şandru-Mehedinţi, care a tradus nouă dintre cărţile lui Gabriel García Márquez, printre care „Toamna patriarhului“ şi primul volum al memoriilor scriitorului, „A trăi pentru a-ţi povesti viaţa“, spune că volumul „N-am venit să ţin un discurs“ reprezintă „o desăvârşită simbioză între scriitor şi om“. Sunt, însă, „nenumărate ipostazele în care García Márquez apare nu doar ca un creator celebru, ca maestru admirat, ca ziarist prin vocaţie sau ca intelectual implicat în problemele majore ale epocii sale, ci ca un seamăn al nostru, cu trăiri, sentimente, porniri omeneşti“, adaugă Şandru-Mehedinţi. „M-aş referi exemplificativ la minunata evocare a lui Julio Cortázar, inspirat intitulată «Argentinianul care s-a făcut îndrăgit de toată lumea», oglindă a celor mai frumoase şi nobile sentimente pe care le poate nutri orice fiinţă omenească – prietenia caldă, înţelegerea profundă şi afecţiunea emoţionantă“.

„Cum am început să scriu“

Caracas (Venezuela), 3 mai 1970

Fragment în avanpremieră

„Înainte de orice, scuzaţi-mă că vorbesc aşezat, dar adevărul e că, dacă mă ridic, risc să cad din picioare de frică. Cu adevărat. Am crezut întotdeauna că-mi voi trăi cele mai teribile cinci minute din viaţă într-un avion, în prezenţa a douăzeci sau treizeci de persoane, şi nu în prezenţa a două sute de prieteni ca acum. Din fericire, ceea ce mi se întâmplă în acest moment îmi îngăduie să mă apuc să vorbesc despre literatura mea, fiindcă tocmai mi-a trecut prin cap că am început să scriu tot aşa cum m-am urcat pe această estradă: forţat. Vă mărturisesc că am făcut tot ce mi-a stat în putinţă ca să nu particip la această reuniune; am încercat să mă îmbolnăvesc, să mă procopsesc cu o pneumonie, m-am dus la frizer cu speranţa să-mi taie gâtul şi, în cele din urmă, mi s-a năzărit să vin fără haină şi fără cravată, ca să nu mi se dea voie să intru la o adunare atât de selectă ca aceasta, dar am uitat că mă aflu în Venezuela, unde poţi merge pretutindeni în cămaşă. Rezultatul: iată-mă aici, neştiind de unde să încep. Însă vă pot povesti, de pildă, cum am început să scriu.

Nu-mi trecuse niciodată prin cap că aş putea ajunge scriitor, însă, pe vremea studenţiei mele, Eduardo Zalamea Borda, directorul suplimentului literar al ziarului El Espectador din Bogotá, a publicat o notă în care spunea că noile generaţii de scriitori nu ofereau nimic, că nu se vedea pe nicăieri vreun nou povestitor sau vreun nou romancier. Şi conchidea afirmând că lui i se reproşa că nu publica în ziar decât semnături foarte cunoscute ale scriitorilor consacraţi, şi deloc ale tinerilor, când adevărul este – a declarat – că nu există tineri care să scrie. M-a năpădit atunci un sentiment de solidaritate cu colegii mei de generaţie şi m-am hotărât să scriu o povestire numai pentru a-i închide gura lui Eduardo Zalamea Borda, care îmi era prieten bun sau cel puţin după aceea a ajuns să-mi fie prieten bun. M-am apucat şi am scris povestirea, şi am trimis-o la El Espectador. M-a cuprins din nou frica duminica următoare, când am deschis ziarul şi am dat peste povestirea mea pe toată pagina, cu o notă unde Eduardo Zalamea Borda recunoştea că se înşelase, pentru că evident «cu această povestire se năştea geniul literaturii columbiene» sau ceva în genul ăsta. Atunci m-am îmbolnăvit cu adevărat şi mi-am zis: «În ce încurcătură m-am băgat! Şi ce-o să fac eu acum ca să nu-l pun într-o lumină proastă pe Eduardo Zalamea Borda?» Să scriu mai departe, acesta era răspunsul.“

Info

„N-am venit să ţin un discurs“, de Gabriel García Márquez
Traducere de Tudora Şandru-Mehedinţi
Editura Rao, 192 pagini, 34,99 lei

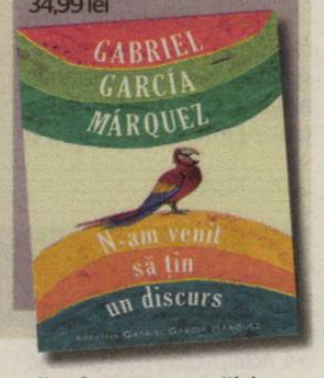

TEATRUL CA LUME

Conversație cu o necunoscută

Nu vă lăsați păcăliți de ritmul lent, există viață, romantism și orgoliu cât pentru patru spectacole, în „Omul hazardului", regizat de Cristi Juncu la Teatrul Nottara din București

Într-unul dintre cele mai tehnice, dar și cel mai puțin dinamice spectacole ale sale, Cristi Juncu își duce mai departe fascinația pentru textele care spun ceva.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

●● Piesa „Omul hazardului", de Yasmina Reza, nu are cadența spumoasă a conversațiilor din „Artă", dar punctează la fel de mult la capitolul substanță. E un text valid mai ales pentru lectură și oarecum dificil de dinamizat. Regizorul Cristi Juncu și scenograful Cosmin Ardeleanu reușesc, parțial, acest lucru, găsind soluții productive, împingând mult textul dincolo de scenă, prin proiecții video de care atârnă multe momente-cheie ale spectacolului.

Mai multe chipuri filmate le dau replică celor două personaje principale, jucate de Catrinel Dumitrescu și de Emil Hossu. Pe rând, apar pe fereastra trenului, ca niște gânduri proiectate în peisaj, figuri care bântuie amintirile celor doi călători. Montajul este mai degrabă static, axat pe primplan și devine repede previzibil. Îi cunoaștem pe străinii din compartiment prin proiecțiile mentale în care apar mereu ceilalți. Mircea Diaconu, George Alexandru, Constantin Cojocaru și chiar scenograful Cosmin Ardeleanu sunt câțiva dintre cei care sparg monotonia prin intervenții filmate în alb-negru.

„Omul hazardului" este chiar mai lent decât „Hoții", spectacolul ultraminimalist montat de Cristi Juncu la Teatrul 74 din Târgu Mureș, în care trei bărbați stau o oră și jumătate pe o bordură, fără să se ridice, și își povestesc viața. Spectacolul de la Nottara are un ritm scăzut din cauza naturii textului său, o înșiruire de monologuri interioare, rostite în lavalieră.

În tren, oamenii se analizează în tăcere, iar textul Yasminei Reza oferă multe momente relevante, mici prilejuri pentru eseuri sau pentru autoîncurajări prea puțin duse până la capăt. Scriitorul se împinge, ca într-un accident, în fața propriei opere, vorbind despre finalitate, vanitate și energie vitriolantă, iar cititoarea cărților lui își evaluează viața trăită.

SUBIECT PENTRU O POVESTIRE

Un scriitor celebru, care trăiește din amintirea originalității proprii, călătorește cu trenul de la Paris la Frankfurt, într-un compartiment în care se mai află doar o necunoscută, o femeie care avea, cândva, o frumusețe care vorbea în locul ei.

Paul Parsky este cu atât mai inteligent cu cât își dă seama că a început să se repete, și din ce în ce mai invidios și mai înverșunat pe tinerețea lui iconoclastă. Cu sine însuși este aspru, se consideră un scriitor minor, „un mic scotocitor egocentric, care n-a știut să transforme nicio clipă în eternitate".

Dar femeia aceasta îl apreciază, îl iubește, pentru că a trăit prin cărțile lui, și îl recunoaște atunci când îl vede în fața ei. Stă kilometri întregi, aproape fără să clipească, temându-se să nu i se pară lui ridicolă atunci când o să scoată din geantă cea mai recentă carte pe care a scris-o tovarășul ei de drum: „Omul hazardului". Marta (Catrinel Dumitrescu) și Paul Parsky (Emil Hossu) vor interacționa, iar publicul va gusta cel mai mult momentul în care aceste două minți strălucitoare se vor descoperi.

Experimentații actori Catrinel Dumitrescu și Emil Hossu, foarte bine distribuiți de Cristi Juncu în roluri, se mișcă firesc pe scenă, recunoscători, parcă, pentru consistența personajelor și pentru felul în care regizorul a știut să le ofere libertatea de a le construi.

„Omul hazardului" nu va avea impactul unui spectacol ca „Artă", montat de Cristi Juncu la Teatrul Bulandra, după o altă piesă a Yasminei Reza, dar este un reper valabil în CV-ul acestui regizor care devine din ce în ce mai puternic prin fiecare spectacol.

Catrinel Dumitrescu și Emil Hossu, în „Omul hazardului" FOTOGRAFII: COSMIN ARDELEANU

Info
Teatrul Nottara
Omul hazardului,
de Yasmina Reza
Regia: Cristi Juncu
Cu: Catrinel Dumitrescu, Emil Hossu, Mircea Diaconu, Constantin Cojocaru, Cristina Florea, Ruxandra Sireteanu
●●●●●

PE SCURT

TIMIȘOARA

Dramaturgie românească, în festival

●● Astăzi, în cadrul Festivalului European al Spectacolului și a Festivalului Dramaturgiei Românești (FEST- FDR), desfășurat până pe 15 mai la Timișoara, va fi reprezentat, de la ora 21.00, spectacolul „Blifat" de Gabriel Pintilei, în regia lui Alex Mihail, de la Teatrul Odeon București. Abordată teatral din prisma trioului Peca Ștefan, Andreea Vălean, Gianina Cărbunariu, montarea „Roșia Montană – pe linie fizică și pe pe linie politică" a Teatrului Maghiar din Cluj depășește calitatea de subiect „fierbinte" și deschide o discuție mai largă despre lume, despre moralitate într-o societate polarizată. Spectacolul va fi reprezentat mâine de la ora 19.00, în Sala 2 a Teatrului Național „Mihai Eminescu" din Timișoara.

„mady.baby" de **Gianina Cărbunariu (foto),** în lui regia B. Fülöp Erzsébet, de la Teatrul de Stat „Csiky Gergely" din Timișoara, va fi reprezentat sâmbătă, 14 mai, de la orele 14.00 și 16.00, într-un microbuz.

SIBIU

FITS începe cu „Idiotul"

●● Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, desfășurat între 27 mai și 5 iunie, se va deschide printr-o reprezentație extraordinară cu „Idiotul", după Feodor Dostoievski. Spectacolul este produs de Meno Fortas Nekrosius Theatre Company. „Idiotul" va fi reprezentat vineri, 27 mai, de la 17.00, și va dura cinci ore, cu trei pauze de câte 15 minute. Spectacolul „Idiotul" este cea mai nouă producție semnată de E. Nekrošius. Celebrul regizor lituanian a fost premiat anul trecut pentru acest spectacol în cadrul Galei „Golden Stage Cross" cu titlul de „cel mai bun regizor". Prețul unui bilet la „Idiotul" este de 30 lei, tarif unic.

DE IERI
JOHN HOUSEMAN

●● Actor, regizor și producător, John Houseman s-a născut în România în 1902, a emigrat în Anglia și mai apoi la New York, unde a înființat Mercury Theatre alături de Orson Welles. A fost producătorul primului film regizat de acesta, „Too Much Johnson", iar el însuși avea să câștige un premiu Oscar pentru rolul său din „The Paper Chase" (1973). „«Ce se întâmplă cu Orson Welles?!» De ce tot întreabă lumea chestia asta?! Welles a făcut câteva filme extraordinare și sunt convins că va mai face și altele. A te plânge de faptul că nu realizează un număr suficient de capodopere într-un singur an e ca și cum am spune astăzi că Leonardo ne-a lăsat doar câteva tablouri și niște schițe «insignifiante» și că nu a lucrat la fel de mult ca Tițian sau Rubens. Orson e un artist prolific, dar și unul foarte capricios. Și-a trăit viața exact așa cum a vrut el. Noi, prietenii lui, am știut dintotdeauna că, dacă a început așa de devreme, o să-și încheie cariera foarte devreme", spunea Houseman într-un interviu.

John Houseman și Włodzimierz Staniewski au pus în scenă „Coriolan", de William Shakespeare.

Ionuț Sociu

DE AZI
WŁODZIMIERZ STANIEWSKI

●● În 1976, regizorul polonez Włodzimierz Staniewski a înființat centrul de arte teatrale de la Gardzienice, pe care unii l-au considerat la început o comunitate religioasă, ale căror spectacole aminteau de misterele medievale; astăzi, într-un context cu totul diferit, unii critici vorbesc despre Gardzienice ca despre un proiect teatral ecologic. „Totul în teatrul nostru începe cu muzică și se termină în muzică", spunea Staniewski. Programul artistului polonez, influențat parțial și de Artaud, a avut ca prim scop părăsirea mediului urban și recuperarea unui spațiu primordial, pe care teatrul l-ar fi abandonat de-a lungul timpului: „Când vorbesc despre un altfel de spațiu, nu mă refer la un alt tip de scenă, la un alt spațiu închis, condiționat de reguli și tradiție. Retragerea în natură nu înseamnă pentru mine o contemplare pasivă a peisajului. Dimpotrivă, ceea ce urmăresc este să integrez toate elementele vii din jurul nostru", spunea Staniewski.

CINEMA SCOP

Demodat... și ce bine!

„Apă pentru elefanți" adoptă rețeta sigură care are ca ingrediente animale simpatice, un love story damnat și un pic de exotism

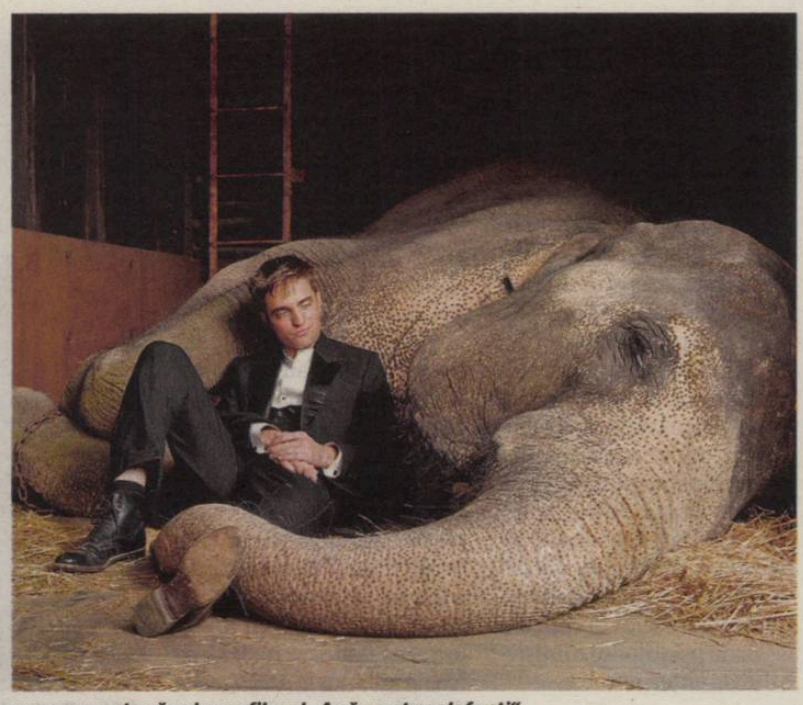

Prestația actoricească a lui Robert Pattinson, Christoph Waltz și Reese Witherspoon nu reușește să salveze filmul „Apă pentru elefanți"

Acțiunea se petrece în anii '30, în perioada crizei, când viața era crudă cu oamenii, dar și mai crudă cu viețuitoarele.

Anca Grădinariu

●● Ce mai înseamnă „convențional" în cinemaul hollywoodian actual, cu memorie scurtă? O convenție se stabilește, până la urmă, în decenii de cinema.

Cândva, putea desemna un film arătos, cu un buget sănătos, care avea în centru un romance imposibil, de preferință din altă epocă și care implica două superstaruri charismatice. Genul de la care ieșeai cu viori în urechi, lacrimi în ochi și purificare în suflet. Conform acestor criterii, „Apă pentru elefanți" e convențional. Doar că trăim în altă epocă și o peliculă ca asta iese imediat în evidență. Pentru că, pur și simplu, nu se mai fac așa. Se produc blockbustere cu super-eroi, juvenile, în 3 D, cu efecte speciale năucitoare. Acum, adulții o duc rău, dar și mai rău o duc animalele (cele non-animate). Unde sunt vremurile în care patrupedele Leslie și Rin-Tin-Tin își scăpau studiourile de la faliment? De ce au dispărut filmele astea, oare? Cu animale simpatice, un love story damnat și un pic de exotism, mergi la sigur, rețetă pe care „demodatul" „Apă pentru elefanți" o știe foarte bine.

Info

Apă pentru elefanți
(SUA, 2011)
Regia: Francis Lawrence
Cu: Robert Pattinson, Christoph Waltz, Reese Witherspoon

●●●●●

„NU ÎMPĂRȚI NICIODATĂ CADRUL CU UN ANIMAL!"

Ne aflăm în anii '30, în perioada crizei, când viața era crudă cu oamenii, dar și mai crudă cu viețuitoarele. Jacob, un tânăr pe cale să devină veterinar, își pierde familia și e nevoit să se urce ilicit în primul tren. Acesta e ocupat de un circ care încearcă să supraviețuiască în climatul economic sumbru și plin (evident) de personaje colorate, în frunte cu directorul, șarmat-libidinosul August, căsătorit cu „principala atracție", frumoasa îmblânzitoare de cai Marlena. August e obsedat de profit și de atenția soției sale și maltratează animalele, iar pe angajații indezirabili îi aruncă din trenul în mișcare. Între Jacob și blonda Marlene (Reese, eterică și carnală à la Jean Harlow) există o atracție ce devine de nereprimat odată cu introducerea în program a lui Rosie, un elefant în stare să salveze atât circul de la faliment, cât și destine de la irosire.

Știu că în trecut am spus lucruri nu tocmai dragute despre Pattison, din cauza asocierii sale cu nefericita franciză „Twilight", dar aici se izbăvește nițel: arată calități de idol de matineu de altădată, pe care rolul de vampir anemic&asexuat nu i le permitea (zâmbește totuși puțin cam des). Dar oricât de bun ar fi cuplul central, adevăratele staruri sunt nonhollywoodiene: unul e un austriac și celălalt, un pachiderm ridat. Între actori există o zicală veche: „Nu împărți niciodată cadrul cu un animal, că nimeni nu se mai uită la tine".

Și nici cu Christoph Waltz, s-ar putea adăuga. Acesta e magnetic și fascinant într-un rol ce pare a fi scris cu el în minte: când te seduce, când te oripilează, când te înfioară, când îți provoacă mila. E, practic, imposibil să dai greș cu emoția, dacă folosești un elefant dresat, iar bătrâna Rosie, tiranizată și loială, îți face inima să sângereze și, apoi, să jubileze la *pay-off*-ul final (de mult n-a fost o zdrobire de țeastă mai satisfăcătoare). ✪

PE SCURT

MADRID

Filme românești apreciate de spanioli

●● La Madried se desfășoară, până pe 15 mai, „Documenta Madrid", cel mai important festival de film documentar din Spania. Institutul Cultural Român din Madrid a selectat filmul „Votul meu", de Monica Lazurean-Gorgan și Andrei Gorgan, să participe la eveniment. În aceeași perioadă, România este reprezentată la Festivalul Internațional de Scurtmetraje din Santiago de Compostela de scurtmetrajul „Lord", regizat de **Adrian Sitaru (foto).** ✪

BUCUREȘTI

Zilele filmului iberic

●● Între 16 și 19 mai, la Cinema Studio din Capitală va avea loc o retrospectivă a filmelor regizorului ceh **Jiří Menzel (foto).** Evenimentul este organizat de Centrul Ceh din București și de Ambasada Cehiei. Pe 16 mai, la ora 20.00, va fi proiectat filmul „Amintiri" (1980). Vor urma „Trenuri bine păzite" (1966), pentru care regizorul a obținut un Oscar, și „În slujba regelui Angliei" (2006), cea mai recentă peliculă sa. ✪

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Un maghiar anticomunist român

Scriitorul maghiar Ádám Bodor își povestește detenția politică de la Gherla din anii `50

Cartea-dialog „Mirosul pușcăriei" vorbește despre „conștiința ardelenească", dar și despre șovinismul maghiarilor.

Marius Chivu

●● Îi povestește Ádám Bodor interlocutoarei sale:

„De obicei, la vârsta aceea se formează asociațiile de drumeție, încep să se înfiripe cercurile colecționarilor de fluturi, ale crescătorilor de porumbei, se pun bazele formațiilor de muzică, ale bandelor de tâlhari și ale cercurilor literare. Dar situația de atunci a făcut ca eu să devin unul dintre membrii fondatori ai Uniunii Tinerilor Anticomuniști, adică IKESZ. Voiam să răsturnăm regimul. Eram aproape toți elevi ai Colegiului Reformat din Cluj. Situația politică de atunci e cunoscută: cu câțiva ani în urmă comuniștii au preluat puterea și atrocitățile erau în toi. Puterea își demonstra prin toate mijloacele forța, brutalitatea și intransigența, în special arestând fără nici o hotărâre judecătorească, mai cu seamă nevinovați, închizându-i în închisori, în mine sau trimițându-i să spargă pietre, de pildă, la canalul de la Dunăre. Dar, dacă era nevoie, nici un proces politic nu constituia o problemă. De pildă, tatăl meu a fost acuzat în așazisul proces Márton Áron pentru trădare de țară, pe baza unui articol de lege care, în timpul imaginarei comiteri a faptei, nici nu era în vigoare. De aici reiese că, în cazul meu, a existat un precedent familiar și social de complot împotriva regimului... Chiar dacă organizația noastră nu avea un caracter antiromânesc, fiind maghiari, noi chiar nu ne puteam imagina viitorul regiunii decât sub forma unui Ardeal liber, organizat, bineînțeles, după principii democratice, sub conducerea noastră. În acele condiții, eu visam la portofoliul ministerului de externe".

SCRIITORUL GRANIȚEI

Cartea-dialog a celor doi se referă, aproape exclusiv, la Ardealul natal multietnic, zonă est-europeană prin excelență de graniță, și la perioada petrecută de scriitor la Cluj, concentrându-se, de fapt, pe cei doi ani, '52-'54, petrecuți de Ádám Bodor, pe atunci un adolescent de 17 ani, la închisoarea Gherla.

Povestea detenției politice este relatată amănunțit și are meritul, în primul rând, de a revela un tip de experiență – cel al disidenței maghiare în România - despre care, din păcate, nu știm mai nimic. Arestarea s-a petrecut în urma unei acțiuni în care adolescenții anticomuniști au umplut Clujul cu manifeste instigatoare tipărite pe hârtie igienică la o tipografie de jucărie. Interogarea și perioada detenției sunt povestire cu mare artă de Ádám Bodor. „Reeducările" prin tortură a colegilor de detenție săvârșite de, atenție!, studenții legionari convertiți – printre aceștia chiar viitorul părinte Calciu: „Faptul că acum numele lui se află printre cele ale martirilor ține de imaginea denaturată a unei epoci denaturate" – oferă câteva momente teribile, frisonante, care alternează cu situații, unele, extrem de emoționante, altele de un comic absurd rar, așa cum este, de pildă, scena reconstituirii, imediat după proces.

După Gherla, Ádám Bodor a ales să studieze teologia reformată, întrucât acolo istoria și filosofia nu erau impregnate de leninism și, până la plecarea sa din țară în 1982, se conturează, încetîncet, cariera lui de scriitor.

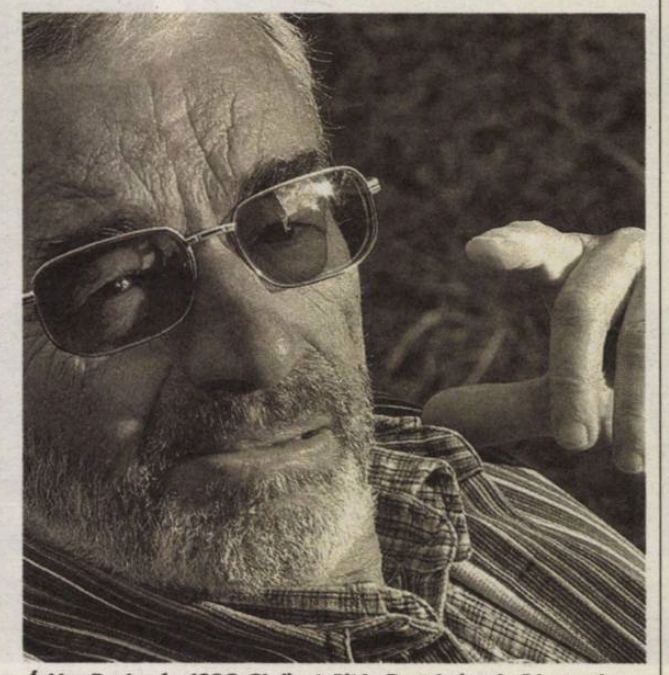

Ádám Bodor (n. 1936, Cluj) a trăit în România până în anul 1982, apoi s-a stabilit în Ungaria

Poveștile sale legate de pasiunea pentru Munții Rodnei și prieteni, reconstituirea atmosferei boemei și a vieții literare maghiare clujene, încercările de emigrare în condițiile dosarului politic, toate istoriile sale au deopotrivă accente nostalgice și de frustrare, conțin mult umor, dar și tristețe.

Iar când vorbește despre „iluziile trecutului" și despre dezastrul din pușcărie care l-a marcat profund, despre îndârjirea de a nu se mai întoarce sau despre condiția sa de scriitor maghiar „musafir", „privat", situat mereu la granița dintre Ardeal și Ungaria, plecat, dar tentat de întoarcere, confesiunile lui Ádám Bodor sunt extrem de emoționante. Extraordinar povestitor, plin de umor, cu un acut sentiment al istoriei și al dramei celui plecat din locul de baștină, Ádám Bodor oferă o privire retrospectivă asupra comunismului românesc absolut necesară.

De altfel, vorbind deopotrivă despre „conștiința ardelenească" și șovinismul maghiarilor, despre politica internă românească deplorabilă față de maghiari, despre multinaționalism și toleranță, trecut, graniță și conviețuire, confesiuniile sale au o dimensiune politică ce rămâne neapărat de aprofundat. Un scriitor - tradus anul trecut cu cele mai cunoscute două romane ale sale: „Vizita arhiepiscopului" (Editura Polirom) și „Zona Sinistra" (Editura Humanitas) - care trebuie descoperit! ✪

Info

Mirosul pușcăriei, de Ádám Bodor - Zsófia Balla. Traducere de Marius Tabacu. Editura Curtea Veche, 2010

●●●●✪

PE SCURT

AMSTERDAM

Noaptea Literaturii, cu Gabriela Adameșteanu

●● Biblioteca Publică din capitala Olandei găzduiește azi Noaptea Literaturii Europene. România va fi reprezentată de scriitoarea **Gabriela Adameșteanu (foto)**, care va participa la o masă rotundă. La eveniment vor mai fi prezenți scriitorii Péter Nádas, Stéphane Audeguy, Maureen Freely și Vicente Molina Foix. ✪

PRAGA

ICR promovează scriitorii

●● Între 11 și 15 mai, scriitorii Iulian Ciocan, Octavian Soviany și Alexandru Vakulovski vor lua parte la Noaptea Literaturii din Praga și Slovacia și la Targul Internațional de Carte de la Praga. Evenimentul este sprijinit de Institutul Cultural Român. ✪

STOCKHOLM

Literatura română, în Suedia

●● Grupul editorial suedez Bonnier înființează Editura 2244, specializată în literaturile din zona Mării Negre, în principal literatura română. Noua instituție va publica 8-10 titluri pe an, primele două fiind „Întoarcerea huliganului", de Norman Manea, și „Viața începe vineri", de Ioana Pârvulescu. Unul dintre inițiatorii editurii este ICR Stockholm. ✪

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Seceta și Marea Criză

Primul volum al romanului „Fructele mâniei", de John Steinbeck, e distribuit mâine cu „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Secvență din ecranizarea din 1940, realizată de John Ford FOTOGRAFII: CINEMAGIA

Una dintre cele mai cunoscute cărți ale scriitorului care a câștigat Nobelul în 1962, romanul se apleacă asupra suferințelor prin care au trecut americanii în timpul Marii Crize.

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

Publicată în 1939, cartea este un răspuns la efectele uneia dintre cele mai negre perioade din istoria Americii. Pentru „Fructele mâniei", autorul a primit în 1940 Premiul Pulitzer, distincție care l-a consacrat în topul scriitorilor secolului XX.

Mai mult, în 1962, John Steinbeck a fost recompensat cu Premiul Nobel pentru Literatură. În discursul susținut la gala de decernare, literatura sa a fost interpretată ca sprijin pentru cei oprimați, prozatorul fiind omagiat pentru „umorul" subru care îi străbate scrierile. Juriul a motivat că scriitorul merită înalta distincție „pentru literatura lui și realistă, și plină de imaginație, în care umorul plin de înțelegere se combină cu observația socială de mare pătrundere".

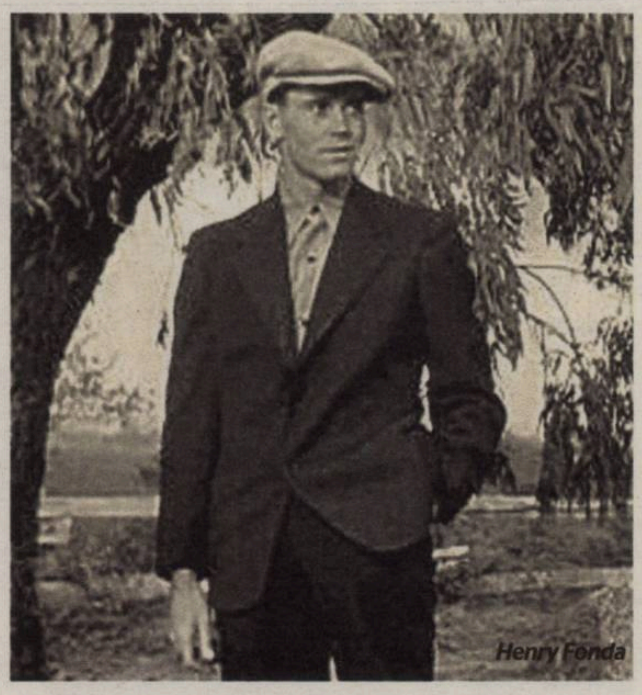

Henry Fonda

FĂRĂ PĂCAT SAU VIRTUTE

De factură realistă, romanul spune povestea familiei Joad, care, din pricina Marii Crize, își pierde ferma și agoniseala de o viață. Membrii familiei pleacă din Oklahoma spre „țara aceea nouă și bogată", unde „nu-i frig niciodată" și unde „se plătesc lefuri mari", adică spre California. Protagonistul din „Fructele mâniei" este Tom Joad, al doilea copil al familiei. Eliberat condiționat din închisoare, Tom ajunge acasă, unde află că nu mai rămăsese nimic și că rudele sale se pregătesc să plece spre o lume mai bună. Pe drumul complicat și anevoios, singurul personaj care se străduiește să împiedice destrămarea familiei este mama. Un personaj interesant este și fostul preot Jim Casy. Rămas fără credință, Casy este martirul care îi apără pe năpăstuiți. „Nu există păcat și nu există nici virtute. Nu există decât fapte ale oamenilor și toate sunt o părticică din unul și același lucru", scrie John Steinbeck, prozator mereu atent la psihologia personajelor, atenție care l-a propulsat în galeria marilor scriitori americani. Ecranizarea din 1940 a romanului, regizată de John Ford, respectă cu destul de multă acurateță întâmplările din roman. Pelicula, din distribuția căreia au făcut parte Henry Fonda și Jane Darwell, a câștigat două premii Oscar și se află pe locul 21 în topul 100 al celor mai bune filme, realizat de Institutul American de Film.

Ceea ce nu înseamnă că filmul n-a avut parte de suficiente critici, mai ales din cauză că este purtătorul unui mesaj ideologic de stânga. În Uniunea Sovietică, Stalin a interzis pelicula fiindcă prezenta familii sărace de americani care totuși își permiteau o mașină.

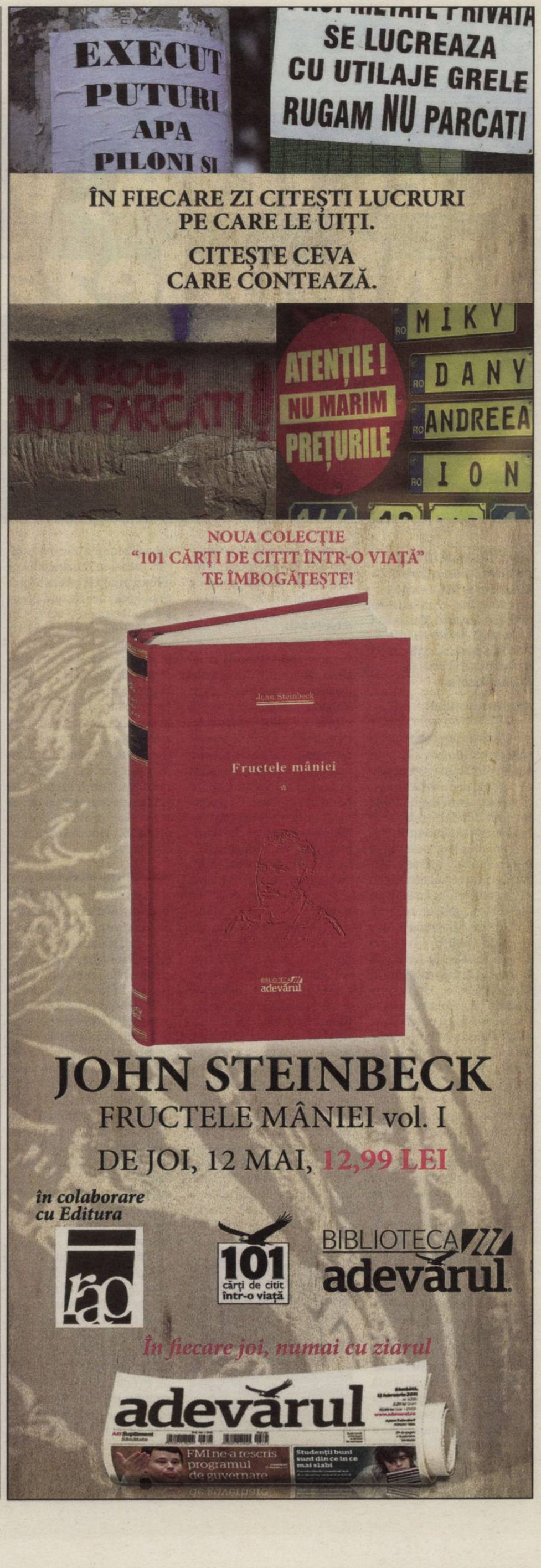

CECILIA, vaca finlandeză, într-un experiment vizual

Regizorul Gheorghe Preda a început filmările pentru scurtmetrajul „Vaca finlandeză", parte dintr-o tetralogie care explorează limitele relației dintre artist și artă

„Vaca finlandeză" este inspirat de un caz real: în 2007, un artist a expus un câine într-o galerie de artă din Madrid, lăsându-l să moară. În filmul lui Preda, rolul „sacrificatei" îi revine unei vaci pe nume Cecilia.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Lumina care coboară din cele nouă spoturi ale unui studio din Buftea accentuează verdele neon al pereților. „Atenție, acum toată lumea începe să râdă!", ridică vocea regizorul Gheorghe Preda, și-n câteva secunde cei 35 de oameni din figurație, așezați într-un semicerc, încep să chicotească. În fața lor, pe un piedestal din lemn, luminată de un candelabru Ataș de 9.000 de euro, cu ciucuri din cristal, Cecilia freamătă și smucește lanțul argintiu care-o ține-n loc. E un exemplar din rasa Holstein, de culoare coniac, cu pete albe și a fost aleasă dintre 2.500 de vaci printr-un casting desfășurat la ferma Carmolimp din Ucea de Jos, Brașov.

În realitate, e unul dintre puținele momente de la filmare în care Cecilia e agitată. Pe platouri se află un veterinar care s-o reconforteze când e tensionată, i-a fost administrată și-o doză ușoară de sedativ Narcoxyl; e important pentru tăieturile care pot apărea la montaj ca Cecilia să rămână mereu în aceeași poziție.

Privită în întregime, secvența pare un tablou pop-art. (Verdele din fundal - chroma - va fi schimbat la postprocesare astfel ca sala să pară mult mai mare, iar pereții din beton cenușiu). Gheorghe Preda, producătorul Cristian Comeagă și directorul de imagine Marius Panduru filmează inaugurarea expoziției fictive în care Cecilia trece de la statutul de ființă vie la cel de obiect de artă. Pelicula, care a obținut în 2010 cea mai mare finanțare CNC pentru scurtmetraj (229.365 de lei), va fi pe marile ecrane din această toamnă.

MOARE SAU NU MOARE VACA?

Scena e oglinda unui caz real: cu patru ani în urmă, artistul vizual Guillermo Vargas Habacuc a expus un câine la expoziția Bienal Centroamericana și l-a lăsat să moară de foame, scandalizând opinia publică – deși nimeni n-a avut vreo reacție salvatoare pe durata expoziției –, și organizațiile de protecția animalelor s-au revoltat. În scurtmetrajul „Vaca finlandeză", un artist contemporan (Adrian Hoștiuc) vine în România și cumpără o vacă (Cecilia) de la un fermier „deloc morometian" (Cuzin Toma). Fermierul nu se gândește ce se va întâmpla cu vaca după vânzare, dar află de la ziariști că aceasta este parte dintr-o expoziție unde, în numele artei, va flămânzi. Îl convinge pe directorul muzeului – jucat de Ioan Ionescu – să-i dea vaca înapoi dacă nu moare într-o lună. Și, din două-n două zile, se ascunde în WC-ul muzeului, ieșind noaptea s-o hrănească. E prins de unul dintre agenții de pază și închis pentru „tentativă de furt a unui obiect artistic". În realitate, interpreta Cecilia se va întoarce după filmări, nevătămată, la ferma din Brașov. Când încă se filmează momentele expunerii Ceciliei în muzeu, chicotelile figurației se transformă în hohote care răsună peste studioul cu pereți verzi: Cecilia se smucește, semn că a reacționat în felul ei la auzul indicației regizorului. După ce se liniștește și e (re)așezată în dreptul unui „x" fosforescent, filmarea poate fi reluată. „Acum vreau să fie și aplauze, da?", spune Gheorghe Preda trecând cu privirea peste semicercul de figuranți, spectatori ai expoziției. „Sunetul merge!", se strigă din culise. „Haidem, îi dăm drumul!", vine și vocea producătorului.

ODĂ PENTRU IMAGINAR

„M-a provocat situația expoziției din Madrid și m-am întrebat: cum ar fi s-o extindem la spațiul românesc?", povestește Gheorghe Preda, întorcându-se la momentul când i-a venit ideea scurtmetrajului. „M-a preocupat că animalul este o vietate care are o viață foarte sensibilă pe care noi nu o înțelegem și, în același timp, m-a preocupat până la ce limită se poate duce un demers artistic în care este implicat un animal". Prima reacție pe care a avut-o citind știrea despre artistul care a lăsat câinele să moară a fost de revoltă. Apoi, s-a gândit la nuanțe. „Orice artist e, până la urmă, un soi de dictator, vrea să impună lumea lui interioară".

Paradoxal, în fața milei, ți-e greu să spui unde te-ai opri: „Pentru artă se poate merge foarte departe, până la limita legii", șarjează și râde Preda. Dar „Vaca finlandeză" e, înainte de toate, un experiment vizual, spune Preda, ale cărui repere sunt regizorii de teatru Aureliu Manea și Silvio Purcărete, „de la care am învățat că realitatea e o formă de fantastic". (Un top cinci făcut de el din cinema ar arăta așa: Ingmar Bergman, Peter

Info

„Vaca finlandeză", regia și scenariul Gheorghe Preda
Cu: Maria Obretin, Cuzin Toma, Ioan Andrei Ionescu, Adrian Hoștiuc
Producător: Cristian Comeagă (Domino Film)
Director de imagine: Marius Panduru
Compozitor: Cristian Lolea
Director de producție: Răzvan Răduțiu

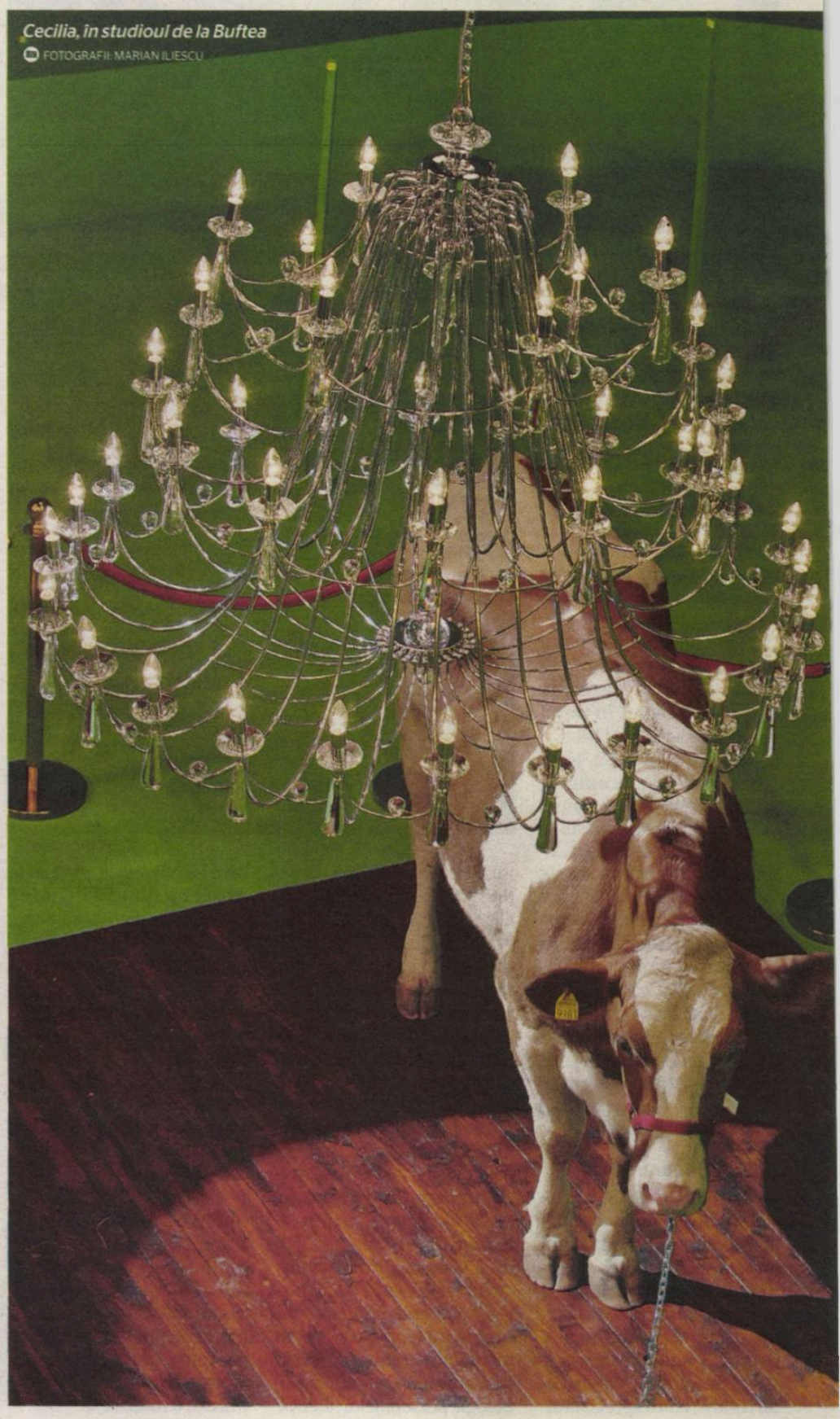

Cecilia, în studioul de la Buftea
FOTOGRAFII: MARIAN ILIESCU

Regizorul Gheorghe Preda, pe platoul de filmare

Greenaway, Roy Andersson, Werner Herzog şi Gus Van Sant). În teatru, alţi regizori care au mai folosit animale în producţiile lor sunt Rodrigo Garcia şi Radu Afrim, spectacolele lui Garcia fiind surse pentru polemică („Interzis accesul animalelor" a fost prezentat şi în România anul trecut în cadrul Festivalului Naţional de Teatru).

„Proiectul e o odă pentru imaginar şi pentru stilul de film foarte expresiv şi cultural vizual", povesteşte regizorul Gheorghe Preda.

„La nivel vizual se vor ciocni două feluri de spaţii. Spaţiul intim şi prietenos al fermei, oarecum flamand – la Râşnov, unde urmează să filmăm –, şi spaţiul rece, cu betoane neprelucrate pe pereţi şi cu candelabrul «lipit» de betoane, minimalist, al muzeului. Întotdeauna am avut relaţii conflictuale cu spaţiile în care am trăit. Sunt pasionat de spaţii, mi-am dat doctoratul în spaţii de film. Pentru mine, filmul e o imagine în spaţiu", mai spune Gheorghe Preda, cunoscut pentru felul radical în care vrea să se detaşeaze de noul val al realismului cinematografic românesc. Dincolo de exprimarea vizuală, Preda îşi doreşte să se apropie de public cu povestea „Vacii finlandeze": „Vreau să pot să interacţionez şi eu emoţional cu lumea".

CECILIA VA AVEA PROFIL PE FACEBOOK

Pe platoul din Buftea, Ioan Andrei Ionescu (directorul muzeului) într-un costum gri, cămaşă grena mărginită de o eşarfă boemă şi Adrian Hoştiuc (artistul), cu geacă din piele neagră şi ochii acoperiţi de nişte ochelari moderni, fumurii, intră în studio şi se aşează lângă un microfon cu stativ. Cecilia rămâne sub candelabru, în spate. „Our museum is proud to host today such a great artist", îşi începe Ionescu discursul, rotunjind voit vocalele, ca într-un alint. Se apropie artistul, care mulţumeşte scurt publicului, cât să-şi păstreze aura de importanţă şi mister. Încep aplauzele, iar din semicercul de figuranţi câţiva cu aparate Cannon se reped către artist şi Cecilia; un răpăit de bliţuri, câteva râsete şi mulţimea părăseşte expoziţia. „Stop! A fost bine!", taie regizorul încăperea golită şi-şi întoarce privirea către Marius Panduru, care e la cameră – o scurtă verificare. „Haideţi, toată lumea înapoi, mai repetăm o dată, m-aţi auzit?". Actorii intră în studio şi îşi reiau poziţiile. Înainte de un nou „acţiune", Ionescu şi Hoştiuc păşesc în direcţii opuse, repetând în şoaptă replicile. „Honoured", „I am honoured" – se aude din ce în ce mai tare, când Hoştiuc se apropie de microfon. Îşi eliberează bărbia într-o mişcare de du-te-vino ca să nu mai înghită literele „e" şi „d" de la finalul cuvântului, pronunţia în engleză să fie cât mai corectă. „Linişte, filmăm! Şi: acţiune!".

Scena se repetă de cinci ori, apoi se filmează. Pentru destindere, Gheorghe Preda glumeşte pe platou, invocându-l mai întâi pe Peter Greenaway, apoi pe Sergiu Nicolaescu. „Care e răspunsul la întrebarea unui Berbec? Da, întotdeauna, da!", râde regizorul care spune că-l caracterizează o perseverenţă dusă până la extrem şi iubirea pentru lucrurile excentrice; că e provocator, glumeţ-intelectual şi „născut în zodia Berbecului, cu ascendent în Berbec! Uitaţi-vă la Sergiu Nicolaescu şi veţi înţelege!", şi râde, la fel ca atunci când spune că în curând va fi omul de relaţii publice al vacii-personaj. Cecilia va avea profil de Facebook.

Ioan Andrei Ionescu (stânga), Gheorghe Preda şi Adrian Hoştiuc

> M-a preocupat că animalul este o vietate care are o viaţă foarte sensibilă, până la ce limită se poate duce un demers artistic în care este implicat un animal.
>
> **Gheorghe Preda**
> regizor

> Proiectul e o odă pentru imaginar şi pentru stilul de film foarte expresiv şi cultural vizual. Pentru mine, filmul este o imagine în spaţiu.
>
> **Gheorghe Preda**
> regizor

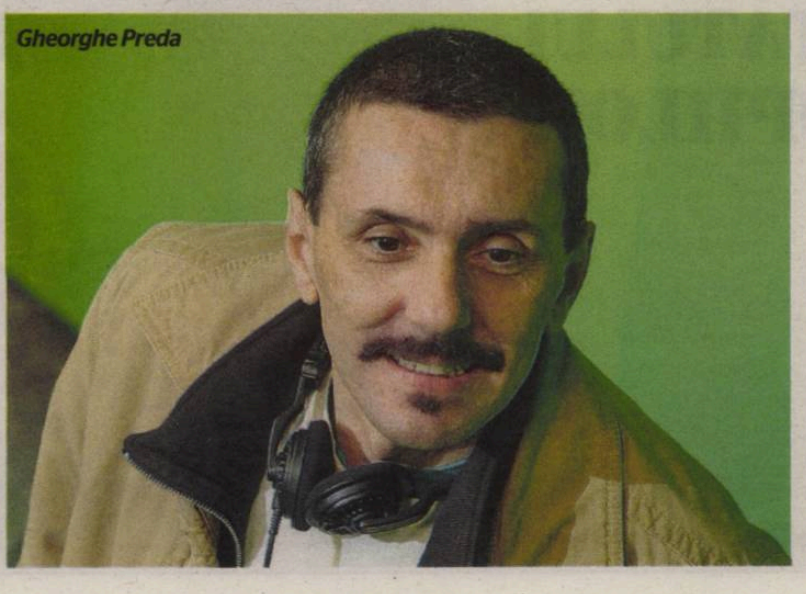

Gheorghe Preda

Un regizor excentric

●● Născut în Moeciu, Braşov, autorul scurtmetrajului „Vaca finlandeză", Gheorghe Preda, a urmat studii de film la Bucureşti, la Academia de Teatru şi Film, şi la Paris, Sorbona, unde şi-a dat masterul în cinema şi audiovizual. A lucrat la ProTV, TVR, Antena 1, MTV şi Realitatea TV, iar acum este lector universitar la Universitatea de Artă Teatrală şi Cinematografică. Apreciat, în anii '90, pentru scurtmetrajele sale, Gheorghe Preda a realizat în 2007 „Îngerul necesar", primul său lungmetraj. Producţia, cu un stil inedit pentru cinematografia românească, a primit critici mixte. Printre distincţiile obţinute pe parcursul carierei, Preda a câştigat de două ori Premiul Uniunii Cineaştilor.

LUMEA DE SUNETE

Îngeri căzuți

„Falling Angels" este o metaforă care nu are nicio legătură cu starea baletului românesc

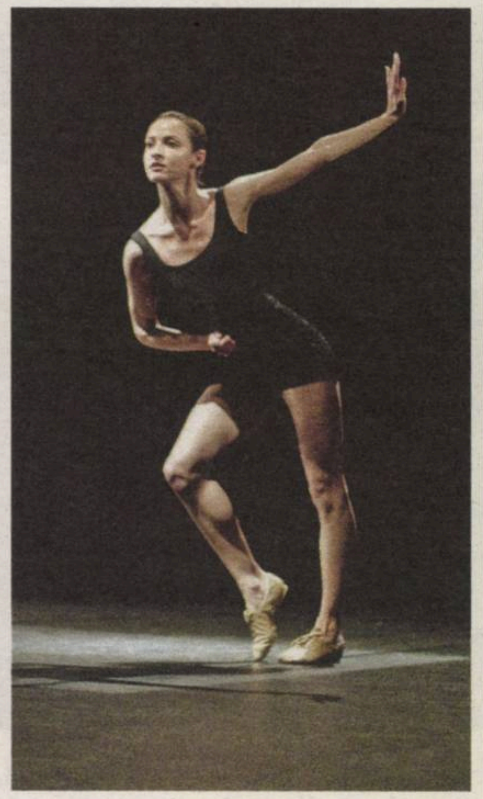

Am admirat cele opt soliste ale companiei de balet a Operei Naționale București (ONB), în coregrafia semnată de Jiří Kylián, cel mai important coregraf al lumii contemporane.

Oltea Șerban-Pârâu

Imagini din baletul „Falling Angels"

FOTOGRAFII: ONB

„Falling Angles" este conceput pe muzica lui Steve Reich

●● După spectacol, am avut senzația clară că totul este posibil. „Falling Angles" a fost pus în scenă la București, în premieră națională, de Nancy Euverink, asistentă a coregrafului Jirí Kylián. Având premiera mondială în 1989, lucrarea este concepută pe muzica lui Steve Reich („Drumming"), costumele sunt create de Joke Visser, cea care supervizează costumele pentru lucrările lui Kylián de pe alte scene ale lumii, luminile poartă semnătura lui Joop Caboort, iar coordonarea tehnică a producției a fost asigurată de Erik van Houten. Pentru pregătirea acestui eveniment fără precedent la ONB, în sensul îndrăznelii coregrafice, au lucrat, de asemenea, maeștrii de repetiții Simona Șomăcescu și Tiberiu Almosnino.

CĂUTAREA PERFECȚIUNII

Am văzut a doua reprezentație, dar sunt convinsă că și în prima distribuție performanța tehnică și expresivă a celor opt balerine care întruchipează scenic lupta în căutarea perfecțiunii a fost similară, demonstrând că în baletul modern, dacă există o idee puternică și o supervizare regizorală limpede și fermă, nivelul pe care îl poate atinge și baletul Operei bucureștene este cu totul remarcabil. Voi menționa așadar toate numele: Adina Tudor / Marina Minoiu, Andra Ionete / Diana Tudor, Corina Tudosan / Megumi Koshi, Cristina Dijmaru / Raluca Ciocoiu, Florentina Răducu / Bianca Ungureanu, Bianca Stoicheciu / Alina Oprescu, Alexandra Gavrilescu / Laura Blică Toader, Megumi Koshi / Mihaela Soare.

Ceea ce deconcertează este contextul. Ești tentat cu numele lui Kylián, aștepți să vezi ceva revoluționar și ai această plăcere, dar numai în ultimele 15 minute ale spectacolului, care poate sunt mai multe, dar par mult mai puține. La final, lumea nu vrea să plece din sală și se întreabă, retroactiv, care era legătura între „Seara Balanchine" și „Falling Angels". Legătura este că nimic altceva din repertoriul ONB nu se potrivește cu Jirí Kylián. Bine, dar atunci se poate face un efort și produce ceva mai mult de 15 minute de balet în același ton stilistic.

REZERVA PUBLICULUI

Spectacolele din 1934 și 1953 ale lui Balanchine te îndreaptă într-o cu totul altă zonă și, în plus, lasă perfect descoperite toate imperfecțiunile întruchipării a două dintre cele mai cunoscute lucrări ale renumitului coregraf rus, „Valse Fantaisie" – pe muzica lui Glinka și „Serenade", pe muzica lui Ceaikovski. Acum un an, la premieră, vorbeam despre surprinzătoarea rezervă a publicului față de un eveniment de elită, cum se anunța premiera cu „Seara Balanchine". Și acum mă așteptam la o sală arhiplină... La al doilea spectacol după premieră deja nu mai era lume. Poate că trebuie să căutăm mai mult explicații și, în orice caz, să nu mai... păcălim cu sferturi de premieră, pentru că publicul este ingrat de sincer. ●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Jazz la Teatrul „Bulandra"

●● Saxofonistul **Cristian Soleanu (foto)** și Dumi Trio vor concerta pe 16 mai, la ora 20.00, la Sala Izvor a Teatrului „Bulandra" din Capitală. Concertul „Twin Thoughts", care va cuprinde piesele interpreților, va fi difuzat pe 27 mai prin departamentul Euroradio al Uniunii Europene de Radio, dedicat muzicii clasice și jazzului. ●

BUCUREȘTI

Invitați de marcă la Operă

●● Opera Națională București (ONB) găzduiește pe 13 mai, la ora 19.00, o reprezentație a spectacolului „Evgheni Oneghin" dedicată sopranei Virginia Zeani. În ziua următoare, de la aceeași oră, la ONB va avea loc o reprezentație a spectacolului „Rigoletto", cu participarea baritonului Boris Statsenko, pe 14 mai, de la ora 19.00. ●

LONDRA

Roger Waters și „The Wall 2011"

●● Turneul European în care celebrul basist Roger Waters va interpreta o variantă a albumului Pink Floyd „The Wall" continuă la Londra. Pe O2 Arena, muzicianul va susține nu mai puțin de 5 concerte în zilele de 12, 14, 15, 17 și 18 mai, după care va pleca spre Manchester și Dublin. ●

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

Omagiu Japoniei

Imaginile Muntelui Fuji în viziunea lui Hokusai sunt printre cele mai influente din istoria artei

Muzeul Național de Artă al României (MNAR) are excelenta inițiativă de a omagia eroicul popor japonez prin expunerea gravurilor de Hokusai existente în colecția sa.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Cum nu se poate mai binevenită ideea specialiștilor celei mai importante instituții muzeale a României de a atrage atenția asupra recentei tragedii a poporului japonez (a câta oară din istorie?) printr-un act cultural de mare profunzime. Este vorba despre prezentarea pentru publicul larg a 38 de gravuri din celebra serie „Cele treizeci și șase de vederi ale Muntelui Fuji", a marelui artist japonez Katsushika Hokusai, aflate în colecțiile de artă orientală ale muzeului. Sunt piese iconice, de mare relevanță în istoria artei universale, extrem de influente în primul rând pentru arta plastică occidentală din a doua jumătate a secolului XIX, impresionistă și postimpresionistă, care datorează mult artei japoneze și lui Hokusai în cea mai mare măsură.

Vizitatorii expoziției pot vedea 38 de lucrări din colecțiile MNAR

„ONE MOMENT IN TIME"

Evident că, pentru acest tip de artă plastică, extrem orientală, cuvântul de ordine este seninătatea și răbdarea infinită în a percepe nuanțe infinitezimale ale peisajului, așadar ceva cu totul la opusul mentalității occidentale, care, cel puțin de la (pre-)romantism încoace, trăiește într-un permanent tumult și o eternă agitație faustică, într-un neobosit „Sturm und Drang" și o fără de sfârșit criză a modernității. Ceea ce i-a interesat, însă, la aceste lucrări pe un Monet sau un Renoir a fost capacitatea liniei și a desenului de a surprinde viziunea subiectivă a artistului asupra peisajului, de a „întipări" un moment în timp, „Impression, soleil levant" fiind, de altfel, titlul lui Monet de la care derivă tot acest important curent artistic.

Prin urmare, o astfel de reflecție a privitorului în fața imaginilor create de Hokusai acum aproape două veacuri, a acestor „one moment in time", care sugerează în același timp efemeritatea și eternitatea, este tot ce poate fi mai potrivit și în vremurile tulburi și agitate pe care le trăim, pre/postapocaliptice, în necurmatul „time out of joint", care caracterizează paradigma occidentală.

CĂLĂTORIE IMAGINARĂ

„Expoziția e organizată în semn de omagiu și de solidaritate față de poporul japonez, greu încercat în urma recentelor evenimente tragice care avut ca punct de pornire cutremurul din 11 martie. Muzeul Național de Artă al României se alătură manifestărilor de simpatie, admirație și respect pentru modul exemplar în care Japonia a reacționat la drama care a produs enorme pagube umane și materiale", afirmă organizatorii. Curatorul expoziției este Carmen Brăd, specialist în arta extrem orientală. Publicul bucureștean, și nu numai, este invitat, astfel, într-o călătorie imaginară în arhipelagul japonez, așa cum a ilustrat-o marele gravor Katsushika Hokusai (1760-1849) în seria intitulată „Cele treizeci și șase de vederi ale Muntelui Fuji". Această serie de gravuri, căreia autorul i-a adăugat ulterior încă zece lucrări, a fost publicată pentru prima dată între anii 1829-1833. Datorită imensului lor succes, cele 46 de gravuri au fost imprimate în mai multe ediții, atât în timpul vieții lui Hokusai, cât și postum. În cadrul expoziției sunt expuse un număr de 38 de piese din colecțiile MNAR, publicate în tiraje moderne, de bună calitate, la începutul secolului al XX-lea.

Gravura lui Hokusai a fascinat numeroși artiști moderni, începând cu pictorii impresioniști

Info

„Pelerinaj la Muntele Fuji. Gravuri de Katsushika Hokusai"
Unde: Muzeul Național de Artă al României, Sălile Kretzulescu
Când: până la 31 iulie, miercuri-duminică, orele 11.00 - 19.00

„IMAGINI ALE LUMII TRECĂTOARE"

„Peisajele lui Hokusai marchează un moment de vârf în istoria artei japoneze de tip *ukiyo-e* (imagini ale lumii trecătoare). Popularitatea extraordinară de care s-au bucurat gravurile se explică prin importanța Muntelui Fuji în mentalul colectiv japonez. Motiv simbolic unificator al compozițiilor, înfățișat în toate anotimpurile și în varii ipostaze, Fuji devine subiect al unei complexe meditații asupra relației om-natură și a fragilității condiției umane", explică curatorul expoziției. „Viziunea artistică originală a lui Hokusai se manifestă în redarea scenelor de viață cotidiană, ce ocupă un loc semnificativ în economia imaginii și care au adus un plus de noutate seriei. Surprinse în diverse îndeletniciri, pe mare, la muncă sau în momente de odihnă, aflate în armonie sau în luptă cu natura, personajele lui Hokusai sunt realizate cu un realism mai puțin obișnuit pentru tradiția artistică japoneză".

Mai mult, „pentru amatorul de artă european, lucrările maestrului Hokusai prezintă un interes special datorită sintezei novatoare între limbajul plastic specific oriental și modul occidental de reprezentare perspectivală a spațiului". La patru ani după moartea artistului, o flotă americană pătrunde în Golful Edo și-i forțează pe insulari să se deschidă spre Occident. Astfel că, în opinia altor specialiști, opera lui Hokusai a reflectat ultima eră a istoriei japoneze înainte ca interacțiunea sa cu lumea vestică să schimbe complet traiectoria națiunii nipone.

PUBLICITATE

ALEXANDRU TOMESCU, VIOLONIST:

„Nu obosesc, ci mă energizez prin vraja lui Paganini“

Violonistul Alexandru Tomescu spune că prin integrala „Capriciilor“ lui Paganini cântate la vioara Stradivarius își depășește limitele, în cea mai mare provocare profesională și umană din cariera sa

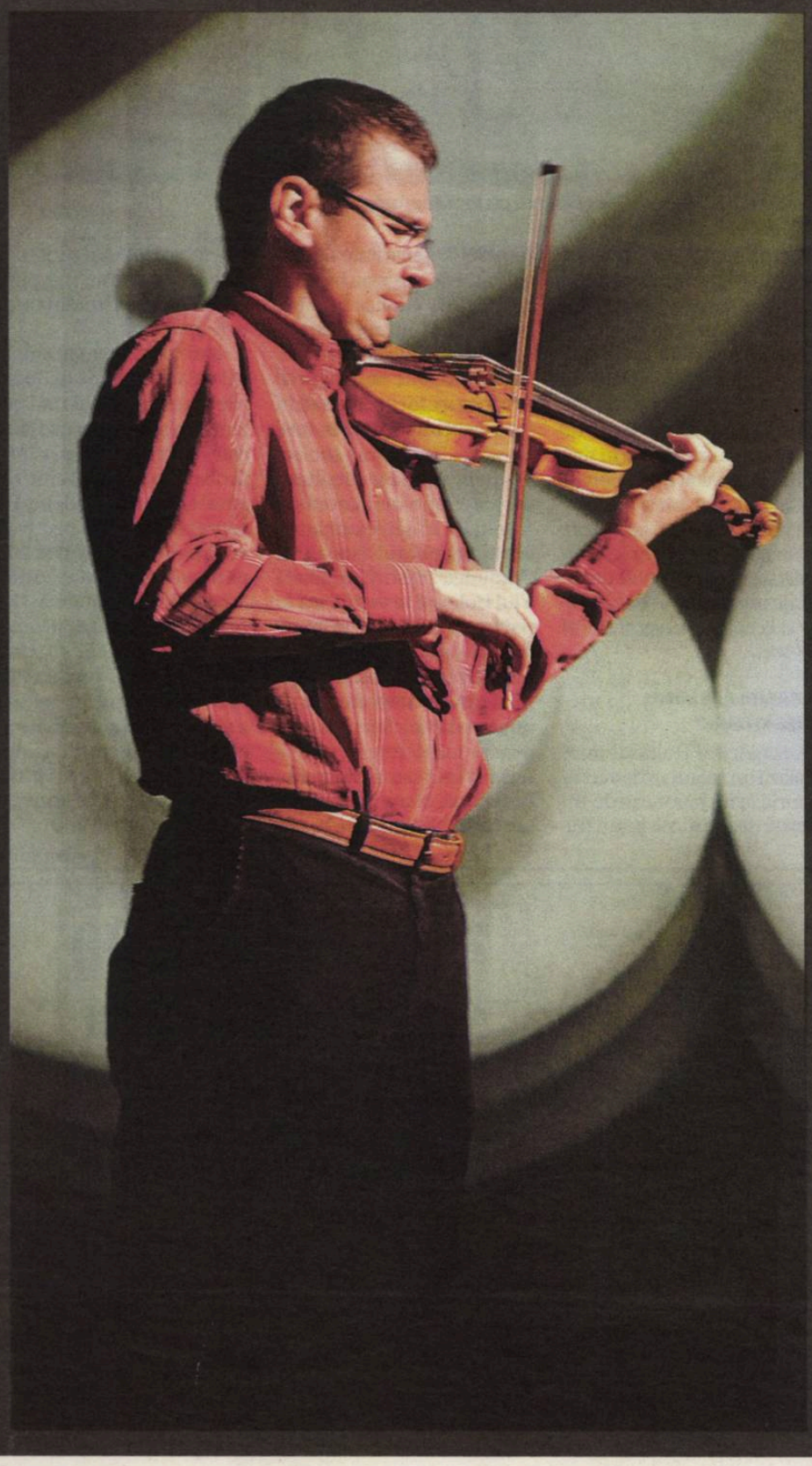

FOTOGRAFII: ARHIVA PERSONALĂ

Turneul „Paganini, înger sau demon?“, început la Iași pe 5 mai, se va desfășura în 14 orașe din țară, până la 29 mai. Mâine Alexandru Tomescu (34 de ani) va concerta la Pitești, pe 16 mai, la Timișoara, iar pe 19 mai, în București, la Sala Radio.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

„Adevărul“: Orice violonist visează să cânte integrala „Capriciilor“ lui Paganini. Ce ai găsit dincolo de dificultatea tehnică a acestei muzici convulsive și serafice în același timp?

Alexandru Tomescu: Într-adevăr, foarte puțini violoniști ajung să-și materializeze visul de a cânta o integrală a „Capriciilor“ lui Paganini. Nu e doar foarte greu, e tot ce s-a scris mai greu. Dacă reușești să cânți „Capriciile“ înseamnă că ai rezolvat toate problemele tehnice majore. Paganini le-a scris de-a lungul întregii sale vieți. Această muzică reprezintă cea mai fidelă operă a lui Paganini, îi regăsești în ea toată biografia, pentru că toate întâmplările din viața noastră au legătură cu ceea ce suntem noi într-un anumit moment. Totuși, dificultatea tehnică e doar învelișul superficial al „Capriciilor“, un fel de barieră care are rolul de a-i filtra, de a-i selecta pe acei care pot trece dincolo de această aparență. Am descoperit un Paganini surprinzător, în sensul în care el nu mai este acel compozitor atât de puternic influențat de opera italiană, de cantonetele în vogă la vremea respectivă, ci o personalitate mult mai complexă decât te-ai aștepta de la un om de secol XIX, un om foarte interesant, cu o muzică extrem de puternică.

În 2007 a câștigat, prin concurs, celebra vioară Stradivarius Elder - Voicu din 1702

Concertul durează neîntrerupt aproape o oră și jumătate...

Da, cânt o oră și 20 de minute, fără pauză. De ce să fac pauză? Există o acumulare de energie, de muzică, de tensiune, ar fi păcat să o tai, să o întrerup.

Rezișți totuși acestui ritm demențial pe care-l impune muzica lui Paganini? Cât de mult te transpui și te regăsești în aceste „Capricii“?

Am ajuns să mă cunosc mult mai bine pe mine însumi, mi-am descoperit limitele, am încercat să trec de propriile bariere fizice și psihice. Când făceam primele teste și repetam, am avut un fel de reținere în a-l cânta pe Paganini pentru că mi se părea că aș sparge o vrajă, ceva de dincolo de domeniul raționalului. După primele repetiții, nu eram încă pe deplin mulțumit de rezultat pentru că rămăsesem prea mult eu însumi. Pe parcurs, am început însă să intru în joc și în pielea lui Paganini. Când ai în program „Capriciile“ sale, ca interpret trebuie să devii Paganini, să cochetezi cu ideea de a fi Paganini.

S-a tot scris despre latura demonică a „Capriciilor“. Cum resimți această extremă spirituală până la urmă?

O, da, o mulțime de „Capricii“ au porecle, e unul care se numește, de exemplu, „Râsul diavolului“. Sunt în permanență tot felul de note, staccato, care seamănă cu chicote drăcești, categoric, extrem de grele. Lui Paganini îi plăcea să scrie niște jerbe de arpegii, de terțe incredibil de provocatoare și dificile, după care urmau octave angelice și suave. E vorba de o muzică bipolară, deloc calmă, în permanență există această pendulare între cele două extreme ale spectrului, însă de aici îi vine și frumusețea. Îmi place orice muzică ce nu te lasă indiferent, ce îți cere să te implici foarte mult în ea. Nici pe vremea lui Paganini, muzica lui nu lăsa pe nimeni indiferent.

CA UN PILOT DE FORMULA 1

Cum te-ai pregătit „să ataci“ această muzică tumultuoasă? De cât timp ai avut nevoie să-i distilezi esența?

Am studiat foarte mult și pe vioara mea, Transilvanius, pe care o folosesc în mod curent, un instrument modern, făcut de Silvian Rusu în 2011. Cu Stradivarius e mult mai la îndemână să cânt Paganini: multe probleme sunt deja rezolvate când trec pe vioara Stradivarius. E vorba de un alt gen de atac și de dozare a forței. Dispunând de aceste resurse, practic nelimitate de sunet, trebuie să ai cu vioara Stradivarius același gen de atenție pe care un pilot de Formula 1 trebuie s-o aibă cu mașina sa. În clipa în care forțezi cei 1000 de cai putere, o mașină nici nu poate să plece de pe loc. Trebuie să ai și forța, dar mai ales trebuie să știi să o dozezi, acesta este punctul crucial.

> Am descoperit o muzică irațională, cu o forță pasională uriașă, care rezonează extraordinar cu sensibilitatea mea.
>
> **Alexandru Tomescu**
> violonist

Cum ai reușit să obții tot acest echilibru?

Foarte mulți violoniști sunt obișnuiți să cânte pe instrumente moderne, pe care pot să le solicite fără vreo problemă. În clipa în care cântă pe un Stradivarius, muzicienii au senzația că de fapt instrumentul nu sună cum trebuie pentru că ei sunt obișnuiți să apese și, astfel, vioara este înecată. Eu am ajuns să stăpânesc această flexibilitate a sunetului, pentru că, în permanență, am trecut de pe vioară modernă pe Stradivarius, reușind să mă adaptez de fiecare dată. Sunt modalități de atac, de forță, de viteză și de energie foarte diferite – un parcurs fascinant, până la urmă.

Și acum ai simțit că te afli la o plenitudine tehnică și artistică, încât să înfrunți provocarea? Care este pentru tine cel mai dificil „Capriciu“?

M-am gândit că ar fi păcat să nu le cânt. Da, și am simțit că venise momentul să fac o asemenea integrală, dar să mă și autodepășesc. Mama mea s-a speriat când a văzut, la o repetiție, că le voi cânta fără întrerupere... De obicei, se cântă cel mai mult cinci „Capricii“ la un concert. Acum, în concertele din turneu, eu le cânt pe toate 24 - un caiet frumos de 60 de pagini... Dar acum că le-am învățat pe toate, ele au căpătat alt sens, se leagă unele de altele, am înțeles că există o comunicare între „Capricii“. Cred că de acum înainte le voi cânta numai toate deodată, pentru că, în integrală, se naște o tensiune fantastică. Categoric, cel mai dificil este „Capriciu 24“, este și singurul care are o temă cu variațiuni, după ce toate celelalte tratează o singură temă sau maximum două teme. Aici, în ultimul „Capriciu“, este un fel de potpuriu, un foc de artificii - toate lucrurile prin care am trecut sunt revăzute în mod spectaculos. Fiecare „Capriciu“ este totuși greu în felul său.

Nu ești obosit când ataci un nou „Capriciu“ după tot consumul anterior din interpretarea celorlate?

Asta e incredibil, nu obosesc, ci mă energizez cu Paganini. Pe măsură ce cânt, simt că devin din ce în ce mai bun, din ce în ce mai Paganini. Am descoperit o muzică pe care n-o bănuiam, cu o forță uriașă - o muzică pasională care rezonează extraordinar cu sensibilitatea mea.

TURNEU STRADIVARIUS 2011

DATA	ORAȘ	SALA	ORA
12 mai	Pitești	Casa de Cultură a Sindicatelor	19.00
14 mai	Craiova	Filarmonica „Oltenia“	19.00
16 mai	Timișoara	Capitol	19.00
19 mai	București	Sala Radio	19.00
21 mai	Cluj	Opera Maghiară	19.00
23 mai	Sibiu	Thalia	19.00
25 mai	Mediaș	Traube	19.00
26 mai	Dumbrăveni	Catedrala Armenească	19.00
27 mai	Tg. Mureș	Casa de Cultură „Mihai Eminescu“	19.00
28 mai	Reghin	Fabrica de instrumente Gliga	9.00
29 mai	Baia Mare	Rotary, Liceul de Artă	19.00

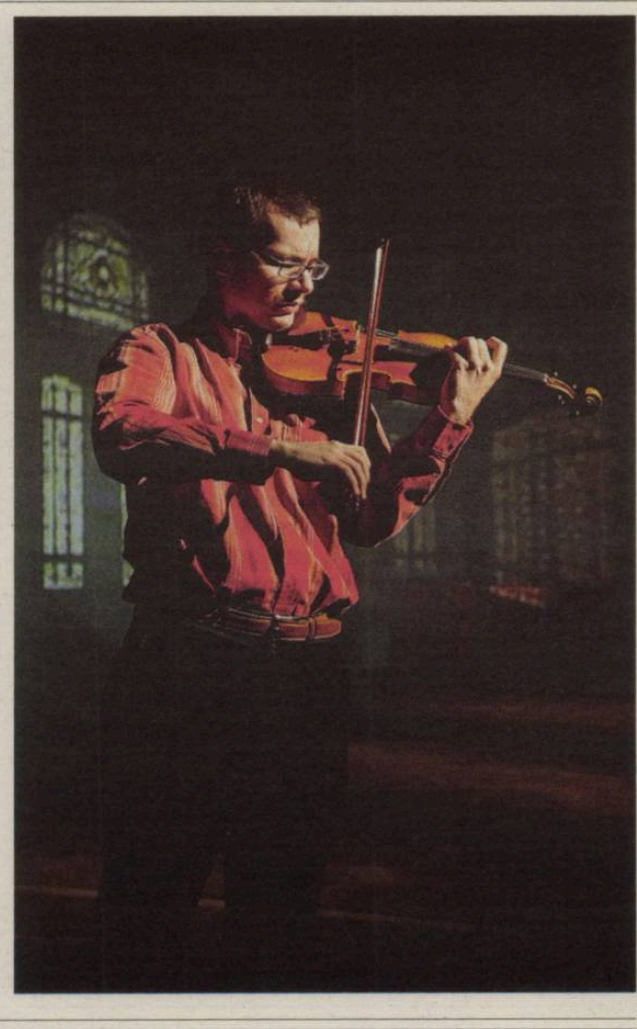

„De la 6 ani, mă tot joc cu vioara“

● Mama ta, Mihaela Tomescu, a fost prima ta profesoară de vioară. De la câți ani ți-a pus vioara în mâini?

● Da, mama este profesoară, organizează tot felul de acțiuni pentru tinerii muzicieni. La mine, a existat dintotdeauna această dorință de a cânta la vioară, la început mi se părea o jucărie nemaipomenită și voiam și eu să mă joc cu ea. Am început să cânt la 6 ani, de atunci încoace mă tot joc. A fi sau a nu fi muzician este o opțiune personală. Părinții greșesc, uneori, pentru că își îndeamnă copiii să facă lucruri care nu le plac. Mie însă mi-a plăcut să cânt la vioară. Noi, artiștii, suntem norocoși că putem practica o meserie din pasiune, din plăcere: există puține lucruri pe lume în care merită cu adevărat să crezi și să îți pui toate energiile pentru împlinirea lor.

● Când ți-ai dat seama că e o pasiune cântatul la vioară și că vei face o carieră din această vocație?

● Nu a fost niciodată un moment de ruptură – a fost o relație începută la 6 ani care continuă și astăzi. Evident că lucrurile s-au modificat în ceea ce privește relația mea cu instrumentul, însă energia, bucuria, spontaneitatea aceea inițială s-au păstrat. În majoritatea limbilor străine, cântatul la un instrument păstrează un termen echivalent cu cel al jocului: *to play*, în engleză, *jouer*, în franceză, *spielen*, în germană... Mi-a plăcut foarte mult o carte, „Homo Ludens“ a lui Huizinga. Tot ceea ce facem noi pe lume asta e o joacă, pe parcurs căpătăm niște parteneri care ne acceptă regulile jocului.

● Te-ai gândit la un moment dat să-ți alegi o altă profesie?

● E importantă distincția dintre amator și profesionist, mie îmi place cuvântul „amator“ pentru că include verbul „a iubi“. Și amatorii, dar în primul rând profesioniștii trebuie să-și iubească profesia, în clipa în care tu nu-ți iubești profesia deja ești îndepărtat de ceea ce se întâmplă acolo. Există un dar sau un talent pe care Dumnezeu l-a pus acolo, în fiecare, și de fiecare dintre noi depinde ce facem cu el. În clipa în care identifici talentul pe care-l ai, ai deja o imensă responsabilitate și trebuie să conștientizezi că Dumnezeu nu ți-a dat degeaba acest talent. Menirea mea este să cânt la vioară, o voi face cât timp îmi va sta în putință. Important este să fiu aici pe scenă. Mai târziu va fi încă și mai important să transmit celor tineri câte ceva din experiența mea.

● Majoritatea artiștilor suferă de vanitate și nu pot renunța la luminile rampei.

● Artiștii, tocmai din respect pentru tot ceea ce au construit, nu trebuie să deterioreze imaginea pe care o lasă în amintirea oamenilor. Și eu trebuie să recunosc că pe scenă am trăit cele mai frumoase momente ale existenței mele de până acum. Totuși, nu mă îmbată aplauzele. Nu intenționez să prelungesc la nesfârșit aparițiile pe scenă. Cred că un artist trebuie să rămână pe scenă atâta vreme cât este în plenitudinea talentului său.

● Povesteai că ai devenit propriul impresar...

● Da, pentru acest nou turneu Stradivarius, m-am ocupat personal de redactarea scrisorilor de intenție, de stabilirea interviurilor, de prezentarea proiectului pentru a găsi sponsori. Cred că am fost cel mai convingător și, într-adevăr, eram persoana cea mai potrivită să fac toate aceste lucruri, deoarece e proiectul meu și lucrez la el 24 de ore din 24 încă de pe 1 ianuarie. Am găsit o serie de mecena foarte importanți, dar a fost o muncă foarte intensă.

> Menirea mea este să cânt la vioară, o voi face cât timp îmi va sta în putință. (...) Din păcate, acum trăim un fel de întoarcere la vremea Renașterii, când artiștii trebuiau să facă de toate. Pentru mine însă este o mare satisfacție faptul că am reușit să organizez acest turneu.
>
> **Alexandru Tomescu**
> violonist

● Totuși, partea administrativă și de organizare nu e cronofagă, nu-ți răpește din timpul de studiu?

● Este cronofagă... La mine în geantă, pe lângă partituri, am netbookul, stickuri, agenda de întâlniri. Trăim un fel de întoarcere la vremea Renașterii, când artiștii trebuiau să facă de toate. Pentru mine însă este o mare satisfacție faptul că am reușit să organizez acest turneu. Nu am fost singur în tot acest efort: foarte mulți oameni, dintre care mulți mi-au devenit prieteni, m-au sprijinit pe tot parcursul organizării turneului. Pe lângă Fundația „Remember Enescu“, turneul este organizat în egală măsură de Quartz Media Production.

● Cum te modifică energia publicului în timpul concertelor?

● Există o energie în ambele sensuri. Sunt audiențe mai reci, mai entuziaste, mai reținute, chiar și la același concert, în aceeași sală. Întotdeauna e altfel, întotdeauna e o provocare. Pentru mine este mai importantă stabilirea unei comunicări spirituale cu cei din sală, să simt că pot capta atenția și sensibilitatea tuturor celor din jur. Important este să ajungem să trăim cu toții miracolul de a simți muzica de pe scenă, atunci se întâmplă un fenomen fantastic.

● Te-a decepționat, totuși, publicul vreodată?

● Artistul pe scenă este într-o poziție extrem de fragilă în raport cu orice influență exterioară. Simpla conștientizare a faptului că cineva a tușit, că cineva s-a foit și deja nu mai ești concentrat pe muzică. Am avut totuși, în urmă cu doi ani, norocul unei școli foarte dure: stația de metrou din Piața Victoriei 2. Părăsind temporar scena de concert, cu spațiul izolat și cu acustica ideală, dintr-odată, am fost într-un loc unde fiecare avea alte treburi. Era o hărmălaie și un vacarm de neconceput în sala de concert. Atunci am văzut pentru prima dată forța pură a muzicii. Muzica are acest dar de a atrage atenția oamenilor și de a-i duce altundeva. La metrou, deși oamenii erau grăbiți și aveau alt drum, unii s-au oprit să asculte, cu totul captivați de muzică. A fost o lecție foarte importantă.

Palmares de 100 de premii

●● Cu o carieră impresionantă, pe patru continente și peste 30 de țări, Alexandru Tomescu, în vârstă de 34 de ani, este liderul tinerei generații de violoniști români.

●● În mâinile tânărului artist se găsește celebra vioară Stradivarius Elder – Voicu din 1702, câștigată în urma unui concurs în 2007.

●● Împreună cu pianistul Horia Mihail a început în 2007 o serie de turnee naționale. În urma turneului Stradivarius 2009, desfășurat în 14 orașe din România, Alexandru Tomescu și Horia Mihail au strâns peste 120.000 de euro pentru Asociația Nevăzătorilor din România.

●● „Romanian Piano Trio“ – Alexandru Tomescu, Horia Mihail, Răzvan Suma – este un ansamblu cameral ce s-a impus rapid pe scena românească și internațională prin numeroase turnee, concerte și recitaluri.

●● Cel mai recent disc, înregistrat împreună cu pianistul Horia Mihail, se numește „Romantic Stradivarius“ și cuprinde sonate de Edvard Grieg, Robert Schumann și Johannes Brahms.

●● Palmaresul lui Alexandru Tomescu numără peste 100 de premii I naționale și nu mai puțin de 26 de distincții internaționale, la concursuri de prestigiu precum: „Niccolo Paganini“ (Italia), „Pablo Sarasate“ (Spania), „Marguerite Long – Jacques Thibaud“ (Franța) sau „George Enescu“ (România).

●● De-a lungul a peste 20 de ani de activitate concertistică, acordurile viorii tânărului român au răsunat în cele mai mari săli de concerte ale lumii: Carnegie Hall – New York, Concertgebouw – Amsterdam, Berliner Philarmoniker, Théâtre des Champs-Élysées – Paris sau Metropolitan Arts Center – Tokio, alături de orchestre de prestigiu conduse de dirijori celebri: Kurt Masur, Valery Gergiev sau Christoph Eschenbach. ✪

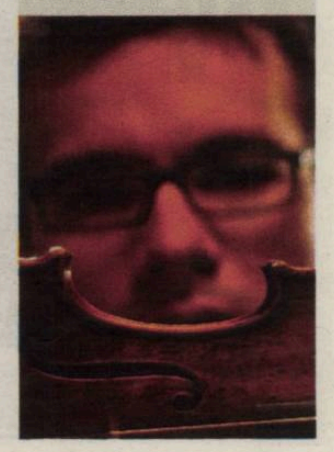

TELE-TEXT

Cea mai violentă scenă

Cezar Paul-Bădescu

Am văzut pentru prima dată filmul „Reservoir Dogs“ prin 1995, într-un apartament înghesuit din strada Feteşti, undeva, pe la marginea Bucureştiului. Pe vremea aceea, acolo locuia Cristi Puiu. El avea o adevărată colecţie de filme de calitate, pe care le cumpărase, pe casete video, din Elveţia, şi din când în când îmi punea să văd câte o bijuterie din cinemaul experimental, independent sau nonconformist. Tarantino îşi lansase cu un an în urmă cel de-al doilea film al său, „Pulp Fiction“, şi făcea figură de copil teribil al cinemaului.

Am văzut multe filme cu imagini şocante - şi înainte, şi după vizionarea respectivă din sufrageria lui Puiu - dar există o scenă în „Reservoir Dogs“ care mi s-a întipărit în minte şi pe care o consider şi acum cea mai violentă din câte mi-a fost dat să văd în vreo producţie cinematografică. Asta în ciuda tuturor eviscerărilor, decapitărilor sau torturilor medievale pe care mi le-au arătat alte filme.

În scena de care vorbesc, se întâmplă lucruri mult mai soft decât acestea. Suntem într-o hală părăsită, şi avem trei personaje: unul e întins pe jos, într-o baltă de sânge (fusese împuşcat în burtă), altul e legat de un scaun şi are o bandă lipită peste gură, iar altul, în cămaşă albă, tocmai scoate un brici din cizmă. În ciuda briciului, pare un băiat simpatic. Mai mult, se gândeşte să facă şi atmosferă şi caută la radio o melodie fainâ. O găseşte şi începe să danseze relaxat. Pare că nu vrea altceva decât să se bucure de melodia aceea. La un moment dat, se opreşte din dans, se apropie de cel legat de scaun şi-i taie o ureche. Victima geme înfundat. După ce termină treaba, îl vedem pe torţionar cu urechea în mână. Face glume cu cel de pe scaun şi i se adresează spunând ceva urechii pe care-o are în mână. Pare în continuare un băiat simpatic. Îi spune celui legat „nu pleca, mă întorc imediat“ şi iese din hală să ia o canistră de benzină. Se apropie apoi tot în paşi de dans de victimă şi o stropeşte cu benzină. În fine, scena se termină înainte să-i dea foc, pentru că cel care părea mort, al treilea personaj, îl împuşcă pe torţionar.

Obişnuiţi cu grozăviile din alte filme, aţi putea spune că nu se întâmplă mare lucru. În fond, victima îşi pierde doar o ureche... Combinaţia dintre această ureche tăiată cu briciul şi dans este însă de o perversitate cruntă, pe lângă care crimele din restul filmului (şi din alte producţii cinematografice) par apă de trandafiri. Este la fel ca urechea găsită în iarbă din „Blue Velvet“-ul lui David Lynch, care te îngrozeşte mai mult decât o duzină de monştri fioroşi.

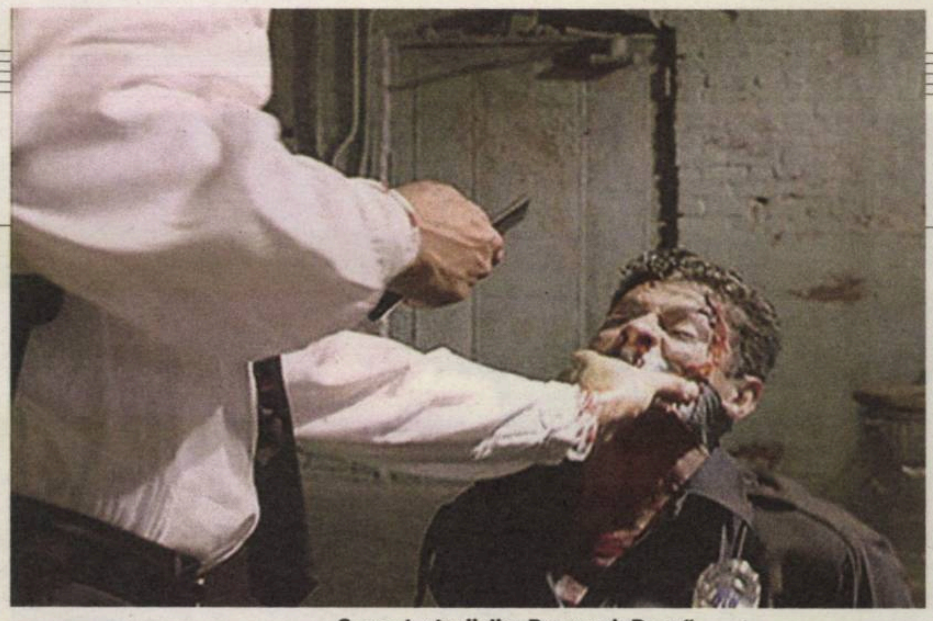

Scena torturii din „Reservoir Dogs“

Info
Reservoir Dogs
(SUA, 1992)
Regia: Quentin Tarantino
Cu: Harvey Keitel, Tim Roth, Quentin Tarantino, Steve Buscemi, Michael Madsen, Chris Penn, Lawrence Tierney
TVR Cultural, vineri (13 mai), ora 22.30

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
11 mai

21.30 HBO
DOCUMENTAR
Căutare (România, 2010)
Regia: Ionuţ Piţurescu.

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ

Cosi fan tutte
de W.A. Mozart (Partea I)
Regia: Roberto de Simone
Dirijor: Riccardo Muti
Cu: Barbara Fritolli, Angelika Kirchschlager, Bo Skovhus, Michael Schade, Ansamblul Operei de Stat din Viena, 1996.

Joi
12 mai

23.00 TVR 2
EMISIUNE
Filmul scurt pe 2
Un regal de producţii ale genului: filme de scurtmetraj deţinătoare de premii, filme de arhivă.

1.00 TVR CULTURAL
SERIAL

Heimat (Germania, 1984)
Ep. 5, 6
Regia: Edgar Reitz
Cu: Marita Breuer, Eva Maria Schneider, Kurt Wagner.

Vineri
13 mai

23.10 TVR 1
FILM

Where the Truth Lies
(SUA, 2005)
Regia: Atom Egoyan
Cu: Kevin Bacon, Colin Firth, Alison Lohman.

0.50 HBO
FILM
Aurora (România, 2010)
Regia: Cristi Puiu
Cu: Cristi Puiu, Clara Vodă, Valeria Seciu, Luminiţa Gheorghiu, Catrinel Dumitrescu.

Sâmbătă
14 mai

20.00 PRO CINEMA
FILM

Million Dollar Baby
(SUA, 2004)
Regia: Clint Eastwood
Cu: Clint Eastwood, Hilary Swank, Morgan Freeman.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Don't Drink the Water
(SUA, 1994)
Regia: Woody Allen
Cu: Woody Allen, Edward Herrmann, Julie Kavner.

Duminică
15 mai

20.10 TVR 2
FILM

Pantera roz (SUA, 1963)
Regia: Blake Edwards
Cu: Peter Sellers, David Niven.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
După nuntă
(Danemarca, 2006)
Regia: Susanne Bier
Cu: Mads Mikkelsen, Sidse Babett Knudsen, Rolf Lassgîrd.

Luni
16 mai

20.00 HBO
FILM

The League of Extraordinary Gentlemen (SUA, 2003)
Regia: Stephen Norrington
Cu: Sean Connery, Shane West, Stuart Townsend.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Mica Dorrit (Marea Britanie, 2008) Ep. 1, 2
Regia: Adam Smith
Cu: Claire Foy, Tom Courtenay, Matthew MacFadyen.

Marţi
17 mai

21.30 HBO
MUSICAL
Rent: Filmed Live on Broadway (SUA, 2008)
Regia: Michael John Warren
Cu: Will Chase, Shaun Earl, Eden Espinosa.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU

Sfântul Mitică Blajinul
de Aurel Baranga
Regia: Nae Cosmescu
Cu: Petre Gheorghiu, Stela Popescu, Amza Pellea, Dem Rădulescu, Tamara Buciuceanu.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit*
0800.800.111

Forbes România
îţi aduce la începutul fiecărei luni suplimentul Forbes LIFE

Forbes LIFE – noua publicaţie de lifestyle unde veţi găsi ce e mai bun din toate: gastronomie, modă, călătorii, orologerie, design, auto. Cu alte cuvinte, secretele good life, niciodată aparenţele!

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente şi informaţii sunaţi la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice reţea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la **0318.200.200**, număr cu tarif normal.

RESTITUTIO

„Portretul lui Dorian Gray“, necenzurat

La aproape 121 de ani de la apariție, romanul lui Oscar Wilde s-a tipărit pentru prima dată într-o ediție nemodificată după principiile pudibonderiei victoriene

Grație acestui gest restitutiv, criticii și istoricii literari, dar și amatorii de literatură decadentă au acum la dispoziție un document valoros.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Realizată de Nicholas Frankel, profesor de literatură engleză la Virginia Commonwealth University, ediția necenzurată a apărut la sfârșitul lunii trecute, sub titlul „The Picture of Dorian Gray: An Annotated, Uncensored Edition“. Potrivit editorului, citat de cotidianul „The Guardian“, a venit vremea „să se scoată din dulap“, pentru cititorii din secolul XXI, textul autentic al lui Oscar Wilde. Până la momentul acestei noi apariții, numai specialiștii în opera celebrului scriitor englez și cercetătorii care s-au aplecat asupra manuscriselor știau, susține editorul, că romanul, așa cum l-au parcurs cititorii din lumea întreagă, este o versiune în care au intervenit primul editor, dar și Oscar Wilde însuși.

DE FRICA MORALITĂȚII VICTORIENE

În 1890, când a apărut „Portretul lui Dorian Gray“, inițial în „Lippincott's Monthly Magazine“, editorul J.M. Stoddart a „curățat versiunea originală de sintagme din care transpărea homosexualitatea autorului, precum și de expresii care sugerau sentimentele de natură homoerotică ale pictorului Basil Hallward pentru Dorian Gray. Autorul acestei ediții necenzurate, tipărite la Harvard University Press, a explicat că, în manuscrisul autentic, homosexualitatea pictorului Basil Hallward are un grad mult mai ridicat de transparență.

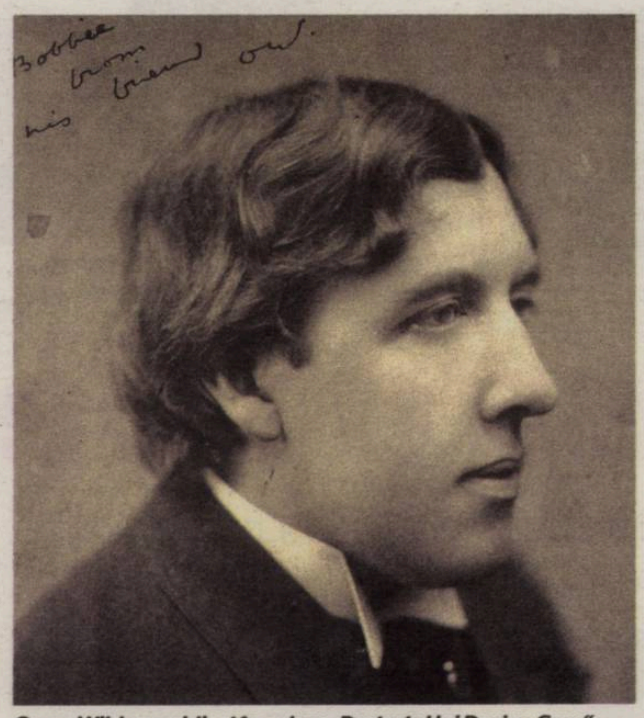

Oscar Wilde a publicat în volum „Portretul lui Dorian Gray“, singurul său roman, în 1891

Motivul acestei hotărâri a fost, desigur, dorința de a transforma romanul într-unul „acceptabil și pentru cititorii cei mai pretenți-oși“. „Te-am adorat, e adevărat, cu mult mai multă dragoste decât ar trebui să-i dăruiască un bărbat unui prieten. Într-un fel, nici n-am iubit niciodată vreo femeie“, astfel îi vorbește pictorul lui Dorian Gray în varianta inițială. În cea „curățată“, această frază a devenit „Din clipa în care te-am cunoscut, personalitatea ta a avut o înrâurire ieșită din comun asupra mea“.

Cenzorul dornic să-i facă pe plac publicului victorian a eliminat și aluziile la iubitele protagonistului. Prin urmare, întrebarea „Sybil Vane este iubita ta?“ a fost transformată în „În ce relații ești cu Sybil Vane?“.

După publicarea variantei deja corectate, din care editorul a șters și propoziții întregi, Wilde a fost nevoit să intervină el însuși în text, înainte de apariția romanului în volum, din cauza cronicilor care vorbeau despre o „carte otrăvită, plină de duhorile putrefacției morale și spirituale“. Mai mult, înainte de publicarea textului în volum scriitorul a adăugat un capitol întreg, cel în care actrița Sybil Vane îi vorbește mamei cu patos despre necunoscutul arătos care-i face curte. Tot atunci Wilde a inserat scenele finale, care zugrăvesc atmosfera încărcată de aburii opiului și de crimele săvârșite în cartierul londonez East End.

PUBLICITATE

La Bratislava, cu Marilena Luță-Țiprigan

●● Voiam să învăț o limbă „exotică", așa încât, în 1996, eram studentă la slovacă-engleză la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București. În anul I, obțineam una dintre cele cinci burse de merit acordate de Universitate și o bursă de studii complete în Slovacia. După anul pregătitor, am fost admisă la Facultatea de Filosofie a Universității „Comenius" din Bratislava, unde, în 2003, obțineam două diplome de licență. În 2002, am primit un premiu pentru cea mai originală interpretare a unui autor slovac. În 2008, am susținut teza de doctorat, cu „Magna cum laude". În prezent, sunt lector doctor la Universitatea din București, pregătesc pentru publicare teza de doctorat și administrez propriile agenții de traduceri.

Turn dintr-o fortăreață a Castelului Devin FOTO: SHUTTERSTOCK

● **Palatul Prezidențial sau Palatul lui Grassalkovic.** A fost construit în stil rococo în timpul domniei Mariei Tereza, când aristocrația maghiară, inspirată de Palatul Versailles, începea să clădească primele palate fără fortificații, cu grădini splendide, împodobite cu sculpturi.

● **Slovak Pub.** Aici, pereții „povestesc" istoria culturii slovace, iar gazdele servesc *bryndzové halušky*, mâncarea specific slovacă, un fel de găluște cu brânză de burduf, bere din belșug, *kofola* (cola slovacă) și parfumata supă de usturoi în coajă de pâine.

● **Castelul Devín.** De pe fosta fortăreață romană se văd apele întunecate ale Moravei vărsându-se lin în Dunăre într-un peisaj crud, virginal.

Frumoasa de pe Dunăre

✱ În Bratislava m-au fascinat de la început melanjul cochet, armonios, discret de stiluri arhitecturale, dar și oamenii harnici, disciplinați și politicoși, mândri de țara lor

Bratislava, „frumoasa de pe Dunăre", situată la doar 65 km de Viena, 180 km de Budapesta și 330 km de Praga, rămâne orașul sufletului meu.

Marilena Luță-Țiprigan

Perspectivă din centrul vechi al orașului FOTOGRAFII: SHUTTERSTOCK

Mireasă în fața Castelului Bratislavei

Cumil, soldatul din canal

●● Veneam dintr-o țară postcomunistă și mă așteptam să regăsesc în Bratislava aceeași mentalitate specifică fostelor țări socialiste, aceeași mistică a omului copleșit de fatalitate, mustind de ură anticomunistă, trăind cu fervoare primele campanii electorale de după Revoluție, intrigat de inevitabila aliniere la capitalism, derutat și poate chiar complexat în vecinătatea fârtaților cehi, a maghiarilor revendicativi, a austriecilor de mult prosperi. Slovacii, însă, m-au întâmpinat amintindu-și cu respect de refuzul lui Ceaușescu de a invada Cehoslovacia în 1968, oripilați de soarta dictatorului executat cu cinism în Ajunul Crăciunului, animați de ambiția de a arăta Europei că separarea de Cehia a fost o opțiune firească, benefică pentru un popor demn, patriot, tenace.

MUZICA CEASURILOR

Fostă capitală a Imperiului Austro-Ungar în timpul războaielor antiotomane, Bratislava sau Pressburg pentru nemți sau Poszony pentru unguri a fost orașul acestor trei națiii timp de câteva secole, de unde și varietatea toponimică asociată capitalei slovace, bântuită de trilingvism.

Catedrala Sf. Martin, restaurată în stil gotic în urma incendiului din 1833, este locul în care au fost încoronați numeroși monarhi unguri, printre care și Maria Tereza. Mândri de istoria capitalei, în fiecare an, la începutul lunii septembrie, slovacii refac ritualul primei încoronări în Bratislava, cea a lui Maximilian al II-lea de Habsburg din 8 septembrie 1563.

Vizavi de catedrală, pe strada Židovská, Casa Bunului Păstor, o clădire în stil rococo din 1760, adăpostește Muzeul Ceasurilor, unul dintre locurile mele preferate. Aici, fiecare ceas vechi arată... ora exactă, limbile ceasului se împreunează în unghiuri ample sau ascuțite, creează iluzia timpului obiectiv, proiectat în epoci și spații diferite, surprinse pe etichetele îngălbenite, scrise la mașină, din josul fiecărui exponat, încât nu poți să nu te întrebi dacă nu cumva sfârșitul e atunci când toate ceasurile de pe pământ se așteaptă unul pe celălalt pentru a arăta aceeași oră.

ČUMIL, SOLDATUL-SIMBOL

Slovacii preferă gălușteleși supa de usturoi

De la Muzeul Ceasurilor, trecând pe lângă biserica ortodoxă, se ajunge la Castelul Bratislavei, simbolul orașului, o clădire pătrată, cu patru turnuri, ca o masă întoarsă, opera maestrului Konrad von Erlingen (1430). Reconstruit în secolul al XX-lea, castelul a revenit la forma sa din secolul al XVIII-lea, când devenea reședința oficială a împărătesei Maria Tereza. Situat pe cea mai înaltă colină, castelul oferă priveliștea orașului scindat: pe unul dintre malurile Dunării, cochetele clădiri cu acoperișuri cărămizii din Centrul Vechi, pe celălalt mal - cartierul proletar Petržalka. Între ele - fluviul cu vaporașe pline de turiști, peste care veghează demiurgic „Farfuria zburătoare", silueta futuristă a restaurantului „Bystrica" de pe Podul Nou, unde turiștii se înghesuie pentru a admira, de la zeci de metri înălțime, capitala slovacă.

De la castel până în Centrul Vechi - doar câțiva metri. Străduțe înguste, încoronate de arcade cu lampadare, șerpuiesc docil printre vechile vinării ca-ntr-un labirint. Altele culeg murmurul discret al localnicilor de la terasele cochete, al turiștilor dornici să se fotografieze lângă statuia lui Napoleon din fața Ambasadei Franței, sau a lui Schöner Náci, personaj real din teatrul străzii, sau a lui P. O. Hviezdoslav, poetul național slovac, sau a lui Cumil, soldatul haios și obraznic din canal.

PAȘII LUI MOZART ȘI AI LUI LISZT

Centrul Vechi și pastelat al Bratislavei te poartă prin toate stilurile arhitecturale cu un soi de modestie, pioșenie, pudoare, fără ostentație, fără aroganța marilor capitale: Poarta lui Mihai, un turn gotic din secolul al XIV-lea cu statuia arhanghelului Mihail pe turla barocă, Palatul lui Leopold de Pauli, unde, invitat de familia Eszterházy, Franz Liszt avea să-și cucerească gazdele și să primească în dar jurnalul lui Haydn, Academia Istropolitana, cea mai veche universitate slovacă fondată de Matei Corvin în 1465, Palatul lui Pálffy în stil baroc de pe strada Ventúrska, unde, la vârsta de șase ani, Mozart susținea un concert uluitor, Piața Principală cu statuia lui Maximilian, Vechea Primărie cu superba sa curte interioară, Palatul Primațial în stil neoclasic.

Dar, înainte de toate, pentru mine, Bratislava este orașul în care am descoperit un alt fel de învățământ, în linia tradiției inițiate de Comenius, de care slovacii sunt atât de mândri. Astfel, am ajuns să predau limba slovacă. ⊗

Biblioteca ASTRA - SIBIU

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 18 mai 2011
Anul XVIII, Nr. 1078, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

În pat cu Elena Ceaușescu

Expoziția Marilenei Murariu de la Simeza este un teribil pamflet artistic la adresa mizeriei din spațiul politic postdecembrist, văzut ca o continuare a trecutului securisto-comunist.

ARTE VIZUALE ➔ PAGINA 11

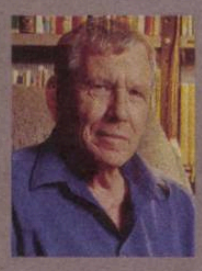

Lumea stranie a lui Oz

În „Scene de viață campestră", volumul prozatorului israelian **Amos Oz (foto)**, care apare și-n librăriile din România, oamenii, întâmplările și locurile rămân mereu niște necunoscute.

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Promisiune îndeplinită

Noul spectacol regizat de **Alexandru Darie (foto)**, după F. M. Dostoievski, la Teatrul Bulandra, aduce în scenă actori ca Tamara Buciuceanu-Botez, Virgil Ogășanu, Ion Besoiu, Mihai Constantin, Marian Râlea.

REPORTAJ ➔ PAGINILE 8-9

Filosoful actualității

Pascal Bruckner vorbește, într-un interviu acordat în exclusivitate pentru „Adevărul literar & artistic", despre tirania intimității pe care-o trăim în vremurile actuale, despre nociva combinație dintre iubire și politică sau despre limitele pe care-i place să le depășească în viață. ➔ PAGINILE 12-13

FOTO: AFP

4-3 pentru Maroc

➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06475

IERI ȘI AZI

Beția la femei – de la interdicție la recomandare

Dana G. Ionescu

Ieri. Michel Onfray scrie în „Rațiunea gurmandă. Filozofia gustului" (1995): „De la Codul lui Hammurabi la Codul lui Napoleon, revăzut și corectat de câțiva emanați de puterea socialistă, trecând prin versetele Bibliei și suratele Coranului, acordul este total: beția este condamnabilă, oricare ar fi motivul ei. Primele vizate sunt femeile, căci falusul lui Noe nu-i departe. Cu uterul lor în delir, ele au permis clinicienilor din epoca freudiană și chiar lui Freud în persoană să pună la punct conceptul de isterie. Etimologia ne semnalează că toate nefericirile femeilor și ale noastre personale deopotrivă vin de acolo că ele au în acel drăcesc mușchi striat un instrument curios, care, cu salturile lui cu tresăririle și deplasările, alunecările și alte ghidușii pe care le face, induce umori fantastice și lunatice – legate de lună... Dacă-l mai pui și puțin în contact cu etanolul, te poți aștepta la tot ce-i mai rău. Dacă bătrânul din Arcă a dat pe gât atât încât și-a arătat mădularul, avem toate motivele să ne temem de frenezia uterină la care ar duce fără doar și poate utilizarea alcoolului. Romanii, de pildă, nu glumeau cu treburile astea, așa încât în jurisprudența lor exista o clauză – *ius osculi* –, într-un fel dreptul de a asculta, care le permitea bărbaților să-și apropie fața de nevestele lor ca să le simtă răsuflarea și să verifice dacă gustaseră, de nu cumva și mai mult, vinul de Falerno al soților lor. Orice consum de alcool dovedit putea să însemne pentru amărâtă în cel mai bun caz repudierea sau, în cel mai rău, moartea în regulă. La vremea ei, soția lui Egnatius Maetenius, odihnească-se în pace, a simțit-o pe propria-i piele. Crima a fost iertată de Romulus în persoană..."

Azi. Consumul de alcool în rândul femeilor n-are motive să se plângă. Survenită târziu, în istorie, așa-numita „emancipare" a femeilor a răsturnat dacă nu mentalitatea despre acele reprezentante ale „sexului slab" care iubesc pasional licoarea lui Bacchus, cel puțin situația. În mileniul al III-lea d.Ch., alcoolul nu mai este deloc apanajul „sexului tare". Viața de zi cu zi o arată, statisticile o confirmă. Asociat de-a lungul tradiției milenare cu virilitatea, a rămas de multicel fără monopol masculin. Iar consumul în exces s-a „efeminat" considerabil. Cu toate astea, mentalitatea inițială dăinuie: în brațele lui Bacchus, o femeie este și acum percepută ca fiind mai dizgrațioasă decât un bărbat în aceeași stare. Rezultantă a unui bagaj cultural moștenit, percepția colectivă este în continuare „discriminatoare", ca să folosim un cuvânt drag viziunii obtuze promovate de „corectitudinea politică".

Femeile de azi stau bine la consumul de alcool

În lumea noastră, femeile beau zdravăn. Campioane sunt, de câțiva ani, englezoaicele, care încep la o vârstă fragedă. Străzile Londrei sunt pline, seară de seară, de june și mai puțin june pentru care mersul nu e deloc floare la ureche. Beția de după serviciu și mai ales cea de weekend a devenit sportul preferat al englezoaicelor. Între 1998 și 2006, numărul femeilor amatoare de bere a dublat, spun statisticile din Marea Britanie, care semnalează că această stare de fapt a atras o alta: creșterea cu 81% a numărului de violențe comise de femei aflate sub influența alcoolului. În 2007, 8.000 de englezoaice au primit sentințe de condamnare pentru săvârșirea infracțiunii de „vătămare corporală".

Prezenta stare de fapt nu e numai „acceptabilă și acceptată", cum susțin sociologii. Departe de cenzura mentalitară, care a impus, secole întregi, autocenzura, omul contemporan, întors la hedonismul cu rădăcini precreștine, chiar apreciază strădania femeilor de a-și pierde feminitatea. Sau de a se despărți de accepțiunea tradițională a acesteia. Astfel încât în unele cercuri nu să bei un pahar e *cool*. *Cool* e să te îmbeți – o mentalitate care se regăsește în rândul adolescentelor și al adolescenților, al corporatiștilor sau al corporatistelor, al vedetelor... Unde mai pui c-o cere corectitudinea politică. De ce să aibă numai bărbații privilegiul de a fi asociați cu beția, când și femeile se pot îmbăta? Adică nu sunt „egali"? ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

O doamnă nepereche

Deși dintr-o pătură socială de unde nu să prea ivesc talente, Nuovina, dulcea și încântătoarea Nuovina, în acești zece ani din urmă a știut, mulțumită deșteptăciunii și talentului său natural, să se ridice și să fie privită ca o falâ a scenelor din Occident.

Născută în nordul Moldovei la decembrie 1866, Margareta Zina Diamandy, numele ei de domnișoară, și-a făcut studiile la Iași la pensionatul Sacre-Coeur și de-abea ajunsă la vîrsta de cinci-spre-zece ani să căsători cu secretarul legațiunii romîne de la Bruxelles, Uhrynowski.

După cinci ani divorsînd începu, după îndemnul vestiților compositori Delibes și Massenet, a sa deda cu totul studiului musicei sub direcțiunea D-lui și D-nei Victor Maurel.

Atunci s'a hotărît a îmbrățișa cariera teatrală și luă numele de: *Nuovina*.

Îi trebuia însă o scenă unde să debuteze. Norocul o ajută: Massenet dorind ca să-și vadă jucată la Bruxelles opera sa *Esclarmonde* să gîndi la Nuovina. Ea fu angajată la teatrul *Monnaie*, unde la 27 Noembrie 1889 debută în *Esclarmonde*, și dintr'o dată știu să atragă asupra-și atențiunea cunoscătorilor de musică.

În Bruxelles, în cei trei ani de la început, a creat pe lîngă eroina din *Esclarmonde* și alte roluri ca Margareta din *Faust*, Salambo, Zerlina din *Don Juan*, Rezia în *Oberon* de Weber, Julieta din vestita operă a lui Gounod, Elsa din *Lohengrin*, Santuzza din *Cavalleria rusticana* a lui Mascagni.

În 1893 juca la Opera-Comică din Paris în *Kassya* a lui Delibes; dar și ea, și opera trecură neobservate și după opt representații Nuovina să reîntoarse la Bruxelles.

Întoarsă din nou în Belgia creă pe Carmen și pe Francisca din „l'Attaque du monlin".

De-atunci cutreieră lumea întreagă și pretutindeni seceră aplausele iubitorilor de musică aleasă.

Cu toate încercările ei din 1895 și 1897, Nuovina ramase aproape necunoscută la Paris. Anul acesta în urma strălucitelor representații date la Opera-Comică și-a căpătat și consacrarea Parisului.

Direcțiunea Teatrului nostru național a avut fericita idee de a o angagia pentru o serie de representanții în stagiunea aceasta. Răbdare dar, în curând ne revine *Nuovina*, dulcea și încîntătoarea **Nuovina** pe care am ascultat-o deja anul trecut. ✪

(Articol publicat în „Adevărul de Joi", 15 octombrie 1898)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Epoca Nuovinei

Tradiția teatrului liric românesc se întinde pe mai mult de două secole. Încă din 1772, la București, era semnalată prezenta unei trupe de operă, iar mai târziu, în 1836, concertul de sfârșit de an susținut de elevii Școlii de Muzică și Declamație atrăgea atenția nu doar asupra frumuseții muzicii de operă, ci și a unor tinere talente precum Eufrosina Vlasto, care avea să facă o carieră internațională.

În cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea mulți alți interpreți români și-au câștigat celebritatea pe renumite scene ale lumii: Elena Teodorini, Hariclea Darclée, Margareta Iamandi-Nuovina, Zina de Nori sau Grigore Gabrielescu.

Puternica mișcare a „inteligheției" care dorea constituirea unei culturi naționale determinase constituirea Societății Filarmonice din București în 1833, care avea secții de actorie, literatură și muzica, cât și clase de canto și balet. De altfel, trei ani mai târziu, în 1836, studenții acesteia au prezentat opera „Semiramide" de Rossini.

Numărul muzicienilor a crescut considerabil după fondarea Academiei de Muzică din București (1864). Astfel, tinerii absolvenți au avut șansa de a interpreta mai mult decât roluri mici în spectacolele de operă susținute de companii italiene, franceze sau germane aflate în turneu în Principatele Romane. Însă cei mai talentați dintre eu au părăsit țara și s-au afirmat în străinătate: Euphrosyna Vlasto (aclamată sub pseudonimul „La Marcollini"), Elena Teodorini, Grigore Gabrielescu, Dimitrie Popovici-Bayreuth, Giovanni Dimitrescu, Margareta Iamandi-Nuovina sau Zina de Nori. Toți aceștia au cântat și s-au afirmat la Scala din Milano, Metropolitan Opera din New York sau la Operele din Sankt Petersburg, Bayreuth sau Rio de Janeiro.

Margareta Iamandi-Nuovina

Din păcate, lipsită de un sprijin subvenționat, această companie și-a încetat activitatea în 1902. Însă pasiunea publicului pentru arta lirică a fost întreținută de alte companii particulare înființate de elevi ai lui George Stephănescu, dar și de interpreți faimoși români și străini. Astfel, susținerea spectacolelor de operă s-a impus de la sine, devenind o necesitate culturală. ✪

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți: Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă: București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

CARTE

Stranietatea de zi cu zi

Oamenii, întâmplările, obiectele și locurile rămân mereu niște necunoscute în spațiul ficțional al lui Amos Oz

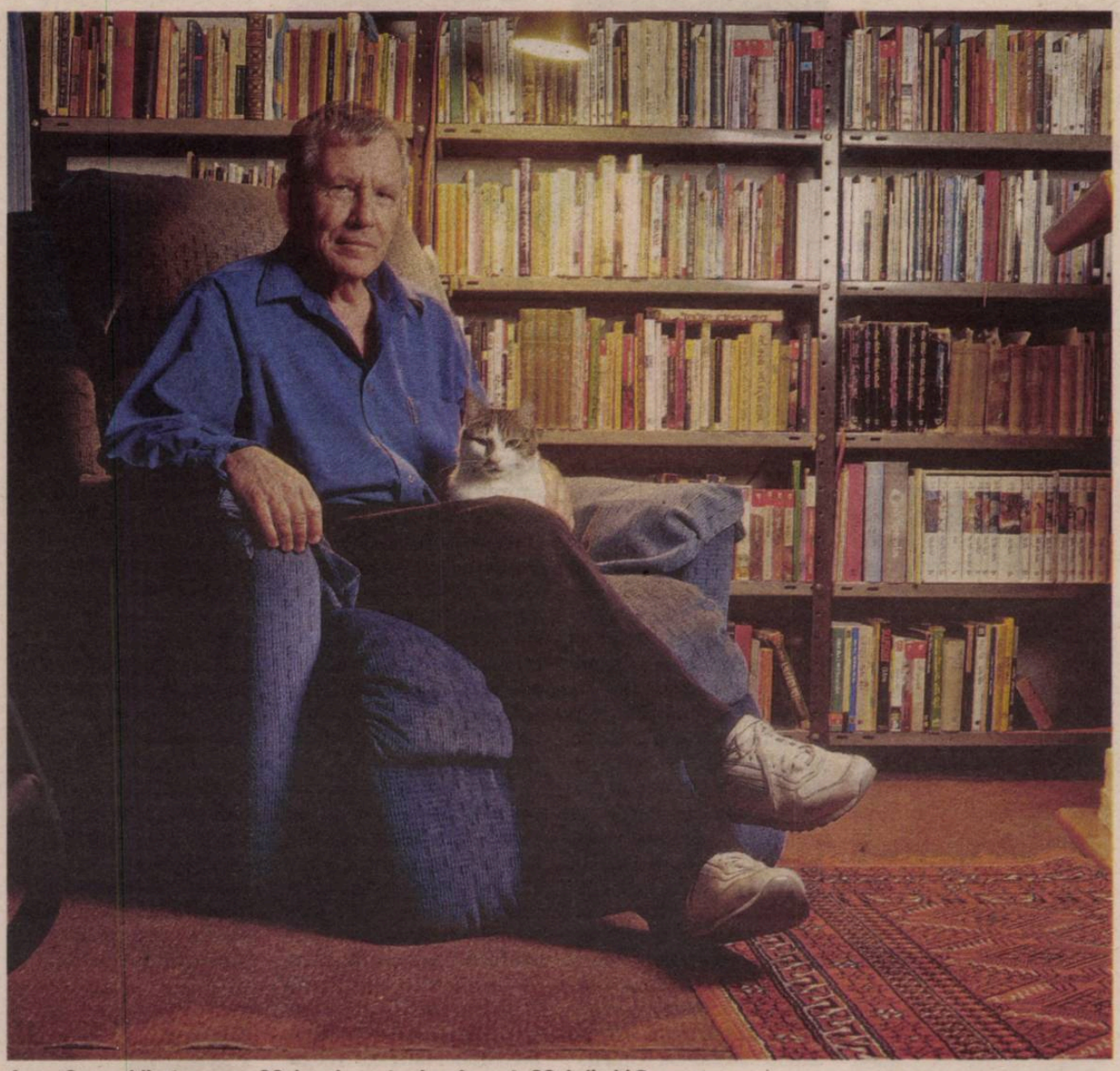

Amos Oz a publicat aproape 30 de volume, traduse în peste 30 de limbi FOTO: AFP

„Scene de viață campestră", cea mai recentă carte a cunoscutului prozator israelian, apare în librăriile din România.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

Volumul confirmă victoria unui scriitor care a cucerit deopotrivă cititorul profesionist și cititorul amator, victorie care se datorează faptului că Amos Oz nu este – prin literatura sa atât de apreciată în lumea întreagă –, decât scriitor, adică artist. Cărțile sale confirmă lipsa vocației de hermeneut. În proză, Amos Oz nu descifrează și nu se erijează niciodată în filosof, sociolog sau istoric. Preferă să rămână un povestitor care inventează lumi fără să le interpreteze.

Amos Oz este considerat, de ani buni, eligibil pentru Nobelul literar

În limba română au apărut până acum suficiente mostre din literatura sa. „Scene de viață campestră", un „roman din povestiri" în care palpită enigmatic Tel Ilan, un sat străniu ca oricare altul, confirmă atât o viziune, cât și un stil. Pe de o parte, iese la iveală stranietatea din gesturile, hotărârile, cuvintele și mai ales tăcerile unor personaje lăsate incomplete pentru ca cititorul să le completeze. Ei i se alătură bizareria unui spațiu, „cel mai frumos sat dintr-o patrie levantină", cum e descris în primele pagini, în care se întâmplă lucruri de neînțeles și în care relaționează ființe care ascund ceva, de multe ori fără să știe. Pe de altă parte, cartea pune în lumină forța stilului anticalofil al lui Amos Oz, care povestește cu un firesc demn de un mare scriitor, descrie fără zorzoane stilistice și observă fără să divulge.

Intitulată „Moștenitorii", prima dintre cele opt povestiri din volum etalează în efigie nu invazia, ci permanența stranietății în așa-numitul cotidian. Un străin care „nu era tocmai un străin" pătrunde în universul aparent idilic al lui Arie Tzelnik. El este declanșatorul prin care prozatorul scoate la suprafață eternitatea neobișnuitului confundat cel mai adesea cu obișnuitul.

„CEA MAI ENIGMATICĂ INSTITUȚIE"

Personajelor din „Scene de viață campestră" li se întâmplă lucruri care amintesc de întâmplări din satele imortalizate în cărțile unui Nikos Kazantzakis sau în proza scurtă din „Toate familiile fericite", de Carlos Fuentes.

În Tel Ilan, primarul Benni Avni primește un bilet de la soția care dispare, spunându-i doar să nu-și „facă griji". Dispariția ei rămâne neelucidată, ca și identitatea fetei care i se arată agentului imobiliar Yossi Sasson, ca și destinul nepoatei lui Shil Steiner. Din punct de vedere literar, personajele care animă satul lui Amos Oz trăiesc și învinge prin misterele în care sunt învăluite.

În Tel Ilan, unde bate vântul schimbării, familia rămâne o necunoscută. De altfel, aceasta este una dintre convingerile pe care scriitorul le-a exprimat deschis. „Familia e cea mai enigmatică instituție din lume, cea mai paradoxală, cea mai ridicolă și mai ilogică, fiindcă cei mai mulți dintre noi nu se nasc monogami. Încă din vremea lui Platon sau a lui Isus s-a spus că familia va muri. Totuși, această instituție imperfectă reușește cumva să se târască de la o generație la alta. E vie și nevătămată în Iranul ayatollahilor, în londonezul Greenwich Village, la eschimoși și la africani. Are o vitalitate stranie și fascinantă", i-a spus Amos Oz jurnalistului care l-a intervievat pentru „The Jewish Chronicle" în 2009, anul în care a publicat acest volum.

„Bună dimineața, domnule Tzelnik"

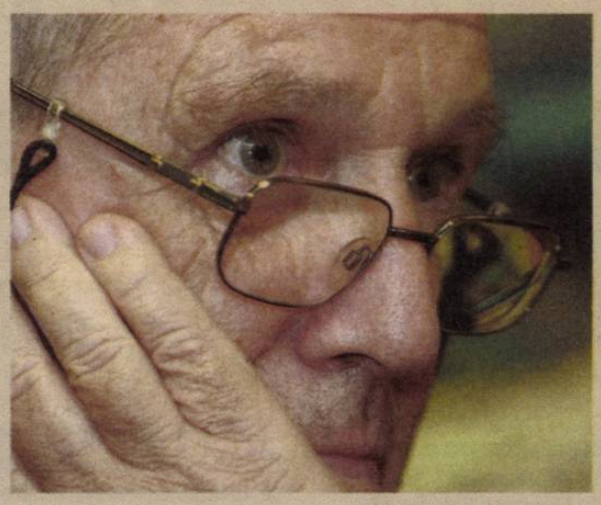

„Din punctul lui de observație, bine ascuns în hamacul atârnat la adăpostul umbrei viței-de-vie, Arie Tzelnik a observat că bărbatul acela solid are și o oarecare fragilitate, asemenea cuiva care își revine după o grea suferință, ca și cum până nu demult fusese un om corpolent, iar de câtăva vreme îngenunchease cumva pe dinăuntru, chircindu-se în propriul lui sac de piele. Chiar și jacheta aceea subțire pe care o purta, o jachetă cu buzunare umflate, de un bej murdar, părea mult prea largă pentru el, atârnându-i lălâie pe umeri.
În ciuda faptului că, vara fiind pe sfârșite, poteca era uscată, străinul a purces pe dată să-și șteargă tălpile pantofilor pe covorașul din fața treptelor. După ce a terminat, a ridicat pe rând fiecare picior, verificându-l, examinând cât de curate sunt tălpile pantofilor. Numai după aceea a urcat treptele și a încercat ușa principală, din capătul scării, și abia după ce a ciocănit politicos de câteva ori, fără să primească nici un răspuns, și-a întors privirea și l-a descoperit pe stăpânul casei, care vegeta leneș în hamacul său înconjurat de ghivece mari și jardiniere rectangulare, în colțul umbrit de vița-de-vie care îl proteja atât pe el, cât și întreaga casă.
Imediat, oaspetele a zâmbit larg și aproape că a făcut o reverență, dregându-și vocea înainte de a rosti pe un ton protocolar:
-În ce loc incredibil de frumos locuiți dumneavoastră, domnule Tzelkin! Uluitor! O adevărată Provența a Israelului! Dar ce spun eu Provența! Toscana! Ce peisaj! Ce pădure! Tel Ilan este pur și simplu cel mai frumos sat din această patrie levantină. Minunat. Bună dimineața, domnule Tzelkin. Îmi cer iertare. Sper că nu vă deranjez." **(fragment din volumul „Scene de viață campestră", de Amos Oz, traducere din ebraică și note de Ioana Petridean, Editura Humanitas Fiction)**

TEATRUL CA LUME

Gelozia lui Othello, între râs și plâns

O tragicomedie pentru vremuri de criză: „Othello și prea-iubita lui Desdemona", un spectacol de teatru fizic, despre gelozia oarbă, „rizibilă și totodată teribilă"

După „Romeo și Julieta" și „Hamlet", Teatrul de Mișcare Studio M din Sfântu Gheorghe a propus, la începutul lunii mai, un alt spectacol shakespearian, în regia lui Mihai Măniuțiu și coregrafia lui Péter Uray.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

●● Balet. Amulete și podoabe africane. Muzică de jazz, un Iago la puterea trei, ipostaziat de Peter David, Attila Nagy, Laszlo Szekrenyes, care cântă, pe ritmuri de blues: „De-l urmez pe Othello, / Nu mă slujesc decît pe mine însumi./ Nu din iubire stau pe lîngă el,/ Ci mă prefac doar pentru scopul meu". Othello și Desdemona sunt jucați, în spectacolul în limba maghiară supratitrat în română, de doi frați, Andras Gyorgyjakab și Eniko Gyorgyjakab, fiecare interpretând excelent, separat și împreună, jocul fizic de-a șoarecele și pisica, uneori brutal și icnit, alteori de-o tandrețe nesfârșită.

„MULT NOROC ÎN PAT - TUTUROR!"

Actorii, îmbrăcați modern, cântă și dansează pe ritmuri de jazz, blues sau africane, pe muzica semnată de Șerban Ursachi. În viziunea scenografică a lui Adrian Damian mai apar în scena goală „un tonomat" de muzică, trei mașini de jocuri mecanice, un aparat de respirat. Actorii, în costume și pălării, defilează în pași de step, iar în coregrafia lui Péter Uray, Desdemona face chiar și exerciții de box, cu mănuși specifice, primindu-și „salvarea" aerosolilor din care va trage cu nesaț dintr-un imens pachet-cadou, legat cu funde.

Și totuși, Desdemona e-o răzvrătită care „și-a legat frumusețea, vraja/ Și datoria, de-un străin hoinar/ Și de-un zănatic fără căpătâi" – maurul Othello. Mai avem și judecăți de valoare feministe la adresa îngustimii bărbaților care merită încornorați. Mai mult chiar, în altă scenă ilară, Desdemona „va fi armăsărită de un armăsar sălbatic./ Un țap negru chiar acum se dă la dalba lui mioară", jucându-se „de-a dihania cu două spinări". Armăsarul este însă Othello. O saltea este umflată și dezumflată sub pasiune-apresiune năprasnică, nu înainte de a ni se ura „Mult noroc în pat – tuturor!".

ZIDUL DE PERNE

Othello nu-i gelos pentru că are vreo pricină, „El e gelos fiindcă-i gelos. E-un monstru/ Născut și zămislit din sine însuși". Și pentru a prinde puteri pentru teribilul rol, sub bagheta celor trei Iago, Othello sparge și bea niște ouă la propriu, pentru a-și fasona vocea de contratenor din următorul cânt.

Pedepsită de furia maurului, Desdemona este aproape sufocată, iar una dintre cele mai puternice imagini ale spectacolului este dată de zidul celor 150 de perne albe înălțate pe scenă, unele peste altele. Și totuși cu ce-a greșit? I se reproșează că e „femeie-a tuturora" și „o sfruntată curvă", dar ea pare puțin nedumerită în fața acestor etichete, fiind ruptă parcă dintr-un alt film. Astfel, burlescul se îmbină uneori exagerat cu drama, în această tragicomedie eclectică asumată de Mihai Măniuțiu.

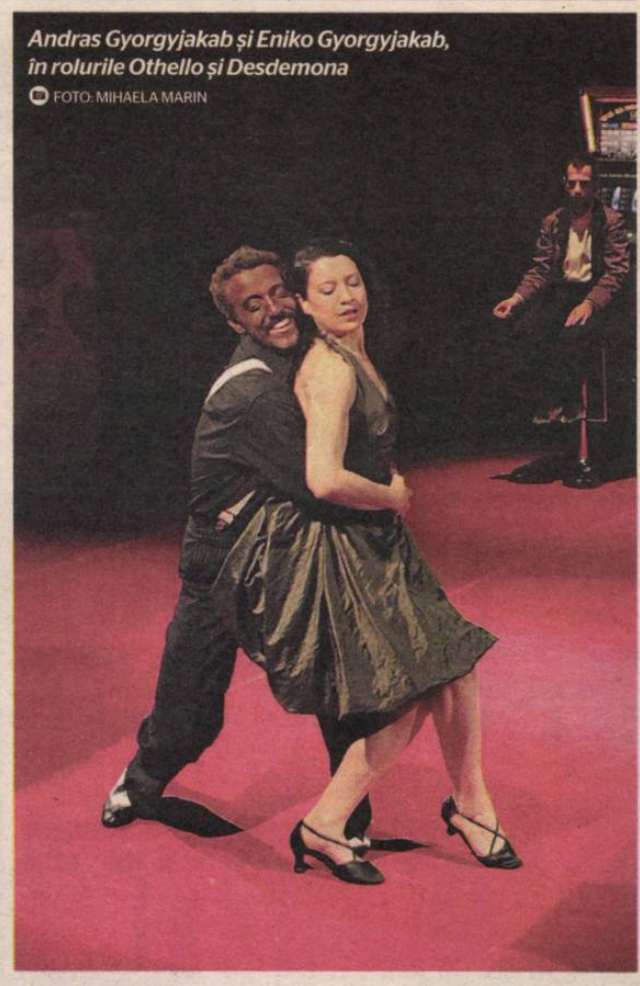

Andras Gyorgyjakab și Eniko Gyorgyjakab, în rolurile Othello și Desdemona
FOTO: MIHAELA MARIN

O TRUPĂ EXCELENTĂ

Spre deosebire de celelalte două spectacole din Shakespeare puse în scenă la Studio, „Romeo și Julieta" (2008) și „Hamlet" (2009), clasate drept teatru fizic și realizate exclusiv din muzică și din mișcare, premiera „Othello și prea iubita lui Desdemona" aduce și cuvinte, în dramaturgia Imolei Martin, pe scenariul și regia modulelor lui Mihai Măniuțiu. Dacă în celelalte puneri în scenă, Péter Uray semna atât regia, cât și coregrafia, în cel mai recent spectacol coregraful-catalizator al trupei din Sfântu Gheorghe face tandem cu regizorul Mihai Măniuțiu, care de altfel a mai montat „Othello" și la Opera din Cluj, pe muzica lui Verdi.

„Studio M" a fost înființat în 2005, cu absolvenți ai Facultății din Cluj, care de atunci se luptă în condiții precare de lucru în numele ideei proclamate de teatru-dans. O trupă de teatru fizic, care practică cu entuziasm antrenamente în adevărate cantonamente, lupte corp la corp, studii de corporalitate, pantomimă, elemente de gimnastică, metafore exclusiv fizice și vizuale de tip expresionist, în coregrafia rafinatului Péter Uray.

În ciuda marilor dificultăți materiale (actorii nu au nici măcar cabine în care să se schimbe), e impresionat că acești tineri continuă să-și apere crezul în teatrul experimental-alternativ, în care cuvântul este înlocuit de gest și de dans, într-un limbaj nonverbal, poetic, de mare finețe. Să sperăm că vom putea aplauda curând întreaga trilogie shakespeariană de la Sfântu Gheorghe într-un spectacol de sine-stătător, pentru că efortul acestor artiști merită cu adevărat răsplătit. ⊗

Info

„Othello și prea iubita lui Desdemona"
Teatrul de Mișcare Studio M din Sfântu Gheorghe
Casa de Cultură a Sindicatelor - Sala Studio „Lajtha Laszlo"
Scenariul și regia: Mihai Măniuțiu
Coregrafia: Peter Uray
Scenografia: Adrian Damian
Cu: Andras Gyorgyjakab, Eniko Gyorgyjakab, Peter David, Attila Nagy, Laszlo Szekrenyes, Emilia Polgar, Laszlo Bajko, Eszter Nagy
●●●●⊗

PE SCURT

PLOIEȘTI

„Billy din Aran", la rampă

●● Astăzi, la ora 18.30, va avea loc premiera spectacolului „Billy din Aran", de Martin McDonough, la Teatrul „Toma Caragiu" din Ploiești. Din distribuția producției regizate de Cristi Juncu fac parte, printre alții, Ionuț Vișan și Lucia Ștefănescu Niculescu, Cristina Moldoveanu și Tudor Smoleanu. ⊗

BUCUREȘTI

„O scrisoare pierdută", la Comedie

●● Sâmbătă și duminică, la ora 19.00, Sala Radu Beligan a Teatrului de Comedie din Capitală va găzdui primele reprezentații ale spectacolului „O scrisoare pierdută", de I.L. Caragiale, regizat de Alexandru Dabija. Decorul e semnat de Puiu Antemir, costumele sunt creația Ancăi Răduță, iar muzica îi aparține Adei Milea. În distribuție se regăsesc Marius Florea Vizante, George Mihăiță, Valentin Teodosiu, **Marcel Iureș și Mihaela Teleoacă (foto)** etc. Premiera oficială va avea loc pe 17 iunie. ⊗

CRAIOVA

Din nou Caragiale și Shakespeare

●● Teatrul Național „Marin Sorescu" din Craiova a pregătit două premiere pentru sâmbătă, la orele 17.00 și 19.00: „Conu' Leonida față cu reacțiunea", de I.L. Caragiale, în regia Dianei Dragoș, și „Totul este bine când se termină cu bine", de W. Shakespeare, spectacol regizat de **Tim Carroll (foto)**. În cea de-a doua producție joacă Anca Dinu, Adrian Andone, Ștefan Cepoi și alții. ⊗

DE IERI
JOSÉ FERRER

●● Actor și regizor de origine portoricană, José Ferrer și-a început cariera ca pianist, a studiat arhitectura la Princeton și a debutat ca actor pe Broadway în 1935. La doar zece ani după debut, criticul de la „New York Times" avea să spună despre el că este „cel mai abil, mai versatil și mai influent actor al generației sale". Rolul care l-a făcut celebru a fost Iago, în spectacolul „Othello", de W. Shakespeare, regizat de Margaret Webster, una dintre cele mai longevive producții realizate vreodată pe Broadway. Este primul actor de origine hispanică care a primit un premiu Oscar în 1950 pentru Cyrano, rol pe care l-a interpretat și pe Broadway, și pentru care a fost recompensat cu Premiul Tony. Ferrer a regizat și câteva filme, cel mai cunoscut fiind „J Accuse!" (1958) despre „afacerea Dreyfuss". „Perioada de dinainte de 1950 a fost una extraordinară. Atunci am făcut cele mai bune roluri, după 1950 au fost multe roluri mediocre și trebuie să recunosc că am făcut-o pentru bani de cele mai multe ori", spunea Ferrer într-un interviu. ⊗

José Ferrer și Geraint Wyn Davies au jucat rolul lui Cyrano, în „Cyrano de Bergerac", de Edmond Rostand

Ionuț Sociu

DE AZI
GERAINT WYN DAVIES

●● Actor de origine galeză, Geraint Wyn Davies este astăzi unul dintre cei mai importanți actori din teatrul canadian. În 2004, la sfârșitul unui spectacol în care juca rolul lui Edmund în „Lear", regizorul Michael Kahan i-a propus să interpreteze rolul lui Cyrano. „Eram în cabina mea când colegii mei din spectacol, Christopher Plummer, Kevin Kline și Len Cariou, m-au încercuit și aproape că m-au forțat să accept", spunea Davies într-un interviu. „Cyrano e un personaj extrem de complex, dar odată ce ți se pune nasul acela pe față, începi să ai mai multă încredere în tine și știi că ești în direcția cea bună." Davies e de părere că toate rolurile de băieți răi pe care le-a făcut de-a lungul carierei aveau să fie o doar pregătire pentru Richard al III-lea, „cel mai rău dintre toți": „Dintre toate personajele lui Shakespeare, Richard al III-lea are cea mai strânsă relație cu publicul. Întreaga piesă e de fapt un dialog cu publicul, un dialog întrerupt din când de alte personaje, care nu există decât ca simple unelte în jocul manipulator al lui Richard." ⊗

CINEMA SCOP

O tentativă stângace de „popcorn movie“ românesc

„Ursul“, regizat de Dan Chișu, pare un flashback în anii '90 și nu are nimic în comun cu „noul val românesc“. E un film complet destructurat și gălăgios

Ursul este personaj în filmul lui Dan Chișu

Magda Catone (stânga), Mihai Constantin și Gabriel Spahiu, într-o secvență din film

Mi-a reamintit de acele pelicule îngrămădite și isterice care se voiau comedii sociale, dar erau deplorabile, grobiene și căznite.

Anca Grădinariu

●● „Ursul“ e îmbulzit, anapoda, complet destructurat și gălăgios, dar nu e răutăcios (și asta e una dintre puținele sale calități). Însă suferă, ca și predecesoarele, de influența nefastă a lui Emir Kusturica, din care cinema-ul românesc nouăzecist se încăpățânа să nu-și mai revină.

Pentru că vine din altă epocă, nu are nimic în comun cu „noul val“ și asta, pe hârtie, nu sună deloc rău. Până la urmă, ne lipsește varietatea și avem nevoie de filme de public bine făcute. Dar de aici până la a-l privi cu o indulgență excesivă e cale lungă (unii i-au găsit chiar scuze de genul „nu-și propune să fie o capodoperă“ sau „e mult mai bun decât «Tanti»“, al regizorului Șerban Marinescu). Capodoperă nu așteptam, însă ceva proaspăt și amuzant, da.

Info
Ursul (România, 2011)
Regia: Dan Chișu
Cu: Șerban Pavlu, Mihai Constantin, Cosmin Seleși

●●●●

UN SCHECI DE SÂMBĂTĂ SEARA

Undeva la începutul anilor '90, angajații unui circ se confruntă cu dificultățile „tranziției“ și rămân frecvent fără salarii. Noul director vine cu o soluție: să-l pună pe ursul Martinică în bătaia puștii unui vânător german, contra unei sume grase. Pentru că angajații se opun acestui lucru, directorul e nevoit să-l răpească și să-l ducă în pădurea unde străinul urmează să-l împuște. De îndată ce descoperă lipsa animalului, circarii pornesc să-l salveze.

Primele 20 de minute sunt absolute epuizante: ai senzația că ești într-un așazis sitcom românesc sau, mai rău, într-un scheci de sâmbătă seara, în care toată lumea țipă la toată lumea și poantele sunt teribil de forțate. Ideea lui Chișu de a filma acest conflict cacofonic e să lase aparatul de filmat să sară, haotic, de la un personaj la altul. Nu poți fi decât ușurat în clipa în care banda se mișcă la munte și la țară, dar speranța de mai bine e surghiunită când în poveste intervine o disperată nevoie de pitoresc și acea nefericită amprentă a cineastului sârb mai sus-pomenit. Intrăm într-o horă balcanic-stridentă, pe o muzică lăutărească greu de oprit, unde nu se prind individualități, ci doar caricaturi (iar actorii nu au altă cale decât să fie grosolani). Previzibil, neamțul e încetinit din misiunea sa ucigașă de șocul cultural provocat de o nuntă țigănească, de schnapps-ul local și de doi indivizi colorați pe nume Maradona și Tarantino (cum suntem în '90, iar acesta din urmă are în jur de 20 de ani, probabil mai nimerit ar fi fost să se cheme Tarkovski). Lucrurile se precipită (sau așa ar trebui), dar nu există tensiune, ci doar o imensă confuzie, în care talentul comic al lui Magda Catone este, din nefericire, irosit.

Imaginea ursului călărind o motocicletă e simpatică, dar nu atât de simpatică încât să merite să fie făcut un film întreg în jurul ei. ●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Înscrieri la Aristoteles Workshop 2011

●● Mai sunt două săptămâni până la închiderea dead-line -ului pentru înscrierile la Aristoteles Workshop 2011. Echipa care va realiza cel mai bun scurtmetraj documentar la cea de-a șasea ediție a atelierului internațional Aristoteles Workshop (AW) va primi un premiu în valoare de 2.500 de euro, acordat de Institutul Cultural Român (ICR), care susține astfel workshopul pentru al patrulea an consecutiv. Aristoteles Workshop este un atelier de film documentar ce se adresează tinerilor din Europa Centrală și de Est, cu experiență anterioară în regie, imagine, montaj sau producție de film și/sau televiziune. ●

CANNES

Premiu pentru Jafar Panahi

●● Cineastul iranian **Jafar Panahi (foto)**, condamnat în luna decembrie la șase ani de închisoare în țara sa natală, a fost distins la Cannes cu premiul SRF (Societe des realisateurs de films/Societatea regizorilor), Carosse d'Or, distincție care a mai fost acordată în trecut unor personalități precum Clint Eastwood, Nanni Moretti, David Cronenberg, Jim Jarmusch și Agnes Varda. Premiul a fost înmânat simbolic cineastei franceze Agnes Varda, precenta laureată a distincției Carosse d'Or. ●

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Fotograful literaturii române

Vreme de 50 de ani, Ion Cucu a imortalizat chipurile a zeci de scriitori de la noi

Arhiva lui Ion Cucu numără aproape 20.000 de imagini, din care, conform propriei estimări, nici măcar o treime n-au fost publicate până acum.

Marius Chivu

●● Povestește fotograful: „De mai mult timp se vorbea că Paul Georgescu nu mai iese din casă, că nu mai primește pe nimeni, colegi, ziariști și mai ales fotografi. Nu schimbasem niciodată vreun cuvânt cu el, îi făcusem în tinerețe două fotografii. Într-o zi, Gabriel Dimisianu, cu menajamente, m-a rugat să-i fac câteva fotografii, atenționându-mă că s-ar putea să nu mă primească. Mi-am luat aparatul, m-am îndreptat spre casa lui din Cișmigiu și am bătut la ușă. Nu mi s-a răspuns. Am reluat apelul. Din nou tăcere. După ceva timp am auzit niște mișcări, care-mi aminteau nu atât ca sunet, ci ca imagine cum se târăsc focile pe nisip, înainte de a intra în ocean. Sunetul exista și el: m-a întrebat cine e. Vocea era normală. I-am răspuns: «Sunt Ion Cucu, fotoreporterul de la România literară». S-a așternut tăcerea, părea că a plecat de la ușă, din nou am auzit acele zgomote, am avut răbdare. La un moment dat i-am prins răsuflarea, crăpase ușa și a deschis-o încet. Era îmbrăcat cu o bluză de noapte. M-a poftit înăuntru. «Unde stați de obicei?», l-am întrebat. S-a așezat la birou, în spate era biblioteca. Și-a pus mâna sub bărbie. Îi văd ochii adumbriți de sprâncene stufoase, trăsături regulate. Și-n liniștea desăvârșită instalată, am început să declanșez. M-am mișcat în stânga și-n dreapta, mi-a urmărit aparatul și, dacă aș fi tras o sută de imagini, sunt sigur că nu m-ar fi oprit. I-am făcut 12 imagini. I-am mulțumit, mi-a zâmbit și m-a condus. «Aș dori să mai vin pe la dvs. dacă se poate». «Încearcă». M-am îndreptat către ușă. În spatele meu au rămas sunetele de focă care urma să intre în ocean."

FOTOGRAFII & POVEȘTI

Arhiva lui Ion Cucu numără aproape 20.000 de imagini, din care, conform propriei estimări, nici măcar o treime n-au fost publicate până acum. Numeroși scriitori îi datorează imaginea cu care au rămas în memoria colectivă, alții îi datorează de-a dreptul relativa posteritate, căci opera lor s-a arătat mai puțin durabilă decât portretele realizate de Ion Cucu. Dar, dacă măcar o parte din impresionanta arhivă tot știm, nu cunoaștem însă mai nimic despre acest om, extrem de pasionat, dedicat și harnic, care a jucat el singur rolul martorului, al diaristului în imagini al literaturii postbelice, și cu atât mai puțin poveștile pe care le-a adunat în tot acest timp, istoriile, acele mii de cuvinte din spatele fiecărei fotografii.

Prima parte a cărții este, de fapt, un interviu în care fotograful se dezvăluie, în primul rând, ca un om pe cât de modest, pe atât de pasionat de munca sa. „I-am iubit pe scriitori", spune el în nenumărate rânduri, scriitorii îl fascinau, iar viața și cariera sa au avut în centru și pe margini aceste personaje, pe care le-a urmărit peste tot: în deplasări, la ședințe, premieri, întâlniri („soția mea îmi spune că am dormit cu scriitorii de două ori mai mult decât am dormit acasă"). A fost mereu acolo, pândea, făcea instantanee, pentru că totul era făcut în perspectiva ideii de moștenire culturală: „Fotografiile sunt făcute de mine, dar nu-mi aparțin. Aparțin generațiilor care vor veni." Punându-și viața în slujba scriitorilor și a istoriei literaturii, sacrificând cumva arta pe altarul meseriei (prost plătite, apropo), omul este, de fapt, cu atât mai admirabil. Întrebat dacă nu-l doare faptul că fotografiile sale sunt folosite deseori fără a fi întrebat, fără a-i fi plătite drepturile de autor, uneori chiar și fără a i se indica numele, Ion Cucu răspunde: „Mă și doare, sigur că mă doare, dar mă și mângâie."

Poetul un cristian știe să-l descoasă și despre copilăria din cartierul Rahova, când juca fotbal și era poreclit Potecuță, despre figura tatălui deportat la Canal pentru vina de a nu fi declarat comuniștilor zece hectare de pământ primite de bunicul său, erou în Primul Război Mondial, de la Regele Ferdinand, despre începuturile într-ale meseriei, când era fotograf în presa politică... Dar adevărata calitate de povestitor a lui Ion Cucu se vede în partea a doua a cărții, când evocă 27 de scriitori, episodul dedicat lui Paul Georgescu fiind o extraordinară schiță. Cum ar arăta viața fără fotografie? Așa cum ar arăta fără povești. Adică în niciun fel. Titlul acesti cărți-interviu-confesiune este, de fapt, o punere în abis, pentru că nu există fotografie pentru care Ion Cucu să nu aibă și o poveste. Cu fotografiile mai e cum mai e, dar cui nu-i plac poveștile? ✪

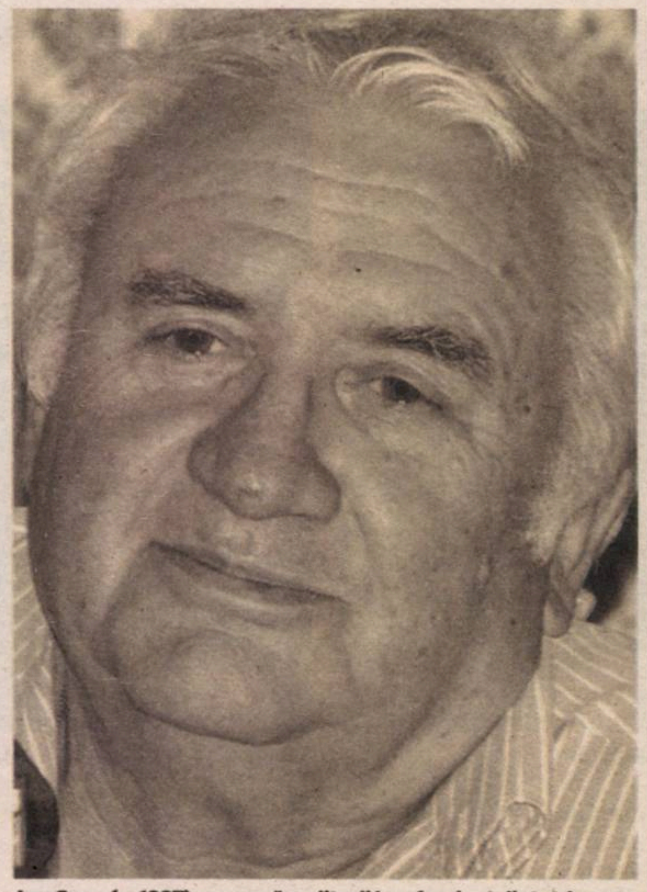

Ion Cucu (n. 1937) spune că scriitorii l-au fascinat dintotdeauna

Info

Cum ar arăta viața fără fotografie?
de Ion Cucu - volumul I dintr-un interviu de un cristian, Editura Casa de pariuri literare, 2010
●●●●●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Incursiune în veacul al XIX-lea

●● Astăzi, la ora 18.00, scriitoarea **Ioana Pârvulescu (foto)** va susține conferința „Ce ne desparte pe noi, oamenii de azi, de cei din secolul al XIX-lea?" la Institutul Cultural Român din Capitală. Evenimentul organizat de Asociația Română pentru Cultură, Educație și Normalitate cuprinde și o expoziție de pălării și de afișe publicitare de la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea. ✪

LONDRA

Cei mai influenți intelectuali

●● Scriitorii Doris Lessing, A.S. Byatt, Hilary Mantel, V.S. Naipaul, Salman Rushdie, Seamus Heaney, Derek Walcott și alții se numără printre cei mai importanți oameni de cultură din Marea Britanie. Aceasta este concluzia cotidianului „The Guardian", care a publicat săptămâna trecută un top 300 ai celor mai mari intelectuali din țara lui Wiliam Shakespeare. ✪

BUCUREȘTI

„Puls", aproape de România

●● La Editura Nemira, se află în pregătire traducerea celui mai recent volum al lui Julian Barnes. Cartea, intitulată „Puls", cuprinde 14 povestiri despre prietenie și iubire și reprezintă întoarcerea autorului la proza scurtă. ✪

VOCILE ADEVĂRUL

Cei mai buni editorialiști și comentatori semnează zilnic în ediția de dimineață a ziarului „Adevărul"

Andrei **Crăciun** | Ovidiu **Nahoi** | Lucian **Pop** | Sabin **Orcan** | Radu Călin **Cristea** | Andrei **Pleșu** | Radu **Paraschivescu** | Dinu **Patriciu** | Florin **Iaru** | Adrian **Georgescu** | Tudor Călin **Zarojanu**

Dinu **Flămând** | Petre **Barbu** | Ovidiu **Marincea** | Grigore **Cartianu** | Ion M. **Ioniță** | Nicolae **Manolescu** | Mircea **Vasilescu** | Stelian **Tănase** | Ion **Cristoiu** | George **Rădulescu** | Liviu **Antonesei**

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Drumul spre California

Cel de-al doilea volum al romanului „Fructele mâniei", de John Steinbeck, care apare în colecția „101 cărți de citit într-o viață", va fi distribuit mâine împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Romanul e cum nu se poate mai actual în prezent, când omenirea se confruntă cu o nouă criză economică de dimensiunile celei din perioada interbelică.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

John Steinbeck (1902-1968) este unul dintre cei mai importanți scriitori americani ai secolului al XX-lea

Cartea continuă descrierea odiseii familiei americane Joad, aflată în drum spre „pământul făgăduinței", California, în anii '30, ai Marii Crize economice. În acei ani, multe familii de fermieri și-au pierdut pământurile și au fost obligate să se deplaseze (cu automobilele personale din dotare! – Era Ford era deja în plin avânt) spre un trai mai bun. Ulterior, politicile New Deal-ului, lansate de „prezidentul" Franklin Delano Roosevelt și intrarea în efortul de război cu Axa, au pus capăt dezechilibrelor economice generate de Crahul bursei newyorkeze din 1928. Pe americani îi aștepta boomul economic din anii '50 și o prelungită „poveste de dragoste" cu capitalismul, din care se vor trezi de-abia odată cu criza mecanismului financiar declanșată în 2008, când efectele perverse ale Erei Reagan au devenit pe deplin vizibile (conform scenariului documentat de Michael Moore în uluitorul său film din 2009).

PREMIAT CU PULITZER ȘI NOBEL

Romanul lui John Steinbeck (1902-1968) – publicat în 1939 și distins cu prestigiosul Pulitzer un an mai târziu – a rămas peste ani ca o imortalizare a acelor momente dramatice din istoria Americii. A contribuit în parte și ecranizarea cinematografică realizată „la cald", în 1940, de John Ford („patriarhul" necontestat al cinematografului american, regizor al tuturor filmelor eroice posibile, deși cu o remarcabilă subtilitate, dar și al unei capodopere a crepusculului, care este „Toamna cheyennilor", în anii '60), având în rolul principal un actor american iconic precum Henry Fonda.

Reputația lui Steinbeck – autor al încă unei cărți majore, romanul „La răsărit de Eden" (la rândul său editat de Adevărul Holding), ecranizat de Elia Kazan cu legendarul James Dean în rolul principal – a fost întărită de decernarea, în 1962, prestigioasei distincții literare, Premiul Nobel, „pentru scrierile sale realiste și imaginative, îmbinând un umor afectuos cu o observație socială ascuțită".

CORESPONDENT DE RĂZBOI

Născut la 27 februarie 1902, la Salinas, în comitatul Monterey, California, scriitorul american John Ernst Steinbeck a fost fiul unuia dintre pionierii regiunii și al unei învățătoare. Școala elementară și liceul le-a urmat în orășelul natal, după care s-a înscris la Universitatea din Stanford ca student special, deoarece trebuia să-și finanțeze singur studiile. Din acest motiv și-a întrerupt adesea cursurile, făcând diferite munci ocazionale: lucrător de fermă, culegător de fructe, zugrav, muncitor constructor și altele. După patru ani, fără să-și termine studiile, a părăsit Universitatea, în frecventarea căreia a arătat o pasiune deosebită pentru biologie și mai ales pentru biologia marină. Din Stanford a plecat la New York, unde a încercat să trăiască din scris ca gazetar. Nereușind, s-a întors în California unde a lucrat ca laborant chimist, zidar și muncitor agricol, pribegind din loc în loc.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, Steinbeck a fost corespondent special în Europa al forțelor aeriene americane și al ziarului „New York Herald Tribune". După război a continuat să publice romane și scrieri cu caracter documentar sau de reportaj, încercând să repete succesul „Fructelor mâniei", dar fără să reușească. Cu romanele „East of Eden" („La răsărit de Eden"), din 1952, și apoi „The Winter of Our Discontent" („Iarna vrajbei noastre"), din 1961, o critică ascuțită a declinului valorilor societății americane, Steinbeck a câștigat o mai largă apreciere din partea cititorilor și a criticii, iar în anul 1962, i-a fost decernat Premiul Nobel pentru literatură. Romancierul s-a stins la 20 decembrie 1968, în New York.

Cartea distribuită mâine cu „Adevărul" este tradusă din engleză de Dumitru Mazilu și este publicată în colaborare cu Editura RAO.

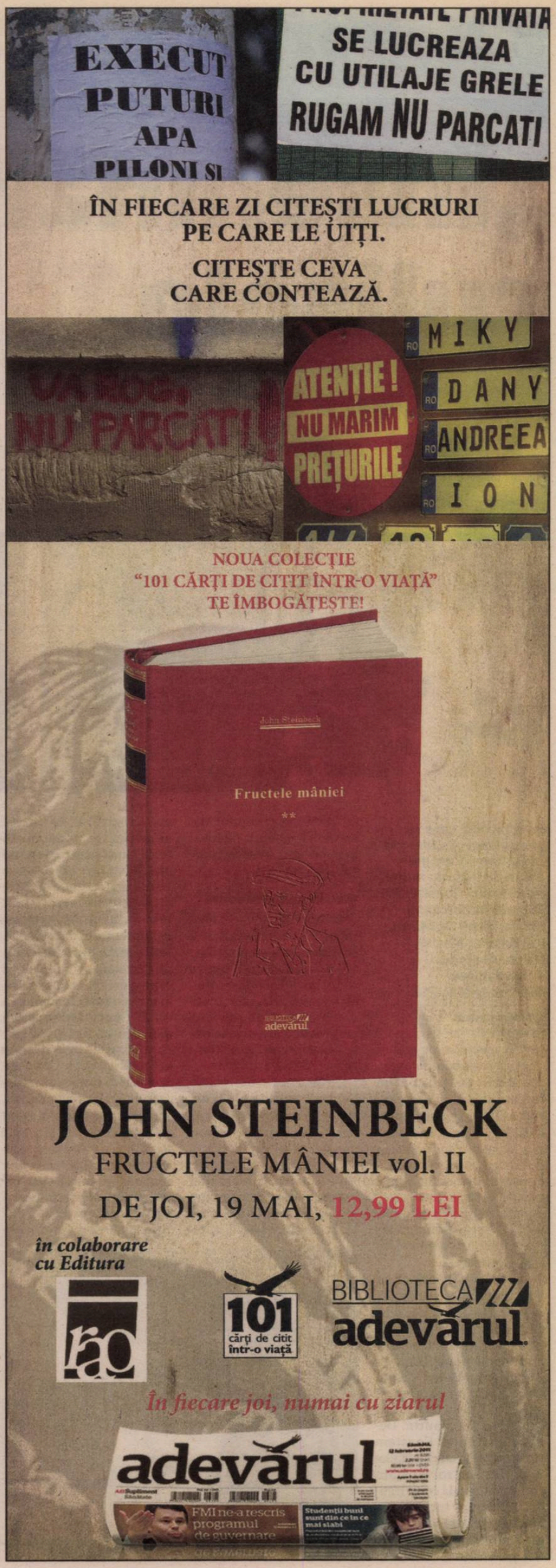

Miercuri, 18 mai 2011
www.adevarul.ro/alia
literar&artistic

„Însemnări“, din culisele Teatrului Bulandra

Regizorul Alexandru Darie va dedica spectacolul „Din însemnările unui necunoscut“ memoriei lui Ion Cojar, care a dramatizat textul lui F.M. Dostoievski

Alexandru Darie, în repetiții

Spectacolul, care va avea vineri premiera la „Sala Toma Caragiu“, are în distribuție nume mari: Mihai Constantin, Tamara Buciuceanu-Botez, Virgil Ogășanu, Ion Besoiu, Marian Râlea, Alexandru Potocean sau Ana Ioana Macaria.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Un spectacol de suflet, pentru regizorul Alexandru Darie, pentru că „Din însemnările unui necunoscut“ a fost proiectul regretatului Ion Cojar, la care acesta a lucrat din 2007 până în octombrie 2009, moment al dispariției sale. De altfel, maestrul Iani Cojar, profesor al unor întregi generații de actori, realizase și dramatizarea dificilului roman al lui F. M. Dostoievski.

Un fapt extraordinar este că în spectacolul „Din însemnările unui necunoscut“ se întâlnesc, pe scenă, trei generații dintr-o mare familie de artiști: Tamara Buciuceanu-Botez, Mihai Constantin, nepotul ei, și Matei, băiețelul de 9 ani al lui Mihai Constantin. Dacă actorul Mihai Constantin duce tot greul spectacolului, într-un rol de mare complexitate, la concurență cu Oblomov tot de la Bulandra, Tamara Buciuceanu-Botez impune, la 81 de ani, prin forța și vitalitatea ei, în vreme ce copilul Matei recită, cu mult talent și ingenuitate, o poezie, în actul al III-lea.

TREI GENERAȚII PE SCENĂ

„M-a bucurat această idee care a fost a lui Mihai de a se întâlni trei generații pe scenă, cred că unul dintre copiii lui Mihai Constantin, Matei sau Maria, va îmbrățișa meseria asta sau o meserie artistică, creativă în orice caz. Mi se pare normal“, spune Alexandru Darie.

„Tamara e o actriță fabuloasă, este dificil să construiești un rol din priviri, tăceri, ascultări, din izbucniri de scurtă durată și asta timp de aproape patru ore. Nu e ușor să răspunzi unei asemenea provocări mai ales când ai în față o actriță de talia acesteia“, apreciază regizorul. La rândul ei, actrița are numai cuvinte de laudă pentru nepotul ei. „Mihai face un rol foarte mare în colonelul Rostanov, ține tot spectacolul prin forța lui, are o greutate interioară extraordinară. Într-adevăr, tatăl său, George Constantin, a fost unul dintre cei mai mari artiști ai țării noastre. Dar lumea a uitat... Sunt atât de mândră și de Matei, fiul lui Mihai, care e foarte talentat, dedicat și fericit să fie cu noi pe scenă. Știți cum e cu cromozomii... În familia noastră, s-a transmis talentul timp de patru generații! Și mama lui Mihai, sora mea, mezzosoprana Iulia Buciuceanu, a fost o mare cântăreață, care a făcut roluri din repertoriul românesc, fiind distinsă cu premii internaționale. Pe 29 mai o sărbătorim la Opera Națională, într-un spectacol extraordinar care va închide și stagiunea“, spune emoționată Tamara Buciuceanu, care face săli pline de cinci ani și cu spectacolul „Mamouret“, tot de la Bulandra, în regia lui Dinu Cernescu.

CORIDORUL-PÂLNIE DIN „CASA DE NEBUNI“

Nu a fost deloc o muncă ușoară pentru regizorul Alexandru Darie să ducă mai departe acest spectacol: „Iani Cojar lucrase tot cu scenografa Maria Miu, dar găsiseră o altă soluție scenografică. Astfel, schimbarea fundamentală, în spectacolul regizat de mine, vizează spațiul de joc. Am imaginat împreună cu Maria Miu această idee a coridorului, care reprezintă plecarea noastră dintr-un punct, apoi trecerea prin diferite camere și spații, pentru a ajunge la un final simbolic. Decorul reprezintă de fapt trecerea noastră prin viață. Până la urmă, fiecare dintre personajele din această «casă de nebuni», cum este numită în text, este o imagine a lumii în care trăim. Fiecare dintre personaje are o conotație lumească, o identitate diurnă, și în același timp o altă identitate nocturnă, mistică“, mărturisește regizorul care îi va dedica spectacolul lui Ion Cojar.

> Dostoievski e un puț adânc în care trebuie să sapi pentru a ajunge la adevărurile sale. E prima dramatizare după Dostoievski pe care o montez.
>
> **Alexandru Darie**
> regizor

„A doua idee este ca personajele să fie tot timpul în scenă. Și de aici a venit și enorma dificultate de a construi simfonic, vizual acest spectacol. Astfel, două ore în partea întâi și două ore în partea a doua a spectacolului, personajele sunt tot timpul în această casă. Actorii nu merg la cabine ca să revină după aceea pe scenă, ei rămân tot timpul în aceste camere imaginate de Maria. La un moment dat ești însă și răsplătit: sunt adunate forțele și energiile acestor mari actori, care se simt în spectacol“, explică Alexandru Darie.

CAPCANA LUI DOSTOIEVSKI

Toți artiștii din distribuție au mărturisit că au făcut, alături de Alexandru Darie, o a doua școală de actorie în munca la acest spectacol.

„A fost o muncă extraordinară cu actorii, tot ce se întâmplă pe scenă a fost matematic elaborat împreună, într-un an de repetiții. Da, e vorba de un spectacol lung, dar acesta e stilul de a exista al sufletului rusesc, al ființei rusești care nu presupune alergarea de tip americănesc cu care ne-am obișnuit. Teatrul rusesc are nevoie de timp și de spațiu“, consideră regizorul aflat la prima întâlnire cu un text dostoievskian, după ce, din dramaturgia rusă, a mai montat în 1995 neuitatul spectacol cehovian – „Trei surori“. „Dostoievski e un puț adânc în care trebuie să sapi pentru a ajunge la adevărurile sale. A fost un spectacol greu, solicitant și pentru mine și pentru actori. Sper însă să se simtă tot efortul nostru, al tuturor“, mărturisește regizorul.

Alex Potocean îl interpretează pe Serghei Alexandrovici, tânărul necunoscut care povestește acțiunea romanului. „Personajul care scrie însemnările și caracterizează personajele e foarte păcălitor“, spune regizorul Alexandru Darie. „Nepotul colonelului Rostanov, Serghei, interpretat de Alex Potocean, este singurul martor mut al întregii istorii, el este cel care scrie de fapt însemnările. Dar Dos-

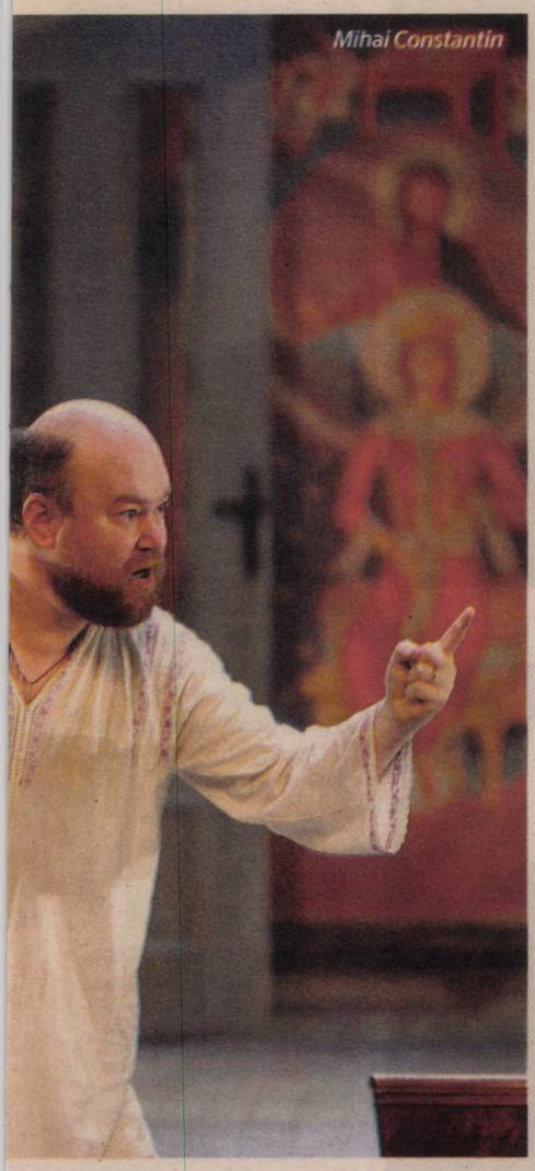
Mihai Constantin

Mihai Constantin și Virgil Ogășanu

Corul „călugărilor"

Scenă din repetiții, în scenografia Mariei Miu

Alexandru Potocean

FOTOGRAFII DE PETRICĂ TĂNASE

toievski nu te lasă să înțelegi dacă toate caracterizările pe care le regăsim în roman sunt ale lui sau ale acestui copil de 22 de ani, care nu cunoaște viața. E o mare capcană pe care ne-o pune în față autorul: povestea e aparent lipsită de importanță, dar de fapt cuprinde tot sufletul rusesc, atât de întortocheat", punctează regizorul.

ELEVUL LUI COJAR

Alex Potocean, care a terminat în 2007 la clasa de actorie a profesorului Cojar, e cunoscut mai mult prin filmele în care a jucat: lungmetrajul hollywoodian „The Way Back" (2010), regizat de Peter Weir, dar și în producțiile românești „Portretul luptătorului la tinerețe", „Hârtia va fi albastră", „432" al lui Cristian Mungiu, laureat cu Palme d'Or.

În teatru a mai jucat la Comedie, la Casandra, la Teatrul Foarte Mic sau în spectacole underground. „Am ajuns în distribuția domnului Cojar, care mă știa de la clasă, în 2008. La început interpretam alt rol, al unui servitor al lui Foma Fomici, pe nume Vidopleasov, personaj interpretat acum de Lucian Ifrim. Ducu Darie m-a distribuit în rolul lui Serghei, acesta fiind primul rol de anvergură într-un teatru de tradiție, așa cum este Bulandra. Este și prima dată când colaborez cu Alexandru Darie. Dar, în mod cert, este unul dintre cele mai lungi și dificile roluri pe care le-am făcut, un rol complex care necesită destulă atenție, dar sunt fericit că am această șansă", precizează actorul.

Despre personajul său, Potocean spune că este „un încasator care primește și înregistrează tot ce i se întâmplă. Primește lovituri după lovituri, pare un pământălău. La un moment dat se revoltă, preia controlul și conduce lucrurile pe un alt făgaș. Sunt momente foarte puternice, în ceea ce-i privesc în special pe personajul lui Mihai Constantin, unchiul meu din piesă, dar și pe personajul lui Foma Fomici, interpretat de Virgil Ogășanu. E un spectacol pentru actori, cu multe momente puternice și complexe", apreciază Potocean.

Virgil Ogășanu interpretează rolul versatilului Foma Fomici Poiskin. „Mi-am privit personajul ca pe un personaj politic. Un personaj-tampon care se agață de orice ca să parvină. Sunt exemple foarte multe în societatea de azi, din care, din păcate, m-am inspirat. Foma e un rău necesar, în felul acesta, prin existența lui, ne putem da seama ce e bine și ce e rău, ce trebuie să păstrăm și ce trebuie să eliminăm, să avem curaj, să avem coloană", spune Ogășanu. De altfel, în regia lui Ion Cojar, Virgil Ogășanu a debutat în spectacolul de la Piatra-Neamț, „Nu sunt Turnul Eiffel" de Ecaterina Oproiu. „E spectacolul cu care am venit în București, am luat un premiu de interpretare și am avut totodată și șansa să mă vadă Liviu Ciulei, să mă aducă ulterior în acest teatru să dau examen. E lăudabilă ideea lui Ducu de a duce mai departe spectacolul lui Iani Cojar", subliniază Ogășanu.

> Ceea ce știe foarte bine Ducu Darie este să lucreze în amănunt cu actorul, să creeze o lume din amănunte, o atmosferă extraordinară.
>
> **Marian Râlea**
> actor

DESPRE ZĂPEZILE RUSEȘTI

Marian Râlea, de neuitat în dublul rol din spectacolul „Îngropați-mă pe după plintă" al lui Yuryi Kordonskyi, care a avut premiera tot anul acesta la Bulandra, îl interpretează acum pe servitorul Falalei, în „Din însemnările unui necunoscut". E vorba, în viziunea actorului, de „un țăran exponent al societății rusești din cele mai vechi timpuri, un țăran pe care nu știi dacă lumea îl iubește sau îl urăște, un țăran vital din istoria Rusiei, pentru că reprezintă sufletul neprihănit al zăpezilor rusești".

Actorul care apare, într-o scenă, în brațe cu o găină, este recunoscător că „s-a păstrat această sinceritate a dimensiunii pustei și a spațiului rusesc, iar aceasta se simte și din imaginea scenografică pe care ne-o impune Maria Miu. Ceea ce știe foarte bine Ducu Darie este să lucreze în amănunt cu actorul, să creeze o lume din amănunte, o atmosferă extraordinară".

Ce l-a impresionat cel mai mult la spectacol? „Putem vorbi de un final apoteotic, iată că și la ei, ca și la noi, minciuna și falsitatea triumfă, sunt deasupra unui adevăr, pentru că așa vrea adevărul: să existe și minciună. Astfel, adevărul devine mai puternic. Umilința, la personajul pe care-l fac, ține de o demnitate a poporului rus, dar mai ales a țăranului, care calcă altfel pământul pe care pășește".

Ana Ioana Macaria, care a mai jucat în spectacolele lui Alexandru Darie „Iulius Caesar" sau „1794", interpetează acum rolul educatoarei copiilor. „E prima întâlnire cu o dramatizare după Dostoievski, a fost și prima întâlnire cu domnul Cojar ca regizor, care mă distribuise în același rol. E important că am văzut o viziune regizorală, apoi m-am întâlnit cu cealaltă. Astfel, am văzut cum personalitatea fiecărui regizor a influențat transpunerea textului de fiecare dată. Regizorii au început să studieze răul în diferitele lui forme. În acest spectacol, răul și binele sunt împletite, cel mai puternic și important este jocul dintre bine și rău, cum ele se amestecă, cum devin confuze, cum răul capătă formă și confiscă binele", mărturisește actrița.

O distribuție de zile mari

Din însemnările unui necunoscut
De F. M. Dostoievski
Dramatizare: Ion Cojar
Regia: Alexandru Darie
Scenografia: Maria Miu
Distribuție:
Egor Ilici Rostanov, colonelul - Mihai Constantin
Foma Fomici Poiskin - Virgil Ogășanu
Obnoskin, Pavel Semionîci - Andrei Runcanu
Mizincikov Ivan Ivanovici - Gheorghe Ifrim
Ejevkin Evgraf Larionîci - Petre Lupu
Gavrila, Camerdin - Ion Besoiu
Falalei, servitor - Marian Râlea
Iliușa, un copil de 7-8 ani - Matei Constantin
Serghei Alexandrovici - Alexandru Potocean
Generăleasa - Tamara Buciuceanu-Botez
Nastenka (educatoarea copiilor) - Ana Ioana Macaria
Tatiana Ivanovna - Bogdana Darie
Domnișoara Prepeliția Ana Nilovna - Manuela Ciucur
Paraskovia Ilinișna, sora colonelului - Antoaneta Cojocaru
Sașa, 15 ani, fiica colonelului - Ilinca Manolache
Mama lui Obnoskin, Anfisa Petrovna - Mirela Gorea
Vidopleasov, valet - Lucian Ifrim.

LUMEA DE SUNETE

„Rebecca“ sau triumful procedurii

Cei care obișnuiesc să ia avionul până la Londra pentru a viziona un musical de calitate pot avea surpriza să-l vadă și la București

Adriana Vlad, în rolul personajului Eu

Realizat în colaborare cu Teatrul de Operetă și Musical din Budapesta, spectacolul „Rebecca“ are la bază povestea romanului omonim scris de Daphné du Maurier.

Oltea Șerban-Pârâu

Anca Țurcașiu strălucește în spectacolul „Rebecca“

FOTOGRAFII: TEATRUL DE OPERETĂ „ION DACIAN“

●● Chiar dacă Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian“ nu se află la prima abatere de acest gen, noua premieră are totuși suficiente date pentru a-i entuziasma și pe cei mai sceptici. Este vorba despre „Rebecca“, una dintre cele mai de succes producții semnate de echipa Sylvester Levay (muzica) – Michael Kunze (libretul), laureați ai Premiului Grammy și creatori ai celebrelor producții „Mozart!“, „Elisabeth“ si „Marie Antoinette“, spectacol regizat de Attila Béres.

Realizat în colaborare cu Teatrul de Operetă și Musical din Budapesta, spectacolul are la bază povestea romanului omonim scris de Daphné du Maurier în 1938 Ca și alte lucrări ale autoarei, „Rebecca“ a fost adaptată pentru marele ecran de Afred Hitchcock, devenind una dintre cele mai cunoscute producții ale acestuia.

SUCCES ÎN LUMEA-NTREAGĂ

Musicalul „Rebecca“ a fost prezentat în premieră la Viena, la Raimund Theater, pe 28 septembrie 2006, în regia lui Francesca Zambello și a devenit în scurt timp un succes internațional, jucându-se cu casa închisă pentru mai bine de trei ani consecutiv. În anii care au urmat, musicalul a fost montat cu același succes în Japonia și Finlanda. În 2010, „Rebecca“ a avut premiera la Budapesta, devenind una dintre cele mai apreciate producții ale Operetei din capitala maghiară, pentru ca, un an mai târziu, având la cârmă aceeași echipă de realizatori, să convingă și la București prin aplomb și coerența integrării tuturor dimensiunilor proprii unui spectacol complex.

Cu o distribuție valoroasă – Eu: Adriana Vlad; Maxim de Winter: Florin Budnaru; Mrs. Danvers: Adina Sima; Jack Favell: Cătălin Petrescu; Frank Crawley: Andras Demeter; Ben: Matei Chioariu; Edythe Van Hopper: Bianca Ionescu - distribuție care a impresionat in corpore publicul, spectacolul reușește să desființeze din nou mitul neputinței, care, din păcate, marchează încă foarte multe instituții de concert și spectacol din România. Puriștii pot sta liniștiți. Noțiunea de rețetă – chiar dacă ea a fost aplicată acestei producții de către o echipă de realizatori maghiari, în numele unui estetism de sorginte americană, ba chiar evreiască – a reușit ceea ce ani de-a rândul mulți monștri sacri autohtoni nu au reușit. Și anume să scoată tot ce este mai bun din artiștii aflați pe scenă, reușind să creeze și să transmită emoție, spre bucuria publicului.

Pentru cei care simt nevoia să evadeze din aproximativul lipicios cotidian și să vadă pe viu cum o producție artistică cu un grad mare de complexitate și de spectaculozitate (deloc gratuită) merge ca pe roate, atunci să nu rateze întâlnirea cu „Rebecca“. Dragoste, mister, romantism și un algoritm procedural fără fisură.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Trei Parale, la Green Hours

●● Între 19 și 22 mai, Clubul Green Hours din Capitală va găzdui cea de-a treia ediție a GHIJFest. În fiecare seară vor avea loc concerte, începând cu ora 19.00. Printre artiștii invitați se numără Maria Răducanu, Alexandrina și Chris Dahrgren, precum și formațiile **Trei Parale (foto)**, Marilyn Mazur Group, Imago Munci, Polar Bear și Fresco Trio.

LONDRA

Surprize Pink Floyd

●● 26 septembrie 2011 este o dată așteptată de iubitorii legendarei formații Pink Floyd. Casa de discuri EMI va scoate pe piață albume ce cuprind piese inedite ale trupei, box-seturi cu 14 albume remasterizate ale formației. Acestora li se vor adăuga albume de fotografii și DVD-uri cuprind înregistrări ale unor concerte, interviuri și dialoguri susținute de membrii Pink Floyd.

LONDRA

Ronnie Wood, talent radiofonic

●● Săptămâna trecută, cunoscutul chitarist al formației Rolling Stones a fost recompensat cu titlul de „Personalitatea anului în programe muzicale de radio“. Distincția i-a fost decernată lui Ronnie Wood în cadrul Sony Radio Academy Awards.

EXPOZIȚIE

În pat cu Elena

„Natură moartă cu omagiu"

Expoziția Marilenei Murariu de la Galeria Simeza este un teribil pamflet artistic la adresa mizeriei postdecembriste, fără corespondent în peisajul artistic contemporan

Fie ea Lupescu, Ceaușescu sau Udrea, Elena reprezintă, în viziunea artistei, Politica dâmbovițeană, în ce are aceasta mai dezgustător.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Elena Ceaușescu întinsă lasciv, în ipostaza „Majei Desnuda" a lui Goya, citind Marchizul de Sade. Elena C. sub privirile languroase ale primarului metrosexual Mazăre, îmbrăcat în ofițer german (sau ale unui nazist care arată ca Mazăre). Elena C. în tête-à-tête cu generalul Oprea, pe o barcă în parc, săgetați de un Cupidon de piatră, întrebându-l „Dar aste decorații, cum, cine ți le-a dat?". E.C. dansând tango cu generalul-cu-piciorul-în-ghips Stănculescu, iar Iliescu cântându-le la acordeon romanțe rusești („Feerie decembristă"). Ministreasa Rodica Stănoiu băgându-i, ghidușă, mâna în prohab generalului Voinea, în timp ce E.C. se produce la bară („Bara justiției").

SEXUL ELENEI UDREA

Băsescu însuși îi pune, din spate, Elenei Ceaușescu mâna pe sân, ca un șmecher ce e, hăhăindu-se, la o masă la care convivi mai sunt Mona Muscă în furou și Zoe Petre în negligé. E.C. în ipostază de M.M. (Marilyn Monroe), înconjurată de cei trei președinți postdecembriști. O parafrază a „Originii lumii", capodopera lui Courbet, îi arată pe cei trei dictatori comuniști – Dej, Ceaușescu și Iliescu – mișind-o pe E.C. și scoțându-l din sexul ei pe „micuțul" Severin, înfășat în steagul UE („Originea Lumii Noi"). În sfârșit, cele trei Elene – Lupescu, Ceaușescu și Udrea (mai din spate itindu-se și EBA) – dansând „Freci Cancan" (cum sună titlul lucrării) și etalându-și, impudice, „sexurile".

Toate sunt imagini șocante, provocatoare, la care cei care cunosc operele anterioare ale Marilenei Murariu nu s-ar fi așteptat, ba chiar, pentru a fi sinceri, au rămas cu gura căscată. Reputata artistă plastică – inițiatoare a proiectului „Pictori de azi la Balcic" (la sugestia regretatului scriitor Iordan Chimet) și autoare, acum câțiva ani, a unei excelente expoziții despre „un Balcic nocturn și misterios" – a preluat din mers discursul, obraznic și angajat politic/social, al tinerei generații de artiști. De fapt, i-a depășit pe aceștia, pentru că, spre deosebire de mulți dintre cei care și-au făcut din contestare un „mod de viață" artistică, are în spate o solidă pregătire profesională și o remarcabilă carieră în domeniu. Acest fapt validează estetic lucrările prezentate acum în această expoziție-concept, ceea ce este lucrul cel mai important.

IMAGINI GOYEȘTI

„Nu-mi place să devin manieristă", spune Marilena Murariu, astfel încât, simțind epuizarea temei Balcicului, a trebuit să găsească o nouă temă, iar aceasta ar fi fost nudul. Ideea de la care a plecat totul a fost s-o picteze pe E.C. în poziția „Majei Desnuda" a lui Goya, citind „Omagiu" (care a devenit, în cele din urmă, un volum de Sade!). Încurajată în această direcție, a dezvoltat respectivul concept și, după un efort considerabil dar făcut cu mare creativitate, a rezultat această expoziție cu totul remarcabilă.

Regăsim aici mărcile stilistice ale autoarei, cunoscute din lucrările anterioare: cromatica stridentă (mov, violet, bleu-închis), tușa groasă etc., dar de data aceasta folosite într-o altă direcție decât cea a fantasticului și misterului din Balcicul spectral pe care ni l-a desenat în ultimii ani. Realizarea estetică a lucrărilor este dincolo de orice îndoială, dar și mai interesantă este schimbarea de concept, felul în care artista mixează constructele imaginarului nostru colectiv, breșa pe care expoziția o produce în istoria noțiunii de „provocare" în arta noastră contemporană.

SEX CU MAZĂRE

Imaginea Ceaușeascăi apare în toate lucrările mari ale expoziției, dar nu este cea oficială cu care românii au fost asasinați timp de decenii de propaganda comunistă: serioasă, retușată, „mamă și soție", ADI etc. E.C. este permanent în poziții lascive, languroase, obscene pentru că este vorba de imaginea ei din folclorul ante- și post-decembrist, de „curvă a ofițerilor germani", de femeie „rea de muscă" etc. (diferit de austerul și pudibondul Nea Nicu, căruia, spre deosebire de alți dictatori, nu i se cunosc excese sexuale). Această Elena este mixată, în compozițiile Marilenei Murariu, cu figuri actuale ale politicii românești (Mazăre, Oprea, Severin) sau cu personaje și imagini iconice ale Revoluției Române pentru a arăta continuitatea structurală dintre dinainte și după '89, felul în care fantoma Elenei și, în sens larg, a comunismului ne bântuie în continuare după ce au trecut 20 de ani „de tranziție" și de așa-zisă democrație (parc-ar fi, cea a Elenei, stafia de care vorbea bătrânul Marx!).

„Despre Elena în general" se intitulează expoziția, și, într-adevăr, fiecare dintre personajele care apar aici sunt îmbrăcate în uniforma de general și au la vedere gradul lor. O serie de portrete mai mici, intitulate „În general, om de afaceri/jurnalist/prea cuvios" etc., arată măștile sub care s-a deghizat, după '89, Securitatea. ●

„Hai să ne lustrăm sâmbătă seară, iară"

Info

„Despre Elena în general", expoziție de pictură Marilena Murariu
Curator: Marian Constantin
Unde: Galeria Simeza (Bdul Magheru nr. 20)
Când: până la 24 mai
●●●●●

PUBLICITATE

PASCAL BRUCKNER, SCRIITOR

„Liderii politici se folosesc de limbajul iubirii“

Scriitorul Pascal Bruckner, în vârstă de 63 de ani, supranumit „filosoful actualității“, identifică rolul iubirii în noul discurs politic

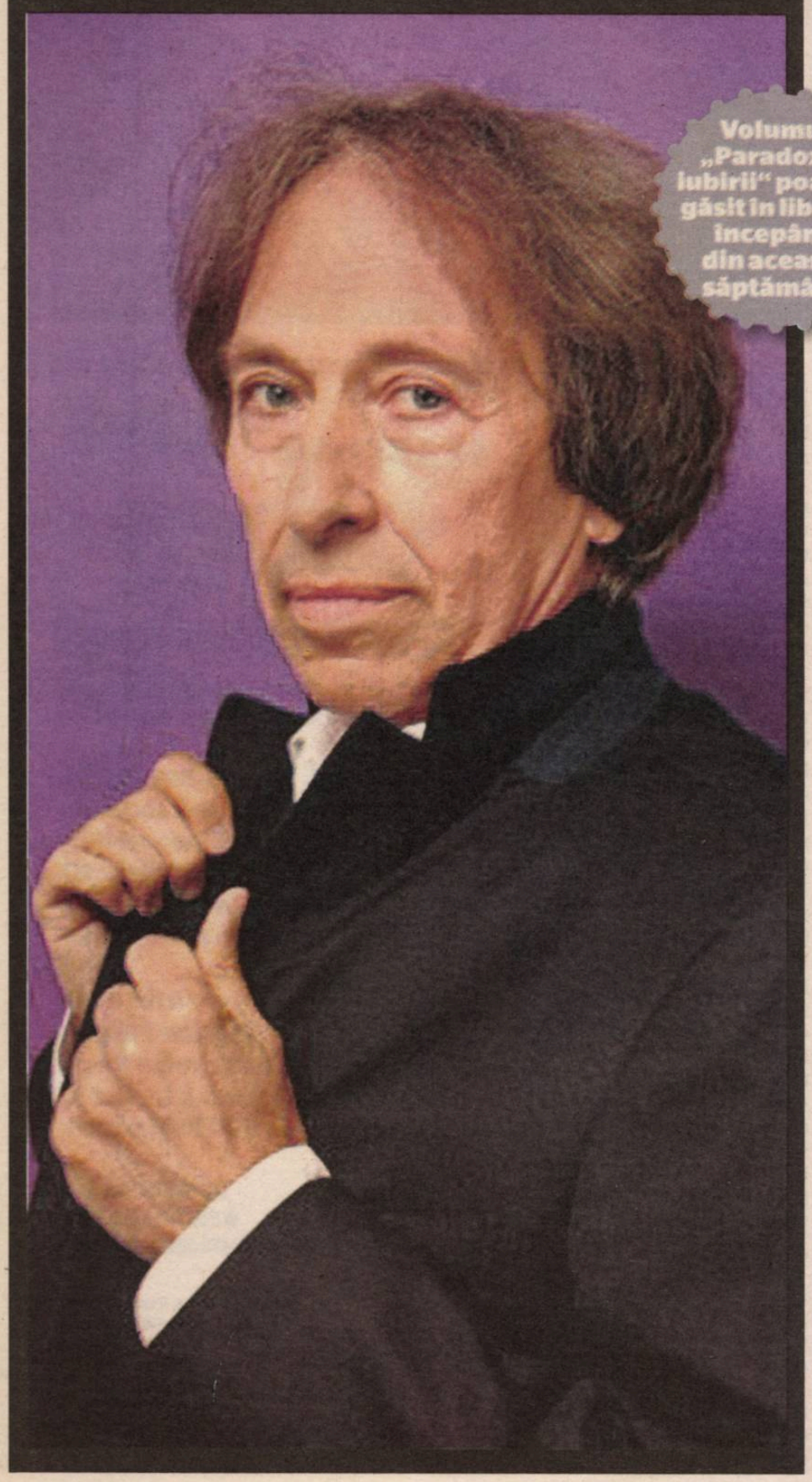

Volumul „Paradoxul iubirii“ poate fi găsit în librării începând din această săptămână

„Confuzia dintre domeniul privat al iubirii și cel public, al politicii, a ajuns să fie alarmantă“, spune Bruckner. Cel mai recent titlu apărut în românește al cunoscutului scriitor și eseist francez este intitulat „Paradoxul iubirii“ și a apărut la Editura Trei.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

„Adevărul“: Scrieți despre iubire de peste treizeci de ani, iubirea e prezentă în aproape toate cărțile dumneavoastră. De ce preferați acest subiect? E unul frumos, dar care poate fi, deseori, alunecos.

Pascal Bruckner: E foarte alunecos! Iubirea – și fericirea –, sunt subiectele principale ale timpului nostru, în Europa de Vest. Valorile care au rămas valide în ciuda laicizării Europei. Sunt insule de sacru, e tot ce ne-a rămas. Am distrus restul, însă iubirea continuă să fie învăluită de sacralitate. Supraviețuiește, iar noi ne ținem cu dinții de iubire fiindcă știm că ea ar trebui să fie punctul culminant al împlinirii societății noastre. Poți avea succes, poți câștiga o mulțime de bani, dar dacă nu există cineva care să te iubească te vei simți un ratat. Iubirea e sacră: admitem că cea mai frumoasă parte a vieții noastre e cea în care suntem iubiți și îi iubim pe ceilalți și că iubirea e cea mai importantă reușită în viața personală.

Sunteți un scriitor antrenat: vi se întâmplă, totuși, să aveți temeri create de generalitatea subiectului, atunci când vă documentați, sau chiar în timp ce lucrați la o carte?

Ce se întâmplă când scrii despre iubire este că resimți riscul banalului: toată lumea scrie despre iubire. Astfel, ori riști să repeți ce au spus alții înaintea ta, ori să reduci lucrurile la un nivel de „revistă“ – o publicație lunară, un săptămânal sunt pline de articole despre bărbați și femei, despre dragoste. Apoi, să scrii despre iubire îți pune la încercare atenția: trebuie să fii prudent să nu eșuezi în locuri comune, sau să nu rămâi încâlcit într-un limbaj dificil. E necesar să fii clar și profund în același timp. Iar acesta e cel mai alunecos capitol...

Cum știți că sunteți original, aveți o metodă prin care testați asta, față în față cu dumneavoastră?

Mă întorc la propriile experiențe în iubire. Dacă frazele vin din inima și din mintea ta, lucrurile nu se mai reduc la a-ți face conștiincios temele și documentul devine o carte despre propria viață. Scrii despre amintirile tale, cu sentimentele pe care ele ți le trezesc în prezent.

Cât de dureros e să retrăiți ceva din trecut de fiecare dată când scrieți?

A scrie, în sine, e dureros! O carte echivalează cu o suferință. Mai întâi trebuie să înrămezi subiectul, apoi să-l îmbraci în cuvinte, să eviți repetițiile. De fapt, mai direct spus, dacă mi-e permis să mă exprim astfel: să scrii e o pacoste! *(Râde)* Paradoxal, pe cât e de dureros, pe-atât e de incitant... Fiind o pasiune, sunt obligat să-i cedez; fiind dureros, sunt obligat să învinș. Căci adevărata suferință ar fi să nu mai scriu nimic.

Aveți un top al celor mai „dureroase“ cărți?

Aș putea spune că da. „Tentația inocenței“, la care am lucrat în 1995, o carte grea și care mi s-a părut lungă, a fost cea mai dureroasă.

Din ce vă recuperați energia consumată prin scris?

Lucrez la o carte cam doi ani. De recuperat, mă recuperez prin viață... Plec în vacanță des – din punctul acesta de vedere sunt un francez pur-sânge, mă dedic vacanțelor, nu ratez niciuna, că e Crăciun, Paște, sau vacanța de vară. Cânt la pian, fac joging, merg la schi, practic alpinismul.

Ați studiat pianul?

Nu, am lucrat la un piano bar în timpul studenției. Trebuia să cânt cam 15 piese de la opt seara până la miezul nopții.

O lecție de disciplină.

Așa e, dar aveam partituri și făceam însemnări, și după o vreme cântatul se transformase în ceva mecanic. Acum mai cânt din când în când pentru mine și îmi face plăcere, deși, recunosc, cânt mereu același lucru: Erroll Garner – „Misty“, Richard Rodgers – „Blue Moon“, Anton Karas – „The Third Man“... Majoritatea clasici, știți, genul acela de muzică pe care oamenii, clienții o cer. *(Râde)*

> Astăzi, toată lumea vrea să fie aproape de oricine, nu mai există bariere ori frontiere, cu toții suntem prieteni și ne iubim.
>
> **Pascal Bruckner**
> scriitor

Într-un pasaj din „Paradoxul iubirii“ vă referiți la felul în care politicienii au început să se folosească de iubire ca temă în discursurile lor. „Un popor nu mai este condus, ci este răsfățat, legănat“, scrieți.

Se aplică foarte bine și comunismului, unde tot răul era construit în numele iubirii, într-un spirit frățesc – eram popoare de frați și surori – și, cu toții știm care a fost deznodământul. În democrație, în ultimii douăzeci de ani, liderii politici se folosesc de limbajul iubirii, cu intenții pozitive, vor să ne mângâie. Rezultă un paradox, este deconcertant pentru că nu-l rogi pe președintele tău sau pe prim-ministru să te iubească, de la politicieni aștepți să atingă niște ținte precum sănătatea, securitatea ori transportul. Confuzia dintre domeniul privat al iubirii și cel public, al politicii, a ajuns să fie alarmantă.

Deci vorbim despre o nouă capcană a politicii: iubirea?

Totul pornește de la seducție. Liderii politici vor mai întâi să ne seducă, după aceea vine un fel de sentimentalism – pe care îl regăsim pretutindeni –, în combinație cu violențe atroce. Liderii adoră să ne vorbească în termeni de prietenie, de afecțiune. Nu știu cum e în România, dar în Franța, la fel ca în Statele Unite ale Americii, la televizor nici nu mai există nume, doar prenume! Ești Barack, Pascal sau Samantha... Se creează o familiaritate care poate părea plăcută, dar, până la urmă, oamenii nu te știu, nu știu cine ești și te vor fi uitat după câteva minute.

Ce a înlocuit, în politică, din punct de vedere istoric, seducția prin iubire?

Ordinea antică. Un sistem în care toate relațiile erau construite pe convenții și, în funcție de statutul social, vorbeai cu oamenii după un anumit protocol. Iubirea și afecțiunea nu intrau în discuție, ele țineau de domeniul privat. Oamenii erau obligați să se adreseze cu „domnule“ sau „doamnă“. La acea vreme nu exista această tiranie a intimității. Astăzi, toată lumea vrea să fie aproape de oricine, nu mai există bariere, ori frontiere, cu toții suntem prieteni și ne iubim, ne pupăm – în Franța orice bărbat se pupă cu orice bărbat, în strânsă prietenie! Asta nu se întâmpla când eram eu tânăr. Așadar, se pupă ca mafioții din filmele americane celebre, și după aceea se omoară, își omoară cei mai buni prieteni. Această îmbrățișare, această căldură mediteraneană a devenit globală.

„Mintea e un servitor necredincios“

● Vă sâcâie să fiți identificat mai ales ca autor al romanului „Luni de fiere“?
● Poate în România, nu și în Franța. Fiecare țară are preferințele ei. Sunt conștient că „Luni de fiere“ a fost un vârf al începutului carierei mele, însă francezii sunt mai atașați de lucrările de nonficțiune. E o viziune diferită. Cum mă simt când sunt identificat ca autor al romanului „Luni de fiere“? Mă simt bine. Întotdeauna e bine să fii cunoscut prin cărții tale. Doar că, uneori, te plictisește să ți se amintească de cărțile pe care le-ai scris demult.

● De când ați început să aveți succes, a trebuit să scrieți și cărți la comandă?
● Niciodată.

● Spuneați într-un interviu că succesul e o neînțelegere. Care e esența acestei neînțelegeri în ceea ce privește propriul succes?
● Nu știu. Mă gândesc de fiecare dată că succesul ține, mai degrabă, de momentul în care publici. Nu contează doar să scrii o carte bună, ci și s-o scrii la timpul potrivit. Dacă ratezi momentul, chiar dacă ai scris ceva bun, receptarea va fi diferită. De aceea spun că este o neînțelegere. De fapt, nu vei ști niciodată de ce o carte a prins mai bine, și o alta nu.

● Când a ieșit pe piață „Luni de fiere“, romanul a șocat publicul român din cauza erotismului explicit. Erau anii '90, abia ieșisem de sub comunism... Și publicul francez a fost incitat de această apariție. Ați premeditat-o, de ce ați ales să scrieți acest roman?
● În primul rând, „Luni de fiere“ m-a eliberat de o poveste personală, pe care o trăisem timp de doi ani. Voiam să mă debarasez de această povară care a însemnat un consum enorm, psihologic vorbind. Mă despărțisem de o tânără și simțeam nevoia să scriu despre asta. Fără să știu, la acel moment, ce formă va lua povestea. De ce am scris „Luni de fiere“? De ce scriem cărți, până la urmă? E o întrebare pe care și eu mi-o pun. În ziua de azi, toată lumea scrie cărți, dar nimeni nu le citește! Doar publicul e cel care face ca o carte să fie necesară.

● Distingeți o diferență de receptare în rândul cititorilor dumneavoastră, odată cu trecerea timpului, cu schimbul de generații?
● O întrebare bună. Cred că cea mai mare preocupare a unui scriitor ar trebui să țină de public, să fie atent să câștige cititori din generații diferite. Dacă ai doar cititori dintr-o singură generație, atunci știi că îmbătrânești cu ei, mori odată cu ei. E deprimant când țin o prelegere sau vorbesc la o conferință și văd că majoritatea oamenilor din sală sunt cărunți...

● Cum simțiți diferențele dintre publicul în vârstă și cel tânăr?
● Cititorii în vârstă sunt întotdeauna tentați mai degrabă să polemizeze pe marginea ideilor, în timp ce tinerii sunt înclinați să discute despre experiențele din spatele cărții. Pentru cititorii tineri, o carte e un mijloc de a trăi mai intens. Cititorii în vârstă deja și-au consumat viețile, așa că așteaptă de la tine, ca scriitor, o opinie, nu o experiență.

> Sunt obligat
> să cedez scrisului.
> Fiind dureros,
> sunt obligat
> să învinge.
> Căci adevărata
> suferință
> ar fi să nu
> mai scriu nimic.
>
> **Pascal Bruckner**
> scriitor

● Ce vă place cel mai mult la mintea dumneavoastră?
● O iubesc când funcționează repede! *(Râde)* Dar adevărul e că mintea mea nu funcționează tocmai atunci când am nevoie, deci foarte des sunt absent. Există o expresie în franceză care descrie momentul când cineva îți spune ceva și nu ești în stare să-i dai o replică deșteaptă. Replica vine întotdeauna două ore sau două zile mai târziu. Mintea e hiperactivă când n-ai nevoie să fie așa și înceată când ar trebui să fie rapidă. E ca un servitor necredincios.

● În „Palatul chelfănelii“ (1986), parabolă tragi-comică a relației dintre popoare și conducătorii lor, erați, în scris, mult mai jucăuș decât sunteți astăzi. De ce ați renunțat la această latură jucăușă?
● Aveți dreptate, cărțile recente sunt mult mai serioase. Nu știu de ce am renunțat la felul jucăuș de a scrie. Ce știu e că am rămas jucăuș în viața reală: fac o grămadă de glume proaste în fiecare zi.

● În literatură vă preocupă ideea de limită. În viața personală, ce limite nu ați depășit niciodată?
● Sunt o mulțime limitele de netrecut – mă consider o persoană civilizată. De exemplu, n-aș ucide niciodată pe cineva. În viața reală, iubirea e însă teritoriul unde poți depăși o mulțime de limite fără să încalci vreo lege. Iubirea ține doar de două persoane, sau, uneori, de mai multe...

● Ce limite ați depășit și v-a plăcut?
● În general, îmi place să-mi depășesc propriile limite fizice. Urc pe munte, fac alpinism, încercând să trec dincolo de puterile propriului organism – mă simt extraordinar când pot să fac ceva de care nu credeam că sunt în stare.

● Trăim într-o societate asaltată de vești catastrofice: criză economică, revolte sociale, cutremure. Starea de normalitate a ajuns să pară un lux. Cum trăiți acest tip de presiune?
● Trăim un sentiment perpetuu de anxietate. Întrebarea e: de ce? Nu mai avem granițe, nu mai există crime în masă, iar nivelul prosperității e rezonabil. Trăim mai mult. Ce fac știrile care ne invadează viețile în orice moment, prin ecranul televizorului? Generează insecuritate. Starea aceasta de alarmă e, mai ales, indusă mediatic. Continui să cred că, în ciuda crizei, viața noastră este mai bună acum decât era cu un secol în urmă. Riscul este ca media să ne transmită o percepție greșită despre realitate, să ne descurajeze în a reacționa potrivit, echilibrat. Viața în Europa e mai bună decât oriunde în lume. ✪

Figură-cheie a intelectualității pariziene

●● Pascal Bruckner s-a născut la Paris în 1948. Figură-cheie a intelectualității pariziene, Bruckner a scris eseuri precum „Mizeria prosperității“, „Euforia perpetuă“, „Noua dezordine amoroasă“. În România este celebru mai ales prin romanele sale: „Iubirea față de aproapele“, „Hoții de frumusețe“ (Premiul Renaudot 1997), „Luni de fiere“, „Căpcăunii anonimi“, sau „Palatul chelfănelii“. Cel mai recent titlu apărut în românește este „Paradoxul iubirii“.

TELE-TEXT

Blândul killer

Cezar Paul-Bădescu

Scriam săptămâna trecută despre una dintre cele mai violente scene pe care am văzut-o într-un film (cu ocazia programării debutului lui Tarantino, „Reservoir Dogs", la TVR Cultural). De data aceasta, emisiunea „CineTePrinde" de la Pro Cinema ne face cunoștință – pentru cine nu l-a cunoscut deja – cu cel mai atipic și mai memorabil killer pe care l-a înregistrat banda de celuloid: personajul interpretat de Javier Bardem în „Nu există țară pentru bătrâni" al fraților Coen.

Ca în cazul filmului lui Tarantino, efectul este sporit prin tehnica oximoronului. În „Reservoir Dogs", scena torturii părea un episod relaxat, în care ai fi zis că un tip simpatic nu vrea altceva decât să se bucure de o melodie și să danseze pe ea. La frații Coen, personajul care e de fapt un killer redutabil, ce ucide cu o butelie ciudată, are aparența unui individ inofensiv, visător, cu o față de fraier. Dacă ar fi fost vreun Rambo fioros, nu ar fi impresionat așa cum o face tipul cu tunsoare de băiat cuminte, inspirată din moda anilor '70-'80. Nu amenință, nu-și încordează mușchii demonstrativ, nu face paradă de cât de periculos poate fi. Ucide în tăcere și fără să clipească, de parcă ar fi un funcționar blazat care face un lucru de rutină.

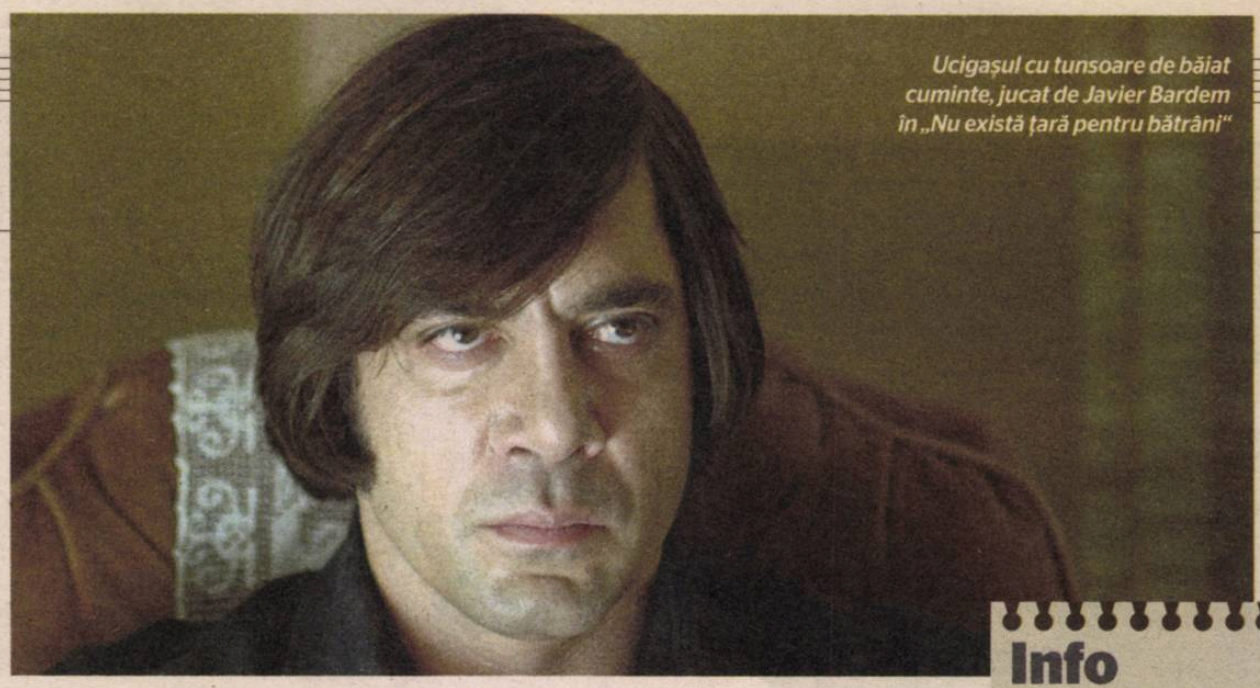

Ucigașul cu tunsoare de băiat cuminte, jucat de Javier Bardem în „Nu există țară pentru bătrâni"

Scena cea mai dură din film, după mine, nu e vreuna în care sunt omorâți oameni, ci tocmai cea în care un bărbat, vânzător la o benzinărie, scapă cu viață. Personajul interpretat de Bardem discută cu el liniștit, în timp ce mănâncă alune. Termină alunele din pungă, strânge ambalajul în pumn și-l așază pe tejghea. Plasticul mototolit se destinde încet și simți cum toată tensiunea scenei crește exponențial. Desigur, bietul vânzător nu știe cu cine are de-a face, e ca un șoricel nevinovat cu care se joacă animalul de pradă înainte de a-i da lovitura fatală. Apoi vine întrebarea: „Care-i cel mai important lucru pe care l-ai pierdut la datul cu banul?" Omul nu știe care-i miza și nu va ști pe lângă ce-a trecut nici după ce va ghici.

De fapt, vânzătorul suntem noi, care nu avem habar de câte ori ne fâlfâie aripa îngerului morții pe la ureche. ⊗

Info

Nu există țară pentru bătrâni (SUA, 2007)
Regia: Ethan Coen, Joel Coen
Scriitor: Cormac McCarthy
Cu: Tommy Lee Jones, Javier Bardem, Josh Brolin, Woody Harrelson, Kelly MacDonald, Garret Dillahunt
Pro Cinema, sâmbătă (21 mai), ora 22.00

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
18 mai

22.10 TVR 1
FILM

Cuba (SUA, 1979)
Regia: Richard Lester
Cu: Sean Connery, Brooke Adams, Jack Weston.

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Cosi fan tutte
de W.A. Mozart (Partea a II-a)
Regia: Roberto de Simone
Dirijor: Riccardo Muti
Cu: Barbara Fritolli, Angelika Kirchschlager, ansamblul Operei de Stat din Viena.

Joi
19 mai

23.35 TVR 2
EMISIUNE
Filmul scurt pe 2
Un regal de producții ale genului: filme purtând semnătura unor mari regizori, filme de ficțiune, documentare etc.

1.10 TVR CULTURAL
SERIAL

Heimat 2
(Germania, 1992), Ep. 2
Regia: Edgar Reitz
Cu: Henry Arnold, Salome Kammer, Franziska Traub.

Vineri
20 mai

21.00 CINEMAX
FILM

Sugarland Express
(SUA, 1974)
Regia: Steven Spielberg
Cu: Goldie Hawn, Ben Johnson, Michael Sacks.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Împăratul muștelor
(SUA, 1990)
Regia: Harry Hook
Cu: Balthazar Getty, Chris Furrh, Danuel Pipoly.

Sâmbătă
21 mai

22.30 TVR CULTURAL
FILM
O poveste complicată cu femei, străzi și delicte
(Italia, 1986)
Regia: Lina Wertmüller
Cu: Angela Molina, Harvey Keitel, Isa Danieli.

23.10 TVR 1
TALK-SHOW

Profesioniștii
Invitat Cristi Puiu
Emisiune de Eugenia Vodă.

Duminică
22 mai

20.00 HBO
FILM
Sus, în aer (SUA, 2009)
Regia: Jason Reitman
Cu: George Clooney, Vera Farmiga, Anna Kendrick.

20.10 TVR 2
FILM

O împușcătură în întuneric
(SUA-Marea Britanie, 1964)
Regia: Blake Edwards
Cu: Peter Sellers, Elke Sommer, George Sanders.

Luni
23 mai

21.00 CINEMAX
FILM

In the Mood for Love
(Hong Kong, 2000)
Regia: Wong Kar-Wai
Cu: Maggie Cheung, Tony Leung Chiu-Wai, Lai Chen.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Mica Dorrit
(Marea Britanie, 2008) Ep. 3, 4
Regia: Adam Smith
Cu: Claire Foy, Tom Courtenay, Matthew MacFadyen.

Marți
24 mai

21.00 CINEMAX
FILM

Time after Time (SUA, 1979)
Regia: Nicholas Meyer
Cu: Malcolm McDowell, David Warner, Mary Steenburgen.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Alegerea lui Alexandru Sutțo
de Dumitru Crudu
Regia: Dominic Dembinski
Cu: Horațiu Mălăele, Mihai Constantin, Virginia Mirea, Răzvan Vasilescu.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

Arhitecții viitorului

La 28 de ani, gemenii Zielinski au remodelat Parisul și au desenat un oraș de mai multe miliarde de euro în Emiratele Arabe. Cum văd ei Bucureștiul?

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

INEDIT

„Turnul Babel“ din cărți

Un turn spiralat, din 30.000 de volume, tronează în Piața San Martin din Buenos Aires

Capitală Mondială a Cărții, orașul argentinian organizează numeroase manifestări culturale. Printre ele, un inedit „Turn Babel“, conceput de artista Marta Minujin.

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

Acesta se poate vizita numai până la sfârșitul lunii, cu toate că Buenos Aires este Capitala Mondială a Cărții până în aprilie 2012, când îi va lua locul Erevan, capitala Armeniei.

Originalul edificiu, parte dintr-un proiect inițiat cu prilejul Târgului de Carte din orașul lui Borges, măsoară 25 de metri în înălțime. Construcția este alcătuită din 30.000 de volume, dintre care 16.000 au fost donate de peste 50 de ambasade din capitala Argentinei. De la dicționare și enciclopedii până la romane clasice și cărți de specialitate, turnul din Buenos Aires cuprinde o gamă variată de scrieri. Baza construcție prezintă o colecție de cărți din jurul lumii, primul și al doilea nivel sunt dedicate culturii americane, al treilea și al patrulea aparțin literaturii europene, al cincilea este fieful continentului african, iar al șaselea îi rămâne Asiei.

Creația a fost inaugurată la începutul acestei luni în Piața San Martin și poate fi vizitată gratuit de grupuri de până la 100 de persoane. În timp ce urcă treptele dintre cele șapte etaje, vizitatorii sunt însoțiți de o coloană sonoră în care se regăsește cuvânul „carte“, în echivalentele lui din toate limbile pământului.

16.000 de volume sunt donate de 50 de ambasade

„Turnul Babel“ din cărți, simbol al interacțiunii dintre culturi FOTO: AFP

Marta Minujin a menționat că pe 28 mai, ultima zi din viața neobișnuitei expoziții, fiecare vizitator poate lua câte o carte din „Turnul Babel“. O parte din volumele rămase vor fi donate bibliotecilor din orașul-gazdă, iar restul vor forma o colecție pe care artista a numit-o „Biblioteca Babel“, titlu inspirat de celebra povestire a celui mai cunoscut scriitor argentinian, Jorge Luis Borges.

Pentru a oferi un exemplu de interacțiune socială și culturală, Marta Minujin a inițiat proiectul ce reunește cărți scrise în diverse limbi și dialecte. Artista a dorit să demonstreze astfel rolul culturii scrise de liant între toate rasele. „Peste o sută de ani, oamenii vor spune «a fost odată un Turn Babel în Argentina...» și nu vor avea nevoie de traducere, pentru că arta n-are nevoie de traducere'“, a explicat Minujin.

O ARTISTĂ EXTRAVAGANTĂ

Marta Minujin este cunoscută pentru lucrările sale ieșite din tipare. În 1983, artista argentiniană a lucrat cu Andy Warhol pentru a construi un model al Parthenonului din Buenos Aires din exemplare ale unor cărți interzise. Printre alte sculpturi ale sale se numără Obeliscul conceput din panettone, o prăjitură tradițională din Italia, asemănătoare cu cozonacul, și o „Venus din Milo“ făcută din brânză.

PUBLICITATE

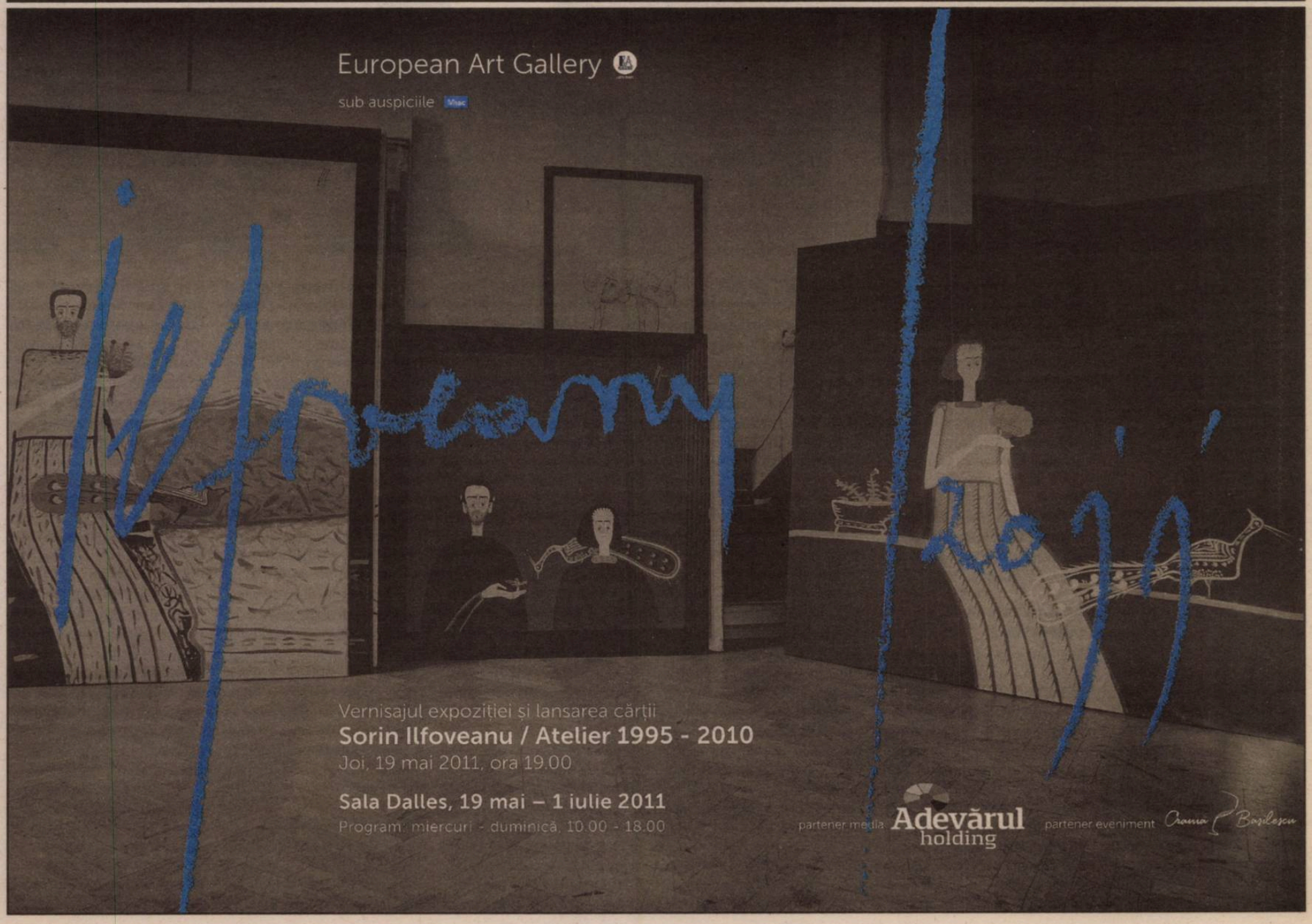

NU RATAȚI!

În Maroc cu Alexandru Matei

●● Alexandru Matei are 36 de ani. S-a născut la 11 aprilie 1975 la București, unde a terminat Facultatea de Limbi Străine la Universitatea din București. În 2007 devine doctor în literatura franceză contemporană. Debutează ca poet, dar mai degrabă ca fiu al unei poete, Angela Marinescu. Ține cu Steaua, din păcate. Crede în frumusețea tăcerii, dar nu se poate abține să nu vorbească mult. Predă literatura franceză și teorie literară și până la excursia din Maroc nu a mai călătorit niciodată în afara Europei. Cel mai recent volum semnat Alexandru Matei este „Mormântul comunismului românesc. Romantismul revoluționar înainte și după 1989".

Portul Essaouira

● **Essaouira,** colonie boemă și cool a urmașilor sclavilor negri, orașul în care a locuit Jimi Hendrix.

● **Sahara Occidentală,** regatul homarilor, deși acolo e ceva mai greu de ajuns.

● **Piața Jamaa El Fnaa,** vechiul loc de expunere a răufăcătorilor condamnați și executați în public, care astăzi a intrat în patrimoniul oral al UNESCO, ceea ce înseamnă că atmosfera de acolo e de patrimoniu, nu clădirile.

4-3 pentru Maroc

● Știu că vă plac topurile. Așadar, patru motive ca să mergeți în vacanță în Maroc și trei ca să-l ocoliți. Pornim.

Piața Jamaa El Fnaa

Vedere din centrul Marrakechului

Marocul nu e pentru o lună de miere clasică, deși aici găsiți peste tot miere pură. La patru ore de avion de România, e revelația copilăriei lumii în care trăim noi astăzi, o lume neascultătoare, care se înfierbântă ușor.

Alexandru Matei

●● De ce în Maroc?

1. Pentru că e foarte ieftin. Judecați: trei stele, cu mic dejun franțuzesc, la 28 de euro pe zi pentru două persoane. Aveți excursii prin agenții, dar aveți EasyJet cu escală la Milano sau Londra. Pentru mare, Agadir, oraș nou, cu o plajă superbă, cu nocturna aprinsă în fiecare seară și cu o grădină zoologică gratuită în mijlocul orașului (e pe bune; despre fauna umană citiți mai jos). Pentru cultură și mare, Essaouira, colonie boemă și cool a urmașilor sclavilor negri, orașul în care a locuit Jimi Hendrix. Pentru cultură și geografie, Marrakech, la care revin acușica. Plus Fes și Meknes (n-am fost), plus deșertul în bucate, plus Sahara Occidentală, regatul homarilor. Dar acolo e ceva mai greu de ajuns.

2. Dacă v-ați plictisit un pic de Occident și de confortul occidental, individualist; dacă vreți adică să vă confruntați cu o altă cultură, atunci zburați în Maroc. Dar nu la cinci stele; la cinci stele, e totuna dacă te duci în Republica Dominicană sau în Maroc. Rămâneți conectați la locuri și oameni. Marocul e o destinație OK chiar și la trei stele.

ABANDONAȚI-VĂ SUSPICIUNILE!

Deși nu pare, locul e sigur. Există poliția turistică, nu vi se întâmplă nimic. Acum, fiți totuși atenți. N-am spus că nu există hoți de buzunare sau că se respectă reguli de circulație. Milițieni și miliție sunt peste tot însă. Vă puteți abandona suspiciunile. Ieșiți pe stradă în Agadir, de pildă, și hop, ca din pământ, apare un localnic. Rupe ceva în franceză sau engleză și vă duce în mod sigur într-un magazin de mirodenii al unui prieten (în Maroc, toți banii se împart). Vă oferă ceai marocan, cu multă mentă, apoi vi se prezintă marfa. Ar fi nepoliticos să nu cumpărați. Chiar dacă găsiți șofran mai ieftin după, să nu vă pară rău; mirodenii bune și ieftine ca în Maroc, mai rar (dacă un gram de șofran la un euro vi se pare OK). Oamenii sunt amabili. De obicei contra cost, dar nu v-ați dus acolo ca la bunica la țară. Apoi, vă rog nu uitați: legume și fructe locale curate, la prețuri fără concurență. Portocalele și rozmarinul se dau animalelor de curte. Sucuri de fructe pe toate drumurile, la sub un euro paharul. Preferatul meu: cel de banane cu lapte. Altă depeizare: negocierea la cumpărături. Totuși, în Maroc au apărut cooperativele de stat care vând la prețuri aproximativ fixe covoare, îmbrăcăminte etno și pielărie, în ceea ce se cheamă „ensemble artisanal".

OAMENII NU SE GRĂBESC

3. Dacă vreți să vă plimbați într-o țară africană pe autostradă sau pe șosele bune, n-aveți ca altă variantă decât Africa de Sud. În Maroc e *safe* să îți închiriezi mașină. Benzina e sub un euro litrul. Atenție la căruțe trase de măgari, în localități, dar rămâneți zen. Oamenii nu se grăbesc aici. Aveți deci o deschidere la Atlantic, pe șosea, de vreo 2.500 de kilometri. Atlasul vă supraveghează. În Maroc sunt cei mai înalți munți din Africa după Kenya. Aveți și tren, în nord. Ca anecdotă, să vă spun că primul tren marocan, pe linie ferată îngustă făcută de francezi, era condus de catâri care făceau 40 km în 12 ore, la început de secol XX. Acum însă, Marocul nu e deloc în criză, o să vedeți. Se construiește în draci.

ORAȘUL OCRU

4. Marrakech sau „orașul ocru", veche capitală imperială; palate regale și regi cu 360 de neveste. Piața Jamaa El Fnaa (dați un click pe net; era vechiul loc de expunere a răufăcătorilor condamnați și executați în public) a intrat în patrimoniul oral al UNESCO. Știți ce înseamnă asta? Că atmosfera de acolo e de patrimoniu, nu clădirile. Curtea cu miracole din Evul Mediu, live. Nu doar maimuțe și șerpi cu care să vă trageți în poze, ci tarabe cu fel de fel de atracții de bâlci, giumbușlucurile actorilor, iar seara, mmm, melci fierți proaspeți, la un euro porția, vânduți ca hamsiile la noi. Apoi, souk-ul, adică piața, dedal infinit printre tarabe pline, de străbătut cot la cot cu motorete și cărucioare, printre negustori gălăgioși. Marrakech e dovada vie a unui oraș medieval. Dacă vreți să trăiți ce ați citit sau văzut în filme, Marrakech e locul. Nu ideal, ci pur și simplu unicul. Europa e un muzeu al Evului Mediu, „orașul ocru" e chiar viața medievală.

CAFENEAUA EXPLOZIEI, OBIECTIV TURISTIC

Pe scurt, de ce nu Maroc? Unu, pentru cei care vor comoditate. OK, luați cinci stele în Bodrum și vacanță plăcută. Doi, pentru fetișiștii igienei. Apa curentă în Maroc este o apariție relativ recentă; Coranul nu te lasă să te speli decât de două ori pe săptămână, iar planul național de construit baraje apare prin anii 1960. Fără E-uri, deci, dar fără curățenia din Occident sau chiar de la noi. Trei, pentru speriații de ce înseamnă astăzi „lume arabă". Atentatul recent din Marrakech nu e tocmai o invitație în Maroc, deși cafeneaua care a explodat a devenit între timp obiectiv turistic în aceeași mitică piață Jamaa El Fna.

Marocul nu e pentru o lună de miere clasică, deși aici găsiți peste tot miere pură. La patru ore de avion de România, revelația copilăriei lumii în care trăim noi astăzi. O lume neascultătoare, care face boacăne, se înfierbântă ușor, iartă, e mândră de ea, ingenuă, comunicativă: o lume de basm, doar că basmele nu-s mereu comod de trăit pe pielea ta. ✪

Biblioteca ASTRA
SIBIU

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 25 mai 2011
Anul XVIII, Nr. 1079, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Hérold, din nou acasă

Pictorului suprarealist Jacques Hérold, născut la Piatra Neamț, i s-a dedicat expoziția „De la Suprarealism la abstracționismul liric" la Colors Art Gallery.

ARTE VIZUALE ➔ PAGINA 11

Menzel și umorul ceh

Cineastul premiat cu Oscar pentru filmul „Trenuri strict supravegheate", **Jiří Menzel (foto),** vorbește despre umorul ceh și descrie ce a însemnat la cehi „rezistența prin cultură".

INTERVIU ➔ PAGINA 12

Mircea Cărtărescu este „Zen"

După „Jurnal I" și „Jurnal II", lui **Mircea Cărtărescu (foto)** îi apare în această săptămână „Zen: Jurnal. 2004-2010". Despre celelalte jurnale, scriitorul spune că „primele erau triumfaliste chiar și-n deznădejde, celelalte – disperate".

EVENIMENT ➔ PAGINA 3

Parada literaturii la Bookfest

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

Cele mai recente cărți de Mario Vargas Llosa, Gabriel García Márquez, Michel Houellebecq, Amos Oz, Haruki Murakami, Ismail Kadare sau Herta Müller vor fi lansate la Târgul Bookfest care începe astăzi. ➔ PAGINILE 8-9

Puerto Rico, insula încântării ➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06481

IERI ŞI AZI

„Biblioteca pe măgar“, erou civilizator

Dana G. Ionescu

Ieri. „Printre noile încarnări ale bibliotecilor se află unele care se lipsesc de (sau nu-şi pot permite) noile tehnologii. În 1990, Ministerul Culturii din Columbia a înfiinţat o organizaţie de biblioteci itinerante, care aveau să poarte cărţile până în cele mai îndepărtate colţuri ale ţării. Deşi autobuzele-biblioteci funcţionau încă din 1982 în districtele de pe lângă Bogotá, guvernul a considerat că era important să ajungă şi la locuitorii zonelor rurale mai îndepărtate. În acest scop au fost concepute nişte genţi mari şi verzi, prevăzute cu buzunare încăpătoare, care puteau fi împăturite cu uşurinţă în pachete de dimensiuni rezonabile şi care erau necesare, în junglă şi în zonele muntoase, pentru a transporta cărţile pe spatele măgarilor. Aici, cărţile sunt lăsate vreme de câteva săptămâni în mâinile unui învăţător sau ale unui bătrân al satului, care devine, de facto, bibliotecar. Genţile sunt despăturite şi agăţate de un stâlp sau de un copac, iar oamenii de prin partea locului pot veni să răsfoiască şi să-şi aleagă cărţi. Uneori, bibliotecarul le citeşte cu voce tare acelora care nu ştiu să citească; din când în când, câte un membru al familiei, care a mers la şcoală, le citeşte celorlalţi. «În felul ăsta», a explicat unul dintre săteni într-un interviu, «putem să aflăm ce nu ştim şi să le transmitem şi altora». După o perioadă de timp determinată, o nouă rezervă o înlocuieşte pe cea veche. Majoritatea cărţilor sunt lucrări tehnice, manuale de agricultură şi ghiduri de filtrare a apei, colecţii de modele pentru goblenuri şi ghiduri veterinare, dar se mai găsesc şi câteva romane sau altfel de opere literare. După spusele unei bibliotecare, cărţile sunt întotdeauna în siguranţă. «Cunosc o singură situaţie când o carte nu a fost returnată», mi-a spus ea. «Luaserăm cu noi, pe lângă obişnuitele titluri practice, o traducere spaniolă a *Iliadei*. Când a venit vremea să o schimbăm, sătenii au refuzat să ne-o mai dea. Ne-am hotărât să le-o facem cadou, dar i-am întrebat de ce voiau să păstreze tocmai acel titlu. Ne-au explicat că povestea lui Homer o reflecta întru totul pe a lor: este istoria unei ţări sfâşiate de războaie, unde zei turbaţi au hotărât soarta unor oameni care nu ştiau niciodată cu exactitate de ce se luptau sau când aveau să fie omorâţi“. Episodul este consemnat de Alberto Manguel în minunatul său studiu „Biblioteca nopţii“, recent tipărit în ediţie românească.

„Biblioburro“ („biblioteca pe măgar“) le-a adus informaţii şi poveşti ţăranilor columbieni

Azi. Şi la trecerea dintre mileniul al II-lea şi al III-lea societatea sud-americană, inclusiv cea columbiană, continuă să aibă destul în comun cu „ţărişoara noastră“ din sud-estul Europei. La capitole ca nivele de trai şi educaţie, diferenţele sunt, din nefericire, minore. Încremenite în timp, într-un secol incert, poate chiar în atemporal, multe puncte de pe harta rurală a fiecăreia dintre cele două ţări au rămas la cunoaşterea primitivă.

Diferenţa este însă că Ministerul Culturii din România postdecembristă nu le-a oferit niciodată biblioteci itinerante sătenilor rămaşi în creierii munţilor sau în mijlocul stufărişului, nuferilor şi pelicanilor din Deltă. Eficient sigur ar susura glasurile scepticilor blazaţi de pe plaiurile mioritice, ci despre un posibil, firav început. Puterea de seducţie a bibliotecii este – istoria a arătat-o – uimitoare. Iar curiozitatea este un dat general uman. Şi intelectualul, şi ţăranul analfabet sunt curioşi din naştere. Curioşi în feluri diferite, desigur. Ori de câte ori curiozitatea omului s-a întâlnit cu farmecul şi forţa bibliotecii, s-a întâmplat ceva. Omul s-a schimbat, chiar dacă uneori infim, chiar dacă fără să ştie... etc.

Există o şansă ca, întâlnindu-se cu o bibliotecă rustică, prietenoasă, ale cărei cărţi le poate răsfoi, în puţinele ore de tihnă, gratis (cuvânt cu puteri miraculoase în toată România), ciobanii care se învecinează cu floarea-de-colţ şi ţăranii din satele fără curent electric, de câteva zeci de locuitori, să sufere un declic, chiar dacă infinitezimal, care să declanşeze o mişcare, deci o schimbare. Poate că, dacă ar putea citi *Iliada* sau dacă li s-ar citi dintr-o *Iliada* adaptată, ar descoperi în poveste ceva foarte asemănător cu ceea ce au descoperit şi ţăranii analfabeţi din Columbia.

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Anul Literar 1925

Trăim vremuri excepţionale, vremuri de agitaţie febrilă, de nesiguranţă şi de luptă (...). Politica şi afacerile acaparează tiranic inteligenţile, îndreptând atenţia tuturor într'o direcţie străină preocupărilor literare şi artistice. În asemenea dispoziţie sufletească, bieţii oameni citesc încă literatură, poate mai mult ca altădată, dar o carte citită astăzi, a doua zi e dată uitării. (...) Vom încerca totuşi să împărtăşim şi cetitorilor noştri, în câteva trăsături sumare, impresiile pe care le-am cules şi pe care am izbutit să le păstrăm din literatura produsă de noi, de-a lungul anului ce s-a încheiat. Facem o recapitulare numai din memorie.

Mihail Sadoveanu a scris *Venea o moară pe Siret*. În *Viaţa Românească*, d Cezar Petrescu publică un admirabil fragment din romanul său *Întunecare* (*Acolo şezusem şi plânsesem*), episoduri din iarna războiului din Moldova. Tot în revista ieşeană d Ionel Teodoreanu a început publicarea părţii a doua a romanului său, urmărit cu viu interes de către cititori: *La Medeleni*.

Adam şi Eva, romanul d-lui Liviu Rebreanu, a fost bine primit de public şi critică. D Ion Minulescu a publicat romanul *Roş, galben şi albastru*, care redă un interesant aspect al societăţii noastre.

Volume de schiţe şi nuvele, vrednice de luare aminte, au tipărit d.d. Jean Bart (*În Deltă*), Cezar Petrescu (*Omul din vis*), G. Brăescu (*Schiţe vesele*), N. Davidescu (*Crima din strada Nopţii*) şi Sandu Teleajen (*Poveştile lui Hinu Ion*).

Volume de poezii au apărut destule. Dar nu putem să menţionăm aici decât două: *Satul meu* de Ion Pillat (câteva icoane realiste dintr'un sat moldovenesc) şi *Epigramele* d-lui Cincinat Pavelescu. (...)

D-l Demostene Botez ne-a dat iarăşi, prin *Viaţa Românească*, câteva poezii de-o pătrunzătoare melancolie. (...)

Printr-o nouă rânduială şi printr-un efort deosebit, de fiecare ceas, *Adevărul Literar* a fost în măsură să ofere numeroşilor lui cetitori pe lângă contribuţia valoroasă a vechilor colaboratori şi pe aceia, nouă şi strălucită, a unora dintre cei mai buni scriitori pe care îi avem în momentul de faţă. E inutil să mai amintim aici, pentru cei care ne-au urmărit număr cu număr, numele unor prozatori ca Sadoveanu, Jean Bart, Galaction, Pătrăşcanu, Agârbiceanu – şi alţii, cari se găsesc în plină ascensie; articolele unui scriitor fin şi erudit ca d Paul Zarifopol, ale unui om de cultură ca d. Mihai D. Ralea, ale unui spirit pătrunzător şi neastâmpărat ca D.L. Suchianu, ale unor intelectuali de distincţia d-lor Octav Botez, Alexis Nour. E caracteristic faptul că niciodată n'am avut atâţi publicişti de mare talent ca 'n momentul de faţă.

(Articol semnat M. Sevastos, Duminică, 3 ianuarie 1926, în „Adevărul Literar“)

VĂ MAI AMINTIŢI DE...

Sergiu Celibidache

Sergiu Celibidache

Dirijorul Sergiu Celibidache a fost un mare interpret al muzicii postromantice: sunt de neuitat simfoniile lui Anton Bruckner sub bagheta sa, alături de interpretările impresioniştilor francezi, de la Claude Debussy la Maurice Ravel. Stilul său era foarte original, fiind cunoscut în special pentru varietatea tempourilor: astfel, cu cât pasajul muzical era mai bogat şi mai complex, cu atât tempoul lui devenea mai lent. Din acest motiv, dirijorul a refuzat înregistrările pe discuri.

S-a născut la Roman, iar primii ani după liceu i-a petrecut la Iaşi, unde a luat lecţii de pian şi de compoziţie. Ulterior s-a înscris la cursurile de filosofie şi matematică ale Universităţii din Bucureşti.

În 1936 a plecat în Germania, unde a studiat la Academia de Muzică, iar în 1945 a devenit dirijor al faimoasei Orchestre Filarmonice din Berlin, întrucât directorul Wilhelm Furtwängler, suspectat de a fi colaborat cu naziştii, fusese suspendat. Până în 1952, când Furtwängler a redevenit şef al orchestrei, Celibidache s-a impus ca o personalitate de o excepţională exigenţă, foarte puţin comodă pentru muzicieni. A suferit o mare deziluzie când, în 1954, Herbert von Karajan a fost ales dirijor pe viaţă, ca succesor al reabilitatului Furtwängler.

În 1979 a devenit dirijor permanent al Orchestrei Filarmonice din München, iar sub conducerea sa aceasta a devenit una dintre cele mai cunoscute din lume.

„Sergiu era un om vesel, cu un haz nebun, ştia să povestească extraordinar. El nu era totdeauna cel de pe piedestal, nemaipomenit ca geniu, sever cu orchestra. Făcea tot felul de năzbâtii, ştia să râdă, să se joace, să trăiască din plin“, povesteşte soţia sa, în volumul semnat de Monica Pillat, „Ioana Celibidache, o mătuşă de poveste“ (Humanitas, 2011). „Sergiu era destinul meu. Iubirile de până atunci mă ţinuseră captivă vremelnic. Cu Sergiu am avut revelaţia iubirii eterne. Prin el am întrezărit, ca printr-un vitraliu de muzică, prezenţa lui Dumnezeu“, subliniază Ioana Celibidache.

Dirijorul, în vârstă de 84 de ani, a murit la 14 august 1996, la reşedinţa sa din comuna La Neuville-sur-Essonne, în apropiere de Paris.

Simona Chiţan

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Sociu, Oltea Şerban-Pârâu

Adresă:
Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

CARTE

Cărtărescu, într-un nou jurnal

Scriitorul va lansa la Târgul Internațional de Carte Bookfest, sâmbătă, de la ora 17.30, la Romexpo, volumul „Zen: Jurnal. 2004-2010", al treilea după „Jurnal I. 1990-1996" și „Jurnal II. 1997-2003"

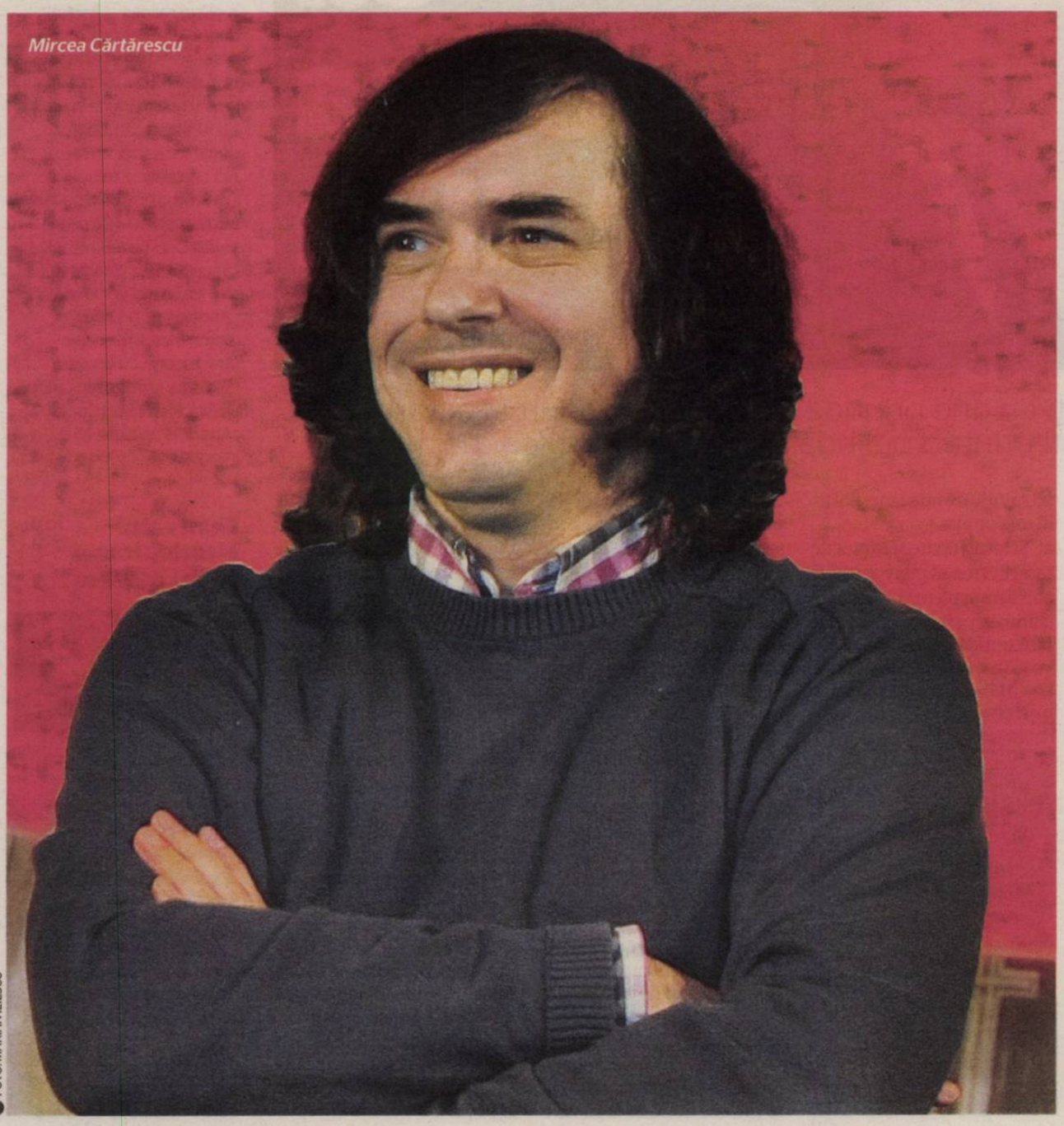
Mircea Cărtărescu

FOTO: MARIAN ILIESCU

Mottoul noii cărți-eveniment, editate de Humanitas, este: „- Ce este Zen?, e întrebat un maestru al acestei căi. - E viața de toate zilele, răspunde el".

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

„Ce imensă diferență între vechile mele jurnale (cele dinainte să fac, să zicem, 40 de ani) și cele mai recente! Primele erau triumfaliste chiar și-n deznădejde, celelalte – disperate chiar și când viața pare blândă cu mine", mărturisește scriitorul Mircea Cărtărescu.

„Acum sunt în acel moment când am ajuns la marginea cea mai îndepărtată a minții mele, atât de îndepărtată că am uitat, pe drum, de ce înaintez. Am adunat pe drum atâta experiență, încât nu mai pot face nimic cu ea, fiindcă fiecare grăunte de cunoaștere se anulează cu toate celelalte: ca să faci ceva trebuie să știi puțin. Și, de altfel, dintre toate speciile literare – hai să zic mai bine: dintre toate felurile de a scrie –, jurnalul e cea mai absurdă. Mâna ta stângă dă bani mâinii tale drepte. Notezi, pentru tine, ceea ce tu însuți știi de fapt mult mai bine decât cel care notează, căci durerea e autentică, pe când «mă doare» e o convenție", subliniază autorul confesiunilor din jurnal.

Scriitorul, în vârstă de 55 de ani, a urmat cursurile Facultății de Filologie a Universității din București și a debutat ca poet, publicând câteva volume de versuri, marcate de spiritul a ceea ce critica literară a numit „generația optzecistă" a unui „Aer cu diamante".

Treptat, Mircea Cărtărescu s-a îndepărtat de poezie, dedicându-se aproape exclusiv prozei. Povestirilor din „Nostalgia" le-au urmat un scurt roman („Travesti", 1994) și apoi unul în trei volume, „Orbitor" (1996-2007), privit de critică drept un reper al prozei românești contemporane. După bestsellerul „De ce iubim femeile", scriitorul se dovedește, în jurnale, un observator acid al realităților înconjurătoare.

Fragmente, în exclusivitate, din „Zen: Jurnal"

2004, 2 februarie

Lumina-mi vine toată de la fereastra cea mare din stânga. E tot lumină albă de iarnă, de la acoperișurile încărcate, deși azi cerul a fost rece ca gheața și intens albastru, virând spre primăvară. Așa se face că, apropiind vârful pixului meu de pagina pe care se-ntretaie multe nuanțe de alb și cenușiu, vârful altui pix, de umbră, purtat de o abia vizibilă mână de umbră, se-apropie devenind tot mai intens, dinspre dreapta, până ce atinge vârful pixului meu, de parcă ar veni de dedesubt, de undeva, și s-ar străvedea prin grosimea paginii. Între cele două vârfuri de pix, pagina devine supusă, masochistă și catifelată, acceptând tatuajul, dubla penetrare, zgârieturile tandre pe spinarea ei uscată și caldă. Firește, cel de sub pagină scrie același text, dar cu literele inversate-n oglindă, e un Da Vinci al unei magice antilumi, așa cum Leonardo a fost, poate, umbra unei lumi cu mult mai adevărate, cea din spatele pergamentului pe care scria cu stânga litere ce priveau înapoi. Un lifting al creierului, siliconare a emisferelor cerebrale lăsate ca niște țâțe moi, cremă antirid pentru minte. (...)

2010, 21 aprilie

Xerxes, la Hellespont, pe o înălțime, își privește armata defilând: două milioane și jumătate de combatanți, iar cu auxiliarii - cinci milioane și jumătate. Peste două mii de corăbii, care umplu strâmtoarea. Pe tronul său de marmură, regele simte cum pieptul i se umflă de mândrie. Jubilează la trecerea națiilor, fiecare în portul și cu armele tradiționale. Apoi, însă, începe să plângă. Unchiul său îl întreabă de ce, iar Xerxes îi răspunde: „Mă gândesc că nu vor trece o sută de ani și toți acești oameni vor fi morți." Petalele mărului meu se desfac, una câte una, într-un soare orbitor. E dimineață și mâna Maicii Domnului e încărcată de rouă. Niciodată în curtea mea – și poate niciodată pe pământ – n-a fost mai multă lumină. Dar nu-mi pun ochelarii de soare. Încerc să mă gândesc la un text pe care mi-ar face plăcere să-l scriu. Ar trebui să forțez, să fac ceva. Sunt ca un vânător care, camuflat în ungherul său, la vreme de iarnă, lasă să-i treacă pe dinainte pâlcuri de cerbi. Coarda arcului său rămâne destinsă. Căci vânătorul nu mai vânează pentru hrană și nu mai vede cerbii ca pe o pradă. Vânătorul nu se mai vede pe sine ca vânător. Își privește arcul: cât de ciudat se răsucește bucățica rămasă liberă, la capăt, a mațului de oaie... ce desen delicat închipuie fibrele de lemn, lustruite de-atâta folosire... Apoi, vânătorul își privește mâinile: pe degete are inele de cositor și de aramă. Ce mai e vânătoarea pentru el? În valul de zăpadă proaspătă de pe mâneca lui deslușește sclipirea steluțelor hexagonale. De fapt, aș vrea să scriu poezie, nu roman sau povestiri. Aș vrea să pot exprima simplu, ca în Nimic (dar și mai rudimentar) melancolia vieții care trece.

2010, 31 decembrie, ora 23.30

Sărbătorile n-au avut nici gust, nici textură de sărbători anul ăsta. Suntem singuri, noi trei, în casa din mijlocul pădurii. Aici nu se vor auzi petarde, nu vom vedea artificii. E liniște, zăpadă, irealitate. Cred că tot anul a stat sub semnul irealului, de fapt. Cred că tot jurnalul ăsta respiră, de fapt, un aer de irealitate. Nu știu ce să-mi doresc pentru 2011 sau pentru deceniul care vine. N-am nici de ce să-mi doresc ceva. Am totul, pentru că n-am avut nimic niciodată. Las altora să-și pună dorințe și apoi să alerge disperați în calea lor. Ca să respiri, nu trebuie să-ți fi dorit asta, nici ca să-ți bată inima, nici ca să vezi lumina. Am primit lumea fără să ne-o dorim. Deși sunt legat de câțiva oameni prin adâncă afecțiune, sunt totuși la fel de adânc detașat. Am să trăiesc mai departe ca și când n-aș trăi, am să iubesc ca și când n-aș iubi, am să sufăr ca și când n-aș suferi, am să mă zbat ca și când nu m-aș zbate.

Se face vremea de deschis șampania. Bye.

(Mircea Cărtărescu, „Zen: Jurnal. 2004-2010", Editura Humanitas 2011)

TEATRUL CA LUME

„Mă tot duc“, cu Oana Pellea

FOTO: MEDIAFAX

Există spectacole pe care le porți cu tine oriunde te-ai duce. Și anumiți actori pe care nu poți să-i mai uiți. Îi urmărești printr-o oglindă spartă, în bucăți de „déjà-vù“

Mi s-a făcut dor de o piesă. Se numește „Mă tot duc“. Nu am mai văzut-o de mult. Se joacă la Teatrul Foarte Mic din București.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

●● Montarea „Mă tot duc“, despre care Oana Pellea spunea de curând în cadrul unui interviu, în „Adevărul“, că îl joacă de 17 ani, nu e una obișnuită, nu are decoruri, nu are recuzită, nu are nimic în afară de o scenă goală.

Îi are numai pe Oana alături de Mihai Gruia Sandu. Spectacolul, scris și regizat de Marc Dore, cu texte și aluzii din William Shakespeare, s-a jucat în franceză ani întregi, în Franța, Belgia sau Elveția. Cei doi actori l-au adaptat și l-au adus acasă.

Mi-aduc aminte de un schimb de replici. El (Mihai Gruia Sandu): „Plec“. Ea (Oana Pellea): „Du-te dacă vrei“. Se face că nu-l vede, se uită preocupată în altă parte, oriunde în altă parte decât în ea însăși, dar îl urmărește cu coada ochiului. „Du-te! De ce nu pleci? Ce mai vrei tu de la mine? Du-te! Mă încăpățânez să-ți zic, du-te!”.

„DA. HAI, DU-TE!“

O revăd pe Oana Pellea cu ochii minții, îmbrăcată într-o rochiță de vară, cu tenișii în picioare. E ca o fetiță bosumflată. Pare că se joacă, dar nu se joacă. Ea știe că trebuie să-l lase pe iubitul ei să plece. Nu mai poate să-l țină lângă ea. Nu mai are resurse să lupte pentru el, pentru că totul, nu-i așa?, are o limită.

Ea e teribil de obosită, mult prea obosită. Și el e obosit. Două ruine care nu se mai pot zidi una pe alta.

Și totuși doare sfâșietor de tare. El vrea să plece și totuși parcă nu ar pleca. Amândoi se chinuiesc, se interoghează, își pun masca și nasul de clovn. Poate așa o să le fie mai ușor. Da. „Hai, du-te!“. Și ce dacă el o să plece? Viața ei va continua la fel. Își zice că, până la urmă, el nici nu a însemnat așa de mult. S-a comportat destul de „ieftin“ - un personaj slab, aiuritor, care i-a făcut mult rău. Și a pierdut deja prea mult timp alături de el. Bineînțeles, suferă. Își frânge mâinile. Încearcă să râdă isteric prin grimasa plânsului mocnit. Nu-i iese decât un zâmbet strivit. Și totuși. „Poți să pleci, dar poți să și rămâi. Eu vreau să te hotărăști“.

ABSURD ȘI POEZIE

Pare cinică, puternică, sfidătoare, dar îi strigă cu toată ființa: „Și, da, poți să și rămâi“. Însă e târziu. El nu mai aude nimic dincolo de cuvinte, de clopotul de lașitate cu care s-a acoperit. Ea e derutată de slăbiciunea ei. Nu era deloc prevăzută. Și nu poate să nu se întrebe dacă, de fapt, nu e rândul ei să se tot ducă. Iar el, întors totuși spre sine: „Mai bine plec (și imediat), dar de mă-ntorc, voi fi tot eu acel care a plecat?!”.

Un spectacol al contradicțiilor, al contorsionărilor și al mutilărilor din noi înșine, care pendulează între absurd și poezie, între candoare și tristețe. Una spunem, alta facem, într-un puzzle al iubirii chinuitoare. Doi actori se ascund pe o scenă pustie, sub un noian de zbateri, de vorbe și de orgolii. Dincolo de replici șfichiuitoare, actriței i se simte glasul stins al frângerii și al înfrângerii. O perdea de lacrimi îi învăluie ochii peste o albă singurătate. Oana Pellea rămâne una dintre cele mai expresive actrițe pe care le avem. Ea reiterează, cu toată ființa ei, că „a pleca înseamnă a muri puțin“.

Info

Mă tot duc
adaptare liberă după William Shakespeare, Marc Dore etc.
Teatrul Foarte Mic
Cu: Oana Pellea, Mihai Gruia Sandu
Durata spectacolului: 1h 15min (fără pauză)
●●●●●

PE SCURT

BUCUREȘTI
Premieră cu Marcel Iureș, la Act

●● Spectacolul „Absolut!“, după Ivan Turbincă de Ion Creangă, cu **Marcel Iureș (foto)** în rol principal, se va juca în premieră, de la ora 19.00, vineri, sâmbătă și duminică seară, la Teatrul Act. „Polemic și terapeutic (...) e vorba despre o poveste printre personajele căreia se află Dumnezeu, Moartea, Dracul. Oamenii care or să o asculte își vor aminti că se poate vorbi despre lucruri mari și esențiale fără fasoane, cu umor și nepăsare“, spune Alexandru Dabija. Prețul biletelor, la „Absolut!“, este de 40 de lei integral și 30 de lei redus.

SATU MARE
Festivalul Multicultural „Fără bariere“

●● Până duminică seară, la Teatrul de Nord din Satu Mare se desfășoară ediția a V-a a Festivalului Internațional Multicultural „Fără bariere“. Astăzi, la Sala Studio, de ora 18.00, Compania de Teatru Dupblat din Târgu-Mureș prezintă spectacolul „Flori de mină“, de Székely Csaba, în regia Alexandrei Felseghi. Mâine, Teatrul de Păpuși „Familia Ferrari Parma“ din Italia va reprezenta, de la ora 18.00, **„Povestea capetelor de lemn“ (foto)**, la Sala Studio.

BUCUREȘTI
„Polanski Polanski“

●● Spectacolul companiei Nomad din New York, intitulat „Polanski Polanski“, de Saviana Stănescu, va fi reprezentat duminică, de ora 20.30 la Sala Studio, a Teatrului Odeon din București. În această monodramă hiper-fizică, interpretată de Grant Neale și sub direcția regizoarei Tamilla Woodard, spectacolul, jucat în engleză, franceză și poloneză, mixează filmul cu teatrul.

DE IERI
MICHAEL LANGHAM

●● Absolvent de Drept la Universitatea din Londra, Michael Langham și-a descoperit vocația de regizor în timpul celui de-al Doilea Război Mondial: „În cei patru ani pe care i-a petrecut ca prizonier de război, Michael a învățat mai multe despre regie decât ar fi făcut-o la o școală de teatru. A petrecut mai tot timpul citind piese și repetând împreună cu ceilalți prizonieri. De aici și puterea lui de concentrare și obsesia pentru textul dramatic. Michael a fost un regizor foarte meticulos, putea să lucreze o zi întreagă la o singură replică, ceea ce îi scotea din minți pe actori“, spunea dramaturgul Michael Bawtree. Printre cei care au colaborat cu Langham se numără actori ca John Gielgud, Paul Scofield, Peter O'Toole, Zoe Caldwell și Christopher Plummer. „Colaborarea mea cu Michael la «Henry V» mi-a schimbat viața. Nu exagerez cu nimic atunci când spun că tot ce am realizat i se datorează lui“, spunea Christopher Plummer.

Michael Langham și Mindaugas Karbauskis au pus în scenă „Unchiul Vanea“, de A. P. Cehov

Ionuț Socin

DE AZI
MINDAUGAS KARBAUSKIS

●● Criticul de teatru Marina Davîdova spunea despre regizorul de origine lituaniană Mindaugas Karbauskis că nu aparține generației sale, în sensul că montează în primul rând texte clasice și nu e deloc receptiv la noua dramaturgie. „Vin dintr-un mic sat din Lituania, sunt o fire retrasă și nu știu cum să comunic cu oamenii. Îmi place să fiu singur. Iar poveștile pe care le spun în teatru sunt despre oameni singuri, rătăciți și neadaptați. Oameni care nu construiesc viitorul, ci doar se gândesc la el. Ei nu reprezintă mușchiul, ci nervul modernității“, spunea Karbauskis într-un interviu. „În școlile rusești de teatru înveți foarte puține lucruri despre teatrul occidental. Nu știu mare lucru despre Artaud și asta pentru că nu l-am citit. Dar, dacă stau bine și mă gândesc, aș putea spune că nu știu mai nimic despre Stanislavksi și metoda lui. Cum de m-au lăsat să montez în Teatrul de Artă din Moscova?!“

CINEMA SCOP

Un „Hangover“ feminin

„Domnișoare de onoare“, un film din seria celor cu o gașcă care trece prin aventuri tragicomice, dar care de data aceasta este cu femei

Actrița Ellie Kemper o interpretează pe Becca

Maya Rudolph și Kristen Wiig, în filmul „Domnișoare de onoare”

E cald, e vară, e vremea deconectării. E cel mai potrivit moment pentru întoarcerea lui Apatow.

Anca Grădinariu

●● De data asta, Apatow nu se întoarce ca regizor (această sarcină îi revine lui Paul Feig), ci ca producător al unei comedii care promite să fie campioana sezonului estival și care stabilește standardul cu care toate se vor compara, până și „*Hangover 2*”. Reușește să fie, simultan, și grobiană, și tandră, și fin observată și e una dintre acele rare intrări în lista foarte scurtă a *buddy movies*-urilor cu femei (filmele cu o gașcă de prieteni care trece prin aventuri tragice sau tragicomice sunt, de regulă, cu bărbați, pentru că există mitul că doar amiciția masculină poate atinge acele proporții mistice aducătoare de încasări masive).

TOTUL PENTRU A FI DOMNIȘOARĂ DE ONOARE

Annie (Kristen Wiig, care e și coscenaristă, confirmând faptul că dacă ești actriță și vrei un rol bun trebuie să ți-l scrii chiar tu) are 30 și ceva de ani și, după toate aparențele, e o ratată. Însă, atunci când află că Lilian (Maya Rudolph), prietena ei cea mai bună, se logodește, ea e hotărâtă să fie o domnișoară de onoare perfectă. Deși e singură și falită, încearcă să supraviețuiască tuturor ritualurilor bizare și scumpe impuse de Helen, amica bogată a lui Lilian. Și are doar o șansă să facă lucrurile ca la carte…

Info

Domnișoare de onoare
(Bridesmaids – SUA, 2011)
Regia: Paul Feig
Cu: Ellie Kemper, Kristen Wiig, Maya Rudolph, Melissa McCarthy, Rose Byrne, Wendi McLendon-Covey

●●●●●

Așadar, o rara avis și un film care a zdrobit clișeul „băieții nu vor să vadă filme despre fete”. E bine scris, fără discuție, dar umorul nu vine atât din dialoguri sau din acțiuni, ci din felul irezistibil în care Wiig își livrează replicile. În ciuda câtorva detururi în zona scârboasă, focusul rămâne pe Annie și, în special, pe relația sa cu celelalte domnișoare de onoare, toate personaje feminine puternice și hazoase. Iar Annie e, de departe, cea mai complexă: față de Lilian, atât de nerușinat de fericită într-o perioadă în care viața ei se duce de râpă, simte un amestec complex de bucurie și de resentiment. Față de bine intenționata, dar îngrozitor de iritanta Helen simte exasperare și gelozie, iar legătura care se stabilește între ea și celelalte colege de suferință este una extrem de volatilă, care se rupe atunci când continuă s-o dea în bară și să strice toate aranjamentele. Chimia dintre Wiig și Rudolph e o încântare pentru ochi; cele două actrițe intră fără efort în ritmurile unor prietene care se cunosc de atâta timp, încât se înțeleg fără să aibă nevoie de cuvinte.

Există o scenă dezgustătoare care sare pârleazul (chiar și acela forțat de atâtea alte comedii *gross out*), dar, chiar și atunci, în mijlocul gagurilor vomitive, există tușe care întregesc caracterizarea. De fapt, niciun gag nu e atât de absurd încât să violeze credibilitatea eroinei și simpatia pe care o simțim pentru ea. În ciuda unor scene de umor șocant, răutăcios sau burlesc care o marchează ca o „producție Apatow“, pelicula rămâne, în fond, un studiu de caracter.

PS: Era și timpul ca cineva să dea o spoială cool unei piese atât de delicios de zaharisite ca „Hold On“ a celor de la Wilson Phillips.

PE SCURT

HOLLYWOOD

Titanic în varianta 3D

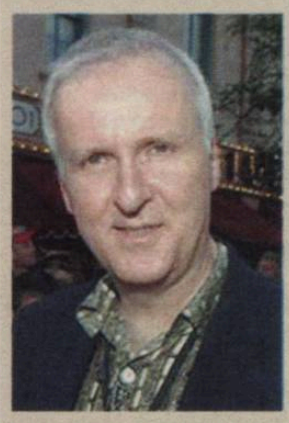

●● Pelicula „Titanic“, câștigătoare a 11 premii Oscar, inclusiv la categoriile „cel mai bun film” și „cel mai bun regizor“, urmează să fie lansată în 2012 în versiune 3D. Inițiativa acestui proiect îi aparține regizorului filmului, **James Cameron (foto)**, care susține că „Există o întreagă generație care nu a văzut niciodată filmul «Titanic» așa cum a fost făcut acest film pentru a fi văzut, pe marele ecran“.

BUCUREȘTI

Începe Festivalul de film rusesc Kino+

●● În perioada 23-29 mai, începând cu ora 19.00, Muzeul Țăranului Român găzduiește un festival dedicat uneia dintre cele mai valoroase cinematografii din lume. Festivalul de film rusesc „Kino +“ aduce în atenția devoratorilor de film producții rusești premiate la diverse festivaluri internaționale. Drame, filme istorice și comedii spumoase în regia unor regizori ruși consacrați vor rula în premieră pe marele ecran din România.

PUBLICITATE

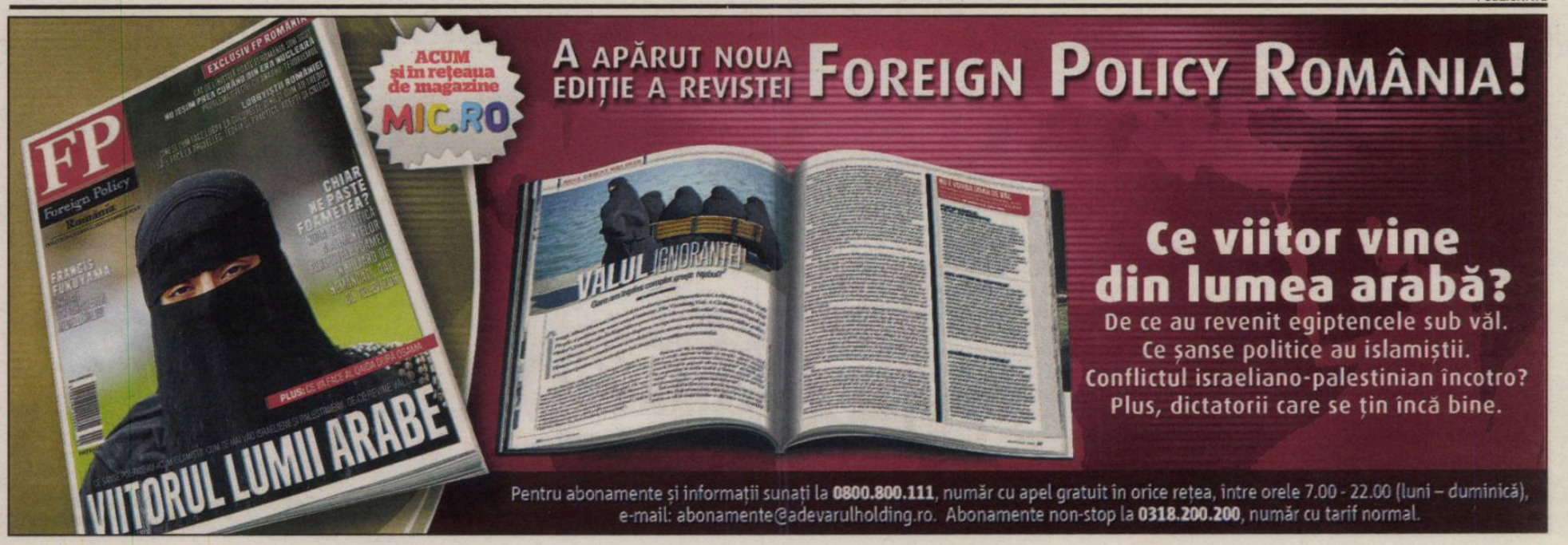

FLASH BOOK

Manifest pentru contra

Membru al comisiei care a redactat Declarația Universală a Drepturilor Omului, Stéphane Hessel a scris, la 93 de ani, acest manifest politic devenit bestseller

Stéphane Hessel recapitulează valorile Rezistenței și arată cât de mult s-au îndepărtat francezii de ele.

Marius Chivu

●● Declamă nonagenarul Stéphane Hessel:

„Astăzi, mai mult ca niciodată, avem nevoie de principii și de valori. Nouă, tuturor, ne revine misiunea de a veghea ca societatea noastră să continue a fi una de care să fim mândri: nu societatea de azi, a expulzărilor, a muncitorilor la negru, a suspiciunilor la adresa imigranților, nu societatea de azi, în care presa scrisă și audiovizuală se află în mâinile celor bogați – lucruri pe care ar fi trebuit să refuzăm să le acceptăm dacă am fi fost veritabili urmași ai Consiliului Național al Rezistenței... Motivele de indignare pot părea stăzi mai puțin limpezi sau lumea poate părea mai complicată, cine comandă, cine decide? Nu este întotdeauna simplu de diferențiat numeroasele curente care ne guvernează. Nu mai avem de-a face cu o mică elită, ale cărei acțiuni le înțelegem clar. Trăim într-o lume vastă, caracterizată în mod evident de numeroase interdependențe, într-o societate mai interconectată decât oricând înainte. Dar în această lume se petrec lucruri insuportabile. Pentru a le percepe, trebuie să ne uităm bine, să cercetăm. Cea mai rea atitudine este indiferența, este răspunsul de tip «Eu nu pot să fac nimic, dar mă descurc». Comportându-vă astfel, pierdeți una dintre componentele esențiale ale firii umane – o componentă indispensabilă: capacitatea de indignare și consecința ei, angajarea în acțiune... Pe cei tineri îi îndemn: priviți în jurul vostru și veți găsi motive de îngrijorare – modul în care sunt tratați imigranții, persoanele fără drept de rezidență, rromii. Veți găsi situații concrete care vă vor îndemna să treceți la ferme acțiuni cetățenești. Căutați și veți găsi!".

PERTINENT/RADICAL

Doi jurnaliști editori l-au rugat pe Stéphane Hessel să scrie un text programatic prin care să actualizeze principiile, valorile și idealurile Rezistenței, considerate necesare în contextual actual al guvernării Sarkozy. Stéphane Hessel este o figură istorică de legendă: evreu născut la Berlin și devenit cetățean francez, erou al Rezistenței franceze din anii '40, condamnat la moarte în lagărul german Buchenwald de unde a evadat, membru al comisiei care a redactat Declarația Universală a Drepturilor Omului, ambasador al Franței la ONU, funcționar internațional și activist energic pentru diverse cauze din ultima jumătate de secol, inclusiv pentru independența Palestinei.

În manifestul de doar câteva zeci de pagini, Stéphane Hessel recapitulează valorile Rezistenței, arătând cât de mult s-au îndepărtat francezii de ele, motiv pentru care-i cheamă la apel în numele responsabilității sociale și politice. În fond, militantul nonagenar îi îndeamnă pe francezi să se indigneze, adică să reacționeze și să nu accepte perpetuarea inegalităților sociale, a discriminării imigranților și a disprețului culturilor mici, demască rolul finanțelor în opțiunile politice, manipularea mass-mediei și insecuritatea socială, condamnă politica externă a lui Bush și „consecințele dezastruoase ale evenimentelor din 11 septembrie" (ca și cum atacul teorist ar fi fost ceva inocent și benign!), subliniază pericolele consumerismului apolitic etc. Cel mai radical Stéphane Hessel este atunci când atrage atenția asupra crimelor de război, rămase nepedepsite, ale evreilor în Gaza, fiind însă îngrozitor de înțelegător față de terorismul palestinian („putem spune că terorismul este o formă de exasperare"), despre organizația Hamas scriind în următorii termeni ofensatori pentru bunul-simț politic: „Nu a putut evita lansarea unor rachete asupra orașelor israeliene". Aici, poziția lui Hessel este periculoasă, partinică la modul jenant, și un Amos Oz, evreu și el, l-ar putea oricând tempera arătându-i cât de vinovați sunt, de fapt, și unii, și alții. (În acest sens, recomand conferința lui Oz, „Cum să lecuiești un fanatic", tradusă și în limba română la Editura Humanitas în 2007).

Manifestul - anti-Sarkozy, de fapt - al lui Stéphane Hessel a avut un ecou chiar nesperat: un milion jumătate de exemplare vândute în șaptesprezece țări. Discursul său, vădit stângist, dar critic la adresa stângii, l-a făcut pe Hessel eroul liderilor partidelor comuniste care i-au preluat deja retorica și ideile. Ediția românească este însoțită de prefața lui Valentin Nicolau, chiar mai înfierbântată, și, precum traducerile localizate de pe vremuri, orientată împotriva guvernului român actual, prefață care îndeamnă, nici mai mult nici mai puțin, la „pumni încleștați". S-a creat și un site (www.indignativa.ro), „o chemare adresată societății civile să dea glas unui manifest autentic românesc". Acum nu mai rămâne decât să vă indignați românește! ⊗

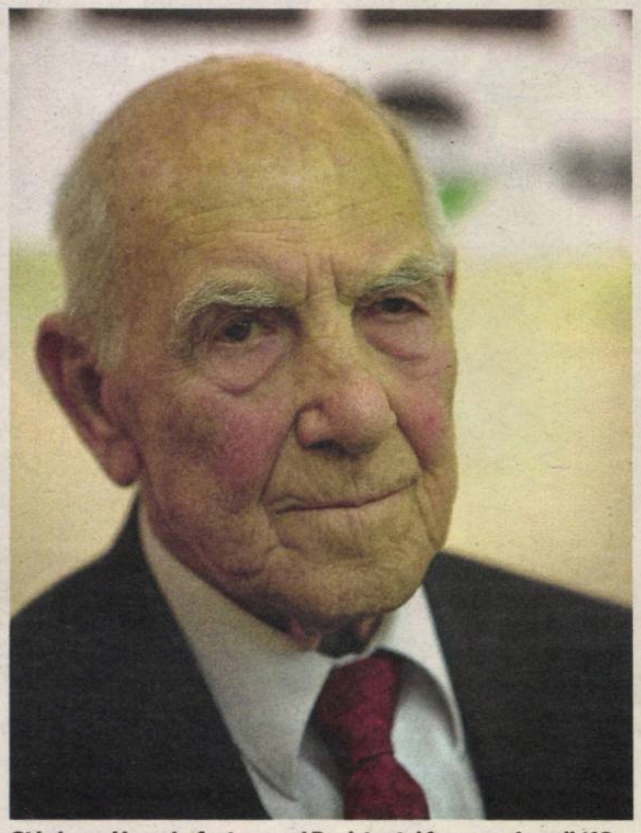

Stéphane Hessel a fost erou al Rezistenței franceze în anii '40

Info

Indignați-vă!
de Stéphane Hessel
Traducere
de Adriana Bădescu
Editura Nemira, 2011.
●●●●●

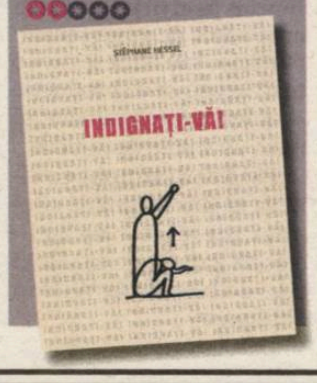

PE SCURT

SRI LANKA

„Copiii din miez de noapte" a devenit film

●● Cu toate că proiectul a fost înconjurat de mister, ziarul „The Independent" a anunțat că s-au încheiat filmările la ecranizarea cunoscutului roman al lui **Salman Rushdie (foto)** „Copiii din miez de noapte". Pelicula a fost realizată în Sri Lanka, regizoarea din Canada Deepa Mehta alegând acest spațiu, și nu India sau Pakistan, pentru a evita posibilele conflicte cu fundamentaliștii. Filmul va ajunge în cinematografe în primele luni din 2012, sub titlul „The Winds of Change"/ „Vânturile schimbării". ⊗

BERKELEY

Condamnați să citească doar Biblia

●● Uniunea Americană a Drepturilor Civile a denunțat abuzul la care sunt supuși deținuții dintr-o închisoare din Berkeley, Carolina de Sud. Acestora li s-a refuzat dreptul de a citi altceva în afară de Biblie, a anunțat organizația. Prizonierilor li s-a interzis accesul la toate revistele și publicațiile, sub pretextul că acestea conțin imagini indecente. De asemenea, oficialii închisorii nu le permit condamnaților pentru ale căror drepturi luptă asociația menționată să citească niciun fel de literatură. ⊗

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Nastassja Kinski, de neuitat în rolul eroinei lui Thomas Hardy

Un destin necruțător

Romanul „Tess d'Urberville", de Thomas Hardy, face parte din colecția „101 cărți de citit într-o viață" și va fi distribuit mâine împreună cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

„Tess d'Urberville" este una dintre cele mai controversate opere ale lui Thomas Hardy, reușind să stârnească o serie de dispute în rândul clasei mijlocii din Epoca Victoriană.

Anca Paraschivoiu
anca.paraschivoiu@adevarul.ro

Cartea urmărește destinul lui Tess Durbeyfield, o fată de la țară, al cărei tată află întâmplător că este descendentul unei familii de aristocrați, dinastia d'Urberville, și încearcă să profite de această descoperire. Tess este trimisă la conacul presupuselor rude, unde este violată de așa-zisul văr Alec, care se îndrăgostește de ea. Întoarsă acasă cu rușinea unei sarcini nedorite, femeia este nevoită să îndure decesul pruncului nou-născut și prejudecățile celor din jur. Plecată pentru a-și reface viața, Tess se îndrăgostește de Angel Clare, fiul unui preot, care sugerează că este stăpân pe propriile sale păreri și nu se lasă condus de prejudecăți. Imediat după căsătorie, femeia îi istorisește soțului drama vieții sale, moment după care Angel o părăsește.

Dezorientată de cele întâmplate, Tess se căsătorește cu Alec, care vrea să îndrepte greșelile trecutului. Destinul o surprinde pe eroină readucându-l pe Angel în viața sa, iar Tess decide să-l omoare pe Alec, pentru a fugi cu Angel. Trecutul o ajunge însă din urmă, iar eroina trebuie să plătească pentru greșelile ei.

ECOURILE ROMANULUI

Romanul lui Thomas Hardy (1840-1928) a fost publicat în 1891. Subtitlul „O femeie pură/ povestit cu fidelitate" a scandalizat o bună parte a societății din Epoca Victoriană, care inițial a împiedicat publicarea cărții.

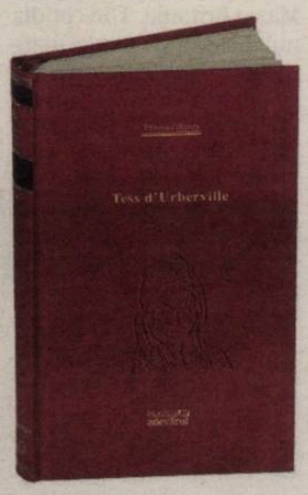

Mai târziu, în 1979, celebrul regizor Roman Polanski a ecranizat romanul și a distribuit-o în rolul principal pe talentata actriță Nastassja Kinski. Producția nu se abate de la textul lui Hardy și reușește să înregistreze un succes remarcabil, fiind distinsă cu o serie de premii, printre care trei Oscaruri și două Globuri de Aur.

DE LA ARHITECTURĂ LA SCRIS

Născut la 2 iunie 1840, la Higher Bockhampton, un sătuc din localitatea Stinsford, Thomas Hardy a fost influențat de mama sa, care i-a vegheat educația până la vârsta de 16 ani, când a devenit ucenicul unui arhitect local. Primul roman al lui Hardy, „The Poor Man and the Lady", a fost terminat în 1867, dar nu a fost preluat de nicio editură și Thomas a distrus în cele din urmă manuscrisul. La insistețele lui George Meredith, mentorul său, Hardy continuă să scrie, iar „Departe de lumea dezlănțuită" devine primul roman semnificativ din cariera sa, fiind totodată și cel care-l determină să renunțe la cariera de arhitect în favoarea celei de scriitor.

„Jude neștiutul" (1895), volumul care a urmat după „Tess d'Urberville", a fost întâmpinat cu proteste și mai intense din partea publicului, din cauza modului deschis în care aborda sexualitatea.

În ciuda tuturor scandalurilor, Thomas Hardy devenise, la începutul anului 1900, o celebritate în viață a literaturii engleze.

„Tess d'Urberville", cartea distribuită mâine împreună cu ziarul „Adevărul", este tradusă din engleză de Letiția Lazăr și publicată de Editura Adevărul în colaborare cu Editura RAO.

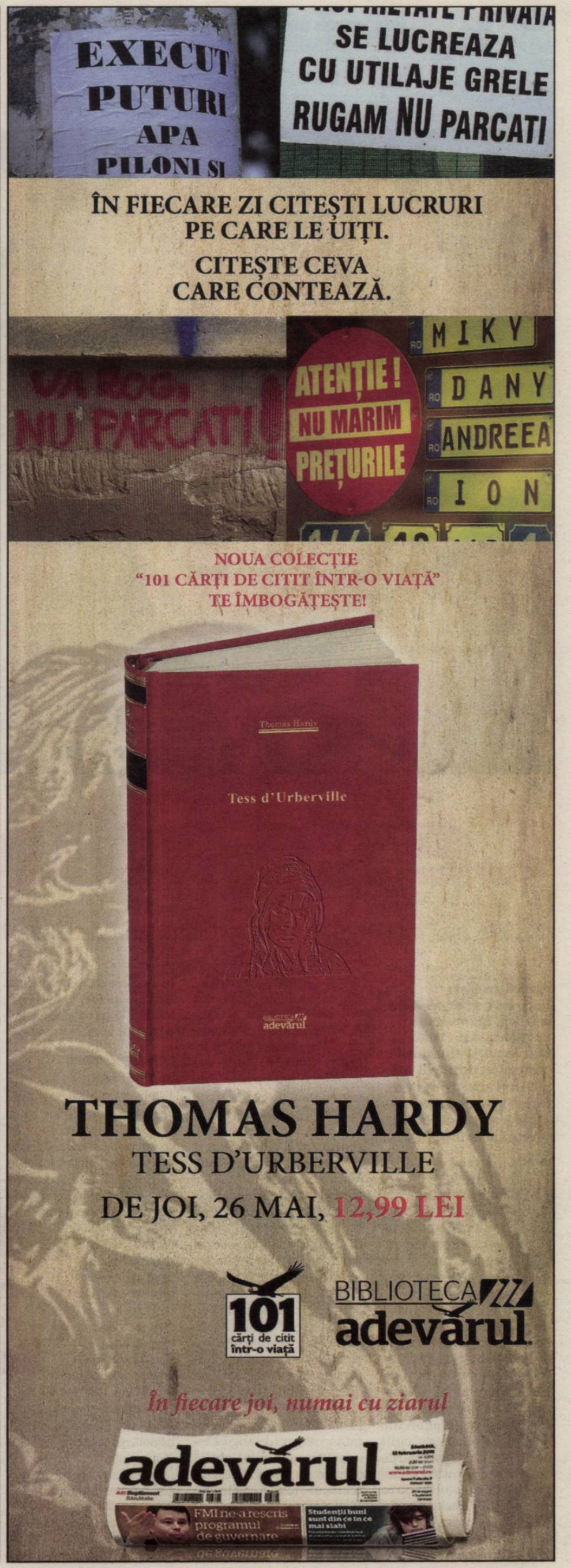

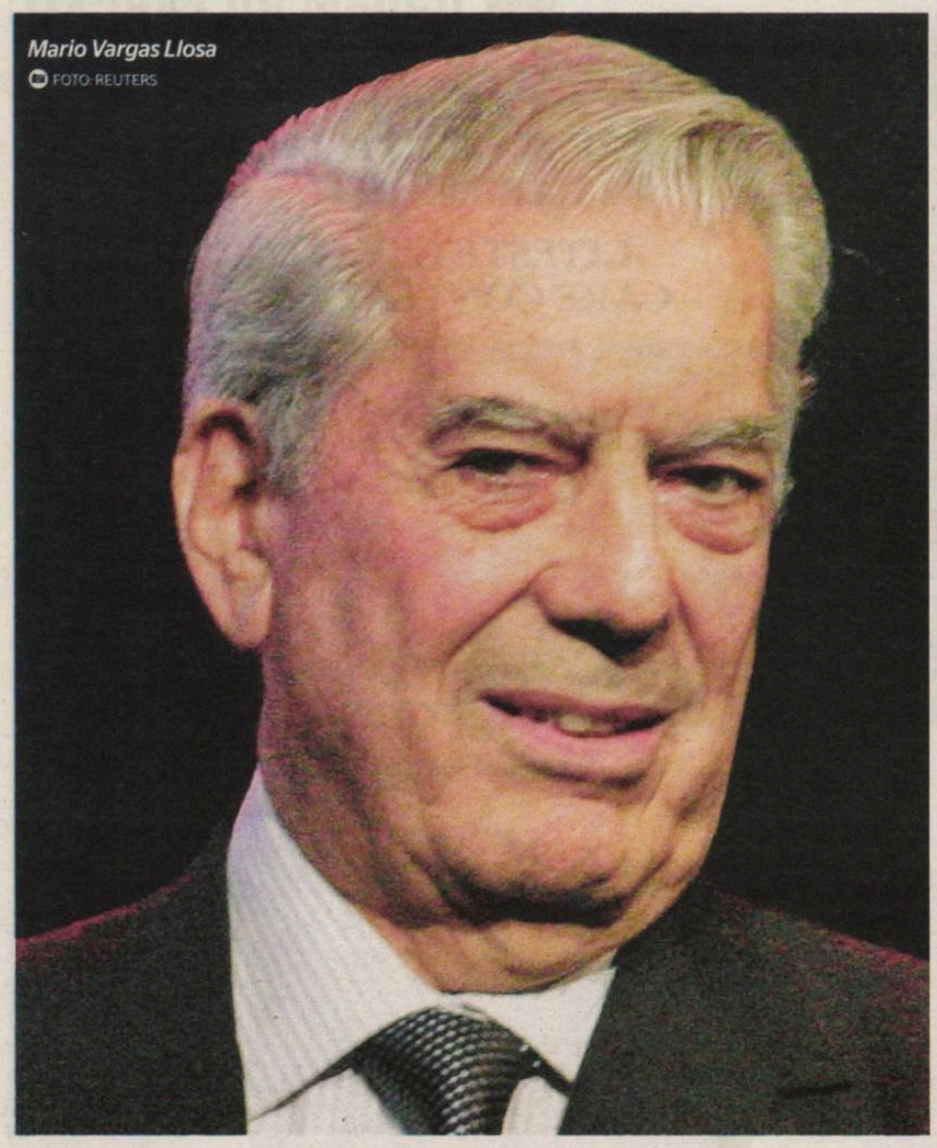

Mario Vargas Llosa
FOTO: REUTERS

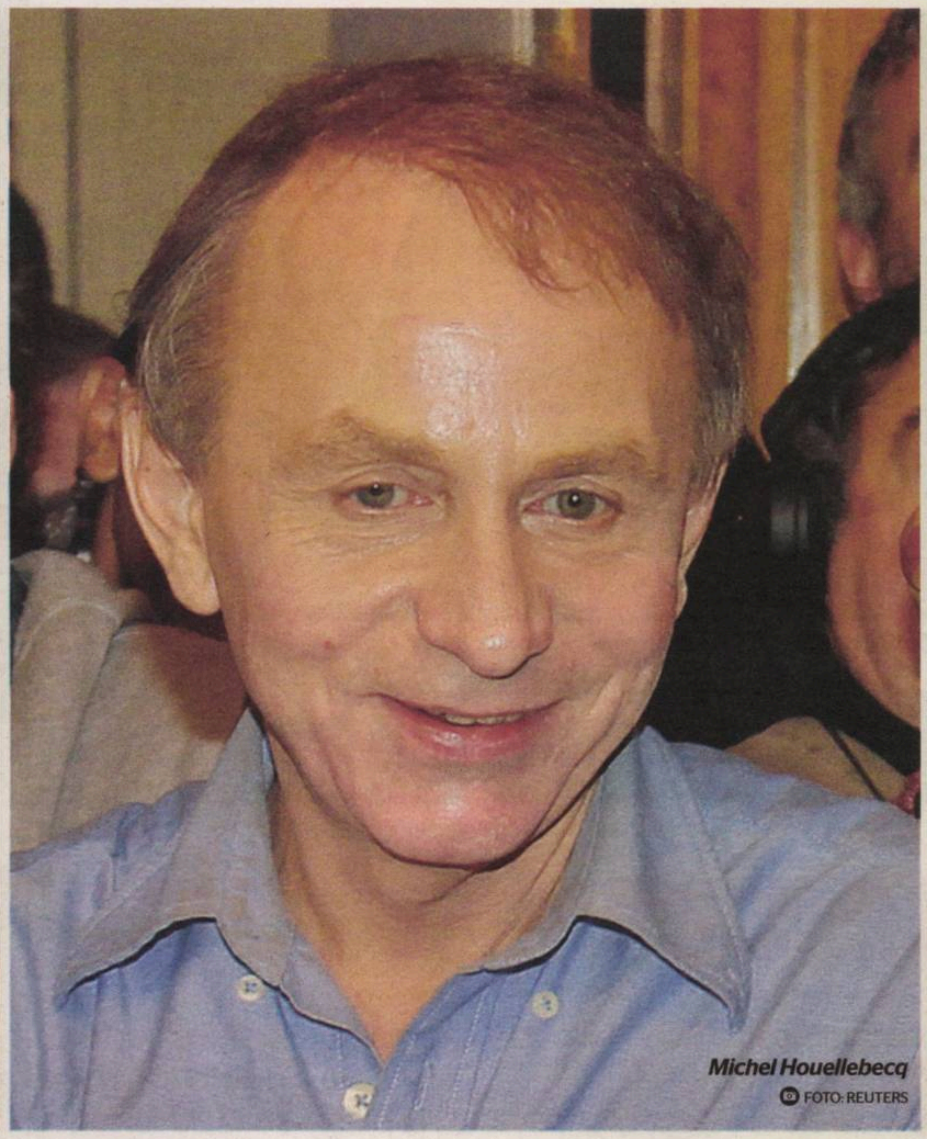

Michel Houellebecq
FOTO: REUTERS

Amos Oz
FOTO: REUTE

Ce ne aduce Târgul d

Cele mai recente romane de Mario Vargas Llosa, Michel Houellebecq, Amos Oz, Haruki Murakami sau Isma

Târgul de carte Bookfest, aflat la ediția a șasea, își deschide porțile astăzi. Până duminică, la standurile editurilor, doritorii vor găsi noi apariții demne de interes, precum și cărți mai vechi la prețuri promoționale.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

●● Literatura de ficțiune din străinătate ocupă, și anul acesta, un loc semnificativ în prim-planul evenimentului așteptat de mii de cititori. Instituțiile de profil propun o gamă variată de traduceri, printre acestea numărându-se cărțile câtorva scriitori contemporani de top.

Unele edituri au reușit să tipărească într-un timp- record traducerea în limba română a celor mai recente cărți semnate de autori traduși în toată lumea și citiți de un număr remarcabil de amatori. Peruanul Mario Vargas Llosa, laureatul din 2010 al Premiului Nobel pentru Literatură, a publicat chiar în anul în care a câștigat prestigioasa distincție romanul „Visul celtului", povestea lui Roger Casement, diplomat britanic convertit într-un naționalist irlandez pe care istoria l-a transformat în legendă. Volumul apare acum în seria de autor pe care Editura Humanitas i-o dedică lui Maria Vargas Llosa.

Un alt sud-american inconfundabil, și al deținător al Nobelului, Gabriel García Márquez, va fi prezent la Romexpo prin intermediul celei mai recente cărți pe care a semnat-o, dar de data aceasta nu este vorba despre un volum de proză. „N-am venit să țin un discurs", cartea tradusă de Teodora Șandru-Mehedinți și tipărită la Editura Rao, este o culegere de 22 de texte pe care autorul l-a scris, de-a lungul anilor, pentru a le citi în public, la diferite ocazii.

În seria de autor pe care Humanitas Fiction i-o dedicată scriitoarei de origine română care a primit Nobelul în 2009, cu un an înainte ca aceste să-i revină celebrului Mario Vargas Llosa, a apărut de curând romanul „Omul e un mare fazan pe lume". Scrierea, apărut la Berlin în 1986, se numără printre operele de forță ale Hertei Müller. Ediția românească va fi lansată, și ea, la Bookfest.

ROMANUL, MEREU ÎN PRIM-PLAN

Toamna trecută, cu puțină vreme înainte de a câștiga Premiul Goncourt, după ani de așteptare, incomodul scriitor francez Michel Houellebecq a publicat romanul „Harta și teritoriul", pentru care a primit nu numai laude, ci și acuze de plagiat. Această scriere bric-à-brac, al cărei pretext epic îl constituie câteva scene din viața artistului plastic Jed Martin, mizantrop și depresiv, este acum accesibilă în limba română, fiind tipărită de Editura Polirom, în traducerea semnată de Daniel Nicolescu.

Târgul de carteva fi deschis până duminică la Romexpo

Tot în categoria „traduceri demne de semnalat" se încadrează și „romanul din povestiri" scris de cunoscutul prozator israelian Amos Oz și intitulat „Scene de viață campestră". Este cea mai recentă carte a unuia dintre scriitorii considerați de ani buni eligibili pentru Nobelul literar, carte care a văzut lumina tiparului acum doi ani. Viața închipuită din Tell Ilan, „cel mai frumos sat dintr-o parte levantină", cum îl numește străinul cu a cărui apariție încep poveștile din volum, pune în joc personaje și întâmplări care nu se dezvăluie până la capăt, plăsmuiri, imagini și gânduri prin care Amos Oz, cel mai important prozator israelian în viață, își arată încă o dată rafinamentul. Tradusă de Ioana Petridean, cartea a intrat de curând în librăriile din România și face parte din seria de autor Amos Oz editată la Humanitas Fiction.

Prozatorul japonez Haruki Murakami, un alt scriitor de succes pentru ale cărui volume se luptă marile edituri din lume, va fi prezent la Bookfest prin cel mai recent volum pe care l-a lansat. Editura Polirom publică varianta în limba română, semnată de Iuliana și Florin Oprina, a romanului „1Q84", chiar în anul în care acesta a apărut și înainte ca el să fie tipărit în Marea Britanie. Din cotidianul din care-și extrage materialul pentru ficțiunea sa, Haruki Murakami a ales de data aceasta să decupeze întâmplări și fapte care trimit la sfera rarefiată a ideilor. Printre ele, violența și libertatea.

„Accidentul", roman de dragoste pe care elogiatul scriitor albanian Ismail Kadare îl publica anul trecut,

Ungaria, invitată de onoare

●● Ungaria este invitata de onoare a ediției din acest an a Bookfest. În cele cinci zile de manifestări, scriitorilor ungari le sunt dedicate mese rotunde și dezbateri. Vor fi prezenți, și anul acesta, autori maghiari traduși în România, printre care Péter Esterházy, Attila Bartis, Péter Nádas și Ádám Bodor, alături de alte personalități ale vieții culturale din Ungaria. Vor fi lansate volume ca „Poeme alese", de Kassak Lajos, în traducerea lui George Volceanov, la Editura Paralela 45, care publică și antologia „11 poeți maghiari contemporani", realizată de același traducător. Acestora li se adaugă volume „Bucureștiul maghiar. O mică istorie a maghiarilor de la începuturi până în prezent", de Hilda Hencz, „Apocalipsa memoriilor" (vol. I), de Péter Nádas, „Salvarea din iad", de Tvrko Vujity, „Bunicuța pierdută", de Józsa Márta, „Cheia", de Forgách András etc, toate tipărite la Editura Curtea veche.

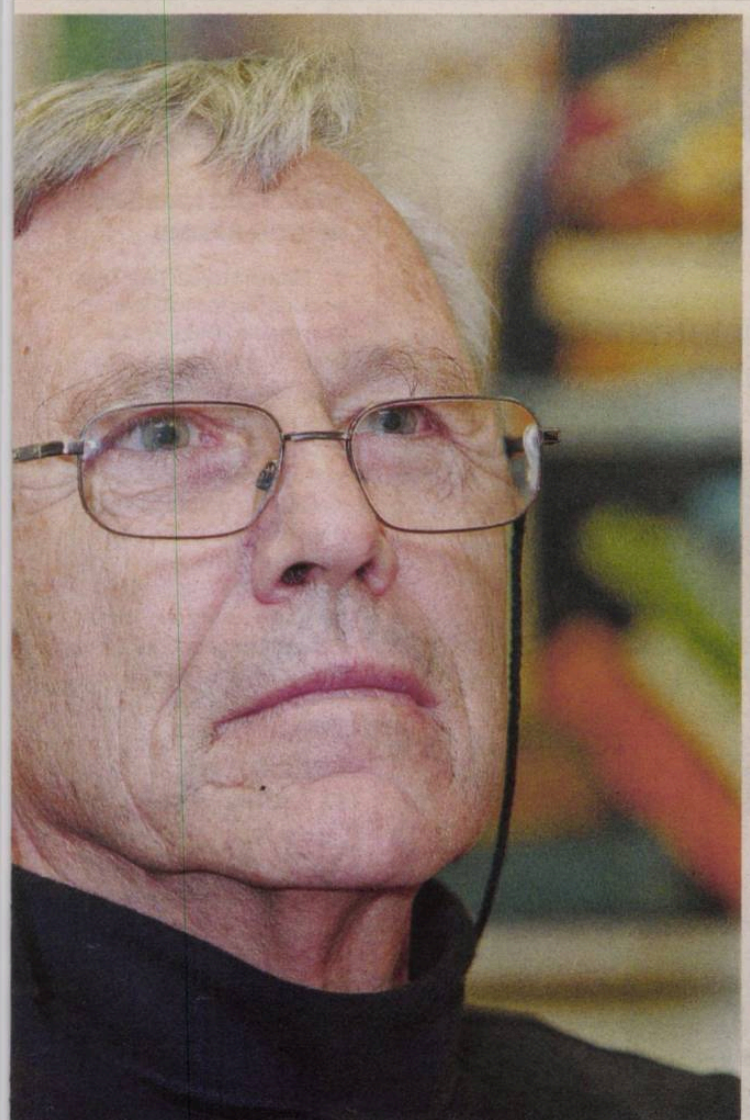

Haruki Murakami
FOTO: REUTERS

e carte Bookfest?

adare alături de cărți noi semnate de Herta Müller, Mircea Cărtărescu sau Ioana Pârvulescu

apare și el în limba română, la Editura Humanitas Fiction, care a tipărit multe dintre scrierile romancierului laureat cu International Booker Prize în 2005. Aceeași instituție continuă seria de autor dedicată inconfundabilului poet portughez Fernando Pessoa și aduce la Bookfest „Opera poetică", antologie tradusă de Dinu Flămând, căruia i se datorează și existența în limba română a unei cărți la fel de puternice ca legenda care o înconjoară: „Cartea neliniștirii".

FOTO: MARIAN VILĂU

Intrarea la Romexpo este liberă pentru vizitatorii de la Bookfest

NOUTĂȚI DE LA NOI

Literatura autohtonă e prezentă la această ediție a Bookfest prin titlurile recente ale unor scriitori de facturi diferite și din mai multe generații, dar prin puține noutăți absolute. La capitolul „serii de autor", merită semnalată inițiativa Editurii Polirom de a-i dedica o astfel de serie poetului român considerat ultimul suprarealist european. Volumul de 800 de pagini, intitulat „Opere I. Poezii", ediție îngrijită de Simona Popescu, care semnează și prefața, cuprinde toate volumele de poezie suprarealistă publicate de Gellu Naum. Aceeași editură a lansat, cu puțină vreme în urmă, o serie dedicată Martei Petreu, eveniment care va fi marcat printr-o lansare și la Bookfest.

Scriitoarea Ioana Pârvulescu, autoare a mai multor studii care se apleacă asupra secolului al XIX-lea românesc, propune anul acesta încă o carte ce pune sub lupă lumea lui Caragiale. Publicat la Editura Humanitas, studiul intitulat „Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale" ia forma unei incursiuni în presa epocii 1873-1911, când alerga febril condeiul de gazetar al dramaturgului care „vedea enorm și simțea monstruos". În viziunea autoarei, cercetarea publicisticii lui Caragiale scoate la iveală date care ar putea sprijini o nouă interpretare a crezului artistic profesat de scriitor.

Scos din uitarea în care-l aruncase istoria, grație inițiativei materializate de aceeași editură, Dinu Pillat are parte de un „restitutio", al doilea volum din seria de autor care-i este dedicată. Sub titlul „Tinerețe ciudată și alte scrieri", George Ardeleanu a grupat proze ale autorului din perioada 1933-1945. „Jurnalul unui adolescent", „Tinerețe ciudată" și mai cunoscutul roman „Moartea cotidiană".

Una dintre cărțile cele mai așteptate ale evenimentului de la Romexpo se înscrie în zona literaturii confesive și-i aparține lui Mircea Cărtărescu. De data aceasta, scriitorul vine în fața publicului cu volumul „Zen. Jurnal 2004-2010".

Literatura de ficțiune din România de azi este reprezentată de romanul „FEM" al Magdei Cârneci, editat la Cartea Românească, precum și de „În iad toate becurile sunt arse", cea mai recentă carte semnată de prozatorul Dan Lungu. Acestora li se adaugă „Minoic" al lui Caius Dobrescu. Povestea unui patiser de geniu din alt secol, scrisă cu iscusință remarcabilă, potrivit criticilor literari, își așteaptă cititorii între coperțile romanului „Dulcea poveste a tristului elefant", de Diana Adamek. Prolifica prozatoare Doina Ruști aduce romanul „Patru bărbați plus Aurelius" în colecția de literatură română contemporană de la Polirom, iar Dan Sociu propune antologia „Pavor noturn", una dintre puținele apariții editoriale din sfera poeziei.

Un volum de dramaturgie al unui contemporan, o adevărată raritate pe piața de carte din România, vede lumina tiparului la Humanitas și readuce în atenție un dramaturg interesant: Vlad Zografi, care se prezintă la Bookfest cu „Toate mințile tale", în care amatorii pot citi mai multe piese. George Arion, „Raymond Chandler de România" și președinte al Romanian Crime Writers Club, îl aduce înapoi pe detectivul Andrei Mladin în cel mai recent roman al său, „Fortăreața nebunilor". Literatura crime&mystery autohtonă este reprezentată și de cartea lui Bogdan Hrib „Ucideți generalul" și de mai multe volume noi ale Monicăi Ramirez.

Sub lupa „Adevărul"

Editura Adevărul le propune cititorilor mai multe noi apariții. Volumul **„Cartea Revoluției" (foto)**, de Grigore Cartianu, prefațat de istoricul Alex Mihai Stoenescu, este alcătuit din patru părți: „Sfârșitul Ceaușeștilor", „Crimele Revoluției,", „Teroriștii printre noi" (comentariile pe această temă publicate de autor în ziarul „Adevărul", în 2009-2011) și o anexă cu documente. Volumul are 1.000 de pagini și cuprinde multe ilustrații.

Acestuia i se adaugă două cărți semnate de Ion Cristoiu: „Mascarada de la Cotroceni" și „Rolul sânilor în presa liberă". Editura a pregătit și „România 1989. Autopsia unei revoluții eșuate", volum în care Gago Malgosha și Willy Golberine analizează reflectarea Revoluției din 1989 în presa străină.

Evenimente la standul „Adevărul"

Astăzi, ora 13.00 - lansarea volumului „Cartea Revoluției", de Grigore Cartianu (preț Bookfest: 60 de lei).
Joi, ora 11.30 - sesiune de autografe Ovidiu Lipan Țăndărică, după lansarea dublului album „Balkano-live".
Vineri, ora 14.00 - lansarea volumelor „Mascarada de la Cotroceni" (28 de lei) și „Rolul sânilor în presa liberă" (26 de lei).
Sâmbătă, ora 13.00 - lansarea volumului „România 1989, Autopsia unei revoluții eșuate", de Gago Malgosha și Willy Golberine, prezentat de Grigore Cartianu și Ion Cristoiu.
Duminică, ora 10.30 - Tudor Plăieșu, ilustratorul cărții „Toto și Lulu", va realiza gratuit portrete copiilor la standul Editurii Adevărul.

FESTIVAL

De la dream-design la concert în bucătărie

Ne aflăm în plină desfășurare a ediției cu numărul 21 a Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi, care propune variațiuni pe tema spectacolului muzical

SIMN este un festival pentru care ne invidiază multe comunități dedicate susținerii muzicii noi din țări occidentale cu tradiție în domeniu.

Oltea Șerban-Pârâu

Deschiderea festivalului Săptămâna Internațională a Muzicii Noi, din Parcul Operei

●● Poate ideea de a alterna directorii în fiecare an, poate convingerea că nu trebuie să se renunțe, indiferent de dificultăți sau de senzația că oricum nu poți mișca nimic, poate esența provocatoare a muzicii contemporane, poate... Sunt multe ipoteze care ar putea explica longevitatea unui astfel de festival, dar niciuna acoperitoare.

Având la pupitru două compozitoare-directoare – Irinel Anghel și Mihaela Vosganian –, SIMN 2011 este, pe de o parte, un festival cunoscut, un festival așteptat, iar pe de altă parte, un eveniment care surprinde. La sfârșitul fiecărei luni mai, începând din 1991, scenele bucureștene, atât cele tradiționale de tipul Sălii Radio sau Operei Naționale, cât și cele mai puțin obișnuite (precum Parcul Palatului Mogoșoaia sau cel al Palatului Cantacuzino) se deschid de această dată timp de 9 zile către noi forme de expresie muzicală, cochetând într-o măsură deloc neglijabilă cu o lume a jocului și a basmului.

MAI MULTE FORME DE SPECTACOL MUZICAL

Ediția cu numărul 21 a venit în fața publicului și a artiștilor cu o temă anume: spectacolul muzical. Mai precis operă tradițională, operetă, musical, cabaret, ritual, teatru instrumental, performance, scene lirice, artă de intervenție publică - tot atâtea posibile răspunsuri la întrebare: Ce mai este astăzi spectacolul muzical?

Dacă vor fi și concerte simfonice relativ tradiționale (25 și 27 mai la Sala Radio, cu Orchestra de Cameră și Orchestra Națională Radio – ansambluri de anvergură care se asociază acestui festival încă de la înființare, cu o consecvență de apreciat), ediția s-a deschis în fața Operei Naționale cu spectacolul „Veniți să auziți ce nu ați mai văzut!", care a răsărit din ploaie, după ce instalația de sonorizare a fost uscată cu föhnul.

Întâmplarea inaugurală a ținut în picioare un public numeros (de la directori și președinți de instituții muzicale până la simpli trecători), timp de o oră, surprinzându-i sonor și vizual pe spectatori, dar uneori chiar și pe artiști, sub o semnătură compusă (dream-design Irinel Anghel, Adrian Iorgulescu, Sorin Romanescu, Raluca Ghideanu, Paul Dunca, distribuția fiind însă mult mai complexă). „Suntem dream-designeri, life designeri, spunem povești, creăm realități și irealități, locuri de joacă pentru oameni mari, preparate artistice, tărâmuri imaginare în care cu naturalețe poți intra... De această dată, poarta este muzica", spune Irinel Anghel.

Într-adevăr, de la „Vânzătorii de vise", la lumea „Moșilor" lui Caragiale, de la cronicarii lui Urmuz la marionetele DO-MI-NO, de la Idile și Guerille la Barrie și Barbie, Ileana Cosânzeana și Făt–Frumos, o muzică originală parcurge personajele și întâmplările acestei ediții a SIMN, în care mai puteți descoperi până duminică concerte pe canapea, performance, muzică și kendo, concerte în pădure, în bucătărie, pe terasă, concerte-instalații, concerte în mișcare, soundpainting și nu numai...

Săptămâna Internațională a Muzicii Noi rămâne cel mai important festival de muzică contemporană din sud-estul Europei, iar dacă v-am făcut curioși, găsiți programul pe *www.simn2011.eu.*

PE SCURT

LONDRA

Take That lansează un nou album

●● Membrii trupei Take That au lucrat foarte mult de la reunirea din 2010, iar rezultatele se văd. După lansarea albumului „Progress" de anul trecut, Robbie Williams și colegii săi se pregătesc să scoată pe piață al doilea material discografic, intitulat „Progressed". Printre melodiile de pe discul ce urmează să fie lansat la 13 iunie, se numără și „Love Love", piesa de pe coloana sonoră a filmului „X-Men: First Class".

BUCUREȘTI

Lucian Ban, la Teatrul Act

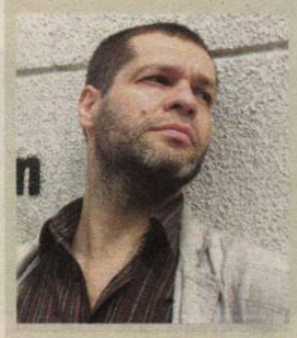

●● Pianistul **Lucian Ban (foto)**, nominalizat de două ori la prestigiosul premiu „Best European Jazz Musician", revine miercuri, pe 1 iunie, la București, în cadrul unui recital de pian inedit. „American Landscapes", care va avea loc la Teatrul Act, de la ora 19.00, este un proiect solo inspirat din peisajul muzical larg al Americii, pe care artistul l-a dezvoltat de-a lungul unei decade petrecute în „Lumea Nouă". Suita de piese și improvizații pentru pian solo este „o viziune foarte personală" a artistului, influențată de spiritul avangardei.

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

„Le mouvement des lèvres", 1968, ulei pe pânză

Hérold, readus acasă

Expoziția de la Colors Art Gallery prezintă, la București, 40 de lucrări ale unuia dintre cei mai mari artiști suprarealiști originari din România, aflate în colecții particulare

Opere ale lui Jacques Hérold (1910-1987) – născut la Piatra Neamț, ca și Brauner, într-o familie evreiască –, precum „Jolie Blonde" sau „La femmoiselle", au făcut deliciul unor Breton sau Henry Miller.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Toate acestea – în total 40 de lucrări: pictură, grafică, sculptură – pot fi văzute acum la un loc de publicul din România, țara natală a artistului, cu ocazia veritabilei expoziții-eveniment dedicate pictorului suprarealist Jacques Hérold (1910-1987) și intitulate „De la Suprarealism la abstracționismul liric". Expoziția rămâne deschisă până la 2 iunie la Colors Art Gallery – situată în str. Puțul lui Zamfir nr. 22-24 –, spațiu expozițional dedicat artiștilor plastici originari din România și cu o marcată cotă pe piața internațională.

Faptul că toate lucrările provin din colecții particulare face și mai rară ocazia de a admira, strânse la un loc, aproximativ 40 de lucrări ale artistului (pictură, grafică, sculptură) și de a lua astfel o „doză" de artă suprarealistă, în ce a avut aceasta autentic și revoluționar. Expoziția de la București urmează celei deschise, în 2010 și 2011, la Musée Cantini din Marsilia și intitulate „Jacques Hérold et le surréalisme".

UCENIC LA BRÂNCUȘI

Jacques Hérold este cel de-al doilea nume, ca importanță, dintre artiștii suprarealiști români de origine evreiască, născut la Piatra Neamț, după Victor Brauner, artist cu o (din ce în ce mai) puternică cotă internațională. E-adevărat că micul Herold Blumer (numele cu care s-a născut viitorul artist) a copilărit la Galați, unde familia lui s-a mutat pe când el avea doi ani, tatăl devenind fabricant de bomboane. Totodată, opera lui este mult mai cunoscută și apreciată în Franța – țară în care artistul a emigrat, în anii '30, și unde s-a stins, în 1987, la Paris –, și această situație se încearcă a fi remediată de o expoziție cum este cea de la Colors Art Gallery.

În Franța, Hérold a câștigat admirația lui André Breton, liderul grupului suprarealist, și s-a bucurat de prietenia unor Henry Miller, Yves Tanguy sau Benjamin Fondane. Cu Constantin Brâncuși se întâlnește la Paris în 1931, devenind nu numai prieten, dar și bucătar, instalator, secretar, ajutor de sculptor al acestuia. Remarcabil este și faptul că, spre deosebire de majoritatea numelor din mișcările de avangardă, care au simpatizat cu comunismul și cu leninismul, Hérold a fost un antistalinist, așa cum o dovedește o caricatură a lui Picasso prezentă în expoziție.

VISUL CA O CALE DE CUNOAȘTERE

Reputatul specialist în istoria suprarealismului Sarane Alexandrian scria, în monografia dedicată artistului în 1995: „Jacques Hérold și-a consacrat viața de artist pentru a-și depăși timpul și și-a cucerit propriul spațiu acum, când nu mai este printre noi. Dăinuirea operei sale, care va interesa din ce în ce mai mult posteritatea, o să îl aducă irezistibil la un sens inversat și complementar, să cucerească spațiul timpului".

Catalogul expoziției din 2010, semnat de istoricii Christophe Dauphin și Rose-Helene Iche, punctează: „Considerarea visului ca un drum de cunoaștere umană interioară este o idee modernă, căreia Hérold și suprarealiștii i-au dat o mare importanță, insistând asupra tuturor problemelor care includ realitatea. Înaintea lor foarte puțini au avut această îndrăzneală. Suprarealiștii au insistat tot timpul, încercând să salveze frumosul chiar în momentul când acesta era amenințat".

„Jacques Hérold este unul dintre cei mai mari pictori ai secolului XX", afirmă istoricul Christophe Dauphin, autor al textului catalogului și la București. „Eminamente poetică și complexă, creația sa n-a încetat niciodată să evolueze sub semnul focului și al imaginarului cel mai dezlănțuit", mai spune Dauphin, care atrage atenția că „Jacques Hérold a căutat întotdeauna să ajungă la alchimie", obsesie majoră a tuturor suprarealiștilor. ⊗

„Jolie Blonde", 1938, ulei pe pânză

Info

„Jacques Hérold (1910-1987). De la Suprarealism la abstracționismul liric"

Unde: Colors Art Gallery (str. Puțul lui Zamfir nr. 22-24)
Când: până la 2 iunie
○○○○○

JIRÍ MENZEL, REGIZOR

„Nu puteau rămâne în Cehoslovacia numai regizorii proști“

Cineastul premiat cu Oscar, în 1968, pentru filmul „Trenuri strict supravegheate“ descrie ce a însemnat la cehi „rezistența prin cultură“, după înăbușirea Primăverii de la Praga de către tancurile sovietice

FOTO: MARIAN VILĂU

Premiat cu Oscar

Jirí Menzel este – alături de Vera Chytilová și Miloš Forman – cel mai important nume al legendarei mișcări cinematografice a „noului val“ ceh din anii '60, subversivă și contestatară la adresa regimului totalitar cu armele satirei și ale ironiei fine, tipice așa-numitului „umor ceh“. Filmul său „Trenuri strict supravegheate“, după Bohumil Hrabal, a câștigat în 1968 Premiul Oscar pentru film străin (rarisim pentru o țară din lagărul sovietic), certificând astfel succesul pe plan internațional al tinerei generații de cineaști cehi.

Spre deosebire de alte figuri majore ale curentului care au emigrat după înăbușirea Primăverii de la Praga (1968) – Miloš Forman, lansat într-o prodigioasă carieră americană, și Ivan Passer –, Menzel și Chytilová au rămas în Cehoslovacia comunistă și au continuat să facă filme admirabile. O lungă prietenie l-a legat pe cineast (Menzel este și un reputat actor, care a apărut în 67 de filme) de scriitorul Bohumil Hrabal, din opera căruia a ecranizat șase titluri, câteva dintre ele putând fi văzute și în aceste zile de cinefilii români.

Aflat la București pentru a-și prezenta retrospectiva de șapte filme, organizată de Centrul Ceh, regizorul Jirí Menzel, în vârstă de 73 de ani, a acordat un interviu pentru „Adevărul literar și artistic“.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

„Adevărul“: Care considerați că este particularitatea umorului ceh, care îl face atât de special, așa cum îl întâlnim la scriitori precum Jaroslav Hašek, Karel Capek, Milan Kundera și Bohumil Hrabal sau la cineaști precum Jirí Menzel sau Miloš Forman?

Jirí Menzel: Umorul ceh este de mai veche tradiție, chiar de la scriitorul ceh Jan Neruda (1834-1891 – n. red.) s-a manifestat. Dar chiar și înainte cehii au fost autorii unor cântece vesele, de petrecere, ale unor diverse parodii sau persiflări. În plus, am avut un teatru cu spirit umoristic, Teatrul Libertății, care m-a influențat pe mine și pe Miloš Forman într-un mod deosebit. Mai vreau să spun că umorul ceh este apropiat, sau asemănător, cu anecdotele evreiești. Și umorul și anecdotele sunt singurul mijloc prin care am putut să luptăm cu nazismul și comunismul.

Credeți că soldatul Švejk este simbolul poporului ceh, prin atitudinea sa confruntat cu absurdul politic, al războiului și al istoriei?

Soldatul Švejk este numai una dintre forme. Dar, de obicei, umorul este mai inteligent la noi. De exemplu, există umorul practicat de Teatrul Libertății, la care m-am referit anterior, teatru care a luat ființă înainte de cel de-al Doilea Război Mondial și care știa să spună lucruri foarte inteligente într-o formă deosebită.

Care era relația dvs. cu scriitorii pe care i-ați ecranizat – Bohumil Hrabal și Vladislav Vancura – înainte de a-i ecraniza, ca simplu cititor?

Pe Vancura l-am citit încă din copilărie, literatura lui este foarte complicată, și personal nu am putut să îl cunosc, fiindcă el a fost executat în timpul războiului. Hrabal a început să-și publice povestirile în reviste și de la prima povestire m-am îndrăgostit de el. Apoi am început să colaborez cu el, ne-am apropiat și, până la urmă, am devenit prieteni.

„NU ÎȚI POȚI DEPĂȘI PROPRIUL STIL“

De ce nu ați părăsit Cehoslovacia după invazia sovietică care a înăbușit Primăvara de la Praga, precum Miloš Forman sau Ivan Passer? A fost o alegere liberă sau una forțată?

Miloš Forman a avut alte ambiții. A vrut să fie într-adevăr un regizor de talie mondială, și a avut această forță să se impună. Eu nu aș fi avut această forță. Deci eu am vrut să rămân acasă. Nu știu de ce în Cehia ar fi trebuit să rămână numai regizori proști. Nu știu de ce regizorii buni, toți, ar fi trebuit să plece la Hollywood.

Considerați că tipul dvs. de umor, tandru și nostalgic, mai depărtat de subversiunea practicată de Forman și Vera Chytilová, v-a făcut să supraviețuiți mai ușor perioadei comuniste?

Nimeni nu poate să-și depășească propriul stil. Eu nu pot să fac ceva ce nu simt sau ce nu mă reprezintă. Vera face filme ca Vera, Miloš ca Miloš.

Există ceva pe care l-ați schimba, dacă ați putea?

Situația este astfel: după ce filmul este gata, aș prefera să-l mai turnez o dată sau s-o iau de la început. Pentru că orice film reprezintă un prototip după care pot fi făcute mai multe versiuni, mai multe variante. De aceea nici nu mă mai uit la filmele mele, pentru că văd greșelile lor.

„E GREU SĂ-I AI VECINI PE RUȘI“

Cum ați primit șocul unui Oscar pentru filmul dvs. de debut? V-a fost greu să lucrați la al doilea film?

Eu din America m-am întors direct în studiouri, unde am început să turnez al doilea film, și după ce l-am terminat au venit tancurile rusești și viața s-a schimbat. Deci a fost o situație destul de neplăcută, dar și comică, amuzantă.

Anul următor, 1969, ați turnat „Ciocârliile pe sârmă“, așadar după invazie...

A mai mers să turnez filmul ăsta, pentru că a existat o perioadă până s-a schimbat structura. Tocmai când am terminat filmul, au venit ultimii „noi“ reprezentanți ai autorităților, care au interzis filmul. Nu numai filmul meu, dar și multe alte filme au interzis.

> Orice film reprezintă un prototip după care pot fi făcute mai multe versiuni. De aceea nici nu mă mai uit la filmele mele, pentru că văd greșelile lor.
>
> **Jirí Menzel**
> regizor

Ați resimțit vreodată, în anii '60, presiunea lui Miloš Forman, ca lider de generație, și a subversiunii practicate de el în filmele sale? Exista o oarecare concurență, cu el și cu Vera Chytilová?

În momentul când Forman a început să facă filme, eu terminasem facultatea. Eu cu Miloš am început oarecum simultan să lucrăm. Îl admir foarte mult, pentru că el face filme cu o mare doză de ironie, iar eu nu pot să le repet. Cu Vera Chytilová am fost coleg patru ani la școală, la facultatea de film, ea juca oarecum rolul de apărătoare, de protectoare, mă proteja.

Ce părere aveți despre cariera americană a lui Forman?

Este bine că Forman se află în America, pentru că în Cehia n-ar fi putut să facă filmele pe care le face acolo. Și a făcut filme frumoase, care îmi plac foarte mult.

Credeți că dacă nu ar fi existat invazia sovietică Cehoslovacia ar fi putut deveni, atunci, o țară democratică?

Așa am crezut. Dar situația nu este chiar net alb/negru și cred că libertatea extinsă ar fi dus la crearea unor conflicte. Și nu îmi închipui cum s-ar fi terminat. Fiindcă noi nu suntem singuri în Europa, suntem înconjurați de alte țări pe care trebuie să le respectăm. Nu pot să-mi închipui. Poate că un proces similar s-ar fi produs și în Germania Democrată și în Ungaria, și treptat apoi s-ar fi dezvoltat situația care există astăzi. Dar când ai ca vecini Uniunea Sovietică nu merge... Când ai ca vecin pe rus, care rus crede că poate să te domine, este foarte greu.

„O VIEȚUIRE CU STAN ȘI BRAN“

Care a fost relația dvs. cu mișcarea Charta 77 a lui Václav Havel și cu Havel însuși?

Eu m-am cunoscut cu Havel din vedere, dar nu pot să zic că am făcut parte din cercul lui restrâns. Dacă aș fi făcut parte din cercul lui restrâns, n-aș fi putut să lucrez, să filmez. N-aș fi putut să fac aceste câteva filme care sunt prezentate astăzi aici, la București.

Dacă ar fi să alegeți un film pe care să-l luați pe o insulă pustie, care ar fi acela?

Aș lua filme cu Laurel & Hardy (Stan și Bran – n. red.), dar, în principal, aș lua cu mine cărți, nu filme. Mai există, totuși, filme care mă ajută să supraviețuiesc. Ar mai fi și „Amarcord“, al lui Federico Fellini.

Intră în lumea lui Ovidiu Lipan Țăndărică!

Luni, 30 mai,

Balkano Live

album + 2 CD-uri

14,99 lei

Informații și abonamente
0800.800.111
(apel gratuit)

Cumpără online pe
www.adevarulshop.ro

ACUM ȘI ÎN REȚEAUA DE MAGAZINE MIC.RO

TELE-TEXT

Legendele americane ale Olimpului

Cezar Paul-Bădescu

Nu sunt deloc un fan al westernurilor, ba dimpotrivă. Mă deranjează la ele clișeul, convenția, făcătura. Westernurile sunt un fel de „Legendele americane ale Olimpului", unde, în lipsa unor zei, este creată o întreagă mitologie în jurul figurii eroice a omului pe cal, cu pușcă la șa și pistoale la brâu. Îl numim „cowboy" și ni se pare că e cool, dar am vedea cât de ridicol e întreg demersul numai dacă am traduce acest cuvânt: „văcar". Cum vi se mai pare o mitologie care preamărește imaginea văcarului? Asta cu atât mai mult cu cât personajele pe care te îndeamnă să le admiri westernurile erau de fapt niște ființe primitive, însetate doar de sânge și de alcool – niște animale, ce mai! Cei pe care-i vedem acum cosmetizați și transformați în efigii cool, luate drept model de diferite mode, erau în realitate niște inși murdari, zdrențăroși și plini de păduchi. Din fericire, filmul încă nu a ajuns să transmită și mirosurile, dar, dacă ar fi fost așa, Hollywoodul ar fi schimbat și duhoarea de nesuportat a cowboy-lor cu un parfum bărbătesc care să înnebunească femeile.

Filmul „Pat Garrett și Billy The Kid", un celebru western care poate fi văzut la TCM

În fine, nu am avut dintotdeauna idiosincrasii legate de western și de manipularea la care mă supune acest gen de film. În copilărie eram, desigur, un împătimit al peliculelor cu cowboy. Urmăream cu aviditate schimburile de focuri, rapiditatea pistolarilor sau bătăile din saloon pentru a nu pierde nicio „fază tare" și pentru a avea ce povesti, a doua zi, cu băieții din fața blocului. „Ai văzut cum i-a dat ăla un pumn de l-a făcut să-și scuipe dinții?" „Sau pe ăla care-și scotea Coltul cât ai clipi și-i lua pe toți prin surprindere?..." „Da, dar și ăla care împușca pe indieni unul după altul era tare!..." Și cu toții ne minunam și visam să avem și noi pinteni, pistoale la brâu și un cal bun, care să ne poarte prin prerie. Pentru nostalgia față de acele discuții din copilărie (pe care cred că toți băieții le-au avut), recomand seria de westernuri pe care le-a programat săptămâna aceasta postul TCM.

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
25 mai

20.00 HBO
FILM
Sus, în aer (SUA, 2009)
Regia: Jason Reitman
Cu: George Clooney, Vera Farmiga, Anna Kendrick.

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ

Bărbierul din Sevilla
de G. Rossini
Regia: Jean Pierre Ponelle
Dirijor: Claudio Abbado
Cu: Teresa Berganza, Luigi Alva, corul și orchestra de la Scala din Milano.

Joi
26 mai

23.35 TVR 2
EMISIUNE

Filmul scurt pe 2: „Alexandra", regia Radu Jude
Un regal de producții ale genului: filme purtând semnătura unor mari regizori, filme de ficțiune, documentare sau filme-experiment.

1.00 TVR CULTURAL
SERIAL
Heimat 2 (Germania, 1992) Ep. 9
Regia: Edgar Reitz
Cu: Henry Arnold, Salome Kammer, Franziska Traub.

Vineri
27 mai

18.45 CINEMAX
FILM

Tata în călătorie de afaceri
(Iugoslavia, 1985)
Regia: Emir Kusturica
Cu: Miki Manojlovic, Mirjana Karanovic, Mustafa Nadarevic.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Numele trandafirului
(Franța-Italia-Germania, 1986)
Regia: Jean-Jacques Annaud
Cu: Sean Connery, Christian Slater, F. Murray Abraham.

Sâmbătă
28 mai

22.00 PRO CINEMA
FILM

A.I. Artificial Intelligence
(SUA, 2001)
Regia: Steven Spielberg
Cu: Haley Joel Osment, Jude Law, Frances O'Connor, William Hurt.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Într-o noapte cu clar de lună
(Italia-Franța, 1989)
Regia: Lina Wertmüller
Cu: Rutger Hauer, Nastassja Kinski, Peter O'Toole.

Duminică
29 mai

20.00 HBO
FILM

Shutter Island (SUA, 2010)
Regia: Martin Scorsese
Cu: Leonardo DiCaprio, Mark Ruffalo, Ben Kingsley, Max Von Sydow.

20.10 TVR 2
FILM
Pantera Roz contraatacă
(SUA, 1976)
Regia: Blake Edwards
Cu: Peter Sellers, David Niven.

Luni
30 mai

17.10 CINEMAX
FILM

Faces (SUA, 1968)
Regia: John Cassavetes
Cu: John Marley, Gena Rowlands, Seymour Cassel.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL
Mica Dorrit (Marea Britanie, 2008) Ep. 5, 6
Regia: Adam Smith
Cu: Claire Foy, Tom Courtenay, Matthew MacFadyen.

Marți
31 mai

22.10 TVR 1
FILM

Alamo (SUA, 1960)
Regia: John Wayne
Cu: John Wayne, Richard Widmark, Laurence Harvey.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Sinucigașul
de Nikolai Erdman
Regia: Cornel Mihalache
Cu: Horațiu Mălăele, Teodora Mareș, Ruxandra Sireteanu, Valentin Teodosiu.

PUBLICITATE

SUNĂ ACUM! apel gratuit* 0800.800.111

Citește noul număr Forbes România!

Arhitecții viitorului

La 28 de ani, gemenii Zielinski au remodelat Parisul și au desenat un oraș de mai multe miliarde de euro în Emiratele Arabe. Cum văd ei Bucureștiul?

Revista Forbes România apare lunea, la fiecare două săptămâni

* Pentru abonamente și informații sunați la **0800.800.111**, număr cu apel gratuit în orice rețea, între orele 7.00 - 22.00 (luni – duminică), e-mail: abonamente@adevarulholding.ro
Abonamente non-stop la 0318.200.200, număr cu tarif normal.

RECOMPENSĂ

Philip Roth, laureat cu Man Booker International

Cunoscutul scriitor american a fost desemnat câștigătorul Man Booker International Prize 2011, într-o ceremonie care a avut loc miercurea trecută, la Sidney, în Australia

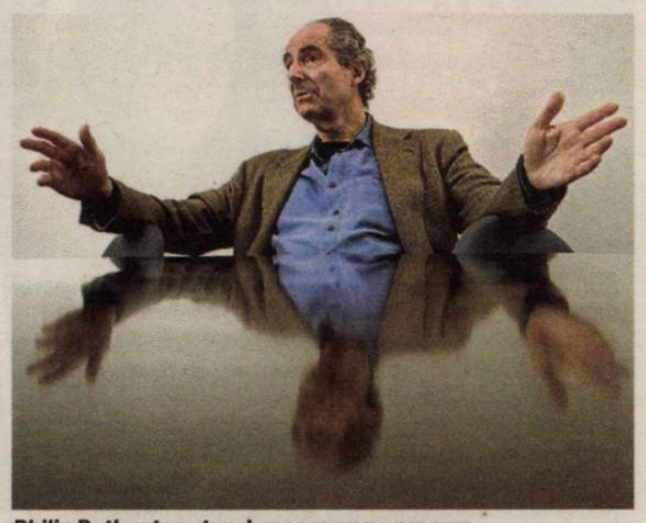

Philip Roth este autorul unor romane precum „Pastorala americană" și „Pata umană" FOTO: REUTERS

Philip Roth, în vârstă de 78 de ani, a declarat: „Este o mare onoare și sunt încântat să primesc acest premiu". Scriitorul a mai fost distins cu Premiul Pulitzer (1997), și cu Gold Medal in Fiction (2002), fiind și un candidat la Premiul Nobel.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Președintele juriului Man Booker International, Rick Gekoski, a spus că, timp de 50 de ani, cărțile lui Philip Roth au „stimulat, provocat și amuzat o audiență enormă, aflată încă în expansiune". „Imaginația lui Philip Roth a schimbat nu doar raportarea noastră la identitatea evreiască, ci și întreaga ficțiune, în general", a mai adăugat Gekoski. Premiul îi va fi înmânat oficial scriitorului american în cadrul unui dineu care va fi organizat pe 28 iunie, la Londra. Man Booker International Prize, care se acordă o dată la doi ani, constă într-un cec în valoare de 60.000 de lire sterline (96.000 de dolari) și este considerat versiunea internațională a celui mai renumit premiu literar britanic – Man Booker Prize. Premiul se acordă unui autor în viață, care a publicat lucrări de ficțiune în limba engleză sau ale cărui opere au fost traduse deja în limba engleză, recompensând întreaga sa creație.

Pe lista scurtă din acest an pentru Man Booker International Prize – descrisă drept „eclectică" de „The Guardian" – au figurat autorul britanic Philip Pullman, scriitorul de origine chineză Su Tong, scriitorii americani Anne Tyler și Marilynne Robinson, australianul David Malouf și John le Carré, care a cerut, fără succes însă, să fie retras de pe listă, motivând că, din principiu „nu concurează pentru premii".

DEMISIE ÎN JURIU

Deși primită cu entuziasm de critici și de presă, decernarea din acest an nu a fost lipsită de controverse. Carmen Callil, membră a juriului Man Booker International, a demisionat în semn de protest față de decizia de a-l desemna câștigător pe Philip Roth, afirmând că scriitorul nici măcar nu merita să fie pe listă, darămite să primească cei 96.000 de dolari. Fondatoare a editurii feministe „Virago", Callil a fost plastică în argumentația ei: „Cu fiecare carte, Roth nu face altceva decât să bată câmpii pe același subiect. E ca și cum ți s-ar așeza pe față: nu mai poți să respiri". Protestul lui Callil a rămas, însă, fără ecou, restul juriului fiind de neclintit în decizie.

Unul dintre cei mai importanți scriitori americani contemporani, Philip Roth a publicat recent romanul „Nemesis" (2010) – istoria dramatică a lui Bucky Cantor, profesor de sport și supraveghetor de teren de joacă în Newark. „Nemesis" va ieși pe piața românească la începutul lunii iunie, la Editura Polirom, în traducerea lui Radu Pavel Gheo.

PUBLICITATE

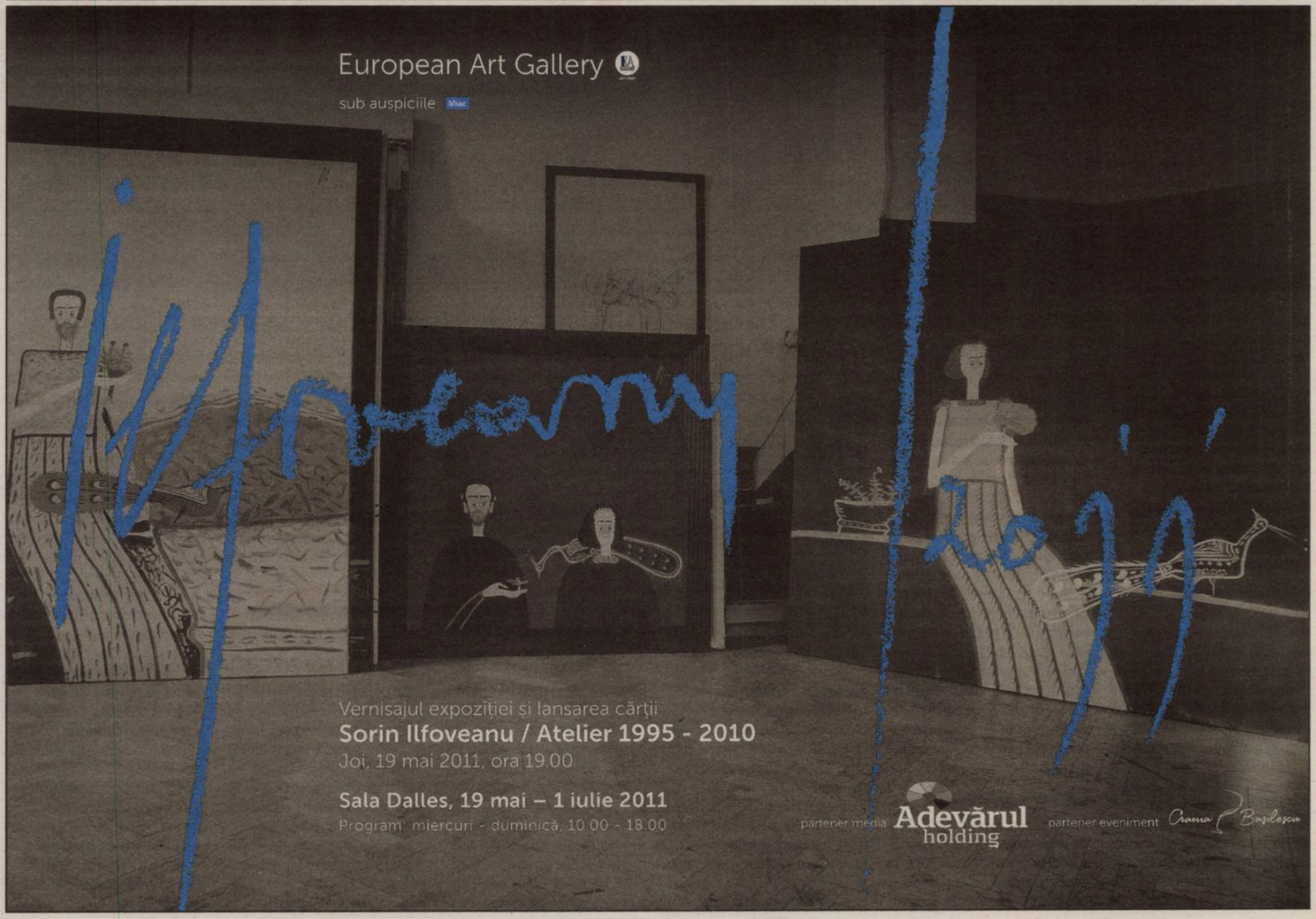

La Puerto Rico cu Cristina Modreanu

●● Este critic de teatru, autor a cinci volume despre teatrul românesc. A fost curator al Festivalului Dramaturgiei Românești de la Timișoara și al Festivalului Național de Teatru de la București și a susținut conferințe internaționale despre teatrul din România. Din 2008 editează revista de artele spectacolului „Scena.ro" și este unul dintre membrii fondatori ai Asociației Române pentru Promovarea Artelor Spectacolului (ARPAS), al cărei principal obiectiv este să ajute la stimularea și diversificarea artei vii contemporane și a schimburilor culturale în zona artelor spectacolului în România, precum și între România și celelalte țări.

Fortul San Felipe del Moro

● **Fortul San Felipe del Moro.** Citadela datând din secolul al XVI-lea face parte din prima fortificație construită pe insulă de conchistadori. Fortul a fost ridicat începând din 1539, în vremea regelui Carlos al Spaniei, fiind menit să ajute la păstrarea controlului asupra Insulei Puerto Rico. Zidurile, a căror construcție a durat 48 de ani, au din loc în loc mici domuri numite de localnici *garitas*, care au devenit simbolul insulei.

● **Casa Rosa.** Clădită în 1812, ca baracă pentru trupele ce păzeau bastionul, a devenit în 1882 cartierul general al trupelor spaniole. Astăzi e transformată în centru pentru copiii angajaților Guvernului portorican și se află în mijlocul unui parc ce merită vizitat în centrul orașului San Juan.

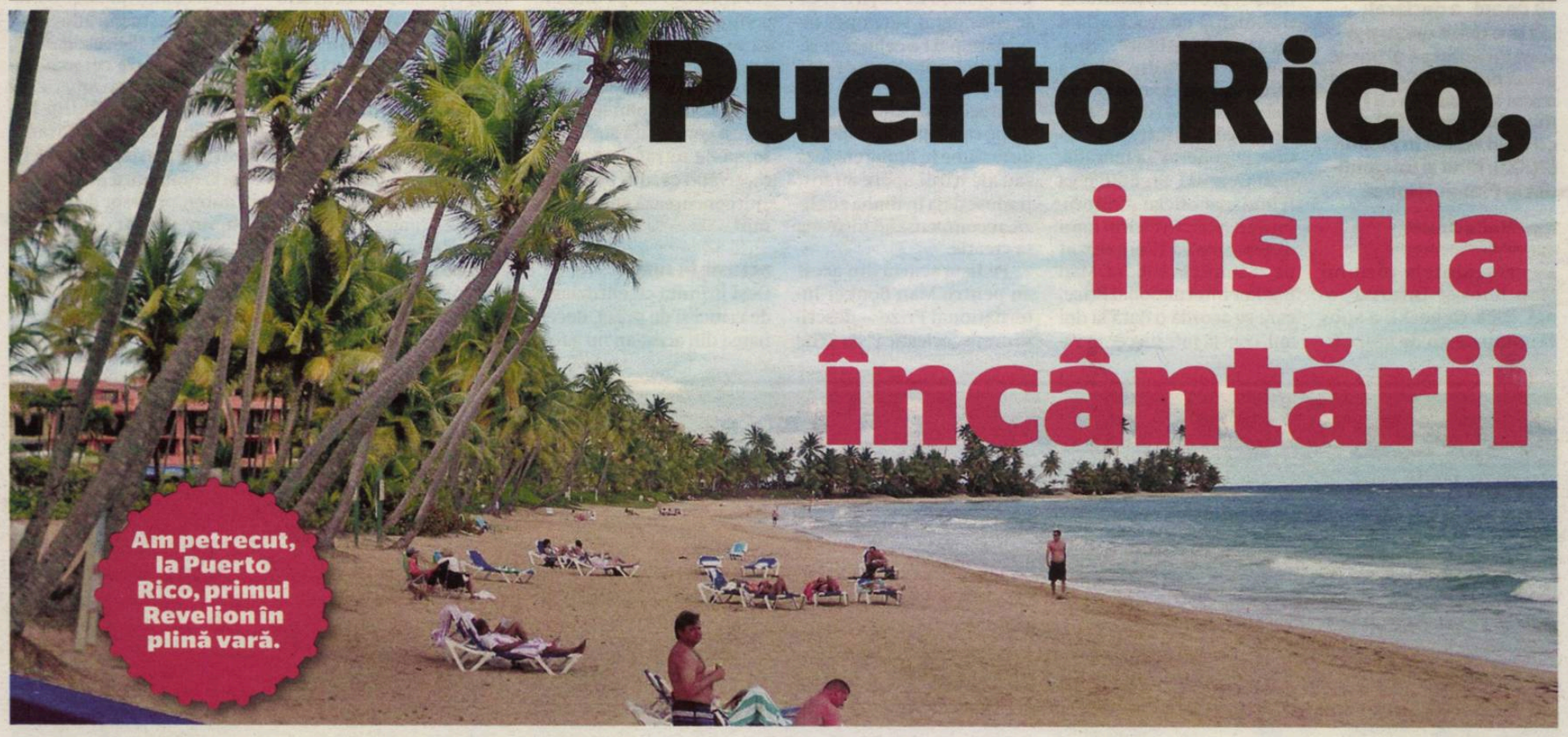

Am petrecut, la Puerto Rico, primul Revelion în plină vară.

Puerto Rico, insula încântării

● Primul lucru pe care l-am observat a fost imaginea stilizată a unui turnuleț de cetate pe plăcuțele de înmatriculare ale mașinilor, alături de sintagma „isla del encanto"

Am aflat apoi că așa este alintat Puerto Rico de locuitorii săi. După ce cunoști mai bine locul, nu e deloc greu să-ți dai seama că sintagma folosită de ei, „insula încântării", e foarte aproape de adevăr.

Cristina Modreanu

●● Am făcut prima mea vizită în Puerto Rico între Crăciun și Anul Nou și am petrecut acolo primul meu Revelion în plină vară. Nu mult după ce mi-am pus paltonul în valiză, la aeroport, înlocuindu-l cu un maiou și pășind în plină zi tropicală, aveam să mă îndrăgostesc iremediabil de frumusețea plajelor din Caraibe, de clima perfectă – în stațiunea Palmas del Mar, destinația mea, sunt în jur de 27 de grade pe tot parcursul anului - și de amestecul inedit de rase umane ce fac din insulă un fel de vitrină universală a umanității, în care oricine se simte acasă. Fie că îi vizitezi locurile istorice, fie că faci snorkeling sau te bucuri de soare pe plaje sălbatice, pline de palmieri din care nucile de cocos cad periculos când sunt coapte, fie că îi descoperi casele cu balcoane coloniale, pline de plante exotice și de pisici ce se alintă la soare sau fabuloasele păsări și plante din El Yunque, pădurea tropicală, Puerto Rico îți rămâne pe piele ca un parfum nou, cu arome bogate, pe care nu-l mai poți uita niciodată.

AMESTECURI DE RASE

Râvnit de-a lungul timpului de mai multe puteri, aparținând pe rând spaniolilor și americanilor, dar primind și valuri peste valuri de emigranți în căutare de locuri însorite, unde să ducă o viață relaxată, Puerto Rico este locuit azi de o populație amestecată, din care doar puțin peste 60 la sută sunt albi, restul fiind africani-americani, indieni-americani, latino, asiatici, jamaicani, hawaieni și amestecuri de rase, în proporții pe care nici cei mai bătrâni membri ai familiilor lor nu le mai pot preciza. În ciuda unei istorii agitate, cauzate de frumusețea și bogăția acestui arhipelag de insule din Marea Caraibelor, Puerto Rico (portul bogat, desigur) și-a păstrat în mod miraculos demnitatea și tonusul – oamenii săi sunt veseli, luminoși, bronzați, prietenoși, iar intensitatea cu care trăiesc te contaminează. Faptul că sunt familiști convinși nu-i împiedică să aibă o viață socială animată, iar viața de noapte a orașelor e una extrem de dinamică, parcările publice fiind pline 24 de ore de mașinile celor ieșiți la terase, în magazine (deschise până târziu), cluburi sau restaurante.

Imagine dintr-un cartier al insulei FOTOGRAFII: CRISTINA MODREANU

PRIVIRI DE OAMENI LIBERI

Cel mai mult m-a impresionat când am citit într-o istorie a insulei că, în vremea când conchistadorii spanioli au preluat portul, încercând să-i transforme în sclavi pe localnici, s-au înregistrat atât de multe sinucideri ale celor lipsiți de libertate, încât cuceritorii au fost nevoiți să-și abandoneze încercarea și să aducă din alte zone ale imperiului sclavi care să le muncească plantațiile. Am recunoscut în această istorie ceva ce zărisem în privirile portoricanilor, priviri de oameni liberi.

Asta nu contrazice faptul că mulți portoricani încă sunt nevoiți astăzi să-și părăsească frumoasa insulă pentru a munci în Statele Unite ale Americii (Puerto Rico se află sub protecția Statelor Unite, ca teritoriu neîncorporat), deseori având un statut de rang inferior angajaților din țările respective. Dar cei rămași au grijă să fie gazde perfecte pentru turiști, ceea ce, în combinație cu frumusețea peisajelor de aici, cu farmecul clădirilor în stil colonial și al străzilor pavate cu piatră cubică din vechiul San Juan, unele dintre ele datând din secolul al XVI-lea, fac dintr-o călătorie pe insula descoperită de Cristofor Columb în 1493 o adevărată descindere în paradis. ⊗

ASTRA

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 1 iunie 2011
Anul XVIII, Nr. 1080, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Agonia literaturii pentru copii

De 1 Iunie, „Adevărul literar și artistic" încearcă să afle de ce cărțile reușite adresate celor mici sunt atât de rare în producția literară de la noi.

ANCHETĂ ➔ PAGINILE 8-9

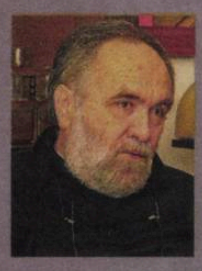

Ilfoveanu reloaded

Unul dintre cei mai mari artiști contemporani, **Sorin Ilfoveanu (foto)**, își prezintă cele mai recente creații la Sala Dalles, într-o expoziție curatoriată de Radu Boroianu.

ARTE VIZUALE ➔ PAGINA 11

Iureș total!

„Absolut!", spectacolul de la Teatrul Act, scoate la iveală altruismul lui **Marcel Iureș (foto),** actor complet, care le face spectatorilor un cadou nesperat.

SCENA ➔ PAGINA 4

„Nu-mi știu limitele"

Monica Bîrlădeanu consideră actoria ca un ocean, în care înoată și explorează, descoperindu-se pe sine cu fiecare personaj jucat.

După rolurile pe care le-a făcut anul trecut în filmele „Stopover" (regia Ioana Uricaru), „Vallanzasca - Gli angeli del male" (regia Michele Placido) și „Maternity Blues" (regia Fabrizio Cattani), anul acesta va juca în „Diaz" (regia Daniele Viccari) și în „Itaker" (regia Toni Trupia).

➔ PAGINILE 12-13

FOTO: ANDREEA RĂDUȚOIU

Frumoasa insulă Ischia

➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06487

AZI

O înmormântare online sau cu 3D?

Dana G. Ionescu

Azi. În volumul „În cele din urnă", Keith R Lindsay a inventariat tendințe și dorințe în practicile contemporane de înmormântare. Sună a satiră, scenariu SF sau *horror*, dar astfel arată realitatea în carne și oase: „Vânzările în masă ale laptopurilor de ultimă generație ar putea să fie relevante când vine vorba de noua modă în înmormântările *funky*, aceea de a proiecta pe peretele capelei sau al bisericii câteva imagini cu cel decedat. E o chestie destul de frecventă în SUA și în Marea Britanie. Cei care se pot folosi de tehnologia de ultimă generație nu vor ezita s-o facă și n-ar trebui să fiți surprinși dacă luați parte la o înmormântare din lumea bună și, în loc să țineți în mână foaia de organizare, fiecare rugăciune, cântec, imn, ba chiar și o versiune citită a necrologului vor zăbovi chiar în fața ochilor dvs., totul fiind posibil datorită unui proiector suspendat deasupra capetelor mulțimii. Chiar așa, în timp ce citiți, fredonați sau intonați cântece religioase, ar trebui să vă surprindă și mai puțin vederea unor imagini cu decedatul care se succedă repede, într-un *slide show* sau un filmuleț domestic. Acesta din urmă se pare că este foarte popular în SUA. Chiar și în unele părți ale Germaniei, unde se păstrează tradiția de a fi tradițional, în timpul unei ceremonii te poți aștepta să ți se înmâneze o mică fotografie cu decedatul pentru a se personaliza întregul proces într-o oarecare măsură. (...) În Statele Unite, un magazin funerar din Las Vegas a dus ideea de a pune în scenă o înmormântare la un alt nivel. Pozele și proiecțiile își fac treaba, dar nimic nu se compară cu experiența unui 3D în fundal. O frunzărire rapidă a broșurilor vă dă posibilitatea să selectați, de pildă, fundalul *cowboy*, oferit la pachet cu roți de căruță, baloți de fân, un cactus și chiar un cal de plastic. Tot ei mai au în ofertă și înmormântări cu obiecte militare, de grădină sau bucătărie, deși sper că aceasta din urmă nu va fi aleasă prea des în cazul incinerării. Opțiunea pachetului de golf include crose, o geantă și o plimbare pe circuit și, de vreme ce e vorba de Vegas, vă permit să dați cu zarul pentru ultima dată, înconjurați de zaruri gigantice, cărți de joc și aparate cu fise. Viva Las Vegas!"

Sicriu-motocicletă Harley Hesslmans, prezentat la un Târg Internațional de Artă Funerară de la Paris FOTO: REUTERS

Ca să vă convingeți că autorul valoroasei antologii, publicată la noi în Colecția „Râsul lumii" de la Humanitas, are dreptate și nu face literatură de ficțiune, vă recomand să accesați *www.uniquefuneralproducts.com*. O să vedeți și acolo că înmormântarea poate fi entertainment. Compania cu pricina pune la dispoziție serviciul „sprijin pentru cei îndurerați" („Grief Support") – e-mailuri de consolare pentru cei afectați de moartea unui apropiat, e-mailuri contra cost, firește. Puteți vedea și modele de „diamante" în care se poate transforma cenușa „persoanei dragi" după incinerare și de urne cu fundițe și inimioare sau oferta de „înmormântări online" etc. La *www.white-dove-releases.com* puteți face rost de un porumbel alb care să confere un plus de greutate simbolică momentului: „Căutați furnizarea profesionistă de porumbei albi? Atunci sunteți în locul potrivit. Un porumbel alb vă poate pune în evidență evenimentul special, îmbogățindu-l și subliniindu-i semnificația". Un website conex își oferă serviciile printr-o prezentare halucinantă, pornind de la: „Ursuleții de pluș sunt, de multă vreme, un simbol al alinării, al compasiunii, al grijii și al căldurii. Combină căldura și grija unui ursuleț de pluș cu păstrarea iubitoare, unică, sigură și rezistentă a cenușii în care s-au prefăcut rămășițele pământești sau cu obiectele lui personale în Ursulețul Plecat Prea Devreme".

Viața, știți bine, bate și filmul, și literatura. „Lumea-i cum este și ca dânsa suntem noi", scria în secolul al XIX-lea poetul clișeizat și ideologizat de posteritate, mutilat de sintagma „luceafărul poeziei românești". Înmormântarea poate fi, și ea, ca lumea și ca noi: exhibiționistă, kitsch, fără substanță, ancorată în „meandrele concretului". Suntem trăitori în prima epocă din istorie în care e posibilă înmormântarea online, cu slide show sau cu 3D... ✪

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Scriitori și ziariști

Scriitorii și ziariștii sunt membrii aceleiași familii și au aceeași soartă. Totuși scriitorii se socotesc ceva mai buni de cât ziariștii. De câte ori nu-i auzi spunând: Domnule, Eu nu sunt ziarist, sunt scriitor. Eu muncesc ceea ce scriu. Deranjat, gazetar mucalit s'a răzbunat de deprecierea profesiei lui, calificând pe scriitor drept un ziarist fără slujbă.

Un scriitor și un jurnalist au aceeași ocupațiune, cu unica deosebire că scriitorul își alege ocazia când voește să scrie, pe când ziaristul trebue să scrie cu orice ocazie.

Scriitorul poate să facă și să refacă, chiar și nouă ani, pe când ziarisul nu are uneori timp nici să recitească textul. Din aceast deosebire în producțiune, decurg calitățile și defectele operei scriitorului și ziaristului.

Nu! Scriitorii și ziariștii aparțin aceleiași familii. (....)

Adeverul literar de altă dată a fost și este popularizatorul ideilor ce Gherea expunea și propovăduia. Iar noi din generația care scriem acum, ascultăm oprindu-ne răsuflarea la duelul intelectual dintre Maiorescu și Gherea, cu pasiunea cu care adolescenței de azi asistă la un match de football sau chiar de box. (...)

În acea luptă dintre Maiorescu și Gherea, pentru noi tinerii Gherea era biruitorul. Dacă Maiorescu privea pe artist și opera sa, ca un obiect în sine și aplica în judecarea lor, mai ales criteriul subiectiv al gustului, Gherea cerea ca artistul și opera sa să fie examinați și cercetați ca produse ale societății, în care trăiesc și acționează. Și în aplicarea acestui postulat, Gherea arunca și în câmpul intelectualității noastre, marea problemă a materialismului istoric.

O publicație literară altoită pe acest fond, Adeverul literar e o universitate de genuri și individualități, adeseori contrarii, însă situate în sensul celei mai pline libertăți. Întâmplându-se că personalitățile expresive sunt întotdeauna și cele mai înaintate, principiul e deajuns, s-ar putea spune, să fie aplicat prin invitarea tuturor penelor libere să scrie nestânjenite. În orice caz, Adeverul literar reprezintă progresiv ultimele achiziții certificate ale gândirii scriitorilor. ✪

(Articol publicat de B. Brănișteanu în Adeverul literar și artistic, duminică, 22 decembrie 1920)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Alice Voinescu

Alice Voinescu

Scriitoare, eseistă, profesoară universitară, critic de teatru și traducătoare, Alice Voinescu (1885 -1961) a fost prima româncă doctor în filosofie (Sorbona, Paris, 1913), cu o teză despre școala filosofică neo-kantiană de la Marburg.

A creat catedra de estetică și istoria teatrului la Conservatorul Regal de Muzică și Artă Dramatică din București, fiind autoarea unor volume de filosofie, estetică și teatru și a unui masiv „Jurnal", apărut postum, despre perioada interbelică și comunistă. Tatăl său era avocatul Sterie Steriadi, iar mama, Massinca Poenaru – descendentă a lui Petrache Poenaru. La cinci ani, Alice știa deja să citească în limbile română și germană, iar la șase ani învăța limba franceză. A studiat la Facultatea de Litere și Filosofie, audiind cursurile lui Titu Maiorescu, Constantin Rădulescu-Motru (e și nepoata acestuia), Mihail Dragomirescu sau Nicolae Iorga.

S-a căsătorit cu avocatul Stelian Voinescu în 1915, „având un mariaj complicat, dur, hărțuitor, bazat la început pe atracția pur fizică și apoi pe o complementaritate întru totul utopică", ea fiind „o ființă ultrafragilă, sensibilă, visătoare, întrupare a reveriilor și a apetitului metafizic în trăirea Artei", după cum o caracterizează criticul Dan C. Mihăilescu, în volumul „De la coroana regală la Cercul Polar" (Curtea Veche, 2007).

Între 1932 și 1942, Alice Voinescu a realizat o serie de conferințe radiofonice pe subiecte culturale și feministe, care i-au atras atenția și lui Tudor Arghezi. Între 1939 și 1940 a documentat un volum despre patru dramaturgi contemporani (Wedekind, Pirandello, Shaw și Claudel), luând atitudine publică împotriva asasinării lui Nicolae Iorga de către legionari. A protestat și față de abdicarea forțată a regelui Mihai, afirmând cu tărie că „o țară care își reneagă trecutul nu are viitor".

În 1951 a fost arestată, făcând un an și șapte luni de închisoare, urmați de domiciliu obligatoriu în satul Costești din apropierea Târgului Frumos, unde a rămas până în ianuarie 1954 în condiții de trai grele. La intervențiile lui Tudor Vianu, Mihail Jora sau Petru Groza, a fost eliberată, trăind cu o pensie modică și din traduceri. Alice Voinescu s-a stins în noaptea de 3 spre 4 iunie 1961. ✪

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Oltea Șerban-Pârâu

Adresă:
București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

FESTIVAL

Jacqueline Bisset, onorată de TIFF

Ediția jubiliară, cea de-a zecea, a Festivalului Internațional de Film Transilvania (TIFF) aduce la Cluj-Napoca și alți invitați prestigioși: Lucian Pintilie, Michael York, Pernilla August

Sărbătoarea filmelor se va desfășura la Cluj, între 3 și 12 iunie, și la Sibiu, între 15 și 19 iunie.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Jacqueline Bisset, una dintre marile frumuseți ale ecranului european în anii '70-'80, va fi omagiată la TIFF 2011 prin acordarea Premiului Special pentru Contribuția Adusă la Cinematografia Mondială în cadrul Galei de Închidere a celei de-a zecea ediții a festivalului, care va avea loc sâmbătă, 11 iunie.

Jacqueline Bisset nu este, însă, doar o mare frumusețe (care, în plus față de multe dintre „idolițele" de astăzi, avea și distincție, și grație), ci și o actriță în adevăratul înțeles al cuvântului, cu roluri memorabile în câteva dintre filmele cele mai importante ale perioadei: „Locotenentul Bullitt" (1968), de Peter Yates, alături de legendarul Steve McQueen, „Noaptea americană" (1973), unul dintre cele mai speciale filme ale lui François Truffaut, sau „The Deep / Adâncurile" (1977), de același Peter Yates, alături de Nick Nolte. Acest din urmă film i-a făcut pe cei de la „Newsweek" să declare că Bisset „este cea mai frumoasă actriță a tuturor timpurilor".

Peste 220 de filme vor putea fi vizionate la această ediție a festivalului clujean

„CEREMONIE" CU BISSET

Sub bagheta lui John Huston a jucat în „The Life and Times of Judge Roy Bean" (1972) și „Under the Volcano" (1984), ecranizare după romanul-cult al lui Malcolm Lowry, care i-a adus o nominalizare la Globul de Aur. În 1996, Jacqueline Bisset a fost nominalizată la Premiul César, la categoria Cea Mai Bună Actriță Într-un Rol Secundar, pentru rolul din filmul lui Claude Chabrol, „Ceremonia", și tocmai acest film – o minunată satiră a mediocrității burgheziei (plecând de la un polițist de Ruth Rendell!) realizată de marele cineast, recent dispărut – va putea fi vizionat la TIFF, pe data de 11 iunie, la Cinema Florin Piersic, în cadrul unei proiecții speciale în onoarea actriței.

Actrița britanică, în vârstă de 66 de ani, se alătură la cea de-a zecea ediție a TIFF unei liste mai lungi de personalități excepționale care vor onora prin prezența lor această ediție jubiliară. Astfel, marele regizor român Lucian Pintilie va fi omagiat prin proiecția integrală a filmografiei sale. O prezență rară la festivalurile de film, Pintilie va fi prezent la Cluj în a doua parte a TIFF-ului, începând cu 9 iunie, și își va prezenta trei dintre filme, alese de însuși autorul lor: „Balanța", „Dupăamiaza unui torționar" și „Niki Ardelean, colonel în rezervă". Cariera lui Pintilie, acum în vârstă de 77 de ani, este impresionantă, atât în teatru (în România și în Franța), cât și în cinema. De la debutul cu experimentul narativ din „Duminică la ora 6", regizorul a evoluat spre un sardonism felliniian, necruțător la adresa tarelor de care au suferit și suferă compatrioții săi. Cinefilii (mai ales cei mai tineri dintre ei) nu trebuie să rateze, însă, nici alte briliante din impresionanta filmografie a cineastului, precum „Reconstituirea", „Salonul nr. 6", „De ce trag clopotele, Mitică?", „O vară de neuitat" sau „Tertium non datur".

UN MUSCHETAR LA CLUJ

Un alt invitat special al celei de-a 10-a ediții este și britanicul Michael York, în vârstă de 69 de ani, unul dintre actorii anglo-saxoni emblematici ai ultimei jumătăți de veac. Acesta va primi Premiul pentru Întreaga Carieră oferit unei personalități din cinematografia europeană, decernat, la edițiile trecute, unor nume precum Claudia Cardinale, Catherine Deneuve sau Franco Nero. June prim al anilor '70, York rămâne de neuitat pentru interpretarea lui D'Artagnan în cea mai bună ecranizare a romanelor dumasiene, cele două filme regizate de Richard Lester în deceniul 8. Actorul, care va veni alături de soția sa, Patricia York (un reputat artist fotograf), se va întâlni cu publicul TIFF în cadrul unei proiecții speciale. Nu trebuie neglijată prezența la Cluj, tot în ultima parte a festivalului, a reputatei actrițe bergmaniane Pernilla August (dar și mamă a lui Anakin Skywalker, în filmele lui George Lucas). Lansată de marele Ingmar Bergman în capodopera sa „Fanny și Alexander" (1982), actrița a interpretat-o de două ori pe mama cineastului: în filmul premiat cu Palme d'Or „Cele mai bune intenții" (1992, ocazie cu care s-a și căsătorit cu regizorul Bille August, mariaj care s-a destrămat ulterior) – premiu de interpretare la Cannes pentru actriță – și în „Confesiuni private" (1996), regizat de Liv Ullmann. Festivalul va prezenta filmul „Beyond" (2010), prin care Pernilla August s-a afirmat ca regizor, o impresionantă dramă de familie, cu multiple accente bergmaniene, dar și de un șocant naturalism.

Peste 220 de filme vor putea fi vizionate la această ediție a festivalului clujean (inclusiv pe o scenă în aer liber plasată în cartierul Mănăștur), care se va deschide vineri prin proiecția comediei „Potiche", scrisă și regizată de François Ozon, cu Catherine Deneuve, Gérard Depardieu și Fabrice Luchini. Selecție bogată și la Zilele Filmului Românesc (9-11 iunie): 12 lungmetraje, 4 mediumetraje și 11 scurtmetraje, printre care „Loverboy", „Principii de viață" sau „Stopover". Intepretul român premiat pentru întreaga carieră va fi George Motoi, actorul-fetiș al Malvinei Urșianu, care i-a oferit și cele mai semnificative roluri din carieră.

Jacqueline Bisset va fi premiată la gala de închidere

FOTO: TIFF

FOTO: OUTNOW.CH

Catherine Deneuve în filmul „Potiche", de François Ozon

Info

Festivalul Internațional de Film Transilvania (TIFF), a zecea ediție
Unde: Cluj-Napoca
Când: 3-12 iunie
Cât: peste 220 de filme
Organizator: Asociația pentru Promovarea Filmului Românesc (APFR)
Detalii: www.tiff.ro

TEATRUL CA LUME

Absolut genial!

Marcel Iureș joacă mai multe personaje, în spectacolul „Absolut!" de la Teatrul Act

FOTO: ALEX IUREȘ

Regizorul Alexandru Dabija regenerează umorul lui Ion Creangă într-un spectacol cu un singur actor, la Teatrul Act din București

În „Absolut!", Marcel Iureș joacă drăcește și gătește îngerește (fasole la conservă), îi cântă lui Dumnezeu în strună la muzicuță și trimite moartea după țigări.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

●● Spectacolul e o lecție de tehnică actoricească și de stil regizoral, un mix de inteligență care aruncă în aer și Raiul, și Iadul. Alexandru Dabija este un regizor pentru care simplitatea este sinonimă cu fantezia, un profesionist care arată, în perioada recentă, că știe cum să-i apuce de picior pe Dumnezeii literaturii clasice.

Tocmai a montat la Teatrul de Comedie din București „O scrisoare pierdută", cu Marcel Iureș distribuit în rolul lui Nae Cațavencu, și „O noapte furtunoasă" la Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași.

Despre Marcel Iureș am spus de multe ori că ar trebui clonat, ca să ajungă în mai multe teatre din țară, în decursul aceleiași seri, iar rugămintea mi-a fost ascultată. În spectacolul de la Teatrul Act, actorul se multiplică, jucând uneori, pe parcursul a doar două minute, chiar și șase personaje: Ivan Turbincă/Dumnezeu/Scaraoschi/Moartea/Omul străzii/Sfântul Petru.

CU RÂSUL PE MOARTE CĂLCÂND

De exemplu, Iureș face din Cel-de-Sus un tip cu picioarele pe pământ, abordabil, experimentat, care a văzut multe și cu greu se mai lasă impresionat, o zeitate cu școala vieții, dar în același timp și capabil să-și coboare discursul pentru urechile celor care se fac că nu aud (vezi Sf. Petru). Omul străzii, contemporanul nostru, care ne spune povestea lui Creangă, practică religia micilor plăceri ale vieții, având ceva de la Ivan Turbincă: gustul pentru joc/alcool/leneveală. Iureș – omul străzii ne prezintă toate personajele, povestind limpede, cu har. Improvizează, amuză, e un show-man, un prieten pe care ți-ai dori să-l ai la petreceri.

Iureș – Sf. Petru e alunecos, cu inima cam mică, invidios și descurcăreț, un fel de popă cu probleme de credibilitate, dar care se salvează pentru că își conștientizează egoismul. Iar sclifosita Moarte pare o divă neînțeleasă, în genul marilor artiste cărora li s-a urcat succesul la cap la bătrânețe.

De dragul jocului și poate și din plictiseală, Dumnezeu are îngăduință pentru abuzurile simpatice ale lui Ivan Turbincă, iar Ivan îi face Doamnei Moartea viața amară, punând-o să mănânce timp de nouă ani doar trunchiuri de copac, pietre și licheni și se răzbună pe draci, făcându-le educație cu nuiușa la tălpi.

Show-ul epuizant scoate la iveală altruismul lui Marcel Iureș, actor total, care pur și simplu le face spectatorilor un cadou nesperat.

Iar Alexandru Dabija ne ajută să reascultăm la maturitate o poveste veche de când lumea, prin care Creangă ne spune, foarte distrat, că nici Raiul, nici Iadul și nici Moartea nu sunt mare scofală.

Info

Teatrul Act, București
Absolut!
după „Ivan Turbincă", de Ion Creangă
Cu: Marcel Iures
Regia: Alexandru Dabija
Durata: 90 de minute
Preț bilete: 40 de lei (integral) și 30 de lei (redus pentru elevi, studenți și pensionari)
●●●●●

DE IERI
ROMAN KOZAK

●● Și-a început cariera de actor în anii '80 la Teatrul de Artă din Moscova, iar în zorii anilor '90 a debutat ca regizor. Deși activitatea lui n-a fost una foarte lungă (a încetat din viață anul trecut, la vârsta de 53 ani), Roman Kozak s-a impus în teatrul rusesc ca un regizor activ și eclectic (a montat piese de Ostrovski, dar și adaptări după Amélie Nothomb) și ca un foarte bun manager. „E omul care m-a influențat cel mai mult și a fost cel mai bun profesor pe care l-am avut. Am participat la câteva dintre școlile de vară organizate de Roman Kozak și pot să spun că acolo am învățat tot ce știu despre teatru, lucruri pe care nu aș fi avut cum să le aflu din altă parte. Atitudinea lui față de teatru era complet diferită de cea a profesorilor mei. Pentru el, teatrul era mai mult decât o profesie, era o religie. Iar prin asta a reușit să modifice mentalitatea a zeci de actori și regizori americani care i-au fost elevi", spunea actrița Devon Berkshire într-un interviu.

Roman Kozak și Ramin Gray au pus în scenă „Vedere de pe pod", de Arthur Miller

Ionuț Sociu

DE AZI
RAMIN GRAY

●● Regizor englez de origine iraniană, Ramin Gray este cunoscut în primul rând ca susținător al noii dramaturgii: a montat piese de Mark Ravenhill, Marius von Mayenburg, Vasili Sigarev, Frații Presniakov și tot el este e primul regizor care a pus în scenă textele lui Jon Fosse în Anglia. „Am fost mereu de părere că regizorul are o funcție secundară. Un regizor are un rol similar celui pe care îl are dirijorul într-o orchestră: dirijorul trebuie să se concentreze în primul rând asupra notelor de pe partitură, la fel cum regizorul trebuie să-și gândească spectacolul concentrându-se cu totul asupra cuvintelor din piesă. Sunt de acord că un regizor poate interpreta textul unui dramaturg, dar asta nu înseamnă că e un artist. Actorii sunt adevărații artiști, regizorii sunt doar interpreți. Eu sunt exact opusul unui regizor precum Robert Wilson și cred că asta e valabil și în cazul celorlalți colaboratori care lucrează la Royal Court", spunea Ramin Gray într-un interviu.

PE SCURT

BUCUREȘTI
Start la „Purificare"

●● Mâine, 2 iunie, și vineri, 3 iunie, la Sala Atelier a Teatrului Național din București vor avea loc, de la ora 19.00, primele reprezentații ale spectacolului „Purificare", de Petr Zelenka, în regia lui Alexandru Măzgăreanu. Din distribuție fac parte **Adrian Titieni (foto)**, Medeea Marinescu, Afrodita Androne, Vitalie Bichir, Brândușa Mircea, Lamia Beligan, Mihai Călin, Ilinca Goia și alții. Scenografia este semnată de Andrada Chiriac, iar ilustrația muzicală îi aparține lui Alexandru Suciu. Piesa lui Petr Zelenka a fost desemnată „cea mai bună piesă a anului" la Alfred Radok Awards 2010, în Cehia.

BUCUREȘTI
Gulliver iese în parc

●● Chiar dacă Ziua Copilului este astăzi, Teatrul Țăndărică o sărbătorește și mâine, printr-un spectacol la care sunt așteptați micuții care au cel puțin patru ani. „Gulliver în Țara Piticilor", adaptat după textul clasic al lui Jonathan Swift, va avea o reprezentație joi, la ora 10.00, în Parcul Drumul Taberei. Regizată de Cristian Pepino, această creație scenică plină de umor și sarcasm spune cunoscuta poveste prin intermediul actorilor, al păpușilor și al măștilor, apelând și la animație digitală.

BUCUREȘTI
Omagiu Italiei

●● În Noaptea Institutelor de Cultură, care se va desfășura anul acesta pe 24-25 iunie, Institutul Italian de Cultură din Capitală va găzdui spectacolul de teatru interactiv „De la Goldoni la Goldoni", regizat de Francesca D'Este, pornind de la un colaj de texte ale celebrului dramaturg venețian. Atmosfera unică din veneția veacului al XVIII-lea va prinde viață și datorită unor costume excepționale. După spectacol, va urma concertul „Vivaldi Jazz: Cele Patru Anotimpuri", susținut de maestrul Riccardo Arrighini.

CINEMA SCOP

Mai e puțin, mai e un pic... până la marele nimic

În locul lui Gore Verbinski, care avea cel puțin un fler vizual, la cârma acestui blockbuster a fost adus Rob Marshall, un regizor dureros de plat

Etalonul filmului de vară 2011 este ăsta. Și cuprinde o mare de nimic. Sau, dacă vreți, o călătorie obositoare și redundantă spre nicăieri... Pardon, are o direcție precisă: spre piscul hipnotic de verde al box office-ului.

Anca Grădinariu

●● În afară de impulsul de a se lamenta, din nou, în legătură cu calitatea produselor de consum hollywoodiene, cronicarul simte acum un aproape palpabil sentiment al scufundării în futilitate. În fața mareei de bilete vândute, o recenzie proastă la un asemenea film contează fix cât o picătură în ocean. Să strigi: „păzea, vin piraţii și sunt a' naibii de puturoși!" e ca și cum ai țipa „fugiți, vin turcii!", după ce pământul e pârjolit, fântânile otravite și fecioarele răpite...

O PLICTISEALĂ CHINUITOARE

Și, totuși, ceva trebuie spus. De pildă, că schema unei pelicule estivale ar trebui să se construiască în jurul plăcerii vizionării, iar rezultatul să fie *fun* și *entertaining*. Adică exact ce nu reușește această torpilă. E o corvoadă, o plictiseală chinuitoare, probabil unul dintre acele filme care îmi vor fi proiectate în buclă într-o eventuală descindere în iad (sunt sigură că diavolul are unelte personalizate). Mi-a provocat greață și nu doar din cauza 3 D-ului complet inutil. În fine, recunosc că eram deja sastisită de la Piraţii 1 ½, dar am sperat în van că acest „reboot" (un fel de relansare a francizei, unde unele personaje sunt abandonate și alte noi introduse) să aducă o briză proaspătă în formulă. De data asta, Sparrow e forțat să-l conducă pe Blackbeard, nou său nemesis, spre o mitică Fântână a Tinereții, însă eroilor nu le pasă de destinație nici cât regizorului. În locul lui Gore Verbinski, care avea cel puțin un fler vizual, la cârma acestui blockbuster a fost adus Rob Marshall, un regizor dureros de plat. Cam de la minutul 5 am început să mă întreb de ce rabd acest asalt debil asupra genului adventure, când aș fi putut revedea pentru a 20-a oară primul Indiana Jones. Marshall crede că secretul excitării e acțiunea non stop (aici o bătălie cu sabii, aici un huțahuța cu candelabrul, aici un dram de supranatural) saturată în muzica ultrairitantă a lui Hans Zimmer, fără momente de respiro, în care tensiunea sau caracterizările să se acumuleze.

Depp era interesant când emana un „gayness" abia camuflat, subversiv. Dar acum, când i s-a găsit și un „interes romantic" (suntem, totuși, pe teren Disney), aura sa intrigantă s-a dezumflat ca un balon de săpun. Penelope Cruz este chemată să joace iar clișeul latinei focoase și se asortează cu Depp într-un singur aspect: împreună, strâng tot atâta eyeliner cât un raion de Sephora. Și pentru că zilele astea nu există blockbuster care să nu fie un soi de fabulă umanistă (mulțumesc, „Avatar") mai avem și o poveste de dragoste între specii dușmane (un pirat și o sirenă-vampir) care, cel puțin, reușește să fie o hiperbolă: ridică ștacheta ridicolului undeva foarte greu de ajuns.

Info

Piraţii din Carraibe: Pe ape și mai tulburi (SUA, 2011)
Regia: Rob Marshall
Cu: Johnny Depp, Geoffrey Rush, Penelope Cruz, Ian McShane

○○○○○○

PE SCURT

HUESCA

„Căutare", în concurs

●● Scurtmetrajul documentar „Căutare", de Ionuț Pițurescu, a fost selectat în competiția celei de-a 39-a ediții a Festivalului Internațional de Scurtmetraj de la Huesca, Spania, din 3 - 11 iunie. La ediția din 2010 a Festivalului Internațional de Film de la Cannes, pelicula a câștigat marele premiu „pentru cel mai curajos proiect" la scurtmetraj în secțiunea Quinzaine des Réalisateurs. Realizat în 2009, filmul prezintă doi dogari nomazi, deveniți inutili în lumea reciclării.

BUCUREȘTI

Se apropie „Melancolia"

●● Până la sfârșitul anului vor intra în cinematografele din Capitală și din celelalte orașe șapte pelicule importante care au rulat anul acesta la Festivalul Internațional de Film de la Cannes. Independența Film va aduce următoarele creații: „Melancolia" - regia **Lars Von Trier (foto)**, „Poliss" - regia Maiwenn le Besco, „Le Havre" - Aki Kaurismaki, „Le gamin au velo" - regia Frații Dardenne, „Habemus Papam" - regia Nanni Moretti, „La source des femmes" - regia Radu Mihăileanu și „La piel que habito" - regia Petro Almodóvar.

PUBLICITATE

FLASH BOOK

Un anume punct tragic al vieții

Cartea reprezintă debutul în proză al lui Bogdan O. Popescu, care anul trecut și-a publicat al șaselea volum de versuri

Prozele lui Bogdan O. Popescu încearcă să surprindă un anume punct tragic al vieții, acea clipă a irumperii absurdului sau a morții în profan.

Marius Chivu

●● Fragment din povestirea titulară:

„Am început să locuim din când în când împreună. Asta înseamnă că ea venea când avea chef – i-am dat, evident, chei. La fiecare drum, dincolo de întrebarea, la intrare, «Cine eeeee?», își aducea o mică parte din viața ei, adică o geantă nouă, schimbul de a doua zi (mereu altă zi), câteva farduri, niște foi, caiete, diferite însemnări. Casa mea spațioasă nu a suferit de la bun început, când toate aceste obiecte reprezentau niște decoruri generate de succesul meu față de sexul opus. Mă simțeam oarecum mândru, de exemplu pentru că pe unul dintre fotoliile din sufragerie zăceau niște cursuri ale unei studente. Aveam chiar curiozitatea de a examina nu conținutul, ci buclele scrisului de mână, din ce în ce mai rar în ziua de azi. Mi se părea ceva ce mă aducea mai aproape de visul traiului în doi. Până și cele trei perechi de pantofi cu toc, depozitate în vestibul, făceau întreaga casă mai interesantă și mai sexy. Tampoanele, folosite la șters, fardurile, aruncate în coșul de la baie, la fel. Oglinzile parcă păstrau imaginea ei, căreia îi plăcea atât de mult oglindirea. Iar eu, atunci când rămâneam singur uneori, serile, rememoram și savuram toate aceste detalii. Stau și mă întreb ce calități ar trebui să avem ca să detectăm starturile greșite. Poate că, de fapt, începuturile nu sunt niciodată greșite, ci în labirinturile deciziilor, la un moment dat, ochiul nostru nu mai este vigilent. Atunci începem să nu ne mai îndreptăm către ieșire ci, dimpotrivă, să ne afundăm mai rău în hățișuri."

SCHIMBARE DE GEN

Este aici o parabolă a dragostei care, cu timpul, se sufocă de lucruri și obiecte neînsufletite. Casa bărbatului capătă treptat semnele dragostei sub forma lucrurilor iubitei care, inițial, doar marchează un teritoriu și semnifică posesia sentimentală pentru ca, la un moment dat, să ajungă să populeze și să ocupe complet spațiul din care cei doi sunt finalmente excluși. Pe negândite, sentimentele și-au pierdut suflul și magnetismul, căzând pe podea cu zgomotul obiectelor neînsufletite. E aici o frumoasă metaforă chimică a dragostei în felul în care eterismul sentimentului își pierde proprietățile, își schimbă starea, transformându-se într-o substanță solidă care, fatalmente, dislocă ființa.

Ce mi se pare cu adevărat important în ceea ce-l privește pe Bogdan O. Popescu este faptul că, deși vag irizată de o sensibilitate lirică, proza lui de debut pare ruptă complet de propria poezie și reușește să fie altceva, plăcând simțul de observație pe gravitate, combinând simțul tragicului și al absurdului existenței cu plăcerea de a construi personaje și de a le lăsa să vorbească. Prozele încearcă să surprindă, fiecare în felul ei discret, nu neapărat o latură, ci, mai exact, un anume punct tragic al vieții, acea clipă a irumperii absurdului sau a morții în profan, momentul în care existența se dereglează imperceptibil sau când în dragoste se produce declicul declinului, iar pasiunea trece în dramă.

O povestire a declinului, a fantei tragice prin care viața și dragostea riscă să se scurgă, este „Ultima", unde un foarte priceput și faimos doctor și cercetător, dispărut cu totul în spatele solicitantei meserii și a carierei sale energofage, are șansa salvării atunci când se îndrăgostește de o femeie frumoasă și inteligentă. Pasiunea dragostei celor doi escaladează foarte repede, numai că într-unul dintre momentele de extaz doctorul își transformă iubita în propria pacientă, descoperindu-i o gravă boală de inimă: „Era prima dată când punea un diagnostic făcând dragoste. Doctorul omorâse deja îndrăgostitul. O crimă perfectă."

Cea mai elaborată și mai întinsă proză este însă „Șobolanii se lovesc de ziduri", deopotrivă povestea unei găști de cinci adolescenți din vara lui 1989 și amorul interzis al unuia dintre ei, proaspăt student, îndrăgostit de o profesoară măritată și cu copil. Construită pe două planuri temporale, povestirea se deschide, în paralel, cu două drumuri cu trenul: unul, din trecut, spre o tabără de creație literară; celălalt, în prezent, spre o unitate militară unde protagonistul, tânăr poet proaspăt admis la facultate, merge la încorporare. Între cele două drumuri s-a întâmplat dragostea, astfel că povestirea ilustrează, în același timp, și o educație sentimentală, și o ieșire din adolescență, fiind vorba, în fond, de o exorcizare simbolică a vârstei, a naivităților și fricilor ei. Clișeul zice că după un volum de povestiri e bine și e timpul să urmeze un roman. Eu sper ca Bogdan O. Popescu să continue cu povestiri. Are toate calitățile necesare. ⊙

Când nu este scriitor, Bogdan O. Popescu (n. 1971) e medic neurolog - la Spitalul Universitar de Urgență din București

Info

Viață de aruncat
Bogdan O. Popescu,
Editura Polirom, 2011
●●●●●

PE SCURT

VILENICA

Cărtărescu, recompensat în peșteră

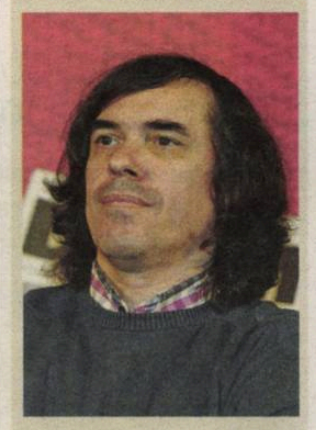

●● La a 26-a ediție a Festivalului Literar Internațional de la Vilenica, Slovenia, scriitorului **Mircea Cărtărescu (foto)** i se va decerna Marele Premiu. Ceremonia va avea loc pe 10 septembrie în peștera Vilenica, cea mai veche peșteră din Europa. Aceasta găzduiește unele manifestări din cadrul festivalului. Printre laureații Premiului Vilenica se numără și Ana Blandiana, Milan Kundera (Cehia) și Peter Eszterházy (Ungaria). ⊙

LONDRA

Poezie cu Bogdan Ghiu

●● Sediul Institutului Cultural Român din capitala Marii Britanii va găzdui joi, 23 iunie, la ora 19.00, un eveniment din seria „Poeți români contemporani". Invitatul ediției este Bogdan Ghiu, cunoscut nu numai ca poet, dar și ca eseist și traducător. Poeziile vor fi citite în limba engleză de actrița Amy Humphreys, după care va urma un dialog cu autorul. ⊙

PUBLICITATE

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Cine scapă de Marea Plictiseală?

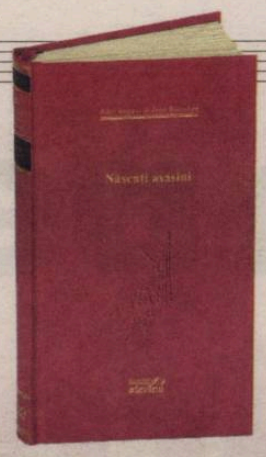

Mâine, 2 iunie, romanul „Născuți asasini", de John August și Jane Hamsher, va fi distribuit cu ziarul „Adevărul", la prețul de 12,99 lei

Woody Harrelson și Juliette Lewis au jucat în filmul „Născuți asasini", în 1994

Romanul ne spune povestea soților Mickey și Mallory Knox, doi criminali în serie, glorificați de mass-media.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Mickey și Mallory au o pasiune comună: violența. Pe oriunde trec lasă în urmă numai victime. Amândoi au un trecut tumultuos, fiind abuzați, în copilărie, de părinții lor. Ucigașii cu sânge-rece sunt prada pe care o vânează Jack Scagnetti, un faimos detectiv și Wayne Gale, un jurnalist australian, gazda emisiunii „American Maniacs". Gale, aflat în căutarea gloriei, este cel care se face vinovat de ridicarea cuplului Knox la rangul de personaj-cult.

Romanul preia numeroase elemente din cunoscutul film realizat de Oliver Stone în 1994, după scenariul lui Quentin Tarantino. Stone crede că emisiunile de știri vor câștiga războiul popularității difuzând non-stop știri despre crime. Cartea evidențiează obsesia mass-media pentru cei trei „S": sex, sânge și scandal.

Oliver Stone îl citează pe scriitorul Octavio Paz, în cuvântul înainte pe care îl are în deschiderea cărții: „Strămoșii aveau viziuni. Noi avem televiziune. Dar civilizația spectacolului este crudă. Spectatorii nu au memorie; din cauza asta le lipsesc și remușcările, și adevărata conștiință... ei uită repede și abia clipesc când privesc la scenele cu moarte și distrugere ale războiului din Golful Persic, sau la formele Madonnei, sau la Michael Jackson... Ei sunt în așteptarea Marii Plictiseli, care este Apocalipsa și Judecata de Apoi pentru societatea spectacolului... Suntem condamnați la această nouă viziune a iadului; și cei care apar pe ecran, și noi, care privim. Există vreo scăpare? Nu știu. Dar trebuie căutată".

FASCINAȚIA VIOLENȚEI

„Poate mâine - poate diseară, chiar - Mickey și Mallory Knox vor apărea în realitate; nu am nicio îndoială. Își vor avea și ei clipa lor de glorie sub soare, iar peste două numere ale lui TV Guide vor lăsa locul următorului animal de pradă, în cadrul războiului celebrității, care, ca și sondajele prezidențiale care urmăresc evoluția zilnică a bătăturilor președintelui, au devenit un fel de «concursuri de popularitate» pe care cu toții trebuie să le suportăm încă de pe băncile școlii", spune Oliver Stone. Regizorul american crede că legea supraviețuirii, selecția naturală au fost pervertite de către făcătorii de filme PG1, care sapă în munții de aur ai „filmelor de familie" – de o violență satanică – și care predică ipocrit în avertismentul de început că violența nu e bună.

Oliver Stone își pune o întrebare importantă: „Acesta este adevărul, sau așa e lumea noastră, în care sub fiecare fir pașnic de iarbă gângăniile puternice devorează alte gângănii în cicluri orgiastice ale creației și distrugerii?" Pe măsură ce filmele și televiziunea își banalizează violența (fără efecte spectaculoase, fără sânge, fără șocul vederii morții), emisiunile de știri vor câștiga războiul popularității prin știrile continue despre crime, atrage atenția Oliver Stone. Autorul filmului „Născuți asasini" („Natural Born Killers") explică un fapt indubitabil, acela că societatea noastră debordează nu numai în ceea ce privește crima ca atare, dar și în relatarea ei.

CARICATURA COȘMARULUI

„Dar este debordată și de nebunia de a vinde tot mai mult armament lumii, de nebunia construirii unor închisori uriașe, în care să găzduiască «subclasa criminală», de o fervoare anticrimă, care a creat sentințe bizare, de tipul «iei trei pe cocoașă și ești liber», de legi antidrog care de la stat la stat sunt deosebit de ipocrite și de stranii". Polițiști, gardieni, închisori, reporteri – toți aceștia, este încredințat Oliver Stone, au devenit parte a unei bizare plase a pedepsei pline de cruzime și de sorginte totalitară.

„Este inevitabilă în aceste condiții apariția unor criminali izolați, ca Mickey și Mallory, antieroi până în măduva oaselor, ieșirea lor la suprafața unui sistem opresiv nedeclarat și captarea simpatiei și atenției americanilor. Da, Mickey și Mallory sunt impertinenți și inocenți, sunt ieșiți direct din caricatura de amestec swiftian-voltairian a coșmarului nostru celui mai urât. Cred, totuși, că la sfârșit vine iubirea. Și cred, prin cuvintele unuia dintre personaje, că «iubirea bate demonii». Fără să deconspir finalul, este o ironie a sorții că tocmai Mickey și Mallory sunt cei care scapă de Marea Plictiseală", concluzionează Oliver Stone.

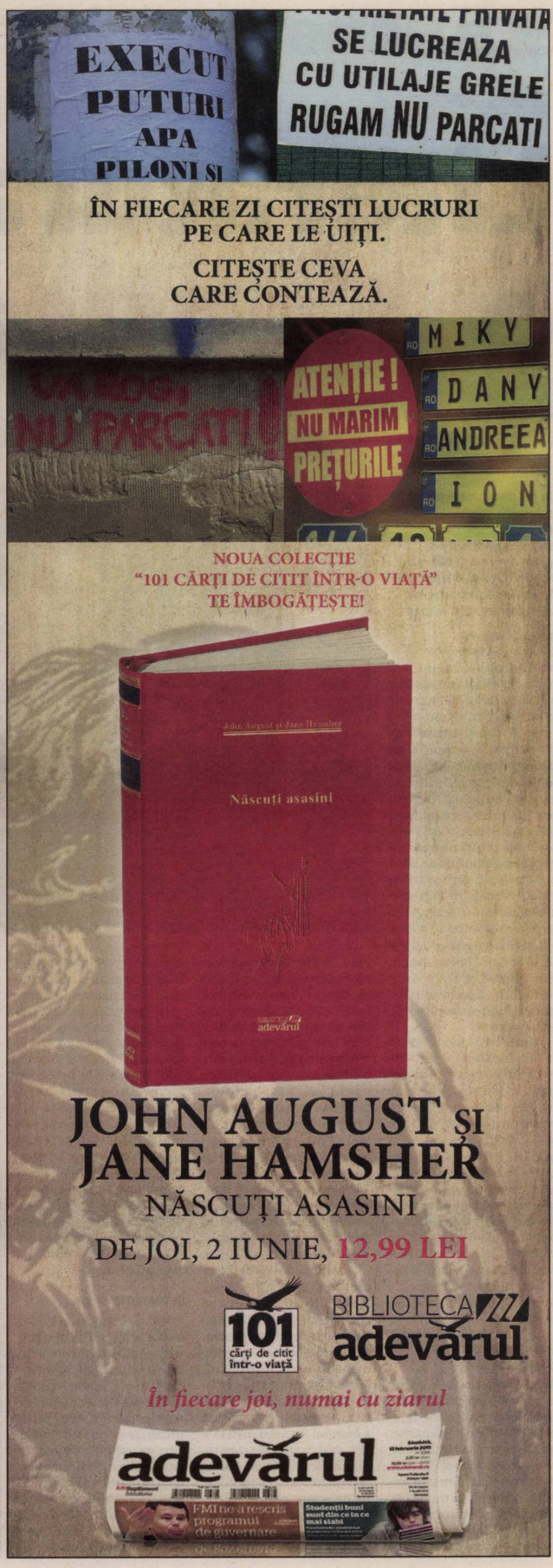

Miercuri, 1 iunie 2011
www.adevarul.ro/alia
literar&artistic

Literatura pentru c o „Cenușăreasă“?

De 1 Iunie, „Adevărul literar și artistic“ încearcă să determine cauzele pentru care cărțile izbutite adresate prichindeilor sunt atât de rare în producția literară de la noi

La fel ca și pentru celelalte exemple de literatură „de gen“, nu avem o tradiție, ignorăm reușitele și, în prezent, suntem striviți de invazia produselor „de succes“ din import.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Criticul literar Dan C. Mihăilescu, avizat comentator al fenomenului literar românesc, este cel care pune punctul pe „i“, dar, în același timp, nu e dispus să renunțe la un optimism funciar. „În ultima jumătate de secol, tot cam la zece ani ne punem înfrigurați întrebarea de ce nu avem literatură pentru copii. De ce scriitorii noștri nutresc un dispreț suveran față de acest gen strategic, care, nu doar că face educație în chip agreabil-eficient, dar și pregătește publicul cititor de mâine (uitați-vă la tsunamiul declanșat în librăriile lumii odată cu Harry Potter, explozia genului fantasy, a „neovampirismului“ ludico-juvenil etc.)“, spune criticul.

Mihăilescu încearcă și niște timide explicații ale acestei „stări de fapt“: „S-au dat multe explicații, de la banalul dezinteres editorial (e vorba de un public fără putere politică, plus costurile mari de producție pentru cărțile masiv ilustrate) până la cele savante, de mentalitate culturală: nu avem vreme de jucării și fleacuri copilărești, când noi avem de construit, mă-nțelegi, o literatură națională, cu mize istorice, milenar-seculare...“, notează criticul, în stilul său consacrat.

„SUNTEM O CULTURĂ COMPLEXATĂ“

În mod paradoxal, un reprezentant al generației mai tinere de specialiști în literatură, Daniel Cristea-Enache, este mult mai pesimist în viziune, considerând că nu se mai poate face nimic în privința „mareei“ de traduceri, dar că acest fenomen a fost și este valabil pentru orice „vârstă“ literară, în cazul unei „culturi mici“, așa cum este cea română. „Aș spune că «Harry Potter», «Stăpânul Inelelor» și alte structuri ficționale (nu atât de simpliste cum li se par unora) au colonizat imaginarul copiilor români, așa cum s-a întâmplat de fapt cu copiii din toată lumea. Într-o bună măsură, copiii de azi sunt mult mai globali decât cei din generația «decreteilor». Dar să ne amintim că și noi, în anii '80, priveam avizi spre Vest, spre America, și savuram fiecare film hollywoodian de pe o casetă video“, punctează Cristea-Enache.

Scriitorul de origine basarabeană Vasile Ernu, devenit de câțiva ani buni, după „trecerea Prutului“, o minivedetă culturală a „provinciei“ mai mari care este România, are o privire din exterior asupra situației (provenind, la rândul său, dintr-o „provincie“ îndepărtată a marelui Imperiu sovietic): „Eu cred că suntem o cultură complexată: vrem «marele roman», vrem «Nobel», dar nu ne interesează lucrurile simple. Ar trebui să fim mai relaxați și să facem pașii corecți. Întotdeauna m-am întrebat de ce avem o literatură pentru copii atât de săracă și de ce nu ne-au prea interesat «genurile minore». Eu sunt convins că o literatură semnificativă nu se poate construi fără aceste ingrediente. De exemplu, în URSS în momentul apariției cenzurii de tip stalinist mulți scriitori, pentru a se proteja, s-au refugiat în literatura pentru copii. Așa a apărut un fenomen unic în felul său: o literatură pentru copii care era citită și de maturi. La noi nu s-a întâmplat așa ceva tocmai din complexele pe care le avem: «noi nu coborâm»“, notează Ernu.

ȘI TOTUȘI SE SCRIE

Pentru a da cuvântul și scriitorilor propriu-ziși, unul dintre puținii care s-au încumetat, în ultimii ani, să scrie o lucrare originală dedicată „celor mici“ este poeta Ioana Nicolaie, cu volumul de proză „Aventurile lui Arik“, o frumoasă carte-obiect editată de Corint Junior. Experiența nu a fost una dintre cele mai fericite, iar autoarea a explicat, pentru „Adevărul literar și artistic“, de ce: „Autorii români nu mai au de ce să scrie povești. Nimeni nu investește în literatura pentru copii, fiindcă o carte pentru cei mici presupune și ilustrație, devenind deci mai costisitoare decât o traducere îndoielnică din nu știu ce cultură. Cartea mea pentru copii, «Aventurile lui Arik», a ieșit la Corint Junior într-un tiraj de cinci mii de exemplare. Cum mă interesează genul, am mai scris încă o carte pentru copii, «Arik și mercenarii», care stă realmente în sertar de un an și jumătate. De ce? Pentru că, repet, literatura pentru copii e ultimul lucru de care sunt interesați editorii noștri“, afirmă, cu amărăciune, creatoarea lui Arik.

O altă autoare care a abordat acest gen este Alina Miron. Ex-jurnalistă, Alina Miron a publicat la Corint Junior, în 2005, patru cărți pentru copii: „Șori-tuc și Șoripuc“, „Casa furnicuțelor“, „Un cățel cu vise...mov! “ și „Țică, motanul fără frică“ (acesta din urmă, un titlu clachiat în mod prea evident după „Nică fără frică“ al Ninei Cassian). „Eu cred că se scriu povești de către autorii români: se scriu multe și de toate felurile, cu animăluțe, cu copii sau nori, cu aventuri, polițiste sau fantasy, dar în special cu zâne și cu personaje cu puteri aparte. Editurile nu sunt foarte interesate, ele cunosc foarte bine că nu se fac bani din asta fără o grafică de excepție, o calitate editorială și o promovare intensă. Asta costă“, opinează Alina Miron.

SURCLASAȚI DE HARRY POTTER

Vorba rusului: „ce-i de făcut?“. Oricât de caragialesc ar suna, situația de la care „depandă“ multe este „albastră“ rău de tot. În răspăr cu opinia generală, Mihăilescu crede că avem o tradiție a genului și că de puțin depinde pentru ca, după un mic efort, să facem lucrurile să meargă: „Tradiție frumoasă, chit că săracă, avem. Bijuterii precum «Fram, ursul polar», «Puiul», «Zdreanță», «Cățelușul șchiop», «Enciclopedia zmeilor», Creangă, Ispirescu și legendele etiologice din Tudor Pamfile și Simion Florea Marian, bașca, la limită, «Medelenii» lui Teodoreanu“. Soluția? „Pe stil nou, cred că generația Ioanei Nicolaie, a Adelei Greceanu, T. O. Bobe ș.cl., bine strunită de o voință editorială, cu program ferm și motivații financiare substanțiale, în câțiva ani ar umple o bibliotecă rezonabilă“.

Nu același optimism este împărtășit, așa cum s-a văzut, de mai tânărul Daniel Cristea-Enache, pentru care „zarurile au fost aruncate“ și, pe plaiurile mioritice, nu se va naște nicicând un nou Collodi sau, nici măcar, o nouă Selma Lagerlöf. Și aceasta pentru că, pe toată planeta, „Autorul“ pentru copii poartă un singur nume: J.K. Rowling, efect pervers al globalizării, iar „din această dilemă nu putem ieși“. „Având suportul cinematografului, al internetului și al nenumăratelor gadgeturi electronice (deja, când scriu «electronice», mi se pare că sunt niței defazat), Harry Potter va surclasa, în continuare, orice carte autohtonă pentru copii, indiferent cât de bine scrisă ar fi aceasta. Autori români talentați avem, interesul publicului-țintă este însă foarte greu de câștigat, în aceste condiții“, crede Cristea-Enache. Dar, cum spuneam, să nu ne facem sânge rău, „nimic nou sub soare“: „Regret, dar și eu, când eram copil, citeam cu infinit mai multă plăcere Jules Verne, Dumas și Karl May decât, să zicem, «Cireșarii» lui Constantin Chiriță, care mi-a plăcut la început, dar apoi se dovedea, de la un volum la altul, un fel de ciorbă reîncălzită“, mărturisește tânărul critic. Ce să-i faci, drama unei culturi mici, etern provinciale!

„E IMPOSIBIL SĂ MINȚI COPIII“

Scriitoarea Ioana Nicolaie crede că rădăcinile „răului“ se află în superficialitatea și indolența tipice românești, care afectează și sistemul editorial autohton: „N-am întâlnit atitudinea asta în nicio țară, nu înțeleg de ce nu se preocupă nimeni de textele după care se formează copiii noștri, de ce li se vâră forțat pe gât cultură occidentală, fără să li se dea posibilitatea să aleagă“. Soluția ar fi în schimbarea, de către cei în măsură, a acestei viziuni păguboase: „Este, deci, fals să spui că autorii nu sunt interesați de zona asta: Editura Art a publicat un volum «Care-i faza cu cititul» unde peste douăzeci de autori au răspuns provocării și au scris texte foarte interesante. Editorii nu vor să publice, în ciuda faptului că această zonă de piață e de departe cea mai stabilă: un părinte îi ia copilului o carte, deși pentru el nu o face“, notează poeta.

„E adevărat însă că acest gen este și unul destul de dificil: e ușor să-i minți pe oamenii mari, e imposibil să minți copiii. Cred însă că orice scriitor semnificativ trebuie să scrie în viața sa măcar o carte pentru copii“, mai atrage atenția Vasile Ernu.

...pii,

FOTOGRAFII DE LUCIAN MUNTEAN

Prea mici pentru un război atât de mare

Pentru că suntem o literatură prea mică și provincială și ca atare obsedată de a produce ceva „major", suntem incapabili de a crea în mod organic în genurile socotite „minore". De aici, emfaza permanentă cu care acestea sunt taxate cu fel de fel de termeni prețioși, prin care ne exhibăm închipuita superioritate: „paraliteratură", „literatură de consum", „literatură populară" etc. Situația este valabilă în literatura pentru copii, așa cum este valabilă pentru SF, polițist sau literatura de aventuri. Din start, aceste lucruri sunt socotite „neserioase", iar eventualele reușite sunt ignorate sau marginalizate, fiind „ghettoizate" ca „altceva-decât-literatura-adevărată" (un trist exemplu este istoria manolesciană, care abundă în gafe asupra acestor subiecte).

Mulți dintre autorii băgați cu anasâna în programele școlare și încremeniți acolo, de unde sunt de neclintit, ca fiind „literatură pentru copii", nu sunt de fapt decât exemple de triști naturaliști, anacronici încă din momentul în care și-au scris textele (pentru că nu oricine poate fi Renard sau Fabre, revenind la tema „culturii mici"!), cu atât mai mult în secolul XXI: Brătescu-Voinești, Gârleanu, Agârbiceanu etc. Dacă excludem scrierile devenite canonice (Creangă, Arghezi), din autorii clasici de până la „Eliberare" nu putem extrage decât câteva texte cu adevărat lecturabile: „Fram, ursul polar" de Cezar Petrescu și „Dumbrava minunată" (dar și alte texte ale autorului, gen „Soarele în baltă", „Divanul persian", „Măria Sa Puiul Pădurii", toate cu pronunțata marcă stilistică sadoveniană). Nu trebuie uitat nici un autor a cărui depreciere a ajuns un fel de „sport național", Ionel Teodoreanu, cu bijuteriile sale din volumele „Ulița copilăriei" și „În casa bunicilor", fără a mai vorbi și de primul volum din „La Medeleni", „Hotarul nestatornic"; orice s-ar spune, sunt cărți unice în literatura română, imposibil de imitat fără a te face de râs (totuși, nu multor autori li s-a făcut privilegiul de a li se crea un cuvânt precum „medelenianism").

Mai toți scriitorii importanți de după război s-au exersat și în câmpul literaturii pentru cei mici, din păcate puțin rămâne din această producție. Pe lângă apreciatele, pe bună dreptate, scrieri ale lui Constantin Chiriță („Cireșarii"), Radu Tudoran („Toate pânzele sus!") sau Alexandru Mitru („Legendele Olimpului"), autori care au dat reușite majore când s-au exprimat în acest gen continuă să fie semi-ignorați: Vladimir Colin (magnificele „Basmele Omului", dar și alte titluri) sau Iordan Chimet. Mare parte din extrem de întinsa producție de literatură de aventuri – istorice sau contemporane – a perioadei este datată acum, dar o selecție profesionistă ar scoate la iveală multe bijuterii ignorate (un exemplu cert este „Rugurile din zori" de Marin Ioniță, roman istoric de o originalitate frapantă, care poate sta alături de orice izbândă a literaturii de gen). Și nu ne referim aici la cărțile SF sau polițist propriu-zise, în măsura în care acestea sunt subsumabile unei „literaturi pentru tineret".

După Revoluție, puțină lume a mai scris pentru copii și și mai puțină a lăsat cât de cât o „dâră" în mintea cititorului. Excepțiile notabile ar fi: „Enciclopedia zmeilor" de Mircea Cărtărescu și „Aventurile lui Arik" de Ioana Nicolaie. O editură care acordă în mod permanent atenție literaturii originale pentru copii este Humanitas: aici se reeditează în permanență cele două cărți cu Apolodor ale lui Gellu Naum, ciclul Anei Blandiana de poeme cu Arpagic și tot aici a apărut și „Enciclopedia zmeilor". Din literatura universală, Humanitas și-a asumat niște pariuri editoriale majore: seria de cărți cu Habarnam a lui N. Nosov (recent a apărut, în premieră, „Habarnam în Orașul Soarelui") sau cartea despre pisici a lui T.S. Eliot.

Ioana Nicolaie

OPINIE

Dan C. Mihăilescu

„Nu sunt îngrijorat de viitorul lecturii"

Cu toate că am început să citesc devreme, pe la 5 ani (maică-mea fiind o cititoare nesățioasă și bovarică) lecturile au fost cât se poate de obișnuite pentru vremea aceea: colecția „Traista cu povești" (doi lei bucata), cu Ispirescu, Andersen, Grimm, apoi Nosov cu „Habarnam în țara minunilor", după care, pe la 12-13 ani au urmat năvalnic Jules Verne, Karl May, Medelenii, Cuore, Singur pe lume, Mihail, câine de circ ș.a.m.d.. De aici, adică de la descoperirea unei biblioteci fabuloase în vecini (la „Dan-a-lu-tanti-Lia", în capătul străzii Râpelor, eram în clasa a VI-a), care avea, între multe altele, colecția integrală a BPT-ului, am început dezmățul care continuă, iată, de vreo patru decenii. Am citit nebunește, efectiv la metru, de-a valma, în câțiva ani sute și sute de cărți dintre cele mai variate, de la sufism și isihasm la Dos Passos, Camus, Thomas Mann, Hugo și Dostoievski, de la Ibsen și Lesage la Steinbeck, Balzac, Tolstoi și Dreiser.

Prietenii mei din copilărie nu citeau nimic. Cel mult Winnetou, și asta numai după ce au apărut filmele cu Old Shaterhand și Pierre Brice, de ne-apucasem să exersăm pe maidan târâșul în vârfurile degetelor. Miuțele, concursurile de scuipat la distanță, fazanul pe filme, revistele porno și partidele de pseudo-scrimă (era epoca filmelor de capă și spadă!) le mânca tot timpul.
Copiii de azi nu ar trebui să rateze marile cărți formatoare. Dacă aș avea nepoți, le-aș pune în față încă de la 6, 7 ani, alături de istorii, atlase și cărți de călătorie, Patericul și Filocalia, școli de înțelepciune milenară, i-aș învăța să-și recite singuri din Eminescu, iar pe la 12 ani i-aș îndemna către marii moraliști - Marc Aureliu, Seneca, Pascal, Montaigne, Chamfort - din care, chiar dacă nu vor înțelege totul adecvat, vor deprinde trânta cu adevărurile crude și micimea umană.

Nu am citit seria Harry Potter (ce să fac, prefer Memoriile lui Valeriu Anania!), dar am fost fericit de existența ei, care i-a reapropiat pe cei mici, de pe toată planeta, de cartea ca obiect -și încă un obiect aproape fetișizat. Nu sunt îngrijorat de viitorul lecturii. Chiar dacă informația se va absorbi exclusiv de pe ecran și nu din carte, motivațiile reușitei în viață care țin de cultura personală vor fi așa de acute, încât la lectură se va ajunge oricum.

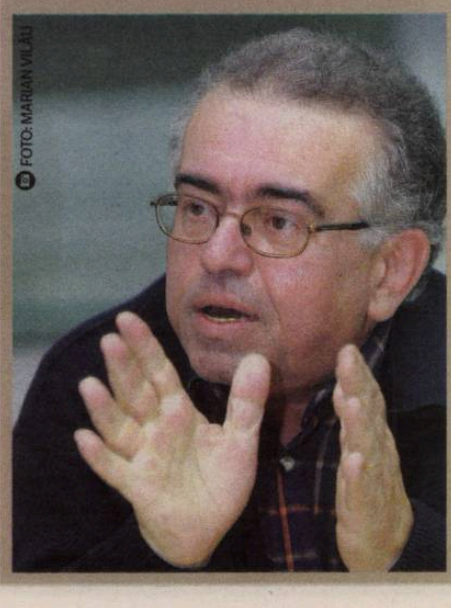

FOTO: MARIAN VILĂU

LUMEA DE SUNETE

Moscova-București și retur

În două concerte-eveniment, Orchestra Filarmonicii din Moscova a ajuns la București în turneul jubiliar – 60 de ani de la înființarea orchestrei, după ce i-a bucurat pe iubitorii genului din Arad și din Timișoara

Programe populare, cu lucrări celebre ale muzicii romantice și postromantice i-au atras pe toți cei care au aflat despre această neobișnuită întâmplare muzicală.

Oltea Șerban-Pârâu

●● Așa cum s-a comentat de nenumărate ori, între festivalurile Enescu la București nu se întâmplă altceva decât concertele orchestrelor cu sediul în Capitală, concerte al căror nivel variază în funcție de cota dirijorilor sau soliștilor invitați, sau de eventualele evenimente repertoriale. Venirea unei orchestre străine, cu atât mai mult a uneia de cota Filarmonicii din Moscova, reprezintă o raritate.

Chiar dacă am aflat târziu, și mai mult prin asociere cu faptul că pe 3 iunie Filarmonica din București va concerta la Moscova, unde a fost ultima dată în 1989, nu am ratat ocazia de a mă afla printre spectatori. Cele două concerte au fost diferite, în primul rând pentru că la pupitru s-au aflat pe de o parte Yuri Simonov, cel care deține conducerea orchestrei de 13 ani, iar pe de altă parte Yuri Botnari, unul dintre discipolii acestuia, originar din Chișinău. Muzica aleasă pentru turneu a fost una imparabilă în relația cu publicul, entuziasmul celor aflați în sală fiind proporțional la ascultarea unor lucrări precum Dvorak - Simfonia a IX-a, Wagner - Preludiu și Moartea Isoldei din opera Tristan și Isolda, Stravinski - Suită din baletul Pasărea de foc, sau Rahmaninov - Dansuri simfonice, Ceaikovski - Uvertura fantezie Romeo și Julieta și Suită din baletul Lacul lebedelor.

Filarmonica din Moscova a fost fondată în 1951

FOTOGRAFII: VIRGIL OPRINA

De-a lungul timpului, artiștii au fost conduși de legendarii Kirill Kondrashin și Dmitry Kitayenko

ARGUMENTE ÎN FAVOAREA DECANULUI DE VÂRSTĂ

Totuși, instrumentul perfect, care este Filarmonica din Moscova, a sunat diferit sub mâna celor doi dirijori, argumentele fiind în favoarea decanului de vârstă, Yuri Simonov.

Fabuloasa sonoritate a coardelor, de o omogenitate și o intensitate a expresiei greu de descris în cuvinte, solo-urile suflătorilor de o emoție și o calitate rară – cornul englez, saxofonul, contrafagotul au performat ca autentice vedete – energia alămurilor și a percuției sunt calități imparabile, iar sonoritatea intensă, sinonimă pentru noi cu emoția muzicii slave (prezentă în program aproape exclusiv), a fost cu adevărat cuceritoare.

Calitățile acestei orchestre fondate în 1951, care a avut la conducere de-a lungul istoriei ei muzicieni precum legendarii Kirill Kondrashin (1960- 1976) sau Dmitry Kitayenko (1976 - 1990) sunt nuanțate de convietuirea de 13 ani, deja, cu Yuri Simonov, care i-a condus într-o serie de turnee în întreaga lume. Nu avem decât să sperăm că evoluția Orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu" sub bagheta lui Horia Andreescu la Moscova și Perm, pe 3 și 4 iunie, la a 6-a ediție a "Festival World Symphony" va face o impresie similară. În mod cert, evoluția într-o capitală în care există nu mai puțin de 64 de orchestre publice și private simfonice și camerale reprezintă o provocare pentru muzicienii români, cu atât mai mult cu un program conținând alături de lucrări clasice piese rar interpretate în spațiul rusesc, precum Simfonia a II-a de Enescu sau Concertul românesc de Ligeti. ✪

PE SCURT

CLUJ

„Tarkovsky Redux", la teatru

●● Compoziții inspirate din filmele lui Andrei Tarkovski vor fi interpretate, pe 4 iunie, la ora 20.00, într-un concert de jazz susținut de **Lucian Ban (pian, în foto)**, Pat Maneri (violă, violă electric, efecte) și Silent Strike (sintetizator, sound design). Manifestarea va avea loc la Sala Mare a Teatrului Maghiar de Stat din Cluj și va cuprinde proiecții live din peliculele regizorului rus, realizate de artistul vizual Dan Basu. ✪

MOGOȘOAIA

Concert la palat

●● Violoncelista **Magdalena Moroșanu (foto)**, violonista Raluca Stratulat și pianista Adriana Toacsen, ultimele două reprezentând „Duo Artis", vor susține un concert cameral duminică, 5 iunie, la ora 12.00. La evenimentul care va avea loc în Sala Scoarțelor din Palatul Mogoșoaia artistele vor interpreta opusuri de Ignacy Jan Paderewski și Franz Liszt. Centrul Cultural Palatele Brâncovenești pune la dispoziția doritorilor microbuze care pleacă din Piața Chibrit duminică, la ora 11.00. O călătorie dus-întors costă 6 lei, iar biletul de intrare în muzeu are prețul de 5 lei. ✪

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

Ilfoveanu reloaded

Unul dintre cei mai mari artiști contemporani, Sorin Ilfoveanu, își prezintă ultimele creații la Sala Dalles, într-o expoziție curatoriată de Radu Boroianu

Temele esențializate cu care pictorul și-a obișnuit, de-a lungul anilor de creație, admiratorii sunt onorate și cu această ocazie.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● „Femeia, Bărbatul, Casa, Pomul, Floarea, Copacul, Ogorul, Câinele, Pisica, Pasărea, Capra, Aerul, Soarele, Apa, Focul și, iar, Femeia, Bărbatul. Împreună, doar când e necesar: Bărbatul și Femeia sa, Cuplul originar. Universul lui Ilfoveanu este esențial", scrie Radu Boroianu, curatorul acestei personale Ilfoveanu, în textul însoțitor al expoziției, intitulat „Marginalii la un exercițiu de înțelepciune" – text pe care l-a citit și în fața extrem de numeroasei asistențe adusă la Sala Dalles de vernisajul acestei expoziții-eveniment. „Precum un îndreptar pentru existența cuviincioasă a fiecăruia dintre noi. Respirație, efort, roade, cămin, familie, societate. Talentul pictorului urmează, se conformează gândului său, crezului său", explică, în continuare, Boroianu, justificând titlul textului care constituie și propria grilă de interpretare a artistului.

Peste „arhetipurile" ilfoveniene planează aripa terifiantă a disoluției și a Morții

„CODUL LUI ILFOVEANU"

Într-adevăr, cei obișnuiți, de bună vreme, cu creația lui Ilfoveanu, acest reper inconturnabil al artei noastre contemporane, pot spune că numeroasele sale lucrări recente adunate aici – și intitulate, în cea mai mare parte, simplu „Lucrarea I", „Lucrarea II" etc. – nu fac altceva decât să ducă mai departe maniera proprie cu care artistul (ilustrator remarcabil și al cărților lui Agopian) ne-a obișnuit: aceleași siluete esențializate și filiforme, aceleași simboluri arhetipale ale Creației/Naturii/Elementelor, reprezentate prin constructele cele mai elementare, același „minimalism" sfâșietor peste care planează aripa terifiantă a disoluției și a Morții (acest lucru din urmă fiind cel mai vizibil în desenele din cicluri-le sale așa-zis "erotice"). „Mijloacele s-au epurat cu timpul, desenul pare a-i fi mijloc de comunicare înnăscut. Evoluția ultimilor ani nu e spectaculoasă, e substanțială, greu sesizabilă ochiului neexersat, grăbit", atrage însă atenția curatorul, care nu se sfiește să-i acorde lui Ilfoveanu un loc printre marii artiști ai lumii: „Codul lui Ilfoveanu pare cel al creației originare. Fals minimalist, maximalizând intenția, cumul de rafinament vizual". „Ilfoveanu nu imită Creația dintâi, o interpretează", sintetizează Boroianu. Dar nu este aceasta specificul oricărui mare artist adevărat?

100 DE DESENE

Numeroasele lucrări ilfoveniene strânse cu această ocazie la Dalles – pentru admirare și, de ce nu, vânzare – sunt realizate, în cea mai mare parte a lor, în ultimii trei ani de creație ai artistului (foarte puține sunt mai vechi, în orice caz nu mai vechi de anii 2000). Cu ocazia acestui vernisaj-eveniment a fost lansat și masivul volum „Atelier 1995-2010", veritabilă operă bibliofilă.

Important este că această expoziție, deschisă la Sala Dalles timp de încă o lună, trebuie văzută neapărat în paralel cu cea a desenelor lui Ilfoveanu, de la proaspăt deschisa Galerie AnnArt, aceste desene fiind practic „ebosele", punctul de pornire al tuturor picturilor expuse la Dalles. Situată în str. Mahatma Gandhi nr. 1 (între Arcul de Triumf și Muzeul Țăranului Român), AnnArt Gallery prezintă peste 100 de desene în creion și în creion conté ale artistului, în expoziția „Desene 2008-2011", deschisă publicului până la 16 august și structurată în cinci secțiuni: „Banchetul", „Rădești", „Desene creion conté", „Pițigaia" și „Grădina". Catalogul expoziției este prefațat, de data aceasta, de un studiu scris de reputatul critic de artă Aurelia Mocanu.

Info

„Ilfoveanu 2011",
expoziție de pictură
Curator: Radu Boroianu
Organizator:
European Art Gallery
Unde: Sala Dalles (Bdul N. Bălcescu nr. 18), sub patronajul Muzeului Național de Artă Contemporană
Când: până la 1 iulie
●●●●●

PUBLICITATE

UNIUNEA EUROPEANĂ
GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AMPOSDRU
Fondul Social European POSDRU 2007-2013
Instrumente Structurale 2007-2013
SINDICATUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREUNIVERSITAR GALAȚI

Sindicatul Învățământului Preuniversitar Galați susține parteneriatele cu comunitățile locale

Începând cu luna februarie 2011, Sindicatul Învățământului Preuniversitar Galați începe implementarea propriu-zisă a proiectului „Organizația sindicală în învățământul preuniversitar – succes prin parteneriat social și capital uman performant" contract POSDRU/93/3.3/S/54001 prin campania de promovare a parteneriatului interregional dintre organizațiile sindicale, unitățile de învățământ și autoritățile locale.

Campania presupune organizarea a 4 workshop-uri interregionale: la Galați în lunile februarie și noiembrie 2011 și la Sibiu, în lunile iunie 2011 și martie 2012. La aceste workshop-uri vor participa reprezentanți ai celor trei categorii de parteneri sociali: organizații sindicale, unități de învățământ, autorități locale.

Proiectul își propune să asigure condițiile optime dialogului între partenerii sociali implicați în proiect, precum și valorificarea experiențelor pozitive de comunicare și a bunelor practici decantate pe parcursul celor patru întâlniri de lucru. Aceasta se va finaliza prin editarea și distribuirea la nivel național a unor broșuri de prezentare a rezultatelor workshop-urilor.

Al doilea workshop va avea loc la Sibiu, sâmbătă 04 iunie 2011, cu participarea cadrelor didactice – membri ai Sindicatului Învățământului Preuniversitar Sibiu, a conducerii unităților de învățământ și a reprezentanților autorităților locale din mediul urban și rural. Această activitate contribuie, alături de toate celelalte activități propuse prin proiect, la atingerea obiectivelor fixate:

- creșterea capacității și disponibilității autorităților locale de a se implica în susținerea activității organizațiilor sindicale;
- crearea unor structuri parteneriale interregionale pe termen lung, în scopul susținerii unei dezvoltări durabile;
- conștientizarea nevoii de asigurare a competitivității membrilor sindicatelor și a dezvoltării organizațiilor sindicale pe baza parteneriatului social larg.

Activitățile pe care Sindicatul Învățământului Preuniversitar Galați în parteneriat cu Sindicatul Învățământului Preuniversitar Sibiu le va derula până în 2013 în cadrul proiectului „Organizația sindicală în învățământul preuniversitar – succes prin parteneriat social și capital uman performant", vor conduce la creșterea adaptabilității și flexibilității celor două organizații sindicale din învățământul preuniversitar, partenere în proiect, prin dezvoltarea calității resursei umane proprii, prin crearea unei rețele interinstituționale și a structurilor parteneriale de tip organizații sindicale – autorități locale și vor fundamenta dezvoltarea, pe termen lung, a unor inițiative de interes comun.

MONICA BÎRLĂDEANU, ACTRIȚĂ

„Îmi place să joc femei care nu simt presiunea de a fi frumoase“

Monica Bîrlădeanu (33 de ani), care locuiește din 2004 în Los Angeles, dar se întoarce în România ca să filmeze, vorbește despre adaptare, exigență și propriile temeri

Va juca în pelicula „Itaker“, produsă de Michele Placido, care urmează să fie filmată în România

„Lipsa machiajului, cearcănele desenate, părul răvășit sunt lucruri care mă eliberează. Cu cât personajul arată mai departe de mine, cu atât mă bucur mai mult“, spune actrița, una dintre cele mai frumoase românce.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

„Adevărul“: În două dintre rolurile la care lucrezi, sau ai lucrat – filmele „Itaker“ și „Vallanzasca – Gli angeli del male“ –, îl ai lângă tine pe Michele Placido, ca producător și ca regizor. Cum a fost prima întâlnire cu el?

Monica Bârlădeanu: Ne-am întâlnit in decembrie 2009, la Roma. Promovam „Francesca“ și Michele Placido văzuse filmul – era deja în cinematografe. Țin minte că am fost la casa lui de producție, într-o după amiază. În birou erau: producătoarea lui, reprezentanții Fox, unul dintre scenariști... Placido mi-a povestit despre ce proiect era vorba – „Vallanzasca“, deși la acel moment nu știam nimic despre Renato Vallanzasca, celebrul criminal italian - cum era rolul pe care urma sa-l joc. Apoi, a luat o lampă – avea o veioză cu un braț foarte lung care lumina zona biroului – și-a adus-o până aproape de mine. Mi-a pus lumina pe față: „Ia vino puțin încoace!“, a zis. Arăta a verificare ce făcea, se uita la chipul meu pe toate părțile, să observe toate unghiurile. Însă nu l-am întrebat ce caută când se uită ca și cum ar privi prin lupă trăsăturile feței mele. A fost o întâlnire neobișnuită, dar foarte interesantă. Am simțit insa cum comisarul Cattani încă mai trăiește în el. În perioada filmărilor la „Vallanzasca“ mi-a vorbit pentru prima data despre „Itaker“.

Rolurile tale spun, fără excepție, poveștile unor emigrante. „Francesca“ a deschis acest drum?

Adevărul e că joc în producții internaționale și că am un accent în italiană, un altul în engleză. Dacă regizorul decide să nu-mi dubleze vocea, să păstreze vocea mea naturală, atunci accentul trebuie justificat în poveste și în felul ăsta, personajele mele devin automat emigrante. După Francesca, am interpretat-o pe Emanuela Trapani în „Vallanzasca“, apoi a fost rolul românceiemigrante în Norvegia din scurtmetrajul „Stopover“, în regia Ioanei Uricaru. Anul trecut, în octombrie, am jucat în „Maternity Blues“, o producție italiană care s-a filmat în Toscana, și știam că voi fi dublată. În postproducție, însa, regizorul a decis să-mi păstreze vocea și a trebuit să adauge în scenariu o replică a unui personaj din care să se înțeleagă că nu sunt de origine italiană, că vin din altă parte, că sunt străină.

Cum ai făcut să recuperezi problema accentului? Mă gândesc că e greu: ca actor, ești obligat să treci dincolo de ecran.

E genul de provocare care-mi place: să te integrezi, să absorbi informații într-o perioadă scurtă de timp. E o formă de presiune la care răspund foarte bine, e ca un motor care îmi dă energie. Am petrecut ore în șir în biroul unei profesoare de dialect din Italia, iar în România lucram în paralel cu o doamnă senzațională, Eva Șimon. Pentru acest rol am învățat chiar să cânt la chitară, de fapt să-mi mișc degetele în așa fel încât să reproduc acordurile – pe de rost, cu ochii închiși, fără să știu ce note produc, doar cum să-mi țin degetele într-o poziție anume în funcție de acordurile melodiei pe care o interpretez în film.

Din 2004 locuiești la Los Angeles. Te-ai acomodat, sau încă mai ai sentimentul că ești străină în lumea americană?

Deși mă simt integrată și asimilată, îmi dau seama că sunt lucruri care încă mă diferențiază fundamental de americani. E vorba de reacții și de poziționări în fața anumitor situații, lucruri pe care nu le pot schimba și nici nu vreau, sunt inscripționate în ADN-ul meu, fiindcă am crescut în România și asta mă face să am o anumită atitudine față de religie, de prieteni, de frecvența cu care îmi doresc să-i văd. Cred că vorbim despre ceva specific nu doar nouă, ci popoarelor latine în general: tendința de a ne apropia mult unii de alții. La americani, intimitatea nu e regula. Regula e distanța. Sunt oameni ocupați, muncesc și locuiesc în orașe mari, care presupun distanțe serioase de parcurs ca să te vezi cu un prieten, și asta e descurajant, probabil. Apoi, pentru americani familia e un lucru sacru, în timp ce la noi ideea de familie s-a demonetizat.

> Ne-a fost foarte greu când am făcut «Francesca», nu fiindcă voiam să demonstrăm ceva, ci fiindcă știam că putem fi supuși unui oprobriu public dacă filmul nu iese bine.

E interesant că spui asta, fiindcă provii dintr-o familie destrămată – ai tăi au divorțat când erai mică.

Tocmai. Pentru mine există o singură familie ideală, desenată perfect: familia lui Bobby. În cazul lor, duminica, masa la prânz e sfântă, se adună cu toții, iar vacanțele le fac doar împreună.

Din perspectiva faptului că ai funcționat independent, încă din adolescență, adaptarea la America s-a produs firesc?

Am fost mai degrabă într-o permanentă repliere, reformulare a propriei poziții. La intrarea în vamă nu ți se dă o broșură cu reguli. Nu ți se spune: „Iată regulamentul de ordine interioară de pe-aici, de pe la noi!“.

Ce a trebuit să înțelegi?

Când vine vorba de muncă, nu am noțiunea de timp personal. Nu am o zi în care să nu răspund la e-mailuri sau la telefon. Pentru mine, munca și lucrul sunt permanente, nu țin cont nici de zilele săptămânii, nici de sărbători. Americanii, însă, de vineri după-amiază nu mai răspund la telefon. Rare au fost situațiile când un producător a decis să vorbim în timpul weekendului. Eu sunam când era urgent și scriam e-mailuri indiferent de oră și nu înțelegeam de ce nu primesc răspunsuri. Dar nu m-am demoralizat, am înțeles și m-am adaptat.

De ce renunți la timpul personal cu atât de multă ușurință?

Fiindcă dintotdeauna am avut convingerea că nu poți să faci performanță decât dacă te investești 24 de ore, șapte zile pe săptămână în ce faci. Dar uneori mă gândesc că poate greșesc, că poate biciuiesc un cal obosit, și rezultatul nu e la cote maxime. Mi-e teamă de un consum psihologic prea mare și în consecință, de decizii pripite, de reacții impulsive.

Și-ți mai e teamă, povesteai cândva, de ziua în care ai să ajungi să-ți dorești ca personajele tale să placă prea mult.

Da, și asta e o chestie care ține de felul nostru de a fi. Noi, oamenii, ne dorim să placem. Iar, ca actor, îți dorești cu atât mai mult asta.

FOTO: ANDREEA RADUȚOIU

Rol titular în „Francesca“, rol episodic în „Naufragiații“

●● Monica Bârlădeanu, originară din Iași, a debutat în rol principal, în pelicula „Francesca“, regizată de Bobby Păunescu. A avut rolul unei asistente medicale, Mariana, și în filmul regizat de Cristi Puiu, „Moartea domnului Lăzărescu“, distins cu Marele Premiu „Un Certain Regard“ la ediția din 2005 a Festivalului de la Cannes. Monica Bîrlădeanu a mai avut un rol episodic în serialul american „Naufragiații“, fiind creditată ca Monica Dean, și un altul în „Prietenie pe muchie de cuțit“. Anul trecut a jucat în pelicula „Vallanzasca - Gli angeli del male“, în regia lui Michele Placido, în „Stopover“ regizat de Ioana Uricaru și în „Maternity Blues“, regizat de Fabrizio Cattani. Anul acesta va juca în „Diaz“, în regia lui Daniele Viccari și în „Itaker“, în regia lui Toni Trupia.

FOTO: AFP

„Nu-mi știu limitele, înot într-un ocean și încă explorez“

Cu toții căutăm confirmări din partea celorlalți, chiar dacă în doze diferite.

● De ce ar fi această dorință de confirmare în detrimentul personajelor pe care le interpretezi?

● Când joci un personaj care face niște lucruri reprobabile, sau e chestionabil din punct de vedere moral, trebuie să-ți asumi că nu o să placi. Marea provocare e să reușești sa renunți la dorința ta personală de a fi plăcut, iubit de ceilalți și să ai curajul să joci fără să judeci un personaj până la capăt – un om imperfect, oricât de „ciobit“ ar fi.

● A existat un moment dificil, pentru tine, legat de confirmare?

● Acum nu mai am mari dureri. Dar, în trecut, am avut foarte multe dubii. Dubii dacă am măcar vreun miligram de talent actoricesc –fiindcă eu simțeam doar că-mi place foarte tare actoria, și că e singurul lucru pe care mi-l doresc, însă nu știam dacă pot să-l fac bine. Joci pentru plăcerea ta, sigur, dar scopul final este să ajungi să ai un film pe care să-l prezinți unor oameni, un film cu care îți dorești să emoționezi, să-i faci să plece poate cu niște întrebări din sala de cinema sau să le provoci un moment de introspecție. Să joci doar pentru propria împlinire nu e de ajuns în cinema.

● „Francesca“ a fost primul film în care ai dus un rol mare până la capăt, ai avut rolul principal. E un film pe care l-ai făcut împreună cu Bobby Păunescu, cu care ai și o relație. V-ați pus problema că multă lume ar putea să judece debutul tău pe ecran prin prisma acestei relații?

● A fost o presiune mare. Fiindcă povestea noastră suna, atunci, așa: Bobby Păunescu, un tânăr care provine dintr-o familie bine situată financiar, care conduce tot felul de business-uri care n-au de-a face decât tangețial cu cinemaul, un băiat absolvent de management, cu studii în Elveția, care a stat în zona cifrelor ani de zile, se hotărăște să facă un film, să-l scrie și să-l regizeze, și-și distribuie iubita în rolul principal...

● Cum ai scăpat de eticheta „iubita lui Bobby Păunescu pe ecran“?

● Noi am făcut filmul și lucrurile s-au schimbat de la sine. A fost interesant și pentru noi, fiindcă i-am auzit spunând chiar și pe cei mai exigenți: „Oamenii ăștia pot!“. Dar a fost și o presiune foarte mare pentru că se știa deja că lucrăm la acest film. Noi doi am mai făcut un scurtmetraj la Los Angeles – realmente Bobby și cu mine – și a trebuit să facem singuri absolut tot: de la cărat decorurile până la decis felul în care să cadă lumina... Pentru că era filmulețul lui Bobby de absolvire a cursurilor de filmaking de la USC, despre care nu se știa nimic, am fost complet relaxați. Scurtmetrajul l-am „proiectat“, apoi, pe televizorul lui Cristi Puiu, imediat ce-am ajuns în București. Îmi aduc aminte că aproape n-am respirat timp de 5 minute, cât dura, și la sfârșit Cristi s-a întors spre noi, zâmbind: „E foarte bine!“. A fost foarte încurajator.

● Totuși, cu „Francesca“ v-ați asumat expunerea, deși a fost un film făcut cu buget personal.

● Ca să reducem din presiunea care se instalase ne spuneam: „Dacă nu iese bine, va fi un home video și o să ne uităm noi și musafirii noștri la el, în timp ce ne savurăm cina!“. Pur și simplu. Dar ne-a fost foarte greu când am făcut „Francesca“, nu fiindcă voiam să demonstrăm ceva, ci pentru că știam că putem fi supuși unui oprobiu public dacă filmul nu iese bine.

● Ai reușit să te definești ca actriță, cum te evaluezi?

● Să mă definesc, nu. Pentru că încă nu-mi știu limitele. Deocamdată, înot în larg, într-un ocean. E foarte mult de explorat și posibilitățile sunt infinite, tocmai pentru că te folosești tu pe tine.

> Marea provocare e să reușești sa renunți la dorința ta personală de a fi plăcut, iubit de ceilalți și să ai curajul să joci fără să judeci un personaj până la capăt - un om imperfect, oricât de «ciobit» ar fi.

N-am reușit să mă definesc, dar știu în schimb ce-mi place foarte mult: să joc femei care nu simt presiunea de a fi frumoase. E un lucru care îmi dă o libertate extraordinară. Femeile pe care le-am interpretat pana acum – cu excepția personajului din „Stopover“ – nu sunt frumoase. Lipsa machiajului, cearcănele desenate, părul răvășit sunt lucruri care mă eliberează. Cu cât personajul arată mai departe de mine, cu atât mă bucur mai mult.

● Ai o replică a unui personaj pe care s-o fi păstrat pentru tine, s-o mai folosești din când în când cu cei apropiați, glumind?

● „Câți Miță, câți?“ (Râde) Replica pe care i-o dă Francesca iubitului ei, interpretat de Dorian Boguță, când află că are datorii.

● Să ne întoarcem în perioada adolescenței, la Iași. Mama ta te-a susținut să faci mereu alegeri profesionale care să te ajute să avansezi, dar care te duceau departe de casă. Cât de greu a fost?

● N-am întrebat-o niciodată dacă a fost greu, pentru că am văzut că se bucură de fiecare pas înainte pe care l-am făcut, oricât de departe m-ar fi dus de casă... Am fost mereu aproape una de alta prin telefon sau, câteodată, prin Skype.

● De ce ai decis să pleci din România?

● N-am plecat din dezamăgire, chiar vreau să subliniez asta. Am plecat pentru că am vrut să explorez și alte posibilități. Nici nu m-am gândit prima dată când am ajuns în Los Angeles și am închiriat o mașină pentru trei săptămâni, că locul acela va deveni casa mea pentru un timp. Și m-am întors în România, de atunci, mereu, fiindcă îmi doream să fac film în general, și film românesc în special.

● Ce descoperire ți-a schimbat destinul?

● Mi s-a părut elementar să descopăr ce-mi place să fac cu adevărat. Ăsta a fost un lucru esential pe care trebuia să-l aflu despre mine. Și asa am început traseul actoriei care n-a făcut decât să mă schimbe cu fiecare rol jucat.

TELE-TEXT

Nu e ce pare a fi

Cezar Paul-Bădescu

În toate prezentările filmului „Shutter Island“, citești că este vorba despre un șerif federal, Teddy Daniels, care, însoțit de partenerul său Chuck Aule, merge pe o insulă unde e un ospiciu-închisoare, pentru a investiga dispariția unei femei. Dacă iei lucrurile așa, este absolut firesc ca filmul lui Martin Scorsese să ți se pară o aiureală – așa cum mulți l-au considerat.

De fapt, „Shutter Island“ nu prea este despre o investigație a doi șerifi federali pe o insulă, ci despre cu totul altceva. Chiar dacă am face abstracție de implicațiile de adâncime sau metatextuale ale filmului, despre citatele pe care le folosește la tot pasul Scorsese transformându-și pelicula într-un soi de eseu de istorie a cinemaului, chiar dacă am lua totul superficial, la un prim nivel, cel al narațiunii, și tot nu e cazul să vorbim despre aventurile celor doi agenți veniți pe insulă să investigheze. Asta pentru că, la nivelul lucrurilor povestite, nimic nu e ce pare a fi. Spre sfârșitul filmului ți se spune că totul a fost un fel de „Truman Show“, montat în jurul personajului jucat de Leonardo DiCaprio. Dar dacă nu e așa și personajului – ca și nouă, spectatorilor – i se servește de fapt o cacealma? Oricum ar fi, daca ești atent la ce se întâmplă în film, realizezi că lucrurile au o explicație – într-o direcție sau în cealaltă (ambele se susțin) – și că nimic nu e pus aiurea în film. Mă abțin, totuși, să povestesc care ar fi variantele de „rezolvare“ a poveștii, pentru a nu-i afecta pe cei care nu au văzut filmul. Tot ce pot să le spun acestora din urmă este: „Nu aplecați urechea la corul de critici care i s-au adus acestui film. Urmăriți-l cu atenție! (Și după aceea mai vorbim...)“. ●

Info

Shutter Island (SUA, 2009)
Regia: Martin Scorsese
Cu: Leonardo DiCaprio, Mark Ruffalo, Ben Kingsley, Emily Mortimer, Michelle Williams, Max von Sydow, Jackie Earle Haley

HBO, miercuri (1 iunie), ora 20.00

RECOMANDĂRI CULTURALE

Miercuri
1 iunie

22.30 TVR CULTURAL
OPERĂ
Hänsel și Gretel
de Engelbert Humperdinck
Regia: August Everding
Dirijor: Sir Georg Solti
Cu: Brigitte Fassbaender, Edita Gruberova, Hermann Prey.

22.35 CINEMAX
FILM

Shampoo (SUA, 1975)
Regia: Hal Ashby
Cu: Warren Beatty, Julie Christie, Goldie Hawn.

Joi
2 iunie

23.35 TVR 2
EMISIUNE
Filmul scurt pe 2
Un regal de producții ale genului: filme de scurtmetraj deținătoare de premii, filme de arhivă, filme de ficțiune, documentare.

1.10 TVR CULTURAL
SERIAL

Heimat 3
(Germania, 2004) Ep. 3
Regia: Edgar Reitz
Cu: Henry Arnold, Salome Kammer, Antje Brauner.

Vineri
3 iunie

21.00 CINEMAX
FILM

Angela's Ashes (SUA, 1999)
Regia: Alan Parker
Cu: Emily Watson, Robert Carlyle, Joe Breen.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Procesul maimuțelor
(SUA, 1960)
Regia: Stanley Kramer
Cu: Spencer Tracy, Gene Kelly, Fredric March.

Sâmbătă
4 iunie

20.30 HBO
FILM

Mammuth (Franța, 2010)
Regia: Gustave de Kervern, Benoit Delépine
Cu: Gérard Depardieu, Yolande Moreau, Isabelle Adjani.

22.30 TVR CULTURAL
FILM
Nimfa plebee (Italia, 1996)
Regia: Lina Wertmüller
Cu: Stefania Sandrelli, Raoul Bova, Lucia Cara.

Duminică
5 iunie

20.10 TVR 2
FILM
Răzbunarea Panterei Roz
(SUA, 1978)
Regia: Blake Edwards
Cu: Peter Sellers, Herbert Lom, Robert Loggia.

23.25 HBO
FILM

Portretul luptătorului la tinerețe (România, 2010)
Regia: Constantin Popescu jr
Cu: Constantin Diță, Ionuț Caras, Bogdan Dumitrache.

Luni
6 iunie

23.00 CINEMAX
FILM
Cel bun, cel rău, cel urât
(Italia, 1966)
Regia: Sergio Leone
Cu: Clint Eastwood, Eli Wallach, Lee Van Cleef.

23.30 TVR CULTURAL
SERIAL

Mica Dorrit (Marea Britanie, 2008) Ep. 7, 8
Regia: Adam Smith
Cu: Claire Foy, Tom Courtenay, Matthew MacFadyen.

Marți
7 iunie

22.10 TVR 1
FILM

La ceai cu Mussolini
(SUA, 1999)
Regia: Franco Zeffirelli
Cu: Maggie Smith, Judi Dench, Joan Plowright, Cher.

22.30 TVR CULTURAL
TEATRU
Man In Fest – Festivalul Internațional de Teatru Neconvențional Cluj-Napoca 2008
Regia: Silviu Jicman.

PUBLICITATE

Contează ce citești, dar contează și cum

Aplicație compatibilă cu toate modelele de **iPhone**, special adaptată pentru retina display.

Folosește QR codul pentru acces direct în iPhone App Store

Available on the iPhone App Store

Aplicațiile Adevărul pentru iPhone și iPad sunt disponibile în iTunes App Store la 0,79 €.

Intră în lumea lui Ovidiu Lipan Țăndărică!

De luni, 30 mai,

Balkano Live

album + 2 CD-uri

14,99 lei

Informații și abonamente
0800.800.111
(apel gratuit)

Cumpără online pe
www.adevarulshop.ro

ACUM ȘI ÎN REȚEAUA DE MAGAZINE MIC.RO

Pe Ischia cu Florentina Țone

●● Florentina Țone și-a dorit, pe rând, să fie gimnastă (în concursurile organizate în curte cu vecina de peste drum era întotdeauna Lavinia Miloșovici sau Svetlana Boguinskaia), cântăreață (fredona toata ziua „Un actor grăbit" sau „Strani amori") și comentator de patinaj artistic (deși era sigură că n-o să-l poată niciodată egala pe Cristian Țopescu). În viața de zi cu zi, scrie și editează texte la revista „Historia", e doctorand în Sociologie la Universitatea din București (a coordonat împreună cu Zoltán Rostás volumul „Tânăr student caut revoluționar", apărut recent) și se gândește ce bine ar fi dac-ar prinde pensia să facă, până la urmă, ce-i place cel mai mult: să fie turist.

Liniștea insulei îmbie la leneveală

● **Localitățile de pe insula Ischia:** orășelul Ischia (cu cele două părți ale sale, Ischia Porto și Ischia Ponte), dar și Lacco Ameno, Casamicciola, Forio, Barano, Serrara-Fontana. Insula are, în total, 10 kilometri de la vest la est, 7 kilometri de la nord la sud, o zonă de coastă de 34 de kilometri și o populație totală de aproximativ 60.000 de locuitori. Cel mai înalt vârf al insulei este Monte Epomeo, de 789 de metri.

● **Festivalul Filmului Străin** din luna iunie; aceasta în condițiile în care, pe parcursul timpului, Ischia a avut o relație strânsă cu cinematografia: din 1950 încoace numeroase scene din numeroase pelicule au fost filmate pe insulă: „The Crimson Pirate" (1952), cu Burt Lancaster, „Vacanze a Ischia" (1957), „Appuntamento a Ischia" (1961), „Cleopatra" (1963), cu Liz Taylor și Richard Burton... În plus, Villa La Colombaia, din localitatea Forio, găzduiește și un muzeu dedicat cineastului italian Luchino Visconti.

● **Vinischia.** Un eveniment care are loc în luna iulie și care este dedicat în întregime vinului, mâncărurilor și îndeletnicirilor tradiționale în zonă. Se organizează în fiecare vară, începând cu 1999, la Torre Guevara din Ischia Ponte. Tot în iulie, pe 26, Festa di Sant'Anna, care include, în umbra Castelului Aragonese, o paradă a bărcilor reprezentative pentru Ischia, dar și pentru insula din apropiere, Procida.

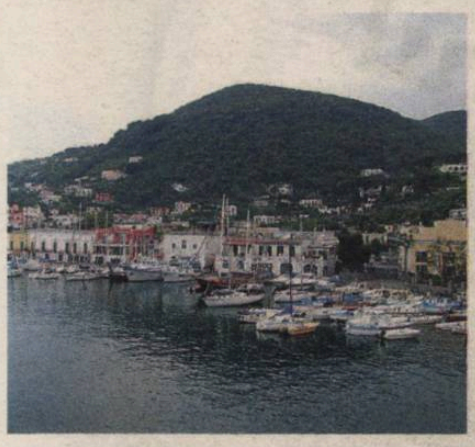

Ischia. Frumoasa insulă Ischia

● Sau cum am fost în Mongibello, stațiunea italiană fictivă din romanul (și filmul) „The Talented Mr. Ripley"...

N-ați înțeles nimic? Vă explic imediat: multe dintre scenele peliculei cu Matt Damon, Jude Law și Gwyneth Paltrow s-au filmat în Ischia, cea mai mare insulă din Golful Napoli.

Florentina Țone

●● Evident, când am ajuns pe Ischia, nu știam nimic de felul ăsta. Pentru că vacanța mea italiană a fost cea mai puțin pregătită dintre toate vacanțele și pentru că nu eu vârâsem insula napolitană în program, ci prietena mea, Mirela, care locuiește de ani buni în Italia. Așadar, „mergem la Ischia", pentru că „e foarte frumoasă – zic italienii", pentru că, printre ei, „e mult mai cunoscută decât Capri". Și-am fost pe Ischia, insulă vulcanică aflată la o oră distanță de Napoli cu feribotul, iar „Ișchia", cum pronunță localnicii, s-a dovedit a fi piesa de rezistență a vacanței noastre. (O fi fost și pentru că David, puștiul de 4 ani al prietenei, a mormăit pe toate străduțele frânturi din „Fratelli d'Italia", imnul țării-gazdă; iar mie mi s-a întins bucuria până la urechi; îmi place și imnul, mi-a plăcut și vacanța).

FOTO: FLORENTINA ȚONE

Fostă fortăreață, fostă închisoare, Castello Aragoneze e astăzi cel mai vizitat monument din Ischia

VEZUVIUL CARE RĂSARE DIN MARE

Până la a lua însă feribotul din Napoli Beverello, ne-am învârtit vreo jumătate de oră în căutarea unei parcări sigure în zona portului; veniserăm cu mașina. Iar zona portului din Napoli, să ne-nțelegem, arată dezolant: blocuri cu fațade scorojite (da, și cu nelipsitele frânghii cu rufe colorate, puse la uscat) și grămezi impresionante de gunoaie (nu că v-aș spune ceva nou, însă, prin comparație, Ferentariul e aproape îngrijit). Și, câteva zile mai târziu, în locul din care ne-am îmbarcat noi spre Ischia, un turist american a fost jefuit și bătut de niște motocicliști napolitani. Dacă ajungeți însă pe insulă fără incidente, o să vedeți că arată fabulos, având, de altfel, reputația de a fi una dintre cele mai luxoase destinații de vacanță din Italia. Dovada clară, domnii și doamnele îmbrăcați la patru ace de pe feribot (laolaltă cu bagajele lor, încărcate cu repeziciune, la destinație, de diverse mașinuțe și duse direct la hoteluri; Ischia trăiește din turism, iar engleza și germana sunt vorbite pe străzi mai mult decât dialectul local). Pân-acolo însă, nu uitați, în ora petrecută pe feribot, să faceți sute de poze celuilalt Napoli, orașul fotogenic și colorat de pe mal (se vede treaba că nu tot orașul arată ca în port), dar și impresionantului vulcan Vezuviu, ce pare că răsare chiar din mare, cu cele două conuri ale sale.

TOM, MARGE ȘI DICKIE, PE ISCHIA

Pe Ischia, prima oprire, o băncuță în apropierea căreia ne-am înfulecat sendvișurile cu prosciutto aduse în rucsac; noi și porumbeii, care s-au săturat cu firimiturile. Și-am pornit-o apoi agale pe străduțele adormite; duminica la prânz toate magazinele sunt închise (nu că ne-am fi apropiat; sandalele Fendi dintr-o vitrină erau cel mai clar indiciu cât privește nivelul de trai al turiștilor de pe insulă). Pe Ischia era, însă, cald, bine, liniște; și câteva dame în rochii foarte colorate se preumblau prin centru; și nisipul de pe plajele insulei îmbia la leneveală; ceea ce n-am făcut, că se zărea în depărtare un castel și voiam să știm ce e cu el înainte să înceapă ploaia.

„Castello Aragonese" – pentru că despre el e vorba – e construit pe o rocă vulcanică separată de Ischia; un pod din piatră ridicat la 1441 leagă însă Ischia de insulița stâncoasă care găzduiește castelul. Acela a fost și anul în care castelul a luat forma pe care o are astăzi, cu tot cu zidurile sale impresionante, menite să-i apere pe locuitorii insulei de atacurile piraților, foarte dese în această perioadă. Interesant e însă altceva: pe insulița cu castelul primele fortărețe au fost construite nici mai mult, nici mai puțin decât în anul 474 înainte de Hristos. Asta scrie în pliantul dedicat castelului; de unde mai afli și că perioada de grație a acestuia a fost în secolul al XVI-lea, când găzduia 1892 de familii, și că pe la 1820 castelul-fortăreață a funcționat ca închisoare pentru cei condamnați pe viață. Astăzi, Castello Aragonese e cel mai vizitat monument din Ischia, la concurență cu numeroasele plaje care atrag aproape 6 milioane de turiști anual. Printre ele, și plaja privată „Bagno Antonio", în care avea loc prima întâlnire, în „The Talented Mr. Ripley", dintre Tom (Matt Damon), Marge (Gwyneth Paltrow) și Dickie (Jude Law). Căci, în realitate – așa cum am aflat și eu mai apoi – stațiunea Mongibello din film este, de fapt, un mix imaginat de Anthony Minghella între insulele Ischia și Procida, din apropiere. Iar astăzi sunt turiști care ajung pe Ischia cu unicul obiectiv de a reconstitui traseul lui Tom, Dickie și Marge... ●

BIBLIOTECA ASTRA – SIBIU

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 8 iunie 2011
Anul XVIII, Nr. 1081, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

„Secretul" lui Caragiale

Prin noul său volum, „Lumea ca ziar. A patra putere: CARAGIALE", scriitoarea Ioana Pârvulescu încearcă să identifice ingredientele care au făcut să reziste opera lui Caragiale.

CARTE ➔ PAGINA 6

O invenție minunată

Irina Petrescu (foto) vorbește despre cum ia naștere un audiobook. Actrița a înregistrat „Jurnalul din jurnal: 1941-1947", de Monica Lovinescu.

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

Amețitor vizual

Filmul „Kung Fu Panda 2" în varianta 3D este alcătuit din imagini superbe, ce seamănă cu stampele japoneze, din bătălii inventive și are un simț picant al umorului.

FILM ➔ PAGINA 5

Alchimia teatrului

Sute de artiști români și străini au arătat cum pot schimba fața unui oraș, la cea de-a 18-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru, desfășurat la Sibiu, între 27 mai și 5 iunie.

➔ PAGINILE 8-9

FOTO: SCOTT EASTMAN

Un Paris numai al meu

➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06493

IERI ŞI AZI

Moartea unei actriţe de 19 ani

Dana G. Ionescu

Ieri. În „Bucureştii de altădată“, valoroasa şi savuroasa cronică a lui Constantin Bacalbaşa, anul 1900 se arată plin de evenimente şi întâmplări care mai de care mai importante. „Ţărişoara noastră“ se confrunta cu emigrarea evreilor şi cu o mişcare antisemită, dar şi cu răscoala ţuicarilor care nu mai vor biruri grele pe licoarea neaoşă ce aduce buna dispoziţie. Take Ionescu se luptă împotriva guvernul Carp, iar Doamna Cu Coasa seceră de zor. I-a dus pe lumea cealaltă pe Anton Bacalbaşa, pe cântăreţul I.D. Ionescu, cel care animase, veri la rând, Grădina Unionului, cu şansonete şi romanţe (transformând în legendă piesa cu „o botină din cea mai fină şi un picior foarte uşor“). Cât despre ce se întâmplă în Europa largă, evenimentele menţionate nu sunt foarte multe. Găsim însă următorul pasaj: „Din Paris vine ştirea că Théâtre Français (Comedia Franceză) a căzut pradă flăcărilor. Artista Dudley a fost scoasă jumătate asfixiată. Artista Henriot a fost carbonizată. Tânăra Henriot, de curând angajată la Comedie, era de o mare frumuseţe, avea 19 ani şi dădea mari speranţe. Artistul Falconnet a pierdut 20.000 de franci pe cari-i păstra într'un dulap. Tablouri de mare valoare şi goblenuri scumpe au fost distruse. Autorul dramatic Victorien Sardou asista în stradă la dezastru şi plângea. Emoţia la Paris este imensă. Cabina artistei Henriot a fost găsită intactă, prin urmare, dacă artista rămânea înăuntru, scăpa. Din toate părţile lumei au sosit telegrame de condoleanţe. Cea dintâi telegramă a venit din Canada din partea marelui artist-tragedian englez Irwing. Trupa Comediei Franceze a jucat apoi la Odeon“.

În „Parizianca“ (1874), Pierre-Auguste Renoir a imortalizat-o pe actriţa Henriette Henriot

Despre juna Henriot, mistuită în incendiul care a izbucnit după un spectacol de matineu, în ziua de 8 martie 1900, nu se ştie mare lucru. Alte consemnări susţin că avea, de fapt, 21 de ani şi că fusese culeasă de pe străzile Parisului promiscuu, căci acolo-şi făcea veacul noaptea. Aproape imposibil de crezut că senzuala domnişoară Henriot, pictată în mai multe lucrări de Auguste Renoir, era una şi aceeaşi cu tânăra actriţă de la Comedie, pentru simplul fapt că impresionistul a realizat aceasta serie în anii 1874-1876. În

Pierre-August Renoir, „Madame Henriette Henriot“ (1876)

tablourile lui Renoir se arată Henriette Henriot, actriţă la Odéon în 1863-1868. Iar tânăra „carbonizată“ în incendiu a fost, se pare, Jane Henriot.

La 1900, la marile instituţii de spectacol din Europa aveau acces junii şi adesea junele care încă nu împliniseră vârsta majoratului. În ceea ce priveşte percepţia publică asupra slujitorului Thaliei, ea continua să fie mult îndatorată istoriei. Profesie ingrată, asociată cu libertinajul şi uneori chiar cu promiscuitatea, actoria nu era văzută cu ochi buni de o societate în relaţii duplicitare cu moralitatea.

Azi. Actoria nu mai este o profesiune dubioasă şi nicidecum blamabilă din punct de vedere moral, iar „a fi actor“ nu mai este echivalent cu „a fi lipsit de moralitate sau fără scrupule“. Pe de altă parte, aspiranţii la luminile rampei rareori au ocazia să se dezvăluie pe scenă la o vârstă atât de fragedă sau, mai mult, să fie deja consacraţi. Nu că nu ar exista mijloace legale care să permită o asemenea afirmare, dar şi profesioniştii, adică absolvenţii de studii de specialitate, pătrund cu greu, din ce în ce mai greu, în teatrele româneşti. Cât despre amatorii indispensabili prin talentul lor, această categorie nu mai există de ani buni. Niciun teatru nu mai angajează actori fără studii. Talentele precoce trebuie să aştepte, să se coacă şi, din păcate, să se ofilească de aşteptare şi să se blazeze. Mai bine aşa decât la 1900? ⊗

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

„Adeverul literar“, la 500 de numere

În grija de a da cititorilor literatură de bună calitate, informaţii exacte şi la zi asupra mişcării literare din ţară şi străinătate, precum şi lucruri distractive, nu ne-am abătut nicio clipă de la programul nostru, pe care dacă nu l-am schiţat de la început – îl notăm după un şir de ani, când publicul cititor îl poate verifica prin activitatea desfăşurată. Revista a publicat beletristică, critică şi istorie literară, critică de artă, istorie, filosofie, sociologie, chiar ştiinţă, cronici teatrale, muzicale şi cinematografice (din ţară şi din străinătate), interviuri, anchete, rubrici distractive (şah, anecdote, caricaturi şi curiozităţi), având un stil ales şi vioi şi o ţinută elegantă.

Adeverul literar e singura revistă de mare publicitate, intrată definitiv în gustul, în obiceiurile, în tabletele mulţimii cultivate. În această privinţă e singurul organ în felul celor occidentale, cu materie variată, cu apariţie fină, cu ţinută literată suficientă. Colecţiile din ultimii ani cuprind, pe lângă coloane de inteligentă popularizare, literatură pentru gusturile cele mai pretenţioase şi de multe ori pagini de antologie. Cei mai importanţi scriitori de astăzi, tot ce constituie un nume, o reputaţie, cu toţii, aproape fără excepţie, sunt colaboratorii Adeverului literar. Această revistă a putut concilia aceste două lucruri aşa de inconciliabile de obicei: calitatea cu vulgarizarea.

Dar Adeverul literar mai este unic şi în altă privinţă. Găsim într-nsul informaţii literare şi artistice culese fără alt scop decât pura şi simpla informare literară şi artistică. (Articol publicat de M. D. Ralea, în numărul 500 - Adeverul literar şi artistic, 6 iulie 1930)

Tudor Arghezi, în articolul „Notiţă comemorativă“, tot în numărul 500, spunea: „O publicaţie literară altoită pe acest fond nu putea să reflecteze în criteriul ei particular decât criteriul general al editurii întregi. Adevwrul literar e o universitate de genuri şi individualităţi, adeseori contrarii, însă situate în sensul celei mai pline libertăţi. Întâmplându-se că personalităţile expresive sunt întotdeauna şi cele mai înaintate, principiul era deajuns, s-ar putea spune, să fie aplicat prin invitarea tuturor penelor libere să scrie nestânjenite. În orice caz, Adeverul literar reprezintă progresiv ultimele achiziţii certificate ale literaturii. ⊗

(Adeverul literar şi artistic, 6 iulie 1930)

VĂ MAI AMINTIŢI DE...

Lena Constante

Lena Constante

Artist plastic şi folclorist de mare originalitate, Lena Constante (1909-2005) a fost, totodată, o figură centrală a experienţei concentraţionare româneşti şi, mai târziu, prin volumul „Evadarea tăcută“, autoare a unei piese esenţiale la dosarul literaturii de detenţie.

Lena Constante s-a născut pe 18 iunie 1909 într-o familie de români macedoneni. Peregrinările familiei, în timpul Primului Război Mondial, o duc de la Iaşi la Odesa, Londra şi Paris. Ca membră a echipelor monografice organizate de prof. Dimitrie Gusti, are posibilitatea să studieze arta populară românească din regiunile tradiţionale şi leagă prietenii cu Mircea Vulcănescu, Henri Stahl, Petru Comarnescu, Paul Sterian şi Harry Brauner, viitorul ei soţ, fratele pictorului suprarealist Victor Brauner. Artistă bine-cunoscută pentru lucrările sale originale de tapiserie şi activitatea folcloristică, a fost de asemenea scenografă a teatrului de păpuşi şi unul dintre fondatorii Teatrului Ţăndărică.

În 1945 lucrează ca scenograf la Teatrul Ţăndărică, împreună cu Elena Pătrăşcanu, intrând astfel în cercul ministrului de Justiţie comunist Lucreţiu Pătrăşcanu, ceea ce duce la arestarea şi condamnarea ei şi a lui Harry Brauner la câte 12 ani de închisoare. Se pare că Belu Zilber, la rândul lui arestat în lotul Pătrăşcanu, a inventat un soi de poveste pentru a scăpa de tortură şi i-a asociat şi pe cei doi viitori soţi. Lena Constante a executat 12 ani de puşcărie politică, dintre care opt ani singură în celulă, în mai multe închisori pentru femei din ţară. Este eliberată în 1962, iar în 1963 se căsătoreşte cu Harry Brauner. În 1968, la rejudecarea procesului Pătrăşcanu, amândoi sunt declaraţi nevinovaţi.

În 1990 publică la Paris cartea-document autobiografică „Evadarea tăcută“, cuprinzând relatarea primilor opt ani de încarcerare, tradusă în 1992 de Editura Humanitas şi continuată de volumul „Evadarea imposibilă“. Traducerea în engleză a cărţii, în 1995, la University of California Press, s-a bucurat de un mare succes, volumul fiind pus alături de cele ale lui Koestler şi Soljeniţîn, ca „una dintre cele mai puternice cărţi despre detenţie scrise vreodată“. ⊗

Doinel Tronaru

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi:
Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Sociu, Oltea Şerban-Părău

Adresă:
Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

DIVERSITATE

O noapte albă cu artă

54 de galerii din București și 12 din Cluj participă vineri la cea de-a cincea ediție a Nopții Albe a Galeriilor, organizată de Asociația Ephemair și care a debutat ca eveniment în urmă cu patru ani

Unul dintre desenele din seria „Love Story", de Adela Edu, care vor fi expuse la Galeria Una din București

Publicul va avea parte de expoziții, performance-uri, concerte, street-art, atât în spații deja consacrate, cât și în locuri alternative. Intrarea este liberă, iar programul va fi prelungit până la ora 4.00, a doua zi.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

În București, trei centre Cicloteque – de la Facultatea de Drept, din Parcul Herăstrău și din Parcul Tineretului –, vor fi deschise până la ora 5.00, pentru cei care doresc să ia o bicicletă gratuit și să meargă astfel de la o galerie la alta. Printre artiștii care vor fi prezenți la cea de-a cincea ediție a Nopții Albe a Galeriilor se numără: Naiv Collective, Katja Lee Eliad, Carmen Acsinte, Cătălin Burcea, Kari Altmann, Iain Ball, Emily Jones, Sam Hancocks, Matteo Giordano, Sebastian Moyano, Christoph Rodde; Michael Goering, Kath Greenberg, Arrin Fancher, Chambliss Giobbi, Peter Gordan, Peter Lewis, Petula Bloomfield, Margaret Noel, Ryan, Sarah Murphy, Pisica Pătrată, Artpi, Buzu sau Matei Branea.

ARTĂ DECORATIVĂ, LA EUROPEAN ART GALLERY

În București, evenimentul se va desfășura în spații ca Muzeul Național de Artă Contemporană (MNAC) și galeriile „The Ark", „Una", „Simeza", „Orizont".

Unul dintre evenimentele așteptate este programat de la ora 20.00, la European Art Gallery, unde va avea loc vernisajul unei expoziții permanente de artă plastică și decorativă europeană, din secolele XVI-XX. Publicul va avea posibilitatea să achiziționeze dintre piese. Vedetele colecției sunt un credent francez (sfârșit de secol XVII) și un cabinet olandez (secol XVIII).

Lucrările expuse vor purta semnătura unor Méheut Mathurin, Antoine Blanchard, Sigismund Ajdukiewicz, Constantin Piliuță, Nicolae Maniu, Sorin Ilfoveanu, Iuliana Vîlsan, Ovidiu Avram și Ovidiu Simionescu.

CAFENEAUA VAN GOGH ȘI TELENOVELELE

În mijlocul centrului istoric al Bucureștiului, cafeneaua Van Gogh de lângă Banca Națională găzduiește de la ora 19.00 proiectul cinematografic „Lovers & Enemies" al grupului KOTKI, format din artistele Dilmana Yordanova și Mihaela Kavdanska. Cafeneaua devine, peste noapte, prin intermediul proiecției „Lovers & Enemies", „scena pasională a unei telenovele unice în arta contemporană". Filmul celor două artiste este o poveste despre dragoste și ură, bani și putere, despre bogați și săraci, dramele și intrigile lor, fiind un comentariu ironic la adresa telenovelelor. Adela Edu expune în aceeași seară o serie de desene intitulată „Love Story", la Galeria „Una": „În esență, aceste lucrări sunt experimente, ele încearcă să înregistreze, într-un fel de sinteză, experiențele mele afective din fiecare zi", spune Adela Edu.

CLUJUL SĂRBĂTOREȘTE ARTA TRANSILVĂNEANĂ

La Cluj, Galeria „Qadro 8", situată pe strada Napoca, 2-4, va avea loc expoziția „Boema.Tânăra artă clujeană interbelică". Expoziția va putea fi vizitată de la ora 19.00. „Boema.Tânăra artă clujeană interbelică" pune față în față lucrările profesorilor clujeni și ale tinerilor artiști, încercând să definească un „stil clujean, transilvănean", dat de limbajul modernist temperat și înclinația spre valorile umane și existențiale. Printre cei care expun sunt Petre Abrudan, Nicolae Brana, Traian Bilțiu Dâncuș, Catul Bogdan, Cornel Cenan, Aurel Ciupe, Tasso Marchini, Letiția Muntean, Ioan Pop, Eremia Profeta, Szervátiusz Jenö, Szolnay Sándor și Ion Vlasiu.

Prima ediție a Nopții Albe a Galeriilor a avut loc în 2007 fiind, după Noaptea Muzeelor, al doilea eveniment cultural desfășurat pe durata unei nopți din România

TEATRUL CA LUME

Subtilitatea desfrâului

„Polanski Polanski", spectacolul americancei Tamilla Woodard, după piesa Savianei Stănescu, capitalizează toată vina unui bărbat care a profitat de o minoră și o semianihilează prin substanță poetică

Nomad Theatrical Co. din New York a prezentat la Teatrul Odeon din București, în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu și la Festivalul de Film Transilvania din Cluj-Napoca, producția în care actorul american Grant Neale îl interpretează pe regizorul Roman Polanski.

Dan Boicea

Piesa scrisă de Saviana Stănescu, dramaturg de origine română, care trăiește la New York, nu-l menajează deloc pe cunoscutul creator polonez, prezentând aspecte controversate din viața lui.

În 1977, Roman Polanski a fost arestat și judecat la Los Angeles, după ce a avut o aventură cu o fată de 13 ani. Temându-se de o condamnare aspră, Polanski a fugit din America în 1978. La finalul a 31 de ani de libertate, timp în care s-au născut marile sale filme, a fost arestat în Elveția, fiindu-i impus domiciliul forțat, la vila sa. În 2010, guvernul elvețian a refuzat să-l extrădeze, oferindu-i, din nou, libertatea.

VINOVATUL FĂRĂ VINĂ

Textul reproduce tot acest traseu al vinei, de la forma ei concretă, aplicată, până la evoluția ei ca amintire și idealizarea unui moment erotic foarte intens.

Vina lui primește un tratament poetic, iar regizorul își acordă circumstanțe atenuante atunci când explică acel sentiment rar, mult mai puternic decât voința, care împinge un bărbat să se apropie periculos de fanteziile sale.

Pentru Polanski, cel din anii '70, întâlnirea intimă cu minora suavă se transformă într-un act de creație, iar regizorul caută în acel moment tensiunea specifică unei scene dintr-un film memorabil.

Deși nu-l exonerează total pe Polanski, Saviana Stănescu merge într-o direcție în care găsește justificări reale pentru gesturile regizorului. Explică și ce l-a împins să fugă. Nu neapărat frica primordială de încarcerare, ci orgoliul, teama ca nu-și va mai putea face filmele. În piesă, regizorul spune că ar prefera să fie condamnat să stea toată viața pe platourile de filmare decât să poarte o brățară la picior, într-o vilă-temniță, și să fie monitorizat prin GPS.

Spectacolul Tamillei Woodard este construit pe scheletul monologului puternic, foarte bine susținut de actorul american Grant Neale, care joacă în forță, este expresiv și convingător și chiar seamănă foarte mult cu Polanski. El își umanizează personajul, dar îi și calibrează portretul, scoțându-i la iveală vanitatea și emfaza. Polanski se consideră un regizor de geniu și este ridicol atunci când vrea să se sinucidă în mare stil, dar se face că uită să mai pună gloanțe în pistol.

Victimă și ticălos, Polanski e disecat într-un spectacol obiectiv, care, deși nu te ține cu sufletul la gură, are meritul că împinge teatrul în zonele investigației psihologice, pornind de la un caz contemporan de notorietate.

Info
Nomad Theatrical Co. din New York
Polanski Polanski
de Saviana Stanescu
Regia: Tamilla Woodard
Cu: Grant Neale

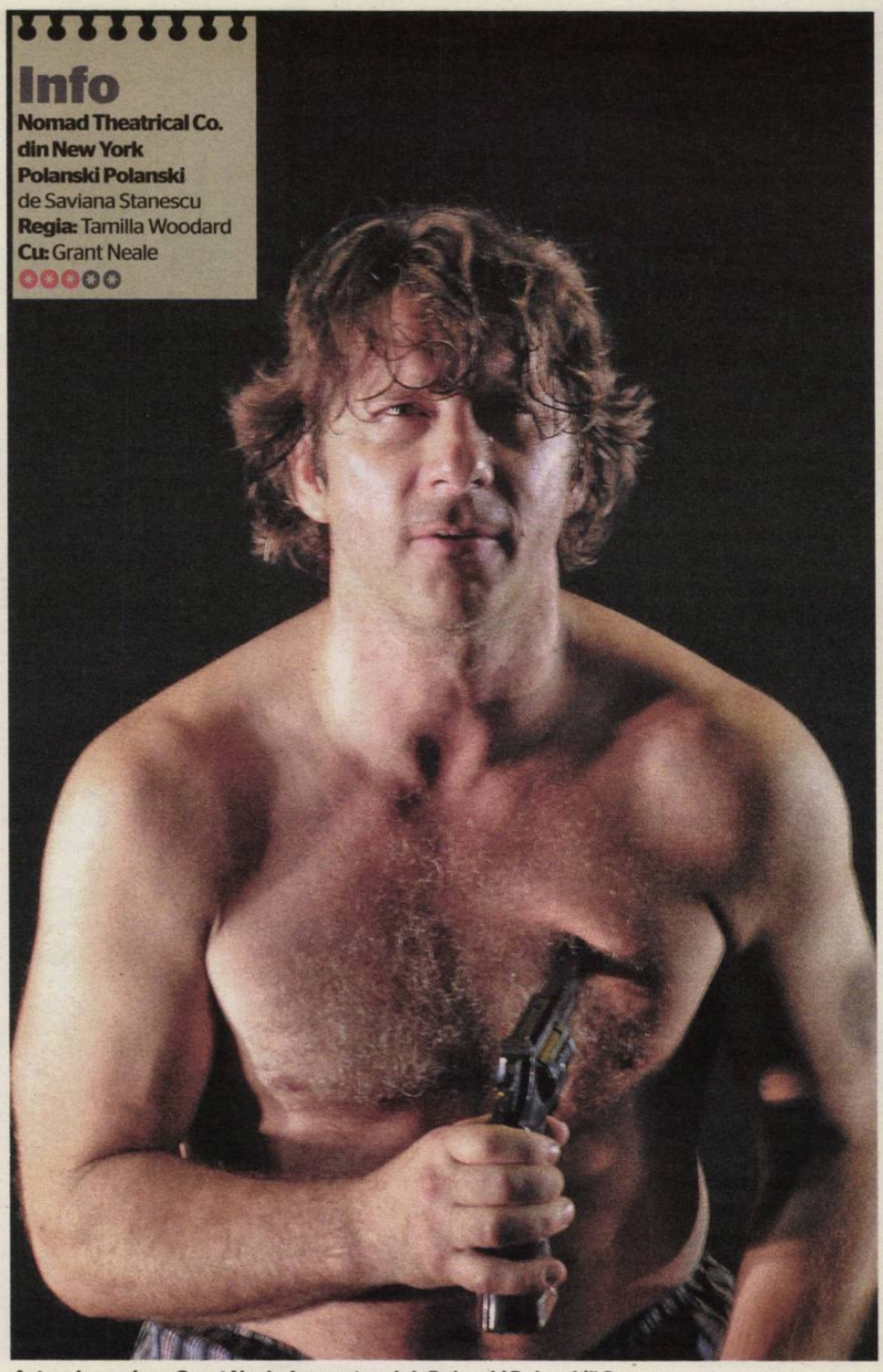

Actorul american Grant Neale, în spectacolul „Polanski Polanski" FOTO: NOMAD THEATRICAL CO.

DE IERI
HERBERT BEERBOHM TREE

Herbert Beerbohm Tree și John Kani au interpretat rolul lui Caliban, în *„Furtuna"*, de William Shakespeare

Ionuț Sociu

Potrivit lui George Bernard Shaw, una dintre „calitățile" lui Sir Herbert Beerbohm Tree a fost aceea că nu reușea să memoreze replicile partenerilor lui de scenă: „astfel nu și-a trădat niciodată publicul, pentru că părea să fie mereu surprins de replicile celorlalți, de parcă le-ar fi auzit pentru prima oară." Tree a avut un rol important în cariera lui Shaw, el fiind cel care a produs și a jucat rolul lui Higgins în premiera piesei *„Pygmalion"* în 1914. De asemenea, el este fondatorul celebrei școli de teatru londoneze RADA (Royal Academy of Dramatic Art). „Tot ceea ce contribuie la crearea iluziei și stimulează imaginația spectatorilor este binevenit pe scenă. În schimb, toate procedeele antiiluzioniste nu fac decât să îndepărteze publicul de teatru. Mă amuză cei care spun că pe scena de teatru nu ai nevoie decât de o pânză verde și de câteva pancarte pe care să fie scris *«Aceasta e o stradă, Aceasta e o casă, Acesta e raiul»*", spunea Herbert Beerbohm Tree.

DE AZI
JOHN KANI

Prin proiectele teatrale în care a fost implicat, actorul, dramaturgul și regizorul John Kani s-a remarcat ca un înverșunat adversar al Apartheidului. Conflictul său cu autoritățile sud-africane a început în 1975, atunci când piesa *„The Island"* (scrisă de Kani în colaborare cu Winston Ntshona), a câștigat Premiul Tony. După ceremonia de premiere, Kani a fost arestat la întoarcerea în Africa de Sud. Câțiva ani mai târziu a jucat în *„Miss Julie"*, spectacol în care a sărutat o femeie albă. Au urmat nenumărate amenințări cu moartea, iar la scurt timp după spectacol Kani a fost înjunghiat (în 1985, fratele său a fost ucis de poliție în timpul unor proteste studențești). „Arta a fost pentru mine o armă prin care am încercat să schimb lucrurile din jurul meu, dar nu vreau să fiu considerat doar un artist politic. Am fost fericit atunci când Apartheidul s-a sfârșit, pentru că acum pot să fiu ceea ce mi-am dorit dintotdeauna: un storyteller", spunea Kani într-un interviu.

PE SCURT

SUA

Ion Caramitru duce „Eminescu" în America

Actorul Ion Caramitru va prezenta „Eminescu", un spectacol inedit, incluzând selecțiuni din manuscrisele de poezie, proză și filosofie ale lui Mihai Eminescu, între 23 și 26 iunie, la New York, Washington și Philadelphia, cu sprijinul Institutului Cultural Român din New York. În spectacol va fi implicat și clarinetistul Aurelian-Octav Popa. Evenimentul se va desfășura pe 23 iunie, la Queens Library, din New York, pe 24 iunie - la sediul Institutului Cultural Român din New York, pe 25 iunie - la Ambasada României la Washington, pe 26 iunie - la Consulatul General Onorific al României și Biserica Sfânta Treime din Philadelphia. Spectacolul va fi în limba română, iar intrarea publicului la eveniment va fi liberă.

VARNA

„Avalanșa", în turneu bulgăresc

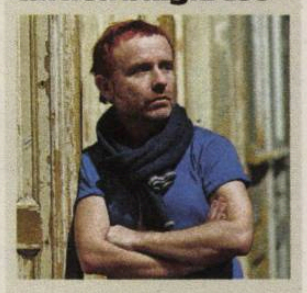

Spectacolul „Avalanșa" de dramaturgul turc Tuncer Cücenoglu, în regia lui **Radu Afrim (foto)**, va fi prezentat în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Varna (Bulgaria), pe 9 iunie, cu subtitrare în limba bulgară. „Avalanșa", care a avut premiera la Teatrul Național București în decembrie 2010, este o piesă despre privarea de libertate și despre consecințele dramatice ale fricii asupra rațiunii. Aflat la prima montare pe scena Naționalului bucureștean, regizorul Radu Afrim a lucrat cu actorii Ilinca Tomoroveanu, Mircea Rusu, Marius Manole, Ana Ciontea, Rodica Ionescu, Constantin Cojocaru, Vitalie Bichir, Raluca Petra și Aristița Diamandi. Scenografia a fost semnată de Iuliana Vîlsan. Cea de-a 19-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru de la Varna are loc în perioada 1-12 iunie.

CINEMA SCOP

Nu foarte original, însă amețitor vizual

„Kung Fu Panda 2" nu câștigă nimic în varianta 3 D, ba chiar pierde

Calitățile filmului sunt date de imagini superbe care aduc cu stampele japoneze, bătălii inventive și un simț picant al umorului.

Anca Grădinariu

●● Genericul de final de la „Kung Fu Panda 2" curge interminabil, dar deloc surprinzător: este evident că efortul a fost unul monumental. În mod ironic, 3 D-ul ar fi trebuit să dea trudei colective un impact mai mare, însă filmul n-ar nevoie de această tehnologie: cu ochelarii pe nas, experiența e cumva întreruptă, iar imaginile își pierd din luminozitate. Așa că v-aș sfătui să-l vedeți în 2 D, că merită: pelicula combină tehnici ca pixilația, cu imagini care au splendoarea stampelor japoneze și secvențe de delir în cheie animé. La toate acestea se adaugă bătălii inventive și petardante à la Jackie Chan și un simț picant al umorului.

PĂUNUL, RĂUL SUPREM

Atunci când Lordul Shen, un păun dement, creează o armă cumplită ca să-i decimeze pe toți maeștrii Kung Fu și să preia conducerea Chinei, Po și prietenii săi luptători sunt trimiși să-l învingă. Dolofanul urs panda, adoptat de mic, trebuie să se lupte acum și cu amintirile și cu misterele care-i înconjoară părinții biologici. Povestea sună cumva cunoscut celor care au văzut primul capitol. Senzația de familiaritate e dată și de vocile starurilor care se întorc: Angelina Jolie este Tigroaica, Dustin Hoffman e Shifu, Jackie Chan e Monkey, Lucy Liu e Viper și Seth Rogen e Mantis. Din păcate, personajele secundare nu primesc prea multe note în plus față de original, dar inevitabila confruntare finală dintre Po și Shen (Gary Oldman, delicios de vicios) e un climax memorabil la care ar putea trage cu ochiul și viitoarele producții „live-action".

„Kung Fu Panda 2" lasă deoparte aventurile picarești, din cele care dezvăluie caracterul eroilor și le testează unitatea pe măsură ce bătăia finală se apropie. În schimb, Po & Co îl confruntă direct pe Shen și armata sa de lupi. Și acest lucru se dovedește a fi o misiune aproape imposibilă: cu toate că Tigroaica s-a antrenat pentru mai bine de 20 de ani în stilul hardcore, pumnii săi de fier nu se pot compara cu o ghiulea de foc (dar parcă ciclul de înfrângere-victorie-înfrângere-victorie devine prea mecanic).

Regizoarea Jennifer Yuh Nelson posedă un background în design și în animație și asta se vede – paleta ei superbă de culoare și de detalii este bogată, însă precisă și balansată (cineastul Guillermo del Toro a fost consultant creativ și unul dintre coșmarurile lui Po poartă marca sa distinctivă). Binecuvântată este și lipsa „surprizelor" pentru copii – nu există momente breakdance sau piese pop inepte, nici obositoare referințe cinefile sau poante puerile. Po, excelent dublat vocal de Jack Black, e o combinație irezistibilă de bravură, naivitate, zăpăceală și mațe prea lacome, de duritate și de drăgălășenie ursulină. Păcat că estetica atât de vivace e acompaniată de un story prea subțire, mai ales atunci când filmul pare, la un moment dat, hotărât să exploreze zone și mai sumbre. Teama de a-l face pe Po prea ambivalent e nejustificată: spectatorul e deja pregătit să-l încurajeze orice-ar fi.

Info

Kung Fu Panda 2
(SUA, 2011)
Regia: Jennifer Yuh
Cu: Angelina Jolie, Jack Black, Lucy Liu

●●●●●

PE SCURT

BOTOȘANI

Zilele Filmului Românesc

●● În perioada 10 iunie – 10 iulie se va desfășura cea de-a doua ediție a proiectului național „Zilele Filmului Românesc". Evenimentul va fi găzduit de șase orașe din țară: Botoșani, Brăila, Baia Mare, Târgu-Mureș, Brașov, Focșani. Publicul este așteptat la Cinema Unirea din Botoșani între 10 și 12 iunie, pentru a viziona filmele: „Polițist, adjectiv", „Bună! Ce faci?", „Nuntă în Basarabia", „Portretul luptătorului la tinerețe", „Periferic". Intrarea este liberă.

BUCUREȘTI

Retrospectivă Ulrich Seidl

●● Forumul Cultural Austriac organizează la Noul Cinematograf al Regizorului Român (MȚR) în perioada 8-16 iunie 2011 o retrospectivă completă dedicată regizorului austriac Ulrich Seidl, născut la Viena în 1952. Regizorul va fi prezent la proiecția de deschidere de astăzi, la ora 18.30, cu filmul „Import Export" (2007) – intrarea liberă, interzis sub 18 ani. Cel mai apreciat film al regizorului este terifiantul „Hundstage" / „Dog Days" / **„Zile caniculare", 2001 (foto)**, Marele Premiu al Juriului la Festivalul de Film de la Veneția), care va fi proiectat sâmbătă, la ora 16.00.

PUBLICITATE

Contează ce citești, dar contează și cum

Aplicație compatibilă cu toate modelele de iPhone, special adaptată pentru retina display.

Folosește QR codul pentru acces direct în iPhone App Store

Available on the iPhone App Store

Aplicațiile Adevărul pentru iPhone și iPad sunt disponibile în iTunes App Store la 0,79 €.

FLASH BOOK

„Secretul“ lui Caragiale

După „În țara Miticilor“ (2007), Ioana Pârvulescu revine asupra contextului epocii scriitorului cu volumul „Lumea ca ziar. A patra putere: CARAGIALE“

Volumul investighează felul în care Caragiale părea „riscant de actual“ contemporanilor săi pentru a afla de ce rezistă opera sa în posteritate.

Marius Chivu

Iată teza Ioanei Pârvulescu: „Formula lui Caragiale, arta lui poetică, este ziarul. Opera sa comică este scrisă pe hârtie de ziar, alcătuiește o mare gazetă cu toate defectele presei vremii, adunate laolaltă. Așadar: exista o realitate care era deformată în bună măsură de gazetele epocii. Aceste gazete sunt deformate încă o dată, artistic, de Caragiale. Răspunsul la cele două întrebări de plecare, despre rezistența operei comice a lui Caragiale și despre lumea reală contemporană lui, este unul singur: ziarul. Așa se explică totul. Pe de o parte, ca efemeride, ca «momente», gazetele dau o anume dreptate celor care simțeau în schițe o actualitate trecătoare; pe de altă parte, ele explică de ce «lumea lui Caragiale», adică modelul real al personajelor lui și al vieții lor, era și, mai ales, nu era la fel ca-n opera lui. Imediatul e ajustat ziaristic de confrații gazetari, iar ziaristica e aranjată estetic de Caragiale. Un cititor inteligent, «sănătos și vesel» nu putea să nu râdă de aceste deformări gazetărești; acolo sunt toate relele lumii, acolo se țintește senzaționalul, acolo vorbesc semidocții, acolo portretele oamenilor ies mereu strâmb, acolo totul e când prea banal, tocit, când prea dramatic, patetic, inflamat, acolo aparența e una și esența alta. Lumea din vremea lui Caragiale este, așadar, dublu prelucrată: o primă «mistificare» o fac ziariștii epocii, pe a doua o face autorul, cu har și haz. Îndărătul fiecărei întâmplări și al fiecărui personaj caragialesc stă un gazetar care pândește și ia notițe, iar îndărătul fiecărui gazetar stă scriitorul Caragiale.“

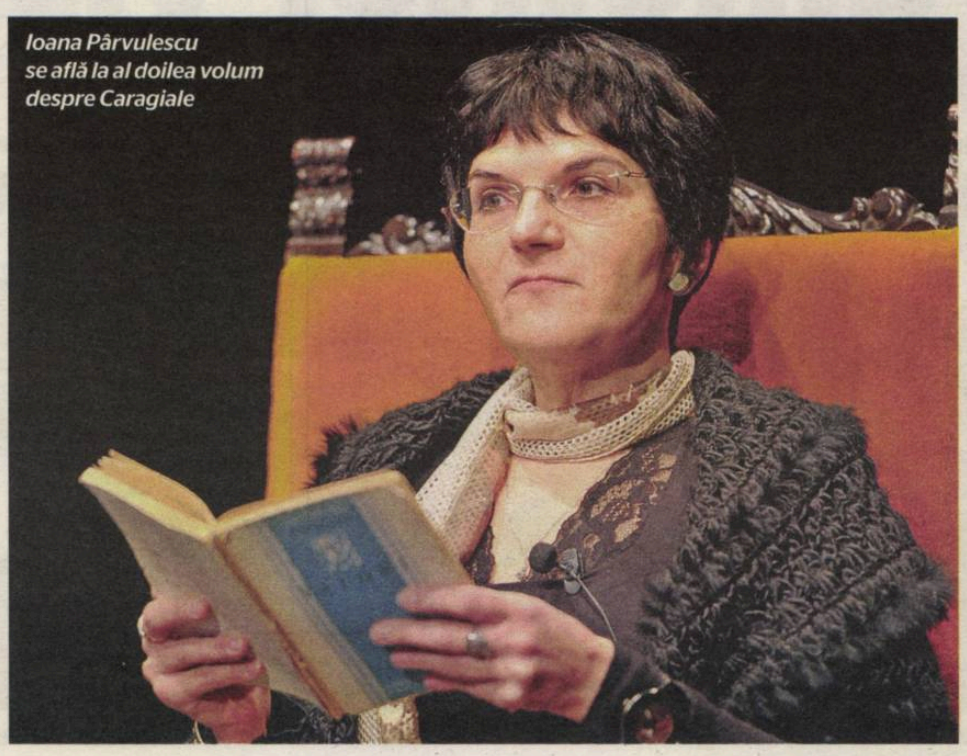

Ioana Pârvulescu se află la al doilea volum despre Caragiale

CARAGIALE, SIMPLITATE DE GENIU

Ca și în cazul lui Eminescu, nici Caragiale n-a fost scutit de suprainterpretări. Scriitor de satire la începutul secolului trecut, precursor al absurdului imediat după război, anticipând retorica comunistă sau comportamentele politice postdecembriste, Caragiale a fost adaptat, mai mult sau mai puțin forțat, actualității artistice și ideologice a oricărei epoci. În acest îndelung proces de reinterpretare și, mai ales, de supra-actualizare, nimeni nu a mai fost preocupat să-l încadreze pe scriitor în propria epocă și să refacă contextul acelei prime actualități. Ideea de la care pleacă Ioana Pârvulescu este că numai înțelegând de ce și în ce fel părea Caragiale contemporanilor săi actual, riscant de actual, putem pricepe și rezistența operei sale în posteritate.

Or, pentru a ajunge la literatura lui, Ioana Pârvulescu face „un ocol“ prin presa din vremea lui Caragiale, care a făcut el însuși gazetărie din 1873 până în 1911. Demonstrația faptului că temele din comediile și schițele lui sunt strict inspirate de ziar, scrise ca la ziar și, uneori, publicate în ziar se impune cu fiecare pagină în care textul este însoțit cu decupaje din presa vremii: „jurnalele reproduc pe larg procese: pledoariile procurorului și apărătorului, cuvântul acuzaților, detaliilor“, „discursurile politice sunt date în cele mai mici amănunte, cu tot cu întreruperile și replicile din sală“, „carnavalul e tot o temă de gazetă“, „jurnalistul tip Rică Venturiano, Cațavencu sau Caracudi e noul personaj creat de gazete“, „telegramele și «depeșile» sunt, la rândul lor, materia primă a ziarelor; Bacalaureatul și problemele lui sunt reluate de presă în fiecare an“ etc. Punând față în față o pagină de „informațiuni“ din „Constituționalul“ cu o pagină din schița „Reportaj“, se vede clar cum exprimările, clișeele, titlurile, numele sunt, toate, gazetărești, cum materia primă a literaturii lui Caragiale este împrumutată/selectată toată, în detaliu, din ziare.

Ioana Pârvulescu subliniază, mai întâi, originalitatea scriitorului de a inventa și de a paria pe o formulă literară atât de radicală, care firește că i-a nedumerit pe contemporani, apoi geniul artistic cu care scriitorul a știut ce anume să aleagă, cum să sublimeze artistic un asemenea material. Frumusețea (și meritul) demonstrației Ioanei Pârvulescu este faptul că face vizibil, inclusiv cu ajutorul celor peste două sute de reproduceri, ceea ce era, de fapt, mult prea la vedere pentru a atrage atenția. Numeroși critici și istorici literari au intuit sau observat dimensiunea gazetărească a literaturii lui Caragiale, dar nici unul n-a reușit să meargă până la capăt și să formuleze simplitatea de geniu a artei sale și, mai ales, să-i dezlege „misterul“ actualității mereu înnoite a operei comice. Asta este însă o ironie demnă de Caragiale.

Info

Ioana Pârvulescu,
„Lumea ca ziar. A patra putere: CARAGIALE“, cu 248 de reproduceri inedite
Editura Humanitas, 2011

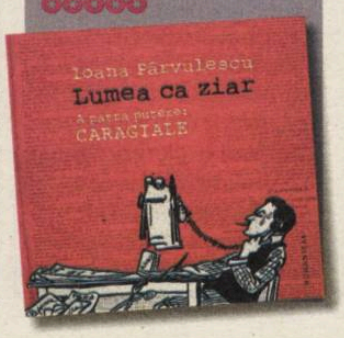

PE SCURT

BUCUREȘTI

Poeți români și germani, sub reflector

Astăzi, la ora 19.00, în Clubul La Scena din Capitală se va desfășura prima dintre cele patru seri de lectură la care vor participa mai mulți poeți români și germani. După București, scriitorii vor ajunge la Brașov (vineri, ora 17.00, Librăria Okian) și Sibiu (sâmbătă, ora 18.00, Librăria Humanitas). Printre participanți: Ulrike Almut Sandig, Bjorn Kuhligk, Gabriel Dalis, Svetlana Cârstean, Daniel Falb, Andrei Gamart, Val Chimic, Andrei Dosa, Mihail Vakulovski și Radu Vancu.

NEPTUN

Festival la malul mării

Mâine începe cea de-a zecea ediție a Festivalului Zile și Nopți de Literatură, organizat de Uniunea Scriitorilor din România. La evenimentul care se va desfășura la Neptun și la Mangalia până pe 13 iunie vor participa numeroși scriitori, traducători, edi-tori și critici literari din țară, din SUA și din Europa. Tema generală a acestei ediții este „exilul scriitorului“.

BUCUREȘTI

„Nemesis“, în librării

Cea mai recentă carte a cunoscutului scriitor american Philip Roth a fost tradusă în limba română de Radu Pavel Gheo. Intitulată „Nemesis“ și tipărită la Editura Polirom, este ultima publicată din tetralogia „Nemeses“, care mai cuprinde romanele „Povestea lui orișicine“ (2006), „Umilire“ (2008), „Indignare“ (2009).

PUBLICITATE

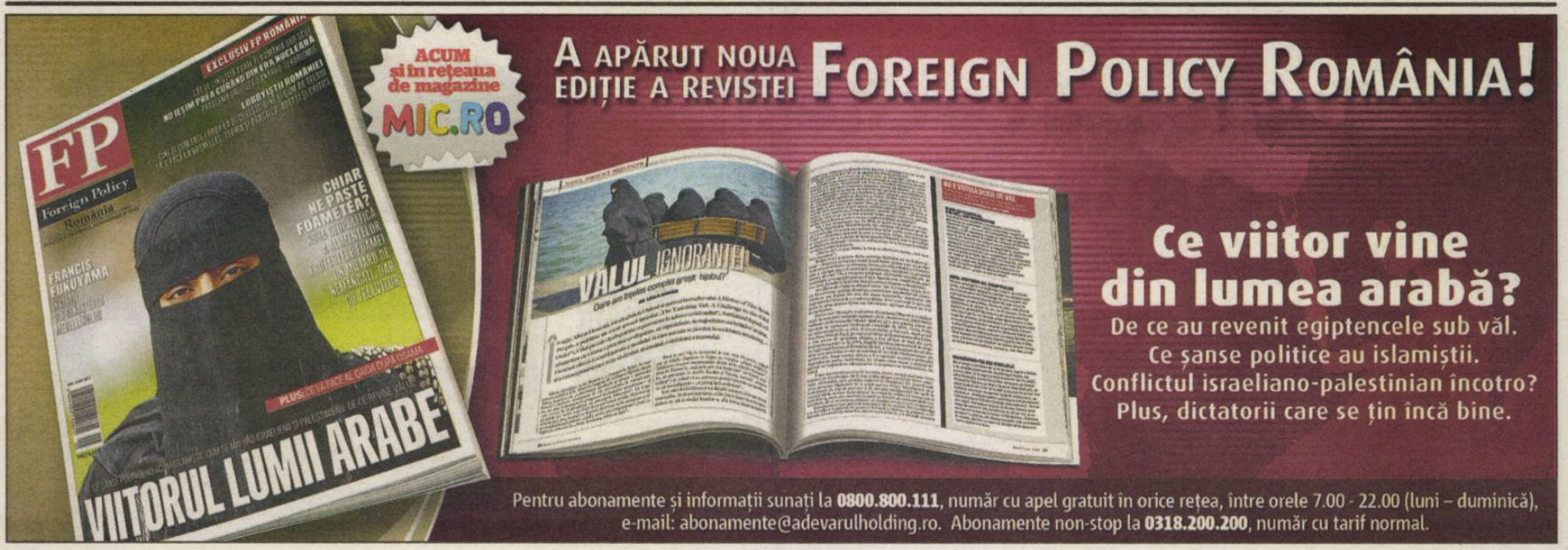

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

„Moarte pe Nil“, marca Agatha Christie

Mâine, unul dintre cele mai cunoscute romane ale Agathei Christie, „Moarte pe Nil“, se distribuie cu „Adevărul“, la prețul de 12,99 lei

Scriitoarea britanică Agatha Christie (1890-1976)

Linnet Doyle, o femeie bogată, de-o frumusețe ieșită din comun, este ucisă. Hercule Poirot, celebrul detectiv, caută făptașul și descoperă că aparenta viață ideală ascunde o țesătură de intrigi.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Desăvârșit de scriitoarea britanică Agatha Christie, maestra suspansului, „Moarte pe Nil“ este considerat chiar de către aceasta drept unul dintre cele mai reușite romane ale sale. De-a lungul anilor, nici criticii, și nici publicul n-au contrazis-o. Christie propune, în stilul inconfundabil, o intrigă seducătoare, cu răsturnări de situație, mult suspans și un final neașteptat, ilustrând, în același timp, dramele și pasiunile omenești. Conflictul dintre aparență și esență, dualitatea vieții, cu bogăția, dar și cu întunecimea răutăților omenești, lupta pentru putere, invidia, minciuna – sunt doar câteva dintre temele atinse de Agatha Christie în „Moarte pe Nil“. Romanul prezintă un tablou idilic la prima vedere, având-o ca personaj central pe Linnet Doyle, o femeie care are totul: frumusețe, inteligență, bani și un soț care o iubește. O călătorie exotică îi rezervă, însă, destinul. Când Linnet Doyle este ucisă, celebrul detectiv Hercule Poirot – un reper de perspicacitate, agilitate și intuiție, nu doar un detectiv, ci și un desăvârșit psiholog –, aflat întâmplător în aceeași excursie, descoperă lucruri nebănuite. Investigând crima, lui Poirot i se dezvăluie o lume tristă, înțesată de patimi și interese, căci mulți oameni râvneau la averea lui Doyle.

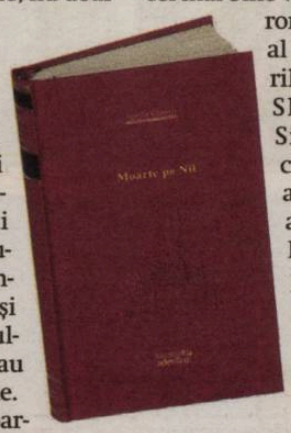

Romanul „Moarte pe Nil“ a fost ecranizat în 1978, în regia lui John Guillermin și avându-i în distribuție pe Peter Ustinov și Bette Davis. Pelicula a fost recompensată cu un Premiul Oscar, dar și nominalizată la Premiile Globul de Aur și BAFTA.

CEL MAI BINE VÂNDUT SCRIITOR AL TUTUROR TIMPURILOR

Scriitoarea britanică Agatha Christie, al cărei nume real era Agatha Mary Clarissa Miller, este cunoscută pentru marele număr de romane, proză scurtă și piese de teatru cu intrigă polițistă. Sub pseudonimul Mary Westmacott, ea a publicat și romane de dragoste care au avut însă un succes modest. Agatha Christie (1890-1976) a intrat în Guinness Book of World Records ca scriitorul cel mai bine vândut al tuturor timpurilor și al tuturor genurilor, alături de Shakespeare. Singura carte care a depășit aceste vânzări a fost Biblia. De asemenea, potrivit datelor UNESCO, este cel mai tradus scriitor, cărțile ei apărând în peste 56 de limbi. Răspândirea internațională a operei ei este întrecută numai de producțiile Disney. Christie a repurtat succes după succes și cu piesele de teatru pe care le-a scris: „Cursa de șoareci“, jucată în deschiderea stagiunii Teatrului „Ambassadors“ din Londra, la 25 noiembrie 1952, a fost menținută în program și în 2009, după cel puțin 23.000 de reprezentații. Pentru renumele ei literar, Agatha Christie a primit o seamă de distincții, între care se detașează cea de Commander of the Order of the British Empire în 1956, ridicat la rangul de Dame Commander of the Order of the British Empire în 1971.

Adevărul îți aduce o colecție care te inspiră

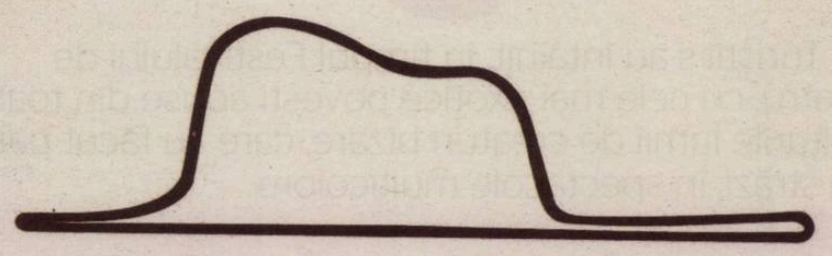

Pentru cei care citesc,
acesta este un șarpe boa care a înghițit un elefant.
Pentru toți ceilalți este o pălărie.

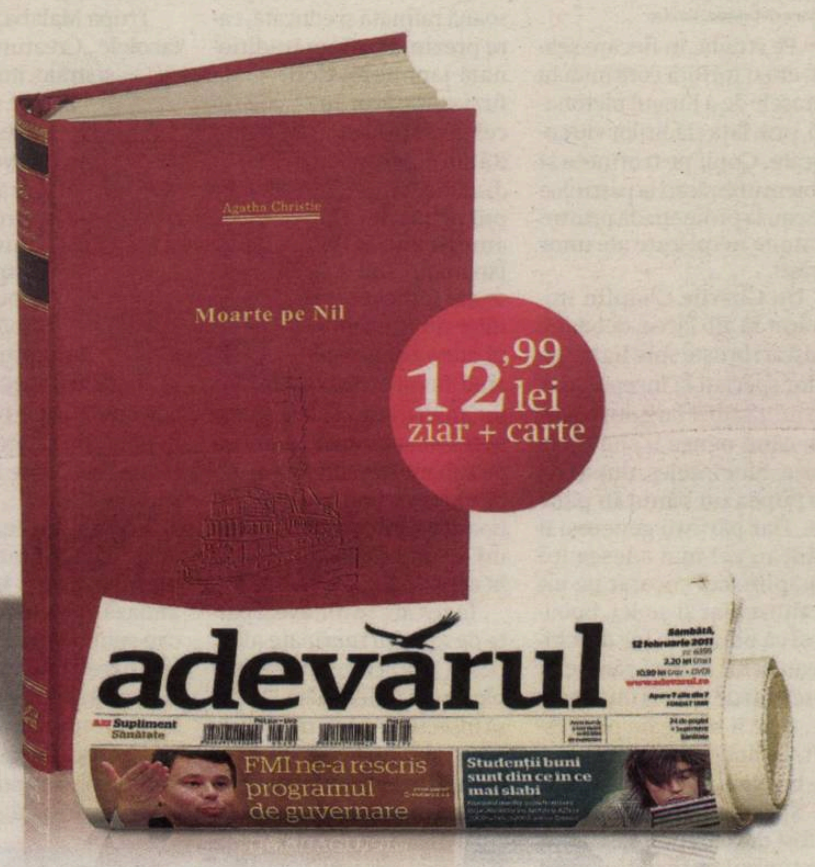

Joi, 9 iunie,
AGATHA CHRISTIE
MOARTE PE NIL

librăriile adevărul
Informații și abonamente 0800.800.111 (apel gratuit)
Cumpără online pe www.adevarulshop.ro
ACUM ȘI ÎN REȚEAUA DE MAGAZINE MIC.RO

Miercuri, 8 iunie 2011
www.adevarul.ro/alia
literar&artistic

Burgul Sibiu, sub vraj

Turiștii s-au întâlnit, în timpul Festivalului de Teatru, cu cele mai exotice povești aduse din toate colțurile lumii de creaturi bizare, care au făcut paradă pe străzi, în spectacole multicolore

În jur de 60.000 de spectatori s-au bucurat timp de 10 zile, până duminică-noapte, de Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu (27 mai - 5 iunie), ajuns la majorat la cea de-a XVIII-a ediție.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

Pe stradă, în fiecare seară, era o forfotă continuă la terasele de-a lungul pietonalei, prin fața clădirilor viu colorate. Copii pe trotinete și sibieni îmbrăcați la patru ace ieșeau la promenadă printre statuile nemișcate ale unor măști.

Un Charlie Chaplin îmbrăcat în alb făcea, deodată, mișcări bruște spre hazul picilor speriați la început, dar cu un zâmbet larg după aceea, când nenea îi chema la poze, bineînțeles, după ce i se punea un bănuț în pălărie. Dar părinții generoși îi dădeau cel mai adesea lui Chaplin, cel cocoțat pe un scaun, chiar și 10 lei, bucuroși că odraslele lor deschideau ochii mari și zâmbeau fascinați de statuia mișcătoare, care îi mângâia pe creștet, făcând tot felul de moace haioase.

Spectacolul de pe străzi a fost de-a dreptul fascinant pe timpul festivalului, prin instalații complicate de foc și diverse deghizări ale unor făpturi pe picioroange, precum cei de la Circo Rum Ba Ba, alături de creaturi bizare ce făceau paradă în costumele lor multicolore. Printre personaje: acrobați pe farfurii zburătoare, în cercuri ireale de lumină pe cerul Sibiului, girafe, stegari viteji din Arezzo, arlechini, vikingi prădători, extratereștri science-fiction kitsch, gândaci cicălitori, „les femmes fatales" cântând în diverse fanfare, pirați și gangsteri mârșavi, un tun medieval cu o domniță suferindă la o fereastră, un vânzător de flori victorian, diavolițe roșii sau lilieci nemiloși.

COCURI ȘI UMBRE FĂRĂ CAP

Două gheișe i-au fermecat, într-o seară, mai ales... pe bărbații aflați pe pietonală. După chimonourile purtate, cea cu guler roșu era ucenică – „maiko", iar cea cu guler alb era o damă consacrată – „geiko". Am admirat cocurile lor specifice: „taka shimada" purtate de gheișele tinere, necăsătorite, „tsubushi shimada", turtite, la cele mai trecute, aflate la a doua tinerețe, sau „uiwata" legate deasupra capului cu un crep de bumbac colorat. Mi-am adus aminte că „geiko" denumește o persoană rafinată și educată, care prezintă cultura tradițională japoneză. Confuzia a apărut în cel de-al Doilea Război Mondial, în timpul ocupației americane a Japoniei, când unele femei tinere au pretins că sunt gheișe oferind favoruri bărbaților americani. „Și eu aș vrea să fi fost american", zâmbea pe sub mustăți un domn, uitându-se cu jind în urma grațioaselor umbre cu chimonouri, cu umbreluțe fluturânde în aer.

Zeci de acrobați înaripați s-au ridicat deasupra Sibiului

În fiecare seară, aveai parte de apariții înaripate albe, bestii pe picioroange sau o ploaie de confetti albă. O uriașă insectă de 24 de metri lungime și 9 metri lățime era manevrată în ritmul muzicii electronice, având alături șase artiști ce făceau acrobații impresionante. În aer se înălța un artist îmbrăcat în înger, cu ajutorul unor panglici albe, făcând jonglerii, atârnat de gura insectei printr-un cerc, în vreme ce o acrobată cârmuia, cocoțată în vârf, capul insectei spre bucuria celor mici ce stăteau, cu gura căscată, de jur împrejur.

Trupa Malaba, prin spectacolele „Creaturile bestiale și strălucitoare" și „Helios II", în regia lui Sylvestre Jamet, a evocat suprarealist construcția sistemului solar, inspirată de legenda heliopolitană. Acrobați împrăștiau focuri și artificii spectaculoase – adevărate jerbe multicolore în plină zi – și buchete de baloane roșii, spre încântarea spectatorilor.

Trei umbre, înalte, în pardesie, cu umbrele negre, se plimbau agale, într-o plină amiază caniculară. „Ce fără cap sunt oamenii ăștia, la ce le-o fi trebuind umbrelele?", murmură cineva. Umbrelele prevesteau însă că fără cap suntem doar noi: Sibiul avea să stea sub semnul ploii în zilele care urmară.

FOTO: MIHAELA MARIN

FOTO: SEBASTIAN MARCOVIC

a măștilor și a gheișelor

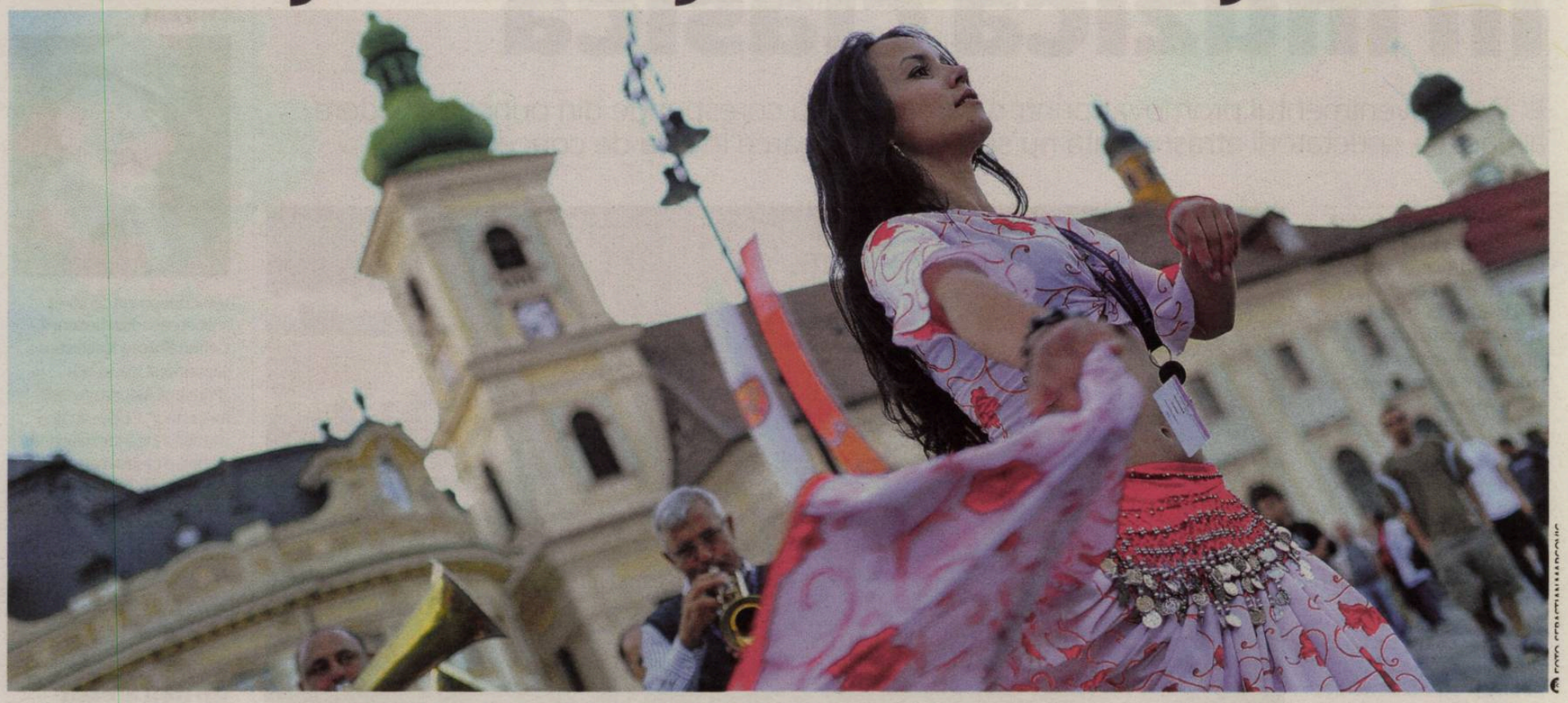

Mineriade în puburi și povești cu taximetriști

●● Comercianții au profitat tot cu zâmbetul pe buze de starea de bine a sutelor de artiști și de turiști. Dacă aveai nesansa să ți se facă sete și te opreai la un bar de pe pietonală, plăteai și șapte lei pentru o sticlă de apă la jumătate de litru. Festivalul de Teatru a fost așadar raiul pe pământ pentru micii întreprinzători cu magazinașe de fast-food, covrigi sau înghețată, prețurile luând-o complet razna în centrul Sibiului.

Și totuși, privind showurile exotice din jur, parcă nu-ți părea deloc rău că rămâneai urgent cu buzunarele goale de bunăvoie și nesilit de nimeni. Ispitele cu vitrine de înghețată care mai de care mai ochioase îți răsăreau în față la tot pasul, cu „gelatto" de nucă, frișcă, alune, stracciatella, fistic sau cocos. De pe partea cealaltă a pietonalei Nicolae Bălcescu, care duce spre Piața Mare, nu aveai cum să ratezi nici prăvălia cu clătite uriașe, cu finetti și mere sau felii de banane, deși ca să obții o asemenea delicioasă „crêpe" trebuia să stai la o coadă de cel puțin 10 minute.

Strada nu s-a odihnit niciodată, fiind luată cu asalt de artiști și de turiști.

Totuși, nu toți sibienii au habar de festival. Într-o seară, după ce am ieșit mai devreme de la un spectacol ce nu-mi era deloc pe plac, reprezentat la Simerom (uzina din periferia orașului care a intrat în itinerariul teatral după ce aici s-a montat celebrul „Faust", în 2007, la vreme de Sibiu - Capitală Culturală Europeană), am chemat un taxi, speriată de lătrăturile câinilor din câmpul pustiu în plină noapte.

ȘOFERI DE TAXI, DE PE ALTĂ LUME

Era cam 23.30. Dispecera mi-a spus că mașina vine în câteva minute. Am așteptat aproape un sfert de oră, dar nimeni nu a apărut cu excepția altor spectatori scăpați din uzină, „încântați" și ei de spectacolul cu pricina. Am sunat din nou la dispecerat. „Păi a venit taxiul, dar l-a luat altcineva". „Altcineva cu numele meu?", mă zbârlesc la tanti de la celălalt capăt al firului. „Nu-i nicio problemă, trimit imediat altă mașină", îmi zice liniștită duduia. Totuși, ca să fiu sigură că a înțeles, îi zic numele din nou și îi mai dau o dată adresa câmpului pe care mă aflam: Simerom, pe strada Galileo Galilei. Mai aștept 10 minute. Apare altă mașină, în care, sub ochii mei tot mai siderați, urcă rapid un alt spectator rătăcit. Iritată, formez pentru a treia oară la singurul număr pe care îl știam al companiei de taxi din oraș. „Păi mașina stă la poartă", mi se spune. Încerc să mă calmez: mă îndrept spre poartă și îl întreb pe șofer ce naiba căuta acolo. „Păi am stat tot timpul aci". „De ce?"... „Păi nu mi s-a spus să intru în curtea Simerom". „Ce să caut eu la o poartă pe care nu o știam, la ora asta?", îl întreb, încercând să nu-mi ies de tot din fire. „Dvs. nu știți unde se țin spectacolele?" „Nu, doamnă. Eu sunt cu sportul". Rămân fără replică. Totuși, după o vreme revin: „Dvs. nu știți că se desfășoară zilele astea un festival de teatru în oraș, care are 18 ediții în spate?". „Habar nu am de niciun festival. Eu sunt numai pe tură de zi de 11 ani, iar soția e cu filmele, nu ne interesează teatrul". „Dar focurile de artificii din deschiderea festivalului, care au luminat tot cerul orașului la miezul nopții, nu le-ați văzut? Nu ați auzit nimic? Chiar nu ați remarcat străinii de toate naționalitățile și culorile, nici toată agitația burgului?... Și orb, și surd dacă ai fi, și tot ai înțelege cu celelalte simțuri că se întâmplă ceva în jur", am mormăit, pentru mine, printre dinți. „Cred că mă uitam atunci la televizor, nu am auzit nimic", îmi răspunde pașnic omu' cam de 45 de ani... Ce să-i mai zic? Chiar nu credeam că mai există vreun sibian care să nu știe de festival. Și dacă mai ai și „șansa" ca acesta să fie și un taximetrist de care ai nevoie să te culeagă de pe undeva, ți-ai aranjat iremediabil seara... Cluburile – Oldies Pub, Atrium Cafe, Kapital – au fost și ele într-o efervescență totală, prin spectacolele underground reprezentate noapte de noapte de-a lungul festivalului.

ÎNTÂLNIRE CU ȚĂCĂ

Ratasem la București „Capete înfiebântate. 13-15 iunie 1990", proiectul lui David Schwartz, cu Alex Potocean, și așa am ajuns într-o seară la Vintage Pub. Lângă mine, l-am găsit pe un scaun, pe actorul Constantin Cojocaru, alias Țâcă, într-o formă de zile mari. Spectacolul era programat la 22.30. S-a făcut aproape 23.00, iar eu am început să mă foiesc îngrijorată pe scaun, mai ales că citisem în program că recitalul lui Alex (în care ipostaziază și el vreo șapte personaje, ca și Ofelia Popii în „Feliile" ei) durează peste o oră și jumătate.

„De ce te impacientezi?", mă întreabă Țâcă. „Nu e un spațiu alternativ clubul ăsta? De ce să fim așa stricți? Noi ne-am învățat prost: ca totul să înceapă, dom'ne, la fix. Noi suntem cei prinși în chingi și așteptări fixe. Dacă e un spațiu necovențional, păi neconvențional să fie! Și orele să fie necovenționale... Poate spectacolele ar trebui să înceapă mai devreme decât sunt programate.... Ei, ce-ai fi zis dacă spectacolul ar fi început mai devreme?...", a perorat Țâcă. „Ar fi fost bine...", zic eu, dintr-odată, binedispunându-mă. Țâcă avea dreptate... Am privit în jur la tinerii care își comandau liniștiți bere la barul din spatele nostru. M-aș fi relaxat, numai de nu mi s-ar fi închis ochii de oboseală. Eu venisem totuși pentru spectacol... Nu am putut să nu apreciez totuși atitudinea nonconformistă a celui care l-a jucat pe Ceaușescu la Odeon. Dintre noi doi – deși eu eram cea care avea 34 de ani, iar el cel mai în vârstă – ce mai, Țâcă era mai tânăr în spirit decât mine... I-am zâmbit, mai ales că povestea mineriadei din spectacol m-a prins cu totul. Și, la unu noaptea, nu mai pridideam cu aplauzele, cu un Țâcă de-a dreptul entuziasmat alături.

LUMEA DE SUNETE

PR și „star system“ în muzica clasică

Dacă evenimentul promovat printr-o campanie nu corespunde din punct de vedere al calității, spectatorii atrași o dată nu se vor mai întoarce în sala de concert

Despre muzica clasică s-a auzit prima oară pe teritoriul actual al României cu mult după țările din vestul Europei. Totuși, continuăm să fim un rezervor de talente pentru Europa și nu numai.

Oltea Șerban-Pârâu

●● În sălile noastre de concerte însă, publicul este prezent în salturi, lăsându-se convins doar atunci când crede că are de-a face cu evenimente. Și nu ne referim la cele câteva sute de abonați ai Sălii Radio sau ai Ateneului. Ne referim la publicul care face neîncăpătoare sălile Festivalului „Enescu“, atras fiind de povestea Pianului călător sau de „Paganini - înger sau demon“.

De ce acest public nu are curajul și curiozitatea să vină să descopere un nume despre care nu a auzit, un nume care nu este Alexandru Tomescu sau Horia Mihail, dar nici Cristian Mandeal sau Dan Grigore? Scriu rândurile de față pornind de la cifre și de la evidența unor săli arhipline versus săli cu destule locuri goale, în stagiunea ce se încheie zilele acestea. Nu mă bazez pe... impresii. Poate muzicianul respectiv este concertmaistrul celei mai bune orchestre din lume, Concertgebouw Amsterdam, poate este profesor la cea mai bună academie de muzică din Europa, Royal Academy din Londra...

O astfel de curiozitate față de fenomenul cultural nu există în România. Organizatorii de concerte trebuie să inventeze evenimente, să producă vedete, să genereze campanii de presă, pentru că, altfel, totul stă sub semnul întâmplării. Dar e bine ca acestea să fie reale. Dacă nu sunt, cei atrași o dată nu se vor mai întoarce.

Privind de pe baricada celor cărora le pasă, ajungi la concluzia că un „divorț“ artistic bine orchestrat poate fi util și el în context. Oare scopul scuză mijloacele și în acest domeniu de nișă? Probabil. Sau doar posibil.

IMAGINE ȘI VALOARE

Asemănările cu metoda de a crea și de a promova starurile de cinema ale epocii clasice la Hollywood sunt, cu siguranță, doar parțiale, neexistând acum, la noi, în muzica clasică, persoane care selectează muzicienii și le inventează biografii. Cei amintiți mai sus au biografii și chiar biografii consistente. Totuși, accentul pus, la un moment dat, pe imaginea lor a devenit aspectul esențial, partea strict artistică devenind doar un mijloc de a susține imaginea.

Interesant este că acești muzicieni de autentică valoare deveniți vedete și-au construit imaginea publică în mare măsură singuri sau beneficiind de simpatia unor persoane din presă, simpatie balansată uneori de antipatia unei alte părți a presei. Nu sunt singurii care au încercat. Aici a apărut însă diferența, pentru că, în lipsa unei fundamentări artistice a imaginii create pentru o zi, respectivele încercări au fost uitate.

Ceea ce este mai important e că ei reușesc să împartă din celebritatea lor, aducând lumea la concerte și în țară, și la concertele orchestrelor cu care cântă și în sălile destinate muzicii, și în aer liber. Efortul lor are deja un număr de ani la activ. Iar rezultatele încep să se vadă.

PE SCURT

SPANIA

Leonard Cohen, laureat

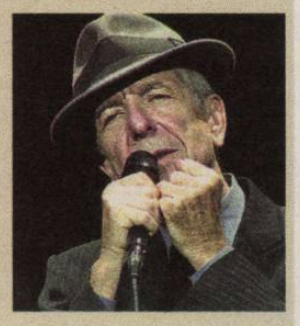

●● Cunoscutul cântăreț și poet canadian **Leonard Cohen (foto)** a fost distins săptămâna trecută cu „Prince of Asturias Award for Letters“. Cohen, a cărui muzică a încântat milioane de fani, a câștigat premiul în valoare de 50.000 de dolari în fața a 31 de contracandidați, printre care scriitori importanți ca Margaret Atwood, Günter Grass, Amos Oz și Paul Auster.

ANGLIA

Un nou album Paul Simon

●● Paul Simon, care a făcut parte din celebrul duo „Simon & Garfunkel“, își va lansa noul album săptămâna aceasta. Intitulat „So Beautiful or So What“, acesta este primul album pe care Simon îl scoate pe piață, după cinci ani de absență. Temele principale, potrivit „The Telegraph“, sunt „cele esențiale“: valoarea iubirii în timpuri grele, sensul vieții și întrebarea dacă existența omului e doar o glumă. Felul în care Paul Simon abordează muzica e, însă, unul „ușor și jucăuș, oferind mai degrabă întrebări, decât răspunsuri, și condimentând totul cu glume“, mai scrie „The Telegraph“.

PUBLICITATE

clubul DILEMA VECHE

vă invită la o dezbatere în „Godot Cafe-Teatru“

Miercuri, 8 iunie, ora 20.00

Invitați:
Andrei Oișteanu, etnolog și istoric al religiilor
Mircea Cărtărescu, scriitor
Moderatori:
Mircea Vasilescu, redactor șef Dilema veche
Marius Chivu, redactor Dilema veche și critic literar

NARCOTICELE în cultura română

Godot CAFE-TEATRU
Strada Blănari nr. 14

Intrarea este liberă

www.dilemaveche.ro
www.facebook.com/dilemaveche

ALBUM

Bucureștiul ca distopie

Reputatul artist plastic Anca Benera imortalizează, printr-un album editat de Institutul Cultural Român, studiul său „de caz" asupra destinului monumentului public în capitala României

Istoria a 13 monumente de for public, majoritatea dispărute astăzi, atât din perioada modernă pre-totalitară, cât și din cea totalitară, sunt analizate detaliat în carte, însoțite de numeroase studii.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

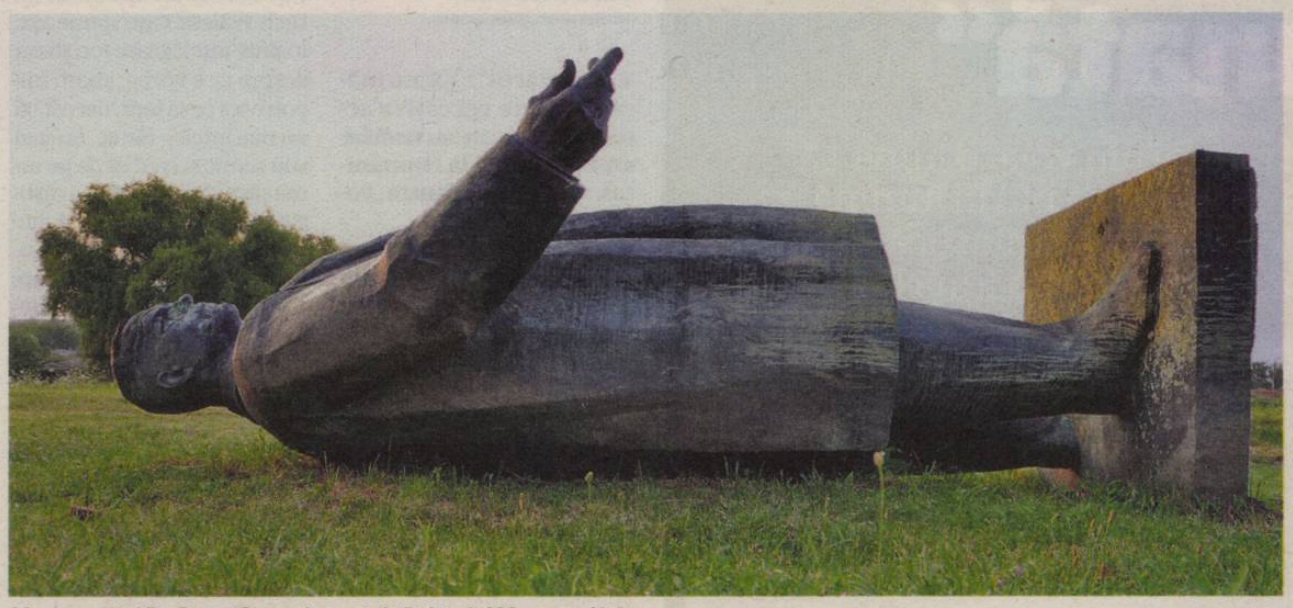

Monumentul Dr. Petru Groza, în spatele Palatului Mogoșoaia FOTO: ANCA BENERA

Editura Institutului Cultural Român (ICR) a lansat recent o carte-eveniment, o „pasăre rară" în peisajul studiilor dedicate arhitecturii publice și istoriei urbanismului autohton. Volumul „București. Materie și istorie", o apariție impozantă grafic, este subintitulat „Monumentul public și distopiile lui" și se bucură și de varianta în engleză, așa cum Editura ICR a procedat cu toate cărțile sale importante.

Coeditori ai acestei ambițioase întreprinderi sunt Anca Benera (apreciat nume al artei contemporane românești, care semnează și splendidul fotomontaj de pe copertă) și Alina Șerban, iar cartea cuprinde și câteva studii de specialitate ale unor personalități invitate din România și din străinătate.

Cele 13 monumente publice alese de Anca Benera pentru a fi disecate – de la Statuia Libertății, din 1848, până la monumentele lui Lenin și Petru Groza, date jos de „furia" revoluționară din 1990 – sunt prezentate amănunțit, cu o bogată ilustrație (fotografii de epocă, desene, reproduceri, hărți etc.), iar un CD audio atașat volumului (pe care participă și tânărul actor Alexandru Potocean) se constituie într-un ghid vocal, un fel de „tur turistic" printr-un București astăzi dispărut.

„LIBERTATEA" N-A DURAT DECÂT 5 ZILE

Volumul relevă că distrugerea patrimoniului urbanistic, a monumentelor publice cu semnificație istorică și, de fapt, rescrierea permanentă a trecutului este o tradiție, o constantă a epocii noastre moderne.

Bucureștiul nu a știut să-și conserve monumentele epocii totalitare

Cartea se deschide cu Statuia Libertății („România Deliverată"), comandată de Guvernul provizoriu de la 1848 evreului maghiar C.D. Rosenthal (autor al celei mai „heraldice" imagini din pictura românească, „România Revoluționară", reprezentând-o pe englezoaica Mary Grant / Maria Rosetti!), despre care puțini știu că nu a rezistat decât cinci zile pe amplasamentul său din Podul Mogoșoaiei, fiind „sfărâmată de furia reacțiunii", așa cum titra „Pruncul Român" (Rosenthal protestează și cere despăgubiri, dar primește în schimb cetățenia română!). Aceasta a fost prima sculptură de for public din București.

Mare parte din monumentele alese de autoare pentru a ilustra intervalul 1848-1948 – Monumentul Pake Protopopescu, Monumentul I.C. Brătianu, Monumentul Lascăr Catargiu, Monumentul Eugeniu Carada, Monumentul Eroilor Corpului Didactic, Monumentul Take Ionescu, Monumentul Infanteriei, Monumentul Regelui Carol I, Monumentul Regelui Ferdinand I – au fost distruse de furia regimului comunist, pentru că omagiau niște personalități „burgheze", și nu le mai cunoaștem decât din amintiri și, eventual, din câteva fotografii.

PUTERE ȘI MEMORIE

În sfârșit, cele trei statui ce reprezintă epoca totalitară, 1948-1990: Monumentul I.V. Stalin, Monumentul V.I. Lenin și Monumentul Dr. Petru Groza, au căzut pradă prima înșiși bolșevicilor, odată cu destalinizarea hrușciovistă, iar celelalte două purismului anticomunist din 1990, care le-a dus la Mogoșoaia, de unde urma li s-a pierdut (o situație diferită față de alte state care au știut să-și conserve și să-și pună în valoare monumentele care amintesc de totalitarism).

Introducerea scrisă de Alina Șerban, intitulată „Monumente și momente", este pusă sub semnul unui citat din Günter Grass, din volumul său „În mers de rac": „Așa se întâmplă cu monumentele. Unele sunt înălțate prea devreme, iar apoi, de îndată ce perioada acelui eroism special a trecut, sunt înlăturate". „Intenția artistei Anca Benera este de a înregistra în formatul unei cărți starea de excepție sub care ființează monumentul public", scrie Alina Șerban. Iar comentatoarea Ellen Blumenstein merge și mai departe: „Artista analizează dimensiunea simbolică a procesului de înălțare și distrugere a monumentelor publice în București, atrăgându-ne atenția că ele sunt o întruchipare permanentă a puterii și a memoriei".

Info

„București. Materie și istorie", un proiect de Anca Benera, ediție bilingvă română-engleză
Editura: Institutul Cultural Român, 2011
Concept editorial: Anca Benera și Alina Șerban
Texte: Ioana Beldiman, Ellen Blumenstein, Ciprian Mihali, Alina Șerban, Ioana Vlasiu ș.a.
Traducere în limba engleză: Samuel W. Onn
Număr pagini: 318
Preț: 98 de lei

Monumentul V.I. Lenin

Manifestație a Frontului Renașterii Naționale FOTO: ARHIVA MNAC

Piața I.C. Brătianu, începutul secolului XX FOTO: ARHIVA MNAC

IRINA PETRESCU, ACTRIȚĂ

„Audiobookul este o invenție minunată“

Să construiești numai din voce o lume, să însuflețești astfel o carte și să pui în lumină un spirit și un stil este „o atracție fantastică“ și „un dar imens“, spune cunoscuta actriță Irina Petrescu

FOTO: MARIAN ILIESCU

La recent încheiata ediție a Salonului Internațional de carte Bookfest, actrița a participat la lansarea audiobookului „Jurnalul din jurnal: 1941-1947“, de Monica Lovinescu, alături de alte „cărți vorbite“.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

„Adevărul“: Vă numărați printre cei câțiva actori români care au realizat audiobookuri la Humanitas. sunteți una dintre „vocile“ acestei edituri.

Irina Petrescu: Prima dată am înregistrat fragmente din „Jurnalul unei fete greu de mulțumit“, de Jeni Acterian. După aceea a urmat „Morții vârstnici să cedeze locul morților tineri“, o nuvelă din „Iubiri caraghioase“, volumul lui Milan Kundera, scris înainte ca prozatorul să plece la Paris. Apoi le-a venit rândul unor extrase din jurnalul Monicăi Lovinescu.

Cum a fost să întruchipați două memorialiste care însemnă mult în cultura română, două spirite atât de puternice?

Pe jumătate la îndemână, pe jumătate foarte greu. La adăpostul unei personaj care scrie la persoana I, inclus într-o piesă sau într-un scenariu radiofonic, te confrunți cu un subiect de compoziție. Am făcut și un spectacol de teatru radiofonic – cu atmosferă, puțină muzică și dialog - pornind de la jurnalul lui Alice Voinescu, un spectacol foarte frumos și un personaj care mi s-a potrivit. Cât despre audiobookul cu fragmente din jurnalul Monicăi Lovinescu, așa cum spuneam și la lansarea de la Bookfest, trebuie să precizez că mi-a fost îngrozitor greu, pentru că e vorba despre o voce cunoscută. Cei de vârsta mea îi cunosc glasul absolut inconfundabil. M-am străduit s-o recompun, cu glasul și cu ritmul ei interior, ceea ce a fost aproape aberant. M-a salvat Mihaela Coman, directoarea Humanitas Multimedia, care mi-a spus că, fiind vorba despre un jurnal de tinerețe, scris înainte de a pleca din țară, trebuie să mi-o imaginez tânără, zglobie, cu glasul ușor marcat de tutun, chiar și în anii de studenție.

CANDOAREA ȘI SPERANȚA, PRINCIPALELE ABSENTE

Ați revizitat astfel o conștiință interbelică și una postbelică. De care dintre cele două lumi vă simțiți mai aproape?

Prefer epoca interbelică. Mi-aș fi dorit să trăiesc atunci. Cred că atunci a existat o deschidere mai mare către o libertate intelectuală și interioară și un mare firesc al relațiilor dintre oameni, netrucate de „comme il faut“-uri de comportament, în afara celor de educație burgheză. Ca principii, cele din urmă îmi par foarte potrivite. Sufăr că astăzi nu mai sunt la modă.

Ce s-a pierdut de atunci?

Candoarea și speranța. Îmi povestea Ana Blandiana c-a ascultat un discurs al lui Lech Walesa, care spune așa: înainte înțelegeam tot, știam despre ce e vorba, știam împotriva a ce să lupt, dar astăzi nu mai înțeleg nimic, nu mai știu nimic și cred că de pe urma câștigării libertății a câștigat mai mult răul decât binele. Acest gând mi s-a părut cutremurător de adevărat. Faptul că azi prin libertate se înțelege dreptul la haos, la dezordine, la indisciplină, la ignorarea rigorii și la domnia bunului-plac – care nu înseamnă a face orice – nu este deloc un câștig. Armonia dintre tine și cei în mijlocul cărora trăiești, în interiorul unei ordini sociale, era mult mai simplă și mai ușor de realizat în perioada interbelică.

Se poate spune același lucru și despre teatru?

Da. Acceptând toate rigorile unui plan de repertoriu, ale unei orientări ideologice dirijate, adevărații creatori de film și mai ales cei de teatru s-au orientat către valorile esențiale ale culturii universale. Repertoriul de bulevard, acum practicat cu nonșalanță, era respins de la bun început din cauză că nu se ridica la valoarea cultural-artistică pe care o dorea creatorul. Țin minte că citisem „Desculț în parc“, de Neil Simon, piesă pe atunci netradusă, și l-am rugat pe Dorin Dron, excepționalul traducător și actor de la Teatrul Bulandra, s-o citească și el, ca să i-o propunem domnului Liviu Ciulei s-o monteze. Mi-a spus că acesta n-ar accepta niciodată să se joace așa ceva la Teatrul Bulandra. Și era o piesă impecabilă, pe care și azi o joacă impecabil Ștefan Bănică Jr. și Oana Ioachim. Iată cel mai bun exemplu. Este vorba despre texte care n-ar fi intrat pentru nimic în lume în repertoriu, nu că n-ar fi dat voie cenzura, ci pentru că substanța lor însemna divertisment și atât. În anii '60-'80, repertoriul teatral a fost caseta noastră de rezistență. Atunci au fost create cele mai bune spectacole, mai ales cele ale Teatrului Bulandra.

„CE FACI, CARPE DIEM?“

Acestea înseamnă enorm pentru cultura română.

Din păcare, se păstrează puține mărturii – câteva fotografii și câteva înregistrări audio. Efemeritatea e frumusețea și drama actorului. Teatrul e ca ziaristica: există azi, mâine nu. Teatrul există numai în momentul în care se face. Spectacolul este altă ființă la fiecare reprezentație, o efemeridă de câteva ore. Are forța de a concentra totul într-o clipă de grație de maximă intensitate, care te consumă extraordinar. În subconștient, știi că e o viață de o clipă, care nu se va repeta niciodată. De aceea nu adun fotografii și obiecte. Împreună cu Florian Pittiș, mulți ani coleg și foarte bun prieten, avem o deviză: „Petrescu Carpe Diem“ și „Moțu Carpe Diem“. Ne salutam cu „Ce faci, Carpe Diem?“. Da, importantă este clipa de acum, ceea ce este minunat. Nu-mi plac nici casele memoriale. E tot un defect profesional, care și-a pus pecetea pe creierul meu și pe simțirea mea. Poate că dintr-un egoism de autoapărare sunt tentată să simt că e important numai ce se întâmplă aici și acum. Societatea noastră e în continuă transformare, chiar dacă mie-mi place să mă întorc la un retro mai retro decât vintage-ul care se poartă acum și care nu-mi place fiindcă l-am purtat când eram tânără. Dar aici e vorba doar de modă, de un moft. Lumea nu se poate întoarce înapoi.

Și audiobookul este tot o modă?

Nu. Audiobookul este o invenție minunată. Cred că tuturor actorilor le place teatrul radiofonic, o atracție fantastică, un gen aproape între teatru și film. Să faci totul numai din glas, fără niciun fel de imagine, e un dar imens. Și sigur că pentru o femeie care împlinește 70 de ani e mai mult decât agreabil să poată să joace, imprimând un audiobook, o femeie de 20 și să convingă că este ea!

Important este ce se întâmplă aici și acum, spune actrița care nu colecționează fotografii

Ce rol a jucat vocea în destinul dvs. artistic?

Unul teribil de important. Am pornit la drum cu un glas mic, la început în film, care nu-ți cere amploare vocală. Treptat, prin exercițiu, prin participarea la spectacole ce implicau un consum vocal mare, glasul s-a format, s-a căptușit, a dezvoltat o întindere mai largă... Am și făcut o școală de actorie de cea mai înaltă clasă, în care accentul cădea mai întâi pe cuvânt și apoi pe imagine. Rostirea se cultiva prin studiu. Am avut profesori extraordinari – Sandina Stan, Ion Moisescu, Zoe Maria Ionescu.... Ion Șahighian, profesorul meu de actorie și unul dintre marii regizori interbelici, cu care a lucrat cel mai mult George Vraca, avea o „ureche“ ieșită din comun și știa ce

La aproape 70 de ani de viață și 50 de teatru și film, Irina Petrescu se numără printre prezențele cele mai puternice ale artelor spectacolului din România FOTO: M. ILIESCU

„Prefer poezia în lectura autorului“

să le ceară studenților. Vorbirea de azi pe scenă – „ca pe stradă, ca să fie firesc” – este o impietate față de limbă și față de rolul formator al teatrului. Când ne auzea rostind la repetiție ca pe stradă, din comoditate, maestrul se înfuria: „Ăsta e firescul inexpresiv!“. Ne obliga să ne structurăm gândirea în așa fel încât expresia vocală a textului să fie clară, inteligibilă, transmisă cu ușurință ca să fie receptată la fel, și să aibă portanță, ca să se audă până în ultimele rânduri ale sălii, dar fără să-ți schimonosească musculatura obrazului. Să te faci înțeles este o condiție elementară de politețe. Ce spui pe scenă trebuie să aibă „carne“, lucru care se învață la primele ore de actorie. Ține, pe de o parte, de cultură și, pe de altă parte, de cunoașterea gramaticii – idee la care nu renunț. Dacă în capul meu e ceață, iar ce spun e cețos, la spectator ajunge ceața și atât.

• În afară de meșteșug, care se dobândește în timp, ce este indispensabil pentru un actor?

• Vocația. Cred în existența ei, deși n-a fost cazul meu. Dorința mea a fost cu totul alta, actoria a picat din cer nedorită și neașteptată. E foarte important să știi cu adevărat ce vrei să comunici și să ai instrumentele de expresie.

• Să privim și spre text. Ați fi acceptat orice vi s-ar fi propus să imprimați pe un audiobook?

• Nu, nici gând. Când am început, am căutat să primesc doar textele care mi se potrivesc și care se pretează la citit. În cazul celor două jurnale despre care am vorbit, m-a atras autenticitatea din ele. Știm că jurnalul lui Jeni Acterian e o confesiune față de ea însăși, pe care n-ar fi dorit-o publicată pentru nimic în lume, dar de care noi ne bucurăm acum, datorită hotărârii luate de Arșavir Acterian, fratele ei. Așadar, memorii absolut cinstite, intime, de o sinceritate dureroasă, uneori indecentă. Nu e un fals jurnal, un text făurit pentru posteritate, în care autorul își construiește imaginea cu care vrea să rămână. În cazul Monicăi Lovinescu, este vorba despre un jurnal rescris – „jurnalul jurnalului“, prima parte din „Cartea Vavivlonului“. După ce a plecat în Franța, ea și-a refăcut jurnalul din notițe deja existente. Jurnalul acesta rescris a apărut după '90 și este opera unei revizitări, dar nu și a unui trucaj. Autoarea a scris însă fără să-și falsifice imaginea, fără să-și construiască o imagine falsă. N-a făcut decât să-și amendeze observațiile și consemnările, să le scuture de praf pe ici, pe colo. Ține tot de rigoare, de educație, de școala făcută sub patronajul tatălui, criticul Eugen Lovinescu (un monstru, zic unii contemporani).

> În subconștient, știi că spectacolul e o viață de o clipă, care nu se va repeta niciodată. De aceea nu adun fotografii și obiecte.
> **Irina Petrescu**
> actriță

> Lectura ține de igiena mentală. Este o bogăție la care n-aș renunța pentru nimic în lume.
> **Irina Petrescu**
> actriță

• Prețuiți nespus educația lingvistică. Dar cea literară are vreun rol în parcursul și individualitatea actorului?

• Lectura ține de igiena mentală. Mi-a plăcut enorm și-mi place în continuare să citesc. Însă pentru un artist al scenei lectura nu este indispensabilă. Există o investiție de har divin pe care o poate folosi intuiția. Eu nu sunt o actriță de intuiție, însă există mulți asemenea actori. Exemplul ultrauzat este Iancu Brezeanu, care era analfabet la propriu, adică nu știa să citească. Lui i se citea rolul. Și era de-a dreptul genial, unul dintre cei mai mari actori. Lectura este însă o bogăție la care n-aș renunța pentru nimic în lume.

• Ce cărți vă atrag în ultima vreme?

• Mai ales memorialistica. Nu mai am răbdare pentru literatura de ficțiune. Literatura polițistă nu m-a atras niciodată. Teatru citesc greu. Poezie citesc rar și numai în gând. Nu suport să citesc poezie cu glas tare și nici să mi se citească de către un actor. Prefer poezia în lectura autorului. Este poezie adevărată, pe care intervenția actorului-recitator o schimbă. Mută puțin atenția spre sensibilitatea actorului. Cunosc un singur recitator absolut genial: Adrian Pintea. Fiind actor de geniu, dar și poet făcea o lectură specială, astfel încât nu-mi mai dădeam seama că e doar o lectură-transpunere. Așa ceva nu se naște oricând. Probabil de asta i-a și dat Dumnezeu atât de puține zile.

O jumătate de secol de teatru și film

•• La aproape 70 de ani, actrița a interpretat o mulțime de partituri pe scenă și pe peliculă. Irina Petrescu s-a născut pe 19 iunie 1941 și a debutat pe marele ecran la o vârstă fragedă, când nu visa la o carieră în slujba Thaliei. Totul a început la Restaurantul Continental, pe muzica Ioanei Radu. Regizorul Savel Stiopul a venit la masa la care se afla tânăra și l-a rugat pe tatăl acesteia să-i îngăduie să dea o probă ca să joace într-un film. Pelicula nu s-a mai făcut, dar regizorul Liviu Ciulei a văzut proba și astfel Irina Petrescu a ajuns să joace în „Valurile Dunării“. La 22 de ani, a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale“ din București, la clasa profesorilor Ion Șahighian și David Esrig. Sub bagheta lui Liviu Ciulei, care a descoperit-o, a interpretat roluri importante în spectacole din epoca de glorie a Teatrului Bulandra. A colaborat cu numeroși regizori importanți, printre care Valeriu Moisescu, Cătălina Buzoianu sau Alexandru Tocilescu. Este prezentă în distribuția a peste 25 de filme, printre care: „Străinul“, creația regizorului Mihai Iacob, „Duminică la ora 6“, regizat de Lucian Pintilie, „Diminețile unui băiat cuminte“, de Andrei Blaier, „O lumină la etajul 10“, regia Malvina Urșianu, sau „Răutăciosul adolescent“, de Gheorghe Vitanidis.

Astăzi o puteți vedea în spectacolele „Unchiul Vania“, de A.P. Cehov, în regia lui Yuriy Kordonskiy, „Căsătoria“, de Gogol, montare a aceluiași regizor, precum și în „Oblomov“, după I.A. Goncearov, regizat de Alexandru Tocilescu. Ambele spectacole fac parte din repertoriul Teatrului Bulandra. La Teatrul Metropolis, Irina Petrescu este de regăsit în distribuția producțiilor „Sfârșit de partidă“, de S. Beckett, pus în scenă de Alexandru Tocilescu, precum și în „Nebuna din Chaillot“, montare a piesei lui J. Giraudoux, semnată de Alice Barb. Cel mai recent rol în film a fost în „Misiunea directorului de resurse umane“, dramă regizată de Eran Riklis în 2010, coproducție Israel-Germania-Franța.

Rezolvă cazuri spectaculoase!

Din 1 iunie,
în fiecare miercuri

Colecția
Aventurile lui Sherlock Holmes
4 volume

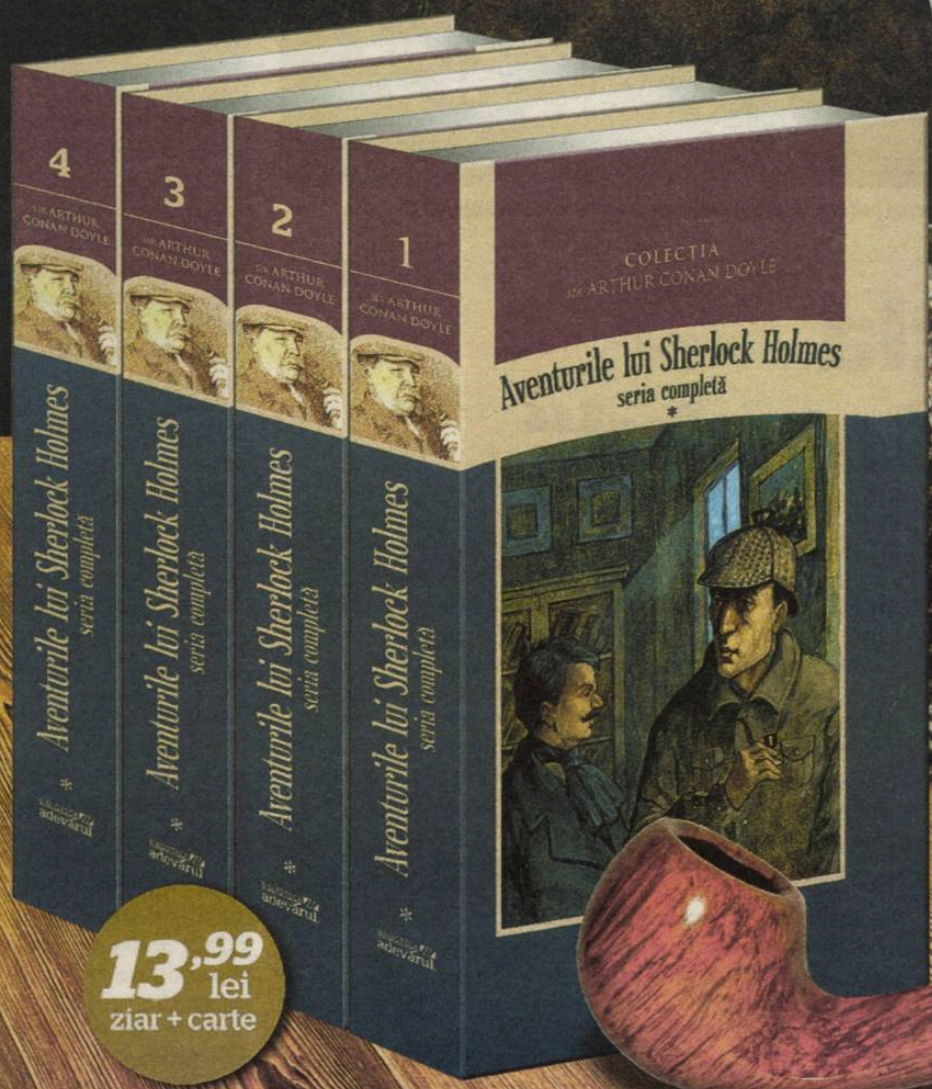

13,99 lei
ziar + carte

librăriile adevărul

Informații și abonamente
0800.800.111
(apel gratuit)

Cumpără online pe
www.adevarulshop.ro

ACUM ȘI ÎN REȚEAUA DE MAGAZINE MIC.RO

EXPERIMENT

Capodoperă a lui Van Gogh, restaurată în fața publicului

Noul exponat de la Muzeul de Artă din Cincinatti este un istoric de artă care, în timp real, restaurează tabloul „Arbust cu două personaje", al lui Vincent van Gogh

Per Knutas, restauratorul care se ocupă de recondiționarea picturii, a insistat ca microscopul său să fie conectat la un monitor, astfel încât vizitatorii să poată observa evoluția lucrării.

Oana Victoria Anghel

Restaurarea tabloului se va desfășura până la 31 iulie FOTO: AFP

Una dintre cele mai prețuite opere ale Muzeului de Artă din Cincinatti, „Arbust cu două personaje" al lui Van Gogh, pare a fi într-o stare bună. Totuși, Per Knutas, conservatorul-șef al instituției, nu este de aceeași părere. „Pentru mine, este foarte important să sporesc interesul pentru conservare. Oamenii doar se așteaptă ca tablourile să arate extraordinar. Dar în spatele picturii are loc un întreg proces", declară Knutas pentru ziarul „The Cincinatti Enquirer".

Restaurarea tabloului din 1890 al lui Vincent van Gogh se va desfășura până la 31 iulie, în fiecare săptămână, de marți până vineri, de la ora 14.00 până la 17.00, iar în lunile de vară, în prima și în ultima sâmbătă. Microscopul folosit de Per Knutas, același model utilizat în proceduri chirurgicale, este conectat la un televizor. Astfel, vizitatorii pot observa operațiunea minuțioasă.

REDAREA ASPECTULUI INIȚIAL

Născut în Suedia, Per Knutas a urmat cursuri de artă și conservare în Danemarca. Până acum doi ani, când a venit în Cincinatti, Ohio, a lucrat pentru Muzeul Guggenheim, în New York, și pentru Muzeul de Artă din Cleveland.

„Arbust cu două personaje" se află în posesia muzeului din 1967. În 1975, conservatorii instituției au folosit, după cum se practica pe atunci, ceară și rășină pentru a lipi o a doua pânză pe spatele originalului. Scopul căptușelii era de a proteja tabloul de umiditate și temperatură. Totuși, odată cu anii, ceara a intrat în pânză și s-a amestecat cu vopseaua. „Ascunde culorile pentru care Van Gogh era atât de faimos", declară Knutas.

Istoricul de artă intenționează să înlăture ceara, astfel încât culorile să capete intensitatea de la început. Per Knutas folosește mai întâi o pensulă fină, îmbibată în solvent, iar apoi un bețigaș de bambus pentru a nu deteriora vopseaua. De asemenea, va elimina și stratul protectiv de lac, aplicat tot de conservatorii din anii '70. Knutas susține că, deși lacul poate proteja un tablou, substanța alterează profunzimea culorilor. În plus, istoricul a descoperit că Van Gogh nu își lăcuia picturile.

CREAȚIA LUI VAN GOGH

„Arbust cu două personaje", realizat în 1890, este una dintre ultimele capodopere ale marelui impresionist, Vincent Van Gogh. Tabloul este opera preferată a vizitatorilor din muzeu. Conform unui sondaj din 2006, pictura lui van Gogh ocupă locul întâi, din colecția de 60.000 de opere ale Muzeului de Artă din Cincinatti. Deși s-a sinucis la vârsta de 37 de ani, artistul a realizat peste 2.000 de lucrări. Cunoscute pentru culorile aprinse folosite în tablourile sale și pentru impactul emoțional produs de acestea, picturile lui Van Gogh sunt printre cele mai scumpe opere de artă.

PUBLICITATE

La Paris, cu Andreea Marinescu

●● Andreea Marinescu a absolvit Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării din cadrul Universității București în urmă cu trei ani. De atunci a mai făcut un master, tot în domeniu, și s-a angajat la „Evenimentul zilei", unde a lucrat aproape doi ani, într-un departament despre care ar fi zis că nu i s-ar fi potrivit niciodată: Monden. După primul interviu cu creatoarea de modă spaniolă Agatha Ruiz de la Prada, și-a dat seama că-i place să stea de vorbă cu vedetele. De aproape un an lucrează la „Adevărul", în același domeniu. În concediu, îi place să călătorească peste mări și țări. Și reușește aproape de fiecare dată.

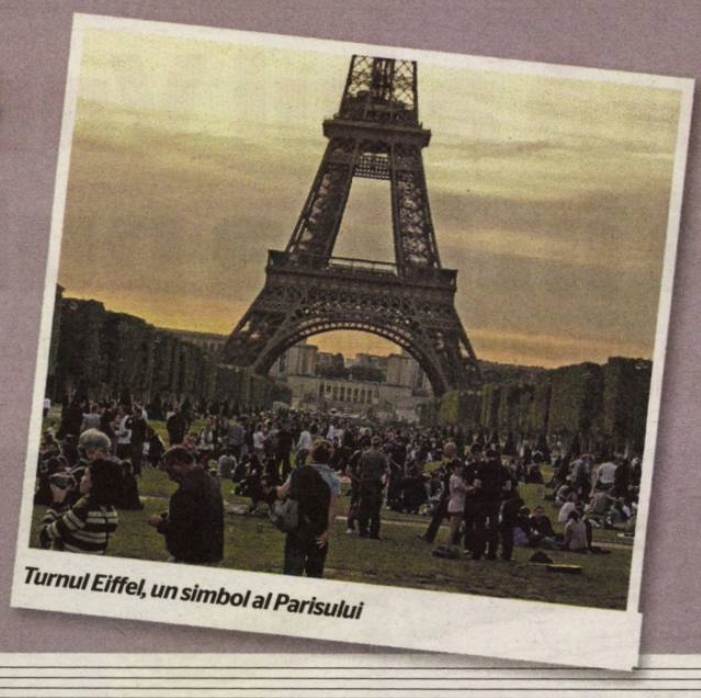

Turnul Eiffel, un simbol al Parisului

● **Cofetăria La Duree,** situată pe Bulevardul Champs Elysees, este renumită pentru celebrele prăjituri multicolore Macarons, care se vând într-un număr record de 15.000 de bucăți zilnic. Cofetăria a devenit celebră în 1930, după ce Pierre Desfontaines, nepotul proprietarului Louis-Ernest Ladurée, a inventat rețeta pentru Macarons.

● **Grădinile Tuileries,** create în 1564, din ordinul Caterinei de Medici, se întind din Place de la Concorde până la Palatul Luvru. Construite în stil italian, Grădinile Tuileries au șase alei pe longitudine și opt pe transversală, delimitând compartimentele rectangulare ce includ diferite plantații, arbori masivi, peluze și rânduri de flori.

● **Champs Elysees,** unul dintre cele mai faimoase și frumoase bulevarde din lume. Are o lungime de doi kilometri, de la Place de la Concorde și până la Place de Charles de Gaulle. Din secolul al XVIII-lea, devine o importantă arteră comercială, iar astăzi bulevardul este împânzit de o serie de mărci celebre, printre care Louis Vuitton, Cartier sau Gap.

Un Paris numai al meu

● Patru zile aici, pentru a patra oară. Și tot e dragoste între noi

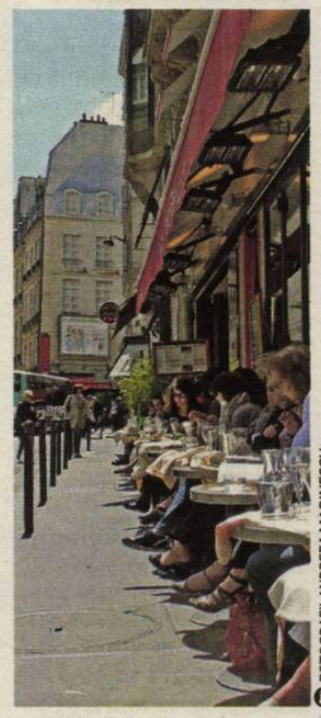

FOTOGRAFII: ANDREEA MARINESCU

Arcul de Triumf și tihna la care te îmbie cafenelele sunt emblemele dintotdeauna ale unui oraș fără egal și fără rival

Parisul te acaparează de cum îi inspiri prima oară aerul, rătăcit în mijlocul unei intersecții. Și-l simți în gălăgia braseriilor care-și întind mesele până-n stradă, în dezinvoltura femeilor lui frumoase, în paharele de vin roșu de pe malul Senei.

Andreea Marinescu

●● „În acele zile, Parisul era un oraș care corespundea bătăilor inimii mele. Viața mea nu putea exista altundeva decât pe străzile sale. Era suficient să mă plimb singur, la întâmplare, prin Paris și eram fericit", spunea, în 1985, scriitorul francez Patrick Modiano în „Quartier perdu", romanul despre orașul în care părinții săi, un evreu italian și o belgiancă, se întâlniseră pentru prima oară în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. 25 de ani mai târziu, gândurile lui Modiano aveau să fie înrămate în tăblițe colorate și purtate cu mândrie de metroul din Paris, întocmai cum tinerele parizience își poartă cu trufie tocurile înalte prin nisipul din Grădinile Tuileries. Și tot 25 de ani mai târziu, aveam să ajung pentru a patra oară la Paris.

Era luna mai și-un soare fericit. De fapt, în Parisul meu găsesc mereu soare. Un soare care te năucește de fiecare dată când cobori din avion, un soare care-ți ia ochii dacă-l privești cum se scaldă în Sena, și te umple de bucurie pentru că ai prins și de data asta vreme frumoasă. Paris în luna mai. Mai că nu-ți vine să crezi că ești aici și cotrobăi cu privirea liniile colorate de pe harta metroului.

E VINERI LA AMIAZĂ ȘI PARISUL FREAMĂTĂ

E vineri la amiază și Parisul freamătă. Femeile lui tinere își avântă cu nepăsare tocurile prin nisipul din parcuri, tinerii își butonează viața pe I-Phonuri între câteva stații de autobuz și întotdeauna un artist și vioara lui își dezbracă sufletul pentru oameni și câțiva euro la un colț de stradă. Și privind firescul acestor întâmplări îți aduci repede aminte că în Paris ți-e de ajuns s-o pornești bezmetic pe străzi, fără să fi găsit întâi hotelul unde te vei caza, Turnul Eiffel ori Bulevardul Champs Elysees. La fel ca în clișeu. La fel ca în gândurile lui Modiano.

Parisul te acaparează de cum îi inspiri prima oară aerul, rătăcit în mijlocul unei intersecții, neștiind încotro s-o apuci. Îl simți în emoția ultimei amintiri și a zilelor care urmează. Îl simți în gălăgia braseriilor care-și întind mesele până-n stradă, în dezinvoltura femeilor lui frumoase, în paharele de vin roșu de pe malul Senei ori în prânzul de pe scările Operei. Și-n câte altele: clătite cu unt și zahăr, magazinele Monoprix, bicicletele Velo cu coșuri mari în față, Place de la Concorde, negrii alergând după tine să-ți vândă turnuri de toate mărimile și culorile, fete cu tocuri de 15 cm pe scutere colorate, piața lui Amelie din Montmartre, cofetăria Laduree de pe Champs Elysees, mall-urile din La Defense.

GRĂDINILE LUXEMBOURG, UN TABLOU DE VAN GOGH

Parisul meu a zâmbit întruna acum câteva zile. A fost fericit pentru că a reușit să mă obosească încă o dată. Totul a început în Grădinile Luxembourg, care arată ca-n tabloul pictat de Van Gogh, cu alei perfecte și pomi înalți. În cel mai mare parc din Paris, construit mai bine de 300 de ani în urmă, mi-a făcut cadou un mic dejun întârziat, cu cornuri pufoase și suc de portocale. Și amintiri cu toți copiii lumii, care alergau în stânga și-n dreapta mea ca să-și mâne bărcuțele pe lacul improvizat. M-a dus apoi la Trocadero, pe o bancă, sub soare, vreo două ore. Între citatele poetului francez Paul Valery, inscripționate pe coloanele Palatului Chaillot de la Trocadero, și zecile de negrii care-și întind boccelele cu ochelari de soare, genți Louis Vuitton false și turnuri în miniatură, mai mulți turiști își caută norocul în zarurile unor români, la alba-neagra. Pe dealul de la Montmartre, unde Sf. Dionisie, primul episcop al Parisului, și-a găsit sfârșitul, ei doi au trecut pe lângă noi. Ea în rochie albastră, legată la ochi, el cu cravată roșie, emoționat. Și-n toată mulțimea de oameni, în fața Catedralei Sacre Coeur, el a întrebat-o. Ea a plâns și s-au sărutat. Apoi, Turnul. „Escaladat" anual de mai mult de 5 milioane de vizitatori, turnul, noaptea, e o artificie uriașă, care explodează în mii de luminițe albastre. E un spectacol gratuit, de care nu știi cum să te rupi ca să prinzi ultimul metrou. Tot noaptea, roata de la Moulin Rouge e ispititoare la fel ca o dansatoare de cabaret.

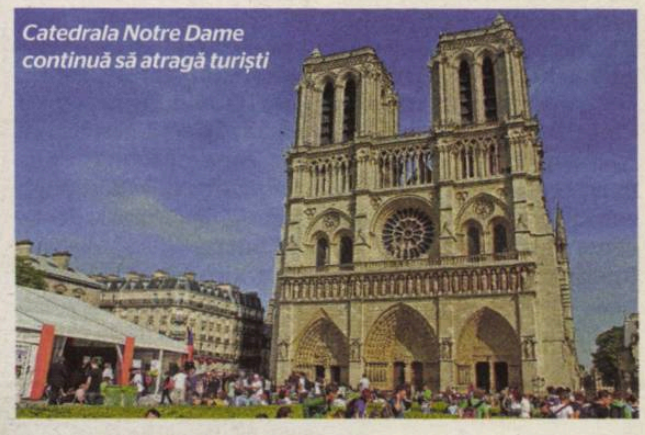

Catedrala Notre Dame continuă să atragă turiști

O SEARĂ LA DUREE

Altă dată, la Notre Dame, departe de agitația turiștilor, două bătrâne dansează vals cu tot cu porumbeii agățați de umeri. Sunt câteva zeci, preocupați mai degrabă de boabele de orez împrăștiate special pe pălăriile doamnelor decât de mișcarea din jur. Seara, la cofetăria „Ladure am mâncat Macarons umplute cu înghețată și mi-am dorit ca la 70 de ani să fim ca doi bătrânei englezi care-și terminau seara cu o sticlă de vin. Pe bateaux – mouche, mulatra cu gene lungi și strungăreață e ghid pentru o ultimă cursă. E frumoasă, deși uniforma largă nu-i descoperă bine picioarele lungi și decolteul tânăr. În engleză vorbește cu accent franțuzesc și, deși nu înțelegi nimic, nu te deranjează. Ce mai contează, când mergi fără țintă pe Sena și revezi în minte fotografii făcute de Robert Doiseanu cu mai bine de 50 de ani în urmă? În altă zi, nu-ți trebuie decât o jumătate de zi în Grădinile Tuileries și te-ntrebi dacă în Paris oamenii muncesc. Iar noaptea... Noaptea e mereu tânără, în mai, pe Champs Elysees. În Parisul meu, amintirea altor locuri se întunecă de fiecare dată. Poate pentru că pe străzile lui sunt mereu fericită. ⊗

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 15 iunie 2011
Anul XVIII, Nr. 1082, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Râsete și lacrimi

„Puls", noua carte a scriitorului Julian Barnes, conține 14 povestiri, mai vechi și mai noi, despre dragoste, dar și despre sentimentul înstrăinării.

CARTE ➔ PAGINA 6

Povestea „Psi-vestașului"

Parafrazându-l pe Llosa, regizorului **Ascanio Celestini (foto)** i se poate spune „Psi-vestașul", pentru că s-a documentat pentru un spectacol timp de trei ani în spitalele de psihiatrie din Italia.

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

O vară clasică la Varna

Mezzosoprana **Ruxandra Donose (foto)** va cânta pe 23 iunie la Varna Summer Fest, alături de Orchestra Națională Radio dirijată de Iurie Florea.

MUZICĂ ➔ PAGINA 10

O englezoaică la TIFF

Printre cei sărbătoriți la cea de-a zecea ediție a Festivalului Internațional de Film Transilvania (TIFF) de la Cluj-Napoca s-au aflat actrița britanică Jacqueline Bisset și regizorul Lucian Pintilie.

PAGINILE 8-9

Bruges, „Veneția Belgiei" PAGINA 16

5 948491 140155 06499

IERI ŞI AZI

Corpul, „sursă de înflorire“

Dana G. Ionescu

Ieri. În primul volum din monumentala lucrare „Istoria corpului”, coordonată de Alain Corbin, Jean-Jacques Courtine şi Georges Vigarello, citim: „Din secolul al XVI-lea, începe să-şi facă loc ideea potrivit căreia corpul trebuie menţinut sănătos şi protejat pentru o viaţă cât mai îndelungată. O dovedeşte înmulţirea tratatelor care glorifică în această perioadă corpul sănătos şi evitarea îmbătrânirii sale înainte de vreme. Noua aspiraţie a oamenilor de a-şi prelungi existenţa pământească nu poate fi separată de ideea că viaţa în lumea aceasta nu este neapărat o vale a lacrimilor, aşa cum susţin unele discursuri rigoriste. Acest optimism şi voinţa umană de a convinge soarta potrivnică stau la baza culturii urbane a Renaşterii. În acest context, corpul, departe de a fi un loc al pierzaniei, poate deveni o sursă de înflorire, lucru pe care îl exprimă, în felul ei, etica protestantă. Decuplarea vieţii de moartea urmată de Judecata de Apoi produce o ruptură esenţială în cultura occidentală. (...) Pentru protestanţi, important este să i se dea celui sau celei care se află în situaţie critică mijloacele de a-şi depăşi problemele şi de a-şi învinge angoasele, de a-şi accepta soarta, dar nu pentru a abandona partida, ci, dimpotrivă, pentru a învăţa să devină stăpân(ă) pe sine şi, în felul acesta, să se autodepăşească. Pietatea şi lupta împotriva vitregiilor sorţii şi a suferinţei devin o practică dătătoare de forţă. În această perspectivă, corpul nu este nici devalorizat, nici constrâns în mod abuziv. A-i aduce alinare şi a-l vindeca în caz de boală constituie un obiectiv nobil: sănătatea, absenţa suferinţelor fizice sau morale sunt condiţii necesare pentru înflorirea persoanei. Este o poziţie diametral opusă celei din discursul autorităţilor catolice, care insistă atât de mult pe natura nefericită a fiinţei create. O dovedeşte exemplul femeii în durerile facerii, ale cărei suferinţe sunt prezentate de Biserică drept preţul ce trebuie plătit pentru păcatul Evei“.

Azi. Un optimism hrănit de evoluţia ştiinţei şi a tehnologiei din ultimele secole, precum şi o „voinţă umană” aproape universal răspândită stau şi la baza culturii urbane contemporane. Aceasta este, însă, numai parţial determinată de apartenenţa la o anumită religie. Europa şi America mileniului III constituie spaţiul predilent al unor oameni pentru care sănătatea şi aspectul corpului au devenit ele însele un fel de religie, iar autodepăşirea (inclusiv cea care ar implica sfidarea legilor biologiei) s-a transformat în scop general, indiferent de religia îmbrăţişată. Grija pentru trup a devenit, pentru trăitorii din secolul XXI, o obsesie. Dovezile există la tot pasul – de la chirurgia estetică, din ce în ce mai solicitată, şi de la practicarea în scop medical şi estetic a exerciţiului fizic la milioane de volume despre „cum să-ţi menţii sănătatea“, „cum să arăţi bine fără să apelezi la minunile chirurgiei“, „cum să ai un ten perfect“, cum să.... Iată câteva titluri dintre sutele publicate în România ultimilor ani şi achiziţionate de un număr remarcabil de cititori care caută leacuri: „Să îmbătrânim sănătos – cum să-ţi păstrezi tinereţea fizică şi spirituală“, „Planul sănătăţii perfecte. Programul alimentar care vă menţine suplu“, „Secretele longevităţii. Ghid de terapie naturistă“, „Arată cu 10 ani mai tânără“.

Literatura practică se numără printre genurile cele mai consumate de un public animat, în mod paradoxal, de dorinţa încrâncenată de a ieşi în lume şi de a funcţiona în societate într-o anumită formă, cea standardizată de mass-media şi acceptată fără discernământ de „omul recent“. Trupul arătos reprezintă nu numai o „cheie a succesului“, ci chiar o imagine generalizată a acestuia. Calea spre „înflorirea persoanei“, cum se spune în pasajul citat, nu mai este de mult doar „absenţa suferinţelor fizice şi morale“. În efortul natural de a se integra armonios într-o societate care nu dezminte forţa imaginii-standard, deşi este o expresie a diversităţii, contemporanul, indiferent de Dumnezeul în care crede sau nu, are nevoie de mult mai mult. Jucând după reguliile lumii în care trăieşte, trebuie să-şi confecţioneze o imagine care să se ridice la un standard. Impus din exterior, acesta ajunge să fie autoimpus. Standardul nu iubeşte cearcănele, de exemplu. Prin urmare, fiecare alege să le arate sau ba. Cei mai mulţi preferă prima variantă.

IN MEMORIAM

Mircea Iorgulescu, „firescul ca excepţie“

Criticul literar Mircea Iorgulescu, fost coordonator al redacţiei române a Radio France Internationale (RFI), a murit săptămâna trecută, la vârsta de 67 de ani, fiind înmormântat la Paris. Criticul, care a lăsat în urma sa cărţi esenţiale – „Firescul ca excepţie“ (1979), „Critica şi angajare“ (1981), „Ceara şi Sigiliul“ (1982), „Prezent“ (1985), „Spre alt Istrati“ (1986), „Marea trăncăneală. Eseu despre lumea lui Caragiale“ (1988) – a murit în urma unui cancer de care suferea de multă vreme.

Mircea Iorgulescu, născut în 23 august 1943, la Valea Călugărească, judeţul Prahova, a absolvit Facultatea de Limba şi literatura română a Universităţii Bucureşti în 1966, după care a fost redactor la ziarele „Munca“ şi „România literară“. Criticul s-a stabilit la Paris în 1989, făcând jurnalism radiofonic la Radio France Internationale (RFI) şi Radio Europa Liberă. De asemenea, a fost corespondent, redactor şi director adjunct al Serviciului românesc al postului Europa Liberă, între 1996 – 1999.

A debutat publicistic în 1964 în revista „Albina“, iar în 1974 a debutat şi editorial cu „Rondul de noapte“, editat de Cartea Românească. Pentru volumul „Scriitori tineri contemporani“ a fost premiat de Uniunea Scriitorilor în 1978, iar pentru „Ceara şi sigiliul“ a fost distins cu Premiul Academiei Române în 1982.

DESPRE ISTRATI, VAGABONDUL ROMÂN

Despre Panait Istrati, Mircea Iorgulescu spunea că „a contrariat, a stânjenit, a sfidat, a contestat. Şi a fost, desigur!, transformat într-un caz: «cazul» Istrati, de mare notorietate în anii '30. Acestui vagabond român, acestui hoinar din Balcani i-a fost dat să fie una dintre marile conştiinţe literare ale epocii lui, una dintre marile conştiinţe europene ale timpului său. Biografia şi opera lui, iluminate de cultul libertăţii, sunt străbătute de flacăra unei revolte necruţătoare, radicale, sistematice şi extrem de lucide, în acelaşi timp intens pasională, dezlănţuită paroxistic“.

În „Marea trăncăneală. Eseu despre lumea lui Caragiale“ (1988), Mircea Iorgulescu subliniază că ocupaţia cea mai răspândită în lumea lui Caragiale e statul de vobă. „Au, n-au treabă, aceşti oameni abia aşteaptă un prilej ori un pretext să înceapă «o discuţiune», de obicei una «foarte animată» şi mai întotdeauna mai prelungită. De fapt, treaba lor nici nu este alta. Vorbitul este chiar viaţa lor. (...) Şi vorbesc. Trăncănesc, flecăresc, pălăvrăgesc, sporovăiesc, bat câmpii. Delirează. Strigă, spumegă, ţipă, scrâşnesc, se văicăresc, bârfesc, ameninţă, apostrofează, ridiculizează, protestează, colportează, comentează, «tachinează». Vorbesc la nesfârşit, dezlănţuit, incoerent, dezarticulat, aberant, nebuneşte, fără să spună, cel mai adesea, nimic, dar mereu cu o energie inepuizabilă. Parcă sunt disperaţi; poate chiar sunt, fără s-o spună; (...) Devenind brusc tăcută, probabil că lumea lui Caragiale s-ar sufoca, iar în absenţa grosului fum de cuvinte, în absenţa norilor de vorbe, ilarianta ei imagine ar căpăta, limpezindu-se, un atroce aspect apocaliptic“.

Mircea Iorgulescu (1943 - 2011)

În 2001 a alcătuit volumul de corespondenţă „Florin Mugur – Scrisori de la capătul zilelor“, dar a îngrijit şi ediţii din Dinicu Golescu, C. Dobrogeanu-Gherea şi Panait Istrati. De asemenea, a realizat antologiile „C. Dobrogeanu-Gherea interpretat de... “ (1975) şi „Arhipelag. Proză scurtă contemporană“ (1981). A colaborat la publicaţii precum „România literară“, „Luceafărul“, „Ramuri“, „Ateneu“, „Convorbiri literare“, „Tribuna“, „Tomis“, „Dilema“, „22“, „Cultura“. Un volum din emisiunile de convorbiri culturale de la Radio Europa Liberă a apărut în 2006, sub titlul „Convorbiri la sfârşit de secol“. **Simona Chiţan**

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ŞEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACŢIA: Simona Chiţan, Dan Boicea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenţi: Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuţ Sociu, Oltea Şerban-Părău

Adresă: Bucureşti, Şos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-Bucureşti

DOCUMENT

America la început de secol XX

„Trilogia SUA", cea mai importantă operă a lui John Dos Passos, un „clasic al modernității", a apărut într-o nouă ediție românească

Seria este alcătuită din romanele „Paralela 42" (1930), „Nouă sute nouăsprezece" (1932) și „Marile afaceri" (1936), retipărite acum în traducerea semnată de Radu Lupan, publicată pentru prima dată în 1968.

Ionela Roșu
ionela.rosu@adevarul.ro

Apreciat de Norman Mailer și de E.L. Doctorow, fapt deloc surprinzător dacă ne gândim la literatura practicată de cei doi prozatori americani de forță, dar și de un spirit ca Jean-Paul Sartre, „Trilogia SUA" este o lectură obligatorie pentru americani, care studiază la școală scrierile lui John Dos Passos. În literatura canonică din America secolului XX, seria ocupă un loc sigur. Această poziție stabilă printre clasicii modernității de peste Ocean și-a câștigat-o, de-a lungul timpului, grație unor atribute hotărâtoare: în primul rând, scriitura novatoare la momentul 1930, care propunea o originală structură-hibrid, și în al doilea rând faptul că America este adevăratul protagonist al acestei ficțiuni care se desparte iremediabil de cutumele și convențiile epuizate ale romanului.

DISCONTINUITATE ȘI DEZORIENTARE

Trilogia lui John Dos Passos, care în 1925 își cucerise comparioții cu „Manhattan Transfer", un roman de success, tradus în limba română mult prea târziu, este, de fapt, o incursiune fără egal într-un paradis în destrămare, într-un ținut sfâșiat de contradicții, care nu mai încape în vechile tipare sociate și se află în căutarea unei noi orânduiri, adaptate unei istorii care avansează mult prea repede pentru a fi descifrată de cei care o trăiesc. „O viziune a unei lumi lipsite de o perspectivă umană coerentă, dominată de incompatibilitatea dintre evoluția social istorică în permanentă și rapidă schimbare, discontinuă, fragmentară, și năzuința spre continuitate a existenței individuale", iată cum descria traducătorul Radu Lupan, în prefața volumului „Paralela 42", imaginea care se articulează în trilogie.

Imaginea deloc încurajatoare a „țării tuturor posibilităților" se conturează din povești și secvențe centrate în jurul unor personaje ca jurnalista militantă Mary French, actrița aspirantă la glorie Margo Dowling, marinarul Joe Williams, gurul în relații publice J. Ward Moorehouse și asistenta lui. Însă toate acestea și multe altele sunt doar niște instrumente, și nicidecum obiectul reflecției în care se constituie proza lui Dos Passos. Personajele funcționează ca „proptele" la care autorul recurge pentru a pune sub lupă personajul America față cu istoria, deci inclusiv cu prezentul, având simplul rol de cale de acces la contradicțiile și eșecurile unei Americi dezorientate.

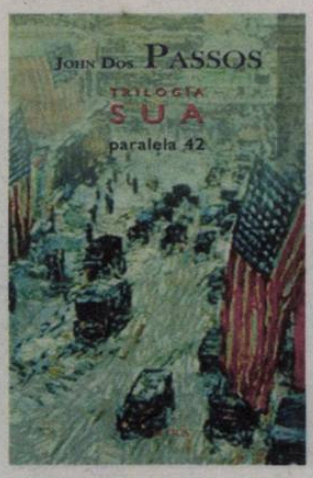

TEHNICĂ EXPERIMENTALĂ

Prin urmare, cititorii dornici de poveste în primul rând nu vor găsi în „Trilogia SUA" mari motive de satisfacție. Cei care caută să se întoarcă la SUA primelor trei decenii din secolul trecut, la specificul unei epoci deloc liniștite, dar și la o proză îndrăzneață, solicitantă, variată stilisic, vor găsi în seria lui Dos Passos, pe care Normal Mailer o considera o concretizare fericită a ideii de „marele roman american", și un document semnificativ, și o sursă care a însemnat mult pentru proza postmodernității americane.

Tehnica experimentală pusă la lucru în cele trei volume combină, de fapt, patru tipuri de text: secvențe în care naratorul urmărește mai multe personaje, alături de colaje alcătuite din extrase de ziar și din texte ale unor cântece la modă, mici secvențe biografice care au în prim-plan personalități publice ca Henry Ford sau Woodrow Wilson, precum și fragmente autobiografice, în care apelează la fluxul conștiinței, tehnică folosită deja de cei mai importanți prozatori europeni ai primei jumătăți de secol.

Info

„Trilogia SUA":
„Paralela 42", „Nouă sute nouăsprezece" și **„Marile afaceri"**
Traducător: Radu Lupan
Editura: Nemira
Preț: „Paralela 42" - 49,90 lei, „Nouă sute nouăsprezece" - în curs de apariție, preț neprecizat, „Marile afaceri" - 49,90 lei

Scriitorul american John Dos Passos, membru al „Generației Pierdute"

John Dos Passos, artist plastic

Reprezentant al „Generației Pierdute", prieten cu spirite importante ale epocii, printre care și cu Ernest Hemingway, de care aveau să-l despartă mai târziu convingerile politice, John Dos Passos s-a impus ca scriitor în 1925, cu „Manhattan Transfer", roman-icon despre New York. Un aspect interesant al biografiei sale este activitatea în sfera artelor plastice, care nu i-a adus însă prețuirea în posteritate. John Dos Passos a studiat arta în tinerețe și și-a ilustrat multe dintre propriile cărți. În stilul etalat de lucrările sale se întâlneau, susțin specialiștii, elemente de impresionism, expresionism și cubism. Prima sa expoziție de pictură a avut loc înainte ca tânărul să câștige recunoașterea criticilor literari pentru scrierile sale, mai exact în 1922, la National Arts Club din New York. În aceeași perioadă, a creat și afișe pentru un teatru newyorkez care promova noua dramaturgie și a realizat chiar și decoruri pentru unele spectacole produse de această instituție. Dos Passos a pictat, de fapt, toată viața, chiar dacă a fost considerat un artist minor. A călătorit intens și ecourile experiențelor desfășurate pe tărâmuri străine sunt prezente în pictura lui. Străduțele și cafenelele Parisului, pe care le-a colindat în compania amicilor Ernest Hemingway și Blaise Cendrars, se reflectă în multe dintre lucrările pe care le-a semnat. În ultima parte a vieții, în plastica lui a dominat interesul pentru peisagistică și mai ales pentru priveliștile din apropierea locuințelor sale din Virginia și Maine.

TEATRUL CA LUME

Ritmul umorului

„Nevestele vesele din Windsor", spectacolul regizat de Alexandru Tocilescu la Teatrul Metropolis din București, este o lecție de efort și de entuziasm pragmatic

Muzica lui Nicu Alifantis este ca o scânteie care aprinde talentul celor 20 de actori. Se cântă live, se dansează drăcește, se râde vârtos.

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

Mariana Dănescu (stânga), Adriana Trandafir și Crina Mureșan, în spectacolul de la Metropolis
FOTO: TEATRUL METROPOLIS

●● După audiții dure, Alexandru Tocilescu a alcătuit o distribuție funcțională, care recondiționează un succes de casă al Teatrului Tineretului Piatra Neamț, din 1978. Anul trecut, după ce a ascultat muzica lui Alifantis, niciodată imprimată pe disc sau difuzată la radio și îngrozit de ideea că acele compoziții s-ar putea pierde pentru totdeauna, Alexandru Tocilescu a trecut la acțiune și a făcut un plan de bătaie.

A lucrat mult mai relaxat, pentru că acum spectacolul nu mai trebuie să lupte cu sistemul și cu ștampilele pe care tot felul de secretărași de partid i le-au pus atunci: „decadent", „sfidător", „dăunător". Astăzi, rock'n'roll-ul nu mai duce tinerii pe drumuri de pierzanie. Spectacolul „Nevestele vesele din Windsor", ediția 2011, are chiar un aer original-arhaic, aducând în prezent ceva din idealismul vremurilor la care a fost făcut. De fapt, nu este o nouă concepție, ci o formă mult mai apropiată de viziunea regizorului: cu o trupă de muzicieni pe scenă (Byron), cu muzică live, „cu o cantitate de viață mai mare decât a avut", după cum spunea însuși regizorul.

Info
Teatrul Metropolis, București
Nevestele vesele din Windsor
de William Shakespeare
Regia: Alexandru Tocilescu
Cu: Lucian Iancu, George Ivașcu, Crina Mureșan, Adriana Trandafir, Mariana Dănescu, Ion Grosu, Gelu Nițu
Muzica: Nicu Alifantis
●●●●●

CONCESIILE LUI TOCILESCU

Alexandru Tocilescu a pus accentul acum mai mult pe scenele în care se cântă și se dansează decât pe momentele de teatru propriu-zis. Supapele sunt eliberate în secvențele de teatru, iar oala e sub presiune în scenele de dans grupat, coregrafiate la milimetru de Felicia Dalu. Coregrafa a știut să folosească fiecare bucățică de scenă, ca un designer de top care îți face mobilierul la comandă într-o garsonieră, iar 20 de actori pe o scenă atât de mică, precum e cea a Teatrului Metropolis, nu par ridicoli, ba, mai mult, dau senzația că le mai și rămâne spațiu de desfășurare.

Nu asistăm la momente memorabile de teatru sau la secvențe poetice, ca în „Casa Zoikăi" sau în „Elizaveta Bam". Narațiunea e, mai degrabă, formală. Modul direct, un pic grăbit de a spune povestea, constituie scheletul firav pe care se adaugă adevărata carne - muzica inspirată a lui Alifantis și performance-urile artiștilor.

Tocilescu lasă impresia că nu dorește să eclipseze/saboteze prin discurs estetic prea accentuat potențialul refrenelor memorabile inventate de Nicu Alifantis. Înțepăturile lui ironice sunt mult mai discrete și mai camuflate.

ÎNFLĂCĂRARE ȘI PLICTIS

Trupa, bine coagulată, oferă momente de real spectacol, dar sunt și mici pierderi de entuziasm și reglaje încă nefăcute. Lucian Iancu are probleme să facă din Falstaff un personaj impunător, schițându-i, doar, câteva trăsături și nu excelează nici la capitolul „voce", Crina Mureșan pare uneori blazată/în expectativă și se dezlănțuie cu adevărat doar atunci când se simte împinsă de muzică, Adriana Trandafir are o energie contagioasă, care o propulsează în prim-plan, de la început până la sfârșit, iar George Ivașcu e super-amuzant, ludic și inspirat prin modul în care își ridiculizează personajul.

„Nevestele vesele din Windsor" este un spectacol dinamic, generos, o construcție de anvergură în condiții nu total prielnice, un spectacol făcut în joacă, dar cu mare seriozitate. ●

adevarul.ro
Trailerul spectacolului

DE IERI
SADA THOMPSON

Au interpretat rolul lui Winnie, în „Ce zile frumoase!", de Samuel Beckett.

Ionuț Socio

●● Sada Thompson a debutat în 1953 în spectacolul-lectură „Under Milk Wood", scris și regizat de poetul galez Dylan Thomas. „Dylan Thomas era un om foarte amabil și prietenos, dar repetițiile cu el erau mereu la fel: după prima lectură a textului, Dylan striga: «Perfect! Hai să ieșim la o bere»", spunea actrița americană într-un interviu. „Întotdeauna mai e ceva de făcut la construcția unui personaj. Teatrul e o experiență umană, înainte de orice altceva. Nimic nu e definitiv în această meserie. Crearea unui rol e un proces continuu. Și dacă la începutul carierei eram fascinată de teatru, dar foarte confuză, mai târziu am înțeles cât de complexă e această meserie". Actorul William Anton spunea că „atunci când ești înconjurat de artiști ca Sada Thompson, ești mereu tensionat pentru că ești conștient că mai ai mult de muncit pentru a atinge nivelul lor. E frustrant și stimulant în același timp". ●

DE AZI
RUTH MALECZECH

●● După ce a studiat o vreme cu Grotowski și a fost actriță în Paris, Ruth Maleczech a hotărât să se întoarcă în New York și să înființeze împreună cu alți artiști trupa Mabou Mines. „După câțiva ani petrecuți în Europa, m-am întrebat: «Cui mă adresez, care e publicul meu?». Atunci am decis că trebuie să mă întorc. Mi-e era frică să nu ajung să fac teatru doar ca pe o activitate alternativă de weekend sau între alte joburi. Voiam să câștig destul cât să trăiesc din teatru și să nu fac nimic altceva. Și trebuia să fac asta în engleză". „Toată lumea are libertatea să facă ce vrea la Mabou Mines. Dacă unul dintre noi nu vrea să joace într-un anumit spectacol, poate să refuze; iar dacă cineva vrea să se implice în proiectele altor teatre, e liber s-o facă. La început am crezut că asta va eroda identitatea trupei, dar se pare că a fost exact invers", spunea Ruth Maleczech într-un interviu. ●

PE SCURT

NEW YORK

Câștigătorii Premiilor Tony

●● Musicalul „The Book of Mormon", scris de creatorii serialului „South Park", a fost marele câștigător la Premiile Tony, adjudecându-și nouă trofee, din cele 14 categorii la care fusese nominalizat. Satira scrisă de Matt Stone și Trey Parker, alături de Robert Lopez, prezintă povestea a doi tineri misionari mormoni într-un sat din Uganda. Piesa „War Horse", o producție de anvergură, a obținut cinci trofee, printre care pentru cea mai bună piesă și cea mai bună regie a unei piese de teatru. Mark Rylance („Jerusalem") și **Frances McDormand (foto)** („Good People") au câștigat premiile de interpretare într-un rol principal într-o piesă de teatru. Premiile Tony sunt considerate echivalentul în teatru al Oscarurilor și recompensează cele mai bune piese și musicaluri de pe Broadway. ●

FĂLTICENI

Draga Olteanu Matei evaluează tinerii

●● Actrița **Draga Olteanu Matei (foto)** va prezida juriul primei ediții a Festivalului de Teatru pentru Tineret „Grigore Vasiliu Birlic", ce va avea loc la Fălticeni, în perioada 15 - 17 iunie (preselecția județeană) și 1 - 4 septembrie (finala internațională). În prima etapă a festivalului - 15-17 iunie -, vor mai fi prezente personalități precum actorul Eusebiu Ștefănescu, cantautoarea Maria Gheorghiu, care vor prezenta un spectacol omagial „Eminescu", Catrinel Dumitrescu și Carmen Trocan de la Teatrul Nottara din Capitală, care vor juca în spectacolul „Doamna și specialistul", prezentat de Compania Teatrală Bucovina, și studenți de la UNATC „Ion Luca Caragiale" din București, care vor prezenta piesa „Șantaj" de Ludmila Razumovskaia. ●

CINEMA SCOP

Doamna și sindicalistul

● Peliculele lui François Ozon, un cineast prolific, sunt eclectice și imprevizibile

Cineastul, care a dat cinema-ului galic unele dintre cele mai memorabile eroine ale ultimilor ani, revine pe ecrane cu „Potiche".

Anca Grădinariu

Farmecul filmului le datorează mult actorilor Catherine Deneuve, Judith Godrèche și Gérard Depardieu

●● Filmele lui Ozon au lucruri comune: dragostea pentru un cinema viu și stilizat și roluri feminine puternice pentru divele franceze (pe care a declarat că le vede ca pe niște versiuni feminine ale sale).

În „Potiche", o comedie bulevardieră într-o paletă pastel, ușoară ca o pană, adună un casting *fou*: Deneuve și Depardieu, Fabrice Luchini, Karin Viard, Judith Godrèche și Jérémie Renier.

ÎN FRANȚA PROVINCIALĂ

Ne aflăm în 1977 (și ca stil, și „de facto"), în Franța provincială. Suzanne Pujol (La Deneuve) este o nevastă/trofeu („potiche", în franceză), resemnată cu rolul ei de gospodină docilă, alături de Robert, soț și director de fabrică despotic. Însă, atunci când muncitorii intră în grevă și îl iau ostatic pe Robert, Suzanne decide, pentru prima oară în viață, să preia controlul afacerii. Evident, această inversare de rol dă peste cap statusquo-ul familial: urmează haos, o dragoste reaprinsă și declarații feministe.

Ozon, care se inspiră foarte liber dintr-o piesă cu același titlu, regizează pelicula ca pe comedie bulevardieră despre bătălia dintre sexe și clase, căreia îi dă deliberat un aer camp-demodat, ironic, dar și nostalgic. Glazura retro-kitsch ascunde și un romance între Depardieu, un sindicalist comunist, și Deneuve, burgheza readusă la viața; nu prima dată când cineastul are curaj să pună în scenă un amor la o vârstă tomnatică, unul nemelancolic, ci revigorant (există și un moment coregrafic delicios între cele două legende care se amuză, evident, să joace din nou împreună).

FĂRĂ MIZĂ

„Potiche" e un film fără miză, însă infuzat la fiecare cadru de plăcere și de ludic. Superbe sunt și scenografia, ce recreează impecabil epoca, coloana sonoră și costumele. E clar că sutem într-o parodie plină de afecțiune a anilor '70 și regizorul desăvârșește această confecție puternic stilizată folosind split screenul și culorile saturate, ceea ce ne reamintește atât de vechile melodrame hollywoodiene, cât și de operele marelui Jacques Demy (în special de „Umbrelele din Cherbourg", care o avea în rolul principal pe o foarte tânără Deneuve). Dar, oricât de spumoși ar fi marii Luchini, Ward sau Depardieu (enorm, în toate sensurile), acesta este, fără discuție, filmul lui Deneuve, pe care o descoperim surprinzător de amuzantă. Fără ea, tot acest balon de săpun colorat, ușor autoindulgent, s-ar fi dezumflat repede. Actrița e un spectacol în sine (mai ales în climaxul final, unde și cântă), iar personajul ei dă la iveală multe încăperi tăinuite într-un film unicameral. „Potiche" este o intrare „minoră" în filmografia lui Ozon, dar are un farmec irezistibil. ●

Info

„Potiche" – Femeia la putere
Regia: François Ozon
Cu: Catherine Deneuve, Gérard Depardieu, Fabrice Luchini, Karin Viard, Judith Godrèche, Jérémie Renier

●●●●●

PE SCURT

BUCUREȘTI

10.000 de euro pentru cel mai bun scenariu

●● Asociația culturală Secvențe, în parteneriat cu Saga Film, organizează prima ediție a atelierului de scenaristică „Secvențe". Până pe 20 iulie, toți cei care au scris un scenariu de lungmetraj au șansa să-l înscrie la atelier și să câștige 10.000 de euro. Vor fi selectați opt participanți, care, sub îndrumarea tutorilor **Răzvan Rădulescu (foto)** și Alex Baciu, vor lucra la analizarea, rescrierea și finalizarea acestor scenarii. Mai multe detalii despre înscriere și regulamentul complet pot fi găsite pe site-ul *www.atelierulsecvente.ro*. ●

DRĂGĂȘANI

Un nou cinematograf modern

●● Asociația Film România a deschis la Drăgășani cinematograful EuroCinema. Astfel, rețeaua EuroCinema are trei cinematografe cu patru săli: EuroCinema Tinerimea Română București, EuroCinema Silver Mall Vaslui (două săli) și EuroCinema Drăgășani. EuroCinema Drăgășani este fostul cinematograf Progresul, care a fost preluat în urmă cu trei ani de Primăria Drăgășani de la Româniafilm. Clădirea a fost reabilitată și modernizată. Până la sfârșitul anului, sala va fi dotată și cu aparatură digitală și 3D. ●

PUBLICITATE

Contează ce citești, dar contează și cum

Aplicație compatibilă cu toate modelele de iPhone, special adaptată pentru retina display.

Folosește QR codul pentru acces direct în iPhone App Store

Available on the iPhone App Store

Aplicațiile Adevărul pentru iPhone și iPad sunt disponibile în iTunes App Store la 0,79 €.

FEED BOOK

Râsete și lacrimi

Noua carte a lui Julian Barnes este un volum cu 14 povestiri, mai vechi și mai noi

Primele texte din „Puls" sunt povești de dragoste ale diferenței și înstrăinării, pentru ca următoarele să se concentreze pe tema simțurilor.

Marius Chivu
marius.chivu@adevarul.ro

●● Un fragment dintr-o scenă erotică à la Julian Barnes:

„După ce Janice și cu mine-am început să fim împreună, ne duceam glonț la ea acasă deîndată ce terminam de alergat. Îmi spunea să-mi scot tenișii și șosetele, și să mă-ntind pe pat, cât timp ea făcea repede un duș. Știind ce-avea să urmeze, de obicei aveam deja o umflătură-n chiloți când ea reapărea, înfășurată într-un prosop. Știți șmecheria pe care-o fac majoritatea femeilor, care-și înfășoară prosopul chiar deasupra sânilor, înnodându-l în așa fel încât să stea? Ei bine, Janice avea altă șmecherie: se înfășura cu prosopul chiar sub sâni. «Ia uite ce-am în pat», spunea ea, cu un început de zâmbet. «Ce-i cu fiara asta nesătulă la mine-n pat?» Nimeni nu-mi mai spusese așa, și sunt la fel de lingușibil ca oricine. Pe urmă îngenunchea pe pat și se prefăcea că mă cercetează. «Ce fiară mare și asudată avem aici». Mă prindea de pulă prin chiloți și-ncepea să mă adulmece, întâi fruntea, apoi gâtul, pe urmă subsuorile, iar după aceea-mi ridica maioul și se pornea să-mi lingă pieptul și să mi-l înfioare cu răsuflarea ei, ținându-mă mai departe de pulă. Când s-a întâmplat pentru prima oară, am terminat instantaneu. Cu timpul, m-am obișnuit să mă țin. Și chestia era că nu mirosea doar a duș. Își dădea cu parfum pe sâni și mi-i ținea în dreptul feței. «Uite-ți mostrele gratuite», îmi spunea. Pe urmă se lăsa jos, până când un sfârc îmi gâdila vârful nasului, și mă tachina făcându-mă să ghicesc numele parfumului. Nu știam niciodată răspunsul, dar eram oricum în paradis, așa că de obicei inventam o marcă șugubeață. Chanel 69, ceva de genul ăsta..."

Scriitorul Julian Barnes, un maestru al umorului și al tristeții

FOTO: CORBIS SYGMA

EROS & THANATOS

Volumul își împarte povestirile în două secțiuni: primele sunt, în general, povești de dragoste ale diferenței și ale înstrăinării, scrise uneori cu mult umor (Julian Barnes este unul dintre cei mai rafinați scriitori comici contemporani), pentru ca următoarele povești, tot de dragoste (cu excepția de rigoare), să se concentreze pe tema simțurilor care-i apropie sau desparte pe oameni/cei doi parteneri. În povestirea „Vânt dinspre est", un britanic divorțat începe o relație, mai degrabă banală, cu o imigrantă despre care nu știe mai nimic și care nu vrea să-și povestească trecutul, relație care se destramă când el face câteva investigații. În „Linii ale căsniciei", un proaspăt și îndurerat văduv vizitează insula unde petrecuse vacanțe fericite cu soția lui numai pentru a descoperi că, de fapt, absența ei nu va putea fi niciodată surmontată de niciun exercițiu al rememorării și că doliul, departe de a fi îmblânzit, este abia la început. (Julian Barnes însuși a rămas văduv, în timpul scrierii acestei cărți, după o căsătorie fericită care a durat trei decenii). Între aceste povestiri ale sfârșitului, texte precum „În pat cu John Updike" sau seria de patru părți din „Acasă la Phil și Joanna", toate foarte orale, scrise sub forma unor lungi dialoguri (rupte parcă din volumul „Love etc."), vin să tempereze emoțiile eșecului și ale despărțirii și oferă o lectură plină de frivolitate și umor scoțând în față câteva personaje (scriitori sau oameni cultivați din clasa de mijloc) adorabile în felul în care se raportează la dragoste și la sex. Tonul și abordările narative se schimbă din nou în partea secundă, unde povestirile despre simțurile care-i apropie sau care-i despart pe oameni sunt abordate cu mare tandrețe și simț al contrastelor, pe măsura subiectelor (un pictor surdomut rătăcit într-o lume a vanității și a deșertăciunii personale, un revoluționar își spionează cu un telescop tânăra și infidela soție etc.) Capodopera volumului este însă povestirea omonimă (parcă o ilustrare ficțională a eseului „Nimicul de temut"), unde un recent divorțat fiu se întoarce în casa natală pentru a fi alături de mama aflată în ultimele luni de viață. Tatăl său și-a pierdut simțul olfactiv și povestirea se construiește în jurul a ceea ce înseamnă perturbarea intimității dintre oameni și intruziunea treptată a morții.

Julian Barnes este un scriitor a cărui inteligență se vede tocmai în felul în care surprinde astfel de scene ale comediei erotice umane, în paralel cu drama condiției de a fi martorul umil și neajutorat al morții. Un scriitor care te face să râzi cu lacrimi cu aceeași ușurință cu care te îndreaptă spre potecile emoției triste și ale disperării. Fiecare povestire a lui îți schimbă pulsul. ⊗

Info

Julian Barnes,
„Puls", traducere de Radu Paraschivescu, 2011.
Editura: Nemira

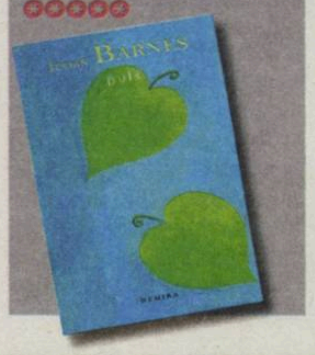

PE SCURT

NEW YORK

Norman Manea, la 75 de ani

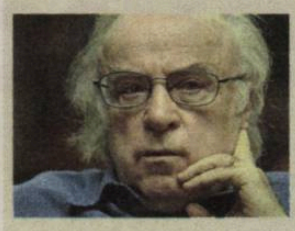

●● The Bard Graduate Center din New York va găzdui, în 27-28 iunie, evenimentul „Norman Manea: A Celebration", organizat de Institutul Cultural Român cu ocazia celor 75 de ani pe care-i împlinește cunoscutul scriitor de origine română. **Norman Manea (foto)** va fi prezent la manifestarea care include dezbateri și comunicări. Pentru a-l sărbători vor veni la New York scriitori, critici literari, editori și traducători ca Paul Bailey, Robert Boyers, Jonathan Brent, Joseph Cuomo, Luca Formenton, Reginald Gibbons, Edward Hirsch, Edward Kanterian, Silviu Lupescu, Valerie Miles, Carmen Mușat, Maria Nadotti, Francine Prose, and Bogdan-Alexandru Stănescu. ⊗

LONDRA

Debutul lui Conan Doyle, publicat

●● În toamna acestui an va vedea lumina tiparului în premieră primul roman al lui Sir Arthur Conan Doyle, creatorul detectivului Sherlock Holmes. Tânărul aspirant a scris „The Narrative of John Smith" la 20 de ani, a trimis manuscrisul unei edituri, dar acesta s-a pierdut din cauza poștei și scriitorul l-a reconstituit din memorie. Al doilea manuscris este proprietatea British Library din 2007. ⊗

PUBLICITATE

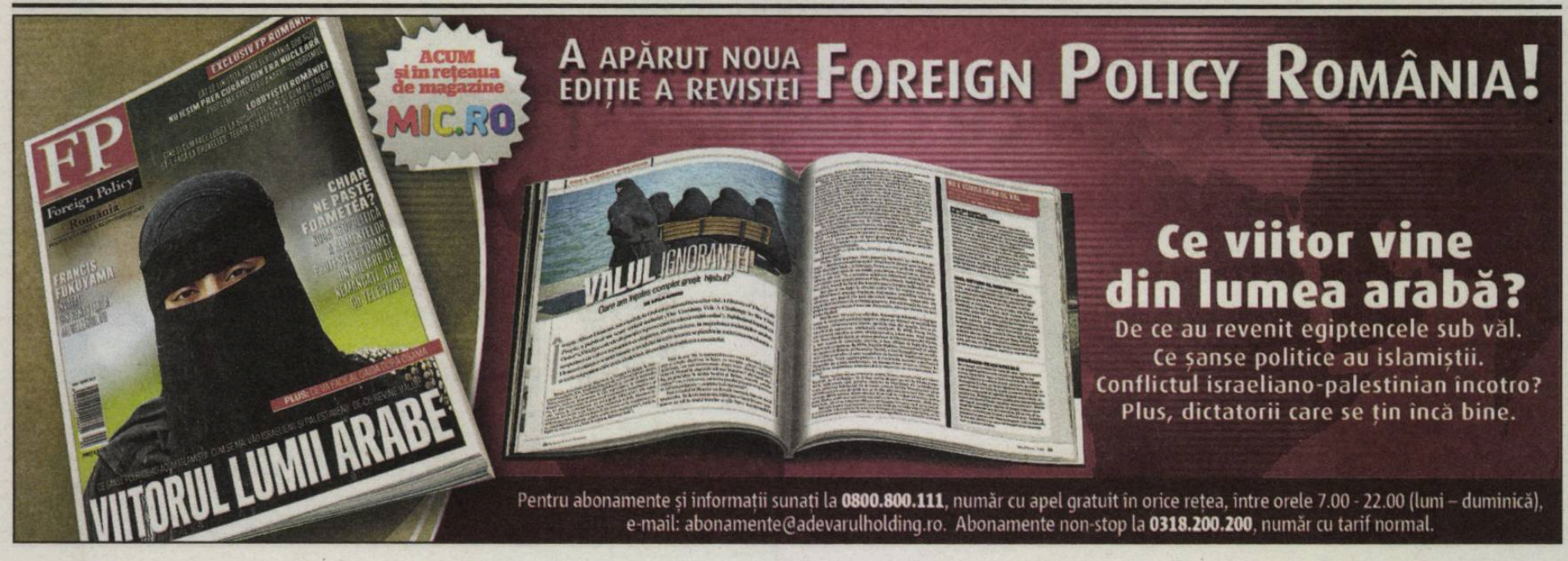

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

Infernul lui Sade

Romanul „Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei", de Marchizul de Sade, care apare în colecția „101 cărți de citit într-o viață", va fi distribuit mâine împreună cu ziarul, la prețul de 12,99 lei

Scenă din filmul lui Pier Paolo Pasolini, „Salò" (1975)

Capodopera „divinului marchiz" a fost ecranizată de marele cineast italian Pier Paolo Pasolini, în ultimul său film, „Salò" (1975).

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Editura Adevărul face săptămâna viitoare o mișcare îndrăzneață, sfidând gustul comun și publicând, în colaborare cu Editura Trei, romanul Marchizului de Sade „Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei sau Școala libertinajului", în traducerea Tristanei Ir. Volumul va fi distribuit împreună cu ziarul „Adevărul", în cadrul colecției „101 cărți de citit într-o viață", la prețul de 12,99 lei.

Nu există scriitor mai „sulfuros" decât Donatien Alphonse François, Marchiz de Sade (1740-1814), care să fi fost acceptat totuși de canonul literar modern și încă de cel al unei literaturi extrem de pretențioase, cum este cea franceză. „Meritul" le aparține în exclusivitate suprarealiștilor francezi interbelici, care l-au redescoperit și scos din uitare pe bizarul scriitor, privit în timpul vieții ca un „monstru" și tratat ca atare, și-au făcut din el un „idol", alături de încă doi autori, Contele de Lautréamont și Arthur Rimbaud.

UN PORNOGRAF CUM NU E ALTUL

Suprarealiștii și exegeții sadieni care le-au urmat au știut să pună accentul corect: Marchizul nu este un pornograf oarecare, cum au fost mulți de-a lungul timpurilor, ci este un mare filosof al neantului, un „apostol" al nihilismului (ipostază expusă cel mai clar în capodopera sa „Justine sau nefericirile virtuții"), care anticipează prăbușirea valorilor civilizației europene moderne din cele două secole care i-au urmat.

Într-un secol iluminist, progresist, al încrederii în Om și Rațiune, opera lui Sade – ca și, într-o mai mică măsură, cea a lui Rétif de la Bretonne – reprezintă latura anarhică și libertină, „revolta" iraționalului, care este o constantă a naturii umane. „Francezi, încă un efort, dacă vreți să fiți republicani", sună unul dintre cele mai savuroase titluri ale Divinului Marchiz. După cum se știe, cea mai mare parte a vieții Sade și-a petrecut-o închis, fiind considerat nebun. Contemporanii săi se înșelau: marchizul nu era nebun, era doar – într-adevăr – periculos.

„POVESTIRI ÎN RAMĂ"

Romanul „Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei sau Școala libertinajului", distribuit acum de Editura Adevărul, poate fi considerat un *magnum opus* al operei sadiene, o „chintesență" a „concepției despre lume și viață" a uneia dintre cele mai contorsionate minți pe care le cunoaște istoria literaturii universale. Aici Sade își duce la extrem sondarea abisurilor inconștientului uman și rafinează la maximum provocarea aruncată ipocriților săi contemporani și umanității în general.

Structura cărții trimite la clasicele „povestiri în ramă" medievale, ale căror cele mai notorii exemple sunt „Decameronul" lui Boccaccio și „Povestirile din Canterbury" ale englezului Chaucer. Ca și acolo, un grup de oameni se întâlnesc și spun „povești", numai că (chiar dacă și cei doi autori citați au reprezentat o culme a îndrăznelii în descrierea sexualității, pentru epoca lor), de data aceasta, istorisirea perversiunilor și a torturilor la care un grup de scelerați își supun victimele depășește orice închipuire, de multe ori lectura acestor pagini sadiene fiind insuportabilă.

SADE, VĂZUT DE PASOLINI

La fel de insuportabilă este, deseori, și vizionarea capodoperei marelui regizor italian Pier Paolo Pasolini, „Salò sau cele 120 de zile ale Sodomei" (1975), care, în urma tragicului său sfârșit, se va dovedi ultima operă cinematografică a autorului. La acea oră, Pasolini realizase așa-numita „trilogie a vieții", ecranizând trei mega-opusuri ale erotismului literar, „Decameronul", „Povestirile din Canterbury" și „(Floarea celor) 1001 de nopți" (toate trei construite pe principiul „povestirilor în ramă", de altfel).

Scenariul lui Pasolini transpune ororile din romanul lui Sade în momentul prăbușirii fascismului italian, în așa-numita „Republică de la Salò", care a încercat să conserve, în mod disperat, ideologia mussoliniană. Libertinii de secol XVIII devin scelerați fasciști, care-i torturează, în același mod rafinat, pe tinerii și tinerele asupra cărora au drept de viață și de moarte.

Cineastul italian continuă aici să-și urmărească obsesiile despre natura fascismului și despre relația dintre corp, plăcere și puterea politică, rafinând în mod foarte personal linia freudisto-marxistă dominantă în gândirea occidentală a epocii. Totodată, Pasolini avertizează asupra eșecului „revoluției sexuale" a anilor '60, al cărei „apostol" fusese și el, cu „trilogia vieții", și asupra deturnării acesteia, de către Sistem, în pornografie, cu alte cuvinte asupra transformării sexului în „marfă". ⊗

Adevărul îți aduce o colecție care te inspiră

Pentru cei care citesc,
acesta este un șarpe boa care a înghițit un elefant.
Pentru toți ceilalți este o pălărie.

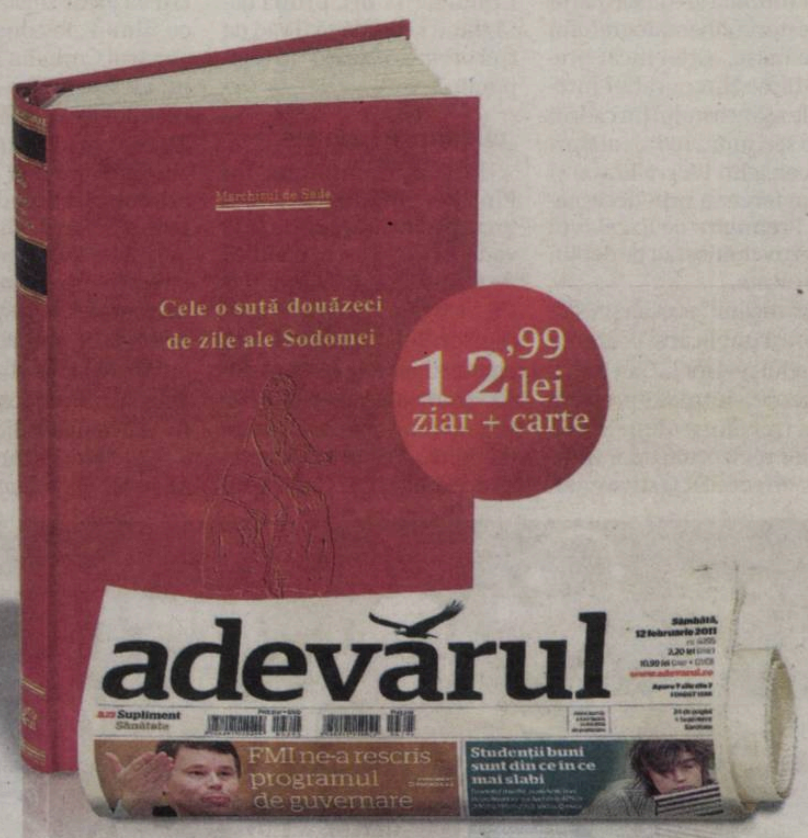

Joi, 16 iunie,
MARCHIZUL DE SADE
CELE O SUTĂ DOUĂZECI DE ZILE ALE SODOMEI

Ediție publicată împreună cu Editura 3 TREI

librăriile adevărul
Informații și abonamente 0800.800.111 (apel gratuit)
Cumpără online pe www.adevarulshop.ro
ACUM ȘI ÎN REȚEAUA DE MAGAZINE MIC.RO

Pintilie, „Loverbo

Regizorul „Balanței", cuplul Ada Condeescu și George Pișterеanu din filmul lui Cătălin Mitulescu, Gabr
de tată torționar „din dragoste" sau proiecțiile 3D cu „Pina" lui Wim Wenders au fost printre highlight-uril

Ediția din acest an a Festivalului Internațional de Film Transilvania (TIFF) de la Cluj-Napoca – jubiliară, fiind a zecea – a stat sub semnul excelenței, principala personalitate omagiată fiind Lucian Pintilie.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Opera lui Pintilie este una rotundă și ea face parte din istoria cinematografului românesc, astfel încât prezentarea filmografiei integrale a cineastului (în cadrul noii secțiuni „100%", alături de cea a lui Pierre Étaix) și omagierea sa prin decernarea Premiului de Excelență al festivalului erau pe deplin justificate.

„Artizanii" acestei reușite – care a implicat și prezența marelui regizor la Cluj-Napoca, unde a introdus proiecțiile a trei dintre filmele sale – sunt regizorul Tudor Giurgiu, directorul festivalului, și criticul de film Mihai Chirilov, director artistic al TIFF de la înființarea sa. De altfel, la proiecția cu „Balanța", în prezența lui Pintilie, Chirilov a mărturisit celor de față fascinația pe care o resimte de multă vreme față de opera și personalitatea regizorului: „Aș putea spune oricând că «Balanța» este cel mai bun film românesc al tuturor timpurilor. Am văzut filmul de 11 ori, prima dată stând la coadă să îl văd de trei ori în aceeași zi" (o tempora!).

„UN PROFET": PINTILIE

Proiecțiile filmelor lui Pintilie, pe care generația (mai) tânără nu a apucat să le vadă, oricum nu în condiții de calitate, și-au făcut „efectul", elogiile la adresa operei regizorului curgând pe parcursul zilelor de festival. Însăși frumoasa Jacqueline Bisset, invitata specială a acestei ediții, a ținut să puncteze acest lucru, la Gala de închidere, în momentul în care a fost premiată de organizatori, spunând că proiecția cu „The Oak" / „Balanța" a fost o revelație și că filmul a produs asupra sa „o impresie foarte puternică". La rândul său, la aceeași Gală, regizorul Cristi Puiu a „corectat" afirmația lui Giurgiu că ar fi schimbat fața cinematografului autohton, cu „Marfa și banii", spunând că acest lucru l-a făcut Lucian Pintilie, cu filmul „Reconstituirea". Tânărul Corneliu Porumboiu, ales pentru a-i înmâna Premiul de Excelență marelui regizor (de altfel, cei doi cineaști s-au mai „întâlnit" atunci când mediumetrajele „Tertium non datur" și „Visul lui Liviu" au fost distribuite împreună în cinematografe), a destăinuit că, la școala de film, atunci când era întrebat ce-și dorește să devină, răspundea că vrea să fie „Lucian Pintilie".

Cele trei filme din opera sa alese de Lucian Pintilie pentru a le prezenta personal spectatorilor din Cluj au fost „Balanța", „Niki Ardelean, colonel în rezervă" și „După-amiaza unui torționar" și ele au făcut săli pline, spectatorii fiind interesați de prezența autorului în mijlocul lor. După proiecția cu „Balanța", Pintilie și-a exprimat părerea asupra cinemaului românesc actual, definind prin cuvântul „capodoperă" filme ca „Moartea domnului Lăzărescu" și „Polițist, adjectiv", dar mai spunând că, din această artă, lipsește, în prezent, emoția. A fost proiectat un scurt fragment dintr-un interviu video acordat de Lucian Pintilie revistei „Cahiers du Cinéma", în care Pintilie se dovedea profetic, spunând că șansa cinematografiei române ar fi „să profite de sărăcie". „Putem face filme cu prețuri mici", spune regizorul în același interviu, iar la Cluj Pintilie a reluat ideea: „Filmul românesc poate să se impună doar prin capodopere". O astfel de „capodoperă" ar fi partea finală a filmului lui Porumboiu „Polițist, adjectiv", „o lecție de cinema" care ar trebui studiată de copii la școală, în opinia lui Pintilie.

La rândul său, proiecția cu „După-amiaza unui torționar" (cel mai subevaluat film al regizorului, experiment narativ în cadrul operei sale și, totodată, prin dimensiunea sa universală, o „lovitură în stomac" pentru supraviețuitorii oricărei dictaturi din această lume) a fost completată de o înregistrare video în care Pintilie își explica filmul și intențiile sale. În mod ciudat, detașarea auctorială a regizorului făcea și mai înfiorătoare pelicula care de-abia se proiectase pe ecran. Opera lui Pintilie este o dovadă clară a faptului că „nimeni nu este profet în țara lui": efectul său în societate nu s-a produs, „deșteptarea" pe care o viza Pintilie (un titlu de lucru al „Balanței" suna „Deșteaptă-te, române sau Trist an și soldă-i mică") nu s-a întâmplat, compatrioții regizorului au preferat să-și continue „somnul" letargic, iar filmele sale sunt acum (doar) o pagină de istorie a cinematografului românesc, „o lecție de cinema" cum se spune.

„RECONSTITUIREA" RELOADED

TIFF 2011 pare să fi stat sub semnul lui Pintilie, din moment ce revelația secțiunii Zilele Filmului Românesc (ZFR), apreciatul lungmetraj de debut al lui Gabriel Achim, intitulat „Visul lui Adalbert", se inspiră direct din capodopera lui Pintilie „Reconstituirea" – de data aceasta însă nu în dimensiunea sa (neo)realistă și de cinema „cu sufletul la gură", ci pe o linie parodică, intertextuală și postmodernă, o *rara avis* în cinematograful românesc. Finalul „Visului lui

Lucian Pintilie (centru), discutând cu Mihai Chirilov (stânga), alături de Marie-France Ionesco

Jacqueline Bisset, invitată de onoare

FOTO: CAIUS RATIU

Tandrețe: Jacqueline Bisset și Florin Piersic

Regizorul Corneliu Porumboiu a fost „imaginea" festivalului în acest an

FOTO: PETRICĂ TĂNASE

George Pișterеanu, Ada Condeescu și Cătălin Mitulescu - echipa filmului „Loverboy"

y“ la TIFF

pahiu în primul rol principal, Vlad Ivanov în rol
la TIFF din acest an

Adalbert“ este o rescriere explicită a finalului „Reconstituirii“, iar filmul revelează un mare talent, ludic și cu o ironie neinhibată la adresa tuturor poncifelor cinematografice, de ieri și de azi.

Coscris de Achim împreună cu literatul Cosmin Manolache, „Visul lui Adalbert“ colecționează, pe de o parte, toate clișeele mentalului colectiv despre anii '80 ai „epocii de aur“ (filmul se întâmplă pe parcursul unei singure zile, cea de după marea finală câștigată de Steaua cu Barcelona, în 1986) – nu avem, însă, de-a face cu „nostalgia“ după „anii tinereții noastre“, ci cu o ironizare a ceea ce deja se constituie într-un poncif narativ –, iar pe de altă parte citează copios – în „filmul-din-film“ „Visul lui Adalbert“, dar nu numai – capodopere cinematografice precum „Timpuri noi“, „Câinele andaluz“, „Călăuza“ sau „Odiseea spațială 2001“. Finalul îl reproduce pe cel scris de Horia Pătrașcu pentru Pintilie: reconstituirea unui grav accident, pentru un film de protecția muncii, duce la repetarea accidentului, iar acest lucru este „anunțat“ de câteva ori pe parcursul filmului: oamenii care împing mașina cu mama unui mare ștab reproduc o scenă din „Reconstituirea“, acest ștab când apare, la final, îl imită pe George Constantin, procurorul din filmul clasic, iar șeful personajului principal, cineast amator pentru prodragoste“, comedie „de public“, film „de epocă“ („de aur“) sau doar o glumă inteligentă făcută cu mijloacele intertextualismului, „Visul lui Adalbert“ lansează un drum artistic nou, pe care noul cinema românesc – al cărui „minimalism“ narativ este deja considerat „obosit“ de multe voci – o poate apuca cu succes, moment în care, să sperăm, va reuși să satisfacă și publicul, și critica. Pentru a merge pe aceeași linie cinefilă, se pare că titlurile cu „Visul...“ poartă noroc filmului românesc: „Visul lui Tănase“ (1932, cu legendarul comic interbelic), „Visul lui Liviu“ (2004, mediumetrajul lui Corneliu Porumboiu) și, acum, „Visul lui Adalbert“. Totodată, filmul reprezintă primul rol principal pentru Gabriel Spahiu, actor-cheie al noului val românesc, care vine după turul de forță din „Film pentru prieteni“ al lui Radu Jude (unde e singur pe ecran timp de fix 60 de minute), la rândul său proiectat la Cluj în ZFR.

George Piștereanu și Ada Condeescu se anunță a fi niște actori de mare viitor ai cinematografului românesc

PRINCIPII OBOSITE

„Oboseala“ despre care vorbeam în legătură cu „motoarele“ artistice ale „noului val“ s-a văzut cel mai bine în filmul „Principii de viață“, al doilea lungmetraj regizat de Constantin Popescu jr. și singurul film românesc din competiția TIFF. Vlad Ivanov interpretează corect un „cap de familie“ al zilelor noastre, nu neapărat autoritar, dar incapabil de comunicare reală, și care la sfârșit „explodează“ ca tată tiranic și violent, incapabil de a rezolva în mod corect problemele de relaționare cu fiul său. „Este povestea unui eșec, Velicanu este un om care a eșuat pe toate planurile. Totodată, reacțiile pe care le-am avut de la unele persoane – «bine i-a făcut, și pe mine mă scotea din sărite copilul ăla» – arată că mulți dintre noi sunt niște mici Velicani“, a spus după proiecție regizorul Constantin Popescu jr., iar producătoarea Ada Solomon a precizat că filmul atrage atenția tocmai asupra acestei probleme, a comunicării dintre generații.

Din păcate, atât scenariul scris de Răzvan Rădulescu și Alex Baciu, cât și regia lui Popescu nu aduc absolut nimic nou, sunt doar corecte și atât, mai toate situațiile, replicile și personajele amintind de multe altele similare din restul filmelor noului val (astfel se sesizează și mai bine unicitatea unor pelicule ca „Marți, după Crăciun“ sau „Polițist, adjectiv“). Cu atât mai contrariantă a fost decernarea unui premiu (tocmai) pentru regie acestui film și lui Constantin Popescu jr., ex-aequo cu islandezul, danez prin adopție, Rúnar Rúnarsson, pentru „Vulcanul“ (decizie contestată de mulți și considerată un compromis al juriului între filmul românesc și cel străin).

BINELE ȘI RĂUL

În sfârșit, cel mai așteptat film din ZFR, selecționatul la Cannes „Loverboy“, al doilea lungmetraj al lui Cătălin Mitulescu, cu George Piștereanu și Ada Condeescu în rolurile principale, a împărțit pe cei care l-au văzut în două tabere. O parte a apreciat „cinematograful poetic“ pe care-l practică în acest film Mitulescu, recursul său stilistic la o narațiune esențializată și epurată de amănunte inutile. „Loverboy“ nu este un film social, cu exces de detalii exacte, ci încearcă să ajungă la personaje-arhetip, pentru a face, într-o manieră poetică, și mai vizibilă intensa dramă morală, confruntarea dintre Bine și Rău care susține scenariul filmului. Ceilalți au considerat toate aceste lucruri clișee, au criticat scăpările de scenariu și de regie, dar au apreciat, la rândul lor, performanța celor doi interpreți principali.

Românul care a schimbat industria franceză de film

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

Invitat special al TIFF, producătorul francez de origine română Marin Karmitz le-a vorbit în cea de-a noua zi a festivalului celor o sută de oameni veniți la un seminar pentru producători și public, în cortul TIFF lounge. „Negustorul de film e ca negustorul de tablouri. Vă dau un exemplu: un negustor de tablouri a grupat trei artiști – Picasso, Braque și Gris –, sub o etichetă pe care a numit-o «cubism». Sigur că pictorii n-aveau nimic de-a face unul cu altul, dar astfel s-a lansat un curent. Cred că cinematografia românească va continua să existe, însă regizorii trebuie grupați și susținuți“, răspunde bărbatul mărunt, cu privire de spiriduș și profil de Nicolas Sarkozy unei întrebări despre longevitatea „noului val“ românesc. Articulează calm, cu claritatea sintetică a celor peste 50 de ani de experiență ca producător, în care a „născut“ peste o sută de pelicule – filmul e ca un copil, îi place să spună –, și a distribuit alte 300.

„TREBUIE SĂ CREEZI, SĂ FII ÎMPOTRIVĂ!“

Karmitz, născut în 1938, a părăsit România la 9 ani și s-a stabilit la Paris. În 1982, a prezentat opt filme la Cannes și i-au fost selecționate cinci; figurează în „Larousse Dictionnaire Du Cinema“, iar în '89, Muzeul de Artă din New York i-a adus un omagiu și-a proiectat câteva dintre filmele de succes pe care le-a produs. Din 2005 este delegat general al Consiliului de Creație Artistică fondat de președintele Franței cu scopul de a promova cultura franceză în lume. A fost singurul care l-a convins pe Lucian Pintilie să taie o oră și jumătate din „Balanța“, „ca să salveze două ore de film magnific“ (a produs și „O vară de neuitat“) –, a colaborat cu Godard – căruia i-a fost asistent –, și cu Kieslowski – o relație desăvârșită printr-un schimb de scrisori ca un tango în timpul producției și editării trilogiei „Trei Culori“. „N-ați fost intimidat de regizorii cu care ați lucrat, fiind toți niște personalități puternice?“, întreabă producătoarea Ada Solomon. „Nu“, coboară privirea Karmitz. „Nu, pentru că am avut ocazia să cunosc un om foarte intimidant. Cu care m-am împrietenit, și a rămas la fel de intimidant“. Zâmbește rușinat, în murmurul de așteptare al publicului. „Este vorba despre Samuel Beckett“. Bărbatul, care nu are mai mult de un metru șaizeci și-ale cărui cuvinte mângâie fără să bandajeze realitatea este și creatorul unui circuit de zece multiplexuri în Paris, al treilea ca importanță din Franța, cu 60 de ecrane și un flux de spectatori de cinci milioane pe an. Pentru seminarul de la Cluj, Karmitz a ocolit pantele tehnice; și-a șlefuit discursul cu relaxarea celui care știe că, după atâția ani de experiență, împărtășirea propriilor greșeli și bucurii înnobilează și motivează publicul. Până să fie producător, a făcut „toate meseriile, de la spălat toalete, la a fi anticar“. A încercat să deschidă și-o librărie, dar fiindcă afacerea n-a mers, i-a dat foc. E un tip de curaj care-l caracterizează. „Toate filmele pe care le-am produs au fost refuzate de canalele oficiale de distribuție. Ce trebuie înțeles e că dacă vrei să creezi ceva, trebuie să fii împotrivă! A crea înseamnă să faci lucruri noi din lucrurile vechi, știind că mereu te găsești într-un context în care oamenii refuză noul, nu-l recunosc pe moment – de la corporații, la televiziuni“, spune Karmitz. „E o luptă și o formă de rezistență să fii creativ, dar ea devine din ce în ce mai urgentă pentru că trăim într-o societate corporatistă, o societate în căutarea unei recompense imediate. După căderea Zidului Berlinului, nu am găsit, încă, noi căi de exprimare a libertății, cel puțin în Franța. E dificil să spui asta într-o țară ca a dumneavoastră, care a găsit libertatea de exprimare atât de repede și fără vreun ajutor din exterior“.

Marin Karmitz

A FUGIT DIN ROMÂNIA CU MAȘINA REGELUI

Relația lui Karmitz cu România s-a încheiat abrupt, în 1947. Familia sa locuia pe strada Dumbrava Roșie a Bucureștiului de astăzi, fiind apropiată a familiei regale. „Regele Mihai mi-a salvat familia în timpul războiului. Îmi amintesc că am părăsit Bucureștiul – lucru interzis evreilor – mergând către Sinaia, în mașina Regelui. Mașina era plina de arme, pistolete, mitraliere. Cum făcea parte din cortegiul Regelui, am trecut de barajul nemților. Mi-era frică, dar am fost mândru“, scrie Karmitz în cartea sa „Bande à part“ (identificarea cu Godard nu e întâmplătoare), editată de Grasset, în 1994. Dar la Cluj, când e întrebat „De unde din România sunteți originar?“, Karmitz doar atât: „Din București“.

LUMEA DE SUNETE

O vară clasică la Varna

Un festival de muzică clasică, aflat la a 85-a ediție, reprezintă o performanță oriunde în lume

Greu de imaginat că, deși aflat atât de aproape de noi, știm atât de puține despre Varna Summer Fest.

Oltea Șerban-Pârâu

●● Nu am idee câți dintre românii care își petrec vacanța într-una dintre stațiunile aflate la mai puțin de 30 km de Varna știu că, de la mijlocul lunii iunie până la final de iulie, au posibilitatea de a asculta fără a plăti bilet de intrare concerte de muzică clasică sau spectacole de operă ori balet.

Festivalul de vară de la Varna este cel mai vechi festival de muzică clasică din Bulgaria și unul dintre evenimentele de gen cu cea mai lungă tradiție din Europa. Între 22 și 25 iunie, festivalul va avea parte de o consistentă contribuție românească. Seria concertelor începe pe 18 iunie la spectaculoasa sală a Centrului de congrese și festivaluri din Varna, cu Orchestra simfonică a Operei de Stat din Varna, dirijată de Rosen Milanov și se va încheia pe 27 iulie cu o montare cu „Aida".

Mezzosoprana Ruxandra Donose va cânta, pe 23 iunie, alături de Orchestra Națională Radio, dirijată de Iurie Florea

RUXANDRA DONOSE ȘI ROMANIAN PIANO TRIO

Orchestra Națională Radio și și Romanian Piano Trio pleacă așadar în Bulgaria. Dar nu în vacanță, ci pentru a cânta la acest festival, ambele concerte urmând a fi transmise în direct la Radio România Cultural și Radio România Muzical și intrând în circuitul muzical al Uniunii Europene de Radio și Televiziune, ceea ce va presupune difuzarea lor la radiourile publice din Europa. Oferta muzicală adresată tuturor turiștilor de pe litoralul bulgăresc în această perioadă are și un specific românesc timp de trei zile. Este vorba despre un recital susținut de Romanian Piano Trio și de două concerte simfonice ale Orchestrei Naționale Radio, sub bagheta dirijorilor Iurie Florea și Tiberiu Soare.

Celebra mezzosoprană Ruxandra Donose se va alătura Orchestrei Naționale Radio pentru primul concert, fiind urmată în al doilea de violonistul Alexandru Tomescu, pianistul Horia Mihail și violoncelistul Răzvan Suma în „Triplul concert pentru pian, cor și orchestră" de Beethoven.

INTRAREA ESTE LIBERĂ

Enescu, Haydn, Mozart și Beethoven fac parte din programul Romanian Piano Trio de pe 22 iunie 2011 de la Varna, iar concertele programate în zilele de 23 și 24 iunie 2011 vin cu alte lucrări celebre românești și universale, din creația lui Tiberiu Brediceanu, Grigoraș Dinicu, Bizet, Saint-Saëns, Rossini, Prokofiev, Rogalski, Beethoven și Șostakovici.

Ar putea reprezenta această ofertă de muzică clasică un supliment cultural interesant pentru un all-inclusive bulgăresc? Greu de spus, deși nu e de neglijat faptul că intrarea este liberă la toate concertele.

De-a lungul edițiilor la festivalul de la Varna au putut fi urmărite ansambluri de renume, precum Camerata Amsterdam, Baletul Operei Maghiare, Compania de Balet a Operei Comice din Berlin, Piccola Scala – Milano, Baletul Regal Suedez, Orchestra Simfonică Radio din Leipzig, Orchestra Simfonică Radio din Sankt Petersburg. Din acest an li se alătură și Orchestra Națională Radio și numele unor dirijori și soliști români care participă în premieră la acest festival.

PE SCURT

BUCUREȘTI

Recital Dan Grigore

●● Mâine, la ora 19.00, pianistul **Dan Grigore (foto)** va susține un concert la Sala Radio. Muzicianul a alcătuit un program variat, în care a inclus partituri de Chopin, Scarlatti, Beethoven, Mozart, Schumann, Rahmaninov, Bach, Schubert, Brahms, Scriabin, Debussy, Enescu.

SINAIA

Concert la Peleș

●● Laureații Concursului „Drumul spre celebritate", ediția a doua , vor concerta sâmbătă, 18 iunie, la ora 17.00, în sala de muzică a Castelului Peleș. Violoncelistul Ștefan Cazacu, pianistul Mihai Ritivoiu și violonistul Alexandru Mălaimare vor interpreta lucrări de Bach, Paganini, Mozart, Liszt, Rahmaninov, Cassado, Piazzolla.

LONDRA

Cele mai bune DVD-uri rock

●● Publicația britanică „The Independent" a realizat un top al celor mai bune DVD-uri rock din toate timpurile. Câștigătorul este „The Last Waltz", un documentar din 1978 al lui Martin Scorsese despre formația The Band, cuprizând interviuri cu Ronnie Wood sau Muddy Watters. Pe locul al doilea se află documentarul „When You're Strage" despre The Doors. A treia poziție este ocupată de un documentar despre grupul Oasis, regizat de Danny O'Connor.

PUBLICITATE

EXPOZIȚIE

Delir vizual, marca Tudor Banuș

Artistul stabilit, cu mare succes, în Franța expune acum la Galeria Dialog lucrări reprezentative pentru opera sa, care mixează suprarealismul, manierismul, trompe l'oeil-ul și tușa personală

Cu toate că titlul expoziției ne avertizează că delirul artistului este „controlat", imaginația lui Banuș este debordantă, surprinzând permanent și contrariind privitorul.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

●● Stabilit din 1973 în Franța, unde a reușit o carieră de mare succes, Tudor Banuș (fiul poetei Maria Banuș) prezintă acum o rară ocazie de a-i admira lucrările în România, prin expoziția deschisă recent la Galeria Dialog. Chiar dacă spațiul restrâns de la parterul unui sediu de primărie nu este unul foarte generos, iar lucrările de mare impact vizual ale lui Banuș ar fi necesitat o expunere mai amplă, totuși vizitatorii își pot face astfel o idee despre universul unuia dintre cei mai importanți artiști români stabiliți în străinătate. „Proaspăt sosit de la Paris, Tudor Banuș (64 de ani) aduce în atenția publicului bucureștean multiplele fațete din lumea litografiilor sale care invită nu numai la visare, dar și la redescoperirea sinelui și a tenebrelor ascunse din spatele simbolurilor", afirmă organizatorii.

Info
„Delir controlat", expoziție Tudor Banuș
Unde: Galeria Dialog (Primăria Sectorului 2, Parcul Bucur Obor)
Când: până la 30 iunie
●●●●●

ILUSTRATORUL „ENCICLOPEDIEI ZMEILOR"

Expoziția vine în prelungirea albumului retrospectiv „Parc(o)urs", apărut anul trecut la Editura Institutului Cultural Român (ICR) – mai toate secțiunile operei artistului sunt reprezentate aici, inclusiv originalele desene de presă (pentru prestigioase publicații occidentale, precum: „Le Monde", „Le Point", „L'Express", „New York Times" sau „Die Zeit")–, pe care-l completează într-un mod fericit. Totodată, expoziția Tudor Banuș coincide cu reeditarea, la Humanitas, a cărții-album „Enciclopedia zmeilor", de Mircea Cărtărescu (ca și a aplicației pentru iPad cu același nume), ilustrată de Tudor Banuș, lucrare care l-a făcut, practic, cunoscut pe autor unui public românesc mai larg, la apariția sa în primii ani 2000 – Banuș fiind, de altfel, un reputat ilustrator de carte în Occident, unde și-a expus propria viziune asupra unor opere ca „Dr. Jekyll & Mr. Hyde", Jules Verne, Frații Grimm.

Este deja un loc comun că rădăcinile viziunii artistice a lui Tudor Banuș se află nu atât (sau nu numai) în suprarealismul pictural – dominant, practic, în artele vizuale ale secolului XX –, cât în curentele artistice post-Renaștere, adică în manierism și baroc (Bosch, Bruegel sau Dürer sunt numele cel mai des citate în acest sens, dar și Doré sau Escher). Spre deosebire de „delirul" suprarealist, viziunile lui Tudor Banuș sunt construite, „controlate", artificiale și livrești; putem vorbi, practic, mai degrabă de un „onirism". Minuția cu care artistul își construiește, până la cel mai mic detaliu, reprezentările amintește de marii maeștri baroci, iar jocurile optice și conceptuale trimit la mentalul ludic al unui Escher (la rândul său, un mare manierist „rătăcit" în tulburatul secol XX).

UN ALEXANDRIN RAFINAT

Întrebarea care se pune este ce îl particularizează pe Tudor Banuș în ansamblul artiștilor contemporani (de origine română sau nu) din Occident practicanți ai acestor tehnici artistice, ce par să fie en vogue odată cu redescoperirea din ultimele decenii a naturii baroce a lumii și a omului. Tușa personală a lui Banuș este indiscutabilă și aceasta îl face pe cunoscător să identifice, de la prima privire, o lucrare aparținând acestui artist. Nu este vorba de ceea ce se înțelege în mod comun prin „manieră", ci de o profundă cunoaștere a artei universale, pe care autorul a reușit s-o asimileze și s-o facă să devină „a lui", să dea seamă de propriul univers interior.

Lumea lui Tudor Banuș este asociată adesea cu Dürer și Bosch

„Fără îndoială, Tudor Banuș este o ființă cosmopolită, în sensul bun al cuvântului, încercând să se plieze rotației lumii, descoperindu-i noua religie. Inventarul temelor sale indică o extraordinară mobilitate și disponibilitate sufletească, dar, în același timp, dezvăluie un creator care încearcă să intuiască o coerență a acestei lumi turbionare descifrându-i obsesiile revelatoare, lipsurile și câștigurile. Parcursul său este fără îndoială al unui rafinat, al unui alexandrin ce caută la infinit cizelarea formei, a liniei izvorâtă dintr-o artă a plinului, a preaplinului", consideră Ruxandra Garofeanu, curatorul Galeriei Dialog. ●

FOTOGRAFII: LUCIAN MUNTEAN

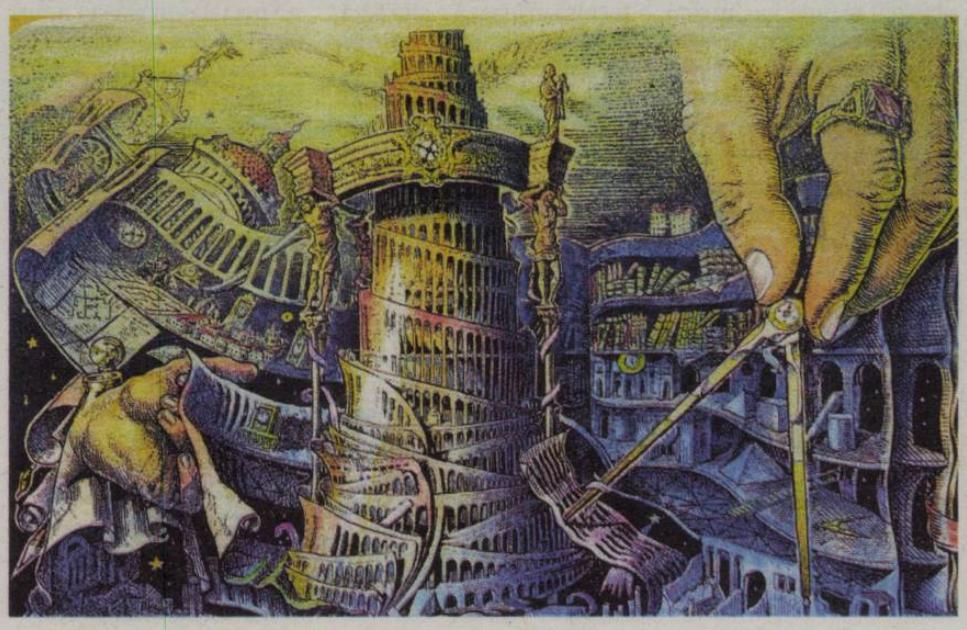

ASCANIO CELESTINI, REGIZOR

„Alienarea e cel mai rău lucru din lume“

Regizorul Ascanio Celestini, care s-a documentat pentru spectacolul „Oaia neagră“ timp de trei ani în spitalele de psihiatrie, spune că prin arhivarea vieții reale ne putem regăsi și înțelege mai ușor

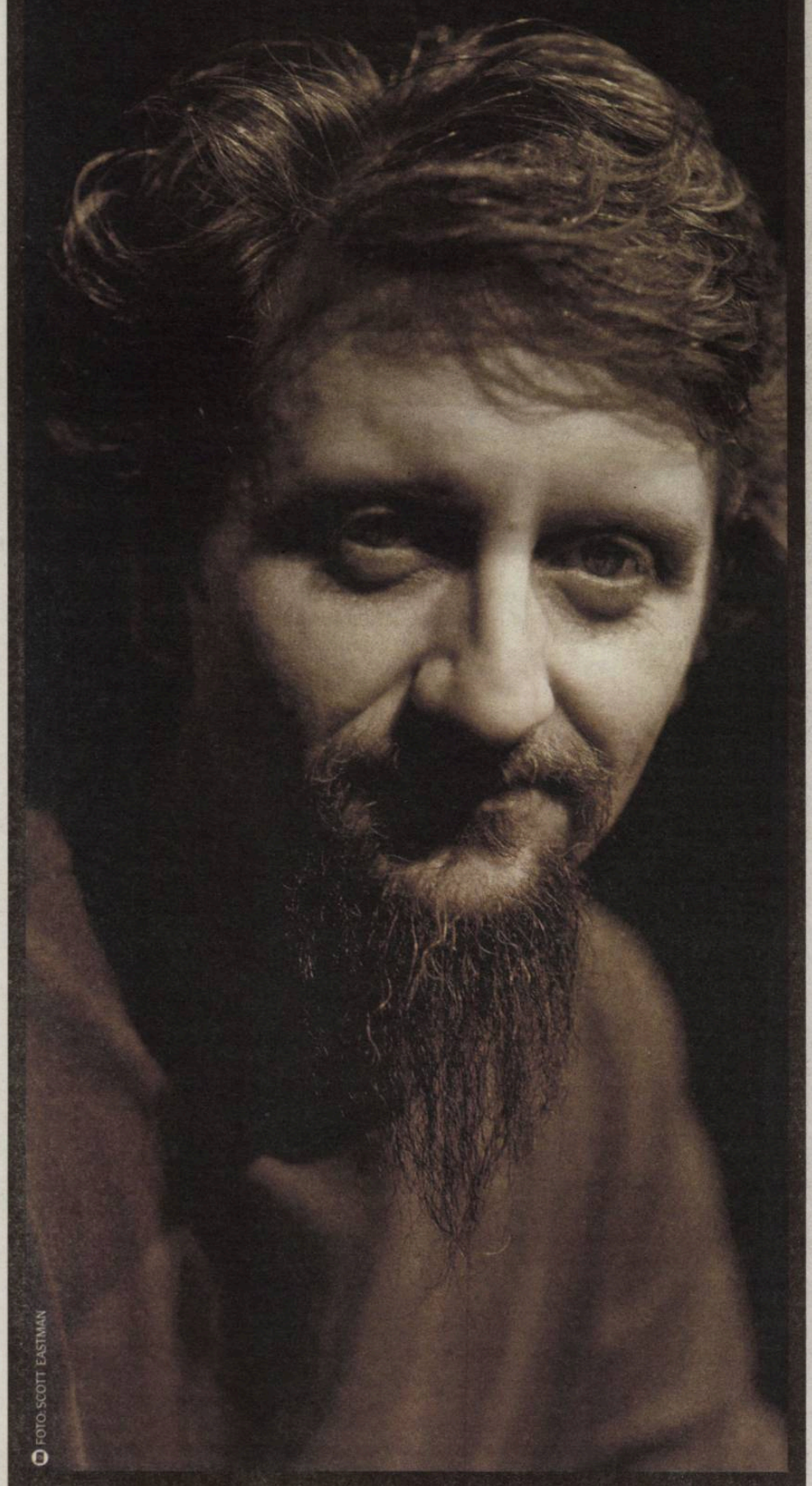

FOTO: SCOTT EASTMAN

Artistul (regizor, dramaturg, scenarist și cineast), în vârstă de 39 de ani, a prezentat, în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, trei spectacole-monolog, realizate în urma unei cercetări minuțioase, în care își deapănă atât propriile amintiri, cât și pe cele ale interlocutorilor săi.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

„Adevărul“: Povestiți-mi despre Nicola, personajul din spectacolul „Oaia neagră“, în care abordați problematica nebuniei.

Ascanio Celestini: Pentru povestea asta am făcut, timp de trei ani, interviuri în spitale de psihiatrie, de-a lungul și de-a latul Italiei. Am vrut ca oaia neagră să fie o metaforă a contemporaneității. Și în acest spectacol vorbesc despre alienare, dar nu despre acea alienare reflectată în celălalt spectacol, „Fabrica“, ci despre o formă de alienare proximă vieții cotidiene. Nicola, personajul meu, merge la supermarket, așa cum toată lumea merge la supermarket. Într-un magazin nu întâlnești numai partea dramatică, vizibilă, a alienării, ci te izbești de o formă a alienării care ne face plăcere. E un drum pe care-l facem constant. Într-un supermarket, te uiți la obiecte, nu la oameni. Și nu vezi, de fapt, pe nimeni în jur. Nu există o relație între oameni, ci doar între oameni și obiectele de care avem nevoie. E o formă de înstrăinare, care nu e violent îndreptată împotriva noastră, impusă de interacțiunea cu obiectele pe care dorim să le avem în sacoșe. Ne mulțumim să luăm ce ne trebuie din rafturi, chiar dacă ne înstrăinăm unii de ceilalți. E modul în care ne-a obișnuit să funcționăm societatea în care trăim. Societatea ne dă un șut și ne alienează prin cutumele ei moderne, dar nouă ne place, în asta constă tot paradoxul. Ne-am înstrăinat tocmai prin această formă de acceptare a normelor standardizate impuse de viața cotidiană. E cea mai dureroasă formă a alienării, care ne e indusă aproape automat și căreia noi nu ne putem opune.

Celestini a prezentat la Sibiu trilogia „Oaia neagră“, „Războiul unui nebun“ și „Fabrica“

Nicola există cu adevărat?

Nu, Nicola e născut din toate poveștile pe care le-am auzit de-a lungul documentării în spitalele de psihiatrie.

Cum scapi de eticheta de „nebun“, chiar dacă ți-ai revenit după o cădere psihică? De ce oamenii din jur sunt atât de limitați în prejudecățile lor?

Cred că stigmatizarea nu e numai o particularitate a spitalelor de psihiatrie, ci ține de toate prejudecățile noastre rasiste, religioase și sexuale. Nu există cineva care e rasist și în același timp, să aibă respect pentru femei. Nu cred că se poți fi rasist numai într-o anumită direcție, să consideri că femeile trebuie să stea la cratiță și totodată să ai respect pentru emigranți. Noi, de fapt, trăim într-un singur plan – cel al limitelor noastre de gândire. Nu trebuie să vedem doar în dreapta, în stânga, în sus sau în jos, ci ar trebui să avem o privire de ansamblu. Nu există niciodată numai o singură scală de evaluare. Dacă vine un emigrant în Italia, nu contează că e negru, că e african, că e alb sau că e român, ci pentru băștinași contează numai că e sărac. Prejudecata față de emigranți vine așadar prin prisma sărăciei. În cazul persoanelor bolnave mintal, prejudecata noastră vine din faptul că îi privim ca pe niște oameni neproductivi, ca pe niște paraziți. Problema e în noi, că îi judecăm așa. Noi suntem mai bolnavi decât ne dăm seama tocmai în „superioritatea“ și în „superficialitatea“ noastră în a judeca doar după aparențe.

În spectacolul dvs. „Fabrica“, care e cel mai mare rău care li se întâmplă oamenilor într-un asemenea spațiu?

Alienarea, pierderea identității. Am vorbit cu muncitorii de la o fabrică dintr-un oraș unde se construiesc ghidoane de scutere... Dar, după ce termini această etapă, „ce se întâmplă?“, m-am întrebat. După realizarea scuterului urmează o altă fază. Muncitorul cu care am vorbit a știut însă să explice numai partea pe care a lucrat-o el, neștiind nici care sunt fazele inițiale și nici cele următoare din fabricarea scuterului. Pentru un muncitor, fabrica înseamnă un labirint în care contează numai ceea ce face el. După ce l-am ascultat, am înțeles că acel om este ca un pitic pierdut într-un labirint și se comporta ca un școlar întors de la școală. Dacă îl întrebi ce-a făcut acolo, îți răspunde că nu a înțeles nimic. După ce își schimbă traseul și iese din fabrică, muncitorul își revine. Alienarea e cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unui om, iar noi, cu toții, suntem pierduți în lumea din jur, înțeleasă ca o imensă fabrică.

> Omul nu vorbește cu el însuși, ci ajunge să vorbească cu o umbră tocmai pentru a nu rămâne foarte singur.
>
> **Ascanio Celestini**
> regizor

În „Fabrica“, menționați un dialog al omului cu umbra sa. Ce conotații proprii ați dat teoriei dublului?

Mi-a venit ideea acestui spectacol când am auzit dintr-un magnetofon așezat deasupra unui arbore ultima dintre „Elegiile duineze“ ale lui Rilke. Am avut impresia stranie că vocea venea direct din arbore. În realitate, auzeam și vedeam numai „o umbră“. E un joc care s-a născut de acolo, așa am preluat în acest spectacol ideea omului care dialoghează cu propria umbră. E ca în cazul unui schizofrenic, care încearcă o relație cu celălalt. Dacă nu găsește această relație și niciun altfel de relație, atunci apelează la comunicarea cu o umbră pe care o inventează. Omul vorbește în vânt cu dublul lui. Nu vorbește cu el însuși, ci ajunge să dialogheze cu o umbră tocmai pentru a nu rămâne foarte singur. Însă se produc o dublă alienare și un dublu dramatism, când omul devine ignorat chiar de umbra sa. Drama se naște atunci când noi nu mai putem comunica nici cu noi, nici cu ceilalți, nici măcar cu umbra noastră.

În spectacol, mama apare mai evidențiată decât în „Războiul unui nebun“, în care mizați pe imaginea tatălui.

Spectacolul acesta a fost făcut cu doi ani înainte de „Scemo di guerra“/ „Războiul unui nebun“. În 2002 tata mai trăia, în 2004, când am făcut „Scemo di guerra“, deja murise. De fapt, în spectacolul acesta vorbesc despre o mamă în general, dar în „Scemo di guerra“ e vorba chiar de tatăl meu real. Nu a fost ceva premeditat, însă, într-adevăr, tatăl meu, a cărui voce o folosesc într-o înregistrare din spectacol, rămâne una dintre ființele care m-au marcat în mod covârșitor.

Folosiți multe perifraze, îmbinând ironia, umorul și căldura detașată cu

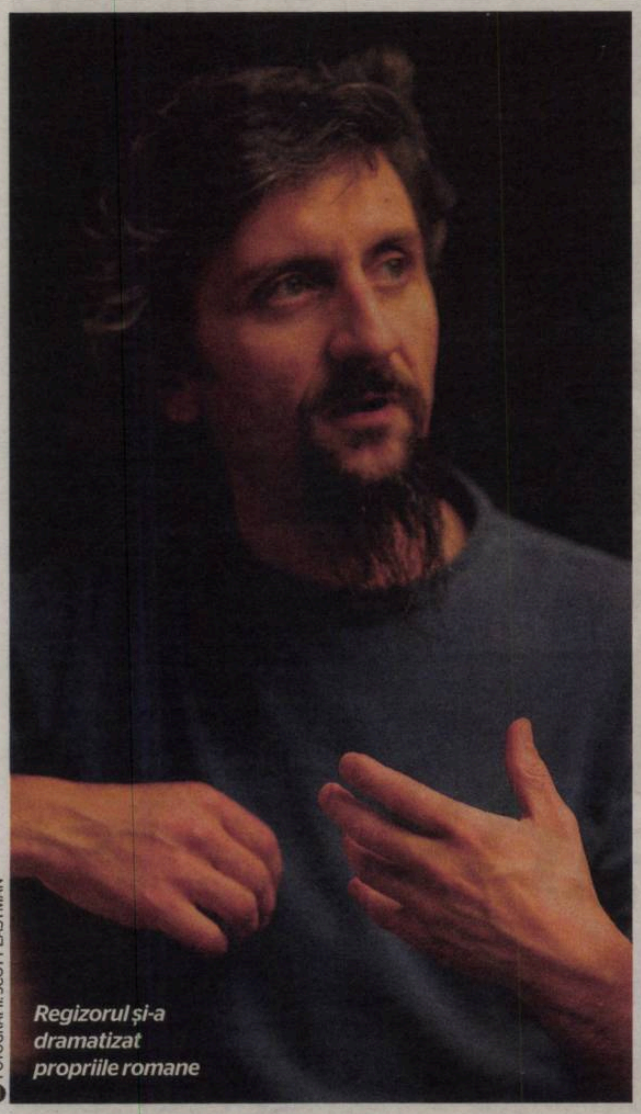

Regizorul și-a dramatizat propriile romane

FOTOGRAFII: SCOTT EASTMAN

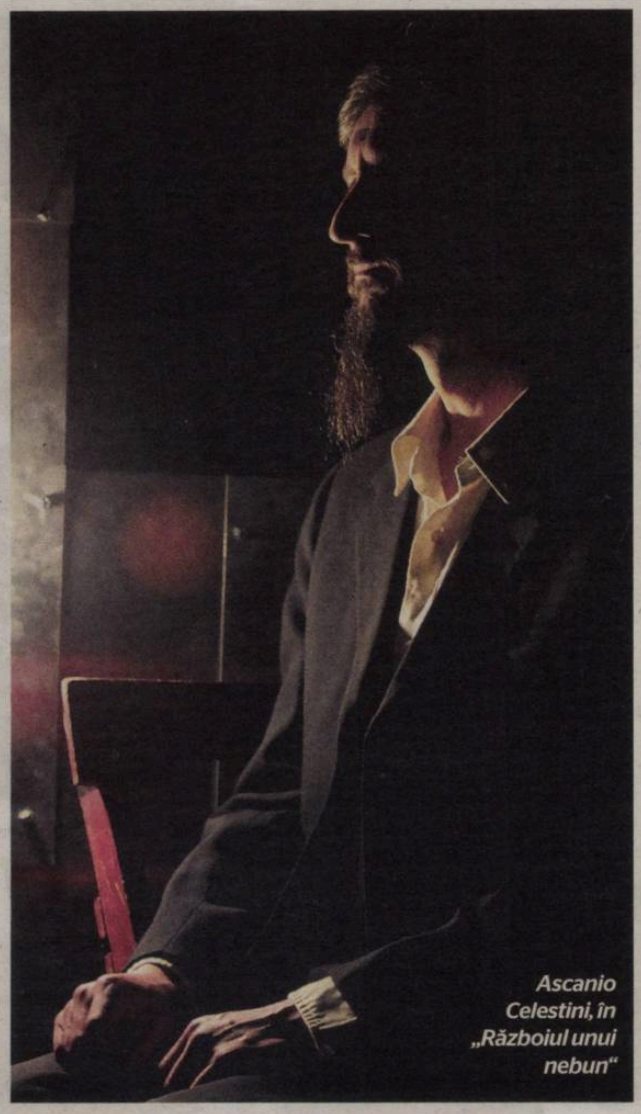

Ascanio Celestini, în „Războiul unui nebun"

toate elementele dramatice ale memoriei. Cum ați reușit să cadențați dinamica narativității, astfel încât să nu devină plictisitoare?

● Nu o fac în mod voluntar. Dar când se vorbește despre ceva adevărat, planurile diverse ale discursului se îmbină în mod natural. Noi nu suntem numai triști sau numai bucuroși, ci trecem cel mai adesea de la o stare la alta. Nu caut forme comice sau tragice, ci încerc să construiesc forme armonioase, pe care să le alternez în mod firesc. Scopul meu este să mă întâlnesc în final cu personajul. În toate spectacolele mele, încerc să-l conturez cât mai bine, astfel, și scriitura capătă automat dinamică prin alternarea planurilor temporale cu cele spațiale.

● Explicați-mi parabola mușteii care îl devorează pe Iisus, pe care o povestiți în „Războiul unui nebun". Nu e blasfemiator să spuneți că Iisus nu a înviat și că trupul lui a dispărut după ce a fost mâncat de muște?

● M-am gândit să descriu o legendă falsă, pentru că parabolele și Evangheliile sunt transcrise din cultura orală și tot ceea ce este oral poate fi multiplu interpretat. Istoria cu musca, pe care o spun în spectacol, nu apare numai în Evangheliile apocrife, ci și în celelalte Evanghelii acceptate de Biserică. Astfel, am vrut să scriu o poveste cu o dublă lectură. O dată, o lectură blasfemică despre Iisus care nu a înviat și moare ca toți ceilalți oameni. În această accepțiune, El era doar o carne moartă devorată de muște. De cealaltă parte, în cea de-a doua lectură, El își oferă carnea mușteior, își acceptă umanitatea și și-o asumă în ideea sacrificiului la care se supune. El a fost carne și sânge până la sfârșit, în dubla sa natură divină și umană. Chiar și pe cruce spune asta, când vorbește cu Tatăl Său: „Eli, Eli lama sabahtani?". Deci pe de o parte Iisus zice: „Sunt om, sunt carne, sunt trup". Pe de altă parte, corpul Său devine Împărtășanie pentru ceilalți și Învierea capătă alte conotații. Iisus poate să moară ca om, dar El e Altceva, prin esența Sa divină. Aceasta a fost o lectură plauzibilă pentru a construi falsa legendă a mușteior care-l devorează pe Iisus. Am reabilitat însă muștele cu această ocazie *(Râde)*.

● Care sunt metodele prin care vă documentați spectacolele?

● Nu vreau să o dezvălui, ci încerc să modific prin mijloace artistice o realitate pe care o cunosc foarte bine. Nu o descriu cum fac jurnaliștii, ci documetez o anumită situație, găsindu-i interpretări personale. Vă dau un exemplu: moartea lui Carlo Giuliani, un militant împotriva globalizării care a murit la un miting susținut cu ocazia Summitului G8, la Genova, în 2001. Pornind de la această poveste mediatizată, eu am ales să vorbesc despre un tânăr obișnuit care a fost omorât de un polițist cu câțiva ani în urmă, dosarul fiind mușamalizat. Brecht dorea să „retrezească" spectatorul, să găsim o formulă în care spectatorul să se regăsească. Eu am ales să fac un fel de spectacol paralel: să spun ceva despre altcineva care e departe de mine, spectatorul regăsindu-și aici propria legendă personală. Nu mă interesează ca spectatorul să fie prezent în montare, ci el să fie oarecum în afară și să rămână critic, să poată privi cu obiectivitate ce se întâmplă pe scenă. Astfel, spectatorul meu trebuie să fie și aproape, și la distanță, și înăuntru, și în afara spectacolului meu.

● Abordați tema memoriei în sensul lui Proust?

● Nu mă interesează Proust în sensul literar, ci în sensul antropologic. Trebuie să ne regăsim pe noi în ceilalți și, invers, ceilalți să se oglindească în noi. Eu mă recunosc în ceilalți oameni, în comportamentul lor. Nu caut adevăruri în mine, dar caut în ceilalți adevăruri care merită mărturisite. Ce caut eu în arta mea? Să mă regăsesc pe mine, găsind în ceilalți ceva din propria ființă. Și povestind mai departe ceea ce găsesc.

> Ceea ce am făcut pe scenă nu putea fi înțeles fără vreo traducere, pentru că am transmis mesaje foarte variate și complicate.
>
> **Ascanio Celestini**
> regizor

● Sunteți dezamăgit de publicul care nu v-a înțeles și a ieșit din sală în timpul celor trei spectacole?

● Spectacolele mele nu sunt tocmai ușoare. Dimpotrivă, dacă nu știi bine limba, nu ai nicio șansă să le înțelegi, pentru că e vorba de niște subtilități ale limbii italiene. Ar fi fost bine să beneficiem de o traducere profesionistă. Ceea ce am făcut pe scenă nu putea fi înțeles fără vreo traducere, pentru că am transmis mesaje foarte variate și complicate. Știu că Festivalul de la Sibiu este unul mare, în care sunt invitate peste 300 de spectacole, dar fiecare reprezentație ar merita atenția cuvenită. Mai mult, fiecare spectator care a părăsit sala putea să plece fără să-i deranjeze pe ceilalți. Pentru cei care au rămas în sală a fost greu să se concentreze în asemenea condiții, dar sper ca măcar unii să fi înțeles ceea ce am încercat să spun.

Povestea „Psi-vestașului"

●● Dacă Mario Varga Llosa a devenit sinonim cu „Povestașul", lui Ascanio Celestini i se poate spune „Psi-vestașul".

●● Este un storyteller fascinat de tenebrele subconștientului, dornic să valideze lumile interne ale pacienților internați la psihiatrie, să le înțeleagă, să le recompună în scenografii minimaliste, în spectacole-monolog în care contează doar sensul povestirilor sale.

●● Ascanio Celestini s-a născut la Roma în prima zi de vară a anului 1972 și provine dintr-o familie cu origini modeste.

●● A copilărit la Morena, o suburbie din sud-estul capitalei italiene, spațiu care a contribuit din plin la fascinația sa pentru arhetipurile umane. Tocmai de aceea la Univesitate studiază nu numai literele, dar și antropologia.

●● Pasiunea pentru teatru și-o manifestă la finalul anilor '90 la „Teatro Agricole O del Montevaso", unde performează într-o adaptare burlescă a „Infernului" lui Dante.

●● După această perioadă de ucenicie, Celestini joacă în primul său spectacol – „Cicoria. In fondo al mondo, Pasolini" (1998) – povestea unei călătorii inițiatice a unui tată alături de fiul său.

●● După acest debut care i-a consolidat talentul și pasiunea pentru dramaturgie, Ascanio Celestini realizează trilogia „Milleuno" (1998-2000) bazată pe tradiția orală a zonei în care a copilărit.

●● Teme ca viața, moartea, miracolul, sfârșitul lumii sunt abordate într-o manieră subtil-ironică, ce va deveni tipică tuturor creațiilor sale.

Cariera sa de scenarist și actor ia avânt cu „Radio Clandestina" (2000), „Cecafumo" (2002), „Fabbrica" (2002), „Scemo di guerra" (2004) – prezentate în 2004 la Bienala de la Veneția și, ultimele trei titluri, și la Festivalul de Teatru de la Sibiu de anul acesta.

●● Ca actor, este prezent în peliculele „Le eumenidi a Corviale" (2001), „Mio fratello e figlio unico"/ „Fratele meu este fiu unic" (2007), „La pecora nera" / „The Black Sheep" (2010), la producția din urmă, după romanul și piesa de teatru omonime semnate tot de el, realizând și regia.

●● Cu filmul „La pecora nera" / „The Black Sheep" a intrat în competiție la ediția de anul trecut a Festivalului de Film de la Veneția.

●● „Am făcut un fim care seamănă mai mult cu un documentar, sub forma unei camere de luat vederi ce descrie ce e în mintea unui nebun", spune Celestini.

●● „În timp ce lucram la dramatizarea romanului «Oaia neagră», s-a adeverit că poveștile ocupau un loc esențial, spectacolul în sine fiind o colecție de povestiri. Cred că orice spectacol de teatru ar trebui să vorbească despre memoria prezentă și despre trecutul literaturii teatrale. Astfel ascult eu poveștile celor care au trecut prin aziluri. Obținerea unor rapoarte obiective nu este ținta mea; sunt mult mai interesat de spontaneitatea poveștii, de inexactitatea mai multor puncte de vedere, de imaginația incredibilă și de concretețea crudă a fricii", explică regizorul.

Dana Musceleanu

Ascanio Celestini, în „Oaia neagră"

Rezolvă cazuri spectaculoase!

Din 1 iunie,
în fiecare miercuri

Colecția
Aventurile lui Sherlock Holmes
4 volume

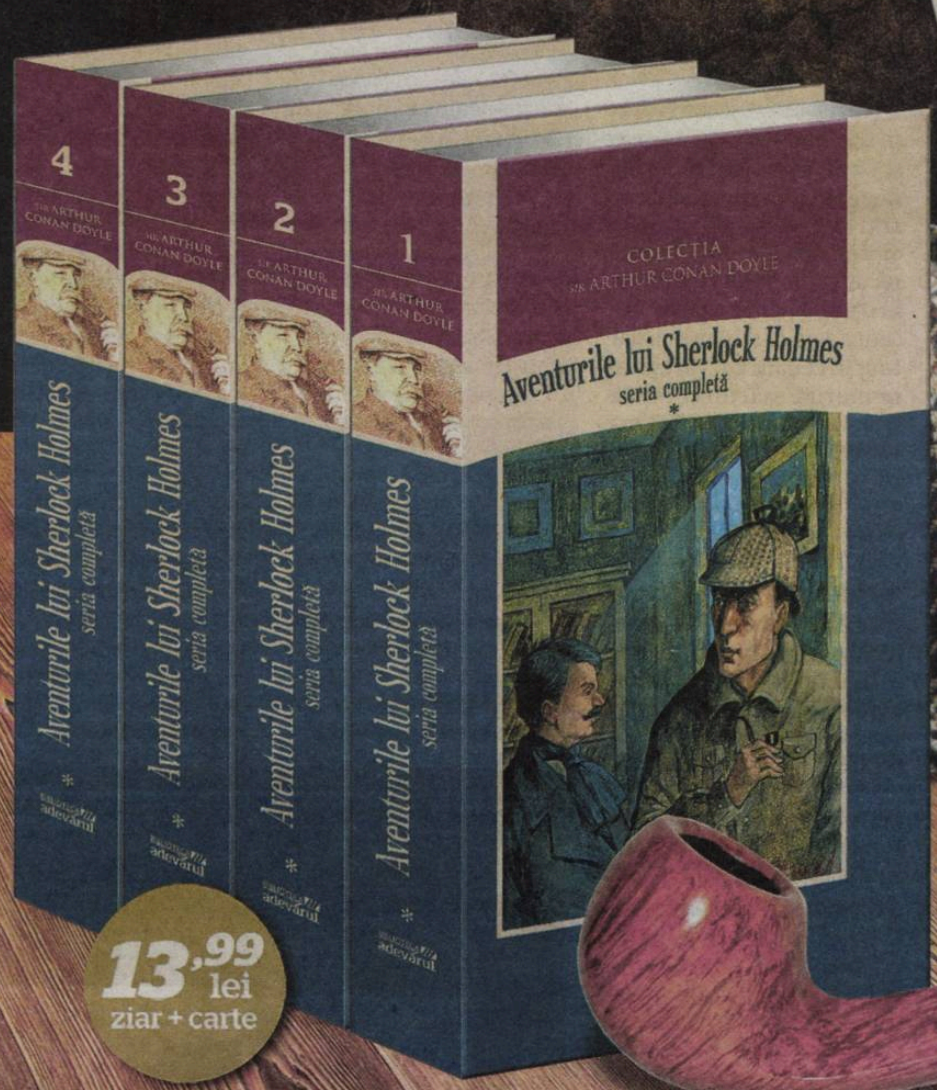

13,99 lei
ziar + carte

librăriile adevărul

Informații și abonamente
0800.800.111
(apel gratuit)

Cumpără online pe
www.adevarulshop.ro

ACUM
ȘI ÎN REȚEAUA
DE MAGAZINE
MIC.RO

EXPOZIȚIE

„Iluminarea“ de la Veneția

Aflată la cea de-a 54-a ediție, Bienala de la Veneția promite iubitorilor de artă un loc unde „vocile din toată lumea se întâlnesc“

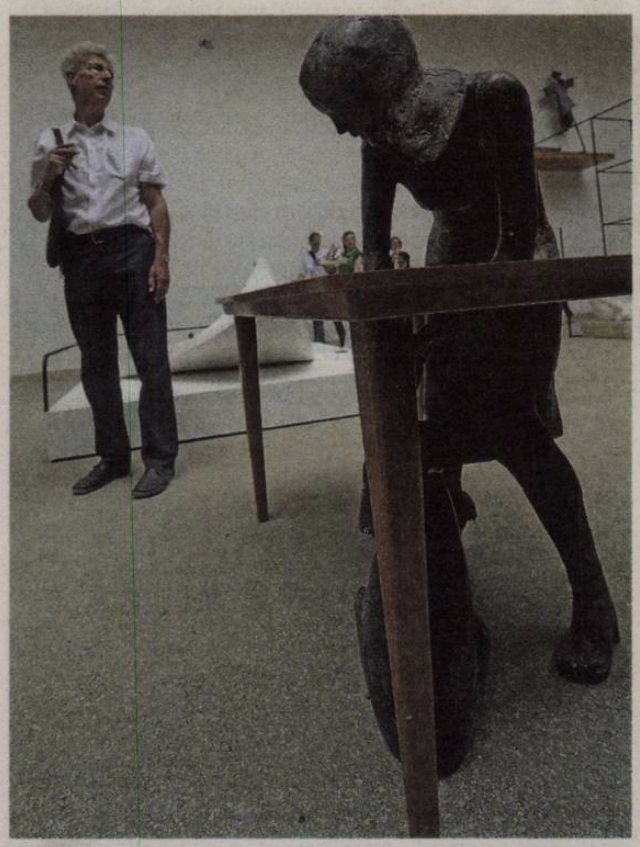

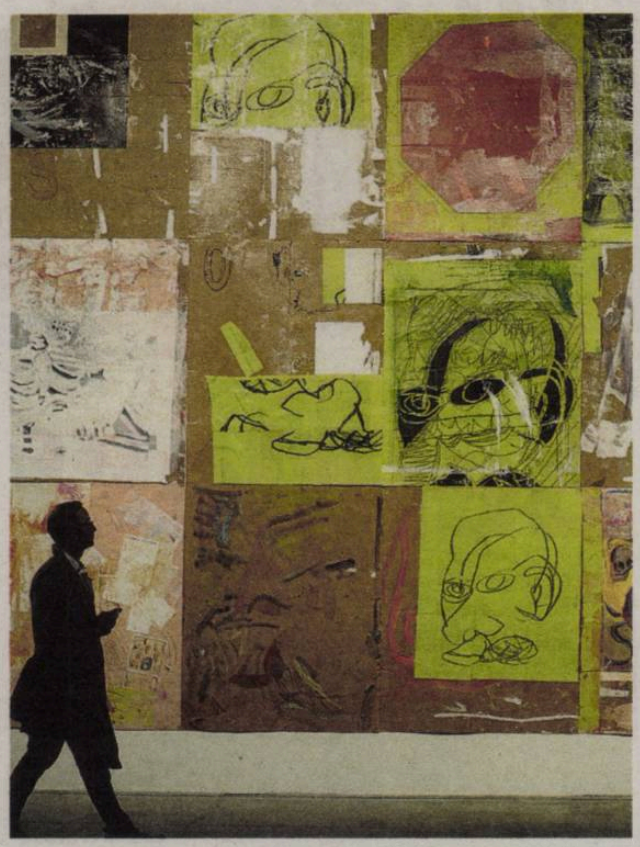

FOTOGRAFII: AFP

Și la ediția din 2011, Bienala de la Veneția stă sub semnul diversității, așa cum se conturează ea în lucrările artiștilor din lumea întreagă

Expoziția internațională de artă contemporană va fi deschisă până pe 27 noiembrie. Anul acesta, 89 de standuri naționale, mai multe ca niciodată, participă la Bienala de Artă de la Veneția.

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

Manifestarea, unul dintre cele mai importante evenimente culturale internaționale, continuă și anul acesta o tradiție de mai bine de un secol. În perioada 4 iunie – 27 noiembrie, expoziția de artă ajunsă la a 54-a ediție este în lumina reflectoarelor sub titlul „ILLUMInazioni“. Exponatele provocatoare sunt găzduite în 89 de standuri naționale, cu 12 mai multe față de ediția de acum doi ani.

Bice Curiger, istoricul de artă, criticul și curatorul care patronează în acest an evenimentul de la Veneția susține că ediția din 2011 are menirea unui schimb de idei și a unei stimulări pentru artiștii participanți. De asemenea, pe siteul oficial al evenimentului, președintele Bienalei de la Veneția, Paolo Baratta, le urează „iluminare“ turiștilor și iubitorilor de artă din întreaga lume.

Printre țările care participă pentru prima oară, se numără Africa de Sud, India și Andora, operele de artă fiind amplasate în pavilioanele din Parcul Giardini di Castello și din complexul Arsenale. De asemenea, România nu lipsește de la Bienală nici în acest an, proiectele artiștilor noștri aflându-se, de asemenea, în Giardini di Castello.

DOUĂ PROIECTE DIN ROMÂNIA

În decembrie 2010, în urma unui concurs național au fost selectate operele care vor reprezenta România la Veneția, membrii juriului, din care au făcut parte Marius Babias, Fabio Cavallucci și Oana Tănase, alegând două proiecte din cele 24 prezentate.

Primul dintre ele, prezentat în pavilionul național, se numește „Performing History“ și este o creație concepută de Ion Grigorescu, Anetta Mona Chișa și Lucia Tkacova, care își propune să analizeze, într-un cadru vizual dinamic, evoluția artei contemporane din România și din Europa de Est.

În cel de-al doilea proiect, intitulat „Romanian Cultural Resolution“ (RCR) și prezentat la Noua Galerie a Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția, artiștii Adrian Bojenoiu și Alexandru Niculescu reprezintă o instalație – documentată și realizată pe bază de interviuri - despre un număr impresionant de artiști și curatori români. „RCR documentary“ a devenit, astfel, unul dintre cele mai ample proiecte de artă contemporană românească din ultimii ani.

FILE DIN ISTORIE

Încă de la prima Bienală de Artă, cea din 1895, grădinile venețiene au găzduit proiectele artiștilor amplasate în Pavilionul Central și încă în 29 de pavilioane naționale, construite în perioade diferite de țările participante.

Una dintre cele mai prestigioase manifestări culturale din lume, această expoziție internațională se concentrează pe toate sferele artei. În anii 1930, alte festivaluri luau ființă: cel de muzică, cel de film și cel de teatru. Mai mult, Festivalul de Film de la Veneția, din 1932, a fost primul eveniment de acest gen din lume. În 1980, a fost introdusă prima „Expoziție Internațională de Arhitectură“, iar în 1999, Bienala de la Veneția a organizat și secțiunea de dans.

PUBLICITATE

La Bruges, cu Oltița Cîntec

●● Critic de teatru, Oltița Cîntec este semnatară a mai multor volume despre arta spectacolului teatral contemporan. Consideră călătoriile prin lume un privilegiu al curioșilor, categorie în care se înscrie. Preferă să descopere locurile pe unde ajunge după un traseu personal, schițat în urma unei documentări prealabile și pus în practică, „pe teren", cu harta în mână. Crede că doar așa cunoașterea unor noi geografii culturale devine o experiență personală, unică. La Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, care s-a încheiat recent, Oltița Cîntec a lansat volumul „Silviu Purcărete, privirea care înfățișează", editat de Fundația Culturală „Camil Petrescu", supliment al revistei „Teatrul azi", în care-l portretizează pe regizorul „Danaidelor" sau al lui „Faust".

● **Muzeul Ciocolatei.** Pe o plasmă rulează un filmuleț despre cocotier și fructele sale, despre cum și când se recoltează; vitrinele sunt mari, luminoase, textele explicative, trilingve; informația este selectată cu grijă și sintetizată, căci nu se adresează unor specialiști. La capătul traseului, coborând la parter după cele cinci etaje care reconstituie parcursul gustosului aliment, vizitatorilor li se face o demonstrație a modului de preparare a pralinelor belgiene. Vizita se încheie cu degustarea unui sortiment la alegere.

● **Bazilica Sfântului Sânge.** Aici se află o fiolă cu un eșantion din sângele lui Isus, adusă de la Constantinopol cu multe secole în urmă. Edificiul atrage zilnic mii de curioși, punctul de maxim interes fiind de Înălțare, când are loc o procesiune la care participă puzderie de credincioși, veniți să vadă relicva istorică și religioasă.

„Veneția Belgiei"

Datorită arhitecturii și canalelor navigabile, Bruges, capitala provinciei Flandra de Vest, a devenit „oraș al patrimoniului mondial"

Bruges, orașul în care domnește tihna

Numele original flamand al orașului înseamnă „pod, punte, (un) chei", Bruges păstrându-și impecabil înfățișarea *d'antan*.

Oltița Cîntec

În Piața Mare, spiritul european este la el acasă

Trăsurile și dantelele, emblemele urbei

●● Sunt numeroși cei care se îndrăgostesc definitiv de aspectul idilic al urbei și își stabilesc domiciliul aici. Circa 4.000 dintre cei aproximativ 100.000 de locuitori ai Brugesului sunt străini. Abațiile, imobilele din cărămidă roșie, lipite unele de altele, cu mici curți interioare, macadamul, rațele sălbatice, lebedele îi conferă un aer unic. Dacă vrei o promenadă, o poți face la pas, cu bicicleta, cu trăsura, pe uscat, ori cu vaporașul, pe canale. În Grand Place, trăsurile își așteptă, ca la Viena, clienții, pentru un tur al centrului, cu scurte popasuri în punctele de interes. Unul obligatoriu îl reprezintă atelierele-magazin cu dantele.

ORAȘUL DANTELĂRESELOR

„Dantelăreasa" lui Vermeer pare multiplicată în sute de variante feminine, care comercializează bijuteriile realizate după modele preexistente. În Bruges funcționează o puzderie de magazinașe unde se vând minunatele lucrături, la prețuri ce merg de la câțiva euro la câteva zeci de mii. Totul e executat manual, printr-o tehnică specială: un desen-model imprimat pe hârtie, pe care punctele sunt marcate prin găurire cu ajutorul acelor; printr-un meșteșug exersat ani la rând, lucrătoarele știu cu precizie ce trebuie să facă. Câteva mosorele, înfășurate cu ață albă sau bej, sunt răsucite continuu, trecute unele printre altele, cu o viteză uimitoare, ceea ce rezultă din acest mic război de țesut manual fiind un artizanat extraordinar de frumos.

BEREA, MAI SĂNĂTOASĂ CA APA

Berăriile constituie un alt punct obligatoriu al traseului. Belgia are renumele unui producător de bere redutabil, cu cele peste 500 specialități de top, de la clasicele blondă și brună, până la celebrele beri trapiste (realizate în mănăstirile trapiste) și lambic (fabricate în Lembeek). Inventarea acestei băuturi ușoare i se datorează călugărilor din mănăstirile locale de Ev Mediu, care o produceau inițial pentru consumul propriu și, ulterior pentru rotunjirea veniturilor, prin comercializare. Licoarea cu guler de spumă era, la data aceea, mai sănătoasă decât apa, întrucât prin fierbere se anihilau o mulțime de microorganisme nocive pentru om. Deși competiția impusă de corporațiile internaționale e dură, mai există aproximativ 125 de berării independente în întreaga țară, asaltate de turiști nerăbdători să deguste sortimente *hors serie*.

„BĂUTURA ZEILOR"

La intrarea în Muzeul Ciocolatei ești întâmpinat, din partea casei, cu bănuți de ciocolată, pliante gratuite, un ou uriaș, aproape de mărimea unui om, din ciocolată, alături de care, evident, toată lumea se pozează. Aici, spre deosebire de alte muzee, fotografiatul este permis, în entuziasmul general. Călătoria în trecutul ciocolatei începe, cronologic, cu momentul incaș și maiaș, indienii amerindieni utilizând boabele de cacao pe post de monedă de schimb. Din fierberea lor rezulta „băutura zeilor", în anumite situații fiertura fiind folosită ca medicament, iar mai târziu devenind desert. Ustensile, recipiente din fabrici de specialitate, bomboniere, cești, servicii din porțelan ce au aparținut unor celebrități ale istoriei, beneficiile pentru sănătate ale consumului (cu moderație), dar și cosmetice etc., toate aceste informații și încă multe, foarte multe altele, sunt livrate într-o manieră plăcută, interactivă, relaxantă.

Ciocolata este, astfel, un element special al Brugesului. Nu există stradă în centrul vechi unde să nu zărești măcar o șocolaterie și sute de variante ale apetisantului produs. Te poți ghida după miros, iar vitrinele sunt atât de atrăgătoare, încât nu ai cum rezista tentației. Trebuie musai să intri, să cumperi și să guști. Cu lapte, amărui ori albe, cu alune, portocale, migdale, tabletă, bomboane ori figurine, de regulă la kilogram, pralinele belgiene își merită renumele. Și, pentru a exploata brandul, edilii s-au gândit că numai bun ar fi un muzeu al ciocolatei, de unde lumea să afle tainele prețuitului dulce. O clădire veche, cu arhitectură specifică, de pe Wijnzakstraat, a fost amenajată pentru a spune „Povestea ciocolatei", cum este numită, simplu, clar, ceea ce în muzeologia tradițională se numește expoziția de bază. Pe flyer-ele distribuite în orice butic, se precizează conținutul ofertei: „Istoria, demonstrație și degustarea ciocolatei". ✪

literar & artistic

adevărul
Supliment săptămânal gratuit
Miercuri, 22 iunie 2011
Anul XVIII, Nr. 1083, 16 pagini
Se distribuie, gratuit, numai împreună cu ziarul „Adevărul"

Elena, „târfa" lui Tara

Expoziția „National Bitch" are drept „cal de bătaie" seria de Elene care marchează istoria României, de la Elena Cuza până la EBA și Elena Udrea.

ARTE VIZUALE ➔ PAGINA 11

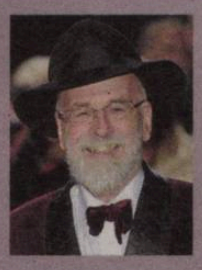

Pratchett vrea să moară demn

Suferind de Alzheimer la 63 de ani, cunoscutul scriitor britanic **Terry Pratchett (foto)**, ale cărui cărți bucură o lume întreagă, a obținut dreptul la sinucidere asistată.

DIN LUME ➔ PAGINA 15

Dispariția ca obsesie

Italianul **Andrea Bajani (foto)** scrie, în romanul „De vei lua aminte la greșeli", povestea despărțirii unei mame de fiul ei, afirmând că „moartea mamei e moartea trecutului".

INTERVIU ➔ PAGINILE 12-13

Te chem la festival!

FOTO: DIRK BLEICKE

Dacă vara asta nu veți ajunge la Edinburgh (acolo unde vă cheamă personajul din imagine), Avignon, Salzburg, orașe în care vor avea loc cele mai mari festivaluri de artele spectacolului și de muzică din lume, atunci puteți alege Gărâna sau Sfântu Gheorghe

➔ PAGINILE 8-9

Orașul european cu suflet rusesc

➔ PAGINA 16

5 948491 140155 06505

IERI ȘI AZI

Snobul, raiul spumei culinare

Catalanul Ferran Adrià, considerat cel mai bun bucătar din lume, este și un bun cunoscător al marketingului

Ieri. Scrie Frédéric Rouvillois în savurosul volum „Istoria snobismului", tradus și tipărit anul trecut și la noi: „Într-un sens mai larg, arta culinară proprie snobismului favorizează originalitatea, excentricitatea, inovația, eventual «mesajul» ce trebuie transmis: obiectul nemaifiind atunci de a mânca bine, nici măcar gustos, ci de a mânca altfel, făcându-ți din asta o glorie. Așa se explică de ce snobul a fost ahtiat întotdeauna după bucătăria exotică, cel puțin în măsura în care ea era suficient de neobișnuită, încât să-i permită să iasă în evidență. Sub acest aspect, hrana se aseamănă cu turismul: trebuie să te duci mereu tot mai departe, dacă vrei ca la întoarcere să-i faci să se înverzească de ciudă pe prietenii sau pe vecinii tăi. În veacul al XIX-lea, este la modă gastronomia englezească sau italienească, adică biftecul și macaroanele, cu care cei mai distinși italieni din Paris, ca de pildă pictorul monden De Nittis, nu ezită să-și fericească oaspeții de marcă. La începutul secolului XX, va veni rândul mâncării chinezești, al bucătăriei rusești și al cușcușului algerian; dar la sfârșitul secolului, ai risca să pari ridicol, dacă n-ai prefera specialitățile etiopiene, tasmaniene sau nepaleze, toate cu unt de iac. Mai mult chiar decât exotismul, originalitatea a fost întotdeauna în grațiile snobului. La începutul veacului al XIX-lea, Brillat-Savarin afirma că descoperirea unui nou fel de mâncare este mai importantă pentru fericirea omenirii decât descoperirea unei noi stele. Unii mari bucătari ambițioși vor deduce de aici că, pentru a obține «stele», trebuie să pariezi pe inovația fără limite, de unde și explozia «noii arte culinare», odată cu începutul anilor '70".

Azi. Ferran Adrià, cotat drept cel mai bun bucătar din lume, cel puțin în anii 2000, a pregătit în 2003, pentru specialiști, următoarele bucate: „Pahar cu gheață sfărâmată și apă de pin; jambon de ton; caviar de măr; nigiri-sushi de calmar, servit pe o limbă din plastic folosită de oreliști; apă de linte și pateu de ficat de gâscă; supă de grepfrut cu susan negru; aer de morcov pe concentrat de mandarine; ravioli de mazăre; crab cu alune și pepene verde; castraveți de mare și rubarbă; cannelloni din trufă de vară cu măduvă și creier de iepure; spaghete de doi metri cu parmezan; înveliș din tofu cu oțet balsamic". Nu, nu e o glumă. Bucătarul-șef care a condus ani buni ostilitățile în bucătăria de la „El Bulli" din Catalonia, considerat de experți cel mai bun restaurant din lume în sistemul Michelin, este, cum știm, inventatorul „spumei culinare", o spumă în aer și din ingredientul principal, dar și al cafelei espresso cu spumă. Supranumit „Salvador Dalí al artei culinare", grație expresiei de impact brevetate de revista „Gourmet", Ferran Adrià nu încetează să farmece snobilimea din toate colțurile lumii. Punând în mod automat semn de egalitate între „neobișnuit" și „rafinat", snobul de azi, asemenea snobului din toate epocile, se crede un connaisseur.

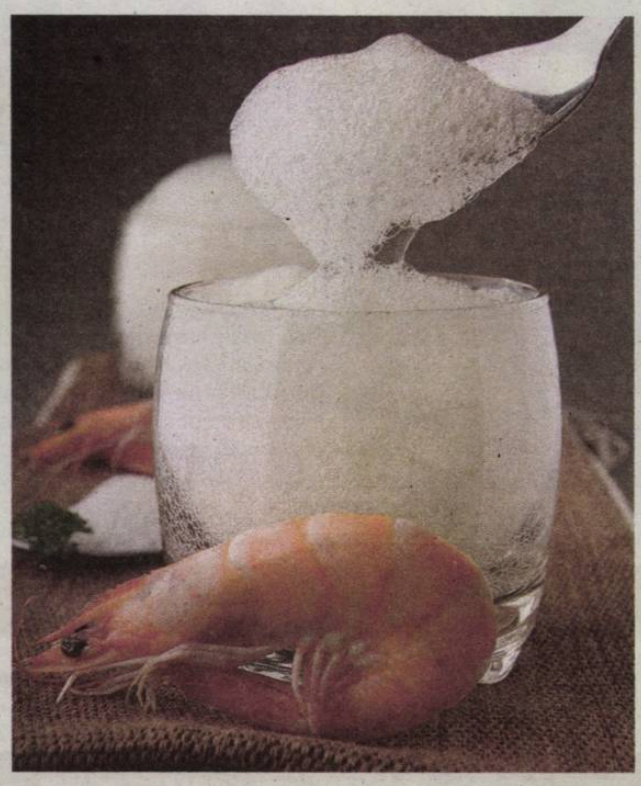

În 2011, încă mai e la modă așa-numita bucătărie autentic tradițională. În paralel cu această tendință constantă, firească și ușor de înțeles, a luat avânt, pe solul fertil al dorinței inepuizabile de a părea altfel, inclusiv de a mânca mereu și mereu altceva, așa-numita bucătărie nouă. Printre adepții ei înfocați se numără însă prea puțini cunoscători și prea mulți plictisiți cu numeroase conturi bancare, dornici să epateze și, în primul rând, dornici să crească neîncetat în propriii lor ochi, să se simtă „la curent" sau „conectați", să nu cumva să le scape ceva.

Asemenea pictorului catalan cu care a fost comparat, Ferran Adrià știe bine să se vândă. Faima restaurantului amintit, situat în Costa Brava, este în mare măsură rezultatul unor mecanisme ieftine de marketing. Mii de oameni dispuși să-și golească semnificativ conturile scriu cereri și chiar scrisori de motivație ca să intre în paradisul spumei culinare și să guste, vorba autorului citat, sorbet prăjit la grătar, cremă caramel cu ulei de dovleac sau supă de grepfrut cu susan negru.

ADEVĂRURI DE ALTĂDATĂ

Stil și ținută elegantă

Revista „Adeverul literar și artistic" a fost deschisă tuturor colaboratorilor, cu condiția să fie de talent. Așa se face că în paginile ei întâlnim nume ca: M. Sadoveanu, I. Al. Brătescu-Voinești, D.D. Pătrașcanu, Gala Galaction, Jean Bart, C. Stere, G. Ibrăileanu, I. A. Bassarabescu, Ion Minulescu, Paul Zarifopol, T. Arghezi, Izabela Sadoveanu, A. Frunză, Octav Botez, G. Topîrceanu, Alexis Nour, Otilia Cazimir, Mihai D. Ralea, Constanța Marno-Moscu, Damian Stănoiu, Baronschi, Lucia Mantu, M. Codreanu (sonetistul), Liviu Rebreanu, Elena Farago, Ion Agârbiceanu, Demostene Botez, Felix Aderca, D. I. Suchianu, Titus Hotnog, Tudor Vianu, Radu Rosetti, Cezar Petrescu, N. Davidescu, Vasile Savel, Al.O. Teodoreanu, Romulus Cioflec, Ioan Petrovici, I. M. Marinescu, Lucian Blaga, Ion Gorun, Ioan Slavici, Barbu Lăzăreanu, H. Sanielevici, Ionel Teodoreanu, T. Teodorescu-Branițe, Dem Theodorescu, Al. A. Philippide, D. Nanu, Luca Ion Caragiale, G. Călinescu și mulți alții.

Revista a publicat beletristică, critică și istorie literară, critică de artă, istorie, filosofie, sociologie, chiar știință, cronici teatrale, muzicale și cinematografice (din țară și din străinătate), interviuri, anchete, rubrici distractive (șah, anecdote, caricaturi și curiozități), având un stil ales și vioi și o ținută elegantă.

A fost întotdeauna o revistă de spirit modern și progresist, a militat permanent pentru o literatură și artă sănătoasă și a contribuit mult la răspândirea ideilor înaintate. Având cel mai mare tiraj dintre toate revistele de epocă, ea a exercitat și înrâurire și s-a bucurat, prin colaborări de talent indiscutabil, de un real succes. Istoricul literar de astăzi știe că această revistă îi este absolut indispensabilă în munca sa de cercetare.

Dar „Adeverul literar" mai este unic și în altă privință. Găsim într-nsul informații literare și artistice culese fără alt scop decât pura și simpla informare literară și artistică.

(Articol publicat de M. D. Ralea, în numărul 500 - «Adeverul literar și artistic», 6 iulie 1930)

VĂ MAI AMINTIȚI DE...

Fory Etterle

Fory Etterle

Cristofor Etterle, cunoscut și sub numele de Fory Etterle, s-a născut la 24 mai 1908 la Ploiești. A absolvit Liceul „I.L.Caragiale" din Ploiești, după care a urmat cursurile Facultății de Drept și ale Conservatorului de artă dramatică din București, promoția 1929, fiind elev al Luciei Sturdza Bulandra. A fost coleg de generație cu Lucia Demetrius, Mihai Popescu, Emil Botta și Tanți Cocea.

A fondat împreună cu sora acesteia din urmă, Dina Cocea, „Teatrul Nostru" în 1941, în subsolurile sălii „Comedia". Printre altele, în cadrul acestei companii s-a jucat, în 1945, drama socială „Canalia", în distribuție fiind Jules Cazaban, Lia Șahighian, George Calboreanu, Gheorghe Storin, Mărioara Voiculescu și Lucia Sturdza Bulandra. Compania a cunoscut doar puțini ani de glorie, pentru că a dat faliment odată cu instaurarea regimului comunist, în 1949, după declanșarea naționalizării companiilor de teatru.

Fory Etterle a interpretat partituri de mare dificultate, remarcându-se, în teatru, încă din 1956 prin rolul lui Richard al II-lea. A fost pasionat de teatrul radiofonic aflat atunci la începuturi. Primul demers în acest sens a fost la 15 februarie 1946 odată cu spectacolul „Acolo unde este crucea", de Eugene O'Neill. Cu Beata Fredanov, Emil Botta, Alexandru Demetriad și George Manu în distribuție, spectacolul era regizat de Marietta Sadova. Două săptămâni mai târziu, ascultătorii puteaurauzi pe calea undelor piesa „Racheta spre Lună" de Clifford Odets, cu Clody Berthola, Radu Beligan, Mihai Popescu și Fory Etterle, tot în regia Mariettei Sadova. Actorul a fost căsătorit cu Marie-Jeanne Etterle. Celebrul cuplu din epocă Stroe și Vasilache a avut ca bază de plecare recomandarea pe care Vasilache a avut-o de la Fory Etterle.

La vârsta de 75 de ani, Fory Etterle s-a stins din viață la 16 septembrie 1983 în București.

Simona Chițan

literar&artistic
adevărul
Supliment săptămânal gratuit

REDACTOR-ȘEF: Cezar Paul-Bădescu
SENIOR EDITOR: Mircea Vasilescu
REDACȚIA: Simona Chițan, Dan Bolcea, Dana Ionescu, Doinel Tronaru, Ana-Maria Onisei

Colaboratori permanenți: Marius Chivu, Anca Grădinariu, Ionuț Sociu, Otilea Șerban-Pârâu

Adresă: București, Șos. Fabrica de Glucoză, nr. 21, sectorul 2
tel. 407.76.04; 407.76.09; 0372.130.105
fax: 407.76.02
e-mail: cultura@adevarul.ro

Supliment tipărit la TIPOMEDIA-București

FESTIVAL

Showcase de filme românești, la Sighișoara

Cele mai bune pelicule premiate la festivaluri vor fi proiectate în singura cetate medievală locuită din Europa

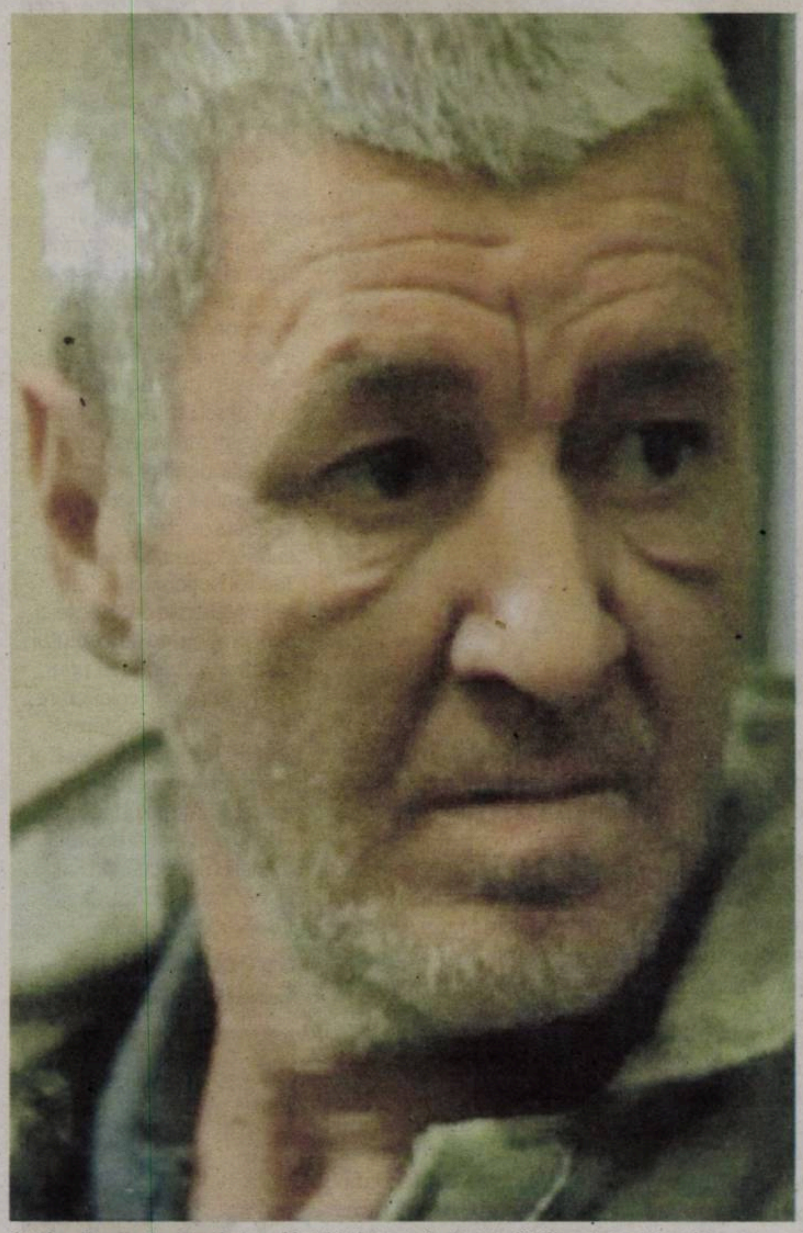

Ștefan Iordache, în „Cel mai iubit dintre pământeni", filmul de deschidere

Ozana Oancea (dreapta) și Ileana Cernat, în „Felicia, înainte de toate"

Actorul Mimi Brănescu și Maria Popistașu, în „Marți, după Crăciun"

Sighișoara Film Festival (SFF), un eveniment dedicat filmelor românești premiate, se desfășoară de mâine până duminică și include proiecții ale unor pelicule precum „Aurora", de Cristi Puiu, și „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu", de Andrei Ujică.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

Festivalul „premianților" din cinematografia românească prezintă anul acesta 18 filme, dintre care 8 lungmetraje, 7 scurtmetraje și 3 documentare – toate laureate ale unuia sau mai multor festivaluri internaționale.

Organizat de Fundația Română pentru Educație si Educatori, împreună cu Primăria orașului Sighișoara, cu sprijinul Centrului Național al Cinematografiei (CNC) și al Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale" din București, SFF a devenit, datorită creațiilor prezentate, un motiv și un loc de întâlnire a cinefililor din întreaga țară.

IN MEMORIAM ȘTEFAN IORDACHE

Cele patru zile de maraton cinematografic încep cu filmul „Cel mai iubit dintre pământeni", în regia lui Șerban Marinescu, peliculă care îl omagiază pe legendarul actor, prea devreme dispărut, Ștefan Iordache. La proiecție vor participa sora acestuia, Ileana Iordache, și regizorul peliculei.

Ultima peliculă proiectată în Piața Centrală se află sub semnul unei figuri care s-a considerat de-a lungul multor decenii „cel mai iubit fiu al poporului" – „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu", de Andrei Ujică, în prezența producătoarei Velvet Moraru și a monteuzei Dana Bunescu. Experimentul narativ al regizorului român stabilit în Germania, pe care mulți l-au considerat o „rafinare" a suferinței unui întreg popor de-a lungul erei totalitare pentru a extrage o „capodoperă cinematografică", poate fi acum văzut și de sighișoreni, pentru a-și face o părere în cunoștință de cauză.

Seară de seară, în Piața Centrală vor putea fi vizionate multipremiatele „Marți, după Crăciun", de Radu Muntean, „Morgen", de Marian Crișan, „Aurora", de Cristi Puiu, „Bună! Ce faci?", de Alexandru Maftei, „Bibliotheque Pascal", de Szabolcs Hajdu, „Caravana cinematografică", de Titus Muntean, „Felicia înainte de toate", de Răzvan Rădulescu și Melissa de Raaf.

Intrarea la proiecții este liberă, conform tradiției festivalului. În clubul Aristocrat publicul poate urmări scurtmetrajele tinerilor cineaști Adrian Sitaru, Paul Negoescu, Iulia Rugină, Cristian Iftime, Cecilia Felmeri, Victor Dragomir, precum și documentare semnate de Alexandru Solomon – „Kapitalism – Rețeta noastră secretă" – și Alexander Nanău – „Lumea văzută de Ion B.".

CRISTI PUIU SAU MIRELA OPRIȘOR, ÎN CETATE

Pentru a veni în întâmpinarea dorințelor publicului de a vedea toată „oferta" festivalului, anul acesta, organizatorii au decis ca o mare parte dintre pelicule să ruleze pe parcursul mai multor zile și în incinta Casei de Cultură „Mihai Eminescu" din localitate.

La festival și-au anunțat participarea regizorii Cristi Puiu, Alexandru Maftei, Adrian Sitaru, Szabolcs Hajdu, actorii Clara Vodă, Mimi Brănescu, Mirela Oprișor, Ozana Oancea, Dana Voicu și producătorii Tudor Giurgiu și Oana Giurgiu (Libra Film), Andrei Crețulescu (HBO), Tudor Reu și Radu Aldea (Rollin Studio), Anca Puiu (Mandragora), Vlad Păunescu (Castel Film), Velvet Moraru (Icon Arts).

Maestrul de ceremonii al festivalului este actorul Andrei Aradits, pe care publicul îl cunoaște din filmul „Cendre et sang", în regia lui Fanny Ardant, din „10", scurtmetrajul lui Dorian Boguță, și din telenovela „Narcisa sălbatică".

Echipa SFF organizează, începând cu această ediție, o întâlnire între producătorii mai sus amintiți și masteranzii UNATC, „PRim Film Contact", moderată de profesorul și decanul Facultății de Film din cadrul UNATC, Sorin Botoșeneanu.

Info

Sighișoara Film Festival (SFF), ediția a 2-a
Unde: Piața Centrală din Sighișoara
Când: 23-26 iunie 2011
Directorul și fondatorul SFF: actorul Adrian Titieni
Intrarea: liberă

TEATRUL CA LUME

„O scrisoare“ inegală

Premiera lui Alexandru Dabija de la Teatrul de Comedie din București, „O scrisoare pierdută“, are momente excepționale, alternând însă cu altele trenante

Marius Florea Vizante în Tipătescu este doar tehnic, Mihaela Teleaocă, în Zoe, este exagerat de „bărbată“, iar George Mihăiță nu găsește cheia unui Dandanache care nu mai sâsâie.

Simona Chițan
simona.chitan@adevarul.ro

●● Spectacolul „O scrisoare pierdută“ s-a jucat în premieră la sfârșitul săptămânii trecute, în închiderea Festivalului Comediei Românești (festCO), cu o distribuție care se anunța cu totul de excepție. După ce a montat recent „O noapte furtunoasă“ la Teatrul la Cub de la Iași, Alexandru Dabija i-a selectat acum în noul Caragiale de la Teatrul de Comedie, pe Marcel Iureș, în Cațavencu, pe Marius Florea Vizante, în Tipătescu, pe Mihaela Teleoacă, în Zoe sau pe George Mihăiță, în Dandanache.

Din păcate, nu toți actorii reușesc să fie la nivelul la care ne-am fi așteptat în decorul destul de cenușiu și de auster semnat de Puiu Antemir. Poate cele mai mari deziluzii sunt Marius Florea Vizante – un Tipătescu perfect mediocru, care nu strălucește prin nimic și-și interpretează tehnic și detașat rolul, și George Mihăiță, care, în mod cu totul neașteptat pentru un actor de calibrul său, conturează fad un Dandanache „vechi luptător de la '48“, căruia lipsa sigmatismului nu-i dă, din păcate, niciun farmec. Mihaela Teleoacă nu acoperă feminitatea lui Zoe, pentru că soția lui Trahanache și amanta lui Tipătescu nu este tot timpul numai „bărbată“, ci are și momente în care schimbă registrul, încearcând prin vulnerabilitate și seducție să-și atingă scopurile. Însă personajul creat de Mihaela Teleoacă este mult prea încordat, cu tușe violent îngroșate atunci când aruncă isteric cu ciuperci în bărbații vieții ei. Nici Dragoș Hulaba nu excelează în personajul unui Pristanda, un polițai al orașului de astă-dată fără uniformă, stresat, bineînțeles, de „familia mare“ și de „renumerația mică, după buget“.

Marcel Iureș (Cațavencu) și Florin Dobrovici (Farfuridi)
FOTO: MIHAELA MARIN

Info
Teatrul de Comedie, București
O scrisoare pierdută, de I.L. Caragiale
Regia: Alexandru Dabija
Cu: Marcel Iureș, Marius Florea Vizante, George Mihăiță, Valentin Teodosiu, Mihaela Teleoacă, Dorina Chiriac, Florin Dobrovici, Eugen Racoți etc.
Decor: Puiu Antemir
Costume: Anca Răduță
Muzica: Ada Milea

SCENE DE VÂRF

Marcel Iureș creează un Cațavencu versatil, de o ironie feroce, care poate totuși să șteargă podelele ca să intre în grațiile lui Zoe și poate juca o bătută moldovenească, exact cum o face și în „Ivan Turbincă“, pus în scenă recent tot de Alexandru Dabija la Teatrul Act.

Pe de altă parte, cele mai bune și originale momente din „O scrisoare pierdută“ sunt cele interactive, cu alegători care strigă din public în actul al III-lea, cu un Cațavencu și un Cetățean turmentat care se plimbă senin prin sală, cu vorbele și moacele savuroase ale lui Farfuridi (Florin Dobrovici, extraordinar în rol) și cu discursul demagogic al lui Cațavencu (un Iureș, cu capul în mâini care stă să plângă). De asemenea, Zaharia Trahanache, președintul „Comitetului permanent, Comitetului electoral, Comitetului școlar, Comițiului agricol și al altor comitete și comiții“, este extraordinar interpretat de Valentin Teodosiu, care pășește mocăit și se întinde tacticos, în somn, atunci când Zoe îl mângâie pe burtă. O apariție cu totul nostimă este cea a Dorinei Chiriac, cântând melodii semnate de Ada Milea, un Cetățean turmentat caraghios care însă parcă e rupt din registrul bufonului shakespearian și nu din cel caragialesc, atunci când interpretează textele „Îngerașii de pahar“ sau „Are țara...“.

REPERE MEMORABILE

Regizorul Alexandru Dabija a avut de înfruntat memoria unor mari spectacole omonime, puse în scenă de Sică Alexandrescu (1948), de Liviu Ciulei (1972), de Radu Beligan (1979), sau, după Revoluție, de Alexandru Tocilescu (1999).

De asemenea, și actorii au avut în spate modele extraordinare, așa cum sublinia și criticul Dan C. Mihăilescu în caietul program: pe Alexandru Giugaru sau Petrică Gheorghiu în Trahanache, pe Toma Caragiu, Victor Rebengiuc, Costel Constantin în Tipătescu, pe Carmen Stănescu sau Mariana Mihuț în Zoe, pe Niki Atanasiu sau Octavian Cotescu în Cațavencu, pe Ciulei sau Beligan în Dandanache, pe Ștefan Bănică sau Matei Alexandru în Pristanda, pe Dem Rădulescu și Mircea Diaconu în Farfuridi-Brânzovenescu. Într-adevăr, nu e treabă ușoară să faci un nou spectacol Caragiale în 2011, în prag de centenar al dramaturgului, cu asemenea repere în spate. E de apreciat că Dabija și unii actori (Marcel Iureș și Valentin Teodosiu) au reușit, pe alocuri, cu real succes să găsească chei noi de abordare și că spectacolul de la Comedie merită cu adevărat văzut.

DE IERI
JOHN BARTON

John Barton și Brian Kulick au pus în scenă „A douăsprezecea noapte“, de William Shakespeare.

Ionuț Sociu

●● „John Barton a realizat cele mai importante spectacole shakespeariene ale epocii noastre“, spunea criticul Michael Billington. Chiar dacă astăzi nu mai e activ ca regizor, John Barton e considerat un fel de mentor al regizorilor care au activat în cadrul Royal Shakespeare Company. Artiști consacrați precum Trevor Nunn, Gregory Doran sau Michael Boyd sunt doar câțiva dintre cei pe care Barton i-a consiliat și îndrumat. „Zeii sunt cei care au vrut ca Royal Shakespeare Company să supraviețuiască până în zilele noastre. Nimeni n-ar fi crezut în urmă cu cincizeci de ani că acest teatru va avea o viață atât de lungă. RSC n-a fost niciodată dorit de establishment și cred că asta ne-a făcut pe toți mai puternici și mai curajoși. Un lucru pe care l-am învățat după atâția ani de teatru este că, indiferent de talentul anumitor regizori, succesul unui teatru depinde în primul rând de calitatea actorilor“, spunea John Barton într-un interviu.

DE AZI
BRIAN KULICK

●● Despre Brian Kulick se spune că este cel mai eclectic regizor newyorkez contemporan pentru că alternează mereu piese clasice cu texte contemporane. „«Timon din Atena» e prima piesă de Shakespeare pe care am avut ocazia să o pun în scenă. Am ales acest text pentru că nu e atât de cunoscut și m-am gândit că nu o să observe prea multă lume, dacă o dau rău în bară. Apoi am vrut să pun în scenă «Cymbeline», dar Andrei Șerban făcuse deja un spectacol extraordinar după acest text și mi-am dat seama că nu o să pot atinge acel nivel“, spunea Kulick într-un interviu. „Cu toate că trăim într-o eră a tehnologiei avansate, ceva mă face să cred că nu suntem departe de epoca elizabetană. Teatrul elizabetan s-a născut într-o lume haotică și de aceea cred că Shakespeare e un dramaturg al zilelor noastre. Atmosfera pieselor sale e una urbană, e o lume aflată într-o continuă schimbare în care nimic nu pare stabil“.

PE SCURT

IPOTEȘTI

Ateliere cu Andrei Șerban

●● Regizorul **Andrei Șerban (foto)** a revenit în România pentru audiții cu tineri actori pentru o nouă serie de ateliere organizate în cadrul Academiei Itinerante „Andrei Șerban“, ce vor avea loc la Memorialul Ipotești în perioada 10-16 iulie și, respectiv 18-24 iulie. Atelierele susținute de regizor sunt deschise tinerilor actori (angajați sau independenți), dar și studenților la actorie în an terminal și masteranzilor, în vârstă de până la 30 de ani. Selecțiile s-au derulat la Teatrul Național din București. Atelierele de la Ipotești sunt organizate de Institutul Cultural Român (ICR), prin ICR New York, în colaborare cu Centrul de Cercetare și Creație Teatrală „Ion Sava“ al Teatrului Național din București și Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu“.

CLUJ

Spectacol după Gellu Naum

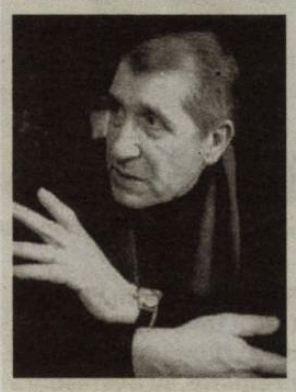

●● Producția „Florența sunt eu“ de **Gellu Naum (foto)** și Jules Perahim va fi jucată de la ora 20.00, în Sala Mare, sambătă, în premieră la Teatrul Național „Lucian Blaga“ din Cluj-Napoca. Spectacolul, construit pe permanentul joc dintre realitate și ficțiune, dintre prezent și trecut, este regizat de Alexandru Dabija. Scenografia îi aparține lui Dragoș Buhagiar, muzica – Adei Milea, iar coregrafia este semnată de Florin Fieroiu. Din distribuție fac parte Ramona Dumitrean, Cristian Grosu, Ionuț Caras, Cătălin Herlo, Irina Wintze.

CINEMA SCOP

Eroi retro

„XMen: First Class“ nu te lasă sleit de puteri, ci te face să-ți dorești mai mult

Matthew Vaughn a găsit soluția să facă diferența pe o piață ultrasaturată de supereroi: filmul lui aduce genului o patină de epocă apetisantă și e construit cu un ochi la peliculele de spionaj din timpul Războiului Rece.

Anca Grădinariu

●● Are ceva și din seria James Bond, doar că, în loc de gadgeturi grozave, ne etalează eroi bizari cu uluitoare puteri supranaturale. Dar cel mai tare respectă formula unor produse „macho“ ale anilor '60 ca „The Dirty Dozen“ (aici, Freaky Dozen): niște proscriși inadaptați sunt adunați de câțiva masculi vrednici, antrenați și apoi puși să lupte pentru salvarea omenirii. În acest proces ei vor deveni, evident, mult mai buni.

„Swinging sixties” vin la pachet cu o aură de seducție mitică și e greu să nu te lași captivat de priveliștea unor mutanți cu care te-ai obișnuit într-un univers SF/high-tech, uitându-se la un televizor alb-negru ce transmite discursul lui JKF (de multe ori, reconstituirea stilizată e un simplu pretext de a le arăta pe Rose Byrne și January Jones în lenjerie intimă, dar și aceste momente sunt spectaculoase).

Prequel-ul fixează originile francizei și îl urmărește pe Charles Xavier (James McAvoy) care, împreună cu Erik Lensherr, viitorul Magneto (Michael Fassbender), strânge o echipă de alți mutanți ca să se lupte cu un megamalefic interpretat de Kevin Bacon (el și Fassbender controlează atât de bine scenele în care apar, încât ceilalți par uneori un balast). Acesta vrea să cucerească planeta; planul lui e să-i întărâte pe ruși împotriva americanilor și să declanșeze un cataclism nuclear, ceea ce ar duce la dispariția oamenilor și întărirea mutanților. Evident, premisa e extrem de simplă, dar regizorul, care a dat dovadă întotdeauna de fler vizual, chit că l-a folosit cu efecte contrastante (feeric în „Stardust“, respingător în „Kick Ass“), ne face călătoria extrem de plăcută. Deschiderea e intensă și înnebunitoare – în timpul războiului, într-un lagăr nazist, personajul lui Bacon îl forțează pe tânărul Erik să-și dezlănțuie întreaga putere pentru prima dată. Ceea ce urmează e un tăvălug energic, excitant, cu un irezistibil și distinctiv *feel* retro. Muntanții sunt, în mare parte, niște adolescenți vulnerabili, speriați nu doar de schimbările hormonale, ci de faptul că sunt genetic diferiți și că societatea îi privește ca pe niște monștri. Odată *coming out*-ul făcut, nu se simt curajoși ci, dimpotrivă, speriați de ce urmează. Ritmul și culoarea se mai estompează în secțiunea mediană plată, dedicată antrenamentului pentru inevitabila confruntare finală.

Lentoarea mijlocului e compensată de cel de-al treilea act-bombă, un amestec de politici nucleare, ruso-engleză, șefi de stat idioți și scene de confruntare grandioase și clare (Vaughn știe să filmeze acțiunea și nu trebuie să-și camufleze neputința cu secvențe epileptice, confuze și întunecate). „XMen: First Class“ nu te lasă sleit de puteri, ci te atâță să-ți dorești mai mult.

Info

XMEN FIRST CLASS – XMEN CEI DINTÂI
Regia: Matthew Vaughn
Cu: James McAvoy, Michael Fassbender, Kevin Bacon, Rose Byrne, January Jones

●●●●●

PE SCURT

BUCUREȘTI

Festivalul Filmului Evreiesc

●● Un documentar despre scriitorul Amos Oz, dar și un film inspirat din viața lui Serge Gainsbourg se numără printre peliculele prezentate la prima ediție a Festivalului Filmului Evreiesc București, ce se desfășoară până duminică. Nu lipsesc nici producțiile românești, cum ar fi documentarul „Cabală la Kabul“, de Dan Alexe. Proiecțiile au loc la Cinema Studio, Cinema Scala, Terasa Green Hours și Muzeul Țăranului Român.

LONDRA

Cristi Puiu, șef de juriu

●● Regizorul **Cristi Puiu (foto)** a fost președintele juriului la Festivalul de Film Documentar Open City, care a avut loc la Londra săptămâna trecută. Institutul Cultural Român din Londra a susținut participarea regizorului la prima ediție a festivalului. Printre cele 140 de filme proiectate în festival s-au regăsit și numeroase pelicule românești: „Metrobranding“ și „Victoria“, de Ana Vlad și Adi Voicu, „Colivia“, de Adrian Sitaru. Evenimentul s-a încheiat cu o proiecție de gală a filmului „Blestemul ariciului“, de Dumitru Budrala.

PUBLICITATE

Contează ce citești, dar contează și cum

Aplicație compatibilă cu toate modelele de iPhone, special adaptată pentru retina display.

Folosește QR codul pentru acces direct în iPhone App Store

Available on the iPhone App Store

Aplicațiile Adevărul pentru iPhone și iPad sunt disponibile în iTunes App Store la 0,79 €.

FLASH BOOK

Alex. Leo Şerban, un elitist chic

Criticului de film i-au apărut postum două cărți, un volum de poezie și unul de publicistică

„Mica dietetică" dă măsura inteligenței, culturii, farmecului personal și umorului cu care scria (și trăia) Alex. Leo Şerban.

Marius Chivu

Criticul de film Alex. Leo Şerban (1959-2011) s-a stins din viață la doar 51 de ani, pe 8 aprilie

FOTO: MEDIAFAX

●● Câteva dintre cugetările acestui a-moralist chic:

„Oricine are dreptul să-și depună părerea despre o operă de artă, dar nu trebuie să se și țină cont de părerea oricui", „Starurile sunt acele persoane care-au pornit de jos și au ajuns gros-planuri", „Calitățile mi le cultivă prietenii, defectele mi le cultiv singur", „Nu încercați să vă păstrați buna reputație: totul conspiră împotriva ei și, în plus, o reputație proastă e mai ușor de întreținut", „De cele mai multe ori moralitatea e o chestiune de temperament", „Mizantropia nu e niciodată stabilă sau limitată; e generoasă și, ca atare, virtual infinită", „Luxul meu: să mă enervez din orice nimic pentru că mari probleme nu am – și e bine să dai măcar impresia că le ai", „Diminutivele («iubițel», «pisoiaș», «pufuleț» etc.) sunt primii copii ai cuplurilor", „Românul se naște supărat, trăiește vexat și moare frustrat; dar nu moare până nu-i indispune și pe ceilalți", „Stilul devine o pagubă colaterală a modei", „Știi că ai îmbătrânit când plăcerea de a refuza o persoană care se știe irezistibilă e mai mare decât plăcerea de a o pune cu ea", „A fi pe Facebook e ca și cum ți s-ar propune să intri într-un club care stă non-stop, cu ușile larg deschise", „Bloggerul este noul proletar: revendicativ, vindicativ și profund antielitist", „Ideile trebuie tratate ca pe niște accesorii, astfel evităm riscul de a deveni fanatici", „E bine să ne cultivăm micile comodități personale – cu riscul de a părea excentrici", „Visez să nu fiu luat în serios pentru ce spun, ci numai pentru ce fac" etc.

ȘI PROUST, ȘI ABBA

După ce a debutat la 17 ani cu un poem în engleză, în revista „Chicago Review", Alex. Leo Şerban a continuat să scrie, deși n-a mai publicat versuri. Pentru că imaginea care însoțește poetul, aceea de om „sensibil", nu-i plăcea, dar, mai ales, pentru că poezia era o chestiune mult prea personală, mult prea intimă, pentru a deveni și publică. Dacă volumul postum de poeme apărut la Editura Pandora M, „Alte camere, alte glasuri de ieri", unic la propriu și la figurat, redă „glasurile" sale interioare necunoscute, „Mica dietetică" ni-l oferă pe Alex. Leo Şerban cel public, cel bine știut, mereu în priză cu sine și cu ce-i în jur. Volumul e alcătuit din texte de publicistică (câteva sunt însă inedite) și sunt aranjate în funcție de teme: gusturi / plăceri / preferințe / principii personale, interviuri și liste, modă și cultură pop, sociale, trenduri, București, familie, Internet, orașe, cărți, filme, autori: Proust, Mateiu Caragiale, Houellebecq, Agatha Christie, Alain de Botton, Borges, Ioana Pârvulescu ș.a.

„Mica dietetică" (volum de publicistică ce completează „Dietetica lui Robinson", publicată la Editura Curtea Veche în 2006), dă măsura inteligenței, culturii, farmecului personal și al umorului cu care scria (și trăia) Alex. Leo Şerban. Citind textele (și ideile) sale memorabile și spectaculoase prin combinația de inteligență, umor și gust personal, întotdeauna deopotrivă personale și contradictorii, ai în numai 200 de pagini imaginea intelectualului și omului Alex. Leo Şerban, cel căruia îi plăcea să fie controversat și controversabil, paradoxal și contradictoriu: un hedonist capricios, narcisist autoantagonist, principial schimbător, elitist chic, snob superior și frivol cu stil, aristocrat pop, trendy old school, un solitar cu mulți prieteni etc. Proustian îndrăgostit de ABBA și o-Zone, admirator al stilului lui Neagu Djuvara și elogiator al șlapilor, consumator de operă preclasică și de cartofi prăjiți, adept al infidelității față de propriile idei, deplângând declinul huiduielii în timp ce condamnă mitocănia, preferând controversele polemicilor și tot așa.

Dar abia în aceste „încrucișări" și „amestecuri" de gust personal, popular și elitist rezidă calitatea și capacitatea de a fi iconic. Alex. Leo Şerban e, poate, singurul tip cu adevărat original de la noi. ●

Info

Alex. Leo Şerban, Mica dietetică, Editura ART, 2011.

●●●●●

PE SCURT

NEW YORK

Eminescu în America

●● La invitația Institutului Cultural Român din New York, cunoscutul actor **Ion Caramitru (foto)** și clarinetistul Aurelian-Octav Popa vor susține mai multe recitaluri în Statele Unite ale Americii. Amatorii vor putea asculta poemele lui Mihai Eminescu în limba română la Queens Library at Sunny Side, New York (mâine, ora 18.30), ICR New York (vineri, 24 iunie, ora 19.00), Bell Multicultural High School, Washington (25 iunie, ora 18.30), și St. Trinity Church, Philadelphia (26 iunie, ora 14.00). ●

BUCUREȘTI

Vine „Scara leilor"

●● **În colecția „Ego-grafii" a Editurii Polirom va apărea în curând continuarea volumului de memorialistică „Maxilarul inferior", de Doina Uricariu. Publicate sub titlul „Scara leilor", cele două volume istorisesc despre o epocă zbuciumată și despre destine tragice. Cititorii vor avea prilejul să intre din nou în vremea căreia îi aprțin Regele Mihai, Regina-mamă Elena, Ion și Mihai Antonescu, Lucrețiu Pătrășcanu etc. Autoarea propune și documente care atestă lupta anticomunistă a României din prima clipă a ocupației sovietice.** ●

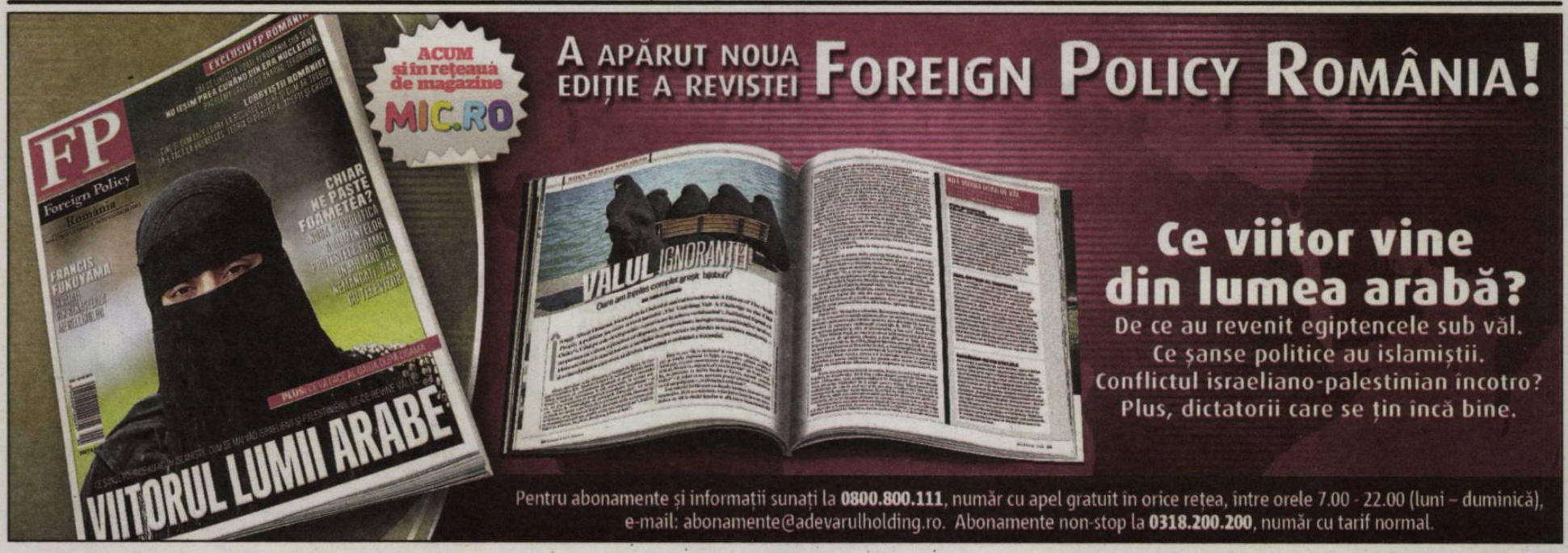

BIBLIOTECA ADEVĂRUL

„Monumentele“ lui Caragiale

Volumul „Momente și schițe“, de Ion Luca Caragiale, va fi distribuit mâine cu ziarul „Adevărul“, la prețul de 12,99 lei

I.L. Caragiale

FOTO: AGERPRES

Răsfățatul domn Goe, Bubico – „potaia“, ghinionistul Lefter Popescu și multe alte personaje emblematice ale lui Caragiale revin în inimile noastre, în colecția „101 cărți de citit într-o viață“.

Oana Victoria Anghel
oana.anghel@adevarul.ro

Editura Adevărul le amintește cititorilor de una dintre cele mai cunoscute opere ale lui I. L. Caragiale, volumul „Momente și schițe“. „Caragiale este un mare autor comic, adică un creator de comic monumental“, scria eseistul Alexandru Paleologu.

De-a lungul timpului, numeroase generații au fost marcate de schițele lui Caragiale. Expresii precum „Ca să nu mai rămâie repetent și anul acesta“ sau „șezi mumos, mamă!“ sunt consacrate printre bunici, părinți și copii. Comicul de situație din „Două loturi“, dialogurile spumoase și amețitoare din „Five o'clock“ sau „Lanțul slăbiciunilor“ și caracterele îndoielnice ale personajelor sunt doar câteva dintre motivele pentru care textele maestrului Caragiale au ajuns nemuritoare. În scrierile sale, autorul satirizează trăsăturile și aspectele sociale din România. Surprinzătoare este actualitatea acestor schițe. Moravurile zugrăvite de Caragiale la începutul secolului XX se regăsesc și în prezent, în societatea românească.

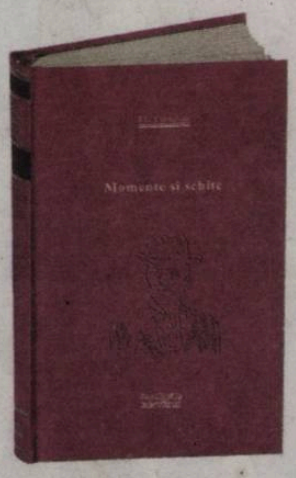

Fie că scrie despre manipulările din politică (în schițele „Amicul X“ și „Triumful talentului“), de viclenia justiției („Petiție“, „Articolul 214“, „Arendașul român“, „Tempora“), fie că atacă subiecte precum educația greșită a unei familii burgheze („D-l Goe“, „Vizită“) sau imoralitatea presei („Triumful talentului“, „Telegrame“), Caragiale surprinde trăsăturile unei epoci care sunt încă de actualitate.

„MOMENTE“ PE SCENĂ

Scriitorul George Ranetti considera că apelativul „momente“ era depreciativ pentru arta dramaturgului. „Nu «momente», ci «monumente» trebuia să numești admirabilul volum“, susținea Ranetti.

Texte din „Momente și schițe“ au avut parte de numeroase puneri în scenă sau ecranizări. De-a lungul timpului, actori celebri au interpretat personajele de neuitat. În filmul „Două loturi“, din 1957, realizat după schița „Două loturi“, Grigore Vasiliu Birlic apare în rolul principal, cel al aiuritului domn Lefter Popescu. În scurtmetrajul „Lanțul slăbiciunilor“, din 1952, protagonistul este interpretat de Radu Beligan. De asemenea, alte personaje imaginate de I. L. Caragiale au prins viață în urma interpretării actorilor Dem Rădulescu, Rodica Tapalagă, Mihai Fotino, Puiu Călinescu, Vasilica Tastaman.

Adevărul îți aduce o colecție care te inspiră

Pentru cei care citesc, acesta este un viitor prinț.
Pentru toți ceilalți este doar o broscuță.

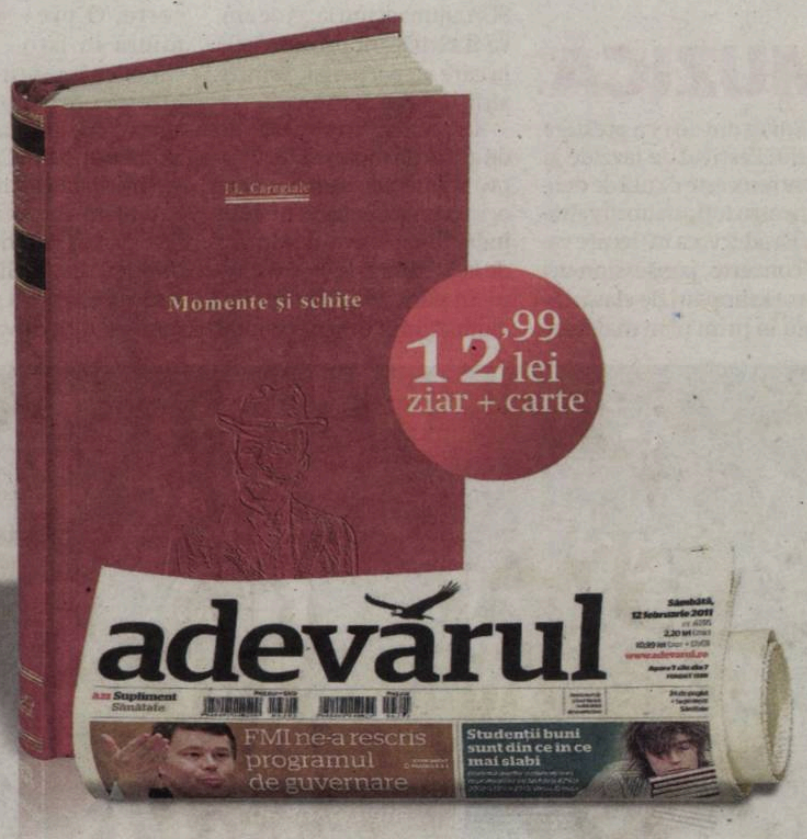

Joi, 23 iunie,
I. L. CARAGIALE
MOMENTE ȘI SCHIȚE

librăriile adevărul
Informații și abonamente 0800.800.111 (apel gratuit)
Cumpără online pe www.adevarulshop.ro
ACUM ȘI ÎN REȚEAUA DE MAGAZINE MIC.RO

Marile festivalu

„Adevărul literar și artistic" vă prezintă cele mai importante festivaluri de teatru, concerte și festivaluri

Viața culturală a bătrânului continent se anunță cât se poate de interesantă. Dacă nu veți ajunge la Edinburgh sau la Avignon, unde vor avea loc cele mai mari festivaluri de artele spectacolului din lume, atunci vă puteți orienta către alte orașe, cu filmele și muzica lor.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

MUZICĂ

Ediția din 2011 a prestigiosului Festival de Jazz de la Montreux este o rută de delicii pentru toți amatorii genului. Ea aduce, ca în fiecare vară, concerte, jamsession-uri și workshop-uri de clasă, care au în prim plan mai multe stiluri de jazz, cu o atenție specială acordată etnojazzului și genului numit world music. De data aceasta, începe chiar în seara de 1 iulie, cu un concert Carlos Santana și John McLaughlin. Până pe 6 iulie inclusiv, melomanii îi vor mai putea asculta pe B.B. King și vor avea la dispoziție mai multe concerte dedicate compozitorului american Dave Grusin. Pe 5 iulie, cunoscutul producător muzical Tommy LiPuma din SUA, ajuns acum la 75 de ani, va fi sărbătorit printr-o gală la care va participa, printre alții, George Benson.

În 2011 se împlinesc 100 de ani de la moartea lui Gustav Mahler, eveniment care ocupă un loc central în mult îndrăgitul Festival de Muzică de la Salzburg, la care vor veni, în perioada 27 iulie – 30 august, unii dintre cei mai importanți muzicieni ai momentului. Dintre dirijori, nu vor lipsi Pierre Boulez, Christian Thielemann, Riccardo Muti (care vor conduce Orchestra Filarmonicii din Viena), dar nici Daniel Barenboim sau Sir Colin Davis. Riccardo Muti se va afla și la pupitrul Orchestrei Simfonice din Chicago, care va susține două concerte. O premieră în istoria evenimentului este prezența Orchestrei dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia, care va fi dirijată de Antonio Pappano. Din categoria „vedete" face parte și Orchestra Filarmonicii din Berlin, la pupitrul căreia se va afla Sir Simon Rattle. Câțiva dintre cei mai influenți pianiști din lume vor participa la festival, unde vor concerta solo. Printre ei se numără Grigori Sokolov, Arcadi Volodos, Lang Lang, Mitsuko Uchida, Maurizio Pollini sau Fazil Say.

În 2011 se împlinesc 100 de ani de la moartea lui Gustav Mahler, eveniment care ocupă un loc central în Festivalul de Muzică de la Salzburg

Festivalul de Muzică Clasică de la Lucerna, Elveția (10 august - 18 septembrie), se va desfășura sub semnul „Nopții", temă care invită la explorarea ritmurilor închipuite de „visători, mistici și vizionari". De la pupitrul Orchestrei Festivalului de la Lucerna, dirijorul Claudio Abbado se va apleca asupra creațiilor lui Mahler, Brahms, Mozart și Bruckner. În cadrul acestui eveniment de tradiție și de ținută vor susține concerte filarmonicile din Viena și din Berlin, precum și alte formații muzicale de renume. Elveția Charlotte Hug, compozitoare, maestră a violei, artist care experimentează fără încetare și în tehnica instrumentală, și în arta vizuală, va fi „artist étoile", alături de Cvartetul Hagen.

ROCK ȘI JAZZ ÎN ȚARA LUI ENESCU

În ceea ce privește festivalurile de muzică din România, vara aceasta aduce câteva manifestări interesante. La începutul lunii iulie, Capitala va găzdui două evenimente care vor avea loc în aceeași perioadă, 1-3 iulie: la Rock the City Festival vin Judas Priest, The Prodigy sau Papa Roach și alte trupe, iar în cadrul Festivalului de Muzică B'Estfest va concentra, printre alții, Electric Brother. La sfârșitul lunii, între 21 și 24 iulie, pe iubitorii de jazz îi așteaptă îndrăgitul festival de la Gărâna. Printre invitații ediției din acest an se numără Cvintetul Mathias Eick (Norvegia), Lars Danielsson (Suedia), Avishai Cohen Trio (Israel) sau pianista japoneză Hiromi, care va cânta alături de doi seniori ai jazzului internațional: basistul Anthony Jackson și tobosarul Simon Phillips.

Clujul oferă și el un eveniment rafinat: Festivalul Internațional de Chitară, care se va desfășura în intervalul 3-13 august. La ediția din acest an veți putea asculta o mulțime de interpreți, printre care Britta Schmitt și Carles Guisado, Cvartetul Alhambra, Thibault Cauvin, Andras Csaki sau Antal Pusztai.

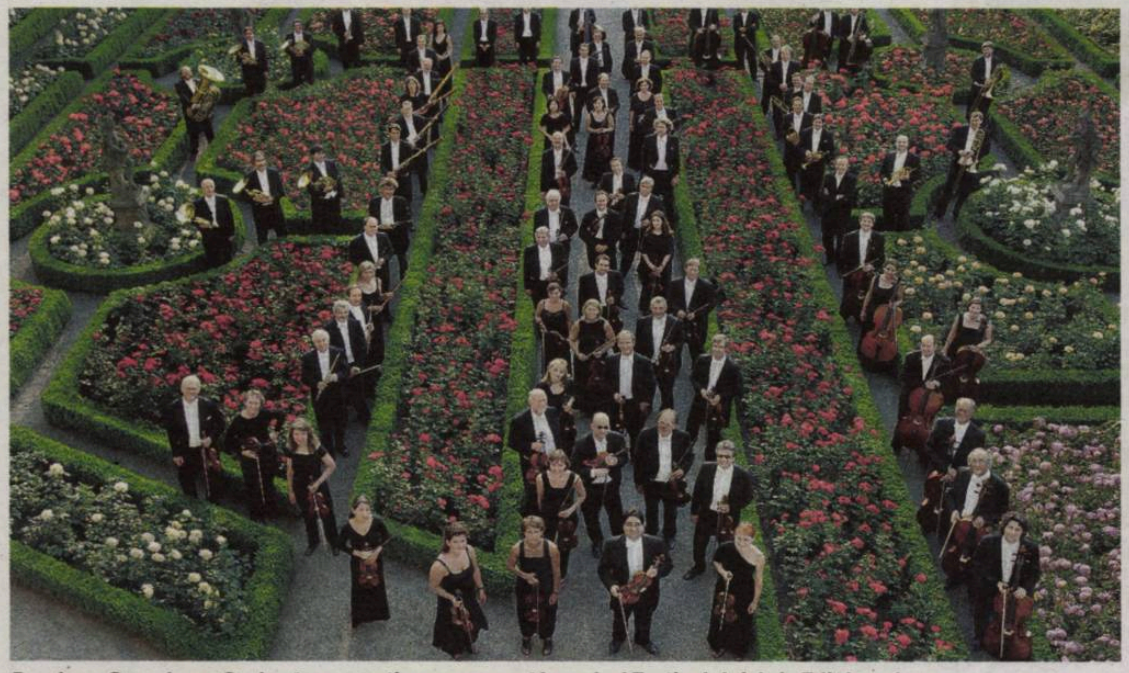

Bamberg Symphony Orchestra va susține un concert în cadrul Festivalului de la Edinburgh

Între 21 și 24 iulie, pe iubitorii de jazz îi așteaptă îndrăgitul festival de la Gărâna

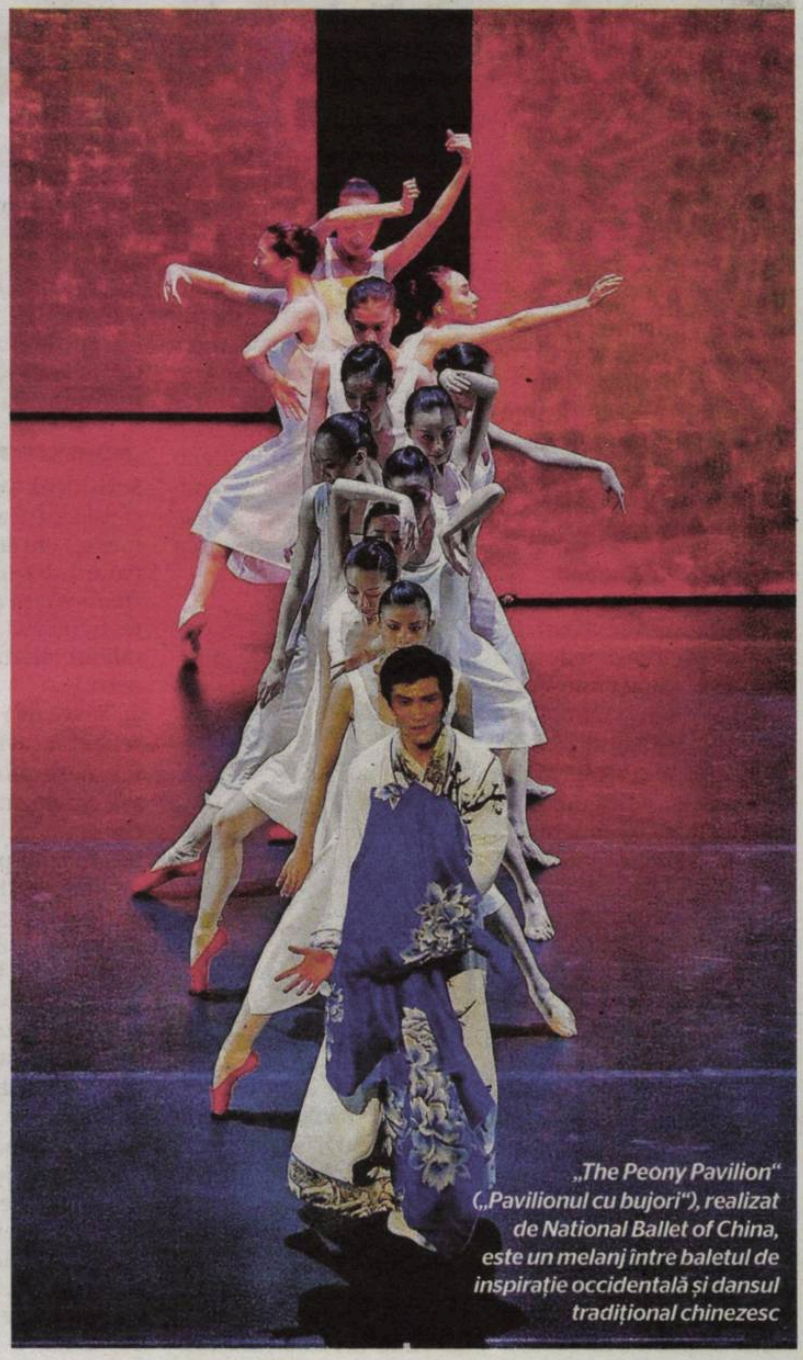

„The Peony Pavilion" („Pavilionul cu bujori"), realizat de National Ballet of China, este un melanj între baletul de inspirație occidentală și dansul tradițional chinezesc

ri ale verii

ilm care vor avea loc în vara aceasta, în România și în restul Europei

Tae-Suk Oh, figură legendară a teatrului coreean, aduce la Edinburgh o adaptare după „Furtuna", de Shakespeare

SPECTACOLE

Dan Boicea
dan.boicea@adevarul.ro

ASIA IA CU ASALT EDINBURGHUL

Trei săptămâni fierbinți, în plin august, cu operă, muzică, teatru, dans și arte vizuale. Ediția de anul acesta a Festivalului de la Edinburgh (Scoția, 12 august – 4 septembrie) este focusată pe valorile Asiei și va avea artiști invitați din China, India, Japonia, Coreea, Taiwan și Vietnam. Jonathan Mills, directorul festivalului, spune că va fi realizată o punte între cultura europeană și cea asiatică. Ideea selecției i-a venit după ce a văzut spectacolul „The Peony Pavilion" („Pavilionul cu bujori"), realizat de National Ballet of China, un melanj între baletul de inspirație occidentală și dansul tradițional chinezesc, o construcție de anvergură, cu un ansamblu masiv, orchestră și costume extravagante.

Tae-Suk Oh, figură legendară a teatrului coreean, aduce la Edinburgh o adaptare după „Furtuna", de Shakespeare, iar artistul din Taipei, Wu Hsing-kuo, va prezenta în versiune one-man-show spectacolul „Regele Lear". „The Revenge of Prince Zi Dan" este un tribut pe care Shanghai Peking Opera Troupe îl aduce lui „Hamlet".

Programul mai include de concerte ale orchestrelor Bamberg Symphony Orchestra, Tonhalle Orchestra, Vlaamse Opera, Freiburg Baroque Orchestra, Royal Scottish National Orchestra, Scottish Chamber Orchestra. La capitolul „Operă", se estimează că vor face furori „Die Frau ohne Schatten", a Operei Mariinsky din St. Petersburg, și „Semiramide", un spectacol jucat de Vlaamse Opera din Belgia, montat de Alberto Zedda and Nigel Lowery.

ARTĂ SUB OCUPAȚIE FRANCEZĂ

A 65-a ediție a Festivalului de la Avignon se va desfășura între 6 și 26 iulie. În orășelul din sudul Franței își vor prezenta producțiile creatori precum Romeo Castellucci - „Sul concetto di volto nel Figlio di Dio" (un spectacol despre relația dintre tată și fiu, după o idee care i-a venit regizorului după ce a admirat tabloul „Salvator Mundi", al lui Antonello da Messina), Patrice Chéreau (care a regizat „I Am the Wind", după John Fosse, un spectacol cu două personaje fără nume și fără biografie) și Patrick Pineau („Sinucigașul", după Nikolai Erdman, o satiră la adresa unei dictaturi care este la primul nivel al dezvoltării sistemului ei coercitiv).

ROMÂNI LA AVIGNON

Actorul român Eugen Jebeleanu va juca „Microfictions", în secțiunea Off a Festivalului, la Teatrul Bourg-Neuf. Spectacolul este regizat de Jean-Camille Sormain, actor și regizor francez și se bazează pe textele scriitorului Régis Jauffret. Două actrițe și un actor pe o scenă încarnează peste 40 de personaje. Și spectacolul „Ruins True", al Teatrului Maghiar de Stat din Cluj-Napoca, ce prezintă în distribuție dansatori de renume mondial, printre care se numără Liam Clancy, Jess Humphrey și Yolande Snaith, va participa la festivalul Avignon Off (8 - 31 iulie). Spectacolul va fi prezentat la Théâtre des Halles. „Ruins True" este o creație colectivă de dans, în spiritul operei lui Samuel Beckett, regizată de Tompa Gábor și s-a născut ca o coproducție dintre Sushi Center for the Urban Arts din San Diego și Teatrul Maghiar din Cluj.

Festivalul internațional de teatru Avignon Off prezintă sute de spectacole de mai multe genuri, de la teatru tradițional la teatru-dans, musical, theatre-cafe, circ și mimă. Avignon Off a fost creat în 1963, în jurul prestigiosului Festival Internațional de Teatru de la Avignon, ca festival alternativ, fiind unul dintre cele mai mari evenimente de gen pentru companii independente din lume.

FILM

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

„ÎN HAINELE LUI JOHN MALKOVICH", LA KARLOVY VARY

Prestigiosul Festival Internațional de Film de la Karlovy Vary (KVIFF) a ajuns la cea de-a 46-a ediție a sa, care anul acesta se va desfășura în celebra stațiune cehă, în perioada 1-9 iulie. Celebrul actor american John Malkovich, deținător al Globului de Cristal, pentru „uimitoarea sa contribuție artistică la cinema-ul internațional", decernat la ediția KVIFF cu numărul 44, acum doi ani, se întoarce la Karlovy Vary în acest an. De data aceasta, ca oaspete, pentru a-și demonstra o altă dimensiune creativă, cu totul în afara lumii filmului. Malkovich va aduce o colecție de haine netradiționale pentru bărbați care-i aparțin, „Technobohemian", prin intermediul unui fashion show care va fi prezentat în timpul festivalului de către actori cehi de vârf. Actorul admite că l-a interesat întotdeauna moda și că aceasta este doar o altă formă de autoexprimare a sa. Un alt moment de glamour va avea loc când celebrul actor și regizor american John Turturro va primi tradiționalul Premiu al președintelui Festivalului și, împreună cu soția sa, actrița Katherine Borowitz, va prezenta premiera mondială a filmului „Somewhere Tonight", în care Turturro interpretează rolul principal.
Totodată, legendarul regizor american Monte Hellman se întoarce, la rândul lui, la Karlovy Vary pentru a-și prezenta cel mai recent film, „Road to Nowhere" (premiat și de Tarantino la Veneția anul trecut). KVIFF se va deschide cu proiecția celei mai recente ecranizări după clasicul „Jane Eyre", a lui Cary Fukunaga, cu: Mia Wasikowska („Alice" a lui Tim Burton), Michael Fassbender, Jamie Bell („Billy Elliot") și Dame Judi Dench, care va prezenta în persoană filmul. Proiecția de închidere va fi „Midnight in Paris", cel mai recent film al legendarului Woody Allen. Președintele juriului este celebrul regizor maghiar, câștigător de Oscar, István Szabó („Mephisto", „Colonelul Redl", „Meeting Venus"), iar din juriu mai fac parte reputatul critic de film francez Michel Ciment („Positif") și Edna Făinaru, critic de film israelian de origine română. Printre filmele din competiție se află „Gypsy / Cigán", al slovacului Martin Šulík, și „Collaborator", debutul în regie al actorului Martin Donovan.
Nu trebuie neglijat nici Festivalul Internațional de Film de la Locarno (Elveția), care anul acesta se va desfășura între 3 și 13 august și unde coproducția italiano-română „Șapte opere de milostenie", cu Olimpia Melinte, în regia gemenilor Massimiliano și Gianluca de Serio, a fost selecționată în competiția oficială. Anul acesta, cineastul american Abel Ferrara va primi la Locarno trofeul Leopardul de Onoare, care îi va fi decernat pentru întreaga carieră.

ANONIMUL, ÎN AUGUST

Cea de-a VIII-a ediție a Festivalului Internațional de Film Independent Anonimul se va desfășura în perioada 8-14 august 2011, la Sfântu Gheorghe, în Delta Dunării. Șapte filme vor fi incluse în cadrul competiției de lungmetraj, selecția fiind realizată de către aceeași Ludmila Cvikova, selector al Festivalului Internațional de Film de la Rotterdam. Cele șapte titluri vor concura pentru Marele Premiu al Festivalului de Film Anonimul, în valoare de 3.000 USD, premiu acordat exclusiv pe baza voturilor exprimate de publicul prezent la festival. Selecția realizată de criticul de film Irina-Margareta Nistor va cuprinde 30 de scurtmetraje de ficțiune și respectiv 20 de scurtmetraje de animație, ce vor concura pentru Premiul pentru cel mai bun scurtmetraj de ficțiune, respectiv Cel mai bun scurtmetraj de animație, fiecare în valoare de 1.000 USD. Contribuția Centrului Național al Cinematografiei pentru cea de-a VIII-a ediție a Festivalului Anonimul este de 140.000 de lei.

John Malkovich își va prezenta la Karlovy Vary propria colecție de modă

LUMEA DE SUNETE

Dan Grigore, o referință

Muzicianul român este pianistul prin excelență care a încântat cel puțin două generații

La 16 iunie, Dan Grigore a trecut prin istoria miniaturii pentru pian
FOTO: ALEXANDRU DOLEA

Nostalgii, o viață pe scenă povestită de Dan Grigore în bisuri, între Londra, Paris, București și Montpellier.

Oltea Șerban-Pârâu

●● După ce nu a mai putut fi văzut pe scena de recital ani la rând, Dan Grigore a încântat publicul Sălii Radio într-o seară de iunie în care sala se dovedește neîncăpătoare. Mai întâi a prezentat acest încântător program la ICR Londra și la Ambasada României din Paris, Dan Grigore a reluat în data 16 iunie, la Sala Radio, un recital ce conține douăzeci dintre cele mai cunoscute miniaturi pentru pian compuse de-a lungul istoriei muzicii de Chopin, Scarlatti, Beethoven, Mozart, Enescu, Schubert, Bach, Brahms, Skriabin, Debussy sau MacDowell. Îl va relua la Montepellier în luna iulie, la Festivalul Radio France.

SUB TUȘA UNOR AMINTIRI

Dan Grigore definea acest program ca fiind „un colaj de stiluri diferite, reprezentând trăiri subiective, uneori chiar amintiri personale din întreaga activitate concertistică de până acum". Așa a fost pentru toți cei o mie de spectatori prezenți și în sală și pe scenă la Sala Radio, unii dintre ei plecând de acasă cu CD-ul cu înregistrări live al maestrului ce cuprindea un repertoriu similar, un repertoriu de bisuri.

Dacă vă aflați printre aceia care dețin acest CD, ați avut ocazia să vă delectați în continuare cu sunetul și starea de spirit marca Dan Grigore. Pentru că tușeul, verva, umorul și peste toate ideea muzicală niciodată convențională au ridicat acest album peste condiția de simplă strategie de marketing, plasându-l - cel puțin în plan autohton - în zona selectă a versiunilor de referință.

La concertul de la Sala Radio au venit 1.000 de spectatori

Piesele care au susținut ideea proiectului „Bis, Encore, Bis!" nu mai sunt în interpretarea lui Dan Grigore „miniaturi" și cu atât mai puțin "hit-uri de muzică clasică", ci sunt readuse la rangul de capodopere, de adevărate bijuterii muzicale.

ENERGII UNICE

În cazul de față, prezența în sala de concert a avut atuuri în plus față de cele obișnuite, dintre acestea detașându-se schimbul unic de energii dintre prezențele vii, participative, ale solistului și publicului (aflat și pe scaune suplimentare instalate pe scenă, situație ce se repetă pentru a treia oară la Sala Radio în numai o lună, la recitaluri solo cu interpreți români). Și asta pentru că prezența lui Dan Grigore, trecând peste puterea de comunicare pur vizuală, are darul de a incita publicul, de a-l face să treacă împreună cu artistul de pe scenă peste textul muzical și să urmărească trama muzicală care, de cele mai multe ori, are virtuți imagistice.

Chiar și așa, surpriza poate apărea de unde nu te aștepți, provocând în primele secunde o panică organică, pentru ca apoi un „clin d'oeil" complice, dublat de o participare artistică uluitoare să-ți amintească faptul că atunci când dorește, Dan Grigore, muzicianul, poate să redevină referința în materie de interpretare pianistică în România.

PE SCURT

VIENA

Jazz românesc, în Austria

●● Trupa de funk jazz **Blazzaj (foto)** va susține primul său concert din capitala Austriei în cadrul serilor de jam session organizate de Institutul Cultural Român. Vineri, 24 iunie, la ora 19.00, amatorii sunt așteptați la sediul ICR Viena pentru a asculta piese de la al treilea album, aflat în pregătire, al formației Blazzaj (Tavi Horvath - voce, Vali Potra - tobe, Petrică Ionuțescu - trompetă, Uțu Pascu - bass, Horia Crișovan - chinară și Lucian Nagy - saxofon). Concertul va fi precedat de o sesiune Pecha-Kucha cu Ovidiu Hrin și Ștefan Lucuț, autorii premiați la EDA 2011 ai instalației permanente din sediul ICR Viena.

NEW YORK

Casa lui Coltrane, în pericol

●● Locuința în care celebrul jazzman John Coltrane și-a petrecut ultimii ani de viață se află în New York și a fost inclusă de Fondul Național pentru Conservarea Obiectivelor Istorice din SUA printre cele unsprezece locuri de importanță istorică aflate în pericol. Casa a fost cumpărată în 2006 de Asociația Friends of the Coltrane Home, care a dorit s-o transforme în centru educațional, ceea ce nu s-a întâmplat din cauza lipsei de fonduri.

în IUNIE
Mari reduceri!!!
Preț unic: 8,99 lei
la colecțiile Disney Clasic, Jules Verne și National Geographic Traveler

librăriile adevărul

București Magheru: B-dul Magheru nr. 18, tel. 0213.113.285
București Doamnei: Str. Doamnei nr. 27-29, tel. 0213.104.112
Timișoara 1: Str. F. Mercy nr. 3, parter, tel. 0256.201.694
Timișoara 2: Str. Alba Iulia (Str. Vlad de la Marina, nr. 1), tel. 0256.227.795
Cluj: Str. Ion Rațiu nr. 2, tel. 0264.431.700
Craiova: Str. Împăratul Traian nr. 9, tel. 0251.306.015
Brașov: Str. Michael Weiss nr. 9, tel. 0268.410.114
Iași: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 4, tel. 0232.299.992
Constanța: Bd. Tomis nr. 117, tel. 0241.662.012
Galați: Str. Brăilei nr. 169, colț cu Str. Regiment 11 Siret, tel. 0236.406.384
Focșani: Str. Independenței nr. 34, tel. 0337.401.692

Împlinim 2 ani!

EXPOZIȚIE

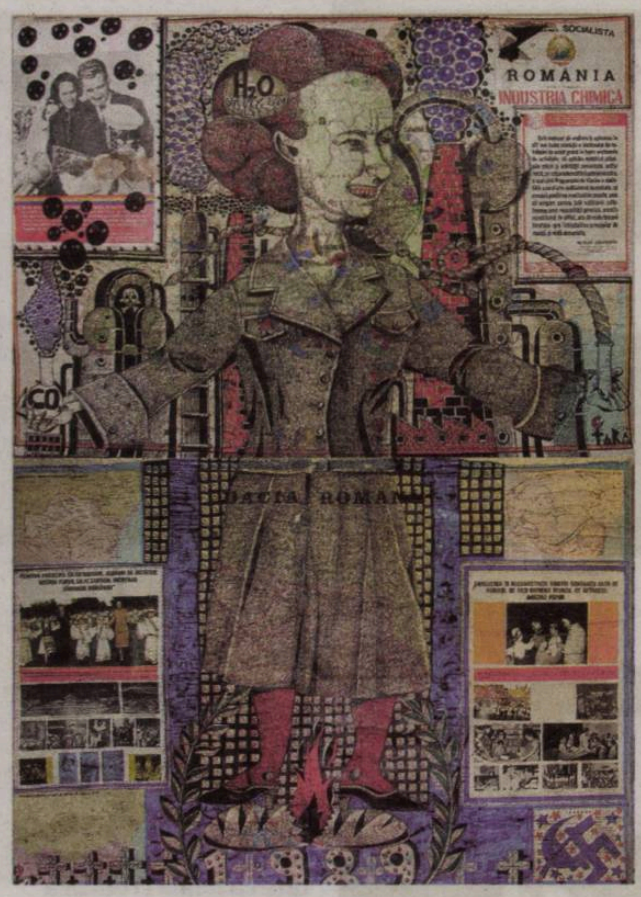

Elena, târfa lui Tara

Expoziția lui Tara (von Neudorf), „National Bitch", de la Anaid Art Gallery, are drept „cal de bătaie" seria de Elene fatidice care marchează istoria României

„Eterna și fascinanta" Ceaușească, două *oldies* (Elena Cuza și Lupeasca), EBA și Udrea-Cocoș sunt făcute „zdrențe" (la propriu) de ironia devastatoare a lui Sorin Tara.

Doinel Tronaru
doinel.tronaru@adevarul.ro

„Blestemul Elenelor" lovește din nou! Maestrul provocării în arta contemporană, transilvăneanul Tara (von Neudorf), ia acum în „tărbacă" unul dintre cele mai „scumpe" nume ale românilor și seria apocaliptică de Elene malefice (să zicem, cu excepția doamnei lui Cuza), ce pare să nu mai aibă sfârșit, ba chiar și pe... Ileana Cosânzeana, la urma urmei, de ce nu, o altă „Elenă" a imaginarului nostru colectiv. Rezultatele sunt pe măsură: Udrea ca Doamna cu Coasa sau EBA stând cu sexul pe Constituție, pe Gramatica Limbii Române și pe Kama Sutra vor face deliciul celor care nu mai au altă speranță decât în libertatea artistică. Doar șase sunt lucrările expuse acum de Tara la Anaid Art Gallery – spațiul curatoriat de Diana Dochia și de care cariera artistului se leagă în cea mai mare măsură –, dar aceste șase „colaje pe hărți vechi", comuniste sunt tot ce poate fi mai incisiv și mai coroziv la adresa habitudinilor mentale ale compatrioților săi, responsabile, în mare parte, de dezastrul actual al țării.

DE LA COSÂNZEANA LA EBA

La o privire atentă, sarcasmul devastator al lui Tara nu iartă nimic. În afară de detalierea minuțioasă a legăturilor evidente – de „succesiune" – dintre regimul lui Ceaușescu, comunist-totalitar, și potentații și beizadelele actuale, din regimul Băsescu, avem și un atac la adresa miturilor istorice pe care le cultivăm cu o osârdie demnă de o mai bună cauză: paradisul erei interbelice – marcat de fapt de legionarism și de represiune, nu numai antisemită („Nihil Sine Crimă", scrie pe portretul Lupeascăi, care are în loc de sfârcuri și de sex Steaua lui David) – și „bunul domn" Cuza, cu ocaua lui de pomină – în realitate, un afemeiat cu pulsiuni tiranice, idealizat de comuniști pentru a-l opune dinastiei legitime. Ba chiar nici fondul nostru popular, „curat", nu scapă, din moment ce seria lui Tara se deschide cu Ileana Cosânzeana (la care nimeni, într-adevăr, nu se gândise până acum).

UDREA E MOARTEA

Pentru a-și concretiza artistic această „furie" și a exprima tot ce simte față de „târfele naționale", Tara (von Neudorf) a ales o modalitate destul de inedită. Și-a însușit conceptul – care-i deja folclor – al Elenelor care ne „parazitează" istoria („Este o expoziție despre Elenele care au schimbat destinul României. O critică acidă, pe alocuri amuzantă și extrem de personală a celor cinci Elene care au marcat plaiul mioritic în decursul timpului", scrie Diana Dochia), apoi le-a reprezentat pe fiecare desenându-le, în stilu-i caracteristic, pe câte o hartă veche a R.S.R., din cele care stăteau atârnate în școli, în era comunistă. Pe această „canava" adhoc sunt „mâzgălite" inserturi ale artistului și sunt lipite diverse materiale de propagandă, în special din epoca Ceaușescu. De multe ori, pânza hărților este scorojită, de unde „zdrențele" de care aminteam.

„Metafora" este evidentă: șirul de Elene se identifică cu România și istoria ei, ele iau în posesiune și „vampirizează" teritoriul nefericitei țări de la periferia lumii civilizate. Mai întâi discret, ca „primă-doamnă" care trebuie să suporte un soț care n-o merită (cazul Elena Cuza – „Obrenovici", scrie Tara pe portretul domnitorului), lucrurile involuează, până la Elena Udrea-Cocoș, care o „posedă" la propriu, prin Louis Vuitton-ul ei plin de dolărei și prin banii publici pe care-i risipește fără nicio jenă. Aceasta din urmă, eterna „ministreasă de serviciu" – de departe, femeia care, în prezent, canalizează toată ura populației, precum, înainte, Ceaușeasca – are repartizată „Harta Economică" a României, este reprezentată ca Doamna cu Coasa (aluzie la genocidul social practicat cu zâmbetul pe buze de potentații pedeliști?), calcă peste crucile unui cimitir, tapetate cu bancnote etc.

CIZMARUL EGAL CU MARINARUL

Tara are grijă să pună accentele corect și să facă legătura între trecut, prezent și viitor: portretul lui Udrea este tapetat cu materiale comuniste, dar numele „Nicolae Ceaușescu" este tăiat cu markerul și înlocuit cu „Traian Băsescu", „PCR" cu „PDL" (care este decriptat ca „Partidul Dementei Lipitoare"), „Republica Socialistă" cu „Republica PDListă" etc. În fine, EBA (adică „E Bine Așa") – ultima dintre „târfele naționale", de departe cea mai hidoasă dintre viziunile lui Tara – este reprezentată cu copite de drac și cu toate atributele sexuale „la vedere": pe chiloții ei scrie „SYDA", mai apare și simbolul marijuanei etc. Și aici, numele lui Ceaușescu este înlocuit cu al „tăticului", organizația pionierilor cu TDL etc.

Disprețuit de când se știe (la un loc cu toți cetățenii, de altfel) de puternicii zilei, artistul nu mai are altă speranță – la fel ca și în vremea lui Ceaușescu – decât propria libertate artistică, iar lucrările lui Tara (von Neudorf) sunt o dovadă grăitoare.

Info

„National Bitch", expoziție Tara (von Neudorf)
Curator: Diana Dochia
Unde: Anaid Art Gallery (str. Slobozia nr. 34)
Când: până la 10 iulie, de luni până vineri între orele 11.00 și 19.00, sâmbăta între orele 10.00 și 18.00

ANDREA BAJANI, SCRIITOR

„Nimeni nu vorbește despre imigranții italieni din România“

Andrea Bajani (36 de ani), scriitor italian, autorul romanului „De vei lua aminte la greșeli“, apărut recent la Humanitas, pentru care s-a documentat în 2006 în România, identifică un paralelism între imigranții români și cei italieni

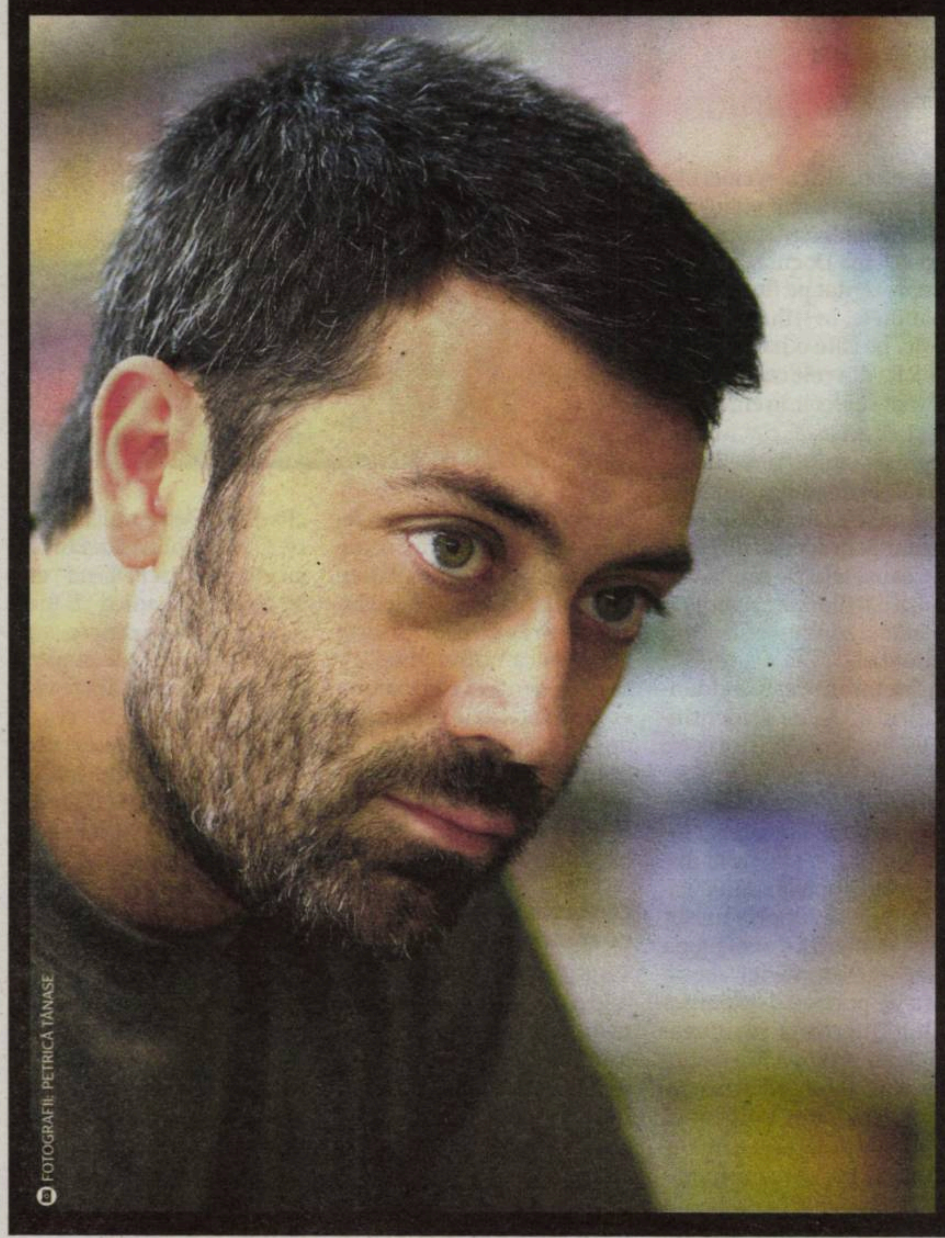

FOTOGRAFII: PETRICĂ TĂNASE

Bajani, care se declară fascinat de „contradicțiile românilor“, a locuit un an la București și a vizitat Craiova, Galați și Timișoara. Italianul scrie povestea despărțirii unei mame de fiul său, vorbind despre singurătate ca boală cronică a țărilor din Europa de Est.

Ana-Maria Onisei
anamaria.onisei@adevarul.ro

„Adevărul“: Cum ați ajuns în România, care e povestea acestei călătorii?

Andrea Bajani: În Italia se vorbește doar despre imigranții români și, din păcate, nu de bine și într-un fel lipsit de inteligență, în opinia mea. Niciodată nu se vorbește însă despre italienii din România. Italia are aroganța unei țări coloniale, mai puțin încercate economic. Ce m-a interesat a fost să ajung la o intersecție. În Torino, unde locuiesc, cei mai mulți imigranți sunt cei de origine română. Iar italienii din România sunt și ei numeroși. Am căutat acest paralelism. România trăiește astăzi ceea ce Italia a trăit în anii '50: trecerea la o economie a consumului accelerat, o schimbare violentă. Povestea a început când o prietenă italiancă mi-a spus că mama ei lucrează la Satu Mare, la o fabrică de ciorapi deținută de un italian. Așa am luat decizia de a veni în România, în 2006, să pot vedea lucrurile cu ochii mei, să descopăr această țară – și a fost o mare descoperire, m-am îndrăgostit de România. Apoi, e obligatoriu să privești lucrurile din exterior, să încerci să schimbi perspectiva ca să-ți înțelegi țara în profunzime. O poți face numai privind Italia în raport cu celelalte țări, fiindcă identitatea se măsoară întotdeauna în raport cu alții.

Până să veniți în România aveați doar perspectiva de italian. Ce ați descoperit despre români la fața locului?

Ce m-a fascinat cel mai mult la România și la români au fost contradicțiile – contradicțiile unui popor în permanentă schimbare și care, într-un fel, continuă să spere. Speră ca viitorul să vină și ca trecutul să treacă. România reprezintă unul dintre punctele cele mai importante de pe harta lumii, locul de unde poți înțelege cum Statele Unite modifică economia, antropologia lumii. România este ca un termometru. A prins anii transformărilor, iar acum poate desăvârși țelurile economiei capitaliste – considerată soluția pentru toate relele. Or, România, Italia, Grecia și Spania demonstrează că această economie generează forțe mult mai rele decât ne-am fi imaginat.

„De vei lua aminte la greșeli“ spune povestea unei dureroase despărțiri dintre o mamă și fiul său. În ce fel contează contextul social într-o dramă care e, până la urmă, universală?

Contextul istoric, politic, economic determină schimbări în relații, în sentimente, în emoții și determină comportamente care în alte epoci nu ar fi fost posibile. Datoria literaturii este să pună o întrebare: „Ce este omul?“. De aceea nu cred că există romane sociale sau politice, există un unic roman posibil, cel care analizează omul.

> Cadavrele morților sunt absolut etanșe pentru că angajații de la pompele funebre au sarcina de a le astupa toate găurile. De-abia atunci mori cu adevărat, atunci când corpul tău nu mai are nicio deschizătură.
>
> **Andrea Bajani**
> scriitor

După ce v-ați întors în Italia, v-au încercat nostalgii legate de România?

E prima oară când revin în România, după 2006. Există o familiaritate aparte între România și Italia, chiar și peisajele seamănă. Câmpia românească e aceeași câmpie unde am crescut. Dorul de România este o prelungire a nostalgiei după copilăria mea.

Există vreo informație autobiografică în roman?

Nu. Părinții mei nu au fost niciodată în România, nu sunt divorțați, deci n-am fost un copil abandonat. Totuși, lărgind sensul întrebării: orice roman e autobiografic; nu există carte a unui scriitor care să nu fie autobiografică din punct de vedere emoțional.

De ce ați ales un fapt atât de puternic – moartea unei mame, fiul care o revede după atâția ani de absență tocmai la înmormântare –, pentru a structura romanul?

Moartea mamei reprezintă moartea trecutului. E momentul când trebuie să-ți faci un bilanț, să nu mai rămâi un fiu al trecutului. Fără să încheie această etapă – marele mister al unei vieți –, un fiu nu poate deveni bărbat, tată. Și e cu atât mai complicat cu cât vorbim despre o mamă care și-a abandonat fiul, a făcut un lucru care era contra naturii, poate cel mai dur din câte există.

De fapt, cartea dumneavoastră este despre singurătate.

Da, fiindcă singurătatea ne domină astăzi. E un fenomen vizibil mai ales în țările Europei de Est, unde s-a pierdut identitatea colectivă, nu mai există un „noi“. La început se vorbea despre valorile occidentale, însă acum ne aflăm în situația în care fiecare individ e nevoit să-i declare război celuilalt, iar celălalt nu are altă cale de ieșire decât să se apere de unul singur. Aceasta este boală cronică a timpurilor în care trăim.

„Sunt obsedat de moarte, care dă sens vieții“

Titlul romanului vine dintr-un pasaj din Psalmi. Aveți o relație specială cu ideea de iertare?

Deși nu mă simt catolic, am crescut într-o cultură catolică, o cultură care îi împarte pe oameni în inocenți și vinovați. O cultură în care ai nevoie doar de spovedanie ca să te întorci la puritate. În opinia mea, noțiunile de inocent și de vinovat țin de o instanță, de un tribunal. Am vrut să depășesc această logică. Literatura este locul complexității. Pe dinăuntru, niciunul dintre noi nu este doar inocent sau doar vinovat. A împărți oamenii în categorii e un mod de căuta confortul, siguranța. Însă viața e mai complicată și mai dificilă.

De ce vă place să scrieți la persoana întâi? E o adresare directă, care vă expune.

Nu e un lucru pe care-l alegi, pur și simplu se întâmplă. Scrisul e ca mersul. Poți merge într-un singur fel, în felul tău. Dacă încerci să imiți mersul altuia, e deajuns o secundă de neatenție și-ți pierzi calea. Scriitura e un lucru pe care trebuie să ți-l asumi până la identificare.

V-ați documentat pentru momentul când fiul se confruntă cu realitatea – cadavrul mamei?

Nu. De fapt, acest pasaj e mai degrabă o metaforă despre cei vii decât despre morți. Dacă o persoană e vie, dar nu mai simte nimic, nu mai ascultă, vede, gustă, atunci acea persoană e un mort. Un om cu simțurile retezate este mort, chiar dacă trăiește.

Cum vă raportați la moarte?

Sunt obsedat de moarte *(râde)*. Moartea dă sens vieții. Literatura înglobează această călătorie a vieții – există un punct de plecare și un final, iar între cele două putem trasa o linie care dă sens poveștii. Dacă n-ar exista un final, cele întâmplate n-ar avea niciun sens. Moartea e sfârșitul călătoriei. Orice poveste nu poate exista în absența morții. În viață, moartea te obligă să descoperi sensul lucrurilor care ți se întâmplă.

> Moartea mamei reprezintă moartea trecutului. E momentul când trebuie să-ți faci un bilanț, să nu mai rămâi un fiu al trecutului. Sunt obsedat de moarte. Moartea dă sens vieții. Literatura înglobează această călătorie a vieții.
>
> **Andrea Bajani**
> scriitor

Un critic italian a descris romanul dumneavoastră ca fiind atât de emoționant și de sensibil, încât parcă ar fi fost scris de o femeie. Vă deranjează această remarcă?

E ca și cum ai spune că femeile sunt sensibile și bărbații nu. Automat, dacă un bărbat se emoționează înseamnă că are o sensibilitate feminină. Nu sunt de acord.

Social, pentru o femeie e confortabil să-și recunoască sensibilitatea, pentru un bărbat, mai puțin. Cum ați luptat cu dumneavoastră ca să vă exprimați emoțiile?

Gândindu-mă mereu că a-ți ascunde o latură a personalității echivalează cu a-ți tăia o mână sau un picior. Nu cred în exhibiționism, ci într-o demnitate a emoțiilor. Dar să-ți înghiți emoțiile de dragul stereotipurilor sociale e cel mai mare sacrificiu pe care îl poate face un om. În esență, suntem făcuți din emoții; cuvintele apar mai târziu.

Când v-ați emoționat ultima dată și de ce?

Cu o oră în urmă. Fiica soției mele – suntem o familie, locuim împreună de ani buni – mi-a trimis un mesaj și mi-a spus că a scris pentru școală o temă în care vorbea despre mine. M-a emoționat. Dar eu mă emoționez oricând și de la aproape orice *(râde)*. Nu există cunoaștere autentică fără emoție.

E dificil să fii scriitor tânăr pe piața literară italiană?

În Italia ești scriitor tânăr și la 60 de ani. Cunosc câțiva exasperați de acest fapt, care așteaptă să le apară păr alb ca să nu mai fie considerați scriitori tineri *(râde)*. Nu e dificil, fiindcă în Italia scriitorii tineri sunt o afacere. Sunt pline rafturile librăriilor de „scriitori tineri“. Pe de altă parte, e adevărat că din punct de vedere comercial, „vechii” sunt la putere și tinerii vin abia după acea. Însă această postură depinde foarte mult și de cei tineri, de felul în care se poziționează. La 36 de ani, lumea vorbește despre mine ca despre un scriitor, și nu un tânăr scriitor, ca despre un bărbat, și nu un băiat.

Pasionat de antropologie

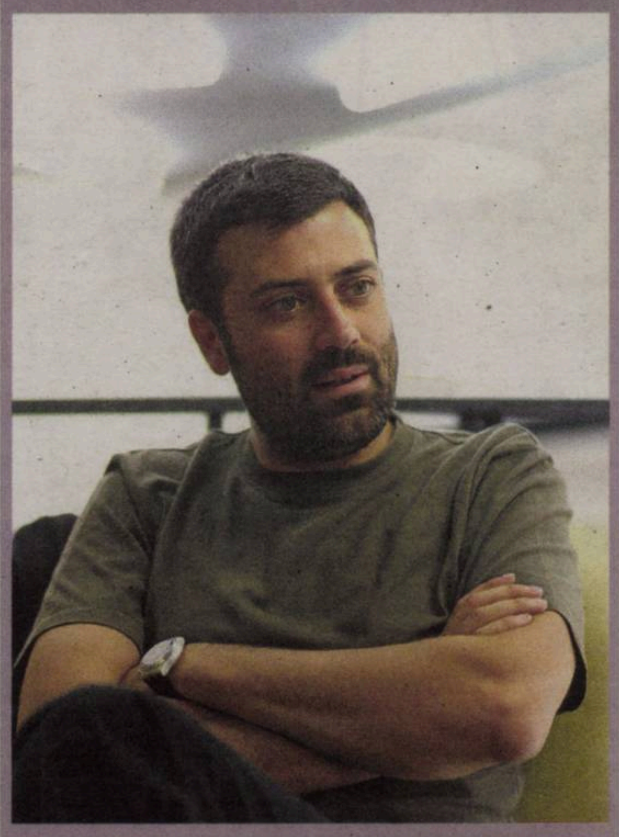

Andrea Bajani s-a născut la Roma în 1975. Pentru o perioadă, familia lui se mută în Cuneo, regiunea Piemont, în nordul Italiei, ca apoi să se stabilească la Torino. În prezent, Andrea Bajani semnează articole în cotidianele „La Stampa“, „l'Unità“, „Il Sole 24 Ore“, precum și în revista „Lo straniero“, spunând că este „mai degrabă antropolog decât jurnalist. Este coautorul unei piese de teatru, „Miserabili“, un spectacol montat de Marco Paolini. În 2002 debutează cu romanul „Morto un papa“, iar în anul următor îl publică pe cel de-al doilea: „Qui non ci sono perdenti“. Devine cunoscut însă în 2005 cu cel de-al treilea roman, „Cordiali saluti“, în care descrie condițiile precare în care își desfășoară activitatea muncitorii italieni. Pe același subiect, în 2006, scrie un reportaj, „Mi spezzo ma non m'impiego“, publicat de Editura Einaudi. Urmează romanele „Se consideri le colpe“ („De vei lua aminte la greșeli“), „Domani niente scuola“ (2009) și „Ogni promessa“ (2010). Devine cunoscut cu romanul „De vei lua aminte la greșeli“ (2007, 2009, Editura Einaudi). Pentru Ogni promessa (2010), scriitorul a primit în 2011 Premiul Bagutta.

Cu emoție, despre o despărțire

„De vei lua aminte la greșeli“, de Andrea Bajani, Editura Humanitas, Colecția Cartea de pe Noptieră, îl are ca personaj principal pe Lorenzo, un italian venit în România să-și înmormânteze mama. Amintirile unei copilării trăite departe de mamă se derulează pe fundalul „vestului sălbatic“, într-un București sufocat de trafic și dominat de Casa Poporului, într-o țară pe care mama protagonistului a ales-o pentru a-și dezvolta afacerea. O afacere care îi aduce faima internațională, dar o desparte de familie. „De vei lua aminte la greșeli“ a fost recompensat în anul 2008 cu premiile Mondello, Recanati și Brancati.

Rezolvă cazuri spectaculoase!

Din 1 iunie,
în fiecare miercuri

Colecția
Aventurile lui Sherlock Holmes
4 volume

librăriile adevărul

Informații și abonamente
0800.800.111
(apel gratuit)

Cumpără online pe
www.adevarulshop.ro

ACUM ȘI ÎN REȚEAUA DE MAGAZINE MIC.RO

BIOGRAFIE

Terry Pratchett vrea sinucidere asistată

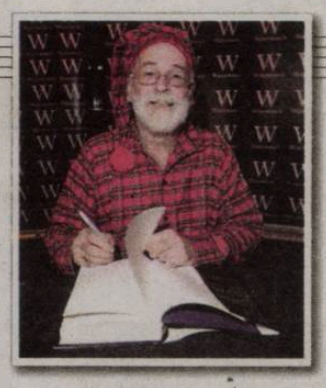

Cunoscutul scriitor britanic, ale cărui cărți bucură copiii din lumea întreagă, suferă de Alzheimer și a obținut dreptul la sinucidere asistată, pe care l-ar putea folosi la o clinică elvețiană

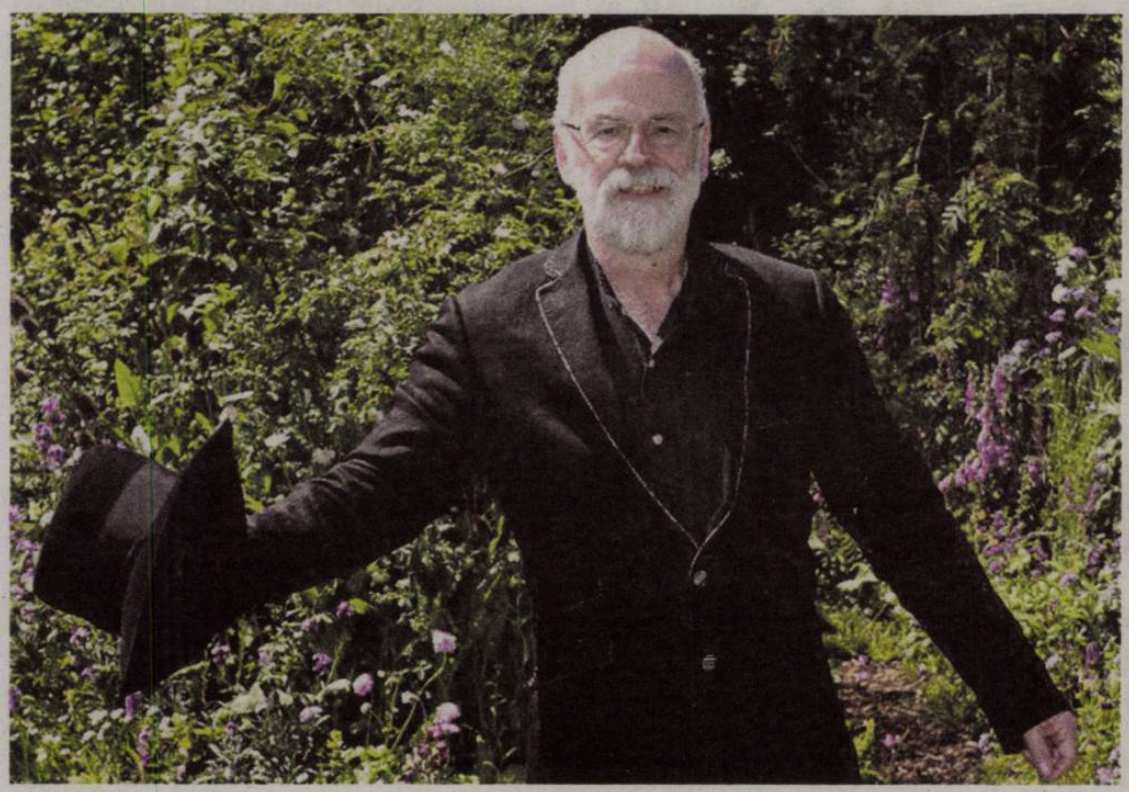

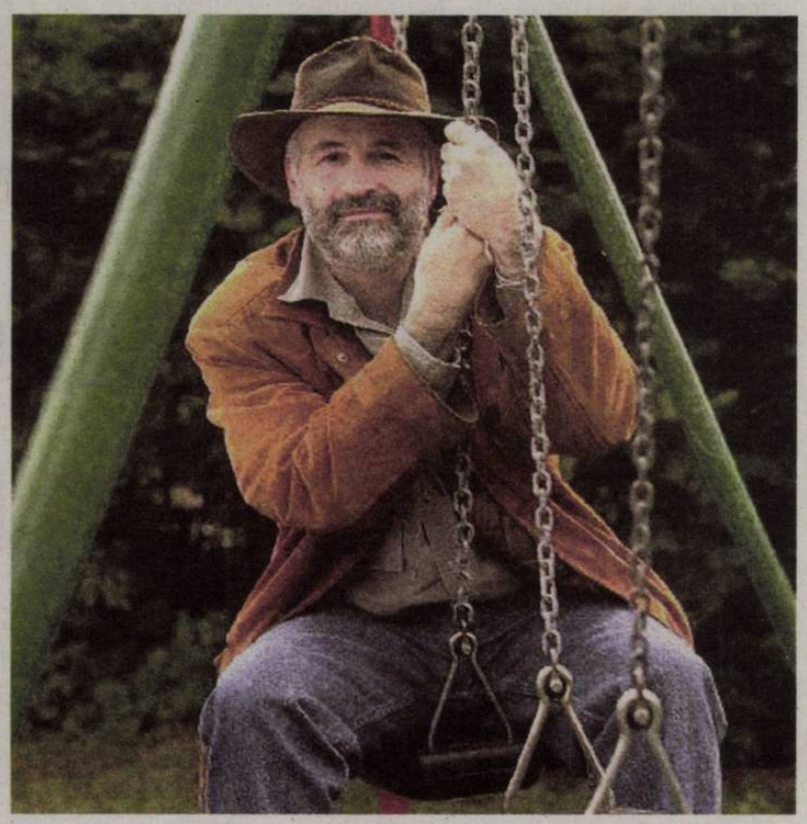

Scriitorul Terry Pratchett, ale cărui volume s-au vândut în 65 de milioane de exemplare, suferă de Alzheimer

Autorul, în vârstă de 63 de ani, a primit de curând documentele care încuviințează procedura și ar putea opta pentru aplicarea ei la Clinica Dignitas din Zürich.

Dana G. Ionescu
danag.ionescu@adevarul.ro

●● Terry Pratchett, în anii '90 cel mai bine vândut scriitor britanic, se luptă din anul 2007 cu boala necruțătoare și tot de atunci militează pentru acordarea dreptului la sinucidere asistată persoanelor care suferă de afecțiuni grave, aflate în stadiu terminal. Potrivit ziarului „The Guardian", săptămâna trecută scriitorul a anunțat că a primit documentele care-i permit să „beneficieze" de sinucidere, dar nu le-a semnat încă, cu toate că a declarat că intenționează s-o facă. Totuși, prozatorul a ținut să precizeze că faptul de a fi pledat asiduu pentru sinuciderea asistată nu înseamnă neapărat că va hotărî să-și pună capăt vieții. „Singurul lucru care mă oprește este filmul acesta. Și mai am de terminat și o afurisită de carte", a susținut autorul la un dialog cu presa, care a avut loc la festivalul de film documentar de la Sheffield. În cadrul acestui eveniment a avut loc o proiecției a peliculei „Terry Pratchett: Choosing to Die"/ „Terry Pratchett: Aleg să mor", care urmărește moartea prin sinucidere asistată a lui Peter Smedley, un milionar proprietar de hoteluri care suferea de o afecțiune gravă. „Trăiesc cu speranța că pot sări înainte să fiu împins", a explicat scriitorul cu o altă ocazie, adăugând: „Înainte să ajung la sfârșitul jocului, am de gând să mor stând pe scaun, la mine în grădină, cu un pahar de coniac în mână și cu un Ipod la care să ascult muzica lui Thomas Tallis".

Cât despre cei care se opun ideii de sinucidere asistată, scriitorul care a semnat numeroase volume de literatură fantasy pentru copii și adolescenți (cele mai cunoscute fiind seria „Lumea Disc", din 13 volume, și „Trilogia Nomilor") a afirmat că știe că există o mulțime de persoane cu „o dorință arzătoare de a-i îngriji pe alții", însă i-a rugat să înțeleagă că unii oameni nutresc „o dorință arzătoare de a nu avea nevoie să fie îngrijiți de alții".

O CLINICĂ PENTRU „DEMNITATE"?

Sinuciderea asistată se practică de ani buni la Clinica Dignitas („demnitate", în limba latină) din Zürich. Până în 2009, peste 100 de cetățeni britanici au sfârșit aici cu ajutorul personalului medical. Pe 10 iulie 2009, dirijorul Sir Edwards Downes, în vârstă de 85 de ani, surd și orb aproape complet, dar fără să sufere de o boală terminală, și soția sa în vârstă de 74 de ani, bolnavă de cancer, și-au încheiat socotelile cu viața prin sinucidere asistată, în prezența celor doi copii.

Specialiștii Clinicii Dignitas susțin că 70% din persoanele care semnează documentele ce le atestă dreptul la sinucidere asistată renunță, în cele din urmă, la hotărârea inițială. ●

PUBLICITATE

NU RATAȚI!

La Sankt Petersburg, cu Vasile Ernu

●● Cel care a scris „Născut în URSS", scriitorul Vasile Ernu, chiar s-a născut în URSS în 1971. Este absolvent al Facultății de Filosofie și al unui master de Filosofie. Pentru volumul de debut „Născut în URSS" (Polirom) a fost nominalizat la Premiul de debut al revistei „Cuvântul", Premiul pentru Roman și Memorialistica al revistei „Observator. cultural" și Premiul Opera Prima al Fundației Anonimul. Cartea a fost distinsă cu Premiul pentru debut al „României literare" și cu Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România. În 2009 a publicat la Editura Polirom volumul „Ultimii eretici ai Imperiului", în curs de apariție la Editura Ad Marginem din Rusia și la Editura Hacca din Italia. În 2010 a scris, în colaborare cu Bogdan-Alexandru Stănescu, volumul „Ceea ce ne desparte. Epistolarul de la Hanul lui Manuc".

Catedrala Învierii lui Hristos

● **Catedrala „Sfântul Isaac",** cel mai mare lăcaș de cult ortodox din lume, a cărui piatră de temelie a fost pusă în 1710, pe 30 mai, ziua sărbătorii sfântului, dar și ziua de naștere a lui Petru cel Mare. În apropiere străjuiește statuia ecvestră a țarului, pe calul său cambrat, strivind un șarpe, semn al trădării. Imaginea a fost imortalizată de Pușkin în poezia „Călărețul de Bronz".

● Între aprilie și noiembrie, o **călătorie pe Neva în timpul nopților albe,** care îți oferă spectacolul fabulos al celor 20 de poduri ridicându-se simultan pentru a permite trecerea vaselor.

● **În celebrul Muzeu Ermitaj**, pe lângă colecțiile faimoase de artă, un loc de atracție este Teatrul Ermitaj - o sală în formă de amfiteatru străjuită de coloane corintice și nișe, din care ne privesc zeul Apollo și cele zece muze, precum și medaliile efigii ale marilor scriitori ai lumii.

Orașul european cu suflet rusesc

Moscova, vechea și actuala capitală a Rusiei, și Sankt Petersburg, capitala nouă construită de țarul care a regândit Rusia modernă, sunt două orașe cu tradiții diferite și cu o rivalitate teribilă

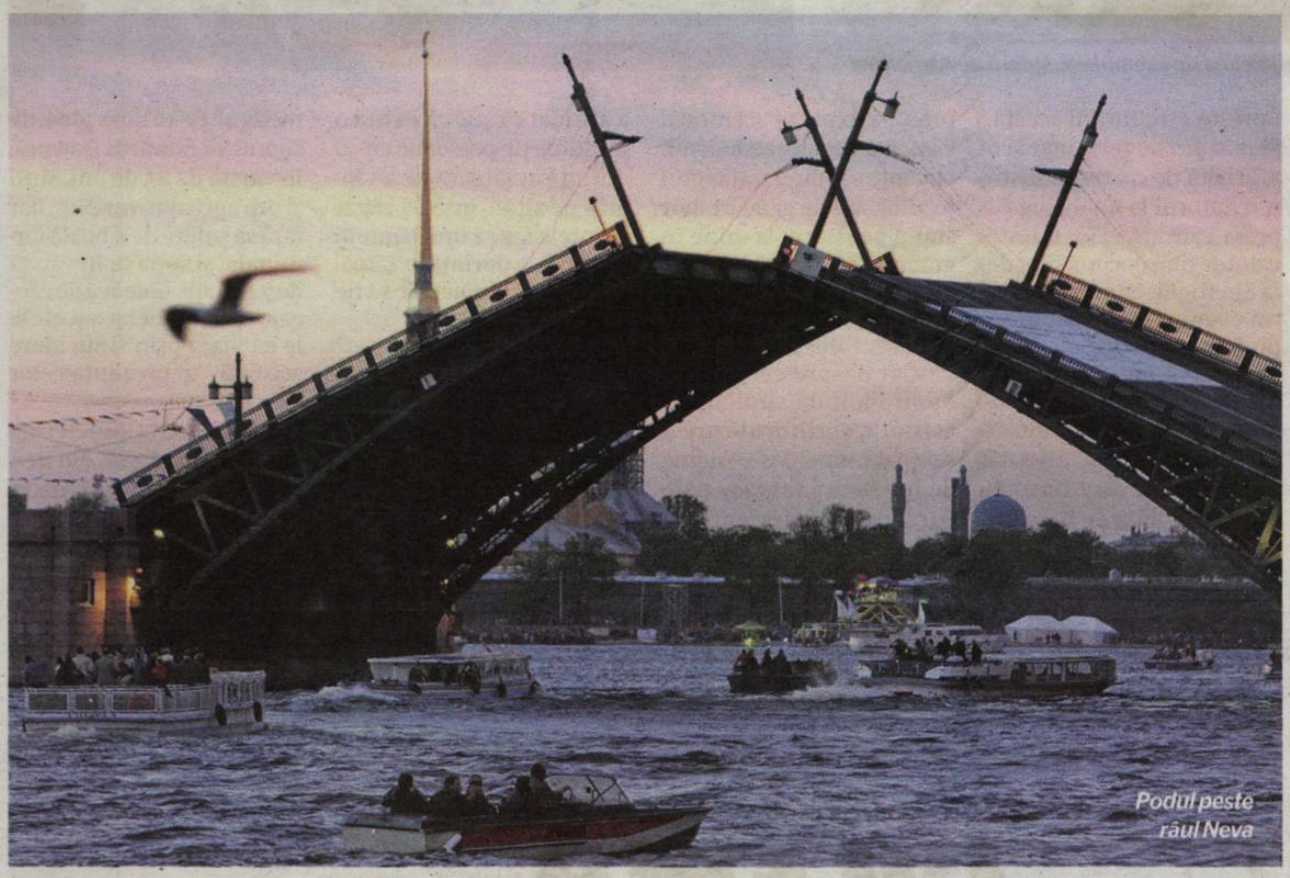

Podul peste râul Neva

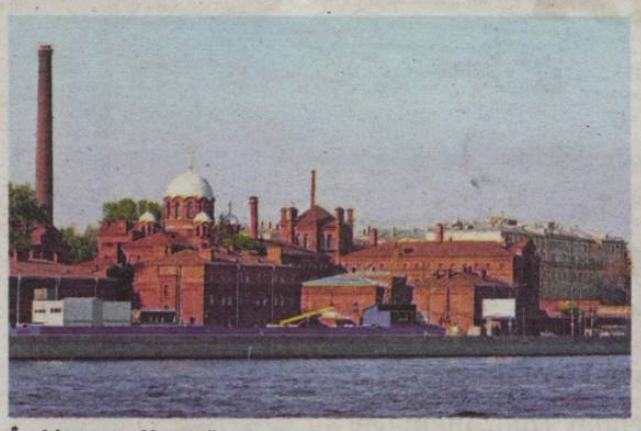

Închisoarea „Kresty"

Muzeul Ermitaj

Rusia este o țară bicefală. E așa cum arată și stema: un vultur cu două capete. Cele două capete ale Rusiei sunt cele două capitale tradiționale ale ei care-și revendică întâietatea.

Vasile Ernu

●● Petersburgul este, indiscutabil, perla coroanei imperiului țarist în care se vede ambiția și puterea unui colosal imperiu și mai ales ambiția unui țar vizionar. Este poate primul oraș european modern apărut din determinarea unui om și din supunerea unui Imperiu. Un oraș făcut după toate regulile raționalității moderne europene: totul e geometrie, peste tot vezi amprenta arhitecturală a ce a dat mai bun Europa acelor vremuri. Petersburgul este poate esența modernității ruse: e un amestec între raționalitatea europeană și dorința de emancipare, întemeiate printr-o voință pasională pe mlaștina abisală nordică.

LITERATURĂ, MARCATĂ DE RUPTURĂ

Există însă un paradox legat de acest oraș din care, cred eu, s-a născut una dintre cele mai consistente polemici rusești care avea să marcheze viața culturală și social-politică a țării. Petersburgul a fost mult mai ușor construit decât populat. În această bijuterie arhitecturală, în care erau invitați să locuiască aristocrații și cinovnicii lui Petru cel Mare pentru a conduce Imperiul, rușii nu se regăseau. Pentru ei locuirea în acest oraș a fost un lung proces de adaptare, un adevărat chin și o ruptură internă profundă. O bună parte a literaturii ruse este marcată de această ruptură, de această inadaptare, de acest conflict interior.

Tradițional, Petersburgul este considerat capitala culturală a Rusiei, cu toate că marea parte a intelectualității ei a activat în ambele capitale. Dar aceasta este marca orașului. Ceea ce te fascinează însă la prima întâlnire cu orașul este întindere orizontală pe ape și spațialitatea imensă. E total opus orașelor tradiționale europene. La orizont orașul se pierde între apă și cer. Iar dacă prindeți și faimoasele nopți albe de la începutul verii cu soarele care apune strălucitor în miez de noapte, pe cel mai albastru cer posibil, pe care ai impresia că-l atingi cu mâinile, atunci chiar că veți vedea „Mantaua" lui Gogol pe „Nevski prospekt". E halucinant.

PODURILE DE PE NEVA

Ce ar fi de vizitat într-un oraș unde fiecare colț și clădire înseamnă istorie și operă arhitecturală? Toată lumea vă va recomanda să vizitați faimosul „Ermitaj" sau „Isaakievsky Sobor". Eu personal am un alt traseu. În primul rând trebuie să vă plimbați de-a lungul râului Neva, trecând peste podurile faimoase care se ridică în miez de noapte. Din acele locuri se deschide o panoramă copleșitoare asupra orașului dar și asupra Rusiei și a Europei: e locul în care se simte că se termină Europa și începe Rusia, dar o Rusie care nu e atât de străină de Europa cum am vrea să credem. Trebuie văzută neapărat „Fortăreața Fatropavlovskaya" a cărei construcție a început în 1703 cu un scop bine definit și care-s-a transformat într-o închisoare pentru prizonieri politici. Însă, paradoxal, tot aici, se află și criptele multor țari ruși printre care și Petru I. Ar mai fi de vizitat „Grădina de vară" (1704) construită în stilul unui baroc olandez, dar pe calapod rusesc. Era de fapt reședința de vară a țarului, care e în sine o lume aparte. Și, pentru a înmuia atmosfera dostoievskiană a orașului, poate ar fi bine să vizitați și „Petergoful", unul dintre cele mai spectaculoase complexe arhitecturale din Europa. ⊗